

TIHV
Türkiye İnsan Hakları Vakfı

Türkiye İnsan Hakları Raporu 2008

S. Erdem Türközü

Evren Özer

Nadia Di Maggio

Düzeltili: Nart Bozkurt

Ankara, Nisan 2009

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları (59)

ISBN: 978-975-7215-68-8

Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Türk Medeni Yasasına göre kurulmuş, hükümet dışı ve bağımsız bir kuruluştur. Statüsü 30 Aralık 1990 tarihli ve 20741 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu rapor, TİHV’nin Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve İzmir’deki Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerinin ve vakıfta gönüllü olarak çalışan birçok insanın katkısıyla hazırlanmıştır.

Basım Tarihi: 10.04.2009
500 adet basılmıştır.

Yayına Hazırlık

BULUŞ Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic.
Bahriye Üçok Cad. 9/1 Beşevler / Ankara
Tel : (312) 222 44 06 • Faks: 222 44 07
www.bulus@bulustasarim.com.tr • E-posta: bulus@bulustasarim.com.tr

Baskı ve Cilt
Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
İVOGSAN Matbaacılar Sanayi Sitesi 558. Sok. No: 41 Yenimahalle / Ankara
Tel: (312) 395 21 10

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
YAŞAM HAKKI.....	7
1- Siyasî Cinayetler, Bombalı Saldırıları ve Yasadışı Örgüt Cinayetleri	7
1.1- Davalar.....	27
2- Yargısız İnfaz, Dur İhtarı, Rastgele Ateş Açma Olayları	33
2.1. Yargısız İnfaz, Dur İhtarı, Rastgele Ateş Açma Olayları Sonucu Meydana Gelen Yaralanmalar.....	38
3- Faily Meçhul Cinayet Vakaları.....	42
4- Kayıplar.....	43
5- Faily Meçhul, Yargısız İnfaz, Kayıp Davaları	44
6- Kara Mayınları	48
7- Güneydoğu'da Operasyonlar ve Saldırıları.....	51
8- Sivil Çatışmalar	69
9- Hak Savunucularına Tehditler.....	76
10- Ergenekon Davası.....	79
11- Şüpheli Asker Ölümleri	90
12- İşçi Ölümleri	93
13- AİHM Kararları.....	98
KİŞİ GÜVENLİĞİ HAKKI.....	99
1- Gözaltında Ölüm Olayları	99
1.1- Gözaltında Ölüm Davaları.....	101
2- İşkence ve Kötü Muamele Olayları.....	102
2.1- İşkence Davaları.....	126
2.2- Okullar	128
2.3- Hastaneler.....	131
2.4- Özel Güvenlik Görevlileri	131
2.5- Zabıta Memurları.....	133

2.6- Çocuk Yuvaları ve Yaşlı Bakımevleri	135
2.7- Resmi Uygulamalar.....	135
CEZAEVLERİ VE İNSAN HAKLARI	139
1- Cezaevlerinde Olaylar ve Baskılar	140
2- Cezaevlerinde Şüpheli Ölüm, İntihar ya da İntihar Teşebbüsleri Vakaları	157
3-Tedavisi Engellenen Tutuklu ve Hükümlüler.....	162
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	165
1- İfade Özgürlüğü	167
1.1- Davalar ve Soruşturmalar	167
1.2- Yargılanan ve Tutuklu Gazeteciler	228
1.3-Yargılanan, Yasaklanan ve Toplatılan Kitaplar.....	230
2- İletişim Özgürlüğü	232
2.1- Basın Kanunu	232
2.2- Basın Özgürlüğü.....	232
2.3- İnternet Siteleri.....	237
2.4- Televizyon Kanalları	243
2.5- Yayın Yasakları	243
TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ	247
1- 15 Şubat Abdullah Öcalan'ın Teslim Edilmesi	248
2- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü.....	251
3- 21 Mart Newroz Bayramı	253
4- 1 Mayıs İşçi Bayramı	258
5- 1 Eylül Dünya Barış Günü	262
6- Sosyal Hak Eylemleri.....	263
7- Savaş ve Nükleer Enerji Karşıtı Gösteriler.....	264
8- Çeşitli Toplantı ve Gösteriler	267
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ.....	279
1- Demokratik Kurumların Yasal Faaliyetlerini Engellemeye Yönelik Girişimler	279
1.1- Davalar.....	281
2- Kurumların Binalarına Yönelik Saldırıları	282

3- Parti, Demokratik Kitle Örgütü, Meslek Odaları, Sendikalar vb. Kurumların Binalarına Yapılan Baskınlar.....	285
3.1- Gözaltına Alınanlar ve Tutuklananlar	287
KÜRT SORUNU	293
1- Kürtlere Yönelik Saldırıları ve Ayrımcılık	295
2- Kürtçe'nin Kullanımının Önündeki Engeller	301
3- Güvenlik Sorunu	302
3.1- Kara Harekâtının Kronolojisi	303
4- Koruculuk Uygulamaları-Ajanlık Dayatmaları.....	304
4.1- JİTEM Faaliyetleri.....	305
5- 5233 sayılı Terörden ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşlanması Hakkındaki Kanun.....	306
6- DEP Milletvekillerinin Yargılanması.....	308
7- Abdullah Öcalan, İmralı Cezaevi ve İzolasyon Sorunu	309
7.1- Abdullah Öcalan'a Verilen Hücre Cezaları.....	310
Ek 1- Türkiye ve 2008 Yılında Verilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Kararları	313
Ek 2- Türkiye Hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2008 Kararları (Tablo).....	329
Ek 3- AİHM'nin 1998-2008 Kararları	351
Ek 4- Kerem Altıparmak, "İşkenceyi Nasıl Bilirsiniz?-Türkiye'de Orantısız Güç Kullanma Sorunu"	355
Ek 5- Murat Paker, "Engin Çeber Katledildi: İşkence, Yeniden"	383
Ek 6- Yargıtay Kararı: Kaboğlu/Oran Davası.....	387
Ek 7- Şebnem Korur Fincancı, "İşkence Atlası"	417
Ek 8- Neşe Düzel, "Yavuz Önen'le Söyleşi: Polis Gözaltında Organ Parçalıyor"	419

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği	DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	DSP	Demokratik Sol Parti
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	DTP	Demokratik Toplum Partisi
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi	DYP	Doğru Yol Partisi
AKPM	Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi	EĞİTİM-SEN	Eğitim, Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası
ANAP	Anavatan Partisi	EMEKLİ-SEN	Tüm Emekliler Sendikası
AP	Avrupa Parlamentosu	EMEP	Emeğin Partisi
BBP	Büyük Birlik Partisi	ESP	Ezilenlerin Sosyalist Platformu
BES	Büro Emekçileri Sendikası	GBT	Genel Bilgi Taraması
BM	Birleşmiş Milletler	GÖÇ-DER	Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği
BMMYK	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği	HABER-SEN	Basın Yayın ve İletişim Emekçileri Sendikası
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi	HADEP	Halkın Demokrasi Partisi
CİK	Ceza İnfaz Kanunu	HAK-PAR	Haklar ve Özgürlükler Partisi
CMUK	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu	HEP	Halkın Emek Partisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu	HRW	Human Right Watc (İnsan Hakları İzleme Örgütü)
CPT	Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi	İHD	İnsan Hakları Derneği
ÇGD	Çağdaş Gazeteciler Derneği	ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
ÇHD	Çağdaş Hukukçular Derneği	İP	İşçi Partisi
DBP	Demokrasi ve Barış Partisi	KADEK	Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
DEHAP	Demokratik Halk Partisi	KDP	Kürdistan Demokrat Partisi (Kuzey Irak)
DETAK	Devrimci Tutsak Aileleri Birliği	KESK	Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu
DİHA	Dicle Haber Ajansı	KHK	Kanun Hükmünde Kararname
DGM	Devlet Güvenlik Mahkemesi	KONGRA-GEL	Kürdistan Halk Kongresi
DHKP-C	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi		

MAZLUM-DER	İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği	TCY	Türk Ceza Yasası
MGK	Milli Güvenlik Kurulu	TGC	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi	THÖD	Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı	TİHV	Türkiye İnsan Hakları Vakfı
MLKP	Marksist Leninist Komünist Parti	TİKB	Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
MKP	Maoist Komünist Parti	TİKKO	Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
MYK	Merkez Yürütme Kurulu	TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
OHAL	Olağanüstü Hal	TMY	Terörle Mücadele Yasası
ÖDP	Özgürlük ve Dayanışma Partisi	TMŞ	Terörle Mücadele Şubesi
ÖTP	Özgür Toplum Partisi	TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
PKK	Kürdistan İşçi Partisi	TTB	Türk Tabipleri Birliği
PM	Parti Meclisi	TUHAD	Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma Derneği
RP	Refah Partisi	TUYAB	Tutuklu ve Hükümlü Yakınları Derneği
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	TÜRK-İŞ	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
SES	Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası	TÜM-YARGI-SEN	Tüm Yargı ve İnfaz Kurumları Çalışanları Sendikası
SHP	Sosyal Demokrat Halk Partisi	YARSAV	Yargıçlar ve Savcılar Birliği
SDP	Sosyalist Demokratis Partisi	YÖDER	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği
SİP	Sosyalist İktidar Partisi	YÖGEH	Yurtsever Özgür Gençlik Hareketi
SPY	Siyasi Partiler Yasası	YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu
TAYAD	Tutuklu Aileleri Yardımlaşma Derneği		
TBB	Türkiye Barolar Birliği		
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi		

ÖNSÖZ

2008 yılı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yayınlanışının 60. yılıdır. Bu nedenle geçen yılın değerlendirmelerine başlarken insan hakları alanında uluslararası ortamımızla ilgili birkaç olguya değinmek gerekir.

Önce, Bildirge'yi yayınlayan BM'nin, kuruluş belgelerinde başlıca amaç olarak belirlenen, "Dünyada Barış"ın tesis edilmesi meselesine bakalım. 60 yıl sonra dünya, en kanlı savaşı sahne olmaya devam ediyor. Afrika'da (Ruanda ve çevresi), Kafkasya'da (Rusya-Gürcistan), Ortadoğu'da (Filistin'de, 2009 yılı başlarında Gazze'de, Lübnan'da), ve özellikle Irak'ta, Asya'da (Afganistan, Pakistan, Hindistan), Güneydoğu Asya'da (Tayland, Kamboçya, Sri Lanka), Latin Amerika ülkelerinde (Kolombiya, Bolivya) savaş adeta bir yaşam biçimi haline geldi. Sivillerin uğradığı kayıplar çok yüksek. Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), Sudan Cumhurbaşkanı El Beşir'in 300.000 sivilin öldürülmesinin sorumlusu olarak tutuklanmasına karar verdi.

Time Dergisi'nin 23 Mart 2009 tarihli sayısında verilen bilgiye göre, Irak'ta 2008 yılında saldırı ve patlamalarda ölen sivillerin sayısı dokuz bin kadardır. Bu rakam 2006'da yirmi yedi bin, 2007'de yirmi dört bindir. 2003'ten beri süre giden çatışmalarda ölenlerin toplam sayısı yüz bini aşmıştır.

Savaş suçlarının insanlığa karşı suçların işlendiği, "sistemik işkence"nin meşrulaştırıldığı, işkence tanımının daraltıldığı ve işkencenin uluslararası suç ortaklığı halinde uygulandığı bir dünyada yaşıyoruz. Guantanamo işkence üssü, Ebu Garip Cezaevi, terör suçlamasıyla özgürlüklerinden alınmış insanları taşıyan gizli uçaklar ve bu uçakların konduğu Avrupa ülkeleri, gizli sorgulama merkezleri ve gizli CIA cezaevleri, suç ortaklığının unsurlarını ve kanıtlarını oluşturdu. Ayrıca, Evrensel Bildirge'nin üzerinden 60 yıl geçmesine rağmen savaş suçlarının ve işkencecilerin cezasız kaldığı bir dünyada yaşıyoruz.

Evrensel Bildirgenin 60. yıldönümünde özete söylemek gerekirse; güçlünün güçsüzü, zenginin fakiri, azınlığın çoğunluğu yönettiği, ezdiği bir dünya düzeni hüküm sürüyor. Bakalım, geçen yılın sonunda Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanan Barak Obama, ABD'yi dünyada sevilmeyen ülkeler sıralamasında birinci ülke durumuna getiren savaş politikasını değiştirebilecek mi?

Dünya genelinde -hızlı ve genel- kuş bakışından sonra, Türkiye'nin insan hakları karnesi hakkında bir fikir edinmek amacıyla, kurucusu olduğu Avrupa Konseyi'nin denetim ve yargı mekanizmaları çerçevesinde bazı istatistiklere bakalım. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) yayınladığı rakamlara göre yurttaşları tarafından en fazla şikayet edilen üye ülkeler arasında Rusya Federasyonu'ndan sonra ikinci, ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağını düzenleyen 3. maddesini ihlal ettiği -geçmiş yıllarda yapılan başvurulardan kabul edilen 34 başvuru 2008'de karara bağlandığı- için de 1. sıradadır. AİHM, kabul edilebilir başvurular nedeniyle açılan işkence davalarında AİHM'nin işkence yasağını düzenleyen 3. maddesinin ihlal edildiğine dair kararların alınabilmesi için soruşturma aşamalarında usulüne uygun olarak hazırlanmış belgeler ve geçerli kanıt olabilecek adli tıp raporlarına gerek vardır. 2008 yılı içinde AİHM, Türkiye'nin bu madde kapsamında işkence yasağını 3 kez; insanlık dışı ve onur kırıcı muamele yasağını 30 kez ihlal ettiğine karar vermiştir, ve yine 3. maddeyle ilgili olarak 24 davada Türkiye'nin "etkili soruşturma" gerçekleştirmediğine hükmetmiştir. Cezasızlık ne yazık ki uluslararası hukuk ortamı için de geçerlidir. Türkiye'de kural haline gelmiş olan cezasızlığa çarpıcı bir örnek yine 2008 yılında görüldü. 19 Aralık 2000'de gerçekleştirilen ve adına Hayata Dönüş denen cezaevlerine yönelik operasyonlarda ikisi güvenlik görevlisi olmak üzere 34 kişi yaşamını yitirmişti. Bu nedenle açılmış

olan davalar 2008 yılında süre aşımına uğradı ve dosyalar kapatıldı. Bu örneklerle, Bildirgenin 60. yıldönümünde yargı süreçlerinin uluslararası ve ulusal vahim durumunu anlatmak için değinmek istedik.

Vakfımızın Yıllık İnsan Hakları Raporlarının giriş kısmında, son bir yılın insan hakları genel manzarasını anlatmaya çalıştık bugüne kadar. 2008 yılını değerlendirirken aynı manzara ile karşı karşıya kaldığımızı gördük. 18 yıldan beri yazılanların/yaşananların öz itibarıyla hemen hiç değişmediğini görmenin üzüntüsünü öncelikle belirtmek istiyoruz. Ülkemizde temel hak ve özgürlüklere yönelik vahim ihlaller devam ediyor. Hükümetler toplumun gerçek demokrasi taleplerine kulak asmıyor. İnsan hakları, demokrasi, hukuk devleti ve azınlık sorunu alanlarında sağlıksızlaştırma ve geliştirme söylemlerinin ve iddialarının özellikle 1999 yılından beri -AB'nin Türkiye'yi üyeliğe aday ülke olarak kabul ettiği tarihten beri- gündemimizi fazlasıyla meşgul etmesine rağmen Türkiye insan hakları alanında sorunlu bir ülke olmaktan kurtulamıyor. Sivilleşme ve "hukuk devleti" olma yolunda engeller kalkmıyor. Türkiye asker-polis devleti manzarasını değiştiremiyor/değiştirmiyor.

Yönetim Kurulumuzun son üç yıllık görev dönemi yukarıda özetle anlatmaya çalıştığımız ortamda geçti. AB ile uyum adı altında -2000 yılından itibaren- başlatılan iyileşmeler, reformlar, üniformaların icazeti çerçevesinde sınırlı kaldı. AB zirvesi 2005 yılında -tam üyelik müzakere sürecini başlatma kararı alınca- kadar kısıtlara rağmen siyasal ve demokratik yaşamımızda bir iyileşmeden söz edebiliriz. Ancak AKP Hükümeti, tam üyelik müzakere sürecinin başlaması kararından sonra, güvenlik güçlerinin terörle mücadelede zaafa uğradıkları gerekçesiyle yasaları yeniden gözden geçirilmesi taleplerine kulak astı. Bu talepleri karşılamak üzere de 2005 yılından itibaren TMY, TCK ve CMK'de değişiklikler yapıldı, iyileşmelerde geri adım atıldı. Olağanüstü hal koşullarına geri döndü. Böylece, hükümet, özgürleşme demokratikleşme programını durdurdu. Güvenliğin sağlanmasına, terörle mücadele stratejisine öncelik verdi. Bu duraksamanın temel nedeni 1986 yılından beri devam etmekte olan "Savaş"tır. Bu savaşa temel teşkil eden Kürt sorunudur.

Ülkemizde terörle mücadele stratejisi ya da resmî konsept, Kürt halkını hedef almaktadır ve terör kavramı ve tanımı da doğrudan Kürt halkının varlığıyla özdeş tutulmaktadır. Hemen her Kürtün muhalif ya da muvafık- potansiyel terörist olduğuna dair resmî anlayış değişmemektedir, değişmemiştir. Kanıt, süregelmekte olan, iç savaş benzeri çatışmadır. Bu çatışma, askerî, siyasî, kültürel ve sosyal boyutları olan geniş kapsamlı bir çatışmadır; Kürt halkını, Türk halkıyla karşı karşıya getirmekte, iki halk arasındaki gerilim yeni kırılmalarla derinleşmektedir. İhtilaf halklar arasında da şiddete dönüşme riski taşımaktadır. Kürtler, Türkiye'nin değişik il ve ilçelerinde ayrımcılığa uğramakta, çalışmaları engellenmekte, Kürtçe konuştukları gerekçesiyle haklarında soruşturma açılmakta, işyerleri tahrip edilmekte, dövülmekte ve bazı kavgalardan sonra polisler tarafından geldikleri yörelere geri gönderilmektedir.

Endişe ile belirtmek gerekir ki bu gidişi durduracak ya da değiştirecek bir niyet ya da girişim 2008 yılında da olmadı. Parlamentodaki mutlak çoğunluğa sahip ve tek parti hükümeti kurma olanağına erişmiş olan AKP iradesini kullanmadı. Barış ve demokrasi perspektifi de akan kanı durdurmaya amacına yönelik değildi. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün tehdit altında olduğu iddiası ve bunun toplumda yaratmış olduğu korku üzerine inşa edilmiş ırkçı bir ideoloji, geçen yıl da hüküm sürdü. Bölgede işsizlik açlık ve Batı'ya doğru sürekli göç sistematik bir asimilasyon programı olarak uygulanmakta, Kürt halkı mutlak bir ambargo ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Demokrasi ve Barış konuları, TSK'nin yanı sıra AB ile pazarlık da AKP tarafından seçimlerde oylarını arttırma aracı olarak kullanıldı. Bugüne kadar atılan adımların en cesaretlisi ve en önemlisi olan TRT6 yayınları bile kapsamlı ve ortaklaşmış iradelerle belirlenmiş bir adım olmaktan uzaktır, sürekliliği güvence altında değildir. Ancak bu resmî Kürtçe yayın, hala dava açıldığını görmemize rağmen Kürtçe kullanımı nedeniyle açılmış olan davaların bir süreç içerisinde sona ermesine yol açabilir. Hükümetin bu yaklaşımı, Kürt dilinin yaşamın her alanında; Lozan Antlaşması ve TC Anayasası'na aykırı olarak, konulmuş olan yasağın sona erdirilmesinde ileri bir adımdır. dil yasağı, temel sorunun bir sonucu ve parçasıdır. Temel sorun Kürt kimliğinin inkâr edilmesidir. Bu temel

sorunda çözüme ulaşılabilmesi için de, eşitlik temelinde kapsamlı, kurumsal ve acil bir toplumsal uzlaşmaya gerek vardır. Sorunun özünü göz ardı ederek atılan adımlar çözüm getirmeyecektir. Savaş hali Türkiye'yi otoriter, baskıcı, pazulu bir demokrasi ile yönetmenin ve her türlü hak ihlalinin gerekçesi olmaya devam edecektir. Zalimin ve mazlumun hem siyasî olarak hem de sosyal olarak sürekli varlığı üzerine kurulu bu senaryo, tüm topluma, yaşamımızın kendisi ve değişmez alternatifsiz gerçeği gibi sunulmaktadır. Sistem-statüko kendini hep bu alternatifsizlik dayatmasıyla yeniden üretmiştir. Savaş; statükoyu ayakta tutan ve ona can veren bir mekanizma olarak kurallarını topluma kabul ettirmeye devam ediyor. 2007 yılında gündeme getirilen yeni bir anayasa hazırlanması ya da mevcut 1982 Anayasası'nın değiştirilmesi, bu temel sorunu temelden çözüme kavuşturacak bir biçimde değerlendirilebilirdi. İfade özgürlüğü sağlayacak düzenlemelere gidilebilirdi. Toplumun demokratikleşme yanlılarını heyecanlandıran bu süreç Türban Yasağını kaldırma amacıyla sınırlı bir Anayasa değişikliğiyle sonuçlandı. Dağ fare doğurdu. Ancak Kürt sorunu üzerinden yapılan bu genel değerlendirmeye birlikte, statükonun bir başka sorununu da, siyasî İslam sorununu değerlendirmeye eklemek gerekir. Zira bu sorun, genel manzara içinde sürekli görünmektedir. 2007 yılında sistemin iç çelişkileri olarak yaşanan -2008 yılını da etkileyen- olaylar üzerinden bu sorunu değerlendirebiliriz. Böylece değişmeyen insan hakları ve demokrasi manzarasının bir başka unsuruna da ihmal etmemiş oluruz.

AKP, 2007 Temmuzunda yapılan seçimlerin öncesinde laiklik karşıtı bir misyonla siyaset yaptığı gerekçesiyle; TSK'nin ve onun desteğiyle oluşturulan Cumhuriyet Mitingleri'nde kendini gösteren toplumsal muhalefetin, ana muhalefet partisi CHP'nin ve Anayasa Mahkemesi'nin açık hedefi haline gelmiş ve bir ölüm kalım süreci yaşamıştır. Cumhurbaşkanlığı seçimleri de benzer sıkıntılarla gerçekleşmiştir. AKP bu badireli süreci galibiyetle kapadıktan, Genelkurmay Başkanı ile Dolmabahçe Sarayı'nda, ABD Başkanı ile Beyaz Saray'da görüştüğünden sonra prestijini yeniden ihya edecek adımlar atmıştır. İlk adımla, askerle arayı düzeltmeye yönelmiştir. Kuzey Irak'a düzenlenecek operasyonun tezkeresi TBMM'den geçmiş ve operasyon 21 Şubat 2008 günü başlatılmıştır. TSK Kuzey Irak'a girdikten iki gün sonra ikinci bir adımla, kendi tabanına hitap etmiştir. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, türbanı üniversitelerde serbest bırakmak üzere AKP ve MHP'nin birlikte hazırladığı ve TBMM'de 12 Şubat 2008 günü kabul edilen, Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerini değiştiren kanunu onaylamıştır. Bu adımlar, başarılı olup olmadıkları bir yana, AKP'yi diriltmiş 2008 yılında belirginleşen üçüncü adımla da her türlü ekonomik ve siyasal toplumsal muhalefete -Newroz toplantılarına, 1 Mayıs kutlamalarına, işçilerin hak arama mitinglerine- yönelik susturma ve ezme politikasını uygulamıştır.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Kürt kökenli yurttaşlara karşı vatandaşın gerekirse silah kullanabileceğini ifade etmiş iç savaş kışkırtıcılığı yapmıştır. 2004 yılı sonrasında yapılan yasal değişikliklerle koruma altına alınan ve yetkileri arttırılan polis gücü ön plana çıkararak yaşam hakkına yönelik pervasızca vahim ihlallerine böyle bir ortamda yönelmiştir. Bu çerçevede bazı önemli vakaları hatırlayalım.

2008 yılında yaşam hakkı alanında ciddi ihlaller gerçekleşti. Faili meçhul cinayetlerin sayısı 2000 yılından beri en yüksek seviyeye ulaştı ve 30 kişi yaşamını yitirdi. Yargısız infaz/dur ihtarı/rastgele ateş açma sonucu 37 kişi öldürüldü. Gözaltında ya da cezaevinde, şüpheli olarak nitelediğimiz, ölüm vakaları sayısı 47'ye ulaştı. TİHV'nin tedavi merkezlerine işkenceye maruz kaldıkları iddiasıyla başvuranların toplam sayısı da 425'dir. 2008 yılı içinde işkenceye maruz kalanların sayısı ise 269'tir. Bu rakamlar da geçen yılın rakamlarından yüksektir. Yetkisi arttırılan ve yasal koruma altına alınan güvenlik görevlilerinin ve cezaevi görevlilerinin 2008 yılındaki bu pervasız eylemlerinden bir tanesi örtbas edilemedi, Türkiye'nin gündemine oturdu. Engin Çeber adlı yurttaşın cezaevinde öldürülmesi üzerine, medyanın ve kamuoyunun duyarlılık göstermesiyle güvenlik güçlerinin yaşam hakkına yönelik şiddeti konuşulmaya başlandı. Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Çeber'in ailesinden bir ilk oluşturarak özür diledi. Bu süreç içerisinde Vakfımızın yaşam hakkı ihlalleri ve işkence uygulamalarıyla ilgili yayınladığı raporlar uzun süre gazete ve TV yayınlarında yer aldı. Vakıf yöneticileri en çok izlenen TRT ve özel TV haber bültenlerinde ve özel programlarında konuşma

olanağı buldular. Günlük gazete ve haftalık dergilerde röportajlara katıldılar. İşkencenin önlenmesi projesi kapsamında yayınlanan kitaplarımız, *İşkence Atlası* gibi belgesel yayınıımız, "İşkenceye Tolerans" Belgeseli, bu süreçte ilgi uyandırdı. İşkencenin sistematik olarak uygulandığı bir ortamda, Adalet Bakanlığı; TTB'nin yürütücülüğünde ve dokümanlarda Vakfımızın da katkıda bulunacağı ifade edildiği bir proje çerçevesinde İstanbul Protokolü'nün eğitimini başlattı. 5500 hekim, hâkim ve savcının iki yıl süreyle işkencenin hukukî ve tıbbî etkin soruşturulması yönünde eğitilmesi kuşkusuz önemli bir gelişmedir. Avrupa Komisyonu'nun finanse ettiği bu projenin kadroları oluşturulurken Vakfımızla doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan uzman arkadaşlarımızın eğitim kadrolarına alınmaması da eleştiriye değer bir uygulamadır.

Siirt, Van, Yüksekova, Hakkâri, İzmir'de Valiler Newroz kutlamalarına izin vermedi. DTP öncülüğünde yapılan kutlamalara polis aşırı ve orantısız güç kullanarak müdahale etti. Ölenler-yaralananlar oldu. Van, Yüksekova ve Hakkâri'de Vakfımız adına incelemeler yapan ve Coşkun Üsterci, Alp Ayan, Mehmet Antmen ve Hülya Üçpınar'dan oluşan heyetin hazırladığı; *Newroz Kutlamaları ve Sonrasında Yaşanan Olaylarla İlgili Rapor* yerinde anlatımlardan elde edilmiş bilgileri tespit etmiş gerçekleri kamuoyuna aktarmıştır. *Bu illerdeki barışçıl kutlamalar, Bolu ve Konya'dan getirilmiş takviye Çevik Kuvvet'lerin de katılımıyla polis müdahalesine uğradı, şiddetle kanla bastırıldı. Güvenlik güçleri cop, sopa, tazyikli su, gaz bombası plastik ve gerçek mermi kullandı. 4 kişi yaşamını yitirdi, 35 i güvenlik görevlisi olmak üzere yüzlerce kişi yaralandı, 249 kişi gözaltına alındı, onu çocuk olmak üzere 71 kişi tutuklandı. Yurttaşlarımız olaylar sırasında yaşam hakkı, işkence yasağı, ifade özgürlüğü, toplanma ve gösteri özgürlüğü, basın özgürlüğü, konut dokunulmazlığı ve mülkiyet hakkı ihlalleri yaşadı. Bütün bunların yanı sıra yurttaşlarımız, güvenlik güçlerinin ahlâkî değer, etnik-kültürel özellikler ve siyasal görüş ve inançları hedef alan tutum, davranış, küfür ve hakaretleri nedeniyle nefrete ve ayrımcılığa maruz kalmıştır. Bütün bu olanlar yurttaşlar üzerinde adeta bir halk sağlığı sorunu, yaygın ve ağır bir travmatik etki yaratmıştır.*

Bu tespitler, ne yazık ki, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 60. yıldönümünde Türkiye'de bildirgenin hemen tüm maddelerinin ihlal edilmekte olduğunu anlatmaktadır. Sorumlular da cezasız kalmaktadır.

Bölgede askerî operasyonlar 2008 yılında da kesintisiz devam etti. Dokümantasyon Merkezimizin verilerine göre; Yıl içinde gerçekleşen 232 çatışmada, 146 asker/568 militan/23 geçici köy korucusu/2 sivil/3 polis memuru yaşamını yitirdi. 269 asker/9 militan/31 korucu/9 sivil/10 polis memuru yaralandı. 45 mayın patlamasında 29 sivil öldü, 51 kişi yaralandı. Geçen yıl 48 askerin intihar ettiği açıklandı. Ancak bir adli tıp raporunda ölümün sırttan giren bir kurşunla gerçekleşmiş olduğu yazılı olduğu halde, intihar olarak kayda geçmiş olması intiharları şüpheli bir hale sokmaktadır.

1 Mayısı kutlayanlar da şiddete maruz kaldı. 1 Mayısı kutlayanları Başbakan ayaktakımı olarak niteledi. Değişik illerden takviye çevik kuvvet getirildi. İstanbul'da güvenlik görevlileri DİSK binasına tazyikli su, biber gazı ve coplarla saldırdı. İstanbul halkı gün boyunca ilan edilmemiş bir sıkıyönetim yaşadı. İşçiler memurlar avukatlar dövüldü, basın mensuplarının kolu kırıldı, olayların yakınından geçen yurttaşlar da bu şiddetten nasibini aldı. 1 Mayıs'ta işkence ve kötü muamele İstanbul sokaklarında vardı. 74 kişi yaralandı, 2851 kişi stadyumda 1 gün boyunca resmi işlemleri yapılmaksızın gözaltında tutuldu, sadece 4 kişi tutuklandı. Kamuoyuna "...ülkede muhafazakâr, ayrımcı ve otoriter eğilimler yükselmekte buna mukabil insan haklarına yönelik duyarlılıkta büyük bir aşınma yaşanmaktadır. Bu kaygı verici gidişatın baş sorumlusu AKP Hükümetidir. (...) başta İstanbul Valisi Muammer Güler olmak üzere tüm sorumluları istifaya çağırıyoruz" açıklamasını yaptık.

2008 yılına Türkiye'de, Ergenekon soruşturmaları ve davası, en önemli siyasî ve adli gündemi oluşturdu. Bu kapsamda TSK'de görev yapmış en üst komutanlar orgeneraller -askerî darbe- emekli Tuğgeneral Veli Küçük ve asker/sivil arkadaşları -terör eylemleri düzenledikleri, bazı faili meçhul cinayetleri ve eylemleri organize ettikleri- gerekçeleriyle gözaltına alındı, tutuklandı. Pek çok gâ teci, yargı mensubu, siyasetçi de benzer bir süreç yaşadı. Bu gelişme, ordu içindeki darbe eğilimleriyle, heveslileriyle ve onlarla işbirliği içinde olan sivillerle hesaplaşma, üniformalıların gölgesinden kurtarma yolunda atılmış önemli ve bir ilk adım olarak değerlendirildi. Bu değerlendirmeler

iç kamuoyunda olduğu gibi dış kamuoyunda da, özellikle AB ortamında, yaygın olarak yapıldı. Derin devletle yüzleşmenin ve onu yargılamanın gerekliliği konusunda İnsan Hakları Derneği ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı başından beri ve sürekli olarak görüş beyan etmiştir. Ergenekon davasına atfedilen misyonun başarıyla sonuçlanması kuşkusuz hepimizin isteğidir.

Türkiye'nin insan haklarına dayalı katılımcı, özgürlükçü, ve etnik, kültürel, dinsel, dilsel farklılıkları ilke edinmiş bir demokrasi insan hakları uğraşımızın hedefidir. Öncelikle bu hedefe yönelen bir siyasî güce ve irade beyanına ve bu amaca yönelik kapsamlı bir programa gerek vardır. Bu kapsamda baktığımızda, başlatılmış olan bu süreçte, Türkiye'nin bir temel sorununun yargı yoluyla çözülebileceği gibi bir iddiayı ileri sürmek ve kamuoyunu bu beklenti içine sokmak ve bu hedefe ulaşmayı da zaman içinde sürekli yazılan Ergenekon iddianamesinden beklemek gibi bir temel yanlışla karşı karşıya olduğumuzu düşünüyoruz. Türkiye gerçekten derin devletiyle yüzleşmek istiyor mu? İddianamenin birinci sayfasında yazılmış olan "bu iddianamede yazılı vakalarla TSK'nin ve devletin istihbarat birimlerinin bir ilişkisi yoktur" biçimindeki ifadelerle bakarsak böyle bir istek görülüyor. İkinci eksik/yanlış ya da sorun, iddianamenin kapsamı ile ilgilidir. Türkiye'de gerçekleşmiş darbeler varken, hâlâ 1980 darbesinin generallerinin hazırladığı Anayasa, bazı değişikliklere rağmen, geçerli iken, Susurluk ve Şemdinli vakaları ve bütünüyle savaş bölgesinde kayıplar, işlenen cinayetler her türlü hak ihlalleri ortada dururken gerçek bir yüzleşme niyetinden söz etmek zordur. Ayrıca, uzun tutukluluk sürelerine rağmen iddianamenin geç açıklanmış ve tamamlanmamış olması, soruşturmanın gizliliği ilkesinin ihlal edilmiş olması, sanıkların özel yaşamıyla ilgili bilgilerin hükümet yanlısı medyada ya da internet sitelerinde yayınlanmış olması, bizim altını çizmemiz gereken olumsuz yanlardır.

Ancak bazı sivil toplum örgütleri de dava konusuyla ilişkili olmamalarına rağmen dava dosyasında yer aldı. İHD ve TİHV'nin adlarına da bu çerçevede rastlanıyor. Sanık Ergun Poyraz'da bulunduğu söylenen TSK'nin "gizli" ibareli bir belgesinde her iki kuruluş "sözde insan hakları ihlallerini devlet aleyhine bilgi ve belgeler halinde toplayan KADEK (PKK) yanlısı örgütler" olarak tanıtılmaktadır.

Sağlık sorunları olan Ergenekon tutuklularına cezaevinde gerekli hizmetin verilmemiş olması ve geç salıverilmiş olması tartışmalar yarattı. Sanıklardan Kuddusi Okkır yaşamını yitirdi. Vakıf olarak bir açıklamada bulunduk. Cezaevi şartlarının iyileştirilmesi, sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının eksiksiz yerine getirilmesi ve bunlar sağlanamıyorsa tutukluluk haline son verilmesi gerektiğini ifade ettik.

Ergenekon davası süreci önemli bir insan hakları sorununu daha gündeme getirdi. Sayısı hakkında bilgimiz olmayan pek çok yurttaşın, kodlara bağlı olarak, telefonlarının kaydedildiği, dinlendiği anlaşılmıştır. Bu durum haberleşmenin gizliliği kuralına aykırıdır ve temel bir hakkın ihlali demektir.

2008 yılı Hükümetle olan ilişkimiz AB'ne yönelik 3.Ulusal Programı hazırlıkları toplantısıyla sınırlı kaldı. Başbakan'ın bir konuşmayla açtığı, İçişleri Bakanı ve Baş müzakereci Ali Babacan'ın yönettiği toplantıya katılarak Ulusal Program taslağına dair önceden yazılı olarak sunduğumuz görüşlerimizi ve eleştirilerimizi özetledik. Ancak, kırkın üzerinde –işçi ve işveren sendikaları vb.- kuruluş temsilcisi, akademisyen, gazeteci ve araştırmacının katıldığı toplantıda dile getirilen önerilerden hiçbirinin kaale alınmaması ve Ulusal Program taslağının hükümetçe olduğu gibi kabul edilmiş olmasını bir bildiri yayınlayarak eleştirdik. 27 Şubat 2009 da bu kez Devlet Bakanı ve Baş müzakereci Egemen Bağış'ın daveti üzerine ulusal ölçekte davet edilmiş sivil toplum örgütlerinin katıldığı toplantıda da görüşlerimizi dile getirdik.

Türkiye'de ekonomik rakamlar büyümüş, ancak gelir dağılımındaki adaletsizlik daha da artmıştır. Toplumun geniş kesimlerinin yaşam koşulları olumsuz yönde etkilenmiş, yoksulların sayısı artmıştır. Büyük çaplı özelleştirmeler ve çalışanların sürekli kayıpları üzerine kurulu bu ekonomik durum, dünya ekonomisine entegrasyonun gereği ve bir başarı olarak sunulmuştur. Oysa, son dünya ekonomik kriziyle daha da vahimleşen iç ekonomik kriz; işten çıkarmalara durgunluğa ve

daralmaya yol açmıştır. Geçim sıkıntısı, halkın büyük bir kesiminin temel yaşama hakkını tehdit etmektedir.

Refah düzeyindeki düşüş ve toplumsal yoksullaşmanın yaygınlığı yaşanırken yolsuzluklar da gündemin önemli bir yanını oluşturdu. İmar yolsuzluklarıyla rant sağlanması, kamu ihalelerinde siyasi yandaşların kayırılması, ortakları arasında bakan çocuklarının ve akrabalarının adlarının geçtiği şirketlere kârlı iş olanakları sağlanması sürekli yazılan ve konuşulan konuların başında geldi.

Yolsuzluk iddiaları içerisinde kuşkusuz Deniz Feneri davası en önemliler arasında yer aldı. Alman Mahkemesinin, Almanya'daki Türkiyelilerden toplanan paraların amaç dışı kullanıldığı; bu paraların bir kısmının Türkiye'de Kanal 7 Televizyonun finansmanı için harcandığı, bazı bürokratların ve siyasilerin özel hesaplarına aktarıldığına dair kararı Türkiye'nin gündemini 2008'de uzun süre meşgul etti. Bu tartışma süreci devam ediyor. Deniz Feneri vakası insanî duyguların istismarına çarpıcı bir örnek oluşturmuştur. Zira Deniz Feneri Derneği ve benzeri yapılanmalar Türkiye'nin demokratikleşmesi anlamında bir zihniyet değişikliğini işaret etmekteydi. Sivil Toplum Kuruluşu anlayışında bu girişimler büyük farklılıklara yol açtı.

Yukarıda; savaşın, baskıcı bir yönetim tarzının, kriz, yolsuzluk ve yoksullukların yol açmış olduğu insan hakları ihlallerine, yaşam hakkı, kişi güvenliği ve toplantı ve gösteri özgürlüğüne değindik. Elbette cezasızlıktan da söz ettik. Ancak iki önemli başlık üzerinde –düşünce ve ifade özgürlüğü ile cezaevlerinde süregiden sorunlardan- ayrıca durmak gerekir: 2008 yılının başında TCK'nın 301. maddesi değiştirildi. "Türklük" sözcüğünün yerini "Türk Milleti" aldı; cezasının üst sınırı 3 yıldan iki yıla indirildi ve soruşturma yapma yetkisi Adalet Bakanının iznine bağlandı. Ancak bu değişikliğin düşünce ve ifade özgürlüğü alanında bir rahatlama sağladığını söylemek mümkün değildir. Savcıların 301 yerine kullanılabileceği başka maddelerinde olduğunu birçok kez ifade etmiştik. Nitekim "yasadışı örgüt propagandası yapmak" fiilini düzenleyen TMK'nın 7. maddesine daha sık başvurulur oldu. Muhafız basın, özellikle de "Gündem" geleneğinden gelen gazeteler, sık sık toplatıldı ve 1'er aylık yayın durdurma cezasına çarptırıldı. Darwin'in 200. doğum gününün kutlandığı günümüzde, birçok internet sitesine erişim, sırf yaradılışçıları eleştirdikleri için, engellendi. Richard Dawkins'in *Tanrı Yanılgısı* adlı kitabına bir kez daha "halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek" fiilinden dava açıldı. Dahası *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*'nin Mart 2009 sayısının Darwin kapağı ve evrim kuramını ele alan içeriği sansürlendi.

İzolasyon diğer cezaevleri tiplerine de taşınarak norm haline gelmiştir. Ama bunun kadar önemli olan bir başka sorun ise cezaevlerindeki aşırı doluluk sorunudur. Cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlü sayısı ilk kez bu yıl yüz binin üzerine çıkmıştır. Bu aşırı doluluğun başta bulaşıcı hastalıkların yaygınlaşması olmak üzere birçok soruna yol açmasından kaygı duyuyoruz.

2009 yılının demokratikleşme ve insan hakları alanında Türkiye için atılım yılı olmasını diliyoruz.

Yavuz Önen

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Başkanı

YAŞAM HAKKI

Giriş

2008 yılında faili meçhul ölümler, gözaltında veya cezaevlerinde ölümler ile yargısız infaz/dur ihtarına uymama/rastgele ateş açma sonucunda meydana gelen ölümlere ilişkin veriler geçmiş yıllar ile karşılaştırıldığında, mevcut yasa ve düzenlemelerin iddia edildiği gibi “güvenlik güçlerinin elini kolunu bağlamadığını” ortaya koymaktadır. Kısacası yaşam hakkı ihlalleri hâlâ toplumsal bütünlüğe yönelik en önemli tehdit olarak varlığını sürdürmektedir:

2008 yılında yargısız infaz, “dur” ihtarına uymama ve rastgele ateş açma sonucunda 37 kişi yaşamını yitirdi. Oysa bu sayı 2007’de 24 idi.

Faili meçhul ölüm olaylarında ise geçmiş yıllara oranla belirgin bir artış olduğu görülmektedir. 2008 yılında tespit edilen 30 faili meçhul ölüm olayı son sekiz yılın en yüksek rakamıdır. 1990’larda yaşanan olağanüstü hal dönemlerinde görülen rakamları anımsatan bu gelişme adeta “Türkiye 90’lara geri mi dönüyor?” sorusunu akıllara getirmektedir. Gözaltında meydana gelen ölümlerde de belirgin bir artış gözlemlenmektedir; 8 kişi çeşitli nedenlerle gözaltındayken yaşamını yitirmiştir. Bir başka alıkonma mekanı olan cezaevlerinde yaşamını yitirenlerin sayısı ise 39’dur (Bakınız, Cezaevleri bölümü).

Siyasi cinayetler, bombalı saldırılar, yasadışı örgüt cinayetleri: 36 olay, 71 gözaltı, 43 tutuklama, 16 kaçırma.		46 ölü.
Yargısız infaz/Dur İhtarı/Rastgele Ateş Açma:		304 yaralı.
Faili Meçhul Cinayet:		37 ölü.
Kayıp:		53 yaralı.
Faili Meçhul Cinayet:		30 ölü.
Kayıp:		2.
Güneydoğu’da operasyonlar: 232 çatışma, 22 hava saldırısı.	ölü	146 asker. 568 militan. 23 korucu. 2 sivil. 3 polis.
	yaralı	269 asker. 9 militan. 31 korucu. 9 sivil. 10 polis.
Kara Mayınları: 45 olay.		29 ölü.
Sivil çatışmalar: 44 olay, 138 gözaltı, 9 tutuklama.		51 yaralı.
Şüpheli asker ölümleri:		4 ölü.
İşçi ölümleri:		117 yaralı.
Şüpheli asker ölümleri:		48 kişi.
İşçi ölümleri:		74 ölüm.
İşçi ölümleri:		244 yaralı.

1. SİYASÎ CİNAYETLER, BOMBALI SALDIRILAR ve YASADIŞI ÖRGÜT CİNAYETLERİ

Hrant Dink Cinayeti

Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink’in öldürülmesinin ardından Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı bünyesinde

oluşturulan Araştırma Komisyonu 3 Ocak 2008’de ilk görüşmesini İstanbul Valiliğini ziyaret ederek gerçekleştirdi. Toplantıya Komisyon Başkanı AKP Milletvekili Mehmet Ocaktan Güngör, İstanbul Valisi Muammer Güler’in

yanı sıra Hrant Dink'i MİT mensubu olduğu iddia edilen biri kadın iki kişi ile tehdit ettiği öne sürülen Emniyetten Sorumlu Vali Yardımcısı Ergün Güngör de katıldı.

İstanbul Valisi Muammer Güler, "Bir tehdit söz konusu değil. Cinayetten 3 sene önceki görüşmede, Ermeni vatandaşlarımıza ve Patrikhane'ye yönelik tehditlerin artması ve Sabiha Gökçen ile ilgili yazılan yazıdan kaynaklanan hassasiyet ifade edildi" diye konuştu.

Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in oğlu Arat Dink de, İstanbul Valiliği'ne çağrılan babasının, "Sokakta serseriler var, başınıza bir şey gelir" denilerek tehdit edildiğini, bunun üzerine babası için kurşun geçirmez yelek aradıklarını söyledi.

Hrant Dink Cinayeti'ni İnceleme Alt Komisyonu'na 4 Ocak 2008'de açıklamalarda bulunan Arat Dink, öldürülmeden önce babasının en kötü günlerini yaşadığını dile getirerek, "babam kendisine gözdağı verildiğini, uyarıldığını ve onurunun kırıldığını söylemişti" dedi.

14 Ocak 2008'de, Dink'in öldürülmesinin ardından Trabzon'da sabit telefonda jandarmayı arayan bir kişi, cinayeti O.S.'nin işlediğini ihbar ettiği, babasının adını ve işyerini bildirdiği öğrenildi. Ancak bu konuşmanın tutanağında 9 gün sonrasının tarihinin girildiği anlaşıldı.

Hrant Dink'in öldürülmesinin ardından İstanbul Valisi Muammer Güler, katilin kaçarken çekilen video görüntülerini televizyon kanallarına dağıtmış, tanıyanların ihbar etmesini istemişti.

Hrant Dink, 19 Ocak 2007'de silahlı saldırıda hayatını kaybettiği *Agos Gazetesi* binası önünde düzenlenen törenle anıldı. Törene katılan binlerce kişi, Dink için adalet istedi.

Gazeteci Hrant Dink için düzenlenen törene katılanlar, Halaskargazi Caddesi'ndeki *Agos Gazetesi* önünde öğle saatlerinden itibaren toplanmaya başladı. Gazete binası önünde silahlı saldırının gerçekleştiği yere Hrant Dink'in fotoğrafları ile "Hrant için, adalet için" yazısının bulunduğu dövizler konuldu. Törene katılanlar buraya karanfiller bıraktı ve mum yaktı.

Törende, Türkçe ve Ermenice "Yiğidim aslanım burada yatıyor", "Fırat türküsü", "Sarı Gelin" türküleri dinletildi. Daha sonra Hrant Dink'in

silahlı saldırıya uğradığı saat 14.58'e kadar Ermeni çalgısı "duduk" çalındı. Törene katılanların ellerinde Türkçe, İngilizce, Ermenice ve Kürtçe yazılı davizler taşıdığı görüldü.

Törende, saat 14.58'de Hrant Dink anısına bir dakika saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra hazırlanan ortak basın açıklamasını gazeteci Oral Çalışlar okudu. Açıklamada, Dink'in ölümünün üzerinden bir yıl geçtiği hatırlatılarak, 19 Ocak'ın ülkede vicdanı olan insanların acı günlerinden birisi olduğu, aradan 100 yıl geçse de unutulmayacağı ifade edildi.

Açıklamada, şu görüşlere yer verildi: "Onsuzluğa alışmak mümkün değil, Hrant hepimizindir. Akla, vicdana seslenen bir devrimciydi. Bu ülke onu sevdi, insanları içten kucaklar, güven verirdi. Dosttu, kardeşti, yürekte konuşan bir hakikat anlatıcısıydı. Hrant bir Ermeniydi. Ermenilerin, Süryanilerin sesi çıkmayanların varlığını yeniden fark etmemizi o sağladı. Geçmişimizle yüzleşmek için içimizden birisi olarak hepimize el uzattı. Onsuz bir yıldır çok yalnızız, onsuz hüzünlüüz."

20 Ocak 2008'de Uluslararası Hrant Dink Vakfı'na ölüm tehdidi içeren bir mesaj gönderildiği gerekçesiyle 22 Ocak 2008'de Vakıf adına Avukat Fethiye Çetin suç duyurusunda bulundu.

5 Şubat 2008'de, Hrant Dink'in öldürülmesinin 40. günü anısına ayin yapılırken Meryem Ana Kilisesi avlusunda ateş açan iki sanığın İstanbul 8. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki davası avukatların savunma hazırlaması için 7 Nisan 2008'e ertelendi.

19 Ocak 2007'de Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davaya 11 Şubat 2008'de 8'i tutuklu 19 sanıkla üçüncü duruşmasında devam edildi. Dink Ailesi'nin avukatlarının verdiği bilgiye göre Erhan Tuncel, Dink ailesine sözlü sataşmalarda bulundu, Yasin Hayal ise Rakel Dink'e el sallayıp güldü. Mahkeme heyeti kemik yaşı 19 olarak saptanan Ogün Samast'ın yaşının 17 olduğuna karar verdi.

Mahkeme heyeti ayrıca, "görevi kötüye kullandıkları" iddiasıyla Samsun'da, "görevi ihmal ettikleri" ve "suç delillerini gizledikleri" suçlamasıyla da Trabzon'da toplam dört güvenlik görevlisinin yargılandığı davaların İstanbul'daki

ana davayla birleştirilmesi yolundaki talebi reddederek duruşmayı 25 Şubat 2008'e Ogün Samast ve Yasin Hayal dışındaki sanıkların sorusunu yapmak üzere erteledi.

"Adalet isteyenler" grubu ilk iki duruşmada olduğu gibi Beşiktaş Barbaros Meydanı'nda toplandı. "Hrant için adalet" yazılı pankartlar taşıyan yaklaşık 250 kişi, "Faşizme İnat Kardeşimisin Hrant" sloganları attı. Tiyatro sanatçısı Derya Alabora, Ergenekon Operasyonu'yla gözaltına alınan pek çok kişinin Dink'in yaşadığı sırada yargılandığı davalara müdahil olarak katıldığını hatırlatarak, "talebimiz, bu davanın ucu nereye giderse gitsin aydınlığa kavuşturulmasıdır" dedi.

25 Şubat 2008'de yoğun güvenlik önlemleri altında görülen 4. duruşmaya 4 tutuksuz sanık dışında tüm sanıklar katıldı. Duruşma yine kamerayla kayıt altına alındı; ancak sanıkların oturdukları yerden yaptıkları satışmaların kayda alınmadığı bildirildi.

Yasin Hayal, müdahil avukatlarının sorularına karşı gösterdiği tavır nedeniyle duruşma salonundan çıkarıldı. Erhan Tuncel de ifadesi alınacak olan sanık Ersin Yolcu'ya soruları yanıtlamaması yönünde baskı yaptığı gerekçesiyle duruşma salonundan çıkartıldı. Sanık Ersin Yolcu'nun soruları yanıtlamasından sonra Erhan Tuncel tekrar salona alındı.

Yasin Hayal'in avukatı Fuat Turgut'un ise duruşma sırasında, "Hrant Dink'in Türk düşmanı olduğunu" söylediği öğrenildi.

Ogün Samast'ın da duruşma sırasında Dink Ailesi'nin avukatlarından Kezban Hatemi'ye küfür ettiği belirtildi.

Dava dosyasından, sanıklardan Yasin Hayal'in fiziki takibe alındığının anlaşıldığını ve bu kayıtların dosyaya getirilmesini istediklerini belirten Fethiye Çetin, bu taleplerinin kabul edildiğini söyledi.

Mahkeme heyeti Dink cinayetinin işlendiği günden bugüne kadar olan gelişmeleri anlatan *Sapan* adlı kitabı yazarak, "soruşturmanın gizliliği" ilkesinin ihlal ettikleri iddiasıyla gazeteciler Timur Soykan ve Demet Bilge Ergün hakkında suç duyurusunda bulunulmasına hükmederek duruşmayı 28 Nisan 2008'a erteledi.

Cinayette ihmalleri bulunduğu gerekçesiyle Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanan O.Ş. ve V.Ş. adlı iki jandarma görevlisi ise 20 Mart 2008'de görülen duruşmada Hrant Dink'in öldürüleceği istihbaratını aldıklarını ve konuyu Trabzon Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürü M.Y. ile İl Jandarma Komutanı A.Ö.'ye bildirdiklerini ifade etti. Amirlerinin istihbarat paylaşımına kayıtsız kalarak konunun üzerine gitmediğini söyleyen 2 jandarma görevlisi daha önceki ifadelerini amirlerinin talimatları doğrultusunda verdikleri dile getirdi.

18 Nisan 2008'de İstanbul Valisi Muammer Güler'in, Dink cinayetinde ihmalleri olduğu gerekçesiyle şube müdürü ve amirlerin de aralarında bulunduğu 6 polis memuru hakkında soruşturma izni verdiği öğrenildi.

Vali Muammer Güler, İçişleri Bakanlığı'nın görevlendirdiği müfettişler tarafından hazırlanan raporun iki kez mahkemeden döndüğünü haberin üçüncü raporla ilgili olduğunu söyledi.

Kendisine gönderilen üçüncü raporda müfettişlerin teklifi üzerine 1 şube müdürü, 1 emniyet amiri, 1 başkomiser, 1 komiser ve 2 polis hakkında soruşturma izni verdiğini söyleyen İstanbul Valisi Muammer Güler, raporda memurların ihmalle suçlandığını vurgulayarak "Cumhuriyet Savcılığı gerekli araştırmayı yapacaktır. Kararı mahkeme verecek" dedi.

25 Nisan 2008'de görülen 5. duruşmada söz alan Yasin Hayal'in, "Hrant Dink'ten nefretle iğreniyorum" demesi üzerine müdahil avukatlardan Erdal Doğan "McDonalds bombalamasından önce Hrant Dink'i tanıyor muydun" sorusunu yöneltti. Bu soruya Yasin Hayal "Tanımıyordum" diyerek yanıt verdi.

Bunun üzerine Erdal Doğan "McDonalds olayından sonra cezaevindeyken Veli Küçük ve Ülkü Ocakları İstanbul Eski Başkanı Levent Temiz'in ziyaretlerinin bunda etkisi var mı" diye sordu. Hayal bunun üzerine panik bir halde "Yalan söylüyorsun, yalan söylüyorsun" diye bağırdı.

Müdahil avukatlar tarafından sorular yöneltildiği sırada Hayal'in avukatı Fuat Turgut'un birkaç defa Orhan Pamuk için "Orhanyes Pamukyens" dediği ve bunun üzerine müdahil avukatların Fuat Turgut hakkında halkı kin ve

nefrete tahrik ettiği gerekçesiyle mahkeme heyetine suç duyurusunda bulunduğu bildirildi.

Sanıklardan Ogün Samast'ın 18 yaşından küçük olması nedeniyle basına kapalı olarak gerçekleştirilen duruşmada, önceki celselerde olduğu gibi sesli ve görüntülü kayıt yapıldı.

Rakel, Delal, Sera ile Arat Dink'in, 9 Nisan 2007'de Samsun'un Havza İlçesi'ndeki bir asker cenazesinde yaptığı konuşmada, Hrant Dink'i kastederek 'hain' dediği iddiasıyla Giresun Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Dursun Ali Karaduman'a 6 bin 100 YTL'lik manevi tazminat davası açtığı 26 Mayıs 2008'de öğrenildi.

3 Haziran 2008'de cinayetle ilgili güvenlik kameralarının kaydettiği yeni görüntüler ortaya çıktı. Bir bankanın para çekme makinesi ve bir işyerinin güvenlik kameralarının görüntülerinde, Hrant Dink'i öldüren Ogün Samast'ın yanında olduğu öne sürülen 2. kişi görülüyor. Söz konusu 2. kişinin, *Agos Gazetesi* önünde uzun süre beklediği ve cinayetin ardından da ara sokaktaki inşaata girip kaybolduğu güvenlik kamerası görüntülerinden tespit edildi.

Davanın 6. duruşması 7 Temmuz 2008'de görüldü. Sanıklardan Erhan Tuncel, duruşma salonundan çıkartılırken Yasin Hayal'in avukatı Fuat Turgut'a işaret parmağını sallayarak, "yanlış sorular soruyorsun" dedi.

Duruşmayı izleyen Nevin Kılıçaslan adlı bir kadının, Ogün Samast'a bakarak, boynuna götürdüğü eliyle kesme işareti yapması ve "Pislik" diye seslenmesine Ogün Samast küfür ederek karşılık verdi.

Sanık Ogün Samast'ın avukatı Levent Yıldırım, *Agos Gazetesi* önünden kaçarken televizyonda yer alan görüntülerdeki kişinin göz çevresinin müvekkilinin göz çevresine benzemediğini ileri sürerek, görüntülerdeki kişinin Ogün Samast olup olmadığına ilişkin rapor alınmasını istedi.

Mahkeme Başkanı'nın bunun üzerine görüntülerdeki kişinin kendisi olup olmadığını sorduğu Ogün Samast, "O görüntüler bana benzemiyor. Ancak o benim" dedi.

Mahkeme Başkanı'nın ısrarla "O sen misin?" diye sorması üzerine Ogün Samast, "Görüntülerdeki kişi benim. Olay kapanmış gitmiş zaten" cevabını verdi. Ogün Samast, avukatını

ima ederek, "Manyağa bak" diye konuştu. Kısa bir süre sonra kendisini iyi hissetmediğini söyleyen Ogün Samast, jandarmalar eşliğinde salondan çıkarıldı.

Mahkeme Heyeti, duruşmada, Dink'in öldürülmeden önce tehdit alıp almadığı ya da kaç kez tehdit aldığı konusunda İstanbul Emniyet Müdürlüğüne yazılan yazıya cevap verilmediğini bildirdi. Heyet, yazının tekrar yazılmasını, yine cevap verilmediği takdirde görevliler hakkında yasal işlem yapılmasını kararlaştırdı.

Mahkeme, Hrant Dink cinayeti zanlısı Ogün Samast'ın 18 yaşını doldurması nedeniyle duruşmaların açık olması kararı verdi. Kararın ardından, izleyici ve gazeteciler duruşma salonuna alındı.

Davada 8'i tutuklu 19 sanık yargılanıyor. Soruşturmayı yürüten İstanbul Cumhuriyet Savcıları Selim Berna Altay ile Fikret Seçen tarafından hazırlanan iddianamede, sanıklardan Erhan Tuncel'in, "Hrant Dink'in öldürülmesine azmettirmek" suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis, "terör örgütünün yöneticisi olmak", "patlayıcı madde imal etmek", "patlayıcı madde atmak", "mala zarar vermek" ve "6 kişinin yaralanmasına neden olmak" suçlarından da 22,5 ile 48 yıl arasında hapis cezasına çarptırılması isteniyor.

Yasin Hayal'in "Hrant Dink'i öldürmeye azmettirmek" suçundan müebbet, "terör örgütünün yöneticisi olmak", "Ferit Orhan Pamuk'u tehdit etmek" ve "ruhsatsız silah bulundurmak" suçlarından 18 ile 30 yıl arasında hapis cezasına çarptırılması öngörülen iddianamede, O.S'nin de "Hrant Dink'i öldürmek" suçundan 18 yaşından küçük olduğu da dikkate alınarak 18 ile 24 yıl arasında hapis cezasına çarptırılması, ayrıca "terör örgütüne üye olmak" ve "ruhsatsız silah taşımak" suçlarından 8,5 ile 18 yıl arasında hapisle cezalandırılması talep ediliyor.

Sanıklardan Mustafa Öztürk, Tuncay Uzundal, Zeynel Abidin Yavuz, Ahmet İskender ve Ersin Yolcu'nun da "Hrant Dink'in öldürülmesi eylemine yardım etmek" ile "terör örgütüne üye olmak" suçlarından 22,5 ile 35 yıl arasında hapis cezasına çarptırılması istenen iddianamede, Yaşar Cihan ve Halis Egemen hakkında "terör örgütüne yardım etmek" suçundan 7,5 ile 15 yıl arasında hapis isteminde bulunuluyor.

İddianamede, Salih Hacısalihoğlu, Alper Esirgemez, İrfan Özkan, Osman Alpay, Erbil Susaman, Numan Şişman, Şenol Akduman ve Veysel Toprak'ın da "terör örgütüne yardım etmek", "ruhsatsız silah taşımak" ve "suçluyu gizlemek" suçlarından 7,5 ile 16 yıl arasında hapis cezasına çarptırılmaları talep ediliyor.

Sanıklardan Yasin Hayal'in eniştesi Coşkun İçci hakkında düzenlenen iddianamede de bu sanığın "Hrant Dink'in öldürülmesine yardım etmek" ve "terör örgütüne üye olmak" suçlarından 22,5 ile 35 yıl arasında hapis cezasına çarptırılması istenmiş, dosya daha sonra ana dava ile birleştirilmişti.

Davada Coşkun İçci'nin ifadesinin ardından, sanık avukatları diğer sanıklara sorular yöneltti. Yasin Hayal'in avukatı Fuat Turgut, Erhan Tuncel'e, emniyet müdürlüğünden aldığı net maaş miktarı ile bu maaşı kimden aldığını sordu. Tuncel, "Emniyet müdürlüğünden herhangi bir maaş almadım. Sadece kendileri ara ara ısrar ediyorlardı. Herhangi bir yere düzenli olarak yatan bir şey yoktur" dedi. Erhan Tuncel, "Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) ve Atatürk Üniversitesinde temizlik ve güvenlik görevlisi olarak kadrolu gösterilip maaş verildiği" yönündeki soruya da "Bu bir iftiradır" yanıtı verdi.

Avukat Fuat Turgut'un, "Eskişehir'de sürekli ziyaret ettiği yabancı uyruklu üniversite öğrencisi kız arkadaşının kimliği ve uyuşunu" sorması üzerine ise Erhan Tuncel, "Bu benim özel hayatımdır. Hiçbir ortamda, hiçbir şekilde, hiçbir davaya konu yapılamaz. Bunun muhabbeti yapılamaz. Bu, Türk örf ve adetlerine uygun değildir. Ben size eşinizin adını soruyor muyum? Büyüğümüz. Çok ağır bir laf oldu. Böyle bir ortama yakışmaz" diye tepki gösterdi.

Erhan Tuncel, Avukat Fuat Turgut'un, kız arkadaşının İsraili olup olmadığı konusundaki sorusunda ısrar etmesi üzerine, bunun iftira olduğunu belirterek, kız arkadaşının Lübnanlı olduğunu bildirdi. Avukat Turgut'un, "Kız arkadaşının İsrail casusu olacağı hiç aklına gelmedi mi?" şeklindeki sorusuna ise Erhan Tuncel "İsrail Cumhurbaşkanı'nın ismini bilmiyorum, herhalde onun kızı. Fark edemedim, kusura bakmayın" diye alaylı bir yanıt verdi. Erhan Tuncel, mahkeme başkanına, özel hayatına yönelik sorulardan rahatsız olduğunu söyledi ve

salondan çıkma izni istedi. Ancak Mahkeme Başkanı, başka sorular yöneltileceği gerekçesiyle kabul etmedi.

Avukat Fuat Turgut, sanıklardan Ogün Samast'a da soru sormak için izin istedi. Samast bunun üzerine "Beni o deli ile muhatap etmeyin" dedi. Fuat Turgut, Samast'ın olay günü, Agos Gazetesi önüne gelince Yasin Hayal'i arayıp "İçeri girip herkesi tarayayım mı?" diye sorduğunu, Yasin Hayal'in ise "Orada masum insanlar var" karşılığını verdiğini belirterek, bunun doğru olup olmadığını sordu. Ogün Samast, kendisinin ya da Yasin Hayal'in böyle bir şey söylemediğini ileri sürdü.

Avukat Fuat Turgut, olay günü gazete önünden yaptığı ikinci telefon görüşmesinin de gazeteci Etyen Mahçupyan ile mi olduğunu sordu. Samast bu soruya da "Yok, Jennifer Lopez'le... Beni bu adamla muhatap etmeyin" diye konuştu.

Daha sonra Yasin Hayal söz istedi, "medya mensuplarına saygılarımı sunuyorum. Onların huzurunda Türk İslam aleminin lideri Sayın Muhsin Yazıcıoğlu'nu selamlıyorum. Ey Müslümanlar, ey Alperenler kalbinizi ferah tutun. BBP iktidara gelene kadar bu kervan yürümeye devam edecek" diye konuşmasına başladı. Hayal şöyle devam etti:

"Sanık arkadaşlardan biri, mahkeme ifadesinde, cinayetten önce Samast'ın kendi arkadaşları ile yaptığı toplantıda merhum Hrant Dink'ten bahsederken, o Ermeni'yi vuracağını söylemiş ve alkışlandığını söylediler. Bu beyanda bulunan Ogün Samast, telefonda da bana olay günü 'içeriye girip herkesi tarayayım mı' diyebilir. Bana böyle söyleyince kendisine 'orada masum insanların bulunabileceğini ve daha sonra vicdan azabı çekeriz' dedim. Böyle bir şeye kalkışmamasını söyledim. O da bana 'tamam' dedi."

Ogün Samast ise, *Agos Gazetesi* önünde Yasal Hayal ile yaptığı telefon görüşmesini şöyle anlattı: "Dink'in orada olmadığını söyledim. Yasin Hayal bana, 'kapıdaki güvenliklerin kafasına sık, daha sonra içeridekilerin kafasına sık' dedi."

Ogün Samast ile ifadesinin çelişmesi üzerine Yasin Hayal, telefon kayıtlarının dinlenilmesini istedi. Bu talep üzerine Ogün Samast da kayıtların dinlenilerek gerçeğin ortaya çıkmasını talep

etti. Bu tartışmaların ardından Yasin Hayal ile Erhan Tuncel'in birbirlerine yaklaşıp konuşmaları gözlemlendi.

Mahkeme heyetinin duruşmaya verdiği ara sırasında nezarete alınan sanıklardan Yasin Hayal, nezaret camından kafasını uzatarak, "Yaşasın BBP ve yaşasın Alperen Ocakları, iktidara yürüyoruz iktidara" diye bağırdı.

BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu ise, Yasin Hayal'in kendisi ve partisi hakkındaki sözleri üzerine yazılı bir açıklama yaparak şunları söyledi:

"BBP ve Muhsin Yazıcıoğlu'na karşı kurgulanmış senaryolar devam ediyor. Olay, bir provokasyonun alenen sergilenen bir sahnesidir. Anlaşıyor ki yeni perdeler açıldıkça yeni senaryolar da oynanacaktır. Bekleyip göreceğiz."

Tutuklu sanıkların tutukluluk halinin devamına karar verildiği duruşma 13 Ekim 2008'e ertelendi.

7 Temmuz 2008'de devam eden 6. duruşmada, sanık Erhan Tuncel'in 26 Haziran 2008'de verdiği dilekçedeki "Memduh", "Özgür", "Ahmet" ve "Kürşat" kod adlı savunma tanıklarının kimler olduğunun belirlenmesi için Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü'ne yazı yazılmasına karar verildi.

20 Temmuz 2008'de Trabzon Valisi Nuri Okutan, Hrant Dink'in öldürülmesinde ihmali olduğu iddiasıyla Trabzon eski İl Jandarma Alay Komutanı Albay A.Ö. ve eski İstihbarat Şube Müdürü Kıdemli Yüzbaşı M.Y. hakkında soruşturma açılmasına karar verildiğini açıkladığı öğrenildi. A.Ö.'nün, karar hakkında Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'ne yaptığı itiraz 28 Ekim 2008'de reddedildi.

A.Ö., 21 Temmuz 2008'de tanık olarak Bursa 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde ifade verdi. Ö., Hrant Dink'in öldürüleceğine dair kendisine bilgi verilmediğini hatırlamadığını söyledi.

Mahkeme Başkanı Tülin Ertuğrul Özkan'ın, Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "görevi kötüye kullanma" suçundan yargılanan Jandarma Kıdemli Başçavuş O.Ş. ve Uzman Çavuş V.Ş.'nin ifadelerini okumasının ardından, Albay A.Ö.: "O.Ş. ve V.Ş.'nin söylediği gibi olay öncesi

banaya bir bilgi geldiğini hatırlamıyorum. Toplantıda herhangi bir şekilde söylenmedi, gündeme gelmedi. Gerçekten ben hatırlamıyorum. Öyle bir istihbarat bilgi ellerine geçmiş ise zaten bu kişiler bu işin kursunu gören, eğitimini alan personel olup, ne yapabileceklerini bilmeleri gerekiyor" dedi.

22 Temmuz 2008'de, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'nin, Hrant Dink'in öldürülmesinde ihmalleri bulunduğu öne sürülen İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ve eski İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler'in de aralarında bulunduğu 8 görevlinin yargılanmalarına izin vermediği öğrenildi. İstanbul Valiliği'nin, Hrant Dink cinayetiyle ilgili olarak Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah hakkında soruşturma izni vermemesi üzerine Dink Ailesi'nin avukatları bu karara itiraz etmişti. Valiliğin görevi ihmal suçundan soruşturma izni verdiği eski İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler ve İstihbarat Şubesi'nde görevli 6 memur ise bu kararın iptali için başvuruda bulunmuştu.

Dink'in Ailesi'nin avukatlarının, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ve eski İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler hakkında yargılama izni vermeyen mahkeme hâkimlerini, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na şikâyet ettiği 25 Eylül 2008'de. Gönderilen dilekçede, 3 müfettişin 1,5 yıl süreyle olayı soruşturup rapor hazırladığı hatırlatıldı. Raporlarda, emniyet görevlilerinin yapılan ihbarları ciddiyetle soruşturmadığının belirtildiği, ancak Bölge İdare Mahkemesi hâkimlerinin yargılama izni vermediği ifade edildi. Dilekçede, hâkimlerin tarafsız davranmayarak, sorumluların yargı denetiminden kurtuldukları öne sürüldü.

23 Temmuz 2008'de, Hrant Dink Cinayeti'ni İnceleme Alt Komisyonu'nun aylardır üzerinde çalıştığı suikastla ilgili raporunu tamamladığı öğrenildi. Komisyon üyelerinin değerlendirmesine sunulan raporda, Trabzon ve İstanbul'da Emniyet ile Jandarma İstihbarat birimleri arasındaki kopukluk ve ihmale dikkat çekildi.

Raporda, İstanbul ile Trabzon arasında büyük tartışmalara neden olan düşük kodlu istihbarat tartışması da yer aldı. Cinayetin işlendiği dönemde Trabzon İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç'in, "Düşük kod mod yok, ses getirecek eylem ifadesi ya bombalamadır ya öldürmedir.

Yazının gereği yapılmalıydı” sözleri de rapora girdi.

Alt Komisyon Başkanı Bursa Milletvekili Mehmet Ocaktan, raporda genel bir değerlendirme yaptıklarını, ihmalleri ve kusurları tespit ettiklerini ve önerilerde bulduklarını belirtti.

Raporda, komisyonun; otoritelerin, birey veya bireylerin yaşam hakkına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin varlığından haberdar olması ve bu tehlikeden kaçınabilmek amacıyla yetkileri kapsamında önlem almalarının gerektiğini, tehlikenin gerçek ve yakın tehlike olması halinde bireyin tehlikeye karşı korunması için devletin tedbir alma yükümlülüğü olduğunu kabul ettiği belirtildi.

Raporda, tehlikeye karşı gerekli koruma tedbirlerini almak zorunda olan devletin, yaşama hakkına bir saldırı vuku bulması halinde etkin ve resmi soruşturma yapmasının zorunluluk olduğu vurgulandı.

Dink’e yönelik bir tehlikenin emniyet ve jandarma personeline öğrenildiği ifade edilen raporda, “tehlikenin varlığı konusunda, gerek yazılan yazının akibetinin tam olarak araştırılmamış olması ve gereğinin yapılamamış olması, gerekse Coşkun İçci’nin İl Jandarma Komutanlığı’nın kayıtlı bir haber elemanı olmasa bile kendisinden alınan haberin ve bilginin yeterince araştırılmaması ve değerlendirilememesi sonucunda, idari makamların bu tür bir riski bilebilecek durumda olmalarına rağmen, her kademedeki sorumluların ihmali sonucunda tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığından tehlikenin gerçekleşmiş olduğu ve Hrant Dink adlı vatandaşımızın yaşamını yitirmiş olduğu görülmüştür” denildi.

Hrant Dink cinayetine ilişkin soruşturmalar henüz tamamlanmadığından, bu aşamada etkin bir resmi soruşturmanın yapıldığı veya yapılmadığını söylemenin henüz erken olacağı sonucuna varıldığını belirtilen raporda, tekrar benzer olayların yaşanmaması için alınması gereken tedbirlere yer verildi.

Raporda, bu tedbirler şöyle sıralandı:

* İl İdaresi Kanunu’nun hükümlerine göre, il ve ilçelerin güvenliğinden birinci derecede mülki amirler sorumludur. Bu sebeple kolluk kuv-

vetlerinin edindikleri bilgileri birbirleriyle ve mülki amirler ile paylaşmaları gerekmektedir. Yapılacak her faaliyetten önce, faaliyetin uygulanması sırasında ve sonucunda mülki amirlere bilgi verilmesi ve mülki amirlerin değerlendirmeleri sonucunda verecekleri emirler doğrultusunda hareket edilmelidir.

* Mülki idare amirlerinin, kendi sorumluluk alanlarında hukuka aykırı faaliyette bulunmasına ve kolluk kuvvetlerinin eşgüdüm dışına çıkmasına denetim mekanizmalarını da çalıştırmak suretiyle müsaade etmemeleri gerekmektedir.

* Jandarma, mülki görevleri yönünden, ilgili hüküm uyarınca sadece bakan ve valiler tarafından denetlenebilmektedir, kaymakamlarca denetlenememektedir. Valiler iş yoğunluğu açısından bu yetkilerini kullanamamaktadır. Bu durum, jandarmanın fiilen mülki denetim dışında kalmasına neden olmakta, ayrıca jandarma merkez teşkilatında yer alan mülki görevlerle ilgili iş ve işlem yürüten birimlerin mülki makamlarca nasıl denetleneceği belirtilmemiştir.

* Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin denetim-soruşturma başlıklı 92. maddesine göre, istihbarat işlemlerinin neredeyse denetim ve teftişi imkânsızlaştırılmış, bu durum da istihbarat birimlerindeki kişilerin genişlik içinde hareket etmelerine neden olmuştur.

* Ülke genelinde istihbarat birimlerinin kullandığı yardımcı istihbarat elemanlarının kaydının ve bilgilerinin tutulduğu ortak bir veri bankası sistemi oluşturulmalı ve bilgilerin karşılıklı olarak paylaşılması için gerekli hukuki düzenleme yapılmalıdır.

* Yardımcı istihbarat elamanlarının herhangi bir kolluk birimi tarafından işine son verildiğinde, diğer kolluk birimi ya da birimleri tarafından tekrar ‘haber elemanı’ olarak kullanılması ve kolluk kuvvetleri arasında geçiş yapmaları önlenmelidir.

* İstanbul Valisi ve emniyeti personelinin dışında dinlenen istihbarat personeli, yazışmalarda ‘kod’ sisteminin olmadığını beyan ettiklerinden, yazışmalarda böyle bir sistemin olmadığı anla-

şılmıştır. Yazıların gizlilik dereceleri yanında önem ve ivedilik dereceleri de bildirilmelidir.

* İstihbarat elemanıya buluşma yapıldıktan sonra istihbarat alanından alınan bilgiler ve istihbarat elemanına verilen talimatlar, F-3 ve F4 diye isimlendirilen belli bir formatı olan evrak üzerinde yazılı hale getirilmektedir. Bu yazılı belgenin bir suretinin elemanın dosyasında şubede saklanmakta, bir nüshası da Ankara'ya İstihbarat Daire Başkanlığı'na gönderilmekte, eğer, başka ili ilgilendiren bir konu varsa, bir nüshası da o ile gönderilmektedir. Bu tür İstihbarat Daire Başkanlığı'na ve diğer ilgili ile gönderilen yazıların akıbetinin, belli bir süre verilerek, hem daire başkanlığınca hem de yazıyı yazan il tarafından sorulmasına imkân verecek düzenleme yapılmalıdır.

İstihbaratla ilgili bütün görüşme dinleme ve bilgi toplama faaliyetlerinin, verilerin önem ve içeriğine bakılmaksızın tüm elde edilen ve görüşülen konuların tutanağa geçirilmesi gerektiği vurgulanan raporda, bu bilgilerin anında hem bulunulan ildeki hem de merkezdeki veri bankasına işlenmesi, bu faaliyetlerin üst amir ve birimlere iletilip iletilmediği hususunun derhal kayda alınması ve bu kayıtların muhafaza edilmesi sisteminin yeniden gözden geçirilmesi gerektiği; buna imkân verecek sistemin tüm istihbarat birimleri için oluşturulması gerektiği bildirildi.

Raporda, şöyle devam edildi: "Mülkî idare amirlerinin ve kolluk Amirlerinin başarı değerlendirilmesi kıstaslarında; önleyici kolluk (Mülkî Görev) görevlerini başarı ile yerine getirip getiremediği hususunun öncelikle değerlendirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Kolluk kuvvetlerinin sorumluluk sahalarının birbirine karışacak şekilde belirlenmesinin sıkıntılara yol açtığı, yetki kargaşası doğurduğu, zaman kaybı ve koordinasyonsuzluğa sebep olduğu, bilhassa istihbarat birimlerinin kendilerinden istifade ettikleri yardımcı istihbarat elemanlarının bazen ikileme düştükleri değerlendirildiğinden, mevzuatın da gereği olarak jandarmanın görev ve sorumluluk sahası belediye hudutları dışarısında belirlenmelidir. Mülkî idare amirlerinin kolluk birimleri üzerinde, kolluk birimine göre değişen yetkileri bulunmaktadır. Bu durum inceleme konusu olayda da olduğu gibi (jandarma

personelinin, emniyet personeli gibi görevden uzaklaştırılmaması ve bunun sonucu olarak jandarma personelinin korunduğu ve kendilerine dokunulmadığı vb.) kamuoyu tarafından yanlış değerlendirilebilecek ve kurumların imajını da haksız yere zedeleyebilecek bir kanaat oluşturmaktadır. Bu hususun düzeltilmesi için; mülki idare amirlerinin kolluk birimleri (mülki görevleri yönüyle aynı işi yapan) üzerindeki yetki farklarını ortadan kaldıracak mevzuat düzenlemesi hayata geçirilmeli; askeri yapılanma içinde olan kolluk birimlerinin özellikle barış döneminde, öncelikli görevlerinin ve bağlılıklarının tereddüde yer vermeyecek şekilde teşkilat kanunlarında yapılacak değişikliklerle belirlenmelidir."

Raporda, kolluk hakkındaki şikayetlerin incelenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan mevcut mekanizmaların daha etkili ve seri işlemlerini temin etmek, ayrıca kolluk şikayetlerinde saydamlığı sağlamak sureti ile kolluk kuvveti erinin töhmet altında kalmasının önlenmesine yönelik olarak; kolluk görevlileri hakkında, başta insan hakkı ihlalleri olmak üzere belli ağırlıktaki eylemleri nedeniyle yapılan şikayetlerden dolayı yapılacak soruşturmaların, kolluk görevlilerinin hiyerarşisi dışındaki kişilerce yapılması için lazım gelen varsa hukuki eksikliklerin giderilmesi; hukuki eksiklik yok ise de idari teamüllerin oluşturulması gerektiği vurgulandı.

Meclis İnsan Hakları Komisyonunda Hrant Dink cinayeti ile ilgili hazırlanan alt komisyon raporu 1 Ağustos 2008'de kabul edildi. Ancak 3 CHP'li, bir DTP'li üye rapora muhalefet şerhi koydu. Komisyonunda raporun oylaması sırasında CHP'li üyeler, İstanbul Emniyet Müdürü ve Vali'nin görevini ihmal ettiği gerekçesiyle görevden alınmasını istedi.

5 Ağustos 2008'de *Radikal Gazetesi*'nin manşetten "Hiç utanmadınız mı" başlığıyla, Ogün Samast'ın İstanbul Emniyeti'nde çekilen neşeli fotoğrafını yayınlaması üzerine, İstanbul Emniyet Müdürlüğü bir açıklama yaptı.

İstanbul Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nce yürütülen soruşturma kapsamında zanlı Ogün Samast'ın fotoğrafının 5271 sayılı CMK'nın 81. maddesi ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 5. maddesi gereğince çekildiği ve

dava dosyasında yer aldığı belirtilen açıklamada, yapılan bu işlemin kanuni bir zorunluluk olduğu vurgulandı.

Açıklamada, “Söz konusu fotoğrafa muhabirin değişik anlamlar yükleyerek yasal görevini yapan emniyet teşkilatına hakaret ettiğinden, ilgili basın kuruluşu hakkında hukuki işlem başlatılmıştır” denildi.

19 Ağustos 2008’de, cinayeti azmettirmekle suçlanan Yasin Hayal’in ağabeyi Osman Hayal, İstanbul Cumhuriyet Savcılığının talimatıyla, Trabzon’un Pelitli Beldesi’nde Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince gözaltına alındı. İstanbul’a gönderilen Osman Hayal hakkında “adam öldürmeye iştirak etmek” gerekçesiyle 22,5 yıldan 35 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, Osman Hayal hakkında açılan davanın, Dink cinayeti ana davasıyla birleştirilmesine karar verdi.

11 Eylül 2008’de ise cinayetin sanığı Yasin Hayal’in 24 Ekim 2004’te Trabzon’da 6 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan Mc Donald’s davasında aldığı 6 yıl 8 ay hapis cezası, Yargıtay’ın cezayı yetersiz bulduğu nedeniyle sanık aleyhine bozuldu. Yüksek Mahkeme, Yasin Hayal’in bir kez değil her yaralının raporları doğrultusunda ayrı ayrı cezalandırılması gerektiğine hükmetti. Yasin Hayal, 23 Eylül 2008’de Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde anılan suçtan yeniden yargılanmaya başladı.

Cinayette ihmalleri olduğu ileri sürülen iki astsubayın, Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi’nde yargılanmalarına 26 Eylül 2008’de devam edildi. Tanık olarak ifade veren Trabzon İl Jandarma Komutanlığı’nda görevli Yüzbaşı Hüsamettin Polat, astsubayların suikast ihbarını üstlerine bildirdiğini doğruladı.

Yüzbaşı Hüsamettin Polat, ifadesinde “2006 yılının Temmuz ayında yapılan günlük istihbarat toplantısında jandarma astsubaylar Okan Şimşek ile Veysel Şahin, Pelitli’den Yasin Hayal’in eniştesi Coşkun İğci’nin verdiği bilgileri toplantıda gündeme getirdi. Astsubaylar, ‘Yasin Hayal’in gazeteci Hrant Dink’i öldürmeyi planladığını ve bunun için silah temin etmeye çalıştığını’ söyledi. Trabzon İl Jandarma Komutanı Albay Ali Öz ise verilen bu bilgi üzerine, ‘bu konuyu burada konuşmayalım, sonra ko-

nuşalım’ yanıtını verdi” dedi. İfadesinde Hrant Dink’in öldürülmesinden sonra yapılan ilk istihbarat toplantısında konuşulanları da anlatan Polat, Albay Öz’ün “Coşkun İğci’ye söyleyin, sağda solda konuşmayın” dediğini aktararak, “bu olaydan sonra Albay Ali Öz bana tavır aldı. Çünkü ben olayın soruşturulmasını istiyordum. Benim istihbarat toplantılarına katılmamı engelledi. Olay biliniyordu ve gerçekleşti. Ben de sorguladığım için rahatsız oldular, albaydan dedikodu yaptığım gerekçesiyle gereksiz uyarılar aldım. Benim Okan Şimşek ve Veysel Şahin’le görüşmemi engellemeye çalıştılar. İstihbarat Şubesi’nin kapısı şifreliydi, buraya girmemi engellemek için odanın şifresini değiştirdiler” şeklinde konuştu. Polat, “Albay Ali Öz, Hrant Dink’in öldürülmesiyle ilgili istihbarat konusunda gerekli duyarlılığı göstermedi. Bu ihmâl ve önemsememek değil. Bana normal gelmedi, ben de şüphe uyandırdı. Kasıt değil ama ihmâl de diyemem” diye konuştu.

Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi, duruşma sonunda görevsizlik kararı vererek, davanın Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam etmesine karar verdi. Üst mahkemenin davanın 2. Sulh Ceza Mahkemesi’nde görülmesine devam edilmesi hükmettiği 20 Ekim 2008’de öğrenildi.

Davanın 7. duruşması ise 13 Ekim 2008’de görüldü. Fethiye Çetin, “devlet sırrı” olduğu için imha edilen ve bir örneği dosyaya gönderilen 90 sayfadan oluşan belgenin, tarafların katıldığı bir ortamda incelenmesini istedi. Müdahil avukatlarından Bahri Belen de Türkiye’de henüz “devlet sırrı” yasasının olmadığını belirterek, suç oluşturan hiçbir eylemin “devlet sırrı” tarifinde yer almadığını kaydetti.

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi Heyeti Başkanı Erkan Canak, dava dosyasına gönderilen evrakları okudu. Erkan Canak, Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülerek karara bağlanan “Rahip Santoro Cinayeti” dava dosyasının Yargıtay tarafından onandığını, Yasin Hayal’in Mc Donald’s’ın bombalanmasına ilişkin dava dosyasının da bir kısmı Yargıtay tarafından onanırken, bir kısmının bozulduğunun bildirildiğini kaydetti.

Tüm sanıkların bütün bankalardaki hesap dö-kümlerinin de dosyaya gönderildiğini belirten İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi Heyeti Baş-

kanı Erkan Canak, yine Mc Donald's'ın bombalanmasıyla ilgili olarak, yerel televizyonların olayla ilgili görgü tanıklarına ilişkin çekilen görüntülerinin olmadığını bildirildiğini, Yasin Hayal'in Bayrampaşa Cezaevi'nde kaldığı zaman kendisini ziyaret edenlerle ilgili ziyaretçi defterinin fotokopisinin gönderildiğini kaydetti.

Avukat Fuat Turgut'un, "Dink cinayetinin arkasında sarıklı kardinallerin olduğunu, bunların Agos Gazetesi'nin başına geçtiğini" söylediği sırada, müdahil avukatlarınca "Ne biçim konuşuyorsunuz?" şeklinde tepki gösterildi. Bunun üzerine heyet başkanı, avukat Turgut'u uyardı.

Avukat Fuat Turgut, "Erhan Tuncel, müvekkilimi Akçaabat'ta 2 kişinin yanına götürdü. Bunlar kimdir? Hem Tuncel'e, hem müvekkilime bu sorunun sorulmasını istiyorum" dedi.

Bu sırada söz alan Yasin Hayal, bu 2 kişinin Arap olduğunu söyledi. Erhan Tuncel de geçen celse avukat Fuat Turgut'un sorduğu sorularla psikolojisinin bozulduğunu ve sinir krizi geçirmesine neden olduğunu öne sürdü. Fuat Turgut'un sorularının davayla ilgisi bulunmadığını savunan Erhan Tuncel, "Nadire'den doğma, Vehbi'den olma Fuat Turgut'un hiçbir sorusuna cevap vermeyeceğim" dedi.

Duruşmada Trabzon eski Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç de tanık olarak dinlendi. Şu anda da, Afyon Emniyeti İstihbarat Şube Müdürü olarak görev yapan Engin Dinç, "Biz olayı İstanbul Emniyeti'ne rapor ettik" dedi ve ondan sonrasının İstanbul Emniyeti'nin görevi alanına girdiğini söyledi. Engin Dinç, müdahil avukatların, "Peki daha sonra İstanbul Emniyeti'ni arayarak, gönderdiğiniz bu istihbaratın takip edilip edilmediğini, sonucunun ne olduğunu sordunuz mu?" şeklindeki sorusuna ise şu yanıtı verdi: "Ben küçük bir ilin istihbarat şube müdürüyüm. Onların üstündeki makam değilim."

Engin Dinç, avukatların, daha önce Mc Donalds'ın bombalanması gibi eylemlere karşın birinin, tanınmış bir aydına yönelik bir cinayet hazırlığı içinde olduğunun haberinin alınması karşısında sadece olayı rapor etmekle mi yetindikleri sorusu karşısında ise, "Biz olayı operasyon ve önlem de dahil olmak üzere ta-

kibe aldık. Peşini bırakmadık" yanıtını verdi. Engin Dinç'in, neden olayı önlemeye yönelik daha somut bir müdahaleleri olmadığı sorusuna verdiği yanıt ise bir hayli ilginçti: "İstihbarat her şey değildir. ABD, 11 Eylül saldırılarını önleyebildi mi? Biz henüz düşünce aşamasında olan, icra olmamış bir olaya nasıl müdahale edebiliriz. Düşünce özgürlüğü ve insan hakları var denilmiyor mu?"

Duruşma dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için 26 Ocak 2009'a ertelendi.

Ogün Samast'ın yakalanmasının ardından gözaltında tutulduğu Samsun Emniyet Müdürlüğü'nde, polis ve jandarma görevlilerinin çay ocağında Ogün Samast'la birlikte çektiği fotoğraflarla ilgili Samsun 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 22 Ekim 2008'de görülen davada, mahkeme heyeti sanıklardan M.B. hakkında "görevi kötüye kullanmak suretiyle görev ihmal suçundan" kamu davası açıldığını belirterek, "atılı suç işlememişinin sabit olması" sebebiyle sanığın beraatine karar verdi. İ.F. hakkında da "gizliliğin ihlali" suçundan dava açıldığını kaydeden heyet, "sanığın atılı suç işlememişinin konusunda mahkûmiyetine yetecek derecede kesin, inandırıcı, şüpheden uzak delil elde edilemediği" gerekçesiyle sanığı suçsuz buldu.

Hrant Dink suikastı ile ilgili ifade veren gizli tanık, Osman Hayal'in de cinayet yerinde olduğunu 31 Ekim 2008'de teşhis etti. Ağabey Hayal'i teşhis eden gizli tanık, olay yerinde dört kişinin bulunduğunu, Ogün Samast'la birlikte Yasin Hayal'in de ateş ettiğini ileri sürdü. Osman Hayal, cinayetten sonra Trabzon'da sorgulanmış, olay tarihinde İstanbul'da olmadığını söylemiş ancak, cep telefonu kayıtlarından, 13-19 Ocak 2007 tarihlerinde Yasin Hayal'in İstanbul'da olduğu tespit edilmişti.

10 Kasım 2008'de Trabzon Bölge İdare Mahkemesi, cinayette ihmali bulunduğu iddia edilen Jandarma Astsubay H.Y. ve Uzman Çavuş H.Ö.Ü.'nün yargılanması için soruşturma açılmasına izin verdi. Trabzon Valiliği'nin 2 jandarma görevlisi hakkında yargılama izni vermesi üzerine, Dink Ailesi'nin avukatları, Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz etmişti.

Hrant Dink'in öldürülmesinde ihmalleri bulunduğu gerekçesiyle Trabzon 2. Sulh Ceza

Mahkemesi'nde Astsubay O.Ş. ve Uzman Çavuş V.Ş.'nin yargılanmasına 1 Aralık 2008'de devam edildi. Dink ailesinin avukatları Ergin Cinmen ve Hakan Bakırcıoğlu ile sanıkların avukatı Nurhayat Bayraktar Gümrükçüoğlu'nun katıldığı duruşmada mahkeme duruşmayı 4 Şubat 2009 tarihine erteledi.

Öte yandan 24 Aralık 2008'de TRT-1'de yayınlanan "Şahların Labirenti" adlı belgeselde Maraş Katliamı'nın bir numaralı sanığı Ökkeş

Şendiler'in anlatımları yer aldı. Şendiller resmi rakamlara göre 111 kişinin öldürüldüğü katliamı Hrant Dink ve arkadaşlarının yaptığını iddia etti.

29 Aralık 2008'de, yargılanmalarına izin verilen Trabzon eski İl Jandarma Alay Komutanı Albay A.Ö. ile M.Y., Ö.A., H.Y., H.Ö.Ü. ve G.G. hakkında "görevi ihmal" suçundan Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

Umur Talu, "Tesadüf Bu Ya!", *Sabah*, 23 Temmuz 2008.

Cezaevinde katledilen 10 "sol örgüt" tutuklusunu, bombayla katledilen Atatürkçü bir profesör, ensesinden kurşunlanarak katledilen Ermeni gazeteci. Bu tesadüflerin manasını bulmak elbet gazetecinin de işi. Ama şu anda yargının da, ilgili kurumların da görevi.

Böyle bir tesadüf tabii mümkündür de, mümkün olmasını sağlayan başka bir tesadüf var mıdır?

26 Eylül 1999: Ankara'da Ulucanlar Cezaevi'ni (direniş gerekçesiyle) jandarma basar. 10 "tutuklu", bir deyişe göre "hayatını kaybeder"; bir başka deyişe göre de "öldürülür." Operasyonun yönetiminde Yarbay A. Ö. vardır.

21 Ekim 1999: Prof. Ahmet Taner Kışlalı Ankara'da arabasına binerken, kaputun üstünde gördüğü naylon torbayı alır ve patlama sonucu ölür; daha doğrusu "öldürülür". Olay yerini inceleyen ve sonradan çok tartışıldığı üzere, arabayı oradan hemen çektiren "komutan" Yarbay A. Ö.'dür.

19 Ocak 2007: Gazeteci Hrant Dink, İstanbul'da "öldürülür". Sonradan ortaya çıktığına göre, Ağustos 2006'da, Astsubay Şimşek ile Uzman Çavuş Şahin, daha önce bomba koymaktan tutuklanan, davası sürerken serbest kalan Yasin Hayal'in "Dink'i öldüreceğini" Yüzbaşı Yıldız'a, o da Jandarma Alay Komutanı'na bildirir. "Komutan" Albay A. Ö.'dür.

Tetikçi "genç" de jandarma bölgesi olan Pelitli'den çıkmıştır.

***

Bu tesadüflerin manasını bulmak elbet gazetecinin de işi.

Ama şu anda yargının da, ilgili kurumların da görevi.

Lakin, "tesadüf bu ya", dünden hatırlayacağınız gibi, onca operasyon yönetmiş, Türkiye'yi sarsan bir suikastın tetkikini yapmış "komutan" A. Ö. hiçbir şey hatırlamıyor.

İhbarı unutup durduğu için birinin öldürülmüş olması, anlaşılan vicdan hafızasında da bir yer kaplamamış.

İleride emekli olunca belki kitap yazmış.

Zaten görevi ihmalden yargılanmak ile tesadüflerin manasının anlaşılması için yargılanmak arasında da fark bulunmakta.

Muhtemelen Şura'da da onu, hükümetin çıkardığı yeni yasa sonucu, "bekleme süresini doldurmadan tazminat hakkı" kazanmış bir emeklilik beklemekte!

***

Ama yarbaydı, albaydı, A idi, Ö idi, bir yana.

Girişteki üç tarihi, üç olayı ardı ardına bir daha okuyun. En azından siz hatırlayın. (Bu arada Kışlalı olayını ısrarla hatırlatan Alper Görmüş'e teşekkürle.)

Cezaevinde katledilen 10 "sol örgüt" tutuklusunu, bombayla katledilen Atatürkçü bir profesör, ensesinden kurşunlanarak katledilen Ermeni gazeteci.

Bu zincirler size bir şey söylemeli.

Bu zincirler düşünce ve ifade özgürlüğü ile yaşama hakkı arasındaki bağı anlatabilmeli bize.

Bu zincirler, o olaylar olduğunda ne düşündüğümüzü, nasıl yargılara vardığımızı, neleri bildiğimizi sandığımızı, neleri sorgulamaktan kaçındığımızı hatırlatmalı.

Bu zincirler, hangi başlıkları attıklarını, nasıl sayfalar yaptıklarını, ne tür yazılar yazdıklarını, kimleri suçladıklarını, hangi (ön)yargıları verdiklerini hatırlatmalı çok çok ünlü pek pek büyük meslektaşlara.

***

“Bir türlü hazırlanmayan Ergenekon iddianamesi” ile şüphelisi olduğu konu ne olursa olsun, tutukluluktan kanserle ölüme giden Okkır için birçoğumuz (haklı) hassasiyet ve tepki koydu.

Lakin;

O gün Türkiye'nin üç büyük Gazetesi *Hürriyet*, *Sabah*, *Milliyet*'i yöneten, hazırlayan, şimdi de etkili konumda bulunanlar, mesela “Ulucanlar katliamı” üstüne ne yaptı?

“Öldürülmeye müstahak terörist” diye tanımlananlar, henüz sonuçlanmamış, uzun davalar bir yana, çoğunlukla daha tutuklu idiler, mahkûm olmamışlardı, suçları sabit değildi. Suçları ne olursa olsun, ölüm cezası almamışlardı!

Cezaevinden görüntü diye basılmış bayraklı, parkalı fotoğraftakiler onlar değildi, tutukluluk sebepleri ise cinayet, suikasttan ziyade, “örgüt üyeliği” suçlamasıydı.

Ama o günün ve bugünün nice şöhretli gazetecisi o cesetler üstünde dans etti, kıvrırdı, çoştı.

Ellerine ulaşmış delik deşik otopsi fotoğraflarına asgari merakla bakmadılar bile.

Nice muhafazakâr, demokrat, cumhuriyetçi, liberal, ulusalcı gazeteci, o gün, katliamı aklama seferberliğindeydi; ne “insan” olmanın, ne “vicdan”ın, ne “meslekleri”nin, ne de “hakikat”in yanında.

Ama Yarbay A. Ö. o gün Ulucanlar'da idi.

Bir ay sonra Kışlalı'nın cesedi ile paramparça otomobilinin başında.

Sekiz yıl sonra ise Trabzon'da.

A.Ö.' nün seyir defteri belki de tesadüften ibarettir..

Ya büyük medya ile büyük gazetecilerinki?..

Bu kadar tesadüf fazla değil mi!

Danıştay Saldırısı

Danıştay 2. Daire üyeleri ve *Cumhuriyet Gazetesi*'ne yönelik saldırılarla ilgili 13 Şubat 2008'de sonuçlanan davada, davanın Ergenekon soruşturması ile bağlantılı olmadığına karar veren Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, duruşmaya verilen 4 saatlik aranın ardından saat 21:00'de kararını açıkladı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki davada 7'si tutuklu 9 sanık yargılandığı ve yaklaşık iki yıldır devam eden davada, aralarında Alparslan Arslan'ın da bulunduğu 4 sanık, “cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya, yerine yeni bir düzen getirmeye, fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs etmek” suçundan Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 309/1. maddesi uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Alparslan Arslan, “Danıştay 2. Dairesi Başkanı Mustafa Yücel Özbilgin'i, tasarlayarak ve yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle kasten öldürmek” suçundan TCK'nın 82. maddesinin (a) ve (g) bendleri uyarınca da bir kez daha ağırlaştırılmış müebbet hapisle cezalandırıldı.

Alparslan Arslan; Mustafa Birden, Ayla Gönenç, Ayfer Özdemir ve Ahmet Çobanoğlu'nu “tasarlayarak ve yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle kasten öldürmeye teşebbüs” suçundan ayrı ayrı olmak üzere TCK'nın 82. maddesinin (a) ve (g) bendleri ile 35. maddesi uyarınca 15'er yıldan toplam 60 yıl; “patlayıcı madde bulundurmak ve taşımak” suçundan TCK 174/1-2 maddeleri gereğince 4 yıl 9 ay, “kişiler arasında korku, kaygı ve panik yaratacak şekilde patlayıcı madde kullanmak” suçundan TCK 170/1-c maddesi uyarınca 1 yıl, *Cumhuriyet Gazetesi*'ne bomba atılması sonucu “mala zarar vermek” suçundan TCK 151/1. maddesi uyarınca 1 yıl, “ruhsatsız silah taşımak” suçundan 6136 sayılı yasanın 13/1. maddesi uyarınca 2 yıl hapis ve 450 YTL adli para cezasına çarptırıldı.

Danıştay 2. Daire üyeleri ve *Cumhuriyet Gazetesi*'ne yönelik saldırılarla ilgili davada, sanıklar Osman Yıldırım, Erhan Timuroğlu ve İsmail Sağır müebbet hapse mahkûm edildi.

Sanıklardan Süleyman Esen, TCK'nın 314/2. maddesi ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 5. maddesi uyarınca 7 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Tekin İrşi, TCK'nin 314/2. ve 62. maddeleri ile 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 5. maddesi uyarınca 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

29 Nisan 2008'de Danıştay Saldırısı Davası'nın gerekçeli kararı açıklandı. Kararda, "Saldırının, türban kararı üzerine düzenlendiği ve anayasal sisteme yönelik tehlike yarattığı" belirtildi. Kararda, sanıkların Ergenekon Terör Örgütü arasında bir bağlantı olmadığı da kaydedildi.

Sanıkların; birincisi İstanbul'da *Cumhuriyet Gazetesi'*ne bomba atılması, ikincisi Ankara'da Danıştay üyelerine saldırı olmak üzere, iki ayrı ana eylemi bulunduğu, sanıkların bu eylemler için bir araya geldiğinin görüldüğü ifade edildi.

Sanıkların, saldırılar için plan yapmalarının, örgütlü bir yapı içine girildiğini gösterdiği belirtilen kararda, "bu yapının, türban örtüsüyle ilgili olarak, kendi görüşlerine göre türban aleyhinde karar veren ya da davranan kurumlara ders vermek amacını taşıdığı" kaydedildi.

Sanık Alparslan Arslan liderliğindeki bu yapının, toplum üzerinde aynı zamanda baskı kurularak, ses getirecek eylemler yapmak için bir araya geldiği, diğer sanıklar Süleyman Esen, Osman Yıldırım, İsmail Sağır, Tekin İrşi ve Erhan Timuroğlu'nun da bu örgüte üye olarak kabul edildiği anlatıldı.

Gerekçeli kararda, "özellikle Danıştay'a saldırının çok ses getirdiği, toplumda büyük infial uyandırdığı, halk üzerinde büyük bir korku ve paniğe yol açtığına" dikkat çekildi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin de "Ergenekon soruşturması"yla ilgili olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan bilgi istediği belirtilen gerekçeli kararda, şunlar kaydedildi: "Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucu, sanıklar ve sanıklara isnat edilen eylemler ile ilgili yürütülen hazırlık soruşturmasının arasında suç vasfını, sanıkların hukuki durumunu ya da sübutu etkileyecek şekilde bir bağlantı tespit edilememiştir. Dolayısıyla o hazırlık soruşturmasının sonucunun beklenmesine gerek de duyulmamıştır. Yine, sanık Osman Yıldırım, duruşmadaki savunmaları yanında, ceza evinden genel iddialar içeren dilekçeler göndermiş ise de yargılama aşamasında somut olayı aydınlatacak nitelikte bilgi içermeyen bu dilekçelere

itibar edilmeyerek, ayrıca araştırılması yoluna gidilmemiştir."

Danıştay Saldırısı'nın faili Alparslan Arslan'ın, "cezaevi görevlisine direnme" ve "devlet malına zarar verme" suçlarından Sincan 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde tarafından 4 yıl 9 ay hapis cezasına mahkum edildiği 13 Mayıs 2008'de öğrenildi.

7 Ekim 2008'de, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Danıştay Saldırısı Davası'ndan çıkan kararın bozulmasını, Ergenekon Soruşturması dosyasının incelendikten sonra, yeni bir karar verilmesini istediği bildirildi. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca hazırlanan tebliğname, temyiz incelemesini yapacak Yargıtay 9. Ceza Dairesine gönderildi.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın istemini 16 Aralık 2008'de ele alan Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Danıştay ve *Cumhuriyet Gazetesi'*ne yapılan saldırılarla ilgili kararı bozarak söz konusu davaların Ergenekon Davası'yla birleştirilmesini istedi.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin kararının ardından Ankara 11. Ceza Mahkemesi'nin önünde iki seçenek bulunuyor. Mahkeme, ya "Danıştay saldırısı türbana karşı kurulan örgüt tarafında işlenmiştir" diye geçmiş kararında direnecek ya da Yargıtay'ın kararı doğrultusunda bağlantıların araştırılabilmesi için kararı bozacak.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararının ardından dosya yeniden Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na gelecek.

Kararın ardından dava dosyasıyla ilgili de iki seçenek bulunuyor; dosyanın ya İstanbul'a gönderilmesi ya da Ankara'da kalması. Eğer mahkeme, bu dava Ankara'da görülmeli derse, Ergenekon davasının da Ankara'ya gelmesi gerekecek.

Dava dosyasının İstanbul'a gönderilmesi durumunda ise bundan sonraki Ergenekon soruşturmasındaki ikinci soruşturma süreci de Danıştay saldırısı davasıyla birlikte yürüyecek.

Danıştay 2. Dairesi üyelerine ve *Cumhuriyet Gazetesi'*ne yapılan saldırılarla ilgili kararı 16 Aralık 2008'de bozan Yargıtay 9. Ceza Dairesi, söz konusu davaların Ergenekon davasıyla birleştirilmesini istedi. Daire'nin kararında, "tüm

dosya kapsamına göre sanıkların mensubu buldukları iddia edilen örgütün niteliği, atılı suçların vasfının belirlenmesi ve delillerin birlikte değerlendirilmesi yönünden İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne açılan (Ergenekon) davası ile bu dava arasında hukukî ve fiilî irtibat bulunduğu iddia edilmiş olması karşısında öncelikle davaların birleştirilmesinde zorunluluk bulunduğu" işaret edildi.

Malatya Zirve Yayınevi'ne Saldırı

Malatya'da Zirve Yayınevi'nde 3 kişinin öldürülmesiyle ilgili davanın 7. duruşması 9 Haziran 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapıldı. Duruşmada, sanıkların savunmaları arasındaki çelişkilerin giderilmesi için yüzleştirme yapıldı. Savunmaları okunan tutuklu sanıklara mahkeme heyeti tarafından ifadelerindeki çelişkiler soruldu. Sanık Emre Günaydın (19), hakkındaki suçlamaları kabul etmeyerek Cuma Özdemir'i (20) işaret etti. Diğer sanıkların ifadelerinde, kendisinin tehdit ile yayınevine gittikleri yönünde beyanda bulduklarını hatırlatan Emre Günaydın, "benden korktuklarını söylüyorlar. Madem benim dışımdaki 4 kişi, benden korkarak gelmiş, babaları soğan erkeği yetiştirmiş, duruşmaya etek giyip gelsinler. Ben tek kişiyim, onlar 4 kişi. Ayrıca fiziksel olarak benden üstün durumdalar" diye konuştu.

Diğer sanıklar ise Emre Günaydın'ın tehdit içeren ifadeler kullandığını öne sürerek, yayınevine zorla götürüldüklerini iddia ettiler. Mahkeme heyeti, müdahil ve sanık avukatlarını dinledikten sonra duruşmayı 4 Temmuz 2008 tarihine erteledi. Mahkeme heyeti ayrıca bir sonraki duruşmaya yayınevinde öldürülen Tilman Ekkehart Geske'nin ve Necati Aydın'ın çocuklarının da katılması talebini kabul etti.

Malatya'da 18 Nisan 2007'de Zirve Yayınevi'nde çalışan Alman uyruklu Tilman Ekkehart Geske ile Necati Aydın ve Uğur Yüksel boğazları kesilerek öldürülmüş, polis ekipleri, Emre Günaydın (19), Salih Gürler (20), Cuma Özdemir (20), Hamit Çeker (19) ve Abuzer Yıldırım'ı (19) olay yerinde yakalamıştı.

Zirve Yayınevi katliamıyla ilgili davanın onuncu duruşması 21 Ağustos 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Tutuklu sanıklar Emre Günaydın (19), Salih Gürler (20), Abuzer Yıldırım (19), Cuma Özdemir (20) ve Hamit Çe-

ker (19) geçen duruşmada talep ettikleri ek savunmayı yaptılar. Sanıklar, savunmalarında, ek iddianamede geçen yağma suçlamasını reddetti ve "hatırlamadıkları"ni iddia etti.

Mahkeme başkanı Emre Günaydın'a "Levent Ersöz (Ergenekon soruşturması kapsamında aranan emekli tuğgeneral) ve Levent Temiz'i tanıyor musun?" sorusunu yöneltti. Günaydın da bu kişileri tanımadığını söyledi. Mahkeme başkanının "Oral Çelik ile akrabalığı olan bir kişi ile tanışıklığın var mı?" sorusuna da Emre Günaydın "Hayır" yanıtını verdi.

Mahkeme heyeti, olay yerinde çekilen görüntülerin duruşmada izlenmesi için oturuma ara verirken Ergenekon iddianamesinin istenmesine karar verdi.

Küçükçekmece

2 Ocak 2008'de İstanbul'un Küçükçekmece İlçesi'nde, Sefaköy Cumhuriyet Mahallesi İnönü Caddesi'ndeki bir çöp konteynırında meydana gelen patlama sonucu 3 kişi yaralandı.

Diyarbakır'da Askerî Servise Bombalı Saldırı

3 Ocak 2008'de Diyarbakır'ın Yenişehir Semti'nde askerî personeli taşıyan sivil plakalı servis aracının geçişi sırasında patlama meydana geldi. Patlama sonucu 7 kişi öldü ve 66 kişi yaralandı. Yaralılardan 30'unun askerî personel olduğu öğrenildi. Patlamanın ardından şüpheli görülen 12 kişi gözaltına alınırken, Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, güvenlik güçlerine kent genelinde 16 gün boyunca "sınırsız arama" izni verdi.

Ankara'da 7 Ocak 2008'de düzenlenen ev bas-kınlarında 21 öğrenci, Diyarbakır'da meydana gelen patlamayla ilgileri oldukları gerekçesiyle gözaltına alındı.

Patlamayı gerçekleştirdiği ileri sürülen Erdal Polat adlı kişi sorgulanmak üzere 7 Ocak 2008'de Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

8 Ocak 2008'de bombalı saldırı ile ilgilileri oldukları iddiasıyla 8 kişi daha gözaltına alındı.

HPG ise yaptığı açıklamada "3 Ocak 2008'de Amed'in Yenişehir Semti'nde pilotların da içinde olduğu subayları taşıyan askeri araca yönelik gerçekleşen eylemin güçlerimize bağlı bir bi-

rimin kendi inisiyatifiyle gerçekleştirilmiş olma ihtimali mevcuttur. Bu eyleme ilişkin net bilgiler karargâhımıza henüz ulaşmamıştır. Konu ile ilgili araştırmalarımızın sonuçları netleşince, bu sonuçları kamuoyuyla paylaşacağımızı belirtiyoruz.”

Patlamayı kaydeden güvenlik kamerası görüntülerinin, soruşturma dosyasında görüntülerin birer kopyası delil olarak kalmak üzere diğer kopyalarının Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla silinmesi kararı alındı. 10 Ocak 2008'de Diyarbakır halkı ve aralarında TİHV'nin de bulunduğu kentteki sivil toplum örgütleri düzenledikleri “sessiz yürüyüş”le saldırı kınandı.

Patlamayla ilgili olarak mahkemeye sevk edilen 8 kişiden 7'si 11 Ocak 2008'de tutuklandı. 21 Ocak 2008'de 3 kişi; 5 Şubat 2008'de C.Ç. adli kişi tutuklandı. Olayla ilgili tutuklananların sayısı böylece 11'e yükseldi.

Erdal Polat için savcı “devletin birliği ve ülke bütünlüğünü bozmak”, “terör örgütü üyesi olmak” ve “terör örgütü adına eylem yapmak” suçlarını işlediğini belirterek 9 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istedi. 13 Kasım 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada tutuklu diğer 6 sanık için “yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek” suçundan 6'şar yıl hapis cezasına çarptırılması talep etti.

Aysel Tuğluk, “Çocuklar Öldürülürken Ne Söylenbilir?”, Yeni Şafak, 10 Ocak 2008.

Kimse hayatın günlük akışı içinde sıradan yaşayan bu genç insanların öldürülmelerini açıklayamaz ve göğsünde çarpan bir yürek taşıyan hiçbir canlı bu ölümleri kabul edemez! Ölümler bir dirhem daha trajediye dönüşür, acı katmerleşir ve söz biter...

“Teşhise gidemedim. Yanıp kömüre dönen, parçalanan vücudunu çuvala koymuşlar.

O an yüreğim söküldü, koptu, dizlerimin bağı çözüldü” Mehmet Mutlu -Ferhat Mutlu'nun babası-

... Erkendi ve bekliyordular.

Bir baba kızını almaya gitmişti erkenden.

Bir kız çocuğu ablasıyla görüşmek için erken ayrılmıştı dershaneden. Ve bir diğeri dershanedeki arkadaşına ziyarete gitmişti...

Sadece oradaydılar ve bekliyordular zaman geçsin, hayat devam etsin diye. O yaşta ölüm gelmez insanın aklına; o an'da, tam o yerde gelmez ki ölüm... “Hem insan on yedisinde ölmez ki!” Hem çocuklar ölüyorken kime/ne anlatabiliriz ki...

Hayatımızın her anına/alanına yayılan zorun/şiddetin her biçiminden duyduğumuz ürpertiyle kitlelerin zihnini bir yapboz tahtasına dönüştüren şu ideolojik yabancılaştırmanın, sağırıştırmanın vahşi tahakkümüne aldırmandan anlamalıyız olup biteni.

Yitirdiğimiz 40 bin insanı ayırt etmeden söylemek isterim ki/İşin içinde bir de üniformasızların ölümü varsa hikâyeler bir dirhem daha trajediye dönüşür, acı katmerleşir, söz biter... Ölüm onları en haksız olduğu haliyle yakalamıştır; beklemedikleri bir anda, göze görünmeden uğrun uğrun kurmuştur ağrı. Gerisi kocaman bir boşluk, bir vakum ürperti, bir kırık, damarı tıkamış bir pıhtıdır. Ve bu acı, bu yapışkan sessizlik içinde ideoloji, politika, kelamın her bir türü yiter: kimse bu ölümleri açıklayamaz ve göğsünde çarpan bir yürek taşıyan hiçbir canlı bunu kabul edemez!

Hayatın günlük akışı içinde sıradan yaşayan bu genç insanların ölümüne yol açan o sarsıcı patlama Kürt sorununda insanî dramı bir adım daha öne çıkarmaktadır. Kürt sorunu artık sınır ötesi ve berisinde kontrolsüz bir şiddetin kısılcıdadır. Hayatlarımız, sınır ötesine bomba yağdıracak savaş uçaklarının kalkışıyla başlayan ve bombardımandan sonra sınırın berisinde bir şekilde patlatılacak bombaya kadar ki “zaman aralığında” ölüm riskiyle yüz yüzedir artık. Hayatımızın kaos aralığıdır bu. Yaşarsak tesadüf, ölürsük kader!..

Son/uçsuz bir güç gösterisi içinde sorunlarımızı konuşmanın talihsizliği kadar, bu sınır tanımaz şiddeti bir an önce durduracak önlemleri herhangi bir komplekse kapılmadan almak sorumluluğundayız. Önümüzdeki iki-üç ayı bu açıdan yararlı değerlendiremezsek, 2008 yılının her anında, savaştan güçlerin “düellosunda” arenaya dönüşmüş hayatımızın her santimetrekaresinde ölümlere tanıklık ederek yaşayabiliriz, eğer yaşamak sayılacaksa...

Sivil anayasa çalışmalarını doğal seyrinde sürdürerek ve reform programının aksatılmamasıyla birlikte, ivedilikle meclisin gündemine vatandaşlık tanımını, anadilde eğitim ve yerel yönetim reformu kadar bölgesel-ekonomik kalkınma programını taşımaları ve bir sonuca bağlamalıyız. Üç ay içinde bir konsensüse varabilecek politik olgunluğu ve duyarlılığı gösterebiliriz. Silahlı güçlerin toplumsal hayata katılımını 221'in revizyonuyla sağlayabileceğimizin irrasyonelitesinden bir an önce uzaklaşmalıyız. Bu denli öngörüsüz, bu denli içeriksiz düzenlemelerle zaman kadar imkân da kaçırduğumuz farkında olmalıyız. Mesela neden merhum Turgut Özal'ın düşündüğü, hatta bir formülasyona kavuşturduğu hukukî düzenlemeyi gündemimize alıp tartışmıyoruz? Bu bir taviz, bir geri adım olmayacaktır. Aksine, 22 Temmuz seçim sonuçlarının bir tarihselliği olduğu iddia ediliyorsa, meclisin çözüm zemini ve gücü olması dışında ne olabilir ki? DTP bu nedenle meclistedir ve

toplumsal barışımız için rolümüzü oynamak istiyoruz. Siyasal ve meşru güçlerin sivil zeminini/argümanını güçlendirmek sorumluluğundayız. Halen insanlar demokratik birlik çözümüne dair inanç ve umutlarını koruyorlarken, halen meclisteki vekillerinden ortak bir çaba, birlikte bir arayış/çözüm bekliyorlarken, DTP'nin meclis grubu ile böylesi bir şansın imkân dâhilinde olduğunu düşünüyorken, karşılıklı özeleştirme ve özveri içinde bu sürece müdahale edecek politik iradeyi oluşturmalıyız. Ancak DTP'yi yalnızlaştırarak, işlevsizleştirerek, siyaset yapamaz hale getirecek her yaklaşımın, her eylemin, her sözün vebali de sahibine aittir.

Kınama retorikleriyle yitirdiğimiz insan/zaman ve diyalog ortamını partisel hesap/kitabı bir kenara bırakarak yeniden işlevsel bir hale getirmeliyiz. DTP'nin sırtına çarmıhı vurarak bir günah objesi gibi ortalığa salmak kimi/ne kadar mesuliyetten kurtarabilir ki? AKP'nin bu çılgınlığa varan şiddet ortamında hiç mi katkısı yoktur? Meclisteki DTP'li vekiller olarak yok sayılır/tecrit edilirse, makul bir çözüm adına değil, sosyolojik gerçeği ve siyasal realiteleri göz ardı ederek tamamen "tasfiye" söylemiyle bir rol/misyona zorlanırsak bunun "kimi çelişkileri" derinleştirmek dışında hangi/ne katkısı beklenebilir ki? Denenmiş dışında ne denendi ki, bizlerde yeniden sınanıyoruz bu cehennem gibi zamanda...

Ve mecliste bir temsiliyet, bir şans olanağı yakalanmışken, bunu sonuna kadar zorlamak, bunda ısrar etmek gibi bir tercih var iken/sürüyorken, hayatın tam orta yerinde patlamanın gereği nedir ki?

Coğrafyamızın makûs talih yüzünden üstümüz başımız yaralarla bezeli, durmadan yeni travmalarla örselenip duruyoruz; her geçen gün ruhumuzdan, kalbimizden bir şeyler götürüyorken beraberinde talepkârı olmadığımız bir olgunluğu da getiriyor. Bu ülkede beraber yaşadığımız tüm kesimlerin istemedikleri bir halde ulaştıkları bu olgunluğa güvenerek pratik ve politik bir tavır geliştireceğimize inanıyorum. Sözü ve eylemi değerli kişi ve grupların, hatta sıradan insanların katılımıyla bu tutumu güçlendirebilecek olanaklara sahibiz. Yoksa tüm bu olan bitene yantısız kalmak beraberinde şiddetin gölgesinde acıdan titretecek bir hayatı getirecektir; bu ülkede beraber yaşadığımız hiçbir insanın böyle bir hayatı hak etmediği, böyle yaşamak istemediği inancındayım.

Ankaralı sevgili Rıdvan ile Diyarbakırlı sevgili Ferhat'ın -ve bir de melek kızın- aziz hatıraları adına ısrarla, inatla, yine ve büyük istekle, birlikte yaşamak diyorum...

Malatya'da Ses Bombası

4 Ocak 2008'de Malatya'daki bir işyerine ses bombası atılması sonucu 2 kişi yaralandı.

Gaziantep'te Çatışma

24 Ocak 2008'de Gaziantep Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekibinin Gaziantep'te bir eve sabah saatlerinde düzenlediği operasyonda çatışma çıktı. Çatışmada bir polis memuru ve evde bulunan kişilerden ikisi öldü. Dört polis memuru da yaralandı. Eşzamanlı olarak Gaziantep'in ilçelerinde de yapılan baskınlar sonucu 2 kişinin öldüğü, 19 kişinin yakalandığı bildirildi.

Yüksekova

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 5 Şubat 2008 akşamı meydana gelen patlamada iki polis memuru yaralandı. Patlamanın polis memurlarının içinde bulunduğu araç geçerken uzaktan kumanda kullanarak gerçekleştiği bildirildi.

Fikret Sönmez

HPG militanları, Hatay'ın Dört Yol ilçesinde kendilerine erzak getirmesini istedikleri Fikret Sönmez adlı bir maden işçisini jandarmaya bilgi sızdırdığı gerekçesiyle 7 Mart 2008'de öldürdü. Mehmet Şimşek adlı diğer işçiyi de rehin alan HPG'liler Şimşek'i 8 Mart 2008'de serbest bıraktı.

Cizre

25 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde ses bombası patlaması sonucu 3 kişi yaralandı.

Büyükçekmece

15 Haziran 2008'de İstanbul'un Büyükçekmece İlçesi'nin Beylikdüzü Beldesi'nde bir kafede ses bombasının patlaması sonucu 5 kişi yaralandı.

Tunceli

29 Haziran 2008'de Tunceli'de kimliği belirlenemeyen kişi veya kişilerce bir apartmanın merdiven boşluğuna bırakılan el bombasının patlaması sonucu ölen ya da yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

ABD Başkonsolosluğu'na Saldırı

9 Temmuz 2008'de İstanbul'da sabah saat 10:30 sıralarında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkonsolosluğu'nun önündeki polis kontrol noktasına ateş açıldı. Meydana gelen çatışma sonucu saldırıyı düzenleyen gruptan Erkan Kargın, Bülent Çınar ve Raif Topçıl adlı 3 kişi ve Nedim Çalık, Erdal Öztaş ve Mehmet Önder Saçmalioğlu adlı 3 polis memuru öldü, Osman Dağlı ve Ferit Özcan adlı 2 polis memuru ise yaralandı. Eylemcilerden 1'inin ise geldiği araçla olay yerinden uzaklaştığı bildirildi.

Alman Dağcılar

8 Temmuz 2008'de, Ağrı Dağı'na tırmanan 13 kişilik Alman dağcı grubundan 3 kişinin, Hézên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'nin (HPG) tarafından, Alman hükümetinin son dönemde HPG'nin Almanya'daki faaliyetlerine yönelik başlattığı çalışmalarından dolayı, kaçırıldığı bildirildi.

HPG'nin 8 Temmuz 2008'de, Ağrı Dağı'na tırmanan 13 kişilik Alman dağcı grubu arasından kaçırdığı 3 kişiyi 20 Temmuz 2008'de serbest bıraktığı açıklandı. Alman hükümetinin son dönemde HPG'nin Almanya'daki faaliyetlerine yönelik başlattığı çalışmalarından dolayı, HPG'nin 3 Alman dağcıyı kaçırdığı bildirilmişti.

HPG, Alman hükümetinin son dönemde HPG'ye yönelik başlattığı çalışmalar nedeniyle, kaçırdığı 3 Alman dağcıyı 20 Temmuz 2008'de hangi koşullar altında bıraktığını 21 Temmuz 2008'de açıkladı. HPG açıklamasında, "9 Temmuz 2008'de Ağrı Dağı'nda gerilla alanlarına izinsiz giren 3 Alman vatandaşı gözaltına alınmıştı. Alman hükümetinin, halkımıza ve özgürlük hareketimize karşı gelişen düşmanca tutumlarına karşı gerillanın bir tepkisi olarak gelişen bu olayda, gözaltına alınan Alman vatandaşlarına yönelik olarak hiçbir şekilde kötü bir muamele veya olumsuz bir yaklaşım gerillalarımız tarafından gösterilmemiştir. Can güvenlikleri en üst düzeyde sağlanmaya çalışılmış, gelişebilecek olumsuz sonuçlara karşı tedbirler alınmış ve insanî bir yaklaşım gösterilmiştir. İHD, MAZLUMDER, DTP ve Türkiye Barış Meclisi'nin oluşturduğu heyet 19 Temmuz 2008'de Doğubayazıt'a gelmiş ve bu heyet ile yürütülen işbirliği sonucunda serbest bırakma işleminin 20 Temmuz 2008'de akşam saat 20:00'de yapılması kararlaştırılmıştır. Ancak halen devam eden operasyonlar nedeniyle hem gözaltında bulunan Alman vatandaşlarının can güvenliği, hem de heyette yer alanların güvenliği göz önünde bulundurularak heyete belirlenen saatte teslim edilememiş, 20 Temmuz 2008'de saat 12:00'de Doğubayazıt'a bağlı Güngören Köyü yakınlarında 3 Alman vatandaşının serbest bırakılma işlemi tamamlanmıştır" dedi.

Mustafa Çetin

12 Temmuz 2008'de Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde kimliği belirsiz kişilerin silahlı saldı-

rısı sonucu ölen Mustafa Çetin'in (41) koruculuk yaptığı gerekçesiyle HPG tarafından öldürüldüğü açıklandı.

Güngören Saldırısı

27 Temmuz 2008'de İstanbul'un Güngören İlçesi'nde saat 21:55 sıralarında önce şiddeti düşük bir bomba 10 dakika sonra ise daha şiddetli bir bomba patladı. Patlama sonucunda 17 kişinin öldüğü çoğu ağır 153 kişinin yaralandığı İstanbul Valisi tarafından açıklandı.

Saldırıya ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında dokuz kişi gözaltına alındı. Olayın HPG tarafından gerçekleştirildiği iddialarına karşın HPG böyle bir eylemi gerçekleştirmediğini belirterek iddiaları reddetti.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay ise, saldırıyı düzenleyen zanlıların Büyükçekmece'de bir çay bahçesinde 10 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bombalı eylemi gerçekleştiren kişiler olduğunu söyledi.

Patlamaya ilişkin yürütülen soruşturmaya ise gizlilik kararı alındı.

Güngören katliamının sorumluları olarak yansıtılan, "yasadışı örgüt üyesi oldukları ve yasadışı örgüte yardım yataklık ettikleri" gerekçesiyle tutuklanıp Metris Cezaevi'ne gönderilen 8 kişinin cezaevine girer girmez kaba dayak ve işkencesiyle karşılaştığı ileri sürüldü. Gazetemize bilgi veren Avukat Mehmet Sani Kızılkaya, müvekkillerinin cezaevine girer girmez haklarında yapılan "yalan haberlerin karşılığını aldığını" dile getirdi. Müvekkillerinin tek tek hücrelere konulduğunu, özellikle 'bombacı' olarak yansıtılan Hüseyin Türelî'nin yaklaşık 15 jandarma, ardından gardiyanlar tarafından işkence gördüğünü iddia eden Avukat Mehmet Sani Kızılkaya, dün cezaevine görüşe gittiklerinde darp izlerini gördüklerini kaydetti.

Öte yandan avukatları aracılığıyla açıklama yapan Hüseyin Türelî, hakkındaki iddiaların hiçbirinin doğru olmadığını belirterek, "bomba olayı ile hiçbir ilgim yok. Bu suçtan tutuklanmadım. Böyle bir olaya karışmadım. Karışmam" dedi.

Saldırıya ilişkin açılan davada, 9 sanıktan ikisi için ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istendi.

17 Aralık 2008'de savcı, 8'i tutuklu 9 sanık hakkında açtığı davanın iddianamesinde, sanıklardan 2'sinin "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak" suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılmasını istedi. İddianamede, diğer 7 sanık hakkında ise "patlayıcı madde bulundurmak" ve "PKK/Kongra-Gel üyesi olmak" suçlarından çeşitli cezalar talep edildi.

N.K.

30 Temmuz 2008 akşamı Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde Sabancı İlköğretim Okulu karşısında bulunan bir binanın önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu N.K. (12) adlı çocuğun yaralandığı, çok sayıda işyeri ve binanın hasar gördüğü bildirildi.

Selimiye Kışlası

7 Ağustos 2008'de İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde Belediye Atık Yönetimi Bölge Müdürlüğü ile Karacaahmet Mezarlığı'nın kesiştiği noktada arka arkaya 3 bombanın patlaması sonucu 3 kişi yaralandı. Emniyet Müdürlüğü olaya ilişkin yaptığı açıklamada olayın çöpteki gaz sıkışmasından da kaynaklanabileceğini belirtti.

Yüksekova AKP İlçe Örgütü

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nin merkezinde, Eczaneler Kavşağı'nda 14 Ağustos 2008 gecesi saat 22:30 sıralarında AKP İlçe Örgütü'nün bulunduğu binanın önünde bir patlama meydana geldi. Patlamada 3 kişi yaralanırken, olay yerine ambulanslar sevk edildi.

Mersin

Bir süredir canlı bomba olduğu şüphesiyle takip edilen Şanlıurfa plakalı, beyaz renkli Mazda marka otomobil 19 Ağustos 2008 günü saat 15:35 sıralarında Tarsus-Adana-Gaziantep (TAG) otolunun Adana yönünden Mersin'e çıkış noktası olan ve eski Gözne gişelerinin bulunduğu yere 500 metre mesafede bölge trafik ekipleri tarafından durması işaret edildiği; sürücünün kaçtığı; bu kontrol noktasına yaklaşık 500 metre uzaklıkta, bu kez, asayiş, terörle mücadele ve özel harekât şubesi ekiplerince bariyerlerle oluşturulan ikinci bir kontrol noktası daha olduğunu fark eden sürücünün yakalanacağını anlayınca, araçtaki bombayı patlattığı ileri sürüldü. Patlamada aracı kullanan sürücü öldü; 10'u polis 12 kişi yaralandı.

Konak

21 Ağustos 2008 günü sabah saatlerinde, İzmir'in Konak İlçesi Yeşillik Caddesi Evka Durağı yakınlarında park halindeki otomobile yerleştirilen patlayıcının, havalimanında görevli polisleri taşıyan midibüs ile orduvine ait otomobilin geçişi sırasında, uzaktan kumanda ile ateşlenmesi sonucu meydana gelen patlamada 1'i albay 3 asker; 8'i polis ve 5'i sivil olmak üzere toplam 16 kişinin yaralandı. Patlama nedeniyle çevredeki binalarda ve araçlarda ağır hasar meydana geldi.

İzmir'de 21 Ağustos 2008'de düzenlenen bombalı saldırıyla ilgili olduğu gerekçesiyle 4 kişi Diyarbakır'da, saldırıyı gerçekleştirenlere yardım ettikleri gerekçesiyle de İzmir'de 4 kişi 23 Ağustos 2008'de gözaltına alındı.

25 Ağustos 2008'de İstanbul'da 3 kişi daha gözaltına alındı. Daha önce gözaltına alınan 9 kişi için ise 26 Ağustos 2008'de bir günlük ek gözaltı süresi alındı.

İzmir'in Konak İlçesi'nde 21 Ağustos 2008'de meydana gelen ve 16 kişinin yaralandığı patlamayla ilgili olarak gözaltına alınan 12 kişiden 10'u 27 Ağustos 2008'de İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

İzmir'de 21 Ağustos 2008'de bombalı aracın patlatılması sonucu yaralanan er Hüseyin Arısoy tedavi gördüğü hastanede yaşamını kaybetti.

Kaçırılan Mühendis

Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesinde yer alan duyuruya göre, Hakkâri'de inşaat şantiyesinde görevli bir mühendis, HPG kaçırıldı.

Bor

Niğde'nin Bor İlçesi'ndeki İstasyon Caddesi'nde bir apartmanın alt katındaki işyerinin önünde, içi çivi ve demir parçalarıyla doldurulmuş 3 adet ses bombası, 21 Ağustos 2008 günü saat 03:00 sıralarında ardi ardına patladı. Patlamada işyerinde maddî hasar oluştu.

Abdulbari Uçar

Van'da daha önceden 3 HPG militanın ölümünde rolleri olduğu belirtilen Abdulbari Uçar adlı kişinin HPG militanları tarafından öldürüldüğü açıklandı.

2 Kişi

24 Ağustos 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'nde 2 kişinin HPG tarafından kaçırıldığı iddia edildi.

Muhammet Akıncı

6 Eylül 2008'de İstanbul Zeytinburnu'nda çöpe bırakılan ses bombasının patlaması sonucu Muhammet Akıncı (10) yaralandı.

Ali Aşkın

14 Eylül 2008 gecesini Adalet ve Kalkınma Partisi Tunceli İl Başkanlığı Yönetim Kurulu üyesi Ali Aşkın (37), evinden kum ocağına gitmek üzereyken kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırıldı.

Ali Aşkın (37), 20 Ekim 2008'de Tunceli'ye yakın bir yerde serbest bırakıldı.

Burhan Arslan ile Abdülmuttalip Açıkgöz

21 Eylül 2008'de Tunceli'de karakollara erzak taşıyan Burhan Arslan ile Abdülmuttalip Açıkgöz adlı 2 kişi, HPG militanları tarafından kaçırıldı. Kaçırılan Burhan Arslan ve Abdülmuttalip Açıkgöz adlı 2 kişi, 2 Ekim 2008'de serbest bırakıldı.

Yüksekova

22 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde bir binanın duvarına bırakılan uzaktan kumandalı patlayıcı, evlerine gitmekte olan uzman çavuşların geçişi sırasında patlatıldı. Patlamada, 1 uzman çavuş yaşamını yitirdi. Diğer uzman çavuş ile yoldan geçen Selim Yaşar adlı kişi yaralandı.

Diyarbakır Polis Servisi'ne Saldırı

8 Ekim 2008'de Diyarbakır'da Ali Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksekokulu'nda çalışan polis memurlarını taşıyan servis otobüsü, Aziziye Mahallesi'nden geçerken, kimliği belirsiz kişilerce uzun namlulu silahla tarandı. Saldırıda ilk belirlemelere göre 5'i polis memuru 6 kişi öldü, 21 kişi de yaralandı. Ölenlerin adlarının Duran Karaboğa, Ahmet Koçyiğit, Ahmet Seyfioğlu, Ahmet Kılıçarslan, Ramazan Tavşancı ve servis şoförü Vedat Ulu olduğu öğrenildi.

8 Ekim 2008'de Diyarbakır'da Ali Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksekokulu'nda çalışan polis memurlarını taşıyan servis otobüsüne, Aziziye Mahallesi'nden geçerken, kimliği belirsiz kişilerce uzun namlulu silahlarla düzenlenen ve

5'i polis memuru 6 kişinin öldüğü, 21 kişinin de yaralandığı saldırının ardından Diyarbakır'da yapılan ev baskınlarında eylemi gerçekleştirdikleri ve eyleme yardım ettikleri iddiasıyla 6 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır Valiliği, 8 Ekim 2008'de HPG'nin Ali Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksekokulu'nda çalışan polis memurlarını taşıyan servis otobüsüne düzenlediği ve 5 kişinin öldüğü saldırıyla ilgili gözaltına alınan 7 kişiden 5'inin tutuklandığını açıkladı.

Saldırıyla ilgili 2 kişi daha "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettikleri" suçlamasıyla 12 Kasım 2008'de tutuklandı. Böylece olayla ilgili tutuklananların sayısı 10'a yükseldi.

Saldırıyla ilgili olarak R.B., saldırıda kullanılan aracı kullandığı iddiasıyla 20 Kasım 2008'de tutuklandı. Sanığın, saldırının planlayıcısını olay yerine araçla götürdüğü belirlendi. Böylece saldırıyla ilgili tutuklananların sayısı 12'ye yükseldi.

Öte yandan, soruşturmayı yürüten Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın gizlilik kararı aldığı bildirildi.

Amed'de 8 Ekim akşamı Ali Gaffar Okkan Meslek Yüksek Okulu'na bağlı servis aracına yönelik gerçekleştirilen eylemi, Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) üstlendi.

icpolitika.com adlı sitenin haberine göre; eyleme ilişkin açıklamayı e-posta ile duyuran Kürdistan Özgürlük Şahinleri, eylemin TAK'a bağlı "Şehit Özgür Roni İntikam Tugayı" adlı birim tarafından gerçekleştirildiğini açıkladı. TAK, ölen polis sayısının 11 olduğunu belirtirken, eylemi gerçekleştiren birimin üssüne geri döndüğünü aktardı. Bundan sonra da eylemlerinin süreceğini bildiren TAK, "Türkiye'yi mahşere çevirmeye devam edeceğiz" dedi.

Şahabettin Batmaz

Şahabettin Batmaz, 9 Ekim 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nden oturduğu Kısıklı Köyü'ne giderken köy girişinde kimliği belirsiz kişi veya kişilerce durduruldu. Kendi otomobiliyle 10 kilometre uzaklıktaki Yukarı Güveç Köyü'ne kadar götürülen ve burada elektrik direğine elleri arkadan bağlanan Batman, 4 kurşunla göğsünden vurularak öldürüldü. HPG, 9

Ekim 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde elektrik direğine bağlandıktan sonra 4 kurşunla göğsünden vurularak öldürülen Şahabettin Batmaz'ı, JİTEM adına faaliyet yürüttüğü gerekçesiyle öldürdüğünü açıkladı.

Ferzende Özen

Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'nin (HPG), Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nden 27 Eylül 2008'de kaçırdığı iddia edilen Ferzende Özen'in (52) öldürüldüğü öğrenildi.

2 Kişi

13 Ekim 2008'de Tunceli'nin Pülümür İlçesi dağlık arazi kesiminde 2 kişinin HPG tarafından kaçırıldığı öğrenildi.

İki Köylü

Hakkâri'ye bağlı Ceylanlı Köyü'nde ikamet eden ve isimleri açıklanmayan iki köylü, silahlı bir grup tarafından kaçırıldı. Kaçırılan köylülerin bulunması için bölgede operasyon başlatıldı.

Kadıköy'de Bulunan Bomba

4 Nisan 2008'de İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde bir restorana bırakılan telefon düzenekli boru tipi bomba polis ekipleri tarafından etkisiz hale getirildi.

Fatih'te Yola El Bombası Atılması

6 Nisan 2008'de İstanbul'un Fatih İlçesi'nde Cerrahpaşa Caddesi'nde yol ortasına el bombası atıldı. Üzerinden iki araç geçmesine rağmen patlamayan bomba, bomba imha ekipleri tarafından etkisiz hale getirildi.

Maltepe'de Bulunan Bomba

9 Nisan 2008'de İstanbul'un Maltepe İlçesi'ndeki İstanbul Ticaret Üniversitesi bahçesinde plastik patlayıcı ile yapılmış boru tipi bomba bulundu.

Üsküdar'da Bulunan Bomba

23 Mayıs 2008'de İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nin Esatpaşa Mahallesi'nde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Mahalle Temsilciliği'ne bırakılan patlayıcı bomba imha ekipleri tarafından etkisiz hale getirildi.

ABD Başkonsolosluğu'na Saldırı

Amerika'nın İstanbul Başkonsolosluğu önündeki silahlı saldırının ardından tutuklanma-

ları istemiyle mahkeme sevk edilen 3 kişiden Dursun Patan 13 Temmuz 2008'de tutuklandı. Mahkemeye sevk edilen diğer iki kişi tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. İstanbul Valisi Muammer Güler, olayın ardından toplam 12 kişinin gözaltına alındığını açıkladı. Saldırıda iki kurşun yarası alan polis memuru Osman Dağlı da tedavi gördüğü İstinye Devlet Hastanesi'nden 12 Temmuz 2008'de taburcu edildi.

Selimiye Kışlasına Saldırı

7 Ağustos 2008'de İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde Karacaahmet Mezarlığı'ndan Selimiye Kışlası'na havan topuyla saldırı düzenlendi. Devrimci Karargâh Örgütü'nün üstlendiği saldırıda Üsküdar Belediyesi çalışanı 1 kişi hafif şekilde yaralandı. Saldırıda 4 havan topu atışı yapıldığı ancak Kışla'ya herhangi bir isabetin olmadığı bildirildi.

Yeni Şafak Gazetesi'ne Silahlı Saldırı

29 Eylül 2008'de Yeni Şafak Gazetesi'nin binasına kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından silahla ateş açıldı. Gazete binasının 5'inci katına isabet eden kurşun, pencere camını delerek yönetim kademesindeki odalardan birinin duvarına saplandı. Olayda yaralanan olmadı.

Yeni Şafak Gazetesi'nin İstanbul'un Bayrampaşa İlçesi'ndeki merkez binasına 5 Mayıs 2008'de de bir saldırı düzenlenmişti. Olayda, gazete çalışanları gece baskısı için hazırlık yaparken binanın karayoluna bakan tarafından 5 el ateş edilmiş, saldırganlar kaçmıştı.

19 Ağustos 2008 Mersin ve 21 Ağustos 2008 İzmir Bombalı Saldırısı

Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK), 19 Ağustos 2008'de Mersin'de ile 21 Ağustos 2008'de İzmir'de polis ve askeri hedef alan bombalı saldırıları üstlendi. TAK Mersin saldırısı ile ilgili açıklamasında, "halkımız üzerinde terör estiren polislerin yanı sıra Özel Harekât Timleri'nin de 'önlem' aldığı arama noktasında gerçekleşen eylemde bu gerçek açığa çıkmıştır. Kürdistan Özgürlük Şahinleri intikam eylemcisi Kemal Yoldaş, düşmanın dikkatini yönlendirmiş, halkımıza kan kusturanları darbelemiştir. Bir TAK eylemcisi yeri geldiğinde düşmanı böyle avlamaktadır" denildi.

İzmir’de yaşanan bombalama eyleminin de üstlenildiği açıklamada “Kürt düşmanı barbar vahşi rejimin yürütücülerini, onlara destek ve imkân sunanları anladıkları dilden darbeleme, parçalama ve yok etmenin her türlü yol ve yöntemini uyguluyoruz, uygulayacağız” ifadelerine yer verildi.

Fatih’te Patlama

7 Aralık 2008’de İstanbul’un Fatih İlçesi’nde bir banka şubesi önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu 2 kişi yaralandı.

1.1. Davalar

Cezaevleri Operasyonlarında Zamaşımı

- “Hayata Dönüş Operasyonu”nun Ümraniye Cezaevi için hazırlanan müdahale planı 8 yıl aradan sonra dava dosyasına girdi. İstanbul İl Jandarma Komutanlığı tarafından mahkemeye gönderilen müdahale planında cezaevinde görevli infaz koruma memurlarına da dikkat çekilerek, özellikle Tunceli nüfusuna kayıtlı gardiyanların örgütlerin sempatzanı olduğu öne sürülerek müdahale anında gönüllü rehine olabileceklerine vurgu yapıldı. Operasyonun adının da “Atmaca” olduğu bu müdahale planıyla ortaya çıktı.

Üsküdar 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde “adam öldürme”, “yaralama” ve “kötü muamele” suçlarıyla 267 jandarmanın yargılandığı davaya 27 Mayıs 2008’de devam edildi. Mahkemeye İstanbul İl Jandarma Komutanlığı tarafından “Ümraniye Cezaevi Özel Müdahale Planı” gönderildi. Tutuklu ve hükümlülerin “karşı güç” olarak nitelendirildiği planda harekâtın 4 aşamada gerçekleştirileceği belirtiliyor.

Mahkemede konuşan müdahil avukatları Güçlü Sevimli ve Oya Aslan, bu belgenin dosyanın en önemli delili olduğunu vurguladılar. Adı geçen üst düzey komutanlar hakkında suç duyurusunda bulunulmasını talep eden avukatlar, belgenin, adam öldürme suçunun kasten işlendiğini ortaya koyduğunu ifade ettiler. Aslan şunları söyledi: “Suç tarihinden önceki dönemlerde sorunun çözümüne yönelik olarak bazı milletvekilleri ve demokratik kitle örgütleri ile gayet iyi düzeyde görüşmeler sürerken aniden bu görüşmeler kesilmek sureti ile operasyonlar başlamıştır, bu da devletin sorunun çözümünü barışçı yollardan halletmek yerine onlarca kişi-

nin ölümüne neden olarak neticelenmiş durumdadır.”

Sevimli de, sanıklardan Kadir Kalaycı’nın savunmasında P90 isimli bir silah kullandığını söylediğini hatırlatarak, “bu silahların her ne kadar sanık savunmasında öldürücü niteliği bulunmayan bir silah olduğu belirtilmiş ise de aksi olduğuna ilişkin bilgilere ulaştık, bu nedenler ile silahın niteliklerine ilişkin araştırma yapılmasını istiyoruz” diye konuştu.

Sorumluluğunu dönemin Jandarma Bölge Komutanı Emekli Tuğgereral Engin Hoş’un üstlendiği operasyonda 7 tutuklu ve hükümlü ölmüş, onlarcası da yaralanmıştı.

Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanlığı’nca yürütülecek operasyon şöyle geliyordu: “Tutuklulara çağrıda bulunulacak, uymazlarsa tavanlar ve duvarlar delinecek, emirle içeriye gaz bombaları atılacak, aynı anda içeriye göz yaşartıcı bombalar atılıp direnç kırılacak, mukavemet ‘denge prensibine’ göre silah kullanmak suretiyle kırılacak.” Ayrıca birliklerin, hukuki sorumluluk doğurmayacak şekilde operasyonun bütün safhalarını video kamera ve fotoğraf makinesiyle tespit etmesi ve tedbirler alması gerekiyordu.

Jandarma Özel Asayiş Komutanlığı’nın Ümraniye Cezaevi davasının görüldüğü Üsküdar 2. Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderdiği bir yazıda, operasyonun üzerinden 8 yıl geçtiği için “operasyona kimlerin katıldığına ilişkin herhangi bir bilgi ve kaydın bulunmadığını” öne sürdüğü 27 Eylül 2008’de öğrenildi.

Mahkemenin talebi üzerine İstanbul İl Jandarma Komutanlığı tarafından gönderilen planda, Ankara’da bulunan Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanlığı ekiplerinin de operasyona katılacağı bilgisi yer alıyordu. Planda, ekibin Bayrampaşa Cezaevi operasyonunu tamamlanmasının ardından Ümraniye Cezaevi operasyonuna katılacağı, kendisine klavuz personel verileceği ve müdahaleleri bu ekip tarafından yapılacağı ifade ediliyordu.

- 19 Aralık 2000’de yapılan operasyon sırasında Ümraniye Cezaevi’nde bulunan tutuklu ve hükümlüler “ölüme neden olma, silah ve patlayıcı bulundurma, devlet malına zarar verme, cezaevi idaresine karşı isyan çıkarma” suçlamasıyla 12 Haziran 2008’de yargılanmaya devam ettiler.

Esas hakkındaki mütalaasını veren Cumhuriyet Savcısı'nın cezaevinde görevli personelin dinlenmesi talebinin kabulünü istemesine rağmen mahkemenin bu talebi tüm sanıkların ifadelerinin tamamlanması sonrasında bırakması uzamasına neden oldu.

Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın 43. duruşmasında sanık avukatlarından Oya Aslan, operasyonda görevli jandarmaların yargılandığı 2004/175 sayılı davada ortaya çıkan harekât planını mahkemeye sundu. Bu planla operasyonun bir yıl önceden hazırlıklarının yapıldığının kanıtlandığına dikkat çeken Aslan daha önce mahkemeye sundukları talepleri yineledi.

Operasyonu gerçekleştiren birlik komutanlarının dinlenmesi için tüm sanıkların ifadesinin bitmesinin beklenmemesi, operasyonun video ve telsiz kayıtlarının Jandarma Genel Komutanlığı'ndan istenmesi, cezaevlerinin keşif için açılması gibi taleplerinin dikkate alınmasını isteyen Aslan, bu talepler yerine getirildiği takdirde dava seyrinin değişeceğine dikkat çekti. Avukat Güçlü Sevimli, 2004/175 sayılı dava dosyasının incelenmesini talep etti. Hazine Vekili Avukat Murat Çakır, öldürülen Alp Ata Akçagöz'ün ailesinin İçişleri ve Adalet Bakanlığı'na açtığı tazminat davasında, bakanlıkların suçlu bulunduğunu ve halen tazminat ödendiğini belirtti. Çakır, davaya ek katılım talebinde bulundu. Mütalaa veren Cumhuriyet Savcısı, bu talebin ve avukatların keşif talebinin reddini istedi. Cezaevinde görevli personelin dinlenmesi talebinin kabulünü isteyen Cumhuriyet Savcısı, görevli komutanların dinlenmesi kararının bir sonraki celseye bırakılmasını talep etti. Mahkeme heyeti, belirtilen tanıkların dinlenmesinin, yine tüm sanıkların ifadesi tamamlandıktan sonra düşünülmesine karar vererek mütalaa'yı kabul etti.

23 Ekim 2008'de görülen duruşmada ise mahkeme heyeti, dava dosyasının dijital ortama aktararak avukatlara dağıtılması ve diğer eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı erteledi.

• İstanbul'da Bayrampaşa Cezaevi'nde 12 mahkûmun öldüğü, 55 kişinin yaralandığı "Hayata Dönüş Operasyonu"yla ilgili yaklaşık 1600 kamu görevlisine ve jandarma erine "tutuklulara kötü muamele yaptıkları ve görevlerini kötüye kullandıkları" iddiasıyla Eyüp 3. Asliye Ceza

Mahkemesi'nde açılan dava, 7 yıllık zaman aşım süresi 19 Haziran 2008'de dolduğu için 23 Haziran 2008'de düşürüldü.

"Hayata Dönüş Operasyonu", cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin, F tipi hücre sistemine geçişi engellemek amacıyla yaptıkları açlık grevlerine karşı 19 Aralık 2000'de başlatıldı. 10 bin güvenlik görevlisinin katıldığı operasyonlar 20 ayrı cezaevinde yapıldı. Operasyon sonucunda 2 asker ile 30 tutuklu ve hükümlü öldü.

• Bayrampaşa Cezaevi'ndeki operasyondan sonra 167 tutuklu ve hükümlü aleyhine "isyan çıkarmak ve devlet malına zarar vermek" suçundan açılan dava ise hala devam ediyor. 155 infaz koruma memuru hakkında "cezaevine alınması yasak silah ve diğer maddelerin cezaevine girişine göz yummak suretiyle görevi kötüye kullanmak" suçundan açılan dava da hala devam etmektedir.

Sekiz yıldır davaya dönüşemeyen soruşturmanın dosyasında önemli saptamalar yer alıyor. Dört Adli Tıp uzmanının 22 Aralık 2000 ve 19 Ocak 2001'de Bayrampaşa'da yaptıkları incelemeden sonra hazırladıkları rapordaki saptamalar şöyle:

* Bayrampaşa Cezaevi'nde ölen 12 kişiden beşi kurşunlama, beşi yanma ve zehirlenme ve ikisi de zehirlenme sonucu öldü.

* C-1 koğuşundaki kadın tutuklular güvenlik görevlilerinin kullandığı göz yaşartıcı, gaz ve sinir bombalarının çıkardığı yangında öldü. Yanarak ölen kadınların giysi parçaları ve ciltlerinde yanıcı olan solvent maddeleri bulundu.

* Mahkûmların bulunduğu taraftan güvenlik görevlilerinin bulunduğu yöne doğru ateş açılmadı. Tersine atışlar dışarıdan içeriye doğru yapıldı.

* 30 metre küplük bir kapalı alanda 20 gram C-S (göz yaşartıcı gaz bombası) maddesi kullanıldığında öldürücü dozaj süresi 38.1 dakika. Olay yerinde 35 gram C-S ve 0.21 gram patlayıcı madde bulundu, 12 saniyelik gaz çıkarma süresi boyunca yuvarlanarak hareket ettiği için ortamdaki kişiler tarafından geriye atılma olasılığı yok denecek kadar azdı.

* C-1 koğuşunda patlayanların dışında 45 adet farklı tipte patlamamış göz yaşartıcı gaz bom-

bası bulunduğu tespit edildi. C-1’de öldürücü dozun çok üzerinde göz yaşartıcı gaz etkisi açığa çıkmış olduğu belirlendi.

* Mermi çekirdeği deliklerini oluşturan atışların, idari kısım tarafından maltanı sonu olan 19. koğuş yönüne doğru yapıldı.

* Atışların, karşı koğuş çatıları ile avlu iç cephe duvarlarındaki mazgal deliklerinden yapılmış olduğu tespit edildi.

* Avluda iki adet 12 kalibrelik av tüfeği fişeğine ait plastik tüp tıpa bulundu.

* Ateşli silahla yaralanma sonucu ölen üç tutuklunun vücudundaki mermi çekirdeklerinin, Adli Tıp Kurumu’na götürülmeden önce çıkarıldığı ve delillerin karartılmaya çalışıldığı ortaya çıktı.

* Bayrampaşa operasyonuna katılan emekli Binbaşı Zeki Bingöl kitabında koğuşlara gaz bombasının yanı sıra ‘bir cins yuvarlak lastik topa benzeyen gaz bombaları’ atıldığını, ilk kurşunu jandarmanın sıktığını yazdı.

• Malatya Cezaevi’ne düzenlenen operasyonun ardında açılan davada ise dosyanın zamanaşımına uğramaması için hızlı bir şekilde karar alındı. Malatya 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 6 Mart 2008’de görülen ve 18 Haziran 2008’de zaman aşımına uğrayacak davada müdahil avukatlara bildirilmeden ve sanıkların savunmaları alınmadan verilen kararlarda, operasyon sırasında ‘teslim ol’ çağrısına uymadığı öne sürülen 54 tutukluya ‘etkin direnme’ suçlamasıyla 1’er yıl hapis, ‘kamu malına zarar’ suçlamasıyla ise 2’şer yıl hapis, toplam 3’er yıl hapis ve 141’er YTL para cezası verdi.

• Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi’nde 24 Eylül 1996’da 10 tutuklu ve hükümlünün öldürülmesi ve 24 tutuklu ve hükümlünün yaralanmasıyla ilgili davada 5’er yıl hapis cezası alan 62 güvenlik görevlisinin yargılanmasına, Yargıtay’ın bozma kararından sonra 8 Temmuz 2008’de yeniden başladı.

Savunma avukatlarının itirazı üzerine Yargıtay tarafından “eksik soruşturma” nedeniyle bozulan dava Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Mahkeme heyeti, sanık ifadelerinin alınması için duruşmayı ileri bir tarihte erteledi.

Yargıtay’ın sanıklar hakkında “görevi kötüye kullanma” suçundan dava açıldığı ancak “kastın aşılması suretiyle birden fazla kişiyi öldürme” suçundan ceza verildiği için sanıklara ek savunma hakkı verilmesi kararı üzerine dava dosyasının yeniden görülmesi kararı alınmıştı.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi’nde 24 Eylül 1996’da ziyaret günü PKK’li tutuklu ve hükümlülere güvenlik güçleri tarafından yapılan saldırıda Nihat Çakmak, Rıdvan Bulut, Edip Dönekçi, Erkan Perişan, Hakkı Tekin, Ahmet Çelik, Mehmet Sabri Gümüş, Cemal Çam, Mehmet Batuye ve Kadir Demir sopa ve demir çubuklarla dövülerek öldürülmüş, 24 tutuklu ve hükümlü de yaralanmıştı.

Olaylar nedeniyle 35’i asker, 29’u polis ve 8’i gardiyan olmak üzere toplam 72 kişi Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanmış 10 yıl süren davanın 27 Şubat 2006’da görülen duruşmasında üç sanık için beraat kararı verilmiş, yedi sanık hakkında zaman aşımı nedeniyle dava düşmüş ve 62 sanığa ise “kastın aşılması suretiyle birden fazla kişiyi öldürmek, görevi kötüye kullanmak” suçlarından beşer yıl hapis cezası verilmişti.

• Bayrampaşa Cezaevi’nde 19 Aralık 2000’de düzenlenen operasyonun ardından 167 mahkûm hakkında açılan “silahlı ve toplu isyan” davasının görülmesine 19 Temmuz 2008’de devam edildi. Eyüp 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada ifade veren mahkûmlar, “hem katledilip hem de sanık sandalyesine oturtulan bizleriz” dediler. Mahkeme heyeti davayı ise 28 Nisan 2009’a erteledi.

Eyüp Cumhuriyet Savcılığı’nca hazırlanan iddianamede, 167 sanığın, 19 Aralık 2000’de “Hayata Dönüş Operasyonu” sırasındaki olaylar nedeniyle “cezaevi idaresine karşı silahla toplu ayaklanma” suçundan 7,5-10,5’ar yıl arasında hapis cezasına çarptırılması isteniyor.

• 19 Aralık 2000’de F Tipi cezaevlerine geçişi protesto etmek amacıyla başlatılan ölüm oruçlarını bitirmek için 20 cezaevine birden eşzamanlı düzenlenen “Hayata Dönüş Operasyonu”nda, Çanakkale E Tipi Cezaevi’nde 3 tutuklu ve hükümlü ile 1 askerin ölümüyle ilgili dava 16 Eylül 2008’de Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesi’nde sonuçlandı. Mahkeme, sanık askerlerin ve o tarihte cezaevinde bulunan tutuklu ve hüküm-

lülerin delil yetersizliğinden beraatine karar verdi.

2001 yılında cezaevindeki 154 kişi hakkında "adam öldürmeye teşebbüs", "intihara teşvik" ve "cezaevi idaresine isyan" suçlamasıyla, iki yıl sonra da operasyonda görevli 563 kamu görevlisi hakkında "birden fazla kişiyi öldürmek ve yaralamak" dava açılmıştı.

- 19 Aralık 2008'de Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi, aralarında Albay Ali Öz 'ün de bulunduğu, 161 jandarmaya Ulucanlar Cezaevi'ne 26 Eylül 1999'da düzenlenen operasyonda "kusurları olmadığı" gerekçesiyle ceza verilmesine yer olmadığına hükmetti. Eski TCK'nin 49. maddesine dayandırılan kararda jandarmaların, yetkili merciin verdiği emri yerine getirdikleri belirtildi. Görevi ifa sırasında meydana gelen ölümler için ceza verilmesine yer olmadığına hükmedildi.

Ulucanlar Cezaevi'ne 26 Eylül 1999'da düzenlenen operasyonda, Ümit Altıntaş, Abuzer Çat, Önder Gençarslan, Nevzat Çiftçi, Mahir Emsalsiz, Halil Türker, Ahmet Savran, Aziz Dönmez, İsmet Kavaklıoğlu ve Zafer Kırbıyık ateşli silahla öldürüldü. Ankara Başsavcılığı ise olayla ilgili ilk davayı mahkûmlar hakkında açmıştı. 86 mahkûma, toplam 12 bin 130 yıla kadar hapis istendiği dava hala devam ediyor.

Hikmet Fidan Cinayeti Davası

PKK'nin silahlı eylemlerine ve Abdullah Öcalan'ın açıklamalarına karşı çıktığı gerekçeyle 6 Temmuz 2005'te PKK tarafından öldürüldüğü iddia edilen HADEP'in eski Genel Başkan Yardımcısı Hikmet Fidan cinayetiyle ilgili Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava 17 Ekim 2008'de sonuçlandı. Fidan'ı kaçıran Serkan Şitilay'a teslim ettikleri gerekçeyle 4 sanıktan Veysi Akgönül ile Fırat Karahan ikişer kez ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Davada, Mustafa Kemal Ok "örgüt üyesi olmak"tan 6 yıl 3 ay hapse mahkûm olurken, Mehmet Zeki Peker ise delil yetersizliğinden beraat etti.

Gaffar Okkan Suikasti

24 Ocak 2001'de Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan'a düzenlenen suikasti gerçekleştirdiği iddia edilen R.D. ile Hizbullah adına faaliyetlerde bulunan iki kişi hakkında gerekçeli karar 30 Ocak 2008'de Diyarbakır 5. Ağır

Ceza Mahkemesi tarafından açıklandı. Kararda R.D.'nin suikaste katıldığı ispat edilemediği için "yasadışı örgüt üyesi olduğu" gerekçesiyle 10 yıl hapis cezasına çarptırıldığı belirtildi. Diğer sanıklardan F.F.K.'nin, bir kişiyi öldürmekten müebbet hapis, M.D.'nin Hizbullah'ın faaliyetlerine katıldığı gerekçesiyle 6 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldığı ifade edildi.

Buca'da Bombalı Saldırı Davası

2 Ekim 2007'de İzmir'in Buca İlçesi'nde 1 kişinin öldüğü, 10 kişinin yaralandığı bombalı saldırının faili olduğu iddia edilen 3 sanık hakkında dava açıldığı 15 Nisan 2008'de öğrenildi. Sanıklar hakkında 2'şer kez ağırlaştırılmış müebbet ve 266'şar yıl hapis cezası isteniyor. Cumhuriyet Savcısı Mehmet Sait Demiröz'ün hazırladığı iddianame İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nce kabul edildi. Polisi arayan bir kişinin saldırıyı Murat Yağmakan ve Fırat Yağmakan'ın yaptığını, eylem planının ise Yağmakan kardeşlerin dayısı Ziver Turan'ın evinde yapıldığını ihbar ettiği iddianamede yer aldı.

9 Haziran 2006'da Diyarbakır Silvan'daki Çatışma Davası

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nin Akçeltik Köyü kırsalında 9 Haziran 2006'da 2 HPG militanının öldüğü çatışmanın ardından 7 kişi gözaltına alınmıştı. Soruşturma sürerken, zanlıların olaydan iki ay önce Silvan çöplüğünde 1 askerin öldüğü patlamayla da bağlantıları olduğu iddia edildi. Haklarında "yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettikleri" iddiasıyla dava açılan sanıklardan biri, çöplükteki patlamanın jandarmayla da bağlantısı olduğunu öne sürdü.

Sanık ifadesinde "ben HPG'li militanlarla irtibata geçtikten sonra, jandarmaya da bilgi veriyordum. Dolayısıyla suç kastı ile hareket etmedim. HPG'liler benden malzeme istediler. Ben yüzbaşıya giderek, elimdeki listeyi gösterdim, bunları istiyorlar dedim. O da beni binbaşıya gönderdi. O da başçavuşa yönlendirdi. Bana malzemeyi onlar verdiler. Gübreyi ve tüpü Silvan'dan esnaftan almıştım" iddialarını ortaya attı. Mahkeme heyeti ise iddiaları dikkate almayarak, 7 sanığa 6'şar yıl hapis cezası verdi.

Ankara'da Otoparkta Bulunan Bomba Yüklü Minibüsün Davası

Ankara'da 11 Eylül 2007'de Sıhhiye Çok Katlı Otopark'ında bulunan bomba yüklü minibüsle

ilgili; 4 kişi hakkında, “yasadışı örgüte üye oldukları” ve “yasadışı örgüte patlayıcı sağlayıp bunları naklettikleri” suçundan 5 ila 37 yıl arasında hapis cezası istemiyle dava açıldı.

İddianamede, olayın ardından yakalanan İdris Nakçi için; “yasadışı örgüte patlayıcı madde sağlamak, patlayıcı maddeyi ülke içinde bir yerden başka bir yere nakletmek ve yasadışı örgüte üye olmak” suçlarından 19,5 yıldan 37 yıla kadar hapis cezası istendi.

Diğer şüpheliler Alpaslan Özkan, Ali Sayan ve Mustafa Bayar hakkında da “yasadışı örgüt üyesi olmak” suçundan 5'er yıldan 10'ar yıla kadar hapis cezası talep edildi.

Şüphelilerin yargılanmasına, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 19 Kasım 2008'de devam edildi.

Doğu Ekspresi'ne Bomba Davası

10 Ekim 2007'de Doğu Ekspresi'ne bomba konulması olayının failleri olduğu iddia edilen Lokman Körhan, Turan Erdoğan, Ömer ve İbrahim Sain adlı sanıkların yargılanmasına 6 Kasım 2008'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

6 Mayıs 2008'deki duruşmada sanıklardan Ömer Sain'in avukatı Tamer Sayın, müvekkilinin, “terörle mücadelede Siirt'te hizmeti olan birisi” olduğunu savunmuş ve “kendisi istihbarat elemanıdır” demişti. Sanıklardan İbrahim Sain, 2006 yılında dershaneye giderken yanına gelen iki kişinin kendisine tehditle bir bomba verdiğini, Kurtalan'a giderek bombayı trene koymasını istediklerini söylemişti.

6 Kasım 2008'deki duruşmada ise mahkeme başkanı Hasan Şatır, soruşturmanın genişletilmesi yönünde bir talep olmadığı takdirde esas hakkındaki görüşünü hazırlaması için dava dosyasının iddia makamına verilmesine karar verildiğini açıkladı. Tutuklu sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar veren mahkeme, duruşmayı erteledi.

Siirt/Kurtalan-Sivas-Ankara hattında yolcu taşıyan trenin bir çekicisinin altında, Ankara'daki TCDD Behiçbey-Marşandiz Lokomotif Bakım Atölyesinde 10 Ekim 2007'de “şüpheli paket” bulunduğu polise bildirilmiş, uzman ekiplerin incelemesinde pakette “cep telefonu ile irtibatlandırılmış elektrikli fünye ve plastik patlayıcı-

dan oluşan, tahrip gücü yüksek bomba” tespit edilerek, etkisiz hale getirilmişti.

Mısır Çarşısı Davası

Mısır Çarşısı girişindeki Ünlüoğlu Büfe'de 9 Temmuz 1998 tarihinde 7 kişinin ölümü, 127 kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan patlamaya ilişkin Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin bozma kararının ardından İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 23 Mayıs 2008'de bir kez daha görülen davada Pınar Selek yine beraat etti. Diğer sanıklardan Alaattin Öget ağırlaştırılmış müebbet, İsa Kaya ise müebbet hapis cezasına çarptırıldı. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 8 Haziran 2006 tarihli duruşmada karara bağlanan davada, Mısır Çarşısı'ndaki patlamaya, bombanın mı, yoksa LPG'nin mi sebep olduğunun kesin tespiti yapılamadığı için sosyolog Pınar Selek ve sanıklardan Abdülmecit Öztürk'e bu konuya ilişkin ceza verilmesine gerek görülmemiştir. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 17 Nisan 2007 tarihli bozma ilamında, Pınar Selek ve Abdülmecit Öztürk hakkında “ceza verilmesine gerek olmadığı” yönündeki kararı da yerinde bulmamıştır.

Beyazıt Meydanı Katliamı Davası

16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi'nden çıkan öğrencilerin üzerine bomba atıldıktan sonra ateş açılmış, olayda Cemil Sönmez, Baki Ekiz, Hatice Özen, Abdullah Şimşek, Murat Kurt, Hamdi Akıl ve Turan Ören hayatını kaybetmişti. Saldırıda 50 kadar öğrenci de yaralanmıştı. Olaya ilişkin olarak yargılanan Ülkü Ocakları üyesi Sıddık Polat önce 11 yıl hapse mahkûm olmuş, ancak bu karar Askerî Yargıtay tarafından bozulmuştu.

İstanbul Beyazıt'ta 30 yıl önce 7 öğrencinin ölümü 41 öğrencinin de yaralanmasıyla sonuçlanan bombalı ve silahlı saldırıya ilişkin 3 sanığın yargılandığı dava zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle düştü.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, sanıklar Mustafa Doğan, Latif Aktı ve Özgün Koç hakkında, “16 Mart 1978'de bomba atarak ve silahla tarayarak 7 kişiyi öldürmek ve tasarlayarak öldürmeye kalkışmak” suçlarından açılan kamu davasında zaman aşımı süresinin dolduğunu bildirdi.

Duruşmaya, tutuksuz sanıklar Latif Aktı ile Özgün Koç katılmadı. Gıyabi tutuklu olarak

aranan eski polis memuru Mustafa Doğan ise yakalanamadığı için duruşmaya getirilemedi. Duruşmada, müdahil avukatlar Cem Alptekin ve Hilmi Hanta'nın da aralarında bulunduğu 10 avukat hazır bulundu.

Sanıkların cezalandırılmasını isteyen müdahil avukatları, duruşma sonrası, en geç hafta içerisinde Yargıtaya başvurarak kararı temyiz edeceklerini bildirdi.

16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi önünde meydana gelen olayla ilgili olarak, bir süre önce hayatını kaybeden MHP eski milletvekili Mehmet Gül de yargılanmış ancak delil yetersizliğinden beraat etmişti.

Olaya ilişkin yakalanan ve o dönemde İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde yargılanan Sıddık Polat beraat etmişti. Aynı eyleme karıştığı iddia edilen Zülküf İso'tun ise Elazığ'da yine olayın faillerinden olduğu belirtilen Latif Aktı tarafından öldürüldüğü öne sürülmüştü.

Bu olayın üzerinden 17 yıl geçtikten sonra Zülküf İso'tun babası, annesi ve kız kardeşlerinin verdiği bilgi doğrultusunda, haklarında yeni dava açılan eski polis memuru Mustafa Doğan ile Latif Aktı ve Özgün Koç'un, "Taammüden adam öldürmek ve yaralamak" suçlarından 7'şer kez idam ve 41'er kez 20'şer yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezasına çarptırılmaları isteniyordu.

Anafartalar Çarşısı Soruşturması

Ankara'nın Altındağ İlçesi Ulus Semtindeki Anafartalar Çarşısı'nda 22 Mayıs 2007'de 6 kişinin öldüğü, 100'den fazla kişinin yaralandığı bombalı saldırıyla ilgili soruşturma 15 Ekim 2008'de tamamlandı.

Ankara Cumhuriyet Savcısı Cemil Tuğtekin, yürüttüğü soruşturma sonunda canlı bomba olduğu iddia edilen ve patlamada ölen Güven Akkuş'un (28) bağlantıları tespit edilemediği gerekçesiyle takipsizlik kararı verdi.

Sivas Katliamı Davası

2 Temmuz 1993'te 37 kişinin ölümüyle sonuçlanan Sivas Katliamı'nın davasında savcı yakalanamayan 7 sanık için 5 Kasım 2008'de zamanaşımı talep etti

Sivas'ta Pir Sultan Abdal Şenlikleri sırasında Madımak Oteli'nin kuşatılıp yakılması sonucu 37 kişinin yakılarak katledildiği olaydan sonra sorumluların yakalanması için geniş çaplı bir soruşturma başlatılmıştı. Ancak bazı isimler ya yurtdışına kaçtı ya da izini kaybettirerek yargılamadan kurtuldu. Yakalanabilen ya da tespit edilebilen sanıklar hakkında Ankara 1 Nolu DGM'de dava açıldı. Yargılama üç kez Yargıtay'da bozulduktan sonra 7 yılda karara bağlandı. Ve 34 kişi ağırlaştırılmış müebbet, 4 kişi müebbet, 4 kişi 20'şer yıl 1 kişi 15 yıl, 9 kişi 7 yıl 6'şar ay bir kişi 5 yıl hapis cezası alırken, 14 kişi beraat etti.

Ancak sanıklardan olayların büyümesine neden olan Cafer Erçakmak'ın da aralarında olduğu 7'si bu sürede yakalanamayınca dosyaları 2004'te ayrıldı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılamaları süren Şevket Erdoğan, Köksal Koçak, Hakan Karaca, Necmi Karaömeroğlu, Yılmaz Bağ, İhsan Çakmak, Cafer Erçakmak'la ilgili dün yapılan 14. duruşmada Savcı Mustafa Bilgili esas hakkındaki mütalaayı açıkladı. Bilgili, sanıklar hakkında "Anayasal düzeni değiştirmeye iştirak" suçundan cezalandırılması istemiyle dava açıldığını, yasada bu suçun zaman aşımı süresinin ise 15 yıl olduğunu hatırlattı. Suç tarihi itibarıyla 2 Temmuz 2008'de zaman aşımı süresinin dolduğunu bildiren Bilgili, sanıklar hakkındaki davanın düşmesine karar verilmesini talep etti. Mahkeme heyeti ise karar için dosyayı incelemeye aldı. Kararın 19 Aralık'taki duruşmada açıklanacağı belirtilerek duruşma ertelendi.

20 Aralık 2008'de devam edilen davada esas hakkındaki görüşünde değişiklik yapan Cumhuriyet Savcısı Mustafa Bilgili, sanıklardan Cafer Erçakmak hakkında "anayasal düzeni zorla değiştirmeye çalışmak" suçundan verilen yakalama emrinin devamını talep etti. Mahkeme Başkanı Hasan Şatır, Cafer Erçakmak'ın yakalanmasının beklenmesine ve akıbetinin sorulmasına karar verdi.

Cumhuriyet Savcısı Mustafa Bilgili 6 sanığa isnat edilen anayasal düzeni zorla değiştirmek suçunun da 15 yıllık zaman aşımına tabi olduğunu ifade ederek 2 Temmuz 2008'de zaman aşımının dolduğu gerekçesiyle sanıklar hakkındaki kamu davasının düşürülmesini talep etmişti. Şikayetçilerin avukatlarına, soruşturmanın genişletilmesi talepleri ile ilgili süre veren mahkeme, duruşmayı erteledi.

2. YARGISIZ İNFAZ, DUR İHTARI, RASTGELE ATEŞ AÇMA OLAYLARI

Murat Kurtaran

17 Ocak 2008'de Murat Kurtaran (40), Adana'da kar maskesiyle geldiği bankada, güvenlik görevlisini etkisiz hale getirip soygun yaptı. Kırmızı ışıkta bekleyen bir kadın sürücüyü tehdit ederek aracına binen Murat Kurtaran, polislin açtığı ateşle vurularak öldürüldü.

Hüseyin Turgut

26 Ocak 2008'de Yalova'da bir polis memuru ile mimar arasında park etme yüzünden çıkan tartışmada polis memuru G.E.'nin mimar Hüseyin Turgut'a ateş etmesi sonucu Hüseyin Turgut kaldırıldığı hastanede kurtarılamayarak yaşamını yitirdi.

Yahya Menekşe

15 Şubat 2008'de Şırnak'ın Cizre ilçesi'nde Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin (15 Şubat 1999) yıldönümü nedeniyle yapılan protesto gösterileri sırasında polis panzerinin ezdiği 16 yaşındaki Yahya Menekşe adlı genç öldü. Şırnak Barosu Başkanı Nuşirevan Elçi, "kafasına isabet eden taş sonucu yaşamını yitirdiği" şeklindeki haberleri yalanlayarak olayların tırmanmasında emniyet güçlerinin kontrolsüz güç kullanmasının ve halkı galeyana getirecek tavırlarda bulunmasının etkili olduğunu ifade etti. Nuşirevan Elçi, yapılan otopsi sonucunda Yahya Menekşe'nin panzerin ezmesi sonucu yaşamını yitirdiğinin kesinleştiğini söyledi.

15 Şubat 2008'de Şırnak'ta 1999 yılında Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesinin yıldönümünde düzenlenen protesto gösterisinde polis panzerinin ezerek öldürdüğü Yahya Menekşe ile ilgili soruşturmada 7 polis memuru hakkında Cizre Kaymakamlığı soruşturma açılmasına izin vermedi. Malatya Adli Tıp Kurumu, hazırladığı otopsi raporunda ise "ölümün araç altında kalmasına bağlı olarak oluşabilecek nitelikte olduğu" belirtilmişti.

Cizre Kaymakamlığı'nın soruşturma izni vermesi üzerine, Menekşe ailesinin avukatı Rojhat Dilsiz, Diyarbakır Bölge İdare Mahkemesi'ne

başvurdu. Mahkeme 27 Ekim 2008'de başvuruyu değerlendirerek, 7 polis memuru hakkında soruşturma açılmasına izin verdi.

Ahmet Çakal

20 Şubat 2008'de İzmir'in Narlıdere İlçesi'nde Ahmet Çakal (41) adlı kişi, tartıştığı emekli polis memuru Sıdkı Dalgın tarafından vurularak öldürüldü. Olayın Dalgın'ın, Ahmet Çakal'ın evinin yakınlarında sık sık silahlı atış talimi yapması üzerine Çakal'ın Dalgın'ı uyarması sonucu çıktığı öğrenildi.

Mehmet Deniz

5 Mart 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" dolayısıyla gerçekleştirilen şölene, güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu çıkan olaylarda ağır yaralanan Mehmet Deniz (51) adlı kişi yaşamını yitirdi. Deniz'in gözaltına alınıp polis otobüsüne bindirildikten polislerce dövüldüğü ileri sürüldü.

Mehmet Deniz'in "Ölü Muayene ve Sistematik Otopsi Tutanağı" 7 Mart 2008'de açıklandı. Tutanağta Mehmet Deniz'in ölüm sebebi "kafaya gelen kesici sert darbeler sonucu beyinde yaşanan travma sonucunda beyin kanaması, solunum ve dolaşımın kesilmesi" olarak gösterildi. Mehmet Deniz'in ölümü ise yetkililer tarafından "kafasına taş çarptı" şeklinde açıklanmıştı.

Zeki Erik

22 Mart 2008'de Van'daki Newroz kutlamalarına müdahale eden güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu göğsünden yaralanan Zeki Erik adlı kişinin kaldırıldığı 100. Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde öldüğü bildirildi.

İkbal Yaşar

23 Mart 2008'de Hakkâri Yüksekova'da Newroz kutlaması yapmak isteyenlere emniyet güçlerinin müdahale etmesi sonucu İkbal Yaşar adlı kişi öldü.

Ramazan Dal

22 Mart 2008'de Van'da düzenlenen Newroz kutlamasının ardından çıkan olaylarda yarala-

nan Ramazan Dal (30), 10 gündür tedavi gördüğü hastanede 1 Nisan 2008'de hayatını kaybetti.

Fahrettin Şedal

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 23 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamasında meydana gelen olaylarda yaşamını yitiren İkbâl Yaşar'ın cenazesinin kaymakamlık tarafından gömüldüğü yerden alınması sırasında çıkan arbedede, bir polis memurunun karnından silahla yaralandığı Fahrettin Şedal, tedavi gördüğü Van 100. Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 10 Nisan'da öldü.

Adil Xwesti, Selim Bercef

1 Mayıs 2008'de Irak'ın kuzeyindeki Sındi bölgesinde avlanan Adil Xwesti-Selim Bercef adlı 2 kişi güvenlik güçleri tarafından HPG militanı oldukları gerekçesiyle öldürüldü.

Aziz Özer

11 Mayıs 2008'de Van'ın Gürpınar İlçesi'ne bağlı Çiçekli (Panê) Köyü'nde kardeşiyle beraber yürüyen Aziz Özer jandarma ekiplerinin "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle öldürüldü. Aziz Özer'in kardeşi Abdullah Özer'in de tutuklandığı olay hakkında, jandarma ekipleri Abdullah Özer'in "dur" ihtarı sonucu ellerini kaldırdığını fakat Aziz Özer'in silahını ateşlediğini iddia etti. Aziz Özer'in ailesi ise oğullarının yakalanabilmesi mümkünken jandarma ekiplerince öldürüldüğünü savunarak İnsan Hakları Derneği (İHD) Van Şubesi'ne başvurdu.

Ercan Ceylan

16 Haziran 2008'i 17 Haziran 2008'e bağlayan gece Ankara'nın Mamak İlçesi'nde E.C. ve M.G. adlı kişilerin, bilinmeyen bir nedenle H.D. ve M.D'yi tabancayla yaraladığı; olayı fark eden sivil polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymayan E.C. ve M.G.'ye ateş ettikleri iddia edildi. Açılan ateş sonucu otomobile kaçan 2 kişiden E.C.'nin öldüğü, M.G.'nin de yaralı olarak yakalandığı bildirildi.

Ömer Soyutek

26 Haziran 2008'de, turistik bir tesis yapımı için Sivas'ın Yıldızeli İlçesi'ne bağlı Bayat Köyü'nün arazisinden su alınması için başlatılan çalışma-

lara köylülerin tepki göstermesi üzerine jandarma müdahale etti. Jandarmanın köylüyü dağıtmak için kullandığı biber gazı köylülerden Ayşe, Ömer, Halil ve Zeliha Soyutek ile Fadime Şahin'i etkiledi. Hastanede tedavi altına alınan köylüler daha sonra taburcu edildi. Tedavisi yapıldıktan sonra köyüne gönderilen Ömer Soyutek (85) dün sabah evinde yaşamını yitirdi. Ömer Soyutek'in olaylar sırasında evinin merdivenlerinde oturduğu ve atılan gaz bombalarının merdivenin dibine düştüğü belirtildi.

Mehmet Öztünç, Tekin Ediş

3 Temmuz 2008 akşamı Hakkâri'nin Marinus (Kavaklı) ve Kutose Köyleri arasında koyunlarını otlatan Mehmet Öztünç (38) ve Tekin Ediş (35) adlı 2 kişi, güvenlik güçleri tarafından Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'nin (HPG) militanı oldukları ve "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle öldürüldü. Tekin Ediş ve Mehmet Öztünç'un cesetlerinin ise 2 gün boyunca olay yerinde bekletildiği ve 5 Temmuz 2008'de Üzümcü Karakolu'na götürüldüğü öne sürüldü.

Mirsevdin Hacetmen

4 Temmuz 2008'de Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde koyunlarını otlattığı belirtilen İran uyruklu Mirsevdin Hacetmen adlı çobanın güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü öğrenildi. Olaydan sonra Hacetmen ailesinin Doğubayazıt'a gelerek Cumhuriyet Savcılığı'na başvurduğu ve savcılık talimatıyla olay yerine gidildiğinde Mirsevdin Hacetmen'in sınır hatlarında gömüldüğü ortaya çıktı.

İranlı X.X.

9 Temmuz 2008'de Iğdır'ın Aralık İlçesi'nde askerî birlik bölgesinde, İran sınırından Türkiye'ye geçmek isteyen gruptan İran uyruklu bir kişi, güvenlik güçlerinin "dur" ihtarına uymaması ve üzerine güvenlik güçleri tarafından öldürüldü.

Aytekin Oflas

10 Temmuz 2008'de motosikleti parka çekilen Orhan Oflas'ın 11 Temmuz 2008'de Çarşı Mahallesi'ndeki Önleyici Hizmetler Büro Amirliği'ne geldiği ve polis memuru Serkan Aktekin'e bıçakla saldırdığı söylendi. Polis me-

mururu Serkan Aytekin'in Orhan Oflas'ın elinden bıçağı almaya çalışması üzerine karakoldan çıkan bir polis memurunun ateş açması sonucu Orhan Oflas'ın yaralandığı, polis memuru Serkan Aytekin'in tekrar ateş etmesi üzerine göğsünden yaralanan Orhan Oflas'ın hastaneye götürülürken öldüğü öğrenildi.

Gürsel Varol

15 Temmuz 2008 sabahı Ankara'da polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymayarak otomobiliyle kaçtığı iddia edilen Gürsel Varol, polis ekibinin açtığı ateş sonucu vurularak hayatını kaybetti.

Yusuf Ziya Balıkçı

Adana'da 5 Ocak 2008'de ailesinden 3 kişiyi öldürdükten sonra yaşamına 5 kurşunla son verdiği iddia edilen Yusuf Ziya Balıkçı'dan (36) çıkan kurşunların 4'ünün Yusuf Ziya Balıkçı'ya müdahale eden polis memurlarına ait olduğu saptandı. İddiaya göre, Yusuf Ziya Balıkçı, "teslim ol" çağrısı yapan polis memurlarıyla çatışmaya girdiği sırada başına dayadığı tabancasının tetiğini çekerek intihar etmişti. Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Yusuf Ziya Balıkçı'yı öldüren 2 polis memuru hakkında ömür boyu hapis cezası istemiyle dava açan savcı, 24 Temmuz 2008'de görülen duruşmada polis memurlarının "görevleri dikkate alınarak" cezalandırılmamalarını istedi.

Cem İnci

6 Ağustos 2008'de İstanbul'un Bahçelievler İlçesi'nde M.A. (26) adlı polis memuru, sokakta tekmelediği kutudan üzerine meyve suyu sıçrayınca kendi kendine söylenen Cem İnci'nin (23) kendisine küfür ettiğini sanarak Cem İnci'yi kurşunladı. İddiaya göre, polis memuru Cem İnci'nin yanındaki arkadaşı R.Ş.'yi de rehin alıp ağır yaralanan Cem İnci'nin yanına kimseyi yaklaştırmadı. Cem İnci'ye yardım etmek isteyenleri de vurmakla tehdit eden polis memuru olay yerine gelen polis ekibine teslim oldu. Ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılan Cem İnci, 12 saat sonra hayatını kaybetti. Kocasınan Polis Karakolu'ndaki işlemlerinin tamamlanmasının ardından Bakırköy Adliyesi'ne sevk edilen polis memuru ise çıkarıldığı mahkeme tarafından "kasten adam öldürmek" suçundan tutuklanarak cezaevine gönderildi.

27 Kasım 2008'de Bakırköy 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlanan M.A.'nın tutukluluk halinin devamına karar verilerek, eksikliklerin giderilmesi için duruşma ertelendi.

Orhan Caner

Hatay'da 11 Ağustos 2008 günü saat 03:00 sıralarında Aksaray Mahallesi 500 Konutlar Mevkii'ndeki Hatay Emniyet Müdürlüğü Özel Harekât Şubesi binasının arka duvarına 15 kilogram ağırlığında plastik patlayıcı madde bıraktığı iddiasıyla Orhan Caner güvenlik güçleri tarafından vurularak öldürüldü.

Mehmet Dölek, Mustafa Tangüner

22 Ağustos 2008'de Mardin'in Derik İlçesi kırsalında Mehmet Dölek ve Mustafa Tangüner adlı 2 silahsız HPG militanının yemek yedikleri sırada güvenlik güçleri tarafından sağ yakalandığı daha sonra kurşuna dizildikleri ileri sürüldü.

Ahmet Sargın

23 Ağustos 2008'de Sakarya'nın Sapanca İlçesi'nde düzenlenen bir eğlencenin, vakit gece yarısını geçtiği için sonlandırılmasını isteyen polis ekipleriyle Kestanelik Mahallesi sakinleri arasında çıkan tartışmada 2 polis memurunun yaralanması üzerine, M.İ. adlı polis memurunun havaya ateş açması sonucu polis memuru Ahmet Sargın (41) yaşamını yitirdi.

Turan Özdemir

25 Ağustos 2008'de Sivas'ta, kontrol noktasında "dur" ihtarına uymayarak kaçmaya çalışan otomobile, otomobilde bomba olabileceği şüphesiyle polis ekipleri ateş açtı. Olayda otomobil sürücüsü Turan Özdemir hayatını kaybetti.

Gökhan Ergün

25 Ağustos 2008'de Bursa'da girdiği apartman dairesinden cep telefonu çalıp kaçtığı iddia edilen Gökhan Ergün (24), polis ekibinin açtığı ateş sonucu vurularak yaralandı. Atardamarı kopan Gökhan Ergün, kaldırıldığı Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde ameliyata alınamadan kan kaybından öldü.

Gökhan Ergün'ün (21) ölümüne neden olan polis memuru Mustafa Aktaş (33) hakkında

26 yıl hapis cezası istendi. Bursa 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 13 Kasım 2008'de devam eden duruşmada yargılanan polis memuru Mustafa Aktaş, "hedef gözeterek ateş etmedim. Olay tamamen kazaydı. Uyarı ateşi açarken ölümüne neden oldum, üzgünüm" dedi. Baba Ömer Ergün ise oğlunun kasıtlı öldürüldüğünü savundu.

Cengiz Koç

Polis ekipleri 26 Ağustos 2008'de Bursa'nın Nilüfer İlçesi'nde, hırsızlık ihbarı üzerine bir apartmana baskın düzenledi. Apartmanda polis memuru R.K. tarafından, "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle vurulan Cengiz Koç (24) yaralı olarak kaldırıldığı hastanede yaşamını kaybetti.

Nusret Kalkan

28 Ağustos 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi Beyazsu piknik alanında aileleriyle görüşen 3 silahsız HPG militanına güvenlik güçlerinin hiçbir uyarıda bulunmadan ateş açması sonucu Nusret Kalkan adlı militanın öldüğü, 2 militanın ise sağ olarak yakalandığı iddia edildi.

Reşat Çiçek

4 Eylül 2008'de Reşat Çiçek adlı çoban Hakkârî'nin Yüksekova İlçesi'nde HPG militanı olduğu iddiasıyla güvenlik güçleri tarafından öldürüldü.

Murat Tekdal

12 Eylül 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde Murat Tekdal (30) adlı kişi ormanlık alanla avlanırken güvenlik güçleri tarafından HPG militanı olduğu iddiasıyla öldürüldü.

Ahmet Özhan

20 Ekim 2008'de Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'nde düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin ateş açarak biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etmesi sonucu Ahmet Özhan (20) sırtına isabet eden kurşunla hayatını kaybetti.

Çağdaş Gemik

27 Ekim 2008'de Antalya'da motosikletli polis memuru M.E., "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle motosikletiyle gezen Çağdaş Gemik'e

(18) ateş etti. Gemik boynuna isabet eden kurşunla yaşamını yitirirken M.E.'nin görevden uzaklaştırıldığı, hakkında adli ve idari soruşturma başlatıldığı ve tutuklandığı açıklandı.

Soner Çankal

19 Kasım 2008'de Ankara'nın Altındağ İlçesi'nde Soner Çankal'ı takip eden polis memuru A.Y., peşinde olduğu Soner Çankal'ın yakınlarının saldırısına uğradığı gerekçesiyle rasgele ateş etti, silahtan çıkan kurşunla ağır yaralanan Soner Çankal kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi. Soner Çankal'ın ölümüne neden olan polis memuru A.Y. ise Ankara Nöbetçi 12. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Doğan Kalender

18 Kasım 2008'de, İzmir'in Güzelyalı Semt'i'nde, sokakta gördükleri seyyar satıcıya müdahale eden Konak Belediyesi'nde görevli zabıta ekibinden H.D., yoldan geçerken tartışmaya karışan Doğan Kalender'in (57) başına telsizle vurdu. Doğan Kalender, kaldırıldığı Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 3 gün sonra yaşamını yitirdi. Zabıta memuru H.D. nöbetçi mahkemece tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Konak Belediyesi Zabıta Müdürü Mustafa Duman, meslektaşları H.D.'nin görevine devam ettiğini belirtti. 1 Aralık 2008'de ise H.D. hakkında tutuklama kararı çıkarıldı. 15 Aralık 2008'de teslim olan H.D. tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Muhsin Kasapoli

20 Aralık 2008'de İstanbul'un Şişli İlçesi'nde, bir bar girişinde güvenlik görevlisini bıçakla yaralayan Iraklı gruba müdahale eden polis ekibinden C.K., 2 kişiye ateş etti. Yaralı 2 kişiden biri olan Muhsin Kasapoli kaldırıldığı hastanede öldü.

Bülent Çalıkıran

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde mendil satarak ailesinin geçinmesine yardım eden ilköğretim okulu öğrencisi Bülent Çalıkıran (13), kendisini kovalayan zabıta memurlarından kaçmak isterken geçirdiği trafik kazası sonucu 6 Aralık 2008'de yaşamını yitirdi.

Rıza Türmen, “Memleketimden İnsan Hakları Manzaraları”, Milliyet, 2 Kasım 2008.

1. Yaşam hakkı: Antalya’da arkadaşıyla birlikte motosikletle gezen 18 yaşındaki Çağdaş Gemik polislin “dur” ihtarına uymadığı için öldürüldü. Çağdaş Gemik silahlı değildi.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi güvenlik güçlerinin kuvvet kullanmasının hangi durumlarda meşru sayılacağını belirtir. Buna göre, kuvvet kullanılması, meşru savunma, yasal bir tutuklama ya da bir ayaklanmayı bastırma nedenlerine dayanmalı.

Ancak, bütün bu durumlarda kuvvet kullanma mutlaka gerekli olmalı. Kullanılan kuvvet ile elde edilmek istenen amaç arasında orantı bulunmalı.

Bütün bu koşullar gerçekleşmişse, kuvvet kullanma sonucu bir ölüm olayının meydana gelmesi, Sözleşme’nin ihlalini oluşturmaz. Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nda da orantılılık ya da ölçülülük kriterlerine yer verilmiş.

Ateş etmenin koşulları

Bu yasaya göre, polis kaçan kuşku kişiyi önce “dur” çağrısında bulunacak, sonra uyarı amacıyla havaya ateş edecek, kaçmakta ısrar ederse, “kişinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde” ateş edecek.

Silahsız, dolayısıyla polis bakımından bir tehdit oluşturmayan bir kişinin ateş edilerek öldürülmesinin, orantılılık ya da ölçülülük ilkesine uygun olduğunu söylemek olanaksız.

Nasıl ki, Nachova/Bulgaristan davasında (2005), AİHM, tutukevinden kaçan iki silahsız tutuklunun güvenlik güçleri tarafından öldürülmesini Sözleşme’nin ihlali olarak gördü.

Gerekli ve orantılı olmalı

AİHM bu kararında, silahsız ve polislin güvenliği açısından tehdit oluşturmayan birini yakalamak için ateş edilmesinin, “silah kullanılmasının mutlaka gerekli olması” ve “orantılılık” kriteriyle bağdaşmadığını belirtti.

Ayrıca, silah kullanılmaması sonucunda, kuşkulunun kaçması olasılığının bulunmasının bile, silah kullanmayı haklı göstermeyeceğini, insan yaşamının daha değerli olduğunu ekledi. AİHM kararında, Bulgar hükümetini davacılar 25 bin euro tazminat ödemeye mahkûm etti.

Çağdaş Gemik’in öldürülmesi hem Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin silah kullanma kriterlerine aykırı gözüküyor. Görevli memur tutuklanmış. Şimdi

yargılamayı beklemek gerek.

2. İşkence ve kötü muamele: AB Komisyonu’nun İlerleme Raporu’na göre, işkence ve kötü muamele olayları sayısında önemli bir artış var. Hükümet dışı kuruluşların rakamları da bunu gösteriyor.

Engin Çeber örneği

En son olay Engin Çeber’in ölümü. Bu konuyu inceleyen TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül, “Bu tür olayların sistemli olmadığını, Türkiye’de sistemli bir işkencenin yapılmadığını gözlemliyoruz” demiş. Bu sözlerde bir teselli bulmak güç.

Sayın Üskül’ün söylediği, işkence ve kötü muamele olaylarının bireysel davranışlar olduğu, idari uygulama niteliği taşımadığı. AİHM içtihadına göre, bir idari uygulamadan söz edebilmek için iki unsur aranıyor:

- Tekrar eden belirli sayıda ihlaller bulunması, bu ihlallerin birbirleriyle bağlantılı olması ve bir sistem içinde meydana gelmesi,
- Hükümetin bu ihlallere tolerans göstermesi.

Bu koşullar gerçekleşir, AİHM bir idari uygulama olduğuna karar verirse, AİHM’de açılan davalarda iç yargı yolunun tüketilmesi koşulu aranmıyor. Bu çok ağır ve istisnai bir uygulama.

Haysiyete saldırı

Türkiye’de işkence ve kötü muamelelerin bir idari uygulama niteliği taşıdığı, 12 Eylül döneminde beş devlet tarafından Türkiye’ye ve 1990’lı yıllarda Danimarka tarafından Türkiye’ye açılan davalarda ileri sürülmüş, ancak her iki dava da dostane çözümlerle sonuçlandırdığından, AİHM (birinci davada Avrupa İnsan Hakları Komisyonu) bu iddiaları incelememişti.

İşkence, insan haysiyetine yapılabilecek en büyük saldırı. Tek bir olay bile fazla. Tek bir olay bile kabul edilemez. Bir olay dahi bir devletin insan haklarını karnesini bozmak için yeterli.

Oysa, Türkiye’de işkence olaylarındaki bir artış, bir geriye gidış var. Bu duruma son verecek önlemleri almak için ille de AİHM’nin “Türkiye’de sistematik işkence var ve devlet buna hoşgörü gösteriyor” demesi mi gerekiyor?

2.1. Yargısız İnfaz, Dur İhtarı, Rastgele Ateş Açma Olayları Sonucu Meydana Gelen Yaralanmalar

İ.T.

5 Ocak 2008'de Adapazarı Hasırcılar Mahallesi'nde bir tesisatçıya hırsız girdiği ihbarı üzerine olay yerine polis ekibi sevk edildi. Polis memurları M.E. ve H.Ö., koşarak uzaklaşan şüpheliye "Teslim ol" uyarısının ardından ateş açtı. Açılan ateş sonucu yaralanan İ.T. adlı kişinin durumunun kritik olduğu bildirildi. Polis memuru H.Ö. ise çıkarıldığı mahkemece tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Hasan Köse

8 Ocak 2008'de İzmir Bornova'da Hasan Köse (36), sivil polis memurlarının kimliklerini göstermek istememeleri üzerine polis memurlarıyla tartışma yaşadı. Olayın büyümesi üzerine polis memuru C.U. havaya ateş açtı ve Köse, polis memurunun tabancasından çıkan kurşunla yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

Kemalettin Rıdvan Yalın

19 Ocak 2008'de Hrant Dink anmasının ardından İstiklal Caddesi'nde yürümeye sloganlarla devam eden yaklaşık bin kişilik gruba polis ekipleri müdahale etti. Müdahalede bir polis memurunun rasgele açtığı ateş sonucu Kemalettin Rıdvan Yalın bacağından yaralandı.

H.D.

İstanbul'un Kartal ilçesinde 19 Ocak 2008'de devriye gezen polis memurları ile H.D. ve arkadaşları arasında çıkan tartışmanın büyümesi sonucu bir polis memuru H.D.'yi, midesinden vurdu. Polis memuru ise H.D.'yi "dur" ihtarına uymadığı için vurduğunu iddia etti. Hastaneye kaldırılan H.D.'nin yoğun bakımdaki tedavisi devam ederken arkadaşları da gözaltına alındı.

Erdal Bakırcı

28 Şubat 2008'de İstanbul Maltepe'de Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında evleri yıkılmak istenen Başibüyük Mahallesi sakinlerinin eylemine polis ekiplerinin biber gazlı müdahalesi sonucu çıkan arbedede balkonda oturan Erdal Bakırcı (18) adlı kişinin başına isabet eden sert bir cisimle ağır yaralandığı bildirildi. Bakırcı'nın

ailesi çocuklarını silah mermisinin yaraladığını savunurken yetkililer cismin mermi olmadığını iddia etti.

Ali A.

2 Mart 2008 gecesini İstanbul Ümraniye'de, çeşitli suçlardan sabıkası olduğu öğrenilen Ali A., Necla I. adlı 2 kişinin içinde buldukları otomobili polis ekiplerinin trafik denetimi sırasında durdurmak istemesi üzerine Ali A. ve Necla I.'nın kaçtığı ve polis memurlarının ateş açması üzerine Ali A.'nın yaralanarak Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne kaldırıldığı bildirildi.

R.Y.

27 Nisan 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'nde İran topraklarına kaçak yollarla geçmeye çalıştığı öne sürülen R.Y. (26) adlı bir kişi askerlerin açmış olduğu ateş sonucu yaralandı.

M.A.

18 Mayıs 2008'de Aydın Askerlik Şubesi bahçesine girmek isteyen aklî dengesi bozuk M.A. (26) adlı kişi "dur" ihtarına uymayınca nöbetçi askerinin açtığı ateş sonucu yaralandı.

F.Ö.

18 Mayıs 2008'de İstanbul Bahçelievler'de "dur" ihtarına uymayarak kaçtığı iddia edilen otomobili durdurmak isteyen polis ekibinin açtığı ateş sonucu seken mermi, Kemal Hasoğlu Lisesi önünde bekleyen F.Ö. (18) adlı kişiyi yaraladı.

Ali Kaya

31 Mayıs 2008'de Aydın'ın Ortaklar Beldesi'nde 10 günlük hapis cezası bulunduğu için evine baskın düzenlenen Ali Kaya (35), jandarma ekiplerinden kaçınca arkasından ateş edildiği ve yakalandıktan sonra kelepçelenerek dövüldüğü ardından ayaklarına ateş edildiği, Ali Kaya'nın eşi Suzan Kaya tarafından ileri sürüldü.

Abdulkerim Berk

12 Haziran 2008'de Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Ortaköy (Aruş) Köyü'ne askerî birlikler tarafından Irak'ın kuzeyine kaçakçı gittiği gerekçesiyle baskın düzenlendi. Köylüleri meydana toplayan askerlerin, köye doğru gelen bir araca ateş açması sonucu araçta bulunan Abdulkerim Berk adlı kişinin ayağından yaralandığı iddia edildi.

Haydar Çakır

21 Haziran 2008'de Van'ın Özalp İlçesi'nden Haydar Çakır adlı kişinin aracına güvenlik görevlileri tarafından ateş açılması sonucu Haydar Çakır ağır yaralandı.

N.A., H.A.

23 Haziran 2008 gecesi Hakkâri-Yüksekova Karayolu Yeniköprü yakınlarında devriye görevi yapan jandarma ekipleri, N.A ve H.A. yönetimindeki kamyonlara, ilçenin Armatöz köyü çıkışında "dur" ihtarında bulundu. İhtara uymayan kamyonlara açılan ateşte, sürücüler N.A. ile H.A. yaralandı. Yaralılar Hakkâri Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı.

Y.K.

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 18 Haziran 2008 gecesi Bakırköy Umut Çocukları Yurdu'nda kalan Y.K. (18), polis memuru B.O. tarafından silahla sırtından vurulması sonucu felç oldu. İddialara göre kız arkadaşıyla dolaşan polis memuru B.O.'yu gasp etmeye çalışan bir grup, B.O.'nun polis olduğunu anlayınca kaçımaya başladı. Grubu kovalayan B.O. ise yakaladığı Y.K.'nin omzuna silah dayayarak ateş etti. Olay sonrasında mahkemeye çıkarılan Y.K.'nin iki arkadaşı tutuklanırken, polis memuru B.O. tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Mahkeme, Y.K. hakkında da tutuklama kararı verdi. Kayıtlara "gasp teşebbüsü" olarak geçen olayda, silahı kullanan polis memuru B.O.'nun mahkemedeki ifadesinde "korkutmak için çıkardığım tabancam kazayla patladı" dediği öğrenildi. Emniyet Müdürlüğü ise yaptığı açıklamada Y.K.'nin vurularak etkisiz hale getirilmesinin zorunluluk olduğunu savundu.

Y.K.'yi (18) vuran polis memuru B.O. hakkında 1 Kasım 2008'de "kasten adam öldürmeye teşebbüs" suçundan Kadıköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

Uğur Olukkaya

3 Temmuz 2008 sabahı İzmir'in Konak İlçesi'nde bir işyerine girerek hırsızlık yapmaya çalıştıkları iddia edilen kişilerden Uğur Olukkaya'nın (22), polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle vurulduğu bildirildi. Yaralanan

Olukkaya'nın Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldığı açıklandı.

Alişan Kuşan

5 Temmuz 2008'de Van'da Sosyal Konutlarda polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymayan çocukların üzerine ateş açması sonucu Alişan Kuşan (13) ağır yaralandı.

İkram Durna

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 25 Temmuz 2008'de HPG'lilerin düzenlediği saldırının ardından başlatılan operasyon sırasında Yüksekova-Van karayolu Akalın Köyü mevkiinde bir ticari taksiye "dur" ihtarına uymadığı için güvenlik güçleri tarafından ateş açılması sonucu taksi sürücüsü İkram Durna yaralandı.

Mediha Efe

İstanbul'un Fatih İlçesi'nde kurulan Çarşamba Pazarı'nda 13 Ağustos 2008'de tezgâh kapma nedeniyle Siirt'li iki aile arasında yaşanan kavga Siirt'te de taşındı. İddialara göre İstanbul'daki olayda yaşamını yitiren Sebih Akgün'ün (27) Aydınlar (Tillo) Beldesi'ne bağlı Akyayla (Nepîle) Köyü'nde ikamet eden ve köy korucusu olan akrabaları Kırkacık (Banêhimbêl) Mezrası'nda bulunan Mediha Efe'nin evine baskın düzenledi. Ağır yaralanan Efe, Siirt Devlet Hastanesi'ne kaldırılırken olayla ilgili soruşturmanı başlatıldığı öğrenildi.

Metin Yüce

Manisa'da Metin Yüce,, geçirdiği trafik kazası sonrasında olay yerine gelen polisler tarafından kurşunlandığını ve yaralı halde kaldırıldığı hastanede doktorların saldırısına maruz kaldığını iddia etti.

Manisa Devlet Hastanesi önünde 10 Ağustos 2008'de otomobiliyle trafik kazası yapan Metin Yüce, olay yerine gelen polislerle tartışınca polis tarafından tarandı; kazadan sağ kurtulan Metin Yüce, polisin açtığı ateş sonucu 7 kurşun yarası aldı. Metin Yüce,Polisin "Pis Kürtler, siz buranın düzenini bozuyorsunuz. Hepiniz teröristsiniz" diyerek hakaretlerde bulunduğunu ve ardından silahını çıkararak ateş açtığını ve yerde kanlar içinde yattığı sırada polislerin tekmellerle kendisine vurmaya devam ettiğini söyledi.

Olay esnasında Metin Yüce'nin yanında bulunan kardeşi Şenol Yüce de "olay yerinde bir kişinin de göğsüne bir kurşun isabet etti" dedi. "Manisa Devlet Hastanesi'ne kaldırdık, 1 saat kanlar içinde kıvrandı. Top sakallı bir doktor gelip 'sus' diyordu, başka da bir şey yapmıyordu. Bunun üzerine ağabeyimi Manisa Merkez Efendi Hastanesi'ne kaldırdık. Burada ilk müdahale yapıldı" diye konuştu.

Olayın ardından polisler, Metin Yüce, Dinçer Yüce, Şenol Yüce ve Muammer Özkan'ı "polise mukavemet ettikleri" gerekçesiyle gözaltına aldı. Metin Yüce'nin yaralı olduğu gerekçesiyle ifadesi alınmazken, Şenol Yüce ve Dinçer Yüce çıkarıldıkları Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından serbest bırakıldı, ancak Muammer Özkan "polise mukavemet etmek" ve "devlet malına zarar vermek" suçlamaları gerekçesiyle tutuklanarak Manisa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

2 Kişi

19 Ağustos 2008'de Hakkari'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Köyü'nden Kamışlı Köyü'ne giden dört araca Gürkavak Köyü Varaqöz bölgesinde ateş açıldı. Saldırıda 2 köylü yaralandı.

Yavuz Kaya, Ferzan Kaya

21 Ağustos 2008'de Van'ın Başkale ilçesine bağlı Albayrak Köyü'nde ehliyetsiz olduğu gerekçesiyle bir otomobilin peşinden köye giren askerlerin rastgele ateş açtığı; Yavuz Kaya ile Ferzan Kaya adlı kişilerin yaralandığı ileri sürüldü.

Nizamettin Özcan

26 Ağustos 2008 sabahı Van'da devriye görevi yapan polis ekipleri Nizamettin Özcan adlı kişinin kullandığı otomobile "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle ateş açılması sonucu, Özcan sırtından vurularak yaralandı.

3 Kişi

31 Ağustos 2008'de Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'ne bağlı Dağdelen (Qanuk) Köyü'nde, hayvanlarını otlatan 3 çobana güvenlik güçleri tarafından ateş edildiği öne sürüldü. Olayda yaralanan bir çobanın hayati tehlikesinin sürdürüldüğü bildirildi.

2 Kişi

11 Eylül 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'nde mazot kaçakçılığı yaptıkları iddia edilen 2 kişiye güvenlik güçleri tarafından ateş açılması sonucu 2 kişinin ağır yaralandığı ileri sürüldü.

Şeyhmuza Çelik, Ümit Akbulut, Ozan Biliç, Kadri Camcı, Miyan Kaya

19 Eylül 2008'de Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde kimliği belirsiz bir kişi kalaşnikof tüfekle yoldan geçenlerin üzerine ateş açtı. Olayda Şeyhmuza Çelik, Ümit Akbulut, Ozan Biliç, Kadri Camcı, Miyan Kaya adlı 5 kişi yaralandı.

Mehmet Hayri Filik, Halil İbrahim Filik

21 Eylül 2008'de Gaziantep'te, trafikte yol verememe yüzünden çıkan tartışmada silahını çeken polis memuru Z.A., Mehmet Hayri Filik (58) ile oğlu Halil İbrahim Filik'i (23), ayaklarından yaraladı. Yaralanan baba-oğul 25 Aralık Devlet Hastanesi'ne götürülerek tedavi edilirken, polis memuru Z.A. ise gözaltına alındı.

5 Kişi

12 Ekim 2008'de İzmir'in Bornova İlçesi'nden Bayraklı yönünde giderken, devriye görevi yapan polis ekipleri tarafından durdurulmak istenen aracın şoförü, polis ekiplerinin "dur" ihtarına çağrısı yapması üzerine paniğe kapılarak kaza yaptı, 5 kişi yaralandı.

Umut X.

10 Eylül 2008 sabahı Diyarbakır 7. Kolordu Komutanlığı'na "ekmek almak için" giren 20 yaşındaki özürsüz genç "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle sağ bacağından vuruldu. Hastane önünde başında üç polisin nöbet tuttuğu, yaralı ve çıplak halde bulunan ve Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahi Bölümü'ne sevk edilen gencin sağ bacağındaki kurşun çıkarıldı. Gencin bacağına kırık ve ezikler, vücudunda da yanık izleri olduğu görüldü. Adının "Umut" olduğunu söyleyen ve soyadı öğrenilemeyen gencin zekâ özürsüz ve işitme engelli olduğu da saptandı. Hastane personeli yakınlarına ulaşamadığı için İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi'ne başvurmasıyla olay ortaya çıktı. Gencin şikâyetçi olmaktan çekinmesi üzerine İHD avukatlar hiçbir işlem yapmadan hastaneden ayrıldı.

A.Y.

9 Kasım 2008'de, Adana'da S.B. adlı polis memurunun motosikletini çaldığı öne sürülen A.Y. (14), "dur" ihtarına uymayınca motosikletini arayan polis memurunun açtığı ateş sonucu sırtından ağır yaralandı. Olayın ardından hakkında soruşturma başlatılan polis memurları S.B. ve M.Y. açığa alındı.

Adliyeye sevk edilen polis memuru S.B. ise çıkarıldığı nöbetçi mahkemece tarafından "kastı aşmak suretiyle adam yaralama" suçundan t21 Kasım 2008'de tutuklanarak cezaevine konuldu.

Adana Valiliği'nden 11 Kasım 2008 tarihinde yapılan açıklamada, şüphelinin A.Y.'nin hırsızlık zanlısı olmadığı ve herhangi bir sabıkasının bulunmadığı belirtilmişti.

Cengiz Sezgin

7 Kasım 2008 akşamı İstanbul'un Eminönü İlçesi'nde, Cengiz Sezgin (30) ve arkadaşlarının yanına kendini polis memuru olarak tanıtan bir kişi gelip Cengiz Sezgin ve arkadaşlarına kimliklerini sordu. Cengiz Sezgin'in, polis memurundan kimliğini göstermesini istemesi üzerine polis memuru, cebinden çıkardığı biber gazını Cengiz Sezgin'e sıktı. Gazın etkisiyle geriye yönelen Cengiz Sezgin'in kaçtığı zanneden polis memuru, silahıyla üç el ateş ederek Cengiz Sezgin'i sağ dizinden yaraladı. Hastaneye kaldırılan Cengiz Sezgin hakkında "görevli polis memuruna mukavemet" ve "bıçakla saldırmak"tan işlem yapıldığı öğrenildi.

Z.B.

16 Kasım 2008'de Diyarbakır'ın Bağlar İlçesi'nde sivil polis memurunun Z.B.'yi (12) yakalamaya çalışırken "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle Z.B.'ye ateş açması sonucu Z.B. kalçasından yaralandı.

Ercan Güneşdoğdu

15 Kasım 2008'de Rize'nin Derepaşarı İlçesi'nde, karakolda polis memurlarına saldırdığı, üzerinde satır ve silah bulunduğu öne sürülen Ercan Güneşdoğdu'nun (27), Y.A. (32) adlı polis memuru tarafından boynundan ve omzundan vurularak yaralandığı bildirildi.

Mehmet Yaşar

16 Kasım 2008'de Gaziantep'te Mehmet Yaşar (28) adlı polis memuru, tartıştığı amcasının oğlu Mehmet Yaşar'ı (30) beylik tabancasıyla ayağından yaraladı. Olay yerinden kaçan polis memuru, polis ekiplerince yakalandı. Mehmet Yaşar (28), sevk edildiği nöbetçi mahkemece tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Garip Gündüz

İstanbul'un Bakırköy İlçesi'nde 18 Kasım 2008 gecesi, otomobilini çalan kişilerle para karşılığı anlaşarak aracını geri almaya giden araç sahibi ile otomobili çalan kişiler arasında çatışma çıktı. Bakırköy Devlet Hastanesi önünde silah seslerini duyan polis memurlarının "dur" ihtarına uymadıkları iddia edilen iki tarafın da araçlarına ateş açınca çalınan aracın sahibinin arkadaşı Garip Gündüz vücuduna isabet eden 2 kurşunla yaralandı.

Evsel Şahin

22 Kasım 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'nde askerlerin seyir halinde bulunan bir araca bilinmeyen bir nedenden dolayı ateş açması sonucu Evsel Şahin adlı kişinin vücuduna isabet eden 2 kurşunla ağır yaralandığı ileri sürüldü. Evsel Şahin, Van Devlet Hastanesi'ne kaldırılarak ameliyata alındığı bildirildi.

Osman Beştaş

21 Kasım 2008'de Gaziantep'te Osman Beştaş ve Murat Çakan'ın Yurtsever Gençlik Dergisi almalarına itiraz eden polis memurunun ateş etmesi sonucu Osman Bektaş ayağından yaralandı. Tedavisi yapılan Osman Bektaş, "yasadışı yayın bulundurduğu" suçlamasıyla 21 Kasım 2008'de tutuklandı.

Tuğrul Demirci

İstanbul'un Bayrampaşa İlçesi'nde 24 Aralık 2008'de işyerinin önüne otomobilini park etmek isteyen polis memuru M.G. (22) ile dükkânın sahibi Tuğrul Erdemirci (32) arasında "park etme" sorunu nedeniyle çıkan tartışmanın büyümesi sonucu, M.G. havaya 5 el ateş açtı. Mermilerden biri Tuğrul Erdemirci'nin sol dizine, diğeri de sağ ayak bileğine isabet ederek yaralanmasına neden oldu. Tuğrul Erdemirci ve M.G.'nin birbirlerinden şikâyetçi oldukları öğrenildi.

3. FAİLİ MEÇHUL CİNAYET VAKALARI

Mehmet Oktay İçgen

24 Şubat 2008'de Gaziantep-Nizip karayolunda tabancayla vurulmuş halde bir erkek cesedi bulundu. Yapılan incelemede ölen kişinin Mehmet Oktay İçgen olduğu tespit edildi.

R.K.

31 Mart'ta 2008'de Bitlis'in Hizan İlçesi'nde pancar toplarken kaybolan R.K. (13) adlı çocuk askeri alan yakınların silahla öldürülmüş olarak bulundu.

Arif Altak

31 Mart 2008'de Adana'da, Seyhan Nehri'nde regülatör köprü kapaklarına takılmış bir erkek cesedi bulundu. Cesedin üzerinden Arif Altak (47) adına düzenlenmiş nüfus cüzdanı çıktı.

X.X.

6 Nisan 2008'de Hakkâri'de, Zap Suyu kenarına başından kurşunlanmış ve tırnakları çekilerek işkence edilmiş halde bir erkek cesedi bulundu. Otopsi yapılması için ceset, Yüksekova Devlet Hastanesi'ne kaldırılırken olayla ilgili soruşturma başlatıldığı ifade edildi.

Şehabbetin Karaman

22 Nisan 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'ne bağlı Güvendik Köyü'ne baskın düzenleyen kimliği belirsiz silahlı bir grup, 6 yıl önce Partiya Karkerên Kurdistan'dan-Kürdistan İşçi Partisi (PKK) kaçarak güvenlik güçlerine teslim olan ve daha sonra Topluma Kazandırma Yasası'ndan faydalanarak serbest bırakılan Şehabbetin Kereman'ı (34) öldürdü. Bazı basın organları Şehabbetin Kereman'ı PKK'nin öldürdüğünü ileri sürerken PKK'den bu yönde herhangi bir açıklama yapılmadı.

Şahin Tepeli

22 Nisan 2008'de Muş'un Varto İlçesi'ne bağlı Kayalıkale (Xınzor) Köyü'nde Şahin Tepeli (22) adlı çoban, göğsünden aldığı tek kurşunla ölü olarak bulundu. Olayla ilgili soruşturmanın devam ettiği bildirildi.

Raif İzci

30 Nisan 2008 akşamı Raif İzci (22) adlı kişi, Diyarbakır'ın Ergani İlçesi'nde kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından öldürüldü.

Yusuf Kılıç, Kemal Erbeyi

20 Mayıs 2008'de İstanbul Fatih'te bir binada ihbar üzerine arama yapan polis ekipleri başlarından tabancayla vurulmuş Mardin nüfusuna kayıtlı Yusuf Kılıç (21) ve Kemal Erbeyi (36) adlı 2 kişinin cesedini buldu.

Mevlüt Aytekin

Van'ın Başkale İlçesi'ne bağlı Bilgeç Köyü'nün muhtarı Mevlüt Aytekin, 25 Mayıs 2008 gecesi evine gelen kimliği belirsiz silahlı kişiler tarafından köyün dışına götürüldükten sonra başına tek el ateş edilerek öldürüldü. Resmi görevliler ise Mevlüt Aytekin'in HPG militanları tarafından HPG'nin verdiği görevi yerine getirmedeği gerekçesiyle öldürüldüğünü açıkladılar.

Barış Adsaz

30 Mayıs 2008'de İstanbul Esenyurt'ta, Yurtsever Demokratik Gençlik Meclisi (YDGM) üyesi Barış Adsaz, kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından işkence edilerek öldürüldü.

Kenan Aktimur

5 Haziran 2008'de Tunceli'de Kenan Aktimur (45) adlı taksici silahlı bir grup tarafından durdurulmak istendi. Kaçmaya çalışan Kenan Aktimur, açılan ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Efraim Çiftçioğlu

10 Haziran 2008'de Elazığ'ın Palu İlçesi'nde Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nda (TCDD) bekçi olarak çalışan Efraim Çiftçioğlu (44), başına tek el ateş edilerek öldürülmüş halde bulundu.

Kadir Karataş

13 Temmuz 2008'de Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde Kadir Karataş (33) adlı kişi, kimliği belirsiz kişi veya kişilerce öldürüldü.

Ahmet Yıldız

15 Temmuz 2008 geci İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde Ahmet Yıldız kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından öldürüldü. Ahmet Yıldız'ın ölümlünden sonra yapılan açıklama- larla "Yıldız'ın eşcinsel olmasından dolayı öl- dürülmüş olabileceği " ileri sürüldü.

Muhyettin Öksün, Ömer Öksün

17 Temmuz 2008'de Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nin Kemberli Köyü'nde seyir halinde olan bir otomobil, kimliği belirsiz kişi veya kişilerce uzun namlulu silahlarla tarandı. Araçta bulu- nan üç kişiden Muhyettin Öksün ve Ömer Ök- sün adlı iki kişi olay yerinde yaşamını yitirirken, biri ağır yaralandı. Kaza haberinin ardından bir açıklama yapan İşçi Partisi Genel Başkan Vekili Mehmet Bedri Gültekin ise öldürülenlerin par- tilerinin üyesi olduğunu ifade etti.

Şefik Ak, Aziz Ak, Hamit Ak, Fırat Bayram

19 Temmuz 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'ne bağlı Yayla (Warê Mêrg) Köyü Eskiköy Mezrası'na baskın düzenleyen silahlı bir grup, Şefik Ak, Aziz Ak, Hamit Ak, Fırat Bayram adlı 4 kişiyi öldürdü, 8 kişiyi yaraladı.

X.X.

6 Ağustos 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'nde kimliği tespit edilemeyen ve başına sıkılan tek kurşunla öldürüldüğü belirlenen 30 yaşlarında bir erkek cesedi bulundu.

Faik Hançer

1 Eylül 2008'de Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde Faik Hançer adlı kişi, kimliği belirsiz kişiler ta- rafından öldürüldü.

Muhittin Fidan

5 Eylül 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi Yeniyazı Köyü Çevreli Mezrası'nda bir evi basan silahlı bir grup, ev sahibi Muhittin Fidan'ı (63) evin dı- şına çıkardıktan sonra öldürdü.

Suat Bozdağ

15 Eylül 2008'de Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde Suat Bozdağ (30) adlı kişi, yolda yürürken uğ- radığı silahlı saldırıda başına isabet eden 5 kur- şunla öldürüldü

Serdar Kırtay

20 Eylül'de Diyarbakır'ın Eğil İlçesi'ne bağlı Mezelek Mezrası'nda çobanlık yapan Serdar Kırtay adlı kişi, köyün kırsal kesiminde kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce öldürüldü.

Nazım Çınar, Mahmut Demir

4 Ekim 2008'de Diyarbakır'ın Ekinciler Köyü'nde pamuk tarlasında kalaşnikof tüfekle öldürülmüş Nazım Çınar'a (30) ve Mahmut Demir'e (35) ait 2 erkek cesedi bulundu.

Dilek İnce

10 Kasım 2008'de Ankara'nın Altındağ İlçesi'nin İskitler Mahallesi'nde Dilek İnce adlı transsek- süel, otomobil içindeyken arkadan pompalı tü- fekle açılan ateşle vuruldu. Ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılan İnce, 11 Kasım'da Dışkapı Araştırma Hastanesi'nde de yaşamını yitirdi.

Ümit Karababa

İstanbul'un Bağcılar İlçesi'nde 4 Aralık 2008 geci Ümit Karababa (22), kimliği belirsiz kişi veya kişilerce boğazı kesilip karnından bıçakla- narak öldürüldü.

4. KAYIPLAR

Hasan Onay

İstanbul'un Gaziosmanpaşa İlçesi'nde Gazi Mahallesi'nde oturan Hasan Onay'ın 13 Ha- ziran 2008'den beri kayıp olduğunu söyleyen yakınları, 29 Temmuz 2008'de İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'nde yaptıkları açıklamada Hasan Onay'ın yaşamından endişe duyduklarını ifade ettiler.

Açıklamada, 7 Aralık 2006'da Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği'ne polis ekiplerinin yaptı- đı baskına Hasan Onay ve arkadaşlarının tepki gösterdiğini ve 8 Aralık 2007'de Hasan Onay ve arkadaşı Mustafa Erol'un zorla gözaltına alın- mak istendiğini söyleyen Hasan Onay'ın ya- kınları, "Hasan Onay kalabalıktan yararlanarak polis memurlarının elinden kaçmış, Mustafa Erol zorla gözaltına alınıp tutuklanmıştı" dedi.

Bu olayın ardından Hasan Onay'ın kaçak yaşamaya başladığını söyleyen yakınları, ara sıra kısa süreli de olsa Hasan Onay'ın kendilerini arayarak durumundan haberdar ettiğini belirtti. Yaşananların ardından bir sene mahalleye giremeyen Hasan Onay'ın, 13 Haziran 2008'de mahalleye girdiği ve polis ekipleri tarafından gözaltına alındığı bilgisi ailesine ulaştırıldı. Ailenin, haberin geldiği günden beri Hasan Onay'ı, hastanelere ve karakollara sorduğunu belirten Hasan Onay'ın yakınları, bilgi almak bir yana tepkiyle karşılaştıklarını da ifade ettiler.

Enver Elbat

30 Aralık 2007'den beri kayıp olan Enver Elbat'ın (35) yakınları 3 Haziran 2008'de İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'ne başvurarak yardım istedi.

Baba Ahmet Elbat oğlunun kaybolduğunu ve daha önce 12 yıl siyasi mahkûm olarak Sağmalcılar Cezaevi'nde yattığını söyledi. Gayrettepe Emniyet Müdürlüğü'ne kayıp başvurusu yaptıklarını söyleyen Baba Ahmet Elbat, "Emniyet Müdürlüğü'nde bize, oğlumun siyasi kimliği çıkınca 'git oğlunu dağda ara diyorlar', dağda olduğunu bilsem orada da ararım" dedi.

5. FAİLİ MEÇHUL, YARGISIZ İNFAZ, KAYIP DAVALARI

Aytekin Arnavutoğlu

22 Ocak 2008'de İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi, İstanbul Fatih'te 11 Mayıs 2006'da "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle Aytekin Arnavutoğlu'nu öldüren polis memuru Bayram Ergün'ü, Aytekin Arnavutoğlu'nu "olası kasıt altında öldürmek" suçundan müebbet hapis cezasına çarptırdı. Suçun "olası kasıt" ile işlenmesi nedeniyle TCK'nin "kast" suçunu düzenleyen 21/2. maddesi gereğince bu cezayı önce 20 yıl hapis cezasına indiren mahkeme heyeti, daha sonra sanığın cezasını "suçun haksız tahrik altında işlenmesi" nedeniyle 5 yıla indirdi. Bu ceza da sanığın yargılama aşamasındaki iyi hali nedeniyle 4 yıl 2 ay hapis cezasına düşürüldü. Mahkeme heyeti, polis memurunun, memur olması ve davanın Yargıtay aşaması da düşünülerek, bu aşamada tutuklanmasına gerek olmadığına hükmetti.

Baran Tursun

24 Kasım 2007'de İzmir'in Karşıyaka İlçesi'nde "dur" ihtarına uymadığı için açılan uyarı ateşi sonucu, Baran Tursun'un hayatını kaybetmesinin ardından tutuklanan polis memuru O.A. hakkında "olası kasıtle adam öldürme" iddiasıyla 2 Ocak 2008'de Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 yıla kadar hapis cezası istemiyle İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nca dava açıldı.

25 Kasım 2007'de İzmir'de polis ekiplerinin, "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle açtığı uyarı ateşi sonucu öldürdüğü Baran Tursun'un davasının 9 Mayıs 2008'de İzmir Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 3. duruşmasında mahkemeye, sanık polis memurunun Baran Tursun'a "doğrudan ateş ettiği" yönünde bilirkişi raporu sunuldu. Mahkeme heyeti raporun ve Ege Üniversitesi'nden gelen tıbbî bilgi ve grafiklerin İstanbul Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesine karar vererek bir sonraki duruşmayı 30 Haziran 2008'e erteledi.

İzmir'de 25 Kasım 2007'de "dur" ihtarına uymadığı iddiasıyla öldürülen Baran Tursun'un ailesinin 22 Ocak 2008'deki suç duyurusunu dikkate alan Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcı Vekili Mehmet Emin Kavas, olayla ilgili soruşturmasını tamamladı. Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcı Vekili Mehmet Emin Kavas, olaya müdahale eden Bornova Asayiş Şube Müdürlüğü'nde görevli 5 polis memurundan oluşan ekibin, polis memuru arkadaşları Oral Emre Atar'ın olayda silah kullandığını cumhuriyet savcısına derhal bildirmedeğini, tek taraflı trafik kazası düşüncesiyle aracın olay yerinden çekilmesine izin verdiğini öne sürdü. İddianamesinde Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü'nde görevli polis memurlarının çektiği fotoğraflarda aracın koltuğunda yer alan mermi gömlek parçasının, basın mensuplarının çektiği fotoğraflarda gö-

rülmemesine dikkati çeken Kavas, Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü'nde görevli 5 polis memurunun da resmî belgede sahtecilik ve delilleri değiştirme suçunu işledikleri iddiasıyla yargılanmasını istedi. İddianame 17 Haziran 2008'de Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nce kabul edildi ve 10 polis memuru hakkında "suç delillerini gizledikleri" iddiasıyla dava açıldı.

İzmir'in Karşıyaka İlçesi Bayraklı Semtinde 25 Kasım 2007'de polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymadığı için kovaladıkları Baran Tursun yönetimindeki 35 AL 9207 plakalı araç, ağaçlara ve elektrik direğine çarpmıştı. Başının arka kısmında kurşun yarası tespit edilen Baran Tursun, hayatını kaybetmişti. Kovalamaca sırasında uyarı ateşi açtığı iddiasıyla gözaltına alınan ve çıkarıldığı mahkemece tutuklanan polis memuru Oral Emre Atar, ilk duruşmada tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştı.

25 Kasım 2007'de İzmir'de "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle açtığı ateş sonucu Baran Tursun'un ölümüne neden olmakla suçlanan polis memuru Oral Emre Atar için tutuklanma talebi 30 Haziran 2008'de Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada reddedildi. Duruşma 10 Eylül'e ertelendi.

Baran Tursun ailesinin avukatı Bahattin Özdemir, sanık polis memurunun delilleri kararttığı hususunda ciddi şüpheler bulunduğu, bazı tanıkların sanığın tutuksuz olması nedeniyle tanıklık yapmaktan çekindiği gerekçesiyle "sanığın tutuklanmasını" talep etmişti.

İzmir'in Karşıyaka İlçesi'nde 25 Kasım 2007'de polis ekiplerinin "dur" ihtarına uymadığı için kovaladıkları Baran Tursun yönetimindeki araç, ağaçlara ve elektrik direğine çarpmıştı. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılan ve başının arka kısmında kurşun yarası tespit edilen Baran Tursun, bir süre yaşam destek ünitesine bağlı tutulduktan sonra hayatını kaybetmişti.

25 Kasım 2007'de İzmir'de "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle polis ekibinin açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren Baran Tursun'un davasında "evrakta sahtecilik yapmak"la suçlanan 10 polis memurunun yargılandığı davanın, 27 Ekim 2008'de, İzmir 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında hâkim Mehmet Özcan, izleyicilere bağırıp çağırdıktan sonra, "mahke-

meden çekiliyorum" diyerek duruşma salonunu terk etti.

Uğur Kaymaz

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ı öldüren polislerin, "ölçülülük ilkesine uygun hareket ettiklerini" öne sürerek Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nin "yasa sınırlarını aşarak adam öldürmek" iddiasıyla yargılanan polis memurları hakkında verdiği beraat kararını yerinde buldu. Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını değerlendiren Yargıtay Başsavcılığı, hazırladığı tebliğnamede, 21 Kasım 2004'teki operasyonun 155 polis imdat hattını arayan bir şahsın ihbarı üzerine başlatıldığını anımsattı. Tebliğnamede, istihbarat çalışması sonunda Ahmet Kaymaz'ın, PKK bağlantılı olduğu değerlendirilmesinin yapıldığı ifade edildi. Tebliğnamede, savcılığın izni doğrultusunda evde arama yapmak isteyen polis memurlarının çatışma çıkabileceği, evde yaşayanların ve polis ekiplerinin zarar görebileceği endişesiyle hemen arama yapmadığı, evin önünde gözetleme halinde beklediği vurgulandı. Tebliğnamede, daha ileri bir yerde gözetleme yapmak isteyen 4 polisin, evden çıkan Ahmet ve Uğur Kaymaz ile karşılaştıkları, durmaları ve polis oldukları ikazını yaptıkları, maktullerin uyarıya ateşle karşılık verdikleri belirtildi. Polisin, meşru müdafaa sınırları içinde ateşe karşılık verdiği belirtilen tebliğnamede, baba ve oğula ait silahlardan 13 kurşun atıldığının saptandığı vurgulanarak, polislerin ölçülülük ilkesine uygun hareket ettiklerinin kabulünün gerektiği savunuldu. Ahmet Kaymaz'ın kullandığı silahın, daha önce 4 polisin yaralandığı başka bir çatışmada kullanıldığı savunulan tebliğnamede, meşru savunma hükümlerine göre, polislerin cezalandırılmasına yer olmadığı ifade edildi. Yargıtay Başsavcılığı'nın beraat kararı istediği 4 sanık polis memuruyla ilgili dosya 3 Ekim 2008'de Yargıtay 1. Dairesi'ne gönderildi.

21 Kasım 2004'te Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz, Mardin Kızıltepe'de "yasadışı örgüt üyesi" oldukları gerekçesiyle düzenlenen operasyonda evlerinin önünde öldürülmüşlerdi.

Mehmet Şerif Avşar

Diyarbakır'da 22 Nisan 1994 tarihinde Mehmet Şerif Avşar'ın gözaltına alınarak Diyarbakır Saraykapı Jandarma Komutanlığı'nda sorgulan-

masının ardından kafasına tek kurşun sıkılmış cesedinin 5 Mayıs 1994'te Lice yakınlarında bulunmasıyla ilgili dava 20 Mart 2008'de sonuçlandı. Şerif Avşar'ın öldürülmesinden sorumlu olarak Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan JİTEM elemanı sanık Uzman Çavuş Gültekin Sütçü, 765 sayılı TCK'nin 448. maddesi uyarınca 30 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 29 Ekim 2006'da Bulgaristan'dan Türkiye'ye giriş yaparken yakalanan Sütçü, ertelemeyen yararlanacağı gerekçesiyle tutuklanmasına gerek görülmedi.

U.T.

Yargıtay, Tokat'ta alkolü bir şekilde traktör kullanan U.T.'yi sırtından silahla vurarak öldüren polis memuru H.A.'ya Tokat Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 1 yıl 1 ay hapis cezasını onadı. Karara muhalif kalan Yargıtay üyeleri, "devlet erkini elinde bulunduranların yasadışı güçlerini bireyler üzerinde kullanması polis devletinde rastlanan bir olgu olsa da, demokratik hukuk devleti anlayışında yeri yoktur. Kolluk, yasalarda belirlenen görevlerini yaparken direnişle karşılaşması durumunda, bu direniş kırma amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidirler" dedi.

9 Ağustos 2003'te U.T. yönetimindeki traktör, yanında arkadaşı K.C. ile karayolunda seyir halinde iken, yolda park etmiş bir araca çarpmamak için yoldan çıkarak kapalı olan bir işyerinin cam ve çerçevesini kırmıştı. Olay yerinden kaçan U.T.'nin traktörünü takip eden polis memurları H.A. ve O.C.'nin "dur" ihtarına U.T.'nin uymadığı gerekçesiyle polis memuru H.A. traktöre tırmandıktan sonra tabancayla U.T.'ye ateş ederek U.T.'yi öldürmüştü.

Süleyman Acar, İsmet Acar, Hasan Akhan, Mehmet Ağırman, Mehmet Akhan, Abdülkadir Akhan, Sabri Acar ve Mehmet Emin Acar

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde, 20 Haziran 1992'de 12 köy korucusunun bir minibüse gerçekleştirdikleri silahlı saldırının güvenlik gerekçesiyle Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden davasının 19 Eylül 2008'de sonuçlanan duruşmasında Neval Aydın ve Mehmet Saydan adlı 2 köy korucusu müebbet hapis cezasıyla cezalandırıldı. Olaya karışan diğer 10 korucunun mahkemelerinin ise Mardin'de yapıldığı öğrenildi.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nin Çalpınar Köyü'nde Halil Akhan yönetimindeki minibüs askerî üniformalı yüzleri maskeli kişiler tarafından silahla taranmış, Süleyman Acar, İsmet Acar, Hasan Akhan, Mehmet Ağırman, Mehmet Akhan, Abdülkadir Akhan, Sabri Acar ve Mehmet Emin Acar ölmüş, Salih Acar, Semra Acar, Ahmet Acar, Erdal Acar, İbrahim Acar, Raşit Acar, Yusuf Acar ve Süleyman Acar da yaralanmıştı.

Feyzullah Ete

Adli Tıp Kurumu, 21 Kasım 2007'de polis memuru A.M.'nin tekmesiyle öldüğü ileri sürülen Feyzullah Ete'nin sol göğsündeki morluğun elektroşoktan kaynaklandığını savundu. Feyzullah Ete'ye, elektroşok uygulanmadan önce, ilk müdahalede bulunan doktor, kalp üzerinde morluk olduğunu tespit etmiş, söz konusu travma 'ölü muayene tutanağı'na da geçmişti.

Feyzullah Ete, arkadaşı Ali Oturakçı ile İstanbul'un Avcılar İlçesi'nde Üniversite Mahallesi Piyade Komando Onbaşı Hakan Kuyucu Parkı'nda otururken, üç sivil polis memuru yanlarına gelerek kimlik sordu. Polis memuru A.M., Ete ve Oturakçı'ya "Burada niye otuyorsunuz, eve gidin" dedi. Feyzullah Ete'nin "Bu mahallenin çocuklarıyız" cevabına sinirlenen Ali M., Oturakçı'ya yumruk, Feyzullah Ete'nin de göğsüne tekme attı.

Solunum güçlüğü çekmeye başlayan Feyzullah Ete (26), kaldırıldığı Özel Avcılar Hastanesi'nde öldü. Feyzullah Ete'ye ilk müdahaleyi Doktor Mahmut Tufan ve sağlık memuru Serdar Başaran yapmıştı.

Feyzullah Ete'nin avukatı Murat Nas, kurulun raporu üzerine 4 Ocak 2008'de Küçükçekmece Başsavcılığı'na bir itiraz dilekçesi verdi. Murat Nas, bu tespit'in 'makul ve inandırıcılıktan uzak olduğunu' ve 'ölüm sebebinin' tam olarak ortaya konulmadığını belirterek dosyanın Adli Tıp İhtisas Kurulu'na gönderilmesini istedi.

A.M.'nin yargılandığı davanın ikinci duruşması 16 Eylül 2008'de Bakırköy 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Kapalı görülen duruşmaya, sadece Feyzullah Ete'nin annesi Hayriye Ete, babası İsmail Ete ile Feyzullah Ete ile birlikte polis saldırısına maruz kalan tanık Ali Yavuz Oturakçı alındı.

Duruşma sonunda Feyzullah Ete'nin avukatı Murat Nas basın bir açıklama yaptı. Polis müfettişlerince görgü tanığı olan iki kişinin ifadelerinin alındığını belirten Avukat Murat Nas, bunun savcılığa aktarılmadığını kaydetti. İki tanığın duruşmaya çağrılarak ifadelerinin alınması isteklerini mahkeme heyetine ilettiklerini ifade etti.

Mahkeme heyeti, katil polis Ali Mutlu'nun tutukluluk halinin devamına ve iki tanığın bir sonraki duruşmada dinlenmesine karar verdi. Duruşmayı 6 Kasım 2008'e ertelendi.

6 Kasım 2008'de gizli görülen duruşmada ise sanık polis memuru A.M. tahliye edildi. Karara kızıp mahkeme heyetine çakmak fırlatan Feyzullah Ete'nin ağabeyi Adil Ete ise 7 Kasım 2008'de tutuklandı. Ağabey Adil Ete, 27 Kasım 2008'de Bakırköy 21. Asliye Ceza Mahkemesi'nde ilk duruşmasında, 1 yıl 3 ay hapis cezası aldı.

Bülent Karataş-Rıza Çiçek

27 Eylül 2007'de Tunceli'nin Hozat İlçesi'nde askerlerin açtığı ateş sonucu hayatını kaybeden Bülent Karataş ve olaydan yaralı olarak kurtulan Rıza Çiçek olayıyla ilgili Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi gizlilik kararını kaldırınca, askerlerin tuttuğu tutanakta Bülent Karataş ve Rıza Çiçek için "ateş açtılar" ifadesi yer alırken aynı tutanak içinde Bülent Karataş ve Rıza Çiçek'in silahsız olduğunun belirtildiği de anlaşıldı. Karakola teslim edilen eşyalar arasında da silah bulunmadığı da öğrenildi. 12 Ocak 2008'de Avukat Hüseyin Aygün, olayda yaralı olarak kurtulan Rıza Çiçek'in "yasadışı örgüt üyeliği"nden tutuklandığını hatırlatarak, "Bu kişiler şu an örgüt üyesi olmakla suçlanıyor ve çatıştıkları söyleniyor. Ama sorgulamaların hiçbirinde örgüte dair herhangi bir şey sorulmuş" diye konuştu.

Olayda yaralı olarak kurtulan Rıza Çiçek, "yasadışı PKK/Kongra-Gel adına silahlı faaliyette bulunduğu" iddiasıyla Malatya E Tipi Kapalı Cezaevi'nde konulmuş fakat Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi Rıza Çiçek'in üzerine atılı suça ilişkin yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle 7 Mayıs 2008'de beraatine ve tahliyesine karar vermişti.

Olaya ilişkin güvenlik güçleri hakkında başlatılan soruşturma ise takipsizlikle sonuçlandı.

Çiçek ve Karataş Ailesi'nin askeri mahkemeye yaptığı itiraz ise henüz sonuçlanmadı.

Kenan Çubukçu (34), Olcayhan Bayrak (17)

17 Eylül 2004'te Gümüşhane'nin Şiran İlçesi'nde, 2 kişinin ölümü, 2 kişinin de yaralanmasına sebep olduğu iddiasıyla yargılanan Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç'ın 17 Ocak 2008'de askeri mahkemede yargılanmasına karar verildi.

Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç, olayla ilgili 30 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Kararın Yargıtay tarafından bozulması üzerine Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava yeniden görüldü. Duruşmaya, tutuklu sanık Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç ile 7 asker katılmadı. Mağdur yakınları, mahkemenin Yargıtay'ın kararına direnmesini isterken, sanık avukatları tutuklu sanık Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç'ın tahliyesini talep etti. Mahkeme heyeti, Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç'ın tutukluluk halinin devamına hükmedip, görevsizlik kararıyla davanın Trabzon 48. Mekanize Piyade Tugay Komutanlığı Mahkemesi'nde görülmesine karar verdi.

Gümüşhane'nin Şiran İlçesi'ne bağlı Elmaçukuru Köyü kırsalında, 17 Eylül 2004'de özel harekât timleri tarafından düzenlenen operasyonda, güvenlik güçlerinin ateş açtığı Kenan Çubukçu (34) ve Olcayhan Bayrak (17) ölmüş, Selahattin Çubukçu (30) ve İsmail Sarı (19) yaralanmıştı.

Bahri Akdemir

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nin Çavundur Köyü'nde, 1994 yılında Bahri Akdemir'i (58) öldürdükleri gerekçesiyle yargılanan korucular Kasım Tatlı ile Behçet Çil, "kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği" gerekçesiyle Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28 Ocak 2008'deki kararıyla beraat ettiler.

Şefika Yiğittekin

Siirt'te 25 Mart 1992'de yılında bir gösteri sırasında askerlerin açtığı ateş sonucu öldürülen Şefika Yiğittekin'in (50) yakınlarının 5233 Sayılı Yasa'dan yararlanmak için yaptığı başvuru Siirt Valiliği tarafından reddedilmişti. Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi ise karara itiraz eden Yiğittekin ailesini haklı buldu. 30 Ocak 2008'de mahkeme, "Yiğittekin'in güvenlik güçlerine ateş açtığına veya terör örgütü lehine slogan

atmaya devam eden 70-80 kişilik grupta yer aldığına ilişkin herhangi bir belge davalı idarece sunulmamaktadır. Dolayısıyla murisin sadece demokratik bir hak olan protesto etme hakkını kullanan kişilerden olduğu anlaşılmaktadır” diyerek Siirt Valiliği’ni Yiğittekin Ailesi’ne 16 bin 586 YTL’yi yasal faizi ile birlikte ödemeye mahkûm etti.

Beşagaç Saldırısı

29 Eylül 2007’de Şırnak’ın Beytüşşebap İlçesi’ne bağlı Beşagaç (Hemkan) Köyü yakınlarında 12 kişinin öldürülmesiyle sonuçlanan saldırıyla ilgili 24 Nisan 2008’de başlatılan yeni soruşturma kapsamında cinayeti işledikleri belirtilen korucu aşiretleri hakkında dava açılması gündemde geldi.

Beşagaç katliamının korucu aşiretlerinin yaptığı yönündeki ihbarlar üzerine, Beytüşşebap Cumhuriyet Savcılığı başlattığı soruşturma kapsamında 25 Nisan 2008’de olay yerine giderek keşif yaptı, olay yerinin fotoğraflarını çekti ve katliamdan yaralı olarak kurtulan iki kişinin ifadesine başvurdu.

Ferhat Gerçek

İstanbul’un Yenibosna İlçesi’nde 7 Ekim 2007’de *Yürüyüş Dergisi*’ni satarken “polis kurşunu” ile yaralanarak felç olan Ferhat Gerçek (17), 6 Ma-

yıs 2008’de çıktığı savcılıkta olayda yer alan görevli polis memurlarını teşhis etti.

Ferhat Gerçek, ifadesinde olayı şöyle anlattı: “Dergi satarken arkamızdan gelen bir ekip otosu ‘Dergiye bakabilir miyim’ diyerek bize seslendi. Dergiyi alarak telsizle amirlerine bildirdiler. ‘Bırakın yasal’ dediğini duyduk. Yolumuza devam ederken polis bize doğru arabayı sürmeye başladı. Biz de ‘Yavaş olun ezeceksiniz’ dedikten sonra aramızda bir sürtüşme yaşandı. Oradan uzaklaşmak isterken arkadan silah sesleri geliyordu. Ne olduğunu anlamadan yere yığıldım.”

23 Temmuz 2008’de tamamlanan iddianamede ise Ferhat Gerçek hakkında 15 yıl 4 ay hapis cezası istemiyle dava açıldı. Aynı davada Ferhat Gerçek’i vurmaktan sanık 8 polis memuru hakkında ise 9 yıl hapis cezası istendi. Bakırköy 9. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülmeye başlanan davada Ferhat Gerçek, “görevli memura hakaret, kamu malına zarar vermek, 2911 sayılı yasaya muhalefet ve görevli memura görevini yaptırmamak için direnmek” suçundan, olayda adı geçen polis memurları C.Ç., Y.Ö., A.E, Y. A., H.B., C.K., E.T. ve M.Ü. ise “zor kullanma yetkisini aşarak kasten adam yaralamak” yargılanmaya devam ediyorlar. 26 Aralık 2008’de görülmeye başlanan duruşma 8 Mayıs 2009’a tarihine ertelendi.

6. KARA MAYINLARI

- 25 Ocak 2008’de Şırnak’ın Silopi İlçesi’nde buldukları el bombasıyla oynayan 5 ve 6 yaşında 2 kardeş meydana gelen patlama sonucu hayatını kaybetti.
- 24 Mart 2008’de Sivas’ın Divriği İlçesi’nde Okan Doğan adlı bir çocuk, askerî bölgeye yakın bir arazide bulunduğu maddenin patlaması sonucu öldü.
- 24 Mart 2008’de Muş’un Malazgirt İlçesi’nin Kurtulmuşoğlu Köyünde Recai Ata ve Suat Ata’nın buldukları cismi kurcalarken cismin patlaması sonucu Recai Ata (16) olay yerinde öldü, Suat Ata (10) yaralandı.
- 2 Nisan 2008’de Şırnak’ın Uludere İlçesi kırsalında hayvanlarını otlatan Ömer Sağ (18) ve

Sezgin Sağ (17) adlı 2 kişi, mayın patlaması sonucu yaralandı.

- 3 Nisan 2008’de Şanlıurfa’nın Siverek İlçesi’ne bağlı Yıldızlar Köyü’nde meydana gelen patlamada biri ağır 4 kişi yaralandı.

Köylülerin, güvenlik güçlerine ait olduğu bildirdikleri cismin Ümit Satış, Hanifi Yıldız, Vedat Yıldız, Şiyar Yıldız adlı köylülerce incelenirken patlaması sonucu Satış’ın sağ ayak bileğinin koptuğu öğrenildi.

- Hakkâri’de 4 Nisan 2008’de öğle ve akşam saatlerinde çöp konteynirlerinde meydana gelen iki ayrı patlamada bir çocuğun yaralandığı bildirildi.

- Erzurum'un Pasinler İlçesi'nde askerî alanın yakınında 13 Nisan 2008'de meydana gelen bir patlamada Ahmet Polat (13) hayatını kaybetti.
- 17 Nisan 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Yeşiltaş Köyü kırsalında meydana gelen patlama sonucu 1'i ağır 3 kişi yaralandı.
- 20 Nisan 2008'de Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde arazide buldukları cismin elerinde patlaması sonucu 1'i ağır 3 çocuk yaralandı. Yaralı çocukların aileleri patlayıcının askeriyeye ait olduğunu söyledi.
- 4 Mayıs 2008'de Siirt'in Şirvan İlçesi'nde Yusuf Kalkan (13) adlı çoban bulduğu el bombasının patlaması sonucu hayatını kaybetti.
- 9 Mayıs 2008'de Batman'ın Sason İlçesi'nin Uluğağaç Mezrası'ndan ilçe merkezine giden köy minibüsünün geçişi sırasında, daha önce yerleştirilen mayının patlaması sonucu 5 kişi öldü, 2'si ağır 5 kişi de yaralandı.
- 10 Mayıs 2008'de Siirt'in Eruh İlçesi Erenkaya Köyü yakınlarında hayvan otlatan Arafat Sezgin (15), Emin Sezgin (14), Agit Kayhan (13) adlı 3 çocuk, yol kenarında buldukları roketatar başlığı ile oynayınca patlama meydana geldi. Patlamada Arafat Sezgin yaşamını yitirdi. Emin Sezgin ve Agit Kayhan ise ağır yaralandı.
- 15 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi kırsalında ot toplarken mayına basan Nazlı Tekin (50) adlı kişi hayatını kaybetti.
- 7 Mayıs 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde kırsalında mayın patlaması sonucu yaralanan Yücel Koç'un 21 Mayıs 2008'de tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdiği bildirildi.
- Mardin'in Kabala Beldesi'nde Emniyet Müdürlüğü Özel Harekât ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlükleri ek hizmet binası yakınlarında 24 Mayıs 2008'de meydana gelen patlamada, Ekrem Çakar (12) adlı çocuk yaşamını yitirdi.
- 30 Mayıs 2008'de Mersin'in Tarsus İlçesi'nde yerde bulunduğu ve el bombası olduğu iddia edilen patlayıcıyla oynayan bir çocuk cisminin patlaması sonucu yaralandı.
- 15 Haziran 2008'de Siirt'in Pervari İlçesi kırsalında koyunlarını otlatırken yerde bulunduğu cismi inceleyen Abdulgaffar Gündüz (26) adlı kişi, cismin patlaması sonucu ağır yaralandı.
- 15 Haziran 2008'de Bingöl Askerî Tugayı'na ait cephaneliğin yanında odun toplayan Ferit Kale (11) ve Mütalip Kale (7) adlı 2 çocuk, belirlenemeyen bir cismin patlaması sonucunda ağır yaralandı.
- 28 Haziran 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde hayvanlarını otlatan Yaşar Süren adlı kişi mayına basarak yaralandı.
- 27 Haziran 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde önceden yola döşenmiş mayının patlaması sonucu 1 sivilin yaralandığı açıklandı.
- Van'ın Çatak İlçesi'ne bağlı Övecek Köyü'nde Timuçin ailesinden 4 kişinin, pancar toplamak için gittikleri tarlada buldukları havan mermisinin patlaması sonucu, Heybet Timuçin (35) ve Atilla Timuçin (10) yaşamını yitirdi; aynı aileden 2 kişi de ağır yaralandı.
- 11 Temmuz 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi kırsalında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu Mehmet Kavran (30) adlı kişinin öldüğü öğrenildi.
- Gümüşhane'de 10 Temmuz 2008'de daha önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu bir büyükbaş hayvanın telef olduğu açıklandı.
- 17 Temmuz 2008'de Siirt'in Eruh İlçesi'nde önceden döşenmiş mayının, pikniğe giden öğrencileri taşıyan servis aracının geçtiği sırada patlaması sonucu 2 kişinin yaralandığı bildirildi.
- 24 Temmuz 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Güldiken Köyü'nde meydana gelen ve mayın olduğu iddia edilen patlama sonucu Ferhat Sönmez (10) ve Suat Orak (12) adlı 2 çocuk yaşamını kaybetti. Mahsum Orak (10) ile Esmâ Orak (3) adlı 2 çocuğun da yaralandığı öğrenildi.
- 27 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde bir kamyonetin geçişi sırasında önceden döşenen mayının patlaması sonucu Cemal Keskin, Sait Keskin ve Sami Keskin adlı 3 kişinin yaşamını yitirdi.
- 25 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde köprü altına yerleştirilen patlayıcı infilak ederken, Emniyet Müdürlüğü'ne atılan el bombası maddi hasara yol açtı. Patlamalarda, ölü ya da yaralı olmadığı bildirildi.

- 14 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde araziye döşenen mayının patlaması sonucu ağır yaralanan Muharrem Samur'un 25 Temmuz 2008'de yaşamını yitirdiği öğrenildi.
- 4 Ağustos 2008 akşamı Şırnak'ın Cizre İlçesi'nin Akdizin Köyü'nde Hatice Özçelik (14) adlı çocuk araziye yerleştirilmiş mayına basarak ağır yaralandı.
- Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin girişinde bulunan ve polis kontrol noktasına yaklaşık 100 metre uzaklıkta bulunan Karşıyaka Mahallesi'nde 9 Ağustos 2008 gecesi 21:30 sıralarında bir patlama meydana geldi. Patlamada, evine gitmek üzere yoldan geçtiği belirtilen Dilvan Yavuz (13) olay yerinde hayatını kaybetti.
- Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi Fındık Beldesi'nde odun taşımaya giden Tahsin Edebalı yönetimindeki traktörün geçişi sırasında mayın patladı. Şiddetli patlamayla traktörden fırlayan aynı zamanda gönüllü köy korucusu olan sürücü Abdulvah Esendemir (38) ağır yaralandı.
- Erzincan'ın Refahiye İlçesi girişinde daha önceden yola döşenen mayının yolda çalışma yapan kepçenin çarpması sonucu patladı. Olayda ölen ya da yaralanan olmadı.
- 1 Eylül 2008'de Siirt'in dağlık arazi kesiminde gizlenmiş patlayıcı patladı, olayda ölen ya da yaralanan olmadı.
- 3 Eylül 2008'de Siirt'te önceden döşenmiş patlayıcının infilak etmesi sonucu bir kişinin yaralandığı öğrenildi.
- 4 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde askeri birliklerin enerji nakil hatlarında meydana gelen arızayı gidermeye giden Veysi Genç, Cihan Kutluk ve Fahretin Altıntaş adlı 3 işçi, önceden döşenmiş mayının üzerine kaya parçası düşmesiyle patlaması sonucu yaralandı.
- Van'ın Gürpınar İlçesi'nde 9 Eylül 2008'de, yerde buldukları cismin infilak etmesi sonucu Selahattin Ete (24) adlı çoban öldü, Adil Ertan adlı çoban ise yaralandı.
- 9 Eylül 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde hayvan otlatan Kadri Uslu (16) araziye döşenmiş mayına basarak yaralandı.
- 19 Eylül 2008 akşamı Batman'ın Sason İlçesi'nin Balbaşı Köyü kırsalında bulunduğu ci-

simle oynayan Ömer Soysal (9) adlı çocuk, cismin patlaması sonucu hayatını kaybetti.

- 7 Ekim 2008'de Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Tuzcular Köyü'nde hayvan otlatan Hayrettin Gültekin (34), önceden araziye döşenmiş mayına basarak ağır yaralandı.
- 7 Ekim 2008'de İstanbul Sultançiftliği İsmetpaşa Mahallesi 111. Sokak'ta Orhan Demirci (12) ve soyadı öğrenilemeyen Samet adlı iki çocuk, askerî alanda buldukları bir cismi alarak bir elektrik direğinin önündeki çöpe attı. Bu sırada cisim büyük bir gürültüyle patladı. Cismi bırakan Orhan Demirci ve Samet yaralandı.
- 15 Ekim 2008'de Bitlis'in Yukarı Ölek Köyü'nde odun toplamaya giden Hikmet Karakoyun (35), daha önceden döşenen mayına basarak hayatını kaybetti.
- 6 Kasım 2008'de Siirt'in Eruh İlçesi'nde Abdulsalam Akan (38), ineğinin yemeye çalıştığı poşetin içindeki patlayıcının infilak etmesi sonucu yaralandı.
- Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 15 Kasım 2008'de, önceden yerleştirilen mayının patlaması sonucu bir kişinin yaralandığı bildirildi.
- 22 Kasım 2008'de Van'ın Çaldıran İlçesi'ne bağlı Hangediği Köyü, Tepelik Mezrası kırsalında bir mayının patlaması sonucu hayvanlarını otlatmakta olan 15 yaşındaki Emrullah Saçak hayatını kaybettiği; yaşları 17 ile 14 arasında değişen 4 çocuğun da ağır yaralandığı öğrenildi.
- 2 Aralık 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde mayına basan Nuran Taş yaşamını yitirdi.
- 6 Aralık 2008'de Ağrı'nın Çemçe Yaylası'nda önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 1 kişi öldü, 2 kişi de yaralandı.
- 8 Aralık 2008'de Bingöl'de henüz belirlenemeyen bir maddenin patlaması sonucu Aziz Elkansu (73) yaşamını yitirdi.

Mayın Temizleme Faaliyeti

29 Haziran 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde mayın temizleme çalışmaları başladı. Yapılan çalışmalarda 136 anti personel, dokuz anti tank mayını olmak üzere toplam 345 mayın ile bir el bombası bulunarak imha edildi.

7. GÜNEYDOĞU'DA OPERASYONLAR ve SALDIRILAR

Genelkurmay Başkanlığı'nın verilerine göre 1 Ocak 2008'den 31 Aralık 2008'e kadar geçen sürede gerçekleştirilen operasyonlarda 670 HPG militanının öldüğü, 214 militanın sağ yakalandığı, 165 militanın da teslim olduğu belirlendi.

Genelkurmay Başkanlığı, Irak'ın kuzeyindeki Zap-Şivi, Avaşin-Basyan ve Hakurk bölgelerinde tespit edilen PKK/KONGRA-GEL'e ait hedefleri 15 Ocak 2008'de gerçekleştirilen hava saldırısıyla vurduklarını açıkladı.

Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi internet sitesinde yapılan açıklamada 3 Şubat 2008'de Bingöl'de sürdürülen operasyon sırasında güvenlik güçleri ile HPG militanları arasında çıkan çatışma sonucu 10 militan öldüğü bildirildi.

3 Şubat 2008'de Genelkurmay Başkanlığı, resmi internet sitesinde TSK'ye bağlı savaş uçaklarının PKK'ye ait 70 hedefi vurduğunu duyurdu.

Genelkurmay Başkanlığı, 22 Şubat 2008'de resmi internet sitesinden yaptığı BA-17/08 numaralı açıklamayla 21 Şubat 2008 saat 19:00'dan itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) HPG'ye karşı hava destekli sınır ötesi kara harekâtı başlattığını bildirdi.

2. Ordu Komutanlığı yönetiminde başlatılan operasyonun Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı birlikleri tarafından icra edildiği, Hava Kuvvetleri, Kara Havacılık unsurları ve karada konuşlu ateş destek vasıtaları tarafından desteklendiği açıklamada belirtilmiştir.

Operasyonun 3. gününde hedeflenen 63 noktanın vurulduğu, 112 HPG militanı, 15 TSK mensubu olmak üzere toplam 127 kişinin öldüğünü, 1 helikopterinde düştüğünü bildirmiştir.

Öte yandan HPG yapmış olduğu açıklamada 3 HPG militanının ve en az 47 TSK mensubu askerin öldüğünü, 11 militanın da yaralandığını belirtmiştir. Ayrıca Genelkurmay'ın düştüğünü doğruladığı helikopterin HPG tarafından vurulduğu ve yaralanan 3 askerin yardım gelmemesi sonucu öldüğü iddia edilmiştir.

Türkiye sınırları içinde HPG'ye yönelik devam eden operasyonlar çerçevesinde 24 Şubat 2008'de Hakkâri Yüksekova'da çıkan çatışmada HPG militanlarının açtığı ateş sonucu Üsteğmen Serkan Çakal öldü.

24 Şubat 2008'de Bingöl'ün Yedisu İlçesi kırsalında ise mayın patlaması sonucu 1 astsubay öldü, 1 üsteğmen yaralandı.

22 Şubat 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde sınır ötesi kara harekâtına katılmak istemediklerini söyleyen 60 korucu, Beytüşşebap İlçe Jandarma Karakolu tarafından gözaltına alındı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde de 9 korucu operasyona katılmayı reddettikleri gerekçesiyle Çukurca İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından 22 Şubat 2008'de gözaltına alındı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 21 Şubat 2008'de hedeflenen PKK kamplarını vurmak için başlattığını iddia ettiği hava destekli sınır ötesi kara harekâtına ait bilgilendirme amaçlı günlük basın açıklamalarına göre her gün ölen insan sayısı artmaya devam ediyor. Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi internet sitesinden yaptığı açıklamaya göre, harekâtın 4. günü çıkan çatışmalarda 41 HPG militanı ve 2 TSK mensubu asker öldü. Böylece harekâtın başlangıcından itibaren yaşamını yitiren insan sayısı 170'e yükseldi.

Yüksekova Haber'e göre, askeri birliklerle beraber sınır ötesi operasyona katılan geçici köy korucularından Hakkâri'nin Çukurca İlçesi nüfusuna kayıtlı olan Ömer Güneş, Esat Şene ve Bilal Şene, HPG militanlarıyla 24 Şubat 2008'de girilen çatışmada hayatını kaybetti.

Fırat Haber Ajansı'nın (ANF) haberinde ise, Irak'ta Zap bölgesinde çatışmaların en yoğun olarak yaşandığı Çiyaye Reş alanında en az iki askerin kaybolduğu iddia edildi. ANF'nin yerel kaynaklardan aldığı bilgilere göre Çiyaye Reş alanında TSK ile HPG arasında yaşanan çatışmalarda en az 81 TSK mensubu askerin öldüğü belirtildi.

Libre Haber Ajansı'nın (LNA) verdiği bilgilere göre ise Irak'ta Duhok'un Amediye İlçesi'ne bağlı Hore ve Çemçe bölgelerinde çıkan çatışmalarda yaralanan 3 askerin daha donarak yaşamını yitirdiği iddia edildi.

Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi internet sitesinden açıklamaya göre, harekâtın 5. gününde yoğun kar yağışı yüzünden Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 21 Şubat 2008'de başlattığı hava destekli sınır ötesi kara harekâtında TSK mensubu askerlerin manevra kabiliyetlerinin kısıtlandığı, yaşanan çatışmalar sonucunda ise 2 askerin yaşamını yitirdiği ancak HPG militanlarının ne kadar kaybı olduğunun hava muhalefeti nedeniyle bilinemediği bildirilmiştir. Son bilgilere göre devam eden operasyonda 19 askerin ve 3 geçici köy korucusunun öldüğü belirlenmiştir. Harekât bölgesinin bazı kritik kesimlerinin zinde birliklerle takviye edildiğini duyuran Genelkurmay Başkanlığı'nın yayınladığı görüntülerde de askerlerin oldukça yorgun oldukları izlenimi edinilmiştir.

Fırat Haber Ajansı'nın geçtiği haberde ise 26 Şubat 2008'de yaşanan çatışmalarda 8 askerin yaşamını yitirdiği 3 askerin de yaralandığı iddia edildi.

Genelkurmay Başkanlığı'nın hiçbir gazeteciye harekât bölgesine almayarak sadece kendi verdiği bilgilere üzerinden haber yapmanın sıkıntı yarattığını dile getiren gazetecilere rağmen, Genelkurmay Başkanlığı resmi internet sitesinden 27 Şubat 2008'de yaptığı açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 21 Şubat 2008'de başlattığı hava destekli sınır ötesi kara harekâtının 6. gününde 77 HPG militanı ve 5 TSK mensubu asker yaşamını yitirdi. Böylece Genelkurmay Başkanlığı'nın verdiği bilgilere göre harekâtın başlangıcından itibaren yaşamını yitiren insan sayısı 257'ye yükseldi.

Sınır ötesi operasyonu protesto amacıyla İzmir ve Adana'da da gösteriler düzenlenirken İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) tüm şubeleri 27 Şubat'ı 28 Şubat'a bağlayan gece "Barış Nöbeti" yaptı.

Genelkurmay Başkanlığı 27 Şubat 2008'de yaptığı açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 21 Şubat 2008'de başlattığı hava destekli sınır ötesi kara harekâtın 7. gününde 7 HPG militanının öldüğü bildirdi. Böylece Genelkurmay Başkanlığı'nın verdiği bilgilere göre harekâtın başlangıcından itibaren yaşamını yitiren insan sayısı 264'e yükseldi.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, Ankara'da bulunan ABD Savunma Bakanı Robert Gates ile 28 Şubat 2008'de görüşmede ABD Savunma Bakanı Robert Gates'in harekâtın kısa sürede bitirilmesini istediğini hatırlatan gazetecilere "kısa süre izafi bir kavram, bazen bir gün, bazen bir yıl olabilir" dedi.

Türkiye sınırları içinde devam eden operasyonlarda ise TSK'nin Tunceli'de HPG militanlarına yönelik olarak Hozat ve Ovacık arasındaki bölgede operasyon başlattığı bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı resmi internet sitesinden 29 Şubat 2008'de yaptığı açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 21 Şubat 2008'de başlattığı hava destekli 25. sınır ötesi kara harekâtın 8. gününde (29 Şubat 2008), istenilen hedefe ulaşıldığı gerekçesiyle, askeri birlikler Türkiye'ye geri dönmeye başladı. Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı yaptığı açıklamada, son günde 3 HPG militanının daha ölmesiyle beraber harekât sonrasında 237 HPG militanı, 24 TSK mensubu ve 3 Geçici Köy Korucusu olmak üzere 267 insanın öldüğü bildirdi.

Ayşe Hür, "Bu Kaçınıcı Harekât?", <http://www.sesonline.net>, 23 Şubat 2008.

Resmi tarihe göre, Kürtler 1803'ten 1914'e kadar 12 defa ayaklandılar. İslamcı padişah II. Abdülhamit döneminde Sünni Kürtlerle uzlaşma sağlandıysa da Alevi (Kızılbaş) Dersimlilere söz geçirmek mümkün olmadı. 1919 ile 1921 sonu arasında, Ankara Hükümeti'ne karşı 23 isyan çıktı. Bu isyanlardan sadece dördü Kürtlerin oturduğu bölgelerde gerçekleşti ve sadece üçüne Kürt aşiretleri katıldı. Ankara'yı en fazla uğraştıran ise Şubat-Mart 1921'de Kuzey Dersim'de meydana gelen Koçgiri Ayaklanması oldu. Ayaklanmanın "Türkiye'de Zo [Ermeniler] diyenleri temizledik. Lo [Kürtler] diyenlerin köklerini de ben temizleyeceğim" diyen Sakallı Nurettin Paşa komutasındaki Merkez Ordusu ve Mustafa Kemal'in Muhafız Alayı Komutanı Giresunlu Topal Osman'ın 47. Müfrezesi tarafından son derece kanlı bir şekilde bastırılmasından sonra, Mustafa Kemal, ayaklanmayı örgütleyen Baytar Nuri Dersimi ve Alişer dışında kalanları affetmişti. Ancak, Kürtlerle Ankara arasındaki barış kısa sürdü. 1923'te Lozan'da Musul'un dışarıda bırakılması, 1924'te vatandaşlık tanımının 'Türk' etnisitesi esas alınarak

yapılması iki tarafı karşı karşıya getirdi. Nitekim, 1924'ten 1938 arasında patlak veren 18 isyanın 17'si ise Doğu Anadolu'da olup bunun 16'sına kendisine 'Kürt' 'Zaza' veya 'Dersimli' diyenler katılmıştı.

ŞEYH SAİD PERDEYİ AÇIYOR

13 Şubat 1925'de varlıklı ve eğitilmiş Nakşibendi Şeyhi Said'in, Bingöl'ün (o zamanki adıyla Çapakçur'un) Ergani ilçesinin Eğil bucağına bağlı Piran köyündeki evine sığınan bir grup asker kaçağını almak üzere gelen jandarma birliğine ateş açılmasıyla başlayan isyan, Cumhuriyet tarihine damgasını vurmuştur. Nakşibendi Zazaların etkili liderlerinden biri olan Şeyh Said, bir süredir Hilafetin kaldırılmasına tepki gösteriyor, Sultan Abdülhamid'in en büyük oğlu olan ve o sıralar Beyrut'ta yaşayan Mehmed Selim Efendi'yi başa geçirerek Saltanat ve Hilafet'i yeniden kurmak istiyordu. O günlerde aşiret reislerinin en önemli geliri olan Aşar'ın kaldırılmak üzere olması da etkenler arasında olmalıdır. Ancak isyanın arkasında Cibranlı Miralay Halit Bey, Bitlisli İhsan Nuri, Süleymaniyeli İsmail, Mülazım Hakkı Saveş gibi milliyetçi Kürt aydınlarının kurduğu Hizbe Azadiya Kürdistan (Kürdistan'a Özgürlük Partisi, kısaca Azadi) adlı sektüler bir örgüt vardı. Jandarma ile çatışınca paniğe kapılan Şeyhin "Artık bu işi durdurmak elimde değildir. Ne netice verirse versin harekate devam edeceğiz. Kürtlerin buldukları yerleri Türklerin elinden alacağız. Topraklarımız verimlidir. Madenlerimiz çoktur, bunlardan yararlanacağız" dediği rivayet edilir. Şeyh Said'in adamı Palulu 'Kör' Said'in, isyan öncesinde İstanbul'da kendisine İngiliz ajanı 'Mr. Templeton' süsü veren Nizamettin Bey adlı bir istihbaratçı ile temasa geçmesi, 'İngiliz parmağı' iddialarına yol açmışsa da, bugüne dek bu konuda ciddi bir kanıt bulunamamıştır.

İsyancılar kısa sürede Genç, Hani ve Lice'yi ele geçirmişler ama Elazığ ve Diyarbakır gibi şehir merkezlerinde başarılı olamamışlardı. Ancak, olaya müdahale eden Üçüncü Ordu da başarılı olamamıştı. Bunun üzerine hükümet 13 ilde sıkıyönetim ilan etti. 1920 tarihli Hiyanet-i Vataniye Kanunu'nda değişiklik yapılarak dini esaslı cemiyet kurmak ve dini siyasete alet etmek vatana ihanet kapsamına alındı. Mustafa Kemal'in radikal önlemlerden yana tavrını koyması üzerine, 'pasif' bulunan Ali Fethi (Okyar) Bey hükümeti düşürüldü ve yerine 'şahin' İsmet Paşa hükümeti kuruldu. 4 Mart 1925'te, ülkedeki tüm özgürlükleri rafa kaldırmaya olanak veren Takrir-i Sükun Kanunu çıkarıldı. Ardından isyancıları yargılayacak Şark İstiklal Mahkemeleri kuruldu. İstanbul ve Anadolu'daki İslamcı, muhafazakar ve solcu gazeteler de kapatıldıktan sonra 'tenkil' hareketine başlandı.

Bölgeye gönderilen 20 bin kişilik ordu, Fransa'nın izniyle Suriye sınırından geçen demiryollarını kullanarak isyancıların arkasını sardı. Şeyh Said ve yanındakiler, 14 Nisan'da, Ankara'nın Azadi örgütündeki casusu olan Cibranlı Binbaşı Kasım Bey tarafından yakalanarak hükümete teslim edilince isyanın sonu geldi. Azadi liderleri Halit Bey, Yusuf Ziya Bey ve üç kişi o gün Bitlis'te kurşuna dizildiler. 81 kişi Diyarbakır'a götürüldü. Yargılama sonucu 12 kişi beraat etti, Şeyh Said'le birlikte 49 kişiye idam cezası verildi. Diğer sanıklar bir ila 10 yıl arasında hapis cezalarına çarptırıldılar. İdamlardan ikisi 10 yıl hapse çevrildi, geriye kalan 47 kişi 28 Haziran 1925'te, Diyarbakır'da halkın da katılımı ile idam edildiler.

Milletler Cemiyeti'nin bir raporuna göre 15-20 bin isyancı öldürülmüş, 206 köy, 9 bine yakın ev yıkılmıştı. Resmi rakamlara göre isyan bölgesindeki İstiklal Mahkemelerinin görev yaptığı Mart 1927'ye kadar 5 bin 110 kişi yargılanmış, 420 idam, 1911 hapis cezası verilmişti. Gayri resmi kaynaklara göre 7 bin 800 aile bölgeden sürülmüş, 60 milyon lira harcanmıştı. Bu para Milli Mücadele sırasında harcanandan fazlaydı. İsyan bahanesiyle Mustafa Kemal'in tepesini attıran Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatılmış, muhalif gazeteciler İstiklal Mahkemelerinde yargılanmış ve sürgüne gönderilmişti. Peki mesele hallolmuş muydu?

AĞRI İSYANLARI

Hallolmadığı çok değil, bir yıl sonra görülecekti. Mustafa Kemal, 22 Haziran 1926'da İsviçreli sanatçı ve gazeteci Emile Hüderbrand'a alışılmadık bir açıklıkta "geçmişte, birçok durumlarda Kürdistan'da ve Anadolu'nun diğer iç bölgelerinde, Cumhuriyet'in iradesine karşı çıkmak eğilimi gösterdikleri zaman, onları demirden bir elle ezdim. Örneğin bir keresinde önderlerinin altmışını şafakla astırdım. O unsur dersini almıştır ve bir daha benimle kılıç ölçüştürmeye kalkışmayacaktır" diyeli daha birkaç ay olmuştu ki, 'o unsur' un pes etmediğini gösteren bir olay yaşandı. Yezidi, Sünni ve Alevi Kürt aşiretlerinden oluşan Celali konfederasyonu ayaklanarak Ağrı Dağı'na sığındı.

1927'de bir grup Kürt aydını tarafından Lübnan'da kurulan ve bazı kaynaklara göre Ermeni aydınlarının da katıldığı Xoybun (Bağımsızlık) örgütünün kontrolü almasıyla işin niteliği değişti. Bir ordu kurularak başına uzun yıllar Osmanlı Ordusu'nda görev yapmış olan kurmay yüzbaşı İhsan Nuri Bey 'Paşa' rütbesiyle atandı. Çeşitli dönemlerde İran, Irak ve Suriye'ye kaçmış olan Kürt aydınları, aristokratları, aşiret beyleri Ağrı'ya doğru akmaya başladılar. İran'daki Şakan aşiretinin de katılımıyla olay iyice büyüdü. Bir ara öyle bir hal aldı ki, 'Ağrı Cumhuriyeti' diye bir yönetim kurup, Milletler Cemiyeti'ne bile başvurudular. Cumhuriyetin yeşil, sarı kırmızı bantların üstünde Ağrı Dağı motifli bir bayrağı, Agırılı adlı bir yayın organı vardı.

Ağrı Dağı'nın o yıllarda İran'la Türkiye arasında bölünmüş olması hükümetin elini bağlıyordu. Türkiye önce İhsan Nuri Paşa'yı çeşitli vaatlerle komutanlıktan vazgeçirmeye çalıştı, ardından isyancılara af ilan etti ancak başarılı olamadı. Öyle ki, Haziran 1929'da özerk Kürt yönetimi Van'a ve Bitlis'in kuzeyine kadar egemen olmuştu. En sonunda Sovyetler Birliği'nin desteği sağlanarak İran topraklarına girildi ve Ağrı Dağı arkadan kuşatıldı. Bu açık sınır ihlali İran'la ciddi sorunlara neden olmuştu ama isyancıları da gafil avlamıştı.

Salih [Omurtak] Paşa komutasındaki birliklerin hareketi önce kamuoyundan gizlenmeye çalışıldı. Ancak olayın dış basında yer alması üzerine hükümet olayı kabul etmek zorunda kaldı. Ardından gazetelerde 'imha planı', 'çekişme mücadele usulüyle tepeleme' gibi ifadeler boy gösterdi. Sonunda Başbakan İsmet İnönü yaşananları 'kıyam hadisesi' olarak adlandırmak zorunda kaldı.

ZİLAN DERESİ CESETLERLE DOLDU

Ama Ağrı'da nelerin yaşandığını en açık şekilde, 16 Temmuz 1930 tarihli Cumhuriyet Gazetesi yazmıştı: "Ağrı Dağı tepelerinde kovuklara iltica eden 1500 kadar şaki kalmıştır. Tayyarelerimiz şakiler üzerine çok şiddetli bombardıman ediyorlar. Ağrı Dağı daimi olarak infilak ve ateş içinde inlemektedir. Türkün demir kartalları asilerin hesabını temizlemektedir. Eşkıyaya iltica eden köyler tamamen yakılmaktadır. Zilan hareketında imha edilenlerin sayısı 15 bin kadardır. Zilan Deresi ağzına kadar ceset dolmuştur (.) Bu hafta içinde Ağrı Dağı tenkil hareketına başlanacaktır. Kumandan Salih Paşa bizzat Ağrı'da tarama hareketına başlayacaktır. Bundan kurtulma imkanı tasavvur edilemez."

Zilan Deresi cesetlerle dolup da harekât başarı (!) ile tamamlanınca İsmet Paşa noktayı koyacaktı: "Bu ülkede sadece Türk ulusu etnik ve ırksal haklar talep etme hakkına sahiptir. Başka hiç kimsenin böyle bir hakkı yoktur" (Milliyet, 31 Ağustos 1930) Ödemiş'te bir konuşma yapan Adalet Bakanı Mahmut Esat (Bozkurt) ise daha açık konuştu: "Biz Türkiye denen dünyanın en hür ülkesinde yaşıyoruz. Mebusunuz inançlarından samimiyetle bahsetmek için buradan daha müsait bir ortam bulamazdı. Onun için hislerimi saklamayacağım. Türk bu ülkenin yegâne efendisi, yegâne sahibidir. Saf Türk soyundan olmayanların bu memlekette tek hakları vardır; hizmetçi olma hakkı, köle olma hakkı. Dost ve düşman, hatta dağlar bu hakikati böyle bilsinler!" (Milliyet, 19 Eylül 1930)

Yine de isyan ancak 1931'de tümüyle bastırılabilir. Asilerden 34 kişi idam cezasına çarptırıldı. Celali Aşireti'nin bir bölümü İran'ın Tebriz ve Tahran bölgelerine; bir bölümü Türkiye'nin Ege ve Trakya bölgelerine sürgün edildi. İsyanı bastırmak için yapılan harcamalar, 1929 Dünya Büyük Buhranı'nın etkileri ile birleşerek bir ekonomik krize neden oldu. 1932'de İran, sınır güvenliği için Küçük Ağrı Dağı'nı Türkiye'ye vermeye razı edildi, ardından bir dizi anlaşma ile bölgedeki Kürt aşiretleri denetim altına alındı. Ama çok değil, dört yıl sonra hükümeti yeni bir isyan bekliyordu.

DERSİM AYAKLANMALARI

"O bölgeye ayıracak zaten fazla para yoktu. Yani ülkenin olanakları bu kadardı ancak, özellikle de fazla yatırımdan kaçınılırdı. 'Bunları uyandırmamalıyız, yol yaparak, okul yaparak milliyet hissi uyandırılmamalı' yaklaşımı egemendi. Fevzi Çakmak, 'ne okulu bunların cahiliyle baş edemiyoruz, okumuşu ile nasıl baş edeceğiz' demişti".

Bu sözler 1932-1948 arasında emniyet teşkilatında görevler alan, 1965-1978 arasında ise aralıklarla Dışişleri Bakanlığı yapan İhsan Sabri Çağlayangil'e ait. Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın 'o bölge' dediği yer ise şimdiki adı Tunceli olan Dersim havalisiydi. Zazaca ve Kurmancı konuşan, Kızılbaş (Alevi) bölge ahalisi kendilerine Kürt veya Zaza değil, 'Dersimli' diyordu.

Mülkiye Müfettişi Hamdi Bey, Şubat 1926'da hükümete sunduğu raporda, "Dersim, Cumhuriyet hükümeti için bir çıban-başdır. Bu çıban üzerinde kesin bir ameliye yapmak ve elim ihtimalleri önlemek, memleket selameti için mutlaka lazımdır" demişti. Dersim'i hükümetin gözünde 'çıban başı' yapan, bölgenin Osmanlı'dan beri alışık olduğu gibi 'özerk' yaşamak istemesi, devlete vergi ve asker vermeye yanaşmaması idi. Devlet ülkeyi bölgeyi ne pahasına olursa olsun merkezi denetim altına almaya kararlıydı. Aralık 1935'te Dersim adını Tunceli'ye çeviren ve bir dizi baskıcı önlem içeren 2884 Sayılı Tunceli Kanunu çıkarıldı. Kanunların 'genelliği' ve 'eşitliği' ilkeleri açıkça ihlal edilerek çıkarılan bu özel kanunla Elazığ, Tunceli, Erzincan, Bingöl, Sivas, Malatya, Erzurum ve Gümüşhane illerini kapsayan Elazığ merkezli Dördüncü Genel Valilik kurulmuş, başına da Dersim Valisi ve Kumandanı sıfatıyla, 1921'de Koçgiri Ayaklanması'nı şiddetle bastıran Sakallı Nurettin Paşa'nın damadı Abdullah Alpdoğan Paşa atanmıştı.

Tunceli yasak bölge ilan edilip, giriş çıkışlar izne tabi tutulunca gerginlikler arttı. Dersimliler Ankara'dan, jandarma ve ordu mensuplarının bölgeden çekilmesini, askeri amaçlı olduğunu düşündükleri köprü, demiryolu vb. yapılarının durdurulmasını, silahlarını koruma hakkı verilmesini ve vergilerin hafifletilmesini istediler. Bu isteklerine cevap alamayınca Abbasan Aşireti reisi Seyit Rıza'nın öncülüğünde ayaklandılar. Haydaran, Demanan, Yusufan aşiretlerinin desteklediği ayaklanmayı 1921 Koçgiri İsyanı'nın önderlerinden Alişer ile baytar Nuri Dersimi örgütliyordu.

Olaylar patlak verdikten sonra, 1935'te bir 'Doğu Raporu' hazırlanmış olan İsmet Paşa Mustafa Kemal'le düştüğü anlaşmazlık yüzünden görevden alınarak yerine Celal Bayar getirildi, bütçelerine büyük bir tahsisat konuldu. Ardından Diyarbakır'dan kalkan üç uçak filosu bölgeye bombalar yağdırdı. Bu uçaklardan birini Mustafa Kemal'in manevi kızı ve Türkiye'nin 'ilk kadın pilotu' Sabiha (Gökçen) Hanım kullanmıştı. Önce Alişer ve karısı öldürüldü. Seyit Rıza ve iki adamı, bazı kaynaklara göre 5 Eylül'de bazılarına göre 10 Eylül'de, kendisine güvence veren Erzincan Valisi'ne teslim olmaya giderken Erzincan Köprüsü'nü geçerken yakalandı (ya da teslim oldu). İsyanın önderlerinden Baytar Nuri Dersimi ise yurt dışına kaçmayı başardı.

Mahkemenin verdiği 11 idam cezasının dördü yaşlılık gerekçesiyle 30 yıla çevrildi, Seyit Rıza ve altı yandaşının idam hükmü, 15 Kasım 1937'de Elazığ'da (bir iddiaya göre Buğday Meydanı'nda) infaz edildi. Seyit Rıza'nın ölü bedeninin, ibret olsun diye Elazığ'da dolaştırıldıktan sonra 'mezarları türbe olmasın diye' bilinmeyen bir yere gömüldü ya da yakıldı.

EVLAD-I KERBELAYIH

İhsan Sabri Çağlayangil anılarında, Elazığ'da bekleyen 'beyaz donlu 6 bin Doğulu', 16 Kasım'da Pertek-Hozat (Çağlayangil yanlısı olarak 'Diyarbakır'daki' der) arasındaki Singeç Köprüsü'nü (törenden önce adı Soyungeç'tir) açmaya gelen Mustafa Kemal'den, Seyit Rıza'nın hayatını başışlanmasını istemesini diye, her türlü hukuk ilkesini çiğneyerek, bir Pazar gecesi, araba farlarının ışığı altında davayı alelacele nasıl sonuçlandırdığını güzelce anlatır. Usule itiraz eden savcı izinli sayılarak görev yardımcı getirilmiş, okuma yazma ve Türkçe bilmeyen sanıklara ne iddianame, ne avukat verilmişti. 75 yaşlarında olan Seyit Rıza, yaş haddinden idamdan kurtulmasını diye Seyit Rıza'nın oğlundan bile küçük birinin şahitliği ile yaş tespiti yapılmış, bölge komutanı Alpdoğan Paşa, kararın yazılacağı boş kağıdı önceden imzalamıştı.

Çağlayangil idam anını şöyle anlatır: "Seyit Rıza sehpaları görünce durumu anladı. 'Asacaksınız' dedi ve bana döndü 'Sen Ankara'dan beni asmak için mi geldin?' dedi. Bakıştık. İlk kez idam edilecek bir insanla yüz yüze geliyordum. Bana güldü.

Savcı namaz kılıp kılmayacağını sordu. İstemedi. Son sözünü sorduk, 'kırk liram ve saatim var, oğluma verirsiniz' dedi. Oğlunun asılacağını bilmiyordu (.) Hava soğuktu ve etrafta kimseler yoktu. Ama Seyit Rıza meydan insan doluymuş gibi sessizliğe ve boşluğa hitap etti: "Evladı Kerbelaylı. Bihataylı. Ayıptır. Zulümdür. Cinayettir" dedi. Benim tüylerim diken diken oldu. Bu yaşlı adam rap rap yürüdü, çingeneyi itti. İpi boynuna geçirdi. Sandalyeye ayağı ile tekme vurdu infazını gerçekleştirdi".

Ancak olaylar, idamlardan sonra da devam etti. Ağustos 1938'de 14. Süvari Tümeni, savaştığı yörede 381 kişilik bir grubu, Batı'ya göndermek için, Elazığ'a götürdü. İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından seçilen 3 bin 470 kişiden oluşan 347 aile Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Manisa ve İzmir gibi Batı illerine serpiştirilerek yerleştirildiler. Mustafa Kemal, hastalığı dolayısıyla Celal Bayar tarafından okunan 1 Kasım 1938'deki Meclis'i açış konuşmasında Dersim'de 'haydutluk ve eşkıyalık olaylarının bitirilerek ulusal egemenliğin sağlanmasından duyduğu kıvancı dile getirmiş, İsmet İnönü "Dersim müşkilesinden kurtulduk" demişti. Halbuki dağlara sığınanların mücadelesi 1946 affına dek sürecek, bölgenin yasak bölgesi olmasına ise ancak 1948'de son verilecekti.

BİTİRİRKEN

Genel Kurmay belgelerinde bu olaylar 'harekat', 'tedip' (terbiye etme) ve 'tenkil' (örnek olarak ceza verme) olarak adlandırıldı ama hiçbir zaman 'Kürt Sorunu' diye bir sorun olduğu kabul edilmedi. Hatta yakın zamana kadar bu ülkede Kürtlerin yaşadığı bile kabul edilmedi. Halbuki, PKK'nın 1984'teki Eruh baskını ile başlayan dönem 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e göre '29. Kürt İsyanı' idi. 'İsyanı' bastırmak için Türkiye, 1987-2002 arasında 300 bin askerini, en modern silahlarını ve 67 bin korucuyu seferber etti. Bu süre içinde, 14 ilde 'Olağanüstü Hal' ve sıkıyönetimler ilan edildi, bunlar 57 kez uzatıldı. Tam 24 kez sınır ötesi operasyon yapıldı. Sivil ve asker 10.857 şehit verildi, bir o kadar kişi yaralandı. 23 bin 938 PKK üyesi ya da sempatzanı öldürüldü, 11 bin 746'sı sağ ele geçirildi. Resmi kaynaklara göre 96 milyar, gayri resmi kaynaklara göre 400 milyar dolar harcandı. Ancak, Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirildiği 1999'dan beri sorunun çözümü için ciddi bir adım atılmadığı gibi yine bombalardan, sınır ötesi harekatlardan medet umuluyor. Tarihten ders alınması bilenlerin bir an önce duruma el koymasını dileyerek lafi bitirelim...

» Daha fazla bilgi için: Ahmet Süreyya Örgüevren, Şeyh Sait isyanı ve Şark İstiklal Mahkemesi: Vesikalar, olaylar, hatıralar, Temel Yayınları, 2002; İsmail Beşikçi, Tunceli Kanunu (1935) ve Dersim Jenosidi, Belge Yayınları, 1990; Emin Karaca, Ağrı Eteklerinde İsyan, Karakutu Yayınları, 2003; Naci Kutlay, 21. Yüzyıla Giren Kürtler, Peri Yayınları, 2002; İhsan Sabri Çağlayangil, Anılarım, Güneş Yayınları, 1990.

Şırnak'ın Bestler Dereler bölgesinde TSK'nin HPG'ye yönelik düzenlediği operasyonda 10 HPG militanının öldüğü bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden verdiği bilgide, Irak'ın kuzeyinde yerleri belirlenen 15 HPG militanının, 27 Mart 2008'de yapılan operasyonda öldüğünü bildirdi.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi dağlık arazi kesiminde 29 Mart 2008'de çıkan çatışmada 2 HPG militanının öldüğü bildirildi.

Şırnak'ın Bestler Dereler bölgesinde 30 Mart 2008'de çıkan çatışmada ise, 2 HPG militanının öldüğü, TSK mensubu 1 astsubay ve 2 uzman çavuşun yaralandığı iddia edildi.

Halk Savunma Güçleri (HPG) Basın ve İrtibat Merkezi, Diyarbakır'ın Lice kırsalında 17 Mart 2008'de çıkan çatışmada TSK mensubu 2 askerin öldüğünü, 28 Mart 2008'de Diyarbakır ve Şırnak'ta çıkan çatışmalarda da 6 askerin öldüğünü iddia etti.

Şırnak, Siirt ve Hakkâri arasında kalan bölge olan Bestler Dereler'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) Halk Savunma Güçleri'ne (HPG) karşı

yürüttüğü operasyon sırasında 31 Mart 2008 sabahı çıkan çatışmada 3 askerin yaşamını yitirdiği, 10 askerin de yaralandığı bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmi internet sitesinde yayınladığı yazıda, Şırnak'ın Bestler Dereler bölgesinde 31 Mart 2008'de TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 9 HPG militanının yaşamını yitirdiğini bildirdi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmi internet sitesinde yayınladığı yazıda, Şırnak'ın Bestler Dereler bölgesinde devam eden operasyon kapsamında 1 Nisan 2008'de TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 7 HPG militanının yaşamını yitirdiğini bildirdi.

6 Nisan 2008'de Şırnak'ın Uludere İlçesi Andaç Köyü kırsalında geçici köy korucularının yoldan geçişi sırasında uzaktan kumandalı bombanın patlatılması sonucu 1 korucu ölürken 4 korucu da yaralandı.

Şırnak-Cizre karayolunun Kızılsu yol ayırımında, HPG militanlarının yola döşediği mayının askerî araçların geçişi sırasında patlaması sonucu ölen olmazken, araçlarda maddî hasar meydana geldiği bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 10 Nisan 2008'de Tunceli'de ve Diyarbakır'da TSK ile HPG arasında medya gelen çatışmada 13 HPG militanının yaşamını yitirdiğini, 1 HPG militanının yaralı olarak yakalandığını duyurdu.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 11 Nisan 2008'de Mardin'de düzenlenen operasyon sırasında TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 korucunun yaralandığını, 12 Nisan 2008'de ise Elazığ'da TSK ile HPG arasında meydana gelen çatışmada 1 TSK mensubunun yaralandığını bildirildi..

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 13 Nisan 2008'de Şırnak'ta daha önceden kurulmuş bir patlayıcı maddenin infilak etmesi sonucu TSK mensubu bir askerin yaralandığı bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 15 Nisan 2008'de Şırnak ve Diyarbakır'ın dağlık kesimlerinde TSK ile HPG arasında çıkan iki ayrı çatışmada 1 HPG militanının öldüğü bildirildi..

Şırnak'ın Küpeli Dağı'nda başlatılan hava destekli kara operasyonu çerçevesinde 16 Nisan 2008 gecesi çıkan çatışmada da 1 TSK mensubu askerin öldüğü, 13 askerin yaralandığı iddia edildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 20 Nisan 2008'de Kars'ın Kağızman İlçesi dağlık arazi kesiminde TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada TSK'den 1 asker, HPG'den de 5 militan olmak üzere toplam 6 kişinin öldüğü bildirildi.

Şırnak'ın Bestler-Dereler bölgesinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'ne (HPG) yönelik sürdürdüğü operasyonda, 18 Nisan 2008'de çıkan çatışmada, 3 HPG'linin öldüğü 1 askerin de yaralandığı iddia edildi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 21 Nisan 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde mayın patlaması sonucu Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu 1 kişinin öldüğü, 2 kişinin de yaralandığı duyurdu.

22 Nisan 2008'de Şırnak-Şenoba karayolunda yol kontrolü yapıldığı esnada meydana gelen patlama sonucu 2 asker ile 1 korucunun yaralandığını iddia edildi.

22 Nisan 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Aktütün (Bizele) Köyü kırsalında meydana gelen patlamada 4 askerin öldüğü, 5 askerin de yaralandığı iddia edilirken, Genelkurmay Başkanlığı ise 3 askerin öldüğünü ifade etti.

24 Nisan 2008'de Hatay'ın Dörtöyl İlçesi'nde Murat Kara adlı astsubay, arazi tarama çalışması sırasında mayına basarak yaralandı.

25 Nisan 2008'de Şırnak'ın Cudi Dağı bölgesinde yapılan operasyon sırasında meydana gelen patlamada 1 askerin yaralandığı iddia edildi.

26 Nisan 2008'de Şırnak'ın Cudi Dağı bölgesinde devam eden operasyonlar kapsamında TSK ile HPG arasında meydana gelen çatışmada TSK mensubu 1'i binbaşı ve 2'si er olmak üzere 3 kişinin öldüğü bildirildi.

26 Nisan 2008'de Şırnak'ın Uludere İlçesi'nde daha önceden yerleştirilmiş mayına basan 1'i asker 1'i geçici köy koruyucusu 2 kişinin öldüğü duyuruldu. Fırat Haber Ajansı ise patlamada 3 askerin ve 2 geçici köy korucusunun öldüğünü iddia etti.

25 Nisan 2008'de Mardin'de Bağok Dağı'nda operasyon sırasında TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 askerin öldüğü 1 askerin de yaralandığı iddia edildi.

Bingöl kırsalında devam eden operasyon sırasında TSK ile HPG arasında 27 Nisan 2008'de çıkan çatışmada TSK mensubu 2 askerin öldüğü, 1 asteğmen yaralandığı bildirildi.

Bingöl'ün Genç İlçesi kırsalında sürdürülen operasyonda, 28 Nisan 2008'de çıkan çatışmada 3 geçici köy korucusunun yaralandığı bildirildi.

Bingöl'ün Genç İlçesi kırsalında 29 Nisan 2008'de TSK ile Halk Savunma Güçleri (HPG) arasında çıkan çatışmada TSK mensubu 1 asker ve 2 HPG militanı öldü; 2 asker de yaralandı.

29 Nisan 2008'de Iğdır'da mayına basan 1 asker yaşamını yitirdi.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 25-26 Nisan 2008

tarihlerinde Irak'ın kuzeyine Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) hava operasyonu gerçekleştirdiğini duyurdu.

30 Nisan 2008'de Tunceli'nin Hozat İlçesi kırsalında meydana gelen patlamada 1 askerin yaralandığı iddia edildi.

Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'nda bulunan Kurtek ve Kalatukan bölgelerinde belirlenen hedeflerin, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) bağlı savaş uçakları tarafından bombalandığı iddia edildi. Hava hareketinin 1 Mayıs 2008 gecesi saat 23:45'de başladığı ve mobil hastanelerin de bombalandığı belirtildi.

4 Mayıs 2008'de Irak'tan Türkiye'ye geçmeye çalışan HPG militanı 2 kişinin, Şırnak Uludere'de TSK tarafından öldürüldüğü bildirildi.

9 Mayıs 2008 gecesi Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde bulunan Aktütün Jandarma Sınır Karakolu HPG militanları tarafından basıldı. Ağır silahların da kullanıldığı baskın sonrasında 6 askerin öldüğü 2 askerin yaralandığı Genelkurmay Başkanlığı tarafından açıklandı. Baskının ardından Türk Silahlı Kuvvetleri'nin düzenlediği operasyonda ise 19 HPG militanının öldüğü iddia edildi. Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı baskın sonrası düzenlenen operasyon kapsamında 10 Mayıs 2008'de Irak'ta bulunan Avaşın-Basyan bölgesinin de TSK'nin vurduğu hedefler arasında olduğunu bildirdi.

Fırat Haber Ajansı ise yerel kaynaklardan edindiği bilgilere göre, baskında en az 29 askerin öldüğünü, 11 askerin de yaralandığını iddia etti.

9 Mayıs 2008'de Siirt'in Şirvan İlçesi Boylu Köyü yakınlarında da yola döşenen mayının patlaması sonucu 1 astsubay ve bir korucu yaralandı.

9 Mayıs 2008'de Bingöl'ün Adaklı İlçesi kırsalında da askerî aracın geçişi sırasında meydana gelen mayın patlaması sonucu bir astsubay ile iki er yaralandı.

12 Mayıs 2008'de Mardin'in Mazıdağı İlçesi kırsalında HPG militanlarının askerî birliğe düzenlediği saldırıda bir askerin ağır yaralandığı iddia edildi.

9 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Aktütün Köyü'ndeki jandarma karakoluna Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma

Güçleri'nin (HPG) düzenlediği baskın sonrasında devam eden operasyon kapsamında 13 Mayıs 2008'de 11 HPG militanının öldüğü iddia edildi.

14 Mayıs 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi kırsalında yaşanan bir patlama sonucunda 1 askerin yaralandığı iddia edildi.

Iğdır Valiliği, Iğdır'ın Karakoyunlu İlçesi Aktaş köyü kırsalında 14 Mayıs 2008'de TSK tarafından başlatılan operasyonda TSK ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada 2 geçici köy korucusunun yaralandığını bildirdi.

16 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde mayın patlaması sonucu 1 askerin öldüğü, 2 askerin de yaralandığı bildirildi.

18 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi'nde TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 asker öldü, 2 asker de yaralandı.

17 Mayıs 2008'de Van'ın Başkale İlçesi'nde, Aptulmutalip Özdemir adlı kişiyi kaçıran HPG militanlarına karşı düzenlenen operasyonda 6 HPG militanının öldüğü, 3 militanın da yaralandığı bildirildi. Aptulmutalip Özdemir'in ise HPG'liler tarafından öldürüldüğü iddia edildi.

Mardin'in Derik İlçesi kırsalında sürdürülen operasyonda 18 Mayıs 2008 gecesi TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 askerin öldüğü iddia edildi.

HPG'nin 14 Mayıs 2008'de Iğdır'da bir karakola düzenlediği saldırıda TSK mensubu 2 askerin öldüğü, 1 askerin de yaralandığı iddia edildi.

HPG'nin Siirt'te TSK'ye karşı gerçekleştirdiği bir saldırıda 4 askerin öldüğü, 1 askerin de yaralandığı iddia edildi.

Irak'ın kuzeyindeki bazı yerel kaynaklar, Türkiye'nin 20 Mayıs 2008 gecesi sınır bölgesini topçu ateşine tuttuğunu iddia etti.

Şırnak'ın Küpeli Dağı'nda eylem hazırlığı yaptıkları tahmin edilen HPG militanlarına karşı 1000 asker ve 100 köy korucusunun katıldığı bir operasyonun 20 Mayıs 2008'de başlatıldığı iddia edildi.

21 Mayıs 2008 gecesi Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi sınırlarında bulunan Kato Dağı'nda TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 2 askerin öldüğü 1 askerin de yaralandığı öğrenildi.

25 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde belirlenemeyen bir nedenle meydana gelen patlama sonucu 3 askerin yaralandığı iddia edildi.

23 Mayıs 2008'de Van'ın Çatak İlçesi kırsalında TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 HPG militanın, öldüğü; 2 askerin de yaralandığı bildirildi.

23 Mayıs 2008'de Çatak'ta geçici köy korucularıyla HPG militanları arasında meydana gelen çatışmada ise 1 korucunun öldüğü; 1 korucunun da yaralandığı bildirildi.

25 Mayıs 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nin kırsalında önceden yerleştirilmiş patlayıcının infilak etmesi sonucu 1 askerin yaralandığı açıklandı.

23 Mayıs 2008'de Hatay'ın Hassa İlçesi'nde düzenlenen operasyonda 1 HPG militanın yaralı olarak yakalandığı bildirildi.

24 Mayıs 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'ne bağlı Suveren Köyü ile Elazığ'ın Palu İlçesi'ne bağlı Beyhan Beldesi arasında, demiryoluna yerleştirilen mayının patlaması sonucu 5 vagon raydan çıktı.

23 Mayıs 2008'de Şırnak'taki Cudi Dağı'nda bulunan Millî Jandarma Komando Taburu'na HPG militanlarının düzenlediği baskın sırasında 3 asker yaralandı.

Tunceli'nin Hozat İlçesi'nde HPG militanlarının Yücel Jandarma Karakolu'na 26 Mayıs 2008'de gerçekleştirdikleri baskında 1 askerin yaralandığı bildirildi.

26 Mayıs 2008'de Elazığ'ın Karakoçan İlçesi'nde emniyet müdürlüğü ve ilçe jandarma karakoluna silahlı saldırı olduğu ve 4 askerin yaralandığı iddia edildi.

Van'ın Çaldıran İlçesi kırsalında devam eden operasyonlarda 27 Mayıs 2008 gecesi çıkan çatışmada HPG militanı 2 kişinin öldüğü iddia edildi.

27 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Bestler-Dereler bölgesinde mayına basan 2 askerin yaralandığı bildirildi.

26 Mayıs 2008'de Şırnak'ta Küpeli Dağı bölgesinde, HPG militanı 1 kişinin güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü açıklandı.

26 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Bestler-Dereler ve Küpeli Dağı bölgelerinde, daha önce yerleştirilmiş mayınların patlaması sonucu TSK mensubu 2 askerin yaralandığı bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı yaptığı açıklamada 29 Mayıs 2008'de Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait savaş uçaklarının Irak'ın kuzeyinde bulunan Hakkâri bölgesini bombaladığını açıkladı. Açıklamada bombalamanın HPG yerleşimlerini hedef aldığı ve sivil halk ile yerel unsurların operasyondan zarar görmediği iddia edildi.

29 Mayıs 2008 akşamı HPG militanlarının Bitlis'te Bölükyazı Jandarma Karakolu'na düzenlediği saldırıda 1'i ağır 4 askerin yaralandığı bildirildi.

31 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde mayına basan bir askerin öldüğü; bir askerin de yaralandığı açıklandı.

Genelkurmay Başkanlığı, resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, Irak'ın kuzeyinde bulunan Zap bölgesinde tespit edilen Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'ne (HPG) ait bir hedefin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) savaş uçakları tarafından 7 Haziran 2008 akşamı vurulduğunu duyurdu.

7 Haziran 2008'de Şırnak'ta HPG militanlarının açtığı ateş sonucu bir askerin yaralandığı bildirildi.

9 Haziran 2008'de Tunceli'nin Ovacık İlçesi Torunova Köyü yakınlarında TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 3 HPG militanın öldüğü iddia edildi.

9 Haziran 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi kırsalında daha önceden döşenmiş bir mayının patlaması sonucu 1 askerin öldüğü, 4 askerin de yaralandığı bildirildi.

10 Haziran 2008 sabahı Hatay'ın Dörtöyl İlçesi'nde Karahasan Paşa Kışlası'na HPG roketatarlı saldırı düzenledi. Saldırı sonrasında ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi.

Mardin'in Nusaybin İlçesi kırsalında 9 Haziran 2008'de daha önce yerleştirilmiş mayının patlaması sonucu 2 askerin yaralandığı açıklandı.

10 Haziran 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Yolçatı (Sisê) Köyü yolunda, askerî bir aracın geçişi sırasında patlama meydana geldiği iddia edildi.

12 Haziran 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde daha önceden araziye döşenen mayının patlaması sonucu 1 askerin öldüğü bildirildi.

13 Haziran 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesine bağlı Köşreli Köyü yakınlarında askeri aracın geçişi sırasında patlayan mayın sonucu 1 askerin yaralandığı öğrenildi.

14 Haziran 2008'de Siirt'in Pervari İlçesi kırsalında yola döşenen mayının patlaması sonucu 4 askerin yaralandığı bildirildi.

14 Haziran 2008'de Bingöl'ün Yayladere İlçesi, Açık Güney Köyü kırsalında güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada bir militanın öldüğü; 2 askerin de yaralandığı öğrenildi.

14 Haziran 2008 gecesi Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ndeki polis lojmanlarına HPG militanlarının düzenlediği roketli saldırı sonucu 1'i ağır 6 polis memurunun yaralandığı bildirildi.

15 Haziran 2008'de HPG militanlarının, Muş'ta yük treninin geçişinden önce yerleştirdikleri mayının patlaması sonucu 3 kişinin yaralandığı; trenin 5 vagonunun zarar gördüğü bildirildi.

Genelkurmay Başkanlığı 17 Haziran 2008'de resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, 16 Haziran 2008'de Irak'ın kuzeyinden Türkiye giriş yapmak isteyen 21 kişilik HPG grubuna karşı düzenlenen operasyon sonucu 21 HPG militanının büyük kısmının öldüğü bildirildi.

15 Haziran 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde TSK ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada bir askerin yaralandığı öğrenildi.

17 Haziran 2008'de HPG militanlarının, Erzurum-Erzurum karayolunda yol kontrolü yapan askerî araca düzenledikleri saldırı sonucu bir asker yaralandı.

18 Haziran 2008'de Tunceli'nin Pülümür İlçesi'nde güvenlik güçleri ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada 2 HPG militanının öldüğü bildirildi.

18 Haziran 2008'de Şırnak'ta ise 8 HPG militanının güvenlik güçlerine teslim olduğu açıklandı.

Bingöl'ün Yayladere İlçesi dağlık kesiminde HPG'yle TSK arasında 14 Haziran 2008'de çıkan çatışmada yaralanan ve Elazığ Askerî

Hastanesi'nde tedavi gören Piyade Onbaşı Durmuş Buz 18 Haziran 2008'de yaşamını yitirdi.

21 Haziran 2008'de Gümüşhane'nin Şiran İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada 3 askerin yaralandığı bildirildi.

20 Haziran 2008'de Van'ın Çatak İlçesi kırsalında yürütülen operasyon kapsamında güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada 2 HPG militanının öldüğü açıklandı.

21 Haziran 2008'de Van'ın Özalp İlçesi'nden Haydar Çakır adlı kişinin aracına güvenlik görevlileri tarafından ateş açılması sonucu Haydar Çakır ağır yaralandı.

23 Haziran 2008'de Diyarbakır'ın Dicle İlçesi kırsalında güvenlik güçleri ile HPG militanları arasında çıkan 1 askerin öldüğü bildirildi.

23 Haziran 2008'de, Antep'in İslahiye İlçesi'ndeki Şehit Alpay Başaran Kışlası'nda, atış taliminden dönen askerlerin bulunduğu araçta meydana gelen ve bir askerin yaşamını yitirmesine ve 14 askerin de yaralanmasına neden olan patlamayı HPG üstlendi. Patlamada Oktay Kara yaşamını yitirdi, Deniz Tutaş, Mustafa Konut, Şaban Çeliker, Koray Kaplan, İsmail Tanhan, Serkan Öztürk, Ali Koç, AYTEKİN Parlak, Serkan Yılmaz, Veysel Turhan, Ramazan Onat, Hüseyin Demirtaş, Harun Reşit Şahin ve Ömer Ocak adlı askerler de yaralandı.

24 Haziran 2008'de Ağrı'nın Tendürek Dağı kırsalında güvenlik güçleri ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada 5 HPG militanı yaşamını yitirdi, 1 jandarma üsteğmen de yaralandı.

Diyarbakır'ın Lice ilçesinde Tapantepe mevkiindeki askeri birlikte geçici görevle bulunan askerleri Diyarbakır'a getiren 4 sivil araca, HPG militanlarınca açılan ateş sonucu minibüs şoförü Mehdin Doğandemir (28) olay yerinde hayatını kaybetti; 4 asker de yaralandı.

29 Haziran 2008'de Gümüşhane'de HPG militanlarının keşif yapan Fatsa Jandarma Astsubay Komando Birliği Komando Timi'ne taciz ateşi açtıkları bildirildi.

27 Haziran 2008'de Batman'daki Özel Harekât Komutanlığı'nda görevli Jandarma Uzman Çavuş Önder Ahlat (30), Sason İlçesi Domuztepe mevkiinde HPG militanlarınca açılan ateş sonucu öldü.

27 Haziran 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi kırsalında askeri birliğin geçişi sırasında yaşanan patlamada bir askerin yaralandığı iddia edildi.

27 Haziran 2008'de Giresun'un Dereli İlçesi'nde trafik kontrolü yapan güvenlik güçlerine HPG militanları tarafından ateş açılması sonucu 2 güvenlik görevlisi yaralandı.

27 Haziran 2008'de Bingöl'ün Kığı İlçesi'nde güvenlik güçleri ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada 1 HPG militanının öldüğü; 27 Haziran 2008'de ise 1 askerin yaralandığı bildirildi.

Siirt'in Eruh İlçesi'ne bağlı Görendoruk Köyü karakoluna 28 Haziran 2008 akşamı HPG militanları tarafından düzenlenen saldırı sonucu 2 askerin 4 geçici köy korucusunun (GKK) yaralandığı öğrenildi.

Siirt'in Eruh İlçesi'ne bağlı Görendoruk Köyü karakoluna 30 Haziran 2008 akşamı HPG militanları tarafından düzenlenen saldırı sonucu 4 güvenlik görevlisinin yaralandığı bildirildi.

2 Temmuz'da Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi kırsalında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu bir asker yaşamı yitirdi.

23 Haziran 2008'de Gaziantep'in İslahiye İlçesi'nde bir askerî birlikte meydana gelen patlamada yaralanan Jandarma Er Ali Koç'un, tedavi gördüğü Ankara Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde 2 Temmuz'da hayatını kaybettiği öğrenildi. 23 Haziran 2008'de İslahiye'deki 106. Topçu Alayı'nda meydana gelen ve sonradan HPG'nin üstlendiği patlamada Oktay Oktar adlı er olay yerinde ölmüş, 14 asker de yaralanmıştı.

30 Haziran 2008'de Şırnak'ın dağlık kesiminde güvenlik güçlerince yapılan aramada 3 HPG militanının cesedinin bulunduğu açıklandı.

2 Temmuz 2008 akşamı Bitlis'in Güroymak İlçesi'nde emniyet karakoluna HPG tarafından düzenlenen roketatarlı saldırıda ölen ya da yaralananın olmadığı öğrenildi.

8 Temmuz 2008'de Tunceli'nin Çemişgezek İlçesi'nde HPG'nin, Çemişgezek Emniyet Müdürlüğü'ne roketatar ve uzun namlulu silahlarla düzenlediği saldırıda ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi.

8 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi ile Şemdinli İlçesi arasında bulunan Köprülü Jandarma Taburu'na HPG militanları tarafından baskın düzenlendiği iddia edildi.

8 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde, Türkiye-Irak sınır hattında mayın araması yapan güvenlik güçlerine HPG militanları tarafından ateş açılması sonucu 1 geçici köy korucusunun yaralandığı açıklandı.

Gümüşhane'de başlatılan operasyon sırasında 9 Temmuz 2008'de TSK ile HPG meydana gelen çatışmada 1 askerin yaralandığı iddia edildi.

10 Temmuz 2008 sabahı Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde önceden yola döşenen mayının askerî konvoyun geçişi sırasında patlaması sonucu 8 asker ve 1 geçici köy korucusu yaralandı.

10 Temmuz 2008 gecesi Şırnak'ta TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 10 militanın ve 1 geçici köy korucusunun öldüğü bildirildi.

13 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG'liler arasında çıkan çatışmada Onur Bakbak adlı askerin öldüğü öğrenildi.

13 Temmuz 2008'de Tunceli-Ovacık karayolunda güvenlik güçleriyle HPG'liler arasında çıkan çatışmada 2 HPG militanının öldüğü öğrenildi.

11 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Taha Köroğlu adlı erin ve 1 HPG militanının öldüğü; 2 erin de yaralandığı bildirildi.

13 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi İncebel Dağları bölgesinde güvenlik güçleri ile HPG arasında çıkan çatışmada 3 militanın öldüğü bildirdi.

12 Temmuz 2008'de Tunceli kırsalında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 2 güvenlik görevlisinin öldüğü açıklandı.

12 Temmuz 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Fehmi Dursun ve Şefik Dinç adlı 2 geçici köy korucusunun yaralandığı bildirildi.

10 Temmuz 2008'de Tunceli'nin Mazgirt İlçesi ile Elazığ arasındaki karayolu üzerinde bulunan köprü girişine yerleştirilen patlayıcının patlaması sonucu büyük bir çukurun açıldığı ve yolun bir süre ulaşımına kapatıldığı öğrenildi.

14 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde bir karakola askerî malzeme taşıdığı iddiasıyla iki kamyonun HPG militanları tarafından ateşe verildiği öğrenildi.

13 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG'liler arasında çıkan çatışmada yaralanan er Murat Uzun'un (20) kaldırıldığı hastanede öldüğü bildirildi.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 14 Temmuz 2008'de HPG militanları tarafından Gelişen Jandarma Karakolu'na silahlı saldırı düzenlendi.

Genelkurmay Başkanlığı resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 11-14 Temmuz 2008 tarihleri arasında Şırnak'ta HPG'ye karşı yürüttüğü operasyonda 22 HPG militanının öldüğünü bildirildi.

Hakkâri'de Cilo Dağları'na sivillerin çıkışının ikinci bir emre kadar TSK tarafından yasaklandığı öğrenildi.

Genelkurmay Başkanlığı resmî internet sitesinden yaptığı açıklamada, TSK'nin 13 Temmuz 2008'de Hakkâri, Buzul (Cilo) Dağları'nda HPG'ye karşı yürüttüğü operasyonda 11 HPG militanının öldüğünü bildirildi.

16 Temmuz 2008'de Diyarbakır'ın Çermik İlçesinde güvenlik güçleriyle bir grup HPG militanı arasında çatışma çıktığı ve 2 geçici köy korucusunun yaralandığı iddia edildi.

16 Temmuz 2008'de Diyarbakır'ın Çermik İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 1 HPG militanının öldüğü bildirildi.

18 Temmuz 2008'de Şırnak'ta çıkan çatışmada Mesut Yılmaz adlı askerinin öldüğü öğrenildi.

18 Temmuz 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'nde çıkan çatışmada 1 askerinin ve 2 HPG militanının öldüğü öğrenildi.

17 Temmuz 2008 akşamı Bingöl'ün Yedisu İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü öğrenildi.

19 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü açıklandı.

18 Temmuz 2008'de Şırnak'ta önceden döşenmiş patlayıcı maddenin patlaması sonucu bir askerinin yaralandığı bildirildi.

Siirt'in Eruh İlçesi kırsalında devam eden operasyonlar sırasında 19 Temmuz 2008'de çıkan çatışmada 6 HPG militanının öldüğü öğrenildi.

23 Temmuz 2008'de Hakkâri'de, özel harekât timlerinin kontrol noktası yakınlarında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 1 özel harekât timi görevlisi yaralandı.

22 Temmuz 2008'de Elazığ'ın Karakoçan İlçesi Bazlama Köyü Jandarma Karakolu'na Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'nin (HPG) roketatar ve uzun namlulu silahlarla düzenlediği saldırıda Ali Aksu adlı bir askerinin yaralandığı öğrenildi.

23 Temmuz 2008'de Giresun'un Bulancak İlçesi'ne bağlı Kovanlık Beldesi'ndeki jandarma karakoluna HPG militanları tarafından saldırı düzenlendiği öğrenildi.

Genelkurmay Başkanlığı resmî internet sitesinden 24 Temmuz 2008'de yaptığı açıklamada Irak'ın kuzeyindeki Zap bölgesinde tespit edilen ve HPG'ye ait olduğu iddia edilen hedeflerin 23 Temmuz 2008'de Türk Hava Kuvvetleri'nin savaş uçakları tarafından vurulduğunu bildirdi.

25 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde polis kontrol noktasına HPG militanları tarafından saldırı düzenlendiği öğrenildi. Roketatarlarla düzenlenen saldırıda ölen olmadı bildirildi.

24 Temmuz 2008'de Tunceli'de HPG'liler tarafından, 4. Komando Tugay Komutanlığı'na uzun menzili silahlarla saldırı düzenlendi.

26 Temmuz 2008'de Kars'ın Kağızman İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Onur İlhan adlı askerinin öldüğü Osman Candan adlı askerinin de yaralandığı bildirildi.

25 Temmuz 2008'de Şırnak'ın Güçlükönak İlçesi'nde yola önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu İskender Ercan, Mehmet Gidiş ve Mehmet Koç adlı 3 jandarma erinin öldüğü öğrenildi.

Genelkurmay Başkanlığı resmi internet sitesinden yaptığı açıklamada Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'na 26 Temmuz 2008'de Türk

Hava Kuvvetlerine ait savaş uçakları tarafından hava harekâtı düzenlendiğini duyurdu.

Genelkurmay Başkanlığı resmi internet sitesinden yaptığı açıklamada Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'na 27 Temmuz 2008'de bir hava operasyonu düzenlendiğini duyurdu.

25 Temmuz 2008'de Bitlis'in Mutki İlçesi'ne bağlı Geyikpınar Köyü'nde nöbet tutan Abdürrahim Yalçın (48) adlı geçici köy korucusunun, araziye döşenen mayına basması sonucu yaralandığı bildirildi.

23 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi yakınlarında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 1 HPG militanının öldüğü açıklandı.

26 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki 3. Dağ ve Komando Tabur Komutanlığı'na HPG'liler tarafından roketatarlı saldırı düzenlendiği öğrenildi.

27 Temmuz 2008'de Bingöl'de, otogar yanındaki Asayiş Ekipler Amirliği binasına bombalı saldırı düzenlendi. Saldırının ardından çıkan çatışmada 1 HPG militanının öldüğü, 2 HPG militanının da yaralandığı açıklandı.

25 Temmuz 2008'de TSK ile HPG arasında çıkan çatışmada 2'si HPG'li yönetici 5 militanın öldüğü öğrenildi.

Genelkurmay Başkanlığı 29 Temmuz 2008'de resmi internet sitesinden yaptığı açıklamada, Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'nda 40 kadar HPG militanı tespit edilmesi üzerine, bölgeye Türk Hava Kuvvetleri'ne ait savaş uçaklarının operasyon düzenlendiğini duyurdu.

31 Temmuz 2008'de Osmaniye'de Kanlıgeçit Jandarma Komando Bölüğü'nün yakınlarında, jandarma personel servis minibüsünün geçişi sırasında yola döşenen mayının uzaktan kumandayla patlatılması sonucu 4 asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 10 Temmuz 2008'de mayın patlaması sonucu yaralanan Muzaffer Gültekin adlı jandarma erinin tedavi gördüğü Ankara Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde 30 Temmuz 2008'de hayatını kaybettiği öğrenildi.

Bingöl'ün Genç İlçesi kırsalında 28 Temmuz 2008'de çıkan çatışmada yaralanan korucu Abdullah Tarakçı'nın, tedavi gördüğü GATA'da öldüğü öğrenildi.

31 Temmuz 2008'de Sivas'ın Koyulhisar İlçesi'nde devriye gezen jandarma ekiplerine Hêzên Parastina Gel - Halk Savunma Güçleri (HPG) saldırı düzenlemesi sonucu Şükrü Özyol adlı askerinin öldüğü, 2'si asker 1'i sivil 3 kişinin yaralandığı açıklandı.

2 Ağustos 2008'de Şırnak'ın Bestler Dereler bölgesinde operasyona giden geçici köy korucularıyla HPG arasında çıkan çatışmada 5 geçici köy korucusunun öldüğü; çatışmanın ardından 3 Ağustos 2008'de başlatılan operasyonda ise 8 HPG militanının öldüğü öğrenildi.

1 Ağustos 2008'de Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nde TSK'nin düzenlediği operasyonda 2 HPG militanının öldüğü bildirildi.

6 Ağustos 2008 gecesi Muş'un Malazgirt İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü'ne HPG tarafından düzenlenen roketatarlı saldırıda 1 polis memuru öldü, 3 polis memur da yaralandı.

5 Ağustos 2008 gecesi Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattının Erzincan'ın Refahiye İlçesi bölümüne HPG tarafından saldırı düzenlendi.

6 Ağustos 2008'de Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde askerî malzeme taşıyan yük trenine HPG'nin düzenlediği saldırı sonucu ölen ya da yaralanan olmazken, 3 vagon raydan çıktı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi Derecik Beldesi'nde askerî konvoyun geçişi sırasında patlama meydana geldi. Meydana gelen patlamada ölü ya da yaralı olup olmadığı konusunda bilgi verilmedi.

Elazığ'ın Arıcak İlçesi'ne bağlı Bükardı Jandarma Karakolu'na 9 Ağustos 2008 günü HPG militanları tarafından gerçekleştirilen saldırıda Cem Hevale adlı bir asker yaşamını yitirdi.

Erzincan'ın Kemah İlçesi'nde, Acemoğlu Köprüsü yakınında HPG militanları tarafından yola döşenen mayının, 11 Ağustos 2008 sabahı bir askerî aracın geçişi sırasında patlaması sonucu, bir yarbay, iki uzman çavuş, altı er yaşamını yitiren bir yüzbaşı ve iki er yaralandı. Yaralı askerler Erzincan'daki hastanelere getirildi. Bölgede geniş çaplı operasyonların başladığı bildirildi.

9 Ağustos 2008 gecesi, Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Köyü yakınlarında askerî malzeme taşıdığı iddia edilen bir kamyonun HPG militanları tarafından yakıldığı ve kamyonun şoförünün kaçırıldığı bildirildi.

12 Ağustos 2008 günü Mardin'in Mazıdağı İlçesi yakınlarında bulunan eski ETİ Bank Tesisleri yakınlarında arazi taramasına çıkan askerlerin geçişi sırasında patlama meydana geldi. Yaşanan patlamada iki asker yaralanırken, durumu ağır olan bir asker helikopterle Diyarbakır Asker Hastanesi'ne kaldırıldı.

12 Ağustos 2008 günü Şırnak'ın Uludere İlçesi'nden Karatepe Köyü'ne giden 73 AC 222 plakalı özel otomobil, yola döşenen mayına çarptı. Yaşanan patlamada Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası eski Başkanı Kamil İlhan ile kardeşi Selahattin İlhan yaralandı. Yaralılar, helikopterle Şırnak Devlet Hastanesi'ne kaldırılarak tedavi altına alındı.

Halil Güneş adlı er, Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin Tekeli Köyü kırsalında yola döşenen mayının patlaması sonucu yaşamını yitirdi.

Şırnak-Cizre Karayolu'nun Kızılsu Mevkii'nde askerî aracın geçişi sırasında bir mayının patlaması sonucu, bir astsubay yaşamını yitirdi ve 8 asker yaralandı.

21 Ağustos 2008'de Hakkâri'de güvenlik güçleriyle HPG çıkan çatışmada 2 HPG militanı öldü.

24 Ağustos 2008'de Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Belenoluk Beldesi'ndeki jandarma karakoluna HPG militanları tarafından düzenlenen roketatarlı saldırıda ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi.

22 Ağustos 2008'de Mardin'in Derik İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 HPG militanının öldüğü bildirildi.

24 Ağustos 2008'de Batman'ın Sason İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada jandarma er Fahri Tekdoğan yaşamını yitirdi.

Mardin'in Derik İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında 26 Ağustos 2008'de çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü bildirildi.

26 Ağustos 2008'de Bitlis'in Mutki İlçesi'ne bağlı İkizler Köyü kırsalında güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 16 militanın ve 5 korucunun öldüğü öğrenildi.

26 Ağustos 2008 gecesi Van'ın Başkale İlçesi'nde HPG militanlarının uzun namlulu silahlarla İlçe Jandarma Komutanlığı ve Bölge Trafik Şube Amirliği'ne düzenlediği saldırıda ölen ya da yaralanan olmadığı açıklandı.

26 Ağustos 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne HPG militanlarının roketatarlı saldırı düzenlemesi sonucu çıkan çatışmada Bayram Ceylan adlı polis memuru yaralandı.

28 Ağustos 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi yakınlarında korucu taşıyan bir araç mayına çarptı. Olayda 1 korucu ölürken 1 asker de yaralandığı öğrenildi.

Bitlis'in Mutki İlçesi'nin İkizler Köyü yaylasına HPG militanlarının 28 Ağustos 2008'de düzenlediği baskında 2 korucunun yaralandığı bildirildi.

28 Ağustos 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi kırsalında güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 1 militan öldü.

26 Ağustos 2008'de Hakkâri'de askerî malzeme taşıyan bir kamyonun HPG tarafından yakıldığı sürücüsünün de kaçırıldığı iddia edildi.

Bingöl'de Yedisu İlçe Jandarma Komutanlığı'na ait askerî mevzilere, HPG tarafından düzenlenen saldırıda 4 asker ve 2 HPG militanı ölürken; 4 asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçe merkezinde bulunan Askerlik Şubesine 19 Ağustos 2008 gecesi saat 21:35 sularında roketatarlı saldırı düzenlendi. Binaya iki adet roketin isabet ettiği saldırının ardından çatışma çıktı; askerlerin Kışla ve Orman Mahallerini abluka altına alarak, kapsamlı operasyon başlattığı ileri sürüldü.

Genelkurmay Başkanlığı'nın resmî internet sitesinde yer alan açıklamada, 20 Ağustos 2008 günü saat 20:00 sularında Şırnak İli'nin Uludere İlçesi'nin dağlık arazi kesiminde HPG militanları tarafından taciz ateşi açıldığı ve açılan ilk ateş sonucu, bir güvenlik görevlisi yaralandığı belirtildi.

1 Eylül 2008'de Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi'nde HPG militanlarının Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) düzenlediği saldırıda bir asker yaralandı.

2 Eylül 2008'de Bingöl'ün Kiğı İlçesi'nde baraj inşaatını koruma görevine giden askerlere HPG tarafından düzenlenen saldırıda 2 asker öldü, 9 asker de yaralandı.

2 Eylül 2008'de Giresun'un Kümbet Yaylası'nda devriye görevi yapan güvenlik güçlerine HPG militanları tarafından ateş açılması sonucu Murat Gürel adlı asker yaşamını yitirdi.

Bingöl'ün Kiğı İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında 3 Eylül 2008'de çıkan çatışmada 4 militan öldü.

3 Eylül 2008'de Şırnak'ın Küpeli Dağı bölgesinde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın; Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 3 Eylül 2008'de çıkan çatışmada ise 1 militanın öldüğü açıklandı.

5 Eylül 2008'de Şırnak'ta güvenlik güçlerinin yol kontrolü yaptığı esnada önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu Mehmet Ali Yazıcıoğlu ile İlyas Güzel adlı 2 asker öldü.

5 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde mayın patlaması sonucu 1 asker öldü.

6 Eylül 2008'de Siirt'in Baykan İlçesi Tütenocak Köyü civarında güvenlik güçleri ile HPG arasında çıkan çatışmada 1 asker öldüğü, 2 asker de yaralandığı öğrenildi.

7 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi kırsalında HPG'ye yönelik düzenlenen operasyonlarda biri üsteğmen 3 asker ile 3 korucu öldü; 2 asker de yaralandı.

8 Eylül 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde Kato Dağı'na operasyona çıkan güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Sefer Tahran adlı bir köy korucusu yaralandı.

Elazığ'ın Karakoçan İlçesi'nde HPG militanlarının jandarma karakoluna saldırması sonucu Ali Yüksel adlı asker öldü.

8 Eylül 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde HPG ilçe jandarma komutanlığına roketatarla saldırdı. Saldırı sonrasında can veya mal kaybının olmadığı açıklandı.

Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi Jandarma Komutanlığı'na 8 Eylül 2008'de roketatar ve ağır silahlarla yapılan baskınla ilgili oldukları iddiasıyla Abdurrahim Ataman, Rahmi Ataman, Sabri Ataman, Cemal Ataman, Abbas Yiğit ve Kadir Aykut adlı 6 kişi 9 Eylül 2008'de gözaltına alındı.

8 Eylül 2008'de Diyarbakır'ın Dicle İlçesi Kırkpınar Köyü yakınında 7 Eylül 2008'de güvenlik güçleri ile HPG arasında çıkan çatışmada 2 HPG militanı öldü.

10 Eylül 2008'de Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'nde çevre yolunda HPG militanlarının askerî araca düzenlediği saldırıda ölen ya da yaralanan olmadığı öğrenildi.

11 Eylül 2008'de Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 4 militanın öldüğü 1 militanın ise teslim olduğu açıklandı.

12 Eylül 2008'de Şırnak'ın Çakırsöğüt Bölgesi'nde önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu Yakup Ceylan (23) adlı asker yaşamını yitirdi.

18 Eylül 2008'de Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi dağlık arazi kesiminde önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 1 güvenlik görevlisinin yaralandığı bildirildi.

19 Eylül 2008'de Iğdır'ın Aralık İlçesi'nde askerî aracın geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu 3 asker yaralandı.

20 Eylül 2008'de Van'ın Çatak İlçesi dağlık arazi kesiminde önceden döşenmiş patlayıcı maddenin patlaması sonucu 3 güvenlik görevlisinin yaralandığı bildirildi.

21 Eylül 2008'de Hatay'ın Dört Yol İlçesi'ndeki Amanos Dağlarında güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada 1 asker öldüğü, 2 asker de yaralandığı iddia edildi.

20 Eylül 2008'de Tunceli'nin Pülümür İlçesi'nde bayram iznine giden askerleri taşıyan minibüsün geçişi sırasında HPG'liler tarafından önceden döşenmiş uzaktan kumandalı bomba patlatıldı. Saldırıda ölen ya da yaralanan olmadığı açıklandı.

21 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde, HPG militanlarının açtığı ateş sonucu 1 güvenlik görevlisinin yaralandığı açıklandı.

23 Eylül 2008'de Tunceli'nin Nazimiye İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 1 HPG militanı öldü.

24 Eylül 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde, güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 1 HPG militanı öldü.

25 Eylül 2008'de Siirt'in Eruh İlçesi kırsal kesiminde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada, 2 HPG militanı öldü, 2 HPG militanı ve 2 asker de yaralandı.

Kuzey Irak'taki Bölgesel Kürt Yönetimi Peşmerge Bakanlığı sözcüsü Cebbar el Yaver yaptığı açıklamada, 25 Eylül 2008 akşamı Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının Kandil Dağı'nı bombaladığını belirtti.

Genelkurmay Başkanlığı, Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 25 Eylül 2008'de Irak'ın Kandil Dağı bölgesinde Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri'ne (HPG) ait 16 hedefi vurduğunu açıkladı.

25 Eylül 2008'de Siirt'in Eruh İlçesi kırsal kesiminde güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada, 4 HPG militanı öldü.

26 Eylül 2008'de Şırnak'ın Cudi Dağı'nda güvenlik güçleriyle HPG militanları arasında çıkan çatışmada İsrail Işık (23) adlı asker yaşamını yitirdi.

26 Eylül 2008'de Şırnak Emniyet Müdürlüğü'ne ait bakım onarım istasyonuna, HPG militanları roketatarlı saldırıda bulundu. Saldırıda ölen olmazken, 3 adet roketatar isabet etmesi sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

27 Eylül 2008'de Şırnak'ta güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Suat Çağlar adlı asker öldü.

27 Eylül 2008'de Kahramanmaraş'ın Ekinözü İlçesi kırsalında yapılan operasyonda sırasında meydana gelen patlamada Aydın Sarı ve Gökhan Açıkgöz adlı 2 asker yaralandı.

3 Ekim 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Aktütün (Bezelê) Karakolu'na HPG ağır silahlarla saldırı düzenledi. Genelkurmay Başkanlığı yaptığı açıklamada saldırı sonucu 15'i asker, 23'ü militan toplam 38 kişinin yaşamını yitirdiğini, 2 askerinin ağır yaralı, 21 askerinin yaralı olduğunu, 2 askerden ise haber alı-

namadığını ve söz konusu 2 askerinin de ölmüş olabileceğini duyurdu. HPG ise saldırıda 62'si asker, 9'u militan toplam 71 kişinin öldüğünü, 32 askerinin de yaralandığını açıkladı. Karakola yönelik 9 Mayıs 2008'de düzenlenen saldırıda ise Genelkurmay Başkanlığı'nun verilerine göre 6 asker, 19 militan ölmüştü. Karakola ilk saldırı ise 13 Eylül 2008 1992'de olmuş ve 22 asker ölmüştü.

30 Eylül 2008'de Diyarbakır'ın Hani İlçesi'nde, HPG militanlarının açtığı ateş sonucu, 1 askerinin öldüğü, 1 askerinin de yaralandığı bildirildi.

Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 3 Ekim 2008'de Aktütün Karakolu saldırısına katıldıktan sonra Irak'ın kuzeyine gittikleri iddia edilen HPG militanlarının Avaşin-Basyan bölgesinde buldukları gerekçesiyle bölgeyi 4 Ekim 2008'de bombaladıkları bildirildi.

6 Ekim 2008'de Hatay'ın Hassa İlçesi kırsalında, Amanos Dağları'nda, güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Adem Korkmaz (43) adlı korucunun öldüğü bildirildi.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Aktütün Jandarma Sınır Karakolu'na 3 Ekim 2008'de düzenlenen saldırıdan sonra kayıp olan Nurullah Oymak ve Bahattin Erturhan adlı iki askerinin, cesetlerinin bulunduğu 6 Ekim 2008'de açıklandı. Aktütün Karakolu'na HPG tarafından ağır silahlarla düzenlenen saldırıda 15 asker ve 23 militan ölmüş, 23 asker de yaralanmıştı. Aktütün saldırısında ölen asker sayısı 17'ye yükselmiş oldu.

Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 3 Ekim 2008'de Aktütün Karakolu saldırısına katıldıktan sonra Irak'ın kuzeyine gittikleri iddia edilen HPG militanlarının Avaşin-Basyan bölgesinde buldukları gerekçesiyle bölgeyi 5 Ekim 2008'de saldırıdan sonra 3. kez bombaladıkları bildirildi.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi kırsalında 8 Ekim 2008'de güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada yaralanan Tacettin Çeribaş (26) adlı asker, kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

Genelkurmay Başkanlığı, Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Aktütün Jandarma Sınır Bölük Komutanlığı bölgesinde 6 Ekim 2008'de meydana gelen çatışmada HPG üyesi 2 kişinin öldüğünü açıkladı.

7 Ekim 2008'de Şırnak'ın Gabar Dağı mevkiinde, güvenlik güçlerinin HPG'ye karşı bir operasyon başlattığı öğrenildi.

Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 3 Ekim 2008'de Aktütün Karakolu saldırısına katıldıktan sonra Irak'ın kuzeyine gittikleri iddia edilen HPG militanlarının Avaşin-Basyan bölgesinde buldukları gerekçesiyle bölgeyi 6 Ekim 2008'de saldırıdan sonra 4. kez bombaladıkları bildirildi.

7 Ekim 2008'de Şırnak'ın Güçlükönak İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 4 HPG militanı öldü.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 17 Ekim 2008'den itibaren 1 yıl daha sınırötesi operasyon yapabilmesine izin veren tezkerenin uzatılmasına olanak tanıyan düzenleme, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda 8 Ekim 2008'de 18'e karşı 511 oyla kabul edildi.

Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 3 Ekim 2008'de Aktütün Karakolu saldırısına katıldıktan sonra Irak'ın kuzeyine gittikleri iddia edilen HPG militanlarının Avaşin-Basyan bölgesinde buldukları gerekçesiyle bölgeyi 10 Ekim 2008'de, saldırıdan sonra 6. kez bombaladıkları bildirildi.

Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının, 3 Ekim 2008'de Aktütün Karakolu saldırısına katıldıktan sonra Irak'ın kuzeyine gittikleri iddia edilen HPG militanlarının Zap bölgesinde buldukları gerekçesiyle bölgeyi 12 Ekim 2008'de, saldırıdan sonra 7. kez bombaladıkları bildirildi. Vurulan hedefler arasında üst düzey HPG yöneticilerinin de bulunduğu belirtildi.

14 Ekim 2008'de Tunceli'de askerî konvoyu HPG'nin düzenlediği silahlı saldırı sonucu 5 güvenlik görevlisi yaralandı.

Genelkurmay Başkanlığı, Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ndeki Jandarma Sınır Bölüğü'ne 13 Ekim 2008'de HPG tarafından ağır silahlarla ateş açıldığını bildirdi.

15 Ekim 2008'de Hakkâri'de HPG militanlarının güvenlik güçlerine düzenlediği saldırıda 4 askerin öldüğü; yardıma giden helikopterin düşmesi sonucu 1 askerin öldüğü 15 askerin yaralandığı; Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde çıkan

çatışmada 4 HPG militanının öldüğü; Şırnak'ın Cudi Dağı bölgesinde 1 HPG militanının öldüğü açıklandı.

Genelkurmay Başkanlığı'nın resmî internet sitesinden yapılan açıklamada, Türk Hava Kuvvetleri'ne ait savaş uçaklarının Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı bölgesine 17 Ekim 2008'de hava saldırısı düzenlediğini bildirdi. Saldırıda 4 HPG militanının öldüğü açıklandı.

HPG militanlarının Tunceli'de 14 Ekim 2008'de askerî konvoyu düzenlediği saldırıda ağır yaralanan Fikret Yükseler adlı asker, tedavi gördüğü Fırat Üniversitesi Hastanesi'nde 19 Ekim 2008'de yaşamını yitirdi.

21 Ekim 2008'de Bingöl'de güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü açıklandı.

23 Ekim 2008'de Van'ın Başkale İlçesi kırsalında mayın patlaması sonucunda Serhan Avera adlı bir yüzbaşı ağır yaralandı.

28 Ekim 2008'de Irak'ın kuzeyinde bulunan Hakurk, Avaşin-Basyan ve Zap bölgelerini Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na ait savaş uçaklarının bombaladığı açıklandı.

28 Ekim 2008'de Antakya'nın Kisecik Köyü'ndeki hava radar üssüne HPG tarafından roketatarlı saldırı düzenlendi.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi dağlık arazi kesiminde 1 Kasım'da güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 4 militanın öldüğü açıklandı.

4 Kasım'da Van'ın Saray İlçesi'ne bağlı Turan (Panemer) Köyü kırsalında bir askerî aracın HPG tarafından saldırıya uğraması sonucu 1 askerin yaralandığı iddia edildi.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi Çayırılı Sınır Karakolu'na 9 Kasım 2008'de HPG tarafından havan toplarıyla düzenlenen saldırı sonucu 3 asker yaralandı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının 10 Kasım 2008'de Irak'ın kuzeyine düzenlediği hava saldırısında HPG militanı 2 kişinin öldüğü açıklandı.

Hatay'ın Dört Yol İlçesi'ndeki Amanos Dağı'nda 16 Kasım 2008 gecesi güvenlik güçleri ile HPG arasında çıkan çatışmada HPG militanı 1 kişinin öldüğü açıklandı.

17 Kasım 2008'de Gaziantep'in İslahiye İlçesi'ne bağlı Karagöz ve Kızlarufacık Yaylaları'nda arama ve tarama faaliyeti yürüten güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada HPG militanı bir kişinin öldüğü bildirildi.

19 Kasım 2008'de Ağrı'nın Cumaçay Köyü kırsalında güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada Süleyman Can adlı binbaşı öldü, 5 asker yaralandı.

19 Kasım 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 4 militanın ve 2 askerinin öldüğü; 4 askerin yaralandığı iddia edildi.

19 Kasım 2008'de Bingöl'ün Karlıova İlçesi kırsalında önceden yola döşenmiş mayının patlaması sonucu 4 geçici köy korucusu ağır yaralandı.

18 Kasım 2008'de Şırnak'ta güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 1 militan öldü.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 9 Kasım 2008'de Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri (HPG) militanlarının düzenlediği havan saldırısında ağır yaralanan Abdülkerim Aytış (21), tedavi gördüğü hastanede 20 Kasım 2008'de yaşamını yitirdi.

Mardin'den geçen Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattına 21 Kasım 2008'de HPG tarafından saldırı düzenlenmesi sonucu boru hattında yangın çıktı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde bulunan Karataş Jandarma Bölüğü'ne 22 Kasım 2008'de HPG tarafından uzun namlulu silahlarla taciz ateşi açıldı.

24 Kasım 2008'de Ağrı'da, güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü bildirildi.

27 Kasım 2008'de Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde Denizciler Gişesi girişinde polis ekipleriyle kimliği henüz belirlenemeyen 3 kişi arasında çıkan çatışma sonucunda 2 polis memuru yaşamını yitirdi, 4 kişi de hafif yaralandı. Saldırıyı düzenleyen 3 kişinin ise Amanos Dağları'na kaçtıkları iddia edildi.

Genelkurmay Başkanlığı, Irak'ın kuzeyinde bulunan Zap bölgesindeki HPG hedeflerinin 1

Aralık 2008'de Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçakları tarafından bombalandığını açıkladı. Genelkurmay Başkanlığı saldırıda sivil can kaybının bulunmadığını ileri sürdü.

4 Aralık 2008'de Tunceli'nin Esentepe Mahallesi'nde bulunan İl Emniyet Müdürlüğü Özel Harekât Şubesi kontrol noktasına HPG tarafından baskın düzenlendi. Baskın sonrasında can veya mal kaybı olup olmadığı konusunda bilgi edinilemedi.

7 Aralık 2008'de Şırnak'ın dağlık arazi kesiminde güvenlik güçleriyle HPG arasında çıkan çatışmada 2 militanın öldüğü bildirildi.

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçaklarının 16 Aralık 2008'de Kandil Dağı'nda bulunan HPG yerleşimlerine yönelik bir hava harekâtı düzenleyerek bölgenin bombalandığı bildirildi.

24 Aralık 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde askeri bir araca HPG militanlarının silahlı saldırı düzenlemesi sonucu Emrah Karataş, Zeki Yolcu ve Turan Damgacı adlı 4 asker yaşamını yitirdi, 4'ü ağır 13 asker yaralandı.

Dağlıca Saldırısı

21 Ekim 2007'de HPG tarafından esir alınan, 4 Kasım 2007'de teslim edilen ve ardından 10 Kasım 2007'de "görev gereklerine aykırılık, emre itaatsizlikte ısrar ve yurtdışına firar"dan tutuklanan 8 askerle ilgili Askerî Mahkeme'nin verdiği gizlilik kararının kaldırılması için avukatların yaptığı başvurunun reddedildiği 3 Ocak 2008'de öğrenildi.

Kimliği açıklanmayan bir komutanın ise Dağlıca baskınının tüm ayrıntılarını anlattığı mektubu 5 Ocak 2008'de basına yansıdı: "Kuvvet Komutanımız Orgeneral İlker Başbuğ'un konuyla ilgili basın açıklamalarının tarafımıza imza karşılığı tebliğ edilerek bu olay hakkında konuşulmaması konusunda emir verilmesi, beni derinden yaralamış ve bu mektubu kaleme almama neden olmuştur. Biz de insanız ve hata yapabiliriz. Hatalarını görüp itiraf etmek, onlarla yüzleşmek istemeyenlerin hatalarını telafi etmeleri düşünülemez. Telafi edilmeyen hatanın, kusur ve ihmalin ortaya çıkardığı zarar ve can kaybının hesabını vermeyenlerin aynı hatayı tekrarlamamalarını kim garanti edebilir? Milletçe ca-

nımızı acıtan ve onca ailenin evladını koparan bu olayla ilgili gerekenlerin yapılmasını özgür ve tarafsız olan sizler, hiç olmazsa takip ediniz ve sahipsiz bırakmayınız.”

Aynı gün içinde ajanslara baskında kaçırılan 8 askerle ilgili davanın iddianamesinin de tamamlandığı haberi düştü. İddianamede, tutuklu askerlerden Ramazan Yüce hakkında ömür boyu hapis istemi yer aldığı öğrenildi.

8 askerle ilgili iddianamede 6 suçlama yer aldı. Askeri savcının hazırladığı 19 sayfalık iddianamede, 6 ayrı suçtan yargılanacak er Ramazan Yüce için ömür boyu hapis cezası istenirken, diğer 7 asker için 3 ile 5 yıl arasında değişen hapis cezaları isteniyor. Van Askeri Cezaevi'nde 65 gündür tutuklu bulunan askerler şu suçlardan yargılanacak: “suç ve suçluyu alenen övmek”, “büyük zararlar doğuran emre itaatsizlikte ısrar”, “devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçuna yardım etmek”, “yurtdışına firar”, “zincirleme olarak basın ve yayın yoluyla yasadışı örgütün propagandasını yapmak”, “basın ve yayın yoluyla halkı askerlik hizmetinden soğutacak beyanlarda, telkinlerde bulunmak, propaganda yapmak.”

17 Ocak 2008'de Van Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi, Dağlıca'da irtibat kesilen 8 askerle ilgili hazırlanan dava dosyasının içeriği konusunda yayın yapan kuruluşlar hakkında ilgili savcılıkların işlem yaptığını bildirdi.

2 Şubat 2008'de görülen duruşmada 8 asker, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

25 Nisan 2008'de devam eden duruşmayı askeri mahkeme heyeti 15 Ağustos 2008 tarihine erteledi. Heyet, davadaki gizlilik kararı kaldırırken yayın yasağının sürmesine karar verdi.

8 Mayıs 2008'de Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nın baskını gerçekleştirenlerin açık kimlikleri ile bazı bilgi, belge ve ifadeleri Diyarbakır Başsavcılığı'ndan istediği öğrenildi.

24 Mayıs 2008'de ise baskın sırasında Dağlıca Tabur Komutanı olarak görev yapan Kurmay Yarbay Onur Dirik, görevinden alınarak daha pasif bir göreve atandı.

Onur Dirik, son olarak Youtube'a düşen bir ses kaydı ile gündeme gelmişti. Kurmay Yarbay Onur Dirik'e ait olduğu öne sürülen ses kaydında, özetle şu ifadeler yer almıştı:

“Bizim bu olaydaki dehşet hatamızı söyleyeyim mi size? Benim kesinlikle tabur komutanlığından alınmam lazımdı, bu hata üzerine. Ne, biliyor musun? O Ramazan Yüce'nin o telsizin başına konulması. Eğer bu konudaki suçluyu bulma konusunda detaylı bir soruşturma yapılsaydı ben belki kurtarırdım paçayı. Çünkü hakikaten eğiliyordum bu konu üzerine. Ama birileri paçayı kurtaramazdı, kesin. O kadar gelişmiş sistemimiz yok daha.

Geliyor da tamam da kardeşim, hadi tespit edemedin, onu anladık. Ne yapayım edemedim yani, 'uğraştım ama edemedim'. Lan etmene gerek yok ki, herif diyor zaten. İkinci bölükten gidin alın herifi. Kendi eliyle size 'Ben PKK'lıyım' diyor. 'Ben örgüt propagandası yapmaktan, şundan bundan şu şu tarihler arası Diyarbakır, bilmem ne cezaevinde yattım' diyor. Kâğıdını bir çıkarıyorsun 8.5 ay yatmış herif yani. Biz bu herifi teröristlerin dinlendiği telsize koyuyoruz”.

Taraf Gazetesi, Genelkurmay, Kara Kuvvetleri, Jandarma, 2. Ordu ve Hakkâri'deki istihbarat başkanlıklarına, Dağlıca Baskını'nın hangi tepeden yapılacağı, koordinatları, HPG istihbaratçısının kimliği, baskını yapacakların kimliği dahil tüm bilgiler 9 gün önceden bildirildiğini ileri sürdü.

21 Kasım 2008'de Van Askeri Mahkemesi'nde görülen duruşmada, tanık olarak dinlenen Uzman Çavuş Halil Kılıçman, HGP militanlarının saldırıdan iki gün önce Kuzey Irak'tan dokuz katırla bölgeye geldiğini üstlerine bildirdiklerini, ancak ihbara rağmen hiçbir tedbirin alınmadığını iddia etti. Mahkeme heyeti, davanın başından beri uygulanan kısmi yayın yasağının devamına, Dağlıca Tabur Komutanlığı'nda görev yapan bazı komutanlar ile tanıkların dinlenmesine ve Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nca saldırıyı gerçekleştiren teröristlerle ilgili sürdürülen soruşturmanın akıbetinin öğrenilmesi için duruşmayı 27 Şubat 2009'a erteledi.

8. SİVİL ÇATIŞMALAR

Gökhan Elbistan

9 Ocak 2008'de Ankara'nın Kızılcahamam İlçesi'nde "dur" ihtarına uymayan otomobilden açılan ateşle polis memuru Gökhan Elbistan öldü, polis memuru İbrahim Şafak da ağır yaralandı. Polis ekibine ateş açan Süleyman Y. (40) ise tutuklandı.

Marmara Üniversitesi

17 Ocak 2008'de Marmara Üniversitesi'nde sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasında meydana gelen çatışma sonucunda üç öğrencinin yaralandığı bildirildi.

İstanbul Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde 18 Ocak 2008'de 3 öğrenci, aşırı sağcı bir grubun satırlı saldırısına uğradı. Yaralanan öğrencilere ilk tedaviyi fakülte doktoru yaptı. Olaylarla ilgisi olduğu bildirilen 5 öğrenci de gözaltına alındı.

İrkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe! Girişimi

16 Ocak 2008 akşamı aşırı sağcı bir grup İrkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe! Girişimi'nin Ankara Konur Sokak'ta açmış olduğu standı saldırdı. Grup, küfür ve tehdit ederek standta yer alan posterleri yırttı. DurDe! Girişimi 17 Ocak 2008 akşamı bir basın açıklamasıyla olayı kamuoyuna duyurdu ve üyelerinin bir süredir tehdit mesajları aldığını bildirdi.

Nevşehir Üniversitesi

11 Şubat 2008'de Nevşehir Üniversitesi merkez kantininde Kızılırmak Kültürevi üyesi öğrencilere aşırı sağcı bir grubun saldırması sonucu Uğur Doğan çeşitli yerlerinden yaralandı. Kültürevi üyesi öğrenciler, aşırı sağcı gurubun kendilerine "sizi bu okulda yaşatmayacağız", "biz varken siz burada barınamazsınız", "sonunuzu getireceğiz" şeklinde sözler söylediklerini savundu.

Malatya

Malatya'da 24 Şubat 2008'de sınır ötesi operasyonlarla ilgili basın açıklaması yapmak isteyen DTP'lilere kimliği belirsiz bir grup "şehitler ölmez vatan bölünmez", "kahrolsun PKK" sloganları eşliğinde saldırarak linç girişiminde bulundu.

Gazi Üniversitesi

25 Şubat 2008'de Ankara Gazi Üniversitesi Mesleki Teknik Eğitim Fakültesi bahçesinde, üniversitelere başörtüsüyle girilmesine olanak tanıyan anayasa değişikliğinin cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasının ardından üniversitelerdeki uygulamaların görüntüsünü almak isteyen Kanal D muhabirleri Taşkın Ural ve Orkun Öz'e aşırı sağcı bir grup, Kanal D muhabirleri Taşkın Ural ve Orkun Öz'ün başı kapalı öğrencilerin görüntülerini alamayacakları yönünde tehditler savurarak bıçaklı saldırıda bulundu. 2007 yılı içinde Gazi Üniversitesi'nde uzun saçlı ve küpeli oldukları gerekçesiyle 3 kişi, aşırı sağcı grupların; televizyoncu Metin Uca da Abdullah Çatlı hakkında görüşünü bildirdiği için, Abdullah Çatlı'nın yeğeninin saldırısına maruz kalmıştı.

E.O.

28 Şubat 2008'de Kırıkkale'de Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (Yurt-Kur) yurdunda kalan üniversite öğrencisi Emre O., bacak bacak üstüne attığı gerekçesiyle kalabalık bir grup öğrenci tarafından dövüldü. Emre O.'yu kurtarmak isteyen arkadaşı Fatih E. ise aynı öğrenciler tarafından bıçaklandı. Jandarma ekiplerinin olay üzerine başlattığı çalışmalarda dokuz öğrencinin gözaltına alındığı, 10 öğrencinin ise arandığı belirtildi.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

29 Şubat 2008'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) TSK'nin Kuzey Irak'a düzenlediği kara harekâtının sona erdiğine yönelik haberlere sevinen bir gruba aşırı sağcı bir başka grubun saldırması sonucu 1 öğrenci yaralandı.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) 29 Şubat 2008'de TSK'nin Kuzey Irak'a düzenlediği kara harekâtının sona erdiğine yönelik haberlere sevinen bir gruba aşırı sağcı bir başka grubun saldırması sonucu 1 öğrenci yaralandığı olayların ardından 3 Mart 2008'de aşırı sağcı bir grubun öğrencilere saldırması sonucu 3 öğrencinin yaralandığı öğrenildi.

Kahramanmaraş

3 Mart 2008'de Kahramanmaraş'ta Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (Yurt-Kur) yurdunda kalan Sütçü İmam Üniversitesi öğrencileri daha önce de tehdit edildikleri aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradı. Saldırıda 5 öğrenci çeşitli yerlerinden yaralandı.

Harran Üniversitesi

5 Mart 2008'de Şanlıurfa Harran Üniversitesi'nde bozkurt işareti yapıp, "Harran Ovası bozkurtlar yuvası" diye slogan atan aşırı sağcı bir grup, bir başka gruba yanlarında getirdikleri bıçak ve sopalarla saldırdıkları öğrenildi. Olaylarda yaralanan 3 öğrenci tedavilerinin gözetimine alınırken meydana gelen gerginliğin 4 Mart 2008'de yaşanan tartışmaların devamı olduğu bildirildi.

Çukurova Üniversitesi

6 Mart 2008'de Adana Çukurova Üniversitesi'nde ırkçı bildiri dağıtan kimliği belirsiz bir grubun üniversite öğrencilerine saldırması sonucu 6 öğrenci yaralandı.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

5 Mart 2008'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinin karşı çıkmasına rağmen, aşırı sağcı bir grubun fakültede düzenlediği panel sırasında polis ekipleri 4 öğrenciyi gözaltına aldı.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

24 Mart 2008'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde bir öğrencinin okula girişi sırasında aşırı sağcı bir grubun satırlı saldırısına maruz kalarak yaralandığı bildirildi.

İstanbul Üniversitesi

24 Mart 2008'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi yemekhanesinde bildiri dağıtan öğrencilere, aşırı sağcı bir grubun saldırması sonucu Caner Kaya adlı öğrenci yaralandı.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

25 Mart 2008'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF), ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney'nin Türkiye'ye gelmesini protesto eden öğrencilere aşırı sağcı bir grubun saldırması üzerine öğrenciler arasında

kavga çıktı. Aşırı sağcı grubun satır kullandığı belirtilen kavga, polis ekiplerinin müdahaleleriyle sona erdi. 7'si polis 8 kişinin yaralandığı olaylar üzerine 31 Mart 2008'e kadar fakültede eğitime ara verildi.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 25 Mart 2008'de meydana gelen olaylar nedeniyle tutuklanan Erhan Şatur, İnan Özden ve İsmail Yılmaz adlı 3 öğrenci hakkında, 5 yıl 6'şar aya kadar hapis istemiyle dava açıldı.

Polis memurlarının, olaylar nedeniyle basit şekilde yaralandığı kaydedilen iddianamede, üç öğrencinin "kasten yaralama" ve "görevi yap-tırmamak için birden çok kişi ile direnme" suçlarından cezalandırılması talep edildi. Tutuklu öğrenciler 22 Nisan 2008'de serbest bırakıldı.

Pamukkale Üniversitesi

24 Mart 2008'de Denizli Pamukkale Üniversitesi'nde karşıt görüşlü iki öğrenci grubu arasında çıkan tartışmanın kavgaya dönüşmesi sonucu Selahattin Batmaz ve Ahmet Yüksel adlı 2 öğrenci yaralandı.

Karaelmas Üniversitesi

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'nde Ali Kurt adlı bir öğrenci, kaldığı yurttan Aziz Nesin'in kitaplarını okuduğu için 25 Mart 2008'de aşırı sağcı 6 kişi tarafından dövüldü. Burnu kırılan Kurt'a 10 günlük iş göremez raporu verildi.

Akdeniz Üniversitesi

Antalya Akdeniz Üniversitesi'nde 4 Nisan 2008 akşamı 5 Kürt öğrencinin aşırı sağcı bir grup tarafından tehdit edilmesinin ardından, üniversitede hafta sonu yaşanan çatışmalarda 1'i ağır 10 öğrenci yaralandı, 34 öğrenci de gözaltına alındı. MHP Antalya İl Başkanı Mustafa Akar tarafından MHP sempatisini olduğu doğrulanan Ö.U. adlı kişinin ise saldırı esnasında elindeki tabancayı hedef gözeterek ateşlediği kameralar tarafından tespit edildi. 8 Nisan 2008 gecesi 3 öğrenciyi üniversite yurduna girişleri sırasında çevik kuvvet polisleri tarafından kimlikleri soruldu. Polis memurlarının öğrencilere "siz PKK'li misiniz?" demesi üzerine yaşanan gerginliğin ardından odalarına çıkan 3 öğrenci 75 kişilik aşırı sağcı bir grup tarafından linç edilmek istendi. Arkadaşlarının yardımıyla yurttan

ayrılan 3 öğrenci, can güvenlikleri kalmadığı gerekçesiyle yurdu terk etti.

Akdeniz Üniversitesi'nde 6 Nisan 2008'de meydana gelen olaylarla ilgili açılan davaya 22 Aralık 2008'de Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Mahkeme heyeti, yerleşkede ateş açan sanık Ömer Ulusoy'un tutukluluk halinin devamına karar verdi.

Emirhan Karahan

17 Nisan 2008 akşamı İstanbul Kasımpaşa Stadi önünde tartıştığı ülkücüler tarafından 17 yerinden bıçaklanarak öldürülen Emirhan Karahan (18) ile ilgili yürütülen soruşturma kapsamında yakalanan A.A.'nın ifadesi doğrultusunda, Karahan'ın katil zanlılarının kaçtığı yer olarak tespit edilen Beyoğlu Ülkü Ocağı'na baskın düzenlenerek 7 kişi gözaltına alındı. 7 kişinin ifadesinin alınmasının ardından, 7 kişiden 2'si 19 Nisan 2008'de tutuklandı.

Adana

25 Nisan 2008'de Adana'da 1 Mayıs İşçi Bayramı ile ilgili bildiri dağıtan Halkevleri üyesi 2 kişi, kimliği belirlenemeyen aşırı sağcı bir grubun saldırısı sonucu bıçaklanarak yaralandı.

Adana'da 25 Nisan akşamı "1 Mayıs'ta Taksim'e" başlıklı bildiri dağıtan Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi 2 kişi, kimliği belirsiz aşırı sağcı bir grubun saldırması sonucu boynundan ve boğazından bıçaklanarak yaralandı.

Sinan Tanrıverdi

Malatya Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) Başkanı Sinan Tanrıverdi, 26 Nisan 2008'de yaklaşık 25 kişilik aşırı sağcı bir grubun linç saldırısına maruz kaldığını savundu. Derneğin 1 Mayıs İşçi Bayramı hazırlıklarını sürdürürken kendisine saldıran grup tarafından darp edilen Tanrıverdi'nin yüzünde ve kafasında çok sayıda ödem olduğu bildirildi.

Ankara

5 Nisan 2008'de Ankara'da bulunan Ankara Kurtuluş Kilisesi'ne gelen kimliği belirsiz bir kişinin önce kapıyı çaldığı, kapı açılmayınca da kilise önünde bekleyen kilise cemaati üyelerinden birine yaklaşp, "papaz nerede?" diye sorduğu ifade edildi. Kilise önünde bekleyen araçtan takım elbiseli bir başka kişinin ise araçtan inerek

ameliyat eldivenli sağ elinde tuttuğu silahını cemaat üyesine doğrultarak "polisi mi arayacaksınız, boş yere arama biz de polisiz" dediği iddia edildi. Kurtuluş Kiliselerinin Malatya'da öldürülen Zirve Kitabevi çalışanlarının da üyesi olduğu Protestan mezhebi kuruluşu olduğu kilise yöneticileri tarafından bildirildi.

Yıldız Teknik Üniversitesi

6 Mayıs 2008'de İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi'nde İşçi Partisi üyesi oldukları iddia edilen yaklaşık 25 kişilik bir grubun üniversite öğrencilerine saldırdığı ve bazı öğrencilerin yaralandığı ileri sürüldü. 8 Mayıs 2008'de üniversiteye yönelik saldırıyı protesto etmek için okulun panolarına afiş asan 11 öğrenci ise üniversite yönetiminin çevik kuvvet ekiplerini okula davet etmesi üzerine çevik kuvvet ekipleri tarafından gözaltına alındı.

Erzincan Üniversitesi

13 Mayıs 2008'de Erzincan Üniversitesi'nde Osmanlı Genlik Derneği üyesi oldukları iddia edilen aşırı sağcı bir grup, sol görüşlü öğrencilere saldırdı. Saldırı sonrasında Suat Tunç adlı öğrenci bıçaklanarak ağır yaralandı. Tunç'u hastanede ziyaretine giden arkadaşlarına polis ekipleri hastane bahçesinde müdahale etti. Çıkan olaylarda aralarında polislerinde de bulunduğu 4 kişi yaralanırken 24 öğrenci de gözaltına alındı. Gözaltına alınan öğrenciler savcılık işlemlerinin ardından 14 Mayıs 2008'de serbest bırakıldı.

Anadolu Üniversitesi

15 Mayıs 2008'de Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde bahar şenliği düzenleyen öğrencilere saldıran aşırı sağcı grubun 7 kişiyi yaraladığı bildirildi.

Cumhuriyet Üniversitesi

16 Mayıs 2008'de Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde yapılan bahar şenliğine saldıran aşırı sağcı bir grup 7 öğrenciyi yaraladı. Saldırının ardından gözaltına alınan aşırı sağcı 14 öğrenci 18 Mayıs 2008'de serbest bırakıldı.

İstanbul Üniversitesi

22 Mayıs 2008'de İstanbul Üniversitesi'nde faaliyet yürüten öğrenci topluluğu Halk Bilim Kulübü'ne aşırı sağcı bir grubun saldırması

sonucu Emre Eryılmaz, Baki Öztürk, Aliekber Kalender, Duygu Ünal adlı 4 öğrencinin yaralandığı bildirildi.

Barzan Şerefhanoglu

Taraf Gazetesi Bitlis muhabiri Barzan Şerefhanoglu, belirlenemeyen bir sebepten dolayı İ.G. (16) adlı kişi tarafından bıçaklandı. Saldırıda 3 yerinden bıçaklanan Şerefhanoglu, hastaneye kaldırıldı. Şerefhanoglu'nun hayatı tehlikeye atıldığı bildirildi. İ.G. ise gözaltına alındı.

Erdal Güzel

5 Eylül 2008'de Ankara Barosu avukatlarından Erdal Güzel, arabasında sigara içtiği için dolmuş şoförünün saldırısına uğradı. Avukat Erdal Güzel'in darp neticesinde sol kaşı açılırken, şoför ise minibüsüne binerek olay yerinden uzaklaştı. Ankara Barosu avukatlarından Erdal Güzel, yaşadığı olayı şöyle anlattı:

“Sabah saat 10:00 sıralarında kendime ait otomobille adliyeye doğru hareket ettim. Strasburg Caddesi'nde ilerlerken, 06 J 1777 plakalı minibüsün şoförü şerit değiştiren ben de korna çalarak, kendisini ikaz ettim. Işıklara geldiğimde minibüsün şoförü aniden aşağıya inerek, otomobilimin yanına geldi. Sigara içtiğimi fark etmiş olacak ki, otomobilin kapısını açtı ve sinkaflı sözler sarfederek, 'A... s... kafiri. Nasıl sigara içersin? Burası Ermenistan mı' diyerek, elindeki kesici bir aletin kabzasıyla kafama vurdu.”

Orçun Masatçı

Türkiye Tiyatrolar Birliği dönem sözcüsü ve İzmir'in Balçova İlçesi'nin belediye tiyatrosu yönetmeni Orçun Masatçı, 18 Eylül 2008'de Balçova'da aşırı sağcı 4 kişinin sopalı saldırısına uğradı.

Terdin Erdik

Tekin Erdik (18), 5 Ekim 2008 gecesi Adana'da emanet aldığı motosikleti çalmaya çalışan 3 kişi tarafından bıçaklanarak öldürüldü. Zanlılardan 1'i çevredekiler tarafından yakalanırken, 2'si ise kaçtı. Yakalanan kişinin Kürt olduğu öğrenilince, yakalanan kişi linç edilmek istendi. Jandarma ekiplerinin yakalanan kişiyi kalabalıktan çıkarması üzerine zanlıyı linç etmek isteyen grup jandarma ekibinin aracının camlarını kırdı.

İstanbul Üniversitesi

İstanbul Üniversitesi'nde 29 Ekim 2008'de, 6 Kasım YÖK eylemi için hazırladıkları afişleri duvarlara asması üzerine aşırı sağcı bir grup hakaret içeren sözlerle beraber asılan afişleri yırtıp yere attı. Olaya tepki gösteren öğrencilerin afişleri tekrar asınca özel güvenlik birimleri tarafından okuldan çıkarılan aşırı sağcı grup, akşam okul çıkışında afiş asan öğrencilere bıçak ve satırlarla saldırdı. Saldırıda Musa Kurt ve Günay Dağ adlı 2 öğrenci ağır şekilde yaralandı.

Trakya Üniversitesi

12 Kasım 2008'de Edirne'nin Keşan İlçesi'nde Trakya Üniversitesi'ne bağlı Keşan Meslek Yüksekokulu'nda farklı siyasi görüşlere mensup öğrenciler arasında çıkan kavgada Tayfun Toksoy (20), Sinan Küçük (22), Tuncay Veyisoğlu (20), Orhan Koca (20), Selçuk Erim (20) ile Şevki Uğur adlı 6 öğrenci yaralandı, bir öğrenci gözaltına alındı.

İstanbul Üniversitesi

13 Kasım 2008'de İstanbul Üniversitesi'nde aşırı sağcı bir grup çivili sopalarla Hüseyin Üzmez'in tahliye edilmesini protesto eden öğrencilere saldırdı, 3 öğrenci yaralandı, 3 kişi gözaltına alındı.

Türkçü Toplumcu Budun Derneği

“Kürt nüfusu durdurulsun” kampanyasını başlatan İzmir merkezli Türkçü Toplumcu Budun Derneği'nin Başkanı Cenk Tozkoparan hakkında, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçundan TCK'nin 216. maddesi uyarınca dava açıldığı 9 Ocak 2008'de öğrenildi. İddianamede Türkçü Toplumcu Budun Derneği'nin de kapatılması isteniyor.

Derneğin başlattığı kampanyanın bildirisinde şöyle yazıyordu, “Ey Türk kadın ve erkeği! Türkçülük için bir çocuk daha yap. Çünkü sen azalyorsun, hainler, kapkaççılar, uyuşturucu satıcıları çoğalıyor... Biz Kürt ve Çingene çetelerine ve yobazlara hak ettiği cevabı verecek Türkçü Toplumcu Buduncularız.”

Gaziantep'te Kapı ve Duvarlara İrkçi Yazılar

9 Ocak 2008'de Gaziantep'te bazı cadde ve sokak duvarlarına Kürtlere yönelik tehdit ve ha-

karet içeren yazıların yazıldığı; DTP Gaziantep eski İl Başkanı Mustafa Tuç'un oturduğu evin kapısına ise "İMHA" diye yazıldığı belirtildi.

Gaziantep'in Şehitkamil İlçesi'nde bazı cadde ve sokak duvarlarına yazılan yazılarda "Piç Kürt", "Dağdakileri bitirdik, sıra sizde" ifadeleri yer aldı.

İsmailağa Camisi Saldırısı

4 Mayıs 2008'de cemaat lideri Mahmut Ustaosmanoğlu'nun İstanbul'un Beykoz İlçesi'ndeki villasını görüntülemek isteyen Vatan Gazetesi foto-muhabiri İlker Akgüngör, muhabir Alper Uruş ve ulaştırma görevlisi Ahmet Şener'e İsmailağa Camisi cemaati olduğu ileri sürülen 18 kişilik bir grup tarafından linç girişiminde bulunuldu. Saldırıda İlker Akgüngör'ün kaşı açıldı ve yüzü aldığı ağır darbeler nedeniyle şişerek morardı. Ahmet Şener'in kaburga kemiklerinde ezilme oldu. Alper Uruş burnuna ve ağzına darbe aldı.

Beykoz İlçe Jandarma Komutanlığı'na bağlı Çavuşbaşı Jandarma Karakolu ekipleri olaydan hemen sonra villayı ablukaya aldı. Savcılığa arama izni için başvuran jandarma ekibi izin çıkana kadar villa önündeki ablukayı devam ettirdi. Giriş çıkışlar yasaklandı. Bu sırada bir jandarma görevlisi villaya girip saldırıyı gerçekleştirenlerin teslim edilmesini istedi. Kapıyı açan kişi, villada kimsenin olmadığını, saldırganlarla da ilgilerinin bulunmadığını söyledi.

Savcılıktan izin alınmasının ardından villaya giren jandarma ekibi linç girişimiyle ilgisi olduğu gerekçesiyle 10 kişiyi gözaltına aldı.

Sapanca'da Sporculara Saldırı

Sakarya Sapanca'da yapılan Büyükler Türkiye Kürek Şampiyonası'na katılan Ankara Üniversitesi Kürek Takımı sporcuları şortlu gezdikleri için 30 Mayıs 2008'de saldırıya uğramalarının ardından 1 Haziran 2008'de yarışmalardan çekildi.

Kafile Başkanı Prof. Dr. Yılmaz Akça meydana gelen olayların müsabakalardan sonra cereyan ettiğini belirterek, grubun önce kafileye ait minibüsün lastiklerin şişlediğini, daha sonra "burada şortla gezemezsiniz allahsızlar" diye bağırarak sporculara saldırdığını söyleyerek şöyle konuştu: "Her yıl buraya geliriz. Burada her ay yarış vardır. Sürekli aynı yerde kalır, aynı yerde

yemek (Öğretmenevi) yeriz. Saat 20.00 sıralarında minibüsü park ettik. Bu kişiler daha önce çocuklara laf atmışlar. Yemek çıkışı minibüsün lastiklerinin şişlendiğini gördük. Çocuklara, polis alıp geleceğimi söyledim. O anda toplanan birkaç kişi bize, 'Burada şortla gezemezsiniz allahsızlar' diyerek saldırdı. Ellerinde sopa olanlar da vardı. Büyük şaşkınlık içindeydik. Biz spor yapıyoruz. Türkiye'de şortla gezemeyecek miyiz? Taytı kürek çekerken giyeriz. Sporunun kıyafeti budur. Sapanca gibi bir yerde 'allahsızlar' diye bağırarak saldırmaları çok garip."

Saldırıya maruz kalan sporculardan Sait Alican Çiftçi başından, Ayhan Yıldırım, Rasim Aydın, çeşitli yerlerinden yaralanarak ToyotaSa Travmatoloji Hastanesi'ne kaldırıldı.

İsmail Türüt ve Arif Şahin Davası

"Plan Yapmayın Plan" şarkısı ve klibiyle Hrant Dink cinayetini övdükleri ve düşmanlığa tahrik ettikleri gerekçesiyle şarkıya açılan dava savcı mütalaasını bekliyor. İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesi, Arif Şirin ve İsmail Türüt dışında Zeynel Abidin Mutlu ve Hakan Öztekin'i de "suçu ve suçluyu övmek" ve "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek" suçlarından 1,5 ile 7,5 yıl arasında hapis istemiyle yargılıyor.

Mahkeme Başkanı Hâkim Muhlis Sarıkaya, birlikişi raporuna karşı beyanda bulunması için daha önce de süre verilen Cumhuriyet Savcısı Özer Kaya'ya bir kez daha süre verilmesine karar verdi. Yargılamaya 16 Aralık 2008'de devam edildi.

Dokuz Eylül Üniversitesi

13 Mart 2008'de Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Eğitim Fakültesi'nde aşırı sağcı bir grup öğrencilere saldırdı. Olaya havaya ateş açarak müdahale eden polis ekibi, saldırıya uğrayan öğrencilerden 9'unu gözaltına aldı. Gözaltına alınan 9 öğrencinin coplara darp ettiği bildirildi.

Muğla'da Halepçe Sergisine Saldırı

17 Mart 2008'de Muğla'da Halepçe Katliamı'nın yıldönümünde fotoğraf sergisi açan öğrencilere aşırı sağcı bir grup saldırdı.

DTCF'deki olaylar

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 25 Mart 2008'de meydana gelen olaylar nedeniyle tutuklanan Erhan Şatur, İnan

Özden ve İsmail Yılmaz adlı 3 öğrenci hakkında, 5 yıl 6'şar aya kadar hapis istemiyle dava açıldı.

Polis memurlarının, olaylar nedeniyle basit şekilde yaraladığı kaydedilen iddianamede, üç öğrencinin "kasten yaralama" ve "görevi yaptırmamak için birden çok kişi ile direnme" suçlarından cezalandırılması talep edildi. Tutuklu öğrenciler 22 Nisan 2008'de serbest bırakıldı.

Kafkas Üniversitesi Öğrencisi Kişiler

12 Nisan 2008'de Kars Kafkas Üniversitesi'ne bağlı Kağızman Meslek Yüksekokulu öğrencisi Nurullah Acar ile Kasım Çelik adlı 2 kişi, arkadaşlarını yurtlarına bırakmak isterken bir grup tarafından ilçe meydanında dövüldü. Öğrencilerden biri "iş göremez" raporu alırken öğrenciler savcılığa suç duyurusunda bulundu.

Marmara Üniversitesi

Marmara Üniversitesi öğrencisi Adem Adıman, derste işlenen bir konuya ilişkin görüşlerini dile getirdiği için kampus içinde aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradığını söyledi.

25 Nisan 2008'de İHD İstanbul Şubesi'nde yaşadıklarına ilişkin basın açıklaması yapan Adem Adıman, ders sırasında "Bir gün savaşa giresek Kürtleri ve Ermenileri sürer miyiz?" diyen bir sınıf arkadaşının görüşlerine katılmayarak farklı beyanda bulunduğu gün kampus içinde kendilerini "ülkücü" olarak tanıtan 10 kişilik bir grubun saldırısına uğradığını söyledi. Vücudunun çeşitli yerlerinde ve yüzünde morluklar olduğu gözlenen Adem Adıman, şunları ifade etti: "Sınıfta arkadaşımın yaşadığım atışma kısa sürede çözüldü. Ancak kampus içinde daha önce görmediğim bir grup benimle konuşacakları bahanesiyle yürümeye başladılar. 10 kişilik grup içersinde kendisini reis olarak tanıtan biri 'sizi burada barındırmayacağız. Sizi polis bile kurtaramaz. Hepinizi doğrayacak 500 kişi var burada' diyerek tehdit etti. Daha sonra da yanımdaki Mehmet Güneş ile birlikte grubun saldırısına uğradım. Gittiğim polis karakolunda ise bizi suçladılar."

Akdeniz Üniversitesi Saldırısı

Akdeniz Üniversitesi'nde 6 Nisan 2008'de meydana gelen olaylarla ilgili açılan davaya 22 Aralık 2008'de Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde

devam edildi. Mahkeme heyeti, yerleşkede ateş açan sanık Ömer Ulusoy'un tutukluluk halinin devamına karar verdi.

Rahip Orhan Pıçakları'ı Tehdit

Samsun Agepe Kilisesi rahibi Orhan Pıçaklar'ın tehdit edildiğini bildirmesi üzerine Samsun Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, Rahip Orhan Pıçakçılar'ın telefonlarını dinlemeye aldı.

Bu sırada, rahibi arayıp "öleceksin" diye bir kez daha tehdit eden S.S.'nin (17) telefonları tespit edildi. Ordu'da oturan S.S. kurusıkı bir tabanca ile 7 Ocak 2008'de gözaltına alındı. Suçlamaları kabul etmeyen S.S. korkutmak amacıyla telefon ettiğini, herhangi bir örgüt üyesi olmadığını öne sürdü.

S.S.'nin yargılanmasına 26 Mart 2008'de Samsun Çocuk Mahkemesi'nde, Samsun Agepe Kilisesi rahibi Orhan Pıçaklar'ı "ölümle tehdit ettiği" iddiasıyla 2 yıla kadar hapis istemiyle başlandı.

Fulya Başdemir

Ankara Üniversitesi öğrencisi ve Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) üyesi Fulya Başdemir, kendisini takip eden sivil bir polis memuru tarafından tehdit edildiğini belirterek 18 Şubat 2008'de İHD Ankara Şubesi'ne başvurdu.

Eskişehir'de Tehdit

25 Şubat 2008'de Eskişehir'de Osmangazi Üniversitesi'nde okuyan Kürt öğrencilerin oturduğu evlerin karşısındaki duvarlara, üç hilali kurt işareti çizilerek, "Son damla kana kandır" tehditli yazılar yazıldı.

Hamra Konur

10 Mart 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nin DTP'li Belediye Başkanı Muhsin Konur'un eşi Hamra Konur, silahlı saldırı sonucu 2 ayağından yaralandı.

Ali Bayramoğlu'nu Tehdit

Yeni Şafak Gazetesi yazarı Ali Bayramoğlu, 26 Mart 2008'de köşesinde yazdığı yazıda Ergenekon ve benzeri yapılardan tehdit aldığını açıkladı.

Ahmet Hakan Coşkun'u Tehdit

8 Nisan 2008'de Fethullah Gülen'in akrabası avukat Kemalettin Gülen tarafından telefonla

tehdit edildiğini söyleyen Gazeteci Ahmet Hakan Coşkun, şikâyetçi olduğunu ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün inceleme başlatacağını söyledi. 9 Nisan 2008'de gözaltına alınan Avukat Kemalettin Gülen, savcılıkça serbest bırakıldı.

Ahmet Hakan Coşkun, *Hürriyet Gazetesi*'ndeki köşesinde Fethullah Gülen'in yakın akrabası olduğunu ileri sürdüğü Kemalettin Gülen'in kendisini telefonla arayarak, "Eğer Tayyip Erdoğan'ın başına bir şey gelirse ya da AKP kapatılırsa görürsün mantar tabancası mı patlar, yoksa başka bir şey mi patlar! Karşınızda Demokrat Parti döneminin köylüleri yok" dediğini yazmıştı.

9 Ekim 2008'de İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya, tutuksuz sanık Kemalettin Gülen katıldı. Müşteki Ahmet Hakan Coşkun ile avukatı ise duruşmaya gelmedi. Sanık Kemalettin Gülen, tehdit iddiasını yalandı. Mahkeme, çağrılmasına rağmen mazeret bildirmeden duruşmaya katılmayan Ahmet Hakan Coşkun'un zorla getirilmesini kararlaştırıp duruşmayı erteledi.

HADEP İstanbul İl Örgütü'ne Saldırı Davası

HADEP İstanbul İl Örgütü'ne 14 Kasım 2001'de yapılan bıçaklı saldırı ile ilgili davada, binaya bomba süsü verilmiş paketle giren ve partililerin yaralanmasına neden olan Zeki Genç hakkında 31 yıla kadar hapis cezası istendi.

İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 7 yıldır süren davanın 22 Mayıs 2008'de görülen duruşmasında Cumhuriyet Savcısı esas hakkındaki görüşünü açıkladı. Halen tutuklu bulunan Zeki Genç'in de katıldığı davada, Cumhuriyet Savcısı Fethi Türkmen, Zeki Genç'in "adam yaralama", "tehdit" ve "kişiyi hürriyetinden yoksun bırakmak" suçlarından 10 ile 31 yıl arasında hapisle cezalandırılmasını, diğer sanıkların da "ruhsatsız silah bulundurma" suçundan 1 ile 3'er yıl arasında hapsini istedi.

Esas hakkındaki savunmasını yapan Zeki Genç'in avukatı Mehmet Demirek de müvekkilinin 25 aydır tutuklu bulunduğunu belirterek tahliyesine karar verilmesini istedi. Sanığın tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti, sanık avukatının esas hakkındaki savunmasını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

Görülmekte olan dava kapsamında tutuklu yargılandığı sırada Beyoğlu 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yanlışlıkla gönderilen tahliye yazısı üzerine 18 Temmuz 2002 tarihinde cezaevinden çıkan Zeki Genç, 2006 yılında tekrar yakalanarak cezaevine konulmuştu.

Kadıköy'de "Oruç" Dayaaı

2 Eylül 2008'de İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nin Moda Senti'nde bira içen 2 kişiye 3 kişinin saldırdığı öğrenildi. Saldırganların "Ramazan'da içki içmeye utanmıyor musunuz?" dediği ifade edildi.

Eryaman Saldırısı

Ankara Eryaman'da travesti ve transseksüellere yönelik saldırılara da katılan ve ardından Küçük Esat ve Kurtuluş semtlerinde de travesti ve transseksüellere saldıran dört kişinin yargılandığı dava sonuçlandı. 34 ila 45 ay arasında ceza alan sanıklara takdir indirimi uygulandı. Yaklaşık iki yıldır süren davada çete kurmakla suçlanan sanıklar, tutuklulukta geçen süre göz önüne alınarak tahliyeye karar verildi.

17 Ekim 2008'de görülen duruşmada sanıklardan Şammas Taşdemir, transseksüellerin gittikleri kuaföre yönelik baskında silahla yaralamadan 45 ay; diğer sanıklar Harun Çardak ve Ahmet Günay 40'ar ay, Kurtuluş bölgesindeki transseksüellere yönelik silahla yaralama eylemlerinden dolayı Ahmet Günay'ın 34 ay hapis cezasıyla cezalandırılmalarına karar verildi.

Selahattin Cirit'in Linç Edilmesi

5 Kasım 2008'de Selahattin Cirit (27) adlı kişi İstanbul'un Şişli İlçesi'nin Mahmut Şevketpaşa Mahallesi'nde "cinsel taciz yapan bir kişiye" benzediği gerekçesiyle mahalleden kalabalık bir grup tarafından linç edilerek öldürüldü. Baba Sabri Cirit, oğlunun linç edilmesini şöyle anlattı: "Olay günü en son Murat diye bir arkadaşıyla telefonda konuşmuş. Onunla görüşmeye gitmiş. Okmeydanı'ndan geçerken saldırıya uğramış. Son günlerde mahallede kız çocuklarına tacizde bulunan motosikletli bir sapık varmış. Bizim çocuk da yabancı ve motosikletli olduğu için o zannedip saldırmışlar. Saldırganlar, oğlumun parasını, kimliğini cep telefonunu ceplerinde ne varsa hepsini çalmışlar. Oğlum bir hiç uğruna öldü. Katillerin yakalanmasını istiyorum. Polisin Okmeydanı denilen yere ra-

hat giremediğini duydum. Devletin giremediği yer olur mu hiç? Çok şaşırdım. Benim bildiğim bu” dedi.

Romanlara Saldırı

30 Kasım 2008’de İzmir’in Çiğli İlçesi’nde, Romanlara ait iki eve, kimliği belirsiz 5 kişi molotof kokteyli atıp, ev önündeki kamyoneti taşıdıktan sonra kaçtı. Olayda ölen ya da yaralanan olmazken çevrede maddi hasar oluştu. Evi saldırıya uğrayanlardan Erol Meriç (42) şu açıklamayı yaptı: “Bizim şimdiye kadar kimseyle sorunumuz olmadı. Roman olduğumuz için bizim burada yaşamamızı istemiyorlar. Bu mahalleden kovmak istiyorlar. Daha önce bizi tehdit ediyorlardı. Olaydan sonra polisi aradık ama geç geldiler”

Maçka Kampusu

2 Aralık 2008’de İstanbul Teknik Üniversitesi Maçka Kampusu’na *Sancağ* adlı dergiyi satcakları gerekçesiyle giren aşırı sağcı bir grup ile grubun üniversiteye girmesini istemeyen öğrenciler arasında çıkan kavgada 1’i ağır olmak üzere 4 öğrenci yaralandı, 13 kişi de gözaltına alındı.

Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi

3 Aralık 2008’de Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nde aşırı sağcı bir grup, üniversite öğrencilerine bıçaklı saldırıda bulundu. Saldırı sonucunda 3 öğrenci yaralandı.

Marmara Üniversitesi

25 Aralık 2008’de Marmara Üniversitesi’nde Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi bir grup öğrenci üniversitede bir arkadaşlarının dövdüğü iddiasıyla basın açıklaması yapmak istedi. Öğrencilere aşırı sağcı bir grubun satırlarla saldırması sonucu basın açıklaması yapmak isteyen gruptan 6 öğrenci yaralandı.

Volkan Ünver

29 Aralık 2008’de Ankara Üniversitesi öğrencisi Volkan Ünver, Cebeci Semt’inde aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradı. Saldırıda bir bacağına kırıldığı ve sırtına 4 satır darbesi aldığı tespit edilen Ankara Üniversitesi öğrencisi Volkan Ünver’in kaldırıldığı Hacettepe Üniversitesi Hastanesi’nde ameliyata alındığı öğrenildi.

9. HAK SAVUNUCULARINA TEHDİTLER

Perihan Mağden

Yazar Perihan Mağden, *Tercüman Gazetesi*’nin 18 Ocak 2008 tarihli haberiyle hedef gösterilerek yaşam hakkı tehdit edildi.

Gazete haberi şu şekilde verdi:

“Bu çirkin kadına cevabı siz verin, evlatlarımıza ‘Velet’ dedi, şehitlerimize ve paşaya hakaret etti. Kalemimi kurşun gibi kullandı *Radikal* yazarı Perihan Mağden, kanlarından yaptıkları bayrakla haine anlamlı mesaj veren Kırşehirli yiğitler için kalemimi ‘kurşun’ gibi kullandı. Utanmadı, şehitlikle alay etti. Gençlere ‘Zavallılar... Tedaviye alınsınlar’ diyen Mağden, şehitliğe ‘Tabuta yükledikleri gibi yollayıverirler cesedini evine’ benzetmesi yaptı. İşte evlatlara ve şehitlere hakaret eden kadın. Kanyla Türk Bayrağı yapan Türk gençlerini, ‘zavallı’ yerine koyarak aşağılayan, terörist ile bu aslan gençleri aynı kefeye koyan *Radikal Gazetesi* Yazarı Peri-

han Mağden, ‘Be hey de hey hey! Bugün toplu iğneyle parmağını; yarın git bir ananın, birkaç ananın kuzusunu öldür. Sen de ana kuzususun! Seni de başka biri öldürsün’ diye yazdı.

Mağden, haddini aşan yazısında Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt’a hakaret ediyor: ‘Önce İzmir’deki ilkokul öğrencisi kız çocuğunun 25 lira bayram harçlığını nasıl Askeriyemiz’e bağışladığını anlatıyor Büyükanıt. Gözleri, nemli. Ve fakat mağdur: Tutuyor kendini!

Çok duygusal biri Yaşar Paşamız. Çoook. Ben kendisini çok ‘artist’ buluyorum. Yani çok samimi duygulanıyor, çok duygulanıyor; ‘kâh çıkarım gökyüzüne, kâh inirim ennn derinlere’ misali bir O âlemi seyrediyor, bir âlem Onu. Samimi ve aşırı duygulanmalarına ve bunları mutlaka sergileme ihtiyacı hissetmesine ben ‘artistlik’ diyorum. O, mutlaka başka bir şey diyorur.”

Başak Öztaş

İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi'nde basın toplantısı düzenleyen Halk Kültür Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu üyesi Başak Öztaş, çalıştığı işyerinde 21 Şubat 2008'de sivil polis memurları tarafından tehdit edildiğini açıkladı.

Basın açıklamasını okuyan Şenol Akyıldız, kendilerini, "dernekler masası"ndan görevliler olarak tanıtan kişilerin, "hangi örgüte mensupsun", "bunlar mı seni örgütledi" şeklinde sorularla Başaka Öztaş'ı sorguladıklarını ifade ederek, "sivil polis memurları arkadaşımıza, 'eğer birilerini bu durumdan haberdar edersen senin için çok kötü olur' diye tehdit etmişler" dedi.

Orhan Kemal Cengiz

18 Nisan 2007'de Malatya'daki Zirve Yayınevi'nde 3 kişinin katledilmesiyle ilgili davanın müdahil avukatlarından Orhan Kemal Cengiz'e, Malatya'da bulunduğu süre içinde koruma tahsis edildi. Malatya'ya bundan sonraki gidişlerinde korumaların kendisine eşlik edeceğini söyleyen avukat Orhan Kemal Cengiz, ancak şu anda görev yaptığı Ankara'da bir korumasının olmadığını belirtti. Avukat Orhan Kemal Cengiz, bir süre önce, "yaşamına yönelik somut bir tehdidin söz konusu olduğu" gerekçesiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunmuş, yakın koruma tahsisi de dahil olmak üzere, güvenliğinin sağlanması için her türlü tedbirin alınmasını talep etmişti. Zirve Yayınevi çalışanı 3 kişinin öldürülmesi ile ilgili dava Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor. Tutuklu sanıkların "silahlı terör örgütü kurmak", "terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde birden fazla adam öldürmek", "işyeri dokunulmazlığını bozmak" ve "silahlı terör örgütüne yardım etmek" iddiasıyla yargılandıkları davanın 4. duruşması 17 Mart 2008 Pazartesi günü görülecek.

Agos Gazetesi

1 Şubat 2007 tarihinde Agos Gazetesi'nin e-posta adresine Zafer Filiz kullanıcı adıyla gönderilen "iğrenç bir milletsiniz size kucak açıp bağrına basan bu millete karşı düşmanlığınız ve bize her fırsatta çamur atmanız tam bir iğrençlik ve bunun sorumlusu bu hükümet. Siz iğrenç, sadakatsiz, üç kuruşa milletini vatanını satacak milletsiniz. Unutmayın bizde daha çok Çatlı-

lar, Samastlar var, pis Ermeniler" şeklinde tehdit ve hakaret içeren yazıların gönderilmesinin ardından Agos Gazetesi'nin suç duyurusunda bulunması üzerine açılan dava 20 Mart 2008'de sonuçlandı. İstanbul Şişli 9. Asliye Ceza Mahkemesi, sanık Zafer Filiz'in tehdit suçunu işlediği gerekçesiyle 2 yıl, hakaret suçu işlediği gerekçesiyle 1 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verdi. Kararını açıklayan mahkeme cezayı ertelemedi.

Fatma Kurtulan

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Grup Başkanvekili Fatma Kurtulan'a Kırklareli E Tipi Cezaevi'nin faksından tehdit mektubu geldiği iddia edildi. DTP Grup Başkanvekili Fatma Kurtulan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki (TBMM) faks makinesine 26 Mayıs 2008'de imzalı olarak gönderilen mektupta, "Cenab-ı Hak'tan yüce Türk milletini korumasını ve bölücülerin helakını bir an önce vermesini temenni eder, niyaz ederim... PKK'ya terör örgütü demeni, Apo'ya adi bir insan olduğunu söylemeni ve akıllı olmanı istiyorum. Sen bir milletvekilsin... Akıllı ol..." şeklinde ifadelerin yer aldığı bildirildi.

Baskın Oran

Agos Gazetesi'ne 30 Mayıs 2008'de "sanane banane" rumuzuyla "zerkama@hotmail.com" adresinden tehdit içeren bir e-posta gönderildiği bildirildi. Prof. Dr. Baskın Oran'ı hedef alan e-postayı Türk İntikam Tugayları'nın (TİT) üstlendiği belirtilirken e-postada "Hrant'dan sonra yeni hedef Baskın Oran olacak. O pislik de ortadan kaldırılacaktır" denildi. Prof. Dr. Baskın Oran, Diyarbakır'da 10 kişinin ölümüne neden olan bombalı saldırıyı üstlenen ve Akın Birdal'a 1998'de suikast düzenleyen TİT hakkında, ölüm tehditli e-posta nedeniyle, 4 Haziran 2008'de savcılığa suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusunda, Oran'ın hedef haline geldiği belirtilerek, ilk defa "bir terör örgütü olan ve adı, cinayet, bombalama ve tehditlerle anılan TİT imzalı mail'le yaşamına yönelik ciddi bir tehdit almıştır" denildi.

Baskın Oran

30 Mayıs 2008'de Prof.Dr. Baskın Oran'a, Türk İntikam Tugayları (TİT) adına "ölüm tehdidi" içerikli e-posta gelmesi üzerine Baskın Oran'ın e-postayı gönderen adresi savcılığa şikâyet et-

mesine rağmen savcılığın bir girişimde bulunmaması üzerine 3 Ekim 2008'de Baskın Oran'a TİT'den yeni bir tehdit mesajı geldi. Aynı rumuz ve aynı e- posta adresinden gelen mesajda, "it çocukları sizin gibi köpekler bu ülkeyi terk edecek, yoksa sonunuz kötü olur, siktirin gidin ülkemizden. Bizi devlete şikâyet ederek elinize hiçbir şey geçmez. Bakın biz hâlâ dışarıdayız. Baskın piçini de ortadan kaldıracamız" ifadeleri yer aldı.

Baskın Oran

11 Aralık 2008'de Irak'ın Kerkük kentinde 55 kişinin öldüğü, 120 kişinin yaralandığı restoran saldırısını üstlenen Türk İntikam Birliği Teşkilatı (TİBT) adlı örgütün, akademisyen Profesör Doktor Baskın Oran'ı 24 Temmuz 2008'de *Radikal* 2'de "İnternetin Karanlık Yüzü" başlığıyla çıkan yazısından ötürü 6 Aralık 2008'de ölümle tehdit ettiği öğrenildi. TİBT Oran'a şu tehditte bulundu: "İnternetin Karanlık Yüzü" adlı makaleyi kaleme alıp TİBT'yi açığa çıkarmaya yeltenerek, komutanımız Savaşan Atsız'ı ve çalışmalarını deşifreye yönelik girişimlerin sonuçsuz kalacaktır. Kutsal Türk Devleti'ni sonsuza kadar yaşatmak için, önümüzdeki bütün engelleri yerle bir etme kararlılığımızdayız. Kalemin kırılmıştır. Komutanımızın bize verdiği emir doğrultusunda, sizin gibi emperyalist güçlerin yerli kalemşorları tarih sahnesinden silinecektir. Ya Türkçü Devrim, Ya Ölüm".

Eren Keskin'i Tehdit

4 Ocak 2008'de, İnsan Hakları Derneği (İHD) eski İstanbul Şube Başkanı Avukat Eren Keskin'i, Ümraniye Cezaevinden yolladığı mektupla tehdit eden Zeki Özhan'a disiplin soruşturması sonucunda kınama cezası verildiği öğrenildi.

Zeki Özhan'a kınama cezası, "mektuplarda tehdit, hakaret ve sövme gibi çirkin ifadeler kullanmak" ile "idareden habersiz mektup göndermek" eylemlerinden dolayı verildi.

İHD eski İstanbul Şube Başkanı Avukat Eren Keskin'e gönderilen tehdit mektubunda şu ifadeler yer alıyordu:

"Öncelikle vatanımız sağ olsun avukat hanım hangi bayrağa selam verdiğiniz belli değil, siz gene Türk bayrağına selam verin, hepimiz türküz (AMİN). Senide uyarıda bulunuyorum duruşmalara girmeyeceksin, davayı koşturmaya-

caksın, kime destek vereceğini bileceksin, hangi davayı dediğimi biliyorsun, dışarıdaki abimizin üstüne fazla gitmeyeceksin, böyle konular seni aşar vede avukatlığın biter ALLAHA EMANET OL."

Necati Abay'ı Tehdit

Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu (TGDP) sözcüsü Necati Abay'ın ölümle tehdit edilmesi davasının 2. duruşması 6 Şubat 2008'de Sultanahmet Adliyesi 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Duruşmada Cumhuriyet Başsavcılığı, Mert Şahin'in TGDP sözcüsü Necati Abay'a 20.01.2007'de gönderdiği e-mail yoluyla ölümle tehdit ettiği ve iddiayı ikrar ettiğini belirterek, Mert Şahin'in TCK'nin 106/2-b ve 53. maddeleri uyarınca cezalandırılması yönündeki talebini tekrarladı.

Mert Şahin ise Abay'a maili tehdit maksadıyla göndermediğini iddia ederek, yazılı savunma vermek için süre istedi. Mahkeme, Mert Şahin'in talebini dikkate alarak duruşmayı erteledi. Mert Şahin, adliye çıkışı ise "20 yaşındaki gençleri değil, bebek katili DTP milletvekillerini yargılayın" diye bağırdı.

Şaban Dayanan

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, 11 Mart 2008'de yaptığı yazılı açıklamayla dernek çalışanları Şaban Dayanan'ın evine, 8 Mart 2008'de "konut dokunulmazlığı ihlal edilerek" "faili meçhul" saldırıda bulunulduğunu duyurdu.

Dernek tarafından yapılan açıklamada, çelik kapının "profesyonelce" açılarak eve girildiği ve "niyetleri ve kimlikleri" meçhul kişilerin, özellikle evi dağıttıktan sonra evi terk ettikleri kaydedildi. Dayanan'ın komşularının tanıklığına yer verilen açıklamada "Beyanlara göre de; 20-25 yaşlarındaki iki kişi ellerinde iki poşet dolusu eşya ile dışarı çıkmışlardır. Düzgün şive ve fizikleri nedeniyle rahatlıkla uzaklaşmışlardır" ifadelerine yer verildi.

Agos Gazetesi'ni Tehdit

1 Şubat 2007'de *Agos Gazetesi*'nin e-posta adresine "Zafer Filiz" tarafından "iğrenç bir milletsiniz size kucak açıp bağrına basan bu millete karşı düşmanlığınız ve bize her fırsatta çamur atmanız tam bir iğrençlik ve bunun sorumlusu

bu hükümet. Siz iğrenç, sadakatsiz, üç kuruşa milletini vatanını satacak milletsiniz. Unutmayın bizde daha çok Çatlılar, Samastlar var, pis Ermeniler” ve benzeri içerikli tehdit ve hakaret mektuplar gönderilmesi üzerine *Agos Gazetesi* suç duyurusunda bulunmuştu. Açılan dava 20 Mart 2008’de sonuçlandı. Mahkeme, “varsayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanarak” sanığın suçu işlediğine karar verdi.

İstanbul Şişli 9. Asliye Ceza Mahkemesi’nin 2007/613 sayılı dosyası ile gerçekleştirilen yargılamanın karar duruşmasında sanık Zafer Filiz’in tehdit suçunu işlediği gerekçesiyle 2 yıl, hakaret suçu işlediği gerekçesiyle de ilave 1 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildi. Kararını açıklayan mahkeme cezaı erteledi.

Eğitim-Sen ve BTS Sivas Şubeleri’ne Saldırı

12 Haziran 2008’de Eğitim-Sen ve BTS Sivas Şubeleri saldırıya uğradı. Saldırıda BTS levhası söküldü, kapıya “Müslümanların bayramı 2 Temmuz, kahrolsun Hırant Dink ve Aziz Nesin” yazılı bir kağıt asıldı.

Yamanlar Kültür Merkezi

İzmir’in Yamanlar Mahallesi’nde bulunan Yamanlar Kültür Merkezi (YKM), Sevdilli ve Çevre Köyleri Yardımlaşma ve Kültür Derneği (Sev-Der) ve mahallede bulunan bazı dükkanlar 2 Eylül 2008’de kimliği belirsiz kişilerce (X) şeklinde işaretlendi. İşaretlerin dört kişi tarafından konulduğu bildirildi. Görgü tanıklarının anlatımlarına göre; araç kurum veya dükkanların önüne park ettikten sonra, dördü de takım elbiseli kişilerden biri araçtan işaretleri koydu.

10. ERGENEKON DAVASI

12 Haziran 2007’de İstanbul’un Ümraniye İlçesi’nde bir gecekondu bulunan el bombaları, TNT kalıpları ve füyelerle ilgili başlatılan soruşturma 2008 yılında önemli gözaltı ve tutuklamalar sonucunda Ergenekon Davası’na dönüştü. Bu kapsamda 2008 yılının ilk gözaltı dalgasında 22 Ocak 2008’de Emekli Tümgeneral Veli Küçük, Avukat Kemal Kerinçsiz, Akşam Gazetesi Yazarı Güler Kömürcü ve Türk Ortodoks Patrikhanesi Basın Sözcüsü Sevgi Erenerol, Emekli Albay Fikri Karadağ, Emekli Yüzbaşı Mehmet Zekeriya Öztürk’ün aralarında bulunduğu 33 kişi gözaltına alındı.

Operasyon kapsamında, Hrant Dink suikastının azmettiricisi olarak yargılanan Yasin Hayal’in avukatı Fuat Turgut da İzmir’deki evinden gözaltına alındı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin, konuyla ilgili yaptığı yazılı açıklamada “15 kişinin halen tutuklu bulunduğu soruşturma kapsamında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın CMK 250. maddesi ile yetkili cumhuriyet savcıları tarafından verilen talimatla 22.01.2008 tarihi itibarıyla toplam 33 kişi gözaltına alınmıştır. İstanbul İli’nde yapılan operasyonlarda gözaltına alınan Veli Küçük, Mehmet Zekeriya Öztürk, Fevziye Erenerol,

Güler Kömürcü, Sami Hoştan, Ali Yasak, Mehmet Fikri Karadağ, Hüseyin Gazi Oğuz, Kahraman Şahin, Oğuz Alpaslan Abdülkadir, Raif Görüm, Hüseyin Görüm, Ümit Oğuztan, Erdal İrtem, Kemal Kerinçsiz, Engin Zorba, Asım Deniz, Atilla Aksu, Murat Özkan, Satılmış Balkaş, Mehmet Boğazkaya, Emin Caner Yiğit, Erol Ölmez, Yusuf Görüm, Müzeyyen Şen, Ayşe Ceylan Geçyol, Anadolu Madjar ile İstanbul İli dışında yapılan operasyonlarda gözaltına alınan Muhammed Yüce, Erkut Ersoy, Yaşar Aslanköylü, Tanju Okan, Ahmet Ceyhan ve Fuat Turgut haklarındaki gözaltı ve soruşturma işlemleri CMK 250. maddesi ile yetkili 2 Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılmaktadır” denildi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 15 Haziran 2007’de verdiği gizlilik kararı ile İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 21 Haziran 2007’de verdiği yayın yasağı kararı hatırlatılarak soruşturmanın devamı olan 22 Ocak 2008’deki gözaltılar ve müteakip soruşturma işlemlerinin de bu gizlilik ve yayın yasağı kapsamında tutulduğu kaydedilen açıklamada, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin, halen tutuklu 15 kişinin “silahlı terör örgütü kurmak ve yönetmek”, “bu örgüte üye olmak”, “askeri itaatsizliğe teşvik etmek”, “devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etmek”, “sayı ve nitelik

bakımından vahim olan silah veya mermileri bulundurmak” ve “patlayıcı madde bulundurmak” suçlarından tutukluluk hallerinin devam ettiğini bildirdi..

Ümraniye’de ele geçirilen patlayıcılardan 27 el bombasının seri numaralarının *Cumhuriyet Gazetesi’ne* atılanlarla aynı olduğu ortaya çıkmış ve başlatılan soruşturma sonucunda Emekli Yüzbaşı Muzaffer Tekin’in de aralarında bulunduğu 15 kişi tutuklanmıştır.

Gözaltına alınanların ortak özelliklerinden biri olan üye oldukları Kuvayı Milliye Derneği’ni Mersin’de dernek üyelerine silah üzerinde yemin ettirmesiyle gündeme gelmişti. Ayrıca söz konusu derneğin “13500 kişilik hain” listesi oluşturduğu ortaya çıkmıştı. Emekli Tuğgeneral Veli Küçük’ün ise 1990’lı yıllarda Güneydoğu’da ve Marmara’daki faili meçhul cinayetlerin ve yargısız infazların sorumlusu olarak gösterilen JİTEM’in kurucusu olduğu iddia ediliyor. Emekli Tuğgeneral Veli Küçük’ün adı ilk kez Susurluk kazasıyla duyulmuştu. Kazada ölen Abdullah Çatlı’nın son telefon görüşmelerinden birini Veli Küçük’le yaptığı belirlenirken, Susurluk’un kilit isimlerinden Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım’ın kullandığı cep telefonunun da Veli Küçük adına kayıtlı olduğu tespit edilmişti.

Avukat Kemal Kerinçsiz ise “Türklüğe hakaret”i düzenleyen TCK’nin 301. maddesinin davalarıyla gündeme gelmişti. Avukat Kemal Kerinçsiz, Ümraniye’de ele geçirilen el bombaları ile ilgili yürütülen soruşturma çerçevesinde Emekli Yüzbaşı Muzaffer Tekin ve Yazar Ergün Poyraz’ın avukatlığını yapıyordu.

23 Ocak 2008’de yapılan baskınlarda Ankara’da 10, Diyarbakır’da ise 3 kişiyi gözaltına alındı. Böylece, Ergenekon Operasyonu’nda gözaltına alınanların sayısı 46’ya yükseldi.

Basında, gözaltına alınanlarla ilgili çeşitli iddialar ortaya atılırken 2007 yılında Ankara’da Sıhhiye Otoparkı’nda ele geçirilen ve PKK’ye ait olduğu iddia edilen bomba yüklü minibüsü “Ergenekon Örgütü”nün otoparka bıraktığı ileri sürüldü.

Gözaltına alınanlardan 5’i 26 Ocak 2008’de tutuklanırken Drej Ali lakaplı Ali Yasak’ın da aralarında bulunduğu 13 kişi serbest bırakıldı.

22 Ocak 2008’de gözaltına alınanlardan Emekli Tuğgeneral Veli Küçük, Emekli Albay Fikri Karadağ, Susurluk hükümlüsü Sami Hoştan ve Avukat Kerinçsiz’in de aralarında bulunduğu 8 kişi ise 26 Ocak 2008’de tutuklandı. Gazeteci Güler Kömürücü ise serbest bırakıldı. Güler Kömürücü hakkında hakkında yurtdışına çıkış yasası konuldu.

Öte yandan, soruşturmada 2 kişinin daha 26 Ocak 2008’de gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan R.S.’nin ve İ.G., 27 Ocak 2008’de sorgulanmalarının bitmesinin ardından serbest bırakıldı.

Emekli Tuğgeneral Veli Küçük’ün 26 Ocak 2008’de tutuklanmasının ardından Küçük’e ilişkin yeni bilgiler ortaya çıktı. Bunlardan birisi Danıştay tetikçisi Arpaslan Arslan’la yan yana çekilmiş fotoğrafının ortaya çıkması diğeri ise Hrant Dink’i tehdit ettiği iddialarıydı.

Soruşturma kapsamında gözaltına alınan Abdullah Arapoğlu ise 29 Ocak 2008’de tutuklandı.

6 Şubat 2008’de Antalya ve Alanya’da 2 üniversite öğrencisi gözaltına alındı, daha önceden gözaltına alınıp serbest bırakılan Ümit Oğuztan ise tutuklanarak cezaevine gönderildi.

22 Şubat 2008’de 4 ilde eşzamanlı olarak düzenlenen operasyonlar sonucu Semra Özal’ın kuyumcusu olarak tanınan Hayrettin Ertekin’le birlikte Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emin Gürses, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Öğretim Üyesi Ümit Sayın, Gazeteci Vedat Yenerer, Orhan Tunç ve Muammer Karabulut’un da aralarında bulunduğu 10 kişi daha gözaltına alındı.

Gözaltına alınanlardan Doç. Dr. Ümit Sayın, Doç. Dr. Emin Gürses, gazeteci-yazar Vedat Yenerer, yazar Orhan Tunç, Hayrettin Ertekin ve Muammer Karabulut, 26 Şubat 2008’de nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi’nce tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Hakkında yakalama kararı çıkartılan Abdülmuttalip Tongar 7 Mart 2008’de yakalanarak, nöbetçi İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’ne çıkartıldı ve mahkeme tarafından tutuklanarak cezaevine gönderildi. Abdülmuttalip Tongar’ın tutuklanmasıyla, soruşturma kapsamında tutuklananların sayısı 39’a yükseldi.

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın talebi üzerine, cinayet işlediği gerekçesiyle Oltu Cezaevi'nde bulunan S.A., soruşturma kapsamında 13 Mart 2008'de Erzurum Adliyesi'ne getirildi. S.A., burada alınan ifadesinin ardından çıkarıldığı nöbetçi mahkeme tarafından tutuklanmasına karar verilerek, yeniden Oltu Cezaevi'ne konuldu. S.A.'nın "Ergenekon Örgütü"yle ilgili yargılama başladığında İstanbul'a gönderileceği ileri sürüldü

21 Mart 2008'de soruşturma kapsamında İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, Genel Sekreteri Ferit İlsever, *Cumhuriyet Gazetesi* Başyazarı İlhan Selçuk ve İstanbul Üniversitesi eski Rektörü Kemal Alemdaroğlu'nun da aralarında bulunduğu 12 kişi gözaltına alındı.

Gazeteci İlhan Selçuk nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki sorgusunun ardından 23 Mart 2008'de serbest bırakıldı. Cumhuriyet savcısının talebini değerlendiren nöbetçi mahkeme, Selçuk hakkında yurtdışına çıkış yasağı konulmasına karar verdi. Selçuk ile birlikte Doğu Perinçek'in Ankara'da gözaltına alınan 4 koruması da serbest bırakıldı.

24 Mart 2008'de soruşturma kapsamında gözaltına alınan eski İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu, savcılıktaki ifadesinin ardından çıkarıldığı nöbetçi mahkeme tarafından serbest bırakıldı. Aralarında İşçi Partisi'nin Genel Sekreteri Ferit İlsever'in de bulunduğu 3 kişi ise tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Nöbetçi mahkeme, Alemdaroğlu hakkında yurtdışına çıkış yasağı kararı aldı ve her ayın 1'i ile 15'inde bağlı bulunduğu karakola imza atması şartı getirdi.

24 Mart 2008'de sorgusu tamamlanan İşçi Partisi Genel Doğu Perinçek de tutuklandı.

21 Mart 2008'de sabaha karşı gerçekleşen operasyonda 12 kişi gözaltına alındı ve 5 kişi operasyon çerçevesinde tutuklandı. Böylece tutuklu sayısı 43'e yükseldi. İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, "yasadışı örgüt yöneticisi olduğu" gerekçesiyle tutuklanan ilk kişi oldu. Diğer şüphelilerin tümü örgüt üyeliğinden tutuklanmıştı.

26 Mart 2008'de Ulusal Kanal İzmir Temsilcisi Hayati Özcan, Basın Propaganda Sorumlusu

Hikmet Çiçek, İşçi Partisi Genel Sekreteri Nusret Senem gözaltına alındı. Gözaltına alınan 3 kişi 29 Mart 2009'da tutuklandı.

2007 yılında tutuklanan Fuat Ermiş'in avukatının itirazının ardından 16 Nisan 2008'de Fuat Ermiş'in serbest bırakıldı.

Soruşturma çerçevesinde 3 aydır aranan Kuva-yı Milliye Derneği Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürü olduğu belirtilen Ali Kutlu 17 Nisan 2008'de teslim oldu. Ali Kutlu, savcılıkta ifadesi alınmasının ardından gönderildiği nöbetçi İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanarak cezaevine konuldu.

28 Mayıs 2008'de, soruşturma kapsamında aranan Rasim Görüm, nöbetçi İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Soruşturma kapsamında gözaltına alınan Emekli Tümgeneral İhsan Gürcihan'ın oğlu Behçet Gürcihan, 8 Haziran 2008'de tutuklanarak cezaevine gönderildi.

12 Haziran 2008'de ise Ankara Emniyet Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nda görevli Başkomiser F.K. tutuklanarak cezaevine gönderildi.

18 Haziran 2008'de Murat Çağlar adlı kişi tutuklanarak cezaevine gönderildi. Böylece soruşturma kapsamında tutuklananların sayısı 50'ye yükseldi.

5 ay önce gözaltına alınarak tutuklanan Levent Kara'nın, Ergenekon Soruşturması'yla ilgisi bulunmadığı anlaşıldı. Kara, 20 Haziran 2008'de tahliye edildi.

1 Temmuz 2008'de Ergenekon Soruşturması kapsamında Emekli Orgeneraller Hürşit Tolon ve Şener Eryugur ile *Cumhuriyet Gazetesi* Ankara Temsilcisi Mustafa Balbay, Ankara Ticaret Odası Başkanı Sinan Aygün'ün de aralarında bulunduğu 23 kişi çeşitli illerde yapılan eşzamanlı operasyonlar sonucu gözaltına alındı.

Gözaltına alınanlardan Şener Eryugur en son Jandarma Genel Komutanlığı yapmıştı. Şener Eryugur Atatürkçü Düşünce Derneği'nin Genel Başkanı olarak Cumhuriyet mitinglerinin düzenleyicisi arasında yer alıyordu.

Gözaltına alınan 23 kişiden Emekli Orgeneral-ler Hürşit Tolon ve Şener Eruygur'un da aralarında bulunduğu 9 kişi 4 Temmuz 2008'de tutuklandı.

Serbest bırakılan Gazeteci Mustafa Balbay, adliye çıkışında "benimle ilgili sorular mesleğimle ilgiliydi, eşime ve çocuklarıma kavuşacağım için mutluyum ama terör yaralısıyım" dedi.

Öte yandan 20 Haziran 2007'de tutuklanan Kud-dusi Okkır, tutuklu bulunduğu Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde akciğer kanseri, beyin ve kemik metastasına yakalandığı için 10 Mayıs 2008'de Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne yatırıldı. Daha önce de mahkemeye başvurdu-ğunu; fakat "delilleri karartabileceği" gerekçe-siyle eşinin serbest bırakılmadığını söyleyen Kuddusi Okkır'ın eşi Sabriye Okkır, Kuddusi Okkır'ın sağlık durumuna dair raporu İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na sundu ve Kuddusi Okkır, savcılığın talebiyle nöbetçi mahkeme tarafından 1 Temmuz 2008'de serbest bırakıldı. Kuddusi Okkır, 6 Temmuz 2008'de Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde ceza-evinde yakalandığı hastalık nedeniyle hayatını kaybetti.

4 Temmuz 2008'de tutuklanan Ankara Ticaret Odası Başkanı Sinan Aygün ile Barbaros Hayrettin Altıntaş, 14 Temmuz 2008'de avukatları-nın yaptığı itiraz sonucu serbest bırakıldı.

Kamuoyunda "Ergenekon" olarak bilinen 12 Haziran 2007'de Ümraniye'de bulunan patlayıcılarla ilgili başlatılan soruşturmanın iddia-namesinin tamamlanan bölümü 14 Temmuz 2008'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne verildi. İddianamede tutuklu ve tutuksuz 86 kişi "hükümeti darbe ile devirmeye teşebbüs", "Danıştay Saldırısı" ve *Cumhuriyet Gazetesi*'nin bombalanması, "halkı tahrik" ve "askeri itaatsizliğe teşvikle" suçlanıyor.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin, yaptığı açıklamada, iddianamenin "tamamlanan" bölümünün mahkemeye sunuldu-ğunu, "Darbe Günlükleri" ile 1 Temmuz 2008'de yapılan operasyonun bu iddianame kapsamın-da olmadığını belirtti. Başsavcı, soruşturmanın 3 cumhuriyet savcısı tarafından yürütüldüğünü ve hazırlanan bölümünün UYAP sistemi üzerinden, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne tevzi edildiğini belirtti.

Başsavcı Aykut Cengiz Engin, iddianamenin hazırlanmasının gecikmesine ilişkin şunları söyledi: "Bir bölümü tamamlanan soruşturma-yla ilgili olarak basın ve yayın organlarından ve kamuoyundan en fazla eleştiri konusu olan hu-suslardan biri de iddianamenin düzenlenmesi-nin bir yılı aşan bir süreyi almasıdır. Bu konuda görevli olup iddianameyi düzenleyen Cumhu-riyet Savcılarında aldığımız bilgilere göre, so-ruşturmanın çok kapsamlı olması ve şüpheli sa-yısının fazlalığı, teknik ve fiziki takipler ve ara-malarda elde edilen yüz binlerce sayfa belge ve dokümanların yeni operasyonları gerektirmesi, bunların incelenmesi ve tasnifi, elde edilen bel-gelerle ilgili olarak yazışma yapılan kurumlardan cevapların beklenmesi, özellikle yeni CMK hükümleri gereğince iddianamenin düzenlen-mesi için soruşturmaya esas teşkil eden tüm de-lillerin toplanmasının gerekli olması, bu belge ve delillerin değerlendirilmesinin uzun süreleri kapsamaması ve nihayet 441 klasör ekleri bulunan ve 2 bin 455 sayfadan oluşan bir iddianamenin tanzimi ve yazılması gibi zorunlu sebeplerle da-vanın açılması bugüne kadar uzamıştır."

2 bin 455 sayfadan oluştuğunu ve 441 klasör ekleri bulunan iddianamede, 48'i tutuklu 38'i tutuksuz 86 şüpheli hakkındaki suçlamalar şö-y-le: "Silahlı terör örgütüne üye olmak", "silahlı terör örgütüne yardım etmek", "cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmak veya görev yapmasını en-gellemeye teşebbüs", "Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı halkı silahlı isyana tahrik", "patlayıcı madde bulundurmak, atmak ve bu suçları azmettirmek", "Danıştay saldırısına ve *Cumhuriyet Gazetesi*'ne patlayıcı madde atmak suçlarına azmettirmek", "devletin güvenliğine ilişkin gizli belgeleri temin etmek, kişisel verile-ri kaydetmek", "askeri itaatsizliğe teşvik", "hal-kı kin ve düşmanlığa alenen tahrik".

Başsavcı, şüpheli olarak ifadeleri alınan 36 kişi hakkında ise kamu adına kovuşturmaya yer ol-madığının anlaşıldığını bildirdi.

İddianamede yer alan ve belirtilen suçlarla ilgi-li birkaç hususu açıklamayı gerekli bulduğunu ifade eden Başsavcı Aykut Cengiz Engin, hak-larında dava açılan şüphelilerden her birine bu suçların tamamının isnat edilmediğini vurgula-dı.

Başsavcı Aykut Cengiz Engin, Beşiktaş'taki İstanbul Adliyesi bahçesinde yaptığı açıklamada, iddianamede ifade edilen "terör örgütü" nün, herkesin bildiği klasik anlamda "bölücü" veya "ideolojik" terör örgütü olmadığını belirtti.

Aykut Cengiz Engin, "Terör tanımı, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde yer almıştır. Bu maddede bölücü ve ideolojik terör örgütlerinin amaçlarını ifade eden tanımın yanında, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini ve kamu düzenini bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi ve kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylem de terör suçu olarak kabul edilmiştir" diye konuştu.

Aykut Cengiz Engin, "Örgütün adı var mı?" şeklindeki soruya, "Bu örgüt ismi, soruşturmayı yapan savcılarımız tarafından konulmuş bir isim değildir. Zira Cumhuriyet Savcılarının yapmış oldukları soruşturmalarda herhangi bir isim konulmaz. Böyle bir uygulama söz konusu değildir. İddianamede yer alan ve kamuoyunda 'Ergenekon' olarak vasıflandırılan bu isim, bir örgütün yapılanmasında örgüt mensubu olarak iddia edilen kişilerin kendilerinin örgütlerine verdikleri bir isimdir. Bu itibarla bu şekilde zikredilmiştir" cevabını verdi.

İddianame 26 Temmuz 2008'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi. Silivri Cezaevi'nde görülecek Ergenekon Davası'nın ilk duruşmasının 20 Ekim 2008'de görülmesine karar verildi.

İddianamede, 12-13 Mart 1995'te meydana gelen Gazi Mahallesi olaylarından Danıştay Saldırısı'na, Hrant Dink suikastinden Zirve Yayınevi katliamına kadar son yıllarda ses getiren tüm eylemlerin faili olarak Ergenekon Örgütü gösteriliyor.

Ergenekon Örgütü'nün kaos oluşturmak amacıyla yaptığı eylemlerin başında Danıştay Saldırısı bulunuyor. İddianamenin Danıştay Saldırısı'yla ilgili bölümünde, bu saldırı nedeniyle müebbet hapis cezasına mahkûm olan Osman Yıldırım'ın ifadelerine yer veriliyor. Osman Yıldırım, ifadesinde Veli Küçük ile Muzaffer Tekin'in, Danıştay Saldırısı'nın planlayıcısı ve organize edicisi olduğunu belirtiyor.

Cumhuriyet Gazetes'i'ne yönelik üç ayrı bombalı saldırı eylemi de Ergenekon Örgütü'yle bağlantılı gösteriliyor. Bu bağlantıya dayanak olarak yine Osman Yıldırım'ın ifadeleri gösteriliyor. Yıldırım, 3 el bombasını Muzaffer Tekin ve Oktay Yıldırım'ın kendisine verdiğini öne sürüyor.

Doç. Dr. Necip Hablemitoğlu cinayetine ilişkin bilgiler yine Osman Yıldırım'ın ifadelerine dayandırıldı. Osman Yıldırım, ifadesinde şunları söyledi: "2002 yılında Veli Küçük, Muzaffer Tekin ve Osman Gürbüz ile toplantı yaptık. Osman Gürbüz bana 1 milyon dolar karşılığında Necip Hablemitoğlu'nu öldürmeyi teklif etti. Ben kabul etmeyince Veli Küçük, 'Osman bu iş yine sana kaldı' dedi. 6-7 ay sonra Osman Gürbüz'ü gördüğümde 'Hablemitoğlu'nun parasını malsalarda bitirdik' dedi"

İddianamede, 9. gizli tanığın Gazi Mahallesi olaylarının emrini Veli Küçük'ün verdiğini söylediği belirtiliyor.

İddianameye göre, Ergenekon Örgütü, Org. Yaşar Büyükanıt ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın yanı sıra, DTP'li Ahmet Türk, Fener Rum Patriği Bartholomeos, yazar Orhan Pamuk ve gazeteci Fehmi Koru'ya suikast yapmayı planlıyordu.

İddianameye göre, Kuvayı Milliye Derneği'nin Mersin'de bir düğün salonunda düzenlediği üyelik kabul töreninde, Kuran ve tabanca üzerine el basan üye adaylarına Fikri Karadağ tarafından "Türk anadan ve Türk babadan doğmuş soyunda dönme olmayan Türkoğlu Türküm ben bu uğurda ölmek var öldürmek var" cümleleriyle başlayan bir yemin ettirildi. Karadağ yemin töreninden sonra gazetecilere, 13.500 kişilik bir hainler listesi hazırladıklarını, bunu kamuoyuna açıklayacaklarını söyledi ve "Listede kimler var?" sorusuna "Senin annen de baban da olabilir" cevabını verdi.

Mersin temsilcisi Kemal Canay da 13 Aralık 2006'da yaptığı basın açıklamasında bu listeyi kastederek, "Genel Merkezimizin hain olduğunu belirttiği 13.500 kişi ve kurum var. Genel başkanımız Fikri Karadağ, yurtdışına para kaçırarak bu hainlerin listesini onların en çok güvendiği kaynaklardan elde etti. Vatana ihanet kanunu kaldırıldı. Biz bu kanunun yeniden yürürlüğe girmesini istiyoruz. Adam ihanet ediyor elini

kolunu sallaya sallaya geziyor. Mersin PKK ve Siyonistlerce işgal edildi. Türk çocukların elinden ekmekleri alınıyor. Mersin’de suç işleyenlerin %90’ını Doğulu ve Güneydoğulu’dur. Türk çocuğu suç işlemez” dedi.

İddianamede Ümraniye’de bulunan patlayıcılar için, “bu soruşturmanın başlamasına esas olan olayda ele geçen el bombalarının hangi amaçla ve nerelerde kullanılacağı tespit edilememiştir. Tespit edilen husus bu bombalar ve aynı kapsamda Eskişehir ilinde ele geçen bombalardan 3 tanesinin sözde Türban konusundaki karikatürü yayınlamasından dolayı *Cumhuriyet Gazetesi*’ne atıldıklarıdır” ifadeleri kullanıldı. Ergenekon Örgütü’nün *Cumhuriyet Gazetesi* ve Danıştay Saldırısı’ndaki amacı şöyle anlatıldı: “...özellikle bu eylem tarihlerinde gündemde olan türban tartışması taraflarını, tartışma zemininden artık kampaşmaya çekmeyi, toplumun farklı görüşe sahip kesimlerini birbirlerine ve nihayet yönetime karşı ayaklandırmayı, bu şekilde ülkede kargaşa ortamı oluşturup ordu içerisinde kendilerine destek olacaklarını umdukları kişiler ile yönetimi ele geçirmeyi amaçladıkları anlaşılmaktadır.” Gizli tanık 17’nin, “Ali Kutlu’nun Mersin’de VKGB tarafından organize edilen bayrak mitinginde yer aldığını ve miting öncesi iki adet Türk bayrağının VKGB tarafından halkın galeyana getirilmesi için özellikle yaktırıldığını, bundan dolayı da 10.000 kişinin tepki amaçlı Türk bayrağı açtığını” şeklindeki beyanı da bu stratejiye verilen örneklerden biri oldu.

Türkiye’yi sarsan Ergenekon Operasyonu, Trabzon İl Jandarma Komutanlığı’nın 156 nolu hattını gizli numaradan arayan bir kişinin ihbarıyla başladı. İhbar şöyleydi: “Ümraniye Çakmak Mahallesi Muhtarlığı karşısındaki tek katlı binanın (önünde büfe var) çatısında, elektrik direğinin yanında el bombası ve C-4 patlayıcı madde bulunduğu, bu maddeyi Mehmet Demirtaş’ın sakladığı, patlayıcıları bir astsubayın temin ettiği, adres olarak Mithatpaşa Caddesi ile Samanyolu Caddesi’nin birleştiği sokaktaki Kardak Balıkçısı’nın yanındaki tek katlı bina...”

12 Haziran 2007’de Ümraniye 2. Sulh Ceza Mahkemesi’nden arama kararı alınıp gecekonduya gidildi. Çatıda, elektrik direğinin yanında üzeri siyah naylonla örtülü, yeşil renkli, iki tarafında taşımak için halattan ip bulunan ahşap kasa şeklindeki sandıkta, taarruz tipi 27 el bombası bulundu.

Ev sahibi Mehmet Demirtaş ile evde daha önceden kiracı olan yeğeni Ali Yiğit, yakalandı. Demirtaş, bombaların Oktay Yıldırım’a ait olduğunu söyleyince o da gözaltına alındı. Mahkeme kararına dayanarak üç şüphelinin ev ve işyerlerinde arama yapıldı.

Şüpheliler İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde sorgulandı. Demirtaş, susma hakkını kullanırken, Yıldırım suçlamaları reddetti. Bir tek Ali Yiğit bildiğini saklamıyordu. Emniyet’teki ifadesine göre, Yiğit’in öyküsü şöyleydi: LPG istasyonu işleten dayısının önerisiyle Ümraniye’ye gelmiş, dayısının, açtığı manavı işletmeye başlamıştı. Manava bazen dayısının arkadaşları da uğruyordu. Bunlardan birisi de dayısının askerlikteki komutanı Yıldırım’dı. Yıldırım ile Demirtaş baş başa konuşuyor, Yiğit geldiğinde konuşmayı kesiyorlardı. Yiğit bir gün Yıldırım’a “Kuvayı Milliye nedir” diye sormuş, şu yanıtı almıştı: “Bana, ‘Kuvayı Milliye’nin devletin çıkarlarını koruyan bir dernek olduğunu, devleti yönetenlerin gerçek yönetici olmadığını ve devlet içerisinde başka şeylerin döndüğünü’ söyledi.”

Manavın başka ziyaretçileri de vardı. Üstelik onlar da Yıldırım gibi eski askerdi: “Manava Yıldırım ve Emekli Astsubay Mahmut Öztürk’ün yanı sıra Muzaffer Tekin siyah bir araçla dükkânın önünde durdu ancak araçtan inmedi. Dikkatlice bakıp uzaklaştı.”

Bundan 3-4 ay sonra babası Şevki Yiğit, bir gün evin çatısında tahta ararken bomba dolu sandığı buldu. Dayı Demirtaş’a sordular. Demirtaş, “Yıldırım getirdi” dedi. Bombalar 1.5 yıldır çatıda duruyordu. Dayı Demirtaş, Yiğit’i şöyle uyardı: “Çatıda askeri sandık ve içinde el bombaları var. Malzemelere bir şey olursa başımız belaya girer, kimseye bahsetme, seni de alırlar.”

Babası ısrarla ihbar etmesini istemesine rağmen Ali Yiğit korkuyordu. Zaten evde kalmayıp ayrıldılar. Ali Yiğit, Emniyet’te “Muhtemelen bu ihbarı babam yapmıştır” derken haklıydı. Trabzon’dan ihbar eden kişi, Şevki Yiğit’ti. Üç şüpheli (Yıldırım, Tekin, Demirtaş) de tutuklandı. Yıldırım tutuklanırken, Muzaffer Tekin, gazetecilere, bombaların hurda olduğunu, Yıldırım tarafından Hasdal Çöplüğü’nde toplanmış olabileceğini söyledi. Daha sonra bombaların bulunduğu bantlar üzerinde Yıldırım’ın parmak izi bulundu.

Tekin, arkadaşını savunmaya çalışırken Mahmut Öztürk ile birlikte gözaltına alındı. Evinde ve işyerindeki aramalarda, bazı belgelere rastlandı: Üzerinde "Devletin Yeniden Yapılanması İçin Öneriler" yazılı kitapçık, TSK bilgisayarlarından çıktığı anlaşılan komutanların kendi aralarındaki konuşmalar, kendini Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevli subay olarak tanıtan Muzaffer Şenocak'a ait bir CD ve 'Ergenekon-Lobi' başlıklı belge.

15 Ağustos 2008'de Ergenekon Soruşturması kapsamında İstanbul ve Ankara'da düzenlenen operasyonda aralarında Emekli Albay Arif Doğan'ın da bulunduğu 3 kişi gözaltına alındı. Doğan ve Muzaffer Ö. 17 Ağustos 2008'de tutuklanırken, Sadettin S. serbest bırakıldı. Emekli Albay Doğan'ın JİTEM'in kurucuları arasında olduğu ileri sürüldü.

29 Ağustos 2008'de Ergenekon Davası'nın tutuklu sanıklarından İşçi Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ferit İlsever, sağlık sorunları sebebiyle tahliye edildi.

18 Eylül 2008'de Ergenekon Davası çerçevesinde İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin ve Hakkri'de 18 kişi gözaltına alındı.

Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesinde yapılan açıklamada, gözaltına alınanlar arasında 5 teğmen ve 1 bir askeri öğrencinin de bulunduğu yer aldı.

18 Eylül 2008'de gözaltına alınanlardan 11 kişi 21 ve 22 Eylül 2008'de tutuklandı.

23 Eylül 2008'de ise Ankara, İstanbul ve İzmir'de aralarında Tuncay Özkan ve Gürbüz Çapan'ın da olduğu 13 kişi gözaltına alındı.

Ergenekon Davası çerçevesinde şu anda aralarında emekli Tuğgeneral Veli Küçük ile İşçi Partisi (İP) Genel Başkanı Doğu Perinçek'in de olduğu 46 kişi tutuklu bulunuyor.

Devam eden soruşturma kapsamında ise Emekli Orgeneral Hurşit Tolon ile 3 teğmenin yer aldığı 20 kişinin tutukluluğu sürüyor.

23 Eylül 2008'de gözaltına alınanlardan 6'sı, 27 Eylül 2008'de tutuklandı. Tutuklananlar arasından Gazeteci Tuncay Özkan, Esenyurt eski Belediye Başkanı Gürbüz Çapan ve eski Organize Suçlar Şubesi Müdürü Adil Serdar Saçan da bulunuyor. Son tutuklama kararıyla birlikte toplam tutuklu sayısı 68'e ulaştı.

Ergenekon Davası, Silivri Cezaevi'nde İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 20 Ekim 2008'de görülmeye başlandı. İddianamenin ilk bölümüyle ilgili yargılanan tutuklu sanıklar ise şunlardır: Veli Küçük, Doğu Perinçek, Kemal Kerinçsiz, Muzaffer Tekin, Mehmet Zekeriya Öztürk, Oktay Yıldırım, Mehmet Demirtaş, Mahmut Öztürk, Gazi Güder, Halil Behiç Gürcihan, İsmail Yıldız, Ergün Poyraz, Bekir Öztürk, Mete Yalazgil, Aydın Yüksek, Muzaffer Şenocak, Fikret Emek, Sevgi Erenrol, Muammer Karabulut, Vedat Yenerer, Ümit Oğustan, Sami Hoştan, Vatan Bölükbaşıoğlu, Orhan Tunç, Ümit Sayın, Enin Gürses, Serhan Bolluk, Mehmet Adnan Akfırat, Hikmet Çiçek, Hayati Özcan, Hayrettin Ertekin, Nusret Senem, Abdülmuttalip Tonçer, Fikri Karadağ, Hüseyin Görüm, Erkut Ersoy, Kahraman Şahin, Erol Ölmez, Abdullah Arapoğulları, Oğuz Alpaslan Abdülkadir, Muhammet Yüce, Selim Akkurt, Hüseyin Gazi Oğuz, Rasim Görüm, Ali Kutlu, Murat Çağlar.

Tutuksuz sanıklar ise şunlardır: İlhan Selçuk, Kemal Alemdaroğlu, Ferid İlsever, Ali Yiğit, Ayşe Asuman Özdemir, Kemal Şahin, Mehmet Murat Yücel, Feridun Refik Nuhoglu, Hayrullah Mahmud Özgür, Fuat Ermiş, Tuğrul Derme, Rafet Arslan, Zeki Yurdakul Çağman, Tuncay Hacibektaşoğlu, Saipir Debzlevidze (Çeçen), İsmail Eksik, Güler Kömürcü, Emin Caner Yiğit, Sedat Peker, Semih Tufan Gülaltay, Ali Yavaş, İbrahim Benli, Mahir Çayan Güngör, Yusuf Tunçer, Aydın Gergin, Yusuf Beşirik, Fuat Turgut, Murat Özkan, Satılmış Balkaş, Asım Demir, Atilla Aksu, Erdal İrten, Raif Görüm, Yusuf Görüm, Recep Gökhan Sipahioğlu, Coşkun Çalık, Ayhan Çelik, Tanju Okan, Yaşar Arslanköylü, İhsan Göktaş.

Tutuklu olup yeni iddianameyi bekleyenler: Hurşit Tolon, Muzaffer Özkan, Arif Doğan, Hasan Atilla Uğur, Tuncay Özkan, Gürbüz Çapan, Adil Serdar Saçan, Birol Başaran, İbrahim Özcan, Osman Gürbüz, Durmuş Ali Özoğlu, Kemal Aydın, Mehmet Ali Çelebi, Noyan Çalılık, Eren Mumcu, Hamza Demir, Mahmut Oğuz, Süleyman Solmaz, Kurtca Bektaş, Rıza Demir, Rifat Yıldırım, Emcet Olcaytu.

20 Ekim 2008'de 46'sı tutuklu 86 sanığın yargılandığı Ergenekon Davası'nda ilk duruşmaya mahkeme salonunda yaşanan yoğunluk damgasını vurdu. Mahkeme heyeti, tutuklu ve tu-

tuksuz sanıkların ayrı ayrı yargılanmasına karar verdi, Perinçek ve Kerinçsiz'in yetkisizlik talebi ise İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nce reddedildi. Mahkeme heyeti, duruşmayı 23 Ekim 2008'e erteledi.

23 Ekim 2008'deki 2. duruşmada ise *Cumhuriyet Gazetesi*'nin ve Adli Tıp Uzmanı Şebnem Fincancı'nun müdahillik talebi kabul edildi.

DTP milletvekilleri Ahmet Türk, Sebahat Tuncel, Akın Birdal, Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir, Pervin Buldan, Musa Anter'in oğlu Dicle Anter, Vedat Aydın'ın eşi Şükran Aydın, Mehmet Sincar'ın eşi Cihan Sincar ve Serdar Danış'ın kardeşi Yakup Danış, İnsan Hakları Derneği (İHD) ile Çağdaş Hukukçular Derneği'nin (ÇHD) müdahillik talepleri savcılık tarafından reddedildi.

Mahkeme 3. duruşmanın 27 Ekim 2008'de yapılmasını karara bağladı.

Ergenekon Soruşturması kapsamında gözaltına alındıktan sonra adliyeye sevk edilen eski Sarıyer Cumhuriyet Savcısı Ertaç Giray savcılıktaki sorgusunun ardından serbest bırakıldı. Koruması Hüseyin Keskin ise 23 Ekim 2008'de tutuklandı.

27 Ekim 2008'deki 3. duruşmada ise bazı avukatların talebi üzerine mahkemede 2455 sayfalık iddianame okunmaya başladı.

2455 sayfalık iddianamenin okunması 10 Kasım 2008'deki 11. duruşmada sona erdi.

13 Kasım 2008'de devam eden yargılamada savunma yapan Ali Yiğit, Ümraniye'de ele geçirilen el bombalarının sanık Oktay Yıldırım'a ait olduğunu savunarak, kendisini tehdit eden kişilerin, kendisinin bu konudaki ifadesini değiştirmesini istediklerini ileri sürdü.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmanın öğleden sonraki oturumunda savunmasının alınmasına başlanan Muzaffer Tekin, tutuklu bulunduğu süreçte yaşadıklarını anlatmak ve "gözlemleriyle algıladığı asıl Ergenekoncuların portresini" çizmek istediğini söyledi.

Savunmasında, "av" ve "tuzak" gibi sözcüklere yer veren Muzaffer Tekin, "onurlu bir mücadelede namertlik yoktur. Düşmanınız da olsa mertçe mücadele etmeyi yeğlersiniz" dedi.

Kendilerine iftira atılabileceğini, hazırlanmış CD'lerin bir şekilde teknoloji kullanılarak bilgisayarlara iletilebileceğini söyleyen Muzaffer Tekin, "yapılan servislerle haber yapan bir kısım medya" olduğunu ileri sürerek, şöyle konuştu:

"Soruşturma gizliliği onlar için geçerli değildir. Sizi henüz gizli belge olup olmadığı kanıtlanmamış evrak ile tutuklananlar, tetikçilerine gerçek gizlilik içeren belgeleri sızdırırlar ve onlar da bu belgeleri yazmış oldukları kitaplarda yayımlarlar. Bazen de 'bu tarif ettikleri insan benim miyim?' ikilemine düştüğünüz olur."

Muzaffer Tekin, "Veli Küçük ile 5 veya 6 kez açık hava toplantılarında bir araya geldim. 5 dakika karşılıklı konuşmam olmamıştır. Çok sevdiğim bir albay arkadaşım, kendisinden çok sitayişkar bahsettiği için, 'nerede görürsem, ilk gördüğümde elini öpeceğim' demişimdir. Yaklaşık 2 senedir sanki bir tecavüz sahnesi gibi döndüre döndüre gösterilen o kare, sadece bir saygı nişanesidir" şeklinde konuştu.

Vatansever Kuvvetler Güç Birliği Hareketi'nin çok önemli bir üyesi olmak dahil, Kuvay-ı Milliye ve daha birçok sivil toplum kuruluşu ile adının anıldığını söyleyen Tekin, "Bugüne kadar illegal yapılanma içinde olmam mümkün olmadığı gibi, yasal bir dernek, parti, sendika, sivil toplum örgütü üyesi de olmadım" şeklinde konuştu.

Silivri Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesi'nde Ergenekon Davası'nın 18 Kasım 2008'de görülen 15. duruşmasında Danıştay saldırısıyla ilişkilendirilen ve *Cumhuriyet Gazetesi*'ne bomba atılması talimatını verdiği iddia edilen eski Yüzbaşı Muzaffer Tekin'i evinde sakladığı belirtilen emekli astsubay Mahmut Öztürk savunmasını yaptı.

Mahmut Öztürk, Muzaffer Tekin'in arandığını bilmediğini, bilse bile yine de saklayacağını söyledi. Mahmut Öztürk, tahliyesini istedi.

Mahkeme heyeti, Mahmut Öztürk hakkındaki delillerin yetersiz olduğu ve gereğinden fazla tutuklu bulunduğu gerekçesiyle tahliye edilmesine karar verdi.

2 Aralık 2008'deki 23. duruşmanın öğleden önceki bölümünde savunma yapan emekli Binbaşı Fikret Emek, davanın iddianamesini kastederek, "böyle bir iddianameyle mahkeme huzurunda yargılanıyor olmaktan dolayı üzüldüğü-

nü" ifade etti. Eskişehir'de annesine ait evde ele geçirilen silah ve patlayıcıların "bireysel hatası sonucu" bulunduğunu belirten Binbaşı Fikret Emek, 1991 ve 1993 yılları arasında komando birliğinde görev yaptığını, Güneydoğu'da yıllarca PKK ile savaştığını kaydetti.

Binbaşı Fikret Emek, ele geçirdikleri malzemeler ile kendi envanterlerinde bulunan silahları, mayın ve tuzaklardan korunmak, örgütün barınaklarını imha etmek ve şehit vermemek amacıyla kullandıklarını, 1993'te Özel Kuvvetler Komutanlığı'na tayini çıkınca da bu malzemeleri yanında getirdiğini bildirdi.

Irak'ın kuzeyinden dönerken düzenlenen "Çelik" adlı operasyonda, Cudi'de göğsünden ağır yaralandığını ifade eden Binbaşı Fikret Emek, bu nedenle 1,5 yıla yakın bir süre tedavi gördüğünü anlattı.

Kullandığı ilaçların dalgınlık, unutkanlık yaptığını kaydeden Binbaşı Fikret Emek, fiziksel sorunları dolayısıyla yaşadığı uzun nekahat sürecinde, PKK ile çatıştığı dönemde el koydukları ve kendisinde kalan silah ile patlayıcıları teslim etmenin aklına gelmediğini savundu.

Binbaşı Fikret Emek, 1996'da Genelkurmay Seferberlik Dairesi'ne bağlı olarak Muğla'ya tayini çıkınca, bu malzemeleri Eskişehir'de annesine ait eve taşıdığını ifade ederek, "Eskişehir'de aneme ait evde ele geçirilen silah ve patlayıcıları operasyon bölgesinden aldım. Hiç kimseye göstermedim, kimsenin de bunlardan bilgisi yok. Terör örgütü suçlaması kabul edilebilir, hazmedilebilir değil, vücuduma aldığım yaradan daha ağır gelmektedir" diye konuştu.

15 Aralık 2008'de görülen 26. duruşmada iddianamenin 1 numaralı sanığı Emekli Tuğgeneral Veli Küçük ilk kez konuştu. "Devletin komplo kuracağını hiç düşünmemiştim" diyen Küçük, Susurluk'u nasıl duyduğunu ve Tuncay Güney'le tanışmasını anlattı.

"Bir kısım medyanın ve uluslararası karanlık çevrelerin desteğiyle bir yamyam kazanı oluşturulmuş ve sesi çıkan herkes bunun içine atılmaya başlanmıştır." diyen Veli Küçük, Tuncay Güney'in bu soruşturmada bir piyon olarak seçildiğini söyledi. Veli Küçük "Güney'in ifadesi baskı altında alındı ve bu senaryoya alet edildi." dedi.

Veli Küçük, "Çünkü hayatım boyunca hiç hata yapmadım, yasaların dışına çıkmadım. 'Veli Küçük korktu' dememeleri için hastalığımı sakladım. Ancak devletin komplo kuracağını hiç düşünmemiştim" diye konuştu. Evinde arama yapılırken, cezaevi firarisi ya da PKK'li militanlar aranıyormuş gibi evinin kuşatıldığını ileri süren Küçük, bu görüntülerle polislin darbe yaptığının düşünülebileceğini savundu.

Emekli Tuğgeneral Veli Küçük savunmasında şu ifadeleri kullandı: "Aziz Türk milletine 40 yıldan fazla sadakatle hizmet etmiş, Cumhuriyet kanunlarına bağlılığı ve her türlü yasa dışı faaliyetlerle yasal yollardan sonuna kadar mücadele etmeyi şiar edinmiş Veli Küçük olarak, yüce heyetinizi ve tarihe not düşmekte olan herkesi saygıyla selamlıyorum. Milletlerin tarihinde emsallerine rastlanması çok güç olan komik, aynı zamanda da trajik bir davada sanık olarak bulunmaktan hem memnun hem üzgün hem de gururluyum. Yıllardır her puslu ortamda yeniden yoğrulup üzerime sıçratılan çamurları temizleme ve yüce mahkemeniz huzurunda milletime doğruları anlatma fırsatı buluyorum. Acımasız ve vicdansız senaryolar çerçevesinde uydurulan tamamen asılsız gerekçelerle sanık olarak mahkeme huzurunda bulunmaktan son derece üzgünüm. Üzgünüm çünkü, bu hazin, hazin olduğu kadar da gülünç oyunda başta TSK olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'ni ayakta tutan kurumlar hedef alınmaktadır. Huzurunuzda bulunmaktan aynı zamanda gururluyum. Gururluyum çünkü, askerliğe girdiğim anda ettiğim yemine uygun olarak devlete, milletime, Cumhuriyete hep sadık kaldım ve bu uğurda canımı ortaya koymaktan çekinmedim. Gururluyum çünkü, yıllardan beri benim üzerimden Türk Silahlı Kuvvetleri'ni yıpratmaya çalışanların tahriklerine kapılmadım. Medyatik olmaktan sürekli uzak durdum, sustum. Ben sustukça bunu fırsat bilenler tarafından, esasen faili yıkıcı şer güçleri olan olaylar benim üzerime yıkılmaya başlandı. Devletine, milletine legal alanda hizmet eden Veli Küçük yerine, bölücü, yıkıcı çevrelerin algıladığı puslu ortamın yaratılmasına katkı sağlayan gerçek veya uydurulmuş her olayın faili gibi gösterilen, illegal ve sanal bir Veli Küçük yaratılmaya çalışıldı. Esasında Türk Silahlı Kuvvetleri'ni yıpratmayı hedefleyen bilinçli, sinsî ve sürekli bir şekilde oluşturulan bu Veli Küçük imajı üzerine kuru-

lan, bu uydurma, bu hayali senaryolarla huzurunuzda sanık olarak getirilmiş bulunmaktayım. Şu anda karşınızda bulunan Veli Küçük, gerçek bir Veli Küçük'tür. İddianamede belirtilen Veli Küçük ise sanal bir Veli Küçük'tür. Yine sanal olan fiillerin faili gibi gösterilen sanal Veli Küçük, sanal olarak yaratılmış olan bir örgüt ile birlikte huzura getirilmiş gerçek Veli Küçük ve uzun yıllar hizmet etmekten büyük gurur duyduğu Türk Silahlı Kuvvetleri karalanmaya çalışılmıştır. Bir kısım medyanın ve uluslararası kararlık çevrelerin desteğiyle bir yamyam kazanı oluşturulmuş ve sesi çıkan herkes bunun içine atılmaya başlanmıştır. Bir türlü inandırıcılık dediğimiz nefaseti ve ayarı tutturamadıklarından, kazanın dibi tutmuş ve hatta yanmıştır. Artık pis kokular herkes tarafından algılanabilmektedir. Artık akliselim her insan, rejimin koruyucu unsurlarını hedef alanların büyük bir hesaplaşma içerisinde olduklarını açıkça görebilmektedir. Kazanda gerçekte kaynatılmak istenen ben veya benim gibiler değil, bizim üzerimizden laik ve bağımsız Cumhuriyet rejimidir. Böylece buharlaştırılmak istenen büyük Atatürk'ün rejimi emanet ettiği ve bu görevini sonuna kadar yapmaya amade olan kurumlarımızdır. Buharlaştırılmak istenen Türk milletinin tarihi ve milli değerleridir. Türk milletinin Cumhuriyeti savunma refleksleridir. Bu değerler, buharlaşmaya devam ettiği ve önü alınamadığı sürece, Cumhuriyet rejimi de devlet de, millet de tarihin akışı içerisinde acımasızca yok olacak ve tarih sahnesinden silinecektir.

Benim bölgemde faili meçhul olmaz. Ben ortaya çıkartırım. Benim avukatım da görev yaptığım süre içinde faili meçhul cinayet olup olmadığının araştırılması için mahkemeye dilekçe verdi. Bu, ertesi gün basında 'mahkeme faili meçhulleri araştırıyor' diye çıktı. Ama benim avukatımın bu konuda dilekçe verdiği yazılmadı. Öyle

komik şeyler oldu ki bir defterime not aldığım turşu yapımı ile ilgili tarif, bomba yapımıyla karşılaştırılarak gazetelerde yer aldı.

İddianameye ısrarla JİTEM adı konulmuştur. Jandarmanın Genel Komutanlığı'nın hiçbir zaman böyle bir birimi olmamıştır. Bu isim konularak sanki gizemli, gayriyasal bir oluşum varmış izlenimi yaratılmaktadır. Jandarmanın Genel Komutanlığı'nın istihbari grupları gayri yasal bir faaliyette bulunmamıştır. JİTEM, TSK'ya yapılan bir saldırıdır."

30 Aralık 2008'deki 35. duruşmada savunması yapan Doç. Dr. Ümit Sayın, telefon kayıtlarında geçen "listede birinci adam, Hablemitoğlu 1 yıla kadar gidici, belki iyi olur, bir solucan ayıklanır" sözleri için "düşünülmeden sarf edilmiş sözlerdi. Pişmanım" dedi.

Doç. Dr. Ümit Sayın, birçok kişinin verilerini kaydetmekle de suçlandığını hatırlatarak şöyle konuştu: "Öncelikle böyle bir suçu işlemedim. Ben vatanına ve milletine karşı sorumlu bir öğretim üyesi olarak çevremde gördüğüm milletin zararına olabilecek kimi eylem ve uygulamaları, ilgili kurumlara haber verdim. Bunları yaparken hiçbir kimseyle organik bağım olmadı. Özellikle Adli Tıp Enstitüsü ve Adli Tıp Uzmanları Derneği üzerinden ülkemize yönelebilecek tehlike doğurucu sonuçları 1. Ordu Komutanlığı da dahil olmak üzere vatandaş sorumluluğu içinde pek çok kişi ve kuruma bildirdim. Verdiğim bilgiler ve iddianamedeki anlatımla kaydedilen kişisel veriler, devletin istihbarat kurumlarının da ulaşabileceği açık bilgilerdir. İlegal hiçbir özelliği yoktur. Bütün bunlar, vatanına bağlı her öğretim üyesinin yapması gereken işlemlerdir."

Ergenekon Örgütü'nün Silivri Cezaevi'nde İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından görülen davası 2008 yılında sonuçlanmadı.

Yıldırım Türker, "Ergenekon'un Ahlakı", Radikal, 28 Ocak 2008.

Başbakan, bu kez kıraathane yiğidi mahalle genci edasından sıyrılıverip orta sınıfın mutfakla salon arasında memleketten yakınan iyi vatandaş olarak konuştu: "Biz, Batı'nın ilmini, sanatını almadık. Maalesef, değerlerimize ters düşen ahlaksızlıklarını aldık..."

Bu önermeyi şimdye kadar binlerce kez duymuş olmalıyız. Ama büyüsünden hâlâ bir şey kaybetmemiş.

Türkiye'nin iyi kalpli ama saftoron, vatani için canını fedaya hazır ama kötü arkadaş kurbanı, dürüst ama biraz tembel bir çocuk olarak tasvirine Cumhuriyet eğitimimiz boyunca iyice alıştırmış bulunuyoruz. Türkiye'nin henüz hazır olmadıkları listesi, eski parlaklığını kaybetti elbet. Ama bu milletin asla hazmedemeyeceği, başa çıkamayacağı gerçeklikler, gelişmiş

bir irade istediği için bu milletin korunması gereken sınavlar üstüne hemen her muhafazakâr liberalin söyleyeceği çok şey vardır. Olduğunu biliyoruz.

Türk vatandaşına nice konuda konuşma, nice meseleyi tartışma ehliyeti henüz verilmiş değil. Yüce yargı, eline yüzüne sıvaştırarak 301 adındaki bu kördüğümü çözmeye çalışıyor.

Bu toprakların otoritesi, gücünü halkı çocuklaştırıp katılımını asgariye indirerek, 'halkın anlayacağı-anlamayacağı'nı belirleyerek pekiştirmiştir. Millet, rüşünü asla ispat edemeyecek bir gürühtan oluşmaktadır.

Değerlerimize ters düşen ahlaksızlıklara gelince, Başbakan'ın bu çaresiz ev kadını diliyle öncelikle hangi değerlerden dem vurduğunu tahmin etmek hiç güç değil. Kendisinin ve süttten çıkmış ak partisinin diğer muhteremlerinin ikide bir işaret ettiği hayat tarzı belli. Muhtemelen yakındığı ahlaksızlıklar da henüz hazır olmadığımızı çoktan karar verilmiş olan hak ve özgürlük talepleri.

Ergenekon operasyonunun tetiğinin tam da Hrant'ın ölüm yıldönümünde çekilmiş olması ardında elbette bir bit yeniği aramak zorundayız. Gururlu ve ak hükümet partimizin ABD görüşmeleri sonrası Genelkurmay'la varmış olduğu bir mutabakat söz konusu besbelli. Hani o amiyâne deyişiyse toplumun gazını almaya yönelik bir kurban seçimi değil mi açıkça?

Dokunulmazlar sultanı Veli Küçük'ün miadının dolduğuna karar verilmesi devlet siyaseti açısından kuşkusuz kutlu bir dönemeçtir. Ama Batı'dan mı aldığını bilemeyeceğimiz çeşitli ahlaksızlıklar; suikasttan komşu ülke ormanı kundaklamaya, eroin ve kumar girişimciliğinden çek ve senet mafyalığına, hepsi zaten bilinmekte, gazete bürolarında çekmeceler dolusu dosya olarak vaktini beklemekteydi.

Yargımız yargı

Daha birkaç ay önce mahkeme kapısı nümayişçisi ünlü vatansız Recep Akkuş'un şikâyeti üstüne bana açılması olası bir 301 davası konusunda ifade vermek için adliyeye gittim. Odasında ifade vermekte olduğum savcıyla tatlı tatlı sohbet ederken kapı aniden açıldı ve içeriye ünlü bir vatandaş dalıverdi. Kemal Kerinçsiz'i o an, savcıya ifade verirken karşımda buluvermek, tahmin edersiniz, oldukça tuhaf bir duyguydu. "Aa, meşgul müsünüz, ben sonra gelirim" diye gerisingeri çıkan Kerinçsiz'in ardından savcı bezgin bir ifadeyle bana dönüp, "Bunlara da yüz verdik, başımıza çıktılar" deyiverdi.

Farkında değilim ama belki ben de sıkıntısını paylaşırçasına dudak büzüp başımı sallamışım.

O an savcıya, "Peki neden yüz verdiniz? Kapınızdan hâlâ zırt pırt içeri dalıveren bu zâtın değerli bir hukukçu olduğu kanısında mıydınız? Şimdi neden bunaldınız? Şu an sağ kolunun beni şikâyet etmesi üzerine birlikteyiz. Bu durum size de tuhaf gelmiyor mu?" diye sorabilirdim. Ama muhtemelen Batı'dan kapmış olduğum bir ahlaksızlık sonucu susmayı ve bir an evvel oradan uzaklaşmayı yeğledim.

Veli Küçük, Kemal Kerinçsiz ve diğer askeri-sivil kökenli vatanını öldüresiye sevenlerin tutuklanması, tıkanan sistemin safra atmasından başka bir şey değildir.

Onların, hepimizin malûmu olan eylemleri sırasında devletin çeşitli kademelerinden destek gördüğünü, devlet tarafından milli gurur olarak koruma altında tutulduğunu biliyoruz.

Emekliliğini böylesine iktidarlı, yoğun bir mücadele içinde geçirmekte olan Veli Küçük'ün generalken nelere kâdir olduğunu tahmin etmeye çalışarak başlayabiliriz? Askeri mahkemeler, "JİTEM diye bir şey yoktur" diye kimi davaları düşürürken Küçük'ün sorgulamasında JİTEM'in komutanı olduğunu belirttiği iddia ediliyor.

İnkârı zırd edinmiş, sorgulanmayı vatan hainlerinin girişimi ilan etmiş yüce kurumlar, bu şimdi rollerine son verilmiş korku filmi karakterleriyle bağlantı kuran kademelerini araştırarak mı sanıyorsunuz?

İşkenceci emniyet birimlerini, gözümüzün önünde işlenmiş cinayetlerin dosyalarını halı altına süpürüveren vali, emniyet müdürü ve benzeri kimesneleri hiç incitmeden; Küçük ve hempalarını korumak için göğsünü kalkan eden devlet kademelerini hiç töhmet altında bırakmadan devrim hükümeti olmaya kalkışan AKP, tarihe ancak basit bir pazarlıkçı-pazarlamacı kurum olarak geçecektir.

İsteddiği anda internete kimi sitelerin erişimini kesiveren yargı kurumlarının varlığı da, aslında dokunulmayan melanet odaklarının bekasının güvencesidir.

İlim ve sanat

Can Dündar ve Rıdvan Akar, bir süredir mükemmel bir zamanlamayla 'Ecevit'in gizli arşivi'ni tefrika ediyor. Orada MİT'den Emniyet'e, askerden siyasilere, devletin çeşitli kurumlarının sızıntı anlarında nasıl birbirlerine girdikleri, nasıl pazarlıklara oturdukları açıkça görülüyor. Susurluk Raporu'ndaki "Abdullah Çatlı 3-4 yıl ceza verilerek kurtarılabilir. Ortada bırakıldı" cümlesi, bu tür kanlı kahramanların miadı dolması halinde harcanıvermesine duyulan tepkiyi de yansıtıyor. Nitekim, "Bu metotlar geçmişte uygulanmıştır. Halen de uygulanmaktadır. Gelecekte de uygulanacaktır" ibaresi, herhalde Batı'dan aldığımız ilim ve sanata göndermede bulunuyor.

Kısacası, Veli Küçük ve birkaç gibisinin tutuklanmasına bakıp büyük bir temizlik ve aklanma harekâtı vehmetmek hiç de mümkün görünmüyor.

12 yaşındaki Uğur Kaymaz'ı ayağında terliklerle kurşuna dizip suçsuz bulunanlar ortada gezerken, Büyükanıt'ın 'iyi çocuğu' Mutkili Ali ve silah arkadaşları görevlerinin başındayken Ergenekon operasyonu ile nasıl ferahlayalım? Bu saydıklarım, ancak ayyuka çıkmış olanları. Ama özellikle Şemdinli olayları aydınlatılmadan kim bilir kaç tim oluşturabilecek görev başındaki vatansızların varlığı nasıl unutulabilir?

Neredeyse tek kişilik Meclis içi mücadele sürdüren , sonra da partisinden istifa eden CHP Hakkâri Milletvekili Esat Canan, olayı özetlemişti: “Özellikle açılan davanın iddianamesinde Büyükanıt Paşa'nın adının geçmesinden sonra araştırmalar iyice gevşetildi ve üzeri örtüldü. Bu olay aydınlatılmak istenmiyor. Susurluk'ta olduğu gibi bunun da üzeri örtülecek. Daha ilk günden Büyükanıt'ın olayın asker failine ilişkin 'iyi çocuktur' diye açıklama yapması bu olaya bakış açısını ortaya koymuştu. Her yerden müdahale edildi. Askerler ve bürokrasi içindeki yetkililer müdahale etti. Ana muhalefet de dahil olmak üzere siyasi parti liderlerinin tümü olayı bıraktı.

Öyle bir noktaya geldi ki araştırma komisyonu kurulmasından pişmanlık duymaya başladı Meclistekiler.

Olay çok açık olmasına karşın hukuk dışılığın üzeri örtülerek terörle mücadele edildiği sanılıyor. Şemdinli'ye bomba atarak mücadele olamaz.”

İşkenceci polisler hâlâ ve mümkünse hiçbir zaman cezalandırılmıyor. Gözaltında ölümüne sebebiyet verdikleri kurbanlarının hesabı da kendilerinden sorulamıyor. Zamanla onların yanında. İşkence yuvaları kurmuş cuntacı generalleri bile rahmetle anmak zorundayız. 33 Kürdü kurşuna dizip idam cezası alan Orgeneral Mustafa Muğlalı'nın adı, daha birkaç yıl önce bir Jandarma Sınır Taburu'na verilmedi mi?

Meselenin adını koyuverelim.

Bu topraklarda polisin ve askerin morali her zaman vatandaşın canından daha önemli olmuştur.

Veli Küçük ve avenesini besleyenler ortaya çıkarılmadıkça ilim irfan ve ahlaktan geçtim yaşama hakkından söz etmek bile mümkün değildir.

11. ŞÜPHELİ ASKER ÖLÜMLERİ

Ufuktan Alaylı-Emrah Yücekaya

2 Ocak 2008'de Mardin'in Derik İlçesi'nde Emrah Yücekaya adlı askerin silahıyla intihar ettiği, Yücekaya'nın silahından seken kurşunların Ufuktan Alaylı adlı askerin ölümüne, bir askerin de yaralanmasına neden olduğu iddia edildi.

Ali Arıkan

24 Ocak 2008'de Bingöl İl Jandarma Komutanlığı'nda askerliğini yapan Jandarma Er Ali Arıkan'ın geçirdiği kaza sonucu yaşamını yitirdiği ileri sürüldü. Arıkan'ın ölümü ile sonuçlanan kaza hakkında herhangi bir açıklama yapılmadı.

İsmail Taştıp

27 Şubat 2008'de Şırnak Tabur Komutanlığı'nda askerliğini yapan İsmail Taştıp sırtından aldığı kurşun yarasıyla yaşamını yitirdiği açıklandı.

Hüseyin Arı

29 Şubat 2008'de Şırnak'ta askerliğini yapan Piyade Er Hüseyin Arı'nın, nöbet sırasında tüfeğiyle intihar ettiği iddia edildi.

Caner Aydın

16 Mart 2008'de Diyarbakır'daki Bilge Kışlası 1072. Piyade Taburu'nda nöbet tuttuğu sıra-

da Caner Aydın'ın tüfeğiyle intihar ettiği ifade edildi.

H.K.

Şırnak Jandarma Özel Harekât biriminde görevli uzman çavuş H.K.'nin 5 Mart 2008'de Ankara'da el bombasıyla intihar ettiği.

Serdar Akçe

Serdar Akçe'nin, 1 Ocak 2008'de Mardin'in Midyat İlçesi'nde askerlik şubesi önünde nöbet tuttuğu sırada tüfeğiyle intihar ettiği ileri sürüldü.

Hamza Eren Erdin

Hamza Eren Erdin, askerlik yaptığı Elazığ'ın Palu İlçesi'nin Arındık Jandarma Karakolu'nda G-3 piyade tüfeği ile intihar etti. Erdin'in intihar nedeni, “geçirdiği bunalım” şeklinde açıklandı.

Savaş Güvenbir

20 Mart 2008'de, Van'ın Başkale İlçesi'nde jandarma er Savaş Güvenbir'in silahıyla intihar ettiği iddia edildi.

Menduh Argöz

20 Mart 2008'de, İstanbul'da askerliğini yapan Menduh Argöz'ün, iki kurşunla öldürüldüğü öğrenildi. Ölüm nedeni konusunda herhangi bir açıklama yapılmayan Argöz'ün odada ölü bulunduğu söylendi.

Engin Çelik

29 Mart 2008'de, Edirne'de askerliğini yapan Engin Çelik'in karnından aldığı tek kurşun yarısıyla yaşamını yitirdiği öğrenildi.

E.S.G.

E.S.G. adlı askerin Van'ın Başkale İlçesi'ndeki görev yerinde intihar ettiği iddia edildi.

Fırat Koçak

12 Mayıs 2008'de Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde askerliğini yapan Fırat Koçak'ın intihar ettiği iddia edildi.

Abdülkadir Tiryaki

24 Mayıs 2008'de Siirt'in Pervari İlçesi'nde piyade er Abdülkadir Tiryaki'nin elektrik akımına kapılarak yaşamını yitirdiği iddia edildi.

Barış Köroğlu

21 Mayıs 2008'de Barış Köroğlu, Erzurum'daki birliğinden terhis olduktan beş saat sonra intihar etti.

Celal Derviş

31 Mart 2008'de Ankara'da acemi birliğini tamamlayarak izin için İstanbul'a giden Celal Derviş, kendini yakarak yaşamına son verdi.

Serdar Arslan

6 Haziran 2008'de, Adapazarı'nda görevli iken tayini Şırnak'a çıkan uzman çavuş Serdar Arslan'ın tabancasıyla intihar ettiği öğrenildi.

Ali Hüseyin Erdil

Batman'ın Sason İlçesi'nde askerliğini yapan Ali Hüseyin Erdil'in 3 Mart 2008'de intihar ettiği öne sürüldü.

Mutlu Ölçer

13 Mart 2008'de Tunceli'de askerliğini yapan Mutlu Ölçer'in önce trafik kazasında öldüğü sonra da kaza kurşunu ile yaşamını yitirdiği açıklandı.

X.X.

14 Mart 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde askerliğini yapan adı öğrenilemeyen bir askerin intihar ettiği iddia edildi.

A.K.

17 Mart 2008'de günü Çanakkale'de askerliğini yapan A.K., izin için gittiği İstanbul'da bir kamyonetin kasasında kendini astı.

Tolga Kandemir

4 Nisan 2008'de Bitlis'in Mutki İlçesi'nde Tolga Kandemir'in, "yanlışlıkla ateş alan silahından çıkan kurşunla" öldüğü ileri sürüldü.

Mustafa Dallı

5 Mayıs 2008'de Çorum İl Jandarma Komutanlığı'nda askerliğini yapan Mustafa Dallı'nın intihar ettiği açıklandı.

X.X.

Adı açıklanmayan bir askerin 11 Mayıs 2008'de intihar ettiği iddia edildi.

Gökhan Barutçu

22 Mayıs 2008'de İzmir'in Bornova İlçesi'nde bulunan 57. Topçu Tugayı'nda askerliğini yapan Gökhan Barutçu, Balçova'daki Teleferik Tesisleri yanındaki ağaçlık alanda iple kendini ağaca asarak yaşamına son verdi.

X.X.

Foça Komando Taburu'nda bir askerin intihar ettiği açıklandı.

X.X.

Yine Foça Komando Taburu'nda adı açıklanmayan bir başka askerin daha intihar ettiği iddia edildi. Askerlerin, gördükleri işkence nedeni ile intihar ettiği ileri sürüldü.

H.K.

7 Nisan 2008'de Kayseri'deki İsmail Seydişehir Kışlası Mühimmat Bölüğü'nde nöbet tutan H.K.'nin intihar ettiği açıklandı.

Murat Tan

14 Haziran 2008'de Mersin'in Erdemli İlçe Jandarma Komutanlığı'nda görev yapan teğmen Murat Tan tayini Uludere'ye çıktığı için intihar etti.

Ömer Faruk Demir

13 Haziran 2008'de Ankara'nın Elmadağ İlçesi'nde askerliğini yapan Ömer Faruk

Demir'in "kaza kurşunuyla" yaşamını yitirdiği açıklandı.

X.X.

23 Haziran 2008'de Mardin'in Ömerli İlçesi Göl-lü Jandarma Karakolu'nda adı açıklanmayan bir askerin "kaza kurşunuyla" öldüğü iddia edildi.

S.Ş.

26 Haziran 2008'de Ankara'da Deniz Kuvvet-leri Komutanlığı'nda görev yaptığı bildirilen S.Ş.'nin intihar ettiği öğrenildi.

Önder Ahlat

27 Haziran 2008'de, Batman'ın Sason İlçesi'nde askerliğini yapan Önder Ahlat'ın operasyon sı-rasında bir askerin "kaza kurşunuyla" öldüğü id-dia edildi.

Mahmut Akbolat

7 Temmuz 2008'de, Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde havuz kenarındaki beton zemine çarpıp suya düşerek boğulduğu iddia edilen asteğmen Mahmut Akbolat'ın öldüğü öğrenildi.

Feyzullah Işık

14 Temmuz 2008'de İstanbul Alemdağ Hava Üs Komutanlığı'nda askerliğini yapan Feyzullah Işık'ın intihar ettiği açıklandı.

Ömer Orman

21 Temmuz 2008'de Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi'nde Askerlik Şubesi'nde kavga eden Ömer Orman ile Yasin Ayman adlı iki askerden Ayman, Orman'ı silahla vurarak öldürdü.

Murat Taş

12 Ağustos 2008'de Van'da askerliğini yapan er Murat Taş'ın geçirdiği kalp krizi sonucu yaşa-mını yitirdiği öne sürüldü.

Şahin Olcay

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde askerliğini yapan Şahin Olcay'ın 20 Ağustos 2008'de kışla içerisinde kamyon çarpması sonucu 30 Ağustos 2008'de yaşamını yitirdiği iddia edildi.

İsmail Bahar

1 Ekim 2008'de Siirt'te askerliğini yaparken in-tihar ettiği iddia edilen İsmail Bahar'ın ailesi, çocuklarının intihar ettiğine inanmadıklarını

belirterek otopsi yapılması için Genelkurmay Başkanlığı'na başvurdu.

Mehmet Güngör

Giresun'da arkadaşıyla şakalaştığı sırada tü-feğin ateş alması sonucu yaralanan Mehmet Güngör 1 Kasım 2008'de tedavi gördüğü Cum-huriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde öldü.

Hüseyin Gıllım

14 Kasım 2008'de İzmir'in Buca İlçesi'ne asker-liğini yaptığı sırada izinli gelen Hüseyin Gıllım, ilaç içerek yaşamına son verdi.

Birol Sürmeli

Tunceli'nin Nazimiye İlçesi'nde uzman çavuş olarak görev yapan ve 3 Kasım 2008'de girdiği bunalımdan dolayı Elazığ Ruh ve Sinir Hastalık-lar Hastanesi'nde tedavi gören Birol Sürmeli'nin 14 Kasım 2008'de intihar ettiği öğrenildi.

Yusuf Arıcan

30 Kasım 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde sınır taburunda görev yapan er Yusuf Arıcan'ın, nöbet sırasında silahıyla intihar ettiği iddia edil-di.

2 Kişi

2 Aralık 2008'de, Van'da orduevinde muvazzaf bir askerin, başka bir muvazzaf askeri vurduktan sonra intihar ettiği öğrenildi.

Özgür Ekizoğlu

1 Aralık 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde askerliğini yapan piyade teğmen Özgür Ekizoğ-lu Van'da kaldığı askeri lojmanda ölü bulundu. Ekizoğlu'nun silahla vurulduğunun belirlendi-ği ve eğitim zayıfatı olarak kayıtlara geçtiği öğ-renildi.

Yılmaz Öztürk

Ankara'da Yenikent 11. Havadan İkmal Bölüğü'nde askerliğini yapan Yılmaz Öztürk'ün 2 Aralık 2008'de intihar ettiği iddiaları üzerine Öztürk ailesi, oğullarının intihar etmediğini öl-dürüldüğünü savundu. Aile olayın aydınlatıl-ması için otopsi yapılmasını istediklerini fakat izin vermediğini söyledi.

12. İŞÇİ ÖLÜMLERİ

14 Ocak 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Sedef Tersanesi'nde taşeron bir firmada çalışan Onur Bayoğlu (19) adlı işçi mesai bitiminde çalıştığı gemiyi terk ederken gemi ambarına düşerek öldü.

3 Şubat 2008'de Manisa'nın Soma İlçesi'ndeki bir maden ocağında meydana gelen göçük sonucu Hüseyin Korkut adlı işçi yaşamını yitirdi, 5 işçi de yaralandı.

4 Şubat 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Şahin Çelik tersanesinde Metin Turan (20) iskeleden düşerek öldü.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul Milletvekili Çetin Soysal Meclis Başkanlığına bir araştırması önergesi sonucunda ise 2007'de 12, 2006 yılında da 10 işçi tersanelerde yaşamını yitirdiği öğrenildi.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Liman, Tersane, Gemi Yapım ve Onarım İşçileri Sendikası'nın (Limter-İş) açıklamasına göre 12 Şubat 2008'de, İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Dearsan Tersanesi'nde kadrolu çalışan Cevat Toy (40) adlı işçi gemi güvertesinde tav (demirlerin hasarlı yerlerini ısıtarak düzeltme) yaparken, 8.5 metre yükseklikteki ambara düştü. Yokluğu, üç saat sonra fark edilebilen Cevat Toy'un, ambardaki 'T' bağlantı ayaklarına düşerek öldüğü kaydedildi.

Limter-İş'in verdiği bilgiye göre Cevat Toy, 2004 yılından bu yana iş kazalarında ölen ilk kadrolu işçi oldu.

16 Şubat 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki DESAN Tersanesi'nde çalışan Mikail Kavak (26), elektrik çarpması sonucu öldü.

17 Şubat 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Selahattin Arslan Tersanesi'nde oksijen tüpünün patlaması sonucu vücudunun yüzde 80'i yanan Hasan Köse'nin (24) aynı gece öldüğünü açıklandı.

12 Şubat 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki GEMTİŞ Tersanesi'nde dumandan zehirlenen kaynakçı Osman Göç yaşamını yitirdi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde 20 Şubat 2008'de başlayıp halen devam eden teftiş kapsamında, 3 tersane hakkında kısmi durdurma kararı verdi. Tersanelerin faaliyetleri "çalışanların ani ölüm ve yaralanmalarına sebebiyet vermek" nedeniyle durduruldu.

Bakanlık Müfettişlerinin yaptıkları incelemelere göre 25 ölümlü iş kazası; patlama (2), yangın (1), ezilme-sıkışma (5), elektrik çarpması (6), düşme (5), intihar (2), kalp durması (1) şeklinde bir dağılım gösteriyor. İncelemelerde ölümlü iş kazalarında tespit edilen kusur durumları şöyle:

- # 3 olayda yüzde 100 kaçınılmazlık.
- # 7 olayda işverenin kusuru yüzde 50 ve üzerinde.
- # 1 olayda üçüncü şahıslar büyük oranda kusurlu (yüzde 60).
- # 4 olayda alt işverenin kusuru yüzde 50 ve üzerinde.
- # 11 olayda alt işverenlerin değişen oranlarda kusuru tespit edildi.
- # 13 olayda işçiler yüzde 10 ile 40 arasında değişen oranlarda kusurlu.
- # 13 olayda işveren-işçi; alt işveren-işçi ikilileri değişik oranlarda kusurlu.
- # 1 olayda kalp durması söz konusu.
- # 1 olayda sadece alt işveren kusurlu bulundu (yüzde 100).
- # 1 olayda; işveren (10), alt işveren (10) ve diğer işverenler (80) kusurlu.

13 Mart 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Sinan Denizcilik taşeron firmasında raspacı olarak çalışan Yüksel Özdemir (45), 20 metreden düşerek yaralanmış, hastaneye kaldırılmıştı. 27 Mart 2008'de ise Yüksel Özdemir yaşamını yitirdi.

29 Mart 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Sedef Tersanesi'nde çalışan Ali İhsan Çam adlı işçi, iskeleden düşerek hayatını kaybetti.

12 Nisan 2008'de Şanlıurfa'dan Ege illerine mevsimlik tarım işçilerini taşıyan kamyon Afyonkarahisar'da kaza yaptı, kamyon kasa-sındaki işçilerden 9'u yaşamını yitirdi, 35 kişi yaralandı.

İstanbul'un Pendik İlçesi'ndeki Marina İnşaatı'nda çalışırken 6 metre yükseklikten beton zemine düşen ve ağır yaralanan Sebahattin Türkoğlu adlı işçi 20 Nisan 2008'de yaşamını yitirdi.

22 Nisan 2008'de Yalova'nın Altınova İlçesi'ndeki Yaşar-San Tersanesi'nde çalışan Hakan Oğuz (18) adlı işçi, 3 metre yükseklikten düşerek yaşamını yitirdi.

26 Nisan 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Çiçek Tersanesi'ne bağlı Korkmaz Denizcilik taşeron firmasında çalışan Orhan İşler adlı işçinin düşerek yaralandığı bildirildi.

Öte yandan Türkiye'deki tersanelerde 2000-2008 yılları arasında meydana gelen 941 kazada 53 kişi hayatını kaybettiği öğrenildi. Denizcilik Müsteşarlığı Gemi İnşa ve Tersaneler Genel Müdürlüğü yetkililerinin, Gemi İnşa Sanayindeki İş Güvenliği ve Çalışma Şartları Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonuna verdiği raporda, Tuzla'da 44 tersane bulunduğu, Tuzla tersaneler bölgesinin, Türkiye'deki tersanelerin yüzde 52'sini, istihdamın yüzde 70'ini, ihracatın da yüzde 80'ini karşıladığı vurgulandı.

Raporda, Türkiye'deki tersanelerde meydana gelen kazalara da yer verildi. Buna göre tersanelerde, 2000 yılında 76, 2001 yılında 61, 2002 yılında 73, 2003 yılında 86, 2004 yılında 120, 2005 yılında 146, 2006 yılında 170 ve 2007 yılında da 227 iş kazası meydana geldi. Meydana gelen kazalar sonucunda da 2002 yılında 4, 2001 yılında 1, 2002 yılında 5, 2003 yılında 3, 2004 yılında 5, 2005 yılında 9, 2006 yılında 10, 2007 yılında 12 ve 2008 yılında da 4 olmak üzere toplam 53 kişi öldü.

9 Mart 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Selah Tersanesi'ne bağlı Karacan Taşeron firmasında gaz sıkışması nedeniyle meydana gelen patlamada İzzet Gider adlı işçi öldü. Hüseyin Erdöz, Kenan Can, Çınar Kaygısız ve Serkan

Üreyir adlı işçiler ile Selin Bahadır adlı mühendis ağır yaralandı.

16 Mayıs 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Organize Deri Sanayi Bölgesi'nde bulunan bir sabun fabrikasında meydana gelen patlamada Mehmet Alkan adlı işçi yaşamını yitirdi, Hasan Alkan ve Engin Ertaş adlı 2 işçi de yaralandı.

16 Mayıs 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Selah Tersanesi'nde montaj yardımcısı olarak çalışan Deniz Kaşıkeman üzerine sac düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

17 Mayıs 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Desan Tersanesi'nde kaynakçı olarak çalışan Murat Çalışkan (29) 25 metre yükseklikten düşerek yaşamını yitirdi.

21 Mayıs 2008'de ise İstanbul Valisi Muammer Güler, son zamanlarda meydana gelen ölümlü iş kazaları üzerine Selah Tersanesi'nin faaliyetinin tümüyle durdurulmasına karar verildiğini açıkladı.

5 Haziran 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'nde Deri Sanayi Bölgesi'nde bulunan Odabaşı Deri'de Hasan Kocaman adlı işçi deri dolabından malzeme çıkarırken dolabın altında kalarak yaşamını yitirdi.

5 Haziran 2008'de Bursa'da bir inşaatta çalışan Nuri Keleş inşaattan düşerek yaşamını yitirdi.

5 Haziran 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'nde bulunan bir atölyede meydana gelen kazada bir işçinin bacağı kırıldı.

5 Haziran 2008'de Düzce Küçük Melen Çayı mevkinde, Küçük Sanayi Sitesi'nin atık su kanalizasyon çalışması sırasında meydana gelen çökme nedeniyle Yusuf Arsakaya ve Bayram Polat adlı 2 işçi toprak altında kaldı.

8 Haziran 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Selahattin Aslan Tersanesi'nde üzerine kapak düşen İhsan Turhan (35) adlı işçi yaşamını yitirdi.

11 Haziran 2008'de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişleri, Selahattin Aslan Tersanesi'nin 5 gün süreyle kapatılmasına karar verdi.

DİSK'e bağlı Limter-İş iş güvenliğinin sağlanması, işçi ölümlerinin durdurulması ve insanca çalışma ortamı yaratılması talebiyle 16 Haziran'da Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde bir günlük grev yaptı.

17 Haziran 2008'de Kastamonu'nun Cide İlçesi'nde bir tersanede meydana gelen patlamada Selahattin Kaplan (44) ile Refik Taşkıran (45) adlı 2 işçi yaralandı.

19 Haziran 2008'de İstanbul Valiliği, İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Dentaş Tersanesi'ni elektrik teması, yüksekte düşme, basınç artışı ve patlama ve kimyasal/parlama-patlama, boğulma ve zehirlenme riskleri nedeniyle beş günlüğüne; İstanbul Tersanecilik ve Denizcilik'i de 30 günlüğüne kapattığını duyurdu.

9 Temmuz 2008'de Zonguldak'taki kömür madeninde gerçekleşen göçükte Hasan Çiren (31) öldü; Recep Arıcı ve Satışmış Türkoğlu yaralandı. Aydın'daki kömür madeninde 9 Temmuz 2008 akşamı gerçekleşen göçükte de Halil Saka öldü; bir işçi de yaralandı.

Türkiye Devrimci Maden Arama ve İşletme İşçileri Sendikası (DEV.MADEN-SEN) ise son altı ayda basına yansıyan 20 kaza olduğunu, 16 işçinin öldüğünü, 16'sının da yaralandığını açıkladı.

11 Temmuz 2008'de İzmir'in Alsancak İlçesi'ndeki Alsancak Limanı'ndan yükleme yapan tır şoförü Ömer Fansa (48) üzerine 300 kiloluk kağıt bobin düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

14 Temmuz 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde faaliyet gösteren Şaban Kasap-Şahin Teknecilik, Mengi-Yay Yatçılık şirketi ve GES A.Ş. adlı üç tersane, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişlerinin tespitleri sonucu eksikliklerini giderene kadar kapatıldı.

15 Temmuz 2008'de Malatya'nın Akçadağ İlçesi'nin Sultansuyu Köprüsü mevkiinde mevsimlik tarım işçilerini taşıyan 15 kişilik minibüsün kaza yapması sonucu İbrahim Acar (15), Sevda Güneş (13) ve Metin Ulutaş (9) 3 çocuk yaşamını yitirdi, 31 kişi yaralandı.

31 Temmuz 2008'de İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi'nin (İSKİ) Tuzla İleri Biyolojik Arıtma Tesisi'nde inşaat iskelesinin çökmesi sonucu iskeleden düşen 7 işçiden 4'ü yaralandı.

31 Temmuz 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki GEMSAN Tersanesi'nde meydana gelen patlamada başına sert cisim çarpan İbrahim Çelik öldü.

2 Ağustos 2008'de Samsun'da, bir inşaatı için yapılan kazı çalışmaları sırasında yaşanan göçük nedeniyle toprak altında kalan Ali Rıza Yakışır (24) adlı işçi yaşamını yitirdi.

6 Ağustos 2008'de İstanbul'un Pendik İlçesi'nde limanda yük boşaltımı yapan gemide mürettebat olarak çalışan Yaşar Recep Rumen adlı işçi meydana gelen kazada damarının yırtılması sonucu yaşamını yitirdi.

4 Ağustos 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki askeri tersanede kadrolu işçi olarak çalışan Yusuf Aksungur'un, tersanede çıkan küçük çaplı bir yangını ayağıyla söndürmek istemesi üzerine vücudunu saran alevler nedeniyle ağır yaralandığı öğrenildi. GATA Askeri Hastanesi'ne sevk edilen Yusuf Aksungur'un 5 Ağustos 2008'de yaşamını yitirdiği bildirildi.

6 Ağustos 2008'de Diyarbakır'dan Adapazarı'na fındık toplamaya giden tarım işçilerini taşıyan minibüsün bariyerlere çarparak takla atması sonucu meydana gelen kazada 27 kişi yaralandı.

23 Ağustos 2008'de son zamanlarda ölümlü iş kazalarının meydana geldiği GİSAN Tersanesi'nin faaliyetlerinin 20 gün süreyle durdurulmasına karar verildi.

27 Ağustos 2008'de Kocaeli'nde çalıştığı tersanede gemiden düşen İsmail Kurlangıç adlı işçi öldü.

29 Ağustos 2008'de Elazığ'ın Sivrice İlçesi'nde, mevsimlik işçileri taşıyan minibüs uçuruma yuvarlandı. Kazada, çoğu aynı aileden 4'ü ağır 22 kişi yaralandı.

27 Ağustos 2008'de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü Komisyonu, Çeksan Tersanesi'nin faaliyetlerini, elverişsiz çalışma koşullarının giderilmesi amacıyla 20 gün süreyle durdurdu.

17 Ağustos 2008'de Kırklareli'nin Babaeski İlçesi'nde bir yağ fabrikasında meydana gelen patlamada yaralanan 4 işçiden Bülent Uyanık, tedavi gördüğü hastanede 3 Eylül 2008'de yaşamını yitirdi.

1 Eylül 2008'de Aksaray'da, Şanlıurfa'dan gelen mevsimlik fındık işçileri taşıyan minibüsün şarmpole yuvarlanması sonucu meydana gelen kazada 10 kişi yaralandı.

3 Eylül 2008'de Düzce'nin Gümüşova İlçesi'nde fındık bahçesinde çalışan Leyla T. (15), patronunun silahından çıkan kurşunların vücuduna isabet etmesi sonucu yaşamını yitirdi.

7 Eylül 2008'de Mersin'in Tarsus İlçesi'nde fındık işçilerini taşıyan otomobilin kamyonu çarpması sonucu Mustafa Evren, Hazal Evren, Nihal Bozan ve Özlem Evrem adlı 4 kişi hayatını kaybetti, Neslihan Bozan yaralandı.

8 Eylül 2008'de Sakarya'nın Ferizli İlçesi'nde fındık işçilerini taşıyan traktörün devrilmesi sonucu Nesibe Akdağ öldü, 23 kişi ise yaralandı.

Teksif Denizli Şubesi'nin 9 Eylül 2008'de hazırladığı raporda, 2008 yılının ilk 7 ayında kentte bulunan tekstil fabrikalarında meydana gelen 2100 olayda, 13 işçinin öldüğü açıklandı.

10 Eylül 2008'de Gaziantep'in Nizip İlçesi'nde, fıstık işçilerini taşıyan traktörün devrilmesi sonucu 9'u çocuk 24 kişi yaralandı.

11 Eylül 2008'de Yalova'nın Altınova İlçesi'ndeki tersane bölgesinde çalışan Muharrem Ceylan (16), elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetti.

15 Eylül 2008'de Mardin'de fındık işçilerinin bulunduğu minibüsün devrilmesi sonucu 4 kişi öldü, 6'sı ağır 14 kişi yaralandı.

İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde yapılan müfettiş incelemeleri sonucu; Onur Grup Tersanesi 16 Eylül 2008'de, Desan Tersanesi ise 17 Eylül 2008'de 10 gün süreyle kapatıldı.

11 Ağustos 2008'de 3 işçinin ölümüne, 12 işçinin de yaralanmasına neden olan İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Gisan Tersanesi'nde meydana gelen filika kazasıyla ilgili olarak ihmali bulunduğu gerekçesiyle gözaltına alınan ve aralarında Gisan Tersanesi Genel Müdürü ile Genel Müdür

Yardımcısının da bulunduğu 5 kişi tutuklanarak cezaevine gönderildi.

21 Eylül 2008'de Uşak'ın Paşacıoğlu Köyü'nde bulunan maden ocağında meydana gelen patlamada Ferdi Güz (17) yaşamını yitirdi, 4 işçi de yaralandı.

26 Eylül 2008'de Elazığ'da bulunan bir krom ocağında yaşanan göçükte Ferik Kaya (23) adlı işçi hayatını kaybetti.

14 Ekim 2008'de Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde tarım işçileri taşıyan park halindeki traktörün römorkuna bir tırın çarpması sonucu yola savrulan 20 işçi yaralandı. 8 işçinin ağır yaralı olduğu belirtildi.

3 Aralık 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Tepe Kimya Plastik Fabrikası'nda meydana gelen patlamada Nuran Keleş adlı işçi yaşamını yitirdi, 7 işçi yaralandı.

12 Aralık 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Anadolu Tersanesi'nde inşa edilen bir gemide çıkan yangında yaralanan Erdal İnceyol hayatını kaybetti.

Ankara Sanatoryum Hastanesi'nde 15 gündür yoğun bakımda olan kot taşlama işçisi Ahmet İncilli 15 Aralık 2008'de hayatını kaybetti.

12 Aralık 2008'de Kars'ta bir çimento fabrikasında çalışan İskender Tüzen (31) adlı işçi, üzerine temizlik yaptığı sırada çimento düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

18 Aralık 2008'de İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki Anadolu Tersanesi'nde Hızır Akbulut adlı işçi temizlik yapmak için girdiği tankın içinde sigara yaktığı sırada çevredeki gazların yanması sonucu yaşamını yitirdi.

22 Aralık 2008'de Tekirdağ'ın Çorlu İlçesi Ulaş Beldesi'nde çalıştığı fabrikada başı çalıştığı makinenin arasına sıkışan Gözde Lazoğlu (17) hayatını kaybetti.

23 Aralık 2008'de İstanbul'da Marmaray projesi kapsamında Samatya'da yıkılan eski bir binanın altında kalan Abdürrahim Ünal (32) adlı işçi hayatını kaybetti. 23 Aralık 2008'de çalışmaya başladığı belirtilen işçinin, zamanında müdahale yapılmaması nedeniyle öldüğü iddia edildi.

Umur Talu, "Yere Düşenler", Sabah, 18 Ocak 2009.

Bu hafta "Tuzla tersaneleri"nde 19 yaşında bir işçi daha öldü.

Adı Onur'du; gemi ambarına ızgaralar döşerken, düşüverdi, başının üstüne çakıldı.

Giresun'dan gelmişti; emniyet kemeri yoktu.

Tersane patronları karşısında devletin, hükümetin mertliği, yiğitliği, sosyalliği, hukuku, adaleti, bir niyeti filan da yoktu.

Kimileri sanıyor ki, önyargılıyım da ondan.

Kaç zamandır yazmadım mesela, ordunun alttakilerini.

Başkaları zaten oralara bakmıyor.

Ne oldu, sorunlar bitti mi?

Zannediyor musunuz ki her gün onlarca feryat mesajı gelmiyor?

Zannediyor musunuz ki, bir uzman çavuş, bir uzman jandarma, yanında anası, elinde çocuğu, kolunda eşi, artık orduevi kapısı önünden başı önde, kalbi kırık hızla uzaklaşıyor?

Zannediyor musunuz ki, onların hemen üstündekiler, mesela astsubaylar, bir gıdım hak teslim edecek bir damla kanununun dahi engellenmesine, hükümetin ve Genelkurmay'ın bu üstten üstün hissizliğine kahrolmaktan vazgeçmiştir?

Zannediyor musunuz ki, "alttakiler" in, altta olmanın sivilliği başka, askerliği başkadır?

Zannediyor musunuz ki, bir altınızı hor görmeniz, fırsat bulunca ezmeniz sizin da altta kalmışlığınızı alır götürür, hayatınızı toz pembeleştirir?

Sanıyor muyuz ki, hayat bizim bildiğimiz, bellediğimizdir; insan olmak sadece bize benzer olmaktır?

"Beni anlayacağınızı düşündüğüm için size yazıyorum. 25 yaşındayım, başörtülüym. İmam hatip okumayı da, başımı örtmeyi de, birileri aksini iddia etse de, ben kendi rızamla seçtim.

Bu tercihi yaptığımdan beri, hakkında iyilikten başka bir şey düşünmediğim devletle aramda uçurum açıldı.

Bir yıl kar kış demeden üniversite kapısında bekledim. Hapiste yatan solcular gibi, gökyüzü altında hastalık kaptım.

Yaşıtlarımın girdiği çoğu ortamdan mahrum bırakıldım ama inatla ve ısrarla eğitimimi sürdürüyorum.

Niyetim ülkemin rejimini değiştirmek değil, sadece kendi dünyamı zenginleştirmek. Bu yüzden, başıma geçirdiğim perukla kadınlık gururumun incinmesine, bunu bana yapanlara içerlememe rağmen eğitimime devam ediyorum.

Dileğim, birilerinin hakkınızda yorum yapmayı, bizi kendilerine göre yargılamayı bırakıp bir de benim gerçekte ne düşündüğümü sorması."

Sanıyor musunuz ki, kahpece bir ölümden titreyen kalpler bir başka kahpe cinayete de öfke duyar, aynı hisle, aynı vicdanla, aynı insanlıkla?

Bir türlü olmuyor.

Bardağın yarısı asla dolmuyor.

Yarısında hüznün, tepki, gözyaşı; öte yarısı nefret, hissizlik, için için yahut apaçık nefret, hatta kana kan salyası.

Memlekette en çok iç acıtanlardan biri, çocukluktan alıştık ya, kahpe cinayetler değil belki; o kahpe ayrımcılık. Ölülerini ölümlerinin karşısına koymak. Kendinden olmadığını düşündüğün için asla duygu, asla vicdan, asla insanlık, o bir yana, çoğu zaman asla hukuk dahi geliştirememek.

Hep kana kan, hep kısasa kısas, hep en yakındakine ağıt, hep ötekine, cansız bedenine, uçurmuş ruhuna dahi nefret.

Şimdi, misal, cumartesi günü saat üçte, ensesinden gelen kahpelikle kendi kanına boylu boyunca uzandığı aynı yerde, azıcık doğrulabilseydi Hrant Dink; eminim ve emin olun, kendisini ananlara, başka anaların, başka evlatların, başka eşlerin, kardeşlerin, arkadaşların acılarını da asla görmezden gelmemelerini söylerdi.

Kahpe cinayetin çetecileri bir yana; bir cinayette adeta sevinç yaşayabilenlere, ölümleri, acıları birbirinin karşısına dikip kimini adeta haklı görenlere dahi, muhtemelen bir selamın muhabbetiyle gülümseyerek.

Bilmiyorum elbette; ama belki 19 yaşındaki Karadenizli tersane işçisi

Onur da, kanlar içinde yere düşmeden çok önce...

"Yere düşenler, düşürülenler, yerde kalanlar, altta çakılanlar, üstten darbe yiyenler, enseden, arkadan, kalpten, hayatın orta yerinden vurulanlar"; kendilerine en büyük ihanete, en önce, en çok birbirine diş bileyerek düşüveriyor belki de!

13. AİHM KARARLARI

Mehmet Özdemir

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 8 Ocak 2008'de Türkiye'yi HADEP üyesi Mehmet Özdemir'in öldürülmesinden sorumlu tutarak suçlu buldu ve Türkiye'nin Özdemir Ailesi'ne tazminat ödemesine karar verdi.

Mahkeme gerekçeli kararında; Mehmet Özdemir'in 26 Aralık 1997'de sivil polisler tarafından Diyarbakır'da bir kahveden kaçırılarak öldürülmesinden devletin sorumlu olduğunu bildirdi.

Mahkeme 8 çocuk babası Mehmet Özdemir'in "kaçırılmasıyla ilgili soruşturmanın etkin biçimde yapılmadığına ve bunun bir yaşam hakkı ihlali olduğuna" hükmetti. Türkiye, karar gereği Özdemir'in eşine 65 bin 676 bin euro maddi tazminat ödeyecek.

Atilla Osmanoğlu

AİHM, 25 Mart 1996'da gözaltına alındıktan sonra kaybedilen ve Abdülkadir Aygan'ın da JİTEM tarafından öldürüldüğünü teyit ettiği Atilla Osmanoğlu'nun ailesine Türkiye'nin "etkili bir soruşturma yapmayarak" insan hakları ihlalinde bulunduğu gerekçesiyle 105 bin Euro ödemesine karar verdi.

AİHM, Türkiye'nin bu olaydaki "tam etkisizliğinin", anlaşılmaz ve "mantıksız" olduğunu kaydederek, yaşam hakkını koruyan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi ve kötü muameleyi yasaklayan 3. maddeyi ihlal ettiğine karar verdi.

KİŞİ GÜVENLİĞİ HAKKI

Giriş

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Dokümantasyon Merkezi'nin derlediği bilgilere göre, 2008 yılı içinde **sekiz (8)** kişi gözaltında yaşamını yitirdi. 2007 yılında gözaltı ölen kişi sayısı 6'ydı. Çeşitli kuruluşların da gözlemlediği gibi özgürlüğünden alıkonulan kişilere yönelik işkence ve kötü muamele uygulamalarında belirgin bir artış gerçekleşmiştir. TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin derlediği verilere göre 268 kişi işkence görmüştür. 158 öğrenci okullarda, 3 kişi de hastanelerde şiddete maruz kalmıştır. Özel güvenlik görevlilerinin işkence ve kötü muamelesine maruz kalanlar 28 kişiyken zabıtalardan saldırısına uğrayan kişi sayısı 30'dur.

İnsan Hakları Derneği'nin 2008 yılı raporuna göre, 448 kişi gözaltında işkence ve kötü muamele gördü; gözaltı yerleri dışında kalan yerlerde işkence ve kötü muamele gören kişi sayısı ise 264'tür. Aynı raporda 333 kişinin cezaevlerinde

işkence gördüğü belirtilirken iki kişinin de köy korucuları tarafından yapılan işkence ve kötü muameleyle tabi tutulduğu belirtilmiştir. Özel güvenlik görevlileri tarafından işkence ve kötü muameleyle maruz kalan kişi sayısı 19'dur.

Özellikle kolluk güçlerinin toplumsal olaylara müdahale ettiği durumlarda uyguladığı şiddeti maruz gösterebilecek hiçbir gerekçe olamaz. Bu tür olaylarda 8 kişi yaşamını yitirmiş, 551 kişi yaralanmıştır (Bakınız Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü).

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın tedavi merkezlerine işkenceye maruz kaldıkları iddiasıyla başvuranların toplam sayısı da 425'dir. Bu 425 başvurudan 2008 yılı içinde işkenceye maruz kaldığını ileri siren kişi sayısı ise 269'tir. 2007 yılında TİHV'e başvuran kişi sayısı 452'dir (2006'da 337'iydi). 2007 yılı içinde başvuru yapan 452 kişiden 320'si aynı yıl içinde işkence gördüğünü beyan etmiştir.

1. GÖZALTINDA ÖLÜM OLAYLARI

Selçuk Yıldır

Kocaeli'nde çeşitli suçlardan arandığı iddia edilen Selçuk Yıldır'ın (28), 27 Mayıs 2008'de gözaltına alınarak getirildiği Saraybahçe Polis Merkezi'nde intihar ettiği Kocaeli Emniyet Müdürü Hüseyin Namal tarafından açıklandı. Kocaeli Emniyet Müdürü Hüseyin Namal, Selçuk Yıldır'ın kendisini kemerle parmaklık demirlerine asarak intihar ettiğini iddia etti.

Vusale Süleymanova

13 Haziran 2008'de Iğdır'da kimlik kontrolü için durdurulan ve kimlik sorgusu için gözaltına alınarak karakola götürülmek üzere polis aracına bindirilen Vusale Süleymanova'nın (22), hareket

halindeki araçtan düşerek kafasını "yere çarptığı" ileri sürüldü. Iğdır Devlet Hastanesi'nde tedavisi süren Süleymanova, 20 Haziran 2008'de yaşamını yitirdi. Yaklaşık 6 ay önce Pasaport Kanunu'na muhalefet ettiği iddiasıyla sınırışı edilen Süleymanova'nın, ölüm nedeninin "hareket halindeki minibüsten kaçmaya çalışırken araçtan düşerek kafasını yere çarpması sonucu yaralanma" olduğu iddia edildi. Iğdır Emniyet Müdürlüğü'nün, Vusale Süleymanova'nın düştüğü araçta bulunan polis memurları hakkında da soruşturma başlatıldığı öğrenildi.

Metin Yüksel

Zonguldak'ta Metin Yüksel (38) adlı kişinin eşinin akrabaları, 2 Temmuz 2008'de Çarşı Po-

lis Merkezi'ni arayarak, Yüksel'in kendilerini bıçakla tehdit ettiğini ve 4000 YTL'yi alarak gittiği yönünde şikayette bulundu. Bunun üzerine Yüksel evinden alınarak polis merkezine götürüldü. İfadesi alınan Yüksel, daha sonra sağlık kontrolünden geçirildi. Savcılığa çıkarılmak üzere yeniden polis merkezine götürülen İddiaya göre Yüksel nezarethaneye gireceği sırada, Yüksel'in belindeki kemer çıkarılmak istendi. Bir anda panik yaparak kaçmak isteyen Yüksel'in ayağı takılınca yere düştü. Polis memurları tarafından yakalanarak nezarethaneye konulan Yüksel, bir süre sonra rahatsızlanması üzerine Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesine kaldırıldı. Acil Servis doktorları tarafından yapılan incelemesinde Yüksel'in öldüğü belirlendi.

X.X.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 9 Temmuz 2008'de "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla korucular tarafından gözaltına alınan ve ismi öğrenilemeyen bir kişinin Yeniköprü Jandarma Karakolu'nda kalaslarla dövülerek öldürüldüğü belirtildi. Olaya tanıklık eden ve adının açıklanmasını istemeyen bir kişi, gözaltına alınan kişinin karakol önünde kalaslarla dövüldüğünü belirterek, olayı şöyle anlattı: "Dövülen kişi olay yerinde aldığı darbeler sonucu yaşamını yitirdi. Cenazesi askerî araçla götürüldü. Ama nereye götürüldüğünü öğrenemedim" dedi.

Ahmet Laçın

Ahmet Laçın'ın (30), İstanbul'un Bağcılar İlçesi'nde, hırsızlık suçlamasıyla 12 Ekim 2008'de gözaltına alındığı Bağcılar Polis Merkezi'nde dayak yiyerek hastanelik olduğu ve daha sonra da hayatını kaybettiği iddia edildi. Laçın'ın arkadaşı Tuğba Poyraz'ın iddiasına göre, 13 Ekim 2008'de iki sivil polis memuru eve geleerek Laçın'ın polis merkezinde olduğunu söyledi. Hemen polis merkezine gittiğini ifade eden Tuğba Poyraz, "Ahmet karakolda sargı bezleri içinde baygın şekilde yatıyordu. Sol omzunda morluk ve başında şişlik vardı. Ahmet'i hemen bir taksile Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne götürdük. Yoğun bakıma alınan Ahmet'in beyin ölümünün gerçekleştiğini söylediler. Bir hafta yoğun bakımda kaldıktan sonra da hayatını kaybetti. Doktorlar Ahmet'in beyin kanaması sonucu öldüğünü söyledi" dedi. Polis yetkilileri ise hırsızlık ihba-

rı üzerine olay yerine giden ekiplerin kaçarken düşerek yaralanan Ahmet Laçın'ı ambulansla hastaneye kaldırdığını söyledi.

Serkan Çedik

10 Kasım 2008'de Bursa'da bir operasyonda gözaltına alınan Serkan Çedik (25), nezarethanede fenalaşınca kaldırıldığı hastanede öldü. Çedik'in başında kanama ve kırık olduğu belirlendi. Emniyet yetkilileri, Çedik'in polis ekibinden kaçarken çatıdan düştüğünü ve Adli Tıp muayenesinden sonra nezarethaneye götürüldüğünü iddia etti.

Erdal Keloğlu

26 Kasım 2008'de Zonguldak'ta psikolojik tedavi gördüğü bildirilen Erdal Keloğlu'nun (34) evinin bulunduğu caddede taşkınlık yapması üzerine güvenlik güçlerine haber verildi. Ailesinin de yardımıyla karakol önüne getirilen Keloğlu'nun karakolun kapısında içeri girmekte direnmesi üzerine polis ekibi Keloğlu'na cop ve biber gazıyla müdahale etti. Aldığı darbeler nedeniyle kaldırıldığı hastanede yaşamını yitiren Erdal Keloğlu'nun kardeşi Murat Keloğlu (30) şu açıklamalarda bulundu: "Benim kapımın kilidini kırdı. Başka bir komşumuzun da kapısını tekmelemiş. Biz de polise haber verdik. 2 tane ekip geldi. Bize, 'biz bunu evden alamayız, siz dışarıya çıkarın' dediler. Ben de 4 arkadaşım ile birlikte kendi aracıma bindirerek karakola götürdüm. Polisler ağabeyimi içeriye sokmak istedi. Alkollü olan ağabeyim de polise direndi ve küfür etti. Bunun üzerine 5-6 polis ağabeyimin üzerine çullandı. Biber gazı sıktılar. Copla kafasına vurdular. Sonra yere yığıldı zaten. Bir polis ayağı ile kafasının üzerine bastırdı. Hareketsiz kalınca hastaneye götürdüler, ama ölmüştü."

Zonguldak Emniyet Müdürü Atilla Çınar ise konuya ilişkin yaptığı açıklamada, "Keloğlu, karakolun önünde rahatsızlanıyor. Yaklaşık 10 polisimiz onu sakinleştirmek için cebelleşiyor. Daha sonra 112 Acil Servis ekibine haber veriliyor. Sakinleştirilmesine yönelik işne yapılmak istenen kişi kaçarak düşüyor."

Cumhuriyet Savcılığı yetkilileri de olayla ilgili soruşturma başlatıldığını belirterek, olayın gerçekleştiği sırada görevli polis memurlarının ifadelerinin alınacağını bildirdiler.

Abbas İnan

Çanakkale’de Anafartalar Polis Merkezi ekiple-ri, 3 Aralık 2008’de “aile fertlerine kötü muamele”, “kasten adam yaralama” ve “Ateşli Silahlar Kanunu’na muhalefet” suçlamalarıyla Abbas İnan’ı (39) gözaltına aldı. 4 Aralık 2008’de ise İnan’ın battaniyeden kopardığı parçayı demir parmaklığa bağlayarak intihar ettiği iddia edildi. Güvenlik kamerasının bulunduğu nezarethanenin ise olay sırasında polis merkezinin ilgili birimince izlenmediği açıklandı. İnan’ın eşi Kadriye İnan, önceki evliliğinden olan oğlu Hakkı Çancı’nın da gözaltında tutulduğu aynı nezarethanede 2007 yılında intihar ettiğini söyledi. İnan’ın gözaltında ölümüyle beraber 2007 yılında 6 olan gözaltında şüpheli ölüm sayısı 2008 yılında 8’e çıkmış oldu.

1.1. Gözaltında Ölüm Davaları

Birtan Altınbaş

Hacettepe Üniversitesi öğrencisi Birtan Altınbaş’ı 1991’de işkenceyle öldürülmek suçundan mahkûm olan 4 polis memuru, 11 Ocak 2008’de Ankara Elmadağ Cezaevi’ne teslim oldular. 1999 yılında çıkan ve kamuoyunda “Rahşan affı” olarak bilinen “Şartla Salıverme ve Erteleme Yasası”ndan yararlanan polis memurları cezaevinde 21 ay kalacaklar. Sanık polis memurları 23 Mart 2007’de işkence yaparak adam öldürmek suçundan 8 yıl 10 ay 20 gün hapis cezası almışlardı. Bu arada 11 Ocak 2008’de polis memurlarını cezaevine uğurlayanlar arasında davanın savcısı eski DGM başsavcısı Nuh Mete Yüksel’in de bulunduğu bildirildi.

Murat Yavuzer

1 Haziran 2005’te Diyarbakır’da kapkaççılık yaptığı iddiasıyla gözaltına alındıktan sonra Sağlık Polis Merkezi’nde ölen Murat Yavuzer’in (28) ölümüne sebebiyet verdikleri gerekçesiyle yargılanan N.C., A.S.D., C.D., S.U. adlı 4 polis memuru Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde beraat etti. Mahkeme gerekçeli kararında, “görevi kötüye kullanmak suçu pasif eylem ile işlenebilecek bir suç olmayıp sanıklar hakkındaki iddia pasif eylemleri ile sonucun oluştuğu yönündedir. Bu halde ihmal suçundan söz edebilecek ise de, sanıkların yasal düzenlemelerin kendilerine verdiği görevleri eksiksiz olarak yerine getirdikleri intihar olayı-

na sebebiyet vermemek açısından yönetmeliklerle belirlenen şekilde kemer, ayakkabı bağı ve nezarethane içerisinde nezarete kalanın yaralanması veya intiharına sebebiyet verecek tüm unsurların ortamdaki temizlendiği, beklenenin ve beklenmesi gerekenin ötesinde bir araç ile maktulün kendisini pantolonu ile asmış olması normal şartlarda bir insandan beklenen özenin ötesinde olup, pantolonun alınması da insan onuru ile yaşaymayacak bir eylem oluşturduğundan sanıkların kendilerinden beklenen özenle görevini yerine getirdikleri anlaşılmıştır.”

Yavuzer, 1 Haziran 2005 tarihinde gözaltına alınmış, saatler sonra da Yavuzer’in pantolonuyla kendisini nezarethanenin parmaklıklarına astığı ileri sürülmüştü. Ancak yapılan incelemeler de Yavuzer’in boyunun 1,82 metre olmasına rağmen, kendisini astığı iddia edilen parmaklıkların 1,66 metre uzunluğunda olduğu ortaya çıkmıştı. Yine 24 saat kamerayla izlenen nezarethanenin kamera sisteminin çalışmadığı belirtilerek kamera kayıtları bulunamamıştı. Diğer yandan nezarethanede görev yapması gereken Yavuzer’in otopsi raporunda kendisinde işkence yapıldığını gösteren bulgulara rastlanırken, iç organlarının ezildiğine dair tespitler yapılmıştı.

Alpaslan Yelden

Bir cinayet soruşturması kapsamında 2 Temmuz 1999’da evinden gözaltına alınan Alpaslan Yelden’in İzmir Emniyet Müdürlüğü’nde sorgulanırken fenalaşması üzerine 5 Temmuz 1999’da götürüldüğü hastanede 14 Temmuz 1999’da ölmesi üzerine 8 polis memuruna, İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 17 Mayıs 2006’da “kastı aşan müessir fiil” suçundan verilen 3 yıl 4’er ay hapis cezası, Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından bozuldu. Bozma kararında, sanıkların beraat etmeleri gerektiği halde sanıklara ceza verilmesi gerekçe gösterildi. Bozma kararının ardından İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yeniden görülmeye başlanan davanın 9 Ekim’de gerçekleşen duruşması, mahkemenin değişen üyelerinin dosyayı inceleyebilmeleri için 6 Kasım 2008’e ertelendi.

6 Kasım 2008’de İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında beraat etti. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, sanık 10 polis memuru hakkında 3 yıl 4 ay alt sınırdan verilen hapis cezasını fazla bularak bozmuştu. Kararı değerlendir-

diren Yelden'in avukatlarından Türkan Aslan, kararın hukuka ve adalete olan inançlarının zedelediğini belirterek, "yerel mahkemenin mevcut dosyadaki delillere rağmen böyle bir kararın altına imza atması hukuk açısından değerlendirilemez. Bu kararla birlikte işkenceciler cezasız kalmış ve önümüzdeki günlerde yaşanacak işkence ve kötü muamele sonucu ölümlerin önü açılmıştır" dedi.

Mustafa Kükçe

15 Haziran 2007'de hakkında resmî işlem yapılmadan gözaltına alındığında gördüğü işkence nedeniyle beyin kanaması geçiren ve 17 Haziran 2007'de İstanbul Ümraniye E Tipi Cezaevinde ölen Mustafa Kükçe (24) ile ilgili dosyaya 4 Aralık'ta Kükçe'nin "gözaltına alınmadan önce düşüp beyin kanaması geçirmiş olabileceği" ihtimaliyle takipsizlik kararı verildi.

Mülteci Kampı

174 kişinin kaldığı Kırklareli Gaziosmanpaşa Mülteci Kampı'nda kalan bir grup mültecinin sınırışı edilmesi kararının mülteciler tarafın-

dan protesto edilmesi üzerine polis ekipleri 11 Haziran 2008'de kampa müdahale etti. Gaz bombaları ve silahların kullanıldığı müdahale sonucunda 1 mülteci ölürlen 4 mülteci de yaralandı.

Festus Okey

Beyoğlu Polis Merkezi'nde ölen Nijeryalı sığınmacı Festus Okey davasında sanık polis memurunun avukatı, ölen kişinin Okey olmadığını, sahte kimlikli başka birisi olduğunu öne sürdü. Hakim, bu savunmayı öldürme nedeni olamayacağı gerekçesiyle reddetti. 14 Şubat 2008'de Beyoğlu 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülme-ye başlanan duruşmaya, sanık polis memuru Cengiz Yıldız katıldı.

Mahkeme heyeti, duruşmaya gelmeyen tanık polislerin tekrar çağrılması ve binayla ilgili inceleme yapılması amacıyla duruşmayı erteledi. 17 Aralık 2008'de görülen duruşmayı mahkeme heyeti, Nijerya makamlarından Okey'in kimlik tespitinin istenmesine karar vererek 7 Nisan 2009'a erteledi.

2. İŞKENCE ve KÖTÜ MUAMELE OLAYLARI

Timur Biber

Avukat Timur Biber (31), 16 Ocak 2008'de İstanbul Merter'de yaptığı kaza sonrası çağırıldığı trafik polislerince dövüldüğünü öne sürerek savcılığa suç duyurusunda bulundu. Elmacık kemiğiyle parmağı kırılan, dudağı patlayan Biber, yedi gün iş göremez raporu aldı.

Nejat Değirmenci

Nejat Değirmenci'nin, 16 Ocak 2008 gecesi İstanbul Taksim'de yolda yürürken polislerin saldırısına uğradığı ileri sürüldü. Taksim İlk-yardım Hastanesi'ne kaldırılan Değirmenci'nin polislerin kullandığı biber gazı nedeniyle nefes almakta güçlük çektiği, yüzünde morluklar olduğu ve gözlerini açamadığı bildirildi.

8 Kişi

21 Ocak 2008'de Adana'da polis ekipleri "uyuşturucu satmak" suçlamasıyla gözaltına aldığı sekiz kişiyi, Çakmak Caddesi'nde, kelepçeli halde yerde yatırarak iki saat bekletti. Yapılan

sorgulamanın ardından gözaltına alınarak teşhir edilen 8 kişiden 2'si tutuklanırken 6'sı serbest bırakıldı.

Mustafa Kapar

4 Şubat 2008'de İstanbul Kozyatağı halinin yanında buluşan DTP'lilerin uğurlamasını izlemeye giden *Atılım Gazetesi* Kartal muhabiri Mustafa Kapar, polis memurlarının fizikî saldırısına uğradığını iddia etti. Polisin arabaların hareketine izin vermemesi üzerine, olayı haber yapmak için hazırlık yapan Kapar, koluna giren iki sivil polis memuru tarafından kapalı bir alana götürüldüğünü, burada polislerin kaba dayağına maruz kalarak polisler tarafından tehdit edildiğini savundu. Kapar, polis memurlarının basın kartını yırttığını, fotoğraf makinesinin hafıza kartına el koyduğunu da sözlerine ekledi.

A.C.

12 Şubat 2008'de Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de katıldığı Kahramanmaraş'ın kurtu-

luş günü törenleri sırasında elindeki tencereyi havaya kaldırarak Abdullah Gül'e "açım" diye bağırarak A.C., korumalar ve güvenlik güçleri tarafından darp edilerek tören alanından uzaklaştırıldı.

Sertaç Tuzaktepe, Batuhan Şero ve Birtaş Tuzaktepe

Ardahan'da Sertaç Tuzaktepe, Batuhan Şero ve Birtaş Tuzaktepe suç duyurusunda bulunmak için gittikleri Ardahan Cumhuriyet Başsavcılığı'nda, 15 Şubat 2008'de savcılığa verdikleri ifadelerinde polis memurlarının kendilerini bir kafeden alarak, önce Ardahan İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Asayiş Müdürlüğü'nde, ardından kent dışında bir arazide döverek işkence yaptıklarını savundu.

O.C.

Hacettepe Üniversitesi öğrencisi O.Ç.(17), 15 Şubat 2008'de cuma namazı için gittiği Kayaş Eski Camii'nde vaazda arkadaşına "ne kadar harç parası yatırdın" diye sorunca bir polis memuru ile aralarında tartışma çıktı. O.Ç., "Biz, 'güzelce uyarsana, niye bağırıyorsun' deyince, 'kes lan' diye elinin tersiyle bana tokat attı. İtiraz edince bir daha vurdu. Araya giren vatandaşlar beni kurtardı" dedi. Polis memurunun, "namazdan sonra dışarıda bekle" dediğini, kendisinin de beklediğini anlatan O.Ç., "Yere yatırp vurarak gelen ekip arabasına bindirdiler ve karakola götürdüler. Adının H.O. olduğunu öğrendiğim polis, ağır küfürler etti. Bacaklarıma ve belime vurdular. Başka bir polis gelerek beni kurtardı" diye konuştu. Karakol Amiri Komiser Hüseyin Çam ise olayı doğrularken "TCK'ye göre polis zor kullanma yetkisine sahiptir. O.Ç. ile polis memuru arasındaki durum rutin bir olaydır" dedi.

X.X.

Batman'da 17 Şubat 2008'de Batman Petrolspor ve Malatya Belediyespor arasında oynanan maçta, dökülen bozuk paraları almaya çalışan çocuklar, polis memurları tarafından kolları ve kulakları bükülürken ve kafalarına vurulurken, maçı izleyenler tarafından cep telefonu ile görüntülendi. Dicle Haber Ajansı'na (DİHA) ulaştıran görüntülerde iki polis memuru bir çocuğu sürekli sıkıştırırken, bir diğer polis memuru ise çocuğu ellerini arkadan kıvrarak تنها bir yere götürüp dövüyor. Çocuk ise polis memurunun

tokatları karşısında sürekli "bırak beni abi ben yapmadım" diyerek ağlıyor.

Musa Piroğlu, Doğan Öci, Mesut Atıcı ve Ufuk Duran

28 Şubat 2008'de İzmir Buca'da polis memurlarının kimlik sorduğu Sosyalist Demokrasi Partisi (SDP) üyesi Musa Piroğlu, Doğan Öci, Mesut Atıcı ve Ufuk Duran adlı 4 kişinin polis memurlarına "neden kimlik soruyorsunuz" diye soru sorması üzerine çıkan tartışma sonucu yüzlerine biber gazı sıkılarak gözaltına alındıkları öğrenildi.

6 Öğrenci

28 Şubat 2008'de Kocaeli Üniversitesi'nde Gençlik Sendikası (Genç-Sen) üyesi 6 öğrenci "parasız eğitim" yazan afişler taşıdıkları gerekçesiyle polis ekipleri tarafından dövülerek gözaltına alındı. Polis memurlarının müdahalesi sonrasında Genç-Sen üyesi Ali Emre Değer adlı öğrencinin ciddi yaralar aldığı savunuldu.

Sendika Üyesi İşçiler

2 Mart 2008'de Adana'da TEKEL Sigara Fabrikası'nın özelleştirilmesini protesto için yürüyen işçi sendikaları üyeleri D-400 Karayolu'nda trafiğin akışını engelleyince polis cop ve biber gazıyla eyleme müdahale etti. Yaşanan arbedede 4 işçi ve 4 polis memuru yaralandı.

6 Kişi

6 Mart 2008'de Kocaeli Gebze'de akraba iki aile arasında çıkan kavgaya polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 6 kişi gözaltına alındı. Polis ekiplerinin evlerine biber gazı sıkarak zorla girdiğini söyleyen 6 kişi -Tahir, Bilen, Ercan, Zahir ve Bülent Günel ile Abdulkadir Arar- polis memurlarının coplarla fizikî saldırıda bulunduğunu savundu. Mağdurlar polis memurlarının cam kırıklarıyla mağdurlardan birinin bileklerini kestiğini de ileri sürdü. Mağdurlar önce Gebze Darıca ormanlık alanında ardından Darıca Karakolu'na işkence ve kötü muameleye maruz kaldıklarını ifade etti.

Tahir Günel, polis memurlarının kendisini bayıltana kadar dövdüğünü söyledi ve "gözlerimi açtığımda ormanda olduğumu ve bana çamurlu su içirildiğini gördüm" dedi. Ercan Günel, polis memurlarının kendisine nereli oldukları-

nı sorduğunu ve Karşılı olduğunu söylediğinde “işte bunlar terörist” diyerek kendilerine küfür edildiğini ve işkence ederken “Apo gelsin sizi kurtarsın” dediklerini anlattı. Gözaltına alınan Zahir Günel, gördüğü işkencelerden kaynaklı 45 günlük rapor aldığını ve polis memurlarının “ablan bu gece bizimle kalacak” diyerek ablasına tecavüz etmekle tehdit edildiklerini söyledi. Mağdurların tedavisi TİHV İstanbul Temsilciliği’nde sürmektedir.

7 Öğrenci

Bursa Uludağ Üniversitesi’nde 8 Mart 2008’de karşıt görüşlü öğrenciler arasında başlayan tartışmaların ardından 10 Mart 2008’de aşırı sağcı grubun sol görüşlü öğrencilere demir çubuklarla saldırması sonucu 6 öğrenci yaralandı. Arkadaşlarının yaralanmasını protesto eden öğrencilere jandarma ekipleri müdahalesinde 45 öğrenci gözaltına alındı. Öğrenciler jandarma ekiplerinin protesto gösterilerine biber gazı ve coplarla müdahale ederken sert davranması sonucu 7 öğrencinin ve 3 er ile 2 subayın daha yaralandığını belirttiler.

Muhammed Hüseyin

İran vatandaşı Muhammed Hüseyin, İstanbul Zeytinburnu’nda kuyumcudan çıktığı sırada polis memurlarının kendisine fizikî saldırıda bulunarak kendisini yaraladığını; sonra bindirildiği polis aracından Zeytinburnu Tepe Durağı’nda atıldığını savundu. Hüseyin, pasaportunu yırttıkları ve parasını aldıklarını öne sürdüğü polis memurlarından 11 Mart 2008’de şikayetçi oldu. Olay, Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE) kamera kayıtlarına da yansdığı için Muhammed Hüseyin’in şikayeti üzerine iki polis memuru Zeytinburnu Emniyet Müdürlüğü’nde sorguya alındı.

Güney Koç

Gaziantep Üniversitesi öğrencisi Güney Koç, 11 Mart 2008’de evine dönerken sivil polis ekiplerinin işkencesine maruz kalarak; yüzüne aldığı darbelerden dolayı hastaneden rapor aldığını söyledi. Sivil polis memurlarının kendisini zorla Altınçim Parkı’na götürdüğü anlatan Gaziantep Gençlik Derneği Girişimi üyelerinden Güney Koç, “kimlik kontrolü yapılırken bu kez üstümü de aramak istediler. Bir soruşturma ve izinleri olmadan böyle bir şey yapamayacaklarını keyfi davrandıklarını üzerimi aratmayacağımı

söyledim. Bunun üzerine polisler ‘sana şimdi bir izin çıkarırız, görürsün bak üst araması nasıl oluyormuş’ dediler” dedi. Park içinde oturanların da kendisine yapılanları görmemeleri için parktan uzaklaştırıldığını söyleyen Koç, ailesi ve arkadaşlarına cep telefonu ile bilgi vermek istemesi üzerine park içinde fizikî işkenceye maruz kaldığını anlattı.

Mehmet Bal

9 Haziran 2008’de tutuklanarak İstanbul’da Hasdal Askerî Cezaevi’ne konulan vicdanî retçi Mehmet Bal’ın gözaltına alındığı 8 Haziran gecesi, 2. Motorlu Askerî İnzibat Karakol Bölük Komutanlığı’nda işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı savunuldu. Bal avukatlarına;

- Karakolda kendisini “asker kişi” olarak tanımlayan evrakları imzalamadığı için tartaklandığı ve imzası yerine zorla parmak izinin basıldığını,
- Özellikle astsubaylar karakolu terk ettikten sonra gece nöbetinde kalan erlerin yoğun küfürlü tacizine maruz kaldığını,
- Tuvalet ve su ihtiyaçlarının giderilmediğini,
- Gözaltındayken gece saat 03.00 sıralarında erlerden birinin hüccesine girip kafasına, yüzüne ve göğsüne yumruklar attığını,
- Defalarca kendini kötü hissettiğini ve doktor görmek istediğini söylediye de bu talebinin reddedildiğini,
- Hücredeyken bacak bacak üstüne attığı için sürekli atmaması yönünde tacize uğradığını,
- Kaldığı hücrenin çok soğuk olduğunu,
- Ertesi sabah saat 09:00 nöbetçisinin kendisinin üzerine sıcak su dökerek uyandırdığını,
- Halen sol gözünün seğirdiğini ve kulağının çınladığını, yumruk atıldığı sırada bir an o gözünü göremediğini, bütün gece başının döndüğünü,
- Hasdal Askerî Cezaevi’ne götürülmesi sırasında kendisine refakat eden jandarmalardan birinin, astsubaylar ve üstler ortada olmadığı zamanlarda sürekli kendisine küfür edip tükürdüğünü bildirmiştir.

Avukat Gülseren Yoleri, Mehmet Bal’ın maruz kaldığı bu tür şiddet ve keyfi uygulamaları pro-

testo etmek için açlık grevine başladığını duyurdu.

Ercan Dalkılıç

Eşine ilaç almak için 16 Mart 2008 gecesi dışarı çıkan Ercan Dalkılıç (29) adlı kişi, İstanbul Tarla başı, Kalyoncu Kutluk Caddesi'nde seyyar satıcılardan "vergi ödenmeyen midyeleri" yediği gerekçesiyle 4 sivil polis memuru tarafından dövüldüğünü savundu. Dalkılıç yaşananları şöyle anlattı: "Midye satan arkadaşlarım sivil polisleri görünce kaçmaya başladılar. Ben ne olduğunu anlamadım. Sonra benim yanıma geldiler. 'Siz neden seyyar satıcılardan midye alıyorsunuz? Onlar vergi kaçırıyor' dediler. Ben de 'zevk benim zevkim, istediğim yerde midye yerim' diye karşılık verdim. Daha sonra 'Niye ters bakıyorsun' demeleri ile birlikte bana saldırmaya başladılar. İlk darbeyi burnuma ve gözüme aldım. Daha sonrasını ise hatırlamıyorum."

S.K.

19 Mart 2008'de Hakkâri Yüksekova'da, Emniyet Müdürlüğü Trafik Şubesi'ne ait araç ile S.K. adlı kişiye ait otomobilin geçişleri sırasında birbirlerine sürütmesi üzerine polis memurunun aracından inerek S.K.'yi dövdüğü ileri sürüldü. S.K. ile polis memuru arasında çıkan tartışmaya tepki gösteren yaklaşık bin kişilik grupla polis ekipleri arasında çıkan arbedede ise 2 kişi yaralandı, 1 kişi gözaltına alındı.

20 Öğrenci

19 Mart 2008'de Samsun'da Yurtsever Demokrat Gençlik Hareketi (YDGH) üyesi 20 öğrenci, düzenlenen ev baskınları sonrasında gözaltına alındı. Serbest bırakılan 9 öğrenciden Gaye Yılmaz, gözaltına alınan öğrencilerin kaba dayığa maruz kaldıklarını ifade ederek gözaltı süresince psikolojik ve fizikî baskıların devam ettiğini söyledi.

Veysi Babat

8 Mart 2008 günü İstanbul Fatih'teki evinden yola çıkan avukat Veysi Babat, yolda yürürken sivil polis memurlarınca durdurulduğunu söyledi. Polis memurlarının kendisinden kimlik sorduğunu ve Babat'ın avukat olduğunu söylemesi üzerine üzerini aradıklarını söyledi. Babat "avukatım, sizlere kimliğimi gösterdim, üstümü

arama yetkiniz yoktur" deyince polis memurlarının, kendisini döverek Şehit Tefik Fikret Erciyes Karakolu'na götürdüklerini savundu.

Ali Tosun

İstanbul Üniversitesi'nde 25 Mart 2008'de "lavaboya gidiyorum" diyerek arkadaşlarının yanından ayrılan Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencisi Ali Tosun tuvalette aşırı sağcı bir grup öğrenciyle tartışınca sivil polis memuru tarafından gözaltına alındı. Akşam saatlerine kadar Tosun'dan haber alamayan arkadaşları fakültenin kamera kayıtlarını izlemek istedi. İstekleri reddedilen öğrenciler, arkadaşlarını sordukları polis ekiplerinden de olumsuz yanıt alınca; olayı basın açıklamasıyla duyurmak istedi. Fakat basın açıklaması yapılmadan önce Fatih Karakolu'nda tutulduğu öğrenilen Tosun, polis memurlarının "ne kadar da çok sevenin varmış, bir an önce git buradan" sözleri arasında salıverildiği belirtildi.

E.Y.

DTP Antalya İl Örgütü üyesi İhsan Y.'nin kızı E.Y. (16), polis memuru olduğunu söyleyen 2 kişi tarafından 25 Mart 2008'de zorla bir otomobile bindirilip kaçırıldığını ve işkence gördüğünü savundu. E.Y., "beni ormanlık bir alana götürdüler. Newroz kutlamalarında çekilmiş bazı fotoğrafları göstererek, kim olduklarını sordular. Bilmediğimi söyleyince bana şiddet uyguladılar. Yaklaşık 1,5 saat sonra beni aldıkları yere bıraktılar" diye konuştu.

Yusuf Altındağ

1 Nisan 2008'de, 15 Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi, İstanbul'un Maltepe İlçesi Başbüyük Mahallesi'nde kentsel dönüşüm kararıyla evleri yıkılmak istenen ziyaret etti. Polis ekiplerinin HÖC'lü gruba biber gazı ve copla müdahale etmesinin ardından gözaltına alınan HÖC üyesi Yusuf Altındağ, 2 Nisan 2008'de serbest bırakıldı. Altındağ yüzünde oluşan morlukları göstererek gözaltına alınırken ve alındıktan sonra polis memurlarının fiziki saldırısına maruz kaldığını ifade etti.

Mehdi Kurt

8 Nisan 2008'de Van'da gazete dağıtımını yaptığı sırada gözaltına alınan *Azadiya Welat* ve *Yedinci Gündem* Gazetesi dağıtımcısı Mehdi Kurt

(11), sivil polis memurları tarafından gözaltına alınarak götürüldüğü karakolda iki buçuk saat boyunca, 7 polis memurundan işkence gördüğünü ve zorla bayrak öptürülmeye çalışıldığını savundu.

Karakolda sopa, yumruk ve tekmelerle dövüldüğünü söyleyen Kurt, şöyle konuştu: “Benden karakolda bulunan bayrağı zorla öpmemi istediler. Öpmeyince boynumdan tutup, kolumu kıvrıp öptürtmeye çalıştılar. Ayaklarıyla bastılar, tekmelediler. Kolumda incinmiş o arada. Sanırım ayağıma bastılar. O kadar çok dövüldük ki elimin nasıl bu hale geldiğini anlamadım.”

Kendisine sürekli “niye bu gazeteleri dağıtıyor-sun? Sana başka iş mi yok? Bir daha dağıtma bunları. Yoksa sen bilirsin” şeklinde sorular sorularak tehdit edildiğini bildiren Kurt, serbest bırakılırken de karakolun kapısının önünde bulunan sivil bir taksiye bindirildiği sırada da iki polis memuru tarafından dövüldüğünü söyleyen Kurt hakkında herhangi bir resmi işlem yapılmadığı ifade edildi.

Halim Kaya

Halim Kaya adlı kişi, çalışmak için gittiği Elazığ’da, 9 Nisan 2008’de kendilerini sivil polis memuru olarak tanıtan 5 kişinin fizikî şiddetine maruz kaldığını savundu.

Kendisini durduran ve kimlik kontrolü yapacaklarını söyleyen 5 kişinin, kimliğini uzattıktan sonra kendisine bağarmaya başladıklarını dile getiren Kaya, “sen ne geziyorsun burada? Buraya niye geldin, ne iş yapıyorsun?” dediklerini söyledi. İnşaatta çalıştığını söylemesine rağmen kendisine vurmaya başladıklarını belirten Kaya, “tekme tokat vurmaya başladılar. ‘Senin burada ne işin var? Git memleketine’ dediler. Önce sprey sıktılar sonrada kelepçe taktı dövmeye başladılar. Bir taraftan da küfür ediyorlardı. ‘Küfür etmeyin’ deyince daha fazla vurdular. Sonra ‘götürelim’ dediler, birkaç adım attıktan sonra ‘bırakın gitsin’ dediler” diye konuştu.

Hakan Gül, Serkan Gül, Ümit Karaca, Alper Karaca

21 Nisan 2008’de Eskişehir’de Hakan Gül, Serkan Gül, Ümit Karaca, Alper Karaca adlı 4 kişi, İsmet İnönü Caddesi’nde yürürken polis ekipleriyle “gürültü” yaptıkları gerekçesiyle tartıştı.

Tartışmanın büyümesi üzerine polis memurları, 4 kişinin kimliklerini görmek istedi. Askerî kimliğini göstermediği iddia edilen Hakan Gül ve Serkan Gül, kendilerine mukavemette bulunduğu iddiasıyla polis memurları tarafından gözaltına alınmak istenince çıkan arbedenin ardından polis memurlarının biber gazı sıkarak 4 kişiyi etkisiz hale getirdiği iddia edildi.

4 Kişi

30 Nisan 2008’de İstanbul’da 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlaması öncesinde afiş asmak isteyen Sosyalist Parti Girişimi üyesi 4 kişi gözaltına alındı. Taksim Polis Merkezi’ne giden avukat Deniz Tuna yaptığı açıklamada, “içeriden sesler geliyordu. Arkadaşlarımızın dövüldüğünü duyduk. Bizi apar topar dışarı attılar. Arkadaşlarımızdan Ufuk Göllü daha sonra hastaneye götürülmek üzere karakoldan çıkarılırken başından kan damlıyordu” dedi.

İsmail Çınar

27 Nisan 2008’de Muğla’nın Marmaris İlçesi’nde Galatasaray ile Fenerbahçe futbol takımları arasında oynanan futbol maçı sonrasında Galatasaray’ın galibiyetini kutlayan İsmail Çınar adlı kişi, bir polis memuru tarafından darp edildiğini savundu. İlçe kaymakamı polis memurunun kendisini müdafaa ettiğini belirterek olayın netleşmesi için polis memurunun açığa alınarak polis memuru hakkında soruşturma başlatıldığını bildirdi.

4 Kişi

İstanbul’da 1 Mayıs 2008’de güvenlik güçlerinin aşırı ve orantısız güç kullanımı sonucu meydana gelen olaylara ilişkin İzmir’de Yamanlar Mahallesi’nde asılan duvar gazetelerini gerekçe gösteren polis ekipleri 2 Mayıs’ta 4 kişiyi biber gazıyla etkisiz hale getirerek gözaltına aldı.

6 Kişi

4 Mayıs 2008’de İstanbul’un Şişli İlçesi’nin Nişantaşı Sempti’nde oturan Deniz Dinçel (13) ve birlikte maç izlediği 5 arkadaşı, Galatasaray’ın Sivasspor’u yenmesini kutlamak için dışarı çıktıklarında polis ekibi otosundan inen bir polis memurunun kendilerine biber gazı sıktığını savundu. Deniz Dinçel, arkadaşlarıyla tezahürat yaparken polis memurunun “susun” diye bağırırdıktan sonra kendilerine doğru biber gazı

sıktığını öne sürerek, “elinde biber gazını görünce biz şaka yapıyor sandık. Sonra gözlerim yanmaya başladı. Acıyla diz çöküp iki dakika hareketsiz kaldım. Ben yerdeyken ‘en büyük kim lan’ deyip ‘bir şey olmaz’ diye beni kaldırmaya çalıştı” dedi. Ailelerin şikâyeti üzerine olayla ilgili olarak soruşturma başlatıldığı ifade edildi.

Zikrullah Günaydın

7 Mayıs 2008’de İstanbul Atatürk Havalimanı’nda pasaport kontrolü sırasında bir polis memuru ile Zikrullah Günaydın adlı yolcu arasında polis memurunun Günaydın’a “pasaportunda yer alan yabancı ülkede oturumu olduğuna ilişkin yazının konsolosluk tarafından Türkçe yazılması gerektiği” yönündeki uyarısının ardından çıkan tartışmanın büyümesi sonucu çıkan arbedede Günaydın yaralandığı bildirildi.

A.T.

5 Mayıs 2008’de Şanlıurfa’da iş aramak için Karaköprü Beldesi’ne giden A.T. (26), bir çocuğun paniğe kapılıp kaçması üzerine, “cinsel taciz” iddiasıyla inşaat işçileri tarafından tartaklanıp, önce polis ekiplerine, ardından da Karaköprü Jandarma Karakolu’na teslim edildi. A.T., taciz olayının olmadığını anlaşılması üzerine serbest bırakıldı. Karakolda kendisine işkence yapıldığını belirten A.T., adliyeye gidip 1 astsubay ile 10 asker hakkında suç duyurusunda bulundu. Karakolda kendisine işkence yapıldığını söyleyen A.T., yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Karakolda derdimi bile anlatamadım. Beni boş bir odaya koydular. Adlarımı bilmediğim, ancak görürsem tanıyabileceğim 10 asker ile 1 astsubay geldi. Önce beni çırılçıplak soydular, sonra soğuk su döküp işkence yaptılar. Sabah 09:00’dan 16:00’ya kadar işkence yaptılar. Askerlerin hepsinin elinde cop vardı. Bir asker ‘kafasına torba geçirelim üzerine pisleyelim’ dedi. Bunu yapmamaları için çok direndim izin vermedim. Bir başka asker copu makatıma sokmaya çalıştı. ‘Yapmayın’ dedikçe onlar zevkle devam ettiler. Dayaktan artık hiç bir tarafım tutmuyordu. Onlara ‘nefes darlığım var’ dedim, yine dinlemediler.”

Gözaltı işlemlerinin ardından adli tıp raporu için Şanlıurfa Devlet Hastanesi’ne götürülen A.T., astsubayın kendisini, “doktora kız çocuğunu kovalarken düştüm, gözüm ağaca çarptı

diye ifade ver, yoksa sana daha kötüsünü yaparız” diyerek tehdit ettiğini söyledi.

D.Ö., V.Ö., K.K.

9 Mayıs 2008’de İzmir’in Çiğli İlçesi’ne bağlı Güzeltepe Mahallesi’nde D.Ö. (17), V.Ö. (15) ve K.K. (15) adlı 3 çocuğun Güzeltepe Polis Karakolu’nda işkence gördüğü iddia edildi. Güzeltepe Polis Karakolu’nun önünde “polise küftükleri” gerekçesiyle gözaltına alınan D. Ö. ve K.K.’nin aileleri, D.Ö.’nün kulak zarının yediği dayak sonucu patladığını ve çocukların 3 karakol dolaştırılarak sürekli dövüldüklerini savundu.

Ertuğrul Sağlam

11 Mayıs 2008’de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın Antalya gezisi sırasında, başbakanı eleştiren Ertuğrul Sağlam adlı kişinin başbakanlık korumalarının zorla kaçırıldığı ve dövüldükten sonra bırakıldığı iddia edildi.

Ertuğrul Sağlam olayı şöyle anlattı: “11 Mayıs’ta başbakanın konvoyu geçerken ‘65 yaşında emeklilik getirdiniz. İnsanları üç kuruşa mahkûm ettiniz. Asgarî ücretliyi perişan ettiniz’ diye bağırdım. Birden çevremi özel korumalar sardı. Bana vurmaya başladılar. Daha sonra 06 VAC 07 plakalı araçlarına bindirdiler. Göz bandı taktılar ve başıma poşet geçirdiler. Arabada dört kişiydiler. Bu sırada ‘senin yanına silah koyacağız, eroin koyacağız, öldürüp atacağız’ şeklinde tehdit ettiler. Yaklaşık 20 dakika sonra bir yere geldik. Arabada sürekli dövüldük. Daha sonra arabadan indirdiler.”

Mehmet Çavdaroğlu

11 Mayıs 2008’de arabasını İstanbul Tarlabası’nda bir dükkânın önüne park eden diş hekimi Mehmet Çavdaroğlu, iki kişinin kendisini “arabayı buraya park edemezsin” diye ikaz ettiğini ve bu iki kişi, üzerine yürüyünce bir şikâyet için gittiği Taksim Polis Merkezi’nde, kendisiyle ilgilenmeyen polis memurlarını cep telefonuna kaydetmek isteyince polis memurlarınca dövüldüğünü savundu. Darp izlerini raporla belgeleyen Çavdaroğlu, polis memurlarından şikâyetçi oldu.

Deniz Yazıcı

İzmir’de Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde çalışan Doktor Deniz Yazıcı, 15

Mayıs 2008’de Bornova’da kimlik kontrolü sırasında polis memurları tarafından dövülerek gözaltına alındı. Uyuşturucu ve hırsızlık suçlarından arandığı iddia edilen Ahmet Yıldız’ı durduran polis ekibine Yıldız’ı tanıdığını ve evinin boyasını yaptığını söyleyen Yazıcı, kendisine kimliğini soran polis memurlarına hastane kimliğini gösterdi. Yazıcı’nın gösterdiği kimliğe inanmayan polis memurlarının Yıldız ile Yazıcı’yı döverek ekip aracına bindirdiği ve boş bir arazide tekrar dövdükleri ifade edildi. Karakolda ise polis memurlarının Yazıcı ile Yıldız’ın üstlerini soyarak Yazıcı ile Yıldız’ı dövdükleri bildirildi.

Karakoldaki gözaltı işlemlerinin ardından sağlık raporu alınmak üzere Bornova Devlet Hastanesi’ne götürülen Yazıcı, kontrollerinin ardından aldığı darbeler nedeniyle Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne sevk edildi.

Serbest bırakılan Ahmet Yıldız, polis memurlarının, “Baran Tursun’u vuranlara ne oldu ki? Bizlere de bir şey olsun” dediklerini savundu.

Yıldız ve Yazıcı’ya işkence yapan polis memurları M.D., T.Ç. ve Ö.İ.’nin başlatılan idarî soruşturma kapsamında görevden uzaklaştırıldığı öğrenildi.

Şükrü Dalkıran

İstanbul’un Sarıyer İlçesi’nde bir lokantada çalışan Şükrü Dalkıran, 11 Mayıs 2008’de aynı işyerinde çalışan Şaban Macir’in oğlunun kaçırılıp tecavüz edilmesi olayına karıştığı iddiasıyla gözaltına alınarak Maslak Karakolu’na götürüldü. Karakolda konulduğu yerin soğuk ve karanlık olduğunu ve orada elleriyle ayaklarının kelepçelenip saatlerce dövüldüğünü söyleyen Şükrü Dalkıran, başından geçenleri şöyle anlattı: “Ellerinde cop vardı. ‘Copu makatına sokarız’ diyerek beni tehdit ettiler. Sonra hırsızlık, gasp ve cinayet gibi suçlarını üstüme atmakla tehdit ettiler. Tecavüz mağduru çocukla bizi yüzleştirmediler. Daha sonra bir vatandaş getirdiler yanımıza. ‘Bunları tanıyor musun’ diye o kişiye sordular. O da ‘yok tanımıyorum’ dedi. Ancak işkence yapmaya devam ettiler.”

Şükrü Dalkıran’ın iş arkadaşı Ali Bayram Tekbaş ise Örnektepe’de arkadaşlarıyla otururken bir polis memurunun kendisini arayarak Maslak Karakolu’na gitmesini istediğini söyledi. Tekbaş karakola gittiğinde ise kapıdan girer

girmez polis memurlarını kendisine bağırıma başladıklarını ve dövdüklerini savundu. Tekbaş, “kafama sürekli yumruk attılar. Kafamın ağrısından dolayı ben kendimi o an bayılacak gibi hissettim” dedi. Karakolun ardından hastaneye götürüldüklerini belirten Tekbaş, hastaneye giderken de polis memurlarının kendisini bir şey anlatmaması yönünde tehdit ettiklerini söyledi. Korkudan doktora bir şey söylemediklerini ifade eden Tekbaş, “zaten doktorda bize bir şey sormadı. Bizi muayene bile etmedi. Etmiş olsaydı kolumda morlukları vardı. İşkence gördüğümü anlardı” diye konuştu.

Ali Haydar Göktepe, Derya Bayraktar, Engin Alhas ve Cuma Polat

22 Mayıs 2008 sabahı İstanbul Kadıköy’de yürüyen Ali Haydar Göktepe, Derya Bayraktar, Engin Alhas ve Cuma Polat adlı 4 kişi, sivil polis ekibi tarafından gözaltına alındı. 4 kişinin gözaltına alınırken polis memurları tarafından darp edildikleri iddia edildi.

Bayram Aydın

24 Mayıs 2008’de İstanbul’da arabadan inen bir polis memurunun dengesini kaybederek düştüğünü ifade eden Bayram Aydın, polis memurunun düşmesinden kendisini sorumlu tuttuğunu söyleyerek; kendisine bağırarak polis memurunu sakınleştirmek istediğini fakat polis memurunun kendisine kafa ve yumruk attığını söyledi. Ardından gözaltına alınarak Pendik Çamçeşme Polis Karakolu’na götürüldüğünü söyleyen Aydın, dayağın karakolda da devam ettiğini savundu. Aydın, “bir grup polis gelip bana yüzünü gösterdi. ‘İyi bak bu yüzlere senin hayatını cehenneme çevirecek’ dediler. Bu sırada biri cinsel organımı tutarak ‘sen kendini erkek mi zannediyorsun? Senin erkekliğini koparırım’ diyerek sıklıkla başladı” diyerek yaşadıklarını anlattı. Nezarete sürekli dayak yediğini ve diz üstünde bekletildiğini söyleyen Aydın, yalan ifadelerin kendisine zorla imzalatılmaya çalışıldığını kaydetti.

Esmeray

Geçimini İstanbul Beyoğlu’nda midye satarak sağlayan transseksüel sanatçı Esmeray, 25 Mayıs 2008’de Tarlabası’ndaki evine giderken polis ekibi tarafından durdurulduğunu ve kendisine kimlik sorulduğunu anlattı. Kimlik kontrolünün ardından polis memurlarının, çantasını

aramak istediklerini belirten Esmeray, buna izin vermeyince polis memurlarının kendisini dövdüklerini ve çantadaki eşyaları yere attıklarını savundu. Esmeray polis memurlarına yaptıklarının suç olduğunu söylediğinde ise “istediğin yere şikâyet et, yetki bizde, sen bizi nasıl tehdit edersin” yanıtını aldığı söyledi.

Ann Ward, Lisa Shipward

25 Mayıs 2008’de Muğla’nın Marmaris İlçesi’nde bir anaokuluna polis ekiplerinin yaptığı baskında çalışma belgeleri olmadığı için gözaltına alınan Ann Ward (55) ve Lisa Shipward (29) adlı iki İngiliz öğretmen, karakolda kaldıkları üç gün boyunca aç ve susuz bırakıldıklarını, tuvalete bile erkek polislerle gittiklerini savundu. Sınırdışı edilmeleri üzerine İngiltere’nin Birmingham şehrine giden öğretmenler “avukat talebimiz reddedildi. Dışarıda 35 derece sıcaklık varken ilk 7 saat bir bardak su bile verilmedi. Ertesi gün kahvaltıda içinde sadece salatalığın olduğu bir parça ekmek getirip bizden 20 YTL para istediler. Yerde uyuduk. Tuvalete bile erkek polislerin gözü önünde girdik” dediler.

Bayram Tekeli

İstanbul’da Beyoğlu İstiklal Caddesi’nde takı satışı yapan Bayrak Tekeli adlı kişi, 7 Mayıs 2008’de Beyoğlu Belediyesi zabıta memurlarının, takılarına el koyarak tezgâhını dağıtmaya çalıştıklarını ve kendisinin de zabıta memurlarına direnmesi üzerine zabıta memurlarının kendisini tartaklayarak yüzüne biber gazı sıkıştıklarını savundu. Tekerlekli arabasına el konulduğunu ve 820 YTL para cezası verildiğini bildiren Bayrak, İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi’ne başvurdu.

Hilmi Gümüş

3 Haziran 2008’de İstanbul’un Pendik İlçesi’nde, kavgaya karışan kardeşinin durumunu öğrenmek üzere Pendik Şehit Yüksel Taşpınar Polis Merkezi’ne giden Hilmi Gümüş (44) adlı kişi, polis merkezinde darp edildiğini savundu. Yüzünde ve boynundaki izleri gösteren Gümüş, savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu söyledi. Pendik İlçe Emniyet Müdürlüğü yetkilileri ise, Hilmi Gümüş’ün polis memurlarına hakaret ettiği iddiasında bulundu.

Gümüş, olayı şöyle anlattı; “polisler sürekli dövdükleri için güvenlik kameralarının görme-

mesi için beni binanın bodrumuna götürdüler. Bodrumda da daha çok kafama olmak üzere suratıma şiddetli bir şekilde aralıksız vurmaya başladılar. Bu sırada bana vururlarken birbirlerini de yumrukla değil de avuç içi ile vurmaları konusunda uyardılar. Yüzümde ve çenemde aldığım darbeler sonucu izler oluştu, dişim kırıldı. Kafamda da şişlikler oluştu. Polisler beni 45 dakika dövdü. Polislere sürekli kendilerine bir şey söylemediğimi ama gerekeni ertesi günü savcılıkta yapacağımı söylediğimde bir yandan hayalarımı tekmelerken, bir yandan da küfürler ettiler.”

M.Ş.D., M.G., Ö.Ö. M.A.

Diyarbakır’ın Bağlar İlçesi’nde On Nisan Polis Karakolu’na bağlı polis ekibi, 11 Haziran 2008’de bir internet kafede kimlik kontrolü yaptı. Kimlik kontrolü sırasında polis memurlarının biri kişiyi tartaklayarak gözaltına almak istemesi üzerine araya giren M.Ş.D. (52), M.G. (19), Ö.Ö. (15) ve M.A. (15), olaya tanıklık yapmaları için karakola götürüldü. Sabaha kadar karakolda tutulan 4 kişiye işkence yapıldığı iddia edildi. Yüzünden aldığı darbe nedeniyle Diyarbakır Devlet Hastanesi’ne kaldırılan M.Ş.D., 15 günlük “iş göremez” raporu aldı. M.Ş.D. gözaltında olanları şu şekilde anlattı: “Karakola girer girmez tek bir kelime etmemize fırsat vermeden 15-20 polis bizi cop, telsiz ve tabancalarıyla dövmeye başladı. Uzun süre dördümüzü de dövdüler ve olay sırasında yanağım yarıldı”. M.Ş.D., sara hastası olduğunu söylemesine rağmen polis memurlarının kendisini dövmeye devam ettiğini ve hastaneye gitmek istediğini dile getirdiğinde komiserin, “siz Kürtler ölmezsiniz, köpeksiniz size bir şey olmaz” şeklinde hakâret ettiğini öne sürdü.

Fatih Bedir

13 Haziran 2008’de İstanbul’da Fatih Bedir adlı kişinin, Gaziosmanpaşa Sultançiftliği Caddesi’nde bir gün önce tartıştığı V.E. adlı polis memuru tarafından trafikte durdurulduğu; sivil kıyafetli olduğu belirtilen polis memurunun Bedir’e, “dünkü artist sen değil miydin?” diyerek kırmızı ışıkta geçtiği için aracı bağlatacağımı söylediği iddia edildi. Bunun üzerine Bedir ile polis memuru arasında çıkan tartışma Bedir’in bir yakınının da araya girmesiyle kavgaya dönüştü. Bedir, V.E.’nin kendisini ve yakınınını coplarla dövdüklerini savundu. Hastaneye kal-

dırılan Fatih ve Serkan Bedir daha sonra “polise mukavemet”ten tutuklandı.

Ş.A.

16 Haziran 2008 akşamı Mardin’in Midyat İlçesi’nde kimliği belirsiz bir kişi tarafından kaçırılmak istenen Ş.A.’nın (17), zorla bindirildiği araçtan atlayarak kurtulduğu öğrenildi. Babası Demokratik Toplum Partisi (DTP) Midyat ilçe örgütü yöneticisi olan Ş.A. (17), olayı şöyle anlattı: “Araçtaki kişi yol tarif etmemi istedi. Ben de ilerideki benzinliğe kadar tarif ettim. Benzinliği göstermemi isteyince araca bindim. Fakat benzinlikte durmadı; ben de eğer durmazsa araçtan atlayacağımı söyledim. Kolumdan tuttu ve boğuşmaya başladık. Kolumu kurtardıktan sonra kapıyı açıp atladım arabadan. Yerde sürüklendim, her yerim kanamaya başladı ve o da geri dönüp beni almaya geldi. Benzin istasyonuna koştum. Peşimi bırakıp hızla kaçtı. Ben plakasını almaya çalıştım ama karanlık olduğu için göremedim.”

4 Çocuk

Tunceli’nin Hozat İlçesi’nde 16 Haziran 2008’de duvara yazı yazdıkları iddiasıyla gözaltına alınan 18 yaşından küçük 4 kişiye işkence yapıldığı iddia edildi. Çocukların gözaltına alınırken darp edildiği, karakolda da fizikî saldırının devam ettiği ayrıca çocuklara zorla İstiklal Marşı söyletildiği ifade edildi.

Nebi Demir

17 Haziran 2008’de İzmir’de metro istasyonunda, hakkında arama kararı olduğu gerekçesiyle gözaltına alınan Nebi Demir, Bornova Polis Karakolu’nda polis memurlarından sigara istediği için 3 polis memuru tarafından darp edildiğini savundu.

Demir olayı şu şekilde anlattı: “Sabah saatlerinde polislerden sigara istedim. Nöbetçi polis memuru bana ‘sigara yasak’ dedi. Bunun üzerine ben de ‘yasaksa gece neden sigara verdiniz’ dedim. Polis memuru bu sözlerim üzerine nezarethane kapısını açtı ve ellerimi arkadan kelepçeledi. Sonra iki polis daha içeri girdi ve boğazımdan tutarak beni yere yatırdı. Yere yatırdıktan sonra da tekme tokat dövmeye başladılar. Yüzüme, sırtıma ve bacak aralarım tekme attılar. Dayak olayının ardından savcılığa çıkarılana kadar ellerim arkadan kelepçeli bir şekilde kaldı.”

İkram Durna

27 Temmuz 2008’de Hakkâri Yüksekova İlçe Emniyet Müdürlüğü’ne düzenlenen saldırıdan sonra ilçe çıkışında “Dur” ihtarına uymadığı gerekçesiyle aracı taranan ve ağır yaralanan İkram Durna’nın kardeşi Hikmet Durna, polis memurları tarafından Yüksekova Devlet Hastanesi önünde darp edildiğini savundu.

Durna olayı şu şekilde anlattı: “ Bir polis memuru ‘teröristin abisi’ diye bağırdı. Sonra birden fazla polis tarafından feci şekilde darp edildim. Her gelen vuruyordu. Ardından beni Adliye Lojmanı’nın önündeki kulübeye soktular. Burada 6 polis birden beni darp etti. Kulübenin ardından Emniyet Müdürlüğü’ne götürüldüm. Burada da bahçe girişinde bir tekme ile yere yığıldım. Ardından Emniyet Müdürlüğü binasına götürdüler, burada da aynı uygulama devam etti. Koridor kan içinde kaldı. Üstüm başımda hep kan oldu. Bütün bunlar yapılırken ellerim arkadan kelepçeliydi. Kafam kan içersindeydi. Bu halimle aynı şekilde lavaboya götürülerek kelepçeleri açmadan yüzüm temizlensin diye kafamı soğuk suyun altına koydular” dedi (bkz. yaşam hakkı).

C. Işık

Van Kalesi yanında bulunan Atatürk Kültür Parkı’nda 7 Haziran 2008 günü gerçekleştirilen “Özgür ve Demokratik Bir Türkiye İçin Emekçiler Van’a Yürüyor” mitinginde seyyar olarak çay satan C. Işık (12), eşyalarının içinde bomba olduğu iddiasıyla polislerin kendisini alıkoyduğunu belirtti.

Çay satmak için miting alanında olduğunu dile getiren C. Işık, yaşadığı olayı anlattı: “Miting alanında bir ailenin eşyaları çok olduğu için ben onlara yardım ettim. Eşyaları mitingde kurulan arama noktasına kadar getirdim. Bu sırada polisler bana çay sattığım termosun içinde bomba olduğunu söyledi. Bunun üzerine bir polis benim termosumu açmamı istedi. Ben açmaya çalıştım ama açamadım. Daha sonra kendileri açmaya çalıştılar. Biraz zorlayınca sıcak su polisin elinin üzerine döküldü. Sıcak su polisin elinin üzerine dökülünce sınırlendi ve birden termostaki sıcak suyu yüzüme döktü.”

Korktuğu için evden çıkamayan C. Işık, olayın üzerinden 15 gün geçtikten sonra Van Devlet Hastanesi’ne götürülebildi. Işık’ın gözünün

yanma etkisiyle küçüldüğü, yüzü ile sırt kısımlarında yanmaların oluştuğu tespit edildi. Hastaneden ikinci derece yanık raporu alan Işık'ın babası, İHD Van Şubesi'ne başvurarak hukukî yardım talebinde bulundu ve polisler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulundu.

X.X.

Sivas'ta 2 Temmuz 1993'te Madımak Otelinde çıkarılan yangında yaşamını yitirenleri anmak için 30 Haziran 2008 akşamı İstanbul'da Beyoğlu Sineması önünde toplanan İstanbul Halkevleri üyelerine polis ekipleri müdahale etti. Müdahale sonrasında gözaltına alınıp Atlas Sineması'na sokulan bir kişi, İlknur Birol'un emniyet yetkilileriyle yaptığı görüşmenin ardından serbest bırakıldı. Söz konusu kişinin içeride darp ve tehdit edildiği ileri sürüldü.

Necmettin Elveren, Davut Elveren ve Ekrem Öztaş

27 Haziran 2008'de Aydın'ın Didim İlçesi'nde Necmettin Elveren, Davut Elveren ve Ekrem Öztaş adlı 3 Kürt işçi, kimlikleri yanlarında olmadığı gerekçesiyle, sokak ortasında polis memurlarının fizikî saldırısına maruz kaldı. İşçilere götürüldükleri Altinkum Polis Karakolu'nda da dayak atıldığı iddia edildi.

Ekrem Öztaş olayı şu şekilde anlattı: "Kimliklerimizde işyerinde olduğunu, gerekirse gidip alabileceğimizi söyledik. Ardından ne olduğunu anlamadan küfürlerle bize vurmaya başladılar. Direnç göstermememize rağmen yere yatırıp herkesin gözü önünde suçlu gibi dövmeye başladılar. Bir yandan da 'hepiniz teröristsiniz, ne işiniz var burada, dağa gidin' şeklinde bağır-maya başladılar."

Celal Sağırcı

9 Temmuz 2008'de İstanbul'da *Atılım Gazetesi* dağıtımcısı Celal Mezarıcı, 10 kişilik aşırı sağcı bir grubun fizikî saldırısına maruz kaldı. Saldırı nedeniyle vücudunda yaralar oluşan Mezarıcı'nın saldıran gruptan 3 kişiyle beraber gözaltına alındıktan sonra aynı nezarethaneye konduğu öğrenildi. Aşırı sağcı gruptan gözaltına alınan 3 kişi serbest bırakılırken Mezarıcı'nın polis memurları tarafından dövüldüğü iddia edildi.

Zülfiye Yılmaz

7 Temmuz 2008'de, "Sayın Öcalan" kampanyası çerçevesinde İstanbul Sultanahmet Adliyesi'ndeki açıklamaya katılan Zülfiye Yılmaz (57), polis ekiplerinin fizikî saldırısına uğradığını savunarak İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'ne başvurdu.

Yılmaz, dayak sonrasında iki bacağı ve kaval kemiğinde morluklar ve çatlaklıkların oluştuğunu belirtti. Yılmaz, şu açıklamalarda bulundu: "İlk saldırı anında kendimi yerde buldum. Bunun dışında hiçbir şey hatırlamıyorum. Etraftan gelen gençler beni kaldırarak bir yere oturtular. Daha sonra evime gittim ve evde iki gün yatakta kaldım. Morlukları üçüncü gün banyoya gittiğimde gördüm. Bacaklarım ve kaval kemiğim morluk içindeydi. Ben de bunun üzerine İHD'ye başvurdum" dedi.

Sefa Görgün

14 Temmuz 2008'de Aksaray'da *Azadiya Welat Gazetesi*'ni dağıtırken 3 sivil polis memurunun fizikî saldırısına uğradığını belirten Sefa Görgün (18), polis memurlarının, çantasında bulunduğu *Apê Musa'nın Küçük Generalleri* kitabını görmesi üzerine kendisine "bu kitabı niye okuyorsun?" sorusunu yönelttiklerini, kendisinin de "bu kitap beni anlatıyor" yanıtını vermesi üzerine, polis memurlarının kendisini dövdüğünü savundu.

Nedim Kırhan

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde oturan ve çobanlık yapan Nedim Kırhan adlı kişi, 10 ve 17 Temmuz 2008 tarihlerinde hayvanlarını otlatmak için gittiği Panav Mezrası'ndan dönerken askerler tarafından durdurularak, işkenceye maruz kaldığını savundu. Kırhan, "sabahleyin hayvanları otlatmaya götürüp akşam getiriyorum. 10 Temmuz 2008'de Lice'de askerlerin yerleştiği Yatılı Bölge İlköğretim Okulu (YİBO) yolundan gelen askerler beni durdurdu. Bana 'bu saatlerde burada dolaşmayacaksın. Seni buralarda görürsek beynini ezeriz' diyerek beni yumrukladılar. Burnum kanlar içinde kaldı. Ben bu şekilde eve geldim. Ama karakola gitmedim. 17 Temmuz 2008'de yine Panav Mezrası'ndan Lice'ye gelirken, YİBO tarafından gelen bir askerî araç yanımda durarak, 'nereden geliyorsun' diye sordu. Ben de köyden geldiğimi ve Lice'ye gittiğimi söyledim. Kimliğimi istediler. Ben de

yanımda olmadığını söyledim. Telefon açıp isteyebileceğimi söyledim. Telefon açıp kimliğimi istedim. Ben kimliğimi verdikten sonra bunlar beni yere yatırarak vurmaya başladılar. Üç asker tekmelerle karnıma vurmaya başladı. Burada bir süre vurduktan sonra arabaya atarak, yukarıya doğru çıkardılar. Arabanın içerisinde bir asker kafama basarak, küfürler savuruyordu. Başımı ezmeye çalışıyordu. Ben kalkmak istedikçe bastırıyordu. Bana, 'biz sana demedik mi bu saatte buradan geçmeyeceksin' diyerek vuruyorlardı. Burada 20 dakikadan fazla beni dövdüler" dedi. Kırhan, İHD Diyarbakır Şubesi'nden hukukî yardım talebinde bulunduğu ve kendisine işkence yapan askerlerin bulunması ve haklarında dava açılması için Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu söyledi.

A.Ş.

Mersin'in yaşayan A.Ş. (13), 26 Temmuz 2008 akşamı İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı sivil polis ekiplerince kaçırılarak darp edildiğini savunarak polis memurları hakkında suç duyurusunda bulundu. Vücudunun ön tarafı, arkası, sağ ve sol kısmıyla omuz altlarında ve sağ ayak topuğunda darp izleri oluşan A.Ş., kendisini kaçıran kişilerin iç çamaşırı dışında bütün kıyafetlerini çıkartarak yüzünü de kazağıyla kapattıklarını ve bu şekilde dövdüklerini söyledi.

A.Ş. yaşadığı olayı şöyle anlattı: "Hal yolu üzerinde Ahmet Mete Işıkkara İlköğretim Okulu'nun yanında iki arkadaşımınla birlikte bisikletle geziyorduk. Polisler üzerimize gelince arkadaşların oradan uzaklaştılar. Ben kaldım ve evime gitmek için sivil giyimli 15-20 kadar polis arasından geçip gidecektim. Birden iki sivil giyimli polis benim koluma girdi. Ellerinde telsizler vardı. Bana nereden geldiğimi sordular, ben de Hal Mahallesi'nden geldiğimi söyledim. Arkamda bulunan polis direk benim kazağımla yüzümü kapattı. İki kişi gelip beni minibüse bindirdiler. Arabada iki kişi arkamda durdu. İkisi de ön tarafta. İki kişi de beni dövüyordu. Bana vurmaya başladılar. Bana plastik copla vuran kişi 'yere uzan' dedi. Aracın içinde ben de boşluğa uzandım. Ayakkabımı, çorabımı ve pantolonumu çıkardılar. Bana yine coplarla vurdular. Daha sonra beni darp edenlerden biri aracı kullanana 'müsait bir yere çek' dedi. Şoför 'yok burası müsait değil ev var karşıda' dedi.

Biraz daha hareket ettikten sonra beni araç seslerinin olmadığı bir yerde arabadan indirdiler. Yüz üstü yere yatırdılar. Birisi bana 'kafanı Apo için mi kazıttın? Apo gelip seni kurtarsın' dedi. Orada da beni coplarla ve tekmeyle darp etmelerinin ardından birisi bana 'yüzünü açarsan taş kafana yersin' dedi.

Nurten Peker, Ayten Peker, S.D. ve A.K.

3 Ağustos 2008'de Uşak'ın Sivaslı İlçesi'nde "içki içip eğlenirken, gürültü yaptıkları" iddiasıyla evlerine gelerek kendilerine uyarıcı polis memurlarından şikâyetçi olmak için gittikleri Sivaslı İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde dövdüklerini savunan Nurten Peker (32), kardeşi Ayten Peker (19), arkadaşları S.D. (16) ve A.K.'nin (15) savcılığa suç duyurusunda bulunması üzerine polis memurları da kendilerine hakâret edildiği iddiasıyla 4 kişiden şikâyetçi oldu.

Kendilerini uyarmaya gelen polis memurlarından kimliklerini ve şikâyet olduğuna dair yazıyı görmek isteyen Nurten Peker'in iddiasına göre kendisini cinayet masasında komiser olarak tanıtan İ.Ü., Peker'in "biz cinayet işlemedik" demesi üzerine, "işimi sen mi öğreteceksin lan" diye bağırarak, hakâretlerde bulundu. Peker'in polis memurlarının amirleriyle görüşmek istemesi üzerine, İ.Ü. ve H.Ç., "amir de, memur da biziz" diyerek, evden ayrıldı. Şikâyet için Sivaslı İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne giden Nurten Peker yaşadıklarını şöyle anlattı: "Şikâyet dilekçesi verdim. Ancak, polisler almak istemeyip, 'devletin polisini meşgul etmekten' hakkımda işlem yapmakla tehdit ettiler. Ben de bunun üzerine cep telefonumdan '155 Polis İmdat' hattını arayıp, 'telefonda şikâyetimi kabul etmiyorsunuz, bari yazılı alınmasını sağlayın' dedim. Ancak telefon yüzüne kapandı. Bu sırada sonradan isminin İ.Ü. olduğunu öğrendiğim polis memuru cep telefonumu alıp, bana, kardeşim Ayten ve yanımdaki arkadaşım S.'ye vurdu. S. yere düştü. S.'yi kaldırıp, orada gördüğüm boş bir odaya götürüp, kendimizi içeri kitledim. Emniyet amiri olduğunu söyleyen bir kişi kapıyı kırarak, içeri girdi. S.'yi saçlarından tutarak, kafasını duvarlara çarptı. Sonra beni de saçımdan tutup, sürükledi. Ardından da ellerimi kelepçeleyip darp ettiler. Bu sırada can havliyle bir polisin parmağını ısırdım. Aldığım darbeler nedeniyle bayılmışım. Üzerime su döktüler. Gözlerimi açtığımda hastanedeydim. Kafamda, boynumda ve kollarımda darp izleri ve morluklar vardı."

12 Kişi

Tunceli'nin Malazgirt İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü'ne 6 Ağustos 2008'de düzenlenen roketatarlı saldırı sonrası güvenlik güçlerinin düzenlediği ev baskınlarında gözaltına alınan 12 kişiye işkence yapıldığı iddia edildi. Uğradığı fizikî saldırılar sonucu fenalaşan Demokratik Toplum Partisi (DTP) İlçe Başkanı Nedim Alkan hastaneye kaldırıldı. Hastanede tedavi edildikten sonra taburcu edilen Alkan, ev baskınında kendilerine hakaret edildiğini ve bacak aralarına ateş edildiğini söyledi.

Alkan, maruz kaldıkları uygulamalara ilişkin şu bilgileri verdi: "Benimle beraber birçok kişiyi de gözaltına almışlardı. Orda sürekli bizlere hakaret ve kaba dayak attılar. Bizi dipçiklerle dövüyorlardı. Göğsüme yumruklarla vurdular. Kalbim sıkıştı ve yere düştüm. Yere düştüğümde de sürekli beni dövüyorlardı. Hareketsiz kalınca beni hastaneye kaldırdılar. Hastaneye götürürken bile hakaret ve dayak atıyorlardı."

Hakan Yoğungan

Hakan Yoğungan adlı kişi 4 Ağustos 2008 akşamı İstanbul'da Kartal Sahili'nde dört polis memuru tarafından kelepçelenip polis aracı içinde ve dışında darp edildiğini; polislerin boğazını sıkarak kendisini nefessiz bıraktığını; aracın alarm sisteminin polisler tarafından bozulduğunu; kendisini Dragos Ormanlarına götüren polis memurlarının uzun bir süre de orada darp edip, terk ettiğini ileri sürdü. Yoğungan cüzdanında bulunan 50 YTL paranın da polisler tarafından gasp edildiği de iddia etti.

Hüseyin Beyaz

Güvenlik güçlerinin, 14 Ağustos 2008 günü sabah saatlerinde, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Adana İl binasına düzenlediği baskın sırasında binada gözlemci sıfatıyla bulunan İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi yöneticileri, Ethem Açıkalin ve Hüseyin Beyaz, binadan zorla çıkartılmak istendi. Yaşanan arbede sırasında polislerce merdivenlerden aşağı itilen Hüseyin Beyaz'ın kolu kırıldı. Adana Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınan Hüseyin Beyaz'a iki ay iş göremez raporu verildi.

Yiğit Bebek

14 Ağustos 2008 gecesi saat 03.00 Bornova İlçe Emniyet Müdürlüğü Asayiş Ekiplerinden biri, aracının içinde arkadaşı Yiğit Bebek'in otopark-

tan aracını çıkarmasını bekleyen Avukat Amaç Kaya'nın yanına gelip kimlik göstermesini istedi. Kaya da cüzdanının, arkadaşı Bebek'in arabasında bulunduğunu, yanlarına gelince göstereceğini ve avukat olduğunu söyledi. Kimliğini ibraz edemediği için işlem yapan polis memurları tarafından iddiaya göre, karga tulumba araçtan çıkarılan Kaya, kelepçelendi. Bu sırada Bebek de olayın olduğu yere geldi. Kaya, arkadaşından aldığı kimliği polisler için ibraz etmesine rağmen Bayraklı Karakolu'na götürüldü.

Kaya'nın anlatımına göre, avukat olduğunu söylemesi ve bu nedenle gözaltına alamayacaklarını bildirmesi ve nöbetçi savcıyla görüşme talebinde bulunması üzerine karakoldaki 8-9 polis memurunun fizikî saldırısına uğradı. Kaya, "Bana vurmaya başladılar. Hatta ben yerdeyken biri ayağıyla başıma bastı. Sürekli tekmelediler. Arkadaşım Yiğit Bebek de saldırıya tanık oldu" dedi. Kaya, karakola gelen nöbetçi amirle görüşme isteği üzerine tekrar saldırıya uğradığını ve saldırının bir polis memuru tarafından cep telefonuyla kaydedildiğini ileri sürdü. Kaya, nöbetçi karakol amiriyle yalnız görüştüğünden sonra işlem yapılmadan salıverildiğini belirtti. Avukat Kaya, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı Soruşturma Bürosu'na olayla ilgili suç duyurusunda bulunduğunu belirtti.

X.X.

19 Ağustos 2008'de Diyarbakır'da üzerinde herhangi bir kimlik bulunmayan ancak her tarafı darp edilmiş 20 yaşlarında olduğu anlaşılan bir genç, Diyarbakır Şehirlerarası Otobüs Terminali'nin çöplüğüne atılmış vaziyette bulundu. Görgü tanıkları, konuşmayan ve bitkin görünen gencin polisler tarafından çöp konteynirine atıldığını iddia etti.

Musa Yazıcı

21 Ağustos 2008'de Rize'de, Merkez Karadeniz otoyolu ana geçiş köprüsü altında bir ceset bulunduğu ihbarı üzerine olay yerine giden muhabir Musa Yazıcı'nın, emniyet şeridinin dışında olmasına rağmen polislerin fizikî saldırısına uğradığı ileri sürüldü. Olay sonrası Musa Yazıcı, Rize Cumhuriyet Savcılığı'na giderek polisler hakkında suç duyurusunda bulundu.

Görevini yaptığı esnada 53 A 4872 plakalı polis otosundan inen polislerin kendisini zorla aşağıya indirmeye çalıştığını ifade eden Musa Yazıcı;

bir polis memurunun “Ben emir aldım çekmeyeceksin” diyerek yanına geldiğini ve kendisini iteleyerek tartakladığını söyledi.

Tolga Öztürk, Hasan Yalın

25 Ağustos 2008’de, İstanbul’da Haziran ayında Tolga Öztürk (25) Hasan Yalın (25) adlı iki kişi, Taksim İmam Adnan Sokak’ta bir bardan müşterileri rahatsız ettikleri gerekçesiyle dışarı çıkarıldığı, Öztürk ve Yalın’ın olayı barın yakınında bekleyen polis ekibine anlattığı, polis memurlarından Z.B.’nin, “bana barda onları gösterin ama olaya müdahale etmeyin. Onları alacağım” dediğini, kendilerini tartaklayanları polis ekibine gösteren Öztürk ve Yalın’ın burada tekrar bar görevlileriyle tartışmaya girmesi üzerine polis memuru Z.B.’nin “ben size konuşmayın demedim mi lan?” diyerek Yalın ve Öztürk’e vurduğu öğrenildi. Polis memuru, Öztürk ve Yalın’ı polis otosunda da darp etmeye devam etti. Taksim Polis Merkezi’nde de memur Z.B. tarafından dövüldüklerini ileri süren Yalın, “bardan kimse gözaltına alınmadı. Bizi nezaret-hanede dövmeye devam etti. İkimizin de ağzı burnu kan içindeydi. Kimseden şikâyetçi olmadığımızı dair ifade imzalandı” dedi.

Ali Keleş

25 Ağustos gecesi elinin kesilmesi nedeniyle Trabzon Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne giden Ali Keleş adlı kişi, hastanenin acil servisinin tadilatı olduğu belirtilerek başka bir hastaneye yönlendirilmek istendi. Bunun üzerine sinirlenen ve hastanenin camını kıran Ali Keleş, polis ekiplerince gözaltına alındı. Keleş gözaltına alınarak götürüldüğü karakolun önünde çok sayıda polis memuru tarafından darp edildiğini savunarak, darp nedeniyle beş gün iş göremez raporu aldığını ve Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı’na polisler hakkında şikâyetinde bulunduğunu söyledi.

Suat Yalçın

17 Ağustos 2008’de Diyarbakır’da Suat Yalçın adlı kişi, işyerine şifreli bir kanalın şifresinin olup olmadığını kontrol etmek için gelen polis memurlarına arama emrini sorduğu için polis memurları tarafından darp edilerek gözaltına alındığını ve götürüldüğü karakolda da işkence gördüğünü savunarak İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi’ne başvurdu. İşyerine gelen polis memurundan belge isteyen Yalçın,

diğer polis memurlarının kendisine “sen nasıl amirimize karşı gelirsin lan? Sana belgeyi karakolda göstereceğiz” dediklerini ve ardından olay yerine gelen polis ekibinin biranda kendisine saldırdığını söyledi. Gözaltına alındıktan sonra Bağlar Karakolu’na götürüldüğünü kaydeden Yalçın, kendisine yapılan işkencenin karakola götürülürken ve karakolda da devam ettiğini söyledi. “Beni ekip otosunda bile dövüyorlardı, karakola geldiğimizde arabadan inerken bile dövdüler. Karakolun içinde ise yere yatırarak sırtıma cop ve tekmeler ile vurarak mosmor olmasına neden oldular” diyen Yalçın, şunları söyledi: “Bilerek yüzüme ve görünen yerlerime vurmayan polisler sırtıma, ayaklarıma çok şiddetli şekilde vurarak beni orada bıraktılar. Sabaha karşı avukatım geldikten sonra bana vurmaya son veren polisler, daha sonra doktora götürdüler. Doktor ise sadece bana baktı, sonra çıkmamı söyledi. Savcılıkta başka bir doktora görünmek istedim. Daha sonra beni Dicle Üniversitesi (DÜ) Araştırma Hastanesi’ne sevk ettiler.”

Adem Deniz

Tekstil işçisi Adem Deniz, İstanbul’da 22 Ağustos 2008’de işten çıkıp eve giderken kontrol yapan polis ekipleri tarafından kimliği soruldu. Polis memurlarına yeşil kart başvurusu için kimliğini ailesine bıraktığını söyleyen Deniz’e polis memurlarının “hayır sen yalan söylüyorsun. Sizin pis yağmacıların” dediği ifade edildi. Deniz, polis memuruna hakaret etmemesini söylemesi üzerine polis memurlarının kendisine vurmaya başladığını söyledi. Deniz 3 arkadaşıyla birlikte Kuştepe Polis Karakolu’na götürüldüğünü bildirerek, “ellerimiz ters kelepçeli halde karakola girdik. O sırada etrafta bulunan polisler küfür ederek vurmaya başladılar. Sanki karakol değil cehennemdi” sözleriyle yaşadıklarını anlattı. Karakolda 4 saat kalan Deniz arkadaşlarıyla birlikte hastaneye götürüldü. Doktorun kendilerine 10 metre uzaklıkta olduğunu söyleyen Deniz, doktorun “tamam sağlamdır” deyip geri gönderildiklerini ifade etti. Hastaneden sonra arkadaşlarıyla yeniden karakola getirilen Deniz yine aynı muameleyle karşılaştıklarını belirtti. Deniz ve arkadaşları, sabaha doğru savcılığa çıkarılmadan karakoldan serbest bırakıldı.

Sıraç Erbek

Sıraç Erbek adlı görme engelli kişi, 25 Ağustos 2008’de İstanbul’un Kadıköy İlçesi’nde yürür-

ken 3 polis memuru tarafından yolu kesildi. Kimliği istenen Erbek, “ben görme engelliyim. Sizin polis olduğunuzu nereden bileyim?” dedi. Polis memurlarının ise “gerizekâlı, yalan mı söylüyoruz, telsiz sesini duymuyor musun?” diye bağırması üzerine Erbek, telefonların telsiz sesi çıkardığını belirterek kimliğini verdi. 2 polis memurunun koluna girerek yürüttüğü Erbek’e polis memurları hangi siyasî partiden olduğunu ve “solcu” olup olmadığı soruldu. Polis memurlarının, “Emek Partisi’nin binasına çok giriyorsun. Allahsız komünist” diyerek küfür ettikleri Erbek, kimliğini geri isteyince “hakkında gereken işlemi yapmakla” tehdit edildi. Erbek, kendisine “seni bir daha buralarda görmeyelim, defol!” diyen polis ekibinin koluna girdikleri sırada bileklerini çok sıktığını bu nedenle o günden beri gitar çalamadığını dile getirdi.

Hikmet Tam

Van’da 30 Ağustos kutlamalarının yapıldığı caddede karşıdan karşıya geçmek isteyen Hikmet Tam adlı bir kişi, polis memurları tarafından dövülerek tehdit ve hakaretlere maruz kaldığını söyledi.

Polis memurunun kendisine “hepinizi öldüreceğim, hepinizi tarayacağım” gibi tehditlerde bulunduğunu belirten Tam, şunları anlattı: “Ben de ona ‘siz niye bizi öldüreceksiniz. Biz size ne yaptık’ dedim. Daha sonra gitmek istedim ama üzerime geldi. Beni tartakladı, elbise mi yırttı. Beni diğer polislere vererek, Çarşı Polis Karakolu’na götürdüler. Orada beni nezarethaneye attılar. Nezarethanede beni yere attılar, tekmelediler, bana ağır hakaretler ettiler.”

8 Kişi

21 Ağustos 2008’de İzmir’de 1 kişinin ölümü ve 15 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan patlamayla ilgili oldukları gerekçesiyle tutuklanan 8 kişi, 27 Ağustos 2008’de İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanarak Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi’ne götürülmek için bindikleri ring aracında askerler tarafından darp edildikleri belirtildi. Darp edilen tutuklulardan Takiyettin Sürme’nin (65) yürüyemez duruma geldiği kaydedildi.

Saygı Sönmez

29 Ağustos 2008 akşamı İzmir’in Narlıdere İlçesi’ndeki evinden sigara almak için çıkan

Saygı Sönmez (27), parkta tanık olduğu kavgaı ayırmaya çalıştığı fakat olay yerine gelen polis ekipleri tarafından karakola götürüldüğü iddia edildi. Saygı Sönmez’in ablası Muradiye Sönmez, kardeşinin direkt nezarethaneye atıldığını vurgulayarak, kardeşinin gözaltındayken ailesini aramak istediğini, ancak buna izin verilmediğini ifade etti. “Kardeşim ısrar edince bir polis kulaklarından tutup, ‘Sen nerelisin’ diye sormuş. Kardeşim, ‘Erzincanlıyım’ deyince, polis kardeşime dayak atmış” diyen Sönmez, kardeşini döven polis memurunun parmağında yüzük de olduğunu belirterek kardeşinin elmacık kemiğinin çökmüş olduğunu, çenesinde de iki kırık bulunduğunu dile getirdi.

İsmail Turguttaş

1 Eylül 2008’de Kocaeli’nde Körfez Belediyesiyle Gebzespor maçında iki takımın atkısıyla taraftarları selamlamak isteyen Körfez Belediyesi amigosu “Toto” lakaplı İsmail Turguttaş sahaya girdi. Sahaya giren amigonun önünü keserek Turguttaş’ı yakalayan polis memurları, yere yatırdıkları Turguttaş’ı tekmeleyerek darp etti.

Tutku Türkol

Tutku Türkol, 5 Eylül 2008’de İstanbul Kadıköy Rıhtım’da elinde *Birgün Gazetesi*’yle evine doğru yürürken gözaltına alındığını ve karakolda hem hakarete hem de tacize uğradığını savundu. Türkol, başına gelenleri şöyle anlattı: “Önceki akşam Rıhtım’da yürürken polis arabası önümde durdu, polis memurlarından biri hiçbir şey söylemeden *Birgün*’ü elimden alıp yırttı. Beni de arabanın içine attılar. Moda Karakolu’na götürdüler. Kimsenin olmadığı bir odaya koydular. Sonra beş polis memuru odaya geldi. ‘Niye okuyorsun bu gazeteyi, ne var bu gazetede?’ gibi sorular sordular. Ben de bu gazetenin yasal bir gazete olduğunu, okuyabileceğimi söyledim. Hatta ‘parasını verdiğim sürece istediğim gazeteyi alıp okuyabilirim’ dedim. Bu sefer, ‘sen bu gazeteyi okursan ne olacağını biliyor musun? Hangi örgüte bağlısın? Yasal olmayan neler yapıyorsun?’ gibi sorular sormaya başladılar.”

Türkol, daha sonra polis memurlarının kendisinden ailesine haber vermek için telefon numarası istediklerini, ancak ailesine haber verilmediğini kaydetti. Türkol, kendisini sorgulayan

beş polisten birinin ise boğazını sıkıldığını ileri sürdü. Tacize de uğradığını ifade eden Türkol, “kim olduğunu göremediğim bir polis memuru arkamdan gelerek beni taciz etti. İttim, ‘ne yapıyorsun sen’ diye bağırardım” dedi.

Tonguç Koç

İstanbul’un Kadıköy İlçesi Moda Senti İskelesi’nde “içki yasağı”na karşı sürdürülen cuma eylemlerine 5 Eylül 2008’de polis ekipleri müdahale etti. Müdahalede gözaltına alınan Tonguç Koç savcıya ifade verdikten sonra serbest bırakıldı. Bir gece gözaltında kalan Koç, polis aracında bir polis memuru tarafından tokatlandığını iddia etti. Koç, gözaltına alınmadan önce ve alındıktan sonra yaşadıklarını şu şekilde anlattı:

“Daha önceki eylemlerde bir sivil polis bir de resmî polis memuru tarafından iki kez tehdit edildim. Birkaç gün önce de arabama “çok ileri gittin, uyarı kaçırdın, bu son uyarı” şeklinde bir tehdit notu bırakılmıştı. Cuma akşamı yapılan eylemde basın açıklaması okuyarak bu notu gösterdim. Sonra beni tehdit eden sivil polis memurunu orada görünce birden sinirlendim ve ‘beni tehdit eden polis budur’ dedim. Sonra biz dağılmaya başladık. Polis ekipleri birden beni gözaltına almak istedi. Karakola giderken yolda Kadıköy İskelesi polis amiri olduğunu öğrendiğim bir memur bana hakaretler etti. ‘Buna hakkın yok’ dedikten sonra avucunun içiyle sağ kulağıma altı kez vurdu. Gözaltındaki sağlık kontrolünde bu durum doktor raporuyla da kanıtlı.”

Zeki Şimşek, Ömer Aşan

Van’da 7 Eylül 2008’de gözaltına alınan Zeki Şimşek (36) ve Ömer Aşan (16), Emniyet Müdürlüğü’nde gözaltında kaldıkları 3 gün boyunca işkenceye maruz kaldıklarını savundu. Çiviyle vücutlarına derin çizikler atılan Şimşek ve Aşan, polis memurları hakkında doktorun savcılığa verdiği gizli rapor sayesinde suç duyurusunda bulundu. Şimşek, “hırsızlık yaptığımız iddia edilerek bizi gözaltına aldılar. Emniyet Müdürlüğü’nde ‘Gazi’ olarak çağrılan polis, bizi lavabo ve soyunma odasına götürerek, eşyaları çaldığımızı kabul ettirmeye çalıştı. Olayla alakamızın olmadığını söylememize rağmen bizi dövmeysi sürdürdü” dedi.

Van’da 7 Eylül’de gözaltına alınan Zeki Şimşek’in (36) vücudunda sigara söndürüp çiviyle işkence yaptığı ileri sürülen Van Emniyet Müdürlüğü Asayiş Büro Amirliği’nde görevli polis memuru Gazi Özüak, Türk Ceza Kanunu’nun 94/1. maddesi uyarınca “işkence ve kötü muamele yapmak” suçundan tutuklandı. İnsan Hakları Derneği (İHD) Van Şubesi’ne başvuran Şimşek, Van Emniyeti Müdürlüğü’nden kendisine “davayı geri al” tehdidinin yapıldığını açıkladı.

Van’da Zeki Şimşek ve Ö.A., yapılan ihbar üzerine 7 Eylül’de gözaltına alınmıştı. Hırsızlık yaptıkları iddiasıyla 11 Eylül’de savcılığa çıkarılan Şimşek ve Ö.A., gözaltında kaldıkları 3 gün boyunca işkenceye maruz kaldıklarını belirterek, görevli polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Suç duyurusu üzerine polis memuru Gazi Özüak, Van Devlet Hastanesi’nin vermiş olduğu raporlar da dikkate alınarak Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 94/1. maddesi uyarınca “işkence ve kötü muamele yapmak”tan 11 Eylül’de tutuklanarak Van M Tipi Cezaevi’ne konulmuştu. Yaklaşık 15 gün tutuklu kalan polis memuru Özüak, yapılan itiraz üzerine 25 Eylül’de serbest bırakıldı. Mağdurlar Ö.A. ve Zeki Şimşek ise, bir araç içerisinde bulunan 4 kişi tarafından 25 Eylül’de kaçırılmak istendi. Sivil polis memuru oldukları iddia edilen 4 kişi tarafından zorla araca alınan Ö.A. ve Şimşek’in bağırışları üzerine çevredekilerin olay yerine toplanmasıyla, Ö.A. ve Şimşek araçtan indirildi. İnsan Hakları Derneği Van Şubesi’ne başvuruda bulunan Ö.A. ve Şimşek, Van’da güvenliklerinin olmadığını belirtti.

Hakan Karabey, Sevinç Bozdağ

10 Eylül 2008’de İstanbul’un Avcılar İlçesi’nde *Ülkemizde Gençlik Gelecektir Dergisi*’nin satışını yapan Gençlik Federasyonu üyesi Hakan Karabey ve Sevinç Bozdağ adlı 2 kişi polis ekipleri tarafından darp edilerek gözaltına alındı. Öğrencilerin gözaltına alınmasını engellemeye çalışan 2 kişi de polis ekipleri tarafından dövüldü. Avcılar Merkez Karakolu’na götürülen Gençlik Federasyon üyesi öğrenciler burada da polis memurlarının tehdit ve fizikî şiddetine maruz kaldı. Karakola girerken ve üst araması sırasında sırt ve karın bölgelerine tekmeler atılan ve başları duvara vurulan Hakan Karabey ve Sevinç Bozdağ kendilerine 62 YTL para cezası kesilmesinin ardından serbest bırakıldı.

Şenol Sağaltıcı

16 Eylül 2008'de İstanbul'un Maltepe İlçesi'nde bulunan Ertuğrulgazi Lisesi'nde yaşanan olayları protesto eden Liseli Öğrenci Birliği'nin (LÖB) eylemini haber yapmak amacıyla izleyen *Atılım Gazetesi* muhabiri Şenol Sağaltıcı, polis ekipleri tarafından darp edilerek gözaltına alındı. Fotoğraf makinesi kırılan Sağaltıcı'nın Esenkent Polis Karakolu'nda götürüldüğü belirtildi.

Songül Çiftçi

İstanbul'da 1 Mayıs 2008'deki İşçi Bayramı kutlamasına müdahale eden güvenlik güçleri arasında yer alan, kamera görüntülerinde yerde baygın yatan Songül Çiftçi adlı kadına atıldığı tespit edilen M.F.B. adlı polis memurunu Çiftçi'nin teşhis etmesinin ardından olayla ilgili dosya, soruşturma izni vermesi için Bahçelievler Kaymakamlığı'na gönderildi. Kaymakamlık kararında, ekspertiz raporu ve teşhis tutanağına değinilerek, "ileri sürülen iddia ve şikâyet konularının sübuta ermediği anlaşıldığından" M.F.B.'nin yargılanması için soruşturma izni vermediği 15 Eylül 2008'de öğrenildi.

Halit Çelebi

Tekstil işçisi Halit Çelebi, 15 Eylül 2008 akşamı İstanbul'da İngiliz Konsolosluğu civarında 2 sivil polis memuru tarafından durdurulduğunu, kimliğinin istenmesi üzerine sivil giyimli oldukları için önce polis memurlarının kimlik göstermelerini talep etini ifade etti. Bunun üzerine kimliğini gösteren polis memuru İ.B.'nin tavırlarının sertleştiğini anlatan Çelebi'nin İ.B.'ye "siz polisseniz ben de vatandaşım, bize iyi davranmanız lazım" demesiyle İ.B.'nin kendisine vurmaya başladığını ileri sürdü. Çelebi, daha sonra olay yerine gelen bir ekip otosuyla Kasımpaşa Karakolu'na götürüldü. Karakolda 2 polis memuru tarafından sorgulanan Çelebi, karakolda gördüğü muameleyi şöyle anlattı: "Adeta beni sindirmek, yıldırma, ezmek için elinden geleni yaptı. 'Bana abi diyeceksin', 'Hazır ol geç' gibi konuşuyordu. Sonra havası değişiyor, 'Ben seni çok seviyorum' diyordu. 'Senle kanka olalım' deyip başlıyordu vurmaya. Sanki karşısında kum torbası var, sürekli vuruyordu. 'Bir tarafına cop sokacağım', 'Seni sabaha kadar dövceğim', 'Beynini kurşunlayacağım' gibi laflar edip bir yandan da vurmaya devam ediyordu. Bir polis vuruyor diğerleri izliyordu. Diğer bü-

tün görevli, üzerinde üniforma bulunan polisler arada gelip kapıdan bakıp gidiyorlardı."

Yanağının yarıldığını, polis memurunun parmağının gözüne girdiğini anlatan Çelebi, kafatasının ve çenesinin ağrıdığını, ağrıdan hiçbir şey sıramadığını dile getirdi. Taksim İlkyardım Hastanesi'nde doktor kontrolünde darp ve cebir izlerini doktorun tespit etmesi üzerine İ.B.'nin de hastaneye geldiğini ifade eden Çelebi, "üstünü başını yırtmış, boyun bölgesini çizmiş tırnaklarıyla. Kendini müdafaa etmek için o da o şekilde bir görüntü hazırlamış" dedi.

Fırat Çağlar

17 Eylül 2008'de Diyarbakır'da halk pazarında sebze-meyve satan Fırat Çağlar adlı kişi, sivil polis memuru olduğu belirtilen bir kişi tarafından, Çağlar'ın polis memurunun meyveleri seçerek almasına izin vermemesi üzerine dövüldüğü savundu.

Yavuz Mağ, Muammer Aytekin, Osman Kaya

22 Eylül 2008'de, Erzurum Emniyet Müdürlüğü'nün Aras Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'ne (Aras EDAŞ) olan 48 bin YTL'lik elektrik borcu yüzünden, trafik ekiplerinin Aras EDAŞ görevlilerini dövdüğü ileri sürüldü.

Trafik Şube Müdürlüğü'nde görevli bir başkomiserin kendilerini tekme tokat dövdüğünü iddia eden elektrik teknisyenleri Yavuz Mağ, Muammer Aytekin ile araç sürücüsü Osman Kaya, Numune Hastanesi Acil Servisi'nde tedavi altına alındı. Trafik ekiplerinin son bir haftadır Aras EDAŞ'a ait araçları taciz ettiğini söyleyen teknisyen Yavuz Mağ, "polisler 'stop lambası yanmıyor' diye resmî aracımıza ceza yazdı. Bunun üzerine tartışma çıktı. Emniyet'in elektrik borcu yüzünden biz dayak yedik. Şikayetçiyiz" dedi. Emniyet Müdürü Kamil Çolak ise Aras EDAŞ ekiplerinin "görevli polis memuruna mukavemette bulunduğunu" öne sürdü.

Turan Aktaş

Taraf Gazetesi Muhabiri Turan Aktaş, 23 Eylül 2008'de İstanbul'da haber yapmaya gittiği Kadıköy'deki Söğütlüçeşme Tren İstasyonu'nda resmî giyimli polis memurlarına neden kimlik kontrolü yaptıklarını sorduktan sonra tartışma yaşadıklarını, sonra da fotoğraf çektiği için darp edildiğini savundu.

Polis memurlarıyla yaşadığı ilk tartışmanın ardından çektiği fotoğrafların polis memurlarınca silinmesinin üzerine bir fotoğraf daha çektiğini söyleyen Aktaş, devamında yaşadıklarını şöyle aktardı: “Bunun üzerine üzerime geldikleri için kaçtım. Arkamdan iki el ateş edildiğini duydum. Beni yakalayıp yere yatırdılar ve ağır şekilde darp ettiler. Başım ve vücudumun çeşitli yerlerine yumruk ve tekme attılar. Sağ kolumu hareket ettiremiyorum.”

Götürüldüğü Hasanpaşa Polis Karakolu'nda ifade vermeyi reddettiğini ve susma hakkını kullandığını söyleyen Aktaş, “görevli polis memuruna mukavemet ettiği” suçlamasıyla tutuklanma istemiyle nöbetçi hâkimliğe sevk edildiğini aktararak buradan da tutuksuz yargılanmak üzere ve adli denetim altında kalmak şartıyla serbest bırakıldığını açıkladı. Aktaş, hakaret ve darp ettikleri gerekçesiyle iki polis memuru hakkında, başında ödem, omzunda da ezik bulunmasına karşın bunu sağlık raporuna yansıtmayan hekim hakkında suç duyurusunda bulunacağını açıkladı.

Sıraç Deniz

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde İpek Yolu İlköğretim Okulu'nda öğretmen olan Sıraç Deniz, İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli Y.A. adlı polis memuru tarafından 24 Eylül 2008'de darp edildi. 2 gün iş göremez raporu alan Deniz, polis hakkında suç duyurusunda bulundu.

Levent Özsoy

19 Eylül 2008'de Muğla'nın Marmaris İlçesi'nde Levent Özsoy (26) adlı kişi, eski kız arkadaşının şikâyeti doğrultusunda ifadesinin alınması için götürüldüğü karakolda dayak yediğini iddia etti. Polis memurlarının belinde cop kıldığını ileri süren Özsoy, suç duyurusunda bulundu.

Levent Özsoy, karakoldaki işlemleri sürerken eski kız arkadaşının polis memurlarını yanıltıcı ifadeler verdiğini fark ettiğini, alkolün de etkisiyle olaya sözle müdahale ettiğini ifade ederek, “bu gelişme sonrasında karakolda görevli 5-6 polis tarafından tekme, tokat ve coplarla dövüldüm. Ellerimi kelepçeleyerek beni nezarethane yerine, karakoldaki bir merdiven altına attılar. Polisler yaklaşık 2 saat boyunca aralıklarla beni tekme, tokat ve coplarla darp etti” dedi.

Özsoy, eline takılan kelepçelerin bileklerini parçalaması sonrasında çıkarılmasını fırsat bilerek cep telefonuyla babasından yardım istediğini öne sürerek, şöyle konuştu: “Avukat olan babamla uzun süre beni görüştürmediler. Babamın ısrarı üzerine ambulansla hastaneye kaldırıldım ve tedavi altına alındım, vücudumda morarmadık nokta kalmamıştı. Belimde cop kıran ve bana dayak atan 5-6 polisten savcılıkta şikayetçi oldum ve polislerden ikisini savcılıkta teşhis ettim. Olaya karışan en az 3-4 polis daha var, onlar birilerince korunuyor. Yasal haklarını aramak için gerekirse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuracağım.”

Muğla Emniyet Müdürü Emin Körpe de olayı doğrulayarak, “olayla ilgili idarî tahkikat başlatıldı. Ayrıca olay savcılığa intikal ettiği için savcılık tarafından da adli tahkikat başlatıldı” dedi.

Özsoy'un karakolda polis memurlarına mukavemet gösterdiği söyleyen Körpe, “zanlı polise mukavemet göstermişse dövülmez. Böyle bir şey olamaz. Böyle bir şey olmuşsa polis 10 kişi daha çağırır, takviye kuvvet ister. Polisin kimseyi dövmeye yetkisi olamaz” dedi.

M.K.

Mersin'de M.K. (12) adlı çocuk, 26 Eylül 2008'de düzenlenen bir yürüyüşe katıldıktan sonra polis memurları tarafından dövüldüğünü ve yediği dayaktan dolayı bayıldığını ileri sürdü.

İnsan Hakları Derneği (İHD) Mersin Şubesi'ne başvuran M.K. “ben ve arkadaşlarım yürüyüş bittikten sonra evimize gidiyorduk. Birden polislerin zırhlı araçlarını gördük. Araç bana yaklaştığında içinden birkaç sivil giyimli polis inip beni kovalamaya başladı. Polislerden şişman olanı beni yakaladı. Sert bir şeyle kafama vurdu” diyerek, kafasına vurulmasının ardından bayıldığını belirtti.

S.E.

5 Ekim 2008'de Zonguldak'ta, bir internet kafede çıkan kavgaya müdahale eden polis memurlarının, karakola gitmemek için direndiği ileri sürülen S.E.'yi, gözaltına alırken darp ettikleri bildirildi.

Aysu Baykal, Engin Çeber, Özgür Karakaya, Cihan Gün ve Gözde Buldu

28 Eylül 2008'de, İstanbul'un Sarıyer İlçesi'nde Haklar Derneği Girişimi tarafından düzenlenen basın açıklamasından sonra yapılan *Yürüyüş* Dergisi dağıtımına polis ekipleri müdahale ederek Aysu Baykal, Engin Çeber, Özgür Karakaya, Cihan Gün ve Gözde Buldu adlı 5 kişiyi gözaltına aldı. 5 kişinin gözaltına alınırken ve gözaltına alındıktan sonra kaba dayığa maruz kaldıkları bildirildi.

Enver Bayram

Diyarbakır'da 8 Ekim 2008'de polis servisine düzenlenen saldırıdan sonra Kayapınar İlçesi'nde 9 Ekim 2008 sabahı yapılan ev baskınlarında polis ekiplerinin kapıları kırdığı ve evde bulunanları darp ettiği iddia edildi. Ten renginin esmer olmasından dolayı saldırının faillerinin eşkaline uyduğu için gözaltına alınıp serbest bırakılan Enver Bayram, İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvurdu. Bayram, karakolda polis memurlarının kaba dayığına maruz kaldığını söyleyerek ev baskını sırasında da polis ekiplerinin hakaret ve fizikî şiddetine maruz kaldığını belirtti.

Serpil Aslan

Kocaeli'nde 7 Ekim 2008'de Gebze M Tipi Cezaevi'nde yaptığı görüşün ardından gözaltına alınarak Gebze Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) Bursa Temsilcisi Serpil Aslan, Emniyet Müdürlüğü'nde polis memurlarının cinsel tacizine uğradığını ileri sürdü. Aslan, polis memurlarından birisinin, kendisine "tecavüz etmekle" tehdit ettiğini savundu.

Polis memurunun zorla kıyafetleri çıkarttığını ifade eden Aslan, polis memurunun kendisine, "şimdi sana tecavüz ettireceğim. Ben burada kaç kişiye tecavüz ettirdim biliyor musun?" tehdidinde bulunduğunu dile getirdi.

8 Ekim 2008'de Diyarbakır'da, HPG'nin üstlendiği polis servisine düzenlenen silahlı saldırıda yaşamını yitiren Ramazan Tavşancı'nın kardeşi Sami Tavşancı, 10 Ekim 2008'de abisinin cenaze töreni sırasında mezarlıkta fenalaştı. Sami Tavşancı otomobille hastaneye götürülürken İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün önünde ters yöne girdi. Aracı durduran polis ekibi, tartışma çıkması üzerine araçta bulunan Ramazan Tavşancı'nın yakınlarını dövdü.

Yediği dayak sonucu iki gözünün altında da morluklar ve yara oluşan Niyazi Tavşancı, "hastamız olduğunu, hastaneye yetiştirmeye çalıştığımızı söylememize rağmen 3 sivil 7 polis bize saldırdı. Şehit yakını olduğumuz söyledik. Aldırmadılar. Küfür ettiler, 'polisiz, vatanseveriz' diye geçinen insanlar bunlar. İki gözümde morardı. Yüreğimdeki acıya bir de bu eklendi" dedi.

9 Kişi

Diyarbakır'da HPG'nin 8 Ekim 2008'de polis otobüsüne düzenlediği ve 5 kişinin öldüğü saldırının ardından düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan 9 kişiye işkence yapıldığı ileri sürüldü. Alınan bilgilere göre, gözaltında bulunan kişilerin iki gündür uyumalarına izin verilmediği, şakaklarına, karın bölgelerine ve testislerine yumrukla vurulmak suretiyle işkence yapıldığı iddia edildi.

M.T., E.Y.

23 Eylül 2008'de İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde kendilerine kimlik soran polis memurlarıyla tartışan M.T. ve E.Y., götürüldükleri karakolda işkence gördüklerini ileri sürdü. M.T.'nin karakolda verdiği ifadeye göre, M.T. ve E.Y. üç sivil polis memuru tarafından durdurularak kimlik göstermeleri istendi. M.T., "ne malum polis olduğunuz?" dedi. Polis memurları kimlik gösterirken, "ne biçim konuşuyorsun!" dediler. M.T. ve E.Y. eleştirmeyi sürdürürken Beyoğlu Karakolu'na götürüldüler. M.T.'nin konuşmaya devam etmesi üzerine bir polis memuru, "hâlâ konuşuyor musun!" diyerek M.T.'nin gözüne tokat attı. M.T., bağırınca ikinci tokat patladı. Sağlık kontrolü için hastaneye götürülen M.T.'de darp izleri belirlendi. M.T. polis memurlarından şikâyetçi olurken polis memurları da "görevli polis memuruna mukavemet ve hakaret ettiği" gerekçesiyle M.T.'den şikâyetçi oldu.

Serhat Eyüpoğlu

11 Ekim 2008'de İstanbul'un Kartal İlçesi'nde bir kafede bardak yerine fincanda çay getirilmesine sinirlenen ve hesabı ödemek istemeyen sivil polis memurlarıyla kafe sahibi Serhat Eyüpoğlu arasında başlayan tartışmada sivil polis memurları kafe sahibini dövdü. Beyin kanaması geçiren kafe sahibinin yoğun bakımda tutulduğu öğrenildi.

Eyüpoğlu'nun kardeşi Ebru Eyüpoğlu ise olayla ilgili şunları söyledi: "Ne hesap ödeyeceğim, biz senden bardak çay istedik, sen bize fincan getirdin ödemiyorum" demiş. Kafa atmış, o sırada 'polisim' demiş. Silahı çıkartıp masanın üzerine yatırıp, kafasına dayamış. Arkadaşlardan bir tanesi atmış, uzaklaştırmış. Sonra 6-7 kişi gelmişler, kafenin kapılarını kapamışlar, abimi mutfağa götürmüşler. Abimin kafasına telsiz vurmuşlar, telsiz parçalanmış, yerden toplamışlar. Sonra abimi yere yatırıp kafasına basmaya başlamışlar, zaten beyin zarlarının hepsi ezilmiş, kafatası çatlamış."

Kartal Cumhuriyet Başsavcılığı'nın olayla ilgili açtığı soruşturma devam ederken, İstanbul Emniyet Müdürlüğü konuyla ilgili yaptığı yazılı açıklamada olayla ilgili adli ve idari soruşturma başlatıldığı duyurdu.

4 Kişi

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 15 Ekim 2008'de polis ekiplerinin düzenlediği ev baskınlarında "haklarında ihbar olduğu" gerekçesiyle gözaltına alınan 4 kişinin baskın sırasında polis ekiplerinin fizikî şiddetine maruz kaldıkları ileri sürüldü.

Sevcan Göktaş, Düzgün Kartal

19 Ekim 2008'de Malatya'da bildiri dağıtan Sevcan Göktaş ve Düzgün Karal adlı iki kişinin darp edilerek gözaltına alındıkları ileri sürüldü. "Görevli polis memuruna hakaret ettikleri" suçlamasıyla gözaltına alınan 2 kişinin aldıkları darbeler nedeniyle önce hastane kaldırıldıkları, tedavilerinin ardından ise Beydağı Karakolu'na götürüldükleri ifade edildi.

M.R.G. (24), E.K. (21), H.G. (18), C.Y. (32) ve İ.Ş.K. (32)

17 Ekim 2008'de İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde, "silahla adam yaralama" suçundan yargılanan ve hakkında tutuklama kararı çıkan Ç.K. (19) adlı kişi, cezaevine götürüldüğü sırada polis otomobilinden kaçtı. Kaçan kişinin gidebileceği yerlere yapılan baskında gözaltına alınan M.R.G. (24), E.K. (21), H.G. (18), C.Y. (32) ve İ.Ş.K. (32) adlı 5 kişi, olay yerinde ve gözaltı merkezinde işkence gördüklerini iddia etti. Vücutlarında kırık, çatlak, dikişler ve çok sayıda ezikler bulunan 5 kişi, 20 Ekim'de Beyoğlu Adliyesi'ne giderek, polis memurları hakkında suç duyuru-

sunda bulundu. 5 kişi, olay yerinde ve gözaltında kafalarına sopalarla vurulduğunu, bayıldıktan sonra ıslatılarak işkence gördüklerini ileri sürdü. Savcılığa verdikleri suç duyurusunda 5 kişi, polis ekibinden kaçan kişiyle bir ilgilerinin olmadığı halde sivil polis memurlarının kendilerini gözaltına aldıklarını ve gözaltında kendilerine işkenceye yapıldığını ifade ederek, "bizi feci şekilde dövdüler, eğer şikâyetçi olursak daha önce bir suça karışmış bir silahı ve çeşitli miktarda uyuşturucuyu üzerimize yıkacaklarını söylediler. Ayrıca bize küfür ettiler, aşağıladılar. Her türlü kötü muameleyi yaptılar. Oysa kaçan kişiyle bizim bir ilgimiz yoktur" dedi.

Mehmet Tunç

20 Ekim 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde güvenlik güçlerinin Abdulkadir Paşa Mahallesi'nde yapılan eylemleri evinin önünde izleyen Mehmet Tunç'u (20) dövdüğü daha sonra Nusaybin İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi'ne götürülen Tunç'un bodrum katında da işkence gördüğü ileri sürüldü. Kendisine yapılan işkencenin ardından bayılan Tunç'u polis ekibinin Musa Anter Parkı civarındaki çöplük alana attığı belirtildi.

İbrahim Yılmaz

19 Ekim 2008'de İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde düzenlenen miting sonrasında gözaltına alınan İbrahim Yılmaz, 22 Ekim'de İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'nde yaptığı basın toplantısında, gözaltında işkence gördüğünü açıkladı.

Yılmaz, miting sonunda polis memurları tarafından bir alışveriş merkezinin güvenlik bürosuna götürüldüğünü belirtti. Burada fizikî saldırıya maruz kaldığını kaydeden Yılmaz, polis memurlarının, "suç duyurusunda bulunursan gördüğümüz yerde öldürürüz" diye tehdit ettiklerini ifade etti.

Osman Şaras

Ankara'nın Keçiören İlçesi'nde Osman Şaras, ikinci el satın aldığı telefonun fihristinde numarası kayıtlı bir kadın polis memurunu yanlışlıkla arayınca kendini Keçiören Esertepe Şehit Erkan Ataman Polis Karakolu'nda bulduğunu ve 19-20 Ekim 2008'de iki gün işkence gördüğünü iddia etti. Savcılığa başvuran Şaras'ın Adli Tıp Kurumu'ndaki muayenesinde sol alt gözkap-

ğında morluk, sol kulak önünde ve sol kolunda darp izi olduğu tespit edildi. Konuyu bir soru önergesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne taşıyan Cumhuriyet Halk Partisi Ordu Milletvekili Rahmi Güner şunları söyledi: "Bana geldi. Hâlâ yaşadığı olayın etkileri üzerindeydi. Yüzünde gözünde hâlâ morluklar vardı. Çatı ustası ve gariban bir adam. İkinci el bir telefon almış. Telefonun eski sahibi telefon fihristindeki kayıtlarını silmemiş. O da kullanmayı bilmiyor. Tuşlardan birine basınca karşısına bir erkek polis memuru çıkmış. 'Seni tanımıyorum' demiş ve kapatmış. Bir başka seferinde yine bir tuşa basmış bu kez karşısına Hülya adında bir bayan polis memuru çıkmış. Meğerse satın aldığı telefonun ilk sahibi bir polis imiş. Hülya isimli bayanı araması üzerine 'bayan memuru taciz ediyorsun' gerekçesiyle söz konusu karakolun önünde arabasından indirilmiş ve yaka paça, aranarak gözaltına alınmış. 19-20 Ekim tarihlerinde iki gün boyunca karakol amiri Ali Sapan ve dört polis memuru tarafından sistematik olarak darp edilmiş. Şaras, son gün dövme olayına bir sivil polis memurunun katıldığını da ifade etti. Olay daha sonra savcılığa intikal etti. Raporu var. Bu bir işkence olayıdır ve bu olaya karışan polis memurları hakkında soruşturma açılmalıdır" dedi.

Çerkes Daşdemir

20 Ekim 2008'de İstanbul'dan Ağrı'ya hareket eden otobüs yetkilisi Çerkes Daşdemir, İstanbul'da Genel Bilgi Taraması (GBT) için bekletilmeye itiraz edince ekibi ve yolcularıyla birlikte dövüldü. Ayrıca, polis ekibinin "bunlar PKK'li" demesiyle, çevrede toplananların linç girişiminde bulunduğu iddia edildi. Otobüsün muavini E.G. ise kendisinin ve yeğeni E.G.'nin (16) ağzına cop sokulduğunu savundu. Şüpheli olarak karakola götürülen sekiz kişiden altısı mahkemede "şikâyetçiyiz, uzlaşmayız" deyince "görevli polis memuruna mukavemet ettikleri" suçlamasıyla Üsküdar 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Olay Daşdemir'in, ifadesine göre şu şekilde gelişti: "Polis, 'kapıyı kapat' dedi. E.G., geciktiğimizi ve işimizi çabuk bitirmesini söyledi. Polis, 'şerefsiz bana görevimi öğretiyorsun' diye hakaret etti. Telefon etti, birkaç ekip aracı geldi. Beni ve arkadaşlarımı darp ettiler. Bir polis vatandaşlara, 'bunlar PKK'li' diye bağırdı". Sekiz

kişi, ifadelerine göre, polis araçlarında da dövülüp Doğançılar Şehit Tuncay Mustafaoğlu Polis Merkezi'ne getirildi. 8 kişi, dayanın karakolda da sürdüğünü ifade etti.

Kadri Turğut

Kadri Turğut (20), 7 Ekim 2008'de İstanbul'un Mecidiyeköy İlçesi'nde kimlik kontrolü için durduruldu. GBT'sinde, hakkında "yasadışı örgüt üyeliği ve propagandası" iddiasıyla iki kez işlem yapıldığı ortaya çıktı. Turğut'un Şişli Savcılığı'ndaki ifadesine göre, polis memuru "yemediğin halt kalmamış" deyip küfretti ve boğazına sarıldı. Polis memurunun iddiasına göre ise Turğut, kimlik vermemekte direnmiş, "ben Kürdistanlıyım. Başkalarının polisine kimlik vermem, dağ adamıyım, azılı gerillayım" diye bağırarak, bunun üzerine 200 kişilik grup linç girişiminde bulunmuş, Turğut polis ekibi tarafından güçlükle kalabalığın elinden kurtarılmıştı. Turğut, "yasadışı örgüt propagandası yapmak ve görevli polis memura mukavemetten" çıkarıldığı Şişli Savcılığı'nda, linçe uğramadığını, karakolda ve hastaneye götürülürken dövüldüğünü söyledi. Tutuklanan Turğut'un avukatının bir üst mahkemeye itirazı sonucu Turğut, tutuksuz yargılanmak üzere serbest kaldı.

Nihat Tüzen (29), Bilal Çekiç (27), Erkan Korkmaz (28) ile Ali Veyisoğlu (28)

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde Nevizade Sokağı'nın girişinde 22 Ekim 2008 gecesi Nihat Tüzen (29), Bilal Çekiç (27), Erkan Korkmaz (28) ile Ali Veyisoğlu (28) adlı 4 kişi ile kendilerine kimlik soran polis ekibi arasında tartışma çıktığı, tartışma kavgaya dönüşünce 4 kişi Taksim Polis Merkezi Amirliği'ne götürüldüğü, Bilal Çekiç'in "polis merkezinde işkenceye uğradıklarını" haber vermesi üzerine yakınlarının İstanbul Barosu'ndan yardım istemesi üzerine polis merkezine giden avukat Semih Biten, Tüzen, Çekiç, Korkmaz ve Veyisoğlu'nun vücutlarında darbeye dayalı izler ve yaralar bulunduğunu tespit ettiği ileri sürüldü. Beyoğlu Adliyesi'ne çıkarılan 4 kişiden Bilal Çekiç basın mensuplarının "polise mukavemette bulunduğunuz, polisi tehdit ettiğiniz ve polise hakaret ettiğiniz iddia ediliyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?" sorusuna, "kimin mukavemette bulunduğu anlaşılıyor mu? Odada bize giriştiler. Kapıyı üzerimize kilitleyip altından biber gazı sıktılar. Daha sonra tekrar tekrar girip darp ettiler" diye yanıt verdi.

Hüsnü Doğan, Hasan Eraslan, Mehmet Bayram, M. Salih Geçgel, Ahmet Karagöl, Musa Bayram, Yusuf İnan ve Mehmet Goran

23 Ekim 2008 akşamı Şırnak'ın İdil İlçesi'nde mahkeme tarafından tutuklanan Hüsnü Doğan, Hasan Eraslan, Mehmet Bayram, M. Salih Geçgel, Ahmet Karagöl, Musa Bayram, Yusuf İnan ve Mehmet Goran adlı 8 kişinin polis memurları tarafından önce adliye çıkışında bahçede, daha sonra devlet hastanesi koridorlarında ve karakola götürülürken dövüldüklerine tanık olanların 8 kişiye yapılan işkence ve kötü muameleyi İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi'ne haber vermesi üzerine İHD Diyarbakır Şubesi üyeleri avukatlar Cihan Güçlük, Veysel Vesek ve Rehşan Güleç İdil Cumhuriyet Savcısını arayarak olayı anlattı. Bunun üzerine savcı avukatlarla birlikte karakola gitti. Nezarethanede yerde yatan Doğan'ın durumunun ağır olduğunu görmeleri üzerine çağrılan Doktor Mahmut Eryoltay, Doğan'ın kaburgalarında kırık olabileceğini, tutukluların hastaneye sevk edilmelerini ve orada tetkiklerin yapılmasının daha uygun olacağını söyledi. Savcının yüzleştirmesi üzerine Doğan, Eraslan ve Bayram, kendilerini döven polisleri teşhis etti ve tutanak tutuldu.

Resul Yıldız

İHD İzmir Şubesi yöneticisi Resul Yıldız'ın, 9 Ekim 2008'de Konak'ta yapılan bir etkinliği dernek adına gözlemci olarak izlerken gözaltına alındığı sırada sağ kaburgasının çatladığı açıklandı

Feyzullah Ene

23 Ekim 2008'de Siirt'te düzenlenen gösteriye müdahale eden polis ekiplerinin olayları izleyen Feyzullah Ene'yi (12) darp ettiği ileri sürüldü. Darp sonucunda kolu ve kafası kırılan Ene'nin ayrıca sağ ayak bileğinin üstünde çatlak oluştu.

S.K.

Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla Adana'nın Barbaros Mahallesi'nde 20 Ekim 2008'de gerçekleştirilen gösteride gözüne plastik mermi isabet eden 15 yaşındaki S.K. bir gözünü kaybetti. S.K. polislerin kendisini yakalayıp, yakından gözüne ve sırtına plastik mermi ile ateş ettiğini iddia etti.

Gözünü kaybetmesine neden olan olayı S.K. şu şekilde anlattı: "Mahallede lastik yakmışlardı. Daha sonra mahalleye polisler gelip müdahale etti. Polisler beni yakaladı. Beni ellerimden tutup yere yatırdılar. Bana ağır küfürler ediyorlardı. Önce copla bana vurdular. 'Bu da içindeydi. Pis vatan haini' dediler. Sonra yüzüme baktılar. Tam yüzüme doğru silahı tutarak plastik mermi sıktılar, belime sıktılar. Daha sonra yine vücudumun her yerine copla yine vurdular. Yüzüm kan içinde kaldı. Bana 'bu sana ders olsun' deyip beni bırakıp gittiler."

Adana Devlet Hastanesi'ne götürülen ve orada kendisiyle ilgilenilmeyen S.K. oradan Balcalı Hastanesi'ne götürdü. Bir hafta hastanede kalan ve hastanede kendisine "terörist" denilerek ilgilenilmediğini söyleyen S.K., "Gözümden ameliyat oldum. Gözümde plastik mermiden akan boya ve parçaları çıkardılar. Şu an göremiyorum. 10 gün geçti hâlâ göremiyorum. Doktorlara sordum 'gözüm açılacak mı?' diye. Onlarda bana 'bir iki ay sonra gel elimizden geleni yaparız ama şimdi yapılacak bir şey yok' diye konuştu.

O.B.

24 Ekim 2008'de İstanbul'da gözaltına alınan O.B. (15), jandarma karakolunda başına poşet geçirilerek havasız bırakılarak ve kendisine dayak atılarak işkence edildiğini savundu. O.B.'nin avukatı olayla ilgili şu açıklamalarda bulundu: "Müvekkilim jandarmada iki gün kalmış. Kafasına poşet geçirip havasız bırakmakla da yetinmemişler, bir de kaba dayak atmışlar. Darp izleri, özellikle ellerinde ve parmaklarındaki şişlerden açıkça görülüyordu. Sürekli karanlık bir odada tutulduğunu, işkencenin de burada yapıldığını söyledi. Psikolojisi çok bozulmuştu. Sadece başına geçirilen poşeti düşünüyordu. Feci etkilenmiş. Nefessiz kaldığı zamanlar bir türlü aklında çıkmıyordu. İşkenceyi tutanağa geçirdik: O.B.'nin yaşadıklarını savcılıkta anlattım. Nöbetçi mahkemeye çıkarıldığında ise tutanıklara geçirilmesi için ısrarcı oldum. Hâkim, poşet işkencesini yazmak istemedi. O.B.'nin jandarmada işkence ve baskıya tabi tutulduğu tutanıklara geçti. O.B., şimdi Kartal Maltepe Cezaevi'nde tutuklu. Oysa ciddi anlamda psikolojik desteğe ihtiyacı vardı."

Mehmet Şah Araş

30 Ekim 2008'de İstanbul'da Mehmet Şah Araş, eşi ve çocuklarıyla birlikte evlerine giderken yolu kapayan çöp kamyonunu kenara çekmesi için polis ekibine ricada bulunduğunu belirtti. Araş, bunun üzerine polis memurunun "sen kimsin? Bana görevimi mi öğretiyorsun" diyerek copla defalarca kendisini darp ettiğini söyledi. Taksiden inen eşi ve çocuklarının da aynı muameleye maruz kaldığını belirten Araş, bu arada ikinci bir resmî polis aracının geldiğini ve araçtan inen polis memurlarının da ailesini ve kendisini darp ettiğini belirtti.

Yahya Satılmış

Yahya Satılmış'ın 31 Ekim 2008'de İstanbul'da Sultançiftliği'nde oturan ailesinin evine giderken polis ekiplerinin kimlik kontrolü sırasında işkence ve kötü muameleye uğradığı ileri sürüldü. Ekip otosunun anonsuyla durduklarını dile getiren Yahya Satılmış'ın eşi Mükerrer Satılmış olayı şöyle anlattı: "Polis memuru benim kimliğime bakarken 'bu senin karın mı lan' diye hitap edince eşim sinirlendi. Ona karşılık vermiş. Eşim arabayı ileri almak için çocuklarla beraber 100 metre ileri gittiğinde ekip yardım çağırmış. 2 tane daha ekip otosu gelmiş. Biz eve gittik. Çocuklarımla beraberken eşimi yakalayıp 2 çocuğumun gözü önünde büyük abdestini yapana kadar dövüyorlar, linç ediyorlar, top oynar gibi oynuyorlar." Çocuklarını eve getiren polis aracından eşinin karakolda olduğunu öğrenen Satılmış, çocuklarının eve ağlayarak geldiğini dile getirdi. Mükerrer Satılmış, eşinin götürüldüğü Sultançiftliği Karakolu'nda da dövülmeye devam edildiğini söyledi: "Yerde elleri kelepçeli, göğsünü tutar vaziyette ağlıyordu. Hastanede eşimin karnından delik delmişler nefes alması için. Kaburga kemikleri kırık. Çok zor durumda sağlık açısından. Polis memurlarına mukavemet etti diye tutuklayıp Metris Cezaevi'ne götürdüler."

Cengiz Sezgin

7 Kasım 2008 akşamı İstanbul'un Eminönü İlçesi'nde, Cengiz Sezgin (30) ve arkadaşlarının yanına kendini polis memuru olarak tanıtan bir kişi gelip Sezgin ve arkadaşlarına kimliklerini sordu. Sezgin'in, polis memurundan kimliğini göstermesini istemesi üzerine polis memuru, cebinden çıkardığı biber gazını Sezgin'e sıktı.

Gazın etkisiyle geriye yönelen Sezgin'in kaçtığını zanneden polis memuru, silahıyla üç el ateş ederek Sezgin'i sağ dizinden yaraladı. Hastaneye kaldırılan Cengiz Sezgin hakkında "görevli polis memuruna mukavemet" ve "bıçakla saldırmak"tan işlem yapıldığı öğrenildi.

Gündüz Taş

10 Kasım 2008'de Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı sivil polis memurlarının adres sordukları Gündüz Taş (28) ile tartıştığı, tartışmanın ardından sivil polis memurlarının, arama kararı olmamasına rağmen Taş'ın evinde arama yaptığı bildirildi. Burada da polis memurlarıyla tartışan Taş'ın tartaklanarak gözaltına alındığı, Silvan İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen Taş'ın yakınlarının müdürlüğün önünde beklemeye başlaması üzerine polis memurlarının Taş'ı Silvan Devlet Hastanesi'ne götürdüğü öğrenildi. Olay hakkında bilgi veren görgü tanıkları, Taş'ın gözaltına alınırken yüzünde hiçbir darp izi bulunmadığını ancak Taş hastaneye götürülürken Taş'ın vücudunda işkenceye maruz kaldığını gösteren izler olduğunu ileri sürdü.

M.Ö.

Muğla'nın Bodrum İlçesi'nde 4 Kasım 2008'de arkadaşıyla birlikte bir çay bahçesinde oturan M.Ö.'ye kimlik soran polis memuruna M.Ö.'nün "siz kimsiniz? Siz de bize kimlik gösterin. Biz de sizin kimliğinizi görmek istiyoruz" demesi üzerine polis memurunun M.Ö.'yü sokak ortasında dövdüğü daha sonra dayanın karakolda da sürdüğü ileri sürüldü.

Volkan Azzizoğlu, Kadir Azizoğlu

14 Kasım 2008'de Ardahan'ın Göle İlçesi'nde Volkan Azizoğlu (25) ve Kadir Azizoğlu (21), yanlarında kimlikleri olmadığı için polis memurları tarafından önce polis otosunda, ardından da götürüldükleri İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde dövüldüklerini ileri sürdü.

Akın Dumlu

12 Kasım 2008'de, İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde bir börekçide çalışan Akın Dumlu (19), araçlarını dükkânın önüne park eden polis ekibini uyarınca sivil polis memurları tarafından dövüldüğünü savundu. Dumlu, dükkânda başlayan dayanın polis memurlarının kendisini minibüse

alması üzerine minibüste de devam ettiğini ifade etti. Aldığı darbeler nedeniyle gözü kapanan Dumlu, polis memurları tarafından ölümle tehdit edildiğini de belirtti.

Kader (60)

22 Aralık 2008'de İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nin Tarlabası Semtinde Kader (60) adlı transseksüel, polis memuru olduğunu söyleyen birinin ticari taksiden inip yanına geldiğini, kendisine hakâret etmeye başladığını, kendisinin de "ileri gitme" demesi üzerine kendisini darp ettiğini ve kolunun kırıldığını savundu.

Ferhat Tunç, İsmail Özen

23 Aralık 2008'de sanatçı Ferhat Tunç ve arkadaşı İsmail Özen İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde bir lokantada yemek yedikten sonra sivil polis ekibi tarafından gözaltına alındı. Açıklama yapan Ferhat Tunç'un avukatı Ercan Kanar, kendisine kimlik soran sivil polis memurlarına İsmail Özen'in, kimliğini arabada unuttuğunu söylediğini ve aralarında çıkan tartışma sonucu Tunç ile Özen'in, polis ekibi tarafından kelepçe takılarak gözaltına alındıklarını kaydetti. Avukat Kanar, Özen'in, polis merkezinde darp edildiğini de öne sürdü.

Tayyar Yaşar

4 Aralık 2008'de Van'da bir polis memuru kendisinden yol isteyen Tayyar Yaşar'ı tartakladı. Yaşar, olayı şu şekilde anlattı: "Kırmızı ışıkta durmuştuk. Ancak yeşil ışık yanmasına rağmen önümdeki araç gitmedi, ben de korna çaldım. Ancak o sırada araçta inen kişi bana 'ben polisim, sen nasıl bana kurna çalarsın' diyerek saldırdı. Bana hakaret etti. Sonra gelen resmî polis beni tuttu. Diğer sivil polis beni dövmeye başladı".

Uğur Ardahan, Murat Ardahan

7 Aralık 2008'de İzmir'in Bornova İlçesi'nde, kiracıları ile yaşanan tartışma sonucu karakola getirilen oğulları Uğur Ardahan'ın (20) ve Murat Ardahan'ın (25) karakolda işkence ve kötü muamele gördüğünü savunan Ömer Ardahan (70) polis memurlarından şikâyetçi olacağını söyledi. Gözaltındaki kardeşleri hakkında bilgi istediğini söyleyen Köksal Ardahan da, polis memurları tarafından darp edildiğini ileri sürdü. Köksal Ardahan, "kardeşlerim hakkında

bilgi istedim. Fakat bilgi alamadık, göstermediler. Rapordan gelirken gördüm, ikisinin de kafası gözü dağılmış. Polislere kardeşlerimin durumunu sordum, 'nasıl vurursunuz' dedim. Bu sırada bir polis bana da karakolun önünde küfür edip vurdu" dedi.

Yetkililer ise, polis memurlarının gözaltındaki kişileri darp etmediğini, kendilerine mukavemette bulunduğu belirtti.

Cengiz Genç

6 Aralık 2008'de Muğla'nın Bodrum İlçesi'nde, Cengiz Genç (33) adlı kişi, önceden aralarında anlaşmazlık bulunduğunu öne sürdüğü iki sivil polis memuru tarafından copla dövüldü ve sol bacağı kırıldı. Cengiz Genç, "görevli polis memuruna mukavemet ettiği" suçlamasıyla gözaltına alındı. İlçe Emniyet Müdürü Niyazi Turgay, Genç'in gözaltına alınırken meydana gelen arbede sırasında bacağına polis otosuna çarptığını iddia etti.

Cengiz Genç, polis memurları hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu belirtirken, olayı şöyle anlattı: "Bu iki polis memuru daha önce de beni gözaltına almıştı. Hakkımda 'polise mukavemet' suçlamasıyla dava açılmıştı. Ancak beraatle sonuçlandı. Önceki akşam tekrar karşılaştığımızda yine bana hakaret etmeye başladılar. Ben de elimdeki, beraat kararını göstermek istedim. Kâğıdı alıp yırtarak beni karga tulumba gözaltına aldılar. Beni götürürken telsizden 'Asayiş boşaltın' dediklerini duydum. Asayişe götürdüklerinde ellerindeki coplarla vücudumun çeşitli yerlerine vurdular. Sol bacağıma copla vurup kırdılar. Daha sonra hastaneye götürdüler ve alçıya alındı. Yaklaşık 7 saat sonra alçılı ayak ile çıktığım mahkemede polisler benden davacı oldukları için 2500 YTL kefaletle ve adli kontrollü olarak serbest kalamadım".

Erkan Aktı

12 Aralık 2008'de Batman'ın Sason İlçesi'nde Erkan Aktı (20), arkadaşlarıyla tartıştığı için polis memurları tarafından cop ve tekmelerle dövüldüğünü iddia etti. Aktı, kendisini döven polis memurlarını engellemeye çalışan babasının da polis memurları tarafından darp edildiğini öne sürdü.

Adnan Aytaç

12 Aralık 2008'de İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'ndeki Taksim Meydanı'nda arkadaşları ile birlikte çarşı iznine çıkan öğretmen çavuş Adnan Aytaç'ın (24), Siirt'teki yakınlarıyla Arapça yaptığı telefon görüşmesinin hemen ardından sivil polis memurlarının sözlü tacizine uğradığı öğrenildi.

Nazmi Yakın

5 Aralık 2008'de Hakkâri Devlet Hastanesi'nde Türkçe bilmeyen bir kişiye yardımcı olmak için Kürtçe konuşan Nazmi Yakın, özel hareket timleri tarafından darp edildiğini belirtti. Yakın, polisler hakkında suç duyurusunda bulundu.

Mustafa Akdoğan

4 Aralık 2008 gecesi İstanbul'da Avcılar sahilinden Küçükçekmece istikametine giden Mustafa Akdoğan trafik kontrol noktasını gördüğü için yolunu değiştirdi. Akdoğan yaşadıklarını şöyle anlattı: "Zannedersen görülmüşüm. Bir araç geldi, çok sert bir şekilde önümü kapattı ve beni durdurdular. Sert tavırlarla bana niye kaçtığımı sordular. Ben de kaçmadığımı, sadece biraz alkollü olduğumu, bunun için, alkol muayenesi olabileceğimi düşünerek geri dönüp evime gitmişim söyledim. Kimliğimi istediler. Çıkarıp verdikten sonra, 'ben de sizin kimliğinizi görebilir miyim?' dedim. Küfürden sonra 'sen bizim resmî üniformalı olduğumuzu görmüyor musun, nasıl kimlik sorarsın lan?' deyip önce biri bir tane yumruk attı, sonra diğeri kapıyı açtı ve beni yaka paça aşağı indirdiler. Önce kollarımı aşağıdan kelepçelediler. Sonra o şekilde yere oturtular. Birisi üstten bastırды, artık yapabilecek bir şeyim kalmadığı için diğerleri de tekmelemeye başladı. Kafatasım çatlamış, çenem kırılmış, bundan sonra polise kimlik sormayı hiç düşünmüyorum".

Hüseyin İnan İzmirliolu

6 Aralık 2008'de İstanbul'un Yenibosna İlçesi'nde Avukat Hüseyin İnan İzmirliolu, kız arkadaşını vedalaşırken öptüğü için iki sivil polis memuru tarafından dövüldüğünü savundu. İzmirliolu, polis memurlarından birinin "ahlâksız herif" diyerek elindeki telsizle başına vurduğunu belirtti. İstanbul Barosu kimliğini gösterdiğini ve avukat olduğunu söylediğini belirten İzmirliolu, diğer polis memurları-

nın da kendisine vurmaya başladığını söyledi. Darp edildiğine dair rapor alan İzmirliolu'nun vücudunda çok sayıda yara izinin oluştuğu, sol dirseğinde ödem meydana geldiği belirlendi.

Mustafa Erol

6 Aralık 2008'de İstanbul'da Demokratik Toplum Partisi (DTP) Bahçelievler İlçe yöneticisi Mustafa Erol, üç sivil polis memuru tarafından durdurularak kimliğinin sorulduğunu, polis memurlarından kimliklerini göstermesini istemesi üzerine kaba dayığa maruz kaldığını söyledi.

Mehmet Tekin

17 Aralık 2008'de İstanbul'da kardeşinin nişan törenine katılan şarkıcı Alişan, kuzeni Mehmet Tekin'in (22) polis ekipleri tarafından gözaltına alınıp dövüldüğünü; kendisinin de kuzeninin tutulduğu Üsküdar Doğancılar Karakolu'nda polis memurlarınca "rahat dur, seni de yeğenin gibi yaparız" şeklinde tehdit edildiğini savundu. Ümraniye Devlet Hastanesi'ndeki muayenenin ardından karakola getirilen Tekin ise polis memurlarının kendisine "Pis PKK'lı, sen şimdi görürsün" diyerek şiddet uyguladıklarını iddia etti.

N. Sarıkaya

Şanlıurfa'nın Birecik İlçesi'nde 5 Aralık 2008'de gözaltına alınan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Birecik İlçe yöneticisi Halil Sarıkaya'nın oğlu N. Sarıkaya'ya (14) İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde işkence yapıldığı ileri sürüldü. N. Sarıkaya, polislerin kendisini kemerle asarak intihar etmeye zorladıklarını iddia etti.

N.S., yaşadıklarını şöyle anlattı: "Emniyet Müdürlü beni dövdükten sonra oradaki polislere bunu, 'aşağı indirin gebertin' dedi. Beni nezarethaneye indiren 8 polis sırasıyla bir saat boyunca hem küfür ettiler, hem dövdüler. Bir polis hayalarımı sıktı. Ben bayılmak üzereyken diğeri 'yeter' dedi. Yarım saat boyunca bir çizgi üzerinde ayak parmaklarımın üzerinde diz çökmüş vaziyette bekleterek kafama yumrukla vurdu. En son kemerimi bana verip 'al kendini as, buradan sağ çıkamazsın, ölü buradan çıkacak, seni kimse elimizden alamaz' dediler".

Şenol Gündüz

14 Aralık 2008'de İstanbul'da Şenol Gündüz kimlik sorduğu polis memurlarından dayak ye-

diğini, hakarete uğradığını, olayın ardından 24 saat nezarethanede gözaltında kaldıktan sonra götürüldüğü adliyede serbest bırakıldığını savundu. Olay Gündüz'ün anlatımına göre şu şekilde gelişti: Gündüz, evine dönerken yakıt almak için aracıyla bir benzin istasyonuna girdi. Aracına yakıt dolduran görevlinin aracını ücretsiz yıkatabileceğini söylemesi üzerine Gündüz, yıkama servisi önüne aracını park ederek sırasını beklemeye başladı. Bu sırada resmî bir polis aracı gelerek Gündüz'ün aracının önüne geçti. Bunun üzerine Gündüz, aracından inerek resmî üniformalı polis memurlarına kendisinin de sıra beklediğini ve işinin acele olduğunu söyledi.

Şenol Gündüz bundan sonra yaşadıklarını şöyle anlattı: "Tekrar aracımın yanına dönünce aracımın yanında önceden yıkanmış bir sivil aracı kurullayan sivil iki kişi vardı. Bu şahıslardan birisi bana 'görmüyor musun devletin aracı o, polis aracı. Niye saygı duymuyorsun lan? Yıkasın arabasını gitsin' dedi. Ben de bu kişiye 'kardeşim sen niye bana tepki gösteriyorsun? Sen kimsin?' diye sordum. O da bana 'ben sivil polisim lan. Sana hesap mı vereceğim?' dedi. Ben de kendisine 'senin polis olduğunu nereden bileyim? Göster kimliğini' deyince bana 'sen kimsin de bana kimlik soruyorsun lan?' dedi. Bunun üzerine kendisine geçenlerde Avcılar'da bir kadının kendilerini polis olarak tanıtan kişilerce kaçırılarak tecavüz edilmesi olayının ardından İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah'ın vatandaşlardan polise kimlik sormalarını istemesini hatırlattım. Ben daha sözümü bitirmeye fırsat bulamadım ki birden bana tekme tokat saldırmaya başladılar ve beni darp ettiler".

Ahmet Kırmızıoğlu

Ahmet Kırmızıoğlu, 22 Aralık 2008'de İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'nde yaptığı basın açıklamasında, ehliyet almak için başvurduğu Bostancı Trafik Şube Müdürlüğü'nde 4 Aralık 2008'de polis memurlarının kendisini dövdüğünü belirtti. Kırmızıoğlu, başından geçenleri şöyle anlattı: "4 Aralık'ta Bostancı Trafik Şube Müdürlüğü'ne gittim. İşlemler sırasında, polisin bir evrağımın fotokopisini yeniden çekirtmemi istemini tam anlayamayınca, polise cümleyi tekrarlattırmak istedim. Birkaç kez daha anlamayınca, polis sinirlenerek evrakları yüzüme fırlattı. Ben de 'insanca muamele görmiyoruz' diye tepki gösterdim. Bunun üzerine

yaklaşık on polis beni avukat görüş odasına götürerek dövdü, hakarete bulundu. Ardından 'polise mukavemet' iddiasıyla gözaltına alındım ve ertesi gün savcılıktan serbest bırakıldım".

2.1. İşkence Davaları

Hamdiye Aslan

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 5 Mart 2002'de gözaltında tutulduğu Mardin İl Emniyet Müdürlüğü'nde işkenceye uğrayan Hamdiye Aslan'ın, kendisine işkence yapan 5 polis memuru hakkında açtığı davada, Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Aslan'ın "başıma torba geçirip, çırlıçıplak soyuldum. Tazyikli suyla işkence yaptılar. Copla her tarafıma vurdular, bayıldım. Makatıma cop soktular" gibi ifadelerini çelişkili ve soyut bularak polis memurları B.U., N.E., A.Ö., H.Ş., ve L.B.'ye 3 Nisan'da beraat verdi.

Aslan ifadesinde kendisine yapılan işkenceyi "Emniyetin kapısından girer girmez beni kaldığımız nezarethaneye tekmeleyerek götürdüler. Nezarethaneye girer girmez beni kaldığımız nezarethaneye tekmeleyerek götürdüler. Nezarethaneye girer girmez bez torbayı başıma geçirdiler. Bütün elbiselerimi üzerimden çıkardılar. Yani anadan üryan çırlıçıplak halde kaldım. Bu sırada bana tazyikli su sıkıyorlardı. Kocam Abdulkadir Aslan'ı getirdiler yanıma koydular. Onu da benim gibi çırlıçıplak sormuşlardı. Sonra beni başka bir odaya götürdüler. Copla vücudumun neresine denk gelirse vuruyorlardı. Bu dövmelemlerine ancak 5 dakika dayanabildim daha sonra bayılmışım. Bayılmadan önce sırtıma ve vücudumun değişik yerlerine vurduktan sonra makamıma cop sokmaya çalışıyorlardı bu sırada bayılmışım. Yine bayılmadan önce 4-5 kişi üzerime çullanmıştı, ben gözümü açamıyordum ancak elimle birisine dokunduğumda göğsüne dokundum ve bayan olduğunu anladım" sözleriyle anlatmıştı.

Terörle Mücadele Şubesi'nde 3 günlük gözaltının ardından Aslan, Mardin Devlet Hastanesi'nde görevli Dr. A.Ö. tarafından düzenlenen "darp ve cebir izi yoktur" şeklindeki raporla savcılığa götürüldü. Ancak Aslan'ın vücudundaki izleri fark eden savcı Salih Kılıçdağı, Aslan'ı yeniden muayeneye gönderdi. Dr. A.H.'nin yaptığı ikinci muayenede de aynı yönde rapor verildi. Aslan, "yasadışı örgüte yardım ve yataklık" su-

çundan tutuklanarak Mardin Cezaevi'ne gönderilirken, cezaevi girişinde yetkililer, Aslan'ın işkence gördüğünü fark edip Aslan'ı yeniden muayeneye gönderdi. Aynı gün üçüncü kez Devlet Hastanesi'ne götürülen Aslan'la ilgili Dr. M.Ç.'nin düzenlediği raporda, işkence bulgularına yer verildi. Cezaevine konulduktan iki ay sonra kendisine işkence yapıldığını dile getirebilen Aslan şikayeti üzerine polis memurları hakkında, Aslan'a işkence yaptıkları için 2003 yılında eski TCK'nin 64/1. maddesi uyarınca dava açılmıştı.

Nimet Çelik

12 Ocak 2007'de Kocaeli Derince İlçe Jandarma Karakolu'nda askerlik yaptığı dönemde karakol komutanı Yılmaz Konut tarafından dövülerek komaya sokulan er Nimet Çelik davasıyla ilgili, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Muharebe Hizmet Destek Eğitim Komutanlığı Askerî Savcılığı iddianamesini tamamladı. Askerî savcılık iddianamede, Yılmaz Konut'un, "Nimet Çelik intihara teşebbüs etti, askerlikten kaçmak için kendini 8 metreden attı" şeklindeki iddiasının gerçektir olduğunu vurgulayarak erlerin Konut'un talimatıyla, "yalan yere tanıklık etmeleri" suçundan, Konut'un ise "astın vücudunda tahribatı mucip olacak şekilde asta müessir fiil" suçundan yargılanması talep etti. Yılmaz Konut ve 8 er hakkında açılan davanın ilk duruşması 30 Haziran 2008'de Kocaeli Adliyesi'nde görülecek

Songül Çiftçi

İstanbul'da 1 Mayıs 2008'deki İşçi Bayramı kutlamasına müdahale eden güvenlik güçleri arasında yer alan, kamera görüntülerinde yerde baygın yatan Songül Çiftçi adlı kadına atıldığı tespit edilen M.F.B. adlı polis memurunu Çiftçi'nin teşhis etmesinin ardından olayla ilgili dosya, soruşturma izni vermesi için Bahçelievler Kaymakamlığı'na gönderildi. Kaymakamlık kararında, ekspertiz raporu ve teşhis tutanağına değinilerek, "ileri sürülen iddia ve şikâyet konularının sübuta ermediği anlaşıldığından" M.F.B.'nin yargılanması için soruşturma izni vermedi.

Çiğdem Nalbantoğlu

Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 11 Ağustos 2006'da İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nin Gümüşsuyu Mahallesi Muhtar Çiğdem

Nalbantoğlu'na kötü muamelede bulunmakla suçlanan Işıl Tufan ve Mahinur Akbulut adlı 2 polis memurunun hakkında verilen kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararı kaldırarak; görevi kötüye kullanma, darp, cebir ve hakaret suçlarından yargılanmasına karar verdi.

Çiğdem Nalbantoğlu ise polis memurunu darp ve görevli memura mukavemet suçlarından yargılandığı davadan Mayıs ayında beraat etmişti.

Esmeray

5 Haziran 2007'de İstanbul'da transseksüel Esmeray'ı yumruklayarak döven ve hakaret eden Mustafa Muhammet Çırakoğlu ve Ceyhan Göven adlı iki polis memuru "basit yaralama ve hakaret" suçlamasıyla yargılanacak. Savcının iddianameyi sunduğu Beyoğlu 2. Sulh Ceza Mahkemesi duruşma gününü henüz belirlemedi.

Esmeray, 5 Haziran 2007'de, evine giderken Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü önündeki polis memurunun kendisini durdurduğunu, "nereye gidiyorsun?" diye azarladığını, "buradan geçişin yasak olduğunu bilmiyor musun?" deyip saldırarak gözüne yumruk attığını, yere düştüğünü, yerde de diğer polis memurları tarafından tek melendiğini anlatmıştı.

Mehmet Zeki Ete

21 Mart 2008'de Siirt'te düzenlenen Newroz kutlamasında yaralanan Sosin Özalp ve Ahmet Bartık ile gözaltına alınan ve gözaltında işkence ve kötü muamele gören Mehmet Zeki Ete'nin polis memurları hakkında yaptığı suç duyurusunu inceleyen Siirt Cumhuriyet Başsavcılığı, 9 Kasım'da 15 polis memuru hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verdi.

17 Köylü

Burdur'un Bucak İlçesi'nde 2000 yılının Mayıs ayında 17 köylüye, "hırsızlık yaptıkları" iddiasıyla Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele (JİTEM) tarafından götürüldükleri jandarma karakolunda işkence yapıldığı, mahkemenin aldığı kararla belgelendi. Olay sonrasında koynuna yılan sokulan ve başına poşet geçirilen Salih Duran (57), gördüğü bedensel ve psikolojik işkence sonucu aklî dengesini yitirmiş, gözaltına alındığında 65 yaşında olan Ali Macit ise vücuduna

elektrik verilmesinin yol açtığı sağlık sorunları nedeniyle 2006'da mahkeme sonuçlanmadan ölmüştü. Burdur Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2001 yılında başlayan, Yargıtay'da bozulan işkence davasında açıklanan karar sonucu, sanıklardan dönemin Bucak Jandarma Komutanları H.M., S.Ş.A. ve M.T.'nin ayrı ayrı "gözüaltındayken işkence etmek ve gayriinsanî muamelelere başvurmak", "zalimane ve gayriinsanî muamelelere başvurmak" suçlarından 2 yıl hapis ve 1'er yıl da kamu hizmetinden mahrumiyet cezasına çarptırılmasına hükmettiği 8 Ekim 2008'de öğrenildi.

Sosin Özalp, Ahmet Bartık

21 Mart 2008'de Siirt'te düzenlenen Newroz kutlamasında yaralanan Sosin Özalp ve Ahmet Bartık ile gözaltına alınan ve gözaltında işkence ve kötü muamele gören Mehmet Zeki Ete'nin polis memurları hakkında yaptığı suç duyurusunu inceleyen Siirt Cumhuriyet Başsavcılığı, 9 Kasım 2008'de 15 polis memuru hakkında kovuşturmayla yer olmadığına karar verdi.

2.2. Okullar

5 Öğrenci

10 Ocak 2008'de İzmir'in Seferihisar İlçesi'ndeki İMKB Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'nda bir öğretmenin, 5. sınıfta okuyan 5 öğrenciyi demir çubukla dövdüğü iddia edildi. Öğrenciler Seferihisar Necat Hepkon Devlet Hastanesi'nde tedavi tamamlandıktan sonra taburcu edildiler. Hakkında adli ve idari soruşturma başlatılan öğretmen E.D. ise öğrencilere demir çubukla değil eliyle vurduğunu ileri sürdü.

B.T.

14 Ocak 2008'de İstanbul Şişli Endüstri Meslek Lisesi Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni M.K., dersin bitimine doğru cep telefonunu çıkartarak saate baktığı için öğrencisi B.T.'yi dövdü. Öğretmenin boğazına sarılıp yere yatırdıktan sonra tekmeleyerek sınıfın dışına sürüklediği öğrenci, arkadaşları ve diğer öğretmenler tarafından hemen hastaneye kaldırıldı. Öğretmen M.K. hakkında ise okul yönetimi soruşturma açtı.

O.Ö.

11 Ocak 2008'de İstanbul Kadıköy Hüseyin Ayaz İlköğretim Okulu öğretmeni H.E., derse

girerken çıkan bir kavgada arkadaşına vurduğu gerekçesiyle, öğrencisi O.Ö.'yü dövdü. Yüzündeki morluklarla eve giden öğrencinin ailesi öğretmen hakkında Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

21 Öğrenci

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'ndeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 21 öğrenciye Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenin tacizde bulunduğu iddiasıyla öğrenciler adına okul aile birliği başkanı, 24 Ocak 2008'de İHD'ye başvurarak, yardım talebinde bulundu. Olayla ilgili iddialar ocak ayında ortaya atılmış ve öğretmen hakkında soruşturma başlatıldığını duyuran yetkililer olayı doğrulamıştı.

A.İ.

26 Şubat 2008'de Konya Mustafa Karacıgan İlköğretim Okulu Müdürü B.T.'nin, 7. sınıf öğrencisi A.İ.'yi (14), yakıt, su, temizlik ve bilgisayar masraflarından oluşan 90 YTL'yi ödemediği için dövdüğü ve öğrencinin dışına zarar verdiği iddia edildi. Öğrencinin babasının müdür hakkında suç duyurusunda bulunduğu ve olayla ilgili soruşturmanın sürdüğü bildirildi.

F.A.

25 Şubat 2008'de İstanbul Esenler'deki Sibel Can İlköğretim Okulu'nda, F.A. adlı öğrencinin velisi F.A.'nın öğretmeni Y.R. tarafından dövdüğünü belirterek karakola suç duyurusunda bulundu. Öğrenciye hastane tarafından darp edildiğine dair rapor verildi.

S.Y.

26 Mart 2008'de Muğla Yatağan'da Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda Türkçe öğretmeni olan T.K., ders anlattığı sırada öğrencisi S.Y.'nin ayağa kalkması üzerine sinirlenerek S.Y.'ye yumruk attığı ileri sürüldü. Karın boşluğunda zedelenme saptanan S.Y.'ye Yatağan Devlet Hastanesi'nden "darp" raporu verildi. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün de olayla ilgili idarî soruşturma başlattığı bildirildi.

D.Ö.

2 Mayıs 2008'de Sivas'ın Suşehri İlçesi'nde bulunan Çeteloluk İlköğretim Okulu'nda öğretmen olarak görev yapan B.Ş.'nin, D.Ö.'yü (9) ödevini yapmadığı gerekçesiyle dövdüğü iddia

edildi. Okuldan eve gelen kızının yüzünün şiştiğini gören anne B.Ö., kızını devlet hastanesine götürdü. Yapılan muayenede, D.Ö.'nin yediği dayak sonucu kulağında geçici işitme kaybı sorunu ortaya çıktığı belirlendi.

3 Öğrenci

2 Mayıs 2008'de Muş'un Bulanık İlçesi'nde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) öğretmenlerinden F.S.'nin, 3 öğrencisini "Atatürk'ün hayatı" konulu ödevi eksik yaptıkları için feci şekilde dövdüğü iddia edildi. Çocukların darp edildiğine dair hastaneden rapor alan aileler, öğretmen hakkında suç duyurusunda bulundu.

Ş.

6 Mayıs 2008'de İstanbul Bostancı İlköğretim Okulu'nda 8. sınıf öğrencisi Ş. (14), okul müdürü H.A.'nın sözlü ve fizikî saldırısına maruz kaldığı savunuldu. Müdürün, Ş.'nin saçının uzunluğunu ve kıyafetini bahane ederek Ş.'ye vurduğu, kulağını çektiği, tokat attığı iddia edildi. Müdürün Ş.'ye "şuna bak, zaten Çingene çocuklarına benziyorsun, Kürtlere benziyorsun" dediği bildirildi.

12 Öğrenci

12 Mayıs 2008'de Mersin'in Silifke İlçesi'ndeki Cumhuriyet İlköğretim Okulu Müdürü Y.K.'nin, ilk dersleri boş olduğu için "mıntika temizliği" görevi verdiği 12 öğrenciyi temizlikten kaçtıkları gerekçesiyle pergelle sıra dayağından geçirdiği iddia edildi. Pergelin metal sivri ucunun isabet ettiği öğrencilerin parçalanmış ellerine hastanede dikiş atılırken olayla ilgili olarak da müdür gözaltına alındı.

F.K.

20 Mayıs 2008'de Gaziantep'te Cemil Alevli İlköğretim Okulu öğrencisi F.K.'nin (15), sınıfta gürültü yaptığı gerekçesiyle Türkçe öğretmeni Z.K. tarafından önce sınıfta, sonra müdür yardımcısının odasında F.K. bayılana kadar dövüldüğü iddia edildi. Şikâyet üzerine öğretmen hakkında soruşturma başlatılırken F.K. de tedavi altına alındı.

3 Öğrenci

6 Haziran 2008'de Konya'da 23 Nisan Egemenlik İlköğretim Okulu'nda 7. sınıfların "teknoloji

ve tasarım" dersine giren P.B. adlı öğretmenin, derste giydiği önlüğünü yere düşürdüğü gerekçesiyle 3 öğrenciyi dövdüğü iddia edildi. Dayak yiyen 3 öğrenci, öğretmenleri hakkında şikâyetçi oldu.

60 Öğrenci

Balıkesir'in Burhaniye İlçesi'nde Cumhuriyet İlköğretim Okulu Müdürü V.K.'nin okula katkı parası getirmeyen 60 öğrenciyi 9 Haziran 2008'de bodrum kata kapatıp, psikolojik baskı uyguladığı iddia edildi. Bodrum katta hasta bir çocuğun sara krizi geçirdiği ileri sürüldü.

6 Öğrenci

17 Eylül 2007'de Balıkesir'in Burhaniye İlçesi'nde, Mustafa Keskin İlköğretim Okulu'nda öğrencilerini dövdüğü öne sürülen Nazmi Özenç, "öğrencilerine kötü muamelede bulunmak" iddiasıyla hakkında açılan davadan Burhaniye Sulh Ceza Mahkemesi'nde önce öğrenci başına 25'er gün hapis cezası aldı, hapis cezası günlüğü 20 YTL'den olmak üzere öğrenci başına 500 YTL adli para cezasına çevrildi. Dayakçı öğretmenin, 6 öğrencisi için toplam 3 bin YTL para cezası ödemesine hükmedildiği 5 Eylül 2008'de öğrenildi.

H.G.T.

8 Ekim 2008'de Yalova'da Gaziosmanpaşa İlköğretim Okulu'nda derse cetvel getirmeyen öğrencisi H.G.T.'nin (12) kulağını çekip, H.G.T.'yi çıkarttığı koridorda H.G.T.'nin boğazını sıkıdığı öne sürülen matematik öğretmeni Hüseyin Başaran hakkında soruşturma başlatıldı.

5. Sınıf Öğrencileri

27 Ekim 2008'de Edirne'de İsmail Güner İlköğretim Okulu 5/C sınıfı öğretmeni S.K.'nin (37) öğrencilerini dövdüğü ileri sürüldü. Olayın öğrencilerin cep telefonuyla dayacağı görüntülemesi sonucu İl Milli Eğitim Müdürlüğü öğretmen hakkında soruşturma başlattı. Görüntülerde dayak yiyen öğrencinin "öğretmenim ne olur yapmayın" demesine rağmen öğretmenin "sus" diye bağırarak öğrenciyi dövmeye devam ettiği tespit edildi.

B.M.

31 Ekim 2008'de Iğdır'ın Karakoyunlu İlçesi'ndeki Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) Müdür Yardımcısı V.T.'nin, B.M.'ye (13)

tokat atıp, anahtarla dövüğü iddia edilmesi üzerine V.T. gözaltına alındı.

İlköğretim Okulu Öğrencileri

Adana'da bir grup veli, ilköğretim okuluna giden çocuklarının İngilizce öğretmeni S.A. tarafından dövüldüğünü iddia etti. Son olarak 5 Kasım 2008'de çocuklarının ağlayarak eve geldiğini belirten aileler, öğretmen S.A.'nın bazı çocukları saçlarından tutup masaya ve duvara vurduğunu, dizlerine tekme attığını iddia etti.

M.Ç.

10 Kasım 2008'de Samsun'da 100. Yıl İlköğretim Okulu'nda öğretmen N.E.'nin derste verilen ev ödevini yapmayı unutan M.Ç.'nin (11) saçından tutarak kafasını sıraya vurup yaralanmasına neden olduğu iddia edildi. İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ve okul idaresi, konuyla ilgili soruşturma başlatıldığını kaydetti.

A.K.

21 Kasım 2008'de, Adıyaman'da Altınşehir İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencisi A.K.'nin, derste zorla namaz kıldırmak isteyen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğretmeni K.G.'nin bu isteğini yerine getirmemesi üzerine K.G. tarafından dövüldüğü öğrenildi.

A.K., olayı şöyle anlattı: "Öğrencilerden biri 'ilk ders abdest alın' dedi. Din dersine girdiğimizde ise öğretmen elinde seccade ve *Kur'an* ile geldi. K.G., 'hem okuyun, hem de namaz kılın' dedi. Sınıfa getirdiği seccadenin üzerinde tek tek namaz kıldırdı. Ben kılmak istemediğimi söyleyince karşı çıkıp dövdü. Sonra dışarı gönderdi. Ben de müdürün yanına gittim. Müdüre 'hoca zorla namaz kıldırıyor' dedim. Müdürle beraber sınıfa girdik. Olanları anlatınca K.G. de, 'o da benim dediğimi yapsın' dedi. Müdürün de 'sen de onun dediğini yap' demesi üzerine, namaz kılmak istemediğimi söyleyince müdür kafama vurdu. Ardından sıraya geçmek zorunda kaldım."

O.E., H.T.K.

18 Kasım 2008'de Tekirdağ Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni A.Ü.'nün ders sırasında gürültü yapan O.E. ve H.T.K.'yi tekme tokat dövüğü iddia edildi. Cumhuriyet Savcılığı, öğrencilerin şikâyeti üzerine olayla ilgili soruşturma başlattı.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü de idarî soruşturma başlattı.

S.D.

28 Kasım 2008'de İstanbul Bağcılar Kocayusuf İlköğretim Okulu öğrencisi S.D. (16), Türkçe Öğretmeni M.K. tarafından dövüldüğünü iddia etti.

S.D., olayı şu şekilde anlattı: "Öğretmenimiz iki ayrı sınıfın derslerine bakıyordu, diğer sınıfa geçtiği zaman tuvaletimin geldiğini belirterek sınıf başkanı arkadaşımın izin olarak tuvalete gittim. Sınıfa dönerken benim içeriye girdiğimi gören öğretmen beni yanına çağırarak beni çağırdığını duymadım ve sıraya geçerek yerime oturdum. Ardından sınıfa hızla girdi ve beni yanına çağırdı. Yanına gittiğimde bana 'senin dışarıda ne işin var' dedi ve bana vurdu. Bende bana sınıf arkadaşlarımdan içinde vurmasına sinirlenerek kendisine küfür ettim. Kendisine küfür ettiğimi duyan öğretmen ceketini çıkararak kravatını gevşeterek beni sınıfta dövmeye başladı ve ardından koridora çıkartarak tuvalete doğru götürdü. Koridorlarda kamera olduğu için bana tuvalete götürene kadar hiç vurmadı. Tuvalette geldiğimizde ise kapıyı kapatarak boğazımı sıktı, vücuduma yumruk ve tekmeler attı".

C.Y.

27 Kasım 2008'de Denizli'nin Çal İlçesi'ndeki Çal Lisesi'nde, öğretmen C.Y.'nin (35) sınıfta huzursuzluk yarattığı gerekçesiyle öğrencisi Ö.D.'yi (16) döverek burnunu kırdığı iddia edildi. İl Millî Eğitim Müdürü Mahmut Oğuz, olayla ilgili adli ve idari soruşturma başlatıldığını belirterek, "okula müfettiş gönderdik. Soruşturmanın tamamlanmasının ardından gerekeni yapacağız" dedi.

M.Y.

1 Aralık 2008'de Çorum'da bir ilköğretim okulunda M.Y. (8) adlı öğrencinin öğretmenin atığı dayaktan yaralanarak kaldırıldığı hastanede başına 5 dikiş atıldığı bildirildi.

Tolga Yılmaz

İzmir'de Bergama Endüstri Meslek Lisesi 11. sınıf öğrencisi Tolga Yılmaz'ın, Trafik Dersi'ne giren Müdür Yardımcısı O.Ö. tarafından 24 Kasım 2008'de kapalı olan telefonunun saat alarmı çaldığı için dövüldüğü öğrenildi.

2.3. Hastaneler

S.Ş.

Adana'da Fatih Mahallesi'nde oturan zekâ geriliği hastası S.Ş. 2 Ocak 2008'de Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'ne yatırıldı. 11 Ocak 2008'de S.Ş.'yi ziyaret eden annesi, S.Ş.'nin gözlerinin morarmış, kafasında darp izleri, kolunda yaralanma olduğunu gördü. Annenin şikâyeti üzerine hastane idaresi iddialarla ilgili inceleme başlattı.

Osman Güleç

14 Şubat 2008'de Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'nde işkence gördüğünü savunan Osman Güleç (20) hastane yakınlarındaki bir inşaattan atlayarak intihar etti.

Farklı dönemlerde "atipik psikoz" ve "kronik psikoz" şikâyetleri ile hastaneye başvuran, son tedavi süresinde de 2 ay boyunca "kronik şizofreni" tedavisi gören Güleç, yazdığı mektupta hastanede kendisinin domuz bağıyla bağlanıp işkence yapıldığını öne sürdü.

Osman Güleç'in intihar etmeden önce ailesine yazdığı mektupta ise "Adana'nın Guantanamo'su Adana Ruh Sağlığı Hastalıkları Hastanesi'dir. Eğer ölürsem ölümüne onlar sebep oldu. Benim teşhisim atipik afektif bozukluk. Peki bu teşhiste birini domuz bağıyla bağlayıp, deli gömleği giydirip durmadan yumuşak odaya atmaya kimin hakkı var? Burada hastalar turuncu eşofman giysinler, çünkü Guantanamo'da ondan giydiriyorlar. Bana türlü iğneler, cinsel tacizler yapmaya kimin hakkı var? Benim beynim şoku kaldırmayacak kadar zayıf. Peki, bana EKT yapmanız ne kadar doğru?" şeklinde ifadeler yer aldı.

C.Y.

3 Mayıs 2008'de tedavi için sevk edildiği İstanbul Haydarpaşa Gülhane Askerî Hastanesi'nde doktor ve 3 hastane personeli tarafından kendisine işkence yapıldığını iddia eden C.Y. adlı Kürt asker, "rahatsızlığım üzerine revire çıktım. Revir doktoru beni İstanbul Haydarpaşa Gülhane Askerî Hastanesi'ne sevk etti. 2 gün önce muayene olacağım doktorun odasına gittim. Doktor içeri geldi. Bana 'neyin var' diye sordu. Ben de 'çok ağrım var' dedim. Ve birden dok-

tor bana saldırdı. Bana 'sizin yüzünüzden şehitler veriyoruz. Sen de gelmişsin beni tedavi et diyorsun lan' diyerek 3 kişiyi daha çağırdı. Ve beni hastanenin alt katında bir odaya götürdüler. Ağzıma pamuk tıkadılar. Yaklaşık 2 saat elektrikle işkence edip dövdüler. Ben de fırsat bulunca kaçtım" diyerek ailesinin yanına geldiği Adana'da İHD'ye başvurdu.

E.B.

18 Haziran 2008'de Adana'da Turuncu Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne tedavi gören konuşma engelli E.B.'nin (7) darp edildiği ileri sürüldü. Bacaklarında ve vücudunun çeşitli yerlerinde yara izlerini gören E.B.'nin ailesi merkezden şikâyetçi olurken, olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

2.4. Özel Güvenlik Görevlileri

İdris Gökçek

26 Şubat 2008'de Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde (OMÜ) kızını okuluna bırakan baba İdris Gökçek ile üniversitenin özel güvenlik görevlileri arasında çıkan arbedede Gökçek'in dudağı patladı ve kafası yarıldı. Kızı başörtülü olan İdris Gökçek, "kapıda güvenlikçiler bizi içeri almak istemedi. Biz de 'kızım her zaman ki gibi başını açacak' dedim. Araba ile dönecek yer olmadığı için 'ilerden dönün gelin' dediler. Ben de ileri gitmişken, kızımı da okuluna bırakıp döndüm. Kapıya tekrar geldiğimde arabada kızımı göremeyince üzerime yürüdüler" dedi. Gökçek'e Samsun Devlet Hastanesi'nde yapılan ilk müdahaleden sonra telsiz darbesiyle yarılan kafasına 4 dikiş atıldı. 5 gün iş göremez raporu alan Gökçek güvenlik görevlileri hakkında suç duyurusunda bulundu.

Deniz Özdemir

Deniz Özdemir adlı kişi, 21 Mart 2008'de resmî işlem yapmak için gittiği İstanbul Gaziosmanpaşa Belediye'sinde özel güvenlik görevlilerinin kendisini darp ettiklerini ve yaka paça dışarı attıklarını aktardı. Özdemir, olay günü X-Ray cihazından geçerek binaya girdiğini, sonrasında ise özel güvenlik görevlilerinin hiçbir şey söylemeden üstüne atıldığını ve zorla binadan çıkarıldığını savundu. Yerde sürüklendiğini belirten Özdemir, müdür odasına götürüldüğünü, fiziksel saldırıya ve hakaretlere maruz kaldığını belirtti. Sol kaşına iki dikiş atıldığını söyleyen

Özdemir, şikâyetçi olmak için gittiği Gaziosmanpaşa Karakolu'nda ise "olayı unutmamasının" telkin edildiğini ifade etti. Eyüp Devlet Hastanesi ve Adli Tıp Kurumu'ndan darp edildiğine dair rapor aldığını söyleyen Özdemir, kendisine saldıran güvenlik elemanları hakkında suç duyurusunda bulundu.

2 Kişi

19 Nisan 2008'de İstanbul Nişantaşı'nda özel bir hastane önünde, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) ile Adana'da bir özel hastanede 230 YTL ödemedikleri için bir yangında yaralanan 2 kişinin bir saat boyunca müdahale edilmeden bekletilmesini protesto eden Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) üyesi 5 kişiye hastanenin özel güvenlik görevlileri fizikî saldırıda bulunması sonucu 2 kişi yaralandı.

Eren Yolsal

10 Mayıs 2008'de Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü'nde, özel güvenlik görevlileri Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinden Eren Yolsal'a küfür etmelerinin ardından fizikî saldırıda bulundu. Yolsal, Adli Tıp Kurumu'ndan darp raporu almasının ardından Cebeci Polis Karakolu'na ve fakülte dekanlığına şikâyetinde bulundu.

Yolsal, "olay günü 7-8 güvenlik görevlisi kameraların görmediği noktaya doğru beni sürükleyerek copla darp etti. Okula girerken kimlik kontrolünün olduğu noktada, güvenlik görevlilerinin arkadaşlarıma bağırıldığını gördüm. Ne olduğunu anlamaya çalışırken bir güvenlik görevlisi arkadaşşıma omuz attı. Ben olayı sakinleştirmeye çalışırken bana da küfür etmeye başladılar. Birden 7 güvenlik görevlisi birden bana saldırdı. Olayın ardından hemen şikâyetinde bulunmak üzere dekanlığa gittim. Dönerken güvenlik şefi beni sözle taciz etmeye başladı. Sonra birden benim üzerime 15 güvenlik görevlisi coplarla ve kırık cam parçalarıyla saldırdı."

Zafer Algül

16 Mayıs 2008'de Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü'nde çalışan bir özel güvenlik görevlisinin, Zafer Algül adlı bir öğrenciyi okul dışında takip edip Algül'ün kafasına silah dayayarak Algül'ü öldürmekle tehdit ettiği iddia edildi.

2 Kişi

24 Mayıs 2008'de Muğla'nın Bodrum İlçesi'nde bir otelde küresel ısınmayla ilgili kongreye ka-

tilan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün otelden ayrıldığı sırada fotoğrafını çekmeye çalışan Doğan Haber Ajansı (DHA) 2 muhabire otelin güvenlik görevlilerinin fizikî saldırıda bulunduğu iddia edildi.

TKP Standı

22 Eylül 2008'de Hacettepe Üniversitesi'nin İngilizce hazırlık sınıfı binasında Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi öğrencilerin açtığı standda üniversitenin özel güvenlik birimi müdahale etti. Özel güvenlik görevlilerinin öğrencileri tartakladığı, standta bulunan dergi, bildiri ve yayınlara da el koyduğu öğrenildi.

6 Kişi

29 Eylül 2008'de Gaziantep Avukat Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi önünde, sevk edilen Dursun Levent (65) adlı kadın hasta için beklenen ambulansın gelmemesine sinirlenen yakını 6 kişi, tartıştıkları 4 özel güvenlik görevlisinin coplu saldırısına uğradı. Bir hasta yakını odaya kapatıp copladığı iddia edilen güvenlik görevlileri, olayı görüntüleyen yerel yayın yapan Kanal 5 Televizyonu kameramanı Süleyman Doğan'ı morgun da bulunduğu bodrum katında bir odaya kilitleyip, görüntü kasetini almaya çalıştı.

Olayın duyulması üzerine İl Sağlık Müdürlüğü, gelişmelerle ilgili idarî soruşturma başlatıldığını ve özel güvenlik görevlilerinin işine son verildiği açıkladı.

Selçuk Şenyüz

26 Ekim 2008'de Devlet Bakanı Murat Başesgioğlu'nun oğlunun nikâh törenini izleyen *Hürriyet Gazetesi* muhabiri Selçuk Şenyüz'e Sheraton Oteli güvenlik görevlilerinin saldırması sonucu Şenyüz'ün kolu kırıldı.

Servet Mehrekula, Enver Yalçın

10 Kasım 2008'de İstanbul'da Ekspres Kargo'da yaklaşık 5 aydır ücretleri ödenmeyen işçilerin iş bırakma eylemini izlemeye giden Hayat Televizyonu kameramanı Servet Mehrekula ve haber aracı şoförü Enver Yalçın kargonun özel güvenlik görevlilerinin fizikî saldırısına maruz kaldı. Darp edilen Mehrekula'nın çekim yaptığı kasete ise özel güvenlik görevlileri el koydu.

X.X.

27 Kasım 2008'de Ankara Üniversitesi Gölbaşı Kampusu'nda, 29 Kasım Mitingi'ne çağrı bildirileri dağıtan öğrencilere, üniversitenin özel güvenlik birimi müdahale etti. Müdahale sırasında bir öğrencinin parmağı kırılırken, kampus içine çağrılan sivil polis ekibi 6 öğrenciyi gözaltına aldı.

Akın Sümer, Ayhan Sümer

5 Aralık 2008'de İstanbul'da ameliyat olan anneleri Nesrin Sümer'i ziyarete gelen Akın Sümer ve Ayhan Sümer ziyaretçi kartı olmadığı için Vakıf Gureba Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne alınmadılar. İki kardeşin hastaneye girmek için ısrar etmesi üzerine çıkan tartışmanın kavgaya dönüşmesi sonucu hastanenin güvenlik görevlisi Mustafa Hamarat, Sümer kardeşler tarafından darp edildi. Olay yerine gelen 15 güvenlik görevlisi ise Akın Sümer'i dövdü. Başından ve vücudunun çeşitli yerlerinden yaralanan Akın Sümer dayaktan sonra bayılınca Vakıf Gureba Eğitim ve Araştırma Hastanesine Acil Servisi'ne alındı. Göğsünde ve yüzünde darp izleri bulunan Sümer, tomografi çekilmesi için Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne sevk edildi. Ancak Akın Sümer'in ağabeyi Ayhan Sümer, kavga sonrası hastane görevlilerinin kendileriyle ilgilenmediğini söyledi.

Almina Uygun

21 Aralık'ta Ankara'da babası Bülent Uygun'un teknik direktörlüğünü yaptığı Sivasspor'un maçını izlemek için 19 Mayıs Stadyumu'na girmek isteyen Almina Uygun'a, Uygun'un stada girişini engellemek için Y.Ö. adlı özel güvenlik görevlisinin tokat attığı iddia edildi.

2.5. Zabıta Memurları

Yalçın Yıldız

9 Şubat 2008'de Hatay İskenderun'da bir zabıta görevlisi, dini kitaplar satan Levent Taşkıran ve Yalçın Yıldız'ı satış yapmamaları konusunda uyardı. Seyyar satıcıların uyarıya itiraz etmeleri üzerine çıkan tartışma sonucu zabıta görevlisinin bir sopayla Yalçın Yıldız'ı darp ettiği iddia edildi. Kafasından yaralanan Yıldız, hastaneye kaldırıldı.

X.X.

2 Mart 2008'de İstanbul Bakırköy sahilinde seyyar satıcılara yönelik uygulama yapan İstanbul Büyükşehir Belediyesi zabıta ekipleri ile seyyar satıcılar arasında çıkan arbede de seyyar satıcılara zabıta ekiplerinin coplu müdahalesinden kaçan ve yüzme bilmeyen bir satıcı kendisini denize attı.

A.Ö.

14 Mart 2008'de Antalya'da dilencilik yapan A.Ö. adlı engelli bir kişi, iki zabıta memurunun uyarısının ardından fizikî saldırısına maruz kaldı. Çevredekilerin engellemelerine rağmen Ö.'yü dövmeye devam eden zabıta memurlarının, daha sonra Ö.'yü zabıta karakoluna götürdükleri bildirildi.

Erdal Temel, Salih Bayhan ve Ebubekir Bayhan

Ankara Çankaya Belediyesi'ne bağlı zabıta memurları ve özel güvenlik görevlilerinin, 13 Mart 2008 gecesi Erdal Temel, Salih Bayhan ve Ebubekir Bayhan adlı atık kâğıt toplayıcılarına Kızılay'da fizikî saldırıda bulunarak 3 atık kâğıt toplayıcısını ölümle tehdit ettikleri ileri sürüldü. Daha sonra zabıta aracına alınan 3 kişiye araçta da dayak, işkence ve ölüm tehditlerinin devam ettiği savunuldu.

Yusuf Şirin

İstanbul'un Pendik Belediyesi'nde çalışan 3 sivil zabıta memurunun, 12 Nisan 2008'de seyyar satış yaptığı için yakaladıkları baloncu Yusuf Şirin'i (53) zorla arabaya bindirip götürdükleri belediyeye ait Park ve Bahçeler Müdürlüğü deposunda, Şirin'in ellerini ve kollarını bağlayarak Şirin'i öldüresiye dövdükleri iddia edildi. 40 gündür Kartal Devlet Hastanesi'nin üroloji bölümünde yatan Şirin'in yediği dayak sonucunda bir böbreğini kaybettiği ve "bir daha iş göremez raporu" aldığı bildirildi.

Olayı anlatan Şirin, zabıta memurlarının kendisini depoya götürdüklerini ifade ederek "tek bizim arabamız içeri girdi, diğer arabalar dışarıda kaldı. Sabahattin bana tekme tokat girişti. Erdal yüzümü tutup beni boğmaya kalktı. Abdullah da ayaklarımı ve ellerimi bağladı. Üçü birden nedensiz bana vurmaya başladılar. O kadar çok vurdular ki bayılmışım. Beni suyla ve tokatla

aylittikleri zaman her yerim kan içindeydi” şeklinde konuştu.

7 Kişi

13 Ağustos 2008’de İstanbul’un Karaköy İlçesi’nde arabalarıyla müşterilerini bekleyen 7 işportacı, ellerinde sopa ve telsizlerle gelen 20’ye yakın sivil zabitanın demir sopalarla fizikî saldırısına uğradı. Olay yerine gelen polis ekipleri her tarafı kanlar içinde olduğu için sinirden bağırarak bir işportacıyı yere yatırarak kelepçeledi. Saldırıya uğrayan işportacılardan üçü Beyoğlu Emniyet Amirliği’ne giderek suç duyurusunda bulundu.

14 Ağustos 2008’de Ankara Keçiören’de gece saat 01:00’e kadar içki satma ruhsatı olan tekel bayii sahibi Metin Şahin, geçen hafta saat 22:45 sularında gelen Keçiören Belediyesi’nin sivil ekibinde görevli iki kişinin, üzerinde çivi olan sopalarla kendisine küfrederek saldırdığını öne sürdü.

Şahin olayı şu şekilde anlattı: “Orada infazımı yaptılar, küfrettiler. ‘Seni öldüreceğim, bu saatte niye açık’ diye bağırıyorlar. ‘Allah rızası için yapmayın, izin verin dükkânı kapatayım’ dedim, dinlemediler. ‘Allah’ı da seni de tanımıyoruz’ dediler. Sonra, yara bere içinde dükkânı kapattım. Bu sefer dükkân kapısı önünde, yine infazımı yaptılar. Dört gündür hâlâ ağrı, bulantı, kusma var, en ağır darbeyi almışım.”

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Keçiören’de içki satan bir büfe sahibi Metin Şahin’in zabıta memurları tarafından dövüldüğüne yönelik iddialar üzerine Keçiören Belediyesi Zabıta Müdürlüğü’nde görevli B.Ş. ve E.G. adlı 2 kişi hakkında “kasten yaralama” ve “mala zarar verme” suçlarından soruşturma başlattı.

17 Ağustos 2008’de Bahadır Gül (33) ile Ökkeş Tunç (29), Mimar Sinan Mahallesi’nde patlıcan satarken, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı zabıta ekipleri patlıcanın hale giriş yapması gerektiğini, bu şekilde satışın yasak olduğunu söyledi. Bu nedenle zabıta ve satıcılar arasında kavga çıktı. Kavgayı müdahale eden polis, birbirinden davacı olan tarafları Avukat Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi’ne götürdü. Bu sırada patlıcan satıcısı Bahadır Gül, “Bu zabıta benden 100 YTL rüşvet istedi” diye bağırınca ortalık biranda savaş alanına döndü.

Hastanede görevli polislerin, trafik polislerinin ve zabitanın karıştığı olayda iki zabıta memuru ile iki işportacının yaralandığı öğrenildi.

Ankara’nın Çankaya İlçesi’ndeki Ahlatlıbel Muhtarı Nizam Yılmaz, kendisinin ve bir grup semt sakininin 18 Ağustos günü 70 kişilik zabıta ekibi tarafından tartaklandığını ileri sürdü. Muhtar Yılmaz’ın yazılı açıklamasına göre “gerilim” Ahlatlıbel Mahallesi’nde, Öysekent üyeleri tarafından alınıp altyapısı yaptırılan yeşil alanların Çankaya Belediyesi’nce özel okullara tahsis edilmek istenmesinden kaynaklandı. Mahallelinin başvurusunun ardından kaymakamlık bu alanların kamuya ait yeşil alan olduğunu belirleyince, “Belediye mahalleyi düşman ilan etti.”

Çankaya Belediye Başkan Yardımcısı Nuri Telek ise gerginliğin eksik evrakları olan üç işyerinin mühürlenmesi sırasında yaşandığını, asıl saldırıya uğrayanın zabıta olduğunu ileri sürdü.

15 Kişi

27 Ağustos 2008’de İstanbul’un Bakırköy İlçesi sahilindeki balıkçı barınağının bulunduğu yerde meydana gelen olayda İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı olan zabıta ekibi kaldırımında satış yapan bir işportacıyı herhangi bir uyarı yapmadan dövdü. Olay yerinden bisikletiyle geçen bir kişi zabıta ekibine tepki gösterince zabıta memurları bu defa bisikletli kişiyi darp etmeye başladı. Zabıta memurlarının bisikleti balıkçı barınağının bulunduğu yürüyüş yoluna atınca orada bulunan vatandaşlar da zabıta memurlarına tepki gösterdi. Olaydan kısa bir süre sonra 4 araçla tekrar olay yerine gelen sivil ve resmî zabıta memurlarından oluşan grubun barınakta bulunanlara getirdikleri sopa, bıçak, biber gazı ve demirlerle saldırdığı ileri sürüldü. Zabıta ekibinin saldırısının sonrasında yaralanan 15 kişi Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde tedavi altına alındı.

Ali Tepedelen

5 Kasım 2008’de Ankara’nın Yenimahalle İlçesi’nde Ali Tepedelen adlı atık kâğıt işçisi, Yenimahalle Belediyesi’nin 20 kişilik ekibinin fizikî saldırısına maruz kaldı. Ali Tepedelen’in ciddi bir biçimde yaralandığı ve Numune Hastanesi’ne kaldırıldığı belirtildi.

2.6. Çocuk Yuvaları ve Yaşlı Bakımevleri

X.X.

3 Haziran 2008'de Sakarya'da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na (SHÇEK) bağlı Arifiye Çocuk Yuvası'nda kalan çocukları döv-dükleri iddiasıyla biri temizlik şirketi çalışanı, iki kişi tutuklandı. Çocuğu yuvada kalan H.K. adlı kadın, çocuklarının şiddet gördüğü iddia-sıyla savcılığa verdiği dilekçede, yuvaya ziya-rete gittiğinde çocuklara şiddet uygulandığını gördüğünü, bazı çocukların vücutlarında darp izi olduğunu iddia etti.

3 Çocuk

3 Haziran 2008'de Malatya'da, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Erkek Yurdu'nda kalan üç çocuk, darp edildikleri iddiasıyla Malatya Emniyet Müdürlüğü'ne başvurdu.

Sabriye Kumlu

Bursa'da evini Kızılay'a bağışlayan ve bakımı Kızılay tarafından yapılan Sabriye Kumlu'nun (77), bakıcısı tarafından dövüldüğü öne sürül-dü. Aynı binada yaşayanların ihbarı üzerine 22 Ekim 2008'de eve gelen polis ekipleri, bakıcı Ş.S.'yi (57) gözaltına aldı, Kumlu'yu da hasta-neye götürdü.

E.D.

İzmir Buca Kız Yetiştirme Yurdu'nda kalan E.D.'ye (13) şiddet uygulandığı ileri sürüldü. Yurdun çamaşırhanesinde çalışan bir görevlinin yaramazlık yaptığı gerekçesiyle koluna sıcak çaydanlık bastırıldığı E.D.'nin hastaneye kaldı-rıldığı 26 Ekim 2008'de öğrenildi.

Malatya Çocuk Yuvası

7 Mart 2008'de Malatya 1. Asliye Ceza Mahkemesi, Malatya Çocuk Yuvası'nda kalan çocuk-lara dayak attıkları gerekçesiyle yargılanan 8 memura, "görevi kötüye kullanma" suçundan birer yıl hapis cezasına çarptırdı; cezayı er-teleyen mahkeme, sanıkların 1 yıl denetimli serbestlik sistemine tabi olmasına karar verdi. Malatya'da, 2005 yılının Ekim ayında yuvada-ki çocuklara şiddet uygulandığına ilişkin gizli kamera görüntülerinin bir televizyon kanalında yayınlanmasının ardından 12 bakıcı kadın hak-kında "eziyet" suçlamasıyla dava açılmıştı.

Özel Aydos Huzurevi

24 Aralık 2008'de, İstanbul'un Kartal İlçesi'ndeki Özel Aydos Huzurevi'nde kalan kişilere "ezi-yet ettikleri" iddiasıyla Kartal 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan 4 sanıktan Gönül Anras'a ve Nami Cengiz'e 5'er ay, Yasemin Ünal'a ve Nuran Sanin'e de 2.5'ar ay "kamuya yararlı bir dernekte çalıştırılma" cezası verildi.

2.7. Resmî Uygulamalar

Hatay Yayladağı Yatılı İlköğretim Okulu

Hatay Yayladağı Yatılı İlköğretim Okulu yatak-hanelerine hırsızlığı önlemek için gizli kamera yerleştirildiğinin öğrenilmesi üzerine Yayladağı Kaymakamlığı soruşturma başlattığı 11 Ocak 2008'de öğrenildi. Olayı doğrulayan yetkililer kaymakamlığın talimatıyla kameraları yerlerin-den söktüler ve bilgisayar kayıtlarını sildiler.

Mersin Yahya Günsur Anadolu Bilgisayar Li-sesi

Mersin Yahya Günsur Anadolu Bilgisayar Lisesi'nde okul yönetimi, 29 Aralık 2007'de ya-pılan öğretmenler kurulu toplantı çağrısında öğretmenlerden "terör eylemlerine sıcak ba-kabilecek öğrenci" listesi istedi. Çağrı yazısına tepki gösteren öğretmenler ise listenin eğitim hizmetiyle bağdaşmadığı gerekçesiyle isim ver-mediklerini belirttiler.

Muğla Milas Çamköy İlköğretim Okulu

Muğla Milas Çamköy İlköğretim Okulu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni R.Y. hakkın-da, öğrencilerini camiye götürüp cüppe, sarık ve tespihle fotoğraflarını çektiği ve bu fotoğrafları öğrencilere sattığı ve almayanlara zayıf not verdiği iddiasıyla 7 Ocak 2008'de soruşturma açıldı. Taşınmalı eğitimle dokuz köyden 200'ü aşkın çocuğun eğitim gördüğü okulda öğretme-nin 12-14 yaş grubundaki öğrencilere "Allahın 99 ismi nedir?" diye sorduğu, bilemeyen öğren-cilere 1 YTL ceza uyguladığı belirtildi.

Emniyet Genel Müdürlüğü

Emniyet Genel Müdürlüğü, toplantılarda ve gösterilerde biber gazının kullanımının yanı sıra plastik mermi atan, ayrıca topluluk içinde-ki kişileri renkli boya ile işaretleyebilen Belçika yapımı FN 303 marka 100 adet otomatik tüfek aldığı 11 Şubat 2008'de öğrenildi. Tüfekler, gös-

terilerin yoğun olarak yaşandığı 10 ilin emniyet müdürlüğüne gönderildi.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Jandarma Genel Komutanlığı'na Türkiye genelinde jandarma bölgesinde teknik takip yetkisi veren Ankara

11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını 4 Hazi-
ran 2008'de oybirliğiyle bozarak jandarmanın
iznini iptal etti. Daire'nin kararında, "amacı ne
olursa olsun hiçbir kuruma demokratik bir hu-
kuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nde ya-
şayan insanlar şüpheli görülerek ülke geneline
kapsayacak şekilde yetki verilemeyeceği açık-
tır" denildi.

Fikret İlkiz, "Yayın Yasağı ve İşkence", <http://www.bianet.org>, 3 Kasım 2008

Demokrasilerde halkın bilgi edinme hakkı sınırlandırılmaz. Halkın, gerçekleri öğrenmesi ya da haber alma hakkının "sınırlanması", sansürdür. Yayın yasakları, yargı otoritesini sarsar. İşkence; yayın yasağı konarak önlenemez.

Yayın yasaklarının artmaya başladığı bir yargı düzeni içinde yaşıyorsanız, hayatınız fakirleşmeye başlamış demektir. Hayatımızın fakirliği artıyor.

Yayın yasaklarıyla halkın gerçekleri öğrenme hakkını engelleyerek kestirmeden sorunları çözmeye çalışıyorsanız; fakirleşen hayatınızda çözemediğiniz ciddi sorunlar var demektir. Hak ve özgürlüklerinizin güvencesi olarak gördüğünüz yargı güvencesi sarsılıyor demektir. Adil yargılanma hakkının güç kaybettiği ve sürekli fakirleştiği ama fark edemediğiniz bir sürece girmişsiniz demektir...

Böyle bir önlenemez bir sürece girmeden, ifade özgürlüğünün hakim olduğu iklimlerde yaşamalıyız. Aksi takdirde, yayın yasaklarıyla yasaklanan olayların arkasında gizlenen sırlar hayatımıza egemen olacak. Düzenin kendisi "faili meçhuller" yaratacak...

Dün, bu kadar çok yayın yasağı verilen bir ülkede yaşamıyorduk. Bu gün, artan yayın yasaklarının normal karşılandığı bir ülkede yaşamaya başladık. Artık yasakları ve yayın yasaklarını içselleştiren yurttaşlara dönüyoruz. Gizliliğe ve sırlara alıştırılıyor...

Adalet Bakanının devlet adına özür dilediği "işkence" soruşturması nedeniyle; yargı "yayın yapma yasağı" kararı verdi. Bu soruşturma konusu işkencedir ve her zaman bütün unsurları ile "haberdir". Ama, haberlere yayın yapma yasağı konulmuştur. İşkence soruşturması haberi yasaktır.

1982 Anayasasının 28. maddesine göre "Basın hürdür, sansür edilemez." Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri almak zorundadır. Basın hürriyetinin sınırlandırılmasında 26 ve 27. madde hükümleri uygulanır. Bu maddeleri çok yazdık.

28. maddenin 6. fıkrasında; "Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hâkim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz" denilmiştir. Anayasaya göre olaylar hakkında "yayın yasağı konamaz". Asıl olan ilke budur.

Yani, yayın yasağı koymak yasaktır. Çok yazıldı... Ezberledik ama "yargı" aksine verdiği kararlardan bir türlü vazgeçmedi, vazgeçmiyor. Sürekli yayın yasağı vererek verdiği kararları ezberledi, artık sürekli tekrarlıyor. Yayın yasağı kararı sayısını artırıyor. Bu ezberini bozacak kararlar almıyor. Yayın yasaklarını yasaklayan kararlar verse hukuka ve yasaya uygun olacak. Artık şaşırılmayı bile özlediğimiz bu tür kararları görmekten süratle uzaklaşıyoruz. Yasaklar ülkesinin kaderine ve gizli sırlarına razı yurttaşlara dönüyoruz.

Demokratik toplum düzeni gereklerine uygun olmayan ve yasaya aykırı olacak biçimde, ölçsüz ve meşru amacı ile orantısız nitelikte yazılı, görsel ve işitsel yayınlara "yayın yasağı" konursa; ortaya basın/yayın özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü, halkın haber alma özgürlüğünü ağır şekilde "tehdit" eden "sınırlayıcı/ önleyici" bir tedbir kabul edilmiş olur. Bu tedbirin adı, sansürdür.

Basın Kanununun 3. maddesine göre "Basın özgürdür". Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını da içerir. Basın özgürlüğü esastır, sınırlandırma ise istisnadır. Yayın yasağı kararı Basın Kanununun 3. maddesine dayanılarak verilemez.

Ne zaman yayın yasağı konabilir? Sınırlama ya da hakkın kullanımına olası müdahale "hukukun/yasanın öngördüğü" biçimde olmalıdır. Bunun yanında sınırlama ya da olası müdahale mutlaka "demokratik bir toplumda gerekli" olmalıdır. Kısacası; Basın Yasasının 3. maddesindeki "Basın özgürlüğünün kullanılmasında ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak" sınırlandırılabilir. Yayın yasağında meşru amaca uygun, ölçülülük ilkesi zorunludur.

AİHM'si "Sunday Times v. Birleşik Krallık Vak'ası (No.I)"nda (26/Nisan/1979) kararında Handyside kararında belirttiği üzere, ifade özgürlüğü, demokratik bir toplumun esaslı temellerinden birini oluşturur. Devlete ya da nüfusun bir bölümünün aleyhinde olan, çarpıcı gelen/şok eden ya da rahatsız eden haber ve düşünceler için de uygulanır. "Bu tür haber ve düşünceleri vermek basın yayın kuruluşları için sadece bir görev değildir, halkın da bu haber ve düşünceleri edinme hakkı vardır"

Anımsayın Danıştay Dava Daireleri Kurulunun 01.11.2007 tarih ve 2007/844 YD. itiraz no'lu kararına göre; "... yayın yasağının kapsamı dikkate alındığında yayın yasağına ilişkin işlemlerde yasaklamanın hangi tür yayınları kapsadığının ve sınırlarının açıkça belirtilmesi ve buna bağlı olarak da radyo ve televizyon kuruluşlarının yasağın kapsamını öngörebilmelerinin sağlaması zorunludur. Oysa dava konusu işlemde durdurulan yayınların hangi tür yayınlar olduğu hususu açıkça ortaya konulmamakta, işlem yasağın kapsamı ve sınırları konusunda belirsizlik içermektedir. Bu itibarla, Anayasa ve yasaya göre yürütme organına istisnai olarak kullanılmak üzere tanınan "yayınlara yasaklanması" konusunda yetkinin sınırlarının aşıldığı, böylece halkın bir olaya hakkından bilgi edinme hakkının tüm yollarının kapatıldığı ve "ölçülülük" ilkesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır...".

Demokrasilerde halkın bilgi edinme hakkı sınırlandırılmaz. Halkın, gerçekleri öğrenmesi ya da haber alma hakkının "sınırlandırılması", sansürdür. Yönetenlerin halktan gizleyeceği hiçbir şey olmamalıdır.

Yayın yasakları, yargı otoritesini sarsar. İşkence; yayın yasağı konarak önlenemez.

CEZAEVLERİ ve İNSAN HAKLARI

Giriş

Bir ülkenin insan hakları alanında kat ettiği mesafenin cezaevlerine bakılarak anlaşılabilirliğini ileri sürüyoruz. Türkiye’de yaşam hakkı ihlallerinde gözlemlediğimiz artışa paralel olarak cezaevindeki şüpheli ölümlerde de bir artış meydana gelmiştir. TİHV Dokümantasyon Merkezi 39 kişinin cezaevinde yaşamını yitirdiğini saptamıştır. Ayrıca Kırklareli’ndeki Gaziosmanpaşa Mülteci Kampı’nda 11 Haziran 2008 tarihinde çıkan isyanda bir mülteci yaşamını yitirmiştir. Cezaevlerinin aşırı doluluğu ve tutuklularla hükümlülerin karşı karşıya kaldığı tedavi engelleri bu sayının önümüzdeki yıllarda artacağına işaretidir. Ceza infaz kurumlarında tedavi edilemeyecek kadar ağır hasta olan 22 tutuklu ve hükümlünün vakit kaybetmeksizin tahliye edilmesi gerektiğini bu raporla kamuoyunun bilgisine sunuyoruz. Elbette bu kişiler sadece merkezimizin tespit edebildiği kişilerdir. Adalet Bakanlığı’nın olası ölümlerin önüne geçmek için bir komisyon kurup ağır hasta tutuklu ve hükümlüleri tespit etmesi ve gerekli tedavi koşullarını sağlaması görevinin gereğidir.

18 Ağustos 2008’de Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, “Kayıp Trilyon” davasından aldığı ceza-yı, ev hapsi şeklinde Altınoluk’taki yazlığında çeken Necmettin Erbakan’ı “sağlık nedenlerinden” dolayı affetti. Erbakan’ın, 26 Mayıs 2008’de Altınoluk’taki yazlığında infaz edilmeye başlanan hapis cezası, 23 Eylül 2010’da sona erecekti fakat bu cezanın geri kalan 2 yıl 35 günlük süresi Cumhurbaşkanı Gül’ün inisiyatifıyla kaldırılmış oldu. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tüm çağrılara rağmen aynı hassasiyeti diğer tutuklu ve hükümlüler için göstermemiştir.

2008 yılı içinde cezaevlerinde gerçekleşen binlerce hak ihlaline dair haberler gazetelerde ve

medyada yer aldı. İşkencenin ve kötü muamele-nin her zaman olduğu gibi yaygın olarak uygulandığını söyleyebiliriz. Kameraların kör noktalarında, cezaevlerinin içindeki “süngerli oda” olarak adlandırılan mekânlarda, sevk ve nakil araçlarının içinde ve cezaevine “hoş geldin” dı-yağı şeklindeki işkence ve kötü muamele bazı cezaevlerinde “yıkım ekipleri” olarak adlandırılan infaz koruma memurları eliyle sistematik hale getirilmek istenmektedir.

Adli tutuklu ve hükümlülerin siyasîlere karşı kısıktılması; su gibi temel ihtiyaç maddelerinin cezaevlerinde parayla satılması; tutuklu ve hükümlülerden tedavi masraflarının karşılamalarının istenmesi; yasaklandığına dair bir mahkeme kararı olmadığı halde süreli yayınlarla kitapların verilmemesi; sohbet hakkını düzenleyen Adalet Bakanlığı’nın 45/1 genelgesi-nin uygulanmaması; tutuklu ve hükümlülerin haberleşme hakkının cezaevi eğitim kurulları eliyle uygulanan ağır bir sansürle engellenmesi; cezaevi yönetimlerinin sık sık başvurduğu disiplin cezaları; tutuklu ve hükümlü yakınlarının cezaevlerine gerçekleştirdikleri ziyaretler öncesinde “ince arama”ya tâbi tutulmaları... (liste uzatılabilir) yine yaygın olarak gözlemlediğimiz hak ihlalleridir.

Cezaevlerindeki hak ihlalleri karşısında savcılarının sergilediği kayıtsızlık endişe vericidir. Tutuklu ve hükümlülerin dilekçeleri ya dikkate alınmamakta ya da haklarında takipsizlik kararı verilmektedir. Kimi tutuklu ve hükümlülere karşı da “görevli memura hakaret” iddiasıyla dava açılmaktadır. Bütün bu cezasızlığı besleyen uygulamalara, bir de 19 Aralık 2000 “Hayata Dönüş” operasyonlarının faillerine karşı açılan davarın zaman aşımı nedeniyle düşürülmesi eklenmiştir.

1. CEZAEVLERİNDE OLAYLAR ve BASKILAR

Adana Karataş Kadın Kapalı Cezaevi

Adana'nın Karataş Kadın Kapalı Cezaevi'nde bazı tutukluların kollarına "tek bayrak, tek dil, tek vatan" yazılı bir mühür vurulduğu iddia edildi. İHD Adana Şube Başkanı Ethem Açıkalin, 21 Kasım 2008'de PKK'ya üye olduğu iddiasıyla tutuklu bulunan Sevcan Atak'ın Karataş Merkez Postanesi'nden faksладыğı bir mektubun örneğini dağıttı. Mektupta tutukluların kollarına "tek bayrak, tek dil, tek vatan" yazılı mühür vurulduğu, karşı gelenlerin görüş hakkının elinden alındığı, ayrıca cezaevine ilk giren kadınların çıplak soyularak arandığı iddiaları yer aldı. Mektupta, "Görüldü" mühürü bulunuyordu.

Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi

10 Aralık 2007'de Ankara'da yapılan ev baskınında öldürülen Kevser Mızrak'ın öldürülmesini protesto eden 17 Aralık 2007 tarihindeki basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 23 Ocak 2008'de tutuklanarak Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne konulan İHD Adana Şube Başkanı Ethem Açıkalin, ESP Adana temsilcisi Dinçer Ergün, HÖC Adana temsilcisi Şemsettin Kalkan, Çukurova Halk Kültür Merkezi (ÇHKM) temsilcisi Hasan Yüksel ile HÖC üyeleri Mehmet Bildırcın, İlhan Sarioğlu ve Hasan Kutlu cezaevi girişinde doktorsuz tıbbî arama yapılmasına karşı çıktıkları gerekçesiyle 4 açık 4 de kapalı görüş cezası aldı. Cezaevi idaresi hakkında uygulamaya ilişkin suç duyurusunda bulunan 7 tutuklunun itirazına 2 ay sonra ret cevabı verilerek görüş yasağı 11 Nisan 2008'de uygulanmaya başladı. Verilen cezalara göre tutuklular, 12 Mayıs 2008'e kadar kapalı görüşten, 1 Ağustos 2008'e kadar da açık görüşten men edildiler.

9 Şubat 2008 tarihli bir habere göre, Ethem Açıkalin'a ve Dinçer Ergün'e "yönetmeliğe aykırı" davrandıkları gerekçesi ile 1 ay görüş yasağı verildi.

3 Mart 2008 tarihli bir habere göre, Ethem Açıkalin suç duyurusunda bulunduğu bir konu üzerine adliyeye götürülürken jandarma erlerinin fiziki saldırısına uğradı.

13 Mayıs 2008 tarihli bir habere göre, Ethem Açıkalin, görüşe gelen yakınlarına, götürüldüğü hastanede doktorun karşısına elleri kelepçeli çıkarıldığını belirtti. Açıkalin, görevli jandarmaların, doktorun "kelepçeyi çıkarın" demesine karşın kelepçeyi çıkarmaması üzerine, bu koşullarda muayene olmayı reddettiğini ifade etti. Benzer bir olay Açıkalin'ın Haziran ayında böbreklerindeki rahatsızlık için götürüldüğü Adana Numune Hastanesi'nde de meydana geldi.

6 Haziran 2008 tarihli bir habere göre, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi yönetimi, 100'ü aşkın tutuklu ve hükümlüye, 30-31 Mayıs tarihlerinde Abdullah Öcalan'ın sağlık koşullarına dikkat çekmek ve sınır ötesi operasyonları protesto etmek için başlattıkları 2 günlük açlık grevini gerekçe göstererek, sosyal aktivitelerden men cezası verdi.

22 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde 9 aydır tutuklu bulunan Rasim Aşan'ın yakınları, ağır izolasyon koşulları altında Aşan'ın psikolojisinin bozulduğu için Adana Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne tedavi amaçlı yatırıldığını belirtti. İHD Adana Şubesi'ne başvuran tutuklu Rasim Aşan'ın kardeşi Ferzande Aşan başvuru dilekçesinde şunları dile getirdi: "Kardeşim yaklaşık 9 aydır bu cezaevinde yatmaktadır. Kardeşimin çok ciddi sağlık sorunları bulunmaktadır. Hem sinirsel hem de mide ülseri olan kardeşimin aynı zamanda Hepatit B hastalığı bulunmaktadır. Sağlık durumu her geçen gün kötüye gidiyor. Şu an Adana Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yatmaktadır. Yakın zamanda hastaneye ziyaretine gittiğinde bizleri tanıyamadı. Sağlık durumunun kötüye gittiğini gördük. Kardeşim Rasim Aşan'ın F Tipi Cezaevi'nde tek kişilik hücrede daha fazla yaşayabileceğinden emin değilim".

Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan babası Halil Geçgel'i 24 Eylül 2008'de ziyarete giden Mevlüde Geçgel'in pantolonundaki düğmeler x-ray cihazında alarm verince gardiyanlar bu pantolonla görüşe gidemeyeceğini ancak düğmeleri çıkarması halinde görüşe gidebileceğini belirtti. Ayda bir babasını görmeye gelebildiğini dile getiren Mevlüde Geçgel,

bu uygulamayı kabul etmek zorunda kaldığını söyledi.

Adana Kürkçüler Bölge Kadın Cezaevi

8 Temmuz 2008 tarihli bir habere göre, Adana Kürkçüler Bölge Kadın Cezaevi'nde bulunan Bilgen Geçgil adlı tutukluya Karataş Savcılığı'na götürüldüğü sırada çift kelepçe takılmak istendiği, ancak bu uygulamayı kabul etmeyen Geçgil'in gardiyan ve jandarma erlerinin fizikî saldırısına maruz kaldığı belirtildi.

Adana Kozan M Tipi Kapalı Cezaevi

24 Aralık 2008 tarihli bir habere göre, Adana Kozan M Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan Zühür Yıldırım'ın gardiyanlar tarafından dövüldüğü iddia edildi. Yıldırım'ın kardeşi Mustafa Yıldırım, ağabeyinin, durumunu telefonla kendilerine bildirdiğini söyledi.

Adana Pozantı M Tipi Kapalı Çocuk Cezaevi

Adana'nın Pozantı İlçesi'nde bulunan M Tipi Kapalı Çocuk Cezaevi'ndeki çocuklara jandarma, gardiyan ve adli tutuklular tarafından işkence yapıldığı, 31 Ekim 2008'de iddia edildi. Mersin'den görüş amaçlı cezaevine gittiğinde oğlu Y.K'nin (15), kendisine yaşadıklarını anlattığını belirten R.K., "oğlum, görüşe gittiğim zaman gördükleri baskılardan dolayı feryat ediyordu. Gardiyanlar, mektupta 'heval' kelimesi kullanıldığı için oğlumu ve arkadaşlarını idare odasına alarak dayaktan geçirmişler. Daha sonrada 'sizin tutukluluğunuzu bitirmeyiz. Burada çürütürüz' diye tehdit etmişler" dedi.

Ankara Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Cezaevi

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne katıldığı gerekçesiyle tutuklanan Bilgehan Karpat'ın, 18-21 yaş arası tutuklu ve hükümlülerin konulduğu Ankara Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Cezaevi'ne götürüldüğü sırada işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı savunuldu. Karpat'ın avukatı Özgür Yılmaz, 28 Mart 2008'de Karpat'ın cezaevine giriş işlemleri yapılırken ilk önce askerler tarafından dövüldüğünü, sonraki aşamada kaydını yapacak olan infaz koruma memurları tarafından Bilgehan Karpat'ın girişteki bir odaya alındığı ve gardiyanların "seni biz akıllandırmasını biliriz" diyerek tekrar daha şiddetli bir şekilde dövüle-

rek, burada tüm giysilerinin zorla çıkarıldığını ifade etti. Karpat'ın gördüğü işkence ve kötü muameleden ötürü ayaklarında ve kulağında morluklar oluştuğu ayrıca kulak zarı yırtıldığı için denge problemi yaşadığı bildirildi.

Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi

4 Nisan 2008 tarihli bir haberde, 17 Kasım 2007'de tutuklanarak Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi'ne gönderilen Cihan Karaçöl, 2 gün boyunca her tarafı süngerle kaplı ve başkalarıyla iletişim kurması tamamen engellenen "süngerli" odada bekletildiği ileri sürüldü.

Ankara'da Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde 15 aydır tutuklu bulunan İHD Ankara Şube Yöneticisi İsmet Aras'ın, sağlık sorunları nedeniyle Ankara Numune Hastanesi'ne sevki sırasında işkence ve kötü muamele gördüğü bildirildi. İHD Ankara Şubesi, 1 Temmuz 2008'de bir basın toplantısı düzenleyerek, İsmet Aras'ın 23 Haziran 2008'de Numune Hastanesi'ne sevki sırasında işkenceye, kötü muameleye ve tehdide maruz kaldığını açıkladı. Aras'ın cezaevinden çıkarılırken jandarma tarafından tek ayak üstünde bekletildiğini anlatan Gökçe Otlu, hastane binasına götürülürken bir komutanın Aras'ı kastederek "teröristi getirin" diye bağırıldığını ifade etti. Otlu, elleri kelepçeli olan Aras'ın daha sonra 20 dakika boyunca kollarından çekiştirilerek havada tutulduğunu, ardından kelepçeleri bileklerini zorlayacak şekilde tutularak 50-60 metre yerde sürüklendiğini bildirdi.

Ankara Sincan F Tipi Cezaevi'nde 1 Temmuz 2008'den itibaren 4 gün boyunca tutuklu ve hükümlülere su verilmediği, içmek için kantinden su almak isteyenlere de "bitti" yanıtı verildiği öğrenildi.

29 Temmuz 2008 tarihli bir habere göre, İHD Diyarbakır Şubesi tarafından bastırılan ve 2006-2008 faaliyetlerinin yer aldığı faaliyet raporunun, Ankara Sincan F Tipi Cezaevi'ne "kamu güvenliğini tehlikeye soktuğu" gerekçesiyle alınmadığı öğrenildi.

Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde hükümlü bulunan Tahir Laçın, Erol Zavar, Ali Gülmez, Zeynel Karabulut ve Ercan Akpınar, 9 Eylül 2008'de İHD Ankara Şubesi'ne gönderdikleri mektupta; "adli tutukların, siyasi tutuklulara ağır küfürler edip, 'Kürtlere ölüm' sloganı atıp, siyasilerin hücrelerine havalandırmadan cam eşyalar ve

kaynar su attıklarını, insan onurunu kırıcı hareketlerde bulduklarını ” belirtti.

16 Eylül 2008 tarihli bir haberde, Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin bilimsel nitelikli bazı kitapları okumalarına bile cezaevi yönetimi tarafından izin verilmediğini bildirildi. Cezaevine alınmayan kitaplar arasında, *Enerji Sempozyumu Bildirileri, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Sanayi Kongresi Tutanağı, Elektrik Mühendisleri Odası’nın yayımladığı Türkiye Karanlıkta Kalmasın* adlı kitaplarının da yer aldığı ifade edildi¹.

3 Ekim 2008 tarihli bir habere göre, Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi’ne Ramazan Bayramı dolayısıyla açık görüşe gelen mahkûm yakınları, gardiyanların yarattığı sorunlara tepki gösterince 20 kişilik gardiyan grubunun saldırısına maruz kaldı. Görüş sırasında, gardiyanların önce astım hastası mahkûm yakının yanında sigara içtiği, sonra da “burada yasaları biz belirleriz” diyerek, bir saatlik olan görüş hakkını 45 dakika ile sınırlı tutmaya çalıştıkları ileri sürüldü. Gardiyanların saldırısına maruz kalan mahkûm yakını Derya Bakır’ın bacağına iki yerinden kırıldığı; Bakır’a, Adli Tıp Kurumu tarafından 1 ay iş göremez raporu verildiği öğrenildi.

22 Ekim 2008 tarihli bir haberde, Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nden, Kırıkkale F Tipi Cezaevi’ne sevk edilen 3 mahkûmun, cezaevi girişinde yapılan çıplak arama uygulamasına karşı çıktıkları için gardiyanların saldırısına maruz kaldıkları ileri sürüldü.

Cengiz Kahraman’ın, İHD Ankara Şubesi’nin düzenlemiş olduğu *Çember* konulu fotoğraf ve resim sergisine göndermek istediği 3 adet resmine idare tarafından 2008’in Kasım ayında el konulmuştur.

Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi

18 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, Yusuf Koyuncu’nun ziyaretine giden kardeşi Gürhan Koyuncu, İdris Nakçi’nin ziyaretine giden annesi Saliha Nakçi, Kürtçe konuştukları için gardiyanlar tarafından zorla dışarı çıkartılmıştır.

30 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, cezaevi deki tutuklu ve hükümlülere, İran’daki süresiz dönüşümsüz açlık grevinde olan siyasi tutuklularla dayanışma amacıyla 2 günlük açlık grevi yaptıkları için, bir ay boyunca ortak alana çıkmama cezası verilmiştir.

Ali Murat Çelik ve Musa Şanak, 13 Ekim 2008 tarihinde İHD Ankara Şube Cezaevi Komisyonu’na gönderdikleri mektupta, Yusuf Koyuncu, Musa Şanak, Eyüp Turgay, Özkan Kart, Ali Murat Çelik ve Ali Ekber Coşkun’un cezaevlerindeki Kürtçe yaşağını protesto etmek ve İran’daki açlık grevine destek vermek amacıyla süresiz açlık grevine başladıklarını belirtmiştir.

Evindar Öncü’nün İHD Ankara Şube’sine 22 Ocak 2009 tarihinde yapmış olduğu başvuruya göre, Bahattin Öncü’nün 11 Kasım 2008 tarihinde kapalı görüşüne giden kardeşi Evindar Öncü görüşmede Kürtçe konuşmuştur ve bunun üzerine gardiyanlar tarafından uyarılmıştır. Evindar Öncü’ye bir sonraki görüşe gittiğinde kendisine 6 ay süre ile görüş yaşağının olduğu belirtilerek, bu nedenle görüş yapamayacağı, cezasının da 20 Mayıs 2009 tarihinde sona ereceği söylenmiştir.

Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi

18 Şubat 2008 tarihinde İHD Ankara Şubesi Cezaevi Komisyonu’na gönderilen bir mektupta tutukluların mahkemeye götürülürken yanlarında bulunan ve cezaevi kantininden aldıkları bisküvinin sakıncalı görüldüğü gerekçesiyle verilmediği, yanlarına aldıkları peçetelere ve sigaralara keyfi bir biçimde el konulduğu, sözlü ve fizikî saldırıların olduğu belirtildi. Mektubun tehditle ilgili bölümü şu şekildedir:

“Adliye Sarayı nezaret hücrelerinde de her mahkemede olduğu gibi 13 Şubat 2008 günü de kelepçelerim açılmayıp, görevli rütbeli tarafından ‘ben Mutkili Ali Kaya’nın devre arkadaşayım, bizim iyi çocuklar tahliye oldu, suçsuz yere o kadar hapis yattılar, sizi de hemen tahliye ediyorlar’ diyerek tacizde bulundu”.

1 Mart 2008’de İHD Ankara Şubesi’nin yaptığı açıklamada, Sincan Kadın Cezaevi’nde tutulan Resmîye Vatansever’in karın ağrısı, sararma, halsizlik, bel ağrısı ve yorgunluk hissi şikâyetleri ile revire kaldırıldığı fakat cezaevi doktorunun “senin sorunun psikolojik; kalk bir şeyin

¹ Verilmeyen diğer kitaplar: İlya Ehrenburg’un *Dipten Gelen Dalga* adlı kitabının 2. cildi, *Yas Tutan Tarih 33 Kurşun* (Yaşar İnce’ye). *İşçi Köylü, Kızıl Bayrak, Odak, YDG, Atlas, Bilim ve Gelecek* dergileri ve gazeteleri.

yok” diyerek Vatanserver’i tedavi etmediği belirtildi.

12 Mayıs 2008 tarihli bir habere göre, Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi kalan Nilüfer Şahin adlı tutuklu, cezaevi yönetiminin koridorlara su dökerek ayakkabı içlerini aramaya çalıştığını ifade etti.

Aygül Kapçak, Güneş Arduç, Nuriye Adet, Raife Gül ve Nazliye Erkan adlı 5 tutuklunun, 21 Mayıs 2008’de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki dava bitiminde avukatlarıyla tokalaştıkları gerekçesiyle duruşma sonrası jandarma erlerinin fiziki saldırısına uğradıkları açıklandı. Tutukluların özellikle vajinal bölgelelerinin darp edildiğini ve kanamanın olduğunu; baş ve sırta atılan yumruklar sonucu bu bölgelerinde şiddetli ağrılar oluştuğunu; küfür ve hakarete maruz kaldıklarını anlattıklarını bildiren İHD Ankara Şube Başkanı Gökçe Otlı, cezaevi hekimlerinin çekinceleri nedeniyle darp izlerinin tespit edilemediğini aktardı.

Konuyu Meclis gündemine getiren DTP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal’ın girişimi üzerine, Meclis İnsan Hakları Komisyonu bir heyet oluşturarak cezaevine gidip tutuklularla görüştü. Olaya ilişkin 21 Mayıs 2008’de Akın Birdal tarafından verilen soru önergesi, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin tarafından 22 Ağustos 2008’de yanıtlandı.

Bakanlığın cevap yazısında, “[tutukluların] aynı gün kurum revirine alındıkları ve Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu sağlık ünitesinde görev yapan nöbetçi doktor tarafından muayenelerinin yapıldığı, yapılan işlemlerin kurum defterine ayrıntılı olarak işlendiği ve muayeneler sonucunda adı geçenlerde ‘objektif olarak darp ve cebir izine rastlanılmadığı’ tespit edilmiştir” denerek, tutukluların darp edilmediği savunuldu.

22 Temmuz 2008 tarihli bir habere göre, Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi’nde, kadın tutuklulardan telefon görüşmesi öncesinde tekmil vermeleri istendiği ve bu uygulamayı reddeden kadın tutukluların haftalık telefon görüşmesi haklarının ellerinden alındığı iddia edildi. Cezaevindeki bir tutuklunun İzmir Cezaevi İnisyatifi’ne gönderdiği bir mektuba göre, 18 Haziran 2008’de Deniz Tepeli ve Sema Gül, 25 Haziran 2008’de Resmîye Vatanserver ve Mü-

nevver Şeker, 1 Temmuz 2008’de Fadime Özkan ve Zeliha Bulut’un telefon görüşmeleri “tekmil vermedikleri” için kapatılarak engellendi.

Sincan Kadın Kapalı Hapishanesi’nde tutuklu bulunan Fadime Özkan, İzmir Cezaevi İnisyatifi’ne gönderdiği mektupta, hasta tutukluların muayene ve tedavi sırasında karşılaştığı zorlukları aktardı. Mektupta, Zeliha Bulut adlı kişinin, 4 Temmuz 2008’de, tedavi olmak üzere Sincan Devlet Hastanesi’nin jinekoloji bölümüne götürüldüğü ancak tedavi sırasında Bulut’un kelepçesi açılmadığı gibi, askerler, muayene odasından çıkmadığı için Bulut’un tedavi edilmeden yeniden cezaevine götürüldüğü bildirildi.

Sibel Bingöl’ün babasının, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı açık görüşünde kalbine takılan metal parça X-Ray cihazında alarm vermiş, tüm açıklamalara rağmen “alarm ötüyor” diye ziyaret yapmasına izin verilmemiştir. Ziyaret saatinin son 15 dakikasında kalbine metal bir parça takıldığına dair doktor raporu getirerek ziyaret yapabilmıştır.

Balıkesir Burhaniye C Tipi Kapalı Cezaevi

29 Eylül 2008’de Balıkesir’in Burhaniye İlçesi’nde bulunan C Tipi Kapalı Cezaevi’nde tutulan adli tutuklu ve hükümlüler af talebiyle isyan çıkarttı. Balıkesir Valisi Selahattin Hatipoğlu, Burhaniye C Tipi Kapalı Cezaevi’ndeki bulunan 3 koğuştaki tutuklu ve hükümlülerin 5 gardiyana rehin aldığını açıkladı. Hatipoğlu, 174 kişilik cezaevinde 258 tutuklu ve hükümlünün bulunduğunu, cezaevi koşullarının olumsuz olduğunu belirten ve af isteyen bazı tutuklu ve hükümlülerin eylem başlattıklarını belirtti. Mahkûmlarla görüştüğünü açıklayan Hatipoğlu isyanın 5 saat sonra sona erdiğini ve rehin gardiyanların serbest bırakıldığını bildirdi.

Balıkesir Bandırma M Tipi Kapalı Cezaevi

26 Aralık 2008’de, Balıkesir Bandırma M Tipi Kapalı Cezaevi’ni inceleyen TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu’nun hazırladığı raporda, 16 kişilik koğuştaki 31 kişi kaldığı ve bazı mahkûmların sandalye üzerinde uyuduğu bilgisinin yer aldığı öğrenildi. Raporda ayrıca cezaevi müdürünü görünce esas duruşa geçmeyen mahkûmun falakaya yatırılarak dövüldüğü; bazı mahkûmların gördükleri işkence ve kötü muameleden ötürü aklı dengelerini yitirdikleri iddiaları da yer aldı.

Bitlis Cezaevi

Bitlis'te 20 infaz koruma memurunun dört tutukluyu dövdüğü ortaya çıkınca infaz koruma memurları hakkında soruşturma başlatıldı. DTP Diyarbakır Milletvekili Selahattin Demirtaş, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in yanıtlanması için TBMM Başkanlığı'na sunduğu yazılı soru önergesinde şunları kaydetti: "Söz konusu cezaevinde kalmakta olan Ahmet Kırboğa, Servet Özgün, Ömer Çelik ve Burhan Urtekin adlı tutukluların başka cezaevinden Bitlis'e nakledildikleri, cezaevine ilk getirildiklerinde üstlerinin soyularak onur kırıcı bir aramaya tabi tutuldukları, bu uygulamaya karşı çıktıkları için üç ay açık ve kapalı görüş cezası aldıkları, sayım işlemlerinin yönetmeliğe aykırı bir şekilde yapıldığı, buna karşı çıktıkları için de 11 Haziran 2008'de 20'den fazla infaz koruma memurunca dövüldükleri belirtilmiştir. Kırboğa'nın tekme darbeleri ile burnunun kanadığı ancak bir gün sonra doktora götürüldükleri, sayımın usulüne aykırı yapılmasına itiraz ettikleri için şimdi de 10 gün hücre cezası ve altı ay görüş yasağı için savunmalarının istendiği ifade edilmiştir".

Şahin, yanıtında, "Tutuklulardan ikisinin, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'na gönderdikleri ve bakanlığımıza iletilen, soru önergesinde konu edilen iddiaları içeren 1 Temmuz 2008 tarihli dilekçelerinin, bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nce, olayda sorumluluğu bulunan Ceza İnfaz Kanunu görevlileri hakkında adli ve idari yönden gereği yapılmak üzere Bitlis Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderildiği, söz konusu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 6 Ağustos 2008 tarihli yazısıyla, görevliler hakkında başlatılan soruşturmanın devam ettiğinin bildirildiği anlaşılmıştır" dedi.

Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi

11 Ağustos 2008'de Van Tutuklu ve Hükümlü Yakınları Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TUYAD-DER) tarafından dernek binasında düzenlenen basın toplantısında dernek başkanı Adil Kotay, Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi'nde kadın koğuşların olmasına rağmen kadın gardiyanların görevlendirilmediğini söyledi. Tutuklu ve hükümlü yakınları erkek gardiyanların her iki saate bir kadın koğuşlarının kapılarını ansızın açtıklarını, tutukluları daha giyinmeden sıraya dizdiklerini, dışarı çıkarttıklarını ve hakaret ettiklerini ileri sürdü.

2 Eylül 2008 tarihli bir haberde, Bitlis Cezaevi'nde, Y.Y. (22) adlı bir erkek tutukluya gardiyan ve mahkûmların tecavüz ettiği ileri sürüldü. İHD'ye başvuran Y.Y.'nin ailesi, Y.Y.'nin yemeğine önce uyku ilacı konulduğunu; daha sonra tecavüz edilerek işkence yapıldığını savundu.

Bolu F Tipi Cezaevi

Bolu F Tipi Cezaevi yönetiminin başvurduğu keyfi uygulamalardan bazıları şunlardır: Aylık aramalarda gardiyanla birlikte asker de hücre aramasına katılmaktadır. Gardiyanla asker aynı anda hücreye girip ayrı ayrı üst baş ve hücre araması yapmaktadır. İhtiyaçları karşılamak için üç ayrı dilekçe yazma ve bu dilekçeyi yazarken beyaz kâğıt, siyah kalem kullanmayı dayatmaktadır. İdare tutuklu ve hükümlülerden elektrik parası kesmekte fakat makbuz vermemektedir. İdareye verilen dilekçelerin akıbetini öğrenmek için yeniden dilekçe yazmak zorunlu tutulmaktadır. Tutuklulara ve hükümlülere verilmek üzere getirilen para, eşya vb., kişinin kendi görüşçüsü olmadığı takdirde alınmamakta, ancak posta yoluyla gönderilirse alabilmektedir.

Bolu F Tipi Cezaevi'nde kalan Aydın Adıyaman, İHD Ankara Şubesi Cezaevi Komisyonu'na gönderdiği mektupta, maruz kaldıkları baskıları anlatarak arkadaşlarının cezaevi gardiyanları tarafından darp edildiğini dile getirdi.

Aydın Adıyaman'a göre, 17 Ocak 2008'de gardiyanların fizikî saldırısı sonucu arkadaşları Muzaffer Akengin'de, Deniz Güzel'de ve Naif Bal'da dudak, kaş yarılması ve vücutta morluklar oluştu. Yaralanmalar oluştuğu halde mahkûmlar hastaneye sevk edilmedi. 16 Ocak 2008'de ise bir başka mahkûm cezaevi gardiyanları tarafından tehdit edildi.

2008 tarihli bir habere göre, Bolu F Tipi Cezaevi'nde tutulan hükümlü Engin Babayiğit'in, Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutulan hükümlü arkadaşı Cebelli Akyol'a, Akyol'un ağabeyinin ölümü nedeniyle gönderdiği başsağlığı faksı, Bolu F Tipi Cezaevi yönetimi tarafından "sakıncalı" görülerek Babayiğit hakkında inceleme başlatıldı.

Babayiğit, kendisiyle görüşmeye gelen ailesi aracılığıyla şunları ifade etti: "İncelemede gerekçe gösterilen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin

İnfazı Hakkındaki Kanun'un 68/3. maddesi'ne göre, sakıncalı bulunan faksa el koyan yönetim, hakkımızda inceleme başlattı. Ben ve diğer arkadaşlarımızı yolladığımız faksta hiçbir siyasi vurgu kullanmadık. Bu konu hakkında gerekli hukukî hakkımızı kullanacağız. İnsan hakları kuruluşlarının olaya tepki göstermelerini bekliyoruz”.

Bolu F Tipi Cezaevi'nde tutulan Muzaffer Akenin, Deniz Güzel ve Naif Bal adlı hükümlüler, 17 Ocak 2008'de gardiyanlar tarafından sopa ve tekmelemlerle dövüldüklerine dair aldıkları sağlık raporlarıyla savcılığa suç duyurusunda bulundu. Savcılık ise suç duyurusunda bulunan 3 hükümlüye 1 Aralık 2008'de “kurum görevlilerine hakaret ettikleri” iddiasıyla dava açarken, cezaevi idaresi de Akengin, Güzel ve Bal'a 2'şer ay disiplin cezası verdi.

08 Ocak 2009 tarihli bir habere göre, 19 Aralık 2008 tarihinde Cezaevi'nde genel arama yapılmış, arama esnasında Mehmet Kulaksız'ın bulunduğu hücredeki gazete eklerine el konulmuştur. El konulan ekler *Cumhuriyet Gazetesi*'nin Bilim Teknik, Tarım, Strateji gibi ekleridir. Gazete ekleri gardiyanlar tarafından “bunlar fazlalık” denilerek alınmış, yapılan itirazlara “istediğiniz yere itiraz edin” diye karşılık verilmiştir. Mehmet Kulaksız konuyu müdürle görüşmeye çıktığında, müdür; “gazete eklerinin rutin olarak alındığını, gardiyanların işini yaptığını” söylemiştir. Mehmet Kulaksız, gazete ekleri 3 yıldır aynı hücrede bulunduğunu söylediğinde ise, müdür “daha önceki aramaları yapan gardiyanlar görmemiş” demiştir.

22 Aralık 2008'de Bolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Hayrettin Adlığ'ın ailesi ile yaptığı telefon görüşmesinde “Rojbaş” dediği için telefon görüşmesinin kesildiği belirtildi.

Burdur M Tipi

12 Kasım 2008 tarihli bir haberde, Gebze M Tipi Kapalı Cezaevi'nden Burdur M Tipi Kapalı Cezaevi'ne sevk edilen Dilek Öz, Newroz Bozkurt ve Süreyya Bulut adlı hükümlülerin, ring aracında jandarma erleri tarafından ve götürüldükleri cezaevinde gardiyanlar tarafından dövüldükleri iddia edildi.

Diyarbakır Özel D Tipi Kapalı Cezaevi

20 Eylül 2008 tarihli bir haberde, Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan ağabeyi Murat Farisoğulları'nı görmeye giden Veysi Farisoğulları'nın, pantolonundaki demir düğmelerden dolayı içeri alınmayarak, ağabeyi ile görüşmesine izin verilmediği belirtildi.

Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi

15 Şubat 2008 ve sonrasında Şırnak İli Cizre İlçesi'nde meydana gelen olaylar sonrasında gözaltına alınan ve tutuklandıktan sonra Cizre Cezaevi'ne gönderilen, Ö.P., M.A., İ.A., C.R. ve S.P. adlı 18 yaşından küçük kişiler, gece yarsından sonra cezaevi bahçesinde üzerlerinde sadece iç çamaşırlarıyla -10°C soğukta 2-3 saat bekletildiklerini ileri sürmüştür.

Aynı kişilerin de içinde bulunda 12 kişilik grup, Cizre Cezaevi'nden Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne nakilleri sırasında, kendilerine su verilmediğini; H.Ş. adlı çocuğun jandarma komutanı tarafından tokatlandığı; Y.K. adlı çocuğun Cizre Jandarma Karakol Komutanı tarafından bir kulübeye alınarak tokat ve kemerle dövüldüğünü; A.K. ve Y.K.'nın kemerle dövüldüğünü ve Y.K.'nın birkaç dişinin kırıldığını; Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde ise çıplak soydurularak uzun bir süre çıplak halde cezaevi bahçesinde bekletildiklerini belirtmişlerdir. Cezaevinden çocukların cinsel tacize maruz kaldığı da ileri sürmüştür.

H.Y. adlı çocuk, tedavi amacıyla götürüldüğü Elazığ Ruh Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde, bir infaz koruma memurunun kendisini kadın arama kabineye aldığı; daha sonra 3-4 infaz koruma memurunun da gelerek, kendisini 3. katta çıkardıklarını; hiçbir şey sormadan kendisini dövdüklerini ve daha sonra da kendilerini “Yıkım Ekibi” olarak adlandıran infaz koruma memurları tarafından bir daha dövüldüğünü belirtmiştir².

12 Aralık 2008 tarihli bir habere göre, Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde 18 Temmuz 2008'den beri tutuklu bulunan ve “görevli polis memuru-

² Av. Muharrem Şahin ile Av. Fuat Coşacak, 11.06.2008'de Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde kalan çocuklarla ilgili yaptıkları görüşme sonrası hazırladıkları ve İHD Diyarbakır Şubesi'ne verdikleri rapor.

na mukavemet ettiği” gerekçesiyle 37 yıl hapis istemiyle yargılanan H.H.A.’nın (16) 2 Aralık 2008’de ailesiyle görüşürken zafer işareti yaptığı için gardiyanların fizikî saldırısına uğradığı belirtildi. Cezaevi idaresinin, bu olay nedeniyle H.H.A.’ya 2 hafta, gardiyanlarla tartışan H.H.A.’nın babasına da 1 yıl görüşme yasağı getirdiği bildirildi.

Edirne F Tipi Cezaevi

4 Şubat 2008 tarihli bir habere göre, Edirne F Tipi Cezaevi’nde yatan tutuklu Hasan Ozan’ın cezaevinden eşine yazdığı mektup, “Mektup Okuma Komisyonu”nun denetiminde tüm satırları okunamayacak bir şekilde karalanarak gönderildi. Eşi Münevver Ozan’ın iddiasına göre, iki yıl önce yasadışı sol örgüte üyelik suçlamasıyla tutuklanarak Edirne F Tipi Cezaevi’ne konulan Ozan’ın yazdığı mektuplar uzun bir süre mektupların “sakıncalı” bulunması gerekçesiyle gönderilemedi.

28 Şubat 2008 tarihli bir haberde, Edirne F Tipi cezaevinde bulunan Nurullah Keskin, Soner Çiçek ve Mehmet Ali Polat’ın yakınlarının ziyaret hakkının mahkûmlar Kürtçe konuştukları için kısıtlandığı bildirildi.

İnfaz koruma memurları 17 Mayıs 2008’de açık görüşe çıkan Onur Kapar’ın, görüş esnasında üstünü aramak istedi. Kapar’ın uygulamayı reddetmesi ve ailesinin de uygulamaya itiraz etmesi üzerine görüş hakkı sona erdirildi.

24 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Edirne F Tipi Cezaevi’nde yatan ve kısa bir süre önce serbest bırakılan Erkan Yıldırım, son 4 ay içinde 8 kişiye 4 kez hücre cezasının verildiğini ve PKK’lı tutukluların kaba dayığa maruz kaldıklarını ifade etti. Cezaevi koşullarına ilişkin yapılan protestoya katıldığı gerekçesiyle Tahsin Uray adlı tutukluya şiddet uygulandığını belirten Yıldırım, Uray’ın dövülerek odasının değiştirildiğini kaydetti. Yıldırım, Uray’ın uğradığı şiddet nedeniyle suç duyurusunda bulunduğunu ancak cezaevi idaresi tarafından Uray’a dava açıldığını belirtti. Yıldırım, Güngören patlamasından (Bkz. Yaşam Hakkı) sonra Şehabettin Demir adlı tutuklunun, Güngören patlamasını gerçekleştirdiği iddiasıyla tutuklanan Hüseyin Türel ile fotoğrafı olduğu gerekçesiyle patlamaya karıştığı iddiasıyla polis tarafından cezaevinde sorgulandığını da söyledi. Tutuk-

lulara şiddet uygulandığını belirten Yıldırım, PKK davasından hüküm giyen Murat Güran adlı tutuklunun ise cezaevi müdürü ile cezaevi koşullarına ilişkin görüşmek istediğini ancak Güran’ın yerde sürüklenerek darp edildiğini ve müdürün odasından çıkarıldığını ifade etti.

29 Kasım 2008 tarihli bir habere göre, Edirne F Tipi Cezaevi’nde tutulan Zeynel Firik ve Erol Engin, yolladıkları mektupta 2008’in Haziran ayından beri *İşçi-Köylü Gazetesi*’nin cezaevi yönetimi tarafından verilmediğini, 20 Kasım 2008’de Erol Engin’e gönderilen mektuba 27 Kasım 2008’de cezaevi yönetiminin el koyarak Engin’e sadece boş mektup zarfını verdiğini açıkladı.

Erzurum Yüksek Güvenlikli H Tipi Cezaevi

8 Mayıs 2008 tarihli bir haberde, Erzurum H Tipi Cezaevi’nde yatan Fettah Karataş adlı mahkûmun, Türkçe bilmeyen annesiyle Kürtçe konuşmasına “cezaevinde Kürtçe konuşmak yasak” denilerek izin verilmediği iddia edildi. Karataş İnsan Hakları Derneği’ne gönderdiği mektupta yasağa ilişkin şunlardan bahsetti: “Burada bir yıldır telefon Türkçe olmuş. Ailemde Türkçe az bilen vardır. Annem, yengem Türkçe hiç bilmiyorlar, Kürtçe tek biliyor. Yasaya göre de telefonda Türkçe bilmeyen Kürtçe konuşamazmış. Bir yıldır burada idareye dilekçe veriyorum ama hâlâ sonuç alamadım”.

Ahmet Kırboğa adlı hükümlü 11 Temmuz 2008’de isteği dışında Bitlis E Tipi Cezaevi’nden Erzurum H Tipi Cezaevi’ne sevk olurken, cezaevi girişinde askerler tarafından hakarete uğradığını; tehdide maruz kaldığını açıkladı.

İHD’nin açıklamasına göre, Kırboğa’nın zorla elbiseleri çıkarıldı; cezaevindeki görevlilerin kötü muamelesiyle karşılaştı; üç gün hücrede kaldı; geceleri soğuk olmasına rağmen, neversim ve battaniye verilmedi; yemekle birlikte kaşık verilmedi; havlu, sabun, diş fırçası, macunu ve deterjan gibi temizlik malzemeleri çantasında olmasına rağmen kendisine teslim edilmedi.

15 Ağustos 2008’de yazılı açıklama yapan Tutuklu-Hükümlü Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği’nin (TUHAYD-DER) Doğubayazıt Şubesi Başkanı Ahmet Özbey, Abdullah Öcalan’a yönelik baskıları protesto eden tutuklulara ve hükümlülere açık ve kapılı görüş yapma, telefon açma, mektup gönderme başta

olmak üzere birçok etkinlikten men cezaları verildiğini; Bitlis Cezaevi'nden Van'a mahkemeye getirilen Şerif Alkan ve Nazim Yakın adlı iki tutuklunun ise cezaevi girişinde askerlerce kaba dayaktan geçirildiğini; Alkan ile Yakın'ın, olayla ilgili suç duyurusunda bulunduğu belirtti.

23 Kasım 2008'de, Erzurum H Tipi Cezaevi'nde PKK davasından 15 yıldır hükümlü bulunan Aydın Atalay'ın annesi Zekiye Atalay'ın, Türkçe bilmediği için yaklaşık 4 aydır oğluyla görüşemediği öğrenildi.

15 Aralık 2008 tarihli bir haberde, Erzurum H Tipi Cezaevi'nde telefonda Kürtçe konuşmanın yasak olması nedeniyle 120 tutuklu ve hükümlünün 6 aydan bu yana telefon görüşmesi yapmadığı, Enes Tunç adlı tutuklunun tuttuğu 700 sayfalık günlüğe "günlüğün sakıncalı olduğu" gerekçesiyle el konulduğu ileri sürüldü.

29 Aralık 2008'de, Engin Çeber'e işkence yaptıkları gerekçesiyle Adalet Bakanlığı tarafından görev yerleri değiştirilen gardiyanlardan Erzurum H Tipi Cezaevi'ne gönderilenlerin bu cezaevinde de mahkûmlara işkence ve kötü muamele yaptıkları ileri sürüldü.

Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevi

Zeki Kayar, 2 adet *W Dergisi*'nin ve kendisinin yazdığı ve Ocak 2007'de Tevn Yayınları'na yayınlanan *Dilê Xembar [Deli Yürek]* adlı Kürtçe şiir kitabı 2008 başında yasaklanmadığı gerekçesiyle kendisine verilmediğini ve ailesine de geri gönderilmediğini belirtmiştir.

3 Aralık 2008'de Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevi'nde kalan 5 kişinin bir grup gardiyan tarafından darp edildiği iddia edildi.

İmralı Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

26 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, Abdullah Öcalan, 24 Eylül'de avukatlarıyla yaptığı haftalık görüşmesinde, avukatlarına daha önceki avukat görüşmeleri kanalıyla HPG'ye sözlü talimat verdiği iddiasıyla kendisine 10 günlük hücre cezası verildiğini söyledi.

17 Ekim 2008 tarihli bir haberde, Asrın Hukuk Bürosu avukatları tarafından yapılan açıklamada, Abdullah Öcalan'ın cezaevi personelinin fizikî saldırısına ve hakarete maruz kaldığı ileri sürüldü: "[O]lay müvekkilimizin anlattığı şek-

liyle şöyle gelişmiştir: İmralı Cezaevi'nde bulunan müvekkilimizin odası, 'arama yapacağız' bahanesiyle görevlilerce dağıtılmıştır. Müvekkilimizin bu duruma itirazı üzerine kendisine, 'sus, sen konuşamazsın, bir kelime bile konuşma hakkın yok' denilmiş, akabinde iki görevli kollarına girerek, müvekkilimiz yan odaya götürülmüş, bir görevli de arkadan sırtına bastırmak suretiyle yere çökmesine yol açmışlardır. Müvekkilimiz bu durum karşısında, 'Bu uygulamadansa beni öldürün daha iyi' demesi üzerine bir görevli 'Ona da sıra gelecek' şeklinde açık tehditte bulunmuştur".

26 Aralık 2008 tarihli bir habere göre, İmralı Adası'nda yaptırılan yeni ceza infaz kurumunun, 6 mahkûmun kalabileceği şekilde inşa edildiği bildirildi. Öcalan'ın hükümlü bulunduğu yerin yanında yaptırılan binanın hafriyat çalışmalarının devam ettiği öğrenildi. Gelecekte söz konusu binada başka mahkûmların da cezalarını çekmelerine karar verilmesi halinde, bu mahkûmların Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevki-fevleri Genel Müdürlüğü tarafından belirleneceği kaydedildi.

Karaman Ermenek M Tipi Kapalı Cezaevi

7 Temmuz 2008 tarihli bir haberde, Karaman Ermenek M Tipi Kapalı Cezaevi'nde "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla tutuklu bulunan *Gündem Gazetesi* Mersin Temsilcisi Bayram Parlak ile Kürtçe konuştuğu için telefonun kapatıldığını belirten baba Sabahattin Parlak, konuşmadan ötürü gardiyanlarla tartışan oğlunun hayatından endişe ettiğini ifade etti.

Kırıkkale F Tipi Cezaevi

14 Nisan 2008 tarihli bir habere göre, Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde, "Êdi Bes e" kampanyası nedeniyle girdikleri açlık grevi ve Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde verdikleri dilekçede "Sayın Öcalan" dedikleri için Cihan Özyıldız, Soncan Gedik ve Aram Akyüz adlı 3 hükümlüye, 2 ay sosyal faaliyetlerden men ve 15 günlük hücre cezası verildi.

29 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde bulunan hükümlü Osman Ağgöz'ün telefonda ailesi ile Kürtçe konuştuğu gerekçesiyle 15 gün hücre cezasına çarptırıldı.

2008 yılının son aylarında Sincan 1 ve 2 Nolu F Tipi Cezaevlerinden Kırıkkale F Tipi Cezaevi'ne

tutuklu ve hükümlülerin isteği dışında, önceden bildirimde bulunulmadan ve eşyalarını toplama izin verilmeden nakiller gerçekleştirilmiştir. Nakiller sırasında tutuklu ve hükümlülere kötü muamelede bulunulmuş ve arama adı altında çırlıçplak soyunmaya zorlanmışlardır. Dahası siyasî tutuklu ve hükümlülerin organize suçlarla bağlantılı tutuklu ve hükümlülerle adli mahkûmlar arasına bir "tampon bölge" oluşturmak amacıyla yerleştirilmeleri endişe vericidir. Bu tür olaylardan örnekler şunlardır:

24 Kasım 2008'de Ankara Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden Kırıkkale F Tipi Cezaevi'ne sevk edilen Mesut Çeki'nin ailesi 16 Aralık 2008'de İHD İstanbul Şubesi'nde basın açıklaması yaptı. Mesut Çeki'nin annesi Sakine Çeki, 3 Aralık 2008'de görüştüğü oğlunun diz kapağında yaralar olduğunu söyledi. Çeki, oğlunun ve Zeynel Karabulut'un 29 Kasım 2008'de "sayıma direndikleri" iddiasıyla gardiyanların fizikî saldırısına maruz kaldığını öğrendiğini; müdahalenin ardından hükümlülerin, talep etmelerine rağmen revire ve Adli Tıp Kurumu'na çıkarılmadıklarını, suç duyurusu dilekçelerinin işleme konulmadığını belirtti.

Gıyasettin Aydın, Cengiz Sinan Halis Çelik, Turan Demir'in 23 Aralık 2008 tarihli, Osman Ağgöz'ün 23 Aralık 2008 tarihli, A. Rahman Filizer'in 25 Aralık 2008 tarihli İHD Ankara Şube'ye gönderdikleri mektuplarda, cezaevinde yaşanan keyfi uygulamaları şu şekilde belirtmişlerdir: "Cezaevi idaresi bizlere ayrı bloklara yerleştirme kararını bildirdiğinde 'sizleri A Bloğa götüreceğiz. Amacımız adli, çete, mafyadan mahkûmların arasına sizi tampon olarak yerleştirmek, onların birbirleriyle ilişkilerini keserek tahakkümlerine engel olmaktır...' denildi. Bizler Adalet Bakanlığını ve Cumhuriyet Başsavcılığını bu uygulamayı durdurup, can güvenliğimizin riske atılmaması için uyarıydık. Sonrasında robokoplar eşliğinde ve bir sürgün havasında C Bloğa yerleştirildik". Bu yerleştirme sonucunda tutuklu ve hükümlüler spor ve sohbetle çıkarılmamaktadır.

30 Aralık 2008'de, Cengiz Çelik adlı mahkûmun ablası Nesrin Çelik, Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde bir grup gardiyan tarafından oluşturulan özel bir birimin, tutuklu ve hükümlülere işkence yaptığını savundu.

Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi

30 Mayıs 2008 tarihli bir haberde, İzmit Kandıra F Tipi Cezaevi yönetiminin, *Atılım Gazetesi*'nin 208. sayısını okumak isteyen Sami Özbil'e, gazetede "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla gazeteyi vermediği ileri sürüldü.

11 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, Ergenekon Davası'ndan sanık olarak Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutulan Ergün Poyraz, cezaevinde tamamladığı *İplikçi* adlı kitabının taslağını avukatı aracılığıyla yayınevine göndermek için cezaevi yönetimine bir dilekçe yazdı. Cezaevi yönetimi, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Maliye Bakanı Kemal Unakıtan hakkında ciddi belgeler içeren taslağın dışarı çıkarılmasına izin vermekte kararsız kalınca, konuyu bakanlığa sevk etti. Kitabı inceleyen Adalet Bakanlığı kitabın cezaevinden çıkarılarak basılmasına olumsuz yanıt verdi.

Kocaeli Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi

21 Mayıs 2008 tarihli bir haberde, Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde mahkûmların çıkardıkları "Fitamin" adlı karikatür dergisinin, dergi "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçeyle diğer mahkûm ve tutuklulara verilmediği ileri sürüldü.

Kocaeli Gebze Kapalı Cezaevi

24 Ekim 2008 tarihinde İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nden Gebze Kapalı Cezaevi'ne giden heyetin raporuna göre Gebze Kapalı Cezaevi'nde kalan adli tutukluların ve hükümlülerin, siyasî kadın tutuklulara ve hükümlülere yönelik ilk saldırısı 17 Ekim 2008 günü gerçekleşmiştir. Adli tutuklular ve hükümlüler kilitli olan havalandırma kapısının asma kilidini bir şekilde açarak havalandırmaya çıkmış, kırdıkları pencerelerden elde ettikleri cam parçalarını kadınların koğuşuna küfürler ve sloganlarla atmıştır.

18 Ekim 2008 cumartesi günü saat 17:10'da gerçekleştirilen ikinci saldırıda, akşam yemeği dağıtımı sırasında B-3 koğuşunda bulunan adli tutuklular ve hükümlüler yemek verilmesi için kapının açılmasını fırsat bilerek infaz memurlarını etkisiz hale getirmiş ve koğuşlarından dışarı çıkmıştır. Koğuşlarının bulunduğu ara koridoru geçen ve 7-8 kişiden oluşan saldırganlar

önce cezaevinin sağ tarafına yönelerek oldukça uzak bir noktada olan yemekhaneden bıçak almış ve tekrar geri dönerek A-3, A-4 ve A-5 koşullarının bulunduğu ara koridora girerek, siyasi kadın tutuklulara ve hükümlülere yönelik saldırılarını gerçekleştirmiştir. Saldırı sırasında adli tutuklular ve hükümlüler A-3, A-4 ve A-5 koşullarının kapılarındaki mazgallardan cam kırıkları fırlatmış, ekmek bıçakları ve uçlarına jilet geçirdikleri kalın sopalarla kadın tutuklulara ve hükümlülere saldırmıştır. Saldırı sırasında Dilek Öz yumruk darbesi alırken, Azime Işık, Aslı Doğan, Rukiye Şahan, Gülbahar Alpsöy, Şengül Yılmaz, Ayşe Irmak cam kırıkları ile vücutlarının değişik yerlerinden, Zeynep Tazgir de gözünden yaralanmıştır.

25 Ekim Cumartesi günü infaz memurlarının kadın tutukluların ve hükümlülerin talebi üzerine yemek dağıtım sırasında kilitsiz olan hücre kapılarını kilitlemeleri sayesinde gerçekleşmesi muhtemel daha büyük saldırı engellemişlerdir. A-3, A-4 ve A-5 koşullarının kapılarına kadar ulaşan adli tutuklular ve hükümlüler kendilerinden geçmiş bir halde kapıları açmaya çalışmışlar, kilitleri zorlamışlar, ancak bunu başaramayınca küfürler ederek saldırılarını gerçekleştirmişlerdir. Saldırı yaklaşık yarım saat sürmüş ve bu süre içinde adli tutuklulara ve hükümlülere herhangi bir müdahale olmamıştır. Yaklaşık yarım saat süren saldırının ardından infaz memurları koşulların bulunduğu ara koridora gelmişler ve yaşanan arbede sonrasında tutuklular ve hükümlüleri koşullarına geri götürmüşlerdir.

Kendisiyle görüşülen Gebze Kapalı Cezaevi Müdürü Ekrem İlbey saldırgan adli tutukluların ve hükümlülerin başka cezaevlerine sevk edildiğini ve kendilerine hücre cezası verildiğini ifade etmiştir. Savcılık konu ile ilgili soruşturma açmış, saldırıya uğrayan ve saldırganların ifadelerini almışlardır. Müdür saldırıya müdahalenin gecikmiş olmasını personel yetersizliğine bağlamaktadır.

Kadın tutuklular ve hükümlüler ise daha önce kendilerine atfedilen en küçük olayda cezaevine derhal asker sokulurken bu olayda saldırının yarım saat sürmüş olmasını manidar bulmakta, personel yetersizliği savunmasını kabul etmemektedirler.

Saldırıya uğrayan kadın tutuklular ve hükümlüler hakkında da slogan atmaktan disiplin soruşturması açılmıştır. Kadın tutukluların ve hükümlülerin slogan atması adli tutuklular ve hükümlülerin saldırısına neden olarak gösterilmektedir.

Mersin E Tipi Cezaevi

10 Mart 2008 tarihli bir habere göre, Mersin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan 29 mahkûma, sınır ötesi operasyonu protesto ettikleri gerekçesiyle 30 ila 45 gün arasında değişen iletişim hakkından yoksun bırakma cezaları verildi.

İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Cezaevi

5 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Cezaevi'nde tutuklu bulunan 20 kişi, Abdullah Öcalan'ın saçlarının kazıtıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla saçlarını kazıtacağı için 4 ay iletişim cezası aldı. Tutuklular, 4 ay boyunca mektup, telefon ve açık görüş haklarından mahrum kalacak.

İstanbul Bayrampaşa ve Metris Cezaevleri

Tutuklu Aileleri ile Dayanışma Derneği'nin (TUAD) 3 Nisan 2008'de düzenlediği basın toplantısında konuşan dernek başkanı Abdullah Geldi, Metris Cezaevi'nde bir başvurunun Newroz kutlamaları sürecince tutuklananlara sıra dayağı çektiğini; Bayrampaşa Cezaevi'nde ise araba yaktığı iddiasıyla tutuklananların işkenceye uğradığını bildirdi. Geldi, Tekirdağ, Bolu ve Kandıra F Tipi Cezaevlerinde ise kendilerinin ziyarete gelen yakınlarıyla Kürtçe konuşan mahkûmlara görüş ve mektup yasağı verildiğini ifade etti.

İstanbul Metris Cezaevleri

28 Temmuz 2008'de İstanbul'un Güngören İlçesi'nde meydana gelen ve 18 kişinin öldüğü 154 kişinin yaralandığı patlamanın ardından gerçekleştirilen soruşturma kapsamında "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla tutuklanan 8 kişinin sevk edildikleri Metris Cezaevi'nde jandarma erlerinin ve gardiyanların fizikî saldırısına maruz kaldıkları savunuldu. 6 Ağustos 2008'de İHD İstanbul Şubesi'nde açıklama yapan sanık avukatları, sorumluların cezalandırılması için Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulduklarını kaydetti.

Avukat Hüseyin Çalışçı, “müvekkillerim tutuklandıktan sonra Metris Cezaevi’ne gönderilmişlerdir. Metris Cezaevi’ne götürüldüklerinde önce çırılçıplak soyulmuşlardır. Daha sonra 15-20 kişilik jandarma ve gardiyan tarafından müvekkillere çıplak haldeyken coplarla, tekme ve yumruklarla saldırılmış ve feci şekilde darp edilmişlerdir. Şu an tek kişilik hücrelerde tutulmaktadır, kendilerine sürekli tehditler ve hakaretler edildiğini bize beyan etmişlerdir. Ayrıca yüzlerindeki darp izlerini görüp sormamız üzerine korkarak ve çekinerek bize anlatmış ve vücutlarında bulunan diğer darp izlerini de göstermişlerdir. Saldırının tekrarından çekinmektedirler” şeklinde konuştu.

İstanbul Maltepe L Tipi Cezaevi

21 Eylül 2008 tarihli bir haberde, Maltepe L Tipi Cezaevi’ndeki tutuklu çocukların gardiyanların işkencesine ve cinsel tacizine uğradığı belirtildi. Tutuklu çocuklarla görüşen İHD İstanbul Şubesi yöneticisi avukat Ahmet Tamer, gardiyanların çocukları su hortumlarıyla dövdüğünü; koşullarında sorun yaşayan çocukların koşu değiştirme isteklerinin reddedildiğini belirtti. Tamer, çocukların psikolojik sorun yaşadığını ve kendilerini jiletle kestiklerini söyledi.

Maltepe L Tipi Cezaevi’nde kalan Mehmet Tapar’ın 23 Aralık 2008’de gardiyanların saldırısına uğradığı ileri sürüldü. Baba İbrahim Tapar, “oğlumun can güvenliği yok” diyerek 26 Aralık’ta İHD İstanbul Şubesi’nde basın açıklaması yaptı. 24 Aralık’taki görüş gününde cezaevine giden İbrahim Tapar, oğlunun koşusunun ve görüş gününün değiştirildiği söylenerek geri gönderilmek istendi. Ancak baba Tapar’ın ısrar etmesi üzerine Mehmet Tapar görüş kabineine alındı.

Yaralı halde kabine getirilen Mehmet Tapar’ın anlatımına göre, Mehmet Tapar 23 Aralık 2008 akşamı C-4 koşusuna sevk edildi. Tapar’la birlikte 4 kişi daha aynı koşu getirildiği ve bu 4 kişiden 2’sinin Tapar’a saldırması üzerine koşu giren 50-60 gardiyanın sopa ve coplarla koşustaki 5 kişiye saldırdığı ifade edildi.

İstanbul Silivri Cezaevi

12 Eylül 2008’de İstanbul’da Silivri Cezaevi’nden İstanbul Adliyesi’ne ring aracılığıyla getirilen tutuklular iki saatlik yolculuk boyunca havasız, klimasız bir ortamda tutulduklarını ileri sürdü.

Araçtaki klimaların bakımının ödenek yetersizliğinden yapılmadı belirtilirken araca, kapasitesinden fazla kişi bindirildiği iddia edildi.

İzmir Bergama M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

18 Aralık 2008’de İzmir Bergama M Tipi Kapalı Cezaevi’nde cezaevi yönetimi, tutuklu ve hükümlülerin ziyaretçi görüşlerine boyunlarında asılı fotoğraflarla çıkmaları yönünde karar aldığı öğrenildi. Karar üzerine tutuklu ve hükümlüler, uygulamayı görüşe çıkmayarak protesto edeceklerini duyurdu.

İzmir Buca Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi

10 Şubat 2008 tarihli bir haberde, İzmir Buca Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde bulunan Kemal Yiğit, elini cebinden çıkarmadığı için cezaevi gardiyanları tarafından fiziki şiddete maruz kaldığı ileri sürüldü. Avukat Güneş Kırmızıgül’e, “elini cebine koyduğu” için dayak yediğini anlatan Yiğit, “son dönemlerde coplarla sayım yapmaya geliyorlar. Cezaevinde askeri bir düzen hâkim kılınmaya çalışılıyor” dedi.

İHD yöneticisi Avukat Kırmızıgül, Kemal Yiğit ile yaptığı görüşme sonucunda olayı şu şekilde anlattı: “Kemal Yiğit, rahatsızlığı nedeniyle ellerini sıcak tutması gerektiğini ve bu nedenle elini cebine koyduğunu söyledi. Ancak gardiyanlar elini cebinden çıkarmasını ve kendilerine saygılı davranmasını istemişler. Çıkan tartışmanın ardından gardiyanlar, elini cebinden çıkarmadığı takdirde kendisini sohbete çıkarmayacaklarını ifade etmiş. Bunun üzerine koridorda bekleyen sohbet grubundaki diğer tutuklu ve hükümlüler de, ‘o zaman biz de sohbete çıkmıyoruz’ diyerek durumu protesto etmişler. Diğer tutukluları odalarına geri götüren gardiyanlar, Yiğit’le koridorda yalnız kalınca bir anda üzerine çullanmışlar, kaba şiddet uygulamış ve kendisini darp etmişler. Darp olayı kameraların bulunmadığı görüş kabinlerindeki koridorlarda gerçekleşmiş. Ancak Yiğit, olayın bir kısmının kamera kayıtlarıyla tespit edilebileceğini söylüyor”.

29 Mayıs 2008 tarihli bir haberde, Aydın Söke Cezaevi’nden İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi’ne sevkini isteyen Muharrem Süren adlı tutukluya, 17 Mayıs 2008’de sevk aracında ve Kırıklar F Tipi Cezaevi’nde gardiyanlar ve jandarma erleri tarafından işkence yapıldığı iddia edildi. Süren,

işkence sonrasında dişlerinin kırıldığını ve 3 gün boyunca doktor muayenesine götürülmediğini bildirdi.

İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan oğlu Ümit Çobanoğlu'na karikatür dergisi *Lombak*'ı götüren anne Gülbanu Çobanoğlu'na "cezaevine yasadışı yayın sokmaktan" dava açıldı. Davanın ilk duruşması 16 Haziran 2008 tarihinde görüldü.

21 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde Misbah Aktaş adlı tutuklunun, cezaevi yönetimini Adalet Bakanlığı'na şikâyet ettiği için işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığını iddia ederek, uygulamaları protesto etmek için boynunu kestiği öğrenildi.

Aktaş, 2006 yılında cezaevi idaresinin kendilerinden rüşvet istediğini ve bunu kabul etmeyerek, dönen rant ilişkisini avukatı aracılığı ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'ne dilekçeyle duyurduğunu ve işkence ve kötü muamelenin bundan sonra başladığını ileri sürmüştü; demir çubuklar ve silah dipçikleriyle darp edildikten sonra yaraları geçene kadar tedavi edilmeden hücreye atıldığını dile getirmişti.

31 Ekim 2008'de İzmir'de Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi idaresi, açlık grevine katılan hükümlülere ortak alanların kullanımını bir ay süreyle yasaklama cezası verdiği bildirildi.

3 Kasım 2008'de İzmir'de Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden muayene olmak için hastaneye sevk edilen Fehmi Çapan ve İleri Kızılaltın'ın cezaevinin dış güvenlik bölümünde jandarma erlerinin fizikî saldırısına maruz kaldığı öğrenildi. Çapan'ın vücudunun çeşitli yerlerinden yaralandığı, kafasına dikiş atıldığı; Kızılaltın'ın da çeşitli yerlerinden hafif yaralandığı belirtildi.

1 Aralık 2008 tarihli bir haberde, İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Burak Demirci'nin 28 Kasım 2008'de sevk edildiği hastanede doktorun kelepçeli muayenesine itiraz ettiği için jandarma erlerinin Demirci'nin boynuna ip geçirerek Demirci'yi boğmaya çalıştığı iddia edildi. Jandarma erleri tarafından Demirci'ye yapılan işkence ve kötü muameleyle itiraz eden Servet Demirpençe, Ali Haydar Saygılı, Vahap Biçici, Kazım Özer, Özgür Burç, Fehmi Çapan, Mustafa Öner, Ercan Yıldız, Raşit

Dörtyol, Burak Demirci, Ümit Çobanoğlu, İleri Kızılaltın ve Süleyman Erol adlı 13 tutuklu ve hükümlüye bir ay süreyle iletişim yasağı verildiği 24 Aralık 2008'de öğrenildi.

6 Aralık 2008'de İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde yakınlarını görmeye giden kadın ziyaretçilerin iç çamaşırlarına kadar arandığı iddia edildi. Konuyla ilgili cezaevi idaresiyle görüşme talebinde bulunacak olan İHD MYK üyesi Necla Şengül, "cezaevlerinde bir süredir gündemden düşmeyen uygunsuz aramalar, insan hakkı ihlalidir ve bir süreden beridir bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır" dedi.

İzmir Tire M Tipi Kapalı Cezaevi

8 Temmuz 2008 tarihli bir haberde, 1 ve 4 Temmuz 2008'de, İzmir Tire M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gelen kadın ziyaretçilerin, nizamiye kapısındaki kadın polis memurları tarafından tamamen soyunmaya zorlandığı ve cinsel organlarını da içeren ayrıntılı bir aramaya tâbi tutuldukları ileri sürüldü. Olayın 8-10 Temmuz 2008'de basına yansması sonucu, Tire Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmıştı. Tire Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 25 Temmuz 2008'de Tire Kaymakamlığı'na bir yazı yazarak uygulamayı yapan kadın polis memuru hakkında soruşturma izni verilmesi talebine Tire Kaymakamlığı yaptığı ön inceleme sonucunda, 25 Ağustos 2008'de verdiği kararla soruşturma izni vermedi.

İzmir Torbalı Cezaevi

8 Eylül 2008 tarihli bir haberde, İzmir'de Torbalı Cezaevi'nde yatmakta olan oğlu Devrim Türkmen'i ziyarete giden annesi Gülnaz Türkmen'in, görevli polis memuru tarafından iç çamaşırı çıkartılarak arandığı ileri sürüldü. İHD İzmir Şubesi Başkanı Ahmet Alagöz, cezaevlerinde artan hak ihlallerinin tahammül edilemez boyuta ulaştığını kaydederek, "Gülnaz Türkmen'in üst araması sırasında görevli bayan polis tarafından pantolonu aşağıya sıyrılmış ve tişörtünü yukarıya kaldırıp sutyenini aşağıya doğru çekerek elleriyle göğüslerine bakmıştır. Gülnaz Türmen bu uygulamaya itiraz edince de, 'oğlunla görüşmek istiyorsan, bizim arama biçimimizi böyle... Bu şekilde aramaya izin vermezsen, görüşe giremezsin' denilerek tehdit edilmiştir" diye konuştu.

Kahramanmaraş E tipi Cezaevi

Temmuz 2008'de ortaya çıkan İzmir Tire B Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlü yakınlarının cezaevine girişlerinde çırlıçplak soyularak aranması uygulamasına benzer bir uygulanmanın Kahramanmaraş E tipi Cezaevi'nde 11 Ağustos 2008'de gerçekleştirildiği ileri sürüldü.

Kocaeli Kandıra 2 Nolu F Tipi Cezaevi

10 Temmuz 2008'de Kocaeli Kandıra 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde tutulan Harun Çeki'nin abisi Süleyman Çeki ve Maltepe Cezaevi'nde tutulan Harun Akbaş'ın annesi Pürüze Akbaş, yakınlarının fizikî ve psikolojik saldırıya uğradığını söyledi. İHD Cezaevi Komisyonu üyesi avukat Rahşan Aytaç da yaptıkları görüşmelerde tutukluların maruz kaldıkları saldırıları kendilerine aktardığını ifade etti.

Süleyman Çeki, "benimkardeşim Çanakale'den Kandıra'ya yeni getirildi. Üç senedir tutuklu ve verilen cezalardan dolayı bir kere bile açık görüş yapamadık. İki defa açlık grevi yaptığı için 1 yıl mektup cezası ve 15 gün hücre cezası aldı. Gazete, kitap verilmiyor" dedi.

Pürüze Akbaş ise Bayrampaşa'dan Maltepe'ye götürülen oğlunun sevk esnasında ve cezaevi içinde saldırıya maruz kaldığını ve hücreye konulduğunu anlattı.

Çıkar amaçlı suç örgütü üyesi olduğu iddiasıyla Kocaeli F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan Ö.E. (31), 13 Ağustos 2008'de koğuştta kendini yaktı. Bu sırada düşen E., kafasını da zemine çarptı. Kolları, sırtı, göğsü ve yüzünde ikinci derece yanık ve kafasında travma oluşan E., Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesine kaldırıldı.

2008 tarihli bir habere göre, CHP İstanbul Milletveli Nur Serter'in avukatı aracılığıyla yaptığı görüşme talebi üzerine, Kocaeli Kandıra F Tipi Kapalı Cezaevi Savcılığı'nın, Ergenekon Davası tutukluları Şener Eruygur'a ve Hürşit Tolon'a avukatları dışında milletvekilleri de dahil ziyaretçi yasağı uyguladığı ortaya çıktı.

Bilindiği gibi, "Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik"te, 22 Temmuz 2007 Milletvekili Genel Seçimlerinden bir hafta sonra, 28 Temmuz 2007 tarihinde, yapı-

lan değişiklikle milletvekillerinin ceza infaz kurumlarını ziyareti büyük ölçüde engellenmişti.

Malatya E Tipi Kapalı Cezaevi

27 Temmuz 2008 tarihli bir haberde, Malatya E Tipi Kapalı Cezaevi'nde toplatma ve yasaklama kararı bulunmayan kitapların tutuklu ve hükümlülere verilmediği iddia edildi. Suat Daştan'ın yakınları, Daştan'a gönderdikleri Faruk Bildirici'nin *Yemin Gecesi* adlı kitabına cezaevi yönetiminin izin vermediğini savundular.

20 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Malatya E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki İsmail Tüzün adlı hükümlü, Malatya Devlet Hastanesi Üroloji Bölümü'nde görevli doktora kelepçelerinin çözülmenden tedavi olmayacağını söyledi. Bunun üzerine kelepçelerinin çıkarıldığını bildiren Tüzün, şu iddialarda bulundu: "Tedaviden sonra beni tek kişilik bir odaya götürdüler. Sonra 5 asker, 1 uzman çavuş ve 1 subay tarafından işkence gördüm. Beni ayağımdan ve kollarımdan ranzaya kelepçe ile bağlamak istediler. Ben karşı çıkınca, bu sefer hepsi birden üzerime çullandı. Kafamı duvara vurdular. Boğazımı sıktılar. Nefesim kesilinceye kadar sıktılar. Subay bana 'Senin gibi birçok köpek öldürdük, seni de öldürebiliriz' dedi. Ben tekrar cezaevine döndüğümde bu sefer cezaevi revir doktoru bir rapor tuttu". Tüzün, yaşadığı olaya ilişkin savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu ve cezaevi yönetiminin kendisine disiplin cezası verdiğini belirtti.

Mardin Kapalı Cezaevi

24 Temmuz 2008 tarihli bir habere göre, Medine Ekinci, Mardin Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan ve engelli olan oğlu Abdullah Ekinci'nin, cezaevine girdikten sonra 2 gardiyan tarafından kaba dayağa maruz kaldığını, sırtı ve gözünün darp edilmesi nedeniyle morardığını, ağzından köpük aktığını ve konuşma zorluğu çektiğini belirterek İHD'den yardım talebinde bulundu.

Mardin E Tipi Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlüler aileleri aracılığıyla 24 Kasım 2008'de bir açıklama yaparak, koğuştarda yer kalmadığını belirterek cezaevinde bulunanların yerlerde yattığını ifade etti.

Midyat Cezaevi

16 Mayıs 2008 tarihli bir habere göre, "Yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla 36 yıl hapis ce-

zasına mahkûm olan Nezir Gümüş, kaldığı yer olan Midyat Cezaevi'nde Bejan Matur'un *Ayın Büyüttüğü Oğullar* adlı şiir kitabını Kürtçe'ye çevirerek Matur'a göndermek istedi. Matur'a mektup yazan Gümüş, beraberinde hazırladığı tercümeyle postaya verdi. Ancak mektubun Türkçe yazılmış birinci sayfası Matur'a gönderilerek kalan kısmı Kürtçe olduğu için Gümüş'e geri gönderildi.

Mersin Silifke M Tipi Cezaevi

Mersin'in Silifke İlçesi'nde bulunan M Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki 14 mahkum, "Êdî Bes e" kampanyası çerçevesinde 11 Ocak 2008'de başlattıkları açlık grevi nedeniyle 2 ay açık görüş ve sosyal faaliyetlerden men cezasına çarptırıldı.

Muş E Tipi Kapalı Cezaevi

23 Kasım 2008 tarihli bir haberde, Muş E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki koşullara cezaevinin dış güvenliğinin sağlamaktan sorumlu jandarma ekipleri baskın düzenledi. Arama esnasında gardiyanların bir odaya kapatıldığı; bazı tutuklu ve hükümlülerin jandarma erleri tarafından tehdit edildiği ileri sürüldü.

10 Aralık 2008'de Kurban Bayramı nedeniyle Muş E Tipi Kapalı Cezaevi'ne giden kadın ziyaretçiler, üst araması adı altında "ince arama"ya maruz kaldıklarını belirtti.

Sakarya Ferizli L Tipi Cezaevi

Sakarya L Tipi Cezaevi'nde kalan tutuklu S.İ.'nin Adalet Bakanlığı'na cezaevinde "işkençe gördüğü"nü bildirmesi üzerine başlatılan soruşturma sonucunda, Adalet Bakanlığı iddiaları cezaevinin bulunduğu Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı'na taşıdı. Savcılık soruşturması sonucunda 5 infaz korumu memuru, Ferizli Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "işkençe" suçundan 13 Kasım 2008'de tutuklandı. Beş infaz koruma memuru 22 Kasım 2008'de tahliye edildi.

Sakarya L Tipi Cezaevi'nden tahliye olan T.Y., cezaevinde işkençe ve kötü muamele gördüğünü öne sürerek Sakarya Cumhuriyet Savcılığı'na 19 Kasım 2008'de suç duyurusunda bulundu T.Y. dilekçesinde şöyle dedi: "Cezaevinde 8 ay tutuklu kaldım. Bu tutukluluk süresi içerisinde infaz koruma memurları bazı tutuklu ve hükümlülere kötü muamele yapıp şiddet uyguluyordu. İnfaz koruma memurları dövmek

istedikleri mahkûm ve tutukluları cezaevinde bulunan müdahale odasına götürüp dövüyorlardı. Burada kamera olmaması nedeniyle de sürekli olarak şiddet uyguluyorlardı".

Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi

21 Mart 2008'deki Newroz Kutlamalarından sonra cezaevine getirilen Zeki Akan tutuklu cezaevine götürüldükten sonra birkaç gün müşahede odasında tek başına tutulduğunu; diğer müşahede odasında kalan arkadaşıyla konuştuğu gerekçesiyle infaz koruma memurlarının saldırısına uğradığını ileri sürmüştür.

7 Nisan 2008 tarihinde telefon açmaya giden Aydın Ertekin, cezaevi birinci müdürünün hakaret ve kötü muamelesine maruz kaldığı, Ertekin'in "siz birinci müdürsünüz böyle bir üslup yaklaşımın olmaması gerekir" demesi üzerine, müdürün "biz Erzurumluyuz, böyleyizdir" dediği ileri sürülmüştür.

Gülistan Abdo, yabancı uyruklu olduğu için cezaevinde düzenlenen kurslara alınmadığını; jinekolog muayenesine bile jandarmaların girdiğini ve bu nedenle tedavi olamadığını; yazdığı dilekçelere ise yanıt verilmediğini belirtmiştir.

Erdoğan Uçar'ın 13 Haziran 2008 tarihli İHD Siirt Şubesi'ne yazmış olduğu mektuba göre, Kürtçe savunma yaptıkları nedeniyle 100 kişi hakkında disiplin soruşturması başlatılmış ve bu kişilere 2 ay boyunca ortak etkinliklerden men cezası verilmiştir. On günlük açlık grevi yapan 10 kişiye de ortak etkinliklerden men cezası verilmiştir.

10 Eylül 2008 tarihli bir habere göre, Siirt E Tipi Cezaevi'nde bulunan hükümlüler kendilerine verilen suyun kirli olduğunu belirterek, suç duyurusunda bulundu. Yaz boyunca su sıkıntısı yaşadıklarını belirten hükümlüler, geçen haftadan itibaren iki günde bir sadece bir saat su verildiğini belirtti. Musluktan akan içme suyunun da kirli olduğunu belirten hükümlüler, bu suyu içmelerinin ardından mide bulantısı, kusma ve halsizlik gibi rahatsızlıkların meydana geldiğini ve bazı arkadaşlarında tifoya rastlandığını söyledi.

26 Aralık 2008'de Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne mektup gönderen Erdoğan Uçar'ın, cezaevinde doktor olmadığını, cezaevinde aşırı rutubet olduğunu belirttiği

öğrenildi. Cezaevi koşullarının da sağlığa elverişli olmadığı kaydedilen mektupta, 5-6 kişilik odalarda 10 kişi, 10 kişilik odalarda 17 ile 18 tutuklunun kaldığına vurgu yapıldı.

Sivas E Tipi Cezaevi

8 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) Sivas Şubesi'nde "Ortak Düşman Amerika'dır" başlıklı bir karikatür sergisi düzenledikleri gerekçesiyle Gençlik Federasyonu üyesi 28 öğrenci 23 Mayıs 2008'de gözaltına alındı. 24 öğrenci serbest bırakılırken, dört Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencisi, İlker Ekiz, İbrahim Karataş, Mustafa Doğan ve Elbil Çınar, "karikatür sergisini açmak", "Tavır Dergisi okumak" ve "Gençlik Federasyonu üyesi olmak" suçlamalarıyla tutuklanarak Sivas E Tipi Cezaevi'ne konuldu. Tutuklanarlardan Ekiz'in cezaevinde gardiyanlarca depoya kapatılarak saldırıya uğradığı ileri sürüldü; saldırı sonucu Ekiz'in yüzünde ve kollarında morluklar oluştuğu bildirildi.

Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi

24 Nisan 2008'de "Yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek" suçunu düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 314/2. maddesi uyarınca tutuklanarak Şanlıurfa Cezaevi'ne konan S.A. adlı kadın, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmasında hakkındaki suçlamayı reddederek cezaevinde gördüğü baskıyı anlatı. S.A., cezaevinde kadınlar koğuşunda "erkek", erkekler koğuşunda da "kadın" gibi görüldüğü için hücreye konduğunu ve hastaneden aldığı doktor raporuyla "kadın" olduğunu ispat edebildiğini ifade etti.

26 Temmuz 2008'de Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki tutukluların, Kürtçe konuşma ve kitap yasağı, *Azadiya Welat Gazetesi*'nin verilmesi gibi birçok hak ihlaline maruz kaldığı ileri sürüldü.

19 Eylül 2008 tarihli bir haberde, Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlüler, aileleri aracılığıyla yaptıkları açıklamada, cezaevi idaresinin sebepsiz yere kendilerine görüşe çıkarmama, araç ve gereçlerine el koyma, gibi cezalar verdiğini belirtti. Açıklamada yeni gelen hükümlü ve tutukluların kontrol noktasında hakarete maruz kalarak tartaklandıkları kaydedildi.

21 Kasım 2008 tarihli bir haberde, Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'nde arama gerekçesiyle tutuklu ve hükümlülerin koğuşuna giden jandarma erlerinin kitapları yırttığı, koğuşta bulunan sarı, kırmızı ve yeşil renkli tüm eşyalara el koyduğu ileri sürüldü.

26 Kasım 2008'de tutuklanan Şanlıurfa Viranşehir Belediyesi'nin DTP'li Meclis Üyesi Halil Doğan, Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'nde gardiyanlar tarafından üzerindeki giysilerin zorla çıkartıldığı ve çıplak bir şekilde işkence gördüğü iddiasıyla 9 Aralık 2008'de İHD'ye başvurdu. Doğan ile görüşen Ferzende Ata şunları söyledi: "Tutuklu bulunan oğlum ile görüşmek için Halil Doğan'ın annesiyle 28 Kasım'da cezaevine gittik. Doğan, annesinden çekindiği için olayı bana anlattı. Cezaevine getirildiği sırada görevlilerin soyunmasını istediğini, kendisi soyunmayacağını söylediğinde yaklaşık 10 kişi tarafından öldüresiye dövülerek, çıplak kendisini soyduklarını, daha sonra oturup kalkmasını istediklerini anlattı. İki kez kalkıp oturduktan sonra onu da yapmayacağını söyledikten sonra zorla havaya kaldırıp yere fırlatıklarını ifade etti".

24 Aralık 2008 tarihli bir habere göre, Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'nde Kürtçe şarkı söyleyen 70 tutuklu ve hükümlüye "slogan attıkları" iddiasıyla 4 ay açık görüş cezası verildi.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi

Tekirdağ F Tipi Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlülerin, 8 Ekim 2008 tarihinde İran cezaevlerindeki mahkûmlarla dayanışmak ve yapılan saldırıları protesto etmek için toplu olarak yaptıkları iki günlük açlık grevi eyleminden dolayı cezaevi idaresi disiplin soruşturması başlattı. Soruşturmada sözlü savunma yapmak isteyenlerin savunma yapmaları idare tarafından engellendi. Savunma yapmak isteyenlerin infaz hakimliğine göndermek istedikleri itiraz dilekçelerinde, "cezaevi idaresine hakaret" edildiği gerekçesiyle birçok tutuklu ve hükümlü hakkında 10-12-15 gün arasında değişen hücre cezası verilmesi istemiyle yeni bir soruşturma daha açıldı³.

31 Ekim 2008'de, Nihat Konak, Cezaevi Eğitim Kurulu tarafından sakıncalı bulunup kendisine verilmeyen *Yeniden Devrim Dergisi*, *Sesler Sözler*

*Yüzler*⁴ ve *Mahir, Deniz, İbo*⁵ adlı kitaplarla ilgili infaz hâkimliğine yaptığı itiraza, infaz hâkimliği, Eğitim Kurulu'nun kararının usul ve yasaya uygun olduğuna yönünde karar vererek, itirazı reddetmiştir⁶.

6 Kasım 2008 tarihli bir habere göre, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde bulunan kardeşi Hakan Adıgüzel'e, "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçe verdiği gerekçesiyle 3 yıl disiplin cezası verildiğini belirten Nazım Adıgüzel, savcılığa başvurdu. Ağabey Nazım Adıgüzel, disiplin cezası nedeniyle kardeşiyle görüşemediklerini belirtti. Kardeşinin disiplin cezası nedeniyle hücreye konulduğunu belirten ağabey Adıgüzel, "kardeşim dilekçe hakkını kullandığı için 3 yıl gibi uzun zaman disiplin cezasına çarptırılmış. Hayatından endişe duymaktayız. Olayla ilgili Tekirdağ Savcılığı'na başvurdum. Eğer burada bir çözüm gelmezse gerekli bütün yerlere başvuruda bulunacağım. Bu keyfi uygulamaya son verilmelidir" dedi.

14 Kasım 2008 tarihinde Fehmi Karaman adlı tutukluya, haftalık telefon görüşmesini yaptığı sırada, konuşmasının bir kısmını Kürtçe yapması nedeniyle, görevli gardiyanlar tarafından müdahale edildiği bildirildi.

Mircan Karaali'nin *Gorki'nin Gitarı* adlı kitap "ölüm oruçlarını destekleyici ve özendirici ibareler bulunduğu..." gerekçesiyle sakıncalı bulunarak⁷ Erkan Altun'a verilmedi.

Alıcılarına teslim edilmeyen periyodik yayınlardan bazıları: *Kızıl Bayrak Dergisi*'nin 42. ve 44. sayıları⁸; *Yürüyüş Dergisi*'nin 161. sayısı⁹; *Socialist Worker Dergisi*¹⁰; *Der Spiegel Dergisi*¹¹; *Tiroj Dergisi*; *Azadiya Dergisi*'nin 08/3. sayısı¹²; *Güney*

Dergisi'nin 46. sayısı¹³; *Atılım Gazetesi*'nin 1 Kasım 2008 tarihli 6. sayısı¹⁴; *Dezrimci Demokrasi Gazetesi*'nin 141. sayısı¹⁵; *Ağos Gazetesi*'nin 656., 657., 658. sayıları¹⁶.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi

3 Mart 2008 tarihli bir haberde, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden İzmir Cezaevi İnisyatifi'ne gönderilen bir mektupta, cezaevinde 1 Kasım 2007'den itibaren "ayakkabını kendin çıkart" şeklinde bir uygulamanın başlatıldığı, taahhütlü mektupların sonuçlarının mahkûmlara açıklanmadığı, toplu dilekçe verme hakkının ve resmî evrak dışında fotokopi çektirmenin yasaklandığı bildirildi. 19 Aralık Operasyonu'nun yıldönümünde açlık grevi yaptıkları için haklarında soruşturma açılan mahkûmların savunmaları alınmadan, bir ay boyunca "ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma" cezasına çarptırıldığı öğrenildi.

5 Mart 2008 tarihli bir habere göre, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde kalan bazı mahkûmların hücrelerinin değiştirilmek istenmesine mahkûmların itiraz etmesi sonucu gardiyanların fiziki saldırısına maruz kaldıkları ileri sürüldü.

29 Mayıs 2008 tarihli bir haberde, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nden İzmir Cezaevi İnisyatifi'ne gönderilen bir mektupta, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde kalan Necdet Baş adlı tutuklunun talep etmediği halde kaldığı hücreden alınarak bir başka hücreye konulduğu ve Baş'ın uygulamaya itiraz etmesi üzerine "süngerli oda"ya yerleştirildiği anlatıldı. "Süngerli oda" uygulamasında kişi tamamen sünger kaplı bir hücreye konuluyor ve kimi uygulamalarda kişinin ellerinin arkadan kelepçelenerek hücreye konulduğu belirtiliyor.

³*2008/128 nolu 28.10.08 tarihli karar ile Ulvi Yalçın, F.Oğuz Arslan, Sinan Gülüm, Ayhan Güngör, Nihat Konak ve Hüseyin Uzundağ;

⁴*2008/129 nolu 20.10.08 tarihli karar ile Coşkun Akdeniz, Murat Özçelik, F. Ergin Arpaç;

⁵*08/132 nolu 5.11.08 tarihli karar ile, Mehmet Sarar, Erkan Altun, Abdullah Günay, Behçet Yılmaz ve Fehmi Karaman.

⁶Mehmet Özer, *Sesler Sözler Yüzler*, Ankara, Ankara 78'liler Derneği, 2007.

⁷Cem Çobanlı (Yay. Haz.), *Mahir, Deniz, İbo*, İstanbul, Kalkedon Yayınları, 2008.

⁸Dosya no: 08/774, Karar tarihi: 31.10.08, Karar no: 08/898.

⁹Karar no: 08/220, Karar tarihi: 10.11.08.

¹⁰Karar no: 08/223, Karar tarihi: 21.10.08.

¹¹Karar no: 08/206, Karar tarihi: 21.10.08.

¹²Karar no: 08/217, Karar tarihi: 10.11.08.

¹³Karar no: 08/225, Karar tarihi: 17.11.08.

¹⁴Karar no: 08/214, Karar tarihi: 3.11.08.

¹⁵Karar no: 08/218, Karar tarihi: 10.11.08.

¹⁶Karar no: 08/216, Karar tarihi: 10.11.08.

¹⁷Karar no: 08/224, Karar tarihi: 17.11.08.

¹⁸Karar No: 08/231, Karar tarihi: 3.11.08 ve Karar No: 08/225, Karar tarihi: 17.11.08.

1 Ağustos 2008'de Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'ndeki 56 tutuklu ve hükümlüye, Roj TV'nin engellenmesini kınamak amacıyla Almanya'nın İstanbul Konsolosluğu'na dilekçe yolladıkları gerekçesi ile 15'er günlük hücre cezası verildiği bildirildi.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Erkan Salduz'a Nesrin Salduz tarafından 29 Mayıs 2008'de gönderilen mektup, mektupta yer alan, "yaşamımızı, hayallerimizi, dünyamızı çiçek bahçeleriyle donatmak için çıktık" sözleri cezaevi idaresi tarafından "tutukluyu etkilemek ve örgütle olan ile ilişkisini sağlamak" amacıyla yazıldığı şeklinde yorumlanarak, teslim edilmedi.

24 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Behçet Yılmaz adlı astım hastası tutuklu, sigara içmeyen kişilerin kaldığı bir hücreye geçmek için yer değişikliği talebinde bulundu. Ancak cezaevi idaresi, Yılmaz'ı tek kişilik hücreye koydu.

24 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Cengiz Atsız, Dicle Haber Ajansı'na (DİHA) gönderdiği mektupta, cezaevi idaresinin "tercüme" sıkıntısını gerekçe göstererek Kürtçe yayınları yasakladığını bildirdi.

2 Aralık 2008'de Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu üyesi Fatih Arıkan'a mektup gönderen bir grup tutuklu ve hükümlü cezaevi yönetiminin "imha edilecekler listesi" adıyla bazı yayınları cezaevine almadıklarını bildirdi. Mektupta şu yayınların listede yer aldığı belirtildi: *Agos, Bir Direniş Odağı, Komünist Lenin, Yürüyüş, Halk Gerçeği, Devrim Eğitim ve çalışma Üzerine, Yeni Demokrat Gençlik, Devrimci Dönüşüm, Devrimci Demokrasi, İşçi-Köylü, Sınıf Teorisi*.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi

10 Nisan 2008 tarihli bir haberde, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan *Atılım Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Çiçek'e gönderilen çeşitli yayın organlarında çıkan makalelere el konulduğu bildirildi.

İbrahim Çiçek, uygulamalara karşı gönderdiği yazıda şu ifadelere yer verdi: "Gönderdiğiniz kaynaklara 'el konuldu'. İdare, bunlar ile bana

'örgütsel mesajlar verilmek istendiği, bu durumda terör örgütü mensuplarının ideolojik ve örgütsel etkilerine neden olacağı anlaşıldığından' yazılara el konulmasına karar vermiş".

11 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, İbrahim Çiçek'e, *Atılım Gazetesi*'nin 2 Ağustos 2008 tarihli son sayısı verilmedi.

25 Eylül 2008'de Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi'nden tahliye olan Rauf Eğilir, cezaevinde yaşadığı sorunları anlatan bir mektup yazdı. Eğilir'in mektubunda, cezaevinde Kürtçe konuştukları için mahkûmlara haberleşme haklarının verilmediği; toplatma kararı olmamasına rağmen yayınların cezaevine alınmadığı; dilekçe başvurularından ötürü mahkûmlara disiplin cezası verildiği; insan onurunu rencide edici aramalar yapıldığı; mahkûmların günlük su ihtiyacını karşılayacak suyun verilmediği; sağlık sorunu yaşayan mahkûmların tedavi edilmediği bilgileri yer aldı.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden 21 Kasım'da tahliye olan Nihat Güneş, cezaevinde Kürtçe mektup yazdıkları ve ayakkabılarını gardiyanın istediği yere bırakmadıkları gerekçesiyle disiplin cezasına tâbi tutulduklarını ve tutukluların dövüldüğünü belirterek, 4 Aralık 2008'de İHD İstanbul Şubesi'ne başvurdu.

Van F Tipi Cezaevi

5 Mart 2008 tarihli bir haberde, Van F Tipi Cezaevi'nde ailelerin görüşü sırasında kadın ziyaretçilerin soyunarak aranmak istenmesi üzerine mahkûmlar tarafından 2 saat süren bir isyan başlatıldı. İsyan sonrasında gardiyanlarının koşullara baskın düzenlemesi sonucu 3 mahkûmun hücreye konduğu bildirildi.

11 Haziran 2008 tarihli bir haberde, "Yasadışı örgüt yöneticisi olduğu" iddiasıyla Van F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Yusuf Kaplan'ın kaldığı odada bulunan bir mektup gerekçe gösterilerek suç duyurusunda bulunan cezaevi yönetiminin talebine takipsizlik kararı verilmesine rağmen, cezaevi yönetiminin aynı mektubu gerekçe göstererek Kaplan'a 11 gün hücre cezası, bir yıl açık görüğe çıkmama cezası ve gelen mektupların verilmemesi cezası verdiği iddia edildi.

9 Ağustos 2008 tarihli bir habere göre, Van F Tipi Cezaevi'nde PKK davasından hükümlü bulu-

nan Ömer Seydaoğlu'na dışardan gönderilen Ehmedê Xanî'nin *Mem û Zîn* ve Feqiyê Teyran'ı anlatan iki Kürtçe kitap önce dili anlaşılmadığından, sonra da sakıncalı bulunarak verilmedi

Mültecilerin Tutulduğu Merkezlerde Çıkan İsyanlar:

12 Haziran 2008 tarihli bir habere göre, 174 kişinin bulunduğu Kırklareli'ndeki Gaziosmanpaşa Mülteci Kampı'nda gece saat 01:00 sıralarında bir grup mülteci isyan çıkardı. Sınırdışı edilmek üzere işlemlerinin yapılması süresince burada konaklayan ve aralarında kadınlar ile çocukların da bulunduğu mültecilerin çıkardığı isyana polis müdahale etti.

Yaşanan arbede sırasında iki polisin silahını aldığı ileri sürülen mülteciler, kendilerini kampa kapatarak, dışarı çıkmak isteyenleri de rehin aldı. Kampa operasyon düzenleyen polisler,

çok sayıda gaz bombası atarken içeriden yarıdım çığlıkları duyuldu. İsyanı çıkaran bir grup mültecinin kampta kalan diğer mültecilerin dışarı çıkmasına engel oldukları öne sürüldü. Bu arada kampa giren ambulans, ölen 1 mültecinin cesedi ile yaralı bir mülteciyi Kırklareli Devlet Hastanesi'ne götürdü. Direnişlerini sürdüren mülteciler sabah saatlerinde teslim teslim oldu.

8 Aralık 2008 tarihli bir habere göre, Edirne Tunca Yabancılar Barınma Evi'nde kalan kaçak göçmenler isyan çıkardı. Gece saat 01:00 sularında meydana gelen olayda şahıslar kaldıkları koğuşların yataklarını ateşe verdi. 173 kaçak göçmenin tutulduğunu barınma evindeki olaya ilk önce görevli polis ekipleri müdahale etti. Daha sonra takviye kuvvet istendi. Polis ekipleri ile birlikte çok sayıda sağlık görevlisi, ambulans ve itfaiye ekibi barınma evine gönderildi. Dumanlı etkilenen 15 göçmen hastaneye kaldırıldı.

2. CEZAEVLERİNDE ŞÜPHELİ ÖLÜM, İNTİHAR ya da İNTİHAR TEŞEBBÜSLERİ VAKALARI

1. İbrahim Turan

Mardin Kapalı Cezaevi'nde tutuklu İbrahim Turan'ın (35), 6 Ocak 2008'de cezaevindeki diğer mahkûmlar tarafından dövülerek öldürüldüğü bildirildi.

2. Mustafa Özen

Aydın'da 11 Ocak 2007'de eşini öldürdükten sonra intihar girişiminde bulunan polis memuru Mustafa Özen (39), tedavisinin tamamlanmasının ardından konduğu Aydın E Tipi Kapalı Cezaevi'nde 7 Mart 2008'de intihar etti. Polis memurunun devam eden mahkemesinin 5 Mart 2008'de sonuçlandığı ve 13 yıl ağır hapis cezasına çaptırıldığı belirtildi.

3. Ş.Y.

17 Ocak 2008'de Manisa'nın Turgutlu İlçesi'nde, oturduğu binada bulunan iki daireyi kundakladığı ve çeşitlik hırsızlık suçlarına karıştığı suçlamalarıyla 25 gündür Turgutlu Ceza ve Tutukevi'nde tutuklu bulunan ilköğretim okulu öğretmeni Ş.Y. (40), tutuklu bulunduğu cezae-

vinde intihar etti. Koğuş tuvaletinin parmaklıklarında asılı bulunan Ş.Y. Turgutlu Devlet Hastanesi'ne kaldırılırken yolda hayatını kaybetti.

4. Hasan Eroğlu

26 Ocak 2008'de Ankara Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde, mide rahatsızlığı ve nefes almakta zorluk şikâyetleriyle revire kaldırılan Hasan Eroğlu'nun tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadığı ve kalp krizi geçirerek öldüğü açıklandı. 1949 doğumlu Eroğlu Mardin'in Dargeçit İlçesi'nde 1992 yılında tutuklanmış ve PKK'dan vasından müebbet hapse mahkûm olmuştu.

5. Nazmi Nejat Arıbaş

6. X.X.

Antalya L Tipi Cezaevi'nde 18 Şubat 2008'de Nazmi Nejat Arıbaş (35) ve adı belirtilmeyen 16 yaşında bir hükümlünün intihar ettiği belirtildi. Arıbaş'ın çevresindekilere cezaevinde yaşamının tehlikede olduğunu dile getirdiği ileri sürüldü.

7. Taner Çelik

Bir çocuğu taciz ettiği gerekçesiyle 21 yıla mahkûm olan Taner Çelik'in 22 Şubat 2008'de İnebolu Cezaevi'nde kendini astığı iddia edildi.

8. Tahsin Altun

16 Haziran 2008 İHD Diyarbakır Şubesine başvuruda bulunan Avukat Mesut Beştaş, müvekkili Tahsin Altun'un, 23 Ağustos 2006 tarihinde tutuklandığını ve Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde 27 Şubat 2008 günü sabah 03:45 sularında, kaldığı D2 koğuşunun kapı girişinde yerde yatar vaziyette ölü olarak bulunduğunu belirterek şu beyanda bulundu; "Maktul, ölümünden yaklaşık 1 buçuk ay önce de intihara teşebbüs etmiş, fakat cezaevi yönetimince psikolojik yardım ve yaşadığı ortamın kontrolüne dair herhangi bir denetim tedbiri uygulanmamıştır".

9. M.D.

Manisa'nın Nazilli İlçesi'ndeki E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan M.D.'nin (59) 5 Mart 2008'de koğuşun penceresine kendisini asarak intihar ettiği iddia edildi.

10. Osman Dönmez

Bir suç örgütünün lideri olduğu gerekçesiyle yargılanan Osman Dönmez'in, 22 Mart 2008'de, tutuklu kaldığı Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde geçirdiği kalp krizi nedeniyle kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

11. İsmail Hakkı Kaya

27 Mart 2008'de Antalya L Tipi Cezaevi'nde tutulan İsmail Hakkı Kaya (28) yatağında ölü bulundu. Ailesi Kaya'nın vücudundaki izler nedeniyle suç duyurusunda bulundu. Kaya'nın cezaevinde sürekli işkence gördüğünü ve bu yönde savcılığa 3 kere dilekçe vermesine rağmen sonuç alamadığını ifade eden İsmail Hakkı Kaya'nın babası, oğlunun vücudunun belli yerlerinde oluşan darp izlerinin tespit edildiğini ve ölümünün kendilerine 2 gün sonra haber verildiğini belirtti.

12. Mehmet Hayır

Trabzon'un Sürmene İlçesi'nin Küçükdere Köyü'nde tartıştığı akrabası İbrahim Hayır'ı (65) silahla öldürmek suçundan tutuklanan Mehmet Hayır (68), Bahçecik Cezaevi'nde geçirdiği kalp

krizi sonucu 2 Nisan 2008'de hayatını kaybetti. Hayır'ın kalp rahatsızlığı olduğu öğrenildi.

13. Halim Küçük

2 Mayıs 2008'de Kocaeli'nin Gebze İlçesi'ndeki M Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan Halim Küçük'ün (35) henüz belli olmayan bir sebeple cezaevinde intihar etti.

14. Ahmet Sağlam

26 Haziran 2008'de "Yasadışı silah ticareti yapmak" suçlamasıyla Antalya L Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan Ahmet Sağlam'ın (78) kalp krizi sonucu hayatını kaybettiği ileri sürüldü.

15. Kuddusi Okkır

Ergenekon soruşturması kapsamında 20 Haziran 2007'de tutuklandıktan sonra sağlık sorunları nedeniyle 1 Temmuz 2008'de akciğer kanserinden kaynaklanan rahatsızlığının ilerlemesi üzerine tahliye edilen Kuddusi Okkır, 10 Mayıs 2008'den beri tedavi gördüğü Edirne'deki Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Medikal Onkoloji Bölümü'nde 6 Temmuz 2008'de öldü.

16. Bülent Gülbay

12 Temmuz 2008'de, ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezasına çarptırılan Bülent Gülbay (40), tutulduğu Karaman Ermenek M Tipi Kapalı Cezaevi'nde koğuşundaki odada kendini ipe asarak intihar ettiği ileri sürüldü

17. Mehmet Sevil

18 Temmuz 2008'de Adana'da, cinayet suçundan mahkûm olan Mehmet Sevil (49) Kürkcüler Cezaevi'nde hayatını kaybetti. Sevil'in, akciğer kanserinden öldüğü öğrenildi.

18. Mehmet Ölçüm

Antalya'nın Manavgat İlçesi'nde Gökçek Yıldız (34) adlı kişiyi öldüren Mehmet Ölçüm (44), 20 Temmuz 2008'de Alanya L Tipi Cezaevi'nde çamaşır ipiyle banyodaki demire kendini astığı iddia edildi.

19. M.E.

21 Temmuz 2008'de Manisa'nın Nazilli İlçesi'nde E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan M.E. (67) koğuşun tuvaletine bağlı ipe intihar etti. Koğuşta bulunan diğer mahkûmlar

tarafından bulunan M.E., otopsisinin yapılması için morga kaldırıldı.

20. Aytekin Gümüşbaş

Muğla'nın Milas İlçesi'nde işlediği bir suçtan dolayı tutuklanan Aytekin Gümüşbaş, Muğla E Tipi Kapalı Cezaevi'nde geçirdiği rahatsızlık sonucu 24 Temmuz 2008'de öldü. 23 Temmuz 2008'de cezaevinde rahatsızlanan Gümüşbaş'ın, tedavisinin ardından tekrar cezaevine getirildiği; 24 Temmuz 2008 sabahı yine rahatsızlanınca hastaneye sevk edildiği fakat kurtarılamadığı ifade edildi. Gümüşbaş'ın 12 Nisan 2008'de Milas'ta kaldığı cezaevindeki mahkûmlar tarafından darp edildiği öğrenildi.

21. Yılmaz Özdemir

Fethiye Kapalı Cezaevi'nde 25 Temmuz 2008'de iki saat içerisinde 3 mahkûm rahatsızlanarak hastaneye kaldırıldı. Biri kalp krizi, diğeri solunum yetmezliği ve üçüncüsü de sinir krizi geçirdiği için hastaneye kaldırıldığı öğrenilen mahkûmlardan Yılmaz Özdemir (50) kurtarılamayarak hayatını kaybetti. Kalp krizi geçirdiği gerekçesiyle hastaneye getirilen ve burada hayatını kaybeden mahkûmun kesin ölüm nedeninin belirlenmesi için İzmir Adli Tıp Kurumuna gönderildi.

22. Alaattin Balamaz

25 Temmuz 2008'de Alaattin Balamaz (64) adlı kişinin, Adana Kürkçüler Cezaevi'nde merdivenlerden kayıp düşerek öldüğü ileri sürüldü.

23. Ali Çekin

"Yasadışı örgüte yardım ve yataklık yaptığı" iddiasıyla Siirt Kapalı Cezaevi'nde 2006 yılından bu yana cezaevinde tutulan ve karaciğer kanseri olan Ali Çekin (77), rahatsızlığından ötürü sevk edildiği İstanbul Metris Cezaevi'nden tedavi için götürüldüğü İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde 29 Temmuz 2008'de hayatını kaybetti

24. Şükrü Ege

İzmir'in Buca İlçesi Kaynaklar Beldesi'nde düzenlenen yolsuzluk operasyonu kapsamında tutuklanan Kaynaklar Beldesi Belediyesi'nin Hesap İşleri Müdürü Şükrü Ege (44), 4 Ağustos 2008'de tutuklu bulunduğu Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde geçirdiği kalp krizi sonucu

yaşamını yitirdi. Şükrü Ege'nin eşi Süheyla Ege ise, "Tansiyon hastası olması nedeniyle eşimin tutukluluğuna itiraz ettik. Türkiye'deki başka önemli davalarda bu tip sorunları yaşayan insanlar da serbest bırakılmıştı. Ancak, bizim başvurumuz değerlendirilmedi ve cezaevinde tutulmaya devam etti. Göz göre göre ölüme terk edildi. Ölümünden sorumlu olan kişilerden adalet önünde hesap soracağız" şeklinde açıklama yaptı.

25. Abdullah Ekinci

Abdullah Ekinci'nin (24) "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettiği" iddiasıyla tutuklu bulunduğu Tekirdağ E Tipi Cezaevi'nden tutukluluğunun 6. haftasında kaldırıldığı İstanbul Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde 2 Ağustos 2008'de intihar etti. Baba Mustafa Ekinci ise, oğlunun kendisine "beni burada öldürecekler, buradan sağ çıkamayacağım" dediğini savundu. Mustafa Ekinci, oğlunun vücudunda morluk ve izlerin bulunduğu dikkat çekti.

26. Mustafa Leventcanlı

Askerde rütbeli bir askere karşı geldiği için hakkında verilen 3 aylık cezasını tamamlamak üzere 20 gün önce Adana Açık Cezaevi'nde konulan Mustafa Leventcanlı (22), 7 Ağustos 2008'de banyoda kendisini hortumla asarak intihar etti.

27. Ahmet Siren

Bingöl M Tipi Cezaevi hükümlülerinden Ahmet Siren, 8 Ağustos 2008'de Bingöl'ün Saray Mahallesi'ndeki Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'ne jandarma ekipleri arasında giderken, yakın mesafeden kimlikleri henüz belirlenmeyen kişi ya da kişilerce silahla vuruldu. Olay yerinde yaşamını yitiren Siren'in vücuduna beş merminin isabet ettiği belirlendi. Olayla ilgili iki kişinin gözaltına alındığı açıklandı. Siren'in 2005 yılında Genç ilçesine bağlı Servi beldesinde Mehmet Polat'ı kasten öldürme suçundan hükümlü olduğu öğrenildi.

28. Abdülaziz Ekinci

21 Ağustos 2008'de Mardin Cezaevi'nde hükümlü bulunan Abdülaziz Ekinci'nin gardiyanların dayağı sonucu yaşamını yitirdi. Ekinci ailesi gardiyanlar hakkında suç duyurusunda bulunurken savcılık kovuşturmayaya gerek gör-

medi. Oğlunun görüş günlerinde de ancak iki koluna gardiyanların girmesiyle yürüyebildiğini anlatan Medine Ekinci, “oğlum sırtı, gözü morarmış görüğe geliyordu. Daha önce benimle konuşuyordu. Sonraları konuşamamaya başladı” dedi.

Adalet Bakanlığı'na yaptığı başvuruların sonuçsuz kalması üzerine İHD'ye başvuran anne Ekinci, İHD'nin girişimleri sonucu oğlunun Adana'da hastaneye kaldırıldığını söyledi. İHD Diyarbakır Şube Başkanı Muharrem Erbey de, anne Ekinci'nin başvuruları üzerine 22 Temmuz 2008 günü Adalet Bakanlığı, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, TBMM İnsan Hakları Komisyonu, Mardin Valiliği, Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı, Mardin Cezaevi İzleme Kurulu'na dilekçeler yazdıklarını, Medine Ekinci'nin 22 Ağustos günü yeniden İHD'ye başvurduğunu ancak oğlu Abdülaziz Ekinci'nin tedavi gördüğü Adana'da öldüğünü söyledi.

29. Cuma Bayram

İnek çaldığı iddiasıyla tutuklanarak Malatya'nın Doğanşehir İlçesi'ndeki cezaevine gönderilen Cuma Bayram'ın (60), 15 Eylül 2008'de kendisini çarşafı su borusuna asarak intihar ettiği bildirildi.

30. Duran Doğan

İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Sağlık Kurulu'nun “İnfaz Durdurma Raporu”na rağmen tahliye edilmeyen Duran Doğan (62), 9 ay önce konulduğu Metris Cezaevi'nde 2 Ekim'de hayatını kaybetti. Ocak ayında tutuklanarak Metris Cezaevi'ne konulan Doğan'ın yakalanmadan önce akciğer, kalp ve böbrek yetmezliği hastalıklarından dolayı sürekli tedavi gördüğü belirtildi.

31. Murat Çömez

32. Mecit Akaya

İstanbul Hasdal Askerî Cezaevi'nde 1 Ekim sabahı bir koğuştan çıkan yangında, dumandan zehirlenen Murat Çömez ve Mecit Akaya adlı 2 hükümlü asker hayatını kaybetti. Mecit Akaya'nın eşi Nurhayat Akaya ise, kocasının gardiyanlar tarafından öldürüldüğünü öne sürdü. Akaya, eşinin askerden firar suçundan tutuklu bulunduğunu belirterek “askerden duygusal bazı sorunlardan dolayı firar etti. Hasdal

Cezaevi'nde cezasını çekmeye başladı. Koğuştan arkadaşlarının isyan hazırlığında olduğunu söylüyordu. Gardiyanların kendilerine kötü davranışlar sergilediğini iletliyordu. Beni telefonla son aradığımda, ‘ben buradan sağ çıkamayacağım sanırım, hakkını helal et’ demişti. Kayınvalidem, Mecit toprağa verilirken vücudundaki darp izlerinin olduğunu söyledi. Ben de eşimin mezarının açılmasını istiyorum” dedi.

33. Engin Ceber

28 Eylül 2008'de İstanbul'un Sarıyer İlçesi'nde Haklar Derneği Girişimi tarafından düzenlenen “Ferhat'ı vuran polis hâlâ tutuklanmadı” konulu basın açıklamasının ardından, Yürüyüş Dergisi dağıtan Aysu Baykal, Engin Ceber, Özgür Karakaya, Cihan Gün ve Gözde Buldu, polis ekipleri tarafından “görevli polis memuruna mukavemet ettikleri” iddiasıyla darp edilerek gözaltına alındı. İstinye Karakolu'nda “işkençe gördüklerini” beyan eden 5 kişiden 4'ü Sarıyer Cumhuriyet Savcısının talebi ile Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı. Tutuklanarlardan Engin Ceber'in (29) gözaltında tutulduğu karakolda polis memurlarından ve cezaevinde gardiyanlar ile jandarma erlerinden gördüğü işkencelerden ötürü Şişli Etfal Hastanesi Yoğun Bakım Servisi'nde olduğu ve beyin ölümünün gerçekleştiği açıklandı. Halkın Hukuk Bürosu'ndan yapılan açıklamada şu bilgilere yer verildi: “6 Ekim 2008 Pazartesi günü Metris T2 Cezaevi'ne ziyaret amacı ile giden avukat Taylan Tanay, müvekkillerimizin Metris T2 Cezaevi'nde de işkençe gördüklerini beyanla Çağdaş Hukukçular Derneği Cezaevi Komisyonu'na talepte bulunmuştu. Komisyon üyeleri mağdurları ziyaret ve işkencenin durdurulması talebi ile suç duyurusunda bulunmak için kurum müdürü ve savcı ile görüşmek üzere Metris Cezaevi'ne gitmişler ve kurum müdüründen mağdurlardan Engin Ceber'in yaşamını yitirdiğini öğrenmişlerdir. Engin Ceber'in cenazesi şu anda Şişli Etfal Hastanesi'ndedir”.

34. Şenol Kazanasmaz

TAYAD, 25 Ocak 2009'da yaptığı basın açıklamasında, İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde bulunan adli mahkûm Şenol Kazanasmaz'ın zatüreden kaynaklı ölümünü bildirdi. Şenol Kazanasmaz yapılan açıklamaya göre 2008 yılının Ekim ayı başında yaşamını yitirmiştir. Raporla

olay şu şekilde anlatılmaktadır: “[Ölümünden] bir ay kadar önce rahatsızlanıyor. Revire çıkıyor ama ilgilenilmiyor. Tekrar çıkıyor ve hastaneye sevk ediliyor. Üşütmüşsün denilerek öksürük şurubu ve antibiyotikle geri gönderiliyor. Tekrar rahatsızlanıyor ve tekrar hastaneye götürülüyor. Kan tahlili yapıp geri gönderiliyor. Sonucun kurum doktoruna iletileceğini, onun gerekli işlemleri yapacağını söylüyorlar. Sonuç ulaşmıyor. Bir daha hastaneye sevk ediliyor. Ve sonunda zatüre teşhisi konuyor. On gün yatırılıp geri gönderiliyor. Geri geldikten sonra 3 gün nefes darlığı çekiyor. Acil hastaneye götürülüyor ve ertesi gün vefat ediyor. Ailesine haber verilmiyor. Hücre ve dosya arkadaşları kendi aileleri vasıtasıyla ailesine ulaşabilmişler”.

35. Hüseyin Şaşmaz

Gaziantep H Tipi Cezaevi’nde Hizbullah davasından 7 aydır tutuklu bulunan Hüseyin Şaşmaz’ın 6 Ekim’de intihar ettiği bildirildi. İddiaya göre Şaşmaz sabah saatlerinde mescide girerek ipe kendini tavana astı.

36. İsmet Kösebalaban

İsmet Kösebalaban (71), 17 Ağustos 1999’da meydana gelen Marmara depreminde 195 kişinin öldüğü Yalova’daki Çınarcık Sitesi’nin müteahhidi Veli Göçer’in binalarının bazılarının teknik uygulama sorumlusu olduğu için 18 yıl 9 ay hüküm giydi. Cezaevinde hastalanan Kösebalaban, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’e “böbrek yetmezliği” olduğu gerekçesiyle af başvurusunda bulundu. Durumu incelenen Kösebalaban’ın tahliye olmasına gerek görülmediği için, 28 Ağustos 2008’de af isteği reddedildi. Kösebalaban, 19 Ekim 2008’de hükümlü olarak tutulduğu Çanakkale Kapalı Cezaevi’nde yaşamını yitirdi.

37. Adem Yenilmez

Adem Yenilmez’in (29) tutuklu bulunduğu Muş Cezaevi’nde 24 Eylül 2008’de intihar ettiği açıklandı. Adem Yenilmez’in ablası Fatma Aygün ise, kardeşinin karnından 3 kez şişlenerek öldürüldüğünü ve onu öldürenlerin de olaya intihar süsü verdiğini savunarak şunları söyledi: “Kardeşim tutuklanırken bana ve çevresindeki herkese cezaevinde öldürülebileceğini söyledi. Bunu cezaevi yetkililerine de bildirip koruma

istemmişti. Tutuklandıktan bir hafta sonra 24 Eylül’de bize intihar ettiği bildirildi. Cesedin otopsi de Muş’taki hastaneler uygun olmadığından Malatya’da yaptırıldı. Elimizdeki otopsi raporuna göre kardeşimin karnında 3 yerinde şiş izi var. Ayrıca yaklaşık bir metre yüksekliğinde bir yerde de kendi pantolonunu ip gibi kullanıp kendisini asmış gösteriliyor. 1 metre 80 santim boyundaki bir insan iki karış yerde kendisini nasıl asabilir? Adalet Bakanı aynı yere beni götürüp assın, eğer ben ölürsem kardeşimin de intihar etmiş olacağına inanacağım. Bir insanın o şekilde ölmesine imkân yok. Bunun intihar olmadığını, intihar süsü verilmiş cinayet olduğunu herkes kolaylıkla anlayabilir.”

38. Umut Bayram

İstanbul’da Maltepe Cezaevi’nde bulunan Umut Bayram’ın (20) 7 Temmuz 2008’de kazağıyla kendisini asarak intihar ettiği 15 Kasım 2008’de öğrenildi. Oğlunun ölümünü 10 gün sonra baba Muzaffer Bayram oğlunun kafasında darp izine, elbiselerinde de kan lekelerine rastladığını ifade etti.

39. Fatih Kolbasar

Fatih Kolbasar’ın (31) Sakarya Ferizli L Tipi Cezaevi’nde 16 Aralık 2008’de kendini asarak intihar ettiği öğrenildi. Kolbasar’ın ağabeyi, kardeşinin ölümünün şüpheli olduğu gerekçesiyle savcılığa suç duyurusunda bulundu. Ferizli L Tipi Cezaevi yetkilileri ise Fatih Kolbasar’ın ölümünde herhangi bir kusurun olmadığını ve kaldığı odanın girişinde güvenlik kamerası bulunduğunu belirtti. Kaldığı odaya Kolbasar dışında kimsenin girmediğinin güvenlik kamerasında yer aldığını kaydeden yetkililer, cezaevinde çamaşır ipinin satılmasının ise serbest olduğunu ifade etti.

Cezaevinde Ölüm Davasında Cezasızlık...

“Yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde tutuklu bulunduğu sırada yakalandığı mesane kanseri hastalığı yüzünden 20 Temmuz 2004’te yaşamını yitiren Salih Sevilen’in ölümünde ihmalleri olduğu gerekçesiyle Tekirdağ 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılanan bir doktor ile 7 cezaevi infaz görevlisi 3 Kasım 2008’de görülen duruşmada beraat etti.

3. TEDAVİSİ ENGELLENEN TUTUKLU ve HÜKÜMLÜLER

Ağır Hasta Tutuklu ve Hükümlüler:

1) A. Hakim Eşiyok: Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'nde yatmakta olan A. Hakim Eşiyok'un, 1994 yılından beri kafasından aldığı bir darp sonucu 1.8 mm demir parçası ile yaşamakta olduğunu ve bu demir parçasının ameliyat ile alınabilecek durumdayken cezaevi idaresinin Eşiyok'un tedavi edilmesini engellediğini; ilaçlarla yaşamını sürdüren Eşiyok'un, aynı zamanda mide ülserine de yakalandığını belirtti.

2) Abdulsamet Çelik: Kan kanseri hastası olmasına rağmen İzmir Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde tutulan Abdulsamet Çelik, hakkında 4 ay önce Çelik'in muayene edilmesi için Adli Tıp Kurumu'na sevk edilmesi yönünde karar alınmasına rağmen sevk işleminin 15 Aralık 2008'de gerçekleştirildiği öğrenildi.

3) Ağa Sağlık: Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla yaklaşık 4 yıldır tutuklu bulunan Ağa Sağlık adlı kişinin hayatı tehlikesinin bulunmasına rağmen tedavi edilmediği iddia edildi. Kardeşinin aşırı kilo kaybı yaşadığını ifade eden ağabey Ahmet Sağlık, "kardeşim bir deri bir kemik kalmış. Yerinden kalkmakta bile ciddi zorluk yaşıyor. Bütün çabalarımıza rağmen cezaevi yönetimi tedaviye götürmüyor. Kardeşime bir şey olmasından korkuyoruz. Yetkililerin konuya el atmasını istiyoruz" dedi.

4) Behçet Yılmaz: Tekirdağ 1 Nolu F tipi Cezaevi, ağır astım hastası, tekli hücrede tek başına kaldığında gece kriz geldiğinde ilacını bile kullanmayacak kadar etkisiz hale geliyor. Nefes almakta bile zorluk çekiyor.

5) Erol Zavar: Ankara Sincan 1 Nolu F tipinde Cezaevi, mesane kanseri. Otuz yakın tıbbî müdahale ya da ameliyat geçirdi. Tecrit koşulları hastalığını ölümcül düzeye taşıdığı gibi hastalık ve rahatsızlıklarla da tanışmasına neden oldu. Cezaevinde bulunduğu sırada başlayan migren ve safra kesesi ağrıları, daha önce geçirdiği tüberküloz, gözaltı sırasında gördüğü işkenceler ile dizlerinde oluşan menüsküs bunların en başta gelenleridir. Mart 2007'de safra kesesi alındı.

Halen kanama ve ağrıların devam etmesi nedeniyle tetkikleri yapılmaktadır.

6) Gazi Dağ: Antalya E Tipi Cezaevi, belden aşağısı felçli, iyileşme şansı bulunmuyor.

7) Güler Zere: Kahramanmaraş Elbistan E Tipi Cezaevi'nde kalan Güler Zere'nin ağızında ne olduğu anlaşılamayan yaralar çıkmıştır. Yaralar giderek büyüyüp enfekte olduğu ve Güler Zere'nin yemek yemesini bırakın, nefes almasını bile engeller hale geldiği halde 2 aydır tedavisi yapılmamaktadır. Sevk edildiği Adana'ya tutuklu koğuşunda yer olmadığı gerekçesiyle götürülmeyen Güler Zere'den parça alınmış ve şimdi tetkik sonuçları beklenmektedir. 2 ay içinde yapılabilen tek tıbbî müdahale budur (TAYAD Raporu, 25 Ocak 2009).

8) Gülezar Akın: Adıyaman E Tipi Cezaevi, hipofizde tümör var. Üç yıldır tedavi oluyor. Yumurtalıklarda kist, belde fitik, belde yırtılma ve düzleşme ve mide ülseri var.

9) Halil Güneş: Diyarbakır, D Tipi Cezaevi, kemik kanseri, PET-BT osteozsarkom (kemik kanseri) rapor sonucu sol yedinci kostede (kolargo) genişleme ve SCREROTİK değişiklikler gözlenmiştir.

10) Halil Yıldız: Antalya L Tipi Kapalı Cezaevi, 82 yaşında, yaşlılıktan kaynaklı ve sağlık sorunları olduğunu, arkadaşlarının yardımı olmadan yaşamını sürdüremediğini belirtmiştir.

11) Hasan Tahsin Akgün: Tekirdağ F Tipi Cezaevi, ağır tecrit koşullarının yol açtığı psikolojik sorunlar nedeniyle yaşamını kendi başına sürdürebilecek durumda değildir.

12) Hasan Alkış: Kırıkkale F Tipi Cezaevi, kalp, tansiyon, ülser, Behçet gibi ağır sağlık sorunları mevcuttur. Adli tıp tarafından verilen 'içeride kalması uygun değildir' içerikli raporu olmasına rağmen tahliyesi gerçekleşmemiştir.

13) Hatice Bolat: Gebze M tipi Cezaevi, Wernicke Korsakoff hastası. Konuşma ve yürümede zorlanıyor. Belli aralıklarla gözleri tümüyle görmüyor, kılcal damarlarından kan akıyor,

yürümede ve konuşmakta zorlanıyor, vücutta uyuşmalar oluyor.

14) İnanet Mete: Kısa bir süre önce kalp ameliyatı geçirmiş, sık sık kriz geçiriyor, ayrıca siroz hastası, sinir tahripleri, damar tıkanıklığı, bel fıtığı ve dönem dönem vücudunun her tarafından derin yaralar açılıyor.

15) İsmet Ayaz: Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi, yaklaşık 10 yıldır "Çölyak" hastası ve kendi ihtiyaçlarını karşılayamıyor, bedeni 10 yaşında çocuk gibi.

16) İzzet Turan: Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi, ankilozon, mide ülseri, kemik erimesi, böbrek yetmezliği, bel fıtığı var.

17) Menduh Kılıç: İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Siroz hastasıdır.

18) Mesut Deniz: Ankara Sincan 1 Nolu F tipi Cezaevi, ileri derece şizofren; yaşamının en temel gereklerini dahi yerine getiremeyecek durumda. Ağırlaştırılmış müebbetle mahkûm olan ve tek kişilik hücrede bulunan Deniz, yemek yemiyor, yataktan çıkmıyor, temizliğine dikkat edemiyor.

19) Metin Kara (29): 10 Haziran 2008 tarihli bir haberde, İstanbul'da Ümraniye E Tipi Kapalı Cezaevi'nde kalan ve cezaevinde bağırsak enfeksiyonu kapan Metin Kara'nın (29) babası Ahmet Kara oğlunun bir yıldır tedavi edilmediğini belirtti.

20) Nesimi Kalkan: Mersin Silifke M tipi Cezaevi, yakalandığı "Çölyak" hastalığı nedeniyle hiçbir ihtiyacını tek başına karşılayamıyor.

21) Nizamettin Akar: Muş E Tipi Cezaevi'nde yatmaktayken, ağır sağlık sorunları yaşayan, gırtlak kanseridir. O nedenle Muş Devlet Hastanesi'nden Van'a oradan da Ankara Numune Hastanesi'ne sevk edilmiş durumdadır. Hastalığı ölümcüldür. Mevcut koşulları cezaevinde kalarak tedavi olmasına imkân verilmemektedir.

22) Remzi Aydın: Tekerlekli sandalyeye mahkûm. 9,5 yıldır cezaevinde bulunmakta, Kocaeli 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde yatmaktadır. Tekerlekli sandalye ile hareket edebilen mahkûm için verilen 20 Şubat 2007 tarihli AHİM kararı "tutukluluk süresi makul süreyi aşmıştır" yönündedir.

23) Süleyman Erol: İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde ağır tecrit koşullarında tutulan Erol'un psikolojik sorunlar olduğu ve 23 Şubat 2009'da da hücrelerinde bileklerini keserek intihara kalktığı bildirildi.

24) Yusuf Kaplan: Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi', 85 yaşındaki hükümlünün vücudunun % 79'u felçli. Kaplan'ın kalp yetmezliğinden koroner arter hastalığına, görme sorunundan solunum sistemi rahatsızlığına kadar birçok hastalığı bulunduğu, vücudunun yüzde 79'unu kullanamaz olduğuna dair rapor verdi.

CEZAEVLERİ İLE İLGİLİ EK KAYNAKÇA:

İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi, İç Anadolu Bölgesi Ağırlıklı, 3 Aylık Cezaevi Raporları.

İnsan Hakları Derneği Siirt Şubesi Cezaevi Raporu (Ocak 2008-Temmuz 2008) Siirt E Tipi Cezaevi.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Gebze Kapalı Cezaevi'ndeki Olaylara İlişkin Raporu: "Gebze Cezaevi'nde 18 Ekim 2008 Günü Yaşanan Saldırı İle İlgili Gözlemlerimiz".

TAYAD, 01 Ocak-31 Aralık 2008 Hapishaneler Hak İhlalleri Raporu, İstanbul Tutuklu Aileleri Bülteni Şubat 2009 Özel Sayısı.

DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Giriş

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) ünlü 301. maddesi değiştirildi. Yapılan değişiklikle birlikte "Türklük" ifadesi "Türk Milleti", "Cumhuriyet" ifadesi "Türkiye Cumhuriyeti Devleti" ifadeleri ile değiştirildi. Ayrıca bu suçtan verilecek cezanın üst sınırı üç yıldan iki yıla düşürüldü ve soruşturma yapılması da Adalet Bakanı'nın

iznine bağlandı. Bu düzenlemeyle birlikte 301. maddeden açılan dava ve yargılanan kişi sayısında ciddi bir azalma meydana geldi. Ancak cumhuriyet savcılarının "yasadışı örgüt propagandası yapmak" fiilini düzenleyen Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine, TCK'nin 301. maddesinin muadili olarak, daha sık başvurmaya başladığını gözlemliyoruz.

2008 yılı içinde düşünce ve ifade özgürlüğü alanında meydana gelen gelişmelerden kimi başlıklar:

2008 yılı içinde	İfade Özgürlüğü
Hakkında yayın durdurma ve/veya toplatma kararı verilen gazete sayısı:	48 ¹
Hakkında dava açılan kitap sayısı:	47
Hakkında erişim yasağı konan internet sitesi sayısı:	39 ²

301. maddede yapılan değişiklik elbette yeterli değildir. Türk Ceza Kanununda (TCK) düşünce ve ifade özgürlüğü bakımından sorun yaratabilecek ve birbiri yerine kullanılabilir en az 15 (on beş) madde bulunmaktadır. Düşünceyi ifade özgürlüğü konusunda sorun yaratabilecek bu maddeler, TCK'nin 84., 125., 132., 133., 134., 215., 216., 218., 285., 286., 288., 299., 301., 305. ve 318. maddeleridir. Bunlar dışında Terörle Mücadele Kanunu, Atatürk'ü Koruma Kanunu, Basın Kanunu ve RTÜK Kanunu, Siyasî Partiler Kanunu gibi yasalar da düşünceyi ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı niteliktedirler.

2008 yılında 18 gazeteci hakkında 11 dava açıldı ya da devam edildi. 7 gazeteci gözaltına alınırken bunlardan üçü tutuklandı ve iki soruşturma başlatıldı. Başbakanlık yedi gazetenin akreditasyonu uzatılmadı; Genelkurmay Başkanlığı ise bir gazetenin akreditasyonunu iptal etti. 48 gazetenin yayını durduruldu (bunlardan 47'sinin yayını 1 ay, birinin yayını 15 gün süreyle durduruldu). 22 gazete hakkında toplatma kararı verildi; aramalarda 1610 kopyaya el konuldu.

3 televizyonun yayınının engellenmesine karar verildi. 2008 yılı içinde 14 davada yayın yasağı getirildi.

¹27 gazete hakkında toplam 44 kez yayını durdurma ve/veya toplatma verildi. Bu gazeteler ve kaç kez toplatıldı: *Toplumsal Demokrasi*: 2, *Yedinciğün*: 3, *Çoban Ateşi*: 2, *Haftaya Bakış*: 2, *Yaşamda Demokrasi*: 2, *Azadiya Welat*: 2, *Yürüyüş*: 5, *Mavi ve Kent*: 1, *Mücadele Birliği*: 1, *Öteki Bakış*: 1, *Yeni Bakış*: 1, *Halk Gerçeği*: 1, *Devrimci Demokrasi*: 1, *Alternatif*: 3, *Özgür Halk*: 2, *Gelecek*: 3, *Gerçek*: 2, *Özgür Ülke*: 1, *Ülkeye Bakış*: 1, *Atılım*: 1, *Analiz*: 1, *Liseli Dev Genç*: 1, *Politika*: 1, *Denge Welat*: 1, *Yeni Mezopotamya*: 1, *İşçi Köylü*: 1, *Kızılbayrak*: 1.

²Erişim yasağı getirilen siteler: Youtube.com: 9, Gergerim.com: 1, Bianet.org: 1, Kürt medyası: 11, Sol siteler: 3, Kişisel sayfa, forum, tartışma grupları: 9, Video: 3, Vatan Gazetesi: 1, Eğitim Sen: 1.

TCK madde	125	129	214	215 ³	216	220 ⁴	222	257	277	278	285	288 ⁵	296	297	299	301 ⁶	314 ⁷	318 ⁸
<i>dava:</i>	9	1	1	40	16	5	15	2	1	1	4	9	1	1	2	56	8	12
<i>kişi:</i>	18	1	2	1434	29	8	30	2	1	1	5	14	1	1	2	91	45	16
<i>hapis cezası:</i>	1 yıl 11 ay 20 gün	-	-	62 yıl 1 ay 335 gün	4 yıl 9 ay	21 yıl 11 ay	7 yıl 10 ay	-	-	2 yıl 4 ay	-	2 yıl 6 ay	-	23 ay 10 gün	2 yıl 11 ay 15 gün	299 yıl 3 ay	5 ay	-
<i>para cezası:</i>	11840	-	-	162950	10000	375	3000	-	-	-	-	-	-	-	-	11010	-	-
<i>beraat:</i>	11	1	2	18	6	-	7	1	-	1	3	7	-	1	-	6	4	4
<i>devam eden:</i>	2	-	-	21	7	-	4	1	-	-	-	4	-	-	-	18	1	-

Kanun	2911 ⁹	TMY ¹⁰	Atatürk ¹¹	Siyasi partiler ¹²	Medeni kanun:	Kabahatler:
<i>dava:</i>	10	145	5	19	4	-
<i>kişi:</i>	38	514	6	38	4	4
<i>hapis cezası:</i>	30 yıl 3 ay	348 yıl 5 ay 25 gün	1 yıl 3 ay	14 yıl 11 ay	-	-
<i>para cezası:</i>	136450	232564	-	3780	25000	177
<i>beraat:</i>	-	7	-	1	-	-
<i>devam eden:</i>	-	33	1	5	1	-

³Yargılamayı Durdurma: 2, Soruşturma: 4, Gözaltı: 131, Tutuklanan: 35, 1 Beraati Temyiz Kararı.

⁴Tutuklama: 1.

⁵Tutuklama: 1.

⁶Yargılamayı Durdurma: 12, Soruşturma: 7, Gözaltı: 1.

⁷Gözaltı: 6, Tutuklama: 3.

⁸Gözaltı: 1, Tutuklama: 2.

⁹Tutuklama: 3.

¹⁰Yargılamayı Durdurma: 1, Soruşturma: 3, Gözaltı: 1, Tutuklama: 37, Toplatma: 1.

¹¹Soruşturma: 4.

¹²Soruşturma: 4.

TCK'nin 301. Maddesinde Yapılan Değişiklik

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) görüşülen "Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" başlıklı Ceza Yasası'nın (TCK) 301. maddesine ilişkin kanun teklifi, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) itirazlarına karşın kabul edildi.

29 Nisan 2008'de, saat 20:30'da başlayan ve sekiz saat süren görüşmeler sonucunda 65 oya karşılık 250 oyla kabul edilen kanun teklifi, 301. maddedeki "Türklüğü" ibaresi yerine "Türk Milleti", "Cumhuriyeti" kelimesi yerine de "Türkiye Cumhuriyeti Devleti" ifadesini getirdi.

Sert tartışmalar sonunda kabul edilen yasaya göre, 301. maddenin başlığı, "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" olarak değiştirildi.

301. maddenin yeni hali

"Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini veya Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, 6 aydan 2 yıla

kadar hapis cezasına çarptırılır. Devletin askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişilere de aynı ceza uygulanır.

"Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmayacak.

"Bu suçtan dolayı soruşturma yapılması, Adalet Bakanı'nun iznine bağlıdır."

301. madde nasıldı?

"Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" başlıklı yasa, 1 Haziran 2005 tarihinde şu şekilde yürürlüğe girmişti:

"(1) Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

"(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini, Devletin yargı organlarını, askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

"(3) Türklüğü aşağılamanın yabancı bir ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

"(4) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz."

1. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

1.1. Davalar ve Soruşturmalar

TCK. 125. MADDE

Ahmet K., Ercan T.

Bursa 3. Sulh Ceza Mahkemesi, Bursa'da, uluşım zammını protesto için 1,5 yıl önce düzenlenen eylemde, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a "Ampul Tayyip" diyerek "kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret" suçlamasıyla yargılanan Ahmet K., Ercan T. adlı iki öğrenciyi 5 Mart 2008'de 920'şer YTL para cezası verdi.

Ergun Babahan

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, 23 Temmuz 2008'de, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın 6 Mayıs 1972'de idam edilmeleriyle ilgili olarak 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e,

2 Ocak 2007'de *Sabah Gazetesi*'ndeki köşesinde "Elinizde Kan Var" dediği için Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinden yargılanan gazeteci Ergun Babahan'ı "siyasetçiye karşı eleştiri kırıcı da olabilir" gerekçesiyle beraat ettirdi.

Babahan, davaya konu yazısında "o üç ölümün kanı elinizde Sayın Demirel. Tarih sizin için şöyle yazacak: Üç gencin faşist rejim tarafından katli için şahsen çırpınan eski cumhurbaşkanı ve başbakan" diye yazmıştı.

Hasan Basri Aydın

Eski Adalet Bakanı Cemil Çiçek'e yazdığı bir dilekçeden dolayı yazar Hasan Basri Aydın TCK'nin 125. maddesinden Küçükçekmece 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 24 Eylül 2008'de yargılanmaya başladı.

Yazar Hasan Basri Aydın, daha önce de Cemil Çiçek'e hakareten yargılanmış, iki kez 15'er ay hapis cezasına çarptırılmıştı.

İbrahim Özdebak

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın AKP'nin kapatılması istemiyle açtığı davaya bir karikatüründe tepki gösteren Yeni Asya Gazetesi çizeri İbrahim Özdebak'ın TCK'nin 125. maddesinden cezalandırılması için dava açıldı. Özdebak'ın yargılanmasına 26 Eylül 2008'de Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Mahmut Acar

15 Temmuz 2007'de Elektronik posta yoluyla AKP'nin internet sitesine "Size oy verenin ..." diyerek mesaj gönderen ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın şikâyeti üzerine hakkında dava açılan çiftçi Mahmut Acar'ın davası 23 Temmuz 2008'de Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde ilk celsede karara bağlandı. Acar, "kamu görevi yapan kişiye hakaret" suçundan Mahmut Acar'ı 1 yıl hapse çarptırdı. Hâkim, Acar'ın cezasını erteledi.

Michael Dickinson

Kadıköy Adliyesi önünde açtığı kolaj sergisinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı "Bush'un köpeği" olarak tasvir eden Yeditepe Üniversitesi eski öğretim üyesi ve kolaj sanatçısı Michael Dickinson, "Başbakan'a hakaret ettiği" gerekçesiyle İstanbul Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan 25 Eylül 2008'de beraat etti.

Perihan Mağden

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Perihan Mağden'in 14 Şubat 2008'de *Radikal Gazetesi*'nde "Başbakan Peki İşini Seviyor mu?" başlıklı köşe yazısında "kişilik haklarına saldırıda bulunduğu" iddiasıyla *Radikal Gazetesi* ve Perihan Mağden aleyhinde açtığı tazminat davasının 23 Ekim 2008'de Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen duruşmasında *Radikal Gazetesi* ve Perihan Mağden'in 5000 YTL manevî tazminat ödemesine karar verildi.

Ankara 10. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen diğer tazminat davasının karar duruşmasında 22 Mayıs 2008'de *Tempo Dergisi*'nde Cemal Subaşı'nın "İşte İpleri Koparan Konuşma-Devletin Zirvesindeki Küslüğe İlişkin Ankara

Fısıltıları" başlığıyla yaptığı haberden ötürü Subaşı'nın Emine Erdoğan'a 5000 YTL manevî tazminat ödemesine karar verildi.

Tuncay Özkan

Tuncay Özkan, bir televizyon programında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a hakâret ettiği gerekçesiyle Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 125. maddesi uyarınca yargılandığı davadan 12 Mayıs 2008'de 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme cezayı erteledi.

Gökçer Tahincioğlu, Oya Armutçu, Ali Dağlar, Aslı Sözbilir, Kemal Göktaş, Ersin Bal, Hilal Köse, Erkan Acar ve Sedat Güneç

Malatya Zirve Yayınevi davası sanıklarının mesaj gönderdiği telefonlardan birinin İstanbul Kartal Cumhuriyet Savcısı Refik Hakan Başverdi'ye ait olduğunu haberleştiren *Milliyet Gazetesi* muhabiri Gökçer Tahincioğlu, *Hürriyet Gazetesi* muhabirleri Oya Armutçu, Ali Dağlar, Aslı Sözbilir, *Vatan Gazetesi* muhabiri Kemal Göktaş, *Akşam Gazetesi* muhabiri Ersin Bal, *Cumhuriyet Gazetesi* muhabiri Hilal Köse, *Zaman Gazetesi* muhabirleri Erkan Acar ve Sedat Güneç hakkında 2 yıl 8 aya kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı. Dokuz gazetecinin yayın yasağı bulunmayan dosyadaki bir belge nedeniyle "hakaret" suçundan yargılanacakları 5 Mart 2008'de öğrenildi.

Başsavcılık, katliamla ilgili soruşturma sırasında bir GSM firmasından sanıkların kullandığı hatlardan kimlerle görüşüldüğünü sordu. Gelen yanıtta aralarında Başverdi'nin de bulunduğu isimlerin üzerine kayıtlı telefonlarla görüşmeler yapıldığı anlaşıldı.

Gazeteciler, sanıkların görüştüğü numaraların cumhuriyet savcısı, Adalet Bakanlığı'nın da inceleme başlattığı, asker ve polis gibi kamu görevlileri üzerine kayıtlı olduğuna yönelik belgeyi haberleştirmişlerdi.

İstanbul Kartal Cumhuriyet Savcısı Refik Hakan Başverdi'nin, adına kayıtlı cep telefonuyla Malatya'daki Zirve Yayınevi cinayeti sanıklarından biriyle mesajlaştığı yönünde haber yaptıkları gerekçesiyle Kartal 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan 9 gazetecinin 11 Eylül 2008'de görülen duruşmasında beraati kararlaştırıldı.

TCK. 129. MADDE**Yücel Sayman**

Agos Gazetesi'nin 16 Mayıs 2006'da Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı bir duruşmada Kemal Kerinçsiz'e "hakaret ettiği" suçlamasıyla yargılanan İstanbul Barosu eski Başkanı Doç. Dr. Yücel Sayman, Sultanahmet'teki İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 129. maddesi uyarınca görülen davanın 27 Kasım 2008'deki duruşmasında beraat etti.

TCK. 214. MADDE**İbrahim Öpengin, Erkan Çapraz**

Diyarbakır Koşuyolu Parkı'nda 12 Eylül 2006'da 10 kişinin ölümüne ve 4 kişinin yaralanmasına neden olan patlamayı kınayan basın açıklamasını okuyan Şemdinli Belediye Meclis üyesi İbrahim Öpengin ve açıklamayı haberleştiren Yüksekova Haber Genel Yayın Yönetmeni Erkan Çapraz, TCK'nin 214. maddesi uyarınca "suç işlemeye tahrik ettikleri" suçlamasıyla Şemdinli Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davadan 18 Haziran 2008'de beraat ettiler.

TCK. 215. MADDE**10 Kişi**

Ankara'da 1977 yılında açılan ateş sonucu güvenlik güçleri tarafından öldürülen Ertuğrul Karakaya'nın mezarında 8 Haziran 2006'da anma düzenledikleri için hakkında "suçu ve suçluyu övdükleri" suçlamasıyla dava açılan anne Ayşe Karakaya'yla birlikte 10 kişi hakkında verilen beraat kararını savcılık "Ertuğrul Karakaya'nın yasak silah taşıma ve güvenlik görevlilerine silahla direnme eylemi sırasında öldüğünü" gerekçe göstererek 22 Mart 2008'de temyiz etti.

Hâkim, Karakaya'nın herhangi bir suçtan mahkûm olmadığını, anma sırasında atılan sloganların da "çok seslilik, tolerans ve hoşgörü" ile değerlendirilmesi gerektiğine hükmederek 10 kişi hakkında beraat kararı vermişti.

23 Kişi

7 Şubat 2008'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen duruşmada DTP milletvekillerinden Sebahat Tuncel, Emine Ayna ve Fatma Kurtulan'ın da aralarında bulunduğu 23

kişinin, yaptıkları bir basın açıklamasıyla ilgili olarak Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215/1. maddesinde yer verilen "suçu ve suçluyu övme" fiilinden yargılanmalarına devam edilmesi kararlaştırıldı. Mahkeme Heyeti Başkanı Orhan Karadeniz, milletvekili seçilen Sebahat Tuncel, Emine Ayna ve Fatma Kurtulan'ın, üzerlerine atılı suçun, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefet etmek olduğunu, Anayasa'nın 14. maddesi kapsamında kalması nedeniyle Anayasa'nın 83/2. maddesi uyarınca yasama dokunulmazlığı kapsamında bulunmadığını söyleyerek, suç tarihinin de milletvekili seçilmeden önceki tarihler olduğunu anlaşıldığını belirterek, sanıkların yargılanmasının milletvekilliği dönemi sonuna bırakılması talebinin reddine karar verildiğini açıkladı.

28 Avukat

Abdullah Öcalan ile görüşmek için 2 Şubat 2007-26 Haziran 2007, 3 Temmuz 2007-6 Kasım 2007 tarihleri arasında faks aracılığıyla Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na müracaatta bulunan Öcalan'ın 28 avukatı hakkında, görüşme için yaptıkları müracaatlarda "sayın" hitabına yer verdikleri gerekçesiyle Adalet Bakanlığı, Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2 Şubat 2008'deki başvurusu üzerine soruşturma başlattı.

56 Belediye Başkanı

30 Aralık 2005'te Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen'e Roj TV'nin kapatılmaması için mektup gönderen 56 belediye başkanının TCK'nin 314/3. ve 220/7. maddeleri uyarınca 11 Mart 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davada, davanın savcısı esas hakkındaki mütalaasını değiştirdi. Savcı, başkanlar Hasan Karayaya, Fahrettin Astan ve Nusret Aras'nın, mektuba imza atmadıklarını ifade ettikleri için beraatlerini, diğer başkanların da "suç ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle TCK'nin 125. maddesi uyarınca 2 yıl hapis cezası istedi.

Sanık belediye başkanlarının avukatları Meral Danış Beştaş, Sezgin Tanrıkulu, Cihan Aydın ve Ömer Halefoğlu'nun hazır bulunduğu duruşmada, Danimarka'daki 33 belediye başkanının 56 belediye başkanını desteklemek için Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a gönderdiği mektup da dosyaya kondu.

Yargılama, müdahil avukatlarının iki yıl hapis cezası öngören bu mütalaaya göre savunma yapımları için 15 Nisan 2008'e bırakıldı.

Davanın 15 Nisan 2008'de görülen duruşmasında, 56 belediye başkanı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Cezayı 2 ay 15 güne indiren mahkeme, TCK'nin 52/2. maddesi uyarınca verilen hapis cezalarını 1875 YTL para cezasına çevirdi.

Belediye başkanları, TCK'nin 314/3. ve 220/7. maddelerinden yargılanırken 11 Mart 2008'de görülen duruşmada savcının esas hakkındaki mütalaasını değiştirmesiyle 15 Nisan 2008'de TCK'nin 215. maddesinden yargılandı.

10 Kişi

Abdullah Öcalan'a "sayın" diye hitap ettikleri gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinde düzenlenen "suçu ve suçluyu övmek" suçundan İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 18 Haziran 2008'de yargılanan 10 kişi, üzerlerine atılı suçta aleniyet unsuru oluşmadığı gerekçesiyle beraat etti.

23 Kişi

23 Haziran 2008'de Adana'da "Sayın Öcalan" diyerek kendilerini ihbar etmek için savcılığa dilekçe veren yaklaşık 200 kişilik gruptan 5 kişi, Mardin'in Malazgirt İlçesi'nde ise 23 kişi gözaltına alındı.

600 Kişi

14 Ağustos 2008'de Muş'un Varto İlçesi'nde "Sayın Öcalan" kampanyası kapsamında savcılığa dilekçe vererek kendilerini ihbar eden 600 kişi hakkında soruşturma başlatıldı. Soruşturma kapsamında imza verenlerden şu ana kadar Leylek, Yeşilpınar, İcmeler, İlbey, Kaynarca Köylerinden 300 kişinin ifadeleri alınırken, kalan 300 kişi ise gruplar halinde savcılığa çağrılmaya başlandı.

30 Kişi

Devrimci 78'liler Federasyonu üyesi 30 kişi, Tokat'ın Kızıldere Köyü'nde düzenlenen basın açıklamasında Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinde düzenlenmiş "yasadışı örgütün amacı doğrultusunda suçu ve suçluyu

övdükleri" suçlamasıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde haklarında açılan davanın 11 Eylül 2008'de görülen duruşmasında 5'er ay hapis cezası aldı.

43 Kişi

Adana'da "Sayın Öcalan" yazılı dilekçeyle kendini Adana Cumhuriyet Başsavcılığı'na 23 Haziran 2008'de ihbar eden DTP üyesi 43 kişiye "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinden Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı 28 Eylül 2008'de öğrenildi.

23 Kişi

Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi'nde, Cumhuriyet Savcılığı'na verdikleri dilekçede, "Sayın Öcalan" ifadesini kullandıkları için 6 Ekim 2008'de gözaltına alınan 23 kişi hakkında Bozova Cumhuriyet Savcılığı tarafından "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinden dava açıldı.

39 Kişi

Kars'ta 2 Temmuz 2008'de savcılığa "Sayın Öcalan" yazılı dilekçe veren 39 kişi hakkında "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinden Kars Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

20 Kişi

Şanlıurfa Halfeti Sulh Ceza Mahkemesi 4 Kasım 2008'de, "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçeleri 23 Eylül 2008'de savcılığa veren 20 kişiye "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle 1500'er YTL para cezası verdi.

13 Kişi

Feshedilen DEHAP'ın Genel Başkanı Tuncer Bakırhan'ın da aralarında bulunduğu 13 kişinin, Abdullah Öcalan'a "sayın" dedikleri gerekçesiyle TCK'nin 215. maddesinden yargılandıkları davaya Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 17 Şubat 2008'de devam edildi.

Duruşmada söz alan Bakırhan "insanlara hitap etme özgürlüğünün yargılanmasını kabul etmiyorum. Benim kime nasıl hitap edeceğimi mahkemeler belirleyemez. Birisi çiçeği sever, birisi sevmez" dedi.

150 Kişi

Muş'un Bulanık İlçesi'nde "Sayın Öcalan" diyerek kendini ihbar eden 150 kişi, haklarında açılan soruşturma kapsamında, Bulanık Cumhuriyet Savcılığı'na 14 Haziran 2008'de ifade verdi.

23 Kişi

23 Haziran 2008'de Muş'un Malazgirt İlçesi'nde "Sayın Öcalan" diyerek kendini ihbar eden 23 kişi gözaltına alındı.

61 Kişi

Mersin'de "Abdullah Öcalan'a sayın diyerek kendimi ihbar ediyorum" dilekçelerini savcılığa vererek kendilerini ihbar edenlerin evlerine polis ekipleri tarafından 23 Haziran 2008'de baskın düzenlendi. Baskında 61 kişi gözaltına alındı. Söz konusu 61 kişi 25 Haziran 2008'de serbest bırakıldı.

6 Kişi

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde 28 Şubat 2008'de yapılan basın açıklaması metninde "Sayın Öcalan" ifadesi bulunduğu gerekçesiyle haklarında TCK'nin 215. maddesinden dava açılan 6 kişinin yargılanmasına 10 Temmuz 2008'de Bismil Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Mahkeme, dosyadaki eksikliklerin tamamlanması için duruşmayı erteledi.

29 Avukat

Abdullah Öcalan'ın 29 avukatı hakkında Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Öcalan'a "Sayın" diye hitap ettikleri gerekçesiyle TCK'nin 215. maddesinden dava açıldı.

83 Kişi

9 Eylül 2008'de İstanbul'da "Eğer 'Sayın Abdullah Öcalan' demek suçsa bende bu suçu işliyorum ve kendimi ihbar ediyorum" kampanyası çerçevesinde kendini ihbar ettikleri için haklarında soruşturma açılanların sayısının 83'ye yükseldiği öğrenildi.

10 Kişi

Ağrı'da 23 Aralık 2008'de yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 10 kişi çıkarıldıkları mahkemece "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla 24 Aralık 2008'de tutuklandı.

Adnan Şahin, Zeliha Aldatmaz, Sadık Cebe ve Baran Çakmak

27 Kasım 2008'de Kocaeli Üniversitesi'nde düzenlenen etkinliklere katıldıkları gerekçesiyle haklarında arama kararı çıkarılan 11 kişiden Adnan Şahin, Zeliha Aldatmaz, Sadık Cebe ve Baran Çakmak "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla Kocaeli 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 29 Aralık 2008'de tutuklandı.

Abdullah Eflatun, Hakkı Yıldırım, Murat Farısoğulları, Bedri Turan, Mustafa Batige, Hasan Adsız

Diyarbakır'da 'Sayın Öcalan' kampanyası kapsamında 7 Temmuz 2008'de 28 bin dilekçenin posta yolu ile savcılığa gönderildiği açıklanmaya katıldıkları gerekçesiyle 9 Temmuz 2008'de gözaltına alınan 8 DTP'li Abdullah Eflatun, Hakkı Yıldırım, Murat Farısoğulları, Bedri Turan, Mustafa Batige, Hasan Adsız 10 Temmuz 2008'de tutuklandı.

Abdulhamit Hamarat, Yusuf Şık, Hamit Titiz, Savaş Dumuz, Sinan Kutlucan, Halil Çelik, Fara Akbulut ve Şahin Durdu

Şanlıurfa'nın Birecik İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın doğum nedeniyle düzenlenen 'Amarra Yürüyüşü'ne katılan Abdulhamit Hamarat, Yusuf Şık, Hamit Titiz, Savaş Dumuz, Sinan Kutlucan, Halil Çelik, Fara Akbulut ve Şahin Durdu adlı 8 kişi "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla 7 Mayıs 2008'de tutuklandı.

Ahmet Türk

Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi 26 Şubat 2008'de DTP Mardin Milletvekili Ahmet Türk'ün "Sayın Öcalan" dediği için TCK'nin 215. maddesinden yargılandığı davayı, Türk'ün milletvekili olması nedeniyle durdurdu.

Ayhan Karahan, Ekin Yağmur Yılmaz

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam edilişlerinin 36. yıldönümü nedeniyle Yurtsever Cephe Muğla İnişiyatifi tarafından 6 Mayıs 2008'de Muğla Nazım Kültürevi'nde düzenlenen anma etkinliğinde konuşma yapan Yurtsever Cephe Bodrum Sözcüsü Ayhan Karahan ve Ekin Yağmur Yılmaz hakkında, "suçu ve suçluyu övmek", "yasaya aykırı toplantı düzenlemek" suçlamasıyla dava açıldı. Karahan ve Yılmaz, Muğla 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 20 Kasım 2008'de yargılanmaya başladı.

Aysel Tuğluk

DTP Diyarbakır Milletvekili Aysel Tuğluk'un, 11 Aralık 2006'da Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'nde yaptığı konuşma sonrası, hakkında TCK'nin 215. maddesinden açılan dava, Tuğluk'un dokunulmazlığının bulunması nedeniyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 11 Haziran 2008'de durduruldu.

Bedirhan Alkan

DTP Yüksekova eski İlçe Başkan Yardımcısı Bedirhan Alkan'a 16 Şubat 2007'de yaptığı basın açıklamasında "Sayın Öcalan uluslararası komplo sonucu Türkiye'ye getirilmiştir" dediği gerekçesiyle Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 8 Ocak 2008'de TCK'nin 215. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezası verildi. Ceza daha sonra 500 YTL para cezasına çevrildi.

Birhat Akdeniz

Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinde düzenlenen "suçu ve suçluyu övmek" ve TCK'nin 216. maddesinde düzenlenen "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek" fiillerini işlediği gerekçesiyle 90 gün hapis cezasına çarptırılan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Çanakkale Biga İlçe Başkanı Birhat Akdeniz 6 Kasım 2008'de tutuklanarak Çanakkale Cezaevi'ne gönderildi.

Brader Musiki

27 Ağustos 2008'de Hollanda'dan İstanbul'a gelen Kürt sanatçı Brader Musiki, Diyarbakır 6. Ağır Ceza'nın aldığı tutuklama kararından dolayı Diyarbakır Savcılığı'nın emri ile Atatürk Havaalanı'nda gözaltına alındı. Sanatçının Diyarbakır Festivali ve Newroz kutlamaları katılımı nedeniyle gözaltına alındığı belirtildi.

Cihan Destan

Siirt'te 1 Şubat 2008'de evine baskın düzenlenen Cihan Destan, Roj TV'ye katılarak verdiği demeçte "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla tutuklandı.

Cihat Altıntaş

Tokat Demokrat Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Cihat Altıntaş, Mahir Çayan ve Kızıldere Katliamı ile ilgili yaptığı haberler nedeniyle TCK'nin 215. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla Tokat 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 21 Nisan 2008'de 45 gün

hapis cezasına çarptırıldı. Hapis cezası daha sonra para cezasına çevrildi.

Dalha Kaya

19 Şubat 2008'de Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde Demokratik Toplum Partisi İlçe eski Başkanı Dalha Kaya "Öcalan siyasi irademdir" adlı referanduma katılarak "suç ve suçluyu övmek" fiilini işlediği gerekçesiyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davada Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215. maddesi uyarınca verilen 500 YTL para cezasını ödemediği gerekçesiyle tutuklandı.

Ekrem Polatsoy

6 Şubat 2008'de DTP Şanlıurfa İl Yöneticisi Ekrem Polatsoy, 22 Temmuz seçimleri öncesinde Şanlıurfa'da İbrahim Binici adına düzenlenen mitingde saygı duruşunda bulunduğu gerekçesiyle Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne ifade vermeye çağrıldı. Terörle Mücadele Şubesi'nde ifadesi alındıktan sonra kardeşini arayan Polatsoy, iki sivil polis memurunun kendisini Suruç'a götürdüğünü bildirdi.

Enis Mazhar Tayman

Diyarbakır eski Belediye Başkanı Mehdi Zana ile 31 Ağustos 2006'da yaptığı röportaj nedeniyle "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla hakkında dava açılan *Tempo Dergisi* toplum haberleri editörü Enis Mazhar Tayman Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 4 Kasım 2008'de görülen duruşmada beraat etti.

Esat Canan

PKK militanlarına "şehit" dediği iddiasıyla TCK'nin 215. maddesinden Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanan eski Hakkâri Milletvekili Esat Canan 8 Haziran 2008'de beraat etti.

ABD'nin Ankara Büyükelçiliği konutundaki yemekli toplantıda, ABD'nin terörle mücadele eski özel temsilcisi Joseph Raltson ile bir grup eski ve yeni milletvekiliyle buluşmuş; Raltson'un "PKK'yle mücadele konusunda ne düşündüklerini" sorması üzerine, Canan "Güneydoğu'nun da şehitleri var" demişti. Toplantıya katılan bazı milletvekilleri, Canan'ın bu sözlerini "PKK'lilere şehit dedi" diye yorumlayıp, basına da böyle aksettirince, Canan hakkında "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla dava açılmıştı.

Esat Duman, İmdat Derin

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 16 Mart 2008'de Halepçe Katliamı'nın yıldönümüne katılan Esat Duman ve İmdat Derin adlı 2 kişi "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle 5 Mayıs 2008'de tutuklandı.

Ethem Açıkalin

İnsan Hakları Derneği (İHD) Adana Şubesi Başkanı Ethem Açıkalin'a 1 Eylül 2007'de Dünya Barış Günü'ne ilişkin yapılan açıklamada "gerilla" dediği için "suçu ve suçluyu övmek" ve "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla dava açıldı. Açıkalin, davanın ilk olarak Adana 5. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından açıldığını ve takipsizlik kararı verildiğini ardından dosyanın TMY kapsamında olduğu için Adana Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderdiğini söyledi.

Fahrettin Kepenek

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 1 Mayıs etkinlikleri kapsamında Kürtçe parça seslendiren yerel sanatçı Fahrettin Kepenek, "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle 15 Ağustos 2008'de tutuklandı.

Ferhan Türk, Rıdvan Olcasöz, İlhan Öğmen, M. Nuri Serhanoğlu, Sultan Uğraş, Fara Akbulut, Selahattin Ece, Felekê Tanırgan, Gülistan Öncü ve İsmail Asi

28 Ekim 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, "Sayın Öcalan" kampanyası çerçevesinde Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde ihbar dilekçesi verdikleri gerekçesiyle Ferhan Türk, Rıdvan Olcasöz, İlhan Öğmen, M. Nuri Serhanoğlu, Sultan Uğraş, Fara Akbulut, Selahattin Ece, Felekê Tanırgan, Gülistan Öncü ve İsmail Asi adlı 10 kişiyi "örgüt propagandası yapmak" ve "suç ve suçluyu övmek" iddiasıyla birer yıl hapis cezasını çarptırdı.

Ferhat Gelici

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 1 Eylül 2006 tarihinde açılan "Barış çadırı"nda sunuculuk yapan DTP Şemdinli İlçe Yöneticisi Ferhat Gelici hakkında "Sayın Öcalan" dediği için TCK'nin 215. maddesi uyarınca Şemdinli Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı 6 Mayıs 2008'de öğrenildi.

Gökhan Türkan, Sancar Yamaç ve Zeki Sarıca

Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, idam edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı 6 Mayıs 2007'deki anma töreninde basın açıklaması yapıp afiş taşıyanlardan Gökhan Türkan, Sancar Yamaç ve Zeki Sarıca adlı 3 kişi hakkında, TCK'nin 215. maddesinin düzenlediği "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla açılan davanın 11 Mart 2008'de Tunceli Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen 2. duruşmasında, Türkan, Yamaç ve Sarıca hakkında "suçun unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verildi.

Halis Yurtsever

Hatay'da 17 Mart 2007'de düzenlenen bir basın toplantısında "Sayın Öcalan" dediği için, hakkında Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan DTP eski İl Başkanı Halis Yurtsever'e TCK'nin 215. maddesi uyarınca 2 ay 15 gün hapis cezası verildiği 14 Nisan 2008'de öğrenildi.

Halis Yurtsever

17 Mart 2007'de Hatay'da düzenlenen Newroz kutlaması dolayısıyla yapılan basın toplantısında "Sayın Öcalan" dediği için Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Hatay eski İl Başkanı Halis Yurtsever, 4 Haziran 2008'de görülen karar duruşmasında Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Hamit Kaya, Yahya Baran

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Esendere Beldesi'nde "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçeyi savcılığa verdikleri için haklarında dava açılan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Esendere Belde Başkanı Hamit Kaya ve Yahya Baran, Yüksekova Asliye Ceza Mahkemesi'nde Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinden yargılandıkları davanın 7 Kasım 2008'de sonuçlanan duruşması sonrasında "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla tutuklandı.

Hasan Beliren

DEHAP eski Adana İl Başkanı Hasan Beliren Abdullah Öcalan'a "sayın" dediği için TCK'nin 215. maddesi uyarınca Adana 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 29 Mart 2008'de görülen duruşmasında beraat etti.

Hasan Güzel, Kazım Kurt, Hurşit Tekin, Salih Yıldız ve Hurşit Altekin

2 Temmuz 2008'de Hakkâri'de Abdullah Öcalan'a "sayın" diye hitap ettiklerini gerekçe göstererek savcılığa kendileri hakkında ihbarda bulunan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Hakkâri İl Başkanı Hasan Güzel, Hakkâri Belediye Başkanı Kazım Kurt, Şemdinli Belediye Başkanı Hurşit Tekin, Yüksekova Belediye Başkanı Salih Yıldız ve Yüksekova Esendere Belediye Başkanı Hurşit Altekin savcılık talimatıyla gözaltına alındı.

Hatip Dicle ve Selim Sadak

11 Mart 2008'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, kapatılan Demokrasi Partisi'nin (DEP) eski milletvekilleri Hatip Dicle ve Selim Sadak'ı TCK'nin 215. maddesi uyarınca 6'şar ay hapis cezasına çarptırdı.

Mahkeme, sanıkların geçmişteki halleri göz önüne alındığında ileride bir daha suç işlemecekleri konusunda yeterli kanaat edinilemediği gerekçesiyle Dicle ve Sadak'ın, TCK'nin 51. maddesi gereğince cezalarının ertelenmesine yer olmadığına karar verdi.

Savcı, Hatip Dicle'nin 19 Eylül 2005'te Roj TV'de HPG militanlarına "gerilla" şeklinde hitap edip militanların siyasi sürece katılmasını istediğini ve Abdullah Öcalan'a da "sayın" diyerek "Öcalan'ın üzerinde devam eden tecrit uygulamalarının Kürt halkı tarafından kabul edilmediği" şeklinde beyanatta bulunduğunu belirtti.

Savcı, Selim Sadak'ın ise 21 Eylül 2005'te Roj TV'de PKK'nin 15 yıldan beri savaştığını söylediğini, ayrıca Öcalan'a "sayın" diye hitap ettiğini aktardı.

Hilmi Öncü, Musa Alkan, Davut Bozan ve Şükran Ökmen

9 Haziran 2008'de "Abdullah Öcalan'a 'Sayın' diyerek kendimizi ihbar ediyoruz" kampanyası kapsamında toplanan 300 imzayı Mardin Cumhuriyet Savcılığı'na teslim etmek isteyen Demokratik Toplum Partisi (DTP) Mardin İl Başkanı Hilmi Öncü, Demokratik Kent Meclisi Sözcüsü Musa Alkan, İl Genel Meclis Üyeleri Davut Bozan ve Şükran Ökmen'den oluşan 4 kişilik heyet savcılığın talimatıyla gözaltına alındı.

Hüseyin Aykol, Ali Turgay

Yedinciğin Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Aykol ve gazetenin Yazışları Müdürü Ali Turgay'a İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, gazetenin 10-16 Kasım 2008 tarihli sayısında Abdullah Öcalan için "Kürt Halk Önderi" ifadesinin kullanılmasından dolayı Aykol ve Turgay'ın TCK'nin 215. maddesinden cezalandırılması için 10 Mart 2008'de dava açıldı.

Hüseyin Kalkan

Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, 1 Mart 2008'de Belçika'da Roj TV'nin kuruluş yıldönümü resepsiyonuna katılarak bir konuşma yapması üzerine "suçu ve suçluyu övmek" suçundan Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 2 Eylül 2008'de görülen duruşmasında Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Sanığın yargılanma sırasındaki davranışlarını dikkate alan mahkeme heyeti, verilen cezayı 10 aya indirdi. Mahkeme heyeti, daha sonra verilen hapis cezasını 9 bin YTL para cezasına çevirdi.

Hüseyin Tunç

Emek Partisi (EMEP) Tunceli il binasına Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın resimleri olan afiş astığı için Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla yargılanan EMEP Tunceli İl Başkanı Hüseyin Tunç 21 Temmuz 2008'de be-
raat etti.

İslam Baykal, Resul Alkan

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarının düzeltilmesi için 23 Ocak 2008'de yapılan basın açıklamasına katıldıkları için İslam Baykal ve Resul Aslan hakkında TCK'nin 215. maddesinden 17 Haziran 2008'de dava açıldı.

İsmail Şahin, Salih Deveci, Fatma Arslan, Abdulkerim Polat, Adil Polat, Suphi Arslan, Şakir Arslan ve Mülkiye Deniz

Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi'nde savcılığa, "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçeyi veren İsmail Şahin, Salih Deveci, Fatma Arslan, Abdulkerim Polat, Adil Polat, Suphi Arslan, Şakir Arslan ve Mülkiye Deniz adlı 8 kişi 11 Ağustos 2008'de gözaltına alındı.

İsmail Ancı

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 24 Ekim 2008'de Ankara'da yapılan bir basın açıklamasında Abdullah Öcalan için "sayın" ifadesini kullanan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Ankara İl Başkanı İsmail Ancı hakkında "suçu ve suçluyu övdüğü" suçlamasıyla 1 Aralık 2008'de Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

İsminaz Ergün

Atılım Gazetesi İzmir Temsilcisi İsminaz Ergün, pasaport işlemleri için gittiği Kantar Polis Karakolu'nda, hakkında "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle açılan dava nedeniyle 18 Ağustos 2008'de gözaltına alındı.

Latife Buğday

İstanbul'da okuduğu basın açıklamasında Abdullah Öcalan'a "sayın" diyen, Barış Anneleri İnişiyatifi üyesi Latife Buğday, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 23 Mayıs 2008'de görülen duruşmasında TCK'nin 215. maddesi uyarınca 1 ay 20 gün hapis cezası aldı.

M. Sait Sak

Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde DTP İlçe Başkan Yardımcısı M. Sait Sak, 5 Eylül 2008'de "Sayın Öcalan" kampanyası çerçevesinde açıklama yaptığı gerekçesiyle 10 Eylül 2008'de tutuklanarak Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

M. Salih Yıldız, Alican Ünlü ve Bedirhan Alkan

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 21 Mart 2006'da düzenlenen Newroz kutlamasında yaptıkları konuşmalardan dolayı Yüksekova Belediye Başkanı M. Salih Yıldız, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Genel Merkez Yöneticisi Alican Ünlü ve DTP Üyesi Bedirhan Alkan, 23 Aralık 2008'de Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "suçu ve suçluyu övdükleri" suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca 3'er ay 10'ar gün hapis cezasına çarptırıldı.

Mahmut Alınak

Kars'ta bazı park ve bahçelere Deniz Gezmiş, Vedat Aydın, Kemal Akbulut ve Oruç Korkmaz'ın adlarının verilmesi için Kars Be-

lediye Başkanlığı'na başvuran eski DEP milletvekili Mahmut Alınak hakkında Emniyet Müdürlüğü'nün ihbarı üzerine "suçu ve suçluyu övmek" gerekçesiyle Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nca soruşturma başlatıldığı 15 Ocak 2008'de öğrenildi. Alınak yaptığı yazılı açıklamada; "Recep Tayyip adı da bu mantığa göre suç teşkil ediyor. Çünkü Recep Tayyip Erdoğan da mahkemede suçlu bulunup cezalandırılmıştı. Nâzım Hikmet, Adnan Menderes, Celal Bayar, Bülent Ecevit, Nazlı Ilıcak, Şanar Yurdatapan ve daha nice insan mahkemelerde cezalandırıldı. Bu isimleri çocuklara, cadde ve sokaklara vermek bu haliyle suç teşkil edecek. Bu kafaya göre, 'Nâzım Hikmet iyi bir şairdir' demek ya da 'Nazlı Ilıcak güzel bir kadındır' demek, suç daha da ağırlaştırır. Türkiye'de izleyicilerini gülmekten kırıp geçiren dünya çapında bir demokrasi komedyası oynanıyor. Çarşamba günü suçlu sandalyesinde ifade vereceğim. Savcı suç işlediğimi iddia edecek. Ben de suçu işlediğimi söyleyeceğim" dedi.

Alınak, Kars Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 3 Haziran 2008'de görülen duruşmasında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla bir ay hapis cezasına mahkûm oldu. 25 güne inen hapis cezası 500 YTL para cezasına çevrildi.

Mahmut Alınak

DEP eski milletvekili Mahmut Alınak'ın 26 Mayıs 2007'de Roj TV'de yaptığı konuşmada, Abdullah Öcalan'ın bulunduğu İmralı Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun koşullarının incelenmesi için cezaevine keşif gönderilmesini istediği sözleri nedeniyle, Alınak hakkında TCK'nin 215/1. maddesi uyarınca "suçu ve suçluyu övmek" iddiasıyla Kars Sulh Mahkemesi'nde 13 Mart 2008'de dava açıldı. 50 gün hapis cezasına çarptırılan Alınak'ın cezası 1000 YTL para cezasına çevrildi. Cezayı ödeme-yen Alınak 12 Ağustos 2008'de cezaevine kondu.

Mahmut Alınak

Kars Sulh Ceza Mahkemesi, Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Mahmut Alınak'ı, 4 Haziran 2006'da Kafkas Üniversitesi Öğrenci Derneği'nce düzenlenen "Demokrasinin Öncelikleri" konulu panelde yaptığı konuşmada kamuoyunu sivil itaatsizlik eylemleri yapmaya çağırdığı için yargılandığı davanın 16 Eylül

2008'de görülen duruşmasında, "suçu ve suçlu övdüğü" gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca 3 ay hapis cezasına, "kanunlara uymamaya tahrik ettiği" suçlamasıyla da TCK'nin 217. maddesi uyarınca 60 gün adli para cezasına mahkûm etti. 3 aylık hapis cezası ise 1500 YTL para cezasına çevrildi. Para cezasını ödemeyen Alınak 15 Aralık 2008'de cezaevine gönderildi.

Maşallah Yamaç

11 Kasım 2008'de, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Muş İl Başkanı Maşallah Yamaç, Van 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 21 Mart 2008'de Roj TV'de yaptığı konuşmada "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla TCK'nin 215. maddesi uyarınca 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Kararın 16 Aralık'ta Yamaç'a tebliğ edildiği öğrenildi.

Mehmet Ali Karagüzel

Muş Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma Derneği (TUHAD-DER) Başkanı Mehmet Ali Karagüzel, bir basın açıklamasında yaptığı konuşmada "Sayın Öcalan" dediği için yargılandığı Muş Sulh Ceza Mahkemesi'nde 10 Haziran 2008'de görülen duruşmada "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle 4 ay hapis cezası, 2 bin YTL de para cezası aldı.

Mehmet Ali Karagüzel

1 Eylül 2008'de Muş Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Hukuksal Yardımlaşma Dayanışma Derneği (TUHAD-DER) Başkanı Mehmet Ali Karagüzel, 2005 yılında düzenlenen basın açıklamasında "Sayın Öcalan" dediği için Muş Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi uyarınca 600 YTL para cezasına çarptırıldı.

Mehmet Geçim, Emre Geçim ve İsmail Ateş

Mersin'in Tarsus İlçesi'nde yayın yapan *Yeni Doğu Gazetesi* çalışanları hakkında, European Tobacco'nun Mesud Barzani ile ortak olduğu yönündeki haberlerinde "halkı kin ve düşmanlığa tahrik edecek şekilde yayın yaptıkları" gerekçesiyle TCK'nin 215. maddesinden dava açıldığı 7 Ocak 2008'de öğrenildi.

Muhsima Tüner

Hakkâri Yüksekova'da, 9 Kasım 2004'te Demokratik Halk Partisi (DEHAP) Kadın Kolları

tarafından AB Temsilciliği'ne gönderilen dilekçe ile ilgili yapılan basın açıklamasından dolayı DEHAP Yüksekova İlçe yöneticisi Muhsima Tüner hakkında Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava 11 Nisan 2008'de sonuçlandı. "PKK lideri Abdullah Öcalan'a özgürlük, canlı kalanlara destek ve Kürt sorununun çözümü konusunda AB'den talepler" in yer aldığı dört sayfalık dilekçeyi AB Brüksel Temsilciliği'ne yolladığı ve konu ile ilgili açıklama yaptığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Tüner'e, "suçu ve suçluyu övdüğü" bir ay hapis cezası verildi.

Muhsin Batgı

19 Ocak 2008'de Abdullah Öcalan'ın sağlık durumuna ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) gönderdiği mektupta "Sayın Öcalan" dediği gerekçesiyle Demokratik Toplum Partisi (DTP) Avcılar eski İlçe Başkanı Muhsin Batgı'ye, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 18 Haziran 2008'de TCK'nin 215. maddesini uyarınca 4,5 ay hapis cezası verildi. Hapis cezası daha sonra 2700 YTL adli para cezasına çevrildi.

Muhyettin Ünal

Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi, DTP Yüksekova İlçe Yöneticisi Muhyettin Ünal'a, Eğitim-Sen hakkında açılan kapatılma davasını protesto amacıyla 27 Mayıs 2007 tarihinde gerçekleştirilen basın açıklamasında yaptığı bir konuşmada "Sayın Öcalan" ifadesini kullanarak "suç ve suçluyu övmek" iddiasıyla 9 Şubat 2008'de 3 ay 10 gün hapis cezası verdi. Hapis cezası daha sonra 2000 YTL para cezasına çevrildi.

Mustafa Demir, Yusuf Temel

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Şanlıurfa eski İl Başkanı Mustafa Demir ve DTP Beytüşşebap İlçe Başkanı Yusuf Temel'e, 11 Mart 2007'de düzenlenen bir basın açıklamasında "Sayın Öcalan" dedikleri için haklarında "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle Şanlıurfa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada ceza verildi. 1 Ağustos 2008'de görülen duruşmada Demir'e 4 ay hapis cezası verdi. Temel'e de 25 gün hapis cezası verildi.

Mustafa Gül

Antalya Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Antalya eski İl Başkanı Mustafa Gül'ü, 27

Ocak 2008’de DTP Antalya İl Örgütü’nün Olağanüstü Kongresi’nde yaptığı konuşmada “Sayın Öcalan” ifadesini kullandığı gerekçesiyle 11 Şubat’ta gözaltına alındı.

Gül, “Sayın Öcalan” dediği gerekçesiyle Antalya 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından “suçu ve suçluyu övdüğü” suçlamasıyla 26 Eylül 2008’de 18 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Muzaffer Demir

Abdullah Öcalan’ın avukatı Muzaffer Demir, 15 Şubat 2008’de yapılan bir açıklamada “Sayın Öcalan” dediği için Şanlıurfa 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 27 Mayıs 2008’de “suçu ve suçluyu övdüğü” gerekçesiyle 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Nahide Kurt, Latife Aydın, Hediye Avinç, Emine Ökmen, Beşire Nas, Hikmet Güner, Kadriye Aksu, Remzi Salman, Abdulhamit Gökçen, Vehdi Yaşar, İsa Bulut, Huri Güner, Mehmet Kızılkaya, Ayşe Alağaç, Türkan İlhan, Azime Akengin, Fazile Bağış, Suphiye Bayav, Azize Çakı, Emine Erdem ve Remziye Kısa

Adana’da Abdullah Öcalan’a “Sayın” diye hitap ettikleri için Adana 8. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Nahide Kurt, Latife Aydın, Hediye Avinç, Emine Ökmen, Beşire Nas, Hikmet Güner, Kadriye Aksu, Remzi Salman, Abdulhamit Gökçen, Vehdi Yaşar, İsa Bulut, Huri Güner, Mehmet Kızılkaya, Ayşe Alağaç, Türkan İlhan, Azime Akengin, Fazile Bağış, Suphiye Bayav, Azize Çakı, Emine Erdem ve Remziye Kısa adlı 21 kişiye 6 Ağustos 2008’de TCK’nin 215. maddesi uyarınca 1’er yıl 4’er ay hapis cezası verildi.

Nametullah Epözdemir ve Yıldız Akat

12 Ağustos 2008’de DTP İzmir İl Başkanı Nametullah Epözdemir ve DTP Konak İlçe Başkan Yardımcısı Yıldız Akat “Sayın Öcalan” dedikleri gerekçesiyle gözaltına alındı.

Nazmi Erişmiş

Hakkâri’nin Yüksekova İlçesi’nde Belediye Meclis Üyesi Nazmi Erişmiş, 1 Ocak 2008’deki basın açıklamasında “Sayın Öcalan” dediği için hakkında dava açıldığı 9 Mayıs 2008’de öğrenildi.

Nihat Sönmez

Balıkesir’de düğünlerde şarkı söyleyen Nihat Sönmez’e 2007 yılında katıldığı bir düğünde söylediği “Keça Kurdan” ve “Diyarbakir” adlı Kürtçe şarkılar nedeniyle Dikili Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kamu davası açıldı. 23 Mayıs 2008’de davası sonuçlanan Sönmez, “suçu ve suçluyu övdüğü” suçlamasıyla 1 ay hapis cezası ile 3250 YTL para cezasına çarptırıldı.

Nil Demirkazık

Nil Demirkazık hakkında TCK’nin 215. maddesinden açılan soruşturma sonucu “suçu ve suçluyu övmek”, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek” suçlarından dava açıldı. Nil Demirkazık’ın Ankara’da bir gazeteye verdiği röportajdaki sözlerinden dolayı hakkında soruşturma başlatılmıştı.

Niyazi Erdoğan

DTP Lice İlçe Örgütü’nün 15 Ağustos 2008’de Lice Belediyesi Düğün Salonu’nda yaptığı şölenle ilgili savcılığın başlatmış olduğu soruşturma kapsamında DTP Lice İlçe Başkanı Niyazi Erdoğan hakkında Lice Asliye Ceza Mahkemesi’nde TCK’nin 215. maddesinden dava açıldı. Erdoğan’ın ilk duruşması 24 Kasım 2008’de Lice Asliye Ceza Mahkemesinde görüldü.

Nurettin Demirtaş

15 Şubat 2008’de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Savcısı Kürşat Kayral, 8 Kasım 2007 tarihinde Demokratik Toplum Partisi’nin (DTP) 2. Olağanüstü Büyük Kongresi’nde kabul edilen “Demokratik Toplum Partisi Türkiye’nin Demokratikleşmesi Ve Kürt Sorununda Çözümüne Dair Siyasi Tutum Belgesi” nedeniyle partinin tutuklu genel başkanı Nurettin Demirtaş hakkında TCK’nin 215. ve 216. maddeleri uyarınca 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasını istedi.

Nurettin Demirtaş, Selma Irmak, Mahmut Alınak

Nurettin Demirtaş, Selma Irmak ve Mahmut Alınak hakkında, DTP 2. Olağanüstü Kongresi’nde yaptıkları konuşmaları nedeniyle açılan dava 18 Haziran 2008’de Ankara 23. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Duruşma, askerliğini yapmakta olan eski DTP Genel Başkanı Nuret-

tin Demirtaş'ın ifadesinin alınması için gönderilen talimat cevabının beklenmesine karar verilerek ertelendi. İddianamede, DTP 2. Olağanüstü Kongresi'nde yaptıkları konuşmaları nedeniyle Demirtaş ve Alınak'ın "suçu ve suçluyu övmek" ve "halkı kin veya düşmanlığa tahrik veya aşağılama" suçlarından 5'er yıla kadar, Irmak'ın ise "halkı kin veya düşmanlığa tahrik veya aşağılama" suçundan 1 yıldan 3 yıla kadar hapisle cezalandırılması isteniyor.

Osman Baydemir

Bir operasyonda ölen 4 HPG militanının cezasının getirilmesinin ardından, 28 Mart 2006'da Diyarbakır'da çıkan ve 10 göstericinin öldüğü olaylarda göstericilere yönelik yaptığı konuşma nedeniyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215. maddesinden yargılanan Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 17 Nisan 2008'de görülen duruşmasında mahkeme heyeti Baydemir'in "suçu ve suçluyu övdüğüne" karar vererek 2 ay hapis cezası verdi. 1 ay 20 güne inen hapis cezası 1500 YTL para cezasına çevrildi.

Osman Koçak, Selçuk Polat ve Ethem Dinçer

Mersin 78'liler Derneği ile Mersin 68'liler Derneği'nin 6 Mayıs 2008'de Deniz Gezmiş ve arkadaşları için ortaklaşa gerçekleştirdiği anma nedeniyle dernek yöneticileri Osman Koçak, Selçuk Polat ve Ethem Dinçer hakkında Mersin 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 215. maddesinde düzenlenen "suçu ve suçluyu övmek" fiilleri gerekçe gösterilerek savcılık tarafından dava açıldı. Davanın duruşması 25 Temmuz 2008'de görüldü.

Rıdvan Olcasöz

Mardin DTP İl Başkan Yardımcısı Rıdvan Olcasöz hakkında 2007 yılında yapılan bir basın açıklamasında "Sayın Öcalan" ibaresini kullandığı gerekçesiyle Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 1 yıl hapis cezası kararı Yargıtay tarafından 13 Mayıs 2008'de onaylandı.

Seferi Yılmaz

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Umut Kitabevi'nin sahibi Seferi Yılmaz, "yasadışı örgüt üyesi olduğu", "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" ile "suçu ve suçluyu övdüğü" suç-

lamalarıyla Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 5 Aralık 2008'de görülen duruşmasında Yılmaz TCK'nin 215. maddesinden 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı üzerine atılı diğer suçlamalardan ise beraat etti.

Seferi Yılmaz, söz konusu suçlardan 20 Haziran 2006 tarihinde Van Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanmış, 7 Mayıs 2007'de Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tahliye edilmişti.

Selim Sadak

Eski DEP Milletvekili Selim Sadak, 17 Şubat 2007'de Eskişehir Ticaret Odası Kongre Salonu'nda katıldığı bir panelde yaptığı bir konuşmada Abdullah Öcalan'a "Sayın Öcalan" dediği gerekçesiyle Eskişehir 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 31 Aralık 2007'de TCK'nin 215/1. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Selma Irmak

Ankara 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin, DTP Genel Başkan Yardımcısı Selma Irmak'ı, 3 Ekim 2007 tarihinde yapılan basın açıklaması sırasında "Sayın Öcalan" ifadesini kullandığı için, TCK'nin "suçu ve suçluyu övmek" fiilini düzenleyen 215. maddesine göre altı ay hapis cezasına çarptırıldığı 31 Ekim 2008'de öğrenildi. Mahkeme, hapis cezasını, 5.400 YTL adli para cezasına çevirdi.

Sibel Bulut

Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya'nın konu edinildiği bir köşe yazısı yayımlayan *Atılım Gazetesi* Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Sibel Bulut hakkında, "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla İstanbul Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 215. maddesinden dava açıldığı 9 Eylül 2008'de öğrenildi. Dosya 3 Kasım 2008'de Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi.

Şemsettin Eser, Haydar Em

Batman'ın Hilal Mahallesi'nde 9 Ağustos 2008 gecesi "Sayın Öcalan" kampanyası çerçevesinde imza çalışması yürüttüğü iddia edilen Şemsettin Eser ile Haydar Em adlı kişiler Batman İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polisler tarafından gözaltına alındı.

Yakup Aslan

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Kırklareli İl Başkanı Yakup Aslan, DTP Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli il başkanları tarafından 2006 yılında yapılan bir basın açıklamasında "Sayın Öcalan" dediği gerekçesiyle 25 gün hapis cezasına çarptırıldı. Edirne 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada DTP Edirne İl Başkanı Beşir Belki ve Tekirdağ İl Başkanı Hilmi Karaoğlan ise beraat ettiği 24 Nisan 2008'de öğrenildi.

Yusuf Temel

Beytüşşebap Sulh Ceza Mahkemesi'nin, DTP Beytüşşebap İlçe Başkanı Yusuf Temel'i, 2007 Newroz kutlamalarında yaptığı konuşmada, "Sayın Öcalan" ifadesini kullanması nedeniyle bir ay hapis cezası mahkûm ettiği 10 Ağustos 2008'de öğrenildi. Mahkeme heyeti daha sonra cezayı 500 YTL para cezasına çevirdi. Ayrıca mahkeme masraflarının da Temel'den alınmasına kararı verildi.

TCK. 216. MADDE**Abdülmelik Fırat**

Hak ve Özgürlükler Partisi (Hak-Par) eski Genel Başkanı Abdülmelik Fırat, 28 Mart 2006'da Diyarbakır'da meydana gelen ve 10 kişinin öldüğü olaylara ilişkin "Kürdistan'daki büyük vilayetimiz Amed'de çok üzücü olaylar oldu" dediği için Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 216. maddesi uyarınca "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" gerekçesiyle, Diyarbakır 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 11 Haziran 2008'de görülen duruşmada 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Aziz Koçak

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Sakarya İl Örgütü'nün 27 Nisan 2008'de Adapazarı'nda düzenlediği ve aşırı sağcı bir grubun linç girişiminde bulunması üzerine 1 kişinin ölümüyle sonuçlanan "Barış ve Kardeşlik Gecesi" ile ilgili Sakarya 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada DTP Merkez İlçe Başkanı Aziz Koçak'ın Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 216. maddesi uyarınca "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek" suçundan 3 yıl hapsi istendiği 14 Ekim 2008'de öğrenildi.

Erol Karaaslan

Richard Dawkins'ın *Tanrı Yanılgısı* adlı kitabını Türkçe'ye çevirerek yayımlayan Kuzey Yayıncılık'ın sahibi Erol Karaaslan, İstanbul Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 216. maddesi gereğince yargılandığı davadan 2 Nisan 2008'de beraat etti. Mahkeme, "kitap yasaklamak düşünce özgürlüğünü özünden sınırlar" diyerek, kitabın tercümesini yapan Karaaslan'ın işlediği iddia edilen suçun unsurlarının oluşmadığını belirttikten sonra sanığın beraatını kararlaştırdı.

Gıyasettin Gültepe

Van Göç Edenler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (Göç-Der) Başkanı Gıyasettin Gültepe hakkında 21 Kasım 2004'te Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde güvenlik güçlerince öldürülen 13 yaşındaki Uğur Kaymaz ve babası Ahmet Kaymaz'ın Mardin Adliyesi'nde görülen ilk duruşmasına katılarak, "halkı dil, ırk, sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" iddiasıyla Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı'nca dava açıldığı 10 Şubat 2008'de öğrenildi.

Kaymaz ailesinin avukatı Tahir Elçi hakkında da Elçi'nin mahkemenin işleyişine ilişkin sözlerinden ötürü "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" suçlamasıyla dava açılmıştı.

Hamit Tokey, Metin Duran, Bahri Eren, Sultan Uğraş, Nurettin Ercioğlu, Aziz Keskin ve Azize Yağız

DTP Mardin Nusaybin İlçe Örgütü tarafından 16 Mart 2008'de Halepçe Katliamı'nın yıldönümü nedeniyle Nusaybin Barış Park'ında açılan "Halepçe" adlı fotoğraf sergisi nedeniyle ilçe yöneticileri hakkında TCK'nin 216. maddesinden açılan davanın ilk duruşması 15 Nisan 2008'de görüldü. Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada haklarında dava açılan DTP Nusaybin İlçe Başkanı Hamit Tokey, ilçe yöneticileri Metin Duran, Bahri Eren, Sultan Uğraş, Nurettin Ercioğlu, Aziz Keskin ve Azize Yağız hazır bulundu. Duruşmada sanıklar ifade verdi. Duruşma 6 Haziran 2008'de devam etti.

Hilmi Aydoğdu

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Diyarbakır eski İl Başkanı Hilmi Aydoğdu, 22 Şubat 2007'de yapmış olduğu bir röportajda, "Kerkük'e ya-

pılan saldırıyı Diyarbakır'a yapılmış kabul ederiz" dediği için, Diyarbakır 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesinden yargılandığı davanın 22 Nisan 2008'de görülen duruşmasında 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti cezayı 1 yıl 3 aya indirirken, Aydoğdu'nun ömür boyu kamu hizmetlerinden men edilmesine karar verdi.

İbrahim Kaboğlu, Baskın Oran

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, eski İnsan Hakları Danışma Kurulu Başkanı Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Alt Komisyon Başkanı Prof. Dr. Baskın Oran'ın, TCK'nin 216. maddesinde tanımlanan "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçundan Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi'nin verdiği beraat kararını 29 Nisan 2008'de onadı. Kararın temyiz incelemesini yapan Yargıtay 8. Ceza Dairesi, beraat kararını suçun maddî ve manevî unsurları olduğu gerekçesiyle 13 Eylül 2007'de bozmuştu.

Mahmut Alınak

16 Aralık 2007'de Roj TV'de bir söyleşide söylediği sözlerden ötürü DEP eski milletvekili Mahmut Alınak, "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" iddiasıyla Kars 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 26 Mart 2008'de yargılanmaya başladı. Dava eksikliklerin giderilmesi için 15 Temmuz 2008'e ertelendi.

Mehmet Can Demir

DTP Bitlis eski İl Başkanı Mehmet Can Demir'in, 19 Mart 2007'de yaptığı bir açıklamada sınır ötesi operasyonun durdurulmasını talep ettiği için Bitlis Asliye Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 216. maddesinden yargılanacağı 17 Mayıs 2008'de öğrenildi.

Muharrem Demirkıran

2007 yılının Haziran ayında Ankara'da Yüksel Caddesi'nde yapılan basın açıklamasında metni okuyan Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) Ankara temsilcisi Muharrem Demirkıran hakkında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 216. maddesi uyarınca "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" iddiasıyla yargılandığı davanın 20 Haziran 2008'de görülen duruşmasında 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Mustafa Karaalioğlu

İstanbul Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nın, 6 Haziran 2008'de Anayasa Mahkemesi'ni eleştiren "Söz Bitti, Sözleşme Bozuldu" başlıklı yazıyı yazan *Star Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni Mustafa Karaalioğlu hakkında 14,5 yıla kadar hapis cezası istemiyle Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açtığı 18 Temmuz 2008'de öğrenildi.

Karaalioğlu söz konusu yazısında, "Anayasa Mahkemesi, genç kızlar üniversite eğitimi alabilsin, bir ayıp ortadan kalksın, bir hak ihlali ne son verilsin diye yapılan düzenlemeyi iptal ederek yetkisini aştı, kendisini var eden hukuku çiğnedi. Sadece hukuku değil, toplumun din-darlığını, başörtüsü gibi yüzyılların ve inancın mirası bir değeri de ayaklar altına aldı" şeklindeki ifadelerle yer vermişti.

Nurettin Yılmaz

Eski milletvekili Nurettin Yılmaz hakkında, 2007 yılında bir televizyon kanalındaki programda Diyarbakır Cezaevi'nde gördüğü işken-ceyi anlattığı için İstanbul Bakırköy 21. Asliye Ceza Mahkemesi'nde Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesi uyarınca "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği" suçlamasıyla açılan dava 18 Kasım 2008'de beraat kararıyla sonuçlandı.

Oktay Candemir, Ercan Öksüz

16 Temmuz 1930'da Van'ın Erciş İlçesi'ndeki Zilan Deresi'nde yaşananları Kaki Erdem'den (94) "Zilan Katliamı'nın Tanığı Konuştu" başlıklı röportajla aktaran DİHA muhabirleri Oktay Candemir ve Ercan Öksüz, "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettikleri" suçlamasıyla 9 Eylül 2008'de Van 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladılar.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 3 Eylül 2007'de Başbakan Recep Tayip Erdoğan ile girdiği "Diyarbakır kaledir, düşmez" tartışması nedeniyle hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesinden Diyarbakır 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 24 Nisan 2008'de görülen duruşmasında beraat etti.

Reşit Karakaya, Zihni Karakaya, Miran Kaval Öztürün, Hasan Özgüneş ve Zeliha Sayar

DEHAP Gençlik Kolları tarafından 2 Aralık 2003'te düzenlenen mitingde yapılan konuşmalarda "güneş" kelimesi kullanıldığı için DEHAP İl Başkanı Hasan Özgüneş ve Gençlik Kolları üyesi Reşit Karakaya, Zihni Karakaya, Miran Kaval Öztürün, Remziye Umar ve Zeliha Sayar'a, 22 Mart 2008'de Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından eski TCK'nin 312. maddesi uyarınca "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettikleri" suçlamasıyla 4'er ay hapis cezası 2000'er YTL para cezası verildi.

Sertaç Bucak, Sinan Özçelik

HAKPAR eski Genel Başkanı Şevket Sertaç Bucak ile parti toplantısını organize eden Şanlıurfa İl Başkanı Salih Özçelik, yargılandıkları davadan 7 Mayıs 2008'de beraat ettiler.

HAKPAR'ın 14 Nisan 2007'de Şanlıurfa'daki etkinliğinde konuşan Şevket Sertaç Bucak TCK'nin 216. maddesinden, Şanlıurfa İl Başkanı Salih Özçelik de 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu uyarınca Şanlıurfa 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı.

TCK. 220. MADDE

Aynur Özbakır

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi, *Sanat ve Hayat Dergisi* Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Aynur Özbakır'ı, derginin 12. sayısında İbrahim Kaypakkaya'nın "Vasiyet" adlı son mektubunu yayınladığı için, "yasadışı silahlı örgüt propagandası" yapma suçunu düzenleyen TCK'nin 220/8. maddesi uyarınca 3 Ocak 2008'de 5 ay hapse ve 375 YTL para cezasına mahkûm etti.

Evrin Dengiz, Nesrin Yazar

Dicle Haber Ajansı muhabirleri Evrin Dengiz ile Nesrin Yazar'ın "yasadışı örgüt adına eylem gerçekleştirdikleri" ve "patlayıcı madde bulundurdıkları" iddiasıyla Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davanın 23 Ekim 2008'de sonuçlanan duruşmasında Dengiz ve Yazar 10'ar yıl hapis cezası aldı. Mersin'de 15 Şubat 2006 tarihinde gerçekleştirilen protesto gösterisini izlerken gözaltına alınan Yazar ve Dengiz, 9 ay tutuklu kaldıktan sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmışlardı.

Mehdi Tanrıkulu

Tevn Yayınları sahibi Mehdi Tanrıkulu, Ergun Sönmez'in *Kapitalizmin Emperyalist Sürecinde Kürt Özgürlük Hareketi ve PKK'nin Rolü* adlı kitabını yayınladığı için "basın yayın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 23 Haziran 2008'de görülen duruşmasında 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Mehmet Karaaslan, Ali Buluş ve Bayram Parlak

Mersin Batıkent Mahallesi'nde 18 Nisan 2007'de yapılan gösteriyi organize ettikleri iddia edilen Dicle Haber Ajansı (DİHA) stajyer muhabiri Mersin Üniversitesi öğrencisi Mehmet Karaaslan, DİHA Çukurova Bölge Müdürü Ali Buluş ve *Gündem Gazetesi*'nin Mersin Temsilcisi Bayram Parlak'ın 24 Mart 2008'de görülen davalarında mahkeme, Karaaslan, Parlak ve Buluş'a TCK 220/7. maddesi uyarınca "yasadışı örgüte yardım ve yataklık etmek"ten altışar yıl üçer ay, Karaaslan'a ayrıca "yasadışı örgüt propagandasını yapmak"tan 10 ay hapis cezası verdi.

Resul Aslan

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde "vicdanî red" haklarını kullanarak askere gitmeyeceklerini açıkladıkları için 22 Nisan 2008'de gözaltına alınan 2 kişiden Resul Aslan, bir basın açıklamasına katılarak "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettiği" suçlamasıyla 23 Nisan'da Yüksekova Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanarak Hakkâri Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

TCK. 222. MADDE

7 Kişi

Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 2007 yılı Newroz kutlamalarını düzenleyen organizasyon komitesi üyesi, 7 kişiye Türkçe ve Kürtçe davetiye dağıttıkları için İdil Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 15 Ekim 2008'de 6'şar ay hapis cezası verildi. Hapis cezası 3600 YTL para cezasına çevrildi.

Kıyasettin Aslan

Büro Emekçileri Sendikası (BES) Kilis Şube Başkanı Kıyasettin Aslan hakkında Kilis'te yayın yapan Hududeli ve Kent adlı yerel gazetelerine yazdığı yazılarda kullandığı "w" harfi nedeniyle

açılan davanın Kilis Sulh Ceza Mahkemesi'nde beraatle sonuçlandığı 19 Ocak 2008'de öğrenildi.

Aslan yazdığı yazılarda "Newroz" kelimesi yazdığı için "Şapka İktisası Kanunu ve Türk Harflerinin Kabulü Kanunu'na aykırı davranış" suçlamasıyla yargılanıyordu.

Mehdi Tanrıkulu

Tevn Yayınları Sahibi Mehdi Tanrıkulu'nun, bir iddianamede "sözde Kürt halkı" dediğini öne sürdüğü Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcısı hakkında 4 Nisan 2006'da Kürtçe yazdığı şikâyet dilekçesinden dolayı Tanrıkulu'na, İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkında Kanun" a istinaden altı ay hapis cezası verildiği 8 Şubat 2008'de öğrenildi. Mahkeme, Tanrıkulu hakkında ayrıca mahkemeye Kürtçe savunma verdiği için suç duyurusunda bulunulmasını istedi.

Mehdi Tanrıkulu

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Tevn Yayınları Sahibi Mehdi Tanrıkulu'nun, *Diyarbakır Cezaevi'nde İşkence Çeşitleri* adlı kitabı nedeniyle Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı'nın ifade istemi üzerine, Şırnak Başsavcılığı'na gönderilmek üzere İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na sunduğu Kürtçe yazılı savunmayı 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve tatbiki Hakkında Kanun'un hükümlerine aykırı sayarak, İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açtı. Davanın duruşması 29 Ocak 2009 tarihinde görüldü.

Mehdi Tanrıkulu

Tevn Yayınları Sahibi Mehdi Tanrıkulu'nun Şırnak Başsavcılığı'na gönderilmek üzere sunduğu yazılı Kürtçe savunma, 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'a aykırı sayılarak, Tanrıkulu hakkında İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. Tanrıkulu, "Diyarbakır Cezaevinde İşkence Çeşitleri" adlı kitabı nedeniyle Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı'nın ifade istemi üzerine hazırladığı Kürtçe savunma savunmayı Şırnak Başsavcılığı'na gönderilmek üzere İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na teslim etmişti. Daha önce de savunmasını anadilinde yaptığı için Mehdi Tanrıkulu'nun yargılandığı İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'ne Tanrıkulu'nun yine verdiği dilekçeden ötürü yargılanmasını

dan ötürü iki dava birleştirildi. Tanrıkulu'nun 2 dilekçeden dolayı yargılanmasına 29 Ocak 2009'da devam edilmesine karar verildi.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 2006'da düzenlenen Diyarbakır 6. Kültür ve Sanat Festivali'ne katılım için Cumhuriyet Başsavcısı Hüseyin Canan'a gönderdiği Kürtçe, Türkçe, İngilizce, Zazaca ve Ermenice yazıların bulunduğu davetiye nedeniyle hakkında açılan davanın 5 Şubat 2008'de Diyarbakır 6. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle beraat etti.

Osman Baydemir hakkında davetiyeleri bastırması nedeniyle 1353 Sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkındaki Kanun'un 2., 3. ve 4. maddelerine muhalefet ettiği ve davetiyeleri belediye bütçesinden bastırarak da TCK'nin 257/1 maddesinde düzenlenen "görevi kötüye kullanmak" maddesine muhalefet ettiği ileri sürülerek 3,5 yıla kadar hapis cezası isteniyordu.

Osman Baydemir, Zülfü Atlı, Mehmet Denli, Abdullah Demirbaş

13 Mart 2008'de Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, Zülfü Atlı ve Mehmet Denli hakkında, içinde Türkçe ve Kürtçe öyküler bulunan, *Büyükşehir Belediyesi Öykü Seçkisi* adlı kitabı bastırıp dağıtımına izin verdikleri için 1353 sayılı "Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkındaki Kanun" un koyduğu yasaklara aykırı hareket etmek ve TCK'nin 257. maddesinin düzenlediği "görevi kötüye kullanmak" suçlamalarından Diyarbakır 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. Danıştay tarafından görevden alınan Sur eski Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş da aynı davada, Baydemir ve diğer sanıklarla birlikte yargılanacak.

İddianamede, Sur Belediye Başkanı Demirbaş'ın Mart 2007'de Türkçe ve Kürtçe içerikli olarak organ bağışına ilişkin bildiri bastırıldığı ve vatandaşlara dağıtımını sağladığı belirtildi. Dava 16 Mayıs 2008'de devam etti.

Osman Baydemir

Belediye hizmetleriyle ilgili Kürtçe afiş astırıldığı ve Şanlıurfa Valisi Yusuf Yavaşcan'a gönderdiği

kokteyl davetiyesinde Kürtçe yazı kullandığı gerekçesiyle yargılanan Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, TCK'nin "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'un koyduğu yasaklara ve yükümlülüklerle aykırı hareket etmek" suçunu kapsayan 222. maddesi ile "görevi kötüye kullanma" suçunu içeren 257/1. maddesinden Diyarbakır 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan 27 Mart 2008'de suçun kanunî unsurları oluşmadığı kanaatiyle beraat etti.

Osman Baydemir, Ahmet Zirek, İzzettin Özkorkmaz, Muharrem Cebe ve İhsan Yüce, Yurdusev Özsökmenler

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, Ahmet Zirek, İzzettin Özkorkmaz, Muharrem Cebe ve İhsan Yüce ile Bağlar Belediye Başkanı Yurdusev Özsökmenler, 2007 yılında temizlik kampanyası çerçevesinde Kürtçe-Zazaca broşür bastırdıkları için "Türk Harfleri Kanunu'na muhalefet ve görevi kötüye kullanmak" suçlarından Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davadan 27 Haziran 2008'de beraat etti.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği 30 Mayıs-3 Haziran 2007'de düzenlediği Kültür ve Sanat Festivali ile ilgili hazırlanan Türkçe-Kürtçe davetiye ve belediye bünyesinde çıkarılan Kürtçe öykü kitabı nedeniyle hakkında 1353 sayılı "Türk Harflerinin Kabulü Kanunu'na muhalefet ettiği" ve Türk Ceza Kanunu'nun 222/1 maddesi uyarınca "görevini kötüye kullandığı" iddiasıyla dava açılan Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, Diyarbakır 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı 2 ayrı davadan da 21 Ekim 2008'de beraat etti.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin bir etkinliği için Kürtçe davetiye bastırdığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, Türk Ceza Kanunu'nun 222. maddesi uyarınca "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'un koyduğu yasaklara ve yükümlülüklerle aykırı hareket ettiği" gerekçesiyle Diyarbakır 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 11 Kasım 2008'de görülen duruşmasında beraat etti.

Osman Baydemir

Diyarbakır'da 2007 yılında Kurban Bayramı ve yeni yıl için bastırdığı Türkçe-Kürtçe tebrik kartı nedeniyle hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'un koyduğu yasaklara ve yükümlülüklerle aykırı hareket etmek" suçunu kapsayan 222. maddesi ile "görevi kötüye kullanmak" suçunu içeren 257/1. maddesinden 3 yıl 6 ay hapis istemiyle dava açılan Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 18 Kasım 2008'de Diyarbakır 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında beraat etti.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin web sayfasında yayınlanan ve aylık olarak çıkartılan bültendeki Kürtçe yazılar nedeniyle Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir hakkında TCK'nin 222. maddesinden açılan davanın duruşması 30 Aralık 2008'de görüldü. Diyarbakır 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen 2. duruşmaya Baydemir sağlık sorunları nedeniyle katılmazken, avukatı Muharrem Erbey hazır bulundu. Erbey, müvekkilinin sağlık sorunlarından dolayı katılmadığını bundan dolayı duruşmanın ileriki bir tarihe ertelenmesini istedi. Duruşma ileri bir tarihe ertelendi.

Salih Sağış

DTP Şanlıurfa Merkez İlçe Başkanı Salih Sağış, 27 Nisan 2008'de Merkez İlçe 1. Olağan Kongresi'nde katılımcıları "hun bixêr hatin" diyerek selamladığı için, 11 Kasım 2008'de Şanlıurfa 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nce "Türkçe dışında başka bir dil kullandığı" gerekçesiyle 7 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Ulaş Çelik

Tunceli'de Emek Partisi (EMEP) Hozat İlçe Başkanı Erdem Ulaş Çelik'e, Çelik'in 1 Mayıs 2008'de gönderdiği duvar gazetesinde yer alan Newroz yazısında "Harf Kanunu'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle Hozat Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 17 Ekim 2008'de görülen duruşmada 3000 YTL para cezası verildi.

TCK. 257. MADDE

Sezgin Tanrıkulu, Nesip Yıldırım

Diyarbakır Barosu eski Başkanı Sezgin Tanrıkulu

lu ile avukat Nesip Yıldırım hakkında, 2007 yılında Baro adına Kürtçe ajanda basımı yaptıkları gerekçesiyle Adalet Bakanlığı'nın izin vermesi üzerine Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı 22 Ekim 2008'de öğrenildi. 2 avukatın Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 257/1. maddesi uyarınca 3'er yıl hapis cezası istemiyle yargılanmasına 27 Şubat 2009'da devam edildi ve duruşma savcının mütalaasını hazırlaması için 17 Nisan 2009'a ertelendi.

Nalan Erkem

İzmir Buca Cezaevi'nde 5 Kasım 2003'te tutuklu ve hükümlü 42 çocuğa işkence ve kötü muamele yapıldığı iddialarını bir basın açıklamasıyla duyuran Avukat Nalan Erkem "görevde yetkiyi kötüye kullandığı" gerekçesiyle İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 27 Şubat 2008'de görülen ilk duruşmasında beraat etti.

5 Kasım 2003'te Buca Cezaevi Çocuk Bölümü'nde isyan çıktığı iddiasıyla, cezaevinde bulunan güvenlik kuvvetleri 42 çocuğa müdahale etti. Cezaevi savcılığında ifadeleri alınması gereken çocuklar için savcılık, İzmir Barosu'nun CMUK uygulama servisinden avukat istedi. İlk giden 8 avukat çocuklarla görüştü, gerekli beyanları tutanakla saptadı, gözlemledikleri yara ve benzeri bulguları savcılık tutanaklarında da yer aldı. Cezaevine giden ikinci grup avukatlar ise çocuklarla görüşmemişti. Kendilerine engel çıkarılmış, yaralı bazı çocukların hastaneye sevkleri konusunda hazırladıkları dilekçeleri alınmamış, hakârete varan sözlerle cezaevinden kovulmuşlardı.

Olayın soruşturması sürerken, savcının aldığı ifadelerde 14 çocuk sürekli dövüldüklerini anlattı. Savcılık ifadelerinden başka, avukatların saptadığı diğer 6 çocuğa ilişkin ifadelerde, kendilerinin koğuştan çıkarıldıktan sonra cezaevi bahçesinde iç çamaşırlarına kadar soyuldukları, burada görevliler tarafından dövüldükleri, daha sonra hücrelere konuldukları, yeterli battaniye ve elbiselerin verilmediği, dövme olaylarının burada da sürdüğü beyan edildi. Ayrıca, yapılacak soruşturmada dövme olayını söylememeleri için cezaevi görevlilerince tehdit edildiklerini de anlattılar. İsyân öncesinde de çocuklara işkence yapıldığına yönelik başvurular olmuştu. İsyân öncesinde çeşitli tarihlerde, 8 çocuğun kendileri ya da yakınları tarafından,

çocuklara yönelik kötü muamele ile ilgili olarak İzmir Barosu İşkenceyi Önleme Grubu'na başvurular yapılmıştı. Bu başvurularda çocukların hücrelerde tutuldukları, ekmeklerini farelerle paylaştıkları, "hamam sefası" diye adlandırılan toplu dayak seanslarının uygulandığı bildirilmişti.

TCK. 277. MADDE

Alper Turgut

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, gözaltında işkencenin zamanaşımına uğramasıyla ilgili *Cumhuriyet Gazetesi* için bir haber yapan gazeteci Alper Turgut'u, polis memurları hakkında 30 Eylül 2004'te zamanaşımına hükmeden İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı kesinleşmediği için "adil yargıyı etkilediği" gerekçesiyle 14 Ekim 2008'de 20 bin YTL para cezasına mahkûm etti. Gazeteciyi daha önce de aynı cezaya çarptıran mahkeme, Yargıtay Ceza Dairesi'nin kararı bozmasının ardından kararında direndi; bu kez "hüküm açıklanmasını" geriye bıraktı. Böylelikle Turgut, aynı suçu 5 yıl içinde yinelerse hakkında verilmiş para cezasını ödemek durumunda kalacak.

TCK. 278. MADDE

Emin Bal

DHA muhabiri Emin Bal, bir PKK'linin cenazesinde "slogan atanları yetkililere bildirmedeği" gerekçesiyle TCK'nin 278. maddesinden yargılandığı davadan Beytüşşebap Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki 3. duruşmada 24 Ocak 2008'de beraat etti.

TCK. 285. MADDE

Faruk Çakır

Yeni Asya Gazetesi'nin 23 Haziran 2007 tarihli sayısında yer alan "Danıştay Soruşturması Genişletiliyor" başlıklı haber nedeniyle gazetenin sorumlu müdürü Faruk Çakır'ın "soruşturmanın gizliliğini ihlâl ettiği" gerekçesiyle TCK'nin 285. maddesinden Bakırköy 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada Çakır 3 Aralık 2008'de beraat etti.

Abdurrahman Şimşek ve Veli Sarıboğa

"Ergenekon" haberleri nedeniyle haklarında "soruşturmanın gizliliğini ihlâl ettikleri" gerek-

çesiyle İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açılan *Sabah Gazetesi* muhabirleri Abdurrahman Şimşek ve Veli Sarıboğa 17 Temmuz 2008'de görülen duruşmada beraat etti.

Zihni Çakır

Ergenekon'un Çöküşü adlı kitabın yazarı Zihni Çakır, "Ergenekon soruşturması" kapsamında getirilen yayın yasağına rağmen soruşturmayla ilgili kitap yazdığı için "gizliliği ihlal ettiği" suçlamasıyla İstanbul Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 10 Kasım 2008'de görülen duruşmada 1,5 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Ufuk Türkyılmaz

Akşam Gazetesi muhabiri Ufuk Türkyılmaz, "Ergenekon AŞ'nin Sırları Çözülüyor" başlıklı haberi nedeniyle İstanbul Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 19 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında "soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği" suçlamasıyla 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

TCK. 288. MADDE

Sarkis Seropyan, Aris Nalcı

16 Ocak 2008'de, *Agos Gazetesi* imtiyaz sahibi Sarkis Seropyan hakkında, Arat Dink ile birlikte 1 yıl hapis cezasına çarptırıldıkları 301. madde davasının gerekçeli kararına yönelik olarak 9 Kasım 2007'de gazetede yayınlanan "Akıllı Tahta" başlıklı yazısıyla ilgili olarak TCK'nin 288/1 maddesi gereğince "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" suçlamasıyla 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası talebiyle İstanbul Şişli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dava açıldığı öğrenildi.

Agos Gazetesi'nde 9 Kasım 2007'de yayınlanan ve Arat Dink ile Sarkis Seropyan'ın TCK'nin 301. maddesinden aldıkları cezayı eleştiren "Akıllı Tahta" başlıklı yazı nedeniyle TCK'nin 288. maddesi uyarınca "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettikleri" iddiasıyla Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan gazetenin imtiyaz sahibi Sarkis Seropyan ile sorumlu yazı işleri müdürü Aris Nalcı, 18 Haziran 2008'de görülen duruşmada beraat etti.

Tahir Elçi

Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve 12 yaşındaki oğlu Uğur'un, evlerinin önünde öldürülmesiyle ilgili davada Kaymaz aile-

sinin avukatı olan Tahir Elçi hakkında, "adil yargılama" istediği için, TCK'nin 288. maddesi uyarınca "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" suçlamasıyla açılan davanın, Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Mart 2008'de görülen duruşmasında mahkeme heyeti, Elçi'nin beraatine karar verdi.

Hacı Boğatekin

Adıyaman'ın Gerger İlçesi'nde yerel yayın yapan *Gerger Fırat Gazetesi*'nin sahibi Hacı Boğatekin, 4 Şubat 2008'de yazdığı bir yazısı nedeniyle başlatılan soruşturmayla ilgili, mahkemenin 12 Şubat 2008'de yayın yasağı getirmesine karşın yazı yazdığı için "adil yargıyı etkilemeye teşebbüs ettiği" gerekçesiyle Gerger Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 14 Nisan'da tutuklanarak Kahta Cezaevi'ne gönderildi. Hacı Boğatekin'in 30 Temmuz 2008'e ertelenen duruşmasında Boğatekin serbest bırakıldı.

Mehmet Sami Belek, Mehmet Uğraş Vatandaş

Dağlıca baskınında kaçırılıp iade edildikten sonra tutuklanan sekiz askerin ailelerinin sözlerini 12 Kasım 2007 tarihli sayısında yansıtan *Günlük Evrensel Gazetesi*'nin sahibi Mehmet Sami Belek ve sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Uğraş Vatandaş, "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettikleri" suçlamasıyla TCK'nin 288. maddesinden İstanbul Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davadan 18 Haziran 2008'de görülen duruşmada suçun yasal unsurlarının bulunmadığı için beraat etti

Soner Arıkanlıoğlu

Ergenekon Soruşturması kapsamında 21 Mart 2008 sabahı İşçi Partisi (İP) Genel Merkezi'nde yapılan aramada Yargıtay'a ait kroki bulunduğu haberini 24 Mart 2008'de yazdığı için 27 Mart 2008'de gözaltına alınan *Taraf Gazetesi* Muhabiri Soner Arıkanlıoğlu hakkında Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, TCK'nin 288. maddesi uyarınca dava açıldı.

Şamil Tayyar

1 Temmuz 2008'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, gazeteci Şamil Tayyar hakkında *Operasyon Ergenekon* adlı kitabında "soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği" ve "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettiği" iddiasıyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 285. ve 288. maddeler-

ri uyarınca 1,5 ile 6 yıl arasında hapis talebiyle iddianame hazırlandı. İddianamede, Ümraniye soruşturmasıyla ilgili gizlilik kararı alındığı ve yayın yapma yasağı verildiği, bunun da tüm basın organlarına tebliğ edildiği anlatıldı.

Soner Arıkanlıoğlu

Ergenekon soruşturması kapsamında, 24 Mart 2008'de İşçi Partisi Genel Merkezi'nde Yargıtay'a ait ayrıntılı kroki bulunduğunu yazarak soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği gerekçesiyle 27 Mart 2008'de gözaltına alınan ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan, *Taraf Gazetesi* Ankara muhabiri Soner Arıkanlıoğlu hakkında İstanbul Kadıköy Savcılığı tarafından "iftira", "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" ve "gizliliğin ihlali" suçlamalarıyla 13,5 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. Arıkanlıoğlu'nun yargılanmasına 16 Eylül 2008'de Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Sedat Özevin, Ahmet Sevim

Batman'da 5 Temmuz 2006'da aralarında Mizgin Özbek'in (11) de bulunduğu 3 kişinin ölümüyle sonuçlanan güvenlik güçlerinin bir araca ateş açması olayınındaki insan hakları ihlallerini raporlaştıran Batman Barosu Başkanı Sedat Özevin ile Mazlumder Batman Şubesi Başkanı Ahmet Sevim hakkında "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettikleri" iddiasıyla açılan davadan Özevin ve Sevim'ölümüyle sonuçlanan operasyonu araştırarak raporlaştıran aktivistler Sedat Özevin ve Ahmet Sevim, "yargılamayı etkilemeye teşebbüs" iddiasıyla yargılandıkları davadan Batman Ağır Ceza Mahkemesi'nde 16 Eylül 2008'deki karar duruşmasında beraat ettiler. Özevin ve Sevim aynı dosyada TCK'nin 301. maddesinden de yargılanmışlar ve dosyaya Adalet Bakanı'nun yargılama izni vermemesi sonucu dava düşmüştü.

Mehmet Tursun, Berin Tursun, Şelale Tursun, Ahmet Alagöz, Evrim Kubilay, Hatice Necila Şengül, Ali Çalışkan, Tuncay Kılıç, Semra Uzunok ve Lütfi Demirkapı

Oğulları Baran Tursun'u polis kurşunuyla kaybeden Tursun Ailesi'nin üç üyesi ve kurum temsilcileri, cinayet davasında yapılan işlemleri kınadığı için 13 Haziran 2008'de TCK'nin 301. maddesinden Karşıyaka 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladı. İlk duruşmada mahkeme, davayı 301. maddedeki de-

ğişiklik nedeniyle durdurarak dosyayı Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'e gönderdi. 10 kişiye Şahin'in 301. maddeden yargılama izni vermesi üzerine 10 kişinin yargılanmasına TCK'nin 277. maddesi uyarınca 26 Aralık 2008'de devam edildi. Mahkeme duruşmayı 27 Mart 2009'a erteledi.

TCK. 296. MADDE

Rıdvan Kızgın

10 Temmuz 2003 tarihinde Bingöl Yumaklı Köyü'nde 5 kişinin öldürülmesi olayı ile ilgili İHD'nin köyde yaptığı incelemeler sonrası hazırladığı rapor üzerine İHD MYK üyesi Rıdvan Kızgın hakkında TCK'nin 296/1 maddesini düzenleyen "cürüm delillerini saklamak ve yok etmek" iddiasıyla verilen 2,5 yıl hapis cezası Yargıtay 4. Ceza Dairesi tarafından da onaylandığı için Kızgın 3 Mart 2008'de cezaevine girdi.

TCK. 297. MADDE

Gülbanu Çobanoğlu

İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde bulunan oğlu Ümit Çobanoğlu'na karikatür dergisi *Lombak*'ı götüren Gülbanu Çobanoğlu, "ceza infaz kurumuna yasak yayın sokmak" suçlamasıyla İzmir 10. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 18 Haziran 2008'de görülen duruşmasında beraat etti.

TCK. 299. MADDE

Doğan Erkan

30 Temmuz 2008'de *Halkın Kurtuluş Yolu Dergisi* Sahibi ve Sorumlu Müdürü Doğan Erkan, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e "yayın yoluyla hakaret ettiği" iddiasıyla TCK'nin 299. maddesi uyarınca 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi.

Kadri Özkan

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde DTP eski İlçe Başkanı Kadri Özkan'a "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla Viranşehir Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 27 Ağustos 2008'de 11 ay 20 gün hapis cezası verildi. Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde Umut Kitapevi'ne bomba atılması Viranşehir'de protesto edilmiş ve 6 Ağustos 2006'da DTP Viranşehir İlçe Başkan-

lığı yapan Kadri Özkan, “Şemdinli’de suçüstü yakalanan çete zihniyetinin, bu ülkede Başbakan, Cumhurbaşkanı ve Genelkurmay Başkanı olabileceğinden haberiniz var mı?” yazılı bildiri dağıtmıştı.

TCK. 301. MADDE

3 Kişi

2007 yılında DTP Muş İl Kongresi’ne giderken jandarma tarafından durdurularak, kongreye gitmeleri engellenen DTP Bulanık İlçe yöneticisi 3 kişiye, çıkan olaylarda jandarma erlerine hakaret ettikleri gerekçesiyle Bulanık Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılan davada “Türkiye Cumhuriyeti devletinin askerini alenen aşağılamak” gerekçesiyle 13 Ocak 2008’de 6 ay hapis cezası verildi.

10 Öğrenci

Adalet Bakanlığı, 19 Aralık 2000’deki cezaevi operasyonlarını 19 Aralık 2007’de protesto ederken Eskişehir’de linç girişimine uğrayan ve gözaltına alınan Ali Haydar Güneş, Esmâ Yavuz, Sabit Çiçek, Şahin Köseadağı, Nadide Toker, Ali Bozkına, Can Aydemir Sezer, Atilla Aka, Esra Sönmez ve Nihal Samsun adlı 10 üniversite öğrencisinin Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 301. maddesinden yargılanmalarına izin verdi. İki yıl hapis cezası istemiyle yargılanan 10 kişi, 19 Kasım 2008’de Eskişehir 2. Sulh Ceza Mahkemesi’nde hâkim karşısına çıktılar. 10 Kişinin yargılanmasına Mart 2009’da devam edilecek.

8 Öğrenci

3 Nisan 2008’de Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Yusuf Ziya Özcan’ın Kocaeli Üniversitesi’ni ziyareti sırasında Özcan’ı protesto eden sekiz üniversite öğrencisine Özcan’ın şikâyeti üzerine dava açıldı. Kocaeli 1. Sulh Ceza Mahkemesi’nde 22 Ekim 2008’de görülen ilk duruşmada, öğrenciler hakkında “jandarma defol, üniversiteler bizimdir” sloganı nedeniyle TCK’nin 301. maddesinden işlem yapılarak öğrencilerden ek savunma istendi. 8 öğrencinin yargılanmasına 26 Aralık 2008’de devam edilirken öğrencilerin 301. maddeden yargılanabilmesi için dava konusu dosya Adalet Bakanlığı’na gönderildi.

Abdurrahman Dilipak

Anadolu’da Vakit Gazetesi’nin yazarı Abdurrahman Dilipak hakkında, gazetede 13 Şubat 2008’de yayınlanan “Cübbe Sarık” başlıklı yazıda “Türkiye’de toplum brifinglerle, faili meçhullerle, fişlemelerle korkutuldu ve baskı altına alındı” dediği için, Genelkurmay Başkanlığı’nun şikâyetiyle TCK’nin 301. maddesinden dava açıldı.

Dilipak, 17 Eylül 2008’de Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandı. Mahkeme, yargılamaya devam edebilmek için Adalet Bakanlığı’ndan izin verilmesinin beklenmesine karar verdi.

Abdurrahman Doğar

Van’da 1 Eylül 2007’de Dünya Barış Günü’nde Sanat Sokağı’nda yaptığı basın açıklamasından sonra hakkında TCK’nin 301. maddesinden soruşturma başlatılan DTP Van İl Başkanı Abdurrahman Doğar, 10 Haziran 2008’de Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde hakim karşısına çıktı. Mahkeme, Abdurrahman Doğar’ın yargılanabilmesi için Adalet Bakanlığı’ndan da izin istemesine karar verdi. 21 Ekim 2008’de Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin’in aldığı kararda ise Şahin’in Doğar’ın yargılanmasına izin vermediği için Doğar hakkında açılan davanın düştüğü öğrenildi.

Ahmet Şık

19 Aralık 2000’deki “Hayata Dönüş” Operasyonu’nun ardından, kapanan *Nokta Dergisi*’nin 21-27 Aralık 2006 tarihli sayısında İstanbul Bayrampaşa Cezaevi C-1 kadın koğuşunda operasyondan sağ kurtulan Münevver Köz ile yapılan “Bayrampaşa’da O Gün” başlıklı söyleşiden ötürü derginin muhabirleri Ahmet Şık ile Banu Uzpeder hakkında TCK’nin 301. maddesinden dava açıldığı 4 Mart 2008’de öğrenildi.

Ahmet Şık ve Lale Sariibrahimoğlu

Kapanan haftalık *Nokta Dergisi*’nde 8 Şubat 2007’de yayınlanan “Asker İç Güvenlikten Elini Çekmeli” başlıklı röportaj nedeniyle Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 301. maddesinden yargılanan gazeteci Ahmet Şık ve güvenlik uzmanı Lale Sariibrahimoğlu, İstanbul Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 3 Nisan 2008’de görü-

len duruşmada, mahkemenin söz konusu haber ve röportajda “suçun kasıt ve unsurlarının oluşmadığı” kanaatiyle beraat ettiler.

Dergide yer alan yazı ve röportajda, Hrant Dink cinayetinin hemen ardından Samsun’da güvenlik görevlilerinin, Dink’in tetikçi zanlısı O.S. ile “hatıra fotoğrafı” çekirmelerinden hareketle güvenlik kurumları eleştiriliyordu.

Ahmet Türk

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Ahmet Türk’ün 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla Genelkurmay Başkanlığı tarafından düzenlenen resepsiyona kendisinin ve DTP’li diğer milletvekillerinin davet edilmemelerine ilişkin görüşleri sorulduğunda, “Hep ağızdan düşürülmeyen bölücülük kelimesi, aslında kimin tarafından yapıldığı da açıkça ortaya çıkıyor” sözlerinden ötürü Türk’ün TCK’nin 301/2 maddesi uyarınca yargılanabilmesi amacıyla dokunulmazlığının kaldırılması için fezleke hazırlayarak 2 Ocak 2008’de Adalet Bakanlığı’na gönderdi.

Ali Rıza Vural

Barzani ve Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi adlı kitap nedeniyle TCK’nin 301. maddesinden yargılanan Doz Yayınları sahibi Ali Rıza Vural, 27 Mart 2008’de İstanbul Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada “tahkir ve tezyif özel kastıyla hareket edildiğine dair bir kanı oluşturmadığından” beraat etti.

Aziz Özer

Yeni Dünya için Çağrı Dergisi’nin Sahibi ve Sorumlu Müdürü Aziz Özer, 2003 yılında derginin Aralık sayısında yer alan “AKP’nin Ampülü Kimin için yanıyor?” ve “19 Aralık Katliamı’nı Unutmadık, Unutturmayaçağız” başlıklı yazılardan dolayı İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından TCK’nin 301. maddesi uyarınca 4 Kasım 2008’de 2700 YTL adli para cezasına mahkûm oldu. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, yazılardan dolayı Özer’i, 25 Aralık 2005’te bir yıl hapse mahkûm etmiş ve cezayı paraya çevirmemiş Yargıtay ise kararı bozmuştu.

Aziz Özer

Yeni Dünya için Çağrı Dergisi’nin Sahibi ve Sorumlu Müdürü Aziz Özer, 2003 yılında derginin Ekim sayısında yer alan “80 Yıl Türkiye

Cumhuriyeti, 80 Yıl Faşizm” başlıklı yazısından dolayı İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından TCK’nin 301. maddesi uyarınca 4 Kasım 2008’de 1350 YTL adli para cezasına mahkûm oldu.

Aziz Özer

Yeni Dünya için Çağrı Dergisi’nin Sahibi ve Sorumlu Müdürü Aziz Özer, 2003 yılında derginin Kasım sayısında yer alan “Irak’ta İşgal Ortaklığına Hayır” başlıklı yazısından dolayı İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından TCK’nin 301. maddesi uyarınca 4 Kasım 2008’de 2700 YTL adli para cezasına mahkûm oldu.

Baskın Oran, İbrahim Kaboğlu

“Azınlıklar ve Kültürel Haklar Raporu”nu hazırlayan İbrahim Kaboğlu ve Baskın Oran’ın davasının kararını, Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin bozma kararının ardından, dosya tekrar Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi’ne geldi. 17 Aralık 2008’de görülen duruşmaya Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran ile avukatları katıldı.

Yargılamayı durdurarak dava dosyasının izin için Adalet Bakanlığı’na gönderilmesine karar veren mahkeme duruşmayı 1 Nisan 2009’a erteledi.

Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi, Kaboğlu ve Oran hakkında açılan davayı, TCK’nin 301. maddesi yönünden düşürmüş, 216. maddede tanımlanan “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçundan ise beraatlerine karar vermişti.

Kararın temyiz incelemesini yapan Yargıtay 8. Ceza Dairesi, TCK’nin 216. maddesinden verilen beraat kararını, suçun maddi ve manevi unsurları olduğu gerekçesiyle bozmuş, 301. maddede tanımlanan suç yönünden ise Adalet Bakanının izni gerektiğine işaret ederek, izin alınması gerektiğine hükmetmişti.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 8. Ceza Dairesi’nin 216. madde yönünden verdiği karara itiraz etmişti. İtirazı görüşen Yargıtay Ceza Genel Kurulu, sanıklara TCK’nin 216. maddesi yönünden verilen beraat kararını onamıştı.

Bülent Akbay

Müdahiller vekili sıfatı ile Hrant Dink Suikasti Davası’nın duruşmalarına katılan Avukat Bülent Akbay hakkında, İstanbul Cumhuri-

yet Savcılığı'nın soruşturma açılması talebine Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Müdürlüğü'nden olumlu yanıt geldiği 18 Ocak 2008'de öğrenildi. Akbay hakkında duruşmalarda söylediği sözler nedeniyle TCK'nin 301. maddesinden açılan soruşturmanın sonucunda Adalet Bakanı'nun da dosyaya "yargılama izni" vermesi üzerine Akbay İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. 19 Aralık 2008'de beraat kararıyla sonuçlanan davanın kararında mahkeme heyeti, Akbay'ın sözlerinin "savunma hakkı kapsamında" olduğunu belirtti.

Enis Mazhar Tayman, Nevin Barlas, İbrahim Güçlü

Tempo Dergisi toplum haberleri editörü Enis Mazhar Tayman ile derginin sorumlu müdürü Nevin Barlas, Diyarbakır KÜRD-DER sözcüsü İbrahim Güçlü ile 2 Aralık 2005'te yaptıkları bir röportaj nedeniyle 13 Mart 2008'de açılan dava nedeniyle TCK'nin 301. maddesinden yargılanıyorlar. Mahkeme, izin alınması için dosyayı Adalet Bakanlığı'na gönderdi.

Eren Keskin

Avukat Eren Keskin, Almanya'da yayınlanan *Der Tagesspiegel Gazetesi*'ne 24 Haziran 2006'da verdiği demeçte "Danıştay saldırısının devlet düzenini bozmaya yönelik olmadığını, tam tersine laik, otoriter ve askerî devlet düzeninin güçlendirilmesine hizmet ettiğini, Türkiye'de hiçbir hükümetin kendi programını uygulama gücüne sahip olmadığını, Türkiye'nin aslında ordu tarafından hazırlanan 'Millî Siyaset Belgesi'yle yönetildiğini, hiçbir hükümetin buna karşı gelemeyeceği" dediği için Genelkurmay Başkanlığı'nın suç duyurusuyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesinden açılan davanın 22 Mayıs 2008'de İstanbul Kartal 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında, ilk davada verilen beraat kararı kabul edilerek dosyanın yeniden incelenmesi talebi reddedildi.

Erkan Çapraz

İnternet üzerinden yayın yapan yuksekova-haber.com adlı internet sitesinin Genel Yayın Yönetmeni Erkan Çapraz hakkında "Kürtler ve Newroz Ateşi" yazısı nedeniyle Yüksekova 3. Taktik Tümen Komutanlığı tarafından 301. madde kapsamında suç duyurusunda bulunuldu.

Gültekin Avcı

11 Mart 2008'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na, Yazar Gültekin Avcı'nın Metropol Yayınları'ndan çıkan "Genelkurmay Cumhuriyeti/Ordunun Devleti mi-Devletin Ordusu mu?" adlı kitabında "askeri kuvvetleri aşağılama" iddiasıyla Genelkurmay Başkanlığı tarafından şikâyette bulunuldu.

Hacı Boğatekin

10 Mart 2007'de yayınlanan "Türkiye Yanlış Yaptı" başlıklı imzasız yazısı nedeniyle en son 27 Şubat 2008'de iki yıl hapis istemiyle yargılanmasına devam edilen gazeteci, Gerger Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam eden yargılanmasına 9 Nisan 2008'de devam edildi. Bakanlık 11 Eylül 2008'de Boğatekin'in yargılanmasını durdurdu.

Hakan Taştan, Turan Topal

Misyonerlik faaliyetinde buldukları gerekçesiyle TCK'nin 301. maddesinden yargılanan Hakan Taştan ve Turan Topal'ın dosyası Adalet Bakanlığı'na gitti, Silivri 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki davaya TCK'nin 216. maddesinden 24 Şubat 2009'da devam edilecek.

Hasan Erdoğan

20 Mayıs 2008'de Tunceli'nin Pertek İlçesi'nde sigara yasağının uygulanması hakkında konuşan Hasan Erdoğan (73), 5 saat gözaltında tutuldu ve hakkında 301. maddeden dava açıldı.

İbrahim Tığ

Adalet Bakanlığı, en fazla kâr eden ve stratejik önem taşıyan kuruluşları yabancılara satanın AKP hükümeti olduğunu savunan gazeteci İbrahim Tığ'a TCK'nin 301. maddesinden dava açılmasına 17 Haziran 2008'de izin vermedi.

Adalet Bakanlığı, Zonguldak Valiliği'nin *Devrek Bölge Haber Gazetesi* Yazı İşleri Müdürü İbrahim Tığ hakkında yaptığı şikâyette soruşturma izni vermedi.

İrfan Uçar, Hasan Bayar

13 Aralık 2005'de *Gündem Gazetesi*'ndeki "301 numara" başlıklı yazıdan ötürü gazeteci İrfan Uçar ve gazetenin sorumlu müdürü Hasan Bayar hakkında Adalet Bakanlığı'nın yazılı ihbarı üzerine dava açılmıştı. TCK'nin 301. maddesini

ihlal etmekle suçlanan Uçar ve Bayar'ın yargılanmasına 23 Eylül 2008'de devam edildi.

İsmail Yurtsever

ESP'li İsmet Yurtsever hakkında, 22 Temmuz 2007 seçimlerinde İstanbul 3.Bölge'de bağımsız milletvekili adayı Sebahat Tuncel'i desteklediğini söylediği basın açıklamasında söylediği sözlerden ötürü TCK'nin 301. maddesinden dava açıldı. Gebze 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı verdiği davadan Yurtsever 20 Mayıs 2008'de yargılandığı Gebze 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki dava 27 Nisan 2009'da duruşmaya devam edecek.

Yurtsever'in, iddianamede de yer alan ve Gebze M Tipi Cezaevi önünde yaptığı açıklama şöyleydi; "Sebahat Kürt yurtseveri olarak, Kürt halkı şahsında yargılanmaktadır. İşbirlikçi T.C. ve emperyalist uşağı Büyükanıt'ın, Kürdistan'da estirdiği teröre ve bu kirli savaşa karşıyım. Ayrıca T.C.'nin Meclis'ten alıp zindana götürdüğü Leyla Zana'ya cevap olarak, Tuncel'i zindandan alıp Meclis'e göndereceğiz."

İzzet Belge, Hatice Çoban

DTP PM üyesi İzzet Belge ve Hatice Çoban hakkında 2006 yılında Silopi Sanat Sokağı'nın açılışında yaptıkları konuşmada, Cudi Dağı'nda operasyonların ardından çıkan orman yangınlarına ilişkin yaptıkları değerlendirme nedeniyle açılan davanın duruşması Şırnak Sulh Ceza Mahkemesi'nde 3 Temmuz 2008'de görüldü. TCK'nin 301. maddesinden açılan davanın ilk duruşmasında Belge hazır bulunurken, Çoban katılmadı. Belge'nin ifade verdiği duruşmada, Çoban'ın talimatla ifadesinin alınmasının ardından, 301. maddede yapılan değişiklik dolayısıyla dosyanın Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verildi.

Kadir Aktaş

Atılım Gazetesi Kartal Temsilcisi Kadir Aktaş'ın 6 Mart 2006 yılında Ankara'da katıldığı bir basın açıklamasında kullandığı ifadelerden ötürü, Ankara 12. Sulh Ceza Mahkemesi'nde Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesi uyarınca "devletin askeri teşkilatını alenen aşağıladığı" suçlamasıyla Aktaş hakkında açılan davanın 20 Kasım 2008'de görülen duruşmasında Aktaş 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. 6 ay hapis cezası önce 5 aya düşürüldü sonra da 3000 YTL adli para cezasına çevrildi.

Kiyasettin Aslan

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'na (KESK) bağlı Büro Emekçileri Sendikası (BES) Kilis İl Temsilcisi Kiyasettin Aslan hakkında, yerel *Kent Gazetesi*'nde yayınlanan "Mayın" başlıklı yazısı nedeniyle TCK'nin 301. maddesi'nden dava açıldı.

Aslan, yazısında "Türkiye'nin döşediği mayınlara her yıl çocuklar, kadınlar, her yaşta insan basıyor ve yaşamını yitiriyor, sakat kalıyor," dediği için "askeri teşkilatı alenen aşağıladığı" gerekçesiyle Kilis 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı ve 301. maddedeki değişikliğin ardından hakkında "yargılamanın durdurulması" kararı verildi.

Kurme Darê Adlı Tiyatro Oyunu

Şanlıurfa Kültür Sanat Merkezi (UKSM) tarafından 9 Mart 2008'de sahnelenen "Kurme Darê" adlı tiyatro oyununa savcılık tarafından TCK'nin 301. maddesinden 19 Mayıs 2008'de soruşturma açıldı.

Mahmut Alınak

Kars Halk Meclisi Sözcüsü Mahmut Alınak'ın, Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'a hakaret ettiği iddiasıyla TCK'nin 301. maddesi uyarınca "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, devletin yargı organlarını, askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak" iddiasıyla 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası istemi ile Kağızman Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacağı 4 Şubat 2008'de öğrenildi.

İddianamede, Alınak'ın DTP Kağızman İlçe Örgütü'nün 20 Temmuz 2007'de gerçekleştirdiği kongrede yaptığı konuşmada kullandığı "Omuzu kalabalık kodamanlar" ifadesiyle halen Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanı olan Yaşar Büyükanıt'a hakaret ettiği öne sürülerek, TCK'nin 301. maddesinden yargılanması istendi.

Alınak davaya konu olan konuşmasında, "Genelkurmay Başkanı emekçilerin çocuğunu gönderiyor operasyonlara, Devlet Bahçeli ve Deniz Baykal sizin çocuklarınızı gönderiyor. Bunların hiçbirisi çocuklarını operasyon bölgelerine göndermiyor. Operasyonda ölenler bu halkın fakir çocuklarıdır. Birileri şimdi dağları bombalıyor. Dünyada başka kendi topraklarını bombalayan

ülke var mıdır? Bunlar omuzları kalabalık ko-damanlardır” ifadelerini kullanmıştı.

Mahmut Özyürek

Atatürkçü Düşünce Derneği Isparta Şubesi Başkanı Mahmut Özyürek hakkında, 3 Mart 2007’de “Devrim Yasaları”nın kabulünün 84. yılı nedeniyle yaptığı basın açıklamasında “cumhuriyetimiz, cumhuriyetle hesaplamak üzere beyinleri yıkanarak eğitilmiş, teokratik devlet özlemcilerin kuşatması değil işgali altındadır. ABD’nin Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) adım adım yürütülüyor. Projenin eşbaşkanı da, halen ülkenin başbakanıdır. Karşı devrim cephesinin takkeli askerleri cumhuriyetin kalelerini birer birer ele geçirmektedirler” dediği için sparta 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde TCK’nin 301. maddesinden açılan davaya Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin’in “yargılama izni” vermediği 30 Kasım 2008’de öğrenildi.

Mehmet Bal

İstanbul Hasdal Askeri Savcılığı, vicdani retçi Mehmet Bal’ın tutuklu kaldığı günlerde, “Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik hakaret ihtiva eden sözler sarf ettiğini” öne sürerek TCK’nin 301. maddesinden yargılanmasını istedi. Vicdani retçi Mehmet Bal 8 Haziran 2008’de gözaltına alınmış ve 16 gün tutuklu kalmıştı. Bu süre içerisinde önce Beşiktaş İnzibat Karakolu’na götürüldü, sonra 3. Kolordu Hasdal Askeri Hapishanesine sevk edildi. Bal, avukatları ile görüşürüldüğünde “işkence gördüğünü” açıkladı.

15 günlük süre içerisinde karara itiraz edeceklerini belirten avukatlar şunları söyledi: “Mehmet Bal’a 301. maddeden dava açılmaması konusunda Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Adalet Bakanlığı’ndan onay alması beklenecek.”

M. Kemal Çelik, Aytekin Dal, Mehmet Sadık Aksoy ve Mehmet Reşat Yiğiz

Batman’da M. Kemal Çelik, Aytekin Dal, Mehmet Sadık Aksoy ve Mehmet Reşat Yiğiz adlı 4 gazeteci hakkında 6-14 Eylül 2007’de yapılan haberlerden ötürü Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 301. ve 288. maddesinden 2 Şubat 2008’de dava açıldığı 8 Mart 2008’de öğrenildi. Batman’da yayınlanan üç yerel gazetenin sahibi olan M. Kemal Çelik hakkında Batman 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılan davaya ilişkin Çelik’in yaptığı açıklamada, güvenlik güçlerinin isteği

üzerine hakkında soruşturma başlatıldığını ve daha sonra bu soruşturmanın dava ile sonuçlandığını bildirdi. 4 kişinin yargılanması 2009 yılında devam edecek.

Mehmet Pamak, Yusuf Tanrıverdi

İlim ve Kültürel Araştırmalar Vakfı’nın (İLKAV) 3 Aralık 2006’da düzenlediği “Resmi İdeoloji Kısacasında Eğitim Sistemi ve Din Eğitimi” konulu panelde yaptığı konuşmadan “Cumhuriyeti alenen aşağıladığı” gerekçesiyle İLKAV Başkanı Mehmet Pamak ve Öğretmen-Sen Başkanı Yusuf Tanrıverdi hakkında TCK’nin 301. maddesinden açılan davaya 17 Kasım 2008’de devam edildi. Maddede yapılan değişikliğin ardından Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin’in yargılamanın durdurulması kararı alması üzerine dava 17 Kasım 2008’de düştü.

6 Kişi

İzmir’de “dur” ihtarına uymadığı gerekçesiyle açılan ateş sonucunda hayatını kaybeden Baran Tursun’un ailesi ile aralarında İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi üyelerinin de bulunduğu aileye destek veren 6 kişi hakkında Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 301. maddesinden açılan dava için Adalet Bakanlığı’nın izin vermediği bildirildi. Dava 26 Aralık 2008’de İzmir 5. Asliye Ceza Mahkemesi’nde TCK’nin 277. maddesinden 27 Mart 2009’da görülmeye başlanacak. Baran Tursun’u vurdukları iddia edilen polis memurlarının yargılanması sürerken baba Tursun, salondan çıkarak cebinden aldığı kalemi kırmıştı.

Murat Coşkun

Peri Yayınları sahibi Ahmet Önal, 23 Ağustos 2008’de yaptığı yazılı açıklamayla 2002 yılında Peri Yayınları’ndan çıkan *Acının Dili Kadın* kitabının yazarı Murat Coşkun’un, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi ve Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nden Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 301, 312 ve 216. maddelerinden aldığı 12 ay 15 günlük hapis cezasından dolayı tutuklandığını bildirdi.

Murat İkincisoy

2007 yılının Eylül ayında Diyarbakır’ın Bağlar İlçesi’nde oturan Murat İkincisoy (20) ile Abdurrezzak Uruçtekin (35) arasında çıkan kavgada, İkincisoy’un Uruçtekin’e söylediği

sözlerden ötürü İkincisoy hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesi uyarınca dava açıldığı 23 Temmuz 2008'de öğrenildi.

Mustafa Turhan

Adana Cumhuriyet Savcısı olduğu sırada "Türkiye Cumhuriyeti adaletine güvenmiyorum" dediği için mesleğinden ihraç edilen Mustafa Turhan, söylediği sözler nedeniyle Erzurum 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 301. maddesinden yargılandığı davadan 17 Nisan 2008'de 5 ay hapis cezası aldı. Turhan'ın aldığı hapis cezası ertelendi.

Neşe Düzel

Taraf Gazetesi yazarı Neşe Düzel'in *Star Gazetesi* yazarı Şamil Tayyar ile 11-12 Şubat 2008'de yaptığı röportajdan ötürü TCK'nin 301. maddesinden yargılanması için Genelkurmay Başkanlığı, Düzel hakkında suç duyurusunda bulundu. Düzel, hakkında yapılan suç duyurusundan dolayı 4 Mart 2008'de İstanbul Kadıköy Basın Savcısı'na ifade verdi.

Niyazi Uslay

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişliğinden emekli Niyazi Uslay'ın, çalışma arkadaşının usulsüzlük yaptığını bakanlığa bildirmesinin ardından kendisine verilen disiplin cezasını eleştirmesi üzerine hakkında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesinden İzmir 20. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın son duruşmasında 7 ay hapis cezasına mahkûm edildiği 28 Haziran 2008'de öğrenildi. 1260 YTL para cezasına çevrilen hapis cezası daha sonra ertelendi.

Selma Irmak, Nurettin Demirtaş

13 Eylül 2008'de Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, TCK'nin 301. maddesinden yargılanan DTP eski Genel Başkanı Nurettin Demirtaş ve MYK üyesi Selma Irmak'ın yargılanmasının devam edilmesine izin vermedi. Demirtaş ve Irmak 2007 yılında 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yaptıkları açıklamada "ülkemizin bir bölümünde şiddetli imha operasyonları yapılmakta, barışın yolunu döşemek için geliştirdiğimiz tüm çabalarımız askeri operasyonlarla tahrip edilmektedir. En son Şırnak'ın Uludere ilçesi kırsalında yapılan operasyonda 11 kişi yaşamını yitirmiş ve cenazeleri ailelerine ve-

rilmemiştir. Cenazelerin çeşitli bahaneler ileri sürülerek ailelerine verilmemesi operasyonda kimyasal silah kullandığı iddiasını güçlendirmektedir" demişlerdi.

Irmak ve Demirtaş bu sözlerinden ötürü Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki yargılanmaya başlamıştı.

TCK 301 düzenlemesinden sonra, Adalet Bakanlığı'na yargılamanın devamı konusunda, 249 kişi için başvurulmuştu. Bakanlık 115 kişi için başvuruyu reddederken 36 kişi için de yargılamaya izin vermişti.

Orhan Miroğlu

Orhan Miroğlu hakkında Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı tarafından TCK'nin 301. maddesinden dava açıldı. Savcılığın, Miroğlu'nun 12 Aralık 2007'de *Taraf Gazetesi*'ndeki köşesinde "Bekar Askerler" başlıklı yazısı nedeniyle açtığı davanın ilk duruşması 23 Haziran 2008'de görüldü.

Orhan Pamuk

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin, İsviçre'de yayınlanan bir dergideki sözleri nedeniyle yazar Orhan Pamuk aleyhine "Türk milletine hakaret ettiği" için dava açan altı kişinin başvurusunu reddeden yerel mahkeme kararını bozduğu 22 Ocak 2008'de öğrenildi. Karara göre "Türk milletine ait olan herkesin" dava açma hakkı var.

Davacı 6 kişi Pamuk'tan manevi tazminat talep etmiş, Şişli (İstanbul) 3. Asliye Hukuk Mahkemesi "davacıların salt Türk milletinin bir ferdi olmaları nedeniyle yansıma yoluyla kişilik haklarına saldırı olduğunun kabulüne imkan bulunmadığı" ve "davacıların aktif husumet ehliyetleri bulunmadığı" gerekçesiyle davayı reddetmişti.

Pamuk hakkında "bu topraklarda 1 milyon Ermeni 30 bin de Kürt öldürüldü" dediği için Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesine dayanarak "Türklüğe hakaret" iddiasıyla açılan dava Adalet Bakanlığı'ndan izin gelmediği için düşmüştü.

Yüksek mahkeme, kişilik haklarına saldırının kabul edilmesi durumunda, Medeni Kanunun 25. ve Borçlar Kanununun 49. ve 49/3. maddelerindeki düzenlemeler gözetilerek bir hüküm kurulmasına ve davanın reddinin usul ve yasa-ya aykırı olup bozmayı gerektirdiğine hükmetti.

Osman Tiftikçi, Sırrı Öztürk

17 Haziran 2008'de İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen ve *Osmanlıdan Günümüze Ordunun Evrimi* adlı kitapta "askerî kuvvetleri aşağıladıkları" iddia edilen Sorun Yayınevi sahibi Sırrı Öztürk ile yazar Osman Tiftikçi'nin yargılandığı davanın duruşmasında Adalet Bakanlığı'nın izninin alınması için davanın durdurulmasına karar verildi.

Ragıp Zarakolu

George Jerjian'ın *Gerçek Bizi Özgür Kılacak* kitabını Türkçeleştirdiği için "devleti ve cumhuriyeti tahkir ve tezyif" ve "Atatürk'ün anısına hakaret" iddialarıyla Türk Ceza Kanunu'nu (TCK) 301. maddesinden ve 5816 Sayılı Atatürk Aleyhinde İşlenen Suçlara İlişkin Kanun'dan İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Belge Yayınları sahibi Ragıp Zarakolu, 17 Haziran 2008'de görülen duruşmasında yasa gereği Adalet Bakanlığı'ndan izin almaya gerek görülmeden TCK'nin 301. maddesinden 6 ay hapis cezasına mahkûm oldu. Hapis cezası daha sonra 1400 YTL adli para cezasına çevrildi. Zarakolu 5816 sayılı kanundan ise beraat etti.

Rojda Kızgın, Rıdvan Kızgın, Doğan Adıbelli

Bingöl'ün Yedisu İlçesi'ne bağlı Elmalı Köyü'nde korucuların el bombasıyla balık avladığı iddiasını "Korucular Devletin Bombasıyla Balık Avlıyor" başlığıyla 4 Ocak 2005 tarihinde haberleştiren DİHA muhabiri Rojda Kızgın ile haberde görüşüne başvurulmuş dönemin İHD Bingöl Şube Başkanı Rıdvan Kızgın ve iddia sahibi Doğan Adıbelli'ye, yedi korucunun şikâyeti üzerine Karlıova Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. TCK'nin 301/2. maddesi uyarınca, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, devletin askeri ve emniyet teşkilatını alenen aşağılamak" iddiasıyla 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası istemiyle açılan davaya Karlıova Sulh Ceza Mahkemesi görevsizlik kararı vererek dosyayı Bingöl Sulh Ceza Mahkemesi'ne gönderdi. Bingöl Sulh Ceza Mahkemesi daha önce Karlıova Sulh Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararıyla gönderdiği dosyaya yine görevsizlik kararı vererek dosyayı Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderdi.

Dosya, son olarak Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nde 12 Haziran 2008'de görülen duruşmada 301. maddede yapılan değişiklik

gereğince Adalet Bakanlığı'na gönderildi. Davayı değerlendiren Adalet Bakanlığı, davanın 301. madde kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar verdi. Bakanlığın kararı üzerine dava 3 Aralık 2008'de düştü.

Sedat Özevin, Ahmet Sevim

Batman'da 5 Temmuz 2006'da aralarında Mizgin Özbek'in (11) de bulunduğu 3 kişinin ölümüyle sonuçlanan güvenlik güçlerinin bir araca ateş açması olayındaki insan hakları ihlallerini raporlaştıran Batman Barosu Başkanı Sedat Özevin ile Mazlumder Batman Şubesi Başkanı Ahmet Sevim hakkında "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettikleri" iddiasıyla açılan davadan Özevin ve Sevim ölümüyle sonuçlanan operasyonu araştırarak raporlaştıran aktivistler Sedat Özevin ve Ahmet Sevim, "yargılamayı etkilemeye teşebbüs" iddiasıyla yargılandıkları davadan Batman Ağır Ceza Mahkemesi'nde 16 Eylül 2008'deki karar duruşmasında beraat ettiler. Özevin ve Sevim aynı dosyada TCK'nin 301. maddesinden de yargılanmışlar ve dosyaya Adalet Bakanı'nun yargılama izni vermemesi sonucu dava düşmüştü.

Serdar Akinan

Gazeteci Serdar Akinan hakkında, *Akşam Gazetesi*'ndeki köşesinde 31 Mart 2008'de yayınlanan bir yazısı nedeniyle Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından TCK'nin 301. maddesinden yargılanması için soruşturma başlatıldı.

Temel Demirer

Yazar Temel Demirer, Hrant Dink'in öldürülmesi üzerine 20 Ocak 2007'de Ankara'da Yüksel Caddesi'nde yapılan protesto gösterisinde söylediği sözlerden ötürü TCK'nin 216. ve 301. maddeden Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 15 Mayıs 2008'de yargılandı. 2. duruşmada, 301. maddede yapılan değişiklik dolayısıyla yargılamanın durdurulmasına ve dosyanın Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verildi. Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Demirer'in yargılanmasına 8 Eylül 2008'de izin verdi. Demirer'in yargılanmasına 29 Mayıs 2009'da devam edilecek.

Demirer şunları söylemişti: "(...) Dün Ermeni kardeşlerimizin başına gelenin bugün Kürt kardeşlerimizin başına gelmemesi için suç işlemeliyiz. Hepinizi suç işlemeye çağırıyorum. Evet bu ülkede Ermeni soykırımı olmuştur."

Y.Y.

13 Nisan 2008'de İzmit'te bindiği otobüste arkadaşı N.A. ile konuşan öğretmen Y.Y. hakkında önde oturan polis memuru şikâyetçi olunca TCK'nin 301. maddesinden dava açıldı. Kocaeli Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlayan Y.Y.'nin ilk duruşması 7 Temmuz 2008'de görüldü.

Zeki Bayram

Eğitim-İş Sendikası Düzce Şubesi Başkanı Zeki Bayram'ın üniversitelere başörtüsü serbestliği getirmeyi amaçlayan Anayasa değişikliğine ilişkin olarak yaptığı basın açıklamasında "Cumhurbaşkanı Abdullah Gül üniversitelerde türban ve çarşaf gibi dini simgelerin serbest bırakılması amacıyla gerici, ırkçı ve bölücü siyasi yapıların iş birliği ile yapılan Anayasa değişikliğini onayladı" dediği için TCK'nin 301. maddesinden açılan davanın Mehmet Ali Şahin tarafından durdurulduğu 30 Kasım 2008'de öğrenildi.

Zeki Bingöl

Yargı mensuplarını arazi yolsuzluğuna karışmakla suçlayan emekli binbaşı Zeki Bingöl hakkında TCK'nin 301. maddesinden soruşturma açıldığı 20 Mayıs 2008'de öğrenildi.

Ziya Yener Orkunoğlu

Avrupa'da yayın yapan *Yeni Özgür Politika Gazetesi* yazarı Ziya Yener Orkunoğlu 7 Mayıs 2008'de İstanbul'da TCK'nin 301. maddesi kapsamında "devlete hakaret ettiği" iddiasıyla gözaltına alındı.

5 yıllık 301 Bilânçosu

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 301. maddesi kapsamında son beş yılda 812 kişi mahkum oldu. MHP Aydın Milletvekili Recep Taner'in, 301. madde ile ilgili yazılı soru önergesine Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin yanıt verdi. Şahin'in verdiği bilgiye göre, eski TCK'de hakaret suçunu düzenleyen 159'uncu madde, 2004 yılında kabul edilen yeni TCK'nin 301. maddesi oldu.

2003-06	2007	2008	ilk 3 ay
Sanık sayısı	2026	433	132
Mahkum Olan	661	119	32
Beraat Eden	974	216	74

301. Maddenin Değişmesinin Ardından Gelişmeler

Adalet Bakanlığı'nın TCK'nin 301. maddesine ilişkin olarak 36 kişinin yargılanmasına izin verdiği açıklandı. 301. maddedeki değişiklik 8 Mayıs 2008'de yürürlüğe girmişti. Yapılan yasal düzenlemeyle bu maddeden dava açılıp açılmayacağı Adalet Bakanı'nun iznine bağlandı. Yasal düzenlemenin yapılmasının ardından devam eden davalar durduruldu. Davalara devam edilip edilmeyeceği için Bakanlığa 249 başvuru geldi. Adalet Bakanı Şahin, başvurularda yaptığı inceleme sonucunda 115 kişinin yargılanmasını onaylamazken, 36 kişinin yargılanmasına devam edilmesine izin verdi. 98 kişi için ise inceleme sürüyor.

Bakan Şahin, TCK 301'den dava açılması için Temel Demirek hakkında verdiği onayı "Adam 'Türkiye katil devlettir' diyor. Ben devletime katil dedirtmem" diyerek savundu.

Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesinden açılan davalara ilişkin bilanço-yu açıkladı. Şahin, son 6 ayda 301. madde ile ilgili olarak bakan onayına 381 dosyanın sunulduğunu, sadece 47 dosyanın mahkemeye intikal ettirildiğini söyledi. Şahin, yazar Temel Demirek hakkında TCK 301'den dava açılması için verdiği onayı ise şu sözlerle savundu: "Ben, devletime katil dedirtmem." TCK'da Nisan 2008'de yapılan değişiklikle, 301. maddeden dava açılması "Adalet Bakanı'nun onayına" bağlanmıştı. 301. madde, "Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama" suçunu düzenliyor. Bu suç kapsamında Mayıs-Ekim 2008 döneminde Adalet Bakanlığı'na 381 dosya ulaştı. Bunların 263'ü ile ilgili inceleme tamamlandı. 216 dosya hakkında dava açılmasına gerek görülmedi. Bakan Şahin, 47 dosyanın ise mahkemeye gönderilmesine onay verdi.

301. maddedeki değişikliğin ardından Adalet Bakanlığı'na 2008 yılı sonunda toplam 462 dosya gönderildiği Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in ise, bu süre içinde 38 dosyadaki 78 kişi hakkında soruşturma izni verdiği öğrenildi. Bakanlık verilerine göre, soruşturma için bakanlık onayı getirilmesinden bu yana geçen 7 ay içinde, gelen 462 dosyadan 146'sı hakkındaki inceleme ise devam ediyor.

Kerem Altıparmak, "Bizdeki 301 Sizdeki 404 mü?", <http://www.bianet.org>, 22 Nisan 2008.

301 gibi kutsal değer hükümleri, nesnel zararları değil öznel duyguları korumak amacıyla vardır. Ceza hukuku sayıları birilerinin üzülmelerini kendine konu yapmalı mıdır? Yoksa somut, nesnel zararları mı dikkate almalıdır?

Yaklaşık bir sene önce bianet için "İşte Avrupanın 301 Mahkumları" isimli bir yazı kaleme almıştım. Yazının ilham kaynağı *Hürriyet Gazetesi'*nde çıkan bir haberdirdi. Haber bilinen bir temayı işliyordu: Avrupa'da da birçok kişi 301'den mahkûm oluyordu ama yine de bizden 301'i kaldırmamızı istiyorlardı. Anılan yazımda bu iddianın yanlış olduğunu açıklamaya çalışmıştım. Bununla birlikte, bu argüman 301'in Türk Ceza Kanunu'ndaki yerini koruması gerektiğini savunanların temel dayanak noktalarından biri olmayı sürdürdü.

Bir yıl sonra Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümeti, uzun süredir askıya aldığı 301. madde değişikliğini gündeme getirdi. Ortalığı tekrar 301 haberleri kapladı. Doğal olarak yine Avrupa'da da 301 benzeri hükümler olduğuna dair çeşitli haberler en değerli olanlar arasında. *Hürriyet Gazetesi'*nin internet sitesinde 21 Nisan 2008'de yayımlanan bir haberin mantığında şu ifade kullanılıyor: "Türkiye'ye Baskı Yapanlara Bak: İşte AB'deki 301 Uygulamaları". Habere tıkladığımızda ise şu özgün başlıkla karşılaşıyorsunuz: "Bizdeki 301 Sizdeki 404 mü"

Aslında bir senede değişen şeyler yok değil. Geçen seneki haberin kaynağı Adalet Bakanlığı'ydı. Bakanlığın sunduğu yanlış bilgileri gazete hiç araştırmaksızın okuyucularına ilettiği. Bu seneki haberin kaynağı AB Genel Sekreterliği. Ama haberde verilen ayrıntılardan anlaşıldığı kadarıyla Genel Sekreterlik topladığı bilgileri saptırmamış, olduğu gibi sunmuş. Haberi, başlığıyla içeriğinden koparan *Hürriyet Gazetesi*.

Habere göre raporda şu ifadelere yer verilmiş:

"Fransa'nın ceza kanununun Türkiye'ye benzemediği, İsviçre'de bu konuda açılan davaya rastlanmadığı gibi mahkumiyet ve para cezası alan olmadığı, Finlandiya'da bu tür davalardan mahkumiyete rastlanmadığı";

"Almanya'daki istatistiklere göre, 301 benzeri düzenleme uygulamada fazla kullanılmazken, verilen mahkumiyet sayısı da sınırlı";

"İspanya'da krala/kraliçe veya eşine vebahat prens veya prensese veya eşine hakaret cezalandırılıyor" (Bu suçun Türk Ceza Kanunu'ndaki karşılığı Cumhurbaşkanına hakareti düzenleyen 299. madde);

"İtalya'da, Cumhuriyete, yasama organına, hükümete, Anayasa Mahkemesi'ne, adli düzene veya silahlı kuvvetlere karşı, alenen hakaret, sövme veya aşağılayıcı sözler sarf etme bin eurodan 5 bin euroya kadar para cezası ile cezalandırılıyor. İtalya'da (2000-2004) yılları arasında bu suçlardan mahkumiyete rastlanmazken, 5 yılda sadece 4 kişi 'aşağılama' suçundan para cezası ile cezalandırıldı."

Bu haber olsa olsa 301'e karşı olanların eline koz verir diye düşünebilirsiniz. Gerçekten de, onlarda da var denilen hükümlerin 2007 yılı itibariyle 1189 kişinin yargılandığı 301. maddeyle kıyaslanabilir hiçbir yanının olmadığı gün gibi aşikar. Ama "Bizdeki 301 sizdeki 404 mü" haberine yazılan yorumları okuyunca durumun hiç de öyle olmadığını görüyorsunuz. Gerçekten de habere yorum yazan 100 kişinin büyük çoğunluğu bu çifte standardı(?) yakalamamanın sevinci içinde, ikiyüzlülüğe isyan etmiş, bildiğimiz "oyuna gelmeyelim" mesajını vermiş.

Öznel Duygular ve Ceza Hukuku

Haber belli ki, 301'e dokunulmasın diye yapılmış. Oysa, 301 ve mevzuatımızdaki benzeri çok sayıdaki hüküm, tam da yukarıdaki haber ve habere tepki verenler yüzünden kalkmalıdır. 301 ve benzeri kutsal değer hükümleri, nesnel zararları değil öznel duyguları korumak amacıyla vardır. "Ne yani bırakalım da Türklüğe hakaret mi etsinler?" sorusu, aslında bu hakaretin kimseyi zarara uğratmayacağı ama bazılarının duygularını inciteceğini ifade eder. Çoğu durumda bu incinmenin sınırını da çizmek mümkün değildir, çünkü duygunun mantığı olmaz. Duygular, "Bizdeki 301 sizdeki 404 mü" haberinde olduğu gibi düşünceleri tamamen çürütecek verileri bile kendi lehimize yorumlatacak bir hale kolayca bürünebilir.

Öyleyse soru şudur: Ceza hukuku sayıları ne kadar çok olursa olsun birilerinin üzülmelerini kendine konu yapmalı mıdır? Yoksa somut, (mümkün olduğu ölçüde) nesnel zararları mı dikkate almalıdır? Soruyu daha somut olarak şöyle de formüle edebiliriz: Geçtiğimiz üç yıl süresince 301 olmasaydı, maddede korunan kurum ve kavramların değerinde nasıl bir azalma olurdu? Örneğin, Türklüğe hakaret edildiği için kitleler Türk vatandaşlığından çıkar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) hakaret edildiği için insanlar kanunlara uymamaya başlar, ya da hükümete hakaret edildiği için devrim yapılır mıydı?

Eğer bu sorulara vereceğimiz cevap hayırsa ki sanırım öyle olmalıdır, 301 ve benzeri kuralların aslında maddede ifade edilen kurum ve kavramları değil çoğunluğun duygularını koruduğu ortaya çıkacaktır.

Halkımızın çoğunluğunun duyguları neden ceza hukuku açısından değerlidir? Bu duygular Avrupa Futbol Şampiyonası'nda milli bir futbolcumuz gol kaçırdığında da incinmiyor mu? Ya da bu incinme, töresi nedeniyle kız kardeşinin bir başkısıyla cinsel ilişkiye girmesine çok sınırlanan erkek kardeşin incinmesinden daha mı fazladır? Aynı mantıkla, golü kaçıran futbolcuyla kız kardeşi de ceza yaptırımına çarptırmamız gerekmez mi? İkisi de üzülen kişi açısından kutsal değerlere ilişkin değil midir? Kutsal değerlerin 301 ve benzeri hükümlerle korunmasını dileyenler; kadını, yaşam hakkını ve tüm demokratik değerleri hiçe sayan böyle bir eylemi de meşru görürler mi? Eğer onları korumuyorsak, ki herhalde korumamız gerektiğini söylemek mümkün olmasa gerektir, çoğunluk tarafından hakkında söz edilmesinden rahatsızlık duyulan kavramları neden koruyoruz?

Duygular ve Kamu Düzeni

Daha tutarlı olduğu ileri sürülen bir başka görüş halkın duygularıyla kamu düzeni arasında bir bağlantı kurmaya çalışmaktadır.[1] Aslında, bu görüş de 301'deki kavramları değil çoğunluğun duygularını korumayı önermektedir, ama bunu kamu düzenini korumak amacıyla yaptığını iddia ederek. Örneğin eski Cumhurbaşkanı Suleyman Demirel, "Kimse Türk milletini veya kurumlarını tahkir edemez. 301'i kaldırmayı halka izah edemezsiniz. Halk diyecek ki, 'Bizim nesebimize, sövülen bir yerde devlet varsın sövsün diyemez'. İşte o zaman içerde çatışma çıkartırsınız. Yargının yapmadığını bu defa kanun dışı paramiliter güçler yapmaya kalkar"2 ifadesini kullanırken, bu görüşü özetlemiş oluyordu. Görüldüğü gibi bu kurgunun da 301. maddede korunan değerlerle ilgisi yoktur. Ama dahası, böyle bir yaklaşım demokrasinin yok edilmesi anlamına gelir. Çünkü görüşün özü şudur: Toplumun çoğunluğu bir konudan rahatsız oluyorsa, bu konunun konuşulmasının ceza yaptırımına bağlanması meşrudur. Aksi takdirde çoğunluk, azınlığı linç eder. Bu mantık birkaç nedenle yanlıştır.

Birincisi, kamu düzenini bozan konuşanlar değil, onları linç etmeye kalkışanlardır. O nedenle kamu düzenini korumak adına mağdurun cezalandırılması kabul edilemez. Devletin ödevi kendi iradesini başkalarına dayatmak için paramiliter güç kuranları cezalandırmaktır.

İkincisi, bu mantık çok açık bir şekilde linç eylemlerini meşru kılar, çünkü verdiği mesaj açıktır: Ceza kanunları duygularınızı tatmin etmiyorsa, paramiliter güçler kurun, adaletinizi kendiniz sağlayın. Üçüncüsü, bu görüş aşağılandığını iddia eden kişilerin bu bilgilere ulaşmak için özel çaba harcadığını göz ardı eder. Gerçekten de 301 uygulaması göstermiştir ki, Türkiye'de çok az okuyucusu olan çalışmalar, bütün Türkiye'ye yazan kişi tarafından değil ona karşı yargı yolunu açanlar tarafından tanıtılmıştır. Yani, öngörülen paramiliter güçler; gidip, bulup, aşağılanıp en sonunda da halkı kıskırtıp kendi görüşlerine aykırı olduğunu düşündükleri kişileri cezalandıracaklardır. Böylesine kurgusal bir saldırganlığı korumak için de Devlet 301 ve benzerlerini Ceza Kanunu'nda muhafaza edecektir.

Sonuç

301 ve benzeri hükümlerin nesnel bir savunusunu yapmak mümkün değildir. Avrupa'dan örnek bulma çabalarının yegane sebebi de budur. Ama bu çabalar tam tersine 301'in neden kaldırılması gerektiğinin verilerini sunmaktadır. Özel duyguların incinmesi ölçüt alındığında, bir habere tamamen içeriğiyle zıt bir başlık atılması, buna milyonların destek olması, 1189 kişinin sanık koltuğuna oturması olağan hale gelir. Bu açıdan bakınca "eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz" türü güvence hükümlerinin de pek bir anlamı olmaz. Çünkü suçun oluşması için sanığın niyetinden çok sayısı milyonlarla ölçülen mağdurların duyguları esas alınır. Bu nedenle 301 ve kutsal değerleri koruyan diğer tüm hükümlere, ister Avrupa'da ister Türkiye'de olsun, insanların önel duygularını tatmin etmek için yazıldığı için karşı çıkmak gerekir. (KA/NZ)

* Kerem Altıparmak, Ankara Üniversitesi SBF, İnsan Hakları Merkezi

[1] Kutsal değerlere ilişkin tezleri ayrıntılı bir değerlendirmesi için şu çalışmamıza bakılabilir: Kerem Altıparmak, "Kutsal Değerler Üzerine Tezler v. İfade Özgürlüğü: Toplu Bir Cevap", Kolektif (2007), *İfade Özgürlüğü: İlkeler ve Türkiye*, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 73-113.

[2] "Dünyada nükleer enerji rönesansı ile karşı karşıyayız, Türkiye santral kurmalı", *Referans*, 13.02.2007.

TCK. 314. MADDE

16 Avukat

Abdullah Öcalan ile haftalık olağan görüşme yapmak üzere Öcalan'ın tutulduğu İmralı Adası'na giden Öcalan'ın 16 avukatı hakkında görüşmelerde Öcalan'a bilgi aktardıkları gerekçesiyle "yasadışı örgüt üyesi olmak" suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 314. maddesinden onar yıl hapis istemiyle dava açıldı.

6 Öğrenci

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 2001 yılında Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin "Üniversitelerde anadilde eğitim olsun" talebiyle rektörlüğe verdikleri dilekçeler nedeniyle Nihat Avcı, Veli Ay, Zelal Özgökçe ve Nejdet Yiğit adlı 4 öğrenciye Türk Ceza Kanunu'nun 314/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla 6 yıl 3'er ay hapis ce-

zası; Hüseyin Bilgin ve Haydar Karaca adlı 2 öğrenciye de TCK'nin 169/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettikleri" suçlamasıyla 3 yıl 9'ar ay verdiği hapis cezalarının 19 Aralık 2008'de Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından onaylandığı öğrenildi.

Ahmet Önal

Peri Yayınları Editörü Ahmet Önal, *Diaspora Kürtleri* adlı kitabı yayınladığı için TCK'nin 314. maddesinden İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan 13 Şubat 2008'de beraat etti.

Ali Buluş, Mehmet Karaaslan, Bayram Parlak

Gündem Gazetesi Mersin Temsilciliği'ne 19 Nisan 2007'de yapılan baskından gözaltına alınarak tutuklanan DİHA muhabirleri Ali Buluş, Mehmet Karaaslan ve *Gündem Gazetesi* Mersin

temsilcisi Bayram Parlak, 17 Mart 2008'de Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davada TCK'nin 314. maddesi gereği "yasadışı örgüt üyesi olmak" ve 220/7. maddesi gereği "yasadışı örgüte üye olmak ile birlikte yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek" gerekçesiyle 5 yıl hapis cezası ile cezalandırıldı. Verilen cezaları Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 5. maddesine göre yarı oranında artıran mahkeme heyeti, TCK'nin 62. maddesi gereği duruşmalardaki tutum ve halleri göz önünde bulundurarak cezalarda 1/6 oranında indirerek 6'şar yıl 3'er ay hapis cezası verdi.

Faysal Tunç, Behdin Tunç

5 Nisan 2007'de gözaltına alındıktan sonra "yasadışı örgüte yardım ve yataklık" suçlamasıyla tutuklu olarak yargılanan Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabirleri Faysal Tunç ile Behdin Tunç, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 29 Nisan 2008'de görülen duruşmada, TCK'nin 314/2. maddesi uyarınca 6'şar yıl 3'er ay hapis cezasına çarptırıldı.

Leyla Zana

Çeşitli tarihlerde yaptığı 9 ayrı konuşma nedeniyle 4 Aralık 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Leyla Zana'nın "yasadışı örgüte üye olduğu" suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nun 314/2. maddesi uyarınca 8 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, suçun "terör suçu" olmasını gerekçe göstererek 12 yıla çıkardığı hapis cezasını Zana'nın duruşmadaki halini göz önünde bulundurarak 10 yıla indirdi. Zana ayrıca ceza süresinin 2 yıldan fazla olması nedeniyle, TCK'nin "belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma" hükmünü içeren 53/1. maddesi uyarınca seçme ve seçilme ehliyetinden ve diğer siyasî haklarını kullanmaktan yoksun bırakıldı.

Murat Abi, Rabia Atan

Van'da 2 Temmuz 2007'de *Özgür Halk Dergisi*'ne yapılan baskında gözaltına alınıp tutuklanan dergi çalışanları Murat Abi ve Rabia Atan'ın TCK'nin 314. maddesinden Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları dava dosyanın incelenmesi için 24 Haziran 2008'e ertelendi.

Rüştü Demirkaya

25 Haziran 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi, DİHA muhabiri Rüştü Demirkaya'yı "yasadışı örgüte yardım ve yataklık yapmak" iddiasıyla yargılandığı davada 6 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, DİHA muhabiri Demirkaya ile beraber yargılandığı 13 kişiye Türk Ceza Kanunu'nun 314/2 maddesi uyarınca "yasadışı örgüte yardım ve yataklık etmek"ten 6 yıl 3 ay hapis cezası verdi. İtirafçı Engin Korcum ise müebbet hapis cezasıyla cezalandırıldı. Aynı dosyadan yargılanan 4 kişi ise itirafçı Korumcu'nun somut ifadesi olmadığı gerekçesiyle beraat etti.

TCK. 318. MADDE

Ahmet Karayay

11 Ekim 2008'de Ankara'da Yüksel Caddesi'nde bulunan İnsan Hakları Anıtı önünde askere gitmeyeceğini açıklayan Ahmet Karayay, polis ekipleri tarafından gözaltına alındı.

Bülent Ersoy

İstanbul Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı, 24 Şubat'ta Star TV'de yayınlanan "Popstar Alaturka" adlı programda Bülent Ersoy'un sınır ötesi harekât için söylediği "tamam vatan bölünmez, bilmem ne olmaz ama göz göre göre de bu çocukları bütün analar doğursun, toprağa versinler. Bu mu yani? Bir çocuğun ne demek olduğunu ben sizler gibi bilemem. Ben anne değilim, olamayacağım da. Ama insan olarak o anaların yüreğinin nasıl cayır cayır yandığını ben anlayamam ama anneler anlar. Başkalarının masa başı savaşı için evladımı harcaşamam. Bir oyun oynanıyor ve biz bunların oyuncağı oluyoruz. 'Şehitler ölmez vatan bölünmez' hep aynı klişe laflar. Hep bunu söylüyoruz zaten. Çocuklar gidiyor, kanlı gözyaşları, cenazeler..." sözlerinden ötürü Ersoy hakkında "halkı askerlikten soğutma" suçunu işlediği iddiasıyla soruşturma başlatıldı.

Bülent Ersoy, bir televizyon kanalındaki programda söylediği sözler nedeniyle hakkında "halkı askerlikten soğutma" fiilinden Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 318. maddesi uyarınca 3 yıla kadar hapis istemiyle açılan davanın 18 Aralık 2008'de İstanbul Bakırköy 18. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında beraat etti.

Bülent Ersoy

Bülent Ersoy'un bir televizyon kanalında, "çocuklar gidiyor, kanlı gözyaşları, cenazeler... Ben sizlerle aynı fikirde değilim. Neden buna oyuncak oluyoruz. Neden hep boşa kürek sallıyoruz. Eğer çocuk doğurmuş olsaydım; birileri masa başında 'Sen bunu yapacaksın, o da bunu yapacak' diyecek, ben de doğurduğum çocuğu toprağa vereceğim. Var mı böyle bir şey?" sözleri nedeniyle İnsanca Yaşamı Destekleme Derneği'nin suç duyurusu üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı başlattığı soruşturma sonucunda Ersoy'un yargılanmasına 3 Haziran 2008'de karar verdi. TCK'nin 318. maddesi uyarınca yargılanan Bülent Ersoy'un Ankara 12. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki ilk duruşması 16 Temmuz 2008'de görüldü.

Cezmi Ersöz

Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin, "Askerliğin Dönüşü Güzeldir" başlık makalesi nedeniyle "halkı askerlikten soğutmak" iddiasıyla yargılanan *Leman Dergisi* yazarı Cezmi Ersöz'ün, suç unsurları oluşmadığı gerekçesiyle beraatine karar verdiği 31 Ekim 2008'de öğrenildi.

Gökhan Gençay, İbrahim Çeşmecioğlu

Vicdani retçi Erkan Bolot'la 30 Ekim 2005'te yaptıkları "Savaşların İnsan Kaynağını Kurlatılm" başlıklı söyleşi nedeniyle Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 318. maddesi uyarınca "halkı askerlikten soğuttukları" suçlamasıyla Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde üçer yıl hapisle yargılanan *Birgün Gazetesi* pazar eki eski editörü Gökhan Gençay ile sorumlu müdürü İbrahim Çeşmecioğlu, 23 Ekim 2008'de gerçekleşen karar duruşmasında beraat etti.

Halil Savda

Vicdanî retçi Halil Savda, 10 gündür tutuklu bulunan vicdanî retçi İsmail Saygı ile ilgili 27 Mart 2008'de yapılan basın açıklamasından sonra gözaltına alındı.

İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'nin 27 Mart 2008'de, tutuklu vicdanî retçi İsmail Saygılı'yla dayanışmak için yaptığı basın açıklamasının ardından gözaltına alınan vicdanî retçi Halil Savda, "emre itaatsizlikte ısrar" gerekçesiyle hakkında verilen 15,5 aylık hapis cezasının

Yargıtay tarafından onaylanması nedeniyle 28 Mart 2008'de tutuklandı.

Halil Savda

Tekirdağ Çorlu Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan vicdanî retçi Halil Savda, 1 Ağustos 2006'da İsraili vicdanî retçileri destekleyen bir basın açıklamasından dolayı İstanbul Sultanahmet 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 2 Haziran 2008'de görülen duruşmasında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 318. maddesi uyarınca "halkı askerlikten soğuttuğu" gerekçesiyle beş ay hapis cezasına mahkûm edildi.

İsmail Saygın

15 Kasım 2006'da, askerliğinin 7. ayında İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısıyla vicdani red kararını açıklayan İsmail Saygın, 15 Mart 2008'de Kadıköy'deki işyerinden evine giderken gözaltına alınarak Üsküdar Askerî İnzibatı'na götürüldü. Tutuklanarak Maltepe Askerî Cezaevi'ne konulan Saygın'ın Kars'taki askerî birliğe teslim edileceği öğrenildi.

Mehmet Bal

23 Ekim 2002'de 9,5 aydır süren askerlik görevini bırakarak vicdani reddini açıklayan ve hakkında "emre itaatsizlik ve halkı askerlikten soğutmak" suçlamasıyla açılan davada beraat eden Mehmet Bal, 8 Haziran 2008'de İstanbul'da sivil polis memurları tarafından gözaltına alındıktan sonra 9 Haziran 2008'de tutuklanarak Hasdal Askerî Cezaevi'ne konuldu. Bal'ın 8 Haziran'ı 9 Haziran'a bağlayan gece saat 03:00'te gözaltında tutulduğu 2. Motorlu Askerî İnzibat Karakol Bölük Komutanlığı'nda nöbetçi erler tarafından darp edildiği, tartaklandığını ve sabah üzerine su dökerek uyandırıldığı iddia edildi.

Mehmet Bal, tutuklandıktan iki hafta sonra Adana 6. Kolordu Askerî Mahkemesi kararıyla, İskenderun Askerî Hastanesi'nin "suç tarihinde ve sonrasında askerliğe elverişli değildir" ön raporuna dayanılarak 24 Haziran 2008'de tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Oğuz Sönmez, Mehmet Atak, Gürşat Özdamar ve Serkan Bayrak

11 Haziran 2008 günü, İstanbul'da Galatasaray Lisesi önünde Mehmet Bal'ın 8 Haziran 2008'de tutuklanmasını ve işkenceye maruz kalmasını protesto etmek için düzenlenen gösteride gözaltına alınan Oğuz Sönmez, Mehmet Atak, Gürşat Özdamar ve Serkan Bayrak hakkında "halkı askerlikten soğutma" suçunu düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesinden dava açıldığı 24 Kasım 2008'de öğrenildi. Dört kişinin ilk duruşması 7 Mayıs 2009'da Beyoğlu 2. Asliye Mahkemesi'nde görülecek.

Orhan Miroğlu

16 Eylül 2006'da Muş'un Bulanık İlçesi'nde "Kürtler artık çocuklarını askere yollamamalı" şeklinde konuşma yaptığı için Orhan Miroğlu'nun TCK'nin 318. maddesinden yargılandığı davaya 28 Haziran 2008'de devam edildi.

Perihan Mağden

8 Ocak 2006'da *Radikal Gazetesi*'ndeki köşesinde "Şimdi Vicdani Ret" başlıklı yazısı nedeniyle "halkı askerlikten soğuttuğu" iddiasıyla Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesinden yargılanan yazar Perihan Mağden, İstanbul Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 26 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında beraat etti.

Resul Aslan

Hakkârî'nin Yüksekova İlçesi'nde tutuklanan vicdani retçi Resul Aslan 25 Temmuz 2008'de serbest bırakıldı. "Halkı askerlikten soğuttuğu" iddiasıyla tutuklanan vicdani retçi Resul Aslan ile tutuksuz yargılanan İslam Baykal'ın yargılanmasına Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Mahkeme, Aslan'ın tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmasına karar verdi.

Perihan Mağden, "Şimdi Vicdani Red!", *Radikal*, 8 Ocak 2008.

Terör büyük şehirlere sıçramıştır. Büyük şehirde terör büyümeye mahkûm bir leke gibidir: Çitiledikçe, büyür. Kaşıkça, azar.

Kan lekesi, yağ lekesi gibidir.

Yağ lekesi nasıl ipeğin üstünde büyürse, yayılırsa; kan lekesi de büyür durduğu yerde. Yayılır. Genişler. Akar.

Büyük Şehirlerimizde binlerce, on binlerce çocuğumuz işsizdir, güçsüzdür, kimliksizdir, geleceksizdir. Büyük Şehirler; zaman ayarlı büyük bombalara benzerler.

Bu memlekette, bu denli yoksun ve yoksul çocukla öyle.

Çocukları Koka Kola Utkularıyla uyutamayacağınız; Popstar/Tophıyar/Ferrari

püsür piyangolarıyla pışpışlayamayacağınız bir yer, bir zaman vardır.

Büyük Şehirlerde terör, o zamana ayarlıdır. Kaybedecek Hiçbir Şeyi Olmayanların tahammülünün nihayetlendiği zamana. Kimliksizliğin çekilmez ve katlanılmaz olduğu mekâna. Bir Hiç

Olma Hali'nin, ne pahasına olursa olsun

Bir Halt olmakla takas edilmek için ulaşılan yere: Gözkararması Menzili'ne/Bilinmezliğin/Terörün Adresine.

Yanarak da olsa yakmaya.

Benzinle de olsa 'var' olmaya.

Sonlanarak başlamaya.

Küllerinden doğma ümidine.

Aslın hükümsüz olduğu yerde, suretinin bir şeyler becerebilme ihtimaline.

Şimdi, şehirlerde teröre her zaman olduğundan daha yakınız. En yakınız.

On yıllardır yatakların/yorganların/dolapların altına süpürdüğümüz 'meseleler', görmezden gelmekteki maharetimizle parmak ısırtığımız 'hakikatler', yok sayarsak yok olacağını çocukça ümit ettiğimiz baş edilmezlikler Büyük Şehirlerde büyük canlarımızı, çok sıkabilir.

Bizden Uzaktaki Yılan bin yaşasın diyerek geçirdiğimiz onca zaman.

Fakirin, fukaranın, rençberin, amelenin çocuğunu telef ederek uzattığımız onca savaş yılı.

Onca kahramanlık türküsü.

Utanmadan, etmeden söylenmiş.

Elin çocuğuyla gerdeğe girmeler: Ölümle gerdeğe.

Bugün barış için en büyük savaşın, en zoru olduğu ortadadır.

Çıkıp Kürtler "Ne TSK'ya, ne PKK'ya verecek çocuğum yok!" diyorlar mı, diyebiliyorlar mıdır?

Gidip Çürük Çetelerinden sahte çürük raporları almak, uzlaşmaktır. Uzlaşmanın, ağababasıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin en süflü oyunlarına boyun eğmektir.

Kabul etmektir.

Vicdani Red, nadas için yakılan tarlalar gibi yayılmalıdır.

Vicdani Red, barış için savaşmayı göze alanların vereceği en iyi ve tek iyi cevaptır.

'Silahlara Hayır!' demenin, 'Savaşa Hayır' demenin bin tane yolu yoktur. Binbir yolu da yoktur. Karşı koymanın, karşı durmanın BİR TEK yolu vardır: SAVAŞA HAYIR! diyebilmek. SAVAŞMAYA HAYIR!!

İnsan öldürmeyeceğim! Hiç kimse,

hiçbir güç bana insan öldürmez! demek. Hiçbir gücün, bir insanın başka bir insanı öldürmesi için emir vermeye hakkı yoktur! demek.

Öldürerek kirlenilir- demek. Sonsuza dek.

Haklı ölüm yoktur, haklı öldürme yoktur- demek.

Ölenleri tanımadığın bir savaşta, öldürdüğünün kim olduğunu bilmediğin bir savaşta bir Kürt'ün bir Türk'ü, bir Kürt'ün bir Kürt'ü, bir Türk'ün bir Kürt'ü, bir Kürt'ün bir Türk'ü öldürmeye hakkı yoktur. Olmamıştır ve olmayacaktır. Demek.

Dünya üstünde kimse kendine bu hakkı vehmetmesin- demek.

"Bana emir veren kimdir? Ve bunlar nasıl olur da, neden olur da benim üstümdedir? Onların bana üstün kılan, bir cana kıymamı emrettiren güç ne olabilir ki? Böyle bir güç bu hayatta mümkünat dahilinde midir?" demek.

Şimdi yapılması gereken budur: Devlet Terörü'nün teröre benzin dökmek demek olduğunu kabul etmektir.

Şimdi son zamanlarda tamamen çalırların arkasına gizlenmiş bulunan Tavşanlar'a, Militarist Hayvanlar'a, Korkunun Dağları Beklediği Dağlılar'a, çocuklarımızın canından daha değerli hiçbir şey olmadığını ve olmayacağını hatırlatmak istediğim Etoburlar'a nafile seslenişimi, yinelemek isterim.

Zira bu nafilelik hiçbir zaman bu kadar 'haklı' olmamıştı. Yerini bulur, bulmaz; bu kadar gerekli olamazdı. Olmamıştı.

VİCDANİ RED: ŞİMDİ!

Mine Yıldırım*, "İnsan Hakları Hukukunda Vicdani Reddin Yeri", <http://www.bianet.org>, 12 Ocak 2009.

Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler arasında askerlik hizmetine vicdani ret olanağını tanımayan iki ülke Türkiye ve Belarus. Konsey vicdani sebeplerle silah kullanmayı reddeden herkese muafiyet öneriyor.

İnanç, din ve vicdanla ilgili nedenlerden ötürü askerlik hizmetini yapmayı tamamıyla reddetmek ve silah kullanımının gerekmediği görevlerde yer almayı istemek son dönemlerde Türkiye'de de tartışılmaya başlanan bir konu oldu.

Bu konuya çok farklı açılardan yaklaşarak değerlendirme yapmak mümkün. Burada amaç konuyu insan hakları hukuku çerçevesinde ele almak ve bu bilgiler ışığında tartışma için zemin oluşturmak.

Bu konuyla ilgili olarak Türkiye'nin imzaladığı iki temel uluslararası sözleşme var. Birincisi BM Sivil ve Siyasal Haklar Sözleşmesi (SSHS) ve diğeri Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir (AİHS). Her iki sözleşme de metinlerinde, askerlik hizmetine vicdani ret hakkını açıkça tanımamış ve böyle bir hakkı koruma altına almamıştır. Ancak alternatif askerlik hizmetine atuf, her iki Sözleşmede de zorunlu çalışmayı yasaklayan maddelerde bulunur ve bu maddeler alternatif askerlik hizmetinin zorunlu çalışma sayılmayacağını belirtir.

Komite: Sözleşmeler vicdani ret hakkını koruyor

Zorunlu askerlik hizmetine vicdani ret konusunun düşünce, inanç ve din özgürlüğünü düzenleyen maddeler kapsamında ele alınması daha sonraki bir gelişmedir. SSHS'nin izleme mekanizması olan İnsan Hakları Komitesi, sözleşmedeki maddelerin içerikleri hakkında genel yorumlar yayımlar. Bu yorumlar söz konusu maddelerin koruma kapsamı hakkında çok daha net bilgi edinilmesini sağlar. Komite 1993 yılında inanç özgürlüğünü düzenleyen 18. Madde'ye ilişkin Genel Yorumunda şöyle demiştir,

"... Komite, öldürücü güç kullanma zorunluluğu vicdan özgürlüğü ve kişinin din ve inancını dışavurma hakkıyla çatıştığı ölçüde 18. Madde'den bu tür bir hakkın [vicdani red] doğabileceğine inanmaktadır." (Genel Yorum No. 22 para. 11)

Ayrıca Komite J.P.-Kanada davasında (İletişim No:446/1991) İnanç özgürlüğüyle ilgili 18. Maddenin, askerlik hizmetine vicdani ret hakkını koruduğunu ifade etmiştir.

Buna ek olarak BM İnsan Hakları Komisyonu kararı da (1987/46) artık hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde her bir bireyin "askerlik hizmetine vicdani itirazının İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 18. Maddede ortaya konduğu şekliyle, düşünce, vicdan ve din özgürlüğünün meşru bir uygulaması" olduğunu kabul etmiştir.

Avrupa Konseyi'nde tanımayan bir tek Türkiye ve Belarus var

Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler arasında askerlik hizmetine vicdani ret olanağını tanımayan iki ülke Türkiye ve Belarus'tur, diğer bütün üye ülkelerde vicdani nedenlerden ötürü askerlik hizmetinin alternatif bir hizmet yoluyla yapılabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu nedenle bu konuda AİHM'nin önüne gelen davalar çoğunlukla bu hakkın uygulamasında ayrımcılık yapıp yapılmadığının belirlenmesiyle ilgili olmuştur. Bu konuda Mahkemenin önüne gelen en son dava olan M. Ülke-Türkiye Davası'nda (Başvuru No: 39437/98) ise Mahkeme Osman Murat Ülke'nin yaşadıklarını -her üniformayı giymeyi reddetmesinde emre itaatsizlik nedeniyle tutuklanması ve hapis cezasına çarptırılması ve bunun sürekli olarak devam etmesi- dikkate alarak konuyu işkence, kötü muamele ve onur kırıcı muamele yasağı (Madde 3) bağlamında değerlendirmiştir Türkiye'nin bu maddeyi ihlal ettiğini saptamıştır.

AİHM değerlendirmeleri

Vicdani retle ilgili olarak Mahkeme'nin önüne gelen davalarda yaptığı değerlendirmeler şöyle özetlenebilir:

Mahkeme, zorunlu askerlik hizmetiyle ilgili her türlü sistemin vatandaşlar üzerinde ağır bir yük yarattığını kabul eder.

Bu yük, eşit bir şekilde paylaşılması ve bu görevi yerine getirmekten muafiyetin ancak sağlam gerekçelere dayanması temelde kabul edilebilir hale gelir.

Bazı vatandaşlar, ikna edici olmayan nedenlerden ötürü muaf tutuldukları takdirde, diğer vatandaşlara yönelik ayrımcılık sorunu ortaya çıkar (N.-İsveç Davası, 1983).

Sadece askerlikten kaçmak için ileri sürülen mazeretleri ortadan kaldırmak için inancın objektif unsurlarla desteklenmesi gerekir, her inanç veya düşünce yapısı, vicdani ret hakkına sahip olmak için yeterli değildir.

Örneğin, yukarıda sözü edilen davada, başvuran kişinin pasifist görüşleri muafiyet için yeterli görülmemiş bu nedenle vicdani ret hakkına sahip olan Yehova Şahitleri'yle pasifistler arasında ayrımcılık yapılmadığı sonucuna varılmıştır.

Yunanistan'daki Yehova Şahitleri'nin AİHM'deki davaları da ayrımcılığı yasaklayan 14. Madde kapsamında ele alınmıştır. Yunanistan vicdani ret hakkını tanıdığı için Mahkeme bu hakkın uygulanmasında ayrımcılık yapıp yapılmadığını inceleme gereği görmüş, inanç özgürlüğü bağlamında vicdani ret hakkı üzerinde değerlendirme yapmamıştır.

Yukarıdakiler ışığında Mahkeme'nin, AİHS'de inanç özgürlüğünü düzenleyen maddede, askerlik hizmetine vicdani ret hakkının doğduğunu ve güvence altına alındığını açıkça belirtmediği doğrudur. Ancak bu tek başına basit ve yüzeysel bir değerlendirme olacaktır. Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler arasında, belirttiğimiz gibi, Belarus ve Türkiye dışında ülkeler bu hakkı tanıdığı için Mahkeme'nin önüne gelen kararlarda zaten ilgili devletler bu hakkı tanımış oluyor ve

AİHM vicdani ret hakkının adil şekilde korunup korunmadığına bakar

Mahkeme'nin üzerine düşen, 9. Madde'nin vicdani ret hakkını koruyup korumadığını değil, bu hakkın adil bir şekilde korunup korunmadığını değerlendirmek oluyor.

Ülke'nin Türkiye'ye karşı açtığı davada ise Mahkeme için vakayı hiçbir kısıtlama kabul etmeyen 3. Madde çerçevesinde değerlendirmek, kendi içinde çeşitli kısıtlamalara izin veren (kamu güvenliği, kamu düzeni, sağlığı ve ahlağın korunması amaçlarıyla) 9. Madde çerçevesinde değerlendirmek çok daha basittir çünkü zaten vakayla ilgili kanıtlar 3. Madde'nin ihlal edildiğine işaret etmektedir. Yine de Mahkeme konunun inanç özgürlüğünü düzenleyen 9. Maddenin alanına girdiğini belirtmiştir.

AİHM'nin bu tavrına karşı Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi çok daha pozitif ve açık bir tavır takınarak, 1987 yılındaki tavsiye kararında (Karar No: 87/8) şöyle demiştir; "Zorunlu askerlik hizmeti olduğu halde, vicdani sebeplerle silah kullanmayı reddeden herkes, tavsiye kararında belirlenen şartlar dahilinde hizmetten muaf tutulmalıdır. Bu kişiler, bunun yerine alternatif hizmet yapabilir." Buna ek olarak, Komite üye devletlere iç hukuklarında bu hakkı şimdiye kadar tanımamaları durumunda ilgili yasal düzenlemeleri yapmalarını tavsiye etmektedir.

Gözden kaçmaması gerekenler

Askerlik hizmetine vicdani ret konusu Türkiye'de göreceli olarak yeni tartışılmaya başlanan bir konudur ve bu konuda tartışırken uluslararası gelişmeleri dikkate alarak tartışmanın yararlı olacağı ve gözden kaçırılacak bazı konuları hatırlatabileceği düşünülebilir.

Birincisi, askerlik hizmetinin zorunlu doğası tanınır ve buna Mahkeme de zaten karşı çıkmaz. Bu çerçevede Türkiye'nin güvenlik gereksinimleri ve Avrupa'daki birçok ülkeden farklı koşulları olduğu bir gerçektir ve askerlik hizmetine yaklaşımının güvenlik açısından benzer kaygıları olmayan ülkelere farklı olması doğal karşılanmalıdır.

İkincisi, askerlik hizmeti birçok kişi için onur verici bir ayrıcalık olsa da, hukuk açısından bu görevin eşit paylaşımı şarttır.

Üçüncüsü, bazı insanlar vicdani nedenlerden ötürü, silah kullanımı gerektirdiği ölçüde askerlik hizmetinde bulunmak istemeyebilirler, hatta bulunamayabilecekleri bir gerçektir. Bu, askerlik hizmetinden kaçmak için bir yol olarak kullanılamaz. Birçok ülke askerlik hizmetini bu kişiler için tamamıyla kaldırmamış, alternatif hizmet olanağı sunmuştur.

Bu nedenle, zorunlu askerlik hizmetinden hangi koşullar altında muaf olunabileceği objektif kriterlerle belirlenmelidir. Bu kriterler belirlenirken ayrımcılık yasağını gözetmek zorunludur.

Türkiye’de vicdani nedenlerden ötürü askerlik hizmeti yapmayı reddeden kişiler için yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda, askerlik hizmeti yapmayı vicdani nedenlerden ötürü reddeden kişilerin vicdani nedenlerinin ne kadar kabul edilebilir olduğu veya olmadığı değerlendirilememektedir. Buna ek olarak, askerlik hizmetini yapmayı reddetme sonucu ortaya çıkan kovuşturma ve cezai işlemler, AİHS’nin 3. Maddesi’nde yasaklanan işkence, kötü muamele ve onur kırıcı muamele yasağını ihlal etmiş düzeyde görülmektedir.

Zorunlu askerlik hizmetinde vicdani ret konusu tartışılırken, uluslararası insan hakları hukukunda bu hakkın askerlik hizmetinden kaçmak için bir mazeret olmadığı, kötüye kullanılmasına izin vermeyecek şekilde düzenlenebileceği ve gerçekten vicdani nedenlerden ötürü askerlik hizmetini yapamayacak olanlar için haklı bir koruma sağlayacağını göz önünde bulundurulmalıdır.

Uluslararası insan hakları hukukunda yaşanan gelişmelerin Türkiye’de zorunlu askerlik hizmetine vicdani ret konusunun toplum tarafından tartışılması sürecinde karşılıklı yanlış anlaşılmaların giderilmesinde ve toplumsal anlayış kazanılmasına yardımcı olacağına inanılmaktadır.

*Mine Yıldırım, Finlandiya’daki Abo Akademisi’de insan hakları alanında doktora öğrencisi.

2911 SAYILI TOPLANTI ve GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNU

8 Kişi

3 Ocak 2008’de Antakya 1. Asliye Ceza Mahkemesi, 19 Aralık 2000’de gerçekleştirilen “Hayat Dönüş Operasyonu”nun birinci yıldönümünde operasyonu Antakya Köprübaşı’nda protesto eden 8 kişiyi “2911 sayılı yasaya muhalefet ettikleri” gerekçesiyle 17.000 YTL para cezasına mahkûm etti.

15 Kişi

9 Ağustos 2008’de Kızıltepe 1. Asliye Ceza Mahkemesi, Mardin’e bağlı Kızıltepe İlçesi’nde Abdullah Öcalan üzerindeki tecridi kınamak ve 2001 yılında gözaltına alındıktan sonra kaybolan HADEP Silopi İlçe yöneticileri Ebubekir Deniz ve Serdar Tanış için 2003 yılında yapılan yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle 15 kişiyi, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 128/1. maddesi gereğince 1’er yıl 3’er ay hapis cezasına mahkûm etti.

Bedirhan Alkan

Hakkâri Yüksekova’da 14 Şubat 2006’da DTP tarafından yapılan basın açıklamasını okuyan DTP İlçe eski Başkan Yardımcısı Bedirhan Alkan hakkında Yüksekova 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılan davada Alkan, “2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek”ten 10 Mart 2008’de 1 yıl 3 ay hapis cezası verdi. Cezayı erteleyen mahkemeye heyeti, Alkan’ın tüm özlük haklarını elinden alarak 3 yıl süreyle gözetim altında tutulmasını kararlaştırdı.

Berat Anlı, Eşref Kaya ve Kenan Can

1 Eylül Dünya Barış Günü öncesi İstanbul’un Küçükçekmece İlçesi’ne bağlı Şahintepe Mahallesi’nde 24 Ağustos 2008’de düzenlenen şölen sonrası gözaltına alınan Demokratik Toplum Partisi Küçükçekmece İlçe Başkanı Berat Anlı, Eşref Kaya ve Kenan Can çıkarıldıkları mahkeme tarafından 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri iddiasıyla 25 Ağustos 2008’de tutuklandı.

Davut Yarıcı, Sihem Akyüz, Fevziye Baysa, Nazım Kök, Şehmus Atay ve Baki Narman

Mardin’in Nusaybin İlçesi’nde 2004 yılında tahliye olan DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Leyla Zana ve Selim Sadak’ın karşılanması için düzenlenen mitingin 6 kişilik tertip komitesine Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 23 Temmuz 2008’de “2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri” gerekçesiyle 6’şar ay hapis cezası verildi.

Muhyettin Ünal

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Yüksekova İlçe Yöneticisi Muhyettin Ünal’a, 22 Ağustos 2005’te yapılan basın açıklamasını okuyarak “2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” iddiasıyla açılan davanın Yüksekova 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 11 Temmuz 2008’de görülen karar duruşmasında 1 yıl 6 ay hapis cezası verildi.

Muhyettin Ünal

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Hakkâri Yüksekova İlçe Yönetim Kurulu üyesi Muhyettin Ünal hakkında 27 Mart 2006'da yapılan basın açıklamasını okuduğu için açılan davanın Yüksekova 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 9 Nisan 2008'de görülen duruşmasında Ünal, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" suçlamasıyla 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Osman İnal

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde *Gündem Gazetesi*'ne yönelik yayın durdurma kararlarını protesto eden basın açıklamasını okuyan *Gündem Gazetesi* çalışanı Osman İnal'a 2911 sayılı "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek" suçlamasıyla 25 Şubat 2008'de Yüksekova Asliye Ceza Mahkemesi'nce 1 yıl 6 ay hapis cezası ile 450 YTL para cezası verildi.

Şahabettin Sırma

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 29 Kasım 2004'te yapılan basın açıklamasını okuyan, feshedilen Demokratik Halk Partisi (DEHAP) Yüksekova İlçe yöneticilerinden Şahabettin Sırma, Yüksekova 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği iddiasıyla yargılandığı davanın 15 Nisan 2008'de görülen duruşmasında, 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Cezayı erteleyen mahkemeye heyeti, Sırma'nın tüm özlük haklarını elinden alarak, 5 yıl süreyle denetim altında tutulmasını kararlaştırdı.

Vetha Aydın

İnsan Hakları Derneği (İHD) Siirt temsilcisi hemşire Vetha Aydın ise 1 Eylül 2004'te Barış Günü'nde okuduğu basın açıklaması nedeniyle Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 1 yıl 3 ay hapis cezası verildi fakat cezanın daha sonra Aydın'ın "meslek sahibi olmaması" gerekçesiyle "mesleki eğitim alma" cezasına çevrildiği 20 Mayıs 2008'te Aydın'a tebliğ edildi. Aydın, hemşire olduğunu; cezanın "muhalif kimliğinden dolayı" verildiğini vurguladı.

Birlikçi raporunda Aydın'ın konuşmasında "askeri operasyonlara son verilmesi", "cezaevindeki tutuklu ve hükümlüler üzerindeki tecrit ve izolasyonun kaldırılması", "İmralı Cezaevi'nin

kapatılması", "anadilde eğitimin sağlanması" taleplerini ilettiği vurgulandı.

Savcı, atılan sloganlar nedeniyle gösterinin "yasadışı hale geldiğini" ve Aydın'ın 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 28/1 ve 23-b maddeleri uyarınca cezalandırılmasını istemişti.

5816 SAYILI ATATÜRK ALEYHİNE İŞLENEN SUÇLAR HAKKINDA KANUN

Atilla Yayla

Prof. Dr. Atilla Yayla, "Atatürk'e hakaret ettiği" iddiasıyla 28 Ocak 2008'de İzmir 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 1 yıl 3 ay hapis cezası aldı. Hâkim cezayı "sanığın tekrar suç işlemeyecek oluşu konusunda mahkemede olumlu vicdani kanaat oluştuğu" gerekçesiyle Denetimli Serbestlik Yasası kapsamında 2 yıl ertelerken müdahil avukatının Yayla'ya yurtdışına çıkış yasağı konulmasını talebini reddetti.

İzmir'de Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları'nca 18 Kasım 2006'da düzenlenen "Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkilerinin Toplumsal Etkileri" paneline katılan Yayla'nın, "Kemalizm ilerlemeden çok gerilemeye tekabül etmektedir. İleride bizlere, neden her yerde bu adamın heykelleri var diye soracaklar" dediği öne sürülmüştü. Yayla ise "bu adam" lafını kullanmadığını sadece "Kemalizm ilerlemekten çok gerilemeye başladı" dediğini ve sözlerini bir gazetenin çarpıttığını söylemişti.

Bahar Köse

18 Kasım 2007'de Elazığ'da Seyid Rıza'nın idam edilişinin 70. yıldönümü nedeniyle yapılan basın açıklamasını okuyan Bahar Köse'ye, açıklamada geçen ifadelerden ötürü 5187 sayılı yasanın 27. maddesi gereğince "Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret etmek" suçlamasıyla 14 Ocak 2008'de Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma açıldı.

Nuray Canan Bezirgan ve Kevser Çakır

1 Ağustos 2008'de İstanbul Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı, bir televizyon programında "Atatürk'ü sevmiyorum, Humeyni'yi seviyorum" diyen Nuray Canan Bezirgan ve Kevser Çakır adlı iki kişi hakkında 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'un "Atatürk'ün

hatırasına alenen hakaret veya sövme" öngören 1. maddesinden başlatılan soruşturmanın sonucunda takipsizlik kararı verdi. Atatürk'ü korumak için özel kanunlara ihtiyaç olmadığını belirten savcı, "onlar sevmiyor diye Atatürk değerinden hiçbir şey kaybetmez" dedi.

Ronald Münch

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 13 Kasım 2008'de Strasbourg'da "Dersim" konulu konferansta "Atatürk yaşasaydı savaş sanığı olarak yargılanması gerekirdi" şeklinde konuşan Bremen Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ronald Münch hakkında 29 Kasım 2008'de 5816 sayılı Atatürk Hakkında İşlenen Suçlar Hakkın-

da Kanun'un 1. ve 2. maddeleri uyarınca soruşturma başlattı.

Yasin Yetişgen

Berkant Coşkun'un kaleme aldığı "Anne Beni Askere Yollama" başlıklı makale nedeniyle 32. Sayısı toplatılan *Çoban Ateşi Gazetesi*'nin Müdürü Yasin Yetişgen hakkında 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar hakkında Kanun'un 1/1, 2/1 maddeleri ve TCK'nin 318/1-2, 53, 54 maddeleri uyarınca dava açıldı. Dava 8 Mayıs 2008'de Gaziantep 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Duruşma dosyanın tekrar incelenmesi için 15 Nisan 2009'a ertelendi.

Berat Özipek, "Atatürk'ü Sevmeme Suçu Olur mu?", *Star*, 17 Haziran 2008.

Nuray Canan Bezirgan isimli genç kıza, katıldığı bir televizyon programında Atatürk'ü sevip sevmediği soruluyor. Genç kız, önce cevap vermekte tereddüt ediyor, sonra da 'başıma bir şey gelmeyecekse sevmiyorum' diyor. O şimdi bu sözlerinden dolayı soruşturma geçiriyor; kendi doğrusunu korkularına kurban etmediği, 'takiye' yapmadığı ve dürüst olduğu için suçlanıyor. Bir medya grubu O'nu linç etmeye çalışıyor, hakaret ediyor, onlara karşı olan basından birileri de provokasyon ihtimalinden söz ediyor.

Nuray Canan Bezirgan'ın düşüncesinden, hatta düşüncesinden de değil duygusundan dolayı cezalandırılmasını isteyenlere söylüyorum:

Atatürk'ü sevmemeyi veya Humeyni'yi sevmeyi yasaklayan bir kanun mu var? Atatürk'ü sevmediği için bir bireyi eleştirebilirsiniz, onun yanlış düşündüğünü söylersiniz veya siz de tersini söylersiniz. Ama cezalandırılmasını savunurken, sadece evrensel hukuka değil, ülkedeki cari hukuka göre bile tutarlı olamazsınız.

Kabullenmek zor geliyor olmalı ama ortada suç yok, sadece ifade özgürlüğünün kullanımı var. Siz buna alışık olmadığınız için hoşlanmadığınız bir ifadeyle karşılaşınca cezalandırılmasını istiyorsunuz ama bu sizin istediğiniz sadece diktatörlüklerde olur. Bezirgan'ın ifade etmek zorunda kaldığı duyguları sizi rahatsız etmiş olabilir, ama bu ceza için yeterli neden değil.

İfade özgürlüğü tam da böyle bir şeydir; hatta bundan daha geniştir. İnanmazsanız Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin artık çocukların bile bildiği ünlü Handyside kararına bakın. O karar, ifade özgürlüğünün sadece rahatsız eden fikirleri değil, 'sarsan' ve 'şoke eden' fikirleri de kapsadığını, hatta hukuk tarafından daha fazla korunmaya ihtiyaç gösteren ifadeler olarak asıl onları kapsadığını söylüyor.

Ne yapalım, çağdaş uygarlık böyle bir şey. Hem medeni bir toplumun gereklerini arzulayıp, hem de sizin gibi düşünmeyen veya sizinle aynı duyguları paylaşmayan insanların cezalandırılmasını isteyemezsiniz. Genç Siviller'in söylediği gibi, 'demokrasi bazen acıtır', dünyayı sevmediğiniz insanlarla paylaşmak zorunda bırakır, ama onu gerçekten benimsiyorsanız farklı olana tahammül etmekten başka seçeneğiniz yoktur.

Eğer o genç kızın veya başkalarının Atatürk'ü sevmemesinden gerçekten rahatsızlık duyuyorsanız, Atatürk'ün adıyla onlara baskı yapılmasına karşı çıkın. Bezirgan, başörtüsü yasağına direndiği için 'eğitimi engellediği' gerekçesiyle okuldan atılmış, polis tarafından dövüldüğü için bebeğini düşürmüş ve sonuçta Kanada'ya iltica etmek zorunda kalmış. Bunu nasıl görmezden geliyorsunuz?

O genç kız gibi siz de samimi olarak söyleyin, aslında Atatürk de umurunuzda değil mi?

İran'daki Bahailerin durumu kaygı veriyor

Uluslararası Bahai toplumu, Mayıs ayında İran'da tutuklanan 6 Bahai liderin durumundan duyduğu kaygıyı dile getirdi. Türkiye'deki Bahai Cemaati de öyle.

İran Hükümeti bu kişilerin inançları yüzünden değil, güvenlikle ilgili nedenlerden dolayı tutuklandığını ileri sürmüştü. Bu inancın dini merkezinin İsrail'de olmasından dolayı İran'da onlara hep şüpheli bakıldığı ve Bahailerin din ve vicdan özgürlüğü öteden beri ihlal edildiği için bu gerekçe benim için inandırıcı değil.

Çözümün yolu bellidir. İran devleti, tutuklamaları eleştiren Büyük Ayetullah Hüseyin Ali Montezari'nin sesine kulak verecek, Bahailerin vatandaşlıktan doğan haklardan yararlanmaları için gereken adımları atmalıdır.

İran Hükümeti bilmelidir ki, ülkelerindeki Bahailerin insan hakları sorunu sadece bu dine bağlı olanların sorunu değildir. Bu adaleti ve hukuku savunan herkesin, bu kapsamda benim de sorundur.

Dünyanın her yanındaki insan hakları savunucularını Bahaileri yalnız bırakmamaya, ihlalleri izleme ve engelleme çabalarını çoğaltmaya çağırıyorum.

TERÖRLE MÜCADELE YASASI

3 Kişi

4 Ocak 2008'de Iğdır'da arkadaşlarının duruşmasını izlemeye gelen 3 kişi, Iğdır Sulh Ceza Mahkemesi'nce "yasadışı örgüt propagandası yapmak" gerekçesiyle tutuklandı.

26 Kişi

7 Mart 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Malatya'da 21 Mart 2007 tarihinde düzenlenen Newroz kutlamalarında slogan attıkları ve sarı-kırmızı-yeşil şallar taşıdıkları gerekçesiyle yargılanan 26 kişiye Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verdi.

9 Kişi

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Diyarbakır İl Başkanı Nejdet Atalay, Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası (Tüm Bel-Sen) Diyarbakır Şube Başkanı Edip Yaşar da aralarında bulunduğu 9 kişi hakkında 28-31 Mart 2006'da meydana gelen olaylarda "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla açılan davanın duruşması, 11 Mart 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme heyeti, sanıklardan Nusret Akın, Edip Yaşar, Niştiman Erdede, Abdussamet Barut, Muhlis Altun, Tarık Demir ve Ferhat Miran'ın beraatine, DTP Diyarbakır İl Başkanı Atalay ile DTP eski İl Yöneticisi Farisoğulları'nın ise Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesi uyarınca toplam 10'ar ay hapis cezasına çarptırdı.

28-31 Mart 2006 tarihinde 4 PKK'linin cenazelerinin defnedilmesinde Diyarbakır'da meydana gelen olaylar sonrasında dönemin DTP'li yöneticileri Atalay ve Farisoğulları'nın da aralarında bulunduğu çok sayıda kişi tutuklanarak cezaevine gönderilmişlerdi.

8 Mahkûm

Erzurum H Tipi Cezaevi'nde bulunan 8 mahkûm, Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarının iyileştirilmesi için verdikleri dilekçede "Sayın

Öcalan" dedikleri için "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2 Mayıs 2008'de TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 1'er yıl hapis cezasına çarptırıldılar. Verilen cezalar 5 yıl süreyle ertelendi.

4 Kişi

2 Haziran 2008'de Adana'da gözaltına alınan *Devrimci Demokrasi Gazetesi* okuru 18 kişiden 4'ü, 3 Haziran'da çıkarıldıkları mahkeme tarafından, 1 Mayıs'ta "yasadışı slogan attıkları" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla tutuklandı.

14 Kişi

Tunceli'de 1 Mayıs 2005'te düzenlenen mitinge katıldıkları için haklarında Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan 14 kişiye Terörle Mücadele Yasası (TMY) uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçundan 21 Mayıs 2008'de 10'ar ay hapis cezası verildi.

6 Kişi

7 Temmuz 2008'de Diyarbakır'da "Sayın Öcalan" kampanyası çerçevesinde yapılan açıklamaya katıldıkları gerekçesi ile 9 Temmuz 2008'de gözaltına alınan 8 kişiden 6'sı "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla tutuklandı.

124 Kişi

Adana'da 2006 yılında, Abdullah Öcalan'ın 15 Şubat 1999'da Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesinin yıldönümünü protesto ettikleri gerekçesiyle haklarında Adana 6. ve 7. Ağır Ceza Mahkemeleri'nde dava açılan 232 kişiden 124'ü "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 11 Eylül 2008'de 10'ar ay hapis cezasına çarptırıldı. Yargılanan 232 kişi "kamu görevlisine görevini yapturmamak için direnme ve kamu görevlisini yaralama" suçlamasından ise beraat etti.

12 Kişi

21 Ağustos 2006'da Ankara'da DTP Altındağ İlçe binasında, çatışmada ölen HPG militanlarına okutulan mevlide katılan 12 DTP'liye "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 24 Eylül 2008'de görülen karar duruşmasında 10'ar ay hapis cezası verildi. Yargılanan 4 kişi ise beraat etti.

3 Kişi

Erzurum'da 1 Mart 2008'de yapılan DTP kongresinde "Yaşasın Başkan Apo" şeklinde slogan attıkları gerekçesiyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan DTP'li 3 kişiye TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verildiği 1 Ekim 2008'de öğrenildi.

3 Kişi

Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde 28 Şubat 2008'de sınır ötesi operasyona karşı düzenlenen bir mitingde "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle Mehmet Sena Taşdemir, Muhammet Uygur ve Nimetullah Çelebi adlı DTP üyesi 3 kişiye, Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 7 Kasım 2008'de 10 ay hapis cezası verildi.

17 Kişi

Bir çatışmada ölen Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri (HPG) militanı Sinan Altun için 2006 yılında verilen mevlide katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Mehmet Tusun, Fevzi Kara, Salih Karaaslan, Mehmet Şirin Karademir, Yıldız Bahçeci, Mehmet Hanifi Şelem, Meryem Altun, İsmet Aras, Abdurrahim Bilen, İhsan Güler, Nurhayat Altun, Sinan Uğur, Kibar Kara, Sırrı Keleş, Nedim Taş, Battal Arıcan ve Menderes Öner adlı 17 kişiye TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 19 Aralık 2008'de 10'ar ay hapis cezası verildi.

14 Kişi

Tunceli'de 1 Mayıs 2005'te düzenlenen mitinge katıldıkları için haklarında Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan 14 kişiye Terörle Mücadele Yasası (TMY) uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçundan 25 Haziran 2008'de 10'ar ay hapis cezası verildi.

12 Kişi

DTP Batman Gercüş İlçe Örgütü'nde 23-24 Ocak 2008'de "Abdullah Öcalan'ın sağlık durumuna dikkat çekmek" amacıyla yapılan açlık grevi nedeniyle Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 24 Aralık 2008'de görülen karar duruşmasında, Şükrü Aslan, İsmail Özer, Mülkiye Aslan, Elif Aslan, Sabriye Aslan, Aliye Aslan, Fadile Öner, Ayten Gökmen, Süleyman Şen, Hüseyin Özsunar, Mehmet Aslan ve Emine Çelik adlı DTP üyesi 12 kişiye "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verildi.

42 Kişi

Malatya İnönü Üniversitesi'nde (İÜ) okuyan öğrencilerin düzenlediği 23. Geleneksel Bahar Pikniği'ne katılanlardan 41'i ve DİHA muhabiri Ersin Çelik hakkında "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla dava açıldı. Davanın ilk duruşması Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Temmuz 2008'de görüldü.

5 Kişi

21 Kasım 2008'de Cizre'de PJAK militanı İbrahim Işıklı için kurulan taziye çadırını ziyaret ettikleri gerekçesiyle gözaltına alınan 6 kişiden beşi "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla tutuklandı. Mahkeme, 13 yaşındaki E.A'nın serbest bırakılmasına karar verdi.

Abdullah Demirbaş

Görevden alınan Sur Belediyesi Başkanı Abdullah Demirbaş hakkında, 6 Ocak 2008'de Almanya'da Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu'nun (YEK-KOM) düzenlediği bir konferansta, konuşma yaptığı salonda Abdullah Öcalan'ın fotoğraflarının bulunması gerekçe gösterilerek "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 5 yıla kadar hapis istemiyle Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı 15 Mart 2008'de öğrenildi.

Abdullah Gürgen

Siirt'te bir gösteri sırasında "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle aralarında İnsan Hakları Derneği (İHD) Şube Başkanı Vetha Aydın'ın da bulunduğu 4 kişinin yargılandığı davada, Mezopotamya Kültür Merkezi Başkanı Abdullah

Gürgen Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 19 Eylül 2008'de 1 yıl boyunca toplandı, gösteri, yürüyüş ve benzeri etkinliklere katılmamama cezası aldı. İHD Şube Başkanı Vetha Aydın ile diğer sanıklar Halil Adıgüzel ve Tahir Can'ın ise, suç kastıyla hareket etmedikleri gerekçesiyle beraatlerine karar verildi.

Abdullah Koçak

Erzurum'un Tekman İlçesi'nde 20 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamasında "Bijî Serok Apo" şeklinde slogan attığı gerekçesiyle tutuklu bulunan Abdullah Koçak'a (27) Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 1 Ağustos 2008'de 10 ay hapis cezası verildi.

Adil Kurt

Azadiya Welat Gazetesi yazarı Adil Kurt hakkında, 10 Aralık 2007'de Roj TV'de yaptığı bir konuşmada Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri (HPG) militanlarına "şehit" ve "gerilla" dediği için Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle dava açıldığı 15 Nisan 2008'de öğrenildi.

Adil Zozani

12 Kasım 2008'de *Azadiya Welat Gazetesi* yazarlarından Adil Zozani'ye, 10 Aralık 2007'de Zozani'nin Roj TV'ye katılarak "gerilla" ve "şehit" ifadelerini kullandığı için Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 6 ay hapis cezası ceza verildi.

Ahmet Ertak

Şırnak Belediye Başkanı Ahmet Ertak, Fransız haber kanalı France-24'te yayınlanan röportajında "yasadışı örgüt propagandası" yaptığı gerekçesiyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 20 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Ahmet Özbay, Mustafa Demir

DTP'nin Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nin Başkanı Ahmet Özbay ile Mustafa Demir'e 15 Şubat

2008'deki basın toplantısı sırasında "Bijî Serok Apo" sloganı attıkları gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi gereğince Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 18 Temmuz 2008'de 1'er yıl hapis cezası verildi.

Ahmet Sami Belek ve Mehmet Uğraş Vatandaş

9 Ekim 2008'de *Evrensel Gazetesi*'nin İmtiyaz Sahibi Ahmet Sami Belek ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Mehmet Uğraş Vatandaş hakkında, gazetenin 16 Aralık 2007 tarihli baskısında yer alan Çetin Diyar imzalı "Son Pişmanlık Neye Yarar?" başlıklı köşe yazısında "yasadışı örgüt bildirisini yayınladığı" suçlamasıyla İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 6. maddesi uyarınca 1'er yıl hapis cezası verildi.

Ali Erdemci, Hasan Zor, Ahmet Gezer, Remzi Çetin, Ali Şimşek, Ahmet Erden, Mustafa Ocaklı

Diyarbakır'da 2008 yılının Newroz kutlamasına halkın katılımının sağlanması amacıyla hazırlanan afişlerde Abdullah Öcalan'ın gözlerinin bulunduğu gerekçesiyle Newroz Tertip Komitesi üyeleri hakkında Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçundan TMY'nin 7/2. maddesinden açılan davanın 27 Kasım 2008'de görülen 2. duruşmasında, Tertip Komitesi üyeleri Ali Erdemci, Hasan Zor, Ahmet Gezer, Remzi Çetin, Ali Şimşek, Ahmet Erden, Mustafa Ocaklı, basılan afişlerde suç unsuru bulunmadığı için beraat etti.

Ali Erdemirci

13 Ocak 2007'de cezaevlerindeki sorunlara dikkat çekmek amacıyla Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Federasyonu'nun (TUHAD-FED) binasında yapılan basın açıklamasında "Kürt Hak Önderi" diyerek "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan TUHAD-FED eski Genel Başkanı Ali Erdemirci, 4 Haziran 2008'de Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl hapis cezası aldı. Erdemirci'nin üzerine atılı suçu dernek binasında gerçekleştirdiği gerekçesiyle de cezasının 2 kat artırılarak 2 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar veren mahkeme heyeti, cezayı daha sonra 1/6 oranında düşürerek 1 yıl 8 aya indirdi.

Ali Konar

27 Ocak 2007'de *Gündem Gazetesi* Elazığ bürosuna baskın düzenleyen İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, büroda bulunan *Özgür Halk Dergisi*'ne, *Özgür İnsan Savunması* adlı kitaba ve Kürtçe müziklere el koydu. Baskında gözaltına alınan Ali Konar, 22 Nisan 2008'de görülen davanın duruşmasında, Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi olan "yasadışı örgüt propagandası yapmak" ile TCK'nin 35. Maddesi olan "suça teşebbüs" 2 ay 15 gün hapis cezasına çarptırıldı.

Ali Okuyucu, Döndü Gök, Mehmet Salih Sürücü, Tuncay Yoğurtçu ve Cengiz Sütçü , Muhammed Kaya

2008 yılı içinde Ankara'daki Newroz ve 1 Mayıs kutlamalarına katılarak "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla tutuklanan Ali Okuyucu, Döndü Gök, Mehmet Salih Sürücü, Tuncay Yoğurtçu ve Cengiz Sütçü'ye 19 Aralık 2008'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nce sanıkların "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 1'er yıl birer ay; Muhammed Kaya'ya ise 3 yıl 3 ay hapis cezası verildi.

Ali Turgay

10 Temmuz 2008'de *Haftaya Bakış Gazetesi* sorumlu yazı işleri müdürü Ali Turgay, gazetenin 19-25 Ocak 2008 tarihli sayısında yer alan haber ve fotoğraflardan dolayı İstanbul Beşiktaş 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada "yasadışı örgüt propagandasını basın yolu ile gerçekleştirdiği" suçlamasıyla 3713 Sayılı Yasa'nın 6/2. maddesinden 1 yıl 6 ay, "yasadışı örgüt bildirimleri ve açıklamalarını bastığı" suçlamasıyla da 3713 Sayılı Yasa'nın 6/4. maddesinden 1 yıl hapis cezası aldı.

Ali Turgay

16 Mayıs 2008'de *Yedinciğün Gazetesi*'nin İmtiyaz Sahibi ve Yazışleri Müdürü Ali Turgay, ifade vermek için gittiği Beşiktaş Adliyesi'nde savcılık tarafından gazetede çıkan bazı haberlerde "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettiği" iddiasıyla tutuklanma talebiyle mahkemeye sevk edildi. Yapılan yargılama sonucunda Turgay tutuklandı.

Ali Rıza Vural

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, Hasan Bildirici'nin *Dönüşü Olmayan Yol* adlı romanını yayımlayan Doz Yayınları sorumlu müdürü Ali Rıza Vural'ı, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle, 14 Ekim 2008'te, bin gün adli para cezası karşılığı 20 bin YTL para cezasına mahkûm etti. 2007 yılında yayınlanır yayınlanmaz hemen toplatılan kitapla ilgili olarak 26 Ekim 2007 tarihinde açılan davada Bildirici ülke dışında olduğu için mahkeme, Basın Yasası uyarınca kitabı yayımlayan kişi olarak sorumlu gördüğü Vural'ı yargıladı. Yayıncının avukatı Ruşen Arslan mahkûmiyet kararını 16 Ekim 2008'de temyiz etti.

Aydın Budak

Şırnak'ın Cizre eski Belediye Başkanı Aydın Budak, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Mart 2008'de görülen duruşmada, 2007 yılı Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada "terör örgütünün propagandasını yaptığı" gerekçesiyle Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7/2. maddesi uyarınca 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Aydın Budak

Görevinden uzaklaştırılan Şırnak'ın Cizre İlçesi'nin Belediye Başkanı Aydın Budak'a, 2006 yılında düzenlenen Cizre Kültür ve Sanat Günleri'nde yaptığı bir konuşmadan ötürü Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 2 Eylül 2008'de görülen duruşmasında 10 ay hapis cezası verildi.

Ayhan Karabulut

Eski DTP Batman İl Başkanı Ayhan Karabulut, 28 Mart 2006 tarihinde 4 HPG militanının cenazesinde çıkan olaylarda toplumu yönlendirdiği iddiasıyla 2 Ocak 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada "PKK'ye yardım ve yataklık" ve "propaganda yapmak" suçlarından 9 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Aysel Güven ile Gülnaz Kaya

19 Aralık 2008'de DTP Batman İl Yöneticisi Aysel Güven ile Gülnaz Kaya, saçlarını kazıtarak

“yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla haklarında TMY’nin 7/2. maddesinden Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davada, 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Aysel Tuğluk

DTP Batman Milletvekili Aysel Tuğluk hakkında İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen ve “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçundan yargılandığı 7 ayrı davanın İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki dosya ile birleştirilmesine karar verildiği 7 Mart 2008’de öğrenildi.

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesindeki davada Aysel Tuğluk’un yanı sıra Batman Milletvekili Ayla Akat Ata’da sanık olarak yargılanıyor. Milletvekili sanıkların bazı basın yayın kuruluşlarında yayınlanan çeşitli haberlerden dolayı “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçundan 1 yıldan 5 yıla kadar hapsi isteniyor.

Ayşe Gürbüz, Ali Şimşek

Roj TV’ye konuştukları için DTP Diyarbakır İl Başkanı Ali Şimşek ile Diyarbakır Barış Anneleri İnisiyatifi üyesi Ayşe Gürbüz hakkında Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca açılan davanın 25 Aralık 2008’de görülen ilk duruşmasında savcı, Şimşek ile Gürbüz’ün 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarını istedi. Duruşma, Şimşek ile Gürbüz’ün savunmalarını hazırlamaları için ileri bir tarihe ertelendi.

Aziz Özer

28 Mart 2008’de İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Yeni Dünya için Çağrı Dergisi’nin Sahibi ve Sorumlu Müdürü Aziz Özer’i, 2007 yılında derginin Ocak sayısında yayınlanan “Kürt Sorunu, Çözüm arayışları, görevlerimiz” başlıklı yazıdan dolayı TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm etti.

Bedri Adanır

Haftalık yayın yapan *Ülkeye Bakış Gazetesi*’nin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Bedri Adanır hakkında gazetede 12-17 Ekim 2008 ve 18-24 Ekim 2008’de yayınlanan fotoğraf ve yazılarda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla dava açıldı. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde hakkında dava açılan Adanır’a 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası isteniyor.

Bengi Yıldız

“Yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla hakkında dava açılan DTP Batman milletvekili Bengi Yıldız hakkındaki yargılama, sanığın milletvekili olması nedeniyle 20 Mart 2008’de durduruldu. Mahkeme Bengi Yıldız hakkındaki dosyanın, sanığın yasama dokunulmazlığının kaldırılması için TBMM’ye sunulmak üzere Adalet Bakanlığı’na gönderilmesine karar verdi. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki ilk duruşmada, mahkeme heyeti sanık Bengi Yıldız’ın 22 Temmuz 2007’de milletvekili seçildiğini belirterek isnat edilen suçun Anayasa’nın 14. maddesinde düzenlenen suçlardan olmadığını, Anayasa’nın 83/2. maddesi uyarınca yargılamanın durdurulmasına karar verdi.

Bergüzar Oruç

7 Temmuz 2007’de Roj TV haber bültenine katılarak 22 Temmuz seçim çalışmalarıyla ilgili bilgi verdiği için hakkında “yasadışı örgüt propagandası yapmak”tan dava açılan gazeteci Bergüzar Oruç, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 13 Mayıs 2008’de görülen karar duruşmasında 1 yıl 3 ay hapis cezası aldı.

Besim Soylu

Demokratik Toplum Partisi’nin (DTP) kurucu üyelerinden Besim Soylu, HPG’li Yoldaş Özer’in cenazesine katılarak “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle 5 Mayıs 2008’de İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Bülent Yılmaz, İbrahim Çeşmecioğlu

Birgün Gazetesi imtiyaz sahibi Bülent Yılmaz ve sorumlu yazı işleri müdürü İbrahim Çeşmecioğlu ve gazeteci Hakan Tahmaz hakkında, Tahmaz’ın Koma Komalen Kurdistan-Kürdistan Demokratik Konfederalizm (KKK) Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan’la yaptığı ve *Birgün Gazetesi*’nde yayınlanan röportajı nedeniyle Terörle Mücadele Yasası’ndan soruşturma başlatıldığı 3 Eylül 2008’de öğrenildi. Tahmaz, “soruşturma, ‘barış çalışması yapmayın’ anlamına geliyor” dedi.

9 Ağustos 2008’de “Tek Taraflı Ateşkes Sorunu Büyütüyor” başlığıyla *Birgün Gazetesi*’nde yayınlanan röportaj nedeniyle gazete “yasadışı

örgüt açıklamalarına yer verildiği” iddiasıyla toplatılmıştı.

Cengiz Kapmaz, Hasan Bayar, Ali Gürbüz

Alternatif Gazetesi editörü Cengiz Kapmaz, 22 Haziran 2006’da DEP eski milletvekili Orhan Doğan’la gerçekleştirdiği bir röportaj nedeniyle İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 16 Eylül 2008’de TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme, haberin yayınlandığı tarihte *Ülkede Özgür Gündem Gazetesi*’nin Yazı İşleri Müdürü olan Hasan Bayar’ı 2000 YTL, gazetenin imtiyaz sahibi Ali Gürbüz’ü ise 4138 YTL para cezasına mahkûm etti.

Diren Keser

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 11 Mart 2008’de yargılanan Gün Radyo-TV Genel Yayın Yönetmeni Diren Keser, radyo da gün içinde çaldığı “Beritana Min” adlı şarkı nedeniyle “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla 16 bin YTL para cezasına çarptırıldı.

Keser, Kültür Müdürlüğü ile yaptığı yazışmalarda şarkının sakıncalı olmadığını dile getirdi.

Doğan Erbaş

21 Mart 2007’de İstanbul Zeytinburnu’nda düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı açılış konuşmasından ötürü 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Demokratik Toplum Partisi (DTP) İstanbul eski İl Başkanı ve İstanbul bağımsız milletvekili adayı avukat Doğan Erbaş, 30 Mayıs 2008’de görülen duruşmasında Terörle Mücadele Yasası’nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Erbaş’la birlikte yargılanan 6 sanık ise beraat etti.

Doğan Özer

Ardahan’da arkadaşına cep telefonundan “Kürdistan” yazılı mesaj gönderen Doğan Özer’e (22), 17 Ekim 2008’de Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası’nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 6 ay hapis cezası verildi. Mahkeme heyeti sanığın sabıkasız olması nedeniyle cezayı 5 yıl süreyle erteledi.

Emine Ayna

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 21 Şubat 2008’de TSK tarafından başlatılan sınır ötesi operasyonun eleştirildiği ve PKK’nin “Kürt sorununun çözümünü isteyen bir siyasal örgütlenme” olduğunun iddia edildiği DTP Parti Meclisi (PM) toplantısı sonuç bildirgesine ilişkin soruşturmasını tamamladı. Soruşturma sonucuna göre “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla Demokratik Toplum Partisi (DTP) Mardin Milletvekili Emine Ayna’nın dokunulmazlığının kaldırılması için hazırlanan fezleke 4 Mart 2008’de TBMM Başkanlığı’na sunulmak üzere Adalet Bakanlığı’na gönderildi.

Emine Ayna

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Eşbaşkanı ve Mardin Milletvekili Emine Ayna hakkında, 19 Mart 2008’de Kars’ta yapılan Newroz kutlamalarındaki konuşmalarında PKK ile diyalog önerdiği için Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 3 Nisan 2008’de soruşturma açıldı.

Emine Ayna, PKK’nin diyalog çağrısını önemsediklerini belirterek şunları söylemişti: “Bizim Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı’yla yaptığımız görüşmelerimizin ardından PKK bir açıklama yaptı. Diyaloga çağrı açıklaması yaptı. O açıklamada diyaloga çağrı var. Biz önemsiyoruz o açıklamayı. Önemsiyoruz çünkü taraflardan biridir ve diyor ki, konuşalım. Diyor ki, çözmek için konuşalım. Diyalog kuralım. Biz de diyoruz ki, diyalog kurun. Onlarla görüşün, konuşun. Bu iş artık bitsin, çözülsün. Ölümle olmasın. Yaşamı yeniden yeşertelim. Bu açıklamayı dikkate almaya çağırıyoruz. En azından okumaya çağırıyoruz. Okuduklarında görecekler ki sadece diyaloga çağrıdır. Barış için, çözüm için sadece diyaloga çağrıdır. O diyalog kapısı aralandığı zaman ölümler duracak.”

Emrullah Cin

Şanlıurfa’nın Viranşehir İlçesi’nin Belediye Başkanı Emrullah Cin’e, 2007 yılında Newroz Kutlaması’nda yaptığı konuşmada, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nce 6 Kasım 2008’de, Terörle Mücadele Yasası’nın 7/2. maddesi uyarınca 18 ay hapis cezası verildi.

Emrullah Cin

Viranşehir Belediye Başkanı Emrullah Cin'e 2006 yılında Roj TV'de bir programa katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 18 Haziran 2008'de 1875 YTL para cezası verildi.

Erkan Burakmak

Dicle Üniversitesi öğrencisi Erkan Burakmak, DTP'nin 29 Kasım 2007'de düzenlediği 'Edi Bese' mitingine katılarak zafer işareti yaptığı gerekçesiyle Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığı tarafından okuldan 1 dönem uzaklaştırma cezası aldı. Burakmak hakkında ayrıca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 5 yıl hapis istemiyle dava açıldı. 24 Nisan 2008'de öğrenildi.

Ersin Çelik

Malatya İnönü Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin düzenlediği 23. Geleneksel Bahar Pikniği'ne katılan 41 kişi ve Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri Ersin Çelik hakkında "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla dava açıldı. Davanın ilk duruşması Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Temmuz 2008'de görüldü.

Eyüphan Karatoprak, Hikmet Sarı, Ensar Efe, Hüsametdin Karadağ ve Menderes Gültekin

Erzurum'un Karayazı İlçesi'nde 22 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasında "yasadışı sloganı attıkları" gerekçesiyle yargılanan DTP üyesi Hikmet Sarı, Eyüphan Karatoprak, Ensar Efe, Hüsametdin Karadağ ve Menderes Gültekin adlı 5 kişi, Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 5 Aralık 2008'de 10'ar ay hapis cezasına çarptırıldı.

Eyüphan Aksu, Hakime Çam ve Adnan Aslancı

Siirt'te 1 Eylül 2005'te Dünya Barış Günü nedeniyle yapılan basın açıklamasına katıldıkları için haklarında dava açılan Demokratik Halk Partisi (DEHAP) üyesi Eyüphan Aksu, Hakime Çam ve Adnan Aslancı'ya 16 Aralık 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2.

maddesi uyarınca 10 ay hapis cezası verildi.

F.G.

Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın saçlarının kazıtıldığı iddiasıyla Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) 17 Haziran 2008'de düzenlediği yürüyüşte gözaltına alınan F.G. (16), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 21 Kasım 2008'de "yasadışı örgüt üyesi olduğu", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 7 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Fatih Taş

Aram Yayıncılık'tan çıkan *Kırbaşı Baskını: PKK'nin Doğum Gecesi* adlı kitaba, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrasının son bendi uyarınca propaganda suçu işlendiği, TCK 312. maddesi uyarınca da halkın kin ve nefrete sevk edilidiği iddia edildiği iddiasıyla 18 Kasım 2003 tarihinde açılan dava 4 Ocak 2008'de sonuçlandı ve yayınevinin eski sahibi Fatih Taş, İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanan davada TMK 7/2 uyarınca 5 ay hapis cezası, 285 YTL para cezası aldı.

Tufan'da 33 Gün ve Dağlarda Yaşam Dili adlı kitapların Aram Yayıncılık tarafından yayınlanmasından dolayı kitaplarla ilgili İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMK 7/2 uyarınca açılan davada Fatih Taş 20 ay hapis, 8 YTL de para cezasına çarptırıldı.

Fatih Taş

Abdülkadir Aygan'ın itiraflarını konu alan *İtirafçı: Bir JİTEM'ci Anlattı* adlı kitabı Eylül 2004'te yayınlarken, kitapta "isim ve kimlik belirttilererek terörle mücadelede yer alan görevlilerin terör örgütüne hedef gösterildiği" suçlamasıyla Aram Yayıncılık'ın eski sahibi Fatih Taş'a 15 Mart 2008'de İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 400 YTL para cezası verildi.

Ferdi Kul, Besna Bilmiş, Tayfur Başer, Hüseyin Obut ile Selahattin Olcay

DTP Kurtalan İlçe Örgütü'nün Şubat ayında sınıır ötesi operasyonu kınamak amacıyla yaptığı basın açıklamasına katılarak "slogan atıp, alkış tuttıkları" gerekçesiyle Ferdi Kul, Besna Bilmiş, Tayfur Başer, Hüseyin Obut ile Selahattin Olcay adlı 5 kişiye TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca

ca Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Temmuz 2008'de dava açıldı.

Ferhat Tunç

Şarkıcı Ferhat Tunç, 2006 yılında Tunceli'de verdiği bir konser sırasında "yasadışı örgütü propagandası yapmak" suçlamasıyla hakkında çıkartılan yakalama kararı uyarınca 21 Şubat 2008'de sabah saat 06:00'da İstanbul İl Jandarma Komutanlığı ekiplerince gözaltına alındı. İfadesi alınan Tunç, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nce serbest bırakıldı.

Hacı Boğatekin

Adıyaman'ın Gerger İlçesi'nde yayınlanan *Gerger Fırat Gazetesi*'nde 4 Ocak 2008'de Fetullah Gülen'i eleştiren bir yazıdan dolayı "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçundan yargılanan gazetenin sahibi gazeteci Hacı Boğatekin'in 30 Haziran 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde karara bağlanan davasında Kahta Kapalı Cezaevi'nde bulunan gazeteci Boğatekin'in mazeret bildirerek katılmadığı duruşmada esasa ilişkin savunma yapmasına fırsat verilmeden Boğatekin bir yıl altı ay hapis cezasına çarptırıldı.

Hacı Üzen

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle hakkında Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesinden dava açılan Demokratik Toplum Partisi (DTP) eski İlçe Başkanı Hacı Üzen, 11 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, diğer 8 sanığın ise ayrı ayrı beraatlarına karar verdi.

Halil Solmaz

Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'ne bağlı Göleç Köyü'nde bulunan HPG militanı Müslüm Solmaz'ın mezar taşıdaki "Şehit Namırın" sözü nedeniyle babası Halil Solmaz (58) hakkında "yasadışı örgüt propagandası" yaptığı iddiasıyla 22 Kasım 2008'de soruşturma başlatıldı.

Hamid Dilbahar

Kürt yazar Hamid Dilbahar, Batman'da 10 Eylül 2008'de gerçekleştirilen bir mitingde yaptığı konuşmayla "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Van'da 16 Eylül 2008'de tutuklandı.

Hasan Akbal

İsveç vatandaşı Hasan Akbal, 11 ay önce geldiği İzmir'de Kürt sanatçı Ayşe Şan'ın mezarını bularak, yaptırmasının ardından evi basılarak gözaltına alındı. İnternet sitelerinde yazdığı yazılar gerekçe gösterilerek hakkında dava açılan Akbal, "yasadışı örgüt propagandası yapmak" ve "yasadışı örgüt üyesi olmak" gerekçesiyle Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 14 Nisan 2008'de görülen duruşmasında "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasından beraat ederken, "örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 15 ay hapis cezası aldı.

Hasan Bayar, Ali Gürbüz

Alternatif Gazetesi editörü Cengiz Kapmaz, 2007 yılında yaşamını yitiren Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Orhan Doğan'la 22 Haziran 2006'da gerçekleştirdiği bir röportaj nedeniyle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 16 Eylül 2008'de görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına ve 450 YTL de para cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, haberin yayınlandığı tarihte *Ülke-de Özgür Gündem Gazetesi*'nin yazı işleri müdürü olan Hasan Bayar'ı "basın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 2 bin YTL, gazetenin imtiyaz sahibi Ali Gürbüz'ü ise 4 bin 138 YTL para cezasına mahkûm etti.

Hatip Dicle

Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Hatip Dicle'nin, 22 Temmuz seçimleri öncesinde Ardahan'da 11 Temmuz 2007'de yaptığı konuşmada, "dünyanın hiçbir yerinde yasal bir partinin 400 şehidi yoktur. Bu şehitler bizim rehberimizdir" diyerek "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 2 yıl hapis cezasına çarptırıldığı 14 Temmuz 2008'de öğrenildi.

Hatip Dicle

Kapatılan DEP'in eski milletvekili Hatip Dicle'nin "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 10 Eylül 2008'de görülen duruşmasında, savcı Dicle'nin 1 yıldan 5 yıla kadar hapisle cezalandırılması talep etti.

Savcı, Dicle'nin 23 Ekim 2007'de, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin HPG'ye düzenlediği operasyonlar nedeniyle bir haber ajansına yaptığı açıklamada, "bu ateşkes fiilen geçersiz hale geldi, ordu operasyonları durdurmadığı takdirde onlar da meşru müdafaa haklarını kullanırlar" şeklinde sözler sarf ettiğini anımsattı.

Hatip Dicle'nin avukatı Levent Kanat, iddia makamının esas hakkındaki görüşüne katılmadıklarını belirterek, savunma için süre talebinde bulundu.

Mahkeme heyeti, avukat Kanat'a esas hakkındaki savunmasını hazırlaması için süre verildiğini, bu nedenle duruşmanın ertelendiğini açıkladı.

Hilmi Aydoğdu

DTP eski Diyarbakır İl Başkanı Hilmi Aydoğdu, 2006 yılında 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla düzenlenen mitingde yaptığı konuşma nedeniyle Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY'nin 7/2. maddesi uyarında "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 12 Mart 2008'de 15 ay hapis cezasına çarptırıldı.

DTP Diyarbakır Milletvekili Aysel Tuğluk ve Hilmi Aydoğdu hakkında 1 Eylül Dünya Barış günü nedeniyle İstasyon Meydanı'nda düzenlenen basın açıklamasında yaptıkları konuşmalar nedeniyle dava açılmıştı. Milletvekili seçilmesinin ardından Tuğluk hakkındaki yargılama durdurulmuştu.

Hüseyin Aykol

Yedinciğin Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Aykol ve Yazı İşleri Müdürü Ali Turgay'a İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca dava açıldı

Haftalık olarak yayınlanan gazetenin 10-16 Kasım 2007 tarihli sayısında Abdullah Öcalan'dan "Kürt Halk Önderi" olarak söz edildiği gerekçesiyle Aykol'un ve Turgay'ın 3713 sayılı TMY uyarınca cezalandırılması istendi. Aykol ve Turgay'ın ilk duruşması 8 Nisan 2008'de yapıldı.

Hüseyin Genç, Nazım Kaplan

Erzurum'da DTP'nin 2 Mart 2008'de yapılan il kongresine katılan ve kongrede "Biji Serok

Apo" şeklinde slogan attıkları gerekçesiyle tutuklu yargılanan Hüseyin Genç (41) 1 yıl, 22 Mart 2008'de Karayazı İlçesi'nde gerçekleştirilen Newroz kutlamalarına katılarak burada aynı sloganı atan Nazım Kaplan (45) ise 10 ay hapis cezasına mahkum oldu. Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Kaplan ve Genç, cezaevinde kaldıkları süre göz önünde bulundurularak tahliye edildi.

Hüseyin Gündüz

Haberlerin Ağında Öcalan adlı kitabı bastığı için İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Do Yayınları'nın sahibi Hüseyin Gündüz, 13 Haziran 2008'de görülen duruşmasında "basın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 1,5 yıl hapis cezası aldı.

Hüseyin Kalkan

14 Şubat 2008'de Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, *Los Angeles Times Gazetesi*'nde 30 Mayıs 2006 tarihinde yayınlanan bir röportajında yer alan ifadeler nedeniyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Terörle Mücadele Yasası'nın "terör örgütünün propagandasını yapmak" fiilini düzenleyen 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Hüseyin Kalkan

Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan hakkında, Roj TV'nin daveti üzerine 1 Mart 2008'de Belçika'ya giderek Roj TV'nin 5. kuruluş yıldönümü resepsiyonuna katıldığı, burada Roj TV muhabiriyle röportaj yaptığı için Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 21 Nisan 2008'de dava açıldı.

Hüseyin Kalkan

Bir konuşmasında söylediği sözlerden ötürü Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, 27 Mayıs 2008'de görülen duruşmasında Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) "yasadışı örgütün propagandasını yapmak" suçunu kapsayan 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Hüseyin Kalkan

Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 9 Eylül 2008'de görülen duruşmasında 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. İddia makamı, Kalkan'ın, 2007 yılında bir bayramda yaptığı mezarlık ziyaretinde, 2 militanın mezarına karanfil bırakarak, burada yaptığı konuşmada onlar için "şehit" kavramını kullandığını belirterek, Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca cezalandırılmasını talep etmişti.

Hüseyin Kalkan

Çatışmada yaşamını yitirmiş Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri (HPG) militanının Batman'da düzenlenen cenaze törenine katıldığı için hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesinden dava açılan Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 27 Kasım 2008'de görülen duruşmasında beraat etti.

İdris Akboğa

Çağdaş Özgür Halk Dergisi İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazışlar Müdürü İdris Akboğa, derginin 2007 yılı Mart ayı sayısında, Abdullah Öcalan posteri üzerinde "Sağlığı Sağlığımızdır" yazılı ibare nedeniyle yargılandığı davanın 28 Mart 2008'de İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi gereğince "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiası ile 16 bin 60 YTL para cezasına çarptırıldı.

İhsan İşbilir

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 23 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamaları sonrası yaşanan olaylara katıldığı iddiasıyla tutuklanan Belediye Meclis Üyesi İhsan İşbilir'e, 14 Kasım 2008'de Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 4 yıl 5 ay hapis cezası verildi.

İ.O.

İ.O.(17) adlı kişi, hazırladığı görüntü ve fotoğrafları video paylaşım sitesi olan youtube.com adresine gönderdiği için Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 10 Nisan 2008'de görülen duruşmasında TMK'nin 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçla-

masıyla 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Ceza, İ.O.'nun mahkemedeki tavırları ve yaşının küçüklüğü dikkate alınarak 6 ay 20 güne indirildi.

Kemal Çalgan, Mustafa Naci Toper

6 Haziran 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15 Şubat 2006'da Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesinin yıldönümü nedeniyle düzenlenen basın açıklaması okuyan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Malatya İl Başkanı Kemal Çalgan'a "yasadışı örgüt üyesi olduğu" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 10 yıl 7 ay hapis cezası; basın açıklamasını izleyen *Atılım Gazetesi* muhabiri Mustafa Naci Toper'e "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 10 ay hapis cezası verdi.

Kemal Göktaş, Gökçer Tahincioğlu

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ve Milli İstihbarat Teşkilatı'na tüm Türkiye'nin telefon, internet ve faks haberleşmesinin izlenmesi yönünde yetki veren kararını haber yapan *Vatan Gazetesi* muhabiri Kemal Göktaş ile *Milliyet Gazetesi* muhabiri Gökçer Tahincioğlu'na 1 Eylül 2008'de dava açıldı. İddianamede, tüm Türkiye'nin izlendiğine ilişkin mahkeme kararının gizli belge olduğu iddia edilirken, kararı veren hâkimin adının yazılması "terör örgütlerine hedef gösterme" suçu olarak değerlendirildi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ve Jandarma Genel Komutanlığı'na verdiği izleme yetkileriyle ilgili *Milliyet Gazetesi*'nde 2 Haziran'da haber yapan gazeteciler Gökçer Tahincioğlu ve Kemal Göktaş, İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "terörle mücadelede görev yapan kamu görevlilerini hedef gösterdikleri" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 6. maddesi uyarınca 16 Ekim 2008'de yargılanmaya başladı. Dava, tutuksuz sanık olarak yargılanan gazeteci Tahincioğlu'nun ifadesinin alınması için 5 Şubat 2009'a ertelendi.

Kıyasettin Yaşar, Nedim Çetin

12 Mart 2007'de Erzurum'da aralarında yaptıkları konuşmada "PKK'liler de bizim çocuklar" dedikleri iddiasıyla yargılanan Kıyasettin Yaşar ile Nedim Çetin, 27 Mart 2008'de Erzurum 2.

Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 25'er gün hapis cezasına çarptırıldı.

Levent Yılmaz

Ardahan'da 8 Mart 2008'de DTP'nin düzenlediği Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlamasında "Öcalan'sız yaşam olmaz" sloganı atan Levent Yılmaz (50) "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 12 Eylül 2008'de Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Leyla Zana

2007 yılı Newroz kutlamasında yaptığı "Kürtlerin üç lidere minnet borcu var" konuşmasından hakkında dava açılan Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Leyla Zana, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 10 Nisan 2008'de görülen duruşmasında Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7. maddesi uyarınca 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Mahkeme heyeti, Zana'nın pişmanlık göstermediğine kanaat getirerek cezada indirim gitmedi. Leyla Zana, kararı temyize götürürken, mahkeme heyeti de Zana'nın duruşmada okuduğu ve daha sonra mahkeme heyetine sunduğu beş sayfadan oluşan savunmasının bir örneğinin soruşturma başlatılması için Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine de karar verdi.

Leyla Zana

18 Mayıs 2008'de İngiltere Parlamentosu'nda yapılan "Türkiye, Kürtler ve Avrupa Birliği" konulu panelde yaptığı konuşmasında, "Abdullah Öcalan Kürtlerin beyni PKK ise milyonların çılgılığıdır" ifadelerini kullandığı gerekçeyle Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Leyla Zana hakkında "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla başlatılan soruşturma tamamlandı. Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Zana'nın Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 5 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmasının istendiği 31 Temmuz 2008'de öğrenildi. Zana'nın ilk duruşması 13 Kasım 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Leyla Zana

Leyla Zana'nın, Avrupa Parlamentosu tarafından Brüksel'de düzenlenen "4. Uluslararası AB, Türkiye ve Kürtler" konulu konferansta yaptığı

konuşmayla ilgili olarak, 4 Aralık 2007'de *Akşam Gazetesi*'nde "Zana: Öcalan'ın Rolü Son Derece Önemli" başlıklı haberi gerekçe gösterilerek Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca yargılanmasına 17 Aralık 2008'de devam edildi.

Mahkeme heyeti, Zana'nın ifadesinin alınması için CMK'nin 250. maddesiyle yetkili Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'ne talimat yazılmasına, çağrı kâğıdına rağmen gelmediği takdirde zorla getirilerek, ifadesinin alınmasının sağlanmasına karar vererek, duruşmayı ileri bir tarihe erteledi.

Leyla Zana

2007 yılında Diyarbakır'daki Newroz kutlamaları sırasında yaptığı konuşma nedeniyle 10 Nisan 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 2 yıl hapis cezasına çarptırılan Leyla Zana hakkında mahkûm olduğu duruşmada yaptığı savunma nedeniyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMY'nin 7/2. maddesinden bir dava daha açıldı. Davanın 23 Aralık 2008'de görülen ikinci duruşmasında Leyla Zana ile avukatı hazır bulundu. Zana suçlamaları kabul etmedi ve iddianamede belirtilen cümleleri mahkemede savunmasında ifade ettiğini söyledi. Zana, "benim beyanlarım savunma kapsamında değerlendirilmelidir" dedi. Leyla Zana savcının mütalaasına karşı savunma yapmak için mahkemeden süre istedi. Talebi kabul eden mahkeme duruşmayı erteledi.

Mahmut Alınak

Kars Halk Meclisi Sözcüsü Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Mahmut Alınak'a, 2007 yılında operasyon ve çatışmalara ilişkin yaptığı basın açıklamasında "Yaşar Büyükanıt ve ekibi istifa etsin, gençlerin hayatı kurtulsun" cümlesini kullandığı için, Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Nisan 2008'de görülen duruşmada, Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi gereğince "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 1 yıl hapis cezası verildi.

Mahmut Alınak

Kars'ta 4 Nisan 2007'de yaptığı basın toplantısında, "bizler ne asker ne de gerilla, tek bir gencimizin ölmesini istemiyoruz. Ama ne acıdır ki,

Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt ve ekibi işbaşında oldukça gençlerin ölümü devam edecek” dediği için Genelkurmay Başkanlığı'nın suç duyurusunda bulunduğu Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Mahmut Alınak, Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca yargılandığı davanın 2 Mayıs'ta görülen duruşmasında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla 10 ay hapis cezası aldı. 3 Mayıs 2008'de, Alınak'ın aldığı cezanın 5 yıl süreyle ertelendiği öğrenildi.

Mehdi Tanrıkulu

Tevn Yayınevi tarafından yayınlanan Kasım Çakan'ın “Astsubayken Er Olmak” adlı kitabı nedeniyle hakkında dava açılan yayınevi sahibi Mehdi Tanrıkulu'na İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 6 Şubat 2008'de altı ay hapis cezası verilmiş, Tanrıkulu kararı temyiz etmişti. Bunun üzerine yeniden yargılanmaya başlayan Tanrıkulu'nun 3. duruşması 19 Şubat 2009'da Sultanahmet 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülecek.

Mehdi Tanrıkulu

Kapitalizmin Emperyalist Sürecinde Kürt Özgürlük Hareketi ve PKK'nin Rolü kitabında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle yazar Dr. Ergun Sönmez hakkında dava açıldı. 23 Haziran 2008'de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, kitabın yayıncısı Tevn Yayınları'nın sahibi Mehdi Tanrıkulu'nu 1 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm etti.

Mehmet Asi, Murat Akın

Muğla'da 24 Mayıs 2008'de evlerine yapılan baskınla gözaltına alınan 6 öğrenciden Mehmet Asi ve Murat Akın, “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 26 Mayıs 2008'de tutuklanarak Aydın E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Mehmet Ali Karagüzel

Muş Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Demokratik Hukuk Dayanışma Derneği (TUHADDER) Başkanı Mehmet Ali Karagüzel hakkında 17 Ocak 2008'de Roj TV'ye katılarak Abdullah Öcalan'a yönelik uygulamaları protesto etmek amacıyla Bulanık'ta yapılacak yürüyüşe katılım çağrısında bulunduğu gerekçesiyle, Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava 25

Aralık 2008'de sonuçlandı. Mahkeme heyeti Karagüzel'e yaptığı açıklamadan dolayı “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 8 ay hapis cezası verdi.

Mehmet Ali Varış

Yayıncı Mehmet Ali Varış, hakkında verilen 20.000 YTL'lik para cezasına itiraz etmeye hazırlanırken 28 Ekim 2008'de tutuklanarak İstanbul'da Metris Cezaevi'ne konuldu.

Mehmet Nur Tanrıkulu

Diyarbakır'da “yasadışı örgüt propagandası” yaptığı iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesinden yargılanan emekli imam Mehmet Nuri Tanrıkulu, 12 Şubat 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada beraat etti.

Mehmet Sami Belek ve İsmail Muzaffer Özyurt

Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi, “Batman TPAO'da Eylem” başlıklı bir başka haberde, “yasadışı örgüt açıklamalarına yer vermek” suçlamasıyla TMY'nin 6/1. maddesi uyarınca yargılanan Mehmet Sami Belek ve İsmail Muzaffer Özyurt'un 24 Aralık 2008'de Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam eden duruşması ertelendi.

Mehmet Can

Diyarbakır'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde düzenlenen mitingde, 1 yaşındaki bebeğine kırmızı, yeşil ve sarı renkli bez sardığı iddia edilen Mehmet Can adlı kişi, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 Nisan 2008'de tutuklandı.

Mehmet Nuri Sarı

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde Mehmet Nuri Sarı (45), internetten indirdiği “Biz Apo'ya Söz Vermişiz” türküsünü 27 Mayıs 2007'de işyerinde çaldığı gerekçesiyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 29 Ağustos 2008'de 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Mehmet Pekinoğlu

Adana'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla yapılan saygı duruşu sırasında Nazım Hikmet'in "Akın Var Güneşe Akın" diye başlayan şiirini okuduğu gerekçesiyle hakkında soruşturma başlatılan Mehmet Pekinoğlu gözaltına alındığı 6 Mayıs 2008'de "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla tutuklandı.

Mehmet Şahas, Gültekin Kara, H.A. ve K.B.

Gercüş Belediyesi tarafından düzenlenen "Halkla Dayanışma Şenliği" sonrası ilçe çıkışında 24 Ağustos 2008'de gözaltına alınan 5 kişiden Mehmet Şahas, Gültekin Kara, H.A. ve K.B. "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 27 Ağustos 2008'de tutuklanarak Midyat M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Mele Zeki Korkmaz

Mehmet Uzun'un ölümünün ardından 15 Ekim 2007'de düzenlenen taziye töreni sırasında "Kürt ve Kürdistan şehitleri için el fatiha" diyen emekli imam Mele Zeki Korkmaz, "örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 20 Şubat 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Melihe Yıldırım Demiroğlu

Avukat Melihe Yıldırım Demiroğlu hakkında, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Dut Ağacı adlı kurumun çalışanlarının "Savaşın tanıkları anlatıyor" adlı sergisinden dolayı yargılandığı davanın 18 Mayıs 2006'daki duruşmasında yaptığı savunmada "gerilla" dediği gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesinden dava açıldı. Demiroğlu'nun Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 24 Nisan 2008'de başlandı.

Metin Acet

Gaziantep Emniyet Müdürlüğü ekipleri tarafından DTP İl binasına yapılan baskında gözaltına alınan Gaziantep DTP İl Başkan Vekili Mehmet Aslanoğlu ile parti binasında bulunan *Gündem Gazetesi* çalışanı Metin Acet çıkarıldıkları nöbetçi mahkemece, "PKK örgütü propagandası yaptıkları" iddiasıyla 2 Ocak 2008'de tutuklandı.

MKM 2008 Takvimi

28 Aralık 2007'de Mezopotamya Kültür Merkezi'nin (MKM) 2008 yılı için hazırladığı takvimler "Örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle Siirt Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplatıldı.

Siirt Sulh Ceza Mahkemesi takvimde, "MKM ambleminin içinde 'sözde' Kürdistan haritası bulunduğu, takvimin tamamının Kürtçe olması ve Abdullah Öcalan ile PKK faaliyetlerinin tarih sıralamasına göre takvim yapraklarında yer aldığı" gerekçesiyle "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla takvimin Basın Kanunu'nun 25. maddesi gereğince dağıtımını yasakladı.

Muhittin Eryılmaz

Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) sınır ötesi operasyonu protesto ettiği basın açıklamasında konuşan emekli imam Muhittin Eryılmaz, 13 Mayıs 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın ilk duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Murat Avcı

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Parti Meclisi üyesi Murat Avcı, Bursa'da yaptığı bir konuşmada "örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında verilen bir ay hapis cezası nedeniyle 28 Ocak 2008'de Adana'da tutuklandı.

Murat Avcı

Demokratik Toplum Partisi Parti Meclisi (DTP PM) üyesi Murat Avcı, Roj TV'ye katılarak yaptığı konuşma nedeniyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi yargılandığı davanın 6 Mayıs 2008'de görülen duruşmasında Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Mustafa Avcı, Mehmet Cengiz

Siirt'te 19 Ocak 2008'de gerçekleştirilen Demokratik Toplum Partisi İl Örgütü olağanüstü kongresinde "Kürdistan" diyerek "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesinden 19 Eylül 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde

yargılanan Mustafa Avcı 1 yıl, Mehmet Cengiz ise 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Murat Daş, Ersin Erincik

Ağrı'da 20 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan Demokratik Toplum Partisi (DTP) Belediye Meclisi üyesi Murat Daş 1 yıl, esnaf Ersin Erincik de 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Tutuklu kaldıkları süre göz önünde bulundurulmuş iki kişi 7 Eylül 2008'de tahliye edildi.

Murat Karakoç, Fethi Karatoprak ile Celal Algemi

Erzurum'da 1 Mart 2008'de yapılan DTP kongresinde "Yaşasın Başkan Apo" şeklinde slogan attıkları gerekçesiyle yargılanan 3 DTP'liye Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 1 Ekim 2008'de TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verildi.

Nazım Hikmet Akşahin

16 Nisan 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Federasyonu'nun (TUHAD-FED) Kürtçe-Türkçe yayın yapan *Şopa Rojê Dergisi* Sorumlu Yazışmaları Müdürü Nazım Hikmet Akşahin'i, derginin Aralık-Ocak 2007-2008 sayısında yer alan Kürşat Öztürk imzalı "Diyarbakır Notları..." başlığıyla yayınlanan yazıdan ötürü Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Nejdet Atalay

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Diyarbakır İl Başkanı Nejdet Atalay'ın, HPG militanı Mehmet Hayme'nin cenaze töreninde söylediği "Edi Bese" sözleri nedeniyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla yargılandığı davanın 30 Temmuz 2008'de görülen duruşmasında Atalay'ın sözlerinin suç olmadığına kanaat getirerek beraatına karar verdi.

Nurettin Demirtaş

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Haziran 2008'de görülen duruşmada, DTP eski Genel Başkanı Nurettin Demirtaş'ın yargılanmasına devam edildi. Mahkeme heyeti, savcılığın mütalaa hazırlaması için duruşmayı ileriki bir tarihe erteledi. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nca hazırlanan iddianamede Demirtaş'ın Avrupa Parlamentosu'nda Birleşik Sol-İskandinav Yeşil Sol Konfederal Grubu'nun ev sahipliğinde düzenlenen "AB, Türkiye ve Kürtler" adlı konferansta yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2. maddesi uyarınca 5 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması isteniyor.

Nurettin Demirtaş

Demokratik Toplum Partisi eski Genel Başkanı Nurettin Demirtaş, 27 Eylül 2007'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi eski Belediye Başkanı Hetem İke'nin cenaze töreninde yaptığı konuşmadan dolayı Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 17 Ekim 2008'de Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Nurettin Demirtaş, Abdullah Akengin ve Selim Sadak

Diyarbakır'da 26-30 Ekim 2007 tarihleri arasında yapılan Demokratik Toplum Kongresi'ne konuşmacı olarak katılan, DTP eski Genel Başkanı Nurettin Demirtaş, Abdullah Akengin, DEP eski Milletvekili Selim Sadak ile ilgili Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen soruşturma 29 Ocak 2008'de tamamlandı. Başsavcılığın hazırladığı iddianamede, Demirtaş, Akengin ve Sadak'ın kamuoyuna deklare ettiği Demokratik Toplum Kongresi Sonuç Bildirgesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 5 yıla kadar hapisle cezalandırılmaları istendi.

Nurettin Demirtaş

Roj TV'ye yapmış olduğu bir konuşmadan dolayı, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Nurettin Demirtaş hakkında dava daha açıldığı 27 Mart 2008'de öğrenildi. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davada, Demirtaş'ın TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılması isteniyor.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir hakkında Londra'da yapmış olduğu konuşmadan dolayı açılan davaya 11 Mart 2008'de devam edildi. Duruşmada söz alan savunma avukatları, bilirkişi raporlarına katılmadıklarını belirttiler.

2006 yılının Aralık ayında Londra Belediye Başkanı'nun davetlisi olarak gittiği İngiltere'nin başkenti Londra'da Halk Evi'nde düzenlenen bir toplantıda yapmış olduğu konuşmadan dolayı hakkında "yasadışı örgüte yardım-yatakılık" suçundan dolayı dava açılan Osman Baydemir'in yargılanmasına Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Duruşmada söz alan avukatlar Muharrem Erbey ve Ömer Halefoğlu, mahkemece bilirkişi olarak atanan Doğan Haber Ajansı muhabiri Özgür Cebe'nin hazırlamış olduğu 26 Aralık 2007 tarihli raporunu kabul etmediklerini belirttiler.

Müvekkilleri Baydemir, Avrupa Birliği'nin sürecine ilişkin görüşlerini toplantıda aktardığını ve Diyarbakır'ın turizm, sanat merkezi haline getirmek istediği yönünde konuşma sarfettiğini, suç teşkil edecek tek bir kelime kullanmadığını belirterek bilirkişi Özgür Cebe'nin raporunu kabul etmediler.

Hazırlanan rapora katıldığını belirten savcılık, Baydemir'in Londra'da yapmış olduğu konuşmada, PKK'nin amaç ve faaliyetlerine hizmet eden bir açıklama niteliğinde görüş belirttiğini bundan dolayı 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 ve 5237 sayılı TCK'nın 53/1. maddeleri uyarınca cezalandırılmasını istedi.

Mahkeme heyeti, avukatların savunma hazırlamak için süre talebini dikkate alarak duruşmayı 6 Mayıs 2008'e erteledi ve 6 Mayıs 2008'deki duruşmada beraat kararı verdi.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'in, 8 Temmuz 2007'de Roj TV'de katıldığı bir programda PKK için "Kürt muhalefeti" dediği için yargılandığı davada 10 Eylül 2008'de görevsizlik kararı verildi. Baydemir, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi yerine Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanacak.

Osman Baydemir, Nejdet Atalay

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir ve DTP İl Başkanı Nejdet Atalay hakkında 25 Şubat 2008'deki bir basın açıklamasında PKK militanlarına "gerilla" dedikleri gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davaya 15 Aralık 2008'de devam edildi.

Mahkeme heyeti, iddia makamının esas hakkındaki mütalaasının alındığı duruşmayı Avukat Meral Danış'ın karşı savunma hazırlamak üzere ek süre talebinde bulunma talebini kabul ederek erteledi.

Osman Sönmez

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Bulanık İlçe Başkanı Osman Sönmez 9 Temmuz 2007'de Roj TV'de yayınlanan Roj Aktüel programına telefonla katıldığı için, Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 23 Mayıs 2008'de görülen karar duruşmasında Sönmez, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

O.T.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, Diyarbakır'da kendisine ait bilgisayardan internette paylaşım sitesi Youtube'a PKK propagandasını içeren görüntü ve fotoğraf gönderdiği iddiasıyla yargılanan O.T.'ye, yasadışı örgüt propagandası yaptığı gerekçesiyle Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi uyarınca bir yıl hapis cezası verdiği 24 Ocak 2008'de öğrenildi.

Ömer Aydın, Abdülvahit Dağlı, Deniz Kılıç

Azadiya Welat Gazetesi Siirt Temsilcisi Ömer Aydın, *Gündem Gazetesi* Batman çalışanları Deniz Kılıç ve Abdülvahit Dağlı'ya 2'şer yıl 1'er ay hapis cezası verildi. *Azadiya Welat Gazetesi* Siirt Temsilcisi Ömer Aydın, *Gündem Gazetesi* Batman çalışanları Deniz Kılıç ve Abdülvahit Dağlı, Batman'da 2006 yılında "Abdullah Öcalan Kürdistan'da siyasi irademdir" referandum dilekçelerinin üzerlerinde bulunduğu gerekçesiyle tutuklanmış, cezaevinde yaklaşık bir yıl kaldıktan sonra tahliye edilmişti. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla yargılanan Aydın, Kılıç ve Dağlı'nın davası 13 Haziran 2008'de sona erdi.

Önder Korkmaz, Nurullah Koçluğ

15 Şubat 2008'de Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde yapılan basın açıklamasına katılan Önder Korkmaz (25) ile Nurullah Koçluğ'a (23) "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 1 Haziran 2008'de 10'ar ay hapis cezası verildi.

Ragıp Zarakolu, Cevat Düşün

Alternatif Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni ve Belge Yayınları'nın sahibi Ragıp Zarakolu ile *Gazete*'nin Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cevat Düşün hakkında İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca dava açıldı. 16 ve 17 Ağustos 2008'de *Alternatif Gazetesi*'nde yer alan haberlerden ötürü yargılanan Zarakolu ve Düşün'ün ilk duruşması 23 Aralık 2008'de görüldü. Davanın 2. duruşmasının 12 Mart 2009'a ertelendiği öğrenildi.

Rıdvan Olcasöz, Fara Akbulut, Mahmut Kılıç, Dindare Tanırğan, Nusrettin Başboğa, M. Mahsum Çelik, Engin Hayaydın, Mehmet Mehdi Tunç, Adil Başaran, Ahmet Oğuz, Azad Ünal ve Mehmet Gürkan

Diyarbakır'da 28 Mart 2006'da Muş kırsalında yaşamını yitiren 14 HPG'li'den 4'ünün cenaze töreninde yaşanan olayları protesto etmek için 30 Mart 2006'da Kızıltepe'de yapılan basın açıklamasına katılarak "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle Rıdvan Olcasöz, Fara Akbulut, Mahmut Kılıç, Dindare Tanırğan, Nusrettin Başboğa, M. Mahsum Çelik, Engin Hayaydın, Mehmet Mehdi Tunç, Adil Başaran, Ahmet Oğuz, Azad Ünal ve Mehmet Gürkan adlı 12 kişiye dava açıldı. "Yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle yargılanan 12 kişi, 25 Mayıs 2008'de Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezasına çarptırıldı.

Salih Altun

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Batman eski İl Başkanı Mehmet Salih Altun, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 23 Eylül 2008'de görülen duruşmada Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Mehmet Salih Altun, 2008 yılının Ocak ayında Batman'da gerçekleştirilen DTP kongresinde yaptığı konuşmada, "PKK'yi asla terörist örgüt ilan etmeyeceğiz" demişti.

Sebahat Tuncel

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Demokratik Toplum Partisi İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel için "yasadışı terör örgütü propagandasını yapmak" suçlamasıyla, Tuncel'in dokunulmazlığının kaldırılması için fezleke hazırlandı. Tuncel'in, 9 Eylül 2007'de Batman'daki Yaşar Kemal Kent Ormanı'nın açılış töreninde yaptığı konuşmadaki bazı sözlerinden ötürü hazırlanan fezleke, TBMM Başkanlığı'na sunulmak üzere 21 Şubat 2008'de Adalet Bakanlığı'na gönderildi.

Sebati Karakurt, Necdet Tatlıcan ve Hasan Kılıç

Irak, İran sınırında bulunan Kandil Dağı'na giderek Hêzên Parastina Gel-Halk Savunma Güçleri (HPG) militanlarıyla yaptığı görüşmeleri, 10 Ekim 2004'te *Hürriyet Gazetesi*'nin pazar ekinde "Kandil'de Kadın Bilinci Kürtçülüğü Aştı" başlığıyla haberleştiren *Hürriyet Gazetesi* Muhabiri Sebati Karakurt, Sorumlu Yazı İşleri Müdürleri Necdet Tatlıcan ve Hasan Kılıç, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 25 Eylül 2008'de görülen karar duruşmasında 1000'er gün hapis cezasına çarptırıldı. Daha sonra hapis cezalarının her biri 20.000 YTL para cezasına çevrildi. Cezalar, suçun basın yoluyla işlenmesi nedeniyle 40.000 YTL'ye çıkartıldı.

Selahattin Demirtaş

DTP Diyarbakır Milletvekili Selahattin Demirtaş, "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 16 Temmuz 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandı.

İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı olduğu dönemde Roj TV'ye telefonla katılarak, "Kürt sorununun çözümü için gerekirse Öcalan muhatap alınmalıdır" dediği gerekçesiyle Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Demirtaş, 1 yıl 6 ay hapis cezası almıştı. Demir-

taş, cezasının Yargıtay 9. Dairesi'nce esastan bozulması üzerine yeniden Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Demirtaş'ın katılmadığı duruşmada iddia makamı, sanığın savunmasının alınması amacıyla daha önce Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilen yazılı talimatını cevabının beklenmesini talep etti. Talebi kabul eden mahkeme heyeti davayı erteledi.

Selim Sadak

Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Selim Sadak hakkında, Batman'da 2007 yılı Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada "Sayın Öcalan" sözü nedeniyle Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Sadak'ın "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 3 Nisan 2008'de dava açıldı.

Selim Sadak

Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Selim Sadak, bir taziye ziyaretinde yaptığı konuşma nedeniyle Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 13 Haziran 2008'de görülen duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Selim Sadak

DEP eski Milletvekili Selim Sadak hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 5 yıl hapis cezası istendi. Davaya 10 Haziran 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Tutuksuz yargılanan Sadak'ın katılmadığı duruşmada avukatı Tahir Elçi hazır bulundu. Duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, Sadak'ın "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi uyarınca 5 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmasını talep etti. Sadak'ın avukatı Tahir Elçi, iddia makamının mütalaasına karşı savunma hazırlamak için süre istedi. Mahkeme Elçi'nin talebini üzerine, duruşmayı erteledi.

Sadak hakkında 2007 yılında Şırnak'ta çıkan çatışmada yaşamını yitiren bir HPG'linin cenaze töreninde yaptığı konuşmadan dolayı dava açılmıştı.

Selma Irmak

Demokratik Toplum Partisi eski Eşbaşkan Yardımcısı Selma Irmak, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davada ifade vermediği gerekçesiyle 18 Aralık 2008'de Diyarbakır'da gözaltına alındı. Irmak, "duruşmaya katılmadığı" gerekçesiyle Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 19 Aralık 2008'de tutuklanarak Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Sertaç Bucak

"Yasadışı terör örgütü propagandası yaptığı" iddiasıyla yargılanan HAK-PAR eski Genel Başkanı Sertaç Bucak, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 2. duruşmasında 15 Mayıs 2008'de beraat etti.

Sertaç Doğan

Yazar Sertaç Doğan'ın yazdığı ve Do Yayınları'ndan çıkan *Şırnak Yanıyor 1992* adlı kitapta "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla yargılanan Doğan'a 29 Aralık 2008'de görülen karar duruşmasında Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1000 gün hapis cezası verildi. Hapis cezası ise 16 660 YTL para cezası çevrildi.

Songül Erol Abdil

14 Temmuz 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Tunceli Belediye Başkanı Songül Erol Abdil'e, "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Günü"nde yaptığı konuşmada Partiya Karkerên Kurdistan-Kürdistan İşçi Partisi (PKK) militanı Zeynep Kınacı (Zilan) hakkında söylediği sözler nedeniyle, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2 maddesi uyarınca 1 yıl hapis cezası verdi. 10 aya indirilen hapis cezası ertelendi.

Süleyman Çelik, Şerif Çelik

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 17 Ağustos 2008'de *Azadiya Welat Gazetesi*'nin kuruluş yıldönümünde konser veren Koma Qerejdax solistleri Süleyman Çelik ve Şefik Çelik "Bilind Apo" adlı şarkıyı söyleyerek "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 3 Eylül 2008'de tutuklandı.

Şahabettin Tamur

Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 9 Eylül 2005 tarihinde TSK ile HPG'liler arasında çıkan çatışma sonucu hayatını kaybeden HPG'li Ayhan Seven'in cenaze törenindeki gelişmeleri Roj TV'ye aktaran dönemin DTP İlçe Başkanı Şahabettin Tamur hakkında, Abdullah Öcalan için "bir halkın önderi" ve HPG'li Seven için de "şehit" kelimesini kullandığı için, "yasadışı örgüt propagandası" yapmaktan Tamur'a 10 ay hapis cezası verildiği 18 Ağustos 2008'de öğrenildi.

Tayyip Temel

13 Kasım 2008'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, *Azadiya Welat Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni Tayyip Temel'e "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1 yıl 3 ay hapis cezası verdi. Hapis cezası Temel'in bir yıl boyunca kamuya açık yerlerde düzenlenen gösteri ve mitinglere katılmasını yasaklanmasına dönüştürüldü.

Temel Demirer

11 Temmuz 2007'de Tunceli 7. Munzur Kültür ve Doğa Festivali'nde "Türkiye'nin Geleceği, Siyasal Krizler ve Demokrasi" konulu bir konuşma yapan yazar Temel Demirer, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 7 Mayıs 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladı. Demirer'in yargılanmasına 12 Şubat 2009'da devam edilecek.

Demirer hakkında, Belediye Konferans Salonu'nda konuşmasında, Mercan Vadisi'ne düzenlenen operasyonlarda öldürülen Maoist Komünist Partisi/Halk Kurtuluş Ordusu örgütü üyesi 17 kişiden Ökkeş Karaoğlu'nu andığı gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca dava açılmıştı.

U.V.Ü.

Mardin Oğuz Jandarma Karakolu'nda askerlik görevini yaparken, buradaki silah arkadaşlarına "PKK'lilere ateş açmayın, onlar bizim için dağlara çıktı. Haklı bir davaları var. Size ateş etmezlerse siz de karşılık vermeyin'," dediği iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde

yargılanan U.V.Ü. 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı. U.V.Ü.'nün askerlik görevinin ihmal edilmesi gerektiği yönünde arkadaşlarına telkinde bulunduğu ve "yasadışı örgüt propagandası" yaptığı gerekçesiyle, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi uyarınca aldığı cezanın, sanığın geçmişteki hali, sabıkasız oluşu ve olumlu tavırları nedeniyle cezası 1 yıl 8 aya indirildiği 31 Ocak 2008'de öğrenildi.

Ümit Mercan

Diyarbakır Dicle Üniversitesi öğrencisi Ümit Mercan, üniversitede 20 Mart 2007'de düzenlenen Newroz etkinliğinde, 28-31 Mart 2006'da Diyarbakır'da meydana gelen olaylarda yaşamını yitiren 14 kişiyi ve "demokrasi mücadelesinde yaşamını yitirenleri" anmak amacıyla zafer işareti yaparak saygı duruşunda bulunduğu için yargılandığı davanın 7 Nisan 2008'de görülen duruşmasında, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMK'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Vedat Kurşun

Günlük Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat Gazetesi*'nin sahibi ve yazı işleri müdürü Vedat Kurşun 5 Şubat 2008'den 29 Nisan 2008'e kadar gazetede yer alan haberlerden ötürü, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 10 Haziran 2008'de görülen 6. duruşmasında "basın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 3 yıl 3 ay hapis cezası aldı.

Vedat Kurşun

5 Şubat 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, *Azadiya Welat Gazetesi* Yazı İşleri Müdürü ve İmtiyaz Sahibi Vedat Kurşun'un "basın yolu ile örgüt propagandası" ve "örgüt üyeliği" suçlamasıyla tutuklanmasına karar verdi.

Veysi Sarısözen

18 Kasım 2008'de gazeteci Veysi Sarısözen, 12 Kasım 2007'de *Gündem Gazetesi*'nde yayınlanan "Vesaire, Vesaire" başlıklı yazısında Hêzên Parastina Gel - Halk Savunma Güçleri'ne (HPG) "isyancı örgüt" dediği için Terörle Mücadele

Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Veysel Sarısözen

Gazeteci-yazar Veysi Sarısözen'in 2007 yılında yazdığı "Terör mü Savaş mı" başlıklı yazısında PKK için "İsyan örgütü" tanımlamasında bulunduğu gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesinden yargılanmasına 27 Kasım 2008'de İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Sarısözen'in yargılanmasına 10 Mart 2009'da devam edilecek. Sarısözen'e, bu tanımlaması nedeniyle daha önce de 1 yıl 3 ay hapis cezası verilmişti.

V.Y.

Mardin'in Derik İlçesi'nde Derik Lisesi Müdürü V.Y., "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 6 Mayıs 2008'de Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı. Okul müdürünün, okul duvarlarına yazılan yazıları silmediği gerekçesiyle TMY'nin 7/3. maddesi uyarınca tutuklandığı öğrenildi.

Yakup Budak, Feriye Benek, Yakup Budak

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın sağlık koşullarına dikkat çekmek amacıyla 19-20 Ocak 2008'de 2 günlük açlık grevi eylemi yapan DTP Cizre İlçe Başkanı Yakup Budak, Mezopotamya Kültür Merkezi (MKM) çalışanları Feriye Benek ve Dışla Pusad adlı 3 kişiye Cizre Sulh Ceza Mahkemesi'nce "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 11 Mart 2008'de 300 YTL ile 3500 YTL arasında para cezası verildi.

Yenişehir Belediyesi Çocuk Korosu

7 Ocak 2008'de Diyarbakır Yenişehir Belediyesi Çocuk Korosu üyesi 8 çocuk, 3 Ekim 2007'de ABD'de Dünya Müzik Festivali'nde Kürtçe şarkı okudukları iddiasıyla açılan soruşturma için Diyarbakır Başsavcılığı'nda ifade verdi.

Amerika'nın San Francisco kentinde düzenlenen 8. Dünya Müzik Festivali'ne katılan yaşları 12-15 arasında değişen Diyarbakır Yenişehir Belediyesi Çocuk Korosu üyeleri, "Ey Raqıp" marşını okudukları gerekçesiyle haklarında başlatı-

lan soruşturma kapsamında Diyarbakır Çocuk Mahkemesi Savcılığı'na 11 Şubat'ta ifade verdi.

Savcılığa ifade veren koro üyesi Ş.T, B.Ü, İ.K, R.P, A.Ç, S.A, S.Ç, R.M, M.C ve S.M adlı çocuklardan 4'ünün ifadesi 12 yaş altı oldukları için alınmazken, 6'sının ise ifadeleri alındıktan sonra "suçun bilincinde olup olmadıklarının tespiti" için farik-mümeyyiz raporu alınmasına karar verildi.

Çocuklar hakkında Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası isteniliyor.

Diyarbakır Yenişehir Belediyesi bünyesinde kurulan Koma Denge Zaroken Amede (Diyarbakır Çocuklarının Sesi) adlı çocuk korosu üyeleri hakkında, ABD'de düzenlenen Dünya Müzik Festivali'nde 8 dilde söyledikleri şarkılardan biri olan Ey Raqıp'i (Ey Düşman) söyledikleri için Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma sonucunda Ş.Y. (16), G.O. (17), V.M. (16) adlı 3 çocuğa, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 8 Nisan 2008'de dava açıldı.

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 3 Ekim 2007'de düzenlenen "Dünya Müzik Festivali"nde "Ey Raqıp" (Ey Düşman) adlı Kürtçe marşı okudukları için Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Diyarbakır Yenişehir Belediye Çocuk Korosu üyesi 3 çocuk, 19 Haziran 2008'de görülen duruşmada beraat etti.

Diyarbakır Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 3 Ekim 2007'de düzenlenen "Dünya Müzik Festivali"nde "Ey Raqıp" (Ey Düşman) adlı Kürtçe marşı okudukları için Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan, Yenişehir Belediyesi Çocuk Korosu üyesi 15 yaşından küçük 6 çocuğun daha beraatine karar verildiği 4 Temmuz 2008'de öğrenildi. 19 Haziran 2008'de görülen önceki duruşmada ise üç çocuk beraat etmişti.

Tolga Korkut, "Dili Ne Olursa Olsun, Çocuklardan Ölümlü, Savaşlı Marşları Uzak Tutun", <http://www.bianet.org>, 10 Nisan 2008.

Savcılığın haklarında hapis cezası istediği Yenişehir Belediyesi Korosu'ndaki çocukların söylediği Kürtçe marş "Ey Raqıp", ölümlü, savaşla, kanla dolu. Birçok marş gibi. Yaşam, barış şarkıları söylemek çocukların hakkı.

Diyarbakır'da savcılık Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Kürtçe marş söyleyen Yenişehir Belediyesi Korosu'ndaki çocuklar için "terör örgütünün propagandasını yapmak" iddiasıyla hapis cezası istiyor. Avukatları Baran Pamuk'sa bu marşın 1940'ta yazıldığını -adlı adınca söyleyelim- o dönemde ne PKK'nin ne de kurucularının var olduğunu, dolayısıyla propagandasının da mümkün olmadığını söylüyor.

Koronun müzik öğretmeni Duygu Bayar'sa, "Biz orada kendi kimliğimizi, kültürümüzü, farklı kültürlerle buluşturduk. Diyarbakır'ın yerel motiflerini kapsayan şarkılardan oluşan derlemeleri seslendirdik" demişti.

Bütün bu tartışma, çocukların barışçıl, insan haklarına dayalı bir eğitim ortamında bulunma hakları olduğunun üstünü örtüyor. Çünkü söylenen marş "Ey Raqıp" savaşla, ölümlü, militarizmle dolu.

"Ey Düşman"

"Ey Raqıp"ın anlamı, "Ey Düşman". Bazı kaynaklara göre 1940'ta, Wikipedia'ya göre 1938'de yazılan İranlı Kürt hukukçu ve şair Yunus Rauf Dildar'ın şiiri. Bu şiir -şiir kabul edildiği için şiir demeye devam edelim, edebi değeri başka konu- 1946'da bugünkü İran topraklarında kurulan Mahaba (Mahabad) Cumhuriyeti'nin ulusal marşı olarak kabul edildi. Aynı yıl Sovyetler Birliği'nin çekilmesinin ardından İran ordusu Mahaba Cumhuriyeti'ni yıktı. Bugün marş, Irak'taki Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin resmi marşı.

Marşın sözlerine gelince; son bölümde "Korkmuyor musun ey düşman, kanlı geçmişimizden/ Kürt gençliği daima kurban vermeye hazır/ Ölüme hazır, ölüme hazır, ölüme hazır" deniyor.

Buradaki Kürt sözcüğü yerine Türk, Alman, İtalyan, Arap, Rus, Yunan, vs. sözcüklerini koysanız da şaşmazsınız. Zira, ulus/ulus devlet kurma sürecinin milliyetçi dili hep böyle işliyor. Her metni de kendi bağlamında, kendi tarihinde değerlendirmek gerek; bu da doğru.

Çocuklara bu marşı okutmak niye?

Peki ama bir soru: Çocuklara bu marşı okutmak niye? Çocuklara herhangi bir militarist, savaş yanlısı, ölümü kutsayan marşı, şarkıyı söyletmek neden? Yanıtı verelim: Büyüklerin sözlerinin onlara dayatılmasından.

Çocuğun eğitimde barış, eşitlik, dostluk ruhu hakları var

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin eğitimle ilgili 29. maddesinden iki bölümü hatırlayalım:

Taraf Devletler, çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler:

b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygının geliştirilmesi;

d) Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik, ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhu ile özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması.

Çocuklar barış için, yaşam için, eşitlik ve dostluk için şarkı söyleyebilirler. Kendi şarkılarını yaratabilirler. Yeter ki engel olmayın...

Yusuf Gündüz, Ferhan Türk

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Parti Meclisi üyesi Yusuf Gündüz ile DTP Mardin eski İl Başkanı Ferhan Türk, Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 1993 yılında öldürülen Halkın Emek Partisi (HEP) İlçe Başkanı Şeh Davut Yalçınkaya ile parti üyesi Halim Yalçınkaya'nın mezarı başında yapılan konuşmalarda "Sayın Öcalan" ifadesi kullanarak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla haklarında Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 26 Aralık 2008'de görülen duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezasına çarptırıldı.

Yüksel Azak

13 Mayıs 2008'de Bingöl'de *Azadiya Welat Gazetesi*'nin dağıtımcılığını yapan Yüksel Azak "yasadışı örgüte üyelik ve yardım ettiği" gerekçesiyle tutuklanarak Bingöl M Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Zekiye Ayata

Diyarbakır Barış Anneleri İnisyatifi üyesi Zekiye Ayata 11 Mayıs 2008'de yapılan basın açıklamasında söylediği sözler nedeniyle hakkında Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 6 Kasım 2008'deki duruşmasında iddia makamı Ayata'nın TMY'nin 7/2. maddesi uya-

rınca 5 yıl hapis cezasına çarptırılmasını istedi. Ayata'nın avukatı Ejder Talay'ın, esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmalarını hazırlamak için ek süre talebini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı 20 Kasım 2008'e erteledi.

Zeynel Polat

Kazanılacak Dünya Dergisi'nin 6 Aralık 2006 tarihli 32. sayısında yayınlanan "Düşen Yoldaşlarımızın Anısını Yaşat", "Türkiye'de Maoist Yoldaşların Katledilmesi Üzerine Bildiri" başlıklı yazılar ve 16 Haziran 2005'te öldürülen Maoist Komünist Partisi (MKP) militanlarının fotoğraflarına yer verildiği gerekçesiyle, "yasadışı örgütün propagandasını yapmak" iddiasıyla hakkında dava açılan derginin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü Zeynel Polat'ın, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 20.000 YTL para cezasına çarptırıldığı 21 Nisan 2008'de öğrenildi.

2820 SAYILI SİYASİ PARTİLER YASASI

14 Kişi

3 Kasım 2002 genel seçimlerinde "Kürtçe konuşarak seçim yasaklarını ihlal ettikleri" suçlamasıyla yargılanan 14 kişi, Antalya Manavgat 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 17 Ekim 2008'de 9'ar ay hapis cezasına mahkûm edildi. Kararın gerekçesinin 6 Aralık'ta tebliğ edildiğini belirten Avukat Münip Ermiş, mahkûm olanlar arasında dört yıl önce ölen Hikmet Fidan'ın ve Kürtçe bilmeyen ayrıca 14 kişinin mahkûm olmasına neden olan mitingde o gün bulunmayan Şükrü Erbaş'ın da bulunduğunu ifade etti.

Dilaver Yıldız

Muş'un Malazgirt İlçesi'nde 2006 Newroz kutlamasında "Biji Newroz" dediği için hakkında dava açılan DTP Yöneticisi Dilaver Yıldız'a 15 Mart 2008'de Malazgirt Asliye Ceza Mahkemesi tarafından Siyasi Partiler Kanunu'na muhalefet ettiği gerekçesiyle 1 yıl 6 ay hapis cezası verildi.

Emrullah Cin

Şanlıurfa Viranşehir Belediye Başkanı Emrullah Cin'e, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Viranşehir eski İlçe Başkanı Kadri Özkan ve DTP üyesi Zelal Özkan'a "Siyasi Partiler Yasası'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle 31 Temmuz

2008'de Viranşehir Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 5 ay hapis cezası verildi.

Cin ve Özkan'ın DTP'ye 2 bin YTL'den fazla bağış yaptığı, Kadri Özkan'ın ise makbuzla bağış aldığı için haklarında "Siyasi Partiler Yasası'na muhalefet etmek" iddiasıyla dava açılmıştı.

Hurşit Elçioğlu, Abdülkerim Elçioğlu, Süleyman Yılmaz, Muzbah Elçioğlu ve Behçet Elçioğlu

2002 genel seçimlerinde seçim yasaklarını ihlal ettikleri gerekçesiyle Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi tarafından haklarında para cezası verilen, feshedilen Demokratik Halk Partisi'nin (DEHAP) Hurşit Elçioğlu, Abdülkerim Elçioğlu, Süleyman Yılmaz, Muzbah Elçioğlu ve Behçet Elçioğlu adlı 5 üyesi, Yargıtay'a temyizde bulundu. Yargıtay'ın dosyayı yeniden gönderdiği Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi 5 DEHAP'lıya 16 Temmuz 2008'de 756'şar YTL para cezası verdi.

Hüseyin Tunç, Hıdır Aytaç

Emek Partisi (EMEP) İl Başkanı Hüseyin Tunç ve Demokratik Toplum Partisi (DTP) eski İl Başkanı Hıdır Aytaç hakkında 2007 Newroz kutlamaları için dağıttıkları bildiride "Newroz" yazıldığı için Tunceli Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 4 Nisan 2008'de görülen duruşmasında beraat kararı çıktı. Kararda, Newroz'un özel isim olduğu, bu nedenle bildirinin Siyasal Partiler Kanunu'na karşı suç teşkil etmeyeceği belirtildi.

İbrahim Ayhan

22 Temmuz 2007 genel seçimleri öncesinde anons araçlarında kullanılan Kürtçe şarkı nedeniyle, Şanlıurfa Bağımsız Milletvekili adayı İbrahim Ayhan'a 6 ay hapis cezası verildi. Siverek 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davada, Ayhan'a Siyasal Partiler Yasası gerekçe gösterilerek 14 Haziran 2008'de 6 ay hapis cezası verildi.

Leyla Zana, Osman Baydemir

22 Temmuz seçimlerinde Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde yaptıkları Kürtçe konuşmalardan dolayı DEP eski Milletvekili Leyla Zana ile Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 26 Kasım 2008'de Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "Siyasi Partiler Yasası'na

muhalefet ettikleri” gerekçesiyle yargılanmaya devam ettiler.

Mahmut Alınak

Kars 1. Asliye Ceza Mahkemesi 4 Mart 2008’de, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a 16 Kasım 2007’de Kars’ın ekonomik sorunlarını anlatmak için Kürtçe dilekçe yazan eski Demokrasi Partisi (DEP) milletvekili, Kars Halk Meclisi Sözcüsü Mahmut Alınak’a “Siyasi Partiler Kanunu’na muhalefet”ten 6 ay hapis cezası verdi.

Kentin sorunlarını anlattığı dilekçeyi önce Türkçe gönderdiğini belirten Alınak, sonuç alamayınca Kürtçe yazdığını söyledi. Verilen cezanın hukuki olmadığını belirten Alınak, “halka karşı görevlerini yapmıyor diye Başbakan hakkında soruşturma açılacakken, dilekçeyi Kürtçe yazdım diye bana 6 ay ceza verildi. İngilizce, Almanca, Ermenice, Rusça, serbest, ama yurtaş oldukları söylenen 25 milyon insanın dili yasak. Kürtçe’ye verilen bu ceza ile daha önce 301. maddeye aykırılıktan verilen 2 cezayı sözde özgürlükçü Başbakan’a armağan ediyorum” dedi.

Mahmut Alınak

Kars 1. Asliye Ceza Mahkemesi, Mahmut Alınak’a DTP Kars İl Başkanlığı görevindeyken 8 Mart 2007’de parti binasına astırdığı Kürtçe “8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Kutlu Olsun” afişi nedeniyle 8 Mart 2008’de, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 81 ve 119. maddelerine aykırı davranmaktan altı ay hapis cezası verdi.

Mehmet Emin Acar

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Bingöl eski İl Başkanı Mehmet Emin Acar hakkında 2007 Newroz’unda asılan bir pankartta “w” harfi kullanıldığı gerekçesiyle “Siyasi Partiler Kanunu’na muhalefet” etmek suçlamasıyla soruşturma başlatıldığı 5 Mart 2008’de öğrenildi.

Mehmet Ali Karagüzel

Muş Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Dayanışma Derneği (TUHAD-DER) Başkanı Mehmet Ali Karagüzel, 22 Temmuz 2007 genel seçimleri için Malazgirt İlçesi’nde düzenlenen bir mitingde halkı Kürtçe selamladığı için “seçim yasasına muhalefet” ve “örgüt lehine bölücü ve övücü içerikli konuşma” yaptığı iddiasıyla hakkında

Muş Cumhuriyet Başsavcılığı’nca başlatılan soruşturma kapsamında Muş Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi’nde 1 Şubat 2008’de ifade verdi.

Karagüzel, mitingde halkı sadece Kürtçe selamladığını söyleyerek, “benim anadilim Kürtçe’dir. Mitinge katılanların yüzde 90’ı da Kürtçe konuşuyor. Ben Kürtçe konuşmadım, sadece orada bulunan halkı Kürtçe selamladım,” dedi.

Mehmet Zeki Karataş

27 Ocak 2008’de DTP’nin Yüreğir İlçe Örgütü’nün Olağanüstü Kongresi’ne katılarak konuşma yapan DTP Adana İl Başkanı Mehmet Zeki Karataş, konuşmasını Kürtçe yaptığı gerekçesiyle SPY’nin 81. maddesi uyarınca Adana 13. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davanın 27 Aralık 2008’de görülen duruşmasında, “ben ifademi ana dilimle yaptım. Eğer ‘Kürtçe’ yasaklı bir dil ise Başbakan Erdoğan ve ‘Kürtçe’ yayın yapan TRT Genel Yayın Müdürü de benimle yargılanmalıdır” dedi.

M.D.

13 Şubat 2008’de, Erzurum’un Karaçoban İlçesi’nde 22 Temmuz seçimleri öncesi “Bin Umud” Bağımsız Milletvekili Adayı Bedri Fırat için yapılan mitingde Kürtçe “babam nerede, ben babamı istiyorum” diyen M.D. (8) hakkında, Siyasi Partiler Kanunu’nun “seçim propagandası sırasında Türkçe dışında herhangi bir dil kullanılamaz” maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle soruşturma başlatıldığı öğrenildi.

Karaçoban Emniyet Müdürlüğü’nün ilçede adliye olmadığı için Hınıs Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunması üzerine savcılık ayrıca Kürtçe konuştuğu için DTP Karaçoban İlçe Başkanı Mehmet Bilgi hakkında da soruşturma başlattı.

Soruşturmaya tepki gösteren hukukçular, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 31. maddesi gereğince 12 yaşını doldurmuş bir kişi hakkında kovuşturma başlatılamayacağını ve ceza verilemeyeceğini dile getirerek uygulamanın yasal olmadığını söylediler.

Murat Yıkıt

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Iğdır İl Başkanı Murat Yıkıt hakkında 22 Temmuz 2007 milletvekili seçimlerinden önce 20 Temmuz

2007'de yapılan mitingde Kürtçe "Serçavan (Hoş geldiniz)" sözü nedeniyle "Siyasi Partiler Yasası'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 16 Ekim 2008'de dava açıldı.

Orhan Miroğlu

22 Temmuz seçimlerinde Mersin Bağımsız Milletvekili adaylığı için Orhan Miroğlu, seçim bürosunun açılışında Kürtçe konuşmaktan Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan Seçimlerin Temel Hükümlerine Dair Kanunu ihlal ettiği gerekçesiyle 6 ay hapis cezası aldığı 18 Haziran 2008'de öğrenildi. Aynı davada yargılanan Mehmet Sıdık Yanık ise beraat etti.

Orhan Miroğlu

22 Temmuz 2007 seçimlerinde Mersin'den bağımsız milletvekili adaylığı için Orhan Miroğlu hakkında, 3 Nisan 2008'de 6 ay hapis cezasına mahkûm olduğu seçim bürosunda Kürtçe konuşmasına ilişkin Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "seçim propagandalarında Türkçe'den başka dil ve yazı kullandığı" gerekçesiyle yeni bir dava daha açıldığı 26 Temmuz 2008'de öğrenildi.

Orhan Miroğlu

12 Eylül 2008'de Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi, 22 Temmuz seçimleri döneminde Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Mersin bağımsız milletvekili adaylığı için Orhan Miroğlu'nu Seçim Kanunu'nun 58, 60, 61. maddeleri uyarınca cezalandırdı ama cezanın açıklanmasını ertelerek Miroğlu'nun 5 yıl süreyle "denetimli serbestlik tedbirine tâbi tutulmasına" karar verdi.

Sırrı Sakık

22 Temmuz seçimleri öncesinde Muş Belediye Başkanlığı önünde düzenlenen mitingde yandaşlardan Kürtçe su isteyen Sırrı Sakık'ın sözlerinden ötürü Sakık hakkında "seçim propagandası döneminde Türkçe dışında bir dilde propaganda yaptığı" suçlamasıyla 7 Mart 2008'de fezleke düzenlendi.

Yüksel Han

8 Mart 2008'de Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne Demokratik Toplum Partisi (DTP) imzasıyla Kürtçe "Roja 8'ê Adarê ya Jinan Pîroz be" pan-

kartı açıldığı için, DTP Kırşehir İl Başkanı Yüksel Han'a Kırşehir 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 20 Kasım 2008'de görülen duruşmada Siyasi Partiler Yasası'nın 117. maddesi ihlal edildiği gerekçesiyle 6 ay hapis cezası verildi.

MEDENİ KANUN

Fikri Sağlar

Birgün Gazetesi'nde köşe yazarı yazan eski Kültür Bakanı Fikri Sağlar, 15 Mayıs 2008'de "Büyükanıt'a Dosya Verildi mi?" başlıklı yazısında yer verdiği iddialarla ilgili olarak eski Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın açtığı tazminat davası 2 Aralık 2008'de sonuçlandı. Ankara 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen davada Büyükanıt'ın "kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu" iddiasıyla *Birgün Gazetesi* ve Fikri Sağlar 17.000 YTL Tazminat cezasına mahkûm oldu.

Leman Dergisi

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, mizah dergisi *Leman*'a, "Batının ilmini bilimini değil, ahlaksızlığını aldık" konulu 6 Şubat 2008 tarihli sayısının kapağında karikatürünün yer alması sebebiyle 20 bin YTL tazminat istemiyle dava açtı. Dergi yetkilileri, bu tür davalardan dolayı küfürlü ve tehdit içerikli telefonlar aldıklarını ayrıca karikatürist Oğuz Aral'ın heykelinin parçalandığını ifade ettiler.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan daha önce de CHP Genel Sekreteri Önder Sav'a "başbakanın beyni laikliği algılayamayacak kadar küçük" dediği için, 30 bin YTL'lik; Perihan Mağden'e de "Başbakan Peki İşini Seviyor mu?" yazısı nedeniyle 10 bin YTL'lik tazminat davası açmış bulunuyor.

Leman Dergisi

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, 30 Ocak 2008'de yayınladıkları fotomontaj bir fotoğraf ile "kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu" gerekçesiyle açtığı davanın, 21 Ekim 2008'de Ankara 16. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında *Leman Dergisi*'nin 4 bin YTL manevî tazminat ödemesine karar verildi.

Vural Savaş

Kanaltürk adlı televizyon kanalında katıldığı bir programda kullandığı sözler nedeniyle Baş-

bakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından Ankara 7. Asliye Hukuk Mahkeme'sinde tazminat davası açılan Yargıtay eski Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş'ın, Erdoğan'a 4000 YTL manevi tazminat ödenmesine 6 Mayıs 2008'de karar verildi.

Erdoğan'ın avukatları Fatih Şahin ve Muammer Cemaloğlu tarafından açılan davanın dilekçesinde, Vural Savaş'ın, 14 Mayıs 2007 tarihinde Kanaltürk televizyon kanalında yayınlanan "Yolsuzluk Yoksulluk" adlı programda sarf ettiği sözlerle "Erdoğan'ın kişilik haklarına saldırıda bulunduğu" savunulmuştu. Dilekçede, Savaş'tan yasal faiziyle birlikte 20000 YTL manevi tazminat talep edilmişti.

5326 SAYILI KABAHAHLER KANUNU

İbrahim Direk

31 Mayıs 2008'de Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde yaşayan İbrahim Direk'e Abdullah Öcalan'ın *Özgür İnsan Savunması ve Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine* adlı kitaplarını evinde bulundurduğu gerekçesiyle "yasak yayın bulundurmak" suçundan Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesi gereğince 115 YTL para cezası verildi.

Mehmet Mentеш

Mardin'in Mazıdağ İlçesi'nde *Haftaya Bakış Gazetesi* dağıtımıcılığı yapan Mehmet Mentеш, gazeteyi dağıttığı sırada gözaltına alındı. Mazıdağ İlçe Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne götürülen Mentеш, 5 Şubat 2008'de "yasak yayın bulundurmak" gerekçesiyle tutuklandı.

Abdurrahman Doğar

6 Şubat 2008'de "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü" sonrası Van'a dönüş yaparken gözaltına alınan DTP Van İl Başkanı Abdurrahman Doğar serbest bırakıldı. Doğar'a toplatma kararı bulunan *Haftaya Bakış Gazetesi*'ni okuduğu gerekçesiyle "yasak yayın bulundurmak"tan 62 YTL para cezası verildi.

Mehmet Ali Çelik

16 Şubat 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde *Azadiya Welat Gazetesi*'nin dağıtımını yapan M. Ali Çelik, "yasak yayın bulundurmak" iddiasıyla gözaltına alındı.

1.2. Yargılanan ve Tutuklu Gazeteciler

Kurtuluş Tayiz

Diyarbakır'da 12 Ocak 2008'de düzenlenen "Güneydoğu İmajı'nda Medyanın Rolü" panelini izlemek için Diyarbakır'a gelen gelen *Taraf Gazetesi* muhabiri Kurtuluş Tayiz, Kırklareli'nde bir davadan dolayı hakkında arama emri olduğu gerekçesiyle 13 Ocak 2008'de gözaltına alındı.

Murat Kolca

İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hakkında açılan bir dava nedeniyle ifade vermediği için gıyabi tutuklama kararı çıkarılan Dicle Haber Ajansı (DİHA) Şanlıurfa muhabiri Murat Kolca 19 Ocak 2008'de gözaltına alındı.

20 Ocak 2008'de adliyeye sevk edilen Kolca, Şanlıurfa 3. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne götürüldü.

Uygar Gültekin

Dicle Haber Ajansı (DİHA) İstanbul muhabiri Uygar Gültekin, 22 Ocak 2008'de Ümraniye Soruşturması kapsamında gözaltına alınanlara ilişkin haber yapmak için gittiği İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde hakkında arama kararı olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı.

Taraf Gazetesi

Taraf Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ahmet Altan ve gazetenin Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı Yasemin Çongar'ın Koma Civakên Kurdistan (KCK) Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan ile yaptıkları röportajla ilgili İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldı. Savcılık ayrıca Ahmet Altan'ın Türk savaş uçakları tarafından bombalanan Kandil Dağı'na giderek KCK'lilerle nasıl röportaj yaptıklarını anlattığı *Sabah Gazetesi*'nin 4 Şubat 2008 tarihli sayısı ile ilgili de inceleme başlattı.

Altan ve Çongar'ın *Taraf Gazetesi*'nde 3-4 Şubat'ta yayınlanan röportajında PKK'nin bahar aylarıyla birlikte TSK'nin bölgeye yönelik bir kara harekatı yapacağı beklentisi içinde olduğu belirtilirken, AKP Hükümeti'nin olası bir kara harekatına gelecek yıl yapılacak yerel genel seçimlerde kendisini zora sokacağı için olumlu bakmadığı ileri sürülüyor.

Hüseyin Sağat

Azadiya Welat Gazetesi Adana Ceyhan dağıtım-cısı Hüseyin Sağat, 10 Şubat 2008'de gazete dağıtımını yaparken gözaltına alındı. Sağat'ın evine yapılan baskında annesi Kudret Sağat da gereke-çe gösterilmeden gözaltına alındı.

Şafak Gümüşsoy

2002-2003 yılları arasından yayınlanan *İktidar için Mücadele Birliği Dergisi*'nin Yazışleri Mü-dürü Şafak Gümüşsoy, aldığı cezadan dolayı 3 Mart 2008'de tutuklanarak İstanbul Bayrampa-şa Özel Tıp Cezaevi'ne konuldu.

Soner Arıkanoglu

Ergenekon soruşturmasıyla ilgili yaptığı haber-lerle tanınan *Taraf Gazetesi* Muhabiri Soner Arı-kanoglu Ankara'da gözaltına alındı.

24 Mart 2008'de *Taraf Gazetesi*'nde "Yargıtay'ı da vuracaklardı" başlıklı manşet haberi yapan *Taraf Gazetesi* Muhabiri Soner Arıkanoglu'nun evine 27 Mart 2008'de baskın yapan polis ekipleri evde Arıkanoglu'nu bulamayınca evde arama yaptılar. Avukatıyla beraber eve gelen Arıkanoglu'nun İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla gözaltına alındığı bildirildi.

Erdoğan Altan

25 Nisan 2008'de HPG'li Yavuz Şan'ın ailesi ta-rafından Mardin'in Mazıdağı İlçesi'ne bağlı Şen-yuva Köyü'nde kurulan taziye çadırına ziyaret haberini takip eden Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri Erdoğan Altan gözaltına alındı.

Gülseren Olgun

17 Haziran 2008'de İzmir Kırıklar 1 No'lu F Tipi Cezaevi'nde bulunan yakınının görüşüne giden *Dayanışma Gazetesi* çalışanı Gülseren Olgun, İs-tanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hak-kında arama kararı olduğu gerekçesi ile gözal-tına alındı.

Rahmi Özen

Hakkında daha önce kesinleşmiş hapis cezası bulunduğu gerekçesiyle 24 Eylül 2008 sabahı Ağrı'da gözaltına alınan *Azadiya Welat Gazetesi* çalışanı Rahmi Özen, Emniyet Müdürlüğü'ndeki işlemlerin ardından savcılığa sevk edildi. Özen, savcılıktaki ifadesinin ardından tutuklandı.

7 Gazeteci

2003 yılından itibaren kullanılan "akreditasyon kartlarını" 10 Kasım 2008'de yenileyen Başba-kanlık, daha önce tüm kurumların bildirdiği şartları tutan muhabir, foto muhabiri ve kame-ramanlara kart çıkarırken 10 Kasım 2008'e ka-dar Başbakanlık muhabirliği yapan Veli Toprak, Abdullah Karakuş, Turan Yılmaz, Hasan Tü-fekçi, Fatma Çözen, Ali Ekber Ertürk ve Sultan Özer adlı 7 gazetecinin kartını yenilemedi.

Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu'nun Elde Ettiği Bilgilere Göre Tutuklu Gazeteci ve Yazarlar

- 1- İbrahim Çiçek, *Atılım Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni ve Gazeteci-Yazar, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi
- 2- Sedat Şenoğlu, *Atılım Gazetesi* Genel Yayın Koordinatörü ve Gazeteci- yazar, Edirne 1 Nolu F Tipi Cezaevi
- 3- Ziya Ulusoy, *Atılım Gazetesi* yazarı, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi
- 4- Bayram Namaz, *Atılım Gazetesi* yazarı, Edir-ne 1 Nolu F Tipi Cezaevi
- 5- Hatice Duman, *Atılım Gazetesi* Sahibi ve Müdürü, Gebze Özel Tıp Cezaevi, Gebze/ KOCAELİ
- 6- Füsun Erdoğan, Özgür Radyo Genel Ya-yın Koordinatörü, Gebze Özel Tıp Cezaevi, Gebze/ KOCAELİ
- 7- Mine Özalp, Özgür Radyo eski çalışanı, Ba-kırköy Kadın ve Çocuk Tutukevi
- 8- Nadiye Gürbüz, Demokrat Radyo Genel Ya-yın Koordinatörü, Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevi
- 9- Behdin Tunç, DİHA Şırnak muhabiri, Diyar-bakır D Tipi Cezaevi
- 10- Faysal Tunç, DİHA Şırnak muhabiri, Diyar-bakır D Tipi Cezaevi
- 11- Ali Buluş, DİHA Mersin muhabiri, Kara-man-Ermenek M Tipi Cezaevi
- 12- Mehmet Karaaslan, *Gündem Gazetesi*, Mer-sin Temsilciliği çalışanı, Karaman-Ermenek M Tipi Cezaevi

- 13- Mahmut Tatal, *Gündem Gazetesi* Urfa çalışanı, Urfa E Tipi Cezaevi
- 14- Erol Zavar, *Odak Dergisi* Sahibi ve Müdürü, Şair, Sincan F Tipi Cezaevi, ANKARA
- 15- Mustafa Gök, *Ekmek ve Adalet Dergisi* Ankara Temsilcisi, Sincan F Tipi Cezaevi, ANKARA
- 16- Barış Açık, *İşçi Köylü Gazetesi* Sahibi ve Yazışmaları Müdürü, Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi, KOCAELİ
- 17- Mehmet Bakır, *Güney Dergisi* Eski Genel Yayın Yönetmeni, Bolu F Tipi Cezaevi
- 18- Erdal Güler, *Devrimci Demokrasi Gazetesi* Eski Yazışmaları Müdürü, Amasya E Tipi Cezaevi
- 19- Hasan Ateşçi, *Devrimci Demokrasi Gazetesi* Konya Temsilcisi, Kürkçüler F Tipi Cezaevi
- 20- Hacı Süleyman Kılıç, *Devrimci Demokrasi Gazetesi* Konya Temsilciliği çalışanı, Kürkçüler F Tipi Cezaevi
- 21- Murat Coşkun, *Acının Dili Kadın* kitabının yazarı, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi
- 22- Mehmet Ali Varış, *Uzun Yürüyüş Dergisi* ve Tohum Yayıncılık editörü yayıncı, Metris Cezaevi
- 23- Şafak Gümüüşsoy, *Mücadele Birliği Dergisi* eski yazışmaları müdürü, Amasya Kapalı Cezaevi

1.3. Yargılanan, Yasaklanan ve Toplatılan Kitaplar

Allahın Kızları

Nedim Gürsel'in son romanı *Allah'ın Kızları*'na, Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesinde düzenlenen "halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşışılama" suçundan soruşturma başlatıldı. Gürsel 16 Temmuz 2008'de hakkında başlatılan soruşturma kapsamında İstanbul'da ifade verdi.

Kültür Sanat Devrimi Üzerine

Abdullah Öcalan'ın Aram Yayınları'ndan çıkan *Kültür Sanat Devrimi Üzerine* adlı kitabı 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 25. maddesi gereğince, 20 Ekim 2008'de İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yasaklandı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Aram Yayınları'ndan çıkan *Kültür Sanat ve Devrim Üzerine* adlı kitabı "örgüt propagandası yapmak" gerekçesiyle el konulmasını, satışının yasaklanmasını ve "bir ay süreyle yayınının durdurulmasını" talep etti. İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 25. Maddesi gereğince kitabı "bir ay süreyle kapattı"; el konulması kararlaştırılan kitabın dağıtım ve satışa sunulmasını da yasakladığı 31 Ekim 2008'de öğrenildi.

Kürtler Ne İstiyor

4 Şubat 2008'de, Kürt sorununun çözümü için hazırlanan "demokratik çözüm projeleri"nin tümünü kronolojik olarak ele alan ve inceleyen Sarya Baran imzalı *Kürtler Ne İstiyor* adlı kitap hakkında İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nin toplatma kararı verdiği öğrenildi. Mahkeme tarafından Aram Yayıncılığa gönderilen karar metninde kitapta PKK'nin propaganda mahiyetinde olan açıklamalarına ve örgütün metin haline getirilmiş olduğu tüm görüşlerine yer verildiği iddia edilerek kitabın Türkiye'de dağıtılması ve satışa sunulmasının yasaklanmasına karar verildiği kaydedildi.

Sayın Başkan

Do Yayınevi'nden çıkan Medeni Ferho'nun *Sayın Başkan* adlı kitabı, 9 Mayıs 2008'de yayınevine polis ekiplerinin düzenlediği baskınla toplatıldı. Yayınevi sahibi Hüseyin Gündüz de gözaltına alındı.

Toplu Yazılar

Su Yayınevi tarafından basılan Mahir Çayan'ın toplu yazılarının yer aldığı *Toplu Yazılar* adlı kitap, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin aldığı kararla; Mahir Çayan'ın yazdığı yazılarda "yasadışı örgüt propagandası yaptığı, suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle toplatıldığı 15 Mayıs 2008'de öğrenildi.

Yine Su Yayınevi tarafından derlenerek basılan *Devrimci Marşlar Türküler, Ağıtlar, Şiirler* adlı kitabı da aynı gerekçelerle toplatma kararı verildiği Su Yayınevi avukatı Sabri Kuşkonmaz tarafından açıklandı. (bkz. Ekler)

**Türkiye Yayıncılar Birliği Yayınlama Özgürlüğü Komitesi'nin Hazırladığı
2008 Yılı Yayınlama Özgürlüğü Raporu (İlk 6 Ay):**

Yayınevi	Yazar	Kitap	Karar
Aram	Gülçiçek Günel	<i>Dilimiz Varlığımız Dilimiz Kültürümüzdür</i>	Beraat
Aram	Timur Şahan	<i>İtirafçı/ Bir Jitemci Anlattı</i>	Mahkumiyet
Aram	Tayhan Umut	<i>Tufanda 33 Gün</i>	Mahkumiyet
Aram	Ali Aydın	<i>Kayıpsın Diyorlar</i>	
Aram	Ayhan Kaya	<i>Mordemin Güncesi</i>	
Aram	Qahir Bateyi	<i>Gulen Azadiya</i>	Mahkumiyet
Aram	Mordem Delibaş	<i>Kırbaşı Baskını</i>	Mahkumiyet
Aram	Serdem Çiyayi	<i>İçimizde Bir Parça Ülke</i>	
Aram	Serdem Çiyayi	<i>Yarınlara Yol Almak</i>	Mahkumiyet
Aram	Serdem Çiyayi	<i>Patika mah</i>	
Aram	Sarya Baran	<i>Bu Yürek Dağlar Aşar</i>	Mahkumiyet
Aram	Hüseyin Kaytan	<i>Anmmar İşaretleri</i>	Mahkumiyet
Aram	Halil Uysal	<i>Dağlarda Yaşamın Dili</i>	Mahkumiyet
Aram	Menaf Osman	<i>Gira-Şeran-Serhildan</i>	Mahkumiyet
Aram	Hüseyin Kaytan	<i>Dağın Mecnununu</i>	
Aram	Sarya Baran	<i>Kürtler Ne İstiyor</i>	Toplatıldı
Aram	Hikmet Şenol	<i>Ape Musa'nın Küçük Generalleri</i>	
Avesta	Sheri Lazier	<i>Şehitler Hainler ve Yurtseverler</i>	
Belge	George Jerjian	<i>Gerçek Bizi Özgür Kılacak</i>	Mahkumiyet
Belge	Dora Sakayan	<i>Bir Ermeni Doktorun Yaşadıkları</i>	
Bora	Mahir Çayan	<i>Toplu Yazılar</i>	
Boran	Derleme	<i>Tecrit'te Yaşayanlar Anlatıyor</i>	
Çetin	Duran Kalkan	<i>Kürdistan'de Demokratik Siyasetin Rolü</i>	Toplatıldı
Çetin	Derleme	<i>Demokratik Konfederalizm</i>	Toplatıldı
Do	Aras Erdoğan	<i>Haberlerin Ağında Öcalan</i>	
Doz	Mesut Barzani	<i>Barzani ve Özgürlük Hareketi</i>	
Doz	Mustafa Balbay	<i>Ararat'taki Esir General</i>	Mahkumiyet
Ekin	Mehmet Pamak	<i>Kemalizm, Lâiklik ve Şehitlik</i>	Mahkumiyet
Evrensel	Ahmet Kahraman	<i>Kürt İsyanları</i>	
Evrensel	Zeynep Özge	<i>İmran, Bir İsyan Andı</i>	
Güncel	Belma Akçura	<i>Derin Devlet Oldu Devlet</i>	Mahkumiyet
İnkılap	Osman Pamukoğlu	<i>Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok</i>	
Kuzey	Richard Dawkins	<i>Tanrı Yanılgısı</i>	Beraat
Merkez	Perihan Mağden	<i>Hangimiz Uğramadık Haksızlıklara</i>	Beraat
Ozan	Sinan Kara	<i>Sinan'ın Kara Kitabı</i>	
Pencere	Toynbee	<i>Mavi Kitap</i>	
Peri	M. Erol Coşkun	<i>Acının Dili Kadın</i>	
Peri	Hejare Şamil	<i>Diaspora Kürtleri</i>	Beraat
Peri	Mahmut Baksi	<i>Teyre Baz / Hüseyin Baybaşın</i>	Mahkumiyet
Peri	Hejare Şamil	<i>Öcalan'ın Moskova Günleri</i>	Takipsizlik
Sol	Murat Pabuç	<i>Boyalı Bank Nöbetini Terk Etmek</i>	Takipsizlik
Sorun	Osman Tiftikçi	<i>Osmanlı'dan Günümüze Ordunun Evrini</i>	Bakanlıkta
Su	Mahir Çayan	<i>Toplu Yazılar</i>	Toplatıldı
Su	Derleme	<i>Devrimci Türkü ve Marşlar</i>	Toplatıldı
Tohum	Aytekin Yılmaz	<i>Çok Kültürlülüğün Tek Kültürlülüğe Anadolu</i>	
Tevn	Zülfikar Tak	<i>Diyarbakır Cezaevinde İşkence</i>	
Tevn	Ergün Sönmez	<i>Emperyalizm Sürecinde Kürt Özgürlük Hareketi</i>	

2. İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

2.1. 5187 Sayılı Basın Kanunu

8 Yerel Gazete

Malatya Başsavcılığı, Zirve Yayınevi'nde yönelik katliam hakkında yapılan haberden dolayı günlük yayın yapan Yenigün, Görüş, Yenimalatya, Hamle, Hakimiyet, Sonsöz, Netaber ve Gerçek adlı 8 yerel gazeteye 7 Ocak 2008'de "basın kanuna muhalefet ve yargıyı etkileme" gerekçesiyle 2.000'er YTL adli para cezası verdi.

2.2. Basın Özgürlüğü

Alternatif Gazetesi

Günlük yayın yapan *Alternatif Gazetesi*'ne, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 24-25 Mayıs 2008 tarihli sayılarında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla ve "yasadışı örgüt bildiri ve açıklamalarını yayınladığı" gerekçesiyle, bir aylık yayın durdurma cezası verildi.

Alternatif Gazetesi

Günlük yayın yapan *Alternatif Gazetesi*'ne, gazetede Abdullah Öcalan'ın avukatlarıyla yaptığı görüşmenin notlarına ve Murat Karayılan ile yapılan röportaja yer verildiği için, 21 Eylül 2008'de İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından bir ay kapatma cezası verildi.

Alternatif Gazetesi

Bir aylık kapatma cezasının ardından 20 Ekim 2008'de tekrar yayın hayatına başlayan *Alternatif Gazetesi*'ne İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı talebi üzerine yeniden 1 ay kapatma cezası verildi. Başsavcılık, gazetenin 1,2 ve 6. sayfalarında yer alan haberlerin suç teşkil ettiğini gerekçe gösterdi.

Analiz Gazetesi

Haftalık *Analiz Gazetesi*'nin yayını İstanbul 11. Ceza Mahkemesi tarafından 24 Kasım 2008'de bir ay süreyle durduruldu.

Analiz Gazetesi

27 Aralık 2008'de, haftalık olarak yayın yapan *Analiz Gazetesi*'ne İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 15 günlük kapatma cezası

verildi. Kapatma cezasına gazetenin 7. sayfasında yer alan Murat Karayılan ile "Sorun Af Değil, Özgürlük Sorunudur" başlığıyla yapılan röportaj gerekçe olarak gösterildi.

Atılım Gazetesi

4 Ekim 2008'de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 6. maddesi uyarınca *Ezilenlerin Sosyalist Alternatifi Atılım Gazetesi*'nin yayını bir ay süreyle durdurdu. Mahkeme, ayrıca gazetenin 2008/41 (230) sayılı son sayısına toplatma kararı verdi.

Ayrıntı Gazetesi

29 Kasım 2008'de haftalık olarak yayına başlayan *Ayrıntı Gazetesi*'nin yayını, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gazetede "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca 1 Aralık'ta bir ay süreyle durduruldu.

Azadiya Welat Gazetesi

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, *Azadiya Welat Gazetesi*'nin 15 Şubat 2008 tarihli sayısı için toplatma kararı verdi. Gazetenin toplatma gerekçesi öğrenilemezken 9 çalışanın da gözaltına alındığı bildirildi.

Azadiya Welat Gazetesi

22 Mart 2008'de İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekipleri, 3500 adet *Azadiya Welat Gazetesi*'ne, gazete hakkında toplatma kararı olduğu gerekçesiyle matbaada el koydu. Ayrıca Osmaniye'de 1100, Mersin'de 350 ve Tarsus'ta 60 adet *Azadiya Welat Gazetesi*'ne el konulduğu öğrenildi.

Azadiya Welat Gazetesi

Günlük Kürtçe yayın yapan *Azadiya Welat Gazetesi* dağıtımcısı Mehdi Kurt, 12 Nisan 2008'de Van'da gazeteyi abonelerine dağıtırken polis memurlarınca durdurularak, 100 kadar gazete-ye, gazete hakkında "toplatma kararı olduğu" iddiasıyla el konuldu.

Gazete dağıtımını yaptığı sırada 8 Nisan 2008 akşamı da gözaltına alınan Mehdi Kurt, gözaltında kaldığı iki buçuk saat boyunca işkence gör-

düğünü ve zorla bayrak öptürülmeye çalışıldığını belirterek İHD'ye başvurmuştu.

Azadiya Welat Gazetesi

5 Mayıs 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde *Azadiya Welat Gazetesi* çalışanı Sabri Adanır gözaltına alındı. Gazete dağıtımını yaptığı sırada gözaltına alınan Adanır'ın elindeki gazetelere de "incelemecek" gerekçesiyle el konuldu.

Azadiya Welat Gazetesi

7 Ekim 2008'de İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi, günlük Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat Gazetesi* hakkında, gazetenin 5 Ekim 2008 tarihli 734 sayılı baskısında "yasadışı örgüt propagandasının yaptığı" iddiasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 6. ve 7. maddeleri uyarınca bir ay kapatma kararı verdi.

Azadiya Welat Gazetesi

Azadiya Welat Gazetesi'nin yayını İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nin tarafından gazetenin 27 Kasım 2008 tarihli sayısında "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla 28 Kasım 2008'de Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca bir ay süreyle durduruldu. Mahkeme ayrıca gazetenin son sayısının toplatılmasına da karar verdi.

Birgün Gazetesi

10 Ağustos 2008'de İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi, Hakan Tahmaz'ın Murat Karayılan'la yaptığı röportajı 9 Ağustos 2008'de yayımlayan *Birgün Gazetesi*'nin TMY'nin 6/2. maddesi uyarınca toplatılmasına karar verdi.

Çoban Ateşi Gazetesi

Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebiyle Gaziantep 3. Sulh Ceza Mahkemesi 2 Şubat 2008'de, *Çoban Ateşi Gazetesi*'nde yayınlanan "Tarihte Bir Yıl, Mehabad", "Kürt Dili Ve Edebiyatı" ve "Ahmed Arif" başlıklı yazılardaki Kürtçe ifadeleri gerekçe göstererek 41. sayısı hakkında "TCK'nin 222. maddesine muhalefet" gerekçesiyle toplatma kararı verdi. Gazetenin 40. sayısı da aynı gerekçelerden ötürü toplatılmıştı.

Gazetenin Yazı İşleri Müdürü Yasin Yetişgen ise konuyla ilgili olarak yaptığı yazılı açıklamada, gazetenin yayın hayatına başlamadan önce savcılığa yaptığı beyanda gazetenin dilini Türkçe-

Kürtçe olarak beyan ettiklerini hatırlattı. Buna rağmen gazetenin 40 ve 41. sayılarının "Türk harflerinin kabulü ve tatbiki hakkında kanun" ve "TCK'nin 222. maddesine muhalefetten" yani Kürtçe alfabenin X ve W harflerinin kullanılmasından dolayı el konulduğunu belirtti.

Çoban Ateşi Gazetesi

Gaziantep *Çoban Ateşi Gazetesi*'nin 40. sayısı, Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi ve 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla 20 Ocak 2008'de toplatıldı.

Çoban Ateşi Gazetesi'nin toplatılmasına gerekçe olarak ise gazetenin kültür-sanat sayfasındaki Kürtçe olarak yazılan Abdula Pêşew'in kısa bir biyografisi ve şiirinin TCK'nin 222. maddesine muhalefet etmesi gösterildi.

Fırat Dağıtım Limited Şirketi ve Aram Yayınları

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekipleri 14 Ekim 2008'de Fırat Dağıtım Limited Şirketi ve Aram Yayınları'na Diyarbakır 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla eş zamanlı baskın düzenledi. Baskın sonrasında bürolarda bulunan CD, fotoğraflar, belgeler, bilgisayar ile arşiv kitaplarına el konuldu. Baskında Haydar Tekin, Bedri Adanır ile Dilovan Aslan da gözaltına alındı.

Gelecek Gazetesi

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi, *Gelecek Gazetesi*'nin 30 Haziran 2008 tarihli sayısında yer alan haber başlıklarını ve içeriğinde "yasadışı örgüt propagandası yapıldığını" iddia ederek gazeteye bir ay kapatma cezası verdi.

Gelecek Gazetesi

27 Eylül 2008'de *Gelecek Gazetesi*'nin yayını, gazetede Abdullah Öcalan'ın fotoğrafına yer vererek "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" suçlamasıyla bir ay süreyle durduruldu. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı gazetenin toplatılmasına da karar verdi.

Gerçek Gazetesi

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Ekim 2008'de yayın hayatına başlayan *Gerçek Gazetesi*'nin yayını 3 Ekim 2008'de bir ay süreyle durdurdu. Mahkeme kapatma kararını, TMY'nin 6/son maddesine dayandırdı. Mahke-

me, kapatmaya gazetenin 5. ve 6. sayfalarında yer alan yazıları gerekçe gösterdi.

Haftaya Bakış Gazetesi

1 Aralık 2007 tarihinde yayın hayatına başlayan ve haftalık olarak yayın yapan *Haftaya Bakış Gazetesi*, 2 Şubat 2008'de İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu uyarınca "örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla yayını 1 ay süreyle durduruldu. Mahkeme gazetenin 2-8 Şubat tarihli sayısında yer alan "Kürtler Dağlara Yürüyor", "15 Şubat Komplosu", "Türkiye Güneye Girse Çıkamaz" başlıklı yazılarını kapatma gerekçesi olarak gösterdi. Gazetenin yayını 8 Aralık 2007 tarihinde aynı gerekçe ile bir ay süreyle durdurulmuştu.

Haftaya Bakış Gazetesi

19 Mart 2008'de, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi, *Haftaya Bakış Gazetesi*'ni, gazetenin 4. sayfasında yer alan "Erdoğan'a Sesleniyorum" ve 11. sayfasında yer alan "Özgürlüğü Elde Etme Newroz'u" başlıklı haberlerde "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle üçüncü defa bir aylık süreyle kapattı.

Halk için Devrimci Demokrasi Gazetesi

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, İbrahim Kaypakkaya'yı anmak için "Onlar Yarını Kazanmanın Adıdır" başlığıyla basılan *Halk için Devrimci Demokrasi Gazetesi*'nin Mayıs 2008 tarihli 133. sayısına "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla toplatma kararı; gazeteye ise 1 ay süreyle yayın durdurma cezası verdi.

Halk Gerçeği Dergisi

10 Mayıs 2008'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi haftalık yayın yapan *Halk Gerçeği Dergisi*'ne, derginin 11 Mayıs 2008 tarihli sayısında yer alan haberlerde Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP-C) propagandası yapıldığına kanaat getirerek, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 6/son maddesi gereğince derginin toplatılmasına ve bir ay süre ile kapatılmasına karar verdi.

Halk Gerçeği Dergisi

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi 3 Eylül 2008'de, haftalık yayınlanan *Halk Gerçeği Dergisi*'nin 31 Ağustos 2008 tarihli 7. sayı-

sında yasadışı örgüt propagandası yaptığı, suçu ve suçluyu övdüğü suçlamasıyla Basın Kanunu'nun 25/2. ve 4713 sayılı TMY'nin 6/7., 7/2. maddeleri uyarınca toplatılmasına ve derginin yayınının bir ay süreyle durdurulmasına karar verdi.

İşçi-Köylü Gazetesi

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, *İşçi-Köylü Gazetesi*'nin son sayısı hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla 31 Ekim 2008'de bir ay süre kapatma kararı verdi.

Kızılbayrak Gazetesi

3 Aralık 2008'de *Kızılbayrak Gazetesi*'nin yayını İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gazetenin 7 Kasım 2008 tarihli 44. sayısında "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca 1 ay süreyle durduruldu. Ayrıca gazetenin son sayısının da toplatılması kararlaştırıldı.

Kızılbaşan Özgür Halk Dergisi

Eylül ayının başında yayın hayatına başlayan ve aylık yayınlanan *Kızılbaşan Özgür Halk Dergisi*'nin yayını 22 Eylül 2008'de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararıyla "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca bir ay süreyle durduruldu. Derginin ilk sayısını dağıtan 4 çalışanı da gözaltına alınmış ve bunlardan ikisi tutuklanarak cezaevine gönderilmişti.

Liseli Dev-Genç Dergisi

Liseli Dev-Genç Dergisi'nin ilk sayısı hakkında 12 Kasım 2008'de toplatma kararı verildi. Yayını da bir ay süreyle durdurulan derginin toplatma gerekçesi olarak derginin 1. ve 13. sayfalarında yer alan yazılarda "suçun ve suçlunun övüldüğü", "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddia edildi.

Mavi ve Kent Gazetesi

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde haftalık Kürtçe, Türkçe, Arapça ve Süryanice yerel yayın yapan *Mavi ve Kent* adlı gazete hakkında, "Leyla Zana: Ben Kürt Halkının Bireyiyim, Öcalan da Lideridir" başlıklı 24 Eylül 2007 tarihli haber nedeniyle 1 Şubat 2008'de "örgüt propaganda-

sı yaptığı” gerekçesiyle Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı’nca soruşturma açıldı.

Merhaba Adlı Müzik Albümü

Serhad Raşa’nın “Merhaba” adlı albümünde yer alan “Asi Bir Küheylan”, “Ey Felek” ve “Hasan Vurulur” adlı şarkıların radyo, televizyon ve açık alanlarda çalınmasının yasaklandığı 14 Kasım 2008’de öğrenildi.

Mücadele Birliği Dergisi

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Mücadele Birliği Dergisi hakkında, derginin 115. sayısında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “yasadışı örgütün açıklamalarına yer verdiği” gerekçesiyle, 1 ay süreyle yayın durdurma ve toplatma kararı verdi.

Öteki Bakış Gazetesi

Haftalık *Öteki Bakış Gazetesi*’nin 31 Mart 2008 tarihli sayısında yer alan “Newroz Alanlarından Net Mesaj” başlıklı yazıda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle gazeteye bir ay yayın durdurma cezası verildi.

Özgür Gelecek Gazetesi

Özgür Gelecek Gazetesi’nin yayını, gazetede yer alan bir röportajda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” ve “suçu ve suçluyu övdüğü” iddiasıyla 13 Kasım 2008’de bir ay süreyle durduruldu.

Özgür Ülke Gazetesi

30 Eylül 2008’de yayın hayatına başlayan *Özgür Ülke Gazetesi*’nin yayını, 1 Ekim 2008’de İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY’nin 6/son maddesi uyarınca durduruldu.

Özgür Yorum Gazetesi

20 Aralık 2008’de yayınlanmaya başlayan *Özgür Yorum Gazetesi*’nin yayını, gazetenin ilk sayısında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt açıklamalarına yer verildiği” ve “suçu ve suçluyu övdüğü” iddiasıyla İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 22 Aralık 2008’de 1 ay süreyle durduruldu.

Özgürlük Dünyası Dergisi

Özgürlük Dünyası Dergisi, derginin Nisan 2008 tarihli 192. sayısında yer alan “2008 Newroz’unun Gösterdikleri” adlı makalede

“silahlı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle 9 Temmuz 2008’de 20.000 YTL adli para cezasına çarptırıldı.

Politika Gazetesi

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi 4 Kasım 2008’de, haftalık yayın yapan *Politika Gazetesi*’nin 2. sayısında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı”, “yasadışı örgütün açıklamalarını yayınladığı” ve “suçu ve suçluyu övdüğü” gerekçesiyle 2. sayısının toplatılmasına ve gazetenin yayınının 1 ay süreyle durdurulmasına karar verdi.

Politika Gazetesi

Haftalık *Politika Gazetesi*’nin yayını 2. sayısında, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gazetede “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca 12 Aralık 2008’de 1 ay süreyle durduruldu. Ayrıca gazetenin aynı sayısının tüm nüshalarına el konulmasına karar verildi.

Radikal Gazetesi

5 Ağustos 2008’de *Radikal Gazetesi*’nde “Hiç Utanmadınız mı?” manşet başlığı altında Hrant Dink’i öldüren Ogün Samast’ın İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde poz vermiş gülümseyen fotoğrafının çekildiği haberinin verilmesi üzerine İstanbul Emniyet Müdürlüğü, haberi “görevini yapan emniyet teşkilatına hakaret” olarak niteledi. İstanbul Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü’nce yürütülen soruşturma kapsamında katil zanlısı Ogün Samast’ın fotoğrafının 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 81. maddesi ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 5. maddesi gereğince çekildiği ve dava dosyasında yer aldığı belirtilen açıklamada, yapılan bu işlemin kanunî bir zorunluluk olduğu vurgulandı. Açıklamada, “söz konusu fotoğrafa muhabirin değişik anlamlar yükleyerek yasal görevini yapan emniyet teşkilatına hakâret ettiğinden, ilgili basın kuruluşu hakkında hukukî işlem başlatılmıştır” denildi.

Toplumsal Demokrasi Gazetesi

Haftalık yayın yapan *Toplumsal Demokrasi Gazetesi*’nin yayını İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gazetenin 05-11 Ocak 2008 tarihli nüshasının 8. sayfasında “Kürt Planı Londra’da İsttiliyor”, 10. sayfasındaki “Muha-

birler Kandil'den Bildiriyor", 12. sayfasında da "2008 Büyük Mücadele Yılı Olacak" başlıklı yazılarda "PKK propagandası ve silahlı şiddete çağrı yapıldığı" gerekçesiyle 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine muhalefet edildiği ve belirtilen hususlar gereğince 3713 Sayılı Kanunun 6/son ve 7/2 maddeleri uyarınca, "1 ay süre ile yayınının durdurulmasına", 5187 Sayılı Basın Kanunu'nun 25/2 maddesinde belirtilen şartlarda olduğundan "basılmış eserlerin tamamına el konulmasına" karar verildi. Gazetenin yayını bir ay süreyle durduruldu.

Toplumsal Demokrasi Gazetesi

Haftalık olarak yayın yapan *Toplumsal Demokrasi Gazetesi*'nin 25 Şubat 2008'de yayınlanan 4. sayısı İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gazetenin PKK bildiri ve açıklamalarını yayınlamakla propaganda yaptığı suçlamasıyla toplatılarak yayını bir ay süreyle durduruldu.

Ülkeye Bakış ve Denge Welat Gazetesi

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, haftalık yayın yapan *Ülkeye Bakış ve Denge Welat* Gazetelerinin, Abdullah Öcalan'ın farklı ebatlarda ve birden çok fotoğrafının kullanılarak "halkı şiddete özendirerek devletin millî birliğinin ve bütünlüğünün zedelendiği" gerekçesi ile toplatılmasına karar verdi.

Ayrıca *Ülkeye Bakış Gazetesi*'ne İstanbul Beşiktaş 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 18 Ekim 2008'de bir ay süre ile yayın yasağı getirildi. Mahkeme yayın durdurma kararına gerekçe olarak gazetenin 18-24 Ekim 2008 tarihli nüshasında yayınlanan "Demokratik Yöntemler Tek Çözüm Yoludur" başlıklı yazıyı gösterdi.

Vatan Gazetesi

Genelkurmay Başkanlığı, Fikri Sağlar'ın Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan arasında 5 Kasım 2007'de gerçekleşen görüşmeye dair bulunduğu iddiaları yayımlayan *Vatan Gazetesi*'nin, Genelkurmay Başkanlığı'nun etkinliklerini izlemeyi sağlayan akreditasyonunu 20 Mayıs 2008'de süresiz iptal etti.

Yaşamda Demokrasi Gazetesi

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi 17 Şubat 2008'de, haftalık yayın organı *Yaşamda De-*

mokrasi Gazetesi'nin "Komploya Lanet Yağdı", "Öcalan: Amerika Kötü Oynuyor", Selahattin Erdem'in "Êdî Bes e" başlıklı makalesi, Mustafa Karasu'nun "Komployu lanetliyoruz" başlıklı makalesi ile "Êdî Bes e ile Başarıncaya Kadar..." başlıklı haberlerinde "örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 3713 sayılı yasanın 6/son maddesi gereğince 1 aylık süreyle yayını durdurdu.

Yaşamda Demokrasi Gazetesi

Haftalık *Yaşamda Demokrasi Gazetesi*'nin 24-30 Mart 2008 tarihli sayısında yer alan "Newroz Ateşi Serhat'ta Yakıldı" başlıklı yazıda "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesi gereğince, gazetenin yayınının 1 ay durdurulmasına karar verildi.

Yeni Bakış Gazetesi

9 Mayıs 2008'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi haftalık yayın yapan *Yeni Bakış Gazetesi*'ne, gazetenin 5-11 Mayıs 2008 tarihli sayısında yer alan "Büyükanıt ve Başbuğ başarısız oldu" başlıklı haberle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla bir ay yayın durdurma cezası verdi.

Yedincigün Gazetesi

Haftalık yayın yapan *Yedincigün Gazetesi*'nin yayını 13 Ocak 2008'de İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "PKK propagandası" yaptığı iddiasıyla 30 gün süreyle durduruldu.

Yedincigün Gazetesi

Haftalık yayın yapan *Yedincigün Gazetesi*'nin 3-9 Mart 2008 tarihli sayısına 1 ay kapatma cezası verildi.

Yedincigün Gazetesi

14 Mayıs 2008'de haftalık yayın yapan *Yedincigün Gazetesi*'ne İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, gazetenin "yasadışı örgüt propagandası yaptığı ve yasadışı örgütün açıklamalarına yer verdiği" gerekçesiyle bir aylık yayın durdurma cezası verildi.

Yedincigün Gazetesi

Haftalık yayın yapan *Yedincigün Gazetesi*'nin yayını, 8 Ekim 2008'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gazetenin "suçu ve suçluyu

övdüğü” iddiasıyla Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 215. maddesi uyarınca bir aylık süreyle durduruldu.

Yeni Mezopotamya Gazetesi

Yayın hayatına 22 Ekim 2008’de başlayan *Yeni Mezopotamya Gazetesi*’nin yayınının bir ay süreyle durdurulduğu öğrenildi.

Yürüyüş Dergisi

30 Mart 2008’de İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi, haftalık olarak yayınlanan *Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için Yürüyüş Dergisi*’nin 30 Mart 2008 tarihli 145. sayısında “Onlar Kızılde-re Yolunda İlerleyen Mücadelemizde Yaşıyor” başlıklı yazının “yasadışı örgütün bildiri veya açıklamalarını okurlarına duyurmak maksadı güttüğü ve yasadışı örgüt propagandasının basın ve yayın organı aracı kılınarak yapıldığı, bu haliyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 6. ve 7. maddelerine aykırı unsurlar içerdiği gerekçesiyle derginin tamamına el konulmasına, satış ve dağıtımının yasaklanmasına, bir ay süreyle yayınının durdurulmasına” karar verdi.

Yürüyüş Dergisi

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi, *Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş Dergisi*’nin 17 Ağustos 2008 tarihli 159. sayısının Terörle Mücadele Yasası’nın (TMY) 6/2 ve 7/2. maddelerinde düzen elenen suçları işlediği gerekçesiyle derginin yayınının 1 ay süreyle durdurulması ve toplatılması kararı aldı.

Yürüyüş Dergisi

6 Ekim 2008’de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, *Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için Yürüyüş Dergisi*’nin 162. sayısının “yasadışı örgüt propagandası yaptığı”, “suçu ve suçluyu övdüğü” ve “yasadışı örgütlerin bildiri ve açıklamalarını yayınladığı” suçlamalarıyla toplatılmasına ve derginin internet sitesi olan yuruyus.com adresinin de 1 ay süreyle durdurulmasına karar verdi.

Yürüyüş Dergisi

Kars Sulh Ceza Mahkemesi 22 Ekim 2008’de *Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Yürüyüş Dergisi*’nin 3. sayısının, derginin “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “suçu ve suçluyu övdüğü” suçlamasıyla toplatılmasına karar verdi.

Yürüyüş Dergisi

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Yürüyüş Dergisi’nin 2 Kasım 2008 tarihli 5. sayısı 3 Kasım’da İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nin kararıyla toplatıldı. Derginin yayını ise dergi “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “suçu ve suçluyu övdüğü” gerekçesiyle bir ay süreyle durduruldu.

Yürüyüş Dergisi

Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm için Yürüyüş Dergisi’nin 30 Kasım 2008 tarihli 165. sayısı Kars Sulh Ceza Mahkemesi’nin 1 Aralık tarihli kararı gereğince ve Terörle Mücadele Yasası’nın “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçunu düzenleyen 7/2. maddesi ile Türk Ceza Kanunu’nun “suçu ve suçluyu övme” fiilini düzenleyen 215. maddesi uyarınca toplatıldı.

Yürüyüş Dergisi

Haftalık yayın yapan *Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş Dergisi*’nin 166. sayısına Kars Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 9 Aralık 2008’de toplatma kararı verildi. Derginin 164. ve 165. sayıları da aynı mahkeme tarafından toplatılmıştı.

Yürüyüş Dergisi

Kars Sulh Ceza Mahkemesi 18 Aralık 2008’de, Haftalık Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm İçin *Yürüyüş Dergisi*’nin 14 Aralık 2008 tarihinde yayınlanan 167. sayısında Terörle Mücadele Yasası’nın (TMY) 7/2. maddesi’ne ve Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 215. maddesine aykırı ifadeler yer aldığı gerekçesiyle derginin toplatılmasına karar verdi.

2.3. İnternet Siteleri

50webs.com

Ücretsiz alan sağlayan 50webs.com adlı internet sitesi Erzurum Oltu Sulh Ceza Mahkemesi’nin, 28/04/2008 tarih ve 2008/133 nolu kararıyla engellendi.

anarsist.org

24 Eylül 2008’de anarsist.org adlı internet sitesine erişimin bir mahkeme kararıyla engellendiği öğrenildi. Kararı alan mahkeme ve kararın gerekçesi hakkında ise bir bilgi verilmedi.

ankarasgd.org

16 Mayıs 2008'de Sosyalist Gençlik Derneği Ankara Şubesi'nin internet sitesi olan ankarasgd.org adlı adresin mahkeme kararı ile kapatıldığı öğrenildi.

ankarasgd.org

8 Ağustos 2008 günü sosyalist gençlerin tartışma ve paylaşım forumu olan ankarasgd.org'un yayını mahkeme kararıyla durduruldu. Alınan mahkeme kararıyla, site sunucusunun yayın yaptığı 8 IP numarasına ve siteye Türkiye'den erişime yasak getirildi. 10 Ağustos 2008 günü ise ankarasgd.com/net/biz/info ve sosyalist-genc.org alan adlarını da yasaklandı.

blogger.com

İnternet günlüğü servisi blogger.com adresine, Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 20.10.2008 tarih ve 2008/2761 sayılı kararı gereği erişimin engellendiği öğrenildi.

dailymotion.com

4 Temmuz 2008'de video paylaşım sitesi dailymotion.com adlı internet sitesine erişimin engellendiği öğrenildi. Siteye erişimi engelleyen mahkeme ve gerekçe ise açıklanmadı.

egitimsen.org.tr

Gebze 2. Asliye Mahkemesi, Adnan Oktar'ın başvuru üzerine, 2008/118 esas sayılı kararla Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası'nın (Eğitim Sen) internet sitesi egitimsen.org.tr için kapatma kararı verdi. Eğitim Sen Genel Sekreteri Mehmet Bozgeyik, sendikaya konuyla ilgili herhangi bir yasal uyarı ya da tebligat yapılmadığını açıkladı. *Yaradılış Atlası* ile ilgili olarak internet sitesinde yapılan açıklama gerekçe gösterilerek sitenin kapatıldığını belirten Bozgeyik, yazılı ve görsel basına yönelik sansür girişimlerinin yoğunlaştığını ifade etti.

gergerim.com, bianet.org

Hakkında çıkan haberler nedeniyle yargıya başvuran Gerger (Adıyaman) Cumhuriyet Savcısı Sadullah Ocaklı, www.gergerim.com ve www.bianet.org İnternet sitelerinde yayımlanan haberlerle ilgili ihtiyati tedbir kararı aldırdı. Ovacıklı'nın 11 Ocak 2008'de sunduğu dilekçeyi aynı gün değerlendiren Gerger Asliye Hukuk Mahkemesi, gergerim.com sitesinde yayımla-

nan "Savcıdan Şok Sözler" ve bianet.org sitesinde yer verilen "Sen misin Fethullah Gülen'e Feto Diyen" başlıklı yazıların kaldırılmasına karar verdi. Gergerim sitesinin karara itiraz etmesi üzerine mahkemenin, başvurusu 18 Ocak 2008'de ele aldığı bildirildi.

firatnews.eu

Firat Haber Ajansı'nın (ANF) ".eu" uzantılı internet sayfası olan www.firatnews.eu, Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararıyla 22 Ocak 2008'de engellendi.

firatnews.nu

Firat Haber Ajansı'nın firatnews.eu uzantılı internet adresine erişimin İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 05/11/2008 tarih ve 2008/703 nolu kararıyla engellendiği 18 Kasım 2008'de öğrenildi.

gazetevatan.com

15 Ekim 2008'de *Vatan Gazetesi*'nin internet sitesi olan gazetevatan.com adresine erişimin İstanbul Silivri 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararıyla engellendiği öğrenildi.

gelawej.org

4 Ekim 2008'de, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 13/05/2008 tarih ve 2008/2902 nolu kararı gereği gelawej.org adlı internet sitesine erişimin engellendiği öğrenildi.

geocities.com

Kişisel web sitesi kurmaya olanak sağlayan Yahoo şirketine bağlı yer sağlayıcı geocities.yahoo.com adlı internet sitesine erişim Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 4 Şubat 2008'de aldığı karar gereğince Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından engellendi.

gundemonline.com

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin *Gündem Gazetesi*'nin internet sitesi olan gundemonline.com adresine erişimi, 13/05/2008 tarih ve 2008/2902 nolu kararı ile engellediği öğrenildi. Son engellemeyle beraber gazetenin 4 sitesinin engellendiği.

gundemonline.net

Daha önce 4 kez engellenen *Gündem Gazetesi* internet sitesinin, son olarak yayın yaptığı gün-

demonline.net adresine erişim Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 7 Ağustos 2008 tarihli kararı ile engellendi.

Gazetenin daha önce gundemimiz.com, ozgurgundem.net, ozgurgundem.org, gundemonline.com adreslerine de mahkeme kararı ile Türkiye'den erişim yasaklanmıştı.

gundemonline.org

Gündem Gazetesi'nin internet sitesi olan gundemonline.org adresine 31 Ekim 2008'de erişim mahkeme kararı ile 6.kez engellendi.

groups.google.com

İstanbul Silivri 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 14 Mart 2008'de aldığı kararla groups.google.com adresine erişim, internet sitesinde Adnan Oktar hakkında eleştiri sınırlarını aşan ifadeler bulunduğu gerekçesiyle 10 Nisan 2008'de engellendi.

istanbul.indymedia.org

21 Mart 2008'de Bağımsız Basın Merkezi (BBM) olarak yayın yapan <http://istanbul.indymedia.org> internet sitesine erişim, Genelkurmay Başkanlığı Askerî Mahkemesi'nin aldığı kararla engellendi.

izlesene.com, vidivodo.com

11 Eylül 2008'de video paylaşım sitelerinden izlesene.com ve vidivodo.com adreslerine erişim mahkeme kararıyla engellendi ve kararın gerekçesi açıklanmadı.

lekolin.org

Yayın hayatına 2006 yılında başlayan www.lekolin.org adlı internet sitesine erişimin Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, 23.09.2008 tarih ve 2008/5289 nolu kararı ile engellendiği öğrenildi.

nacizanebilgi.com

24 Kasım 2008'de Adnan Oktar'ın, nacizanebilgi.com adlı internet sitesine erişimi Silivri Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1 Temmuz 2008'de aldığı kararla engellediği öğrenildi. Oktar'ın kişilik haklarına saldırıldığı iddiasıyla 8000 YTL de tazminat istediği bildirildi.

ozgurgundem.org

Gündem Gazetesi'ne erişimi sağlayan ozgurgundem.org adlı internet sitesinin, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 20.03.2008 tarihli kararıyla 1 Nisan 2008 akşamında itibaren engellendiği öğrenildi.

pdk-xoybun.com

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28/11/2008 tarih ve 2008/6731 nolu kararıyla pdk-xoybun.com adlı internet sitesine Türkiye'den erişimin engellendiği bildirildi.

richarddawkins.net

12 Eylül 2008'de Profesör Richard Dawkins'in internet sitesi richarddawkins.net adresine İstanbul Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından mahkemenin 03/09/2008 tarih ve 2008/199 sayılı kararıyla, Adnan Oktar'ın şahsı ve onun "Atlas of Creation" adlı kitabı hakkında kişilik haklarını ihlal eder nitelikteki yazılar nedeniyle tedbiren erişim yasağı konulduğu öğrenildi.

roj.tv

Roj Tv'nin internet sitesi olan www.roj.tv internet adresine erişim İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23 Ocak 2008'de 27 no'lu kararı gereğince engellendi.

sozluk.sourtimes.org

Kendisini "sözcük ve terimlere esprili açıklamalar getirmeyi hedeflemiş bir sözlük çalışması" olarak tanıtan ve kamuoyunda "ekşi sözlük" olarak bilinen sozluk.sourtimes.org adresine erişimin 29 Eylül 2008'de engellendiği öğrenildi. İnternet sitesine erişimi engelleyen mahkeme ve gerekçeli karar hakkında ise bir açıklama getirilmedi.

turandursun.com

24 Eylül 2008'de turandursun.com adlı internet sitesine erişimin bir mahkeme kararıyla engellendiği öğrenildi. Kararı alan mahkeme ve kararın gerekçesi hakkında ise bir bilgi verilmedi.

yeniozgurpolitika.com

yeniozgurpolitika.com adlı internet sitesine erişimin İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23.01.2008 tarih ve 2008/27 Nolu kararı gereği engellendiği öğrenildi.

yeniozgurpolitika.com

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, yeni-ozgurpolitika.com adresi üzerinden yayın yapan *Yeni Özgür Politika Gazetesi*'ne erişimi, 09/05/2008 tarih ve 2008/2815 nolu kararı ile engellediği öğrenildi.

yuruyus.com

6 Ekim 2008'de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, *Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için Yürüyüş Dergisi*'nin 162. sayısının "yasadışı örgüt propagandası yaptığı", "suçu ve suçluyu övdüğü" ve "yasadışı örgütlerin bildiri ve açıklamalarını yayınladığı" suçlamalarıyla toplatılmasına ve derginin internet sitesi olan yuruyus.com adresinin de 1 ay süreyle durdurulmasına karar verdi.

youtube.com

Video paylaşım sitesi Youtube'a 22 Ocak 2008'de Sivas 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından erişim engellendi. 18 Ocak 2008'de Ankara 12. Sulh Ceza Mahkemesi, siteye erişimi Atatürk'e hakaret içeren görüntüler olduğu gerekçesiyle engellemiş ve 21 Ocak 2008'de ilgili görüntülerin kaldırılması üzerine yasak kalkmıştı.

youtube.com

İzmir 7. Sulh Ceza Mahkemesi, Mustafa Kemal Atatürk'e hakaret içeren görüntülerin yayımlandığı şikâyetini alan Cumhuriyet Başsavcısı Ahmet Şinasi Aygün'ün talebi üzerine 30 Ocak 2008'de aldığı kararla Youtube video paylaşım sitesine erişimi durdurdu. Bu kararla beraber 2008'de aynı nedenden ötürü Youtube video paylaşım sitesine verilen erişim yasağı kararı 4'e ulaştı.

youtube.com

5 Şubat 2008'de video paylaşım sitesi Youtube'de Mustafa Kemal Atatürk ve Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt'ın görüntülerinin bulunduğu videolara erişim Bursa 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından videolar hakaret içerdiği gerekçesiyle engellendi. Ocak ayından itibaren siteye erişim aynı gerekçelerle 4 kere engellenmişti.

youtube.com

Video paylaşım sitesi youtube.com internet sitesine erişim, hakaret içeren görüntüler olduğu suçlamasıyla Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla 13 Mart 2008'de engellendi.

youtube.com

Ankara 11. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 24 Nisan tarihli kararıyla 5 Mayıs 2008'de erişimini engellediği video paylaşım sitesi youtube.com adresine erişimin, Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30 Nisan 2008 tarihli kararıyla da yasakladığı öğrenildi.

youtube.com

13 Haziran 2008'de video paylaşım sitesi youtube.com adresine erişimin Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin aldığı kararla engellendiği öğrenildi. İnternet sitesi halen Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 5 Mayıs 2008'de aldığı karar doğrultusunda kapalı tutuluyordu.

youtube.com

20 Kasım 2008'de, Ankara Çubuk Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30/10/2008 tarih ve 2008/558 nolu kararı gereğince video paylaşım sitesi olan youtube.com adresine erişimin engellendiği öğrenildi.

Bianet'e Adnan Oktar'ın avukatlarından gelen ihtar yazısı

Sayın yetkili,

Servisiniz altında yayın yapmakta olan;

<http://www.bianet.org/bianet/kategori/bilisim/110319/internete-karsi-adnan-hoca-tum-kapatmalar-hukuka-aykiri> isimli sitede başta Sayın Adnan Oktar (Harun Yahya) olmak üzere birçok müvekkilim hakkında hukuka aykırı şekilde bir takım hakaretler ve iftiralar yer almaktadır.

Sitedeki müvekkilimlerim ile ilgili söz konusu hukuka aykırı yayınların 24 saat içinde yayından çıkarılmasını talep ediyor, aksi halde bu yayınların kaldırılması amacıyla mahkemeye başvurmak zorunda kalacağımızı ihtaren bildiriyoruz.

Yapılan hukuki başvurular neticesinde bir internet sitesinin herhangi bir sayfasında hukuka aykırı bir yayın yapıldığı takdirde, teknik olarak sadece ilgili yayının yapıldığı sayfanın kaldırılması sağlanamamakta ancak sitenin komple kapatılması yoluna gidilebilmektedir.

Benzeri durumda, Türk Mahkemeleri başta *wordpress.com*, *richarddawkins.net*, *egitimsen.org.tr* ve *groups.google*, *gazetevatan.com* sitesi olmak üzere çok sayıda internet sitesine Türkiye'den erişimi yasaklamışlardır. Bu nedenle milyonlarca kişi halen bu sitelere Türkiye'den ulaşamamaktadır.

"Kişilik haklarına saldırı, hakaret ve iftira olmadığı sürece internet olabildiğince özgür olmalı" anlayışını savunan bizler, hukuka aykırı yayınların kaldırılması adına teknik yönden bir sitenin komple kapatılması gibi durumla karşı karşıya kalınmasını istemediğimizden, direk hukuki başvuru yapmak yerine bu uyarıyı tarafınıza göndermeyi uygun bulduk.

Bu bakımdan, <http://www.bianet.org/bianet/kategori/bilisim/110319/internete-karsi-adnan-hoca-tum-kapatmalar-hukuka-aykiri> linkindeki hakaretleri 24 saat içinde yayından kaldırmanızı tekrar hatırlatır ve müvekkilimiz Sayın Adnan Oktar (Harun Yahya) ve Bilim Araştırma Vakfı mensupları hakkında bundan böyle hakaret içerikli hukuka aykırı yayınlarla sitenizde yer vermemenizi önemle bildiririz.

Eğer benzeri yayınlar tekrarlanırsa her seferinde yeni bir uyarı maili göndermeden hukuki haklarımızı aramak üzere başvurularımızı yapacağımızı da bilmenizi isteriz.

Saygılarımızla

Avukat Kerim Kalkan-Ceyhun Gökdoğan

İnternet Siteleri

Türkiye'de Kasım 2007'den beri 1112 internet sitesine erişimin engellendiği 26 Eylül 2008'de öğrenildi. 2007'nin Kasım ayından itibaren 861'i re'sen (kendiliğinden), 251'i yargı kararıyla bin

112 internet sitesinin erişimi engellendi. Sitelerin 415'i "Çocukların cinsel istismarı", 390'ı "Müstehcenlik", 79'u "Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama", 51'i "Atatürk aleyhine işlenen suçlar", 25'i "bahis ve kumar", 12'si ise "Fuhuş" gerekçesiyle kapatılmış.

Yaman Akdeniz-Kerem Altıparmak, "İnternete Karşı Adnan Hoca: Tüm Kapatmalar Hukuka Aykırı", <http://www.bianet.org>, 20 Ekim 2008

Genelde İnternet içerik düzenlemeleri, özelde 5651 sayılı kanun ve uygulaması birçok açıdan temel hak ve özgürlükleri koruyan anayasal ilke ve uluslararası sözleşmeleri ihlal ediyor. Ancak, "Adnan Hoca Kapatmaları" çok daha temel bir sorunu ortaya koyuyor.

Sitesi erişime kapatılanlardan Richard DawkinsTürkiye'de İnternet yasakları uzun süredir gündemin önemli maddelerinden birini oluşturuyor. Bu durumun 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"un (1) yürürlüğe girmesiyle daha arttığı söylenebilirse de aslında İnternet yayıncılığına getirilen kısıtlamalar bu Kanun'un yürürlüğe girmesinin öncesine dayanıyor.

Artık bir marka haline gelen "Adnan Hoca Kapatmaları" bu eski alışkanlığın bir uzantısı. Adnan Hoca'nun son dönem popüler kurbanları arasında Google Grupları, evrim teorisini savunan ünlü bilim adamı Richard Dawkins'in sitesi <http://richarddawkins.net/>, eğitim emekçileri sendikası Eğitim-Sen'in sitesi <http://egitimsen.org.tr>, anarsist.org ve www.turandursun.com bulunuyor.

Ama Adnan hoca bugüne kadar ki belki de en önemli başarısını günde 1.5 milyon ziyaretçi alan ve 10 milyonu aşkın sayfa görüntülenen 'gazetevatan.com'ü kapatılarak yaptı. 'Gazetevatan.com'un kapatılması kararı da bundan öncekiler kadar ilginç. Çünkü kapatma kararı, gazetede yayımlanan bir haberden değil, sitedeki habere yapılan yoruma dayanarak verilmiş. Bir başka deyişle, binlerce haber ve onbinlerce yorumun olduğu site muhtemelen bir veya birkaç yorum nedeniyle yasaklanmış.(2)

Dahası, diğer kapatma kararlarında olduğu gibi gazete ve okuyucuları karardan site kapatılınca haberdar oldular. Gazete herhangi bir şekilde kişilik haklarının ihlal edilmediğini ya da edildiyse gerekli önlemi aldığı savunmasını yapamadı. Bugüne kadar Silivri ve Gebze mahkemeleri yoluyla tam 61 siteye engelleme yasağı koyduran Adnan Hoca, bu açıdan 5651 sayılı Kanunla re'sen engelleme kararı almaya yetkili Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ile yarışır hale geldi.(3)

Genelde İnternet içerik düzenlemeleri ve özelde 5651 sayılı Kanun ve uygulaması birçok açıdan temel haklar ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin anayasal ilkeleri ve uluslararası sözleşmeleri ihlal etmeye devam ediyor. Bu konuyu tüm ayrıntılarıyla önümüzdeki ay yayımlanacak olan İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır (Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme) isimli kitabımızda tartışmaya çalışıyoruz. Ancak, "Adnan Hoca Kapatmaları" çok daha temel bir sorunu, mahkemelerin yorum yöntemlerini kullanma sorununu ortaya koyduğu için yapılacak yasal düzeltmelerin 'Adnan Hoca Kapatmaları'nın önünü ne ölçüde kesebileceğini kestirmek gerçekten güç.

Düzenleme

'Gazetevatan.com'un kapatılması yönündeki Silivri Mahkemesi kararı 5651 sayılı Kanun'a değil, 4721 sayılı Medeni Kanun'un kişilik haklarına saldırıyı düzenleyen 24. maddesine dayanarak ve 1086 sayılı Hukuku Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyati tedbire ilişkin 101 ve devamı maddeleri uygulanarak verilmiştir. Genel hüküm niteliğindeki bu iki

kural 5651 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce konuyu doğrudan ilgilendiren bir hüküm bulunmadığı için sıklıkla uygulanıyordu.

Ne var ki, 5651 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi bu olanağı tamamen ortadan kaldırmıştır. Kanun'un "İçeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkı" başlığını taşıyan 9. maddesi aşağıda alıntılanmıştır:

MADDE 9 (1) İçerik nedeniyle hakları ihlâl edildiğini iddia eden kişi, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcısına başvurarak kendisine ilişkin içeriğin yayından çıkarılmasını ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabı bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasını isteyebilir. İçerik veya yer sağlayıcı kendisine ulaştığı tarihten itibaren iki gün içinde, talebi yerine getirir. Bu süre zarfında talep yerine getirilmediği takdirde reddedilmiş sayılır.

(2) Talebin reddedilmiş sayılması halinde, kişi onbeş gün içinde yerleşim yeri sulh ceza mahkemesine başvurarak, içeriğin yayından çıkarılmasına ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabın bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hâkimi bu talebi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Sulh ceza hâkiminin kararına karşı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir.

(3) Sulh ceza hâkiminin kesinleşen kararının, birinci fıkraya göre yapılan başvuruyu yerine getirmeyen içerik veya yer sağlayıcısına tebliğinden itibaren iki gün içinde içerik yayından çıkarılarak hazırlanan cevabın yayımlanmasına başlanır.

(4) Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İçerik veya yer sağlayıcının tüzel kişi olması halinde, bu fıkra hükmü yayın sorumlusu hakkında uygulanır.

Görüldüğü gibi 9. madde, İnternet ortamında kişilik haklarına saldırı yapıldığı takdirde hangi hak arama yollarının kullanılacağını çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Maddenin hiçbir yerinde erişim engelleme kavramından söz edilmemekte "kendisine ilişkin içeriğin yayından çıkarılmasını" ve "yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabı bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasını" istemekten söz etmektedir. Erişim engelleme sadece ve sadece 5651 No.lu Kanunun 8. maddesindeki kamuyu ilgilendiren katalog suçlar için öngörülmüş istisnai bir durumdur. Yeni kanunda, özel hukuku ilgilendiren kişisel ilişkilerde ise daha sınırlı ve erişim engelleme içermeyen bir yaptırım öngörülmüştür.

İki ilke

Aynı değerdeki iki hukuk kuralının çatışması halinde başvurulacak yorum ilkelerinden ikisi burada çok net bir uygulama alanı bulmaktadır: Lex posterior derogat legi priori ve lex specialis derogat legi generali. Birinci ilke, daha sonra çıkan kuralın öncekiyle çatışması halinde sonraki kuralın uygulanması gerektiğini belirtmektedir.

İkinci ve burada çok daha açık bir uygulama alanı bulan ilke ise konuya ilişkin özel kural bulunması halinde genel kuralın uygulanamayacağını ortaya koymaktadır. 5651 sayılı Kanun'un ayrıntılı 9. maddesinin hem özel hem de sonraki kural olduğuna şüphe bulunmamaktadır. Bu nedenle, 5651 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra Medeni Kanun'a dayanarak erişim engelleme kararı verilmesi mümkün değildir. Bu maddenin 23 Mayıs 2007 tarihinden beri yürürlükte olduğu göz önünde bulundurulduğunda, anılan tarihten beri Adnan Hoca tarafından kişisel haklarla ilgili çeşitli mahkemelerden alınan erişim engelleme kararlarının tamamı hukuka aykırıdır.

Peki, bu kadar açık yorum kurallarının mahkemeler tarafından uygulanmaması nasıl açıklanabilir? Bu konuda çeşitli tezler öne sürülebilir. Şüphesiz en açık neden 5651 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra Kanun'un mahkemeler tarafından yanlış uygulanması ve bu yanlış uygulamanın ısrarla sürdürülmesine rağmen Adalet Bakanlığı dahil hiç kimsenin sesini çıkarmamasıdır.

Ancak dikkati daha az çeken ve ama daha yapısal olan bir diğer neden Türkiye'de İnternet içerik yasaklaması konusunda adil bir yargılama yapılmamasıdır. Gerçekten de adil yargılama kuralının kurucu unsurlarından biri olan silahların eşitliği ilkesine göre, çekişmenin tarafları karşı tarafa göre esaslı bir şekilde dezavantaja uğramayacak şekilde tezini ortaya koyacak makul imkân(lar)a sahip olmalıdır. (4)

Oysa kapatma kararı öncesinde kapatılacak siteye hiçbir savunma hakkı verilmediğinden, bu temel hukuksal ilkelerin sitesi kapatılmak istenenler tarafından tartışılmamakta, birçok durumda hiçbir gerekçe verilmeden İnternet sitelerine erişim engellenmektedir.

Temel haklar açısından bakıldığında, İnternet yeni, yöntem eskidir. Bu şartlar altında Adnan Hoca'nın 61 kez İnternet'i mağlup etmesine de şaşmamak gerekir.(YA/KA/EÜ)

* Yaman Akdeniz Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

* Kerem Altıparmak, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İnsan Hakları Merkezi.

(1) Resmi Gazete t. 23.05.2007, No. 26030

(2) "Adnan Hoca İstiyor Silivri Mahkemeleri Kapatıyor!"

(3) Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın açıkladığı istatistiklere göre, Başkanlık 18 Ağustos 2008 tarihine kadar 612 site hakkında re'sen erişimi engelleme kararı vermiştir.

(4) Bkz. örneğin AİHM'nin Dombo Heheer BV/Hollanda kararı. Series A No. 274-A, 27.10.1993, para. 33

2.4. Televizyon Kanalları

Hayat TV

Diyarbakır'da 21 Mart 2008'de kutlanan Newroz etkinlikleri sırasında Roj TV'ye canlı yayın imkânını sağladığı iddiasıyla Hayat TV hakkında 27 Mart 2008'de soruşturma başlatıldı. Roj TV yetkilileri ise canlı yayın konusunda Hayat TV tarafından herhangi bir yardımın sunulmadığını ifade etti.

Dem TV

4 Nisan 2008'de Dem TV'nin yayınının gerekçe gösterilemeden kesildiği kanal yetkililerinin yaptığı basın açıklamasıyla duyuruldu. Durdurmayı, TURKSHOW görevlilerinin TURKSAT yetkililerinden aldıkları talimatla yaptığı iddia edilirken Dem TV, TURKSAT'tan kendilerine bu yönde bir bilginin ulaşmadığını ifade etti.

Hayat TV

3 Aralık 2007'de yayın hayatına başlayan Hayat Televizyonu'nun yayını 16 Temmuz 2008'de Türksat yetkilileri tarafından "bölücü içerikli yayın" iddiasıyla durduruldu. Hayat Televizyonu'ndan yapılan açıklamada "... herhangi bir mahkeme kararına dayanmayan ve somut bir gerekçe içermeyen bu kararda, iddia edilen suça dair hiçbir bilgi ya da kanıt gösterilmiyor" denildi. Hayat TV'nin yayını 7 Ağustos 2008'de başlayabildi.

2.5. Yayın Yasakları

Ümraniye Soruşturması (Ergenekon Davası)

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 12 Haziran 2007 tarihinde İstanbul Ümraniye'de ele geçirilen el bombaları ile ilgili olarak başlatılan soruşturma kapsamında, 22 Ocak 2008'de 6 ilde düzenlenen operasyonlar sonucu 33 kişinin gözaltına alındığını bildirdi. Başsavcılık ayrıca Ümraniye davasındaki yayın yasağının geçerli olduğunu hatırlatarak soruşturma ile ilgili yayın yapılamayacağını belirtti.

Evrensel Gazetesi ve bianet.org

Ergenekon Operasyonu'yla ilgili olarak *Yeniçağ Gazetesi*'nde 27 Ocak 2008'de yer alan bir haberi 30 Ocak 2008'de bianet.org'a değerlendirilen

direnen Serdar Değirmecioğlu'nun yazısından ötürü Değirmencioğlu'na ve kaynak belirterek Değirmencioğlu'nun yazısına 1 Şubat 2008'de sayfasında yer veren *Evrensel Gazetesi*'ne İstanbul Şişli Cumhuriyet Başsavcılığı, "yayın yasağını ihlal" iddiasıyla soruşturma açtı.

Star, Taraf, Yeni Şafak

Star, *Taraf* ve *Yeni Şafak* Gazeteleri hakkında, Ergenekon soruşturmasına ilişkin haberler vererek, bu konudaki yayın yasağına uymadıkları gerekçesiyle 24 Mart 2008'de soruşturma açıldı.

Akdeniz Üniversitesi Olaylarına Yayın Yasağı

Antalya 2. Sulh Ceza Mahkemesi, Akdeniz Üniversitesi'nde 6 Nisan 2008'de meydana gelen olaylarla ilgili olarak, kamunun bilgilendirilmesine ilişkin haber özelliği taşıyan haberler dışında, soruşturma ile ilgili, belge niteliğinde olan yayınların önlenmesini kararlaştırdı.

Kanal D

20 Haziran 2008'de Genelkurmay Başkanlığı Askeri Mahkemesi, Kanal D televizyonunda yayınlanan ve "HPG militanlarının anlık istihbarat görüntüleri"nin yer aldığı habere askeri savcılığın talebi üzerine "yayın yasağı konulmasına" karar verdi.

Giresun'daki Saldırı Haberine Yayın Yasağı

27 Haziran 2008'de Giresun'da meydana gelen silahlı saldırıyla ilgili 28 Haziran 2008'de gazetelere habere ilişkin Giresun Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine yayın yasağı kararı alındığı tebliğ edildi.

Aktütün Saldırısı Haberine Yayın Yasağı

15 Ekim 2008'de Genelkurmay Başkanlığı Askeri Mahkemesi, 3 Ekim 2008'de Aktütün (Bezelê) Karakolu'na düzenlenen saldırıya ilişkin olarak *"Taraf Gazetesi"*nde 14 Ekim 2008 tarihinde yayınlanan ve bilahare diğer basın yayın organları tarafından da kaynak gösterilerek kamuoyuna aktarılan ve esasen çarpıtılmış ve doğrulatılmamış bilgilerle habere esas yapılan askeri sır niteliğindeki gizli bilgi ve belgelerin asker şahıslarla temin edilip basın yayın organlarına sızdırılması olayı hakkında yapılan soruşturma" sonunda Genelkurmay Başkanlığı Askeri Savcılığı'nın talebi üzerine "yayın yapma yasağı" kararı aldı.

Veli Küçük Haberlerine Yayın Yasağı

19 Kasım 2008'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi, "Ergenekon davasının" tutuklu sanığı Veli Küçük ile ilgili haberlere "özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği" gerekçesiyle yayın yasağı kararı aldı.

Engin Çeber Haberlerine Yayın Yasağı

27 Ekim 2008'de, İstanbul'da dergi dağıtırken gözaltına alındıktan sonra Metris Cezaevi'nde gördüğü işkence sonucu hayatını kaybeden Engin Çeber'in ölümüne ilişkin yayın yasağı konuldu.

Dağlıca Saldırısı

Van Cumhuriyet Başsavcılığı, 21 Ekim 2007'deki Dağlıca saldırısında esir alınan ve Türkiye'ye

döndüklerinde de tutuklanan askerlerin davasıyla ilgili haberleri yayınlayan kuruluşlara karşı "Basın Kanununun 19. maddesine muhalefet" ve "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" suçlarından 15 Ocak 2008'de soruşturma başlattı.

Dağlıca Saldırısı

Şişli Savcılığı, Van Askeri Mahkemesi'nin HPG'nin alıkoyduğu sekiz askerle ilgili yayın yasağına uymadığı gerekçesiyle *Günlük Evrensel Gazetesi'*ne 40 bin YTL ön ödemeli para ceza verdi. *Sabah, Hürriyet, Milliyet, Zaman* ve *Birgün'e* de 20'er bin YTL ön ödemeli para cezası 17 Ocak 2008'de tebliğ edildi.

Fikret İlkiz, "Haber Yayını Yasak mıdır?", <http://www.bianet.org>, 28 Ocak 2009.

"Ergenekon" soruşturması ve "Ümraniye'de ele geçirilen patlayıcılar" hakkındaki yayın yasağı kararı, tek kelimeyle sansür. Soruşturma aşamasında açılmış bir dava yoksa "yayın yasağı" konamaz.

Ümraniye'de ele geçirilen "bombalarla" ilgili yayın yasağı yeni değildir. Yayın yasağı kararı 2007 yılı haziran ayında verilmiştir. Bu yasak kararı yedi ay sonra basın yayın kuruluşlarına yeniden tebliğ edildi. Kimin kararıdır bilinmez ama; eski bir kararı yeniden tebliğe çıkarmakla ne amaçlanmaktadır?

Tek kelimeyle sansür

Kestirmek zor. Belki de eğer böyle bir suç varsa "yayın yasağına aykırı yayın yapma" suçunun işlendiğine dair kanıt oluşturulmaya mı çalışılıyor? Yoksa asıl neden "Ergenekon" adı verilen örgüt hakkındaki soruşturmanın güncellik kazanması, gözaltı ve tutuklama işlemlerinin artması mıdır?

Her ne olursa olsun; "Ergenekon" soruşturması ve "Ümraniye'de ele geçirilen patlayıcılar" hakkındaki yayın yasağı kararı; tek kelimeyle "sansür"dür.

Ümraniye'deki "el bombaları" hakkında İstanbul 9 No'lu Ağır Ceza Mahkemesi'nin 21.06.2007 gün ve 2007/617 Teknik takip ve Soruşturma No: 2007/ 1536 sayılı kararı ile verdiği "Yayın yapma yasağı kararı" şöyledir:

"12.06.2007 tarihinde Ümraniye'de ele geçirilen bombalarla alakalı yapılan soruşturma çerçevesinde, gözaltına alınan şahısların emekli asker olması ve bazı önemli bilgilerin soruşturma kapsamında ele geçirilmiş olması hususları göz önüne alındığında, basında çıkan çeşitli haberlerin kamu düzeni, kamu güveni ve toprak bütünlüğünün korunması, devlet sırlarının açıklanması veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite veya tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabileceğinden bahisle,

"Gereği Düşünüldü: Söz konusu soruşturma ile alakalı olarak soruşturmanın amacından saptırılmak istenmesi ve kamuoyunda yanlış anlamalara sebebiyet verilmemesi amacıyla, tüm yazılı ve görsel basın ve medya kuruluşlarında konu ile ilgili olarak Basın Kanunu 3. maddesi gereğince: YAYIN YAPMA YASAĞINA karar verildi.21.06.2007"

Yasak yasaya da hukuka da ayrı

Demek ki; yedi ay önce "gözaltına alınan şahısların emekli asker olması", "bazı önemli bilgilerin soruşturma kapsamında ele geçirilmiş olması" Basın Kanunu'nun 3. maddesi gereğince; "yayın yapma yasağına" karar verilmiştir. Bu karar hukuka ve yasaya aykırı "yasak" karardır. İfade özgürlüğü ihlal edilmiştir. Önceden konulmuş olmakla açıkça "haberlerin" sansürüdür. Halkın gerçekleri öğrenme hakkının ihlalidir.

1982 Anayasasının 28.madde 6. fıkrasına göre "Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirlenecek sınırlar içinde, hakim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz."

Yani, asıl kurala göre; yayım yasağı yasaktır. Olaylar hakkında yayım yasağı konamaz. İstisnaları, yasal olmalıdır. Sınırlandırma "yargılama görevinin etkiden uzak tutulması" amacına yöneliktir. Ortada "yargılama" yoktur, "soruşturma" vardır. Soruşturma aşamasında açılmış bir dava yoksa "yayım yasağı" konamaz. "Ergenekon" örgütü hakkında açılmış ve devam eden bir ceza davası yoktur. Bu nedenle ceza davasına bakan Mahkeme'nin verdiği herhangi bir "gizlilik" ya da "yayım yasağı" da yoktur.

Başsavcılık bilgileri açıklayarak iyi yaptı

Bu durumda "Ergenekon" örgütü soruşturması sürerken bu konudaki adli haberi, gözaltına alınan kişilerin adlarını ve soruşturma aşamasını yayınlamak gerekir. Nitekim İstanbul Başsavcılığı tarafından gözaltına alınanların kimler olduğu "basın toplantısı" ile açıklanmıştır. Çok da iyi yapılmıştır. Doğru haber, doğru bilgi Başsavcılık açıklaması ile verilmiştir.

Açıklama sonunda "yayın yasağı" hatırlatılmıştır. Başsavcılık "açıklaması" ve yayın yasağı "hatırlatması" haberdir. Bu haber yayınlanmalıdır. Bu haberin yayınına önlemeye yönelik "yayın yasağı" olmaz. Yasak varsa; açıklama yapılmaz. Açıklama soruşturma hakkında "yasak bulunduğunu" açıklamaktan ibarettir. Gözaltına alınan kişiler olduğunu, sayısı, kim oldukları tek tek sayılır. Bu çok önemli bir haberdir ve yayınlanır. Gözaltına alınlardan kimler tutuklandı? Bu bir adli haberdir.

Başbakan soruşturma için "yürütme" ve "yargının" uyumlu bir işbirliği içinde olduğunu açıklamışsa; Başbakan'ın açıklaması haberdir. Aslında, Başbakan ve Başsavcı açıklamaları hakkındaki haberlerinin yayınının yasaklanması, Anayasaya göre yasaktır. Haberleri ve gerçekleri öğrenme hakkı olan halkın haber alma hak ve özgürlüğü engellenemez. Korunur ve korumaya dair içtihat oluşturulur.

Basın Kanununun 3. maddesine göre, basın özgürdür ve bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir. Bu özgürlüğün kullanılmasına "kamu makamlarının müdahalesi" yasaktır. Maddenin sınırlandırma ölçütleri "milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, toprak bütünlüğü, devlet sırlarının açıklanmaması, toplum sağlığının ve ahlakının, suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması, başkalarının şöhret ve haklarının korunması"dır.

Yasaktaki ölçütler uymuyor

Yayın yapma yasağı kararında Basın Kanunu'nun 3. maddesinin ikinci paragrafında yer alan sınırlandırma ölçütlerinin sıralanarak yazılmış olması; bu kararın hukuka uygun olduğunu göstermez. Kaldı ki; 3. maddede sayılan sınırlandırma ölçütleri içinde "soruşturmanın amacından saptırılmak istenmesi" ve "kamuoyunda yanlış anlamalara sebebiyet verilmesi" gibi ölçütler yoktur. Karardaki gibi, "gözaltına alınan şahısların emekli asker olması" veya "bazı önemli bilgilerin soruşturma kapsamında ele geçirilmiş olması" nedeniyle yayın yasaklamak; demokratik toplum gereklerine aykırıdır.

Eğer yazılı, görsel ve işitsel yayınlara "yayın yasağı" konursa, haberlerin yayını yasaklanırsa; basın özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü, halkın haber alma özgürlüğünü "sansür" gibi ağır şekilde "tehdit" eden "sınırlayıcı/ önleyici" bir tedbir kabul edilmiş olur. Bu sınırlandırmanın niteliği ne olursa olsun, hak ihlalidir. Basın özgürlüğünü koruyan yasa maddesi ile, haber yayını ve basın özgürlüğü yasaklanamaz.

İfade özgürlüğünden yana içtihatlarla hukuku ileriye götüreceğimiz yerde, kötü örnekleri biriktirerek oluşturduğumuz "içtihatlar" basın özgürlüğünü ve hukuk devletini örselıyor.

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

Giriş

Her yıl olduğu gibi 2008 yılında da güvenlik güçleri birçok gösteriye izin alınmadığı gerekçesiyle ya da gösteride “yasadışı slogan atıldığı” iddiasıyla müdahale etti. Aşağıda yer alan tabloda da görülebileceği gibi kolluk güçlerinin toplumsal olaylara müdahale ederken aşamalı ve orantılı güç kullandığını ileri sürmek mümkün gözükmemektedir. Uygulanan şiddet 551 kişinin yaralanmasına ve 8 kişinin ölümüne neden olmuştur. Özellikle 2008 Newroz Kutlamaları ve İstanbul’daki 1 Mayıs Kutlaması işkencenin “adeta sokağa indiği” ve tüm yaşayanlarıyla birlikte kentlerin kolluk güçlerinin ablukasına teslim olduğu olaylara sahne olmuştur. Kolluk güçlerinin bu tür olaylarda uyguladığı şiddet yine de bazı meslektaşlarını mutlu etmekten uzaktır. 15 Haziran 2008 tarihli *Radikal Gazetesi*’nde yayınlanan bir habere göre facebook’ta yazışan polislerin 1 Mayıs’ı “gaza” olarak gördüklerini (“Metropol Aslanları; ga-

zanız mübarek olsun”) ve birbirlerine “Allah copunuzu keskin, gazınızı bol eylesin” diyerek duacı olduklarını ortaya koymuştur. Yine 1 Mayıs olaylarıyla ilgili olarak, “biber gazı sıkılmakla adil davranmıyorsunuz; bence bunlara direk mermi sıkacaksınız; hem de kafalarına, tek tek... Hem nüfus planlamasına katkı olur hem de ülke pisliklerden temizlenmiş olur” diyen polis memuru, Şişli Etfal Hastanesi Acil Servisi’ne atılan gaz bombalarıyla zehirlenen hastaların görüntülerini akla getirmektedir.

Yine 2008 yılında sivil toplum kuruluşlarının bilgilendirme amaçlı gerçekleştirmek istedikleri panel, konferans veya sunumlar da çeşitli nedenler gerekçe gösterilerek engellendi. Örneğin Türkiye Barış Meclisi Siirt Çalışma Grubu, İnsan Hakları Derneği (İHD) ve Siirt Barosu’nun ortaklaşa düzenlediği “Çok Kültürlülük ve Yeni Anayasa” paneli Siirt Valiliği tarafından istenilen salonun uygun olmadığı iddiasıyla izin verilmedi.

Güvenlik güçlerinin müdahale ettiği bazı toplantı ve gösterilerin sonuçları:

Tarih	Ölü sayısı	Yaralı sayısı	Gözaltı sayısı	Tutuklama sayısı
15 Şubat 2008 ¹	1	20	388	125
27 Şubat 2008 ²	-	15	120	-
8 Mart 2008 ³	2	18	183	47
21 Mart 2008	3	216	888	312
1 Mayıs 2008	-	78	579	4
Abdullah Öcalan ⁴	1	52	1603	335
Abdullah Öcalan ⁵	1	86	806	288
Anadilde eğitim hakkı panelleri	-	-	89	22
1 Eylül 2008	-	-	13	-
Tuzla	-	15	175	-
Sosyal hak	-	-	15	-
Savaş	-	-	367	72
Başbakan ⁶	-	34	124	40
Diğer	-	17	88	-
Toplam	8	551	5438	1245

Dikkat çekici olan nokta gözaltına alınan 5438 kişiden sadece 1245'inin tutuklanmış olmasıdır. Gözaltına alınanlardan sadece %22,89'unun tutuklanıyor olması (tüm tutuklananların haklı gerekçelerle tutuklandıklarını varsayarsak) gözaltına alınma işleminin ne kadar keyfi uygulandığını göstermektedir. Ayrıca bir de kayıtdışı gözaltılar vardır ki kolluk güçlerinin herhangi bir denetime tâbi olmasını engellemekte; faillerin mutlak bir dokunulmazlıktan yararlanmasını sağlamaktadır. Bu tür uygulamalara göz yumulması işkencenin ve kötü-muamelenin önünü açmaktadır.

1. Abdullah Öcalan'ın 15 Şubat 1999'da Kenya'da Yakalanarak Türkiye'ye Teslim Edilişinin Yıldönümünde Meydana Gelen Olaylar

12 Şubat 2008'de Adana'nın Gülbahçe Mahallesi'nde Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişini protesto eden gruba müdahale eden Adana Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin bir kişiyi silahla yaraladığı iddia edildi.

12 Şubat 2008'de Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın 15 Şubat 1999'da Türkiye'ye getirilişinin yıldönümü öncesi emniyet güçlerinin düzenlediği operasyonlarda şüpheli oldukları gerekçesiyle 48 kişi gözaltına alındı

13 Şubat 2008'de Adana'da Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişinin yıldönümünü protesto etmek amacıyla gösteri yapan kişilere müdahale eden Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli sivil polis memurları Esat Göçmen ve Ramazan Mercan, bir göstericinin bıçaklı saldırısı sonucu yaralandı. Diğer polis memurları, gösterici Ramazan K.'yi tabancayla elinden yaralayarak gözaltına aldılar.

Mersin'deki protesto gösterilerinde ise yaşanan çatışmada polis panzerinin müdahale ettiği grup molotofkokteyli atarak karşılık verdi.

14 Şubat 2008'de Şanlıurfa'da Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri bildiri dağıtmak istedikleri iddia edilen 3 kişiyi gözaltına aldı

15 Şubat 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin (15 Şubat 1999) yıldönümü nedeniyle yapılan protesto gösterileri sırasında polis panzerinin ezdiği Yahya Menekşe (16) yaşamını yitirdi.

Şırnak Barosu Başkanı Nuşirevan Elçi, "kafasına isabet eden taş sonucu yaşamını yitirdiği" şeklindeki haberleri yalanlayarak olayların tırmanmasında emniyet güçlerinin kontrolsüz güç kullanmasının ve halkı galeyana getirecek tavırlarda bulunmasının etkili olduğunu ifade etti. Elçi, yapılan otopsi sonucunda Menekşe'nin panzerin ezmesi sonucu yaşamını yitirdiğinin kesinleştiğini söyledi (bkz. Yaşam hakkı).

Yahya Menekşe'nin ölümünü protesto etmek isteyen gruba polisin ateş açması sonucu 2 kişi yaralandı. Menekşe'nin 16 Şubat 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde düzenlenen cenaze törenine de polis ekipleri gaz bombalarıyla müdahale etti.

15 Şubat 2008'de Batman'da düzenlenen gösterilere güvenlik güçleri müdahale ederken polis ekipleri göstericilerin dağılması için Demokratik Toplum Partisi (DTP) Batman Milletvekili Bengi Yıldız'dan yardım istedi. Yıldız, parti binasından dışarı çıktıklarında polisler tarafından saldırıya uğradıklarını söyledi. Polislerin ellerindeki coplarla rasgele vurduğunu belirten Yıldız, "Belediye başkanımız Hüseyin Kalkan'ın kafasına çok sayıda darbe geldi. Bizleri döven polisler, sanırım şube müdürünün bilgisi dâhilinde olay yerine gittiğimizi bilmiyordu" dedi.

¹15 Şubat 1999'da Abdullah Öcalan'ın Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesinin yıldönümünde düzenlenen protesto gösterileri.

²İşçi ölümlerinin rekor düzeye ulaştığı Tuzla Tersanesi'nde işçilerin güvenliğinin sağlanması amacıyla 27 Şubat 2008'de düzenlenen protesto mitingine güvenlik güçleri müdahale etti.

³8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü. Olaylarla ilgili olarak 1 soruşturma başlatıldı.

⁴İmralı Cezaevi'nde Abdullah Öcalan'a kötü-muamele yapıldığı iddiaları üzerine başlayan protesto gösterileri.

⁵Öcalan'ın zehirlendiği iddiası üzerine yapılan protestolar.

⁶Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Güneydoğu'daki illere yaptığı ziyaretler sırasında çıkan olaylar.

Coplama sırasında elinden darbe alan Yıldız ile başına darbe alan Kalkan, hastaneye giderek ayakta tedavi gördü. Kalkan'a, "4 gün işgöremez" raporu verilirken, Yıldız rapor almadı.

15 Şubat 2008'de Adana'da polis ekipleri ve göstericiler arasında çıkan çatışmalarda bir polis memurunun açtığı ateş sonucu bir kişi yaralandı, 17 kişi de gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan 3'ü "örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklandı.

Diyarbakır'ın Ergani, Bağlar, Kayapınar ve Suriçi İlçeleri'nde 15 Şubat 2008'de düzenlenen gösteriye müdahale sonucu 46 kişi gözaltına alındı.

15 Şubat 2008'de Batman'da gösteri yapmak isteyen yaklaşık 150 kişilik gruba çevik kuvvet ekipleri panzerler eşliğinde müdahale etti. Polis ekiplerinin biber gazı kullandığı müdahale sonucu 2'si ağır 4 kişi yaralandı; 28 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınan 28 kişiden 16'sı çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

Şanlıurfa'da DTP İl Örgütü'nün 15 Şubat 2008'de yaptığı basın açıklamasına müdahale eden polis ekipleri 28 kişiyi, Viranşehir'de ise 4 kişiyi gözaltına aldı.

Gaziantep'in Şehitkamil İlçesi'nde bazı ev ve işyerlerine 16 Şubat 2008'de yapılan baskında 15 kişi Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü dolayısıyla 15 Şubat 2008'de Gaziantep'te yapılan protesto gösterilerine katıldıkları iddiasıyla gözaltına alındı.

Hakkâri'de 15 Şubat 2008'de yapılan protesto gösterilerine müdahale eden güvenlik güçleri, Hakkâri Belediye binasına gaz bombası atarak belediye binasının camlarını kırdı. Hakkâri Belediye Başkanı Kazım Kurt, "birçok personelimiz kırık cam parçaları ile gaz bombasından yaralandı. Belediyede mahsur kaldık" dedi. Müdahale sonucu ise başından yaralanan Yakup Taş ağır olmak üzere 5 kişi yaralandı; 61 kişi gözaltına alındı.

14 Şubat 2008'de Mardin Kızıltepe ve Nusaybin'deki gösterilere müdahale eden polis ekipleri 10 kişiyi gözaltına aldı; DTP Kızıltepe İlçe Başkanı ise basın açıklamasını okuduğu gerekçesiyle tutuklandı. Bingöl'de ise bildiri dağıttığı gerekçesi ile Bedri Anşın adlı bir kişinin polisler tarafından dövülerek gözaltına alındığı bildirildi.

İstanbul Hacı Hüsrev Mahallesi'nde 16 Şubat 2008'de yapılan protesto gösterisine güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu 14 kişi gözaltına alındı.

Hatay'da 17 Şubat 2008'de gösteri yapan gruba müdahale edilmesi sonucu 6 kişi gözaltına alındı.

Hakkâri'de 15 Şubat 2008'de yürüyüş yapıp, slogan atanlara polisin müdahalesi sonucu çıkan olaylarda gözaltına alınanlardan 17'si "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet" suçundan 18 Şubat 2008'de tutuklanarak cezaevine konuldu.

Adana'da 15 Şubat 2008'de protesto eylemine katıldıkları gerekçesiyle 9 kişi Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi (TMŞ) polisleri tarafından 18 Şubat 2008'de gözaltına alındı.

Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişinin yıldönümü nedeniyle 15 Şubat 2008'de düzenlenen gösteriye katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınanlardan 11'i "yasadışı slogan atmak", "örgüt propagandası yapmak" iddialarıyla tutuklandı.

15 Şubat 2008'de Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişini protesto etmek amacıyla eylem yaptıkları iddia edilen 7 kişiden Sedat Akgün, Çekip Özartık, Nurullah Ata, Şahin Gökçen, Ahmet Kasaç ve M. Nurullah Güven, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 20 Şubat 2008'de çıkarıldıkları mahkeme tutuklanarak Mardin Kapalı Cezaevi'ne gönderildiler

Mersin Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerince 15 Şubat gösterileri nedeniyle gözaltına alınan 12 kişi, sorgularının ardından adliyeye çıkarıldı. "Kitleli eylemler organize etmek, halkı ayaklandırmaya çalışmak, eylemlere müdahale eden güvenlik güçlerine karşı taşlı/sopalı ve molotofkokteyliyle saldırıda bulunmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalara, devlet yanlısı olarak nitelendirdikleri vatandaşların evlerine, işyerlerine ve araçlara yönelik molotofkokteyli ile saldırı yapacakları" iddiası ile ifadeleri alınan 9 kişi tutuklanırken, 3 kişi yaşları küçük olduğu için serbest bırakıldı.

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının yıldönümünde Cizre'de çıkan olaylarda gözaltına alınan 4 günlük gözaltı süresi dolan 17 kişiden 7'si

(tutuklananlardan üçü 15 yaşından küçüktür), “terör örgütü propagandası yapmak”, “suçlu ve suçluyu övmek”, “izinsiz gösteri yapmak” ve “polise mukavemet” suçlamalarıyla tutuklandı.

22 Şubat 2008’de Mersin’in Tarsus İlçesi’nde, Tarsus Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince bazı ev ve işyerlerine düzenlenen operasyonlar sonucu eylemlere katıldıkları iddiasıyla gözaltına alınan 8 kişi “yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla tutuklandı.

15 Şubat 2008’de Abdullah Öcalan’ın yakalanarak Türkiye’ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle DTP’nin Patnos (Ağrı) İlçe binası önünde yapılan basın açıklamasına katıldıkları iddiasıyla gözaltına alınan 7 kişi emniyet müdürlüğündeki sorgularının tamamlanmasının ardından 22 Şubat 2008’de Patnos Cumhuriyet Başsavcılığı’na sevk edildi. Savcılıkça ifadeleri alınan 7 kişi tutuklanma talebiyle Patnos Sulh Ceza Mahkemesi’ne sevk edildi. Mahkeme heyeti, Abdullah Karataş, Önder Korkmaz, Ahmet Kılınç, Nurullah Koçlu adlı 4 kişiyi “yasadışı slogan attıkları” gerekçesiyle tutuklarken, 3 kişiyi de serbest bıraktı.

Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde eylemlere katıldıkları iddiasıyla ve eylemlerde çıkan olaylarda yaşamını yitiren Yahya Menekşe’nin cenaze töreninde yapılan gösterilerde yer aldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 21 kişiden 9’u 23 Şubat 2008’de “izinsiz gösteri yapmak” suçlamasıyla tutuklandı.

22 Şubat 2008’de Gaziantep Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube ekipleri, Gaziantep’in Şahinbey İlçesi’nde ev ve işyerlerine eş zamanlı düzenlenen baskınlarda, yaşları 16 ile 22 arasında değişen 6 kişiyi gözaltına aldı.

15 Şubat 2008’de yapılan gösteriler sonrası gözaltına alınan 28 kişiden 10’u daha 26 Şubat 2008’de tutuklandı. Cizre’de 15 Şubat gösterileri, protestolar sırasında polis panzerinin ezdiği belirlenen Yahya Menekşe’nin cenazesinde çıkan olaylar ve son tutuklama kararıyla birlikte 26 kişi tutuklanmış oldu.

28 Şubat 2008’de Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü nedeniyle düzenlenen gösteriler sonra gözaltına alınanlardan 6’sı 18 yaşından küçük 10 kişi daha tutuklandı.

29 Şubat 2008’de Mardin’in Kızıltepe İlçesi’nde Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümüne ilişkin 15 Şubat 2008’de yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 4 kişiden DTP Kızıltepe İlçe Yöneticisi Ahmet Başboğa “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla tutuklandı.

Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde Abdullah Öcalan’ın yakalanarak Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü olan 15 Şubat 2008’de düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle dört kişi 6 Mart 2008’de gözaltına alındı.

Gaziantep’te, Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü olan 15 Şubat 2008’de düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan Ali K., Ramazan A., Hakan E., Yakup E., İsa A., Mehmet Ç., Şahin D., Necmettin A. ve Sadık K. adlı 9 kişi “yasadışı örgüt propagandası” yapmak suçlamasıyla 15 Mart 2008’de tutuklandı.

Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Federasyonu’nun (TUHAD-FED) organize ettiği, Abdullah Öcalan’ın sağlık durumuna dikkat çekmek için 4 Nisan 2008’de yapılacak olan “Amara Yürüyüşü”ne Adana ve Mardin’den katılan Murat Akkuş ve İsmail Asi adlı 2 kişi, 3 Nisan 2008’de gözaltına alındı.

7 Nisan 2008’de Saadet Kurt adlı kişi, Abdullah Öcalan’ın doğum gününü kutlamak için Öcalan’ın doğduğu köy olan Şanlıurfa’nın Halfeti İlçesi’nin Ömerli Köyü’ne 4 Nisan 2008’de düzenlenen “Amara Yürüyüşü”ne katıldığı gerekçesiyle Diyarbakır’da gözaltına alındı.

Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’nde 4 kişi, 4 Nisan 2008’deki “Amara Yürüyüşü”nde “Rojbuna te pîroz be” pankartı taşıdıkları gerekçesiyle 11 Nisan 2008’de tutuklanarak Suruç Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’nde jandarma ekiplerinin 19 Nisan 2008’de düzenlediği ev baskınlığında, 4 Nisan 2008’de Abdullah Öcalan’ın doğum gününü kutlamak için düzenlenen “Amara Yürüyüşü”ne katıldıkları için Abdi Eraslan ve Cahit Deniz adlı 2 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır’da 14 Temmuz 2008’de Demokratik Toplum Partisi’nin (DTP) Abdullah Öcalan’ın saçlarının kazıtıldığı iddialarını protesto etmek için yaptığı basın açıklamasına polis ekipleri-

nin müdahale etmesi sonucu 30 kişi gözaltına alındı. Tazyikli su ve biber gazıyla yapılan müdahalede polis panzerleri arasında kalan göstericilerin polis memurları tarafından dövüldüğü iddia edildi.

Diyarbakır'da 14 Temmuz 2008'de Abdullah Öcalan'ın saçlarının kazıtıldığı iddialarını protesto etmek için yapılan basın açıklamasının ardından meydana gelen olaylar sonrasında, 15 Temmuz 2008 sabahı yapılan ev baskınlarında 3 kişinin gözaltına alındı.

Muş'un Varto İlçesi'nde 3 Ağustos 2008'de yapılan bir basın açıklamasına katılan Mesut Bingöl, Mehmet Ali Yılmaz ve İlyas Yıldız adlı 3 kişi açıklama sırasında attıkları sloganlarda "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle 5 Ağustos 2008'de gözaltına alındı.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) ile Tutuklu Aileleriyle Dayanışma Derneği'nin (TUAD) 10 Ağustos 2008'de Abdullah Öcalan üzerindeki baskılara dikkat çekmek için, Galatasaray Lisesi önünde yaptığı basın açıklamasına polis müdahale etti. Panzerlerin ve biber gazının kullanıldığı müdahalede 21 kişi gözaltına alındı. Hatip Yılmaz'ın polis tarafından dövüldüğü ve müdahale sırasında Hasibe Mengikıran adlı kadının da kolunun çıktığı ileri sürüldü. Olaylar sırasında AP foto muhabiri İbrahim Usta'ya bir polis aracı çarptı. Usta'nın yara almadığı kazada polis aracının arka camı kırıldı; Usta'nın polis aracına zarar verdiği gerekçesiyle gözaltına alındığı ileri sürüldü.

İzmir'de 9 Ekim 2008'de yapılan basın açıklaması yapmak ve savcılığa dilekçe göndermek üzere Demokratik Toplum Partisi (DTP) önünden yürüyüşe geçen gruba, grubun postaneden dilekçeleri göndermesinin ardından polis ekiplerinin hiçbir uyarıda bulunmadan müdahale etmesi sonucu 52 kişi gözaltına alındı. Gözaltı işlemi sırasında çevik kuvvet ekiplerinin eylemcilere tekme ve yumruklarla saldırdıkları ileri sürüldü.

DAVALAR

Diyarbakır'da, Abdullah Öcalan'a kötü muamele yapıldığı iddialarının ardından 14 Temmuz 2008'de yapılan protesto gösterilerinde çıkan olaylarda güvenlik güçlerine "taş attıkları" gerekçesiyle tutuklanan altı çocuk için Cumhuriyet Savcısı, esasa ilişkin mütalaasını Diyarbakır

6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 13 Aralık 2008'de verdi. Savcı, bir çocuk için beraat talep ederken, beş çocuğun "yasadışı örgüt üyeliği"nden cezalandırılmasını istedi.

Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi, 9 Şubat 2008'de "yasadışı örgüt adına taş attıkları" suçlamasıyla tutuklanan üç çocuğa TCK'nin 314. maddesi uyarınca toplam 11 yıl 5 ay hapis cezası verdi.

Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın saçlarının kazıtıldığı iddiasıyla Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) 17 Haziran 2008'de düzenlediği yürüyüşte gözaltına alınan F.G. (16), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 21 Kasım 2008'de "yasadışı örgüt üyesi olduğu", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 7 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

2. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü hazırlıkları dolayısıyla 4 Mart 2008'de Ankara Şirintepe Ege Lisesi önünde afiş asan Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) ve Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) üyeleri Cenan Altunç, İlhan Aslan ve İnan Kara "Kabahatler Kanunu'na muhalefet" ettikleri gerekçesiyle gözaltına alındı.

Gençlik Sendikası (Genç-Sen) üyesi bir grup öğrenci Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde 4 Mart 2008'de afiş asarken "Kabahatler Kanunu'na muhalefet" ettikleri iddiasıyla gözaltına alınarak afişlerine el konuldu.

5 Mart 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" dolayısıyla gerçekleştirilen şölene, güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu çıkan olaylarda 7'si polis memuru, 18 kişi yaralandı. İki polis memuru olan 3 yaralının Van Devlet Hastanesi'ne sevk edildiği; durumu ağırlaşan bir göstericinin ameliyata alındığı öğrenildi. Şölen sonrasında ise 107 kişi gözaltına alındı.

8 Mart 2008'de Diyarbakır'da yapılan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlamalarına Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nca kutlamalar esnasında atılan sloganlar ve DTP Diyarbakır milletvekili Gültan Kışanak'ın Abdullah Öcalan'a "sayın" diye hitap etmesi gerekçe gösterilerek soruşturma açıldı.

Ankara'da 8 Mart kutlamalarında Kürtçe konuşma yaptığı iddiasıyla Nezahet Teke gözaltına alındı.

Hakkâri'de DTP'nin düzenlediği 8 Mart mitinine müdahale eden polis ekipleriyle göstericiler arasında çıkan arbede sonucu 5'i çocuk 9 kişi gözaltına alındı.

10 Mart 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde 5 Mart 2008'de Mehmet Deniz'in ölümüyle sonuçlanan polis müdahalesi 7 bin kişi tarafından protesto edildi.

Malatya Cumhuriyet Başsavcılığı, "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" dolayısıyla Demokratik Kadın Platformu'nun düzenlediği mitingi incelemeye aldı.

DTP Manisa İl Kadın Meclisi'nin organize ettiği 8 Mart mitinginde "Edi Bes e" yazılı pankart taşıyan DTP PM üyesi Kamile Kandar, DTP İzmir İl Kadın Meclisi Üyesi Yıldız Yıldırım, Servet Yıldırım ve soyadı öğrenilemeyen Yunus adlı 4 kişi gözaltına alındı.

5 Mart 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" dolayısıyla gerçekleştirilen şölene, güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu çıkan olaylarda gözaltına alınan 107 kişiden 5'i 8 Mart'ta tutuklanma talebiyle Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hakimliği'ne sevk edildi. Mahkeme heyeti, 5 kişiyi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle tutuklayarak Van F Tipi Cezaevi'ne gönderdi.

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen kutlamalarda slogan attıkları gerekçesiyle gözaltına alınan M.C.Ö., Ö.F.Y., M.N.T., T.Y., Ö.Y., Y.K., S.S. ve A.D. adlı 8 kişi Doğubayazıt Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 11 Mart 2008'de tutuklandı.

Hakkâri'de 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen miting sonrası gözaltına alınanlardan Harun Aslan ve İbrahim Taş adlı 2 kişi "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 11 Mart 2008'de tutuklanarak Hakkâri Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde yapılan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü mitinginde yapılan konuşmadan dolayı gözaltına alınan DTP

PM Üyesi Yıldız Aktaş, "Sayın Abdullah Öcalan Kürt halkının hassasiyetidir. Onun sağlığı ve üzerindeki tecrit Kürt halkı üzerindeki tecrittir" sözünü kullanmasından dolayı "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla Doğubayazıt Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanarak Ağrı E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

5 Mart 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü" dolayısıyla gerçekleştirilen şölene, güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu çıkan olaylarda ağır yaralanan Mehmet Deniz (51) adlı kişi yaşamını yitirdi. Deniz'in gözaltına alınıp polis otobüsüne bindirildikten polislerce dövüldüğü ileri sürüldü. Erciş'te güvenlik güçlerinin müdahale ettiği olay sonrasında 18 kişi yaralanmış, 107 kişi de gözaltına alınmıştı.

10 Mart 2008'de Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde, Van'ın Erciş İlçesi'nde 5 Mart'ta polis memurlarının darp etmesi sonucunda öldüğü Adli Tıp Kurumu ve İHD raporlarıyla belgelenen Mehmet Deniz'in yaşamını yitirmesi ve yapılan sınır ötesi operasyonları protesto etmek amacıyla düzenlenen yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle Mustafa Yıldız, Nimetullah Çelebi, Mehmet Sena Taşdan, Kemal Kartal, Salih Altınay ve Muhammet Uygur adlı 6 kişi, 13 Mart 2008'de gözaltına alındı.

İğdir'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen toplantıda, slogan attıkları iddiasıyla gözaltına alınan 12 kişiden 11'i 18 Mart 2008'de çıkarıldıkları mahkemece "suçu ve suçluyu övmek" suçlamasıyla tutuklandı, 1 kişi serbest bırakıldı.

Ankara'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde, ellerinde "yasadışı örgüt mensupları"nın fotoğraflarını taşıdıkları gerekçesi ile Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi Bayram Dalyan, İsmail Cengiz Mumcu, Şahan Uyanık, Erdiç Eroğlu, Tuncer Gümüş, Bünyamin Keneş, Ezgi Şahin, Gültaç Harmancı, Elif Atar, Berna Yılmaz, Didem Akman, Funda Tosun, Alev Şahin, Ebru Gürler, Bilgehan Karpat ve Meliha Kulu adlı 16 kişi 25 Mart 2008 sabahı gözaltına alındı.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde düzenlenen etkinlikte "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla Aydın'ın Söke İlçesi Savurca Beldesi'nde gözaltına alınan 4 kişi, 26

Mart 2008'de tutuklanarak Aydın E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Ankara'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde, ellerinde "yasadışı örgüt mensupları"nın fotoğraflarını taşıdıkları gerekçesi ile 25 Mart 2008 sabahı gözaltına alınan Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi 17 kişiden Erdiç Eroğlu, Tuncer Gümüş, Ezgi Şahin, Gültaç Harmancı, Didem Akman, Funda Tosun, Alev Şahin, Bilgehan Karpat, Murat Korkut adlı 9 kişi, "yasadışı örgüt üyesi olmak" ve "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamalarıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 28 Mart 2008'de tutuklandı.

22 Mart 2008'de Van'da düzenlenen Newroz kutlamasının ardından çıkan olaylarda yaralanan Ramazan Dal (30), 10 gündür tedavi gördüğü hastanede 1 Nisan 2008'de hayatını kaybetti.

1 Nisan 2008'de Van'da düzenlenen ev baskınlarında, Newroz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle 30 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde düzenlenen mitingde, 1 yaşındaki bebeğine kırmızı, yeşil ve sarı renkli bez sarıldığı iddia edilen Mehmet Can adlı kişi, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMK'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 Nisan 2008'de tutuklandı.

24 Nisan 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Selim Sadak'ın kızı Sorgül Sadak, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle tutuklandı.

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla yapılan mitingde slogan attıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 14 kişiden 3'ü "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 30 Nisan 2008'de tutuklanarak Silvan Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde saygı duruşu sırasında Nazım Hikmet'in "Akın var güneşe akın/güneşin zaptı yakın,/vaktimiz yok onların matemini tutmaya..." diye başlayan şiirini okuduğu gerekçesiyle hakkında soruşturma başlatılan Mehmet Pekinoğlu, 6 Mayıs 2008'de gözaltına alındıktan sonra çıkarıldığı

nöbetçi mahkeme tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklandı.

3. 21 Mart Newroz Kutlamaları

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Newroz kutlamaları için hazırladığı afişlerle ilgili inceleme başlattı. Yapılan inceleme sonucu, "afişteki gözlerin Abdullah Öcalan'ı çağrıştırdığı ve bu yolla yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle söz konusu afişler toplatıldı. Mahkeme kararında, DTP tarafından hazırlanan afişte İngilizce, İspanyolca ve Zazaca "yeter artık" kelimelerinin bulunmasının da etkili olduğu belirtildi.

Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin, 19 Mart 2008 sabahı düzenlediği ev baskınları sonucunda 14 öğrenci "Newroz hazırlıkları yaptıkları" iddiasıyla gözaltına alındı.

19 Mart 2008'de Gaziantep'te Newroz kutlaması yapan gruba polis ekiplerinin müdahale etmesinin ardından çıkan olaylarda 13 kişi gözaltına alındı.

Şırnak'ın Cizre ve Silopi İlçelerinde 20 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamalarında Ş.Ö. ve M.C. adlı 2 korucunun açtığı ateş sonucu Nedim Ertan, Reşit Kolanç, Nurettin Kolanç, Feyruz Kolanç ve Şerif Turan adlı 5 kişi, atılan gaz bombasının kapsülünün kafasına isabet etmesi sonucu ise Recep Aşan adlı 1 kişi yaralandı.

20 Mart 2008'de İzmir'in Narlıdere İlçesi'nde düzenlenen Newroz kutlamalarına polis ekiplerinin müdahalesi sonucunda 4 kişi yaralandı.

22 Mart 2008'de Van'daki Newroz kutlamalarına müdahale eden güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu göğsünden yaralanan Zeki Erinç adlı kişinin kaldırıldığı 100. Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde öldüğü bildirildi. Müdahale sonrasında Erik'in haricinde 10'u ağır 53 kişinin yaralandığı, 130 kişinin de gözaltına alındığı öğrenildi.

23 Mart 2008'de Hakkâri Yüksekova'da Newroz kutlaması yapmak isteyenlere emniyet güçlerinin müdahale etmesi sonucu İkbâl Yaşar adlı kişi öldü, 2'si ağır 25 kişi yaralandı, 21 kişi gözaltına alındı.

21 Mart 2008'de Şanlıurfa Viranşehir'deki Newroz kutlamaları sonrasında çıkan olaylarda 11 kişi yaralanırken 123 kişi de gözaltına alındı.

22 Mart 2008'de Siirt'te düzenlenen kutlamaya polis ekiplerinin müdahalesi sonrasında 8'i polis memuru 40 kişinin yaralandığı, Hüseyin Ceyhan, Ramazan Yılmaz, Celalletin Maral, Sabri Bark, Mehmet İnan, Mehmet Can Özer, Ahmet Tunç, Lezgin Taşçı, Sait Özalp, Sabri Erdoğan, Salih Ekinci, Ali Bengi, Kasım Daşçı, Dilber Özbey, Mizgin Şen, Mahmut Eşiyok adlı 16 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

Elazığ'da 19 Mart 2008'de gözaltına alınan 19 kişiden 16'sı, 22 Mart 2008'de çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

22 Mart 2008'de Konya'da düzenlenen Newroz etkinliğine katılan 9 kişiden 5'i "yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" iddiasıyla tutuklandı.

21 Mart 2008'de Mersin'de çıkan olaylarda da 10 kişi gözaltına alındı.

22 Mart 2008'de Hakkâri'de yapılması planlanan Newroz kutlamalarına valiliğin izin vermesi üzerine 21 Mart 2008'de düzenlenen protesto gösterisine emniyet güçlerinin müdahalesi sonrasında çıkan arbedede 2'si polis memuru 23 kişi yaralanırken, 45 kişi de gözaltına alındı.

İzmir'in çeşitli semtlerinde 20 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamalarına polis ekiplerinin müdahale etmesinin ardından 3'ü polis memuru 13 kişi yaralanırken, 200 kişi de gözaltına alındı. Polis ekiplerinin müdahalesi sonrası olay yerine giden İHD gözlemcisi avukat Bülent Gözmen ise polis memurları tarafından tartaklandığı, 11 kişinin de kutlamalara katıldıkları gerekçesiyle tutuklandığı bildirildi.

21 Mart 2008'de Diyarbakır'da kutlanan Newroz ile ilgili Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı inceleme başlattı. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın kutlamada yapılan Kürtçe konuşmaların çözümlerini, video kayıtlarını ve fotoğraflarını istediği öğrenildi.

21 Mart 2008'de Diyarbakır'daki Newroz kutlamaları sırasında Abdullah Öcalan posterleri açtıkları ve yasadışı slogan attıkları iddiasıyla 10 kişi 22 Mart 2008'de gözaltına alındı.

23 Mart 2008'de İstanbul'da yapılan Newroz kutlamalarında "üzerlerinde yasak yayın bu-

lundurdıkları" gerekçesiyle 49 kişi gözaltına alındı.

İstanbul'daki Newroz kutlamasına çağrı yapmak amacıyla Bahçelievler Soğanlı semt pazarında 22 Mart 2008'de Newroz'a çağrı bildirimleri dağıtan iki ESP'li "yasadışı bildiri dağıttıkları" gerekçesiyle gözaltına alındı.

23 Mart 2008'de Newroz kutlamaları sonrasında polis ekiplerinin yapmış olduğu ev baskınlarında Batman'da 8, Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde de 5 kişi gözaltına alındı.

21 Mart 2008'de Sivas'ta Newroz kutlamalarına katılan Sivas Gençlik Derneği Girişimi'nden İbrahim Karataş, Mustafa Doğan, İlker Ekiz, Uğur Aydın, Alikerber Kalender, Osman Minik adlı 6 kişi gözaltına alındı.

22 Mart 2008'de Kocaeli'nin Dilovası İlçesi'ndeki Newroz kutlamalarında arama noktasında pankartlara el koymak isteyen polis ekipleri ile bir grup arasında çıkan arbede de 6 kişi yaralandı.

Kocaeli'nde 7 üniversite öğrencisi 20 Mart 2008 gecesi evlerine yapılan baskınla gözaltına alındı.

23 Mart 2008'de Denizli'deki Newroz kutlamalarında meydana gelen arbedenin ardından polis ekiplerinin kalabalık üzerine ateş açtığı bildirildi. Olaylar sonrasında 5 kişi gözaltına alındı.

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde Newroz kutlamaları sonrası gözaltına alınan 18 kişiden 6'sı 22 Mart 2008'de tutuklandı.

DTP İzmir İl Başkanı Mehmet Bayraktar, Newroz kutlamasına izin verilmediği halde davetiye bastırarak kutlama çağrısı yaptığı iddiasıyla 21 Mart 2008'de gözaltına alındı. Bayraktar 24 Mart 2008'de "yasadışı örgüte üye olmak", "yasadışı örgüt propagandası yapmak", "yasadışı örgüte yardım ve yataklık yapmak" ve "halkı isyana teşvik etmek" suçlamalarıyla tutuklanarak cezaevine gönderildi.

21 Mart 2008'de Gaziantep'te gerçekleştirilen Newroz kutlamasının yapıldığı alana giden DTP Gaziantep Şahinbey İlçe Yöneticisi Tayyip Serkal, savcılık talimatıyla ifadesi alınacağı gerekçesiyle gözaltına alındı. *Azadiya Welat Gazetesi* dağıtımcısı İbrahim Bulut ise, gazete hakkında toplatma kararı olduğu gerekçesi ile gözaltına alındı.

22 Mart 2008'de Adana'daki Newroz kutlamasına emniyet güçlerinin plastik mermilerle müdahalesi sonucu 8 çocuk yaralandı.

20 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamalarının ardından 21 Mart 2008'de Adana İl Emniyet Müdürlüğü ekiplerinin yaptığı operasyon sonucu 25 kişi gözaltına alındı.

24 Mart 2008'de Hakkâri Yüksekova'da İkbâl Yaşar'ın ölümüne neden olan olayların ardından Yaşar'ın cenazesinin gömülmesi sırasında da olaylar çıktı. Emniyet güçlerinin açtığı ateş sonucu Fahrettin Şedal adlı bir kişi yaralandı.

Van ve Erciş'te Newroz kutlamaları sonrasında gözaltına alınan 5 kişi, 24 Mart 2008'de çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklanarak Erciş Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

Van'da Newroz kutlamalarına polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu yaşamını yitiren Zeki Erinç'in evine 24 Mart 2008'de düzenlenen ziyaretin ardından yapılan yürüyüşe emniyet güçlerinin müdahalesinde 2 kişi yaralandı.

Siirt'te DTP İl Başkanı Abdurrahman Taşçı'nın da aralarında bulunduğu 19 kişi, Siirt İl Emniyet Müdürlüğü'ndeki sorgularından sonra 24 Mart 2008'de adliyeye gönderildi. Nöbetçi mahkemeye sevk edilen 19 kişiden 12'si tutuklandı. Aralarında DTP İl Başkanı Taşçı'nın da bulunduğu 7 kişi serbest bırakıldı.

Şanlıurfa'da gerçekleştirilen Newroz kutlamasının ardından "yasadışı örgüt lehine slogan atıkları, bu yönde afiş ve pankart taşıdıkları" iddiasıyla gözaltına alınan 12 kişiden Sedat Dağdal, Şevket Bulut, Yunus Aslan, Uğur Doğan, İbrahim Halil Özdemir, Mehmet Kubat adlı 6 kişi 24 Mart 2008'de tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Kocaeli'nin Dilovası İlçesi'nde 23 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamalarında gözaltına alınan 9 kişiden Bayram Güner, Ayhan Sayur, Halim Kapaca, Faruk Ertem, Hüseyin Demir, Vatan Acar ve Cihan Tutak adlı 7 kişi, "yasadışı slogan atmak", "pankart açmak", "halkı isyana teşvik etmek", "örgüt propagandasını yapmak" ve "suçluyu övmek" suçlarından tutuklanarak Gebze M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

23 Mart 2008'de İstanbul yapılan Newroz kutlamasının ardından gözaltına alınanlardan Şerife

Gölge ve Hamza Aktürk adlı 2 kişi tutuklandı.

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde Newroz kutlamaları sonrası gözaltına alınan 17 kişiden Abdulvahap Erbekler, Sinan Güven, Yaşar Kaya, Ali Kaya ve Tarık Kaya adlı 5 kişi, "emniyet güçlerine saldırmak" ve "yasadışı örgüt lehine yasadışı slogan atmak" suçlamasıyla 23 Mart 2008'de tutuklandı.

21 Mart 2008'de Mersin'deki Newroz kutlamasından sonra evlerine dönerken gözaltına alınan 11 kişiden R.A. (16), Yusuf Demir, Sefer Zirek, Esmer Altun, Deniz Sezgin, Mikail Ölmez ve CebraİL Ölmez adlı 7 kişi "devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozmak" suçlamasıyla 25 Mart 2008'de tutuklanarak Mersin Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde yapılan Newroz kutlamasının ardından polis ekiplerinin 23 Mart 2008'de yaptığı ev baskınlarından gözaltına alınan 12 kişiden Rezzan Tuncer, Fersen Değer, Osman Korane, Mesut Çetin, Devran Özer, A. Mecit Budak, Ramazan Uçkan, İdris Uçer adlı 8 kişi, Cizre 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 25 Mart 2008'de tutuklanarak Silopi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Van'da 22 Mart 2008'de meydana gelen olaylar sırasında gözaltına alınanlardan 40 kişiden 17'sini Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi, "kamu malına zarar vermek", "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek" suçlamasıyla 25 Mart 2008'de tutuklayarak Van F Tipi Cezaevi'ne gönderdi.

21 Mart 2008'de Adana'da gözaltına alınan 70 kişiden 29'u tutuklanma talebi ile çıkarıldıkları nöbetçi mahkeme tarafından "örgüt üyesi" oldukları iddiasıyla 25 Mart 2008'de tutuklandı.

Newroz kutlamaları sırasında Hakkâri, Siirt ve Van'da çıkan olayları 25 Mart 2008'de Diyarbakır'da protesto etmek isteyen gruba polis ekipleri tazyikli su ve biber gazıyla müdahale etti. 10 kişi gözaltına alındığı müdahale sonrasında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü'ne 26 Mart-3 Nisan tarihler arasında izinsiz arama yapabileme izni verdi.

Hakkâri'de Newroz kutlamaları sırasında gözaltına alınan 30 kişiden 20'si "yasadışı örgüt propagandası yapmak" ve "devlet memuruna mukavemet etmek" gerekçesiyle 26 Mart

2008'de tutuklanarak Hakkâri Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Muş'un Malazgirt İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin düzenlediği ev baskınlarında gözaltına alınan 16 kişiden 8'i Newroz kutlamasında "yasadışı slogan atmak" suçlamasıyla 26 Mart 2008'de tutuklanarak Bulanık Kapalı Cezaevi'ne gönderildi. Tutuklanan 8 kişinin gözaltında darp edildiği iddia edildi.

23 Mart 2008'de İzmir Gündoğdu Meydanı'nda Newroz kutlaması yapmak isteyen gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonrasında gözaltına alınanlardan 40'ı, 25 Mart 2008'de tutuklanarak Buca Kırıklar F Tipi Cezaevi'ne gönderildi. 5 çocuk da Bergama Çocuk Cezaevi'ne konuldu. Avukatlar gözaltına alınanların işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını belirterek, "çocuklar gözaltına alınırken zaten çok kötü dövülmüşlerdi. İki tanesi sakatlanmıştı. Bunlardan bir tanesi hastaneye kaldırıldı. Yani bu çocuk o kadar çok dayak yemiştir ki, bizimle bile konuşamadı. Ertesi gün görüşebildik. Ayrıca gözaltı sırasında da çocukların çoğu dövülmüş, kötü muamele görmüş. Ayrıca gözaltındakiler sabah 8'de ve akşam 4:30'da yemek yiyebilmişler. Bizim götürdüğümüz yemekleri de içeriye almadılar. 2-3 kişi aynı yatakta yatmışlar, battaniye vermemişler. Yani, gözaltı sırasında uyulması gereken hiçbir kural uygulanmamış" diye konuştular.

Van'da 22 Mart 2008 ve sonrasında çıkan olaylarda gözaltına alınanlardan, üç gün boyunca mahkemeye çıkarılan toplam 162 kişiden 32'si tutuklandı.

Van ve Hakkâri'de 2 kişinin ölümüyle sonuçlanan Newroz kutlamalarındaki olayları protesto etmek için Kars'ta 25 Mart 2008'de düzenlenen basın açıklamasına katılan öğrencilerin evlerine 26 Mart 2008 sabahı baskın düzenlendi. Kars İl Emniyet Müdürlüğü ekiplerinin düzenlediği baskın sonrasında 7 öğrenci gözaltına alındı.

Antalya'da yapılan Newroz kutlamasına katıldıkları ve "yasadışı örgüt" propagandası yaptıkları gerekçesiyle Berivan Çelik, Ayşe Toprak, İsa Kaya, Diyadin Alak, İhsan Yıldız, Enise Candan, Şirin Fidan, Ali Haydar Çelik, Esra Fidan, Yunus Akar, Şevket Aslan ve Tahir Biricik adlı 12 kişi, 26 Mart 2008'de yapılan ev baskınlarında gözaltına alındı.

Gaziantep'in Nizip İlçesi'nde 5 kişi 23 Mart 2008'deki Newroz kutlamalarında "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 27 Mart 2008'de gözaltına alındı.

Hakkâri'de Newroz kutlamalarında çıkan olaylar sırasında bir polis memurunun kameralar önünde kolunu kırdığı C.E. (15), "devlet memuruna mukavemetten" 28 Mart 2008'de tutuklandı.

29 Mart 2008'de Mersin'de, Newroz kutlamaları sırasında emniyet güçlerinin uyguladığı şiddeti protesto eden 9 kişi, Mersin İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 31 Mart 2008'de gözaltına alındı.

Hatay'ın Erzin İlçesi'nde Newroz kutlamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 17 kişiden 14'ü "yasadışı slogan attıkları ve bayrak açtıkları" suçlamasıyla 2 Nisan'da tutuklandı.

Erzurum'un Karaçoban İlçesi'nde 21 Mart Newroz kutlamaları sırasında "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 3'ü çocuk 6 kişi 7 Nisan 2008'de gözaltına alındı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 23 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamasında meydana gelen olaylarda yaşamını yitiren İkbâl Yaşar'ın cenazesinin kaymakamlık tarafından gömüldüğü yerden alınması sırasında çıkan arbedede, bir polis memurunun karnından silahla yaralandığı Fahrettin Şedal, tedavi gördüğü Van 100. Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 10 Nisan 2008'de öldü.

Bingöl'de 22 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle 9 kişi, Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından 12 Nisan 2008'de gözaltına alındı.

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde, Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 14 Nisan 2008 sabahı düzenlediği ev baskınlarında, Newroz kutlamasında Abdullah Öcalan ve Partiya Karkerên Kurdistan-Kürdistan İşçi Partisi (PKK) lehine slogan attıkları için 23 kişi gözaltına alındı.

Gaziantep'te Newroz kutlamasına katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan Halime Aka adlı bir kişi, "suçu ve suçluyu övmek" iddiasıyla Gaziantep 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nce 14 Nisan 2008'de tutuklandı.

Erzurum'un Tekman İlçesi'nde polis ekiplerinin 15 Nisan 2008'de düzenlediği ev baskınlarında, 22 Mart 2008'de gerçekleştirilen Newroz kutlamasında "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla 7 kişi gözaltına alındı.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 21 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasına katıldıkları gerekçesiyle 13 kişi, "izinsiz gösteri ve yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 17 Nisan 2008'de tutuklandı.

21 Nisan 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 4 kişi, Newroz kutlamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

İzmir'de Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, 23 Mart 2008'de Konak İlçesi'nin Yeni Çamlık Senti'nde yapılan Newroz kutlamasında "yasadışı slogan attıkları iddiasıyla 5 kişiyi evlerine baskın yaparak gözaltına aldı.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından 28 Nisan 2008 gecesi eşzamanlı düzenlenen ev baskınları sonucu, 21 Mart 2008'deki Newroz kutlamasında slogan attıkları ve pankart taşıdıkları gerekçesiyle 2'si çocuk toplam 7 kişi gözaltına alındı.

Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde DTP İlçe Başkanı Seyfettin Aydemir'in de aralarında bulunduğu 20 kişi, Newroz kutlamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 3 Mayıs 2008'de gözaltına alındı.

Ardahan'da düzenlenen ev baskınlarıyla 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve Newroz kutlamalarında "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle gözaltına alınan 5 kişiden İmdat Gölali adlı kişi 2 Mayıs 2008'de tutuklanarak Ardahan Cezaevi'ne gönderildi.

Aydın'da Newroz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 23 kişiden 12'si Aydın 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 6 Mayıs 2008'de tutuklandı.

21 Mart 2008'de İzmir'de Newroz kutlamasında Abdullah Öcalan lehine slogan attıkları ve polis memurlarına mukavemet ettikleri iddiasıyla 12 kişi 7 Mayıs 2008'de gözaltına alındı.

13 Mayıs 2008'de Gaziantep'te gözaltına alınan 11 ESP üyesi, 14 Mayıs 2008'de, Newroz kutlamasında "yasadışı slogan atmak" ve "yasadışı

örgüt propagandası yapmak" suçlamalarıyla tutuklandı.

Elazığ'da Newroz kutlamasında "yasadışı örgüt propagandasını yaptıkları" ve "yasadışı örgütün gençlik yapılanması içinde oldukları" suçlamalarıyla 16 Mayıs 2008'de 5 kişi tutuklandı

22 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan 3 kişiden Feyzi Kaya ve Doğan Düz adlı 2 kişi Newroz kutlamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle tutuklandı.

27 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin düzenlediği ev baskınlarında Newroz kutlamasına katıldıkları gerekçesiyle 5 kişi gözaltına alındı.

Ankara Hacettepe Üniversitesi'nde 18 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasında halay çektikleri gerekçesiyle 26 Mayıs 2008'de gözaltına alınan 8 kişiden 3'ü, "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla 30 Mayıs 2008'de 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Hakkâri'de Recep Ertuş adlı kişi, 22 Mart 2008'de yapılan Newroz kutlamasına katılarak "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle 19 Haziran 2008'de tutuklandı.

2 Temmuz 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde Newroz kutlamasına katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 4 kişi Yüksekova Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi Belediye Meclis Üyesi İhsan İşbilir, Newroz kutlamalarına katıldığı gerekçesiyle 14 Temmuz 2008'de gözaltına alındı.

Davalar

Niğde'de 2005 yılında düzenlenen Newroz kutlamaları nedeniyle yargılanan Demokratik Halk Partisi (DEHAP) Belediye Meclis Üyesi Yusuf Polat, İl Başkanı Ahmet Aslan, yöneticiler Ömer Şen, Rıdvan Aktaş, Emin Benek, Murat Beyter, Muhsin Demir, Nezir Bişkir, Abdurahman Şen ve Emek Partisi (EMEP) İl Başkanı Semire Miçoğulları, Niğde 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandıkları davanın 14 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında 2'şer yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 2007 yılı Newroz kutlamalarını düzenleyen organizasyon komitesi üyesi, 7 kişiye Türkçe ve Kürtçe davetiye dağıttıkları için İdil Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 15 Ekim 2008'de 6'şar ay hapis cezası verildi. Hapis cezası 3600 YTL para cezasına çevrildi.

Siirt'te 21 Mart 2008'deki Newroz kutlamaları sonrası çıkan olaylarda güvenlik güçlerine sapanla taş attığı iddiasıyla tutuklanan M.Z.E.'ye (17) 12 Kasım 2008'de Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen karar duruşmasında, "yasadışı örgüt üyesi olduğu suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 314. maddesi uyarınca; "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca; "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" suçlamasıyla toplam 13 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Mahkeme heyeti, M.Z.E.'nin, duruşmalardaki iyi hali, yargılama sırasında yaşının küçük olması ve suçun mahiyetini göz önünde bulundurarak cezaı 7 yıl 6 aya indirdi.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 23 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamaları sonrası yaşanan olaylara katıldığı iddiasıyla tutuklanan Belediye Meclis Üyesi İhsan İşbilir'e, 14 Kasım 2008'de Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 4 yıl 5 ay hapis cezası verildi.

4. 1 Mayıs İşçi Bayramı Kutlamaları

İstanbul'un Kartal İlçesi'nde 12 Nisan 2008'de, 1 Mayıs kutlamalarına çağrı amacıyla bildiri dağıtan 9 ESP'li gözaltına alındı.

24 Nisan 2008'de Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde 1 Mayıs İşçi Bayramı'na çağrı bildirisi dağıtan Ezilenlerin Sosyalist Platformu üyesi 6 kişi gözaltına alındı.

24 Nisan 2008'de Malatya'da 1 Mayıs İşçi Bayramı'na çağrı afişleri asan Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi 3 kişi gözaltına alındı.

25 Nisan 2008'de Gaziantep'te 1 Mayıs İşçi Bayramı afişi asan 3 kişi polis ekipleri tarafından gözaltına alındı.

İstanbul'da 1 Mayıs kutlamasının Taksim Meydanı'nda yapılması için işçi ve memur sendikalarıyla devlet ve hükümet yetkilileri

arasında yapılan görüşmelerde devlet ve hükümet yetkililerinin tehditkâr, provakatif ifadelerinin ardından 30 Nisan'da Taksim'de 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlaması yapılması yasaklandı. İstanbul Valisi Muammer Güler 1 Mayıs'ta İstanbul'da alınan önlemleri açıkladı:

- Vapur seferleri yapılmayacak,
- Tramvay hattı kapatılacak,
- Finüküler sistemi seferlere kapatılacak,
- Metro hattı çalışmayacak,
- Otobüsler Taksim Meydanı'nda durmayacak,
- Beyoğlu, Şişli ve Kağıthane'de 66 okulda eğitim ve öğretime devam etmeyecek.

Güvenlik güçlerinin 1 Mayıs sabahı erken saatlerden itibaren Taksim Meydanı ve civarında olağanüstü güvenlik önlemleri aldıkları görülürken kutlama yapmak için Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) Şişli'de bulunan binası önünde bulunan işçi ve emekçilere ilk müdahale sabah saat 07:45'te yapıldı. Bu müdahalenin ardından açıklama yapmak isteyen bütün gruplara müdahale edilirken, saat 11:00'de müdahalelerin 5'e ulaştığı bildirildi. Güvenlik güçlerinin yaralıların getirildiği Şişli Etfal Hastanesi Acil Servisi'ne de gaz bombası attığı öğrenildi. Askerî birliklerin de müdahale için hazır olarak bekletildiği Taksim Meydanı ve civarında yapılan müdahaleler de pek çok insanın yaralandığı ve devlet güçlerinin şiddetine maruz kaldıkları ifade edildi.

Hükümetin ve İstanbul Valisi Muammer Güler'in İstanbul'da Taksim Meydanı'nda 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamasına izin vermeyeceklerini ve güvenlik güçlerinin şiddet kullanacağını bildirmelerinin ardından 1 Mayıs'ta İstanbul'da Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah yönetiminde güvenlik güçleri, 1 Mayıs'ı kutlamak isteyen işçilere, siyasal partilere, demokratik kitle örgütlerine, öğrenci gruplarına ve yoldan geçen, tanıdıklarıyla çay içen herkese karşı orantısız şiddet uyguladı. Cop ve biber gazının kullanımının sıradanlaştığının görüldüğü olaylarda güvenlik güçlerinin silah da kullandığı görüldü. Haklar ve Özgürlükler Cephesi üyesi Burhan Gül açılan ateş sonucu başından yaralandı.

Henüz saat 11:00 olmadan polis ekiplerinin göstericilere 5 kere müdahalede bulunması ve müdahalenin pervasızlaşarak hastane acil servislere de ulaşması sonucu sendikalar Taksim'de kutlama yapmaktan vazgeçtiklerini bildirdi. Açıklamaya rağmen devlet yetkililerinin müdahale etmeyi durdurmamaları üzerine gün boyu polis panzerleri tazyikli suyla, polis ekipleri de gaz bombaları ve biber gazları ile göstericileri etkisiz hale getirerek İstanbul halkını sindirmeye çalıştılar. Cerrah meydana gelen olaylar ve alınan güvenlik önlemlerini görmezden gelerek "İstanbul'da her şey olağan şekilde gelişmektedir" derken Güler de "530 kişinin gözaltına alındığını, 8'i polis memuru 38 kişinin yaralandığını" ifade etti. İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ise kayıt altına alınmayanlarla birlikte İstanbul'da 2800 kişinin gözaltına alındığını açıkladı. 2 Mayıs sabahı yapılan resmî açıklamada ise 1 Mayıs'ta gözaltına alınanların 521'inin serbest bırakıldığı bildirildi.

Gün boyu yapılan müdahalelerde;

Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel Başkanı Ufuk Uras ve korumaları da polis ekipleri tarafından tartaklandı,

Yoldan geçmekte olan bir kadın ve bir erkek turist de polis ekipleri tarafından coplandı,

Güvenlik güçleri ÖDP İl Başkanlığı binasının içine de gaz bombaları attı, binanın içinde boğulma tehlikesi yaşayan 27 kişi hastaneye kaldırıldı,

Cumhuriyet Gazetesi'nin bulunduğu sokakta olayları izleyen gazetenin editörlerinden Ali Deniz Uslu coplanarak kolu kırıldı. Gazete muhabiri Esra Açıkgoz de aldığı cop darbeleriyle başından yaralandı,

Güvenlik güçlerinin orantısızca ve pervasızca yaptığı müdahaleler esnasında çekim yapan Reuters ve Anadolu Ajansı kameramanları, polis panzerinin hedef gözeterek kameramanlara tazyikli su sıkması sonucu yaralanırken kameraları da kırıldı,

Şişli'de güvenlik güçlerinin cop ve biber gazıyla etkisiz hale getirdiği bir kadın kaldırımında yatarken oradan geçen bir polis memurunun kadının başına doğru sert tekmeler attığı görüldü.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Süleyman Çelebi, yaşananların devlet terö-

rü olduğunu ifade etti. Çelebi "İstanbul Valisi, bu kenti yönetemiyor, derhal istifa etmelidir. Başbakan da istifa etmelidir" dedi.

Ankara'daki 1 Mayıs kutlaması ise geniş bir katılımı Sıhhiye Meydanı'nda yapıldı. Halkevleri ve ÖDP üyelerinin arama noktasında kendilerini aratmamak istemeleri üzerine güvenlik güçleri iler göstericiler arasında arbede çıktı. Güvenlik güçlerinin meydana gelen kısa süreli arbedede üzerine alandaki tüm kalabalığın üzerine biber gazı atması üzerine pek çok gösterici biber gazından etkilenerek meydanı terk etmek zorunda kaldı. Müdahale sonrasında bir kişinin hastaneye kaldırıldığı bildirildi.

Adana'da Uğur Mumcu Meydanı'nda düzenlenen 1 Mayıs kutlamaları sonrasında yürüyüş yapmak isteyen gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 16 kişi gözaltına alındı.

Güvenlik güçlerinin kullandığı göz yaşartıcı gaz bombalarından biri olan Defence Technology şirketinin ürettiği Spede-Heat CS Long Range özellikleri arasında, maruz kalan insanlarda gözde ve deride yanma hissi yaratması, göz yaşarması, burun tıkanması, burun ve boğazda şiddetli yanma, şursuzluk, baş dönmesi ve nefes darlığı yer alıyor. Aşırı ölçüde maruz kalındığında kusma ve şiddetli öksürüğe neden oluyor. Etkileri çoğunlukla kısa süreli olsa da özellikle deri hastalıkları bulunan kişilerde bu durumun kötüleşmesine yol açabiliyor. Polis ekiplerinin ise yukarıda özellikleri sayılan gaz bombalarından 5000 tane kullandığı bildirildi.

İstanbul'da 1 Mayıs'ta güvenlik güçlerinin aşırı ve orantısız güç kullanımı sonucu meydana gelen olayları İzmir'de protesto eden Halkevleri üyesi 12 kişi gözaltına alındı.

1 Mayıs mitingi sonrasında çıkan olaylarda gözaltına alınan 47 kişiden Halkevleri üyesi Eren Arslan ve Ulaş Yumrutepe adlı 2 kişi "görevli polise mukavemet ettikleri" iddiasıyla 3 Mayıs 2008'de tutuklanarak Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne konuldu.

Antalya'da 1 Mayıs kutlamasında "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 6 Mayıs 2008'de gözaltına alınan Yurtsever Demokratik Gençlik (YDG) üyesi Berivan Çelik, Enise Canda adlı 2 kişi 8 Mayıs 2008'de tutuklanarak İzmir'deki Bergama M Tipi Kadın Cezaevi'ne gönderildi.

Davalar

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Başkanı Süleyman Çelebi, 2007 yılı 1 Mayıs'ını İstanbul'da Taksim Meydanı'nda kutlama çağrısı yaptığı için hakkında Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "halkı gösteri yürüyüşüne kışkırttığı" iddiasıyla açılan davadan 1 Temmuz 2008'de beraat etti.

Toplam 23 polis memuru ve çok sayıda göstericinin yaralandığı Adana'daki 1 Mayıs kutlaması nedeniyle, 2'si tutuklu 43 kişinin yargılandığı davanın 22 Temmuz 2008'de görülen duruşmasında sanıklar için "hükümet emrine karşı gelmek ve adam yaralamak" suçlamalarıyla 122'şer yıl hapis cezası istendi. Mahkeme heyeti, tutuklu 2 sanığın tahliyesine karar verdi. Dinlenmeyen sanıklar ile 23 polisin ifadelerinin alınması için duruşma ertelendi.

Ece Temelkuran, "Cihat ve Darbe: 1 Mayıs'ı Anlamak", Milliyet, 2 Mayıs 2008.

Geçmiş olsun! 1 Mayıs günü İstanbul'da dayak yemiş, biber gazına maruz kalmış bütün işçilerin, öğrencilerin, siyasilere, sendika yöneticilerinin fiziksel ve manevi acısını paylaşıyorum. Maruz kaldıkları bu vahşi ve hıncı dolu muamele karşısında onların yanındayım. Hepsinin acısının geçmiş olmasını diliyorum.

Polis şiddeti olacağını biliyorduk. Engellemeye çalışacaklarını zaten söylemişlerdi. "Ayaklar" Taksim'e girmesin diye "başlar" ellerinden geleni yapacaklarını defaten belirtmişlerdi. Ama hükümetin, İstanbul'un merkezini, Türkiye'de darbe yapılmış gibi bir manzarayla süsleyeceğini bilmiyorduk.

Askerlerin, panzerlerin gelip böğrümüze oturacağını, polisin bombaları hastanelerde patlatacağını bilmiyorduk, bilemezdik. İşçiden, yoksuldan, öğrenciden bu denli rahatsız olduklarını, antidemokratik, insanlık dışı yüzlerini bu denli pervasızca sergileyeceklerini tahmin edemezdik. Şişli-Taksim hattı kan revan içindeyken muhafazakâr basın internetten gün içinde "Sağduyu kazandı" diyeceğini insan nasıl tahmin eder?

Muktedirin net cevabı

1 Mayıs'tan önce yazdığım yazıda "Göreceğiz" demiştim, "Hükümet zalimden mi yana, yoksuldan mı?" Demiştim ki "Göreceğiz; AKP demokrasiden mi yana, yoksa kendinden mi?"

Gördük. Şüpheye yer bırakmayacak kadar net bir cevap verildi bu sorulara. Ve fakat bazıları kendi takımlarının yaptığı penaltıyı görmek istemeyen gözü dönmüş taraftarlar hesabı, yeni yalanlarını hazırladılar. Daha 1 Mayıs sabahı gazetelerinden, yeni yalanlarını, insana afakanlar bastıran yeni 'teorinin' ne olacağını ilan etmişlerdi. Dün Zaman Gazetesi'nin internet sitesinde en güzel ifadesini buluyordu bu saçmalık:

"Eylemciler, Ergenekon Caddesi'nden söktükleri taşlarla polisleri saldırdı."

Yeni yalan

Bu göz kamaştırıcı zekâ gösterisi ve söz oyunuyla anlatmak istedikleri şu:

"Haşmetli hükümetimiz Taksim'de bir provokasyon olacağını biliyordu. Zavallı işçiler akılları böyle şeylere ermediği için, başta kahraman Tayyip Bey olmak üzere yılmaz hükümetimiz, onları kendilerine karşı bile korudu. Hükümetimizi devirmeye çalışan ve daha henüz ne olduğunu kimsenin anlayamadığı Ergenekon örgütü işçileri de hedef alıyordu."

Adım gibi eminim, yarın ve önümüzdeki günlerde bu şaheser meşrulaştırma harekâtını daha nadide örnekleriyle de izleyeceğiz. Ve dün söyledikleri gibi tekrar edecekler:

"Sağduyu kazandı!"

Darbenin gülbüz çocuğu

Sağduyu ne? İstanbul'un hapishaneye çevrilmesi. Sağduyu ne? Önceki günkü yazıda da söylediğim gibi, AKP'nin darbenin en gülbüz çocuğu olarak, saflarını devletin şiddetini kullanarak yoksula ve emekçiye karşı sıkılaştırması. Sağduyu ne? Fetullahçıların büyük oranda ele geçirdiği söylenen polis teşkilatının, askerle birlikte, haklarını isteyen emekçilerin üzerine çullanması.

Şimdi daha iyi anlaşılıyordur herhalde söylemek istediğim:

Türkiye'de demokrasi değil 'şirketokrasi' istiyorlar. Durmadan namaz kıлып şükreden işçiler ve keyiflerine bakan Müslüman zengin istiyorlar. Sadece daha çok tutuculaşmamızı değil, aynı zamanda sesimizi de hiç çıkarmayalım istiyorlar.

Cihat-darbe, ortaya karışık

Dün olan şudur:

AKP'nin ne olduğu, Türkiye'yi nereye götürmek istediği ortaya çıkmıştır. AKP'nin ne orduyla ne faşizmle bir sorunu vardır. Dün Taksim'de özenle hazırlanan fotoğraf bunu göstermektedir.

1 Mayıs 2008'le birlikte AKP'nin de kendi derin devletini yarattığı ortaya çıkmıştır. Artık bir değil, iki derin devletimiz var. Görülmüştür ki, işçilere karşı tek provokasyon bizzat AKP hükümeti tarafından hazırlanmıştır.

AKP dün Taksim'de kendilerini desteklemeyenlere karşı nasıl bir 'cihat' uygulayacağını göstermiştir. İktidarın cerahat akan bu yüzünü tüm Türkiye'ye ve dünyaya göstermenin bedeli olarak canları yanmış insanlara bir kez daha geçmiş olsun.

Fikret İlkiz, “1 Mayıs ve Toplantı Özgürlüğü”, <http://www.bianet.org>, 12 Mayıs 2008

Hukuka göre toplantı ve gösterilerin sınırlandırılmasında “gerçek bir tehlike”nin var olup olmadığına bakılmalıdır. Ancak o zaman devletin bu hakkı kısıtlaması haklı görülebilir. O halde 1 Mayıs’ta sorumluluk kimlere ait olmalı?

Toplantı özgürlüğü hakkı nedir?

Bir kahvenin önünde sekiz yıllık kesintisiz eğitimi ve zamları protesto etmek amacıyla masaya koyduğu 25 adet çiğ yumurtayı yiyen bir kişinin 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanuna muhalefet etmediğine ve ilginç bir tepki yöntemi olarak sergilenen bu eylemin suç olmadığına karar verilmiştir (Yargıtay 8 Ceza Dairesi E.1999/12623, K.2000/1357 sayılı ve 2.2.2000 günlü kararı).

1997’de alıcıların düşük fiyat vermesi üzerine zarar eden 500-600 kişilik domates üreticisinin ürünlerinin tarlada çürümeye bırakıldığına yetkililere duyurmak ve çözüm aramak amacıyla remörklü traktörleri karayoluna çekip domates dökerek karayolunu kısmen kapatmışlar ve yaptıkları konuşmalardan sonra eylemin amaca ulaştığı belirtilerek kendiliklerinden dağılmışlardır.

Yerel mahkeme 2911 sayılı Kanununa aykırılıktan mahkumiyet kararı vermişse de, Yargıtay suçun oluşmadığına ve domates üreticilerinin güvenlik güçleri tarafından “zor kullanılmadan” kendiliklerinden dağıldığını ve bu eylemin demokratik hakların elde edilmesine yönelik olduğuna karar vermiştir (Yargıtay 8. Ceza Dairesi 1997/10518- 11621 sayılı ve 9.9.1997 Tarihli kararı).

Aslında bu kararlar, demokrasinin varlık koşulu olan toplanma özgürlüğünün hukuka uygun olabilmesi için şekli yasal koşulların yerine getirilmesine gerek olmadığını gösteriyor. Güvenlik güçleri bu tür olaylarda kamu düzeninin devamı ile toplanma özgürlüğü arasında denge kurabilecek bir ölçütü tutturmalıdır.

Domates üreticilerinin yolu trafiğe kapatmaları ve yumurta yiyerek protestosunu gösteren kişinin eyleminde kamu düzeni bozulmuş olsa bile, kolluk güçlerinin “dengeli bir tutumla” toplanma özgürlüğü hakkını engellemediği anlaşılmaktadır.

Herkesin barışçı toplanma hakkı var

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nin (İHEB) 20. maddesinin 1. fıkrasında, herkesin barışçı toplanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi nin 21. maddesine göre; “Barışçıl bir biçimde” toplanma hakkı hukuk tarafından tanınır.

Bu hakkın kullanılmasına ulusal güvenliği veya kamu güvenliğini, kamu düzenini, sağlık veya ahlaki veya başkalarının hak ve özgürlüklerini koruma amacı taşıyan, demokratik bir toplumda gerekli bulunan ve hukuka uygun olarak getirilen sınırlamaların dışında başka hiçbir sınırlama konamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11. maddesinin 1. fıkrasında; “Herkesin asayışı bozmayan toplantılara” katılma hakkına sahip olduğu, 2. fıkrasında ise, bu hakkın demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğinin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabileceği belirtilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu’nun 10 Ekim 1979 tarihli kararında; Sözleşmenin 11. maddesinde gösterilen “barışçı toplanma hakkının” demokratik toplumda temel bir hak olduğunu belirtmiştir. “Bu hak bu niteliğiyle hem özel toplantıları, hem de cadde, yol ve geçitlerdeki toplantıları kapsar” ve tıpkı ifade özgürlüğüne benzer bir biçimde korunmalıdır.

Komisyon bu nitelikteki bir hakkın demokratik toplumun temellerinden biri olduğunu kabul etmiştir (Başvuru No: 8191/78 *Rassemblement jurassien-İsviçre Davasında*). O halde toplantı özgürlüğü temel bir haktır.

2001’de değiştirilmiş olan Anayasanın 34. maddesinde ise, AİHS’nin 11. maddesi ile örtüşecek şekilde; herkesin, önceden izin almadan, silahlı ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Bu hakkın ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabileceği ve kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği öngörülmüştür.

1 Mayıs’ın sorumluları kim?

Gösteri yürüyüşü düzenleyenler fiziksel şiddete maruz kalma korku ve endişesi duymadan hakkını kullanabilmelidir. Devlet toplantı özgürlüğünü sınırlandırmaya, iptal etmeye veya askıya almaya yetkilidir. Buna karşılık; bu hakkın etkili bir biçimde kullanılabilmesini sağlama konusunda pozitif yükümlülüğü vardır. Toplantı özgürlüğünü sağlamalıdır. Devlet bu hakkı kullanmak isteyenlerin hakkını korumakla görevlidir.

Toplantı ve gösterinin, bu düzenlemeler ve hakkın genel niteliği dikkate alınarak, Devletin müdahale etmemesi gereken bir özgürlük olduğu yorumu yapılabilirse de, Devlet bir yandan geçerli bir neden olmaksızın toplanma özgürlüğünü ihlal etmekten kaçınırken, diğer yandan da bu hakkın kullanılmasını sağlamak için gereken önlemleri de almak zorundadır. (Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı E. 2004/8-65 K. 2004/117 T. 11.5.2004)

Hukuka göre toplantı ve gösterilerin sınırlandırılmasında “gerçek bir tehlike”nin var olup olmadığına bakılmalıdır. Ancak o zaman devletin bu hakkı kısıtlaması haklı görülebilir. Çünkü; gösterilere uygulanan genel bir yasaklama, ancak bu gösterilerin daha az zorlayıcı tedbirlerle engellenemeyecek türden asayişsizliğe yol açması konusunda gerçek bir tehlike varsa haklı görülebilir. Yoksa, zor kullanma hukuka aykırıdır.

O halde 1 Mayıs 2008 olaylarında sorumluluk nasıl belirlenmeli ve kimlere ait olmalıdır?

5. 1 Eylül Dünya Barış Günü

Diyarbakır Barış Girişimi'nin 1 Eylül Dünya Barış Günü nedeniyle 31 Ağustos 2008'de İstasyon Meydanı'nda "Türkiye barışı için buluşuyor, Kürt sorununa demokratik çözüm" sloganıyla düzenleyeceği mitingin afişlerini Suriçi İlçesi'nde asan İlyas Efe, Nasır Eroğlu, Ahmet İhsan Özçelik adlı 3 DTP'linin gözaltına alındığı bildirildi.

31 Ağustos 2008'de Türkiye Barış Meclisi Diyarbakır Girişimi'nin düzenlediği "barış mitingi" nedeniyle hazırlanan "Türkiye jı bo aşitiya xwe dicive" (Türkiye barış için buluşuyor) yazılı davet bildirimleri ve afişler Bingöl'de yasaklandı. Demokratik Toplum Partisi Bingöl İl Örgütü'nün, el ilanlarının dağıtılması ve afişlerin asılmasına yönelik Bingöl Emniyet Müdürlüğü'ne yaptığı başvuruya Siyasi Partiler Yasası gereğinde Kürtçe kullanılmasının yasak olması gösterildi.

31 Ağustos 2008'de Adana Barış Girişimi'nin düzenlediği "Barış Mitingi"ne polis ekipleri yasadışı slogan atıldığı iddiasıyla müdahale ederek 10 kişiyi gözaltına aldı..

1 Eylül 2008'de Diyarbakır Barış Girişimi'nin düzenlediği mitinge de polis ekipleri müdahale etti ve mitinge katılanlar ile polis ekipleri arasında çatışma çıktı.

Davalar

28 Şubat 2008'de Beşiktaş 12. Ağır Ceza Mahkemesi, İstanbul Çağlayan'da 2006 yılında düzenlenen 1 Eylül Dünya Barış Günü etkinliklerine katıldıktan sonra tutuklanan Nurullah Keskin, İnan Bilen, Kadir Güler ile tutuksuz yargılanan Veysel Akdağ ve Erol Kandemir'e katıldıkları çeşitli miting ve basın açıklamalarında halay çekerken çekilen fotoğrafları delil göstererek "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla toplam 73 yıl 4 ay hapis cezası verdi.

İşçi ve Memur Eylemleri

TERSANE İŞÇİLERİ

İstanbul Tuzla Tersanelerinde son 8 ayda 18 işçinin hayatını kaybetmesi üzerine 27 Şubat 2008'de tersanelerde çalışan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Liman, Tersane, Gemi, Yapım-Onarım İşçileri Sendikası (Limter-İş) Genel Başkanı Cem Dinç'in de arala-

rında bulunduğu, çeşitli sendika ve sivil toplum örgütlerinin de desteklediği yaklaşık 4000 kişilik grup iş kazalarını protesto etti. Polis ekipleri gruba müdahale ederek, 120 eylemciyi gözaltına aldı. DİSK'in çadır, uyku tulumu ve grev malzemeleri taşıyan kamyonuna polis ekipleri el koydu, kamyon şoförünü gözaltına aldı. İHD İstanbul Şubesi'ne göre, sabah gözaltına alınan işçi ve sendikacılardan 15'i yaralandı. Yaklaşık bir saat sonra aynı yerde toplanan çeşitli sendikalara üye işçiler ile bazı sivil toplum örgütleri temsilcileri, oturma eylemi başlatarak yolu trafiğe kapattı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, Limter-İş Sendikası'nın düzenlediği Tuzla eyleminde yaşanan gerginlikle ilgili soru üzerine "ne eylemi, biz anlamıyoruz. Duyulacaksa duyuldu. Meclis'te araştırma komisyonu kuruldu, insan hakları komisyon kurdu, çalışma, aile, sosyal komisyon kurdu, bakanlık olarak müfettişlerimiz orada. Türkiye'nin gemi sanayinden çıkması isteniyorsa bilemiyorum. Yatıyoruz Tuzla, kalkıyoruz Tuzla" dedi.

Liman, Tersane, Gemi Yapım ve Onarım İşçileri Sendikası (Limter-İş) Genel Sekreteri Kamber Saygılı'nın da aralarında bulunduğu 5 sendika üyesi, 3 Mayıs 2008'de İstanbul Tuzla tersaneler bölgesine gelen Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmek isteyince güvenlik şeridinin ihlal ettikleri gerekçesiyle gözaltına alındı.

16 Haziran 2008'de İstanbul'da Tuzla Tersanesi'nde yapılacak grevi duyurmak amacıyla 2 Haziran 2008 sabahı İçmeler 1. Köprü'de afiş asan 3 kişi gözaltına alındı.

16 Haziran 2008'de İstanbul'da Tuzla Tersanesi'nde yapılacak grevi duyurmak amacıyla 4 Haziran 2008'de Tuzla'da bildiri dağıtan Kenan adlı bir kişi jandarma ekipleri tarafından gözaltına alındı. Gözaltına alınan işçinin jandarma erlerinin fizikî saldırısına maruz kaldığı bildirildi.

İstanbul'da Tuzla tersane işçilerinin 16 Haziran 2008'de yapacağı greve destek vermek için 15 Haziran 2008'de Bursa'da yapılan eyleme çevik kuvvet ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 36 kişi gözaltına alındı. Müdahale sırasında cop ve biber gazı kullanan güvenlik güçlerinin göstericileri tartakladığı ifade edildi.

30 Haziran 2008'de Kocaeli'de, 183 gündür grevde olan Kocaeli Üniversitesi'nin Otel, Lokanta,

Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası (OLEYİS) üyesi çalışanlarından 15'i, üniversite yönetiminin jandarma ekiplerine izin vermesi üzerine darp edilerek gözaltına alındı.

17 Temmuz 2008'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne grev kararı asmak için Edirnekapı'dan Saraçhane'ye yürümek isteyen Türkiye Belediyeler ve Genel Hizmetler İşçileri Sendikası'na (Belediye-İş) üye yaklaşık 2.000 işçiye polis ekipleri tazyikli su, biber gazı ve copla müdahale etti. Müdahalenin ardından polis ekipleriyle yapılan pazarlık sonucu topluluk adına bir grup, Büyükşehir Belediyesi'nin kapısına grev kararını astı.

6. Sosyal Hak Eylemleri

İstanbul Halkevi Başkanı Avukat Oya Ersoy, Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası yasa tasarısı konulu bildiri dağıtan "Herkes Sağlık, Güvenli Gelecek Platformu" üyelerini engellemek isteyen polis ekiplerinin, 3 kişinin kafasına silah dayadığını ve havaya ateş açtığını belirtti. Ersoy tarafından yapılan yazılı açıklamada, "Herkes Sağlık, Güvenli Gelecek Platformu" tarafından yaklaşık 10 gündür İstanbul'un çeşitli yerlerinde halkı bilgilendirmek amacıyla bildiri dağıtıldığı belirtilerek olayı şöyle aktardı: "11 Ocak 2008 günü saat 18.00 ile 18.30 arasında 4. Levent metro istasyonunun Emniyetevler ve Yeni Levent çıkışlarında Gültepe ve Sarıyer Halkevi üyeleri ile Eğitim-Sen 3 No'lu şube üyeleri tarafından bildiri dağıtıldı. Dağıtım bitmek üzereyken kalabalık bir sivil polis grubu bildiri dağıtan 3 kişiyi yere yatırıp kafasına silah dayayarak kelepçe taktı. Diğer arkadaşların olaya müdahale etmesi üzerine polisler havaya 3 el ateş açıp silahlarını üzerlerine doğrulttuğu 3 Halkevciyi gözaltına aldı."

Adana'da 1 Şubat 2008'de Halkevleri üyelerinin Türkiye'deki demiryollarının güvensiz olduğunu öne sürerek gerçekleştirdiği protesto eyleminde, kendilerini raylara zincirleyen 2 kişi gözaltına alındı. Halkevleri üyeleri, Adana Tren Garı önünde toplanarak, Kütahya'daki tren kazasının ardından hükümetin ulaştırma politikasına tepki gösterdi. Halkevleri Adana Şube Başkanı Osman Erkut, demiryollarına yeterince yatırım yapılmadığını öne sürerek, mevcut ray ve vagonlarla güvenli taşımacılığın mümkün olamayacağını iddia etti.

Diyarbakır'da Eğitim-Sen bölge şubelerinin katılımıyla 13 Nisan 2008'de düzenlenen SSGSS mitingi sonrası 8 kişi gözaltına alındı.

15 Nisan 2008'de İstanbul Boğaziçi Köprüsü'nde, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) Kanunu'nda değişiklik öngören tasarımı protesto etmek isteyen Halkevleri üyesi gruba polis ekipleri müdahale etti. Polis memurlarının göstericileri darp ettiği ve biber gazı kullandığı müdahale sonrasında 33 kişi gözaltına alındı.

17 Nisan 2008'de İstanbul'da Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi Yüksel Bulut, Selvinaz Göçmez ve İsmet Maden adlı 3 kişi, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) yasa tasarısına karşı eylem yaptıkları için gözaltına alındı.

12 Ekim 2008'de İstanbul'da Mecidiyeköy Metro İstasyonu çıkışında Adalet ve Kalkınma Partisi'ni protesto etmek için toplanan Halkevleri üyesi grubun yürütmesine izin vermeyen polis ekipleri gruba müdahale ederek 34 kişiyi gözaltına aldı.

24 Ekim 2008'de İstanbul'da Taksim Meydanı'nda Adalet ve Kalkınma Partisi karşıtı gösteri yapan Öğrenci Kolektifleri üyesi öğrencilere polis ekipleri müdahale etti. Müdahale sırasında öğrencileri fizikî saldırıda bulunan ve silah çeken polis ekipleri 8 öğrenciyi gözaltına aldı.

27 Ekim 2008'de Ankara'da Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Merkezi önünde hükümeti protesto etmek için oturma eylemi yapan Halkevleri üyesi grubuna müdahale eden polis ekipleri 27 kişiyi gözaltına aldı.

22 Kasım 2008'de Ankara'da, doğalgaza yapılan zamları protesto etmek için Halkevleri üyelerinin Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş'nin girişinde yaptıkları basın açıklaması sona erdiği sırada, grubun arka sıralarında bulunanlarla kurumda çalışan güvenlik görevlileri arasında arbede yaşandı. Bunun üzerine çevik kuvvet, cop kullanarak gruba müdahale etti. Arbedede Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş'nin giriş kapısındaki camlar kırıldı. Halkevleri üyeleri kendilerine müdahale eden güvenlik görevlilerinin gözaltına alınması için bir süre oturma eylemi yaptı. Halkevleri Genel Merkezi'nden Avukat Cem Erkat, güvenlik görevlileri hakkında pazartesi günü suç duyurusunda bulunacaklarını bildirdi.

Dava

4 Ocak 2008'de Ankara'da, toplu taşıma ücretlerine yapılan zammı protesto eden Halkevleri üyesi 20 kişi hakkında, "dağılmaları yönündeki uyarıya karşın güvenlik güçlerine zor kullandıkları, izinsiz toplantı ve gösteri yaptıkları" gerekçesiyle 3'er yıldan 5'er yıla kadar hapis istemiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. İddianamede, şüphelilerin, bildirimsiz gösteri düzenlediklerini ancak güvenlik güçlerinin "hoşgörüsü" gösterdiği ifade edilerek, Halkevleri üyelerinin Kızılay Ziya Gökalp Caddesi'ndeki otobüs durağına gittikleri belirtildi. Belediye otobüsüne kart kullanmaksızın bindikleri, ulaşım aracını engelleyerek, yolcuların güvenliğini tehlikeye düşürdükleri, eylemlerinin yasalarla korunan toplantı özgürlüğünün dışına çıkarak, suç oluşturduğu belirtildi.

20 kişinin "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu"na muhalefet etmekten Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 17 Mart 2008'de yargılandıkları davada beraat kararı verildi.

15 Ocak 2008'de Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) tarafından Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı'nı protesto etmek amacıyla İzmir'den Ankara'ya düzenlenen yürüyüşü organize eden sendikacılar Ali Başaran, Azad Fazla, Hacay Yılmaz, Murat Yılmaz, Bedri Arık, Mehmet Aslan ve Musa Çam hakkında Balıkesir Cumhuriyet Savcısı, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 53/1. maddesi uyarınca sendika yönetiminden çıkarılmalarını ve 1 yıl 6 ay ila 3 yıl arasında hapis cezası istedi.

7. Savaş ve Nükleer Enerji Karşıtı Eylemler**• 12 Eylül Askeri Darbesi'nin Yıldönümü**

Darbe Karşıtı Platform'un, 12 Eylül Darbesi'nin yıldönümünde 12 Eylül 2008'de Ankara'da gerçekleştirdiği eyleme sivil polis memurları tarafından ateş açıldı. Eylemcilere 3 kişinin ateş açtığı belirlenirken 2'sinin polis memuru olmadığı iddia edildi. Darbe Karşıtı Platform'da yer alanların söz konusu 3 kişiye müdahale etmesi üzerine çıkan arbede de Zafer Algül adlı kişi polis ekipleri darp edilerek gözaltına alındı. Aldığı darbelerden dolayı yaralanan Algül, Hacettepe Üniversitesi Hastanesi Acil Servisi'nde tedavi altında alındı.

• Barışa Özgürlük Yürüyüşü

DTP'nin Hakkâri Yüksekova'da 5 Mart 2008'de düzenlediği ve yaklaşık 8 bin kişinin katıldığı "Barışa Özgürlük Yürüyüşü"nde göstericiler ile polis ekipleri arasında arbede çıktı, 6 kişi gözaltına alındı.

• Halepçe Katliamı

Halepçe Katliamı'nın 20. yıldönümü nedeniyle Aydın'da gerçekleştirilen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle Mahir İvdil, Melek Çalışkan, Hakkı Özpolat, Haşim Özpolat, Cengiz Bozan, Ümit Ölçer, Sevim Devrim, Gökhan Gölaç, Mahmut Çelik, Deniz Atalay, Serkan Sayın ve Güney Demir adlı 12 kişi 19 Mart 2008'de gözaltına alındı.

16 Mart 2008'de Aydın'ın Söke İlçesi'nde Halepçe katliamının 20. yıldönümü nedeniyle gerçekleştirilen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 19 Mart 2008'de evlerine yapılan baskında gözaltına alınan S.S., H.Ö., Mahir İvdil, Melek Çalışkan, Hakkı Özpolat, Cengiz Bozan, Umut Ülker, Sevim Devrim, Gökhan Kılıç, Mahmut Çelik, Deniz Atalay ve Güney Demir adlı 12 kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 21 Mart 2008'de tutuklanarak Aydın E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

4 Mayıs 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde evlere baskın düzenleyen polis ekipleri, 16 Mart 2008'de Halepçe Katliamı'nın yıldönümü nedeniyle yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 30 kişiyi gözaltına aldı.

• "Halkların Kardeşliği ve Demokrasi" Mitinği

İzmir Valiliği, 26 Ekim 2008'de düzenlenmek istenen "Halkların Kardeşliği ve Demokrasi" mitingine provokasyon olabileceği iddia ederek izin vermedi. Valilik gerekçesinde, "bu nedenle 25-29 Ekim arasında da Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sebebiyle gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantısı, 29 Ekim 2008'den sonraki bir tarihte ve Gündoğdu Meydanı dışında, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca valiliğimizce önceden belirlenen, onaylanan ve alışılmış vasıtalarla ilan edilen başka bir alanda düzenlenmek üzere müracaat edilmesi halinde değerlendirilmek üzere ertelenmiştir" denildi.

26 Ekim 2008'de İzmir'de yapılan "Halkların Kardeşliği ve Demokrasi" mitingine polis ekipleri valiliğin mitingi yasakladığı gerekçesiyle müdahale etti. Konak Meydanı'nda yapılan basın açıklamasının ardından gruba cop ve biber gazıyla müdahale eden polis ekipleri 9 kişiyi gözaltına aldı.

İzmir'de 26 Ekim 2008 günü katıldıkları basın açıklamasının ardından yürüyüşe geçen kitleye yapılan müdahale sonucu gözaltına alınan 9 kişiden, R.D. adlı üniversite öğrencisi, "polis mukavemet ettiği" ve "yasadışı slogan attığı" gerekçesiyle tutuklandı.

• Irak'ın İşgalini Protesto

20 Mart 2008'de Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde Yurtsever Cephe üyesi bir grup öğrencinin, Irak'ın işgalinin 5. yılı nedeniyle yaptıkları basın açıklamasına özel güvenlik görevlileri ve jandarma ekipleri, üniversite yönetiminin izin vermesi üzerine müdahale etti. Özel güvenlik görevlilerinin yere yatırdıkları öğrencileri dövdükleri bildirildi. Olaylara müdahale eden jandarma ekiplerinin de öğrencilere cop ve tüfek dipçikleri fizikî saldırıda bulunduğu görüldü. Çıkan olayların ardından jandarma ekipleri 16 öğrenciyi gözaltına aldı.

• Nükleer Santral Karşıtı Eylemler

14 Haziran 2008'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın toplu açılışlar için Sinop'ta bulunduğu sırada "Nükleer Karşıtı Platform" üyelerinin Erdoğan'ı protesto etmek için yürümek istemeleri üzerine eyleme müdahale eden polis ekipleri 20 kişiyi gözaltına aldı.

21 Ağustos 2008 günü Sinop'ta nükleer santral kurulmasını protesto eden 11 kişi Sinop Emniyet Müdürlüğüne bağlı ekipler tarafından gözaltına alındı.

23 Ağustos 2008'de Sinop'a nükleer enerji karşıtı eylem için gelen 70'i yabancı 200 kişi buldukları kamptan çıkartıldı. Sinop Valiliği nükleer karşıtı eylemlerin şehrin imajını ve huzurunu kaçırmaya başladığını gerekçe göstererek, Sarıkım Doğal Hayatı Koruma Alanı'nda gerçekleşen Ekotopya Uluslararası Çevreciler Buluşma Kampı'nı dağıttı, protesto gösterisi yapan çevrecilere polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu ise 32 kişi gözaltına alındı.

"Küresel Eylem Grubu" ve Greenpeace üyesi bir grup, 24 Eylül 2008'de yapılacak nükleer santral ihalesini 23 Eylül 2008'de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı önünde protesto etti. Bakanlık önüne gelen grup adına açıklama yapan Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Kampanyası Sorumlusu Koray Diker, Türkiye'nin enerji ihtiyacına gerçek çözümlerin üretilmesi gerektiğini söyledi. "Nükleere Hayır" pankartının da açıldığı eylem sırasında, siyah tulum giyen bir grup, Bakanlık önünde yere yatarak ölü taklidi yaptı. Bir süre eylemlerini sürdüren grup, daha sonra çevik kuvvet tarafından çember içine alındı. Güvenlik güçleri, "eylemin yasadışı olduğu, bunu sona erdirip bakanlık önünden ayrılmaları, aksi halde gözaltına alınacakları" uyarısında bulundu. Bakanlık önünde eylem 34 kişi, uyarıyı dikkate almadıkları gerekçesiyle gözaltına alınarak Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

• "Ortak Düşman Amerika'dır" Kampanyası

Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) İstanbul Temsilciliği'nin 23 Ocak 2008'de Taksim Tramvay Durağı'nda "Ortak Düşman Amerika'dır" konulu basın açıklamasına polis ekipleri müdahale etti ve 6 kişiyi gözaltına aldı.

Antalya'da Haklar ve Özgürlükler Cephesi'nin "Ortak Düşman Amerika'dır" kampanyası çerçevesinde afiş asmak isteyen 2 kişi 25 Ocak 2008'de tutuklandı.

İdil Kültür Merkezi'nin 17 Şubat 2008'de Bursa'da düzenleyeceği "Ortak Düşman Amerika" etkinliğinin afişlerini 5 Şubat 2008'de asmak isteyen HÖC üyesi 3 kişiye, izinsiz afiş astıkları gerekçesiyle 150'er YTL para cezası verildi.

Malatya'da 17 Şubat 2008'de sabah saatlerinde Malatya HÖC üyesi Adem Yıldız ve Erhan Yavuz "Ortak Düşman Amerika'dır" kampanyasının pankartını astıkları gerekçesiyle polis memurları tarafından dövülerek zorla gözaltına alındıklarını savundular. Gözaltında on saat elleri arkadan kelepçeli bir şekilde kaldıklarını belirten Yıldız ve Yavuz, kaba dayığa maruz kaldıklarını söyleyerek özellikle başlarına vurularak yaralanmalarına neden olduğunu belirttiler. Polise mukavemetten ve izinsiz pankart asmaktan ve kimlik ibraz etmedikleri gerekçesiyle savcılığa sevk edilen Yıldız ve Yavuz'un serbest bırakıldığı bildirildi.

1 Mart 2008'de Ankara'da "Ortak Düşman Amerika'dır" afişi asan 4 kişi gözaltına alındı. Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi 4 kişi, Kabahatler Kanunu'na aykırı davranışları gerekçesiyle para cezası kesilerek serbest bırakıldı.

Hatay İskenderun'da 2 Mart 2008'de "Ortak Düşman Amerika'dır" afişi asan Cemal Andaç Yılmaz ve Seval Aracı adlı 2 kişi jandarma ekipleri tarafından gözaltına alındılar. Gözaltındaki HÖC üyeleri Kabahatler Kanunu'na aykırı davranışları gerekçesiyle 150'er YTL para cezası kesilerek serbest bırakıldılar. Yılmaz ve Aracı gözaltında kötü muamele gördüklerini savundu.

• Sınır Ötesi Operasyon

Van'ın Başkale İlçesi'nde sınır ötesi operasyonları protesto eden bildiriler dağıttıkları iddiasıyla 1 Ocak 2008'de evleri basılan 2 kişi gözaltına alındı.

Şırnak'a yapılması planlanan "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü"ne Manisa'dan katılacak yürüyüşçüleri taşıyan otobüse 2 Şubat 2008'de Manisa Emniyet Müdürlüğü tarafından el konuldu.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) tarafından düzenlenen "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü"ne katılarak Şırnak'ın Kasrik Beldesi'ne giden DTP Erzurum Merkez İlçe Başkanı Erdal Özakçıl, Berjin Demirkaya, Nevzat Çavuş, Hulusi Polat ve Murat Diken, 6 Şubat 2008'de Çat İlçe merkezi girişinde jandarma ekipleri tarafından durdurularak gözaltına alındı. DTP Erzurum İl Başkanı Osman Özbey, PM Üyesi Bedri Fırat ve il üyesi Ahmet Çoban da Erzurum kent girişindeki özel harekât noktasında durdurularak gözaltına alındı.

Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Şırnak'a yaptığı "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü"ne Mardin'in Nusaybin İlçesi'nden katılan Abdullah Akyüz, 6 Şubat 2008'de dönüş yolunda gözaltına alındı.

Erzurum'un Karayazı İlçesi'nde Demokratik Toplum Partisi (DTP) İlçe Başkanı Fuat Arslan'ın evine 8 Şubat 2008'de polis ekipleri baskın düzenleyerek arama yaptı. Arslan, Şırnak'ta düzenlenen "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü"ne katılım çağrısında bulun-

duğu için tehdit edildiğini savunarak olayla ilgili savcılığa başvuracağını söyledi.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Şırnak'ta düzenlediği "Operasyonlara Karşı Demokratik Çözüm Yürüyüşü" için Şırnak'a giderken polise taş attıkları ve polis aracına zarar verdikleri iddia edilen 12 kişi, 9 Şubat 2008'de gözaltına alındı.

1 Mart 2008'de Diyarbakır'da, 25 Şubat'ta sınır ötesi operasyonu protesto edenlerden 8'i tutuklandı.

Ağrı Doğubayazıt'ta 27 Şubat 2008'de kara harekâtının protesto edildiği gösterilerde gözaltına alınan 60 kişiden Nuri Çelik, Nizamettin Ardin, Fehim Aydın, Enver Yaşmin, Mustafa Ekrem, Barış Kaker, Ahmet Temel ve Mehmet Akkuş adlı 8 kişi, 29 Şubat 2008'de Doğubayazıt Sulh Ceza Mahkemesi'nce "yasadışı slogan atmak" ve "devlet malına zarar vermek" suçlarıyla tutuklandı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği sınır ötesi operasyonu protesto etmek için Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) 26 Şubat 2008'de yaptığı basın açıklaması sonrası çıkan olaylarda gözaltına alınanlardan 3 Mart 2008'de 3 kişinin daha tutuklanmasıyla beraber "2911 sayılı gösteri ve yürüyüş kanunu'na muhalefet", "görevli memura mukavemet" ve "kamu malına zarar vermek" suçlarından tutuklanarak Van F Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderilenlerin sayısı 11'e ulaştı.

2 Mart 2008'de Batman'da TSK'nin Irak'ın kuzeyine 21 Şubat 2008'de başlattığı sınır ötesi operasyonu yapılan basın açıklamasıyla protesto eden gruba polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alınan 13 çocuktan 4'ü, "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla tutuklanarak Batman M Tipi Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde düzenlenen sınır ötesi operasyonları protesto eylemine katıldıkları gerekçesiyle Mithat Yılmaz, Cuma Yalçın Şükran Erol, Seyfettin Salgın, Mehmet Bilge, Kahraman Yılmaz adlı 5 kişinin, 5 Mart 2008'de Kızıltepe İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldükleri belirtildi.

DTP Batman İl Örgütü tarafından 2 Mart 2008'de düzenlenen sınır ötesi operasyonları protesto

eylemi sırasında gözaltına alınan 21 kişiden 7'si "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 5 Mart 2008'de tutuklanarak Batman M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

7 Mart 2008'de Mersin'de TSK'nin HPG'ye yönelik operasyonlarını protesto ettikleri gerekçeyle 6 kişi gözaltına alındı.

10 Mart 2008'de Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde 21 Şubat'ta düzenlenen sınır ötesi kara harekâtını ve Van Erciş'teki 8 Mart kutlamalarında Mehmet Deniz'in öldüğü olayları protesto eden gruba polis ekipleri havaya ateş açarak ve gaz bombalarıyla müdahale etti. Müdahale sonrasında çok sayıda kişi gözaltına alındı.

Mardin Kızıltepe ve Nusaybin'de sınır ötesi kara harekâtını protesto eylemlerine katıldığı gerekçeyle gözaltına alınan 33 kişiden 27'si 8 Mart 2008'de tutuklanarak Mardin Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

19 Mart 2008'de Muş, Bulanık ve Malazgirt'te yapılan ev baskınlarında 4 Mart 2008'de Muş'ta sınır ötesi operasyonu protesto etmek amacıyla yapılan yürüyüşe katıldıkları gerekçeyle 23 kişi gözaltına alındı.

5 Mart 2008'de Aydın'da DTP'nin sınır ötesi operasyona ilişkin yaptığı basın açıklamasında slogan attıkları iddiasıyla 20 Mart 2008'de gözaltına alınan 12 kişi "yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" suçlamasıyla aynı gün tutuklandı.

8. Çeşitli Toplantı ve Gösteriler

• Anadilde Eğitim

Van'da 22 Eylül 2008'de düzenlenen "anadilde eğitim yürüyüşü"nin ardından Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin yaptığı ev baskınlarında 6 kişi gözaltına alındı.

Aydın'ın Ovaeymür Beldesi'nde "anadilde eğitim" kampanyasına ilişkin bildirimleri dağıtırken 13 Ekim 2008'de gözaltına alınan Burhan Duygu, Fırat Karaman ve Ferhat Kabak adlı 3 kişi, 14 Ekim 2008'de çıkarıldıkları mahkeme tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla tutuklandı.

16 Ekim 2008'de Dicle Üniversitesi'nde (DÜ) "anadilde eğitim" talebiyle yapılan yürüyüşe katıldıkları gerekçeyle 50 öğrencinin gözaltına alındığı öğrenildi.

Dicle Üniversitesi'nde (DÜ) 4 Kasım 2008'de düzenlenen "Anadilde Eğitimin Önemi" konulu panele katıldıkları gerekçeyle 12 öğrenci 5 Kasım 2008'de gözaltına alındı.

Dicle Üniversitesi'nde 4 Kasım 2008'de düzenlenen "Anadilde Eğitimin Önemi" konulu panel sonrası 5 Kasım 2008'de gözaltına alınan 12 öğrenciden 5'i "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 7 Kasım 2008'de tutuklanarak Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

• Anneler Günü

11 Mayıs 2008'de Siirt'te Anneler Günü nedeniyle düzenlenen basın açıklamasında, metni okuduğu için gözaltına alınan Hatice Kırşan, 12 Mayıs 2008'de Siirt 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla tutuklanarak Siirt E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

• 19 Mart 2008'de Kentsel dönüşüm kapsamında bulunan İstanbul Maltepe Başbüyük Mahallesi'nde yıkım çalışmaları için çevik kuvvet ekipleri eşliğinde gelen iş makinelerini mahalleye sokmak istemeyen mahalleliler ile polis ekipleri arasında çıkan olaylarda 10 kişi yaralandı, 8 kişi de gözaltına alındı.

• 24 Nisan 2008'de Denizli'de, birikmiş paralarını alamayan işçiler, belediye başkanı Nihat Zeybekci'nin makam odası önünde oturma eylemi yapmak istedi. Eyleme müdahale eden belediyenin güvenlik görevlileriyle işçiler arasında arbede de 1 işçi yaralandı. Emniyet güçlerinin müdahalesi sonucu ise 12 işçi gözaltına alındı.

• Türkiye Barış Meclisi Siirt Çalışma Grubu, İnsan Hakları Derneği (İHD) ve Siirt Barosu'nun ortaklaşa düzenlediği "Çok Kültürlülük ve Yeni Anayasa" paneli için Siirt'te salon verilmemesi yüzünden etkinlik Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde yoğun güvenlik önlemleri altında 13 Ocak 2008'de gerçekleştirildi. Siirt Kültür Müdürlüğü'nün salonu için yapılan başvuruyu Siirt Valiliği "uygun değildir" gerekçeyle reddetti.

• 28 Mayıs 2008'de Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nin (OMÜ) düzenlediği "Türkiye ve Dünya" konulu söyleşiye davetli olarak gelen eski cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i protesto eden 6 kişi gözaltına alındı.

• Elazığ'da "Uyuşturucuya Kumara Yozlaşmaya Karşı Gücümüz Birliğimizdir" adıyla 20 Haziran 2008'de düzenlenmesi planlanan etkinlik, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırı olduğu gerekçesiyle Elazığ Valiliği tarafından 17 Haziran 2008'de yasaklandı.

• Batman'ın Gercüş Belediyesi tarafından düzenlenen yaz eğlencesi programında "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla 4 kişi 26 Ağustos 2008'de gözaltına alındı. Gözaltına alınan 2'si çocuk 4 kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle tutuklanarak Midyat M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

• 15 Ekim 2008'de, Cihan Şan'ın yazdığı ve Aydın Orak'ın oynadığı, Musa Anter'in hayatını anlatan "Araf" adlı Kürtçe tiyatro oyunu, İzmir Konak Belediyesinin aylık etkinlik programında yer almasına rağmen, Valilik ve Emniyet Müdürlüğü tarafından yasaklandı.

Konak Belediyesi'nde çalışan bir yetkili Valilik ve Emniyet Müdürlüğü'nün bu yasağı istediğini söyledi ve şunları belirtti: "Emniyet yetkilileri oyuna gelecek seyircilerin slogan atacaklarını ve provokasyona sebep olacaklarını söyledi. Emniyet yetkilileri bize, 'eğer icap ederse, Kültür Merkezi binası önünü çevik kuvvet ekiple riyle dolduracağız, ama yine de oyuna müsaade etmeyeceğiz' dedi"

• Ahmet Aslan'ın Tunceli'de 21 Kasım 2008'de vermesi planlanan konser Tunceli Valiliği tarafından 19 Kasım 2008'de güvenlik gerekçesiyle iptal edildi.

• 25 Kasım Kadın Platformu üyesi kadınların 25 Kasım 2008'de İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'ndeki Galatasaray Meydanı'nda "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü" dolayısıyla açtığı sergideki şiddeti anlatan materyaller, sergi için izin alınmadığı gerekçesiyle polis ekipleri tarafından toplandı.

• Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 24 Kasım 2008'de Viranşehir Belediyesi Kültür ve Sanat Merkezi'nde düzenlenen barış yemeğine katılan ve yemek çıkışında sivil polis memurları tarafından gözaltına alınan DTP'li Belediye Meclis Üyesi Halil Doğan, "yasadışı örgüt propagandası" yaptığı gerekçesiyle 26 Kasım 2008'de tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

• Muğla'da çalışmalarını sürdüren amatör tiyatro grubu Duvar Sahnesi'nin Hrant Dink'i anmak amacıyla 14 Şubat 2008'de Sınırsızlık Meydanı'nda oynamak istediği Hrant Dink'in son yazısından alıntılarla oluşturdukları oyun, polis ekipleri tarafından engellendi. Valilikten izin alınmadığı gerekçesini gösteren polis ekiplerinin oyuncularını, "bu şekilde oynarsanız kendiniz bilirsiniz; işleme derhal başlarız; sonuçlarına katlanırsınız diyerek" tehdit ettiği savunuldu.

• 19 Aralık 2007'de Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi önünde yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 25 Ocak 2008'de gözaltına alınan 5 kişiden 3'ü 29 Ocak 2008'de tutuklandı.

• **Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Güneydoğu Ziyareti**

1 Kasım 2008'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Van'a gelişini protesto eden göstericilere polis ekipleri, biber gazıyla müdahale etti. Çıkan olaylarda yoldan geçen bir kişi ağır yaralandı, 44 kişi gözaltına alınırken, 13 kişi yaralandı, 6 araç da yakıldı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 2 Kasım 2008'de Hakkâri'ye gelişini protesto eden gruba güvenlik güçlerinin ateş açması sonucu Nadir Çakı, polis panzerinin çarpması sonucu Sinan Çiftçi (14) ağır yaralandı. Müdahalede 5'i polis memuru toplam 11 kişi yaralandı, 50 kişi gözaltına alındı.

Recep Tayyip Erdoğan'ın 2 Kasım 2008'deki Hakkâri gezisini protesto amacıyla yapılan gösterilerin ardından çıkan olaylarda gözaltına alınan Süleyman Akboğa, İdris Engin, Engin Turan ve İsmail Demir adlı 4 kişi, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle tutuklandı.

Van'da 1 Kasım 2008'de düzenlenen gösteride gözaltına alınan 43 kişiden 7'si "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 4 Kasım 2008'de tutuklandı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 20 Ekim 2008'deki Diyarbakır gezisi sırasında Erdoğan'ı protesto gösterilerine katıldıkları ve güvenlik güçlerine molotofkokteyli attıkları gerekçesiyle tutuklanan 5'i ilköğretim okulu öğrencisi 6 çocuk hakkında "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri"

suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 314/2. maddesi uyarınca 10'ar yıl; Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) 7/2. maddesi uyarınca "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 5'er yıl; 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 33/c maddesi uyarınca "dağılma sırasında güvenlik güçlerine silah veya araçlarla mukavemet ettikleri" suçlamasıyla 8'er yıl olmak üzere toplam 23 yıla kadar hapis cezası istemiyle 13 Kasım 2008'de dava açıldı.

1 Kasım 2008'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Van'ı ziyaret etmesini protesto eden gösterilere katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan üç kişiden ikisi 13 Kasım 2008'de tutuklandı.

Emrah Şen, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Van'a yaptığı ziyaret sırasında gerçekleştirilen protesto eylemlerine katıldığı gerekçesiyle, 19 Kasım 2008'de, Van'da gözaltına alındı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 1 Kasım 2008'deki Van ziyaretini protesto ettikleri için gözaltına alınan ve 21 Kasım 2008'de adliyeye sevk edilen 7 kişiden 5'i tutuklandı.

- Şırnak'ın Güçlükönak İlçesi kırsalında TSK'nin 24 Kasım 2007'de düzenlediği operasyonda ölen HPG'li Hediye Kurhan'ın 5 Mart 2008'de Siirt'te düzenlenen cenaze törenine polis ekiplerinin müdahalesi sonrası 6 kişi yaralandı.

- 12 Eylül 2008'de Bitlis'te güvenlik güçleriyle girdiği çatışmada ölen İranlı HPG militanı Şirzat Paşayı'nın cenazesinin İran'a götürülmesinin engellendiği iddiaları üzerine Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde düzenlenen protesto gösterisine müdahale eden polis ekipleri 2 kişiyi gözaltına aldı.

- 19 Ocak 2008'de İstanbul İstiklal Caddesi'nde Hrant Dink cinayetini protesto eden grupla polis ekipleri arasında çıkan çatışmada, bir polis memurunun açtığı ateş sonucu, caddede yürüyen bir kişi ayağından vurularak yaralandı (bkz. Yaşam Hakkı). Çıkan olaylar sonucu gözaltına alınan 14 kişi 20 Ocak 2008'de serbest bırakıldı. Avukatlar gözaltına alınanların kötü muameleyle maruz kaldıklarını açıkladılar.

- 23 Ocak 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde "İmralı Cezaevi kapatılsın" pankartıyla yapılmak istenen gösteriye güvenlik güç-

leri izin vermedi. Yüksekova Kaymakamı ve Belediye Başkanı'nın görüşmeleri sonucu pankartsız gerçekleştirilen eyleme polis ekipleri slogan atıldığı gerekçesiyle biber gazıyla müdahale etti ve müdahale sonrasında gözaltına alınan 2 kişi "2911 sayılı yasaya muhalefet"ten tutuklandı.

- Ankara'da 8 Ocak 2008'de sabaha karşı evlerin basılması sonucu, 10 Aralık 2007'de öldürülen Kevser Mirzak'ın cenazesine veya anmasına katıldıkları gerekçesi ile gözaltına alınan 14 kişiden 12'si "suçu veya suçluyu övdükleri", "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettikleri" ve "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla 11 Ocak 2008'de tutuklandı.

- 22 Ocak 2008'de Adana'da düzenlenen ev baskınları sonucu Kevser Mızrak'ın öldürülmesini protesto eden basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 7 kişiden 6'sı 23 Ocak 2008'de "yasadışı örgüt üyesi oldukları" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamalarıyla tutuklanarak Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

- Tutuklanan Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Merkez Yönetim Kurulu (MYK) Üyesi Meryem Özsoğüt'e dayanışma amacıyla 15 Şubat 2008'de kart göndermek isteyen SES Ankara Şubesi yöneticileri, Kızılay Postanesi önünde basın açıklaması yapmak istedi. Polis memurları ise SES yöneticilerine, PTT'nin önünde açıklama yapmalarına izin vermeyeceklerini söyledi. PTT'ye giden yolda barikat kuran polis ekiplerinin yolu açmasını isteyen sendikacılar, sivil polis memurları tarafından tartaklandılar.

- 2 Nisan 2008'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde 30 Mart Kızıldere anması yapmak isteyen öğrencilere, çevik kuvvet ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 3 öğrenci yaralanırken, 26 öğrenci de gözaltına alındı.

- Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan'ın idam edilişlerinin 36. yıldönümünde anma töreni düzenlemek için 4 Mayıs 2008'de İstanbul'da Acıbadem'den Kadıköy'e kadar yürümek isteyen Mücadele Birliği Platformu üyeleri izin almadıkları gerekçesiyle engellendi ve tertip komitesinden Züleyha Düztavan gözaltına alındı.

• Abdullah Öcalan'ın İşkence Gördüğü İddiaları

15 Ekim 2008'de Abdullah Öcalan'ın avukatlarıyla yaptığı haftalık görüşmesinde, cezaevi gardiyanlarından işkence ve kötü muamele gördüğünü ileri sürmesi üzerine Demokratik Toplum Partisi (DTP) olağanüstü toplanarak bir açıklama yaptı. Açıklamada "Abdullah Öcalan'a 'sistemli bir baskı politikası' uygulandığı ve provokasyon üzerinden politika üretildiği; bu nedenle gelişebilecek her türlü tepkinin ve eylemin sorumlusunun devletin ve iktidarın kendisi olacağı" dendi.

İddialar üzerine açıklama yapan Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin ise ileri sürülen görüşleri duyar duymaz inceleme başlattığını ifade edip iddiaları yalanladı ve "iyi niyetli olarak tepki gösterenler, tepkilerini yeniden gözden geçirsin. Kötü niyetli olanlara diyeceğim bir şey yok" dedi.

İddialar nedeniyle 18 Ekim 2008'de Hakkâri'de düzenlenen gösterilere polis ekipleri biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti ve çok sayıda kişiyi gözaltına aldı. Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ndeki gösteride yol kenarına bırakılan patlayıcının infilak etmesi sonucu Keskin Duman (28) ağır yaralandı. Gösteriler sonrasında 20 kişinin gözaltına alındığı açıklandı. Patlamanın ardından gözaltına alınan Mustafa Baltacı (106), vücuduna aldığı dipçik darbeleri sonucunda kalp krizi geçirdi. Baltacı, yoğun bakıma kaldırıldı.

18 ve 19 Ekim 2008'de Mersin'de devam eden gösterilere polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu Ferhat Erçiçek (14) ağır yaralandı.

19 Ekim 2008'de Siirt'te düzenlenen gösteriye yapılan müdahalede İdris Teymur ve Mehmet Altay (65) adlı kişiler yaralandı; 23 kişi de gözaltına alındı.

19 Ekim 2008'de Mardin'in Nusaybin İlçesi'ndeki gösteriye yapılan müdahale sonucu Cudi Akpınar ağır yaralandı, 10 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır'da 18 Ekim 2008'de düzenlenen gösteriye müdahale eden polis ekipleri ise DTP Diyarbakır İl binasına gaz bombası attı. Müdahalede 3 kişinin yaralandığı, DTP Batman Milletvekili Ayla Akat Ata'nın ve Kayapınar Belediye Başkanı Zülküf Karatekin'in polis me-

murlarının küfürlü ve fizikî saldırısına maruz kaldığı öğrenildi.

18 Ekim 2008'de İstanbul'un Gaziosmanpaşa İlçesi'nde kimlikleri belirsiz bir grup, bir kahvehaneye ve 2 markete molotofkokteylleri ile saldırı düzenledi.

19 Ekim 2008'de Antalya'da düzenlenen protesto gösterine aşırı sağcı bir grup saldırdı. Saldırı üzerine yolu trafiğe kapatan gruba polis ekipleri müdahale etti ve DTP Antalya İl başkanı Cevdet Çağlar gözaltına alındı.

19 Ekim 2008'de DTP'nin İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde düzenlediği mitinge polis ekipleri, biber gazıyla müdahale etti.

19 Ekim 2008'de Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde yapılan basın açıklamasına katılan 4 DTP'li yönetici gözaltına alındı.

18 ve 19 Ekim 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde devam eden protesto gösterilerine polis ekiplerinin müdahalesi sonucu 20 kişi gözaltına alındı.

19 Ekim'i 20 Ekim'e bağlayan gece İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde park halindeki 34 araç ateşe verilerek yakıldı. Tuzla İlçesi'nde Adalet ve Kalkınma Partisi'ne (AKP) ait bir minibüs kundaklandı, Ümraniye ve Büyükçekmece'de de 3 araç ateşe verildi.

20 Ekim 2008'de Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin ateş açarak biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etmesi sonucu Ahmet Özhan (20) hayatını kaybetti, müdahalede 5 polis memuru, 15 gösterici de yaralandı. 20 kişi gözaltına alındı.

Hakkâri'de 20 Ekim 2008'de düzenlenen gösterilerin ardından çıkan olaylarda gruba ateş açılması üzerine Adil Özatak adlı kişi ağır yaralandı.

20 Ekim 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde düzenlenen gösteriye müdahale eden güvenlik güçleri tarafından dövülen Rıdvan Gül ve Halil Baltacı adlı kişilerin yoğun bakıma alındığı öğrenildi.

20 Ekim 2008'de Cizre'deki eyleme güvenlik güçlerinin müdahalesi sonrası bir çocuğun ağır yaralandığı bildirildi.

20 Ekim 2008'de Mersin'de yürüyüş yapan gruba polis ekipleri ateş açtı. Açılan ateş sonucu Mehmet Çiftçi (14) yaralandı.

20 Ekim 2008'de Hakkâri'nin Gazi Mahallesi'nde çıkan olaylarda bir eve gaz bombası atıldı. Evde çıkan yangın ve gazdan dolayı zehirlenen 6 aylık bebek Hakkâri Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

20 Ekim 2008'de Diyarbakır'daki gösterilerde ise Ferhat Ortaç ve Medeni Fidan'ın yaralandığı öğrenildi.

20 Ekim 2008'de Adana'nın Barbaros Mahallesi'nde gerçekleştirilen gösteriye polis ekipleri müdahalede bulundu. Müdahalede Salih Karpa (15) gözüne isabet eden plastik mermi ile yaralandı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 20 Ekim 2008'deki Diyarbakır seyahatini ve Abdullah Öcalan'a cezaevinde kötü muamele yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla, Diyarbakır, Hakkâri, Batman, Van ve Şırnak'ta esnafın kepenk kapattı. Diyarbakır'da belediye otobüsleri çalışmadı ve çöpler toplanmadı. Batman'daki eylemde 3 kişi, Şırnak'ta 4 kişi, Cizre'de ise 13 kişi, Diyarbakır'da 29 kişi gözaltına alındı.

Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CPT) de, 13 Ekim 2008'de Ankara'ya bir heyet göndererek Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddialarına ilişkin üst düzey temaslarda bulundu. CPT Başkanı Mauro Palma'nın önderliğindeki dört kişilik heyet, başta Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin olmak üzere çok sayıda görüşme yaptı. Son dönemde artan kötü muamele ve işkence iddiaları ile yabancı tutukluların durumunu da masaya yatıran heyet, Genelkurmay Başkanlığı yetkilileriyle de biraraya geldi.

20 Ekim 2008'de Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde devam eden gösterilere güvenlik güçlerinin tazyikli suyla ve ateş ederek müdahale ettiği öğrenildi.

20 Ekim 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nde düzenlenen gösteriye, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Van milletvekili Fatma Kurtulan'ın konuşmasının ardından polis ekipleri, gösteride slogan atıldığı gerekçesiyle biber gazı, cop, panzer ve tazyikli suyla müdahalede bulundu ve 33 kişiyi gözaltına aldı. Göstericilerin güvenlik güçlerine karşılık vermesi üzerine polis ekipleri kalabalığa ateş açtı.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde İpek, Turgut Özal ve Tepebaşı Mahallelerinde 20 Ekim 2008'de gerçekleştirilen gösterilere yapılan müdahalelerde 11 kişi gözaltında alındı.

20 Ekim 2008'de Mersin'in Tarsus İlçesi'nde polis noktasına silahlı saldırı yapıldığı ve Adana-Mersin seferi yapan trene molotfokteylli saldırıda bulunulduğu öğrenildi.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 19 Ekim 2008'de düzenlenen eyleme katılan Murat Oral (20) ve Muzaffer Turan (18) adlı 2 kişi, "suçu ve suçluyu övdükleri, güvenlik güçlerine saldırıda buldukları, yasadışı örgütün emirleri doğrultusunda hareket ederek eylem yaptıkları" suçlamalarıyla 20 Ekim 2008'de tutuklandı.

İstanbul'un Maltepe İlçesi'nde 20 Ekim 2008 gecesi 8 araç, Küçükçekmece İlçesi'nde bir araç, Pendik İlçesi'nde 8 araç yakıldı.

15 Ekim 2008'de Dicle Üniversitesi'nde (DÜ) yapılan yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 28 öğrenciden 14'ü, 19 Ekim 2008'de "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla tutuklanarak Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), İnsan Hakları Derneği (İHD) ile İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği (MAZLUMDER), İmralı Cezaevi'nde incelemelerde bulunmak için 21 Ekim 2008'de Adalet Bakanlığı'na başvurduğunu bildirdi. İHD Genel Sekreteri Sevim Salihoglu yaptığı açıklamada, Öcalan'ın avukatlarının bir dilekçe ile İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'ne başvuruda bulduklarını ifade ederek, "İmralı Cezaevi'nde meydana geldiği bildirilen işkence ve onur kırıcı muamele ve tehdit iddiaları ile ilgili olarak İHD, MAZLUMDER ve TİHV bir heyet oluşturabileceğini Adalet Bakanlığına bildirmiştir. Kuruluşlar, oluşacak heyetin İmralı Cezaevine giderek bağımsız ve tarafsız bir inceleme yapabileceğini ve üzerlerine düşecek görevleri yerine getirmeye hazır olduklarını da bildirmişlerdir" dedi.

Son günlerde çıkan olaylar nedeniyle, Emniyet Genel Müdürlüğü, batı illerinden kademeli olarak 4000 çevik kuvvet polisini Diyarbakır ve çevre illere kaydırma kararı aldı.

21 Ekim 2008'de Şırnak'ın İdil İlçesi'nde Abdullah Öcalan'a ilişkin iddiaları protesto etmek

için yürüyüş yapmak isteyen gruba, güvenlik güçleri gaz bombasıyla müdahale etti. Korucuların da destek verdiği müdahale sonrasında 3 kişinin yaralandığı, 50 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 20 Ekim 2008'de yapılan miting sonrasında 7 kişi gözaltına alındı.

21 Ekim 2008'de Şırnak'ta gerçekleşen yürüyüşün ardından güvenlik güçleriyle göstericiler arasında çıkan çatışmada 2'si polis memuru 7 kişinin yaralandığı, yaralılardan Mikail Şan'ın durumunun ağır olduğu, 50 kişinin ise gözaltına alındığı öğrenildi.

Diyarbakır'da 20 Ekim 2008'de meydana gelen gösterilerin sonunda 56 kişinin gözaltına alındığı bildirildi. Kentte öğrenci servislerinin ve belediye otobüslerinin çalışmaması, çöplerin toplanmaması gibi gelişmeler hakkında soruşturma başlatıldığı öğrenildi.

22 Ekim 2008'de Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'nde Ahmet Özkan'ın cenaze töreninden sonra çıkan olaylara müdahale eden polis panzerin çarptığı iddia edilen Ramazan Aktaş ağır yaralandı. Müdahale esnasında etrafa ateş açan güvenlik güçlerinin silahından çıkan mermilerin devlet hastanesinin binasına ve DTP İlçe binasına isabet ettiği belirlendi.

İstanbul'un Bahçelievler İlçesi'nde 2 aracın molotofkokteyli atılarak kundaklanmasına ilişkin 22 Ekim 2008'de 3 kişi gözaltına alındı.

23 Ekim 2008'de İstanbul'un Ümraniye İlçesi'ndeki gösteride göstericilerle güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada bir polis memuru ayağına molotofkokteyli isabet etmesi sonucu yaralandı.

Diyarbakır'da DTP İl Başkanlığı'nın 17 Ekim 2008'de düzenlediği yürüyüşün ardından çıkan olaylarda gözaltına alınan altı kişiden beşi 22 Ekim 2008'de "yasadışı örgüt adına suç işlemek"ten tutuklandı.

Hakkâri'de gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 20 Ekim 2008'de gözaltına alınan 14 kişiden 12'si, Yüksekova'da gözaltına alınan 10 kişiden ise 5'i 22 Ekim 2008'de tutuklandı.

Şırnak ve ilçelerinde 18 Ekim 2008'den itibaren yapılan gösterilerde 131 kişi gözaltına alındı. Adliyeye sevk edilen 11 kişiden 4'ü tutuklanırken bir kişi serbest bırakıldı.

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 3 gündür süren gösteriler 22 Ekim 2008 gecesi de devam ederken, polis ekipleri düzenlediği ev baskınlarında 25 kişiyi gözaltına aldı.

20 Ekim 2008'de Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde meydana gelen olaylar sonrasında 23 Ekim 2008'de 46 kişi gözaltına alındı.

Şırnak'ın İdil İlçesi'nde gözaltına alınanlardan 6 kişiden Ahmet Şen, Selman Çakı ve Lezgin Tavşan adlı 3 kişi, "2911 Sayılı Kanuna muhalefet ettikleri" ve "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla 23 Ekim 2008'de tutuklandı.

Ağrı'nın Doğubeyazıt İlçesi'nde 20 Ekim 2008'de yapılan gösterilere katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 21 kişiden 10'u "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları", "izinsiz gösteri yürüyüşüne katıldıkları" ve "kamu malına zarar verdikleri" suçlarından 23 Ekim 2008'de tutuklanarak Ağrı M Tipi Cezaevi'ne konuldu.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde gözaltına alınan 18 kişiden M. Şerif Dinç, Mustafa Dinç, Mustafa Yaprak, A. Aziz Süre, Erol Yalçınkaya, Emrullah Kandemir, Orhan Yavuz, Bünyamin Kuday, Yakup Kasap adlı 9 kişi, "yasadışı slogan attıkları ve yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" iddialarıyla 23 Ekim 2008'de tutuklandı.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 26 Ekim 2008'de düzenlenen yürüyüşe müdahale eden özel harekât timlerinin rastgele ateş açması sonucu Gülsüm Gasır (50) ağır yaralandı.

26 Ekim 2008'de DTP Esenler İlçe binası önünde düzenlenen basın açıklamasına polis ekipleri müdahale etti. Müdahale sonrasında 15 kişi gözaltına alındı.

26 Ekim 2008'de İstanbul'un Sultanbeyli İlçesi'nde toplanan ve aralarından Demokratik Toplum Partisi (DTP) İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in de bulunduğu gruba polis ekiplerinin müdahalesi sonucu 10 kişi yaralandı, 15 kişi gözaltına alındı.

25 Ekim 2008'de Van'da DTP'nin düzenlediği mitinge polis ekipleri biber gazı ve sis bombasıyla müdahale etti, 7 kişi gözaltına alındı.

21 Ekim 2008'de Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde düzenlenen gösteride "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 17 kişi 24 Ekim 2008'de gözaltına alındı.

23 Ekim 2008'de Van ve Muş'un Bulanık İlçesi'nde yapılan gösteriler nedeniyle 6 kişi gözaltına alındı.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde düzenlenen gösterilerin ardından yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 3'ü çocuk 12 kişi "izinsiz gösteriye katıldıkları" gerekçesiyle 24 Ekim 2008'de tutuklanarak Mardin E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Ağrı'da Abdullah Öcalan'a kötü muamele yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla 17 Ekim 2008'de yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 7 kişi 27 Ekim 2008'de gözaltına alındı.

İnsan Hakları Derneği'nin Adana Şubesi, Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddiaları üzerine gerçekleştirilen protesto gösterilerine yapılan müdahalenin ardından çıkan olaylara ilişkin hazırladığı raporda, gözaltına alınanların, gözaltına alınma sırasında ve polis otosuna bindirilerek emniyete götürülürken işkenceye maruz kaldığını belirtti. Raporda, Adana'da eylemlere katıldıkları iddiasıyla gözaltına alınan 157 kişiden 82'sinin ve tutuklanan 26 kişiden 13'ünün 13-16 yaş arası çocuklar olduğu da kaydedildi.

"Mitinglere katılan, polise taş attığını tespit ettiğimiz yaklaşık 325'i çocuk, 780 kişiyi yüce yargıya gönderdiklerini" belirten Adana Valisi İhsan Atış'ın talimatıyla "gösterilere katılan 325 çocuğun ailesi hakkında yasal işlem başlatıldı". Valilikten edinilen bilgilere göre, her birine Kabahatler Kanunu kapsamında 100 ile 170 YTL arasında değişen para cezası kesildi; "çocuğuyla ilgilenmeyen aileler" in yeşil kartlarının iptal edilmesi kararlaştırıldı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın bu ailelere artık kömür yardımı yapmaması da "benimsendi".

Gaziantep'te 26 Ekim 2008'de yapılan gösterilerin ardından Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 27 Ekim 2008'de yaptığı ev baskınlarında aralarında DTP Antep İl Başkanı Ali Şimşek'in de bulunduğu 15 kişi gözaltına alındı. Nöbetçi mahkemeye sevk edilen 15 kişi, "gösteri ve yürüyüşler kanuna muhalefet etmek", "görevli memura direnme ve görevini yaptırılmama", "yasadışı örgüte üye olmak" ve "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla tutuklanarak, cezaevine gönderildi.

Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddiaları üzerine Tarsus Halk İnisyatifi'nin 28 Ekim 2008 günü düzenlediği yürüyüşe, güvenlik güçleri gaz bombası ve coplarla müdahale etti. Müdahale sırasında 5'i kadın 8 kişi gözaltına alınırken, çok sayıda gösterici de hafif şekilde yaralandı.

Van'da 25 Ekim 2008'de "Ne Ergenekon Ne AKP Çözüm Demokratik Cumhuriyet" mitingi sonrası yaşanan olaylarda gözaltına alınan ve aralarında DTP Edremit İlçe Başkanı Abdülkerim Sayan'ın da bulunduğu 15 kişiden 6'sı, "yasadışı örgüt propagandası yapmak" ve "kamu malına zarar vermek" suçlamalarıyla tutuklanarak cezaevine gönderildi.

DTP Bingöl İl Başkanlığı'nca 20 Ekim 2008'de Genç Caddesi'nde düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları ve PKK lehine slogan attıkları gerekçesiyle DTP İl Başkanı Yavuz Kıtay, DTP Parti Meclisi Üyesi Hasan Özgüneş ile eski DTP İl Başkanı Mehmet Emin Acar'ın da aralarında bulunduğu 23 kişi gözaltına alındı.

Gaziantep'te 20 Ekim 2008'de Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddiaları üzerine yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 29 Ekim 2008 günü sabaha karşı gözaltına alınan 13 kişi, tutuklandı. Antep'te 13 kişinin tutuklanmasıyla birlikte tutuklananların sayısı 28'i buldu.

Park halindeki araçların kundaklanmasını azmettirdikleri iddiasıyla gözaltına alınan ve 30 Ekim 2008'de Beşiktaş'taki İstanbul Adliyesi'ne sevk edilen DTP Gaziosmanpaşa İlçe Başkan Yardımcısı Canan Güler, yöneticiler Ferdi Çiçek ve Umut Karadağ, nöbetçi mahkeme tarafından "örgüt üyesi olmak" iddiasıyla tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek için Midyat'da yapılan yürüyüşe katıldığı ve yapılan basın açıklamasını okuduğu gerekçesiyle DTP Midyat İlçe Başkanı Abdulaziz Bilgin 30 Ekim 2008 günü sabah saatlerinde evine yapılan baskınla gözaltına alındı. Bilgin, "örgüt propagandası yapmak" ve "suçu ve suçluyu övmek" iddiası ile tutuklanarak Midyat Cezaevi'ne gönderildi.

Şanlıurfa'nın Süleymaniye Mahallesi'nde gerçekleşen yürüyüşe katıldığı gerekçesiyle 30 Ekim 2008'de gözaltına alınan Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencisi M.A.Ç., "örgüt

üyeleri olmak" iddiasıyla tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

29 Ekim 2008 gecesi Şişli Mahmut Şevketpaşa Mahallesi'nde bulunan otoparktaki 3 aracın ateşe verilmesini "Apocu Gençlik İnisiyatifi" üstlendi.

30 Ekim 2008 gecesi de İstanbul'un Eyüp, Kadıköy, Mecidiyeköy ve Tuzla İlçelerinde 13 araç ve BİM market ateşe verildi.

2 Kasım 2008'de İstanbul'da Taksim Meydanı'nda Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) düzenlemek istediği oturma eylemine güvenlik güçleri müdahale etti. Müdahale sonrasında 2 kişi yaralandı, aralarında DTP İl Başkanı Halil Aksoy'un da bulunduğu en az 33 kişi gözaltına alındı.

1 Kasım 2008'de Demokratik Toplum Partisi (DTP) Iğdır İl Başkanlığı'nın düzenlediği basın açıklamasına müdahale eden polis ekipleri 11 kişiyi gözaltına aldı.

Mersin'in Tarsus İlçesi'nde 23 Ekim 2008'de düzenlenen eylemlere güvenlik güçlerinin müdahalesi sonrası çıkan olaylarda gözaltına alınan 9 kişi, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 29 Ekim 2008'de tutuklanarak cezaevine konuldu.

Bingöl'de 20 Ekim 2008'de düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 31 Ekim 2008'de gözaltına alınan 23 kişiden 21'i "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'na muhalefet ettikleri" suçlamasıyla tutuklandı.

Mersin Valisi Hüseyin Aksoy, 17-21 Ekim tarihleri arasında düzenlenen gösterilere katıldıkları iddiasıyla gözaltına alınan 78 kişiden 20'sinin tutuklandığını bildirdi.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 19 Ekim 2008'de yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 8 kişi 3 Kasım 2008 sabahı gözaltına alındı.

2 Kasım 2008'de DTP İstanbul İl Örgütü'nün Taksim'de yapmak istediği basın açıklamasına katılacakları gerekçesiyle gözaltına alınan 146 kişi Beyoğlu Adliyesi'ne getirildi. Savcılık ifadelerinin bir gün sürmesi beklenen 146 kişiden DTP İstanbul İl Başkanı Halil Aksoy ile Fatih İlçe Başkanı Mehdi Tanrikulu tutuklandı.

Şanlıurfa'nın Suruç (Pirsûs) İlçesi'nde Abdullah Öcalan'a işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek için yapılan eylemlere katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 16 kişiden 15'i, 4 Kasım 2008'de Suruç 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından "suç ve suçluyu övmek", "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamalarıyla tutuklandı.

19 Ekim 2008'de Siirt'te yapılan gösterilere katıldıkları gerekçesiyle Mehmet Sıddık Cengiz, Refik Kaçar ve Leyla Erdem adlı 3 kişi 4 Kasım 2008'de gözaltına alındı.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 19 Ekim 2008'de gerçekleştiren basın açıklamasına ve gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 3 Kasım 2008'de gözaltına alınan Hasan Dalmış, Berfe Tanırğan, Mithat Yılmaz, Mehmet Biricik, Azize Nas, Basri Işık, Abdurrahman Olcasöz, Fahri Ece, Celile İldeniz ve Kayhan Ağaoğlu adlı 10 kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla tutuklanarak Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

19 Ekim 2008'de Siirt'te düzenlenen gösteride sloganlar attıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 4 kişi, 5 Kasım 2008'de tutuklandı.

Bitlis'in Güroymak (Norşin) İlçesi'nde Abdullah Öcalan lehine slogan attıkları gerekçesiyle 4 Kasım 2008'de gözaltına alınan C.K. ve S.T. adlı 2 lise öğrencisi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 5 Kasım 2008'de tutuklandı.

19 Ekim 2008'de Şanlıurfa'da düzenlenen gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 10 kişi 5 Kasım 2008 sabahı gözaltına alındı.

1 Kasım 2008'de Iğdır'da ve Doğubeyazıt'taki gösterilere katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan Nurullah Sekizer, İsmail Karaduman, Zeki Çamlıbel, Mehmet Salman, İbrahim Öztürk, Halit Oral, Nadir Öztürk, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 5 Kasım 2008'de tutuklandı.

İstanbul'un Gaziosmanpaşa İlçesi'nde 2 Kasım 2008'de yapılan gösteriye katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 6 kişiden 5'i "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla 5 Kasım 2008'de tutuklandı.

Şanlıurfa'da 5 Kasım 2008'de gözaltına alınan 9 kişiden Süleyman Zengin, Menduh Karbulut ve Ahmet Alağaç "yasadışı örgüt üyesi oldukları"; Mahmut Çakmak, Mehmet Çakmak, Rojda Tunç, Celal Pala, İbrahim Şimşek ve Cihan Karacar ise "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 6 Kasım 2008'de tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Van'ın Erciş İlçesi'nde 20 Ekim 2008'de "Ne AKP ne Ergenekon Çözüm Demokratik Cumhuriyet" mitingine katıldıkları gerekçesiyle 5 Kasım 2008'de gözaltına alınan Deniz Utah ve Erol Koçaklı "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 6 Kasım 2008'de tutuklanarak Erciş Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

21 Ekim 2008'de Şırnak'ta gerçekleştirilmek istenen basın açıklamasında çıkan olaylara katıldıkları gerekçesiyle 5 Kasım 2008'de gözaltına alınan Mesut Başar, Emin Kartal, Cengiz Tekmen, Mehmet Ayan, Hamza Katan, Hurşit Batmaz, Ali Batmaz, Ahmet Bilgi ve M.E.B (15) adlı 9 kişi, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'na muhalefet ettikleri", "yasadışı örgüt üyesi oldukları", "yasadışı gösteri yaptıkları ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamalarıyla 7 Kasım 2008'de tutuklandı.

Manisa'da 26 Ekim 2008'de Demokratik Toplum Partisi (DTP) Manisa İl Örgütü'nün düzenlediği basın açıklamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 5 kişi 9 Kasım 2008'de gözaltına alındı.

Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla yapılan yürüyüşe katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan Memet Sinan Beyaz, Velit Yıldızoğulları, İbrahim Halil Demirkol ve Diyadin Işık adlı 4 kişi, 10 Kasım 2008'de çıkarıldıkları Şanlıurfa 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 10 Kasım 2008 sabahı güvenlik güçlerinin düzenlediği ev baskınlarında Ayhan Esen ile Mehmet Güven, Ahmet Özkan'ın cenaze törenine katılarak "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla gözaltına alındı.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü ekiplerince 11 Kasım 2008'de düzenlenen ev baskınlarında "Ne AKP Ne Ergenekon

Çözüm Demokratik Cumhuriyet" mitingine katıldıkları gerekçesiyle 13 kişi gözaltına alındı.

DTP Ağrı Diyadin İlçe Örgütü'nün Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla 6 Kasım 2008'de düzenlediği açıklamaya katıldıkları ve "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 12 kişi, 11 Kasım 2008'de yapılan ev baskınları sonucu gözaltına alındı.

Adana İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin Seyhan ve Ceyhan'da 11 Kasım 2008 sabahı düzenlediği ev baskınlarında Adana'da yapılan gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 66 kişi gözaltına alındı.

Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla gerçekleştirilen yürüyüşe katıldığı iddiasıyla gözaltına alınan Ahmet Çiçek, "yasadışı gösteri yaptığı" iddiasıyla 12 Kasım 2008'de tutuklandı.

Adana'da gözaltına alınan 26 kişiden Mehmet Nardan, Mehmet Aslan, Bayram Demirhan, Osman Demirhan, Ramazan Demirhan, Seyithan Karavil, Osman Eskicioğlu, Hasan Özen, Ahmet Akyol, Tacettin Kutluk, Emrah Temel ve Seyithan Ortaç adlı 12 kişi, Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 14 Kasım 2008'de tutuklanarak Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde Demokratik Toplum Partisi (DTP) tarafından 21 Ekim 2008'de düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 32 kişiden 21'i 16 Kasım 2008'de tutuklanarak cezaevine konuldu.

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 14 Kasım 2008 sabahı düzenlediği ev baskınlarında gözaltına alınan Hüsnü Ormanlı ve Ömer Kabul, 19 Ekim 2008'de "izinsiz afiş dağıttıkları" gerekçesiyle 16 Kasım 2008'de tutuklandı.

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde, gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 13 Kasım 2008'de gözaltına alınan 10 kişiden 7'si 15 Kasım 2008'de tutuklandı.

15 Kasım 2008'de Adana'da Vali İlhan Atış'ı protesto eden Liseli Genç Umut üyesi 8 kişi, 16 Kasım 2008'de gözaltına alındı.

19 ve 21 Ekim 2008'de Şırnak'ın Silopi ve İdil İlçeleri'nde Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla yapılan basın açıklamalarına katıldıkları gerekçesiyle 15 kişi, 17 Kasım 2008'de gözaltına alındı.

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla yapılan basın açıklamasında meydana gelen olaylarda yaşamını yitiren Ahmet Özkan'ın cenaze törenine katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan Belediye Meclis Üyesi Mehmet Alkan, 17 Kasım 2008'de "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklandı.

Abdullah Öcalan'ın cezaevinde işkence ve kötü muamele gördüğü iddialarını protesto etmek için 19 Ekim 2008'de Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde yapılan gösterilere katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan Hasan Tokay (15) ve Ekrem Keklik (17) adlı 2 kişi, "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Kanunu'na muhalefet ettikleri" ve "görevli polis memuruna taş attıkları" iddiasıyla 18 Kasım 2008'de tutuklandı.

Abdullah Öcalan'ın fizikî saldırıya uğramadığı iddiaları üzerine 21 Ekim 2008 günü DTP Şırnak İl Örgütü'nce düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle 20 Kasım 2008 günü evlerine yapılan baskında gözaltına alınan 9 kişiden sekizi "örgüt propagandası", "polise taşlı mukavemet" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Kanunu'na muhalefet etmek" iddialarıyla tutuklandı.

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde ise 19 Ekim 2008 günü "Ne Ergenekon Ne AKP, Demokratik Cumhuriyet" mitinginin ardından gözaltına alınan 3 kişi "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Kanunu'na muhalefet etmek" ve "polise taş attıkları" iddiasıyla tutuklandı.

Diyarbakır'ın Hani İlçesi'nde, İlçe Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube polisleri tarafından 22 Kasım 2008 gecesi düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan 11 kişiden Abdülbaki Korkmaz, İsmail Yalınkaya, DTP İlçe Yöneticisi Ercan Aslan, Muhsin Akdeniz, Serhat Arslan, Ramazan Arslan, Önder Özavcı ve Hasan Korkmaz, "Görevli polise mukavemet etmek" ve "yasadışı slogan atmak" iddiasıyla tutuklandı. Sabri Özdemir ve Yusuf Narin serbest

bırakıldı. Narin'in Diyarbakır'da yargılandığı farklı davası olduğu gerekçesiyle tekrar gözaltına alınarak il merkezine getirildi.

Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın suçlarının kazıtıldığı iddiasıyla Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) 17 Haziran 2008'de düzenlediği yürüyüşte gözaltına alınan F.G. (16), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada 21 Kasım 2008'de "yasadışı örgüt üyesi olduğu", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 7 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

İğdır'da 22 Kasım 2008'de yapılan ev baskınlarında İğdır'da 1 Kasım 2008'de düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 19 kişiden 11'i 24 Kasım'da "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle tutuklandı.

Gaziantep'in Şahinbey İlçesi'nde Abdullah Öcalan'a cezaevinde işkence yapıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla 26 Ekim 2008'de düzenlenen yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle 24 Kasım'da gözaltına alınan İsmet Kızıllıca, A.K., Mehmet Ali Aka ve Mustafa İnce, "yasadışı gösteri yaptıkları" iddiasıyla 26 Kasım 2008'de tutuklandı.

-2 Haziran 2008'de İstanbul Taksim Meydanı'nda Öğrenci Seçme Sınavı'nı (ÖSS) protesto etmek için ellerini içi ıslak betonla doldurulmuş bir varilin içinden birbirlerine zincirleyen %52 grubu üyesi 2 kişi gözaltına alındı.

- Adana'da 5 Haziran 2008'de Karşıyaka Endüstri Meslek Lisesi önünde, 7 Haziran 2008'de yapılacak Öğrenci Seçme Sınavı'nı (ÖSS) protesto mitingine çağrı bildirileri dağıtan 4 kişi gözaltına alındı.

• 6 Kasım YÖK'ün Kuruluş Yıldönümü

Muğla Üniversitesi yönetimi, 6 Kasım 2007'de Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) kurulması yıldönümünde YÖK'ü protesto eylemine katıldıkları, "basın metninin içeriğinde okula ve okul personeline sözlü ve yazılı olarak haksız saldırıda buldukları" ve "çeşitli nedenlerle kutuplaşmaya yol açıcı ifadeler kullanılarak sözlü ve ideolojik propaganda yaptıkları" gerekçesiyle 38 öğrenciye bir dönem, 10 öğrenciye de 2 dönem okuldan uzaklaştırma cezası verdiği 5 Haziran'da öğrenildi.

12 Eylül 2008'de İstanbul'da, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, 2008-2009 akademik yılı açılışı için bulunduğu İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Erdoğan'ın üniversitelere gelişini protesto eden gruba polis ekipleri müdahale ederek, pankart açıp basın açıklaması yapmak isteyen öğrencilerden 18'ini gözaltına aldı.

19 Eylül 2008'de Öğrenci Kolektifleri adlı bir grubun, Adalet ve Kalkınma Partisi Ankara İl Binası önünde üniversite harç ücretlerini protesto etmek amacıyla yaptıkları eyleme polis ekipleri müdahale etti ve 9 kişiyi gözaltına aldı. Müdahale esnasında öğrencilerin özel güvenlik görevlileri ve polis memurları tarafından darp edildikleri bildirildi. Aynı gün Meclis'in Dikmen Kapısı'nda basın açıklaması yapan Halkevleri üyesi 13 kişi de Ankara Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi tarafından gözaltına alındı.

31 Ekim 2008'de Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin 75. kuruluş yıldönümü törenlerine katılan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü protesto eden bir grup öğrenciye polis müdahale etti. Üç öğrenci gözaltına alınırken, bir öğrencinin parmağı kırıldı.

5 Kasım 2008'de Ankara'da Kızılay Meydanı'nda üç ayrı noktada Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) kuruluş yıldönümünü protesto eden 6 kişi gözaltına alındı.

20 Kasım 2008'de İstanbul Üniversitesi'nde Edebiyat Öğrenci Kolektifi'nin düzenlemiş olduğu ve *Leman*, *Uykusuz*, *Penguen* gibi karikatür dergilerinden alınan karikatür sergisine çevik kuvvet ekipleri ve üniversitenin özel güvenlik görevlileri müdahale etmesi sonucu 2 kişi yaralandı.

28 Kasım 2008'de Ardahan'da Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) düzenlediği mitinge katılanlara Türk bayrağı açan bir grubun saldırması sonucu 1'i polis memuru 6 kişi yaralandı.

29 Kasım 2008'de Ankara'da "Krizin Bedelini Ödemeyeceğiz" Mitingi'ne güvenlik güçlerinin biber gazı ve copla müdahale etmesi sonucu çıkan arbede de 6'sı polis memuru 20 kişi yaralandı.

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde yeni açılan bir alışveriş merkezinin önündeki taksi durağında çalışmak isteyen taksiciler 4 Aralık 2008'de yaptıkları eylem nedeniyle yol tamamen trafiğe kapanınca, polis ekipleri taksicilere coplu ve biber gazlı müdahale etti. Müdahale sonrasında 1 polis memuru yaralanırken 3 taksici de gözaltına alındı.

Ankara Üniversitesi Cebeci Kampusu'nda devam eden yemek şirketinin iflas etmesi nedeniyle işten çıkarılan yemekhane işçileriyle dayanışma eylemine polis ekipleri 5 Aralık 2008'de "şafak operasyonu" gerçekleştirdi. Operasyonda aralarında eski yemekhane çalışanları ve öğrencilerin de bulunduğu 45 kişi gözaltına alındı.

27 Aralık 2008'de Mersin'de, ellerinde meşalelerle zamları ve 2009 bütçesini protesto eden işçi ve memurlara polis ekipleri biber gazı ile müdahale etti. Müdahalede 2 kişi yaralanırken; 7 kişi gözaltına alındı.

26 Aralık 2008'de İstanbul Kartal H Tipi Cezaevi'nde kalan mahkûmların yakınları bir açıklama yaparak cezaevi koşullarını protesto ettiler ve kendilerini cezaevi önünde zincirlediler. Genel af isteyen ailelere polis ekipleri müdahale etti ve 4 kişiyi gözaltına aldı.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Giriş

Anayasa Mahkemesi'nin Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR) ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hakkında açılmış olan kapatma davalarında adı geçen partileri kapatmamış olması, 2008 yılında örgütlenme özgürlüğü alanındaki kuşkusuz en önemli gelişmedir. Özellikle AKP aleyhine açılmış olan kapatma davası sürerken örgütlenme özgürlüğü üzerine çok şey söylen-

di. Venedik Kriterlerinden sık sık söz edildi. 2008 yılı biterken DTP'ye karşı açılmış olan kapatma davası henüz sonuçlanmamıştır.

Örgütlenme özgürlüğü alanındaki diğer önemli gelişme ise örgütlere yönelik baskının artarak devam etmesidir. 2008 yılında 12 örgütsel faaliyet engellendi ve kolluk güçleri 35 örgüte baskın düzenledi. Yine aynı dönemde 50 örgüt binasına yönelik saldırı gerçekleşti.

1. DEMOKRATİK KURUMLARIN YASAL FAALİYETLERİNİ ENGELLEMEYE YÖNELİK GİRİŞİMLER

TUNCELİ TEMEL HAKLAR ve ÖZGÜRLÜKLER DERNEĞİ

Tunceli Asliye Ceza Mahkemesi, 16 Ekim 2007'de Tunceli Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği'nin feshedilmesine, dernek başkanı olması nedeniyle Murat Kaymaz'ın bir yıl hapis ve 450 YTL adli para cezasına çarptırılmasına karar vermişti. 22 Ocak 2008'de derneğin bastırıldığı takvimlere verilen toplatma kararı üzerine dernek binasına yapılan polis baskını sonrasında dernek yönetimi 24 Ocak 2008'de kapatma ve toplatma kararlarını protesto eden bir basın açıklaması yaptı.

HAK ve ÖZGÜRLÜKLER PARTİSİ

Anayasa Mahkemesi, eski Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu'nun 2002 yılında Hak ve Özgürlükler Partisi'nin (HAK-PAR) tüzük ve programında, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı hükümler" bulunduğu gerekçesiyle kapatılması istemiyle açtığı davayı, 29 Ocak 2008 tarihli gündem toplantısında esastan karara bağladı. Mahkeme, HAK-PAR'ın parti kapatma davalarında gerekli nitelikli çoğunluk

olan 11 üyenin 7'sinin oyuna ulaşamadığı için partinin kapatılması istemini reddetti.

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ

Yargıtay Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, "laikliğe aykırı fiillerin odağı haline geldiği" iddiasıyla Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) kapatılması istemiyle 14 Mart 2008'de Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı. Başsavcı, cumhurbaşkanı Gül'ün de arasında bulunduğu 71 kişinin siyasetten yasaklanmasını istedi. Anayasa'ya göre bir siyasî partinin kapatılmasına karar verilebilmesi için Anayasa Mahkemesi üyelerinin nitelikli çoğunluğu olan 11 asıl üyesinin en az 7'sinin oyu gerekiyor.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya'nun 14 Mart 2008'de Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kapatılması istemiyle açtığı davayı 30 Temmuz 2008'de karara bağladı. Yüce Mahkeme, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kapatılması yönünde verilen 6 oya karşılık kapatılmaması yönünde verilen 5 oyla Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kapatılmasına fakat aldığı hazine yardımının yarısının kesilmesine karar verdi.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ DERNEĞİ

Kars'ta faaliyet yürüten Kafkas Üniversitesi Öğrenci Derneği (KAÖ-DER), "PKK'lilerden oluşuyor" gerekçesiyle kapatıldığı 6 Mayıs 2008'de öğrenildi. 2003 yılında öğrencilere, sosyal, ekonomik destek sunmak ve bilimsel çalışmalar yapmak üzere kurulan dernek, bine yakın üye ile çalışma yürütüyordu.

BATMAN GÖÇ EDENLERLE SOSYAL YARDIMLAŞMA, DAYANIŞMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ

Batman Göç Edenlerle Sosyal Yardımlaşma, Dayanışma ve Kültür Derneği (Göç-Der) hakkında Batman Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından, 8 Aralık 2007'de derneğe yapılan baskında ele geçirilen belgelerde derneğin "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla kapatma davası açıldı. Dernek hakkında açılan kapatma davasının ilk duruşması 4 Haziran 2008'de yapıldı.

LAMBDAİSTANBUL LEZBİYEN, GAY, BİSEKSÜEL, TRAVESTİ, TRANSSEKSÜEL DAYANIŞMA DERNEĞİ

Lambda İstanbul Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Travesti, Transseksüel (LGBTT) Dayanışma Derneği, adı Türkçe olmadığı gerekçesiyle kapatılma istemiyle İstanbul Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 29 Mayıs 2008'de görülen duruşmasında, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 17. maddesi ve Türk Medeni Kanunu'nun 60/2 maddesi uyarınca derneğin adı Türkçe olmadığı ve bu yönde bir değişikliğe gidilmediği için; "hukuka ve ahlâka aykırı dernek kurulamayacağına dair" anayasa maddesinden ötürü mahkeme kararıyla feshedildi.

Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı Muzaffer Yalçın'ın hazırladığı iddianamede, İstanbul Valiliği'nin, Lambdaİstanbul LGBTT Dayanışma Derneği tüzüğü'nün 2. maddesinin, Anayasa'nın "ailenin korunması"na ilişkin 41. maddesi ile Türk Medeni Kanunu'nun "hukuka veya ahlâka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz" hükmünü içeren 56. maddesine aykırı olduğunu bildirdiğine yer veriliyordu.

ÖĞRENCİ GENÇLİK SENDİKASI

Türkiye'nin ilk öğrenci sendikası olan Öğrenci Gençlik Sendikası (Genç-Sen) hakkında, "yasa-

larda böyle bir iş kolu tanımlanmadığı" gerekçesiyle ilk duruşması 10 Temmuz 2008'de görülmek üzere İstanbul Valiliği tarafından kapatma davası açıldı.

EGE TEMEL HAKLAR ve ÖZGÜRLÜKLER DERNEĞİ

Ege Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği hakkında İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan kapatma davası gerekçesiyle, derneğin faaliyetleri kapatma davasının görüleceği 29 Temmuz 2008'e kadar İzmir 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından durduruldu. 18 Temmuz 2008'de derneği basan polis ekipleri, evraklara el koydu ve 19 Temmuz 2008'de derneği mühürledi.

HALKEVLERİ

İçişleri Bakanlığı, 19 Şubat 1932'de kurulan Halkevleri'nin "kamu yararına dernek" statüsünün kaldırılması için Bakanlar Kurulu'na rapor gönderdi. Alınan bilgiye göre, İçişleri Bakanlığı müfettişleri, 2006 yılında Halkevleri'ne başlattıkları malî denetlemeyi 2007 yılında tamamladı. Hazırlanan raporda, malî ve siyasî nedenlerle Halkevleri'nin "kamu yararına dernek" statüsünün kaldırılması gerektiği belirtildi. Bakanlığın da rapora onay vererek raporu Bakanlar Kurulu'na sevk ettiği 12 Ekim 2008'de öğrenildi.

İHD İSTANBUL ŞUBESİ

İstanbul Valiliği, 17 Ekim 2008'de Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvuruda bulunarak, amaç dışı faaliyet gösterdiği iddiasıyla İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi hakkında 5253 sayılı Dernekler Kanunu gereğince işlem yapılmasını istedi. Valiliğin amaç dışı olarak derneğin İstanbul Şubesi salonunda Barış Anneleri İnişiyatifi grubunun basın açıklamasını gösterdi. Valilik ayrıca, söz konusu açıklamada görüntü almak isteyen polis memurlarına İHD'lilerin izin vermemesini de gerekçeleri arasında gösterdi. Güvenlik güçlerinin kapalı yerlerde yapılan basın toplantılarından görüntü alma gibi bir hakkının olmadığını belirten İHD Genel Başkanı Hüsnü Öndül, "Kamu otoritelerinde İHD ile ilgili olarak zaman zaman böyle şeyler yapılıyor. Bu bizim insan hakları ile ilgili faaliyetlerimizi engelleyemez. Ayrıca polisin hakkı yok, İHD binasından içeriye giremez" dedi.

İLMİ ve KÜLTÜREL ARAŞTIRMALAR VAKFI

Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde devam eden İLKAV kapatma davasının 9. duruşması 29 Ocak 2009'da yapıldı. Mahkeme, duruşmanın 17 Mart 2009'a bırakılmasına karar verdi.

ÖZGÜR YURTTAŞ DEMOKRASİ EVİ DERNEĞİ

Mersin'de Özgür Yurttaş Demokrasi Evi Derneği'nin 2 Mart 2008'de yaptığı kongrenin ardından dağılan katılımcılara polis ekipleri müdahale etti. Dernek yönetiminin, güvenlik güçleri hakkında suç duyurusunda bulunmasının üzerine ise savcılığın, derneğin kapatılması için dava açtığı 24 Temmuz 2008'de öğrenildi.

1.1. Davalar

17 Ocak 2008'de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Yurtsever Özgür Gençlik Hareketi (YÖGEH) üyesi oldukları gerekçesiyle 11 ay önce yapılan ev baskınlarında gözaltına alınarak tutuklanan 19 öğrenciden, 14'üne "yasadışı örgüt üyesi oldukları" gerekçesiyle toplam 88 yıl 2 ay hapis ceza verdi.

Muş Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Dayanışma Derneği (TUHAD-DER) Başkanı Mehmet Ali Karagüzel, 22 Temmuz genel seçimleri için Malazgirt İlçesi'nde düzenlenen bir mitingde halkı Kürtçe selamladığı için "seçim yasasına muhalefet" ve "örgüt lehine bölücü ve övücü içerikli konuşma" yaptığı iddiasıyla hakkında Muş Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başlatılan soruşturma kapsamında 1 Şubat 2008'de Muş Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi'nde ifade verdi.

Karagüzel, mitingde halkı sadece Kürtçe selamladığını söyleyerek, "benim anadilim Kürtçe'dir. Mitinge katılanların yüzde 90'ı da Kürtçe konuşuyor. Ben Kürtçe konuşmadım, sadece orada bulunan halkı Kürtçe selamladım," dedi.

6 Şubat 2008'de DTP Şanlıurfa İl Yöneticisi Ekrem Polatsoy, 22 Temmuz seçimleri öncesinde Şanlıurfa'da İbrahim Binici adına düzenlenen mitingde saygı duruşunda bulunduğu gerekçesiyle Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne ifade vermeye çağrıldı. Terörle

Mücadele Şubesi'nde ifadesi alındıktan sonra kardeşini arayan Polatsoy, iki sivil polis memurunun kendisini Suruç'a götürdüğünü bildirdi.

Nevşehir Avanos'ta Kızılırmak Kültürevi Derneği'ni kuran bir grup gence, derneklerinin internet sitesindeki bir fıkra nedeniyle "polise hakaret"ten soruşturma açıldı. 29 Şubat 2008'de ifadeleri alınan dernek üyelerine, forum köşesinde yer alan fıkranın kime ait olduğu soruldu. 28 Şubat'ta ise kültürevini ziyaret eden Y.Ç. adlı bir lise öğrencisi, polis memurlarınca alıkonulup, "orası teröristlerin yeri, gidersen seni mahvederim" diye tehdit edildiğini savundu.

DTP'nin düzenlediği "Edi Bes e (Yeter Artık)" mitingleri için bastırılan el ilanları, Van Valiliği ve Emniyet Müdürlüğü'nün başvurusu üzerine Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamasıyla 7 Mart 2008'de yasaklandı.

Malatya'da 15 Nisan 2007'de Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi (DHKC) militanları Şengül Akkurt ve Cihan Gürz'ü anmak için mezarlarına gelen Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyesi 6 kişi, "yasadışı örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla yargılandıkları davanın 3 Nisan 2008'de görülen duruşmasında "görevli memura cebir ve şiddet"ten 10 ay ve "yasadışı örgüt propagandası yapmak"tan 10 ay olmak üzere toplam 20'şer ay hapis cezası aldı.

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim Sen) Diyarbakır Şubesi eski sekreteri Hasan Güngör, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) basın açıklamasına katıldığı gerekçesiyle "siyasi parti lehine faaliyette bulunmak" iddiasıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevinden alındığı 18 Mayıs 2008'de öğrenildi.

Güngör'ün görevinden alınmasına; DTP'nin yapmış olduğu barış talepli basın açıklamasına, Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş'ın görevinden alınmasıyla ilgili Diyarbakır Demokrasi Platformu'nun yaptığı açıklamaya ve DTP Diyarbakır İl Örgütü merkez ilçe binasında cezaevlerindeki sorunlara dikkat çekmek amacıyla yapılan açlık grevlerine katılması gerekçeleri gösterildi.

2002 genel seçimlerinde seçim yasaklarını ihlal ettikleri gerekçesiyle Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi tarafından haklarında para cezası

verilen, feshedilen Demokratik Halk Partisi'nin (DEHAP) Hürşit Elçioğlu, Abdülkerim Elçioğlu, Süleyman Yılmaz, Muzbah Elçioğlu ve Behçet Elçioğlu adlı 5 üyesi, Yargıtay'a temyizde bulundu. Yargıtay'ın dosyayı yeniden gönderdiği Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi 5 DEHAP'lıya 16 Temmuz 2008'de 756'şar YTL para cezası verdi.

Adalet Bakanlığı, Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV) Başkanı Ömer Faruk Eminağaoğlu'nun "Askere gitmemek için aldığı çürük raporunun şüpheli çıktığı, önce sağlam raporu verilen Eminağaoğlu'nun 15 gün sonra çürük raporu aldığı" iddiaları üzerine, inceleme başlattığı 22 Ağustos 2008'de öğrenildi.

Tutuklu yargılanan Van Tutuklu ve Hükümlü Yakınları Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TUYAD-DER) eski Başkanı Yusuf Dündar, "yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettiği" iddiasıyla Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın 25 Eylül 2008'de görülen duruşmasında 6 yıl 3 ay hapis cezası aldı. Mahkeme ayrıca, Dündar'ın tutukluluk halinin devamına karar verdi.

Ezilenleri Sosyalist Platformu üyesi Emrah Topaloğlu'nun Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt üyesi olduğu" ve "patlayıcı madde bulundurduğu" suçlamalarıyla yargılandığı davanın 18 Kasım 2008'de görülen karar duruşmasında Topaloğlu'na 10 yıl hapis cezası verildi.

2. KURUMLARIN BİNALARINA YÖNELİK SALDIRILAR

31 Aralık 2007'de İstanbul Bahçelievler Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce taşlı saldırıya uğradı. Olay sonrasında yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

25 Mart 2008 gecesi İstanbul Üsküdar'daki DTP Üsküdar İlçe Başkanlığı binası önüne gelen kimliği belirsiz iki kişi, binaya 3 el ateş etti. Saldırganlar kaçarken polis ekipleri olayla ilgili soruşturma başlatıldığını bildirdi.

4 Mayıs 2008 gecesi kimliği belirsiz bir grubun saldırması sonucu Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Kırklareli İl parti binasının camları kırılırken binanın duvarına "o... çocukları DTP. Teröristler yaşamak haram size, bu ülkeyi bölemezsiniz" yazıları yazıldı.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) İzmir Torbalı İlçe binasının 5 Mayıs 2008 gecesi kundaklandığı ve parti binasının tamamen kullanılamaz hale geldiği bildirildi.

11 Mayıs 2008'de Van Öğretmenler Derneği'nin (VÖDER) binasının kimliği belirsiz kişilerce kundaklandığı bildirildi. Olay sonrasında bina kullanılamaz hale gelirken, olayla ilgili soruşturma başlatıldığı öğrenildi.

Samsun'un Ayvacı İlçesi'nde Adalet ve Kalkınma Partisi İlçe Başkanlığı binası 4 Haziran 2008 gecesi saatlerinde kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından kurşunlandı.

19 Haziran 2008 gecesi Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Adalet ve Kalkınma Partisi İlçe binasına el bombalı saldırı düzenlendi. Ölen ve yaralananın olmadığı saldırıda binada büyük çaplı hasar oluştu.

20 Haziran 2008'de İstanbul'da Demokratik Toplum Partisi (DTP) Bahçelievler İlçe binasına kimliği belirsiz kişilerin düzenlendiği saldırı sonucu binada maddî hasarın oluştuğu bildirildi.

17 Temmuz 2008'de Demokratik Toplum Partisi (DTP) Ankara İl Örgütü'nün e-mail adresine tehdit içerikli e-mail gönderildi. Kürtlere yönelik hakaret ve tehdit içeren e-mailde, "ayağınla bastığın toprak Türk topraklarıdır. Az kaldı kökünüzü kazımamıza, Allah sizin soyunuzu tüketsin. Ben ne mutlu Türk'üm diye ölecek bir insanım. En iyi Kürt ölü Kürt'tür" ifadeleri yer aldı.

İzmir Sosyalist Gençlik Derneği'ne (SGD) 29 Temmuz 2008'de kimliği belirsiz kişi ya da kişilerin zorla girerek, dernekte bulunan eşyaları dağıttığı bildirildi.

2 Ağustos 2008 gecesi Adana'nın Gülbahçesi Mahallesi'nde bulunan Mustazaflar ile Dayanışma Derneği'ne (Mustazaf-Der) "Öz Savunma Birlikleri" adlı bir grup tarafından bomba atıldığı açıklandı. Olayda dernek binası olarak kullanılan ev kullanılamaz hale geldi. Dernek binasına yapılan saldırının, derneğin mahallede dini kullanarak halk arasında yanlış bilgiler yaydığı ve mahallede huzursuzluğa neden olduğu için düzenlendiği bildirildi.

DTP Genel Merkezi'ne 3 Ağustos 2008 sabahı üç kişi tarafından taşlı saldırıda bulundu. Saldırı sonrası binanın camları kırılırken, polis ekipleri saldırganları gözaltına aldı.

12 Ağustos 2008'de Elazığ'da defnedilen Uzman Çavuş Gökhan Kuvat'ın cenaze töreninin ardından yaklaşık 100 kişilik bir grup, taş ve cam şişelerle DTP Elazığ İl binasına saldırdı. Saldırıda parti binasının camları kırılırken, olaya müdahale eden ve grubu dağıtan polis, parti binası etrafında güvenlik önlemi aldı.

24 Ağustos 2008'de Ankara'da Dikmen Senti'nde kentsel dönüşüm projesine tepki gösteren halkın kurduğu Dikmen Barınma Hakkı Bürosu nedeni bilinmeyen bir şekilde yandı, iki ördek telef oldu. "Olay bir kundaklama" diyen mahalle sakinleri, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'i protesto etti.

30 Ağustos 2008'de Hakkari'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi'nde Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) taşınmaya karar verdiği fakat sonra vazgeçtiği boş binaya el bombası atıldı. Bombanın infilak etmesi ile bina hasar gördü.

15 Eylül 2008'de İstanbul'da Demokratik Toplum Partisi (DTP) Zeytinburnu İlçe binasına kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından bombalı saldırı düzenlendi. Saldırı sonucu binada yangın çıkarken olayda ölen ya da yaralanan olmadığı belirtildi.

İzmir'in Dikili İlçesi'nde 27 Eylül 2008'de Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) ilçe binası, kimliği belirsiz kişi veya kişileri tarafından taşlandı, 2 Ekim 2008'de ise ateşe verildi.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Diyarbakır'ın Kayapınar İlçesi'ndeki parti binası, 2 Ekim 2008'de kimliği belirsiz kişi veya kişilerin taşlı saldırısına uğradı.

4 Ekim 2008 gecesi İstanbul'da DTP Fatih İlçe binası kurşunlandı. Gece 50 kişilik bir grubun slogan atarak bina önünde toplandığı, polis ekiplerinin bina önünde güvenlik önlemi alınırken bu sırada kimliği belirlenemeyen bir kişinin binaya silahla 5-6 el ateş ettiği öğrenildi.

4 Ekim 2008'de Denizli'de DTP Sarayköy İlçe binası gece geç saatlerde kimliği belirsiz kişilerce taş yağmuruna tutuldu. Kapıların ve camların kırıldığı binada maddî hasar meydana geldi.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Balıkesir İl binası 5 Ekim 2008 gecesi taşlı saldırıya uğradı. Olayla ilgili 4 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

Hatay'da 9 Ekim 2008'de DTP İskenderun İlçe Başkanlığı binasına taşlı saldırı düzenlendi. İlçe binasının yedinci kez saldırıya maruz kaldığını belirten DTP İlçe Başkanı Mahmut Aydıncı, "yaşananlar bizi üzüyor. Biz istiyoruz ki Türkiye'de huzur ortamı oluşsun. Geçtiğimiz hafta Aktütün Karakolu'na yapılan saldırı ve dün akşam Diyarbakır'da öldürülen polislerimiz bizi üzdü. Bu acıların yüreğimizde hissediyoruz. Ama bu acılar, bu şekilde birbirimize saldırarak, camları kırarak veya birilerine saldırarak olmamalı. Yapılması gereken, bu ülkede barış ve kardeşçe yaşamın yolunu bulmaktır" şeklinde konuştu.

10 Ekim 2008'de Kars'ta Demokratik Toplum Partisi Kağızman İlçe binası kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından kundaklandı.

10 Ekim 2008'de İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde bulunan AKP binasına kimliği belirsiz 3 kişi tarafından molotofkokteyli atıldı. Olay sonrası binada çıkan küçük çapta yangın görevliler tarafından söndürüldü. Yangın nedeniyle binada maddî hasar meydana geldi.

DTP Edirne İl binasına 13 Ekim 2008 gecesi kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce saldırı düzenlendi. Saldırı sonucu binanın camları kırılırken DTP tabelası da sökülerek yere atıldı.

18 Ekim 2008'de Muş'un Varto İlçesi'ndeki AKP binasına kimliği henüz belirlenemeyen kişi veya kişiler tarafından molotofkokteyli atıldı. Saldırı sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

19 Ekim 2008'de AKP'nin Hakkâri Şemdinli İlçe binasına bombalı saldırı düzenlendi. Meydana gelen patlamada, maddî hasar meydana geldi.

20 Ekim 2008'de Diyarbakır'da Adalet ve Kalkınma Partisi Silvan İlçe binasına molotofkokteylli saldırı yapıldı. Saldırı sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

20 Ekim 2008 gecesi İstanbul'da Milliyetçi Hareket Partisi Eminönü İlçe binasına molotofkokteylli saldırı düzenlendi.

27 Ekim 2008'de İnsan Hakları Derneği (İHD) Aydın Şubesi'nin kapısına "millet egemenliğimizin bir zerresini dahi vermeye yeltenenlerin kafasını koparacağımızdan eminim" yazılı kâğıtlar yapıştırıldı. Konuya ilişkin bilgi veren İHD Aydın Şubesi Başkanı Jale Duygu, "konuyla ilgili savcılığa suç duyurusunda bulunacağız. Tam demokrasinin gelişmediği ülkelerde insan hakları savunucuları bazı güçler için her zaman tehlike olarak görülmüştür. Bu tür tehditler bizim hak savunuluğumuz engelleyemez" dedi.

2 Kasım 2008'de Hakkâri'de Adalet ve Kalkınma Partisi İl Başkanlığı binasında patlama meydana geldi. Patlamada iki kişi yaralanırken, binada büyük çapta maddî hasar oluştu.

3 Kasım 2008'de İzmir'in Buca İlçesi'nde aşırı sağcı bir grup slogan atarak Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) binasının önüne gitti. Grubun daha sonra binaya taşlı saldırıda bulunması sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

3 Kasım 2008'de Manisa'da Adalet ve Kalkınma Partisi irtibat bürosuna kimliği belirsiz kişiler tarafından molotofkokteylli ve taşlı saldırı düzenlendi.

5 Kasım 2008'de Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin ilçe binasında patlama meydana geldi. Patlamanın etkisi ile çevrede bulunan çok sayıda işyerinde hasar oluştu.

8 Kasım 2008'de DTP İzmir Buca İlçe binasına kimliği henüz belirlenemeyen kişi veya kişiler tarafından taş ve yumurta atıldı. 7 ay içerisinde 5. kez saldırıya uğrayan binanın camları kırıldı.

25 Kasım 2008 gecesi Demokratik Toplum Partisi (DTP) Edirne İl Başkanlığı'nın bulunduğu binaya kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından

yapılan saldırıda binanın bütün camları kırıldı. Olayın ardından bir kişi polis ekiplerince gözaltına alındı.

27 Kasım 2008'de Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde Demokratik Toplum Partisi (DTP) İlçe binasına kimliği belirsiz kişilerce taşlı saldırıda bulunması sonucu binanın camlarının kırıldığı bildirildi.

29 Kasım 2008'de Antalya'nın Kumluca İlçesi'ndeki DTP binasına kimliği belirsiz kişiler tarafından molotofkokteylli atılması sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

28 Kasım 2008'de DTP Ardahan İl binasına kimliği belirsiz kişilerin molotofkokteylli saldırı düzenlemesi sonucu binada yangın çıktı.

1 Aralık 2008'de İstanbul'un Şişli İlçesi'nde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin il binasının girişine bırakılan bombanın patlaması sonucu 5'i polis memuru 10 kişi yaralandı. Yaralılardan ikisinin durumunun ağır olduğu ve ameliyata alındıkları bildirildi.

1 Aralık 2008'de İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nin İçerenköy Mahallesi'nde bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi seçim bürosunun benzin dökülerek yakılması sonucu binada maddi hasar meydana geldiği öğrenildi.

9 Aralık 2008'de Van'da Adalet ve Kalkınma Partisi il binası önünde meydana gelen patlama sonucu can kaybı olmazken, caddedeki bazı işyerlerinin camları kırıldı.

24 Aralık 2008'de Adalet ve Kalkınma Partisi Eskişehir Seçim Koordinasyon Merkezi'ne kimliği henüz belirlenemeyen kişi veya kişiler tarafından taşlı saldırı düzenlenmesi sonucu binada maddî hasar meydana geldi.

26 Aralık 2008'de DTP Buca İlçe binası, kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce taşlı saldırıya uğradı. Saldırı sonucu camları kırılan parti binasında maddi hasar oluştu.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin İstanbul İl Binası önünde 1 Aralık 2008'de meydana gelen patlamada yaralanan polis memuru Hüsnü Uyan (28) tedavi gördüğü Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 29 Aralık 2008'de yaşamını yitirdi.

3. PARTİ, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTÜ, MESLEK ODALARI, SENDİKALAR vb. KURUMLARIN BİNALARINA YAPILAN BASKINLAR

1 Ocak 2008'de DTP Gaziantep İl binasına baskın düzenleyen Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, "yasak yayın olabilir" gerekçesiyle çok sayıda gazete, dergi, kitap ve duvarlarda asılı bulunan fotoğraf ile gazete kesiklerine el koydu. Gaziantep Emniyet Müdürlüğü ekipleri tarafından DTP İl binasına yapılan baskında gözaltına alınan Gaziantep DTP İl Başkan Vekili Mehmet Aslanoğlu ile parti binasında bulunan *Gündem Gazetesi* çalışanı Metin Acet çıkarıldıkları nöbetçi mahkemece, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 2 Ocak 2008'de tutuklandı.

18 Ocak 2008'de Adana Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Dayanışma Derneği'ne (THAD-DER) Adana İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerince yapılan baskında 6 kişi gözaltına alındı.

3 Şubat 2008'de İzmir Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, Demokratik Toplum Partisi (DTP) üyelerine ait evlere düzenlediği baskınlarda aralarında DTP Menemen İlçe Başkanı Hasan İla ve Tutuklu Aileleriyle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (Tayd-Der) Şube Başkanı Şerafettin Kaplan'ın da bulunduğu 8 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltıların nedeni konusunda Emniyet Müdürlüğü'nden bir açıklama yapılmadı.

Van'da 2 Şubat 2008'de Hacıbekir Mahallesi'nde faaliyet gösteren Özgür Yurttaş Derneği'ne düzenlenen baskında "yasadışı bildiri bulundurmak", "yasadışı örgüte yardım ve yataklık" suçlamasıyla gözaltına alınan 2 kişiden 1'i tutuklanarak Van F Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

2 Şubat 2008'de İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından basılan Hêvi Kültür Merkezi'nde 1 kişi gözaltına alındı.

Van Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 13 Şubat 2008'de "ih-

bar" olduğu gerekçesiyle, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Tutuklu Yakınlarıyla Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TUYAD-DER), Göç Edenler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (GÖÇ-DER), Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim Sen), Özgür Yurttaş Derneği, Serhat Kültür Merkezi ile bazı matbaalara düzenlediği eşzamanlı baskınlar sonunda Hacıbekir Mahallesi Özgür Yurttaş Derneği Yöneticisi Tefik Say, Van TUYAD-DER Başkanı Adil Kotay, Van GÖÇ-DER Yöneticisi Burhan Burak ile Eğitim Sen Şube Başkanı Müzahit Karakuş gözaltına alındı. Yapılan aramalarda birçok yayına ve dokümanlara el konuldu.

22 Şubat 2008'de Demokratik Toplum Partisi (DTP) İzmir Konak İlçe Binası'na Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından binada yasak yayın bulunduğu gerekçesiyle düzenlenen baskında bulunan Deniz Selçuk, Gökhan Tuç, Sema Kurt ve Ercan adlı 4 kişi gözaltına alındı. Ayrıca baskın sırasında binada bulunan 1500 adet *Şahinleşen Yurtsever Gençlik* dergilerine de el konuldu.

7 Mart 2008'de DTP Balıkesir İl ve Altınoluk Belde binasına polis ve jandarma ekipleri tarafından düzenlenen baskında partiye ait bilgisayarlar ve dergilere el konuldu.

25 Mart 2008'de Adana Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekiplerce, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Yüreğir İlçe binasına "ihbar" olduğu gerekçesiyle düzenlenen baskında, Muhittin Beyazıt, Selma Keskin, İsmail Sarı, Leyla Topçu, Gülşen Taşkın, Şahin Durdu, Doğan Şenses, Hasan Polat, Mehmet Yağız ve adı öğrenilemeyen bir kişi de olmak üzere 10 kişi gözaltına alındı.

Fırat Kültür ve Sanat Derneği, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekipleri tarafından "illegal faaliyet yürütülüyor" gerekçesiyle 28 Mart 2008'de baskın düzenlendi. Dernek binasında yapılan aramada *Özgür Halk*, *Yurtsever Gençlik* ve *Hêviya Jinê* Dergilerine el konuldu.

7 Nisan 2008'de Mersin Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği'ne polis ekiplerinin yaptığı baskında derneğin bilgisayar kasasına ve çok sayıda resim ile fotoğrafa el konulurken, dernek üyesi 7 kişi de gözaltına alındı.

7 Nisan 2008'de Mersin'in Demirtaş Mahallesi'nde bulunan "Demirtaş Kültür ve Sanat Derneği"nin polis ekiplerince basıldığı ve arama yapıldığı, arama sırasında eşyaların dağıtıldığı, dernek binasında bulunan kitaplara el konulduğu öğrenildi.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Sarıgazi Belde binası jandarma ekipleri tarafından 25 Nisan 2008'de basıldı. Baskın sonrasında 5 kişi gözaltına alınırken, çıkan arbede ise dipçik darbesi alan 5 kişi çeşitli yerlerinden yaralandı.

28 Nisan 2008 sabahı Adana'da Çukurova Üniversitesi öğrencisi 18 kişi, polis ekiplerinin üniversiteye baskın düzenlemesi sonucu gözaltına alındı. Öğrencilerin gözaltına alındıkları sırada kaba dayığa maruz kaldıkları bildirildi.

16 Mayıs 2008'de Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği'ne (YÖDER) Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından düzenlenen baskın sonucunda 3 öğrenci gözaltına alındı. Baskında sırasında öğrenciler tarafından çıkarılan *Tirejên Tamara Dergisi*'ne de el konuldu.

25 Haziran 2008'de Eğitim-Sen Van Şubesi'ne İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından baskın düzenlendi. Baskında binada bulunan çok sayıda evraklara el konulurken, Eğitim Sen'de bulunan Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencisi 18 kişi gözaltına alındı.

25 Haziran 2008'de Van'da Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin "yasadışı örgüt eğitimi" verildiği gerekçesiyle Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) ile Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası'nın (SES) şubelerine düzenlediği baskın sonucu gözaltına alınan 18 kişinin hepsi 28 Haziran 2008'de "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla tutuklandı.

15 Temmuz 2008'de Adana'da Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin Şakirpaşa Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği ile Adana Gençlik Derneği'ne düzenlediği baskın-

da Karip Polat, Recep Gedik, Akil Nergüz adlı 3 kişi gözaltına alındı.

Jandarma ekipleri, 14 Ağustos 2008'de Adana'nın İncirlik, Yakapınar ve Seyhan'a bağlı Küçükdikili Beldesi'nde DTP üyelerinin evlerine baskın düzenledi. Eşzamanlı olarak DTP Adana İl binasına da baskın düzenlendi. DTP İl binasında çıkan arbedede İHD Adana Şubesi yöneticilerinden Hüseyin Beyaz'ın kolu kırıldı. Baskınlarda 44 kişi gözaltına alındı. Gözaltı sebebi açıklanmazken dosyada gizlilik kararı olduğu belirtildi. Gözaltına alınanlar Küçükdikili Belediye Başkanı Leyla Güven ve Yakapınar Belde Belediye Başkanvekili Burhan Aras da bulunuyor.

Adana'da 14 Ağustos 2008'de evlere ve DTP İl Başkanlığına yapılan baskınlarda gözaltına alınan, aralarında DTP Küçükdikili Belediye Başkanı Leyla Güven, Yakapınar Beldesi Belediye Başkanvekili Burhan Aras, DTP İl Başkanı Zeki Karataş ile Yüreğir İlçe Başkanı Durmaz Özmen'in de bulunduğu 61 kişi 16 Ağustos 2008'de "PKK'nin propagandasını yapmak" ve "örgüte yardım ve yataklık yapmak" iddiası ile adliyeye sevk edildi. DTP üyelerinden 30'u savcılıktan serbest bırakıldı. 31 kişi ise tutuklama istemiyle nöbetçi mahkemeye sevk edildi. Mahkeme, 31 DTP üyesini de tutuksuz yargılanmak üzere serbest bıraktı.

Adana'da 14 Ağustos 2008'de gözaltına alınan ve Özel Yetkili Nöbetçi Mahkeme tarafından 16 Ağustos 2008'de tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan 31 DTP üyesi hakkında yakalama emri çıkartıldı.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Denizli Şubesi'ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren EMO Bodrum Temsilciliği'ne, 19 Ağustos 2008 gecesi Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, emniyet görevlilerince arama yapıldı. Aramada, temsilcilik binasında bulunan Elektrik Mühendisleri Odası'na ait bir resmi belgeye el konulmadığı, ancak temsilciliğin toplantı ve eğitim salonundaki raflarda EMO'ya ait olmayan 9 adet makbuz, 2006 yılına ait bir adet çek kayıt defteri ve sekreter tarafından günlük olarak kullanılan bir adet deftere el konulduğu öğrenildi.

25 Ağustos 2008'de Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan ile danışmanın odaları mah-

keme kararı ile polis ekipleri tarafından arandı. Danışman Nesim Turhan rüşvet aldığı suçlamasıyla gözaltına alındı. Arama sonunda bazı evraklara ve bir bilgisayara da el konuldu.

Van Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nden aldığı arama kararıyla, Demokratik Toplum Partisi (DTP) Van İl Başkanlığı'nda 11 Eylül 2008'de 2 saat süren bir arama yaptı. Arama konusunda bir açıklama yapılmadı.

17 Eylül 2008'de Siirt'te Mezopotamya Kültür Merkezi Derneği'ne (MKM DER) polis ekipleri baskın düzenledi. Emniyet Müdürlüğü baskının gerekçesi hakkında herhangi bir bilgi vermedi.

29 Ekim 2008'de Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Güvenlik Şube ekipleri DTP Çanakkale İl Örgütü'ne baskın düzenledi. İl binasında yapılan arama sonrası birçok dergi ve gazeteye el konulurken, İl Başkanı Nihat Yalçın gözaltına alındı. Gözaltı gerekçesi öğrenilemeyen Yalçın, Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

4 Kasım 2008'de Batman Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı polis ekipleri Batman Göç Edenler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ne (Göç-Der) baskın düzenledi. Baskın sırasında dernekte kimsenin bulunmadığı öğrenildi. Dernekte yapılan aramada bilgisayar ve belgelere el konulduğu bildirildi.

4 Kasım 2008'de Batman Yoksullarla Dayanışma ve Mücadele Derneği'ne (YMD) yapılan baskının ardından aralarında dernek yöneticilerinin de bulunduğu 8 kişi gözaltına alındı.

Sarya Kültür ve Sanat Derneği'ne 4 Kasım 2008'de baskın düzenleyen polis ekiplerinin dernek binasında bulunanlara fiziki saldırıda bulunduğu ileri sürüldü.

Batman'da 4 Kasım 2008'de Yoksullukla Mücadele ve Dayanışma Derneği'ne (YMDD) yapılan baskında gözaltına alınan 6 kişiden Mehmet Şakar ile Abdullah Koçer, "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla 8 Kasım'da tutuklanarak Batman M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

12 Kasım 2008'de Şanlıurfa'da Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) merkez ilçe binasına ve DTP Şanlıurfa merkez ilçe başkanın evine sabaha karşı operasyon düzenlendi. Bir bilgisayar

ile bazı belgelere el koyan polis ekipleri, DTP Şanlıurfa Merkez İlçe Başkanı Salih Sağış'ı "yasadışı örgüt adına korsan gösteri tertip etmek", Erol Koçer adlı bir kişiyi de 19 Ekim 2008'de aynı gösteriye katıldığı suçlamasıyla gözaltına aldı.

26 Kasım 2008'de İstanbul'da DTP Sarıgazi, Samandıra ve Sancaktepe Belde Örgütü jandarma ekipleri tarafından basıldı. Baskınlarda Nahit Onat, Serdal Çatal, Çiçek Arınç, Ülker Özatikli ve Turan Özatikli adlı kişilerin gözaltına alındığı öğrenildi.

Özgür Halk Dergisi Mardin Kızıltepe Temsilciliği'ne 25 Kasım 2008 sabahı baskın düzenleyen polis ekipleri, dergi çalışanı Mehdi Aslan'ı gözaltına aldı.

27 Kasım 2008'de İstanbul'un Ümraniye İlçesi'nde Eşit Özgür Yurttaş Derneği'ne (ÖYDER), İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından yapılan baskında 9 kişi gözaltına alındı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi Demokratik Toplum Partisi (DTP) İlçe binasına 23 Aralık 2008 sabahı Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele ekipleri tarafından düzenlenen baskında İlçe Başkanı Abdulvahit Şahinoğlu'nun da aralarında bulunduğu 4 kişi gözaltına alındı.

3.1. Üyesi Olduğu Kurum Adına Hareket Ettiği için Gözaltına Alınanlar veya Tutuklananlar

3 Şubat 2008'de DTP İstanbul İl Başkanlığı'na seçilen Halil Aksoy, DTP İstanbul İl Örgütü 1. Olağanüstü Kongresi çıkışında polisler tarafından gözaltına alındı. Aksoy'un gözaltına alınma nedeni öğrenilemedi.

5 Şubat 2008'de İzmir Ege Temel Haklar Derneği, derneğin 2008 yılı takvimlerindeki Mahir Çayan fotoğrafları gerekçe gösterilerek polis ekiplerince basılarak dernek üyesi Umut Durmaz ve Volkan Algün gözaltına alındı.

Siirt Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, 12 Şubat 2008'de DTP Siirt İl yöneticileri Hacer Suçın ve Halime Özbey'i gözaltına aldı. Suçın ve Özbey'in, hangi gerekçeyle gözaltına alındığı Siirt Emniyet Müdürlüğü tarafından bildirilmedi.

21 Şubat 2008'de İzmir Karşıyaka Soğukkuyu'da pankart astıkları iddiasıyla Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi 4 kişi gözaltına alındı.

Elazığ Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği üyesi Hüseyin Çelik, 24 Şubat 2008'de dernek binası önünde "kesinleşmiş cezası" olduğu iddiasıyla gözaltına alındı.

Adana Yılmaz Güney Kültür Merkezi üyesi İsmail Akyol'un evine 26 Şubat 2008'de sabah saat 05:30 sıralarında Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin düzenlediği baskında, evde arama yapan polis memurları Akyol'u gözaltına aldı.

Erzurum'da 1 Mart 2008'de yapılan DTP İl Başkanlığı kongresi sırasında slogan attığı öne sürülen Murat K. adlı 1 kişi 5 Mart 2008'de Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanarak Erzurum H Tipi Cezaevi'ne konuldu, 4 kişi hakkında da arama kararı çıkartıldı.

Erzurum'da 1 Mart 2008'de yapılan DTP İl Başkanlığı kongresi sırasında slogan attığı öne sürülen DTP üyesi Celal Aygün adlı 1 kişi 12 Mart 2008'de Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklanarak Erzurum H Tipi Cezaevi'ne konuldu.

13 Mart 2008'de DTP Ağrı İl Başkanı Murat Öztürk evine yapılan baskın sonucu, 1 Mart 2008'de sınır ötesi operasyona karşı düzenlenen basın açıklamasından dolayı gözaltına alındı. Ağrı İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde sorgulanan Öztürk daha sonra serbest bırakıldı.

20 Mart 2008'de Diyarbakır'da düzenlenen ev baskınında polis ekipleri, DTP'li il yöneticileri Şehmus Bülbül, Ehlam Kaçar ve DTP Gençlik Meclisi üyesi Ahmet Korhan olmak üzere 3 kişiyi gözaltına aldı.

Tunceli'de 19 Mart 2008'de DTP gençlik kolları üyesi Mustafa Doğrul ve Demokratik Özgür Kadın Hareketi (DÖKH) aktivisti Nesrin Deniz adlı 2 kişi gözaltına alındı.

20 Mart 2008'de Malatya Paşa Köşkü Mahallesi'nde polis memurlarının kimlik istemesine karşı çıktıkları için gözaltına alınan HÖC üyesi 7 kişi, 22 Mart 2008'de Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "polise mukavemet" iddiasıyla tutuklanarak Malatya E Tipi

Cezaevi'ne gönderildi.

24 Mart 2008'de İstanbul Okmeydanı'nda Gençlik Federasyonu çalışanı Hasan Selim Gönen, Serkan Onur Yılmaz, Onur Karadirek ve Metin Bayram adlı 4 kişi gözaltına alındı. 4 kişinin gözaltına alınma nedenlerinin açıklanmadığı bildirildi.

DTP Erzurum Karaçoban İlçe Yöneticisi Hüseyin Genç, DTP Erzurum İl Örgütü'nün olağanüstü kongresinde, "yasadışı slogan attığı" iddiasıyla Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 28 Mart 2008'de tutuklanarak Erzurum H Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından 27 Mart 2008'de gözaltına alınan Yurtsever Demokratik Gençlik Hareketi üyesi 10 kişiden 6'sı "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 31 Mart 2008'de tutuklandı.

İzmir'de 1 Nisan 2008'de yapılan ev baskınlarında Demokratik Toplum Partisi (DTP) yönetici ve üyesi 17 kişi gözaltına alındı. Emniyet Müdürlüğü gözaltıların nedenleri hakkında bilgi vermedi.

1 Nisan 2008'de Tunceli Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği üyesi Evin Timtik ve Sakine Ögeyik adlı 2 kişi "yasadışı bildiri dağıttıkları" iddiasıyla gözaltına alındı.

Trabzon Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, 11 Nisan 2008 gecesi yaptığı operasyonla Sosyalist Demokrasi Partisi (SDP) 5 kişiyi ve İHD üyesi 2 kişiyi, PKK ile ilişkisi olduğu suçlamasıyla gözaltına aldı.

HÖC Adana Temsilciliği'nin 13 Nisan 2008'de düzenlediği Güven Keskin'in mezar anmasının ardından, anmaya katılan 13 kişi gözaltına alındı.

Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) Adana Temsilciliği'nin 13 Nisan 2008'de düzenlediği Güven Keskin'in mezar anmasının ardından gözaltına alınan 13 HÖC üyesinden 7'si 14 Nisan 2008'de tutuklandı.

21 Nisan 2008'de Siirt'te hakkında "ihbar" olduğu gerekçesiyle gözaltına alınan Siirt Üniversitesi öğrencisi Fırat Karadeniz, Siirt Sulh Ceza Mahkemesi tarafından Siirt Öğrenci Derneği'ne (SÖDER) gittiği ve 29 Şubat 2008'de Siirt'te sınır ötesi operasyona ilişkin yapılan basın açıklama-

sına katılarak “yasadışı örgüt propagandası” yaptığı gerekçesiyle tutuklanarak Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

23 Nisan 2008’de Karabük Üniversitesi’nde okuyan Kürt öğrencilerin evlerine yapılan eşzamanlı baskında 15 kişi “Yurtsever Demokratik Gençlik üyesi oldukları” gerekçesiyle gözaltına alındı.

Demokratik Toplum Partisi (DTP) Parti Meclisi (PM) üyesi Veysi Dilekçi, hakkında arama kararı olduğu gerekçesi ile 28 Nisan 2008’de Konya’da gözaltına alındı.

Adana’da 1 Mayıs İşçi Bayramı çalışması yürüten Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi 7 kişi 28 Nisan 2008’de gözaltına alındı.

29 Nisan 2008 sabahı Manisa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin gerçekleştirdiği ev baskınlarında, Saruhanlı’da Mikail Akat ve Mehmet Akat, Turgutlu’da ise Deniz Toprak ve Erhan Arı adlı Demokratik Toplum Partisi (DTP) üyesi 4 kişi, “yasadışı slogan attıkları” iddiasıyla gözaltına alındı.

2004’te hakkında İstanbul Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nin çıkarttığı bir arama emri nedeniyle Türk Tabipleri Birliği (TTB) Genel Başkanı Prof. Dr. Gençay Gürsoy, 3 Mayıs 2008 sabahı saat 05:00’te Ankara’da gözaltına alındı.

Ankara Nöbetçi 11. Sulh Ceza Mahkemesi’nde hâkim karşısına çıkan Gürsoy, ifadesinin alınmasının ardından hakkındaki “tutuklama kararı” kaldırılarak serbest bırakıldı. Gürsoy, 2000 yılında başkanlığını yaptığı bir kültür-sanat vakfının dergisiyle ilgili hakkında “ön ödeme davası açıldığını” belirtti. O tarihten sonra kendisine herhangi bir tebligat yapılmadığını anlatan Gürsoy, “2004 yılından beri de beni bir türlü adresimde bulamıyorlar. Ne hikmetse... O sıralarda İstanbul Tabip Odası başkanımym. İki yıldan beri Türk Tabipleri Birliği başkanımym” dedi.

2 Mayıs 2008’de Demokratik Toplum Partisi (DTP) Şırnak Silopi İlçe Başkanı Süleyman Şavluk’un da aralarında bulunduğu 4 DTP’li Silopi Emniyet Müdürlüğü ekipleri tarafından gözaltına alındı. 3 Mayıs 2008’de ise Şavluk “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla Silopi Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Aydın DTP İl yöneticileri ve Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinin de aralarında bulunduğu 40 kişi, 5 Mayıs 2008’de evlerine yapılan baskınla gözaltına alındı.

Düzce’de bulunan Desa deri fabrikasında, Deri İş Sendikası’na üye oldukları için 29 Nisan 2008’de işten atılan deri işçileriyle birlikte fabrika önünde eylem yapan 40 işçi 6 Mayıs 2008’de gözaltına alındı.

9 Mayıs 2008’de Erzurum Atatürk Üniversitesi Demokratik Öğrenci Derneği üyesi 24 kişi, Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin düzenlediği ev baskını sonucu gözaltına alındı.

13 Mayıs 2008’de Gaziantep Emniyet Müdürlüğü ekiplerinin, Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyelerinin evlerine düzenlediği baskın sonucu 13 kişi gözaltına alındı.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi Erdal Demirhan 13 Mayıs 2008’de Tokat’ta, hakkında “yasadışı örgüt üyeliği” suçlamasıyla İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılmış bir davadan aldığı kesinleşmiş hapis cezası nedeniyle arama kararı olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı.

27 Mayıs 2008’de Muş’ta yapılan ev baskınlarında Yurtsever Demokratik Gençliği (YDG) üyesi Menduh Işık ile Zafer İlaslan adlı 2 kişi gözaltına alındı.

27 Mayıs 2008’de Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi’ne bağlı polis ekiplerinin Haklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) üyelerinin evlerine düzenlediği baskınlarda 11 kişi, 30 Mart-17 Nisan 2008 tarihleri arasında Ankara’da asılan pankartların sorumlusu oldukları suçlamasıyla gözaltına alındı.

23 Mayıs 2008’de gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılan 28 kişiden İlker Ekiz, Mustafa Doğan, Elbil Çınar, İbrahim Karataş adlı 4 kişi, 28 Mayıs 2008’de tekrar gözaltına alındıktan sonra tutuklandı.

Balıkesir’de 27 Mayıs 2008’de düzenlenen ev baskınları sonucu gözaltına alınan 20 kişiden 5’i “yasadışı örgüte destek vermek amacıyla, Yurtsever Demokratik Gençlik Hareketi’ne (YDGH) üye oldukları” suçlamasıyla 29 Mayıs’ta tutuklandı.

Hatay İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 27 Mayıs 2008'de gözaltına alınan 20 kişiden 4'ü "Yurtsever Demokratik Gençlik Hareketi (YDGH) üyesi oldukları" gerekçesiyle 29 Mayıs 2008'de tutuklandı.

Ankara Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği çalışanlarından İsmail Özmen adlı kişi, 4 Haziran 2008'de Yüksel Caddesi'nde hakkında arama kararı olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı.

5 Haziran 2008'de İstanbul Üniversitesi Halkbilim Kulübü'nün 17.Geleneksel Şenliği'ne katılmak isteyen Gençlik Federasyonu'nun üyesi iki kişi sivil polis ekipleri tarafından haklarında "ihbar olduğu" gerekçesiyle gözaltına alındı.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi Murat Uludoğan adlı kişi 6 Haziran 2008 akşamı İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından düzenlenen ev baskını sonucu hakkında "yakalama kararı olduğu" gerekçesiyle gözaltına alındı. Uludoğan 7 Haziran 2008'de serbest bırakıldı.

İzmir'in Torbalı İlçesi'nde 5 Haziran 2008'de gözaltına alınan 4 kişiden Necmettin Ertaş ve Süleyman Gövsa adlı DTP üyesi 2 kişi, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 6 Haziran 2008'de tutuklanarak Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

ESP İstanbul Temsilcisi Figen Yüksekdağ, Gaye Operasyonu davasının 6 Haziran 2008'de görülen duruşması nedeniyle bulunduğu Beşiktaş Adliyesi çıkışında, 2006 yılında Diyarbakır'da düzenlenen Kayıplar Kurultayı'nda yaptığı bir konuşma nedeniyle gözaltına alınarak tutuklandı.

1 Mayıs kutlamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla, aralarında üniversite öğrencilerinin de bulunduğu Demokratik Haklar Platformu (DHP) üyesi 20 kişi, Konya Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 10 Haziran 2008'de düzenlediği ev baskınlarıyla gözaltına alındı.

11 Haziran'da gözaltına alınan Demokratik Haklar Platformu üyesi 20 kişiden 5'i "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla 14 Haziran 2008'de tutuklandı.

18 Haziran 2008 sabahı Malatya ve Tunceli'de Demokratik Haklar Platformu (DHP) üyesi kişi-

lerin evlerine Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin düzenlediği baskınlar sonrasında Malatya'da 9 kişi gözaltına alındı. Tunceli'de gözaltına alınanların sayısının ise henüz bilinmediği DHP tarafından açıklandı.

18 Haziran 2008 akşamı İzmir'de Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi İrfan Gerçek, hakkında arama kararı olduğu gerekçesiyle jandarma ekipleri tarafından gözaltına alındı.

23 Haziran 2008 sabahı Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin düzenlediği ev baskılarında, Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) ve Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) üyesi 8 kişi gözaltına alındı.

25 Haziran 2008'de Demokratik Toplum Partisi İstanbul Büyükçekmece İlçe Başkan Yardımcısı Suphi Sarıbulak ve İlçe Yöneticisi Ahmet Yılmaz, çağrıldıkları Esenyurt Jandarma Karakolu'nda gözaltına alındı.

23 Haziran 2008 sabahı Ankara'da, evlerine yapılan baskınlarda, "1 Mayıs kutlamalarında devrim şehitlerinin resimlerinin olduğu bir pankartın açılması gerekçesi" ile gözaltına alınan Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) ve Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) üyesi sekiz kişiden yedisi, 26 Haziran 2008'de tutuklandı.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) Tunceli Sözcüsü Hüsniye Mavi, katıldığı bir basın açıklamasından dolayı hakkında verilen 10 günlük hapis cezası gerekçesiyle 18 Temmuz 2008'de tutuklanarak Tunceli Kapalı Cezaevi'ne götürüldü.

Batman'da 29 Temmuz 2008'de *Özgürleşen Yurtsever Gençlik Dergisi*'ni dağıtan Batman Yurtsever Demokratik Gençlik (YDG) Meclisi üyeleri Rüzgar Onar ile Süleyman Yiğit adlı 2 kişi gözaltına alındı.

İnsan Hakları Derneği Mersin Tarsus Şubesi yöneticisi Özgür Elitemiz, hakkında daha önce İstanbul'da açılan bir dava nedeniyle 12 Kasım 2008'de tutuklandı. Emniyet yetkilileri Elitemiz'in söz konusu davası konusunda bilgi vermedi.

19 Ekim 2008'de Şanlıurfa'da yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle 12 Kasım'da gözaltına alınan Demokratik Toplum Partisi Merkez İlçe Başkanı Salih Sağış ve iki kişi,

“izinsiz gösteri düzenledikleri”, “suçu ve suçluyu övdükleri” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamasıyla 13 Kasım 2008’de tutuklandı.

Muğla’nın Milas İlçesi’nde 20 Kasım 2008 akşamı Sosyalist Gençlik Derneği (SGD) üyesi Hamit Akar, Cafer Ceylan ve Mustafa Sönmez adlı 3 kişi “duvarlara yazılama yaptıkları” iddiası ile gözaltına alındı.

DTP İstanbul Avcılar İlçe Başkanı Gülay Çelik ve DTP Kadıköy İlçe Örgütü üyesi Eser Akbar 22 Kasım 2008’de evine yapılan baskın sonucu gözaltına alındı.

26 Kasım 2008 sabahı Şırnak’ın Kumçatı Beldesi’nde DTP Belde yöneticilerinin evleri-

ne baskın düzenleyen jandarma ekipleri DTP Kumçatı Belde Yöneticileri Arafat Güler ve Abdullah Barın’ı gözaltına aldı.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi 4 kişi Hatay İl Emniyet Müdürlüğü binası duvarına pankart asmak istedikleri gerekçesiyle 26 Kasım 2008’de gözaltına alındı.

Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin 28 Kasım 2008 sabahı düzenlediği ev baskınlarında, geçen hafta gerçekleştirilen bir anma törenine katıldıkları gerekçesiyle Gülistan Şahin, Yasemin Tuğcu adlı Ezilenlerin Sosyalist Platformu (ESP) üyesi 2 kişi gözaltına alındı.

KÜRT SORUNU

Giriş

Kürt kökenli yurttaşlarımız açısından tarihsel ve kültürel öneme sahip geleneksel Newroz kutlamaları, 2008 yılında bazı kentlerimizde olaylı geçmiştir. Hatırlanacağı gibi Newroz kutlamalarından 10 gün önce yaşanabilecek olası olumsuzluklar için kaygılarını dile getiren Demokratik Toplum Partisi (DTP) yetkililerine, İçişleri Bakanı "valiler sorun çıkarmayacak" diye yanıt vermişti. Ancak süreç İçişleri Bakanı'nın söz verdiği gibi yaşanmadı. Birçok ilde valiler, zaman ve mekân gibi konuları gerekçe göstererek kutlamalara izin vermedi.

Siirt, Van, Yüksekova, Hakkâri, İzmir gibi kutlamaların yapılmasına izin verilmeyen kentlerde göstericilere güvenlik güçleri tarafından "orantısız güç kullanımı" ile müdahale edilmiş, bu müdahaleler sırasında ölüm ve yaralanma olayları meydana gelmiş, yüzlerce kişi gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Hâlbuki Diyarbakır, İstanbul gibi, izin verilen kentlerde kutlamalar -öncesi ve sonrasında bazı gözaltı ve tutuklama olayları olsa da- genel olarak olaysız ve sakin geçmiştir.

Özellikle Van ve Hakkâri İlleri ile Hakkâri'ye bağlı Yüksekova İlçesi'nde 22, 23 ve 24 Mart 2008 tarihlerinde yaşanan olaylar sırasında yaşam hakkı ihlâli, çok sayıda gözaltı ve tutuklamanın yanı sıra işkence ve kötü muamele olaylarının da gerçekleştiğine dair haberlerin ulusal TV ve gazetelerde yer aldı.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) olayların yerinde incelenmesine karar vermiştir. Bölgede incelemelerde bulunan heyet izlenimlerini bir raporla kamuoyuna sunmuştur¹.

¹TİHV, "Van, Yüksekova ve Hakkâri'de 22, 23 ve 24 Mart 2008 Tarihlerindeki Newroz Kutlamaları ve Sonrasında Yaşanan Olaylarla İlgili İnceleme ve Değerlendirme Raporu", <http://www.tihv.org.tr/tihv/>.

Kürtlerin düşünce ve ifade özgürlüğünden yararlanmasının önünde birçok engel bulunmaktadır. Çıkardıkları gazeteler ertesi gün toplatılmakta ve bir ay süreyle yayın yapma yasağıyla cezalandırılmaktadır (Bakınız: düşünce ve ifade özgürlüğü bölümü).

Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı'nın 3 ayda 1 uzattığı "geçici güvenlik bölgesi" ve güvenlik güçlerine 2 haftada 1 verilen sınırsız arama yetkisi uygulamalarını göz önünde bulduğumuzda olağanüstü hal uygulamasına geri döndüğünü ileri sürebiliriz.

Değnilmesi gereken belki de en önemli nokta sadece Kürt oldukları için insanların yaşama hakkını tehdit eden saldırıların artmış olmasıdır. Söz konusu 24 linç girişiminde toplam 2 kişi yaşamını yitirdi; 26 kişi yaralandı; 73 kişi memleketine geri dönme kararı aldı ve 36 ev ve işyeri hasar gördü. Bir kişide tutuklanmıştır.

20-21 Mayıs 2008'de *Herald Tribune* ve *Le Monde* Gazetelerinde, 5 Haziran 2008'de *Taraf Gazetesi'*nde yayınlanan ve 1000 kişinin katılımıyla imzaya açılan bir bildiriyle Türkiye'deki Kürt Sorunu'nun çözülmesi için uluslararası platformdan devreye girmeleri istendi.

Türkiye'de Kürt sorununa Barışçıl Çözüm Çağrısı

Biz aşağıda imzaları bulunanlar açıklıyoruz ki, bizler Kürdüz ve bu kimliğimizle anılmak, atalarımızın toprakları üzerinde onurumuz ve kimliğimizle birer Kürt olarak yaşamak, dilimizi, kültürümüzü serbestçe ifade etmek istiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturan Kürt halkının, kimliği yok sayılmış, dili yasaklanarak kullanılması suç sayılmış, kültürü inkâr edilmiş ve daha pek çok temel insani haklarından yoksun bırakılmıştır.

Bugün demokratik bir Avrupa Birliği camiasına katılmaya aday olan Türkiye’de ulusal düzeyde Türkçe yayın yapan yüzden fazla televizyon kanalı ve yüzlerce radyo faaliyette bulunmaktadır. Yüz otuz civarında üniversite ve yüksek okul düzeyinde öğretim kurumu vardır. Ancak, Kürtçe yayın yapan ne bir tek televizyon kanalı, ne bir radyo kanalı olmadığı gibi, ne ilk ve orta, ne de bir yüksek öğretim kurumu bulunmaktadır.

Bu tür kurumları talep etmek suç sayılmakta, halkın seçtiği belediye başkanları ve milletvekilleri bile bu nedenlerle yargılanmaktadır.

Türkiye’de hala Kürt gerçeği kabul edilmediği gibi bir terörizm sorununa indirgenmeye çalışılmakta, sorunun çözümü için sınır ötesi askeri operasyonlarla çare aranmakta; bu da, Kürt-Türk ilişkilerini daha da gerginleştirerek bölgesel dengeleri ve Irak Kürdistan’ının istikrarını ciddi bir şekilde tehdit etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti devlet yöneticileri bu insafsız uygulamalara rağmen kimi zaman da Türk-Kürt kardeşliğinden bahsetmektedirler. Ne var ki, uygarlığa beşiklik yapmış bu toprakların en eski halklarından biri olan biz Kürtlerin kardeşlik anlayışı bu değildir.

Bizler, komşularımız ve kardeşlerimizle aynı haklara sahip olmak isteriz. Savaş ve şiddet hiçbir toplumun kaderi olamayacağı gibi bizim de kaderimiz değildir, olmamalıdır. Böyle bir kaderi reddediyoruz. Bugün bazı yetersizliklerine rağmen Irak Kürdistanı Yönetimi, dini ve kültürel azınlıklara haklarını tanımakla Orta-Doğu’da da çeşitli kültür miraslarının bir arada barış içinde kardeşçe ve eşitlik içinde yaşayabileceklerini kanıtlamaktadır.

İki asırdan beri süregelen baskı-isyan-baskı süreci artık sona erdirilmeli ve silahlar susturulmalıdır. Hiçbir biçimde askeri bir çözümü olmayan Kürt sorununa halkımızın aşağıda belirtilen ortak asgari talepleri temelinde barışçıl bir çözüm getirilmelidir.

Hazırlanmakta olan yeni Anayasa, Türkiye’de vatandaşlık tanımını bir soy esasına bağlı olarak tanımlamamalı ve Kürt halkının inkârına son vererek varlığını kabul etmelidir. Kürt va-

tandaşlara kendi dillerinde her düzeyde resmi eğitim-öğretim imkânı sağlanmalı ve kamusal alanda kendi dillerini kullanma, medya kurma ve işletme, dernek, kurum ve parti kurma, kültürlerini geliştirme ve siyasal istemlerini özgürce ifade ve savunma haklarını güvence altına almalıdır.

Bu temelde barış ve güven ortamının yaratılması, şiddet ve silahlı çatışma sayfasının tamamen kapatılması için, istisnasız genel bir siyasi af çıkartılmalıdır ve PKK belirlenecek bir prosedüre göre silah bırakmalıdır. Keza bu bağlamda köy koruculuğu da tasfiye edilmelidir.

Bu talepler mevcut sınırları sorgulamayan ve tüm demokratik ülkelerin vatandaşlarına tanıdıkları asgari temel insan haklardır. Bunları istemek değil, aksine tanımamak suç sayılmaktadır.

Problemin çözümü yönünde uzun bir süredir etkin ve samimi bir çaba içerisinde bulunan, Türkiyeli pek çok aydın, akademisyen, yazar ve çeşitli meslekten insanların ve inisiyatiflerin çalışmaları yeterince sonuç alıcı olmasa da, şüphesiz ki takdir ve şükranla karşıladığımız girişimlerdir. Bu çabaların yanı sıra, 20. Yüzyıl boyunca büyük haksızlıklara uğrayan Kürt halkının yaşadığı insanlık dramının tarihi sorumluluğunu taşıyan Avrupa ülkelerinden ve ABD’den inkâr ve şiddet politikalarını desteklememelerini ve bu barışçıl çözüm sürecinin zemininin hazırlanmasına katkıda bulunmak için İrlanda, Bask, Katalan ve Kosova sorunlarının çözümünde deneyim kazanmış Sayın Tony Blair, Marti Ahtisaari, Felipe González ve Bernard Kouchner gibi devlet adamlarının arabulucu olarak görevlendirmelerini istiyoruz.

Bölgelerarası dengesizliğin giderilmesi AB ye üye olma koşullarından bir tanesidir. Bu bağlamda Türkiye’nin, ihmal edilip geri bırakılan Kürt bölgesinin sosyo-ekonomik kalkınması için pozitif bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Kürt bölgelerinin onarımı için özellikle 1990’lı yıllarda devlet tarafından güvenlik gerekçesiyle zorla boşaltılan yaklaşık 3400 Kürt köyü ve yerleşim biriminin yeniden inşasına olanak sağlanmalı; isimleri değiştirilerek keyfi bir biçimde yeniden adlandırılan coğrafi ve yerleşim birimlerinin

isimleri yeniden orijinaline dönüştürülmeli; yerlerinden edilen üç milyon civarındaki Kürt göçmenin yurtlarına ve yuvalarına dönüşünü sağlamak için kapsamlı bir kalkınma planı hazırlamayı da AB vicdani bir görev edinmelidir.

Bizce Kürt sorunu artık sadece bir Türkiye sorunu değil, bir Orta-Doğu, bir Avrupa, bir insanlık sorunudur. Bu nedenle Türkiye kamu vicdanına, dünya kamuoyuna hitap ediyor, acilen demokratik bir barışçıl çözüm için desteklerini istiyoruz.

1. KÜRTLERE YÖNELİK SALDIRILAR ve AYRIMCILIK

Kürt sorununa ilişkin söylenebilecek ve değerlendirilmeye alınabilecek pek çok konu başlığı bulunmaktadır. Doğu illerinde düzenlenen toplantı ve gösterilere çok sert müdahale edilmesi bir yandan “işkencenin sokağa inmesi” olarak tanımlanırken bir yandan da bu gösterilere katılma olasılığı olan diğer insanlara da “gözdağı vermek” şeklinde bir düşünce zihinlerde oluşmuştur. Ölümün dahi olduğu gösterileri bir yana koyup Kürtlerin örgütlenme, ifade özgürlüğü gibi konularda maruz kaldıkları durumları göz önünde bulundurduğumuzda ise 2008 yılında “Sayın Öcalan” ifadelerine savcılıkların açtığı davalara tepki olarak başlatılan kampanya çerçevesinde savcılıklara kendisini ihbar eden dilekçeleri veren kitlesel başvurular oldu.

Diğer yandan yine ülkenin doğusunda kaldırılmasına rağmen yapılan yeni düzenlemelerle bir çeşit olağanüstü hal uygulamasına geçildi. Bu düzenlemeler ise Genelkurmay Başkanlığı'nın 3 ayda 1 uzattığı “geçici güvenlik bölgesi” ve güvenlik güçlerine 2 haftada 1 verilen sınırsız arama yetkisidir.

Değinilmesi gereken belki de en önemli nokta sadece Kürt oldukları için insanların yaşama hakkını tehdit eden saldırıların artmış olmasıdır. Kürt sorunu değerlendirmemiz de bu noktaya dikkat çekmeyi uygun gördük.

Söz konusu 14 saldırıda toplam 2 kişi yaşamını yitirdi; 11 kişi yaralandı; 73 kişi memleketine geri dönme kararı aldı ve 36 ev ve işyeri hasar gördü.

Afyon

7 Ocak 2008'de Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde okuyan 2 Kürt öğrenciyi kaçıran bir eve götürülen “kimliği belirsiz” bir grup, öğrencileri fala-

kaya yatırdılar, askıya aldılar ve kırbaçladılar. Boş bir arazide bulunan öğrenciler götürüldükleri hastaneden bir aylık “iş göremez” raporu aldı. Olayla ilişkin tutuklanan 3 kişi, tutuklu buldukları Afyon E Tipi Kapalı Cezaevi'nden mahkeme kararıyla tutuksuz yargılanmak üzere 14 Ocak'ta serbest bırakıldı.

Adapazarı

27 Nisan 2008'de Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) Adapazarı'nda bir düğün salonunda düzenlediği “Kültür ve Sanat Şöleni” adlı gece, yaklaşık 100 kişilik aşırı sağcı grup tarafından İstiklal Marşı söylenerek basılmak istendi. Olaylar sırasında fenalaşarak hastaneye kaldırılanlardan bir kişi yaşamını yitirdi.

Kuyucak

Aydın'ın Kuyucak İlçesi'nde 24 Mayıs 2008 gecesi bir kafede Adnan Menderes Üniversitesi Kuyucak Meslek Yüksekokulu öğrencisi Kürt öğrenciler, slogan attıkları iddiasıyla bir grubun saldırısına maruz kaldı. Saldırı sonrasında Ayhan Çimenoglu aldığı bıçak darbeleriyle ağır yaralandı. Güvenlik güçleri gözaltına aldığı 5 kişiden saldırının faillerinden olan 4'ünü serbest bıraktı, Diyarbakırlı öğrenci Ahmet Baran'ı ise adliyeye sevk etti.

Gebze

14 Haziran 2008'de Kocaeli'nin Gebze İlçesi'nde bir asfalt işletmesinde geçici olarak çalışan Kürt işçiler, aşırı sağcı bir grup tarafından “mahallenin halkına sözlü tacizde buldukları” iddiasıyla linç edilmek istendi. Saldırı sonucu 1 işçinin ağır yaralandığı öğrenildi. Aşırı sağcı grubun işçilerin ardından, işçilerin kaldıkları yere de saldırarak eşyaları ateşe verdikleri bildirildi.

Adana

15 Haziran 2008'de Adana'da Toplu Konut İdaresi'nin (TOKİ) inşaatında çalışan Kürt işçilerinin, evlerine giderken bir grubun saldırısına uğradığı; saldırı sonrasında bir kişinin parmağının koptuğu bildirildi.

İstanbul

11 Temmuz 2008'de İstanbul İstinye'de bir inşaatta çalışan Kürt işçiler, aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradı. Saldırının ardından sürekli yeni saldırıların yapılacağı yönünde kendilerine tehdit içerikli bilgiler geldiğini aktaran Hamza Gövcü, 70 Kürt işçisinin Şirnak'a geri dönme kararını aldığını bildirdi.

Ankara

13 Temmuz 2008'de Ankara'nın Çamlıdere İlçesi'nde bir Kürt işçi, Çamlıdere'de yaşayan bir grubun saldırısına uğradı. Polis ekiplerinin müdahalesi sonucu aşırı sağcı grup dağıtılarak işçinin can güvenliği sağlandı.

İstanbul

Tutuklu Aileleri Derneği (TUAD) ve Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP), Abdullah Öcalan'ın üzerindeki baskılara dikkat çekmek için İstiklal Caddesi'nde 10 Ağustos 2008'de yaptığı basın açıklamasından sonra Mesut Aslan adlı kişinin bir grup tarafından sırtından bıçaklandığı ileri sürüldü. Aslan, 20 kişilik bir grubun ara sokakta önünü kestiğini ve polisin gözü önünde bıçaklandığını söyledi. Polisin hiç bir müdahalede bulunmadığını belirten Aslan, yaralı vaziyette 24 saat gözaltında tutulduğunu ve polisin hakaretlerine maruz kaldığını ifade etti.

Aslan yaşadığı olayı şöyle anlattı: "Açıklamadan sonra eve gidiyordum. Ara sokakta 20 kişilik bir grup ellerinde bıçaklarla bana saldırdı. Polis karşıda saldırganları izliyordu. Müdahalede bulunmadı. Ardından polis beni gözaltına aldı. Yaralı olmama rağmen oturmama, su içme bile izin vermiyorlardı. Hakaret ediyorlardı. Gözaltında bulunan diğer kişilerden de yaralı olanlar vardı".

İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'ne başvuruda bulunan Aslan, saldırganlar hakkında suç duyurusunda bulunacağını belirtti.

Altınova

30 Eylül 2008'de Balıkesir'in Ayvalık İlçesi'nin Altınova Beldesi'nde Murat Aygün, husumetli olduğu Oğuz Dörtkardeş'le (23) "yüksek sesle müzik dinlediği" için başlayan tartışmanın kavgaya dönmesinin ardından, Dörtkardeş ve yanındakilerin üzerine kamyonetini sürdü. Aracın altında sürüklenen Dörtkardeş ile Ezer Kırçalı (31) adlı iki kişi öldü, 6 kişi yaralandı. Olayı duyanlar ise Murat Aksu'nun Kürt olmasını bahane ederek Altınova'da oturan Kürtlerin evlerini ve işyerlerini tahrip etti, bir ev ve minibüs ateşe verildi. Çıkan olaylarda 36 ev ve işyerinin hasar gördüğü tespit edildi. Güvenlik güçleri önlem aldığı Altınova'ya gelen Balıkesir Valisi Selahattin Hatipoğlu ise kalabalığı sakinleştirmeye çalışarak Kürtlerin evlerinin ve işyerlerinin tahrip edilmesinin anlayışla karşıladıklarını açıkladı. Saldırıları esnasında gruba herhangi bir müdahalede bulunmayan güvenlik güçlerinin 37 kişiyi gözaltına aldığı ve aralarında Murat Aygün'ün de bulunduğu 10 kişinin tutuklandığı açıklandı. Öte yandan Balıkesir Valiliği, bölgeye inceleme yapmak için bir heyet gönderen Demokratik Toplum Partisi'ne, heyetin "halkı kışkırtabilecekleri" gerekçesiyle izin vermedi.

Olay anlatılanlara göre şu şekilde gelişti: Oğuz Dörtkardeş, Ahmet Erkul'a ait bakkalın önünde otomobilinde yüksek sesle müzik dinledi. Erkul ve apartmanda oturanlar, Dörtkardeş'i uyardı. Dörtkardeş'in kendisini uyarınlarla tartışması üzerine tartışma Murat Aksu'ya haber verildi. Önceden de Dörtkardeş'le kavga eden Murat Aksu, iddialara göre kamyonetini aralarında Dörtkardeş'in de bulunduğu grubun üzerine sürdü. Kamyonet altında sürüklenen Dörtkardeş, olay yerinde, Ezer Kırçalı ise hastanede hayatını kaybetti. Olayda, Ercan Taşkıran (31), Hamit Timsa (40), Adil Sarıhanlı (27), Mustafa Kaçar (25), Murat Kılınçoğlu (39) ve Enver Ceren (40) yaralandı.

Öte yandan ırkçı saldırılar Küçükköy Beldesi'ne de sıçradı. Murat Aygün'ün Küçükköy'de oturan akrabası E.A.'nın park halindeki kamyoneti 3 Ekim 2008'de sabaha karşı kimliği belirsiz kişilerce kundaklandı ve kullanılmaz hale geldi.

Trabzon

Trabzon'un Araklı İlçesi'nde yaşayan M.A. adlı Kürt işçi, 2 Ekim 2008'de aşırı sağcı bir grubun

saldırısına uğradığını belirterek, ilçeyi terk etmesi yönünde tehdit edildiğini bildirdi. M.A., önünü kesen aşırı sağcı grubun “neden buradasın, neden gitmiyorsun?” diyerek kendisini tekme tokatla dövmeye başladığını belirterek, “daha sonra ilçeyi en kısa sürede terk etmem için tehdit edildim” diye konuştu.

Anamur

20 Ekim 2008’de Mersin’in Anamur İlçesi’nde aşırı sağcı bir grup, 3 Kürt öğrencinin evine silahlı baskın düzenledi. Olayda bir öğrenci kolundan yaralandı. Evin birinci katta olması nedeniyle pencereden atlayarak kurtulan 3 öğrenci memleketlerine dönmek zorunda kaldı.

Gölbaşı

4 Kasım 2008’de Ankara’nın Gölbaşı İlçesi’nde telefonda annesiyle Kürtçe konuştuğu için Mehmet Zeki Bucağa (28), aşırı sağcı iki kişi tarafından darp edildi. Kolu kırılan Bucağa, Gazi Hastanesi’nde tedavi altına alındı. Bucağa, iki kişinin kaçmaya çalışırken, polis ekipleri tarafından yakalandığını ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldıklarını bildirdi

Gebze

Kocaeli’nin Gebze İlçesi’nde 6 Kasım 2008’de yolda yürürken Kürtçe müzik dinlediği ve Kürtçe konuştuğu için 3 kişinin bıçaklı saldırısına uğrayarak ağır yaralanan Emin Çakan (21), 9 Kasım 2008’de tedavi gördüğü Tuzla Anadolu Sağlık Merkezi’nde yaşamını yitirdi.

Serik

8 Kasım 2008’de, Antalya’nın Serik Beldesi’ne çalışmaya giden Yusuf Öz, oturduğu kahvede nereli olduğunu soran 3 kişiye Mardinli olduğunu söylemesinin ardından, aynı kişilerin “pis Kürtler şehitlerimizin kanını yerde bırakmaya-cağız” diyerek kendisine saldırdığını savundu. Kahvede başlayan saldırının sokakta da devam etmesi üzerine Öz, polis ekipleri tarafından otobüse bindirilerek Adana’ya gönderildi.

Balıkesir

19 Kasım 2008’de Balıkesir Üniversitesi’nde 8 kişilik aşırı sağcı bir grup, Mehmet Saruhan ve Oktay Yıldız adlı Kürt öğrencilere fizikî saldırıda bulundu. Hastaneye kaldırılan öğrencilerin sağlık durumunun ciddiyetini koruduğu ve öğ-

rencilere bir hafta iş göremez raporu verildiği belirtildi.

Denizli

3 Aralık 2008’de Denizli Pamukkale Üniversitesi öğrencisi Mehmet Efe adlı kişi, kimliği belirsiz bir grubun bıçaklı saldırısına uğradı. 17 yerinden bıçaklanan Efe’nin Pamukkale Üniversitesi Kalp Merkezi Hastanesi’nde yoğun bakımda tutulduğu belirtildi.

Kocaeli

23 Aralık 2008’de Kocaeli Üniversitesi öğrencisi Yusuf Arıç, ders çıkışında aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradığını ifade etti. Burnunda çatlak meydana gelen ve vücudunun çeşitli yerlerinde darp izleri bulunan Arıç, “ders çıkışı beni çağırdılar. Önce aramızda tartışma çıktı sonra 7 kişi üzerime saldırdı. Küfür ve hakaret ederek vurmaya başladılar. Daha önce de ‘ya siyasi fikrini değiştir ya da bu okula gelme’ şeklinde tehdit ediyorlardı” dedi.

Eskişehir

23 Aralık 2008’de Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Öğrenci Yurdu’na giden 3 öğrenci, aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğraması sonucu yaralandı. Kolundan ağır yaralanan soyadı öğrenilemeyen Diyardin adlı öğrencinin Eskişehir Devlet Hastanesi’nde ameliyata alındığı bildirildi.

Denizli’deki Saldırıya Dava

Denizli’nin Çivril İlçesi’nde 2006 yılında meydana gelen ve ailenin beldeden ayrılmasına yol açan olayla ilgili olarak 16 kişi hakkında TCK’nin 216. maddesinden kamu davası açıldı.

Denizli’nin Çivril İlçesi’nde Kürt kökenli bir aile hakkında “bunlar PKK’li. Biz kovmazsak Kürtler köyü ele geçirecek” diye çağrı yapılmış ve aile köyden ayrılmak zorunda kalmıştı.

10 Ağustos 2008’de sonuçlanan davada sanıklardan 2’sine Çivril Asliye Ceza Mahkemesi tarafından TCK’nin 216. maddesi uyarınca verilen 1’er yıl hapis cezası 7 bin 200’er YTL para cezasına çevrildi. Mustafa Kartop adlı bir sanığa da “başkalarına eziyet etmekten” 4 bin 300 YTL para cezası verildi.

Ankara

6 Mayıs 2008'de "Nefes darlığı" şikâyetiyle Özel Keçiören Hastanesi'ne götürülen Rojda E.'nin (14) adının Kürtçe olmasından dolayı muayene edilmediği ileri sürüldü.

Silifke

Mersin'in Silifke İlçesi'nde Silifke Meslek Yüksekokulu öğrencisi 5 kişi aşırı sağcılar tarafından önce okulda tehdit edildi, sonra da 5 kişinin evi aşırı sağcılar tarafından basıldı. Jandarma ekipleri ise "güvenlik" gerekçesiyle mağdur olan 5 öğrenciyi gözaltına aldı. Gelişmeler üzerine 5 öğrenci 29 Mayıs 2008'de ilçeyi terk etmek zorunda kaldı.

Balıkesir

20 Mayıs 2008'de Balıkesir'de inşaatta çalışan iki Kürt işçi, izin günlerinde bindikleri dolmuşta Kürtçe konuştukları için 10-15 kişilik bir grubun linç girişimine maruz kaldı. Aldığı darbeler sonucu yaralanan işçilerden Mehmet Polat iki gün hastanede kalırken, güvenlik güçlerinin Edincik Jandarma Karakolu karşısında meydana gelen olaya müdahale etmediği ileri sürüldü.

Bodrum

4 Haziran 2008'de Muğla'nın Bodrum İlçesi'nde özel bir klinikte çalışan Diyar Oymak, aynı klinikte çalışan ambulans şoförü E.K.'nin "Nere-lisin?" sorusuna "Diyarbakırlıyım" yanıtını verince, E.K. tarafından bıçaklandı. Oymak tedavi altına alınırken savcılığa çıkarılan ambulans şoförü E.K., kefaletle serbest bırakıldı.

Mut

10 Haziran 2008'de Mersin'in Mut İlçesi'nde Mut Meslek Yüksekokulu öğrencisi 2 kişinin evini basan aşırı sağcı 3 kişi, öğrencilere neşterle işkence yaptı.

Öğrencilerin ev sahibi Zekeriya Zengin, gece tarla işleri bittikten sonra eve gelip uyudunu belirterek, olayı şu şekilde anlattı: "Ben çiftçiyim. Her yaz yayladaki arazilerime gidip tarla işlerimle ilgilenirim. 10 Haziran günü akşama doğru evime yorgun bir şekilde döndüm ve uyudum. Ben uyuduktan sonra gece yarısı komşum 'Zekeriya koş öğrencileri öldürüyorlar' diye bağırmağa başladı. Sesle uyandım ve hemen koşup alt kattaki, öğrencilerin evine gittim. İçeriden kapının açılmasına engel olmaya çalışıldığını anlayınca kapıyı kıracağımı söyledim. Bunun üzerine kapıyı içerideki yüzleri maskeli kişilerin yönlendirmesiyle B.A. açtı."

İçeri girdiğinde B.A.'yı elleri arkadan bağlanmış, arkasında maskeli bir kişi ile gördüğünü kaydeden Zengin, şunları anlattı: "İçeridekine 'Ne oluyor lan burada siz kimsiniz?' diye sordum. Maskesini çıkarmasını istedim. O istemedi bende ısrar ettim, 'Yüzünü aç' diye. İsmi sonradan öğrendiğim İbrahim Ağrı isimli kişi direnince tartışmaya başladık. Bu sırada içeride M.Ç.'yi gördüm. Elleri ayakları kravatla bağlı, ağzına peçete tıkanmış, peçetenin üzeri de kravatla bağlanmıştı. Yanında iki kişi vardı ve ellerindeki neşter ve çakıllarla işkence yapıyorlardı. Beni görünce her biri bir yere kaçmaya çalıştı. Karşımda duran İbrahim Ağrı, bu sırada kuru sıkı tabancasını çıkararak, yüzüme ateş etti. Boğuşma sırasında yüzüme sıkın adamı yakaladık. Diğer iki kişiyse kaçtı."

Mustafa Sönmez, "Linç Girişimleri Güneydoğu'yu İçine Kapattı, Göçler Durdu", <http://www.bianet.org>, 17 Haziran 2008.

Güneydoğu'da nüfus azalmasının, yerini artışa bırakmış olması, yüksek doğurganlığın yanı sıra, insanların göç yerine kent merkezlerine yerleşme tercihlerine bağlanabilir. Bu tercihte, Batıda geçim zorluğu kadar, Kürt kimliğine karşı "milliyetçi mahalle baskıları"nın etkisi çok büyük.

Geçen hafta, bu yıl dördüncü kez gittiğim Diyarbakır'da, görüşüp temas ettiğim Diyarbakırlılardan en çok duyduğum söz şu oldu: Burası iyi, burada kendimizi güvende hissediyoruz, huzurluyuz.

Diyarbakır ve huzur.

İronik gibi gelebilir, ama onca yoksulluğa, işsizliğe ve çatışma ortamına rağmen Güneydoğulular; bölge dışına göçmeyi durdurmuşlar.

Bu aslında bir içe kapanma ve Türkiyelileşmek, Türk-Kürt kardeşliğini düşmana inat tesis etmek amacının uzağına düşme eğilimi...

Kültürel alışverişin, et ve tırnak olmanın uzağına düşen, ayrıştıran bir eğilim, ama acıtan bir gerçek. Bu içe kapanmayı demografik veriler de doğruluyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, 1990-2000 döneminde, Bölgedeki 21 il, 567 bin dolayında göç alması karşılık bu iller 993 bine yakın göç vermiş, dolayısıyla, kuzeyiyle güneyiyle Doğu'dan, 10 yılda 426 bin göç yaşanmıştır.

Bu dönemde, net göç hızının yüksekliğinde Doğu'da Ardahan, Kars ve Ağrı'nın; Güneydoğu'dan ise Siirt, Adıyaman ve Mardin'in öne çıktığı görülmektedir.

Ama, Van, Diyarbakır, Batman, Ş.Urfa da bu dönemde net olarak göç veren iller arasında görünüyordu.

Güneydoğu'da içe kapanma

2000 sonrası bu eğilimin değiştiğini gözlemliyoruz. 2000 nüfus sayımında 11 milyon 346 bin olarak belirlenen Doğu ve Güneydoğu'nun 21 ilinin nüfusu, 2007 Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına göre 11 milyon 188 bin olarak gerçekleşmiş görünüyor.

Dolayısıyla, bu iki sayım arasında Bölge nüfusu, 21 il toplamında yüzde 1,4 oranında azalmış .

2000'de yüzde 17 olan bölge nüfusunun Türkiye toplamındaki payının 2007'de yüzde 16'ya yaklaştığı gözleniyor.

Ancak, hemen belirtmeli ki, bölgede nüfusu artan ve azalan iller tasnif edildiğinde, genel karakteri göç vermek olan bölgede, Güneydoğu'nun nüfusunun azalmayıp arttığı, buna karşılık Kuzeydoğu'nun nüfusunun azalmakta olduğu dikkati çekiyor.

Güneydoğu'da hem doğurganlık yüksek, hem de göçten vazgeçilmiş ve bölge bir anlamda içine kapanmıştır.

Türkiye genelinde bir kadının doğurgan olduğu dönem boyunca -15/49 yaşları arasında- doğurabileceği çocuk sayısı 2,53 iken; Doğu Anadolu'da 3,92, Güneydoğu'da ise 4,92 olarak belirlenmiştir.

2000-2007 döneminde bölgede Güneydoğu'nun nüfus artışı gerçekleştirdiği, Kuzeydoğu'nun ise nüfusunun azaldığı anlaşılmaktadır.

2000-2007 döneminde nüfusu en çok artan illerin Şırnak, Van ve Siirt olduğu görülmektedir.

Nüfusları 1,5 milyon bandında olan illerden Diyarbakır'da 7 yıldaki nüfus artışının yüzde 7,2, Şanlıurfa'da yüzde 5,5 olması, 1 milyona yaklaşan nüfusuyla Van'daki artışın yüzde 12'ye yaklaşması keza 750 bine yaklaşan nüfusuyla Mardin'de yüzde 6'ya yakın nüfus artışı yaşanması önemli bulgulardır.

Buna karşılık, özellikle 1980 sonrası hızla göç veren Erzurum, Erzincan, Ardahan, Malatya , Elazığ gibi illerde nüfus azalması, 2000-2007 döneminde de sürmüş görünmektedir.

Güneydoğu'da nüfus azalmasının, yerini nüfus artışına bırakmış olması, yüksek doğurganlığın yanı sıra, bölge insanların bölge dışına göç etmek yerine, bölgenin kent merkezlerine yerleşme tercihlerine bağlanabilir.

Bu tercihte, göçülen İstanbul, Marmara, Ege ve Güney illerinde yaşanan barınma ve geçim koşullarının zorluğu kadar, Kürt kimliğine karşı bazı kesimlerce gösterilen hoşgörüsüzlüğün, linçe varan mütecaviz tavırların, "milliyetçi mahalle baskıları"nın etkisi çok büyük.

Bu tacizlerin yanı sıra, bölgeden 2000 öncesi göçen nüfusun bölgeye geri dönmesi gibi eğilimler de nüfus artışında etkili olmuş denebilir.

Hızlı kentleşme

Doğu ve Güneydoğu'da dikkat çekici bir husus da kentleşmenin hızlanmış olmasıdır. 2000'de bölgede yüzde 55 olan kentli nüfus, 2007'de yüzde 58'e çıkmıştır.

Geçimini ağırlıklı geleneksel tarım ve hayvancılıktan sağlayan bölge nüfusunun, özellikle son yıllarda hem tarım ve hayvancılığa verilen desteklerin azaltılması, hem de yaşanan çatışmaların can ve mal güvenliğini kırsalda daha çok tehdit etmesi, kırların boşalması ve kentlere yoğun göç yaşanması ile sonuçlanmıştır.

2000-2007 döneminde nüfusu en yüksek illerden Şanlıurfa, Diyarbakır, Malatya ve Erzurum'da kentleşme oranları yüzde 60-63 bandında seyrederken Batman ve Elazığ, yüzde 72'lik kentleşme oranları ile Türkiye ortalamasının üstüne çıkan iller olmuştur.

Nüfus patlaması yaşanan, özellikle merkez ilçelerdeki kentler, yetersiz yatırımlar, yetersiz istihdam ve konutun yarattığı sefaletle rağmen, çaresiz insanlar için tutunulacak tek dal, sığınacak tek mekândır.

Türkiye hepimizin evi

Türkiye, her etnik kimlikten, her inançtan, her ırktan, tüm yurttaşların yurdu ise ve biz adil bir toplumun eşit vatandaşları isek, iş, aş ya da başka bir saikle yurt diye bilinen yerin herhangi bir iline, bölgesine göçebilmeliyiz.

Ama göçemiyorsak, seyahat edemiyorsak, korkuyor, baskıdan, tehditten yılıyorsak, orası hepimizin yurdu, hepimizin evi olmaktan çıkıyor, bizler de yurttaş olmaktan uzaklaşıyoruz demektir.

Ve, demografik veriler, olgular, Türk-Kürt düşmanlığını besleyenleri cesaretlendirecek gelişmeler yaşandığına dair sinyaller vermektedir.

Kürtler, göçtükleri Batı illerinden, doğup büyüdüğü yerlere çekilmekte, ya da bütün olumsuz yaşam koşullarına rağmen, Batı'ya göç niyetlerinden vazgeçmekte, Türkiye'nin gelişmiş bölgelerini tekinsiz, tehlikeli yerler olarak görmeye başlamaktadır.

Buna neden, onların vehimleri, abartıları değildir; buna neden son zamanlarda birçok örneği görülen ve resmi makamlarca neredeyse olumlanan faşizan linç girişimleri, Kürt kimliğine karşı tahammülsüzlüktür, kıskırtmalardır.

Buna karşı çıkmalıyız.

İster iş ve aşın peşinde, ister eğitim için, ama isterse keyfini çıkarmak için tüm yurdu, Türk-Kürt, ortak evimiz gibi yaşamalı, tüm odalarını, sofasını, avlusunu, bahçesini kardeşçe paylaşmalı, binlerce yıl gerçekleştirdiğimiz bir arada yaşama kültürümüzü, geleneğimizi, kendi kimliklerimize sevgi ve saygıyı ihmal etmeden, içe kapanmadan, yeniden kaynaşarak, yakınlaşarak, daha güçlü bir duygu ile yaşamayı başarmalıyız...

Ordu ve Trabzon

1 Temmuz 2008'de Ordu ve Trabzon'a çalışmaya giden Kürt işçilerin kent merkezine girişi yasaklandığı öğrenildi.

Ayrıca Kürt tarım işçilerine GBT (Genel Bilgi Taraması) yaptırması zorunluluğu getirildiği belli bir noktada barınma ve toplanmalarının yasaklandığı bildirildi. Ordu Valiliği'nin yayınladığı genelgeye göre Kürt işçiler, Ordu'ya gelmeden önce işçi temsilcileri vasıtasıyla açık kimlikleri-

ni ve nerede çalışacaklarını İl Tarım Müdürlüğü ve Ziraat Odası'na bildirecekler. İşçi temsilcilerinin bu iki kurumdan alacakları çalışma belgesi karşılığında gelebilecek olan işçiler, herhangi bir yerde bekleme yapmadan doğrudan çalışmak üzere anlaşma yaptıkları yerlere gidecekler. Çalışma kartesi olmayan tarım işçileri kente sokulmayacak.

Ordu Valiliği'nin fındık toplamaya gelecek mevsimlik Kürt tarım işçilerinden GBT istenmesi, işçilere toplanma yeri sağlanmayacağı gibi kararlar aldığına dair haberler ile ilgili valilik 2 Temmuz 2008'de açıklama yaptı.

Ordu Valiliği yazılı açıklamasında fındık toplamak için il dışından gelecek işçiler konusunda herhangi bir yasak bulunmadığını ileri sürdü. Vali Ali Kaban, "önceki yıllarda yapıldığı üzere bir toplanma yeri tahsis edilmeyecektir. Gelen işçiler doğrudan çalışacakları bahçelere gitmek ve sonrasında diğer çalışacakları yerlere intikal etmek durumundadırlar" diyerek işçilerin toplanmasına engel oluşturduklarını kabul etti. Vali, günlerdir kamuoyunda tartışılan Ordu'da mevsimlik Kürt işçilerden "GBT (Genel bilgi taraması) isteneceğine dair" karar aldıkları iddiasını ise yanıtızsız bırakarak, "Her yıl mutat olduğu üzere Valiliğimizce bu yıl da fındık işçilerinin ilimize kabulü ve barındırılmaları konusunda 17 Haziran'da bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda, ilimize başka illerden fındık toplamak için gelecek işçilerin barındırılmaları, güvenlikleri ve çalıştırılmalarının temel esaslarına dair hususlar ele alınmıştır. İlimize fındık toplamak için il dışından gelecek işçilerin ilimize gelmeleri hususunda herhangi bir yasak getirilmemiştir" dedi.

Mersin

Mersin'in Tepeköy Beldesi'nde şeftali toplama-ya giden 150 Kürt işçinin, belde sakinleri tarafından 1 Eylül 2008'de linç edilmek istendiği öne sürüldü.

İskenderun

İskenderun Belediyesi 2 Aralık 2008'de şehrin çeşitli noktalarında bulunan billboardlara "Ya sev ya terk et" yazılı afişler asıldı. Türkiye haritasının üzerine yazılan yazılardan "terk et" ibaresinin ise haritanın doğu kısmında bulunması ise dikkat çekti.

2. KÜRTÇE'NİN KULLANIMININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Park Adları

Diyarbakır Kayapınar Belediyesi tarafından yapımı tamamlanan 3 parka 13 Ekim 2008'de verilen Kürtçe adlar (Roşna-Göz parıltısı, Şilan-Yaban gültü ve Rojda-Gündoğumu) Kayapınar Kaymakamlığı tarafından sakıncalı bulunarak 11 Kasım 2008'de yasaklandı.

Kanun Teklifi

DTP Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan, Cumhuriyet tarihi boyunca farklı dil ve kültürleri temsil eden 30 bini aşkın yerleşim yerinin değiştirildiğini belirterek, söz konusu yerleşim yerlerinin eski isimlerinin yeni isimleriyle birlikte kullanılması için 25 Nisan 2008'de kanun teklifi verdi.

Değiştirilen yerleşim yerlerinden 12 bin tanesinin köy ismi olduğunu, yer isimlerinin değiştirilmesinin ilk kez 1925 yılında Artvin'de Gürcüce olan yerleşim yerlerinin değiştirilmesiyle başladığını söyleyen Kaplan, isim değiştirme işlemlerinin 1940 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 8589 Sayılı Genelge ile resmîleştirildiğini, ancak 2. Dünya Savaşı nedeniyle söz konusu yasanın çok fazla hayata geçirilemediğini kaydetti.

1949 yılında, 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu çıkarıldığını ve bu kanunla yer isimlerinin değiştirilmesinin yasal hale getirildiğini vurgulayan Kaplan, 1957 yılında 'Ad Değiştirme İhtisas Kurulu' kurulduğunu bu kurul tarafından 1978 yılına kadar, 75 bin yerleşim yerinin isminin incelendiğini ve bunlardan 30 binden fazlasının değiştirildiğini kaydetti. 1981 yılında söz konusu kurul tarafından 280 köy isminin değiştirildiğini, 1983 yılından bu güne kadar yine 280 köy isminin değiştirildiğine değinen Kaplan, değiştirilen bazı köy adlarının onur kırıcı olduğunu belirterek, şu örnekleri verdi:

"Örneğin Şırnak İdil İlçesi'nde Yezidi yurttaşların yaşadığı Kivax Köyü'nün ismi 'Mağara' olarak, Kürtçe 'Harapşeref' ismi 'Dirsekli', 'Herpist' köyü 'Yarbaşı' olarak değiştirildi. 1937 yılında 'Hezex' olan ilçenin ismi de hiçbir bağı olmadığı halde 'İdil' olarak değiştirildi."

Bismil

16 Mayıs 2008'de Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'ne bağlı Diktepe Köyü'nde yaptırılan camiye Kürtçe "Xıncıka" adını veren köylüler hakkında, Türkçede yer almayan "X" harfi yüzünden soruşturma açıldı.

Kürtçe Adlar

26 Mayıs 2008'de Antalya'da Kumluca İlçesi'nde Celal Aykut, nüfus dairesi yetkililerinin 18 aylık oğlu Roberd ve 2 yaşındaki yeğeni Robin'e isimlerinin Kürtçe olduğu gerekçesiyle kimlik vermediğini iddia etti.

Kürtçe Kanal

TBMM Genel Kurulunda görüşülen TRT Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 6. maddesi üzerinde verilen önergeyle, maddenin başlığı "TBMM ve açıköğretim yayınları ile eğitim ve öğretim amaçlı yayınlar ve diğer yayınlar" şeklinde değiştirildi. Bu önergeyle, TRT'nin, Türkçe dışında farklı dil ve lehçelerde de yayın yapmasına imkân tanınmış oldu. Böylece TRT'de 24 saat Türkçe dışında Kürtçe ya da başka bir dil veya lehçede yayın yapılabilmesinin önü açıldı. Değişikliğin ardından çalışmalarına başlayan TRT Genel Müdürlüğü 1 Ocak 2009'da 24 saat Kürtçe yayın yapan TRT 6'yı (ŞEŞ) yayına soktu.

Meclis Genel Kurulu'nda TRT Kanunu'nda değişiklik öngören tasarısının 6. maddesine Kürtçe yayın için "Türkçenin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir" ifadesinin eklenmesi konusunda AK Parti ve DTP'nin önergeleri birleştirilerek görüşüldü.

Mahmut Özkılıç ve Ziya Athan

İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı Muharrem Erbey, 23 Mayıs 2008'de telefon ile yakınları ile Kürtçe konuşan Mahmut Özkılıç ve Ziya Athan'a 'Kabahatler Kanunu'na istinaden 62 YTL para cezası kesildiğini söyledi.

Kürt Dili Bayramı

Mersin Üniversitesi Rektörlüğü, 14 Mayıs 2008’de Kürt Dil Bayramı’nı kutlayan 50 Kürt öğrenci hakkında ‘Türk Dil Bayramı’na karşı Kürt Dil Bayramı’nı kutlamak’ gerekçesiyle soruşturma başlattı.

Rektörlük daha önce de *Azadiya Welat Gazetesi*’ni okuyup dağıttığı gerekçesiyle öğrenciler hakkında soruşturma açmış, soruşturmayı protesto etmek amacıyla yapılan basın açıklamasında *Azadiya Welat Gazetesi*’nin taşınmasını da suç sayarak 30 öğrenci hakkında soruşturma başlatmıştı.

Sur Belediyesi

“Çok dilli belediyecilik” uygulaması nedeniyle Abdullah Demirbaş’ın görevden alınmasının ardından Sur Belediye Başkanlığı görevine getirilen Vali Yardımcısı Ahmet Aydın döneminde belediyenin Kürtçe hizmetleri tamamıyla durdu.

Welat Dağ

15 Haziran 2008’de Almanya’nın Düsseldorf kentinden İstanbul’a gelen Dağ ailesinden Welat’ın (7) adının Kürtçe olması nedeniyle Türkiye’ye girişine izin verilmedi. Welat tekrar uçağa bindirilerek Almanya’ya gönderildi.

Civvan Cemil Kılıç

23 Ağustos 2008’de doğan çocuklarına Ciwan Cemil adını vermek isteyen Kılıç Ailesi’nin isteği kabul edilmeyince Kılıç Ailesi çocuklarının adını Civvan olarak değiştirmek zorunda kaldı.

Park Adları

Diyarbakır Kayapınar Belediyesi tarafından yapımı tamamlanan 3 parka verilen Kürtçe adlar Kayapınar Kaymakamlığı tarafından 11 Kasım 2008’de sakıncalı bulunarak yasaklandı. Kayapınar Belediye Meclisi tarafından daha önce parklara verilen Kürtçe adlar Diyarbakır Valiliği tarafından aynı gerekçeyle yasaklanmıştı.

Kayapınar Belediye Meclisi, 13 Ekim 2008’de yaptığı meclis toplantısında yapımı tamamlanan üç yeni parka Roşna (Göz parıltısı), Şilan (Yaban gülü) ve Rojda (Gündoğumu) adlarını uygun bularak kararı Diyarbakır Kayapınar Kaymakamlığı’na bildirdi.

Köy Adları

DTP’li Muş İl Genel Meclis üyeleri, bazı köy adlarının Türkçe olduğu için vatandaşlar tarafından anlaşılmadığını belirterek köylerin Türkçe adlarının yanında Kürtçe adlarının da kullanılmasını talebiyle İl Genel Meclisi’ne verdiği önerge “Kürtçe yoktur. Önerilen adlar Ermenicedir” denilerek 1 Aralık 2008’de reddedildi.

Kürtçe Pankart

24 Aralık 2008’de Diyarbakır’da Kurban Bayramı’nı kutlamak amacıyla Kürtçe pankart asan Bağlar Belediyesi hakkında soruşturma başlatıldı.

Sokak Adları

Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’nde belediyenin sokak adlarını Kürtçe yapmasının ardından, İdare Mahkemesi’ne başvuran kaymakamlık 26 Aralık 2008’de yürütmeyi durdurma kararı aldı.

3. GÜVENLİK SORUNU

Hakkâri Valiliği, 23 Aralık 2008’de yaptığı açıklamada 13 Aralık 2008’den başlamak üzere geçici güvenlik bölgesi ilan edilen 5 bölgeye giriş yasağının vatandaşların can ve mal güvenliği açısından 14 Mart 2009’a kadar uzatıldığı bildirdi.

8 Mart 2008’de Genelkurmay Başkanlığı 11 Mart-11 Haziran 2008 tarihleri arasında Şırnak,

Hakkâri ve Siirt illerinde altı yeni bölgenin daha “geçici güvenlik bölgesi” olarak belirlendiğini açıkladı.

6 Mayıs 2008’de Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü, Cumhuriyet Başsavcılığı’ndan 12 Mayıs 2008’e kadar geçerli olmak üzere sınırsız arama izini çıkardı.

22 Mayıs 2008'de Van Valiliği 2008 yılının sonuna kadar, Van bölgesi ile Çaldıran ve Çatak İlçeleri sınırlarında bulunan dağ, geçit, tepe ve yaylaları sivil girişlere yasakladı.

Van İl Kültür ve Turizm Müdürü İzzet Kütükoğlu tarafından otel ve turizm seyahat acentelerine gönderilen resmi yazı ile Erek Dağı, Katı Dağı, İhtiyar Şahap Dağları, Artuş Dağı, Aruh Dağı, Abdurrahman Yaylası, Sündüz Tepe, Keleraş Dağı, Hasun Dağı, Vankis Tepesi, Kutu Tepesi, Herin Tepesi, Mircaledin Dağı, Varikrapit Geçidi, İspiriz Dağı, Puroma Dağı, Beşparmak Dağı, Bandırбек Dağı, Mor Dağı, Karadağ, Baş Et Tepe, Yalın Dağı, Arabi Dağı, Ahte Dağı, Beyazıt Dağı, Kuruhayat Dağı, Güven Dağı, Amas Dağı, ArnıkDağı, Mevzi Dağı, Belbuka Tepe, Karinaza Dağı, Büyük Dağ, Artos Dağı, Çadır Dağı, Kavli Tepe, Haydeli Yaylası, Benzer Tepe, Karagöl Yaylası, Dik Tepe, Hasoperiş Tepe, Keys Yaylası, Mirhasan Yaylası, Çaldıran ilçesinde Tendürek Dağı'nın Güneydoğu bölümü, Başkale ilçesinde Sarıova Dağı, Yiğit Dağı, Tavla Dağı, Acem Dağı, Peri Dağı, Van Yaylası ve Bartlomeus Kilisesi'nin yasaklandığı açıklandı.

Genelkurmay Başkanlığı 4 Haziran 2008'de Şırnak'ın Cizre İlçesi Kasrik bölgesi ile Mardin'in Mazıdağı İlçesi'nin bazı bölgelerini 6 Haziran 2008-30 Eylül 2008 tarihleri arasında "geçici güvenlik bölgesi" olarak ilan etti.

Genelkurmay Başkanlığı'ndan 10 Haziran 2008'de yapılan açıklamada, Şırnak'ta 7 bölgeye 12 Haziran-12 Eylül 2008 tarihleri arasında sivil girişlerin yasaklandığı bildirildi.

Hakkâri Valiliği tarafından 19 Haziran 2008'de yapılan yazılı açıklamada, 1. bölge olan İkiyaka Bölgesi'nde Hoşgeldin Tepesi'nden başlayıp İkiyaka Yaylası, Ak Tepe, Ayrıanlı, Yeşil Gölü, Düzbarkın arasında kalan bölge ile 2. bölge olan Şırnak'ın Beytüşşebap Doğusu ve Hakkari İl Merkezi bölgesinde ise Beytüşşebap bölgesinden başlayarak Şihali Pınarı, Marine Tepe, Sivri Tepe, Mezra Mahallesi, Kara Tepe, Gecit Tepe, İsimsiz Tepe arasında kalan bölge 12 Haziran-12 Eylül 2008 tarihleri arasında "geçici güvenlik bölgesi" olarak ilan edildi.

Genelkurmay Başkanlığı, 11 Eylül 2008'de resmi internet sitesinde Şırnak, Siirt, Hakkâri ve

Van'ın bazı bölgelerini "geçici güvenlik bölgesi" olarak belirlediğini bildirdi. Sitede yer alan bilgide, ilan edilen bölgelere ait koordinatlar ve giriş yasağı tarihleri belirtilerek, 13 Eylül-13 Aralık 2008 tarihleri arasında bu bölgelerin geçici güvenlik bölgesi ilan edildiği duyuruldu.

3.1. Kara Harekâtının Kronolojisi

21 Şubat 2008: MGK toplandı, operasyon başladı. Sınırdan geçiş sırasında peşmergelerle üç saatlik bir kriz yaşandı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Irak Başbakanı Maliki'yi ve ABD Başkanı George W. Bush'u aradı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani'yi Ankara'ya davet etti.

22 Şubat 2008: Genelkurmay Başkanlığı, kara operasyonunun başladığını duyurdu. Irak Türkiye'ye nota verdi. Irak yönetimi, notada Türkiye'yi anlayışla karşıladığını ancak operasyonun bir an önce tamamlanmasını istediğini bildirdi. ABD ve AB de benzer tepkiler gösterdi. Dışişleri Bakanı Ali Babacan, Britanya Dışişleri Bakanı Miliband ile görüştü. Beş asker ve 44 militan öldü (bkz. Yaşam Hakkı).

23 Şubat 2008: Mesut Barzani, TSK'nin yerleşim birimlerine yönelik müdahale halinde 'genel savunma' talimatı verildiğini ve taraf olmadıklarını söyledi. İki asker ve 35 militan öldü. Cobra helikopteri düşürüldü.

24 Şubat 2008: ABD Savunma Bakanı Gates Avustralya'da, askeri harekâtın tek başına sorunu çözmeyeceğini belirterek Ankara'yı siyasi ve ekonomik adımlar atmaya çağırdı. Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Kamunin, bölgenin daha da istikrarsız hale gelebileceği uyarısını yaptı. Biri binbaşı sekiz asker, üç geçici köy korucusu ve 33 militan öldü.

25 Şubat 2008: Irak Ulusal Güvenlik Danışmanı Muvaffak Rubai, operasyonun uzun sürmesinin Türk askerleriyle peşmerge arasında çatışmayı tetikleyeceği uyarısını yaptı. İki asker ve 41 militan öldü.

26 Şubat 2008: Irak Türkiye'yi egemenlik haklarını çiğnediği gerekçesiyle kınadı. ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Burns, Iraklı Kürt liderlerin, bölgede yuvalanan PKK'ya karşı sorumluluk almaları gerektiğini söyledi. İki asker öldü.

27 Şubat 2008: ABD Savunma Bakanı Gates Hindistan'da, Türk askerinin bir-iki haftada Irak'tan çıkmasının önemli olduğunu, askeri operasyonun yetersiz kalacağını söyledi. MGK'nın harekât için iki hafta süre belirlediği ortaya çıktı. Başbakanlık Başdanışmanı Davutoğlu başkanlığındaki heyet Bağdat'ta Zebari'yle görüştü. Beş asker ve 77 militan öldü.

28 Şubat 2008: ABD Savunma Bakanı Gates Ankara'da, ABD Başkanı George Bush da ABD'den basın aracılığıyla TSK'ye "En kısa sürede Irak'tan çıkın" mesajını verdi. 10 militan öldü.

29 Şubat 2008: TSK, Kuzey Irak'taki birliklerini geri çekti.

4. KORUCULUK UYGULAMALARI-AJANLIK DAYATMALARI

3 Ocak 2008'de Van'ın Erciş İlçesi'nin Geliye-Zilan bölgesindeki köylerde yakınları HPG'li olan köylülere ajan olmaları için baskı yapıldığı öğrenildi. Altındere Jandarma Karakolu'na çağrılan köylülerin "yeşil kartınızı iptal ederiz" şeklinde tehdit edildiği bildirildi.

10 Şubat 2008'de Siirt'in Erüh İlçesi'ne bağlı Direkli (Kerkuja) Köyü'nün Yokuşlu Jandarma Karakolu'ndaki askerler tarafından tarandığı ileri sürüldü.

2 Mart 2008'de Şırnak'ın Yoğurtçular (Heştan) Köyü'nde korucular çıkan bir tartışma sonrasında Resul Zeybek ve Eyüp Zeybek korucuların açtığı ateş sonucu yaralandı.

Adana'da Bekir Çetinkaya, güvenlik güçlerinin kendisine "ajan olması yönünde" teklifte bulunduğunu 7 Mart 2008'de İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi'nde yaptığı basın açıklamasında duyurdu.

Muş'un Bulanık İlçesi Letter Beldesi'nde 16 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasına korucular müdahale etti.

1 Nisan 2008'de, Muş'un Varto İlçesi'ne bağlı köylerde, askerlerin muhtarlar aracılığıyla köylülere korucu olmaları yönünde baskı uyguladığı iddia edildi.

DTP üyesi Nihat Şimşek 14 Nisan 2008'de İHD İstanbul Şubesi'nde yaptığı açıklamada, polis memurları tarafından 31 Mart 2008'de kaçırılarak kendisine "ajanlık" teklifinde bulunulduğunu açıkladı. Şimşek, gözleri bağlı olarak bir

sivil araca bindirilip kaçırıldığını, ajanlık teklifini kabul etmeyince dövüldükten sonra araçtan atıldığını savundu. Açıklamayı yaptıktan sonra gözaltına alınan Şimşek 16 Nisan 2008'de tutuklandı.

20 Nisan 2008'de Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Yenice (Sixan) Köyü'ndeki düğüne baskın düzenleyen İlçe Jandarma Komutanı ekipleri, çekim yapan kameraya el koydu ve düğün sahiplerini "vatan hainliği" ile suçladı.

6 Mayıs 2008'de Bingöl'ün Genç İlçesi'ne bağlı Xışışok Köyü'nün, ihbar olduğu gerekçesiyle 3 gün içinde ikinci kez askerler tarafından ablukaya alındığı belirtildi. Köyün etrafını saran askerlerin, köye giriş ve çıkışları engellediği bildirilirken, askerlerin köylülere "neden oyunuzu DTP'ye veriyorsunuz" şeklinde soru yönelttiği belirtildi.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 8 Haziran 2008'de aralarında arazi anlaşmazlığı bulunan iki ailenin kavgasına korucuların açtığı ateş sonucu 3 kişi yaralandı.

8 Haziran 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Üçdamlar (Bawerdi) Köyü'ne bağlı Kancer Mezrası korucuları, Köşk Mezrası'na baskın düzenlediler. Korucuların köyü yaklaşık yarım saat uzun namlulu silahlarla ateş altında tuttukları ileri sürüldü.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Ortaköy (Aruş) Köyü'ne 10 Haziran 2008'de baskın düzenleyen güvenlik güçlerinin köylüleri meydana topladı.

dıkları ve köye doğru gelen bir araca da rastgele ateş açmaları sonucu araçta bulunan Abdulkerim Berk'in ayağından yaralandığı öğrenildi.

19 Haziran 2008'de Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde Metin Olcay adlı kişinin aracı korucular tarafından tarandı. Olcay'ın, olaydan yara almadan kurtulduğu öğrenildi.

15 yıl önce boşaltılan Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'ne bağlı Kırkpınar Köyü'nün Vankum Mezrası'na geri dönen Bozkurt ailesi, 17 Haziran 2008'de sivil giyimli 50 kişilik silahlı bir grubun saldırısına uğradığını belirterek İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvurdu.

Arazi anlaşmazlığı nedeniyle korucular ve köy ağası tarafından Diyarbakır'ın Ergani İlçesi Boğaz Mezrası'ndan zorla göç ettirilen Akay Ailesi'nin köye dönüşlerinin engellendiği öğrenildi. 11 Temmuz 2008'de Mehmet Akay, korucuların kendilerini "Köye geri gelirsiniz sizi öldürürüz" şeklinde tehdit ettiğini iddia etti.

22 Ağustos 2008'de Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nin Hedik Köyü'nün, jandarma birliği tarafından silahla taranması üzerine milletvekilleri ve hak savunucularından bir heyet inceleme başlattığı öğrenildi.

Bingöl'ün Karlıova İlçesi'ne bağlı Aynık Köyü'nün 27 Ağustos 2008'de askerler tarafından tarandığı iddia edildi. Olayda köylülere ait 10 ineğin telef olduğu belirtildi.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi kırsalında 7 Eylül 2008'de yaşanan çatışma sonrasında askeri birliklerin Hevidan (Kırkpınar) Köyü'nü ve bir mezrayı ateşe verdikleri öne sürüldü.

Tunceli'nin Toptaş Yaylası'nda 9 Eylül 2008 akşamı 10 aile hayvanlarını otlatırken yaklaşan kobra tipi helikopterlerin hayvanları taradıkları ileri sürüldü. Olayda 27 hayvanın telef olduğu belirtildi.

6 Kasım 2008'de DTP Hakkâri İl Örgütü yaptığı açıklamada, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen AKP Hakkâri Merkez İlçe kongresine katılan korucuların kongre dönüşü Keklik Pınar Mahallesi'ni rastgele taradığını öne sürdü. Olaylarda güvenlik güçlerinin de gaz bombası ve silah kullandığının

ifade edildiği açıklamada, dershaneden evine dönmek üzere olan Sinan Çiftçi'nin de panzer altında kalması sonucu sağ bacağının kırıldığı dile getirildi. Keklik Pınar Mahallesi'nde de polis ekiplerinin Xızeyca Kaya'nın evinin kapısını kırarak evine girdiğinin kaydedildiği açıklamada, Kaya'ya işkence yapıldığı ve evinin tahrip edildiği öne sürüldü. Açıklamada korucuların Haşim Kaplan'ın işlettiği fırını tahrip ettikleri ifade edildi.

Diyarbakır'ın Çermik (Amerna) İlçesi'ne bağlı Yaylacık (Muskan) Köyü'nün Ovacık (Deşte) Mezrası 8 Kasım 2008'de kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce otomatik silahlarla tarandı. Köylüler, olayla ilgili Jandarma Karakolu'na haber verdikleri halde karakolda görev yapan askeri yetkilinin "silah sesleri gelmiyor. Köye yakın muntıkada birliklerimiz var. Gelemeyeceğiz" diyerek olay yerine gelmediğini öne sürdü.

4.1. JİTEM Faaliyetleri

JİTEM'in Almanya'dan Tunceli'ye gelen Hasan Şahin'i 3 Ağustos 2005'te öldürdüğü belgelendi. JİTEM belgelerinde Şahin'in takibe alındığı ortaya çıktı. Şahin'in akrabası Burhan Ötekivilcim'a ise suikast girişiminde bulunduğu da ortaya çıktı.

Ele geçirilen JİTEM belgelerinde 14 Eylül 2001 ve 30 Temmuz 2005 tarihli "GİZLİ" ibareli "BİLGİ NOTU"larında HPG Komuta Konseyi Üyesi Süleyman Şahin'in izinin sürüldüğü, kendisine ulaşmak amacıyla yakanlarının sürekli bir biçimde takibe alındığı belirlendi. Süleyman Şahin'le ilgili en önemli not, birçok gerçeği aydınlatacak nitelikte. 30 Temmuz 2005 tarihli notta, 3 Ağustos 2005'te öldürülen Süleyman Şahin'in babası Hasan Şahin'e ilişkin bilgiler yer alıyor.

Notta, "Bawer (K) Süleyman Şahin'in babası Hasan Şahin Tunceli-Merkez-Aktuluk Köyü-Meytan Mezrası'nda ikamet ettiği, adı geçen şahsın uzun süreden beri yurt dışında yaşadığı" bilgisi bulunuyor. Söz konusu notta ayrıca "Bawer (K) Süleyman Şahin'in Tunceli kırsalında olmadığı, Kuzey Irak'taki örgüt kamplarında olduğu" da belirtiliyor.

5. 5233 SAYILI TERÖRDEN ve TERÖRLE MÜCADELEDEN DOĞAN ZARARLARIN KARŞILANMASI HAKKINDAKİ KANUN

• Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nin ve Hozat İlçesi'nin köylerinin yakılmasına rağmen zarar gören köylülere zararlarının ödenmediği 29 Şubat 2008'de bildirildi.

Tunceli Ovacık İlçesi Cevizdere Köyü Derneği Başkanı Metin Topuz, "Bizim köyümüzde o dönemde 40-50 hane vardı. Köyler yakıldıktan sonra bu insanlar topraklarından göç etmek zorunda kaldı. 5233 sayılı Terörden ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanun uygulansa ve insanların zararları tazmin edilse, pek çok kişi tekrar doğup büyüdüğü topraklara geri dönebilecek" diye konuştu.

Zararların tespiti için valilik bünyesinde 2005 yılında zarar tespit komisyonları kurulduğunu kaydeden Topuz, "Ağaçların köklerine kadar sayıldı ve hayvancılıktan doğanlar dışındaki zararlarımız tespit edildi. Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası gibi çeşitli meslek örgütlerinin belirlediği rayiç değerler üzerinden meblağlar belirlendi. Bu rakamlar bizler için tatmin ediciydi ancak bu tarihten sonra keyfi bir süreç başladı. Bize parayı vereceklerini söylediler ama bir türlü vermediler. 2007 yılı Mart ayında da bu konuda bir genelge çıkardılar. Bu genelgede İçişleri Bakanlığı bilimsel verilerden yoksun ve eksik bir zarar değerlendirmesi yaptı" açıklamasını yaptı.

Bu genelgeyi kabul etmediklerini vurgulayan Topuz, "Genelge, 2005 yılında zarar tespit komisyonlarının tespit ettiği değerlerin üzerinden kimi kalemlerde yüzde 80 oranında kesinti yapıyor. Bizim anladığımızı göre, 2005 yılında böyle topluca bir değerlendirme yapmadılar. Tek tek dosyalara baktılar. Beklediklerinden fazla başvuru olunca bu kez kendi tespit ettikleri meblağlarda yüzde 80'lere varan oranlarda kesintiye gittiler ve bizim de bunu kabul etmemizi istediler" diye kaydetti.

Metin Topuz, "Biz yanan köylerin temsilcileri olarak avukatlarımızla birlikte gidip Tunceli Valiliği ile görüştük. Ovacık'ta yaklaşık 4 bin civarında dosya var. Devlet tahmin edilenden fazla dosya ile karşılaşınca meblağlarda kısıntıya gitti. 2005 yılı verilerine bugüne kadarki süre için hesaplanacak enflasyon farkının da eklenmesini ve bu tutarların bize ödenmesini istiyoruz. 24 Mart'ta randevu alabilirsek İçişleri Bakanlığı'nu ve Meclis'te grubu olan partileri ziyaret edeceğiz. Mağduriyetimize çözüm bulunana kadar hukuk mücadelemimizi sürdürmekte kararlıyız" açıklamasını yaptı.

Evleri yakılan köylülerin davalarını takip eden avukat Mehmet Ali Kırdök ise 2005 yılında zarar tespit komisyonlarının belirlenen zararların da gerçeği tam anlamıyla yansıtmadığını dile getirerek, "Tunceli köylüsü doğal şartlar gereği genel olarak hayvancılık ile geçimini sağlar ancak 2005 yılı tespitinde de hayvancılıktan doğan zararlar mağduriyet kapsamına alınmadı. Yine köylerinden ayrılmak zorunda kalan insanların başka şehirlerde barınmak için kira ödemesi nedeniyle doğan zararları da dikkate alınmadı. Buna rağmen insanlar bu tespite olumlu bakıyordu ancak daha sonra bu miktarlar üzerinden yüzde 80'lere varan oranlarda indirime gidildi" diyerek yaşanan mağduriyete dikkat çekti.

• Kanundan yararlanmak için başvuru süresi 31 Mayıs 2008'de biterken Diyarbakır'da 2004 yılından bugüne kadar 50 bin kişinin tazminat talebi ile komisyonlara başvurduğu belirtildi. Komisyonlar, 19 bin 146 kişinin talebini değerlendirerek kabul edilen 14 bin 197 kişiye 172 milyon YTL tazminat ödedi, 247 milyon YTL daha ödeme yapacak.

• Kadriye Eriş, Siirt'in Kurtalan İlçesi'nin Gözpınar Köyü'nde 6 Eylül 1991'de bir gösteride başına isabet eden bir kurşunla yaşamını yitiren oğlu Ömür Eriş (10) için Siirt Valiliği Terör Zararları Tespit Komisyonu'na başvurarak tazminat istedi. Komisyon bu talebi reddetti. Siirt

Vali Yardımcısı Aytekin Yılmaz, Eriş'e gönderdiği yazıda, "incelemelerimiz sonucunda Ömür Eriş'in güvenlik güçlerine karşı yapılan eylemde öldüğü anlaşılmış ve tazminat talebinin reddine karar verilmiştir" dedi. Eriş, avukatları aracılığı ile Siirt Valiliği'nin kararının iptali için Diyarbakır İdare Mahkemesi'nde dava açtı ve 10 yaşında olan bir çocuğun eylem yapmasının 'mantığa aykırı olduğunu' öne sürdü. Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi, Kadriye Eriş'i haklı bularak Siirt Valiliği'nin aldığı kararı iptal etti ve Eriş'e 40 bin YTL "terör tazminatı" ödenmesini istedi.

- Van'ın Çaldıran İlçesi'ne bağlı Kelereş Köyü'nün boşaltılması üzerine 17 Temmuz 2004'te yürürlüğe giren 5233 Sayılı Yasa'dan 2006 yılında tazminat almaya hak kazanan Hakim Özalp, 18 Mayıs 2008'de 2 yıldır 'ödenek yok' gerekçesiyle tazminatını alamadığını açıkladı.

Özalp, 1992 yılında boşaltılan köyü için komisyona yaptığı başvuru sonucunda, 2006 yılında kendisine 24 bin 516 YTL tazminat ödenmesinin kararlaştırıldığını belirtti.

- Genelkurmay Başkanlığı'nın "geçici güvenlik bölgesi" uygulaması nedeniyle yaylalara çıkamayan köylüler 30 Mayıs 2008'de zararlarının tazmin edilmesi için başvuruda bulundu. Genelkurmay Başkanlığı 9 Haziran 2007'den itibaren Hakkâri, Siirt ve Şırnak illerini "geçici güvenlik bölgesi" ilan etmişti.

- Iğdır'da "5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkındaki Kanun" kapsamında Aralık İlçesi'ne bağlı Adetli Köyü Hıdırlı Mezrası'nda 88 kişinin yaptığı başvurular değerlendirilerek belirlenen zararları ödendi. Ancak daha sonra mevrada yaşayan 'bazı kişilerin' başvurusu üzerine başlatılan inceleme kapsamında tazminat almaya hak eden 88 kişiden 24'üne 303 334 YTL haksız ödeme yapıldığı savunuldu. Köy muhtarı ve iki bilirkişi hakkında Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusu yapılırken, haksız ödenen 303 bin 304 YTL'nin geri alınması için de tebligat yapıldığı 15 Haziran 2008'de öğrenildi.

- Koruculuğu kabul etmedikleri için köylerini terk etmek zorunda kalan Toktay Ailesi'nin

Zarar Tespit Komisyonu'na yaptığı 10 başvuru, "ailenizden cezaevinde bulunan var" denilerek reddedildi.

Muş'un Yaygın (Ziyaret) Beldesi'ne bağlı Köşk (Salan) Köyü Bulgurlu (Mezra Mamo) Mezrası'nda bulunan evleri 1993 yılında yakılan Toktay ailesi, koruculuğu kabul etmedikleri için köylerini terk edip aynı yıl Mersin'e yerleşti.

- Çatışmalar ve operasyonlar nedeniyle köylerini terk etmek zorunda kalan Kaya, Mercan, Demir ailelerinin uğradıkları zarar karşılanmıyor. Ailelerin, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Kanun'a dayanarak yaptıkları başvuru, köy muhtarı ve aynı zamanda korucu olan Süleyman Ötün'ün, köylülerin evlerini çatışmalardan önce terk ettikleri yönünde verdiği beyan üzerine reddedildi. Karara tepki gösteren aileler, "silahlar damlarımızda patlarken köyümüzü terk ettik. Şimdi evlerimizi yakıp yıkan insanların ifadelerine dayanarak talebimizi reddediyorlar" dedi.

Diyarbakır'ın Salyazı (Meşiq) Köyü'nü, operasyon ve çıkan çatışmalar sonucu 17 yıl önce boşaltmak zorunda kalarak Mersin'e göç eden Demir, Kaya ve Mercan aileleri, 2004 yılının Aralık ayında 5233 sayılı Kanun'a dayanarak zararlarının karşılanması talebiyle Diyarbakır Valiliği Zarar Tespit Komisyonu'na başvurdu. Başvurularının üzerinden 4 yıl geçtikten sonra ailelere olumsuz yanıt verildi. Korucu olan köy muhtarı Süleyman Ötün'ün, ailelerin yaşanan çatışmalardan önce evlerini terk ettiği yönünde verdiği beyan, karara gerekçe gösterildi.

- 4 Ağustos 2008'de Batman'da, başvuranlara ödenmek üzere valilik hesabına 5 milyon YTL aktarıldığı açıklandı.

- Yasadan yararlanmak için Mardin Valiliği'ne başvuranlardan ise 15 yıl öncesine ait hayvan tutanağı, fatura ve hayvancılık vergi kaydı gibi belgeler istendiği 5 Eylül 2008'de ortaya çıktı.

- 20 Kasım 2008'de Tunceli'de, 1003 kişiye 18 milyon 166 bin YTL ödeme yapıldığı bildirildi.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay, CHP Bartın Milletvekili Muhammet Rıza Yalçınkaya'nın soru önermesine verdiği yanıtta, bölgede toplam 945

köyün boşaldığını belirtirken, 2008 yılı Mayıs ayı sonu itibariyle 25 bin 1 haneden 151 bin 469 kişinin eski yerleşim birimlerine dönüş yaptığını bildirdi.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay, CHP Bartın Milletvekili Muhammet Rıza Yalçınkaya'nın Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi'yle ilgili sorularını yanıtladı. Adıyaman'da 6, Ağrı'da 8, Bingöl'de 137, Bitlis'te 125, Elazığ'da 3, Hakkâri'de 45, Muş'ta 31, Tunceli'de 100, Van'da 33, Batman'da 37, Diyarbakır'da 134, Mardin'de 129, Siirt'te 96, Şırnak'ta 61 köyün boşaldığını bildiren Atalay, toplam boşalan köy sayısının ise 945 olduğunu kaydetti.

Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi'nin uygulandığı 14 il valiliğinden alınan verilere göre toplam 62 bin 448 haneden, 386 bin 360 kişinin yaşadıkları yerleşim yerinden ayrıldığını belirten Atalay, şu bilgileri verdi:

“Proje kapsamında bugüne kadar gerek genel bütçeden gerekse il özel idareleri bütçeleri ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından toplam 68 milyon 283 bin 380 YTL harcama yapılmıştır. Proje kapsamında 2008 yılı için genel bütçeden tahsis edilen toplam ödenek miktarı ise 15 milyon YTL'dir. Bu ödeneğin Maliye Bakanlığınca serbest bırakılan 6 milyon 750 bin YTL'lik kısmı ise 2008 yılı programlaması çerçevesinde illerden gelen proje teklifleri doğrultusunda alt projelere dağıtılmıştır.”

6. DEP MİLLETVEKİLLERİNİN YARGILANMASI

8 Mart 2008'de Yargıtay 9. Ceza Dairesi, DEP eski milletvekilleri Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak hakkında, AİHM'in yargılamanın yenilenmesi kararından sonra Ankara 2 Nolu DGM'nin 15'er yıllık ağır hapis cezasının tasdikine ilişkin kararı onadı.

Daire, yeni Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nce hükümlülere verilen 7 yıl 6'şar aylık hapis cezalarına ilişkin kararın temyiz incelemesini ise “yok hükmünde” sayarak inceleme dışında tuttu.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), eski DEP'li milletvekilleri hakkında yargılamanın yenilenmesi yönünde karar vermişti. Bu karardan sonra, kaldırılan Ankara 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM), yapılan yeniden yargılama sonucunda eski hükmü “tasdik” etmişti.

DGM'nin dosyalarına bakan Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, bu hüküm kesinleşmeden yeni Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre yaptığı uyarlamada, 4 hükümlüyü 7 yıl 6'şar ay hapis cezasına çarptırmıştı.

Orhan Doğan'ın, temyiz aşamasında öldüğüne dair dosyada herhangi bir belge bulunmadığı için Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Doğan'ın durumunu da diğer hükümlülerle birlikte değerlendirdi.

Yargıtay'ın bu kararından sonra Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı yeni TCK'ye göre duruşmalı olarak bakacağı davada, uyarılama kararı verecek. Bu karar da temyiz edilirse dosya yeniden Yargıtay 9. Ceza Dairesi'ne gelecek.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, DEP'lilerin yeniden yargılandığı davada daha önce “terör örgütü üyeliği” suçundan aldıkları 15'er yıllık hapis cezalarını tasdik etmiş, Yargıtay 9. Ceza Dairesi kararı eksik soruşturma nedeniyle bozmuştu.

Bozma sonrasında yapılan yargılamada, Leyla Zana, Orhan Doğan, Selim Sadak ve Hatip Dicle, lehe hükümler içeren yeni Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) “terör örgütü üyesi olma” suçunu düzenleyen 314/2 ve Terörle Mücadele Kanunu uyarınca 7 yıl 6'şar ay hapse mahkûm edilmişti.

7. ABDULLAH ÖCALAN, İMRALI CEZAEVİ ve İZOLASYON SORUNU

• Türkiye’de son dönemde yaşananlar ile ilgili Galatasaray Postanesi önünde bir basın açıklaması yapan DTP’liler, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur kırıcı Ceza veya Muamelelerin Önlenmesi Komitesi’ne Abdullah Öcalan’ın sağlık durumunun açıklanması ve yaşanan baskılar ile ilgili 1 Ocak 2008’de mektup yolladı.

DTP’liler adına açıklama yapan (Görevi veya mesleği Ne? Biliniyorsa yazılsın)Melek Mengirkaon, Kürtler olarak demokratik haklarını özgürce ifade edemediklerini belirtti. Operasyonların, gözaltıların sorunları çözmede engelleyici olduğunu dile getiren Melek Mengirkaon, İmrالی Kapalı Cezaevi’nde tutuklu bulunan Abdullah Öcalan ile ilgili olarak da, Avrupa’dan gelen heyetin yaptığı sağlık kontrolü raporunun açıklanmasını istedi.

• Erzurum H Tipi Cezaevi’nde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlüler Abdullah Öcalan’ın sağlık durumuna ilişkin hazırlanan CPT raporunun açıklanması amacıyla 12 Ocak 2009’da süresiz dönüşümsüz açlık grevi başlattı.

• İzmir Kırıklar 1 ve 2 Nolu F Tipi Cezaevi’ndeki siyasi tutuklu ve hükümlüler Abdullah Öcalan’ın sağlık durumuna ilişkin hazırlanan CPT raporunun açıklanması amacıyla 13 Ocak 2008’de süresiz dönüşümlü açlık grevi başlattı.

• Tutuklu Aileleri İle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TAYD-DER) 30 Ocak 2008’de DTP Konak İlçe binasında yaptığı basın açıklamasıyla, Öcalan’ın sağlık durumunun düzeltilmesi için üç günlük dönüşümlü açlık grevi başlattığını duyurdu. Açlık grevi yaptıkları için 3 Şubat 2008’de DTP üyesi 8 kişi gözaltına alındı. Gözaltında alınanlardan TAYD-DER Başkanı Şerafettin Kaplan, Sultani Erkan ve Yunus Yılmaz 5 Şubat 2008’de tutuklandı.

• Diyarbakır’ın Dicle İlçesi’nde DTP İlçe Örgütü’nde Abdullah Öcalan’ın sağlık durumunun iyileştirilmesi ve İmrالی Cezaevi’nden alınıp başka bir cezaevine nakledilmesi talebiyle 31 Ocak 2008’de açlık grevi başlatıldı.

• Adana’da Tutuklu Aileleriyle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (TAYD-DER) öncülüğünde

Abdullah Öcalan’ın sağlık durumuna dikkat çekmek amacıyla 31 Ocak 2008’de açlık grevi başlatıldı.

• Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’nde Abdullah Öcalan’ın sağlık durumuna dikkat çekmek amacıyla Suruç Halk İnişiyatifi üyesi 23 kişi 13 Şubat 2008’de açlık grevi başlattı.

• Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü nedeniyle Gaziantep Halk İnişiyatifi, 14 Şubat 2008’de 2 günlük açlık grevi başlattı.

• Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü nedeniyle DTP Bahçelievler İlçe Örgütü’nde 15 Şubat 2008’de 1 günlük açlık grevine gidildi.

• 15 Şubat 2008’de Bayrampaşa Cezaevi’nde bulunan PKK’li tutuklu ve hükümlülerin Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişinin yıldönümü nedeniyle açlık grevi yaptıkları öğrenildi.

• 7 Mart 2008’de Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi Öcalan’ın zehirlendiği iddiasını reddetti. Ama Öcalan’ın zihinsel sağlığı için “tecrit”in bitmesini istedi.

Öcalan’ın zihinsel sağlığının kötüye gittiğini belirten komite, “bir mahkûmu sekiz buçuk yıl boyunca böylesi tecrit koşullarında tutmanın hiçbir haklı nedeni olamaz” dedi. Komite Öcalan’ın zehirlendiği iddiaların reddetti.

19-22 Mayıs 2007 tarihlerinde İmrالی Adası’nda yapılan incelemelere ilişkin raporunu açıklayan komite, Türkiye’ye uyarılarda bulundu.

1987’de çıkan ve mahkûmları korumayı amaçlayan Avrupa Sözleşmesi uyarınca kurulan ve bağımsız uzmanlardan oluşan komitenin raporunda yer alan tespit ve öneriler kısaca şöyle:

* Öcalan’ın derhal kulak burun boğaz muayenesi yapılmalı. Göğüs röntgeni çekilmeli. Psikolojik kontrolleri gerçekleştirilmeli. Günlük muayeneler daha az sıklıkla, aynı doktor tarafından gerçekleştirilmeli.

* Öcalan'ın gün içinde hücresi ve yan oda arasında dolaşmasına izin verilmeli. Fiziksel aktivite gerçekleştirebileceği bir alan açılmalı. Odasına televizyon alabilmeli.

* Ayda bir kez ailesiyle masa etrafında görüşebilmeli; İmralı adasına ulaşımın zorluğundan kaynaklanan kaçırılan ziyaretlerin yenilenebilmesi için imkân tanınmalı. Ailesiyle telefonda görüşmesine –dinleme ve gerektiğinde son verme kısıtıyla- izin verilmeli.

• Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde Abdullah Öcalan'ın sağlık koşullarına dikkat çekmek amacıyla 19-20 Ocak 2008'de açlık grevi eylemi yapan Yakup Budak, Feriye Benek ve Dışla Pusad'a 11 Mart 2008'de 3500'er YTL para cezası verildi.

• Türkiye'de ve Kuzey Irak'ta cezaevinde bulunan PKK ve PJAK militanları Abdullah Öcalan'ın tutukluluk koşulları İşkenceyi Önlemek Komitesi (CPT) tavsiyeleri doğrultusunda değiştirilmezse 23 Mart 2008'den itibaren dönüşümlü açlık grevine gideceklerini duyurdu.

• Van F Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki PKK'li tutuklu ve hükümlüler, Abdullah Öcalan'ın sağlık koşullarının düzeltilmesi ve başka bir cezaevine nakledilmesi talebiyle 23 Mart 2008'de süresiz, dönüşümsüz açlık grevi başlattı.

• Midyat M Tipi Cezaevi'ndeki PKK ve PJAK'li tutuklu ve hükümlüler, Abdullah Öcalan'ın sağlık koşullarına dikkat çekmek ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi için 1 Nisan 2008'de süresiz açlık grevine girdi.

• 18 Nisan 2008'de Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Abdullah Öcalan'ın sağlık sorunlarının yerinde tespit edilmesi için özel raportöre gerek olmadığını bildirdi.

• 2 Mayıs 2008'de Abdullah Öcalan, "HPG'ye talimat verdiği" gerekçesiyle 7. kez 20 günlük hücre cezasına çarptırıldığını açıkladı.

• 9 Mayıs 2008'de Abdullah Öcalan'a, görevlilerle yaptığı kapı tartışması yüzünden 10 günlük hücre cezası verildiği öğrenildi.

• 27 Mayıs 2008'de Türkiye'de cezaevinde bulunan PKK'lilerin, Abdullah Öcalan'ın tutukluluk koşullarını protesto etmek için 28-29 Mayıs 2008'de açlık grevine girecekleri öğrenildi.

• Adalet Bakanlığının Abdullah Öcalan'ın saçlarının kendi isteği ile kesildiği yönündeki açıklamasını Öcalan'ın avukatları 17 Temmuz 2008'de yalanladı. Diyarbakır ve Şanlıurfa'da düzenlenen gösterilerde 15 kişi gözaltına alındı (bkz. Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü).

Abdullah Öcalan'ın avukatlarından Hatice Korkut, Öcalan'ın "2 Temmuz 2008 tarihli görüşmeye başında bir şapka ile geldiğini bütün itirazlarına rağmen saçlarının isteğinin dışında kazıtmasına kesildiğini" açıkladı.

Adalet Bakanlığı, ilk kez DTP Genel Başkanvekili Emine Ayna'nın bir toplantıda dile getirdiği, ardından aralarında bayrak indirmeye varan gösterilere neden olan Öcalan'ın saçının isteği dışında kesilmesi iddiasıyla ilgili açıklama yaptı. Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamada, şöyle denildi:

"Hükümlü Öcalan, avukat görüş odasında cezaevi iç görevlisi tarafından tıraş edilmiş ve bu sırada ikinci bir görevli de odada hazır bulunmuştur. Hükümlü, kendi isteğiyle tıraş olmuş ve saçlarının kendi tarifi doğrultusunda kesilmesinin ardından görevlilere teşekkür etmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, hükümlü Abdullah Öcalan'ın kendi isteği olmadan tıraş edildiği şeklindeki söylenti ve haberlerin gerçeği yansıtmadığı anlaşılmıştır."

• Mardin E Tipi Cezaevi'ndeki PKK'li tutuklu ve hükümlülerin, Abdullah Öcalan'ın saçının kazıtıldığı iddialarını protesto etmek amacıyla saçlarını kazıtmasının ardından, 23 Temmuz 2008'de 10 tutuklu ve hükümlünün çeşitli cezaevlerine nakledildiği bildirildi.

7.1. Abdullah Öcalan'a Verilen Hücre Cezaları

13 Kasım 2008'de yapılan bir araştırmada Abdullah Öcalan'ın, 10 yıllık cezaevi sürecinde 10 kez hücre cezasına çarptırıldığı ve toplam 160 gün hücrede kaldığı öğrenildi.

Öcalan'a hücre cezasını verilmesi uygulamasının 2006 yılında başladığı ve 2006 yılında toplam 3, 2007 yılında 3, 2008 yılında ise 4 kez hücre cezası uygulandığı belirtildi.

Öcalan'a ilk kez hücre cezası 30 Kasım 2005'te avukatları ile yaptığı görüşmede sarf ettiği sözlerden dolayı verildi. Bursa İnfaz Hakimliği,

1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kanunu'nun 44. maddesinin 3. fıkrasının J bendi nedeniyle Öcalan'a 20 günlük hücre hapsi verdi. Öcalan'ın avukatlarıyla yaptığı görüşmede "suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak" fiilini işlediği öne sürüldü. Hücre cezası 1-20 Ocak 2006 tarihleri arasında uygulandı.

Öcalan hakkındaki ikinci hücre cezası 12 Temmuz 2006 tarihinde gerçekleştirdiği görüşmede dile getirdiği sözlerinden dolayı verildi. Bursa 1. İnfaz Hakimliği tarafından verilen karar, 18 Ağustos-7 Eylül 2006 tarihleri arasında uygulandı.

Öcalan'ın Kasım 2006 tarihinde avukatlarıyla yaptığı görüşmede söylediklerinden dolayı İmralı Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu, Öcalan'a disiplin cezası verdi. Öcalan karara karşı İnfaz Hakimliği'ne 3 sayfalık itiraz başvurusunda bulundu ancak kendisine yanıt verilmedi. Avukatları Bursa Cumhuriyet Savcılığı'ndan soruşturmaya esas teşkil eden hukuki bilgilendirme talebinde bulundu, ancak söz konusu talebe yazılı olarak bilgi verebileceği belirtilerek avukatların hukuki evraklara ulaşma istemi yerine getirilmedi. 7 Aralık - 27 Aralık 2006 tarihleri arasında uygulanması öngörülen ceza, Bursa İnfaz Hakimliği tarafından hayata geçirilmedi.

Öcalan'ın 4 Nisan 2007'ki ifadelerinden Öcalan'a İmralı Kapalı Cezaevi İdaresi, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle dördüncü kez hücre cezası verdi. Ceza, 25 Nisan - 15 Ma-

yıs 2007 tarihleri arasında uygulandı. Bursa 1. İnfaz Hakimliği, dosyanın gizliliğini ileri sürerek karara esas teşkil eden dosyayı avukatlara vermedi. Dosya ancak aylar sonra AİHM aracılığıyla avukatlara ulaşabildi.

5. hücre cezasının Öcalan'ın 27 Haziran 2007'de ifadeleri nedeniyle verildiği ve ceza 29 Ağustos-17 Eylül 2007 tarihleri arasında uygulandığı bildirildi.

Öcalan'a verilen 6. hücre cezası 25 Aralık 2007-13 Ocak 2008 tarihleri arasında uygulandı.

9 Nisan 2008 tarihli görüşmede örgüte talimat verdiği gerekçesiyle Öcalan'a yedinci kez hücre cezası verildi. Ceza 31 Mayıs - 19 Haziran 2008 tarihinde hayata geçirildi.

29 Nisan 2008 tarihinde infaz koruma memuruna "hakaret ederek bağırdığı" ileri sürülen Öcalan'a 10 günlük hücre cezası verildi. Ceza, yedinci hücre cezasının bitiminden bir gün sonra 21 Haziran - 30 Haziran 2008 tarihinde uygulandı.

Sekizinci hücre cezası kararının üzerinden bir hafta geçtikten sonra İmralı Disiplin Kurulu, Öcalan'a 20 günlük bir hücre cezası daha verdi. Ceza, 2- 21 Temmuz 2008 tarihleri arasında hayata geçirildi.

10 günlük 10. hücre cezası yaptığı değerlendirilmelerde "yasadışı örgüte talimat verdiği" gerekçesiyle 4 Kasım 2008'de verildi. Ceza 13 Kasım 2008'de sona erdi.

EK: 1

Türkiye ve 2008 Yılında Verilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Kararları^{1*}

Hazırlayan: Nadia Di Maggio

2008, dünyanın ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeden bütün insanlara ait olan küresel bir haklar listesini ilk kez kabul ettiği *İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi*'nin 60. yıldönümüdür. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bu başlangıç noktasından gelmiştir ve onun işlevsel birimi, dünyadaki insan hakları icra hukuku alanındaki üç örnekten biri olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) onunla birlikte ortaya çıkmıştır. Mahkeme'nin uzun zamandır süren faaliyetlerinin gösterdiği gibi, bir sözleşme bazı temel insan haklarının uygulanabilmesi için yeterli değildir ve her yıl dava için yapılan başvuru sayısının fazlalığı, bireyin devletine karşı kendi haklarını korumak için dava açma hakkının bugün her zamankinden daha gerekli olduğunu kanıtlamaktır.

Bu çalışma, AİHM tarafından sağlanan 2008 raporunu ve ulaşılabilir bütün kararları kullanarak Türkiye'deki insan hakları ihlallerinin durumu üzerine genel bir fikir sağlamayı amaçlamaktadır.

AİHM önünde bireysel başvuru hakkı 1959'dan beri AİHS sistemi içinde temel bir ilkedir. Buna karşın Türkiye bireysel başvuru hakkını ancak 1987'de tanıyabilmiştir. Mahkeme Başkanı Jean-Paul Costa'nın da 2008 Raporu'nda kabul ettiği gibi Avrupa sistemi de eksiksiz değildir². Sözleşmeyi onaylayan devletlerin sayısındaki artış, davalarda bir gecikmeyi yaratmış, ayrıca, Mahkeme tarafından koyulan ilkelerin ulusal mahkemeler ve üye devletlerce dikkate alınmadığını gösteren çok sayıda mükerrer vaka ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak başarı şansına sahip olmayan %50 oranındaki başvuru Mahkeme'nin çalışmasını yavaşlatmaktadır.

2008 yılında herhangi bir hukukî düzenlemeye tabi tutulan başvuruların toplam sayısı 49.850'dir. Bu sayı bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında %20 oranında bir artışa işaret etmektedir. Ayrıca davaların sayısında da gözle görülebilir bir artış vardır: Bir önceki yıl, 1735 olan dava sayısı bu yıl 1881'e çıkmıştır³.

	Üye Devletler	Türkiye
Bir karar organına gönderilmiş başvurular 1998–2008	280.512	24.563
Bir karar organına gönderilmiş olup henüz karara bağlanmamış başvurular	95.900	11.085

Türkiye'nin durumu hakkında edinilecek ilk izlenim, diğer üye devletlerle karşılaştırıldığında yerleştiği konuma genel bir bakış verecektir. Türkiye, bir hukukî düzenleme yapılmadan bekleyen başvuruların sayısı ve duruşmaların toplam sayısı dikkate alındığında ilk üç arasında yerini almaktadır. Bu son veri, durumu değerlendirmek açısından önemli bir gösterge olmasa bile (Mahkemenin, işlemlerin başlamasından yıllar geçtikten sonra kararını açıklayabildiğini hatırlamak gerekir), küresel durumla birlikte ele alındığında bu veriler geniş kapsamlı bir durumun bir başka çerçe-

¹Çeviren: Dinçer Demirkent.

²Report 2008, <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Reports+and+Statistics/Reports/Annual+Reports/>

³Some facts and figures, <http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/65172EB7-DE1C-4BB8-93B1-B28676C2C844/0/FactsAndFiguresENG10ansNov.pdf>

vesini oluşturmaktadır. Sözleşmeye taraf 47 üye devletin tamamı ve AİHM'in tam zamanlı olarak çalışmaya başladığı 1 Kasım 1998 sonrası ele alındığında, yargılama süreci başlamadan bekleyen başvuruların sayısında Türkiye 11.085 (toplamın %11'i) vaka ile Rusya'nın 25.600 vakasının ardında ve Romanya'nın 9.400 vakasının önünde yer almaktadır. Ayrıca bütün taraf devletler için yapılan başvurularda kabul edilmeyenlerin sayısı yüksek olsa da Türkiye için yapılan başvurulardan kabul edilenlerin sayısı daha fazladır.

	2008	1999 - 2008
Yargılama Sayısı	264	1905
En az bir ihlalin bulunduğu yargılamalar	262	1652
Hiçbir ihlalin bulunmadığı yargılamalar	1	34
Dostane çözümler/Kayıttan düşürülen başvurular	1	203
M. 2. Yaşam hakkı – yaşam hakkının engellenmesi	11	64
M. 2. Etkili soruşturmanın yapılmaması	16	116
M. 3. İşkence yasağı	3	20
M. 3. İnsanlık dışı ve onur kırıcı muamele	30	114
M. 3. Etkili soruşturmanın yapılmaması	24	48
M. 4. Kölelik/zorla çalıştırma yasağı	3	20
M. 5. Özgürlük ve güvenlik hakkı	64	340
M. 6. Adil yargılanma hakkı	75	528
M. 6. Yargılamaların uzunluğu	64	258
M. 7. Cezaların Yasallığı		4
M. 8. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı	11	44
M. 9. Düşünce vicdan ve din özgürlüğü		1
M.10. İfade Özgürlüğü	20	169
M.11. Dernek kurma ve toplantı özgürlüğü	5	28
M.12. Evlenme hakkı		
M.13. Etkili başvuru hakkı	13	180
M.14. Ayrımcılık yasağı		2
P1-1 Mülkiyetin korunması	42	453

Kabul edilebilirlik koşulları AİHS'nin 35. maddesinde belirtilmektedir. Bu madde izlendiğinde, Avrupa Mahkemesi'ne ancak iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra ve kesin karardan itibaren altı aylık süre içinde yapılan başvuruların kabul edilebilir olduğu görülür. Başvuruların kabul edilme kriterleri şunlardır: İmzasız olma; açıkça dayanaktan yoksun olma; AİHM tarafından daha önce incelenmiş veya uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm merciine sunulmuş başka bir başvurunun konusuyla esas itibarıyla aynı olma ve yeni olaylar içermeme; başvuru hakkını suiistimal etme. Mahkeme başvuruyu her aşamada reddedebilir.

Aynı zaman diliminde (1998-2008) en çok yargılamaya konu olan beş üye devletin içinde yer alan Türkiye (toplamanın %20'sini temsil eden 1857 kesin karar) İtalya (%19), Fransa (%7), Polonya (%6) ve Rusya (%6) ile birlikte toplam yargılamaların yarısından fazlasını işgal etmektedir.

İhlaller madde madde incelendiğinde Türkiye orta aralıktan uzaklaşmamaktadır; 6. maddenin, yargılamanın uzunluğu ve adil yargılanma hakkının ihlalinin, gösterdiği gibi Türkiye, AİHM'in verdiği ihlal kararlarının en az yarısında yer almaktadır.

6. maddeden sonra en çok ihlal edilmiş olan madde AİHS'nin özgürlük ve güvenlik hakkını düzenleyen 5. maddesi ile Birinci Protokol'ün 1. maddesidir. Bu analiz, birden fazla maddeye dayanılarak yapılan başvurularda, AİHM'nin bütün iddiaları incelememesi, ama gerekli olduğunda kapsayıcılığa sahip olan ve bütün olarak davayı özetleyen maddelerle kararı sınırlandırıyor olması olgusunu dikkate alır.

Birçok kararda Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nin (sıklıkla İstanbul şubesi) faaliyetleri kaydedilir. Bu, mahkemenin soruşturma yapma gücüne sahip olmadığına ışık tutmak açısından önemlidir. Dikkate değer ölçüde davada etkili soruşturmanın yetersizliği kararıyla sonuçlanan bu durum 2., 3. ve 6. maddeler ışığında tipik bir biçimde öngörülebilir niteliktedir.

Olayların yerlerinden ve zamanlarından bahsetmek gerekirse; ulusal mahkemelere ve Avrupa Mahkemesi'ne gelmeden önceki işlemlerin daha önce değinilen uzunluğu, 2008'de verilen cezaların 1990'ların ortasındaki olaylarda ortaya çıkmış fiillere karşılık gelmesine yol açmıştır. Olayların meydana geldiği yerler söz konusu olduğunda ise bu yargı bütün kararları kapsamasa da davaların İstanbul civarlarında ve ülkenin doğu kesimlerinde yoğunlaştığı sonucuna varılabilir. Beş vaka Kıbrıs ile ilgilidir.

Hemen hemen bütün vakalarda (başvuru sahibi tarafından talep edilmediği zamanlar ya da Mahkeme, hükmün kendi başına tazminat olarak geçerli olduğunu saptadığı zamanlar hariç) üye devlet tazminat ödemek zorunda kalmıştır. Türkiye'nin yalnızca 2008'de ödemek zorunda kaldığı tazminat tutarı aşağıdadır:

- Maddî Tazminat: 4.814.624 €
- Manevî Tazminat: 2.076.217 €
- Masraflar ve Harcamalar: 273.451 €

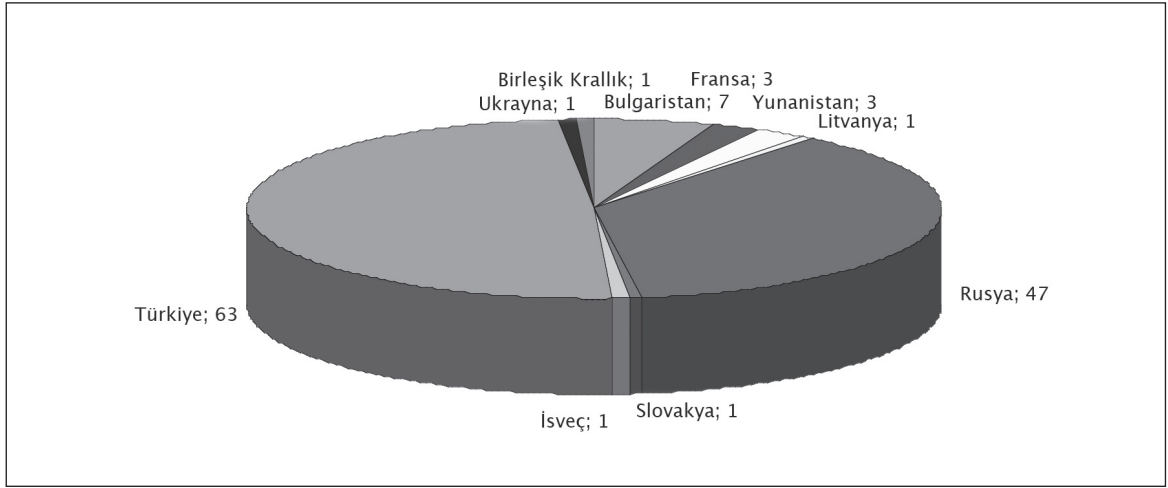
Toplam tutar 7.194.292 €'dir. Ayrıca, ulaşılabilir olmasa bile, dokuz yıl içindeki hükümlerin tümü düşünüldüğünde geçen yıllarda karara bağlanan tazminatların bütünü hayal etmek çok zor değildir.

İçtihat

Bu bölüm her madde için, başta değinilen raporda da bulunabilecek özet bilgileri örnek olaylarla birlikte içermektedir.

2. Madde: Yaşam Hakkı

AİHM, AİHS'nin ihlalinin yaşam hakkının kendisinde ya da sorumlu birimlerce yapılan soruşturmanın yetersizliğinin varlığında tespit eder. Sorumluluğun şüpheye yer bırakmayan bir biçimde kanıtlanmadığı örneklerde AİHM, birçok davada sorumlu otoritelerin soruşturmayı etkili bir şekilde yönetmediğini ve gerçeğin adil bir araştırmasını yapmadığını tespit etmiştir. Bir başka grafik, Türkiye ile diğer üye devletlerin, yalnızca yaşam hakkının engellenmesi durumlarındaki ihlal sayıları bakımından karşılaştırılmasında yardımcı olacaktır. Gerçek durum hakkında daha doğru bir görüş sağlamak için 1998-2008 dönemi bütün olarak sunulmuştur.

Usta ve Diğerleri 57084/00; 21.02.2008

Bu vaka, Nisan 1992’de polis ve THKP-C üyesi oldukları varsayılan grup arasında gerçekleşen, başvuru sahibinin akrabasının polis tarafından vurulmasıyla sonuçlanan bir çatışma ile ilgilidir. Mahkemeye ve soruşturmalara göre, operasyon dokuz saat sürmüş ve iki taraf da çok sayıda mermi kullanmıştır. AİHM güç kullanımının mutlak zorunluluk sınırını aşmadığı düşünülebileceğinden reddedilebilir olsa da başvuruyu kabul etmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, cezaî soruşturmadaki ertelemelerin ve 13 yılı aşkın bir dönem süren işlemlerin uzunluğunun sorumluluğunu yetkililere yüklemiştir. Mahkeme, 10.000 € manevî tazminata karar vermiştir.

Hasan Çalışkan ve Diğerleri, 13094/02; 27.05.2008

Dava, başvuru sahibinin askerlik hizmeti sırasında gerçekleşen ölümünün ardından başlamıştır. Soruşturmalara göre yetkililer, başvuru sahibinin silahıyla kendine ateş ederek intihar ettiğine karar vermiştir. Mahkeme öncelikle, titiz olmayan bir araştırma sonucu ulaşılan bir kararın varlığını dikkate alarak ikna edici bir soruşturmanın yürütülmediğini kaydetmiştir ve aslında başvuru sahibinin akrabasını öldüren merminin isabet ettiği yeri tespit etmek; önceden mühürlenmiş, öldürülen kişiye ait giysi parçalarının ortadan kaybolması dolayısıyla mümkün değildir. Ayrıca, soruşturmayı yürüten yetkililer, uzman raporlarındaki çelişkilere tepki göstermemişlerdir. Mahkeme, öldüren merminin nereden geldiğinin kesin olarak tespitini engelleyen böyle bir ihmalin varlığını göz önünde bulundurarak 13.000 €, manevî tazminat ve 2500 € masraf ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir.

Abdullah Yılmaz, 21899/0; 17.06.2008

Vaka, başvuru sahibinin 20 yaşındaki oğlu Maşallah Yılmaz’ın 1 Ekim 1999’da, yapmakta olduğu zorunlu askerlik hizmeti sırasındaki intiharıyla ilgilidir. Olayın yaşandığı gün Maşallah’ın ait olduğu birim, daha önceki disiplinsizliklerinden dolayı üç kez tutuklanmış olan Uzman Çavuş Murat Avcıl’ın emri altında bulunmaktadır. Olayın anlatımına göre çavuş, Maşallah’a çay yapması için emir vermiştir. Maşallah bu emri yerine getirmeyi ertelemiş ve çavuş onu azarlamıştır. Akşamüstü çavuş ona yeniden çay yapması için emir vermiştir. Bu sefer de çavuş çayı çok demli bulduğu için Maşallah Yılmaz’ı hakaretler savurarak diğer acemi askerlerin içinde yumruklamaya ve tekmelemeye başlamış, Maşallah Yılmaz bilincini kaybedene kadar çavuş buna devam etmiştir.

Bu olaydan yaklaşık on dakika sonra, Maşallah silahının namlusunu midesine doğru tutar halde endişe içinde etrafta yürürken görülmüştür. Çavuşa isyan ederek onu kendini öldürmekle tehdit etmiştir. Maşallah’ın kendisine saldırmak üzere olduğundan korkan Çavuş Avcıl, yakınındaki saldırı tüfeğini almış, doldurmuş ve hemen ardından intihar edecek olan Maşallah’a doğrultmuştur.

Çavuş Avcıl'a karşı iki küme cezaî işlem başlatılmıştır: İlkinde suçlu bulunmuş ancak iyi halden dolayı salıverilmiştir. Maşallah Yılmaz'ın ölüm durumunun saptanması ile ilgili olarak başlatılan ikinci küme işlem devam ettirilmemiştir. Mahkemenin görevi, kendi denetimlerindeki bir kişiyi kendine karşı koruma yükümlülükleri düşünüldüğünde, askeri yetkililerin Maşallah Yılmaz'ın kendini öldürebileceğine dair gerçek bir riski bilip bilmediklerini ya da bilmek zorunda olup olmadıklarını belirlemek; eğer biliyorlarsa riski engellemek için onlardan beklenen bütün makul şeyleri yapıp yamadıklarını tespit etmektir.

Mahkeme, yaşananların Maşallah Yılmaz'ın ruhsal durumu üzerindeki etkisinin doğasının ya da ciddiyetinin analizinin olanaksız olmasına rağmen Çavuş Avcıl tarafından işlenen telafi edilemez son eylem nedeniyle bu etkinin geri döndürülemez hale geldiğini kesin bir biçimde gözlemlemiştir. Böyle bir durumda yetkililerin, kurbanı, üstlerinin uygunsuz davranışlarından korumak için ellerinden gelen her şeyi yaptıkları varsayılmaz. Başvuru sahibinin talebine cevap veren mahkeme başvuru sahibine, maddî tazminat olarak 3000 €, manevî tazminat olarak 12.000 €, masraflar ve harcamalara karşılık 408 € ödenmesine karar vermiştir.

İsaak, 44587/98, Solomou, 36832/97; 24.06.2008

Bu iki karar AİHM tarafından ayrı ayrı değerlendirilse de birbiriyle sıkı sıkıya bağlı sonuçları olması bakımından bir arada düşünülmelidir. Birinci başvuru sahipleri, 11 Ağustos 1996'da Kıbrıs Motosiklet Federasyonu (CMF) tarafından adanın kuzey kesimindeki Türk işgalini protesto etmek amacıyla Lefkoşe'nin doğusunda Birleşmiş Milletler'in oluşturduğu tampon bölgenin birçok yerinde düzenlenen Kıbrıslı-Rum protesto gösterisine katılan Anastosios İsaak'ın akrabalarıdır. Başvuru sahipleri ve onlara ek olarak Kıbrıs Yönetimi, bu gösteri sırasında Anastosios İsaak'ın Türk ve Kıbrıslı-Türk polisler ve karşı göstericilerce dövülerek öldürüldüğünü iddia etmiştir. 15-20 kişilik bir grup Bay İsaak'ın çevresini sarmış ve onu yere atmışlardır. Bunun ardından sürekli tekmelenmiş, metal ve ahşap sopalarla dövülmüştür. Ayrıca olayın yaşandığı bölgede sekiz KKTC polis memuru olduğu iddia edilmektedir. Birleşmiş Milletler Kıbrıs Barış Gücü'nden (UNFICYP) bir polis müdahale etmeye çalıştığında ve saldırganları iterek uzaklaştırmaya başladığında Bay İsaak zaten bilincini yitirmiş durumdadır. Başvuru sahipleri, UNFICYP görevlileri içerisinde ve Kıbrıs polisinden birçok tanığın ifadesini sunmuştur. UNFICYP görevlileri oy birliğiyle Bay İsaak'ın karşı göstericiler içinden bir grup tarafından saldırıya uğradığını; dövülerek öldürüldüğünü ve bazı KKTC polislerinin olan biteni müdahale etmeden izlediğini bazılarının da dövme olayına katıldığını bildirmiştir. Başvuru sahipleri ayrıca Reuters tarafından çekilen 37 fotoğraf ve bir bant kaydını sunmuşlardır. Bu görüntüler sopalarla silahlanmış bir grup insanı yerde yatan Bay İsaak'a saldırırken göstermektedir. Grup onu birkaç dakika boyunca dövmüştür. Türk ya da Kıbrıslı-Türk güçlerin içinden en az dört üniformalı asker olay yerinde toplu saldırıda yer aldıkları halde görülmüştür. Bant kaydı ayrıca bir BM görevlisini iki polis memurunun da yardımıyla Bay İsaak'ı çevreleyen kalabalığı iterek yaptığı müdahaleyi içermektedir. İkinci başvuru Bay İsaak'ın cenazesi sırasında meydana gelen olaylarla ilgilidir. Başvuru sahibinin akrabası, Solomou Solomou, Anastosios İsaak'ın cenazesine katıldığı sırada yanındaki diğer göstericilerle birlikte tampon bölgedeki cinayet yerinin yakınına girmiş ve protesto için Türk bayrağının bulunduğu bayrak direğine tırmanmış, burada vurularak öldürülmüştür. Bu vakada da başvuru sahipleri iki üniformalı Türk askeri ve bir sivil giyimli kişinin Türk gözetleme noktasının bulunduğu platformun üzerinde silahlarını Bay Solomou'ya yönelterek durduğunu ve bayrak direğine tırmanırken ona doğru ateş ettiklerini bildiren çok sayıda tanığın ifadesini göndermişlerdir. Türk hükümeti iki olayda da gerçeklerin anlatımına karşı çıksa bile Mahkeme, Türkiye'nin savunmasının tanık ifadeleriyle çelişkili olduğunu ve tanık ifadelerinin bağımsızlığından ve güvenilirliğinden şüphe duymak için bir neden olmadığını karara bağladı. Mahkeme ayrıca Bay İsaak ve Bay Solomou'nun öldürülmelerinin "herhangi bir kişinin yasadışı şiddetini engellemek" için gerekli olmadığını da göz önünde bulundurmıştır. İkisinin de silahsız olduğu, kimseye saldırmadığı görülmüştür ve güvenlik güçlerinden kaçamayacakları da kesindir. Buna dayanarak da AİHM, güç kullanımının haklı olmadığını hükmetmiştir. Ayrıca AİHM iki olayda da Türk hükümetinin Anastosios İsaak ve Solomou Solomou'nun ölümleri hakkında bir

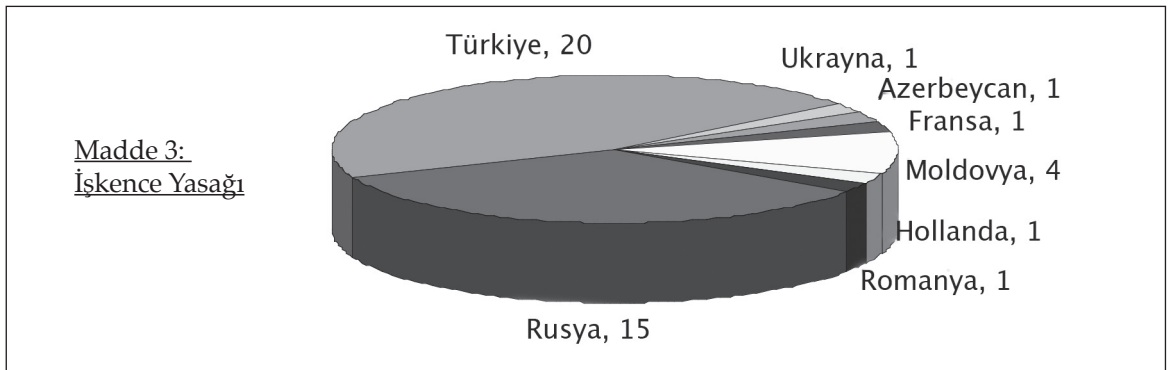
soruşturma yürüttüğü yönünde kanıt üretmekte başarısız olmasını dikkate almıştır. Olayın ardından geçen 11 yıldan fazla bir sürede ne olayın sorumluları ortaya çıkarılmıştır ne de bunlardan ulusal bir mahkeme önünde hesap sorulmuştur. Mahkeme, iki başvuruyu birlikte sayarsak toplamda 253.000 € tazminata karar vermiştir.

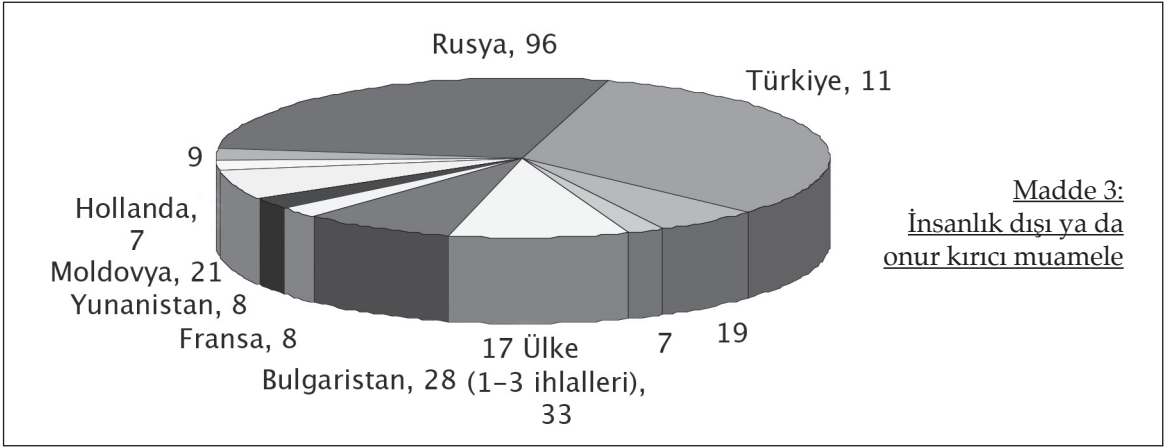
Evrin Öktem, 9207/03; 4.11.2008

Başvuru sahibi, olayların yaşandığı Kasım 1995'te 14 yaşındadır ve üç polis memurunun, silahlarını kullanarak dağıtmaya çalıştığı gösteri sırasında, vücuduna mermi isabet etmesiyle vurulmuştur. İstanbul'da yaşanan bu olay yedi ya da sekiz gencin okul kapılarına Devrimci Öğrenci Birliği imzasıyla pankart asmalarıyla başlamıştır. Polis, gençlerden eylemlerini bitirmelerini talep etse de faydası olmamış, göstericilerin bir kısmının ellerinde sallamakta oldukları sopalar ve demir çubuklarla tehdit edilmiştir. Polis memurlarının buna ilk tepkileri ise havaya uyarı ateşi açmak olmuştur. Bunun ardından ara sokaklara dağılan göstericiler uyarı ateşine ve dur emrine devam eden polislerce takip edilmiştir. Bu olaylar sırasında polis memuru R.Ç., bir kaza kurşunun dizinin altına isabet etmesiyle yaralanan başvuru sahibini fark etmiştir. 2008 yılında R.Ç. beraat etmiştir. Mahkeme, üç polis memurunun kendi inisiyatifleriyle R.Ç.'nin silahını kontrolsüz ve tehlikeli bir biçimde kullanmasına yol açan hazırlıksız bir operasyon başlattıklarını kaydetmiştir. Bunun yanında AİHM, durumun bu hale gelmesinin nedeninin, olayın yaşandığı dönemde mevcut sistemin barış zamanında güç kullanımını düzenleyen açık talimatlar ve kriterler barındırmaması olduğunu açığa çıkarmış; polis memuru R.Ç.'nin başvuru sahibine karşı güç kullanımının makul bir biçimde gerekçelendirilebilecek sınırların ötesine geçtiğini ve böyle bir muameleye karşı ulusal hukuk tarafından sağlanan koruma sisteminin yetersiz olduğunu savunmuştur. Mahkeme, başvuru sahibine 16.000 € tazminat ödenmesine karar vermiştir.

3. Madde: İşkence yasağı

2008 yılında AİHM üçüncü maddenin kapsamına giren 41 vakayı yargılamıştır ve bunların içinden üçünde işkence yasağının ihlalini bulgulamıştır. Bütün vakalarda işkence itiraf almak için kullanılmıştır. Başvuru sahiplerinin hepsi terörle mücadele operasyonlarında tutuklanmışlar ve bombalı eylem tasarlamakla suçlanmışlardır. Mahkeme 30 vakada kötü muamele bulgulamış, bütün vakalar arasındaki benzerliğin yetkililer tarafından benimsenen prosedürde olduğuna işaret etmiştir. 24 yargılamada soruşturmanın yetersizliği tespit edilmiştir. Başvuru sahiplerinin kötü muameleye ya da işkenceye maruz kaldıklarını kanıtlamak için yaşadıkları zorlukları vurgulamak bakımından birçok vakada, doktora başvurunun engellenmesi, ya da mecburî doktora başvurulması ve mahkemenin sadece olası sorumluluklara güvence vermekle görevli yetkilileri haklı çıkarmasının, etkili ve yeterli soruşturma yürütmemesinin göz önünde bulundurulması gerekir. Analiz edilen vakaların içinden sekizinde AİHM, Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın ve Türk Tabipler Birliği'nin raporlarını kullanmıştır. 1998-2008 döneminde diğer taraf devletlerdeki işkence ve kötü muamele vakaları ile yapılan karşılaştırma durumun serimlenmesi açısından faydalıdır.

Çalışmanın özel hedefi dikkate alındığında aşağıdaki örnekler genel bir fikir vermek amacını taşımaktadır ancak her vakanın kendine has özellikleri olduğu da belirtilmelidir.

Ayaz, 44132/98; 08.01.2008

Başvuru sahibi Ercan Ayaz, Berlin Özgür Üniversite (Freie Universität Berlin) öğrenci derneği tarafından kurulmuş olan Kürdistan çalışma grubu üyesidir. Dernek, 1993 yılında başvuru sahibini de içeren dokuz kişilik bir komiteden Irak'taki bir üniversiteyle temasa geçilmesini istemiştir. 3 Ağustos 1993'te İstanbul Atatürk Havalimanı'ndaki molada başvuru sahibi ve komitenin diğer üyeleri sınır polisi tarafından tutuklanmış ve gözaltına alınmıştır. Ayaz, polis memurlarının gözlerini bağladığını, saçlarını çektiğini ve kimliği ile geçmişi hakkında sorular sorarken dövüldüklerini söylemiştir. Ayrıca cinsel tecavüze uğradığını ve sağlıklı bir hücrede alıkonulduğunu iddia etmiştir. Ayaz, 6 Ağustos 1993'te Türkiye İnsan Hakları Vakfı İstanbul Temsilciliği ile ilişkili bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Doktor sol bacakta hafif yaralar, ön üst kaburgada zedelenme ve karın bölgesinden acı çekildiğini tespit etmiştir. Başvuru sahibi, Vakıf'ın tavsiyesi ile kendisini gözaltında tutan polis memurlarına karşı Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur. Savcı, Ayaz'ı, yaraların, kuyruksokumu kemiğinin sol tarafındaki ağrının, uyluk bölgesindeki zedelenmenin, sol kaburgalardaki, baş ve dişlerdeki acının varlığını tespit eden Bakırköy Adli Tıp Kurumu'na göndermiştir. Bunu izleyen soruşturma aşamasında il idare kurulu, başvuru sahibinin Türk polisinin imajını tahrip etmek için yasadışı PKK örgütünün amaçları çerçevesinde hareket ettiğini tespit etmiş ve işlemlerin durdurulmasına karar vermiştir. Polis memurları hakkında başlatılan disiplin soruşturması da tartışmalıdır. Beş polis müfettişinden oluşan komite, başvuru sahibinin serbest bırakılmasının ardından savcılığa başvurmadan önce kendi kendini yaraladığı sonucuna varmıştır. Bütün bunlara karşın mahkeme TİHV ve Adli Tıp Kurumu'nun raporlarının tutarlılığını göz önünde bulundurarak 5000 € maddi olmayan tazminata karar vermiştir.

Taştan, 63748/00; 4.03.2008

Vaka, başvuru sahibinin 71 yaşında askeri hizmetini yapmaya zorlanmasıyla ilgilidir. Başvuru sahibi ayrıca okuma yazma bilmediğini ve yalnızca Kürtçe konuşabildiğini iddia etmektedir. Olay köylülerin (hiçbir zaman onlar için çobanlık yapmadığından dolayı rahatsız olduklarından) onu asker kaçağı olarak şikâyet etmesiyle başlamıştır. 15 Şubat 2000'de başvuru sahibi askerlik hizmetini yapmak üzere çağrılmış jandarmalar tarafından askeri kayıt altına alınmış ve askerlik hizmeti yapmak için uygun olduğuna dair sağlık raporu verilmiştir. 20 yaşındaki askerlerle aynı faaliyetlere ve fiziksel egzersizlere katılmaya zorlanmıştır. Bu zorlamaların yanında Bay Taştan askerî eğitimi sırasında, üstleri tarafından sigara karşılığı birlikte fotoğraf çekilmek istenmesi gibi onur kırıcı muamele ve birçok aşağılayıcı şakaya maruz kaldığını iddia etmektedir. Bay Taştan, hiç dışı olmadığından kışlada yemek yemekte güçlük çekmiş; ayrıca eksi 30 dereceye düşen sıcaklık koşullarında

kalp ve akciğerinde sorunlar yaşamıştır. Bay Taştan, en sonunda kalp yetmezliği ve yaşlılık nedeniyle askerlikten muaf tutulmasını sağlayan bir rapor elde edebilmiştir. Türk hükümeti bu raporu uygulamaya koymuş ama benzer başka vakalarda takip ettiği pratiği izleyerek başvuru sahibinin askerlik hizmetiyle ilgili bütün kişisel kayıtlarını yok etmiştir. Mahkeme, başvuru sahibine 5000 € manevî tazminat, 1000 € masraflar ve harcamalar karşılığı olarak ödenmesine karar vermiştir.

Erdoğan Yılmaz ve Diğerleri, 19374/03; 14.10.2008

Başvuru sahipleri 22 Şubat 1997'de polis memurlarınca yasadışı MLKP (Marksist Leninist Komünist Parti) örgütüne üye olduğu şüphesiyle tutuklanan ve bugün hayatta olmayan Süleyman Yeter'in akrabalarıdır. Başvuru sahipleri, polis memurları tarafından itiraf almak için uygulanan kasıtlı kötü muamele ve bu kötü muamelenin 3. maddenin ihlali dahilinde işkence boyutuna vardığı iddiasıyla dava açtı. 23 Ocak 1997'de *Türkiye İnsan Hakları Vakfı İstanbul Temsilciliği* tarafından ikinci başvuru sahibi için bir alternatif tıp raporu hazırlandı. Bu raporda başvuru sahibinin bileğinde kabuk bağlamış yaraların, dirseğinde ağrının, iki kolunda da kabuk bağlamış yaraların varlığı saptanmıştı. Mahkeme, hükümetin başvuru sahibinin iddialarına yönelik etkili ve yeterli bir soruşturma yürütmediğine hükmetmiş ve 60.000 € manevî tazminata, 5000 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir. Ayrıca, başvuru sahiplerinin akrabasının öldüğünü ve bundan dolayı da ayrı bir yargılama için AİHM'e başvurduklarını belirtmek gerekir (33750/03. 13.01.2009).

Demurral ve Diğerleri, 50973/06, 8672/07, 8722/07; 9.12.2008

Nisan 1999'da başvuru sahipleri illegal bir örgüte üye oldukları şüphesiyle tutuklandılar ve gözetim altına alındılar. AİHM'nin bu konudaki yargılaması sırasında cezaî işlemler karara bağlanmamış bulunmaktaydı. Başvuru sahiplerinden Bay Ceyhan'ın ilaveten iddia ettiğine göre polis gözaltısı sırasında kendisi yumruklanmış, tekmelenmiş, falakaya yatırılmış, hortumla ıslatılmış ve uzun süre ayakta durmaya zorlanmıştır. Yetkililer ise bunlardan sorumlu olanları cezalandırmamıştır. Mahkeme Nisan 1999'daki üç tıbbî raporun gösterdiği muameleden Türkiye hükümetinin sorumlu olduğuna hükmetmiş ve bu konuda etkili bir soruşturmanın yapılmadığını ortaya koymuştur. Mahkeme buna ek olarak yaklaşık olarak yedi yıl süren, başvuru sahiplerinin tutuklu olarak yargılandığı karara bağlanmamış duruşmaların aşırı uzunluğunu; tutukluluk hallerinin yasaya uygun olmadığını savunabilecekleri etkili bir iç çözüm olanağını ve aşırı uzun tutukluluk hallerine karşı uygulanabilir bir tazminat hakları olmadığını göz önünde bulundurmıştır. Bütün bunları dikkate alarak Mahkeme başvuru sahiplerine toplamda 32.500 € manevî tazminata ve 3250 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir.

Ataş and Seven, 26893/02; 16.12.2008

Bu vaka başvuru sahiplerinin, Eylül 1998'deki yasadışı PKK örgütüne üyelik şüphesiyle tutuklanmalarının ardından güvenlik güçleri tarafından işkence ve tecavüze maruz bırakıldıklarını iddia etmeleriyle ilgilidir. Yetkililerin iddialara yönelik etkili bir soruşturma yapmadıklarını da öne sürmüşlerdir. Başvuru sahipleri, gözleri kapalı ve çıplak oldukları halde kendilerine elektrik verildiğini, dövüldüklerini, bacaklarından asıldıklarını ve jandarmalar tarafından makatlarına ve vajinalarına cop sokularak tecavüze uğradıklarını iddia etmiştir. Başvuru sahipleri, onların PKK faaliyetlerine iştirak ettiklerine dair bir kanıt bulamadığından, tutuklandıktan kısa bir süre sonra serbest bırakılmışlardır. Mahkeme, başvuru sahiplerinin kötü muameleye uğradıkları iddiasını güçlendirecek yeterli kanıt gösteremediklerini tespit etmiştir. Buna karşın Türkiye'ye karşı açılan daha önceki davalarda görüldüğü gibi Türkiye'de güvenlik güçlerine yönelik iddialarla ilişkili soruşturmalarda İl İdare Kurulu gibi hükümete bağlı hiyerarşik düzen içinde çalışan memurlardan oluşan organların, soruşturmaya uğrayan güvenlik güçleriyle bağlantılı olduklarından bağımsız olarak düşünülmeeyeceği ortaya konmuştur. Buna istinaden işlemlerin AİHS'nin 3. maddesindeki prosedürlerin gerektirdiği yeterlikte ve etkililikte olmadığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, toplamda 10.000 € manevî tazminat ve 3000 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir.

Madde 4: Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı

Bu madde kapsamında Türkiye hiç suçlanmamıştır.

Madde 5: Özgürlük ve güvenlik hakkı

64 vakada AİHM özgürlük ve güvenlik hakkının ihlalini tespit etmiştir. Bu ihlaller çoğunlukla 6. madde ile bağlantılıdır. 5. madde kapsamındaki ihlaller asıl olarak ve sıklıkla maddenin üçüncü paragrafındaki, başvuru sahibinin makul bir sürede yargılanma ve adli kovuşturma sırasında serbest bırakılma hakkına dayandırılır.

Kılıçoğlu ve Diğerleri, 50945/9; 12.02.2008

Hepsi HADEP üyesi olan başvuru sahipleri, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın tutuklanmasını takiben gerçekleşebilecek olası olayları önlemek amacıyla Diyarbakır bölgesinde Şubat 1999'da yapılan operasyonlar sırasında gözaltına alınmıştır. Haklarında hiçbir işlem yapılmamıştır. Başvuru sahipleri tutuklanmalarının polis gözaltısında tutuldukları sürenin uzunluğu ve tutulmalarının hukukîliği bakımından başvurabilecekleri bir çözümün sağlanmaması bakımından yasadışı olduğunu iddia etmişlerdir. Mahkeme, başvuru sahiplerinin, savcının önüne çıkarılıp serbest bırakılmadan önce sırasıyla 9 ve 10 gün boyunca alıkonulmalarının bir gereklilik olarak kabul edilemez olduğunu göz önünde bulundurarak 33.500 € manevî tazminata karar vermiştir.

Boyras, 26891/02; 20.05.2009

Başvuru sahibi Seyit Veyis Boyraz, silahlı Devrimci Sol örgütüne karşı yürütülen polis operasyonları kapsamında tutuklandı ve anayasal rejimi ortadan kaldırma iddiasıyla cezaî işlemler başlatıldı. Başvuru sahibinin sekiz yıldan fazla süren tutukluluk hali AİHM tarafından 5. maddenin ihlali kapsamında değerlendirildi ve başvuru sahibine 7000 € manevî tazminat ile masraflar ve harcamalar karşılığı 2000 € ödenmesine karar vermiştir.

Şahin Karataş, 16110/03; 17.06.2008

Başvuru sahibi kendisine karşı yürütülen birçok işlemin ardından çarptırıldığı hapis cezasından fazla bir dönemi kapsayan 43 günlük gözaltı süresine ve hukuksuz alıkonduğu süreye karşılık tazminat elde etmek için bir yolun bulunmamasına karşı AİHM'ye başvurmuştur. AİHM, 8600 € manevî tazminata ve 4000 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir.

Müdet Kömürcü. 2623/04; 23.09.2008

Başvuru sahibi Kasım 1997'de tutuklanmış ve yasadışı MLSPB/DK (Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği-Devrimci Kurtuluş) örgütü üyesi olma ve patlayıcı kullanma şüphesiyle gözaltında tutulmuştur. Ekim 2004'te serbest bırakılsa da yargılama sürmektedir. AİHM, Türk yetkililer tarafından başvuru sahibinin yaklaşık sekiz yıl dokuz ay süren tutukluluğunu gerekçelendirmek için yaptığı açıklamaları yeterli bulmamış, başvuru sahibine 4900 € manevî tazminat ve 1500 € masraflar ve harcamalar karşılığı ödenmesine karar vermiştir.

Adırbelli ve diğerleri, 20775/03; 2.12.2008

Başvuru sahipleri, 27 Ocak 2003'te bir askerın ölümüyle sonuçlanan askerî birliğe silahlı saldırı olayına iştirak etmek şüphesiyle tutuklanmıştır. Kısa bir süre sonra serbest bırakılmışlar ve Mart 2003'te delil yetersizliğinden dolayı haklarında cezaî işlem başlatılmamasına karar verilmiştir. Hukukî olmayan tutuklama ve polis gözaltısı nedeniyle AİHM başvuru sahiplerine toplamda 12.000 € manevî tazminat ve 900 € masraflar ve harcamalar karşılığı ödenmesine karar vermiştir.

Madde 6: Adil yargılanma hakkı

Bu madde kapsamındaki ihlaller hatırı sayılır ölçüdedir ve daha önce değinildiği gibi bu tip ihlaller çoğu zaman 5. madde ihlalleri ile bağlantılıdır. Madde, ihlallerin önemli bir bölümüne makul bir sürede adil yargılanma hakkı ile ilişkili olarak etki etmektedir. AİHM, birkaç ayı geçen ama bazen 47 yılı ve fazlasını bulan işlemler için yargılama kararı vermekte; ayrıca, yetkili mahkemeye başvurma hakkının engellendiği vakalar üzerine hüküm vermekte ve tarafsız mahkeme yetkililerini suçlamaktadır.

Ciğerhun Öner, 33612/03; 20.05.2008

2001 yılında, 12 yaşında olan başvuru sahibi tutuklanmış ve gözaltına alınmıştır. Öner, polis gözaltısı sırasında kötü muameleye maruz kaldığı iddiasıyla Türkiye'ye karşı tazminat davası açmak amacıyla yaptığı hukukî yardım talebinin reddedilmesi üzerine mahkemeye başvurmuştur. Mahkeme, Türk hukukunun, hukukî yardım taleplerin haklılığının mahkemelerce değerlendirmesine itiraz edilebilmesine izin vermediğini vurgulamış bunun sonucunda başvuru sahibinin hukukî yardım talebinin reddinin bir mahkeme önüne getirilmesinin engellendiğini göz önünde bulundurarak başvuru sahibine 7500 € manevî tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Ünel, 35686/0; 27.05.2008

Başvuru sahibi 1997-2000 yılları arasında Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürü olduğu sırada yolsuzluk eylemi içindeyken polis tarafından yapılan operasyonda tutuklanmış, ardından Şubat 2000'de ceza davası açılmıştır. Mahkeme heyeti başvuru sahibini yolsuzluk yapmaktan suçlu bulmuş ve Ekim 2001'de onu para cezasıyla birlikte 6 yıl 15 ay 15 gün hapis cezasına çarptırmıştır. Haziran 2006'da hapis cezası 4 yıl iki aya düşürülmüş ve para cezasının tutarı da düşürülmüştür. Başvuru sahibi mahkeme aşamasından önceki işlemlerin adil olmadığı ve bir polis komplosuna kurban gittiği iddiasıyla mahkemeye başvurmuştur. Mahkeme, polisin ve savcılığın, başvuru sahibinin yolsuzluk yaptığından şüphelenmeleri için makul sebepler bulunduğunu dikkate alsa da işlemlerin adilliği bakımından; başvuru sahibinin suçuyla doğrudan ilgili, kesin maddî delillerin sanığın önünde üretilmediğini ve yeterince tartışılmadığını göz önünde bulundurarak işlemlerin adil yargılanmanın gerekliliklerine uymadığını üçüncü paragrafın (d) bendi kapsamındaki "iddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek" hakkı bağlamında tespit etmiştir. Mahkeme 5000 € manevî tazminata ve 1500 € masraf ve harcamalar karşılığı ödeme yapılmasına karar vermiştir.

Çengelli and Eryılmaz, 287/03; 10.06.2008

Başvuru sahipleri, Mart 1981'de yasadışı Dev-Yol örgütüne üye olma iddiasıyla tutuklanmıştır. Çengelli hakkındaki işlemler Haziran 2001'de yasal zaman aşımı süresi aşıldığından dolayı sona ermiştir. Eryılmaz hakkındaki işlemler 27 yıldır sürmektedir ve hâlâ sürüyor görünmektedir. Mahkeme, toplamda 30.000 € manevî tazminata karar vermiştir.

Kart, 8917/05; 08.07.2008

Bay Kart'ın başvurusuna ilişkin vaka Kart'ın kendisi hakkında yürütülen cezaî işlemlerde TBMM üyesi olması, dolayısıyla dokunulmazlığı olması nedeniyle kendini savunamamış olmasıdır. Seçilmesinden önce avukatlık yapmakta olan ve mesleki faaliyetleri sırasında hakkında biri başka bir avukata diğeri bir kamu görevlisine hakaret olmak üzere iki ayrı cezaî işlem başlatılmıştır. Başvuru sahibi dokunulmazlığının kaldırılmasını talep etmiş ancak Meclis'in ilgili komitesi söz konusu kişinin milletvekilliği görev süresi dolana kadar hakkındaki işlemlerin ertelenmesi yönünde karar vermiştir. Başvuru sahibi adil savunma hakkına dayanarak karara itiraz etmiştir. Başvuru sahibinin milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle ilgili dosyalar bir sonraki seçim tarihine kadar

iki yılı aşkın bir süre boyunca TBMM Genel Kurulu'nun gündeminde görüşülmeksizin beklemiştir. Mahkeme'ye göre başvuru sahibi cezaî işlemlerin askıda kalmasına neden olan ertelenme kararının sonuçlarından doğrudan etkilenmiştir. Erteleme kararı sadece yasal süreç bakımından sakıncalı olmakla kalmamakta aynı zamanda ilgili taraf açısından işlemlerin askıda kaldığı süre boyunca bir şüpheye neden olmaktadır. Dava 01 Aralık 2008'de AİHM Büyük Daire'sine gönderilmiştir.

Araç, 9907/02; 23.09.2008

Başvuru sahibi, Malatya İnönü Üniversitesi'nde ilahiyat öğrenimi gördüğü sırada Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydolmak için başvurmuştur. Üniversite yetkilileri ilgili kişinin başvurusunu başı açık bir fotoğrafla yüzünü gösteren bir kimlik fotoğrafı getirmediği gerekçesiyle reddetmiştir. Başvuru sahibi Danıştay'da hakkında yapılan işlemlerin haksız olduğu gerekçesiyle AİHM'ye başvurmuş; AİHM başvuru sahibine masraflar ve harcamalar için 1500 € ödenmesine karar vermiştir.

Madde 7: Cezaların yasallığı

2008 yılında AİHM bu madde kapsamında bir hüküm vermemiş, 1999'dan beri maddenin ihlali kapsamında Türkiye ile ilişkili dört ihlal tespit etmiştir.

Madde 8: Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı

AİHM, 1999'dan itibaren madenin kapsamında 11'i bu yıl hükme bağlanmış olan 44 ihlal vakası tespit etmiştir. Bu vakalar çoğunlukla başvuru sahiplerinin alıkonuldukları dönemde haklarının kısıtlanması ile ilgili ve Kürt sorunuyla bağlantılıdır.

Gülmez, 16330/02; 20.05.2008

Başvuru sahibi cinayet, silahlı soygun ve yasadışı örgüte üyelik şüphesiyle mahkemeye sevk edilmek üzere Mart 2002'de gözaltına alınmıştır. Başvuru sahibinin talebi üzerine Mahkeme, duruşmaların alenî olamaması ve bunu takip eden seyahat haklarına yönelik yaklaşık bir yıl süren kısıtlamalar bağlamında 6. madde kapsamına giren ihlali tespit etmiştir. AİHM, 1000 € manevî tazminat ve 1500€ masraf ve harcamalar karşılığı ödenmesine karar vermiştir.

Reyhan, 60123/00; 23.09.2008

İlgili dönemde, başvuru sahibi Hasan Hüseyin Reyhan illegal bir örgüte üye olma suçlamasıyla Aydın Cezaevi'nde 12 yıl 6 ay cezaya mahkûm edilmiştir. Dava, cezaevi yetkililerinin başvuru sahibine gönderilmiş olan iki Kürtçe kasete el koymaları ile ilgilidir. Başvuru sahibi el koymanın yasadışı olduğu yönünde Türk mahkemelerine başvurduğunda, mahkeme Adalet Bakanlığı'nun cezaevlerinde Kürtçe kasetleri yasakladığına dair yayınladığı yönergeye atıf yaparak isteği reddetmiştir. AİHM, başvuru sahibinin haberleşme hakkına müdahale edilmesinin hukuka uygun olmadığına karar vermiştir.

Koç ve Diğerleri, 38327/04; 30.09.2008

Türk vatandaşı olan yedi başvuru sahibi de Gaziantep Cezaevi'nde tutulmuş ya da tutulmaktadır. Yazışmalarının kendilerine cezaevi yetkilileri tarafından iletilmediği gerekçesiyle dava açmışlardır. AİHM, başvuru sahiplerinin haberleşme hakkına müdahale edilmesinin hukuka uygun olmadığını göz önünde bulundurarak oybirliğiyle sekizinci maddenin ihlalinin bulunduğu kararını vermiştir. AİHM ihlalin varlığının tespitinin manevî zarara maruz kalan başvuru sahipleri için kendi başına yeterli olduğuna hükmetmiştir.

Güzel Erdagöz, 37483/02; 21.10.2008

Eylül 2001’de Bayan Erdagöz “Güzel” olarak telaffuz edilen önadının “Gözel” olarak düzeltilmesi istemiyle dava açmıştır. Mahkemeler, başvuru sahibinin talebini, değişiklik isteminin kelimenin bölgesel söylenişine dayandığı ve Türkçe sözlükte böyle bir ad olmaması gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkeme Türk mahkemelerinin açıkça belirtilmiş herhangi bir yasal temele ya da yeterli ve ilgili bir akıl yürütmeye dayanmayan bu kararının demokratik bir toplumda gereklilik olarak görüleme-yeceğini dikkate alarak başvuru sahibine 2000 € manevî tazminat ve 1000 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine karar vermiştir.

Madde 9: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü

2008’de Mahkeme, tarafından bu madde kapsamına giren bir ihlale karar vermemiştir. 1998’den beri ise bu madde kapsamında Türkiye ile ilişkili olan yalnızca bir yargılama yapılmıştır.

Madde 10: İfade özgürlüğü

Bu madde kapsamında kaydedilen ihlaller çoğunlukla Kürt sorunuyla ilişkili çeşitli yayınlara ve basın açıklamalarına halkı düşmanlığa tahrik ve teşvik iddiasıyla bakımından el koyulması ile ilgilidir. Mahkeme birçok davaya yönelik değerlendirmesi yetkililerin eylemlerinin demokratik bir toplumda zarurî olmadığı yönünde olmuştur.

Saygılı ve diğerleri, 19353/03; 08.01.2008

Başvuru sahipleri *Evrensel Gazetesi*’nde Türkiye’de kaybedilen insanlar için yayınladıkları makaleler nedeniyle tazminat ödemeye mahkûm edilmişlerdir. Mahkeme başvuru sahiplerine 2500 € maddî tazminat ve 1500 € manevî tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Yalçın, 64116/00; 21.02.2008

Başvuru sahibi Mehmet Mustafa Yalçın ilgili dönemde Emeğin Partisi’nin yönetim kurulu üyesidir. 1993’te yaptığı bir konuşma gerekçe gösterilerek “devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğü”ne karşı propaganda yapmak suçlamasıyla 1996 yılında hakkında soruşturma başlatılmıştır. AİHM, söz konusu açıklamanın ülkedeki toplumsal barışa zarar verebilecek olduğuna ve başvuru sahibinin suçlanmasının aslında zorunlu bir toplumsal gereksinime karşılık gelebileceğine, yetkililer tarafından sunulan gerekçelerin de başvuru sahibine isnat edilen suç ile “ilgili ve yeterli” olduğuna karar vermiştir. Ancak AİHM, hapis ve para cezasının izlenen amaçlar bağlamında uygun ve demokratik bir toplum için gerekli olmadığına, dolayısıyla da başvuru sahibine 2000 € manevî tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Yalçın Küçük, 71353/01; 22.04.2008

Başvuru sahibi öğretim üyesi ve yazardır. Kürt sorunu ilgili yayınladığı birçok makale ve yaptığı çok sayıda açıklama gerekçe gösterilerek soruşturmaya uğramıştır. 4 Kasım 1999’da Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Küçük’ü, ayrılıkçı propaganda yaparak ve silahlı gruplara destek olarak, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmekten suçlu bulmuştur. Küçük’e 6 yıl 6 ay hapis ve para cezası verilmiştir. AİHM, Türk mahkemeleri tarafından kabul edilen gerekçelerin başvuru sahibinin ifade özgürlüğünü müdahaleyi meşru kılmak bakımından kendi başına yeterli olmadığına kanaat getirmiştir. Suç unsuru olarak kabul edilen makalelerin ve konuşmaların içinden düşmanlığı teşvik edici bir tınıya sahip belli yorumlar bağlamından koparılıp alınarak ayrılıkçılık iddiası desteklenmek istenmiştir. Fakat seçilen ifadeler şiddetin kullanımını, silahlı direnişi ve isyanı savunsa da makale ve konuşmaların bütünü gözetildiğinde bu iddiayı destekleyecek unsurlar yoktur ve AİHM’in esas unsur olarak ele aldığı nefreti kışkırtacak açıklamalar olarak değerlendirilemezler. AİHM, başvuru sahibinin suçlanmasının izlenen amaçlar gözetildiğinde oransız olduğunu ve buna uygun olarak demokratik bir toplumda zarurî olmadığını tespit etmiş 3000 € manevî tazminata karar vermiştir.

Buran, 984/02; 17.06.2008

Başvuru sahibi ilgili dönemde Gaziantep'te basılan *Fırat'ta Yaşam* günlük gazetesinin sahibidir. 19 Mart 2001'de gazetenin 97. sayısının satılmamış kopyalarına bu sayıda var olan üç makalenin halkın bir bölümünü kin ve nefrete tahrik ettiği iddiasıyla el konuldu. Söz konusu makaleler, mevcut rejime karşı ciddi eleştiriler içeriyor, Kürtlerin özgürlüğünü ve kültürel haklarını savunuyor ve cezaevi isyanlarının bastırılmasında hükümetin kullandığı yöntemleri ağır bir biçimde eleştiriyordu. Yazar, ayrıca idam cezasına çarptırılan ve cezaları infaz edilmiş bulunan üç kişiye saygılarını sunmuştu. AİHM, yayımlanmış olan açıklamaların düşmanca bir tutumunun olduğunu kabul etse de bu yazıların şiddeti, silahlı direnişi ya da ayaklanmayı kışkırtmadığını dolayısıyla da nefret ifadesi sayılamayacağını savunmuştur. AİHM, ayrıca gazetelerin satılmamış kopyalarına el konmasının "zorunlu toplumsal gereksinimlere" uygun olmadığına hükmetmiştir.

İsak Tepe, 17129/02; 21.10.2008

Dava, başvuru sahibinin Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) üyesi olarak Ocak 1999'da yaptığı bir konuşma gerekçe gösterilerek, ayrılıkçı propaganda yaptığı iddiasıyla hakkında cezaî işlemlere başlanmasıyla ilgilidir. Başvuru sahibi Kürt sorunu ile ilgili açıklamasında "dağların kahramanları" ve "bir ulusun özgürlüğü" ifadelerini kullanmıştır. Nisan 2001'de İstanbul DGM bir af kanununa başvurarak başvuru sahibinin davasını askıya aldı ve ona beş yıllık bir yasak getirdi. AİHM, açıklamanın silahlı mücadeleye gönderme yapıp yapmadığı konusunda bir belirsizlik içerdiğine işaret etti. Buna karşılık konuşmanın bütünü incelendiğinde bir politikacı tarafından yapılmış olan bu açıklamanın gözetilen esas nokta olan şiddete, silahlı direnişe ya da ayaklanmaya başvurmayı kışkırtmadığı kanısına vardı. Bu vakadaki konuşma, belli kişileri derin ve akıldışı nefretine ilham vererek şiddeti savunan bir yazı değildi. AİHM, başvuru sahibinin soruşturulmasının hiçbir zorunlu toplumsal gereksinimlere karşılık gelmediğini ve buna uygun olarak demokratik bir toplum için zarurî olmadığını belirterek başvuru sahibine 1000 € manevî tazminat ve 1500 € masraflar ve harcamalar için ödenmesine hükmetti.

Madde 11: Dernek Kurma ve Toplantı Özgürlüğü

2008 yılında, AİHM bu madde kapsamında verilen kararları 1998'den beri toplamda yirni sekize çıkaran beş hüküm verdi.

Piroğlu ve Karakaya, 36370/02, 37581/02; 18.03.2008

Başvuru sahipleri Ecevit Piroğlu ve Mihriban Karakaya, ilgili dönemde *İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi* üyesidir. 10 Temmuz 2001'de İzmir Valiliği İHD'de aralarından Mihriban Karakaya'nın da bulunduğu 13 kişinin üyeliklerinin, bu kişilerin yasadışı faaliyetlerde buldukları iddiasına dayanılarak feshedilmesini talep eden bir mektup gönderdi. Bu mektupta ayrıca, Bayan Karakaya'nın Nisan 1999'da polis tarafından gözaltına alındığı ancak yasadışı TKP/ML-TİKKO bağlantısı kurulmaması sonucunda serbest bırakıldığına değinilmekteydi. Dernek, valiliğin talebine uymayacağını, mektupta sözü edilen 13 kişinin daha önceki suçlarının hiçbirinin Türk hukukuna göre dernek kurma ya da dernek üyesi olma faaliyetlerinin yasaklanmasını gerektiren suçlar olmadığını gerekçe göstererek belirtmiştir. Bunun ardından başvuru sahipleri hakkında cezaî işlemler başlatılmıştır. Nisan 2001'de İzmir Sulh Hukuk Mahkemesi başvuru sahiplerini duruşma yapmaksızın suçlu bulmuştur. Başvuru sahipleri haklarındaki suçlamalara itiraz etmiş ancak İzmir Ceza Mahkemesi itirazı reddetmiştir. Bu işlemler sırasında sanıklardan hiçbirine mahkemeye savunma yapma fırsatı verilmemiştir. Ekim 2001'de İHD ve yerel birçok sivil toplum örgütü Vicdanlı Savaş Karşıtları Platformu adlı hareketin içinde bir araya gelmiş ve birlikte ABD askerlerinin Afganistan'da konuşlandırılmasını protesto etmek için bir basın açıklaması yapmıştır. Bayan Karakaya hakkında ikinci grup cezaî işlem, Dernekler Kanunu'nun 34. maddesi kapsamında, savcının Türkiye'de herhangi bir yasal statüye sahip olmadığı kanaatinde olduğu bir harekete Karakaya'nın katılması vesilesiyle başlatılmıştır. Bayan Karakaya, Aralık 2001'de dava sonuçlandığında suçlu bulunmuştur. Bunun

ardından özellikle bir "ortak basın açıklaması"nın yasadışı bir örgütün kurulmasına sunulan bir katkı olarak tanımlanamayacağı iddiasıyla kendisine isnat edilen suçta itiraz etmiştir. Şubat 2002'de ceza mahkemesi itirazı reddetmiştir. AİHS'nin söz konusu maddesi (dernek kurma ve toplantı özgürlüğü) bakımından AİHM, Mihriban Karakaya'nın kendisinin de içlerinde bulunduğu 13 dernek üyesinin üyeliklerini sonlandıracak bir neden bulunmadığı yönündeki iddialarını incelemiştir. Karakaya, 1999'da gözaltına alınmasına rağmen serbest bırakıldığını ve o dönemde hakkında hiçbir cezaî işlem yapılmadığını belirtmektedir. AİHM, bu iddiaya İzmir Valiliği'nin 10 Temmuz 2001'deki mektubunun ışığında ikna olmuştur. Dolayısıyla da Türk hükümetinin, yetkili kamu görevlilerinin üyeliklerin feshedilmesi yönündeki talebinin hukukî olduğunu kanıtlayamadığı kanısına varmıştır. AİHM Bayan Karakaya'nın toplantı ve dernek kurma özgürlüğüne keyfî müdahaleye karşı yeterli hukukî korumadan yoksun bırakıldığına hükmetmiş, 1000 € manevî tazminata karar vermiştir.

Urcan ve Diğerleri, 23018/04 and others; 17.07.2008

Dava, başvuru sahiplerinin Eğitim-Sen'in 1 Aralık 2000'de düzenlediği gösteriye katılmaktan dolayı cezaya çarptırılmasıyla ilgilidir. Başvuru sahipleri kamudaki ortaöğretim öğretmenlerinin çalışma koşullarında bir gelişme sağlamak için örgütlenen bir günlük genel greve katılmışlardır. Savcılık başvuru sahipleri hakkında toplu iş bırakma iddiasıyla cezaî işlem başlatmıştır. AİHM, başvuru sahiplerinin barışçıl bir biçimde toplanma özgürlüklerini kullanmalarına karşın onlara verilen cezaların sendikacıları ve böyle bir greve ya da sendikaların üyelerinin çıkarlarını korumak için gerçekleştireceği eylemlere katılmak isteyebilecek diğer kişileri caydırma amacını taşıdığına işaret etmiştir. Bu nedenle AİHM, başvuru sahiplerinin cezalandırılmalarının demokratik bir toplum için gerekli olmadığına karar vermiş ve toplam 5500 € manevî tazminata hükmetmiştir.

Saya ve Diğerleri, 4327/02; 07.10.2008

30 Nisan 1999'da Adıyaman Valiliği 1 Mayıs kutlamalarının Adıyaman Amfiteatrında yapılmasına izin verdi. 1 Mayıs 1999'da başvuru sahiplerinin de aralarında olduğu bir grup kutlamalar için amfiteatra doğru yürümeye başladı. Bu sırada polis tarafından durdurulan göstericiler daha üst bir yetkilinin izni olduğunu belirterek yürüyüşe devam etmeye çalıştı ve ardından polis grubu dağıtmak için müdahale etti. Başvuru sahipleri olay sırasında polisin güç kullanımı sonucunda yaralandıklarını iddia etti. Başvuru sahipleri tutuklanıp önce bir doktor tarafından muayene edildikleri bir hastaneye götürüldü ve sonra da gözaltına alındı. Ertesi gün de serbest bırakıldılar. Olayları bir video kaydından izleyen Adıyaman Savcılığı içlerinde göstericilerin de olduğu 70 kişi hakkında soruşturma yapılmamasına karar vermiştir. AİHM, 1 Mayıs kutlamaları için daha üst bir yetkiliden alınmış izinle kutlamalara katılmak isteyen başvuru sahiplerinin kaldırımında yürürken polis tarafından durdurduğunu ve herhangi bir uyarı yapılmadan grubun dağıtılması için güç kullanıldığını gözlemlemiş; ayrıca grubun kamu düzeni için tehlike teşkil etmediğini ya da şiddet eylemlerin içinde bulunmadığından kovuşturmayla uğramaması kararını da dikkate almıştır. Buna uygun olarak Mahkeme, polisin şiddetli müdahalesinin düzeni sağlamak için gerekli olmadığını tespit etmiş ve diğer maddeleri de göz önünde bulundurarak 21.000 € manevî tazminata hükmetmiştir.

Demir ve Baykara, 34503/97; 12.11.2008

İlgili dönemde başvuru sahiplerinden Bayan Baykara, Tüm Bel-Sen sendikasının başkanı, Bay Demir ise sendikanın üyesidir. Olay 1995 yılında Yargıtay'ın başvuru sahiplerinin belediye memurları olarak sendika kurma hakkını tanımaması ve sendika ile yetkili işveren arasındaki toplu sözleşmenin feshedilmesi ile ilgilidir. 6 Aralık 1995'te Yargıtay konuya ilişkin bir yasanın yokluğunda sendikaya üye olma özgürlüğünün ve toplu pazarlık hakkının tanınmayacağına hükmetmiştir. Başvuru sahipleri, Türk mahkemelerinin sendika kurma ve toplu sözleşme haklarını reddettiğinden dolayı AİHM'e başvurmuştur. AİHM, devlet yönetimiyle bağlantılı olmayan belediye memurlarına ilkece devlet yönetimine dâhil kişiler gibi muamele edilemeyeceğini ve bu temelde sendika kurma ve örgütlenme haklarının sınırlanamayacağını savunmuştur. Memurların sendika kurma ve sendika-

ya katılma hakları uluslararası hukuk tarafından hem bölgesel hem de evrensel olarak hâlihazırda tanınmıştır. Dernek kurma hakları da ayrıca Avrupa Konseyi'ne üye bütün devletlerin taraf olduğu ILO Sözleşmesi'nin 87. maddesiyle genel olarak tanınmıştır. AİHM, toplu sözleşmenin feshedilmesinin demokratik bir toplum için gerekli olmadığına ve 20.500 € manevî tazminata karar vermiştir.

Madde 12: Evlenme hakkı

1998'den beri AİHM, Türkiye ile ilişkili olarak bu maddenin kapsamına giren bir ihlal tespit etmemiştir.

Madde 13: Etkili başvuru hakkı

1998'den beri 13'ü bu yıl içinde kaydedilen toplam 180 ihlal kararı verilmiştir. Bazı davalarda aynı detay prosedür ihlallerinin önceden görüldüğü diğer maddelerde incelenmektedir. Ayrıca, bu madde genellikle diğer ihlallerle bağlantılıdır.

Fevzi Saygılı, 74243/01; 08.01.2008

Başvuru sahibi Fevzi Saygılı, günlük Evrensel Gazetesi'nin sahibidir. Dava, Fevzi Saygılı'nın 23 Temmuz 2001'de, Güneydoğu'da uygulanan olağanüstü hal yasasından alınan yetkiyle gazetesine yasak getirilmesi hakkında yaptığı başvuru ile ilgilidir. AİHM oybirliği ile olayda 10. madde (ifade özgürlüğü) ve 13. madde ihlali olduğuna karar vermiş 2500 € manevî tazminata hükmetmiştir.

Beyaz, 16254/02. 01.07.2008

Başvuru sahibi Hasan Beyaz, Karayolları Genel Müdürlüğü'nde memur olarak çalışmaktadır. Sendikalar faaliyetleri nedeniyle sürgün edilmesiyle ilişkili olarak AİHM 500 € manevî tazminata hükmetmiştir.

Madde 14: Ayrımcılık yasağı

1998'den ileriye doğru özellikle bu madde kapsamında bakıldığında AİHM, Türkiye'yi iki kez suçlu bulmuş, ikisi de 2008'de gerçekleşmediği için bu raporda yer almamaktadır.

P1-1: Mülkiyetin korunması

1999'dan itibaren 42'si bu yıl içinde toplam 453 ihlal bulmuştur. 2008'de verilen hükümlere bakıldığında olayların yarısından fazlası kamulaştırma ve bedelin karşılanmaması ile ilgilidir. Ayrıca, Protokolün maddî unsurları düşünüldüğünde AİHM dikkate değer maddî tazminat kararları vermiştir.

Uysal, 51964/99; 30.01.2008

Bu davada başvuru sahibi, kamulaştırmanın bedeli olarak aldığı tazminatın, kanuni faiz oranının düşük olması ve kamulaştırma karşılığında verilecek olan ek tazminatın yetkililer tarafından geciktirilmesi nedeniyle değer kaybetmesinin ardından maruz kaldığı zarardan dolayı AİHM'e başvurmuştur. AİHM, oybirliğiyle 1. Protokol'ün 1. maddesinin ihlaline karar vermiş ve başvuru sahibine 475.000 € maddî tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Fener Rum Patrikliği, 14340/05; 08.07.2008

Başvuru sahibi Fener Rum Patrikliği İstanbul'daki bir Ortodoks kilisesidir. Halen Türkiye'deki Ortodoks azınlığı bir araya getirmekte ve onu temsil etmektedir ve Patrik I. Bartholomeo tarafından temsil edilmektedir. Ocak 1902'de Patriklik kendi sermayesini kullanarak gayrimenkul mülkiyeti elde etmiştir. Türk yetkililer güvenlik gerekçeleriyle 1964'te yetimhane binalarının boşaltılmasını

istemmiş, Patriklik ise aynı yıl gayrimenkulün sahipliğini ve mülkiyetinin yönetimini elde ettiğini ileri sürmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü 22 Ocak 1997’de verdiği kararla yetimhanenin vakıf statüsünü geçersiz kılmayı amaçlamıştır. Kararda diğer şeylerin yanında yetimhanenin yönetim organının ilga edildiği ve yönetiminin Vakıflar Genel Müdürlüğü’nce üstlenildiği ifade edilmiştir. Yetimhane Nisan 1997’de kararın feshi için temyize başvurmuş, Kasım 2003’te Danıştay temyiz isteminin reddini uygun bulmuştur. Yetimhane tarafından yapılan bir düzeltme başvurusu hâlâ sonuçlanmamıştır. Aralık 2002’de Bölge İdare Mahkemesi tartışmalı mülkiyetin yetimhane adına kaydedilmesine, diğer şeylerin yanında, Patrikhane’nin uluslararası öneme haiz bir tarihî eser olan mülkiyet üzerinde hiçbir bakım hizmeti yürütemeyeceğine karar vermiştir. Ulusal mahkemeler başvuru sahibi kilisenin söz konusu mülkiyet üzerindeki mülkiyet hakkını feshetmiş ve onu yetimhaneye devretme yönünde karar vermiştir. Dolayısıyla da başvuru sahibi, mülkiyetinden mahrum bırakılmıştır. Mahkeme mülkiyet hakkının feshinin 13 Haziran 1935 tarihi Vakıflar Kanunu’na dayandığını kabul etmiştir. Bu kanun kamu çıkarını korumak amacıyla çıkarılmıştır. İlk kez 1903’de mülkiyetini kullanma hakkını elde ettiğinden dolayı yetimhane hiçbir zaman mülkün sahibi olduğunu iddia etmemiştir. AİHM, söz konusu mülkün uzun bir dönemden beri özel bir kullanım için tahsis edildiği düşünülse bile bu kullanımın orijinal mülkiyetin ortadan kaldırılmasına neden olabileceğini düşündürecek hiçbir şeyin olmadığında karar kılmıştır. Türk yetkililerin yeterli bir bedel ödemediği mülkün sahibini mülkünden mahrum bırakmaya hakkı yoktur. Başvuru sahibine tazminat ödenmesine karar verilmemiştir.

Bu çalışma, Türkiye’nin durumu üzerine yalnızca AİHM tarafından ulaşılabilir hale getirilen verilere (asıl olarak “2008 Raporu” ile “Olgular ve Olaylar 1998-2009”) dayanan kısa bir rapor sunmaktadır. 2008’in ve tüm 1998-2008 döneminin verilerinin toplanmasına yönelik bir çalışma çok temel bir öneme sahiptir; çünkü verilen hükümler 10 yıllık bir zaman aralığında gerçekleşen olaylara karşılık gelmektedir ve tek başına 2008’de verilen hükümlere dayanan bir çalışma yalnızca üstünkörü bir istatistik olarak kalacaktır.

AİHM’in çalışmaları medya ve kamuoyu tarafından neredeyse tamamen görmezden gelinse de bu AİHM’e uyrukluklarından bağımsız olarak bireylerin ellerinde AİHM’e taraf devletlerden biri tarafından ihlal edilen haklarının korunmasını sağlayan önemli bir araç olduğu unutulmamalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin çalışmalarının bir analizi Türkiye gerçekliği için bir turnusol kâğıdıdır ve Türkiye’de insan hakları ihlalleri üzerine çalışma yapma hedefinde olan biri için temel önemdedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin 1 Ocak 2008’den 31 Aralık 2008’e kadar verdiği bütün kararlar ekte sunulmuştur.

EK: 2

Türkiye Hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2008 Kararları*

Hazırlayan: Nadiz di Maggio

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhial edilen madde:	Madddi Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
1	1/8/2008	11/13/2001	16006/02	Ak	5§1,4,5		4500	700	2001'de PKK üyesi olduğu şüphesiyle gözaltına alındı; işkence ve kötü muamele.	Diyarbakır
2	1/8/2008	9/11/1999	28268/02	Eriş	6§1		900		Aşırı güç kullanımı kanıtlanmadı, yasadışı gösteriye katılmak; uzun yargılama süreci: 6 yıl 7 ay.	Ankara
3	1/8/2008	7/23/2001	74243/01	F. Saygılı	10; 13		2500		Başvuranın sahip olduğu <i>Günlük Evrensel</i> Gazetesi 23 Temmuz 2001'de yasaklıdır.	İstanbul
4	1/8/2008	Ekim 2000	27904/02; 19558/02	Nacaryan ve Deryan	P1-1	250000			Rumlar; Türk mahkemeleri mülkiyet haklarını tanımadı.	Şişli
5	1/8/2008	11/23/2000	74318/01	Resul Sadak ve diğerleri	yeniden yargılama				Halkın Demokrasi Partisi, tutuklama; J15 başvuranlardan birinin ölümü üzerine mirasçılara tazminat ödenmesi kararı; ilk karar: 5 Aralık 2006, J15	
6	1/8/2008	10/8/2001	19353/03	Saygılı ve diğerleri	10	2500	1500		Başvuru sahibi Evrensel'de "kayıplar" üzerine yayın yaptığı için tazminata mahkum oldu.	Ankara
7	1/8/2008	7/23/1999	70335/01	Yurdatapan	6§1; 10		2000	1500	Vicdani reddi Osman Murat Ülke'ye destek vermek; Yaşar Kemal'inden basılan makalesinden dolayı yargılanmasını protesto etmek.	İstanbul
8	1/8/2008	1995	82/02	Erdem ve diğerleri	P1-1	208500			Kamulaştırma.	Kocaeli
9	1/8/2008	1997	22956/04	Karyagdı	6§1		4800	1000	1997'de yaralandı; yargılama 9 yıl 11 aydır sürüyor.	Bursa
10	1/8/2008	8/3/1993	44132/98	Ayaz	3	2500	2500		Başvuran Berlin Üniversitesi'ndeki aktif Kürt gruplardan birine üye ve Atatürk Havaalanı'nda gözaltına alındı ve kötü muameleyle tabi tutuldu; TIHV'in hazırladığı alternatif adf raporu.	İstanbul

*Çeviren: S. Erdem Türközü.

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
11	1/8/2008	12/26/1997	54169/00	Özdemir	2; 3; 5	40000	23500	2176	Başvuranın eski HADEP üyesi olan kocası kayboldu; öldüğü varsayılıyor; eksik soruşturma.	Diyarbakır
12	1/10/2008	Temmuz- Ağustos 1974	16064/90 (9)	Vamava ve diğerleri	2; 3; 5		bulgular yeterli bulundu	36000	18 Kıbrıslı; 9 akrabaları 1974'de kayboldu; akrabalarının durumuna ilişkin soruşturma yok.	Kıbrıs
13	1/15/2008	2/1/1998	6489/03	Karaman	P1-1				Mülkiyete tazminat ödenmedi.	İstanbul
14	1/15/2008	3/31/1995	25984/03	Mutu	P1-1	13800			Kamulaştırma.	Ünye
15	1/15/2008	3/17/1999	12458/03	Ünlü	681		bulgular yeterli bulundu		Başvuranın kardeşi çatışmada öldürüldü; adil yargılama hakkı ihlal edildi.	İstanbul
16	1/15/2008	Ağustos 2003	16348/05	Mostafa ve diğerleri	34				Iraklı sığınmacı ailesi; ALHM'de bekleyen bireysel başvuruların sonuçlanmadan sınırdışı edildi.	
17	1/24/2008	1/17/2000	2620/05	Çoban ve diğerleri	681; P1-1		iddia sunulmadı		Kazada başvuranın akrabaları öldü; sorumlu olduğu ileri sürülen otobüs şoförü yargılanmadı.	Ankara
18	1/24/2008	Kasım 2000	27225/02	Erseven ve diğerleri	6		bulgular yeterli bulundu	1500	Pir Sultan Abdal Kültür Derneği üyelerinin savunma hakkını kullanması engellendi.	Ankara
19	1/24/2008	Nisan 2002	11424/03	Karakaya	681		bulgular yeterli bulundu		Yasadışı yayın bulundurma, ör. Yeni Özgür Halk; mahkeme duruşmasız geçekleşti.	İstanbul
20	1/24/2008	1990	29189/02	Can ve diğerleri	P1-1	32148			Kamulaştırma.	Birecik
21	1/24/2008	3/29/2000	35758/03	Korkmaz	P1-1	1385			Kamulaştırma.	Şanlıurfa
22	1/24/2008	8/1/1996	42756/04, 42795/04	Sarıpınar	P1-1	12400			Kamulaştırma.	Tarsus
23	1/24/2008	4/13/1989	10332/02, 25805/02	Gög; Kolsuzoğlu; Agbayır	681	35000			Kamulaştırma.	Şanlıurfa
24	1/24/2008	2/17/1994	56015/00	Karabulut	681			1000	THKP/C-Dev Sol suçlaması; gözaltında kötü-muamele kabul edilemez; asker hakim.	İstanbul
25	1/24/2008	3/25/1996	48804/99	Osmanoğlu	2; 3	70000	20000	15000	Başvuranın oğlu JTTEM'ce kaçırıldı ama kamulanamadı; öldüğü varsayılıyor; araştırma eksikliği.	Diyarbakır

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhmal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
26	1/29/2008	5/28/1999	31695/02	F.Aydın	13		500		Eğitim-Sen üyeleri yasaya göre atamaları yapıldı.	Diyarbakır
27	1/29/2008	8/2/1991	17604/04	Karadavut	681		6000		1991'de yaralandı; yargılama 12.06.2006'ya dek sürdü	Söke
28	1/31/2008	10/6/2002	38851/02	A.Aktaş	581c,4		9000		Hizbullah örgütü üyesi olduğu ileri sürüldü; tutukluymken yeniden polis gözetlmesi; kötü-mamelele kararlaştırılmadı.	Elazığ
29	1/31/2008	8/14/1995	38406/97	Albayrak	10	5000	1000		Kürt hakim cezalandırıldı; Özgür Ülke okumaktan ve Med TV seyretmekten yargılandı.	Adana
30	1/31/2008	Nisan 1993	31320/02	M.R.Arslan	6		iddia sunulmadı		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; kötü-mamelele davası zaman aşımına uğradı; uzun yargılama süreci: 8 yıl.	Istanbul
31	1/31/2008	Kasım 1995	37626/02	Özel ve diğerleri	681		13800		Aşırı uzun ve adil olmayan yargılama; sahte çitirik rapor düzenlediği leiri sürülen doktorlar.	Istanbul
32	1/31/2008	12/6/1995	67634/01	Geççek	681		bulgular yeterli bulundu		MKL P üyesi olduğu ileri sürüldü; sahte belgeden yargılandı; DGM tarafsız değil.	
33	1/31/2008	12/28/1998	62597/00	R.Aydın	681		bulgular yeterli bulundu		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; sahte belgeden tutuklandı; DGM ne tarafsız ne de bağımsızdır.	
34	1/31/2008	11/21/1996	51964/99	Uysal	Pl-1	475000			Kamulaştırma.	Istanbul
35	1/31/2008	Mart 1991	8095/02	R.Tan ve diğerleri	681		18000	1500	Uzun yargılama süreci: 14 yıl.	Çanakkale
36	1/31/2008	11/15/1993	17408/04	Tunca	681		1000		Uzun yargılama süreci: 10 yıl.	Şarköy
37	1/31/2008	10/5/1999	26803/02	S.Erkan	3		5000		PKK üyesi olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı birkaç gün sonra serbest bırakıldı; TMS gözaltında kötü-mamelele; THV alternatif raporu; yetersiz soruşturma.	Istanbul
38	1/31/2008	6/30/2000	9908/03	Dönmiş ve Kaplan	3		16000	2800	Yasadışı örgüt üyesi olduğu gerekçesiyle gözaltına alındı birkaç gün sonra serbest bırakıldı; gözaltında kötü-mamelele; doktor raporunda yaralanmayı doğru biçimde yansıtmadı; il sağlık müdürü para cezasına çarptırıldı.	Silvan

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddi Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
39	2/5/2008	Aralık 2000	18242/02	Değerli ve diğerleri	581	2000	1500	Yasadışı tutuklama.	Istanbul	
40	2/12/2008	12/26/1995	502/03	Apaydın ve diğerleri.	681; P1-1	225		DHKP-C üyesi olduğu ileri sürüldü; beraat etti; tazminat; adil olmayan yargılama.	Manisa	
41	2/12/2008	12/27/1995	9323/03	A.Göktaş	681; P1-1	3000	3040	DHKP-C üyesi olduğu ileri sürüldü; beraat etti; tazminat; adil olmayan yargılama.	Manisa	
42	2/12/2008	12/27/1995	19646/03	F.Deniz	681; P1-1	3000	2480	DHKP-C üyesi olduğu ileri sürüldü; beraat etti; tazminat; adil olmayan yargılama.	Manisa	
43	2/12/2008	12/26/1995	25949/03	Kılçık ve Korkut	681; P1-1	503		DHKP-C üyesi olduğu ileri sürüldü; beraat etti; tazminat; adil olmayan yargılama.	Manisa	
44	2/12/2008	Şubat 1999	50945/99	Kılıçoğlu ve diğerleri	583,4	33500		HADEP üyesine yasadışı tutuklama.	Diyarbakır	
45	2/12/2008	10/11/2002	11261/03	Sonkaya	3	5000		Deri-İş Sendikası başkanı; gösteriden bir gün sonra gözaltına alındı; çeşitli tıp raporları kötü-muameleyi belgeledi; TIHV alternatif tıp raporu.	Tuzla	
46	2/19/2008	Mayıs 2003	2036/04	Hamşioğlu	581,5	3000		Mahkeme kararına rağmen serbest bırakılmadı; geçiktirildi; Wernicke-Korsakoff.	Erzurum	
47	2/19/2008	Eylül 1996	15041/03	Yalçın	583,4; 681	5100		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; 6 yıl tutukluk; uzun ve adil olmayan yargılama süreci.	Batman	
48	2/19/2008	Haziran 1980	17940/03	Sürmelioğlu	681	7500		Uzun yargılama süreci; 20 yıl.	Kayseri	
49	2/21/2008	Aralık 1995	20872/02	Günsili ve Yayıık	681	7200		Sendikal protestoya 6 aylık yargılama süreci (TÜMTİŞ - Nakliye Kolu).	İzmir	
50	2/21/2008	1/24/2002	20400/03	Tunç	681		1500	Mahkemeye erişim hakkı engellendi.	Batman	
51	2/21/2008	4/17/1992	57084/00	Usta ve diğerleri	2	10000		Kadıköy'de THKP-C ve polis arasında çatışma; şiddet "mutlak gerekli" olanı aşmadı; yetersiz soruşturma; 13 yıl yargılama süreci.	Istanbul	
52	2/21/2008	1996	64116/00	Yalçınar	681; 10	2000		Başvuran Emegün Partisi üyesi; bir konuşmasından dolayı yargılandı; adil olmayan yargılama.	Ankara	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlat edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
53	2/26/2008	8/15/1996	43443/98	Mansuroğlu	2; 3	5075	22000		Başvuranın oğlu PKK üyesi olduğu gerekçesiyle öldürüldü; annesine kötü-muamele; yetersiz ve engellenen soruşturma.	tunceli
54	3/4/2008	2/24/1999	11529/02	H.Turan	681		bulgular yeterli bulundu		Adil olmayan cezaı yargılama; duruşmasız mahkeme.	Izmir
55	3/4/2008	2/2/2000	9844/02	Kızılyaprak	6		2000		İki makalede Kürt sorunu hakkında ayrılıkçı propaganda; AIHM adlı olmayan yargılama saptadı ancak ayrıntılı çözümleme iddiaları doğruladı.	Istanbul
56	3/4/2008	12/3/1997	27796/03	Andiçi	P1-1	24300			Ek tazminat ödenmesini geçiktirme.	tunceli
57	3/4/2008	4/28/2001	15071/03	Uçma	681		bulgular yeterli bulundu		Yasadışı örgüte üyelik ve yardımıla suçlandı; adil olmayan yargılama.	
58	3/4/2008	12/17/1984	57407/00	V.Uysal	681		15000		1984'den beri süren inşaat kanunu davası.	Bulgatca (Izmir)
59	3/4/2008	2/15/2000	63748/00	Taştan	3; 13		5000	1000	71 yaşında askerlik yapmaya zorlandı; sadece Kürtçe biliyor; insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele.	Şanlıurfa
60	3/18/2008	12/19/1999	40/02	Gümüsoğlu ve diğerleri	P1-1	90000		1200	Kamulaştırma.	Hatay
61	3/18/2008	7/29/1974	9939/02	Pekinel	681		30000		Uzun yargılama süreci: 26 yıldan fazla.	district menemen (Izmir)
62	3/18/2008	6/25/1974	16456/03; 8138/06	Yıldırım ve diğerleri	681		19000		Uzun yargılama süreci: 26 yıldan fazla.	Tunceli
63	3/18/2008	7/10/2001	36370/02; 37581/02	Piroğlu ve Karakaya	681; 10; 11		1000		İHD İzmir ve "Savaş Karşıtı Vicedanî Redciler Platformu"na karşı dava; basın açıklaması ve üyelikten çıkarmaya zorlama.	Izmir
64	3/27/2008	Ekim 1999	11564/02	H.Z. Uzun	583		1000		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; uzun gözaltı; diğer iddialar (işkence) makul bulunmadı.	Izmir
65	4/8/2008	4/9/2001	5337/02	M.Bilen	583;4,5		3500		Çeşitli kereler uzun gözaltı; yasadışı örgüt üyeliği; iddiası; daha sonra serbest bırakıldı; cezaı yargılama hâlâ sürüyor.	Diyarbakır
66	4/8/2008	Kasım 1996	18711/02	Tarak	583		iddia sunulmadı		Anayasal düzene yıkmakla suçlanan başvuru sahibi; "aşırı" uzun tutukluluk hali: 5 yıl 10 ay.	Kocaeli

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddi Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
67	4/8/2008	6/21/1905	12146/02	Akıncı	681; P1-1		3000		Kamulaştırma tazminat hakkındaki iç hukuk kararı uygulanmadı.	Balıkesir'in Marmara İlçesi
68	4/8/2008	2/25/1986	37546/02	Keçecioglu ve diğerleri	P1-1		9000	7000	Kamulaştırma.	İstanbul
69	4/8/2008	12/12/2000	1375/03	Kızıl ve diğerleri	681		bulgular yeterli bulundu		PKK'ya "yardım ve yataklıkla" suçlandı; adil olmayan yargılama; Cumhuriyet başsavcısının mültaalası değerlendirilmedi.	İzmir
70	4/8/2008	4/29/2003	16741/04	N. Yılmaz	681		iddia sunulmadı		Polis Ekmek ve Adalet Dergisi'nin bürosunda arama yaptı; dergi ve kitaplara el koydu; adil olmayan yargılama, savunma yapılmadı.	İzmir
71	4/8/2008	6/13/1996	10985/02	Yerlikaya	681; P1-1		6000	2000	Yaşam hakkı üzerine kesinleşmiş kararın iç otoritelerin uygulanması başarısız.	
72	4/8/2008	6/17/1905	72649/01; 72652/01	Yılmaz ve Seçme	P1-1		iddia sunulmadı		Kamulaştırma için ek tazminat ödemede geçikme	
73	4/8/2008	4/15/1953	60579/00	A. Gök ve diğerleri	681		93600		Kamulaştırmada uzun yargılama süreci: 47yıl	
74	4/8/2008	2/14/1998	14558/03	Buyruk	681		1000	2000	İş Kanunu davasında adil olmayan yargılama.	Keçiören/Ankara
75	4/8/2008	7/26/1978	64725/01	M. Sümer	681		13500		Cinsiyet ayrımcılığı iddiası belgelenmedi.	İstanbul
76	4/8/2008	2/9/1959	28925/03	Özgen ve diğerleri	681		10800		Uzun yargılama süreci: 40 yıldan uzun.	Alanya'nın Tosmur Köyü
77	4/8/2008	1/21/2001	6686/03, 31152/04	Yücel	3; 583		11000		Gözültünde kötü-muamele; TIKB üyesi olduğu ileri sürüldü-memner; uzun tutukluluk hali: 5yıl 4ay.	İstanbul
78	4/8/2008	10/15/1994	42942/02	A. Duran	2; 3	22000	20000	4000	Başvuranın oğlu hırsızlık şüphesiyle gözültüne alındı; gözültünde ölü bulundu; faillere "fiif dokunulmazlık; her ne kadar tamamen suçlu olduklarını reddetseler de mahkemeye işbirliği yaptıkları için ödüllendirildiler; soruşturma eksik.	İstanbul
79	4/22/2008	11/4/1999	71353/01	Yalçın Küçük (no.3)	10		3000		Yazar ve üniversite üyesi; birçok konuşması ve makalesi nedeniyle yargılandı; 6yıl çaya mahkum oldu.; AHM "demokratik bir toplumda gereksiz" buldu; ifade özgürlüğü ihlali.	Ankara

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlat edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
80	4/22/2008	1974/ 1987	16219/90	Demades	41	785000	45000	5000	Kuzey Kıbrıs'taki mülküne ulaşamama.	Kıbrıs
81	4/22/2008	1974/ 1987	16158/90	Demetriou	-				Kuzey Kıbrıs'taki mülküne ulaşamama.	Kıbrıs
82	4/22/2008	4/3/1996	16163/90	Eugenia Michaelidou Developments Ltd; Michael Tymvios	P1-1	789204			Kuzey Kıbrıs'ta mülkiyet hakkı.	Kıbrıs
83	4/24/2008	1980s	51423/99	Kahraman Yılmaz ve diğerleri	6; P1-1		44000	15000	1980'lerde beş kişi TKP/ML-TIKKO üyesi olduğu gerekçesiyle tutuklu ve; 1999'da beraat etti; uzun yargılama; tazminat.	İstanbul
84	4/29/2008	10/10/1999	73715/01	Kutular	10		5000		İfade özgürlüğü altında değerlendirilen depremi dinden dönme ile açıklama; muhalif görüşlere ayrımcılık iddiası benimsenmedi.	Ankara
85	4/29/2008	Ocak 1996	19462/04	Ş. Karakoç	6§1		bulgular yeterli bulundu	1000	Tazminat davasında adil olmayan yargılama; uzun yargılama süreci.	Başbağlar
86	5/6/2008	11/28/2003	20817/04	Nart	5§3,4		750		Başvuran olay tarihinde 17 yaşında; 48 günü aşan uzun tutukluluk hali; telafi edilmedi.	İzmir
87	5/13/2008	Ekim 1997	52515/99	Juhnke	6§1, 8		4000		PKK üyeliği; 15 yıllık hapis; tarafsız yargılama reddedildi..	Hakkari
88	5/20/2008	7/21/1999	8534/02	Süddik Tekin, Haşım Elmas, Tayyar Kılıç	3		30000		PKK'nın gizli üyesi olmakla suçlandı, TC gözlenen zararlarından sorumlu.	Şemdinli
89	5/20/2008	1992	26891/02	Boyraz	5§3		7000	2000	Anayasal düzeni yıkmaya teşebbüslen yargılandı; Devrimci Sol üyeliği; aşırı uzun tutukluluk hali.	
90	5/20/2008	Temmuz 1993	38870/02	C. Sarıkaya	6§1				Müebbet hapis; (yasadsız) İslamcı Hareket üyeliği.	
91	5/20/2008	Ekim 2001	33612/03	C. Öner	6§1				Başvuran 12 yaşında; hırsızlık şüphesiyle gözaltı.	
92	5/20/2008	Mart 2002	16330/02	Ali Gülmez	6§1, 8		1000	1500	Kamuya açık yargılama yok; ziyaret hakkı engellendi.	
93	5/20/2008	5/7/2000	71844/01	M.Dilsiz, B.Dilsiz, H.Zeyrek, M.Gasır, A.Güven, Ö.Tunç	5§3		6000	650	PKK üyesi ve uyuşturucu kaçakçısı olduğu ileri sürüldü; uzun gözaltının kabul edilebilir gerekçesi yok.	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
94	5/20/2008	4/13/1995	68881/01	H. Simsek	3; 6Ş1		5000	2000	Trafik kontrolünde yakalandı; TKP-ML/ TIKKO propagandası; silah ve cephaneye.	İstanbul
95	5/20/2008	8/13/1993	45902/99	Hamdi Kasa	2				Başvuranın oğlu sdilahlı çatışmada öldürüldü; 2. madde yaşam hakkı ihlali yok ancak yetersiz soruşturma; tazminat talebi yok.	
96	5/20/2008	Şubat 1995	5346/03	M.Demirel	5Ş3		6000	1000	Başvuranın yasadışı örgüt üyesi olduğu ileri sürüldü Dev-Sol; aşırı uzun gözaltı süresi.	
97	5/20/2008	Mayıs 1993	34400/02	V.Şahin	6Ş1;13		3500	1000	Sahtekarlık suçlaması; uzun ve adil olmayan yargılama süreci.	
98	5/20/2008	7/4/1995	43/02	E.Uslu	P1-1	50000		992	Kamulaştırma.	Hatay
99	5/20/2008	8/27/1996	43883/04	Öz	P1-1	3181			Kamulaştırma.	İçel
100	5/20/2008	11/11/1975	4644/03	Sak	P1-1	64000			Kamulaştırma.	Şanlıurfa
101	5/20/2008	1/5/2001	11912/04	Sakarya	P1-1	165			Tazminat ödemede başarısızlık.	Balıkesir
102	5/20/2008	6/1/1992	75834/01	Şenol Uluslararası Nakliyat, İhracat ve Ticaret Limited Şirketi	6Ş1		1000	1000	Uzun yargılama süreci.	
103	5/20/2008	5/7/2000	71844/01	M.Dilsiz, B.Dilsiz, H.Zeyrek, M.Gasır, A.Güven, Ö.Tunç	5Ş1		6000	1500	Başvuran PPK tiyeliğinden tutuklandı; uzun tutukluluk hali	Cizre
104	5/27/2008	Mayıs 2000	13094/02	H.Çalışkan, R.Çalışkan, K.Çalışkan	2		13000	2500	Başvuru yakını askerlik hizmeti sırasında öldü. Otoriteler intihar dedi ancak soruşturma net değil.	
105	5/27/2008	Şubat 1993	28489/04	H.Rüzgar	5Ş3; 6Ş1		7000	2000	Başvuran bir terörist saldırıya katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınmış ve 11 yıl tutuklu kalmıştır.	
106	5/27/2008	Ocak 2001	16139/03	Tekelioğlu	6Ş1			1000	Adil olmayan ceza yargılaması.	Ankara
107	5/27/2008	Şubat 2000	35686/02	Ünel	6Ş1;3d		5000	1500	Adil olmayan yargılama	Ankara
108	6/3/2008	7/28/1997	32577/02	O.Kur	3				Başvuran 17 yaşında, bir sokak kavgasını izlerken gözaltına alındı; kayıt tutulmadan alıkondu; ertesi gün serbest bırakıldı; TIHV İzmir Temsilciliğinin raporu TTB tarafından doğrulandı; başvuran falakadan geçirilmiştir.	İzmir

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
109	6/3/2008	Kasım 1996	14294/04	Kıprıççı T.Kutluk, E.Kutluk, E.Kutluk, E.Kutluk	681		3000		Uzun yargılama süreci	Konya
110	6/3/2008	12/30/1996	1318/04		P1-1	15500			Kamulaştırma.	Çanoba
111	6/3/2008	3/5/2004	41296/04; 41298/04	Karaduman, Tandoğan	681				Başvuranlar derslerinde türbanlarını çıkarmayı reddettiği için atıldı; Danıştay'da duruşmalı yargılama hakkı ihlali.	
112	6/3/2008	3/26/2001	21843/02	Demirci	681				Bir binaya molofkokteyli atmakla suçlanan başvuru sahibine savcılığın yazılı mütalasanın tebliğ edilmemesi kabul edilebilir; başvurunun geri kalması kabul edilemez.	Izmir
113	6/10/2008	Mart 1981	287/03	Çengelli, Eryılmaz	681		30000		Yasadışı örgüt üyeliği iddiası Dev- Yol; aşırı uzun tutukluluk süresi: 20yıldan fazla.	
114	6/10/2008	Kasım 1996	46048/06	E. Yıldız	583; 681		12600	1129	PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; gözaltına alındıktan sonra hakim karşısına çıkarılmaksızın uzun tutukluluk süreci	
115	6/10/2008	Eylül 1996	28827/04	F.Ateş	583				Silahlı gruba üyelik iddiası; uzun tutukluluk süreci	
116	6/10/2008	Şubat 1993	24917/04	B.Kama	583; 681		7000	1000	TMY uzun tutukluluk süreci	
117	6/10/2008	6/9/1991	13090/04	M.Selçuk	681		1800		Kamulaştırma.	
118	6/10/2008	1/18/1994	36594/04	Ö.Köseoğlu	681				Başvuru sahibi fahişçe olduğu iddiasıyla tutuklandı; kamuya açık mahkemede yargılandı.	
119	6/10/2008	7/26/2003	21502/04	Enver Yalvaç	681				Yargılamanın aileliliği hakkı ihlal edildi.	
120	6/17/2008	9/1/2001	29766/03	Karatepe, Ulaş	3		10000		CHP'nin Bakırköy Barış Festivaline katılan başvuranlar, şüpheli davranış sergiledikleri iddiasıyla gözaltına alındılar; kötü-muamele; Polisin anlatımı: kendi kendilerini yaraladılar; yeterli güç kullanıldı; AİHM: barışçıl toplantıda "aşırı güç" kullanımı.	Istanbul
121	6/17/2008	3/19/2002	984/02	Buran	10			1500	Rejimi sertçe eleştiren dergi? sayılarının toplatılması; şiddete teşvik iddiası.	Gaziantep

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
122	6/17/2008	7/26/2002	8810/03	Karaduman, U. Uşar, R. Uşar	3; 58§1; 4; 5		23000	2000	Hizbullah üyesi olduğu ileri sürüldü; 10 günden fazla sorgulama; tıbbî raporlar çelişkili; elektrik ve diğer kötü-muamele iddiası.	Ankara
123	6/17/2008	1/15/1985	16110/03	Ş. Karataş	581a, 5		8600	4000	Hapis cezasından daha uzun tutukluluk; tazminat yok.	
124	6/17/2008	October 1996	11855/04	O. Tüm	583		4500	2660	Uzun tutukluluk süreci; yasadışı örgüt üyeliği iddiası.	Tunceli
125	6/17/2008	12/16/2002	45/04	M. Mustafa Uğurlu	681			1500	Yargılamanın alemliği hakkı ihlal edildi.	
126	6/17/2008	10/1/1999	21899/02	A. Yılmaz	2	3000	12000	408	Başçavuş Avcil'in kötü-muamelesi sonrasında inhihar eden asker.	
127	6/17/2008	12/30/1999	29109/03	C. Yıldırım, A. Yıldırım, O. Yıldırım, E. Yıldırım, Ş. Yıldırım, C. Bayraktar Z. Yıldırım	2		12000	6000	Başvuranın Kürt akrabası ortadan kayboldu ve yasadışı Hizbullah tarafından öldürüldü; yetersiz soruşturma; otopsi raporu beş ay sonra verildi.	
128	6/24/2008	8/11/1996	44587/98	A. İsaak, A. İsaak, K. İsaak, A. İsaak	2	80000	135000	12000	Başvuranın akrabası tampon bölgede Kıbrıs Motosiklet Federasyonu'nun gösterisi sırasında dövülerek öldürüldü.	Kıbrıs
129	6/24/2008	8/14/1996	36832/97	Paraskevi Solomou ve diğerleri	2		140000	12000	İsaak'ın cenazesi sırasında (application n. 44587/98) başvuranın akrabası tampon bölgeye girdi, Türk bayrak direğine turmandı ve vurularak öldürüldü.	Kıbrıs
130	6/24/2008	8/6/2002	4236/03	R. Balaban	681			1000	MaHKemede sözlü ifadesi alınmadı.	
131	6/24/2008	Aralık 1994	28940/95	Eleni Foka	10	300		5000	İfade özgürlüğü; bilgi alma hakkı ihlal edildi.	Kıbrıs
132	6/24/2008	3/27/1991	45628/99	E. Apostolidi D. Frangaki I. Apostolidis I. Apostolidis	yeniden yargılama	20000	5000	5000	Yunanistan yurttaşı; kamulaştırma.	
133	6/24/2008	11/15/1982	49548/99	S. Baş	681, P1-1		5000		Başvuran disiplin cezasından sonra işine geri dönemedi; mülkiyet hakkının ihlali; uzun yargılama süreci.	
134	6/24/2008	10/23/2003	4287/04	E. Özkartal	8				Cezaevi yönetimi başvuranın mektubunu inha etti.	
135	6/24/2008	11/3/2001	28299/02, 28300/02, 28301/02	B. Atmaca, Ç. Amdeviren, Ö. Yazır	583				PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; tutuklandıktan sonra avukatla görüştürülmedi.	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
136	7/1/2008	10/17/2001	16254/02	H.Beyaz	13		500		Sendikal etkinlikler nedeniyle sürgün.	Tunceli
137	7/1/2008	Ekim 1998	3372/05	N.Samsa	681, 13		5000		Uzun yargılama süreci.	Gaziantep
138	7/8/2008	Nisan 1997	14340/05	Rum Patrikliği (Ecumenical Patriarchate)	P1-1				Orthodoks Kilisesi'nin mallarını kamulaştırma, Sahip olan Vakıf işlevsizleştirildi.	İstanbul
139	7/8/2008	11/3/2002	10226/03	M.Yumak, R.Sadak	-				Ülke genelinde uygulanan %10 barajı.	
140	7/8/2008	11/3/2002	8917/05	Kart	681				Milletvekili dokunulmazlığı nedeniyle mv. Kendimi savunamadı.	Ankara
141	7/8/2008	6/29/1972	1411/03	N.Turgut, T.Güneş, T.Güneş, S.Güneş, N.Solmaz, A.Ayata, H.Güneş	P1-1				Kamulaştırma.	Kefken
142	7/8/2008	9/22/1999	72194/01	N.Dogan	3		500	2500	Kimlik kontrolü sırasında gözaltı; silahlı EKİM-TKİB üyesi olduğu ileri sürüldü; iki buz kalıbı arasında 24 saat tutuldu.	İstanbul
143	7/8/2008	10/6/1999	27817/04	R.Kuş	P1-1		7500	500	Kamulaştırma.	İğdir
144	7/8/2008	10/18/1999	8932/03	T.Paşaoğlu	8		5000	267	Pasaportunun yenilenmesi reddedildi.	
145	7/8/2008	2/18/1998	60999/00	K.Satık	681		1000	3000	MIT tarafından gözaltına alınan Yunan casusu; işkence iddiası ama nasıl olduğu hakkında bilgi yok.	Ankara
146	7/17/2008	2/18/1999	28433/02	F.Çamdereli	3		5000	1000	Başvuru sahibine kötü-muamele; jandarma aleyhine dava düşüldü.	Bursa
147	7/17/2008	12/1/2000	23018/04, 23034/04, 23042/04, 23071/04, 23073/04, 23081/04, 23086/04, 23091/04, 23094/04, 23444/04, 23676/04	A.Urcan, B.Tamburacı G.Tomba, Ş.Arslan, G.Berber, L.Doğan, M.Yaman, B.Üçüncü, Ş.Türkkan, Z.Kiraz	11		5500		Ülke çapındaki greve katıldığı gerekçesiyle cezaî yargılama	İzmir
148	7/17/2008	10/14/2001	42234/02	M.Ü.Erdem	3		5000	500	Savaş karşıtı protesto sonrasında poliste kötü-muamele; yetersiz soruşturma.	İstanbul
149	7/17/2008	June 1996	10477/02	H.Erten	681		3500	1000	Uzun yargılama süreci.	Ankara

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhâl edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
150	7/17/2008	9/9/2002	29098/03	Y. Kızıl	3		3000	1500	Başvuran polisle münakaşa sonrasında gözaltına alındı; yetersiz soruşturma.	Batman
151	7/17/2008	Mart 1994	40555/04	E. Ürebay	5§3; 6§1		14000		PKK üyesi olduğu ileri sürülerek gözaltına alındı; uzun yargılama ve tutukluluk süreci (toplamda 20 yıldan fazla).	İstanbul
152	7/17/2008	Kasım 1998	68514/01	A. Yılmaz, E. Kılıç	6§1; 10		5000		Öcalan'ın yakalanmasını protesto ederken gözaltına alındı; PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; adil olmayan yargılama.	İzmir
153	7/17/2008	Mart 1977	48913/99	F. Yürekli	2		3000		Başvuran askerliği sırasında yaralandı ve 13 metreden düştü; yetersiz soruşturma.	
154	7/17/2008	12/11/1992	19728/02	H. Akgül	6§1			1000	Başvuran bilirkişi raporunun bir kopyasını edinemedi.	
155	7/22/2008	Ağustos 1990	35785/03	H. Köktepe	P1-1				Kamulaştırma.	Çanakkale
156	7/22/2008	Haziran 1996	10512/02	A. Yılmaz	5§3; 6§1		5500		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; uzun yargılama ve tutukluluk süreci.	Batman
157	7/22/2008	9/6/2000	11381/02	A. Tonka, M. Özdemir, M. Yılmaz	3; 5§§3c, 4, 5		14000		Yasadışı Hizbullah üyesi olduğu ileri sürüldü; yaralanama; yetersiz soruşturma.	Diyarbakır
158	7/22/2008	10/16/1991	33433/02	Salih Çırak ve diğerleri	P1-1	10557			Kamulaştırma.	Van
159	7/22/2008	4/29/1999	38323/04, 38379/04, 38389/04, 38403/04, 38423/04, 38510/04, 38513/04, 38522/04	E. Kaçar, H. Okeu, Z. Oruç, E. Ökten, H. Toz, M. Yurt, A. Yılmaz, M. Yılmaz	6§1; P1-1		24000	4000	Tazminat ödenmesizin yerinden edilme	Diyarbakır
160	7/22/2008	4/27/1995	19878/03	A. Başaran, Ş. Başaran, H. Başaran	6§1; 13		18000		Tıbbî hata.	Lüleburgaz
161	7/22/2008	3/14/1999	10301/03	N. Getiren	3; 5§3, 4; 6§1		11500		PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; kötü-muamele; yetersiz soruşturma; uzun tutukluluk süreci; tazminat yok.	İstanbul
162	7/22/2008	6/10/1999	39857/03	A. Kahraman K. Kahraman	3		15000	1500	IBDA-C üyesi olduğu ileri sürüldü; gözaltında kötü-muamele; dövüldü, başsağı asıldı.	İstanbul

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
163	7/22/2008	5/25/2002	30009/03	O.Karademir	3		10000	3000	Polis gözetiminde dövüldü ve kötü-muamele gördü.	İstanbul
164	7/29/2008	12/22/1950	13767/04	I.Sarı, E.Zarbozan, N.Sarı	681		41250	2000	Uzun yargılama süreci.	Çanakkale
165	9/18/2008	8/24/1995	1249/03	Y.Atalay	3		10000	2000	"DHKP/C"'nin duvar yazısının temizlediği için gözaltına alındı; gözaltında kötü-muamele.	İstanbul
166	9/18/2008	10/27/1998	34027/03	H.Dur	3; 6; 13		7000	2534	"Barış Anneleri" inisiyatifine üye; bir toplantı sırasında başını arkasına copla vuruldu; saçından tutularak merdivenlerden sürüklendi; diğer üyelerle birlikte gözaltına alındı ve poliste dövüldü.	İstanbul
167	9/18/2008	05/07/1998	33086/04	M.Türkan	3; 6; 13		5000		Polis gözetiminde kötü-muamele gördü.	İstanbul
168	9/23/2008	Aralık 1999	20863/02	S.Aktan	10		1500		Özgür Bakış Gazetesi'nde gazeteci; halkı kin ve düşmanlığa kışkırttığı ileri sürüldü.	
169	9/23/2008	10/1/1998	9907/02	Emine Araç	681			1500	Başvuru sahibi üniversiteye başı açık bir resim vermediği için kabul edilmedi; adil olmayan yargılama.	İstanbul
170	9/23/2008	Kasım 1999	28877/03	N.Ekici, Ş.Güntoğar, B.Akbulut, S.Demircan, M.Kalkan	681; P1-1		15000		Başvuranın ödenmemiş maaşları, işten çıkarma tazminatı, kıdem tazminatı ve diğer maddi zararları karşılanmamıştır.	Diyarbakır
171	9/23/2008	9/4/1995	28485/03	H.Çiftçi	583,4; 681		15000	2000	20yıldan uzun yargılama ve tutukluluk süreci	İstanbul
172	9/23/2008	Kasım 1997	2623/04	M.Kömürcü	583		4900	1500	MLSPB/DK yasadışı örgüt üyesi olduğu iddiası; 7yıldan uzun tutukluluk hali.	İstanbul
173	9/23/2008	1/7/1999	60123/00	H.H.Reyhan	8				Cezaevi yönetimi başvuru gönderilen Kürtçe kasedi engelledi.	
174	9/23/2008	9/7/2001	17582/04	E.Kaya	681				Başvuranın hukukî yardım alması engellendi.	
175	9/23/2008	1/29/2002	30200/02	M. İrkin	681				Tarafsız olmayan askeri yargı.	
176	9/30/2008	Nov.2000	12863/02	S.İşıldak	8		1000		Polis arama emri olmaksızın başvuranın evine girdi.	İstanbul

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
177	9/30/2008	5/20/2004	38327/04	A.Koç, K.Karataş, Z.Tunç, A.B.Karaağaç, B.Uğurlu, F.Yöntem	8				Başvuranın mektup göndermesi gardiyanlarca engellendi.	Gaziantep
178	9/30/2008	11/11/2003	25886/04	Ö.Nakçı	8				Başvuranın mektup göndermesi gardiyanlarca engellendi.	Gaziantep
179	9/30/2008	Nisan 2001	5881/02	M.Şahin, A.Çağlan, S.Serçik, Ö.B.Mercan	583		10000	1500	PKK üyesi olduğu ileri sürüldü; uzun gözaltı.	
180	9/30/2008	11/8/2000	37829/05	M.S.Yılmaz	681			1039	Başvuran bilirkişi raporunun bir kopyasını edinemedi.	
181	9/30/2008	12/29/1997	51965/99	E. Yakışır	P1-1	1000		500	Yasadışı gözaltı için tazminat verilmedi.	
182	9/30/2008	12/18/1996	64293/01	Karadumanlı	681				Tarafsız olmayan yargı.	
183	9/30/2008	10/9/1991	40200/04	Ş. San	681				Uzun yargılama süresi.	İstanbul
184	10/7/2008	5/1/1999	4327/02	Ş.Saya, H.Öğün, Ç.Taş, M.Atasoy, Z.Taş, A.Doğan, N.Çifçi, H.Kılıncı, A.M.Bilgiçi, B.B.Bilgiçi, Z.Saya	3; 11		21000		Başvuran izinli 1 Mayıs kuilamasında gözaltına alındı; kamulanmış kötü-muamele.	Adıyaman
185	10/7/2008	7/4/1995	33431/02	K.Abacı	P1-1	40000		693	Kamulaştırma.	Hatay
186	10/7/2008	5/17/2001	40885/02	G.Kaya	681			1600	Yargılamanın ailenliği hakkı ihlal edildi.	İzmir
187	10/7/2008	5/11/1987	20605/03	K.Balkçı	681		12092		Uzun yargılama süresi.	Tunceli
188	10/14/2008	5/5/1993	29287/02	M.A.Ayhan, A.Akkurt, Ş.Tör	583		16000	1000	Cezai yargılama sırasında uzun tutukluluk hali.	
189	10/14/2008	3/10/1998	10262/04	T.Kökü	583-4; 681		8000		Cezai yargılama sırasında uzun tutukluluk hali, etkili tazminat yok.	
190	10/14/2008	2/22/1997	19374/03	E.Yılmaz, A.Yılmaz, B.Kaya, S.Yeter, M.Yeter, A.Yumlu	3		60000	5000	MLKP üyesi olduğu ileri sürüldü; itiraf ettirmek için kötü-muamele ve işkence; etkin soruşturma yok; THV İstanbul Temsilciliği alternatif tıp raporu. (Başvuranlardan biri öldü. AHM'nin ilişkili kararı: 33750/03, 13.01.2009)	İstanbul

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlat edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
191	10/14/2008	9/17/1998	32347/02	M.Eren	3		7500		Başvuran Diyarbakır TMS'since HADEP il başkanlığından gözetilme alındı; kötü-muamele (ayrıca gözetilimdeki bir kadının cinsel olarak istismarını izlemeye zorlandı); THV Diyarbakır Temsilciliği'nin alternatif tıp raporu ve Türk Tabipler Odasının İzmir Şubesine rapor için sevk edildi.	Diyarbakır
192	10/14/2008	4/17/1992	28226/02	Fatma Gülen, Necdet Gülen	2		10000	3000	Başvuranın akrabası polis operasyonu sırasında İstanbul TMS tarafından öldürüldü; soruşturmanın ihlali.	İstanbul
193	10/14/2008	7/21/1995	9984/03	Yaşar Kanbur	2		3000	1000	Dev-Yol lüyesi; 6yıldan uzun yargılama süreci; hâlâ devam ediyor.	
194	10/14/2008	6/4/1998	63353/00	Z.Küçük, K.Aydoğdu, F.Küçük, Y.Küçük, N.Gültakur, G.Derman, I.Küçük, C.Küçük, V.Küçük, A.Küçük, H.Küçük, C.Küçük	2		50000		Başvuru sahibinin akrabası polisçe köyünün dışında öldürüldü; kazara ölümü engellemek için zorunlu önlem yok; etkin soruşturma yok.	Tunceli
195	10/14/2008	10/14/1999	36533/04	Y.Mesutoğlu E.Mesutoğlu	6§1		3000		Başvuranın yargıya başvurma hakkı engellendi.	Elazığ
196	10/14/2008	6/27/1995	30001/03	T.Tarımcı	6§1		2700	1000	Uzun idarî yargılama süreci	Antalya
197	10/21/2008	11/13/2001	8327/03	N.Klavuz	2	3000	10000	1150	Başvuranın oğlu akli dengesini yitirdiğini dışavurduktan sonra cezaevinde intihar etti; görevlilerin olayı engellemek için görevi ihmali.	Bilecik Prison
198	10/21/2008	7/11/1997	51210/99	N.Günay, N.Günay, K.Günay, H.Öğlü, S.Saruhan, B.Özdek	2; 3		60000	2000	Başvurunun akrabası jandarma pususu sırasında kayboldu; başvurana aşağılayıcı muamele.	İraç - Turkish border
199	10/21/2008	10/3/2001	43955/02	A.Güzel	8			500	Başvuranın mektup göndermesi gardiyanlarca engellendi.	İzmir
200	10/21/2008	10/29/1997	30461/02	E.Çağlayan	3		5000	1700	Polis gözaltısı sırasında başvurana kötü-muamele;yetersiz soruşturma.	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
200	10/21/2008	10/29/1997	30461/02	E.Çağlayan	3		5000	1700	Polis gözaltısı sırasında başvurana kötü-muamele; yetersiz soruşturma.	
201	10/21/2008	11/6/1992	21773/02	F.Şahin	681		13000		Başvuran yasadışı TKP/ML - TIKKO üyesi olduğu ileri sürüldü; uzun yargılama süreci; 16 yıldır devam ediyor.	
202	10/21/2008	12/19/2000	5264/03	S. Gülbahar Ö. Berber N. Akalın I. Yiğit	3		34000	4000	Cezaevine nakil sırasında kötü-muamele; (yumrukları; çırılçapla soyuldu; falakaya yatırıldı ve bir sopayla tecavüz edildi); yetersiz soruşturma.	
203	10/21/2008	Eylül 2000	37483/02	G. Erdagöz	8		2000	1000	İdare soyadının değiştirilmesini engelledi; Kürt azınlığın üyesi olma temelinde ayrımcılık.	Kars
204	10/21/2008	Ocak 1999	17129/02	İ. Tepe	10		1000	1500	HADEP üyesi; bir konuşmasından dolayı propagandayla suçlandı; AİHM "demokratik bir toplumda gereksiz" buldu; ifade özgürlüğü ihlal edildi.	
205	10/21/2008	Temmuz 1993	22929/04	İ. Kaya	681		6000		Uzun yargılama süreci.	İstanbul
206	10/21/2008	Nisan 2001	13799/04	K. Kanat, G. Bozan	10		2500		Başvuran PKK liderinin yazdığı bir yazıyı yayınladı; AİHM "demokratik bir toplumda gereksiz" buldu.	
207	10/21/2008	Mayıs-92	4220/02; 8793/02	S. Erdem	583; 681		12000	2000	Direnış Hareketi üyesi olduğu ileri sürüldü; uzun tutukluk hali 5 yıl 11 ay; uzun yargılama süreci 10 yıl 6 ay.	
208	10/21/2008	10/11/2001	1606/03	S. Salihoglu	6; 10		1000		Başvuran yasadışı yayının bulundurmaktan gözaltına alındı; Mahkemede duruşma gerçekleştirmedi.	
209	10/21/2008	Şubat 2001	39457/03	F. Saygılı; Falakaoglu	10	996	3000		Başvuran kayıplar üzerine bir makale yayınladı; şiddete teşvik etmekle suçlandı; AİHM "demokratik bir toplumda gereksiz" buldu"; ifade özgürlüğü ihlal edildi.	
210	10/21/2008	Ağustos 1998	5290/02	M.Z. Unay	10		1500	1000	HADEP üyesi, bir konuşmasından dolayı şiddete teşvik etmekle suçlandı; AİHM "demokratik bir toplumda gereksiz" buldu; ifade özgürlüğü ihlal edildi.	
211	10/21/2008	6/5/2000	15750/02	S.O. Uyan	3		5000		Cezaevleri arasında nakilde kötü-muamele.	Bursa
212	10/21/2008	7/9/1997	19520/02	Senaş Servis Endistrisi A.Ş	P1-1	117175		1000	Kamulaştırma.	Antalya

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
213	10/21/2008	10/23/2002	19895/03, 21302/03	Z.Balıkçı, M.Balıkçı	6§1		10500		Uzun yargılama süresi, çözümlüştü.	Tunceli
214	10/21/2008	11/9/1993	10467/02	L.Ayık	6§1; 13		4000	500	Uzun yargılama süresi, çözümlüştü.	
215	11/4/2008	11/7/1995	9207/03	E.Öktem	2		16000		Başvuran serseri kurşunla yaralandı; "haklı olmayan durumlarda" aşırı ateşli silah kullanımı.	İstanbul
216	11/4/2008	11/11/1999	11189/04	G.Özcan	PI-1	300000	10000		Karşılıksız kamulaştırma.	Ankara
217	11/4/2008	11/11/1990	28668/03	Z.Akyol	6§1		2500	90	Uzun yargılama süresi.	Ankara
218	11/4/2008	4/6/1984	29059/02	A.Ağrakçe	6§1		20500	1350	Yasadışı örgüt üyeliği iddiası gözaltı; uzun ceza yargılama süresi.	
219	11/12/2008	12/6/1995	34503/97	K.Demir, V.Baykara	11				Başvuran memurdur; sendikaya üye olmayı ve toplu sözleşmeye girmeyi reddetti.	Gaziantep
220	11/13/2008	11/11/1987	17203/03	Devecioğlu, F.Devecioğlu	PI-1				Karşılıksız kamulaştırma.	
221	11/13/2008	5/3/1994	4211/02	Ö.Erütükcü	6§1		1000		Bağmsız olmayan mahkeme.	
222	11/13/2008	7/12/1980	64119/00; 76292/01	S.Kayasu	10; 13		40000	1000	Başvuran askeri darbeye karşı çıktı; savcılık makamından alındı; izlenen herhangi bir meşru amaca aykırı.	
223	11/18/2008	2003	22427/04	C.Canlı	8		5000	1500	Başvuranın illegal bir örgüte geçmişteki üyeliği ile ilgili yayımlar yapıldı; suçlulardan beraat etmişti; AIHM olay "yasaya uygun değil".	
224	11/18/2008	3/26/2002	21007/04	K.Özdemir	5§1				Serbest bırakılma kararına rağmen devam eden gözaltı.	
225	11/18/2008	Kasım 1995	33104/04	M.Tosun	5§3; 6§1				Uzun tutukluluk hali: 9 yıl 8 ay; uzun yargılama süresi 1 yıl hâla devam ediyor.	
226	11/18/2008	10/12/2002	18404/04	M.Serin	1; 6; 13		3000		Mahkeme masrafları başvuru ödetildi ve hukukî yardım alması engellendi.	İzmir
227	11/18/2008	Aralık 1995	14037/04, 14052/04, 14072/04, 14077/04, 14092/04, 14098/04, 14100/04, 14103/04, 14112/04,	R.T.Bektaş	6§1		7500		Uzun yargılama süresi.	Diyarbakır
228	11/18/2008	7/16/1995	17883/04	P.Şener	6§1; 13		8400	1000	Uzun yargılama süresi; tazminat yok.	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
227	11/18/2008	Aralık 1995	14115/04, 14120/04, 14122/04, 14129/04	R.T. Bektaş	681	7500			Uzun yargılama süresi.	Diyarbakır
228	11/18/2008	7/16/1995	17883/04	P.Şener	681; 13	8400	1000		Uzun yargılama süresi; tazminat yok.	
229	11/25/2008	4/26/1996	1767/03, 14246/04, 16584/04	Ö. Dağdelen, S. Özbil, E. Çiçekler, M. Telli	3; 681,3	38000	5000		Başvuran bombalı bir saldırının soruşturulması sırasında tutuklandı; kötü-muamele; işkence altında itiraf; avukat hakkı ihlal edildi; uzun cezaî yargılama süresi	
230	11/25/2008	8/26/2001	34813/02	Ö. Aydın	2	2500			Başvuranın oğlu askerliği sırasında intihar etti; otoriteler durumu doğru bir biçimde ele almadı.	
231	11/25/2008	8/28/1998	18384/04	H. Turgut Oral	681				Yargılamanın aileliliği hakkı ihlal edildi.	İstanbul
232	11/25/2008	5/11/2000	31881/02	B. Gençer	681				Başvuranın toprak kiralama hakkını engelleyen adil olmayan karar.	İstanbul
233	11/25/2008	6/12/1998	40750/04	E. Şirin	681; 13				Uzun yargılama süresi; tazminat yok.	İstanbul
234	11/25/2008	Apr. 2001	23085/04	Y. Korkmaz	681				Uzun yargılama süresi	Samsun
235	11/27/2008	5/9/2001	36391/02	Y. Salduz	681.3c	2000	1000		PKK yanlısı gösteride yer aldığı iddia edildi; gözaltı sırasında hukukî yardım alması engellendi; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yazılı mütallası tebliğ edilmedi.	İzmir
236	12/2/2008	1/27/2003	20775/03	Y. Adırbelli, H. Adırbelli, G. Adırbelli, M. Goran, M. Goran, A. Nas, B. Gasyak, Kervanoğlu	581.4,5	12000	900		DEHAP üyesi; silahlı bir saldırıda yer aldığı iddia edildi; yasadışı gözaltı.	Sırnak
237	12/2/2008	4/29/1996	25060/02, 1705/03	E. Aslan	3; 583, 4; 681.3c	20000			Başvuran yasadışı bir örgüt tarafından gerçekleştirilen bombalı saldırı üzerine polis operasyonu sırasında gözaltına alındı; 6 yıldan uzun tutukluluk hali; falaka dahil kötü-muamele; soruşturma yok, işkence altında elde edilen itiraf; avukat atanmadı; tazminat yok.	
238	12/2/2008	11/16/1996	25471/02	A. Gemici	681; 10	1000	180		Toplatılmış gazete bulundu; başvuranın yargılamaya katılmasına izin verilmedi.	İzmir

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhmal edilen madde:	Maddi Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
239	12/2/2008	10/12/1998	33634/04	T.Kadıroğlu	681		4500		Uzun cezaî yargılama süreci: 7yıl 7ay.	Samsun
240	12/2/2008	10/12/1998	17174/03	M.Keş	681		2000	2000	Cumhuriyet Başsavcısı'nun yazılı mütalmasına başvuran ulaşmadı.	
241	12/2/2008	5/27/2000	23249/04	P.Ardıçoğlu ve diğerleri	P1-1	18714			Kamulaştırma.	
242	12/2/2008	10/22/1996	41967/02	H.Aydoğan, T.Özen, H.İşeri, S.Evren, U.Varol, H.Öztiirk	681				DHKP/C üyesi olduğu suçlaması; tarafsız ve bağımsız mahkeme yok.	
243	12/2/2008	1/27/1994	28353/02	A.A.Arslan	681		6000	600	Uzun yargılama süreci.	
244	12/2/2008	5/17/1995	36062/04	Erdal Çalışkan	681		4000	500	Uzun yargılama süreci.	
245	12/9/2008	4/18/1990	50973/06, 8672/07, 8722/07	C.Demirbaş, H.Ceylan, B.Demirbaş	3; 583,4,5; 681; 13	32500	32500	3250	TKP/ML üyesi olduğu suçlamasıyla gözaltına alındı; 7yıldan uzun cezaî yargılama süreci; tazminat yok; gözaltında falaka dahil kötü-muamele.	İstanbul
246	12/9/2008	Haziran 2002	11976/03	H.Ateş, H.Demirel	681; 10		4000	1000	Başvuran hafiflik bir gazetenin sahibidir.; PKK lideri Öcalan'ın açıklamasını yayınlamaktan mahkum oldu; gazete 7 günlüğüne kapatıldı; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nun yazılı mütalasına erişemedi.	
247	12/9/2008	5/9/2003	44088/04	M.M.Odası	681				Mahkemede savunma yapamadı.	İzmir
248	12/9/2008	4/6/1996	4233/03	M.Pehlivan	583; 681		6200		PKK üyeliğinden tutuklandı; uzun yargılama süreci: 8yıl	Diyarbakır
249	12/9/2008	5/31/2001	5047/02	Y.Selvi	3		3000		Başvuran, evde amcasını arayan polislin kötü muamelede bulunduğuunu ileri sürdüdü; soruşturma yok.	İzmir
250	12/9/2008	11/18/1997	18753/04	M.Tanay	681		3000	1800	Zaman aşımı nedeniyle Yagıtay'ca yapılan hata.	Tunceli
251	12/9/2008	2/8/1999	29016/04	M.Kaplan	681, P1-1	400	3000		Ek kamulaştırma bedelini konusunda nihai yargı kararı yok.	Nizip
252	12/9/2008	5/10/1999	10693/03	A.H.Korkut	681	2500			Uzun yargılama süreci.	
253	12/9/2008	3/27/1994	34588/03	Mustafa Açıkgöz	681; P1-1		2400		Uzun yargılama süreci.	
254	12/9/2008	9/30/1997	7190/05	Ş.Şahin	681		2600		Uzun yargılama süreci.	Konya
255	12/16/2008	Sep. 1998	26893/02	M.Ataş, S.Seven	3		10000	3000	PKK üyelik iddiasından beraat etti; kötü-muamele yeterli delille kanıtlanmadı; soruşturma yok.	Batman

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhial edilen madde:	Maddî Tazminat	Manevî Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
256	12/16/2008	4/21/1995	6045/03	Miçoğulları	P1-1				5.12.2006'da yargılamanın yenilenmesi; başvuru sahibinin mülkünün bir kısmına tapu verildi.	
257	12/16/2008	3/4/1997	12248/03	N.Dedeman	68 I		1000	3	Basın yoluyla hakarete uzun yargılama süresi: 3yıl	İstanbul
258	12/16/2008	10/8/1998	1480/03	Samatya Surp Kevoşk Ermeni Kilisesi (Mektebi Ve Mezarlığı Vakfı Yönetim Kurulu)	P1-1	600000			1832'de Türk yasalarına göre kurulan vakfın bağış yoluyla taşınmaz elde etmesini otoriteler reddetti.	İstanbul
259	12/16/2008	11/2/1998	36165/02	Yedikule Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi Vakfı	P1-1	275000			1832'de Türk yasalarına göre kurulan vakfın bağış yoluyla taşınmaz elde etmesini otoriteler reddetti.	İstanbul
260	12/16/2008	9/24/2004	16858/05, 23953/05, 34841/05, 37166/05, 19638/06, 17654/07	Necdet Terzioğlu ve diğerleri	P1-1	339000		4260	Karşılıksız kamulaştırma.	
261	12/16/2008	4/12/2000	44031/04, 44045/04, 44050/04, 44053/04, 44105/04, 44108/04, 44111/04, 44112/04, 44123/04, 44131/04, 44133/04, 44194/04, 44197/04, 44199/04, 45260/04, 45283/04	Dokdemir ve diğerleri	68 I		41500		Uzun yargılama süresi.	Diyarbakır
262	12/16/2008	8/17/1990	3224/05, 4884/05, 9504/05, 9545/05, 9568/05, 9600/05,	M.A.Kaplan ve diğerleri	68 I		75000		Uzun yargılama süresi.	

No.	Karar Tarihi	Olay Tarihi	Başvuru No:	Başvuru Sahibi:	İhlal edilen madde:	Maddi Tazminat	Manevi Tazminat	Masraflar:	Açıklama	Olay Yeri
262	12/16/2008	8/17/1990	9658/05, 9695/05, 9720/05, 13516/05	M.A.Kaplan ve diğerleri	6Ş1		75000		Uzun yargılama süresi.	
						4.814.624,00 €	2.106.217,00 €	273.451,00 €		
Toplam							7.194.292,00 €			

EK: 4

Kerem Altıparmak*, “İşkenceyi Nasıl Bilirsiniz?-Türkiye’de Orantısız Güç Kullanma Sorunu”.

Hukukta kimi kavramların tarifi zordur. Zorluk keyfiligi beraberinde getirir. Bu gibi durumlarda kimilerine göre, körlerin fili tanımlamasından esinlenen fil testi devreye girer: “Anlatması zor ama görsem ne olduğunu [söyleye]bilirim”¹. İşkence gibi uzun soluklu düzenlemelerin konusunu oluşturan hukuka aykırılıklar açısından fil testine ihtiyaç olmadığı düşünülebilir. Ne var ki, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi yıllardır işkencenin türlü tekniklerinin uygulandığı Türkiye’de de fil testiyle bile ortaya çıkarılabilecek ihlaller cezasız kalmaktadır.

Yakın tarihli bir TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu raporu bu açıdan çarpıcıdır:

“2003-2008 yılları arasında İstanbul polisi hakkında işkence iddiası ile ilgili olarak adli işlem başlatılan 431 personel hakkında 35 adet dava açılmıştır. Bu davalardan 14’ü halen devam etmekte olup, 64 kişi hakkında beraat, 290 kişi hakkında takipsizlik kararı verilmiş ve devam eden davalarda da 76 kişi yargılanmaktadır. Ceza alan personel ise hiç yoktur.”²

10 milyondan fazla nüfusu olan, on binlerce emniyet görevlisinin çalıştığı ve yüz binlerce suçun soruşturulduğu bir ilde bir tek kişinin bile işkence suçundan hüküm giymemiş olması Komisyon’u da rahatsız etmiştir:

“Bu durum ister istemez akla etkin soruşturma ile ilgili kuşkuların gelmesine yol açmaktadır.”³

Komisyon fili görmekte ama tarif edememektedir.

Tanımı çok açık görünen işkence, tanımının aksine statik değildir. Bu açık tanımı zamana, mekâna ve kişiye göre değişen koşullara uydurmak gerekir. Tanım statiktir, çünkü getirdiği yasak mutlak bir yasaktır. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin⁴ 15. maddesi uyarınca, savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâlleri dâhil, hiçbir şart altında işkence, insanlıkdışı, zalimane ve aşağılayıcı ceza ve muamele uygulanamaz. Öte yandan işkence yasağının değişen koşulları ve toplumlardaki yasakları yansıtması gerektiği de açıktır.⁵ Yeni baskı araçlarını cevaplamayan bir yasak mutlak bir yasak olamaz. Bu açıdan yaşanan ülkenin özel şartları mutlaka dikkate alınmalıdır. Nitekim, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu’nda (İstanbul Protokolü) sıklıkla soruşturmayı yürütecek kişilerin yerel uygulamalar konusundaki bilgilerine atıfta bulunulmaktadır.⁶

*Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İnsan Hakları Merkezi.

Yazıyı okuyup, görüşlerini paylaşan Özkan Ağtaş, Hülya Üçpınar ve Devrim Aydın’a teşekkür ederim.

¹Testin uygulandığı en ünlü dava *Jacobellis v. Ohio*’dur. 378 U.S. 184 (1964). Bu davada farklı gerekçe yazan yargıç Potter Stewart, pornografiyi tarif edemeyeceğini ama gördüğü zaman tanıyacağını ifade etmiştir. Fil testi tabirinin açıkça kullanıldığı başka bir dava için bkz. *Cadogan Estates Ltd v Morris* [1998] EWCA Civ 1671.

²İnsan Hakları İnceleme Komisyonu (2009), 23. Yasama Dönemi, İstanbul İlindeki Karakollarda Yapılan İnceleme Sonucunda Hazırlanan Rapor, s. 79. Rapora <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/belge/Karakollarda_inceleme_Raporu2008.pdf> adresinden ulaşılabilir. (Komisyon Raporu)

³Aynı yerde.

⁴İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme, RG: 19.3.1954, S. 8662.

⁵Bu konuya ilişkin en bilinen vaka *Tyrer/Birleşik Krallık* vakasıdır. Series A no. 26, para. 31. Yaşayan belge ve işkence yasağına uygulanması hakkında bkz. M. Semih Gemalmaz (2007), *Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku Işığında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi* (Madde 3/İşkence Yasağı) Analizi, (Ankara Barosu Yayınları: Ankara), s. 182 vd.

⁶İstanbul Protokolü, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezanın Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu, Birleşmiş Milletler Eğitim Serisi, No.8/Rev.1, UNHCHR, 2004, Bölüm IV.

İşkence ve kötü muamelenin bu niteliği, zaman, ülke ve kişiye özgü koşulların kötü muamele yöntemleri üzerinde yol açabileceği farklılıkların yanı sıra, işkenceye başvuru mekânının özelliği ve olayların yapısındaki olası değişiklikleri de ciddiye almayı gerektirmektedir. Üstelik Türkiye’de son dönemde, kolluğun orantısız güç kullandığına ilişkin sayıları hızla artan iddialar, işkence ve kötü muamelede yenilenen araç ve yöntemlere karşı tavır belirlemeyi zorunlu hale getirmektedir.

Güvenlik güçlerinin şiddet kullandığı vakaların ardından ortaya çıkan görüntüler bazen bize tarif edemediğimiz ama bildiğimiz bir kavramı hatırlatmaktadır: İşkence. Gerçekten de, 2007 yılında Türkiye İnsan Hakları Vakfı’na işkence gördüğü şikâyetiyle başvuran 320 kişiden 112’si, kendilerine işkencenin uygulandığı mekânı, açık alan/araç içi olarak tarif etmiş, bir başka deyişle resmî alıkonma yerlerinin dışını belirtmişlerdir.⁷ Ancak, yapılan muamele tarif edilmediğinde, bu görüntüye orantısız güç ismi verilmekte, birçok durumda da muamelenin niteliğine ilişkin bu tanım farklılığı cezasızlığın dayanağı olmaktadır.

Bu yazının ilk bölümünde bu kara deliğin sayısal bir haritası çizilecek, ikinci bölümünde ise ulaşılmaz kılınan bu bölgenin neden işkence yasağı kapsamında okunması gerektiği ortaya koyulacaktır. Son bölümde ise bu farklı okumanın ulusal hukuk ve uygulama açısından hangi sonuçlara yol açabileceği tartışılacaktır.

Hukukun Kara Deliği: Orantısız Güç Kullanımı

Türkiye’de güvenlik güçlerinin, özellikle toplumsal olaylarda orantısız güç kullandığı sıklıkla dile getirilen şikâyetlerdendir. Sorun son iki yıl içerisinde İstanbul’da meydana gelen 1 Mayıs olayları ile güncellik kazanmış olmakla birlikte⁸, istatistiklerin de işaret ettiği gibi, her kesimden insan giderek daha sık bir şekilde güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmektedir. Orantısız güç kullanıldığı iddialarına rağmen, bu kapsamda verilen kararlarda önemli bir artış gözlenmemekte, buna karşılık güvenlik güçlerine direnme suçundan mahkûmiyet sayısı hızla artmaktadır.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü rakamlarına göre, Türk Ceza Kanunu’nun 265. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçundan 2006 yılında toplam 11959 dava sonuçlandırılmıştır. Bu davalarda toplam 10207 kişi mahkûm olmuş, 4133 beraat kararı verilmiş, diğer başlıklı kararlarla birlikte 18033 kişi hakkında karar verilmiştir.⁹ Bu kararların kaçının güvenlik güçlerine, kaçının diğer kamu görevlilerine mukavemet nedeniyle verildiği açıklanmamakla birlikte, konuya ilişkin diğer istatistikler¹⁰ ışığında bu kararların çok büyük bir kısmının güvenlik güçlerine mukavemetten verildiğini tahmin etmek güç değildir.

Aynı yıla ilişkin güvenlik güçleri hakkında verilen cezalara ilişkin istatistikler de dikkat çekicidir. 2006 yılında, zor kullanma yetkisinde sınırın aşılması suçuna ilişkin (256. madde) 223 dava karara bağlanmış, anılan davalarda 116 mahkûmiyet ve 338 beraat yanında diğer kararlarla birlikte toplam 520 kişi hakkında hüküm verilmiştir.¹¹

⁷Açık alan/araç içi % 34.9’la en çok işkence uygulanan yer olarak tarif edilmiştir. Türkiye İnsan Hakları Vakfı (2008), 2007 Türkiye İnsan Hakları Raporu, (Ankara: TİHV), s. 61.

⁸İstanbul’daki son 1 Mayıs gösterilerinde polisin orantısız güç kullandığına dair iddialar yaygın medyada da yer bulmuştur. Örneğin bkz. Hürriyet, “Bulun Bu Polisleri”, 1 Mayıs 2008. Olaylar ayrıca basın örgütlerini de harekete geçirmiştir. Gazeteciler her iki yılda gerçekleşen olaylarda zor durumda kalmış, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Sendikası gazetecilere yapılan saldırıyı kınayan açıklamalar yapmıştır. Bianet, 3 Mayıs 2007, “Gazetecilerden 1 Mayıs Saldırısına Protesto”, <http://www.bianet.org/bianet/kategori/bianet/95513/gazetecilerden-1-mayis-saldirisina-protesto>

⁹Kaynak için bkz. http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/ac_cik/2006%20ACILAN%20KARAR_CEZA/TCKKARAR_TUR_2006_TUM.pdf

¹⁰Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin 2006-2007 yılına ilişkin ayrıntılı bir dökümü, Batman Milletvekili Ayla Akat Ata’nın sorusu üzerine Meclis’e sunmuştur. Buna göre, örneğin 2006 yılında, 256. madde kapsamında şüpheli bulunan 4563 kişiden sadece 222’si polis ve jandarma dışı kamu görevlisidir. Dönem ve Yasama Yılı: 23/2, E. No. 7/2887, Ek Cevap Tarih: 30.7.2008. Cevaba şu adresten ulaşılabilir: <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-2887c-ek1.pdf>.

¹¹Aynı yerde.

Direnme suçuna ilişkin mahkûmiyet/beraat oranı 2.46 iken bu oran zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunda 0.34'tür. Bu durumda, direnme suçuna ilişkin olarak verilen mahkûmiyet/beraat kararlarının % 71'i mahkûmiyet şeklinde çıkarken, bu oran zor kullanma yetkisinin aşılması suçunda % 25'tir.

Yine aynı dönem içerisinde işkenceye ilişkin 94. maddeden verilen karar sayısı 141'dir. Bu davalarda 79 mahkûmiyet ve 147 beraat olmak üzere toplam 362 kişi hakkında karar verilmiştir.¹² Ağırlaştırılmış işkence ve eziyet suçlarına ilişkin verilen kararların yapısı da bu istatistiklerle uyum içerisindedir. Ancak TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun girişte aktardığımız 2003-2008 değerlendirmesi dikkate alındığında bu 79 mahkûmiyetten çok azının hapis cezası olarak infaz edildiği çıkarımı yapılabilmektedir. Buna karşın, yakın tarihli Engin Çeber vakasının da gösterdiği gibi, kağıt üzerinde dahi çok ağır bir suç olarak görülemeyecek görevi yaptırmamak için direnme suçu kolayca tutuklama tedbiriyle karşılanabilmektedir.¹³

Suç türü	Karar Sayısı	Mahkûmiyet	Beraat	Toplam
Görevi Yaptırmamak için Direnme (TCY 265)	11959	10207	4133	18033
Zor Kullanma Yetkisinin Aşılması (TCY 256)	233	116	338	520
İşkence (TCY 94)	141	79	147	362
Ağırlaştırılmış İşkence (TCY 95)	31	13	28	66
Eziyet (TCY 96)	57	35	34	93

2005 yılında 765 sayılı Yasanın, direnme suçunu düzenleyen 258. maddesine göre verilen karar sayısının 6119 ve mahkûmiyet sayısının 4682 olduğu düşünüldüğünde¹⁴, görev yaptırmamak için direnme suçu nedeniyle açılan davalarda ciddi bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Ama belki de daha önemlisi direnme nedeniyle açılan davalarda son 10 yılda yaşanan patlamadır. 1996 istatistiklerine göre 258. maddeden toplam 1549 mahkûmiyet verilmişken, 2006 yılında bu rakam yaklaşık 7 kat artarak 10207'e çıkmıştır. Aynı zaman dilimi içerisinde kötü muameleye ilişkin 245. maddeden verilen mahkûmiyet sayısında ise ciddi bir artış olmamıştır. 1996 yılında 245. maddeden 278 kişi mahkûm olurken, 337 kişi beraat etmiştir.¹⁵ 2005 yılı istatistikleri bu suçtan mahkûmiyetlerin çok az bir artışla 364'e beraatların ise 824'e yükseldiğini göstermektedir.¹⁶ 2006 yılında 256. maddeden verilen mahkûmiyet sayısı ise oldukça azdır: 116. Şikayet karşısında hüküm alan kamu görevlisi sayısı % 2'nin altındadır.

¹²Toplumsal olaylara müdahalelerde gündeme gelen diğer iki yasa 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası ve Terörle Mücadele Yasası'dır. İlk yasaya ilişkin olarak, 654 olayda 397 mahkûmiyet, 2222 beraat olmak üzere toplam 4277 kişi hakkında karar verilmiştir. Aynı yıla ilişkin olarak Terörle Mücadele Kanunu kapsamında verilen 2304 karardan, 609'u mahkûmiyet, 331'i beraat ve 3036'sı diğer şeklindedir. Bkz. http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/ac_cik/2006%20ACILAN%20KARAR_CEZA/ÖZELKKARAR_TÜM_2006_TÜR.pdf

¹³Adalet Bakanı'nın verdiği bilgilere göre 2006-2008 yılları arasında 170 kişi direnme suçu nedeniyle tutuklu olarak yargılanmıştır. Bkz. yukarıda 10 nolu dipnot.

¹⁴Her ne kadar 765 sayılı yasanın 260. maddesi aynı suçun pasif halini düzenlemekte ise de bu kapsamda açılan dava sayısı da 1361'dir. http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/ac_cik/cckkartur2005.htm

¹⁵http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/ac_cik/96karar.htm

¹⁶http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/1996/ac_cik/cckkartur2005.htm

Adalet Bakanlığı tarafından Batman milletvekili Ayla Akat Ata'nın yazılı sorusunu cevaplamak için hazırlanan istatistikler 256. madde kapsamındaki şikayetlerin ne kadar az bir kısmının mahkûmiyetle sonuçlandığını göstermektedir.¹⁷ Bakanlık tarafından sunulan verilere göre, 2006 yılında, 1965'i o seneye ait olmak üzere toplam 2761 evrak içinde 6018 kamu görevlisi şikayet edilmiştir. Toplam mağdur sayısı 3902'dir. 2007 yılında da evrak sayısı 2948, kamu görevlisi sayısı 6736 ve mağdur sayısı 4719'dur. Bu veriler karşısında 2006 yılı içinde verilen 116 mahkûmiyet kararının önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Nitekim orantısız güç kullanımındaki hızlı artış ve cezasızlık olgusu Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi¹⁸ gibi uluslararası örgütlerin ve İnsan Hakları İzleme Örgütü¹⁹ gibi uluslararası sivil toplum kuruluşlarının da dikkatinden kaçmamıştır.

İzin Sisteminin Geri Dönüşü ve Erteleme

Şüphesiz bu tabloyu eldeki sınırlı veriyle yeterli şekilde açıklamak mümkün değildir. Bununla birlikte, bu tür vakalarda iddia sahiplerinin iddialarını kanıtlayabilmek için doğru belgeleme ve raporlamaya ihtiyaç duydukları açıktır. Direnme suçunu düzenleyen 265. madde kapsamında açılan dava sayısının ve verilen mahkûmiyet kararlarının çokluğunda, diğer etkenler yanında, güvenlik güçlerinin direnme sonucunda oluşan fiziksel zararı belgeleme imkânının daha fazla olduğunu da göz ardı etmemek gerekir. Direnme suçundan mahkûmiyet oranının bu derece yüksek olması sadece mahkemelerin bu yönde karar vermeye eğilimli olduğunu göstermemekte, aynı zamanda güvenlik güçlerinin bu davalarda başarılı olmayı sağlayacak delillere ulaşmak için etkili teknik araçlara sahip olduğunu da ortaya koymaktadır.

Polisin toplumsal olaylara müdahale sırasında uyguladığı fiziksel şiddet sonrasında, bu muameleye maruz kalanların uğradıkları saldırıyı gereği gibi belgelendirememeleri, davaların az sayıda mahkûmiyetle sonuçlanmasının temelini oluşturmaktadır. Ama belki daha da önemlisi, polisin kuvvet kullanmada yetkisini aşması kavramı çok geniş bir kategori olarak anlaşılıp her türlü müdahale bu kapsamda değerlendirildiğinde çoğu şikâyet mahkeme önüne dahi çıkarılamamaktadır. TBMM İnsan Hakları Komisyonu raporu bu açıdan da aydınlatıcıdır:

“2004–2008 yılları arasında İstanbul Polisi hakkındaki toplam 202 kötü muamele (Darp Hakaret, Tehdit ve Zor Kullanma sınırının aşılması) iddialarından, 32 si (%16) hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanuna göre işleme konulmaması kararı, 139 adedi (%70) hakkında soruşturma izni verilmemesi kararı 23 (%14) adedi hakkında da soruşturma izni verilmesine karar verilmiştir.”²⁰

Her iki istatistik birlikte okunduğunda ortaya çıkan sonuç daha çarpıcıdır. Toplam iddiaların % 14'ü ceza davasına dönüşmekte, bu davaların da sadece %25'i mahkûmiyetle sonuçlanmaktadır. Kümülatif toplam % 3-4 civarındadır.

Oysa bilindiği gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yaşam hakkı ve işkence yasağına ilişkin çok sayıda davada²¹, ihlâl iddialarıyla ilgili soruşturmanın il idare kurulu tarafından izne tabi tutulmasını Sözleşme'ye aykırı bulması üzerine, önce Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu

¹⁷Dönem ve Yasama Yılı: 23/2, E. No. 7/2887, Ek Cevap Tarih: 30.7.2008. Cevaba şu adresten ulaşılabilir: <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-2887c-ek1.pdf>.

¹⁸CPT, yakalama sırasında ve toplumsal gösterilerde polisin orantısız güç kullanımının devam eden bir sorun olduğunu yakın tarihli raporunda ifade etmiştir. Report to the Turkish Government on the visit to Turkey carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), CPT/Inf (2006) 30, para. 18 ve 20.

¹⁹İnsan Hakları İzleme Örgütü (2008), Adalet Karşı Safları Sıklaştırmak-Türkiye'de Polis Şiddetiyle Mücadele Önündeki Engeller, (New York: Human Rights Watch), s. 23.

²⁰Komisyon Raporu, s. 79.

²¹Çok sayıda örnek arasında bkz.Oğur/Türkiye, 20.5. 1999, ECHR 1999-III, para. 91; Aktaş/Türkiye, 24351/94, 24.4.2003, 304.

Muvakkat yürürlükten kaldırılarak Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun çıkarılmış²², daha sonra 765 sayılı Türk Ceza Kanununun işkence ve kötü muameleyi düzenleyen 243 ve 245 inci maddeleri izin sisteminin tamamen dışına çıkarılmıştır.²³

Ancak çok kısa bir süreliğine idari süreçten kurtulup gün yüzüne çıkan kötü muamele vakalarına ilişkin muhakeme, gözden kaçan bir manevrayla tekrar idari koruma altına alınmıştır. Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre 245. maddeye göre yürütülen kötü muamele soruşturmaları, 5237 sayılı yeni Ceza Kanunu²⁴ döneminde yeni yasanın zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçu kapsamında yürütülmeye başlanmıştır. Aslında Memurların Yargılanması Hakkında Kanun'un yollama yaptığı 245. maddenin karşılığı yeni kanunda 256. madde olduğuna göre bu suça ilişkin soruşturmalarda da izin istenememesi gerekir.²⁵

Ne var ki gerek TBMM Komisyonu'nun raporu, gerekse basında çıkan çok sayıda haber 256. madde soruşturmalarında mülki amirden izin istendiğini göstermektedir.²⁶ Öyle ki, basında çokça yer alan 1 Mayıs olayında bile kaymakamdan soruşturma izni istenmektedir.²⁷ Böylece eski Kanun'da izin sisteminin dışına çıkarılan kötü muamelelerin hemen hepsi tekrar izne tabi tutulmuş ve yukarıda da açıklandığı gibi izin taleplerinin büyük bir çoğunluğu ise reddedilmiştir.

Zor kullanma yetkisinin aşılması-ışkence ayrımı, yargılama sonucunda verilecek cezaların ertelenmesi açısından da önemlidir. 4778 sayılı Kanunla, 765 sayılı Kanun'un 245. maddesine eklenen bir fıkra ile eski kanunun 243 ve 245. maddelerinde yer alan işkence ve kötü muamele suçlarından dolayı verilen cezaların, para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceğine hükmedilmiştir.²⁸ 5237 sayılı yeni Ceza Kanunu'nda böyle bir hüküm yoktur. Gerçi yeni Kanun 51. maddesinde "işlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir" dediği için alt sınırı üç yıl hapis cezası olan işkence suçunda ertelenmenin daha güç olduğu düşünülebilir.²⁹ Ancak, zor kullanma yetkisinin aşılmasına ilişkin 256. madde kasten yaralama suçuna yollama yaptığı ve bu suçun cezası da bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası olduğu için bu kapsamda verilecek cezaların ertelenmesinin de yolu tekrar açılmıştır.³⁰

Bu tutum, Yürürlük Kanunu'na³¹ aykırılığı bir yana mutlak işkence yasağı ile de çelişmektedir. Toplumsal olaylara yapılan müdahaleler bir yandan Anayasa'da korunan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına müdahale niteliğini taşımakta³², öte yandan şartları olduğu takdirde işkence suçu kapsamında değerlendirme potansiyeli taşımaktadır. Polisin şiddete başvurduğu tüm müdahalelerin yetkinin aşılması başlığı altında sınıflandırılması siyasi bir tercihtir. Bu yöntem işkenceyi görünmez kılmanın ve cezasız kılmanın araçlarından biridir. Bununla birlikte, işkence ve kötü muameleyi bu kara delikten çıkarabilmenin hukuksal ve siyasi araçları mevcuttur. Çalışmanın bundan sonraki

²²Bu yasanın yerini 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun almıştır. RG: 04/12/1999, S. 23896.

²³Bkz. 4483 sayılı Kanun'un 2. maddesine 4778 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle eklenen son fıkra.

²⁴5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, RG: 12/10/2004, S. 25611

²⁵Gerçekten de Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 3. maddesinin 1. fıkrası uyarınca "Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan Türk Ceza Kanununa yapılan yollamalar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelere yapılmış sayılır". Kanun no. 5252, RG: 04.11.2004, S. 25642.

²⁶Örnekler için bkz. Meryem Erdal (2006), İşkencenin Cezasızlığı Sorunu, (Ankara: İHD Yayınları), s. 122-130; İnsan Hakları İzleme Örgütü, s. 21-22.

²⁷Bkz. Radikal, "1 Mayıs'ın tekmeci polisi 'kaçamadı'", 23.12.2008; Cumhuriyet, "Polis şiddetine soruşturma yok", 18.9.2008; Bianet, "1 Mayıs'ta Şiddet Uygulayan Polisler Bu Yıl da Yargılanmıyor", 18.9.2008.

²⁸Bkz. 4778 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, md. 1. RG: 11.1.2003, S. 24990.

²⁹Bununla birlikte, bu hüküm 4778 sayılı yasayla getirilen ertelenmenin mutlak bir şekilde yasak olmasıyla aynı anlama da gelmemektedir. Çünkü, alt sınırı üç yıl hapis cezası olsa bile işkenceden açılan davada da 2 yıl veya daha kısa hapis cezası verilmesi ihtimali vardır.

³⁰Bu durum AİHM'nin 3. madde ihlali iddialarının zamanaşımına, genel ve özel affa konu olamayacağına ilişkin içtihadına açıkça aykırıdır. Abdülsamet Yaman/Türkiye, no. 32446/96, 2.11. 2004, para. 55; Okkalı/Türkiye, no. 52067/99, 17.10.2006, para. 76.

³¹Bkz. yukarıda dipnot 25.

³²Örneğin bkz. Oya Ataman/Türkiye, no. 74552/01, 5.12.2006.

bölümü işkenceyle mücadelede bir zorunluluk olan bu hukuksal araçları incelemeyi hedeflemektedir.

İşkence-Kötü Muamele ve Zor Kullanma Yetkisinin Aşılması

İnsan Hakları Hukuku'nda Zor Kullanma

Güvenlik güçlerinin orantısız güç kullandığı iddiası sıklıkla, yakalama ile toplantı ve gösterilerin dağıtılması sırasında gündeme gelmektedir. Düz bir okuma bu tür müdahalelerin insan hakları hukukunda, işkence dışındaki kötü muameleler kapsamında değerlendirildiğini düşündürülebilir.

AİHM, kolluğun orantısız güç kullandığı iddia edilen birçok vakada Sözleşme'nin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muameleyi yasaklayan 3. maddesinin ihlâl edildiği sonucuna ulaşmıştır. Mahkemeye göre:

“Özgürlüğünden mahrum edilen bir kişiye ilişkin olarak, kişinin kendi davranışı nedeniyle kesin bir zorunluluk olarak başvuru dışındaki her türlü fiziksel güç kullanımı insan onurunu zedeler ve kural olarak 3. maddede korunan hakkın ihlâlüne sebep olur.”³³

Polisin, yasadışı gösteri yapanları dağıtmak için aşırı güç kullandığı ve başvuruçunun bir parmağının kırıldığı, vücudunun çeşitli yerlerinde ekimoz ve ezilmelerin olduğu Güler/Türkiye vaka-sında Mahkeme, yasadışı bir toplantıyı dağıtmanın bu derece yoğun ve şiddetli bir güç kullanımını mazur gösteremeyeceğini saptamıştır.³⁴ Hatta bir eylemin yasadışı olması ona mutlaka şiddetle cevap verileceği anlamına da gelmez. Samüt Karabulut davasında, başvuruçunun Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yasası uyarınca önceden bildirimde bulunmadan yürüyüş yapan bir grup içerisinde yer almıştır. Grup polisin uyarıları sonrasında dağılmış ancak başvuruçunun ve bir başka gösterici slogan atmaya devam etmiştir. Ancak başvuruçunun şiddete başvurduğunu veya fiziksel direnç gösterdiğini ortaya koyan bir delil bulunmamaktadır. AİHM bu şartlar altında başvuruçunun başında yalarlanmaya neden olan müdahalenin orantısız olduğuna karar vermiştir.³⁵ Bir başka deyişle, yasaya aykırı olsa bile barışçıl bir toplantıya fiziksel müdahale Sözleşme'nin 3. maddesini ihlâl etmektedir. Benzer durumun aktif direniş olmayan gözaltılar açısından da söz konusu olduğu söylenebilir.³⁶

Ancak, benzer birçok olayda söz konusu olan AİHS'nin 3. maddesinin ihlâl edildiğine dair bulgu müdahalenin işkence değil, işkence dışı kötü muamele (insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele) olduğuna dair bir bulgudur. Buradan yola çıkarak, işkence ve diğer kötü muamele suçları arasında yapısal bir farklılık olduğunu söylemek ve ikinci tür suçlara ilişkin devletin soruşturma ödevinin daha hafif olduğunu ileri sürmek mümkün müdür? Daha somut olarak sormak gerekirse, işkenceyi idari izne tabi tutmayıp, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunda izin sistemini işletmek ya da bu ikinci tür suç tipini farklı bir hukuksal rejime tabi kılmak mutlak işkence yasağı açısından sorun yaratır mı?

Bu soruya sağlıklı bir cevap vermek için her iki ihlâl türü açısından yapısal bir analiz yapmak zorunludur. Eğer bu yapısal ilişki, işkence ve kötü muamele soruşturmalarının aynı şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktaysa, bunun gereğini yapmamak cezasızlığa, devletin esas ve usuli insan hakları ödevlerine aykırı davranmasına sebep olacaktır. Bir başka deyişle, işkence dışındaki kötü muamele türlerinde farklı bir hukuki rejim uygulamak, bunları izne tabi tutmak kaçınılmaz olarak devletin işkence soruşturmasına ilişkin ödevini yerine getirmemesi sonucunu doğuracaktır.

³³Ribitsch/Avusturya, 4.12.1995, Series A no. 336, para. 38; Satık ve Diğerleri/Türkiye, no. 31866/96, 10.10.2000, para. 54; Nevruz Koç/Türkiye, para. 44; Soner ve Diğerleri/Türkiye, no. 40986/98, 27.4.2006, para. 40; Güler/Türkiye, no. 49391/99, 10.01.2006, para. 41; Güzel Şahin ve Diğerleri/Türkiye, no. 68263/01, 21.12.2006, para. 46.

³⁴Güler/Türkiye, no. 49391/99, 10.01.2006, para. 46. Aynı yönde bkz. Güzel Şahin ve Diğerleri/Türkiye, no. 68263/01, 21.12.2006, para. 52.

³⁵Samüt Karabulut/Türkiye, no. 16999/04, 27.1.2009, para. 43-44.

³⁶Karatepe ve Ulaş/Türkiye, no. 29766/03, 17.6.2008, para. 32.

İşkence ve Diğer Yasak Muamele Tipleriyle İlişkisi: İşkence Karakola Özgü Bir Suç mudur?

İşkence yasağını oluşturan her bir unsurun ayrıntılı incelemesi bu makalenin sınırlarını aşmaktadır, bu konuda bugüne kadar yapılan çok sayıda çalışmaya bakılabilir.³⁷ Bununla birlikte, bu yazının temel sorunsalını oluşturan güvenlik güçlerinin kapatma yerleri dışında kullandıkları şiddetin hukuksal niteliğini saptamak bu unsurların normatif yapısına kısa bir bakışı zorunlu kılmaktadır.

İşkence kavramı, bir yanıyla insan hakları hukukundan kaynaklı olarak devlet sorumluluğunu, öte yandan ceza hukukundan kaynaklı olarak failin sorumluluğunu ilgilendirmektedir. Devlet sorumluluğunu doğuran bir işleyiş bozukluğu her zaman bireysel sorumluluğu da gerektirmeyebileceğinden³⁸ bu ayrımı vurgulamak gerekir.³⁹ Bununla birlikte, insan hakları-ceza hukuku farkı işkence suçu açısından çok da büyük değildir. Çünkü Türkiye'nin de taraf olduğu BM İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin⁴⁰ (İKS) 1. maddesi işkencenin tanımını vermekte, 4. maddesi ise işkencenin taraf devletlerin ceza hukukunda suç olarak düzenlenmesi ödevini öngörmektedir. Her ne kadar Sözleşme'ye ilişkin yapılan ilk yorumlarda⁴¹ bunun ceza kanununda özel bir işkence suçu olması gerektiği şeklinde anlaşılması gerekmediği ileri sürülmüşse de, yakın tarihli İşkence'ye Karşı Komite⁴² raporları bunun açık bir gereklilik olduğunu vurgulamaktadır.⁴³ Komite'nin yakın tarihli Genel Yorumu'na göre taraf devletler, genel müessir fiil ve diğer suçlardan bağımsız bir işkence suçu tanımlayarak, Sözleşme'nin temel amacı olan işkence ve kötü muameleyi engelleme görevine doğrudan katkıda bulunmuş olacaktırlar.⁴⁴ Tanımlanacak suç, en azından Sözleşme'nin 1. maddesinde verilen işkence suçunu içerecek nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte, aynı maddenin 2. fıkrasına göre bu tanım, işkence suçunu daha geniş tanımlayan uluslararası veya ulusal hukuk kurallarını geçersiz kılmaz. Bir başka deyişle, iç

³⁷Chris Ingelse (2001), *The UN Committee against Torture An Assessment*, (The Hague: Kluwer Law International), s. 205 vd; A. Boulesbaa (1999), *The UN Convention on Torture and the Prospects for Enforcement* (The Hague: Martinus Nijhoff), 1. Bölüm; Nigel S. Rodley (2002), "The Definition(s) of Torture in International Law", 55 *Cur'nt Leg. Probs.* 467; Malcolm Evans (2002), "Coming to Grips with Torture", 51 *ICLQ* 365; Osman Doğru (2006), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Hukukunda İşkence ve Kötü Muamele Yasağı*, (İstanbul: Legal); M. Semih Gemalmaz (2006), *Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku Işığında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Madde 3/İşkence Yasağı) Analizi*, (Ankara: Ankara Barosu). Ayrıca bkz aşağıda dn. 118'deki ceza hukuku çalışmaları.

³⁸Örneğin, gönderildiği ülkede işkence görme potansiyeli olduğu için bir kişinin bu duruma rağmen sınırdışı edilmesi ilgili devletin uluslararası hukukta sorumluluğunu doğurur. Oysa böyle bir durumda göndermeye karar veren yetkililerin en azından kötü muameleden doğrudan sorumlu tutulması söz konusu değildir. Çok sayıda örnek arasında bkz. Soering/Birleşik Krallık, 7.7.1989, Series A no. 161; Mamatkulov ve Askarov/Türkiye, no. 46827/99 and 46951/99, 4.2.2005.

³⁹Bu ayrımın uluslararası hukuktaki en önemli sonucu devlet sorumluluğu açısından mutlaka devlete atfedilebilir bir davranış aranmasına rağmen uluslararası cezai sorumluluk açısından devlet adına hareket etme zorunluluğunun olmamasıdır. Bu konuda, Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ruanda Ceza Mahkemesi ve Temyiz Mahkemesi'nin içti-hatları yol göstericidir. Adı geçen mahkemeler devlet ajanı olmayan kişilerin işkence suçunu işleyip işlemediğini tartıştıkları ilk kararlarda Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme'deki tanım uyarınca devlet dahilini şart koşturmuştur. *The Prosecutor v. Delalic*, IT-96-21-T, 16.11.1998, para. 459, *The Prosecutor v. Furundzija*, IT-95-17/1, 10.12.1998, para.162. Daha sonra bunun uluslararası ceza hukuku açısından bir zorunluluk olmadığını saptamışlardır. *The Prosecutor v. Kunarac et al.*, IT-96-23 and 23/1, 22.2.2001, para. 495-496; *The Prosecutor v. Kunarac et al.*, Temyiz Kararı, 12.6.2002, para. 148; *Prosecutor v. Limaj et al.*, IT-03-66-T, para.240; *The Prosecutor v. Laurent Semanza*, ICTR-97-20-T, 15.5.2003, para. 342-343. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Rachel Lord (2003), "The Liability of Non-state Actors for Torture in Violation of International Humanitarian Law: An Assessment of the Jurisprudence of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia", 4 *Melbourne Journal of International Law* 112; Redress (2006), *Not Only the State: Torture by Non-State Actors*, (Londra: Redress Trust).

⁴⁰Sözleşme Bakanlar Kurulu'nun 88/13023 sayılı kararıyla 10.08.1988 gün ve 19895 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴¹J. Burgers and H. Danelius (1988), *The United Nations Convention against Torture: A Handbook on the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (Dodrecht: Nijhoff), 129-130.

⁴²İKS'nin 17. maddesine göre kurulan İKK taraf devletlerin sunduğu raporları inceleme, soruşturma yürütme, bireysel ve devletlerarası şikayet alma yetkisine sahiptir. Bkz. İKS, md. 17-22.

⁴³N. Rodley and M. Pollard (2006), 'Criminalisation of Torture: State Obligations under the United Nations Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment', 2 *European Human Rights Law Review* 119; Antonio Marchesi (2008), *Implementing the UN Convention Definition of Torture in National Criminal Law (with Reference to the Special Case of Italy)*, 6 *Journal of International Criminal Justice* 195, 197.

⁴⁴Committee Against Torture, General Comment 2, Implementation of article 2 by States Parties, U.N. Doc. CAT/C/GC/2/CRP.1/Rev.4 (2007), para. 11. Ülke raporlarında da konu tekrar edilmektedir: CAT, Concluding Observations on Italy, UN. Doc. CAT/C/ITA/CO/4, 18 May 2007, para. 5.

hukuktaki işkence suçu en azından 1. maddede tanımlanan davranışları kapsamına almalıdır. Ancak, taraf devlet gerekli görürse bu kapsamı genişletebilir. İKS'nin 1. maddesine göre:

“Bu Sözleşmenin amaçları bakımından “işkence” terimi, bir kişi üzerinde kasıtlı biçimde uygulanan ve o kişiden ya da üçüncü bir kişiden bilgi edinmek yahut itiraf elde etmek; o kişinin ya da üçüncü bir kişinin gerçekleştirdiği yahut gerçekleştirdiğinden şüphelenilen eylemden ötürü onu cezalandırmak; ya da o kişiyi ya da üçüncü kişiyi korkutmak yahut yıldırma gibi amaçlarla; ya da ayrımcılığın herhangi bir türüne dayanan herhangi bir nedenle, bir kamu görevlisi ya da resmi sıfatla hareket eden bir başka kimse tarafından bizzat yahut bu kimselerin teşviki ya da rızası yahut da bu eylemi onaylaması suretiyle yapılan ve gerek fiziksel gerekse manevi ağır acı ve ıstırap veren herhangi bir eylemdir. Bu, hukuka uygun yaptırımların sadece uygulanmasından doğan, bu yaptırımların kendisinde var olan yahut arızı biçimde oluşan acı ve ıstırapı içermez.”⁴⁵

Bu tanıma göre, bir muamelenin işkence sayılabilmesi için dört olumlu, bir olumsuz koşul vardır. İşkence:

- fiziksel veya manevi ağır bir acı veren,
- bir kamu görevlisi ya da resmi sıfatla hareket eden bir başka kimse tarafından bizzat yahut bu kimselerin teşviki ya da rızası yahut da bu eylemi onaylaması suretiyle⁴⁶,
- maddede belirtilen türden bir amaçla,
- kasten işlenen,
- hukuka uygun yaptırımların sadece uygulanmasından doğan, bu yaptırımların kendisinde var olan yahut arızı biçimde oluşan acı ve ıstırap niteliğinde olmayan bir davranıştır

İKS'de verilen tanım, uluslararası insan hakları hukukundaki tek işkence tanımı değildir. İşkence tanımı İKS'den önce BM İşkenceye Karşı Bildiri'de ve Amerikalılararası İşkencenin Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nde⁴⁷ de verilmiştir. AİHS ve Amerikalılararası İnsan Hakları Sözleşmesi (AmeİHS)⁴⁸ gibi bölgesel ve Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi⁴⁹ gibi evrensel nitelikli sözleşmeler ise işkencenin tanımını vermeden yasaklama yoluna gitmektedirler. Bununla birlikte AİHM'nin giderek daha sık bir şekilde İKS'yi referans aldığı görülmektedir.

Uluslararası metinlerin hiçbirisinde zalimane, insanlıkdışı veya aşağılayıcı muamele veya cezanın tanımı verilmemekle birlikte; İşkenceye Karşı Bildiri'de, işkencenin bu tür muamele ya da cezaların ağır ve kasıtlı işlenen bir türü olduğu belirtilmektedir.

Dikey-Yatay ve Karma İlişki

Uluslararası ve ulusal hukuktaki işkence ile diğer kötü muamele türleri arasındaki ilişkinin yapısal açıdan üç şekilde kurulması mümkündür.⁵⁰ Birinci olasılık İşkenceye Karşı Bildiri'nin kurduğu acı ve ızdırabın yoğunluğuna bağlı ilişkidir. Buna göre, bir davranış kademeli olarak aşağılayıcı, insanlıkdışı veya işkence olabilir. Bu yaklaşımın ağırlık noktası acı ve ızdırabın yoğunluğu olduğu için bir kere işkence ve kötü muamele yasağının kapsamına giren davranış ezanın artmasıyla işkenceye

⁴⁵Sözleşmenin resmi çevirisi özgün anlamını vermediği için M. Semih Gemalmaz tarafından yapılan serbest çeviri esas alınmıştır. Bu çeviri için bkz. M. Semih Gemalmaz (2004), İnsan Hakları Belgeleri, C. VI, (Boğaziçi: İstanbul), s. 69.

⁴⁶Bu konuda bkz ve krş. dn. 38.

⁴⁷Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture (1985), OAS Treaty Series No. 67. Bu Sözleşme'nin Türkçe çevirisi için bkz. M. Semih Gemalmaz (2003), İnsan Hakları Belgeleri/Cilt III, (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları), s. 179.

⁴⁸O.A.S. Treaty Series No. 36, 1144 U.N.T.S. 123. Sözleşme'nin Türkçe çevirisi için bkz. M. Semih Gemalmaz (2003), İnsan Hakları Belgeleri/Cilt III, (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları), s. 5.

⁴⁹Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, md. 7. Sözleşmenin resmi çeviri metni için bkz. Bakanlar Kurulu'nun 5851 sayılı Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin İlişik Beyanlar ve Çekince ile Onaylanmasına Dair Kararı, RG: 21 Temmuz 2003, Sayı 25175.

dönüştürülebilir. Bu nedenle, bu yaklaşıma göre işkencenin diğer kötü muamelelerle arasındaki ilişki dikey bir ilişkidir. Aşağıda açıklanacağı üzere 1970'lerin ortalarında itibaren yoğun olarak başvuru-rulan bu ölçüt, etkisini yitirmeye başlamıştır.

İkinci olasılık, işkencenin diğer kötü muamele türlerinden başka unsurlar nedeniyle ayrılmasıdır. Bu yaklaşım, işkenceyi diğer kötü muamele türlerinden araç olduğu mekanizmanın niteliğiyle ayırmaktadır. Buna göre, bir yaşının bir huzurevinde çektiği eza ne kadar yüksek olursa olsun⁵¹, eğer verilen ezanın nedeni ilgili hukuk metninde sayılan özel amaçlardan biri nedeniyle yapılmamışsa, bu kişinin işkence gördüğü söylenemez. Örneğin işkencenin ceza soruşturması sırasında işlenebi-len bir davranış sayılması halinde huzurevinde yaşanan olay artık işkence olarak nitelenemeyecektir. Aynı şekilde, 71 yaşında askere alınmak istenen bir kişinin durumu da ancak insanlıkdışı ve aşağılayıcı muamele sayılacaktır.⁵² İKS'de yer alan amaçlardan birisiyle gerçekleştirilmemek şartıyla, kötü hapisane koşulları⁵³, sağlık nedeniyle kişiyi sınır dışı etmeme ödevinin⁵⁴ de işkenceye dönüşme olasılığı yoktur.⁵⁵ Bu yaklaşım, işkence ile diğer kötü muamele türleri arasında yatay bir ilişki kurmaktadır. Çünkü her iki davranış birbirinden ayrı kategorilerdir ve bu farklılığı belirleyen ölçüt ezanın ağırlığı değildir.

Üçüncü olasılık ise iki ölçütün birlikte dikkate alındığı durumdur. Buna göre, bir davranışın işkence olarak nitelenip nitelenemeyeceğini saptamak için önce yatay ilişki ölçütü uygulanacak, eğer amacı açısından işkence olması mümkün olmayan bir muamele söz konusu ise bunun zalimane, insanlıkdışı veya aşağılayıcı muamele olduğu saptanacaktır. Yok eğer diğer unsurlar açısından işkence olarak tanımlanma potansiyeli taşıyorsa bu kez dikey ölçüte göre muamelenin işkence sayılacak derece yoğun olup olmadığına bakılacaktır. Bu üçüncü yaklaşım, işkence dışı kötü muamele türlerini işkence olarak nitelenebilir ve işkence olarak nitelenemez olarak ikiye ayırmayı gerektirecektir. Her ne kadar açıkça ifade edilmese de AİHM'nin BM İKS'nin yürürlüğe girmesinden sonraki içtihadının bu şekilde evrildiğini, buna uygun olarak acı ve ızdırabın yoğunluğu ölçütünün büyük ölçüde yumuşatıldığını söylemek mümkündür.⁵⁶ BM İşkence Özel Raporörü Nowak'ın ifadesi bu son ölçütü ortaya koymaktadır:

“İlke olarak işkence dahil tüm zalimane, insanlıkdışı muamele tipleri ağır acı ve ızdırap verilmesini gerektirir [...] Zalimane veya insanlıkdışı muamelenin aynı zamanda işkence olarak tanımlanabil-mesi İKS 1. maddedeki diğer şartların; ağırlıklı olarak insanlıkdışı muamelenin maddede sayılan amaçlardan biri amacıyla kullanılıp kullanılmadığı ölçütünün, yerine getirilip getirilmediğine bağ-lıdır.”⁵⁷

⁵⁰Evans, AİHS içtihadında geliştirilen ilk sistematigi dikey, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin oluşturduğu ölçütü ise yatay olarak nitelenmektedir. Bununla birlikte, aşağıda açıklanacağı gibi bazı zalimane, insanlıkdışı ve haysiyet kırıcı davranışların işkenceye dönüşme potansiyeli olduğu düşünüldüğünde bu ikili ayrıma üçüncü bir olasılık eklemek gerektiği düşünülmektedir. Evans'ın anılan yazının sonunda yaptığı öneri bu üçüncü modele uygundur. Bkz. Malcolm D. Evans (2002), “Getting to Grips with Torture”, 51 ICLQ 365, 369 vd. ve 382-383.

⁵¹Yaşlılık ve alıkonulma koşullarına ilişkin örnek olarak şu vakalara bakılabilir: Mouisel/ Fransa, no. 67263/01, ECHR 2002-IX; Farbutuhs/Letonya, (no. 4672/02, 2.12.2004; Papon/Fransa (no. 1) (dec.), no. 64666/01, ECHR 2001-VI.

⁵²Taştan/Türkiye, 63748/00, 4.3.2008.

⁵³Çok sayıda örnek içinden bkz. Kehayov/Bulgaristan, no. 41035/98, 18.01.2005, para. 75; Kudla/Polonya, 30210/96, 26.10.2000, para. 94. Bu anlamda hapisanede tuvalet kağıdının bulunmaması bile 3. madde sorunu yaratabilir. Valasinas/Litvanya, no. 44558/98, 24.7.2001, para. 104. Alıkonma rejiminden kaynaklanan ihlal örnekleri için bkz. Gemalmaz, Madde 3 Analizi, s. 244 vd.

⁵⁴Örneğin D/Birleşik Krallık, 2.5.1997, RJD 1997-III 777.

⁵⁵Eski Yugoslavya ve Ruanda Ceza Mahkemeleri Temyiz Mahkemesi yakın tarihli Brdjanin kararında, işkence suçunda ağır acı ve ızdırabın belirli bir amaç için verilmesi gerektiğini, bu amacın olmadığı durumda çok ağır bir acının bile işkence olarak nitelenemeyeceğini belirtmiştir. *Prosecutor v Brdjanin* IT-99-36 2007 (Appeal) para. 486.

⁵⁶Mahkeme çok sayıda kararında işkence tanımını İKS'ye atıfla yapmaktadır. Örn. Selmouni/Fransa, ECHR 1999-V, para. 101; Süheyla Aydın/Türkiye, no. 25660/94, 24.5.2005, para. 195; Salman/Türkiye, no. 21986/93, 27.6.2000, para. 114.

⁵⁷Manfred Nowak, ‘What Practices Constitute Torture?: US and UN Standards’, 28 Hum. Rts. Q. 809, 822. Aynı yönde bkz. Christian M. De Vos, “Mind The Gap: Purpose, Pain, and The Difference Between Torture and Inhuman Treatment”, 14 No. 2 Hum. Rts. Brief 4, 7.

O halde, polisin kapatma mekânları dışında kullandığı gücün işkence olarak nitelenip nitelenemeyeceğini karma ölçüte göre belirlemek mümkündür. Bunun için önce işkenceyi oluşturan unsurlara, son olarak da acının ve ızdırabın yoğunluğuna bakmak gerekmektedir.

Amaç unsuru

İKS'ye göre işkenceyi sıradan müessir fiilden ayıran unsurlardan biri amaç unsurudur. İKS 1. maddeye göre işkence "kişiden ya da üçüncü bir kişiden bilgi edinmek yahut itiraf elde etmek; o kişinin ya da üçüncü bir kişinin gerçekleştirdiği yahut gerçekleştirdiğinden şüphelenilen eylemden ötürü onu cezalandırmak; ya da o kişiyi ya da üçüncü kişiyi korkutmak yahut yıldırma gibi amaçlarla; ya da ayrımcılığın herhangi bir türüne dayanan herhangi bir nedenle" işlenebilir.

AİHM'nin de 3. maddede ifade edilmemekle birlikte amaç unsurunu işkencenin varlığını saptama konusunda kullandığı belirtilebilir. Gerçekten de, Eğmez/Kıbrıs⁵⁸ ve Denizci ve Diğerleri/Kıbrıs⁵⁹ davalarında Mahkeme dava konusu muamelelerin işkence olmadığını saptarken, diğer unsurlar⁶⁰ yanında şiddetin ifade almak için kullanılmamış olmasını da dikkate almıştır. Şiddete, kişiyi ifade vermeye zorlamak maksadıyla başvurulmamış olmasının, Mahkeme'nin söz konusu muameleyi işkence olarak nitelenmemesinde belirleyici olduğu söylenebilir.

İşkencenin amaç unsurunu genelde ceza soruşturmasıyla ilgili konular oluşturmaktadır. Bununla birlikte, işkencenin siyasi niteliği göz önünde tutulduğunda sadece bir ceza muhakemesi aracı olmadığı da görülecektir. İşkence, muhalifleri sindirmenin ve cezalandırmanın bir aracıdır. Ceza muhakemesinde bir araç olarak kullanılmasının nedenlerinden biri de budur. Fakat bu amaç sadece ceza muhakemesi süreciyle sınırlanabilir. Aksi takdirde toplama kamplarında yapılan eziyeti işkence olarak tanımlamak imkânsız hale gelir. Örneğin, yakın Türkiye tarihinde gerçekleştirilen işkencelerinin tamamının yürütülen ceza davalarına ilişkin delil toplama amaçlı olmadığı açıktır. İşkencenin büyük bir kısmı devlete başkaldırdığı düşünülen kişileri cezalandırmak amaçlı olarak yapılmaktadır. Nitekim, Burgers ve Danelius, İKS'deki "gibi amaçlarla" ("*such purposes as..*") ifadesini yorumlarken "gibi amaçlar" ifadesindeki amaçlarla İKS 1. maddede sayma usulü gösterilen amaçlar arasında ortak bir nitelik olması gerektiğini vurgulamış, bu niteliğin de "Devletle veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla –uzak dahi olsa- bir bağlantının varlığı" olduğunu belirtmiştir.⁶¹

O halde belli bir siyasi görüşü, etnik veya dinsel grubu cezalandırmak amacıyla polisin toplumsal olaylara müdahalesinde aşırı güç kullanması, amaç unsurunun gerçekleştiği şeklinde anlaşılabilir. Aynı şekilde, siyasi sebeplerle bağlantılı olarak yakalanan kişiye karakol kaydı yapıldıktan sonra kötü muamelenin yapılamayacağı düşünüldüğü için gözaltı-karakol arasında yapılan davranışlarda da İKS 1. madde anlamında amaç unsurunun gerçekleştiği belirtilebilir. Bu unsurun her bir olayda ayrıca değerlendirilmesi gerekirken birlikte, Türkiye'de polisin toplumsal olaylara müdahalesindeki ağırlığı belirleyen unsurlardan birinin toplantıyı düzenleyenlerin kimliği olduğu yönündeki şikayetleri hatırlatmakta fayda vardır. Hatta öyle ki, bazen gösterinin konusu devlet politikalarına⁶² ters düşme bile gösteriyi örgütleyenlerin kimliği daha sert müdahale için bir neden olabilmektedir.

Yetki-Hukuka Uygun Yaptırım

Yukarıda da belirtildiği gibi işkence tanımının negatif unsuru hukuka uygun yaptırımların sadece uygulanmasından doğan, bu yaptırımların kendisinde var olan yahut arızı biçimde oluşan acı ve ızdırabı içermemesidir. Polisin orantısız güç kullanması konusu bu unsur açısından da incelenme-

⁵⁸Eğmez/Kıbrıs, no. 30873/96, 21.12.2000, para. 78.

⁵⁹Denizci ve Diğerleri/Kıbrıs, no. 25316-25321/94 and 27207/95, 23.5.2001, para. 384-386.

⁶⁰Bu kararlarda amaç unsurunun tek ölçüt olmadığını altını çizmek gerekir. Mahkeme'ye göre yaranmaların düzeyi tam saptanamamış, söz konusu yaranmanın başvuru üzerinde uzun süreli bir etki bıraktığı kanıtlanamamıştır.

⁶¹Burgers ve Danelius, s. 119.

⁶²Örneğin, İnsan Hakları Derneği'nin İsrail'i kınamak için düzenlediği bir gösteri sert bir şekilde dağıtılabilmektedir. Samüt Karabulut/Türkiye, no. 16999/04, 27.1.2009.

lidir. İnsan hakları hukuku, kişinin kendi davranışı nedeniyle kesin bir zorunluluk olarak başvurulan fiziksel gücü meşru görebilir.⁶³ O halde hukukun güç kullanmaya yetkili kıldığı yetkililer, uluslararası kuralları ve durumun gerektirdiği ölçülü davranış kurallarını ihlâl etmedikleri sürece güç kullanabilirler.

Yetkinin olmadığı veya hukuka aykırı yaptırımların uygulandığı durumlarda ise bu kıstasın uygulanması mümkün değildir. Bu ölçüt yerine mutlak işkence ve kötü muamele yasağı devreye girer. Örneğin, sorguda fiziksel ve psikolojik baskı niteliği taşıyan, irade bozucu araç ve muameleler kullanılmaz, bu nedenle kullanılan fiziksel gücün orantılı olup olmadığı da tartışılmaz.

Benzer şekilde tamamen kontrol altına alınmış bir kişinin dövülmesi de yetki dışındadır ve kontrol altında bulunan kişi üzerinde uygulanan şiddetin orantısından bahsetmek mümkün değildir. Yani, yetkisizlik, orantı testini tamamen uygulanamaz hale getirir. O halde orantı testinin devrede olduğu durumda zalimane, insanlıkdışı veya aşağılayıcı muameleden bahsedilebilir ama işkence tabiri kullanılmaz. Ama kontrol sonrası yetkisiz güç kullanımı, işkence testini devreye sokar.

Mekân –Özgürlüğü Kısıtlama

İKS, İşkenceye Karşı Bildiri'nin üzerine inşa edilmesine ve bu metin de aslında özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için düzenlenen bir kongrenin ürünü olmasına rağmen, İKS'de işkence için bir mekân kısıtlaması yer almadığı gibi işkence sırasında özgürlüğün kısıtlanmış olması şartı da aranmamaktadır.⁶⁴ Bu durumun, polisin bir toplantıyı dağıtmak için güç kullandığı durumla gözaltında işkenceyi birbirinden ayırt etmeyi zorlaştıracakları ileri sürülmüştür.⁶⁵

Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni kuran Roma Statüsü'nün 7. maddesinde bu konu daha açık bir şekilde ifade edilmiştir. Anılan maddenin 2. fıkrasının (e) bendine göre:

“İşkence”, gözaltında bulunan veya sanığın nezaretinde bulunan bir kişiye, kasıtlı olarak fiziksel ya da zihinsel olarak ağır acı veya ıstırap çektirilmesi anlamına gelir.”⁶⁶

Görüldüğü üzere, ilk bakışta işkenceyle davranışın yapıldığı mekân arasında ya da en azından özgürlüğün kısıtlanması arasında doğrudan bir bağ kurulmuştur. Kanımızca burada kurulan bağ, mekânla kişi arasında olmaktan çok alıkonanla alıkoyan arasındadır. Nitekim, İKS'ye göre daha sınırlı bir tanım getiren Roma Statüsü, gözaltında bulunma halini (“upon a person in the custody”) yeterli görmemiş, bir kişinin diğeri üzerinde kontrol kurmasını da (“under the control of the accused”) işkence suçunun işlenmesi için gerekli koşulu sağlayabileceğini öngörmüştür. Bu ifadenin, İKS'de yer alan kamu görevlisi bağının UCM Statüsü'nde olmaması nedeniyle faille mağdur arasında bir güç veya kontrol ilişkisinin kurulabilmesi için kullanıldığı ifade edilmiştir.⁶⁷ Gerçekten de aksinin kabulü, resmi alıkonma mekânları dışında gerçekleştirilen hiçbir muamelenin işkenceye dönüşmemesi gibi insan hakları hukuku ve uluslararası ceza hukukunun özüne aykırı bir sonuç ortaya çıkarabilirdi.

Gerçekten de, UCM Statüsü'nün dar tanımına göre bile işkence suçunun işlenmesi için kişinin mutlaka resmi alıkonma mekânlarında tutulması gerekmediği gibi resmi gözaltı işleminin yapılmış olması da şart değildir. Önemli olan, alıkoyan kişinin alıkonan üzerinde hâkimiyet kurmuş olmasıdır. Bu koşul da polisin kişiyi yakaladığı anda, hatta kişinin karşı koymasının polisin sayı ve gücüne bağlı olarak bir anlam ifade etmeyeceği durumlarda açıkça gerçekleşmektedir.

⁶³Bkz. yukarıda dn. 33 ve ilgili metin.

⁶⁴Burgers ve Danelius bu konunun hazırlık çalışmasında yeterince vurgulanmadığını belirtmektedirler. Aynı yerde, s. 120-121.

⁶⁵Ingelse, s. 211.

⁶⁶Statü'nün Türkçe resmi olmayan çevirisi için bkz. Uluslararası Ceza Koalisyonu (2006), Uluslararası Ceza Mahkemesi Temel Belgeler Derlemesi, (Gözden Geçiren: Devrim Aydın), (Ankara: Buluş Matbaacılık). Bu tanımlamanın aynen ABD hukukundan alındığı görülmektedir. Bkz. 18 U.S.C § 2340: “...within his custody or physical control.”

⁶⁷R. S. Lee (ed.) (2001), The International Criminal Court: Elements of Crimes and Rules of Procedure and Evidence, (Ardsey, New York: Transnational Publishers), s. 90.

AİHM'nin 3. madde içtihadı bu bulguları doğrulamaktadır. 3. maddenin ihlâl edildiği sonucuna ulaşılan Tuncer ve Durmuş kararında her ne kadar işkence ifadesi kullanılmamaktaysa da, Mahkeme'nin gözaltı öncesi dayacağı, başvurucuların daha sonra alıkonuldukları Eyüp Spor Salonu'na gitmeden önce götürüldükleri otobüste tutuldukları sıradaki dayacağı ve nihayet alıkonuldukları Eyüp Spor Salonu'ndaki dayacağı⁶⁸ ayırt etmemesi, bu anlamda resmi alıkonmanın çok da belirleyici olmadığını göstermektedir.⁶⁹

Ancak bu konudaki belki de en belirleyici karar, yakın tarihli Tekin ve Diğerleri davasında verilmiştir. Bilindiği gibi, Mahkeme'nin yerleşmiş içtihadına göre; bir kişinin sağlıklı olarak gözaltına alınması sonrasında sağlığının bozulması durumunda, kişinin sağlığındaki bozulmanın alıkonulmadan kaynaklı olduğuna dair bir karine olduğu için, aksini ispat yükü hükümete düşmektedir.⁷⁰ Mahkeme, gözaltında bulunan kişilerle devlet yetkililerinin mutlak kontrolü altında bulunan yerlerdeki (*une zone placée sous le contrôle des seules autorités de l'Etat*) kişiler arasında bir paralellik kurulabileceğini düşünmektedir.⁷¹ Buna göre, başvurucuların köyüne operasyon yapan jandarma, olay sırasında tüm köy üzerinde mutlak bir kontrole sahiptir ve devlet burada gerçekleşen 3. maddede ihlallerini açıklamak yükümlülüğü altındadır.⁷² İşkence yeterli güçle kontrol kurulan her yerde gerçekleştirilebilir.

Izdırabın Yoğunluğu

Esasen ızdırabın yoğunluğu ölçütü, yani dikey ölçüt nesnel bir şekilde uygulanması mümkün olmayan ya da çok zor olan bir ölçüttür. Izdırabın ağırlığını bilimsel olarak tespit edecek bir araç olmadığı gibi; AİHM'nin böyle bir değerlendirmede muamelenin süresi, kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkisi ve bazı davalarda mağdurun cinsiyeti, yaşı, sağlık durumu gibi özelliklerin dikkate alınması gerektiği yönündeki içtihadı⁷³ bu konuda öngörüyü ciddi şekilde zorlaştırmaktadır. Aynı davranışı farklı organların aynı zamanda⁷⁴, ya da aynı organın farklı zamanlarda farklı isimlerde nitelendirmesi de bu ölçütün keyfiyete ne derece açık olduğunu göstermektedir. Nitekim BM İnsan Hakları Komitesi de bu ayrımı kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınmaktadır.⁷⁵

Dahası, bu ölçüt, hükümetlerin birçok davranışı işkence kapsamı içinde görmemesi sonucunu doğurmaktadır. Örneğin, 2002 yılında ABD Başkanı'nın Danışmanı için Adalet Bakanlığı kapsamında hazırlanan ayrıntılı bir notta⁷⁶ işkence suçunun sadece "aşırı (*extreme*) davranışlar" için söz konusu olabileceği ifade edilmiştir. Anılan metne göre işkence seviyesine ulaşacak fiziksel acı, organ yetersizliği, önemli vücut fonksiyonlarında kalıcı bozulma ve hatta ölüm gibi ciddi fiziksel yaralanmaya

⁶⁸Bilindiği gibi gazeteci Metin Göktepe anılan olayda şiddetli bir şekilde dövülerek katledilmiştir.

⁶⁹Olayda başvurucuların resmen herhangi bir şeyle suçlanmadıkları için 5. madde ihlalinin de gerçekleştiği hatırlatılmalıdır. Tuncer ve Durmuş/Türkiye, no. 30949/96, 2.11.2004, para. 43, 50.

⁷⁰Tomasi/Fransa, 27. 8.1992, Series A. No. 241-A, para. 108-111; Selmouni/Fransa, 25803/94, 28.7.1999, para. 87.

⁷¹Tekin ve Diğerleri/Türkiye, para. 50. Mahkeme daha önce yaşam hakkı ihlali iddiası içeren davalarda benzer bir ölçüt kullanmıştır. Bkz. Akkum ve Diğerleri/Türkiye, no. 21894/93, CEDH 2005-II, para. 211.

⁷²Tekin ve Diğerleri/Türkiye, para. 53-56.

⁷³Bu ifade ilk kez İrlanda/Birleşik Krallık davasında kullanılmıştır. İrlanda/Birleşik Krallık, 18.1.1978, Series A. no. 25, para. 162. Ancak ifade yeni kararlarda da tekrar edilmektedir: Örn. Moldovan ve diğerleri/Romanya, Karar no. 2, no. 41138/98 ve 64320/01, 12.7.2005, para. 100; Güveç/Türkiye, no. 70337/01, 20.1.2009, para. 90; Kaprykowski/Polonya, no. 23052/05, 3.2.2009, para. 68.

⁷⁴İrlanda/Birleşik Krallık davasında Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun işkence olarak tanımladığı muameleler daha sonra AİHM tarafından insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele olarak nitelendirilmiştir. İrlanda/Birleşik Krallık, Kom. Raporu, no. 5310/71 ve 5451/72.

⁷⁵Komiteye göre MSHS'nin 7. maddesinde yasaklanan farklı muamele biçimleri arasında keskin bir ayrılığa gitmek anlamıdır. Human Rights Committee, General Comment 20, Article 7 (Forty-fourth session, 1992), Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies, U.N. Doc. HRI/GEN/1/Rev.1 at 30 (1994), para. 4. İnsan Hakları Komitesi bireysel başvurularda da büyük ölçüde muamele türlerini isimlendirmekten kaçınmaktadır. Örnekler için bkz. M.S.Gemalmaz (2002), Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi İnsan Hakları Komitesi Kararlarında Yaşam Hakkı ve İşkence Yasağı, (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları); Association for the Prevention of Torture ve Center for Justice and International Law (2008). Torture in International Law: A guide to jurisprudence, (Cenevre: APT), 8 Rodley, s.472; Ingelse, s. 229

⁷⁶J.S. Bybee, Assistant Attorney General, Memorandum for Alberto R. Gonzales, Counsel to the President, Re: Standards of Conduct for Interrogation under 18 U.S.C. §§ 2340-2340A, 1 August 2002, s. 13.

eşit bir yoğunluğa ulaşmalıdır. Aynı değerlendirmeye göre, ağır ruhsal acının da işkence sayılması için sadece yapıldığı anda ızdırıp vermesi yeterli değildir, muamelelerin post travmatik stres bozukluğu gibi kalıcı psikolojik zarara da yol açması gerekir. Gerçi İKS'nin hazırlık çalışmalarıyla da tamamen çelişen⁷⁷ bu yaklaşım, öğretilerde sert bir şekilde eleştirilmiş⁷⁸, hem İşkenceye Karşı Komite⁷⁹ hem de Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde temyiz aşamasında⁸⁰ reddedilmiştir, ama yine de ölçütün sanıldığı kadar açık olmadığını göstermesi açısından çarpıcıdır.

Bu zorluğu dikkate alan AmelİÖS herhangi bir ağır eza ölçütüne işkence tanımında yer vermemiştir. Öyle ki, bu Sözleşme'ye göre yapılan muamele kişinin manevi veya bedensel acı çekmesine neden olmasa bile bu davranışların mağdurun kişiliğini yok etmek veya fiziksel veya ruhsal yetisini azaltmaya yönelik olması yeterlidir. Kişiye acı vermeksizin iradesini kırmaya yönelik olan yöntemler de bu tanım uyarınca işkence kapsamına girebilmektedir.

İşkenceye Karşı Komite kararları da bu eğilime uygundur. Sırbistan ve Karadağ'a karşı yapılan bir dizi başvuruda Komite, işkence bulgusu için ağır, sistematik ve uzun bir muameleye gerek olmadığını ortaya koymuştur.⁸¹ Bu başvurulardan Danilo Dimitrijevic vakasında, başvurucunun yaklaşık bir saat süreyle kötü muameleye tabi kalması işkence bulgusu için yeterli olmuş, Komite bu durum karşısında ağırlık tartışmasına girmemiştir.⁸² Komite'nin ülke raporlarına yaklaşımı da benzer niteliktedir.⁸³

Görüldüğü gibi, iddia edildiğinin⁸⁴ aksine işkence ve diğer kötü muameleler arasındaki ayrımın dayanağı artık büyük ölçüde derece ve ağırlık farkı değildir. Acı ve ızdırabın yoğunluğu ölçütünün insan hakları hukukunda popülaritesini kaybettiğini söylemek mümkündür.⁸⁵

Ancak ölçütün özellikle AIHS sisteminden tamamen çıktığı tabii ki iddia edilemez. AIHM'nin işkenceye ilişkin özel damga saptaması akılda tutulduğunda, bir toplantıyı dağıtmak veya bir kişiyi gözaltına almak için kullanılan şiddetin ne zaman yeterli ağırlıkta olacağı değerlendirilmelidir. Acı ve ızdırabın yoğunluğu kıstası ilk olarak Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun Yunanistan kararında gündeme gelmiş⁸⁶, bu yaklaşım İşkenceye Karşı Bildiri'nin hazırlanmasında etkili olmuş ve Bildiri'de işkencenin, zalimane, insanlıkdışı veya aşağılayıcı muamele veya cezanın ağır ve kasıtlı

⁷⁷ İKS'nin hazırlık çalışmalarında ağırlığı nitelemek için ABD delegasyonu tarafından önerilen "aşırı" (*extreme*) sıfatı yeterli desteği görmemiş ve Sözleşme'de yer almamıştır. Burgers ve Danelius, s. 45.

⁷⁸H.H. Koh (2006), 'Can the President Be Torturer in Chief?', 81 Indiana Law Journal 1145; J. Alvarez (2006), 'Torturing the Law', 37 Case Western Reserve Journal of International Law 175; J. Paust (2005), 'Executive Plans and Authorizations to Violate International Law Concerning Treatment and Interrogation of Detainees', 43 Columbia Journal of International Law 811; D. Luban (2005), 'Liberalism, Torture, and the Ticking Bomb', 91 Virginia Law Review 1425; Manfred Nowak, "What Practices Constitute Torture?: US and UN Standards", 28 Hum. Rts. Q. 809.

⁷⁹Komite'nin Amerikan hükümetine bu konuda yönelttiği sorular için bkz. List of issues to be considered during the examination of the second periodic report of the USA, CAT/C/USA/Q/2, 8.2.2006.

⁸⁰ABD tarafından getirilen bu öneri Uluslararası Mahkeme önündeki bir sanık tarafından uluslararası örfi hukukun değiştiğinin bir delili olarak sunulmuş ancak Temyiz mahkemesi bu iddiayı reddetmiştir. *Prosecutor v Brdjanin* IT-99-36 2007 (Appeal), para. 246.

⁸¹Jovica Dimitrov/Sırbistan ve Karadağ, Communication No. 171/2000, U.N. Doc. CAT/C/34/D/171/2000 (2005); Dragan Dimitrijevic/Sırbistan ve Karadağ, Communication No. 207/2002, U.N. Doc. CAT/C/33/D/207/2002 (2004).

⁸²Danilo Dimitrijevic/Sırbistan ve Karadağ, Com no. 172/2000, UN Doc. CAT/C/35/D/172/2000 (2005).

⁸³Nowak, s. 824 vd.

⁸⁴Murat Önok (2006), Uluslararası Boyutuyla İşkence Suçu, (Seçkin: Ankara), s. 172. Aslında yazar da bu ölçütün hukuk ilkeleriyle çözülemeyecek bir konu olduğunu kabul etmekte ama hem insan hakları hem de ceza hukuku açısından ayrımcı ölçütün ağırlık olduğunu belirtmektedir. Bkz, aynı yerde s. 399 vd. Gemalmaz, söz konusu ölçütü demode bulmakta, hatta sonuçlarını eleştirmektedir (Örn. Berlinski ve Krnetty vakalarına ilişkin değerlendirme, s. 314-318). Bununla birlikte yazarın görüşünü açıkladığı yakın tarihli bu çalışmasının yine de bu ayrım üzerine kurgulandığı söylenebilir. Bunu AIHM'nin hala bu ölçüte yollama yapmasına bağlamak doğru olacaktır. M. Semih Gemalmaz (2006), Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Işığında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Madde 3/İşkence Yasağı) Analizi, (Ankara: Ankara Barosu), s. 36 ayrıca kitabın bütünü.

⁸⁵Önceki Birleşmiş Milletler İşkence özel raportörü Nigel Rodley (s. 491) ve şimdiki raportör Manfred Nowak'ın bu konudaki açık tutumları bu eğilimin en açık göstergesidir. Nowak, 822.

⁸⁶12 Yearbook of the European Convention on Human Rights (1969) 186.

işlenen bir türü olduğu belirtilmiştir. Bildiri'nin hemen sonrasında AİHM bugün de kısmen devam eden kademeli acı ve ızdırıp ölçütünü İrlanda/Birleşik Krallık kararında kabul etmiştir.⁸⁷ Birleşik Krallık'ın IRA militanlarına uyguladığı ve İKS'nin 1. maddesindeki işkence tanımında yer alan bütün unsurları taşıyan beş tekniğin⁸⁸ işkence değil insanlıkdışı ve aşağılayıcı olduğuna hükmettiği kararında; Sözleşmeyi yapanların bilinçli bir tercihle "işkence" ile "insanlıkdışı ve aşağılayıcı muamele" kavramlarını ayrı ayrı kullandığını saptamış, çok ciddi ve zalimane bir ızdıraba kasıtlı olarak sebep vermeyi işkence olarak tanımlamak suretiyle, işkenceye özel bir damga (leke) vurulmak istediklerini kabul etmiştir.⁸⁹

Bugün bu eğilimin tamamen ortadan kalktığını söylemek mümkün değilse de 80'lerin ortalarından itibaren yoğunluk ölçütünde ciddi bir değişiklik olduğu da yadsınamaz. Bir kere, İKS, İşkenceye Karşı Bildiri'den farklı olarak işkencenin diğer kötü muamele türlerinin ağırlaştırılmış türü olduğu ifadesini terk etmiştir. Her ne kadar, İKS'nin 16. maddesinde yine ayrı bir kategori olarak diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamele ve cezadan bahsediliyor ve bunlar farklı bir hukuki rejime tabi tutuluyor olsa bile⁹⁰, İşkenceye Karşı Bildiri'deki kademelendirmenin kaldırılmış olmasının hiçbir anlamının olmadığı savunulamaz.

AİHM içtihadındaki ilk önemli kırılma için ise 1999 tarihinde verilen Selmouni kararını⁹¹ beklemek gerekmiştir. AİHM'nin ilk işkence bulgusunun 1996 yılında gerçekleştiği⁹² düşünüldüğünde aslında bunun çok da gecikmiş bir karar olmadığı anlaşılacaktır. Selmouni kararında AİHS'nin yaşayan bir belge olma özelliğine vurgu yapan Mahkeme, "Sözleşme çerçevesinde geçmişte "işkence" olarak değil aksine "insanlıkdışı ve aşağılayıcı muamele" olarak sınıflandırılmış davranışların gelecekte başka türlü sınıflandırılabilmesi" belirtmiştir. Mahkemenin anılan cümleyle İrlanda/Birleşik Krallık davasındaki gölgeden kurtulmak istediği de açıktır. Haklı olarak bugün beş teknik için işkence saptaması yapılacağı spekülasyonları da yapılmıştır.⁹³

Selmouni ölçütü kullanılarak işkence saptaması yapılan daha yakın tarihli bir karar ise konusu itibariyle vurgulanmaya değerdir. Bursuc/Romanya davasında⁹⁴, başvurucu kendisine kimlik soran polisler tarafından sert cevap karşısında önce copla darp edildiğini, daha sonra kelepçeli bir şekilde park halinde duran araca alındığını ve burada yarı baygın hale gelinceye kadar dövüldüğünü ve nihayet götürüldüğü karakolda sekiz polis tarafından saldırıya uğradığını ve çeşitli şekillerde dövüldüğünü ifade etmiştir.⁹⁵ Hükümet başvurucunun iddialarını reddetmiş, başvurucunun sarhoş ve saldırgan olduğunu ve bu nedenle araçta kontrol edilmek istendiğini, karakolda da kendi kendine zarar verdiğini ileri sürmüştür.⁹⁶ Selmouni kararındaki yaşayan belge içtihadını tekrarlayan Mahkeme⁹⁷, hükümetin mevcut doktor raporlarını çürütecek veriler ortaya koyamaması sonucunda başvurucunun işkenceye uğradığını kabul etmiştir.

Nihayet Keenan vakasında Mahkeme "belirli bir önlemden kaynaklanan fiziksel ve ruhsal ızdırabın ağırlığı Mahkeme tarafından 3. madde kapsamında karara bağlanan birçok kararda önemli bir ölçüt olmakla birlikte, kişi üzerindeki gerçek etkinin kanıtlanmasının belirleyici etmen olmayabileceği durumlar olabilir"⁹⁸ sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme'nin eğilimi, devamlı tekrar edilmekle

⁸⁷İrlanda/Birleşik Krallık, 18.1.1978, Series A. no. 25, para. 167.

⁸⁸Beş teknik; alıkonunan kişilerin stres pozisyonunda saatlerce ayakta tutulmaları, sorgulama dışında gözlerinin koyu renkli bir bağla bağlı tutulması, gürültüye maruz bırakma, uyutmama, yiyecek ve içeceğin az verilmesinden oluşmaktadır. İrlanda/Birleşik Krallık, para. 96-104.

⁸⁹Aynı yerde, para. 167.

⁹⁰16. madde Sözleşme'nin sadece 10, 11, 12 ve 13. maddelerinin 16. maddede sayılan muameleler için uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

⁹¹Selmouni/Fransa, ECHR 1999-V, para. 101.

⁹²Aksoy/Türkiye, 18.12.1996, RJD 1996-VI, para. 63.

⁹³Rodley, s. 477.

⁹⁴Bursuc/Romanya, no. 42066/98, 12.10.2004.

⁹⁵Aynı yerde, para. 11-14.

⁹⁶Aynı yerde, para. 15-20.

⁹⁷Aynı yerde, para. 90.

birlikte artık dikey ilişki ölçütüne bağlı olmadığını göstermektedir.⁹⁹

Yakın tarihli Menesheva/Rusya vakası, AİHM'nin Nowak'ın çaresizlik ölçütüne¹⁰⁰ yaklaştığını göstermektedir. Anılan vakada, 19 yaşında bir kadın olan başvurucu, polis tarafından zor kullanılarak gözaltına alınmış, hakaret ve tehdit altında kaba dayayağa tabi tutulmuştur. AİHM, başvurucunun yaşını, çok sayıda erkek polis karşısında baskı altına alınan bir kadın olduğunu dikkate alarak durumunun daha hassas olduğunu tespit etmiş ve kendisine yöneltilen kötü muameleyi işkence olarak tanımlamıştır.¹⁰¹

Bu içtihadın sonucunda Mahkeme, resmi alıkoyma mekânları dışında kullanılan fiziksel şiddeti de işkence olarak nitelendirme noktasına gelmiştir. Yukarıda bahsedilen Bursuc gibi, kısmen karakol dışı saptamalar yanında, İlhan/Türkiye davasında tamamen karakol dışında gerçekleşen müdahalenin de işkence olduğuna karar verilmiştir. İlhan, jandarmadan kaçarken yakalanmış, sonrasında tekmelenmiş ve dövülmüş, kafasına en az bir kez G3 kabzasıyla vurulmuş, bu darbeler sonunda beyninde zarar oluşmasına rağmen 36 saat süreyle hekim önüne çıkarılmamıştır. Ağırılık ölçütü yanında, İKS 1. maddedeki amaç unsurunun bilgi alma, cezalandırma veya korkutma tiplerinin de işkencece aranacağını belirten AİHM, İlhan'a yapılan muamelenin işkence olduğuna hükmetmiştir.¹⁰²

Bu söylenenler ışığında, halen yoğunluk ölçütüne atıfta bulunan Mahkeme'nin de eşiği aslında çok aşağıya çektiğini ve artık her türlü polis şiddetinin ve tehdidin bu kapsam içerisinde görülebileceğini söylemek mümkündür. Polisin müdahale ettiği birçok olayda kullanılan kaba dayanın, kemik kırılması ve iç organlarda deformasyona neden olduğu rapor edilmektedir. Bu vakaların tamamı işkence kavramı altında incelenebilecek derecede yoğun acı ve ızdırıp vermektedir. Gözaltına alma sırasında kullanılan şiddetin işkence olarak nitelenebileceğinin tipik örneği İlhan/Türkiye kararıdır.

Mağdurun Çaresizliği ve Davranışın Amacı

Acının yoğunluğunun insan hakları hukukunda marjinalize edilmesiyle işkencenin siyasi rolü arasında doğrudan bir ilişki vardır. Şiddet tekeline elinde tutan devlet, yere ve zamana bağlı olarak artan veya azalan bir şekilde, kontrolü altında bulunan kişilere kötü muamele ederek suçla mücadelesini sürdürmekte, çoğu zaman da bu mücadele sınıfsal ve siyasal bir sindirmeye eşlik etmektedir. İşkence iddialarının kriz dönemlerinde artışının nedeni de budur. Acı ve ızdırabın bir yere kadar kabul edilebilir olması aslında sindirmenin de bir yere kadar kabul edilebilir olduğu anlamına gelmektedir ki bunun mutlak işkence yasağıyla örtüşmesi mümkün değildir. Nitekim hükümetler yaptıkları kötü muamelenin işkence seviyesine gelmediğini söylerken beden üzerindeki hakimiyetlerinin onaylanmasını istemektedirler. İşkence, tehlikenin veya tehdidin önemine göre, zamana ve mekâna göre değişebilir bir kavram değildir. Mutlak yasak demek, kendisi o acıyla hiç karşılaşmamış kişilerin öznel değerlendirmeleriyle belirleyecekleri bir eşik olmaksızın, şiddet tekelinin teslim aldığı insan üzerinde uygulanmaması demektir. Bu nedendir ki, mutlak yasak açısından orantılılık söz konusu olamayacağı gibi, daha az acı vermeyi meşru bir sebeple açıklamak da mümkün değildir. O halde bireyin devletin kontrolünde olduğu andan itibaren artık acı ve ızdırabın yoğunluğundan bahsedilemez, çünkü bunun kabulü o kişi üzerinde uygulanacak şiddeti meşru kılar.

Birleşmiş Milletler İşkence Özel Raportörü Manfred Nowak'ın da belirttiği gibi "İKK'nin 1. ve 16. maddelerinin hazırlık çalışmalarına ilişkin bütünlükçü bir inceleme ve her iki hükmün İşkenceye Karşı Komite uygulaması ışığında sistematik bir yorumu, işkenceyi zalimane, insanlıkdışı ve aşağı-

⁹⁸Keenan/Birleşik Krallık, no. 27229/95, 3.4.2001, para. 113

⁹⁹Evans bunun erken dönem içtihadı için de geçerli olduğunu düşünmektedir. Evans, s. 373.

¹⁰⁰Bkz. aşağıda Mağdurun Çaresizliği ve Davranışın Amacı bölümü.

¹⁰¹Menesheva/Rusya, no. 59261/00, 9.3.2006, para. 61.

¹⁰²İlhan/Türkiye, no. 22277/93, 27.6.2000, para. 86-88.

layıcı muameleden ayıran kesin ölçütün, en iyi olarak çekilen acı veya ızdırabın yoğunluğu değil, davranışın amacı ve mağdurun çaresizliği olarak anlaşılabilceği sonucuna götürmektedir.¹⁰³

Bu tanıma göre devletin kontrolünde olan kişiye İKS'nin 1. maddesinde sayılanlar veya Devletle veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla –uzak dahi olsa- bir bağlantının varlığı¹⁰⁴ nedeniyle kötü davranılıyorsa işkenceden bahsetmek gerekecektir. O halde işkencenin tanımını şu basit bir formülasyona indirgemek mümkündür:

- i. Kişi, kamu görevlisi ya da resmi sıfatla hareket eden bir başka kimse tarafından bizzat yahut bu kimselerin teşviki ya da rızası yahut da bu eylemi onaylaması suretiyle hareket eden kişiler tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılmış, çaresiz kalmışsa,
- ii. dirençsiz bu kişiye yönelik olarak devlet veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla bağlantılı olarak,
- iii. kasten fiziksel veya manevi acı ve ıstırap veren, aşağılayan kişinin iradesini kıran bir eylem veya ihmalde bulunulursa işkence suçu oluşmuş olur.

İşkence ile diğer kötü muamele türleri arasında mutlak bir yatay ilişki kuran Nowak, bu koşulların varlığını işkence için yeterli görmektedir.

Diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muameleler ve orantılılık

İşkence bu şekilde tanımlandığında kademeli kategorilendirme yani dikey ilişkinin reddedildiği ya da çok düşük bir eşikte değerlendirildiği görülecektir. Bu durumda diğer zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamelenin işkenceden bağımsız olarak tanımlanması gerekir. Bu sanıldığı kadar zor değildir.

İşkencenin iki temel özelliğinden biri mağdurun kontrol edilmesi nedeniyle çaresiz olmasıdır. Bu kişinin üzerinde hiçbir şekilde şiddet uygulanamayacağı için kullanılan şiddetin orantılı olması gibi bir sorun da tartışma konusu olamaz. Öte yandan güvenlik güçlerinin güç kullanmak için hukuksal yetkiyle donatıldığı durumlar farklıdır. Örneğin Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun¹⁰⁵ 16. maddesi, sorunlu bir şekilde de olsa¹⁰⁶, polisin hangi durumlarda zor kullanabileceğini açıklamaktadır. Yine, hem kural hem uygulama açısından sorunlu olmakla birlikte 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun¹⁰⁷ 24. maddesinde polisin hangi durumlarda toplantıyı dağıtmak için güç kullanabileceği açıklanmıştır. Görüldüğü gibi, en azından yasal düzlemde bu durumlarda işkenceden farklı olarak güç kullanma açısından mutlak bir yasak yoktur. Ama yine tecrübelerin gösterdiği gibi yetkinin varlığı, yasaya uygun olarak kullanılacağı anlamına gelmez. Nitekim, birçok vakada kullanılan zorun orantısız ve aşırı olduğu rapor edilmiştir. İşte henüz mağdurun bedeninin devlet ajanları tarafından teslim alınmadığı bu durumlarda kullanılan orantısız güç zalimane, insanlıkdışı ya da aşağılayıcı muamelelere vücut verecektir.¹⁰⁸

Zor kullanma yetkisinin aşılması ve/veya orantısız güç kullanma kavramları bir *karşılıklı* içinde barındırır. Bu durumda, karşı taraf bir direnç göstermekte kolluk ise mevzuatın kendisine verdiği yetkiden daha fazla güç kullanarak bu direnci kırmaktadır. Burada çaresizlik söz konusu olma-

¹⁰³Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Manfred Nowak, UN Doc. E/CN.4/2006/6 (23 December 2005), para. 39. Raporörün bu yaklaşımı ayrıntılı bir şekilde tartıştığı makalesi için bkz. Manfred Nowak, 'What Practices Constitute Torture?: US and UN Standards', 28 Hum. Rts. Q. 809, 822; Manfred Nowak (2005), "Challenges to the Absolute Nature of the Prohibition of Torture and Ill-Treatment", 23 Netherlands Quarterly of Human Rights 674, 676 vd.

¹⁰⁴Burgers ve Danelius, s. 119.

¹⁰⁵2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, RG: 14.7.1934, S. 2751.

¹⁰⁶PVSK'da 5681 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler çeşitli kaynaklarda eleştirilmiştir. Örn. Kerem Altıparmak vd. (2007), -"Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda Değişiklik: Durdurma - Kimlik Sorma - Arama - Parmak İzi Alınması - Silah Kullanma", 4 Hukuk ve Adalet, Sayı 11, s. 117-140, İnsan Hakları İzleme Örgütü, s. 19-21.

¹⁰⁷2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, RG: 8.10.1983, S. 18185.

¹⁰⁸Bu yönde değerlendirme için bkz. Nowak, s. 833 vd

diği için işkenceden değil, ama zor kullanma yetkisinin aşılması suçundan söz edilebilir. Ancak bu direncin olmadığı veya kırıldığı durumlarda artık bu kavramlara başvurarak kolluğun eylemi açıklanamaz.¹⁰⁹

Yukarıda¹¹⁰ açıklandığı üzere, bu durum, kişinin kolluk tarafından etkisiz hale getirilmesi ile alıkonulma mekânına gönderilmesi arasında olup bitenlerin, işkence statüsünde değerlendirilemeyeceği anlamına gelmez. Kişinin fiziksel kontrolünün sağlandığı, direncinin kırıldığı andan itibaren kişi üzerindeki eylemin yapıldığı yere bakılmaksızın işkence hükümleri uygulanmaya başlar. Şu hallerde bu durumun gerçekleştiği söylenebilir:

- Direnç olmamasına rağmen güç kullanma: Bu durum tamamen yasal dayanaktan yoksun müdahaleleri içerdiği gibi, uygulaması mümkünken tüm kademeleri aşarak¹¹¹, doğrudan maddi güç kullanılan durumlar açısından da geçerli olabilir.
- Direnç kesin bir şekilde kırıldıktan sonra kullanılan fiziksel veya ruhsal baskı: Başta direnç gösterse bile kolluğun uyguladığı baskıya boyun eğdiği açıkça görülen kişilere uygulanacak muamelelerin de zor kullanma yetkisinin aşılması olarak tanımlanması mümkün değildir.¹¹² Bu durumdaki bir kişiye karakolda kötü muamele yapmakla, yolda, araçta vs. kötü muamelede bulunmak arasında bir fark yoktur.¹¹³
- Direncin kırılacağı müdahale öncesi çok açıkken, yani müdahale edilecek kişiler tamamen kontrol altındayken yine de aşırı güç kullanılması durumu¹¹⁴: Birinci durumdan farklı olarak burada direnç vardır ama bu direncin kolayca aşılabacağı açıkça görülmesine rağmen ağır bir müdahale tercih edilmektedir. Örneğin 30 kişilik bir kolluk gücü barışçıl bir gösteri yapan ve tehlike oluşturduğuna dair hiçbir ibare bulunmayan bir kişiye şiddetle müdahale ettiğinde de bir karşılıklılık olduğundan söz edilemez. Nitekim, AİHM, Matko/Slovenya davasında 10'ü Özel Birim üyesi silahlı 15 güvenlik görevlisinin tek başına başvuruçuyu gözaltına alma sırasında uyguladığı fiziksel gücün 3. madde ihlâli olmadığını hükümetin makul bir şekilde açıklaması gerektiğini belirtmiştir.¹¹⁵

İşkencenin ikinci temel unsuru, eylemi yapan kişinin bu eylemi devlet veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla bağlantılı olarak gerçekleştirmesidir. Burada devletin siyasetini geniş olarak algılamak gerekir. Devlet ve organlarının siyaseti ile ilgili olan sadece ceza kovuşturmasına uğrayanlar olmadığı gibi sadece siyaseten hükümete muhalif olanlar da değildir. Daha genel bir şekilde, devlet/polis tarafından tehdit olarak, tehlike olarak görülenlerdir. Bu siyasi bir grup olabileceği gibi, etnik veya dinsel bir grup, cinsel tercihi nedeniyle hedef haline gelenler, kaçak göçmenler veya

¹⁰⁹İşkence özel raportörü de orantılılık kavramının polis gücüne mukavemet devam ettiği sürece kullanılabileceğini, mukavemet bittikten sonra bu kavrama başvurulamayacağını not etmektedir. Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Manfred Nowak, UN Doc. E/CN.4/2006/6 (23 December 2005), para. 38.

¹¹⁰Bkz. yukarıda örnekler için dn. 70-71 ve ilgili metin.

¹¹¹Örn. Bkz. Rehbock/Slovenya, no. 29462/95, 28.11.2000. Polis Vazife ve Salahiyet Yasası'nın 16. maddesinin 2. fıkrasına göre zor kullanma yetkisinin, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve kademeli olarak kullanılacağını belirtmektedir. Yine aynı maddede zor kullanmadan önce zor kullanılacağı ihtar yapılacağı belirtilmektedir. Şartlar gerektirmediği halde, bu kademeleri aşarak maddi güç kullanılması halinde ağırlığına göre eziyet veya işkence suçunun oluştuğu düşünülebilir. Aynı şekilde bkz. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası, md. 24; Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliği, md. 87.

¹¹²Zülcihan Şahin ve Diğerleri vakasında, elleri kelepçeli şekilde Mahkemeye götürülen başvuruçuların slogan atması ve zafer işareti yapmasını engellemek üzere maddi güç kullanılmış, bu müdahale sonrasında başvuruçularda 10 günlük iş-göremezlik raporu verilmesini gerektirecek düzeyde yaralanmalar meydana gelmiştir. Zülcihan Şahin ve Diğerleri/Türkiye, no. 53147/99, 3.2.2005, para. 49-54.

¹¹³Aynı yönde bkz. Turan Güzeloğlu (2008), Kolluğun Kuvvet ve Silah Kullanma Yetkisi, (Ankara: Seçkin), s. 26: "[g]österide yakalanan şüphelileri etkisiz hale getirdikten sonra karakola götürürken ve karakolda uygulanan güç sonucu yaralanmaları ise işkence suçunu oluşturabilecektir."

¹¹⁴Balçık/Türkiye vakasında, polis toplantı öncesinde toplantıdan haberdar olmuş, önlemlerini almıştır. Göstericilerin kamu barışını bozacak bir davranış içinde olmadıkları da açıktır. AİHM'e göre bu şartlar altında güvenlik güçlerinin kullandığı maddi gücün bir açıklaması yapılamaz. Balçık ve Diğerleri/Türkiye, no. 2502, 29.11.2007, para. 32-33.

¹¹⁵Matko/Slovenya, no. 43393/98, 2.11.2006, para. 102-104. Benzer bir durum için bkz. Karatepe ve Ulaş/Türkiye, para. 32.

sokak çocukları da olabilir.¹¹⁶ Bu unsurun eksikliği aynı eylemi işkence olmaktan çıkarıp diğer kötü muamele türlerinden biri haline getirebilir. Daha önce de açıklandığı gibi burada kullanılan temel ölçüt, ceza muhakemesinde işkenceyi bir araç olarak kullanmaktır. Ama yine yukarıda belirtildiği gibi devletin genel siyasetiyle ilgili bir yıldırma amacı da İKS 1. maddeye uygundur. Örneğin, bir mahkûmun sağlığıyla ihmalkârlık nedeniyle ilgilenilmediğinde bu davranış zalimane veya insanlıkdışı bir davranış olarak değerlendirilirken, belirli bir siyasi grubu yıldırma için özellikle yaşam koşullarını zorlaştıran önlemler alındığında artık işkenceden söz edilebilecektir.

Türk Hukuku Açısından Sonuçlar:

İnsan hakları hukukundan türetilen yukarıdaki açıklamaların Türkiye'deki işkence tartışmalarına ve özellikle bu yazının başında açıklanan zor kullanmada yetki aşımı konusuna bir katkısı olabilir mi? Bu soruya verilecek cevap, Türkiye'de işkence ve cezasızlık sorununun siyasi yönünü dikkate almadan verilemez. Türkiye, yakın tarihlerde işkence karşısında cezasızlığın sistematik hale geldiği bir ülkedir.¹¹⁷ Uluslararası insan hakları makamlarının önüne giden ve iç hukukta muhatap bulamayan davaların büyük çoğunluğu siyasi nitelik taşımaktadır. Bu adi suçlara ilişkin soruşturmalarda kötü muamelelerin hiç kullanılmadığı anlamına gelmemekle birlikte, siyasi niteliği olan vakalarda cezasızlık uygulamasının daha ağır bir şekilde kendini hissettirdiğini göstermektedir. Daha çok Güneydoğu kökenli davalarda görülen bu sistematik cezasızlık sorunu¹¹⁸, ülkenin diğer bölgelerinde siyasi nitelik kazanan davalarda¹¹⁹ da işkence ve kötü muamele iddiaları etkin bir şekilde soruşturulmamaktadır.

Bu nedenle siyasi nitelik taşıyan çok az dava Türkiye'de yüksek yargı organları tarafından İKS 1. madde kapsamında değerlendirilme imkânına sahip olmuştur. Aşağıda yollama yapılan Yargıtay kararları da bu ışıkta okunmalıdır.¹²⁰

Bu genel eğilimin çalışma açısından iki önemli sonucu vardır. Birincisi, teknik ceza hukuku tartışmaları ile cezasızlık politikası arasındaki yakın ilişkidir. Örneğin, bu tartışmalar nedeniyle ilk bakışta işkence olarak nitelenmesi tartışmalı olan davranışlara soruşturma izni verilmemekte, bu iddialar hiçbir zaman gün yüzüne çıkarılamamaktadır. Aynı şekilde, kimi durumlarda da teknik ceza hukuku tartışmaları sorumluların cezalandırılmasının önüne bir engel olarak çıkmaktadır. Bu nedenle, diğer kötü muamele türlerinin işkence olarak nitelendirilmesi ihtimali ve bu eşiğin aşağı çekilmesi, işkencede cezasızlık sorunuyla yakından ilgilidir. Sorun sadece teknik bir hukuk sorunu olarak görülemez, aynı zamanda bir siyasi tercih sorunudur.

İkinci olarak; işkence ile zalimane, insanlıkdışı ve aşağılayıcı eylemler arasında yapısal bir bağ bulunmaktadır. Gerekli unsurların varlığı halinde ikinci grupta tanımlanan davranışlar işkence suçuna dönüşebilirler. Bu şartların gerçekleşip gerçekleşmediği ise ancak etkili bir soruşturma sonucunda ortaya çıkarılabilir. O halde mutlak işkence yasağının uygulanabilmesinin tek yolu, tüm kötü muamele türlerinin uluslararası ölçütlere uygun bir şekilde aynı etkili soruşturma modeline uygun bir şekilde yürütülebilmesidir. Aşağıda açıklandığı gibi mevzuat buna engel değildir.

¹¹⁶Bu vurguyu yapmam konusunda beni uyaran değerli meslektaşım Özkan Ağtaş'a teşekkür ederim.

¹¹⁷Hem BM İşkenceye Karşı Komite hem de Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi, Türkiye'de işkencenin sistematik olarak uygulandığı sonucuna ulaşmıştır. Activities of the Committee against Torture pursuant to article 20 of the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: Turkey. 15/11/93. A/48/44/Add.1. (Inquiry under Article 20); Public Statement on Turkey, CPT/Inf (93) 1 [EN], 15.12. 1992; CPT/Inf (96) 34, 6. 12. 1996.

¹¹⁸AİHM, sistematik tabirini kullanmamakla birlikte, Güneydoğu davalarında güvenlik görevlilerinin ceza kovuşturmasına ilişkin olarak, cezasızlığı olağan hale getiren, belli tipik özelliklere sahip olduğunu (*particular characteristics*) belirtmektedir. Akkoç/Türkiye, No. 22947-8/93, 10.10.2000, para. 88-91; Timurtaş/Türkiye, No. 23531/94, 13.6.2000, para. 85

¹¹⁹Örneğin Kurnaz ve Diğerleri/Türkiye, no. 36672/97, 24.7.2007; Hüseyin Şimşek/Türkiye, no. 68881/01, 20.5.2008.

¹²⁰Elbette kamuoyunda Manisalı gençler davası olarak bilinen dava gibi istisnalar burada zikredilmelidir. YCGK, E. 1999/8-109, K. 1999/164, 15.6.1999.

Eski Türk Ceza Kanunu ve Karma İlişki

İnsan hakları hukukuna ilişkin yaptığımız açıklamalar, işkence suçunun diğer suçlardan ayrılabilmesini mümkün kıldığı gibi zor kullanmada yetki aşımı konusunda da önemli açılımlar sunmaktadır. Burada işkence suçunun niteliği konusunda yürütülen tartışmalara değinilmeyecektir.¹²¹ Ancak bu suçun Türk hukukundaki tanımına bakmak insan hakları hukukunun uygulanması açısından zorunludur.

İşkence ve diğer kötü muamele türleri arasındaki yapısal bağ, tüm kusurlarına rağmen, eski Türk Ceza Kanunu'nun hükümlerine içkindir. Ancak özellikle 1999 yılı değişiklikleri¹²² öncesinde hem kuralın içeriği hem de uygulamanın tercihleri, işkence bulgusuna çok istisnai durumlarda ulaşmayı mümkün kılmıştır. Uygulamada delili söyletmek için yapılan eylem ikrara yönelik olmadığı¹²³, ikrar ettirilmek istenen eylemin cürüm değil kabahat olduğu¹²⁴, kötü muamele edilen kişi hakkında dava açılmadığı için¹²⁵ çok ağır eylemlerde bile işkence suçunun oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eski Ceza Kanunu'nun 1961 değişiklikleri sonrasındaki halinde, karma ilişkiye uygun olarak işkence ile zalimane, insanlıkdışı ve aşağılayıcı eylemler¹²⁶ bir maddede¹²⁷, yetki aşımına ilişkin eylemler ise 245. maddede sayılmıştır. Yani 245. madde ile 243. madde arasında yatay, 243. madde içindeki davranışlar arasında ise dikey bir ilişki öngörülmüştür. Her ne kadar bu farklı davranış tipleri arasında nasıl bir dikey ilişki olduğu maddeden anlaşılmamaktaysa da, Yargıtay'ın bu ayrımı acı ve ızdırabın yoğunluğu ölçütüne göre açıklama çabaları olmuştur.¹²⁸ Bu yönde yapılan kademelendirmenin ne kadar uygun olduğu ise tartışmaya açıktır.¹²⁹

Bununla birlikte yatay ilişki açısından 1999 yılı öncesi ve sonrasını birbirinden ayırmak gerekir. İşkenceye yoğun olarak başvuru yıllarda uygulanan yasanın özgün hali, failin ancak soruşturma ile yetkili kişiler olacağını¹³⁰, mağdurun sadece sanık olabileceğini, manevi unsuru oluşturan

¹²¹Bu konuda genel eserlerin dışında şu çalışmalara bakılabilir: Timur Demirbaş (1992), Türk Ceza Hukukunda İşkence Suçu, (Ankara: Dokuz Eylül Üni. Yayınları); Ayşe Nuhoğlu (1999), "İşkence Yasası ve İşkence Suçu", Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan, (İstanbul: Alfa), s. 527; İlhan Üzülmöz (2005), "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda İşkence ve Eziyet Suçu", Hukuk ve Adalet, Bahar 2005, s. 227; İzzet Özgenç/Cumhuriyet Şahin (2003), "İşkence Suçu" (2003), 4 Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 186

¹²²26.8.1999 gün ve 4449 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yapılan değişiklik.

¹²³Örneğin, Yargıtay 1. Ceza Dairesi cürümü söyletmek için yapılan davranışın 243. madde ancak cürümün delilini söyletmek için yapılan davranışın ise 245. madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay 1. CD, 15.9.1970. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da, doktor raporlarında mağdurların vücutlarında muhtelif bölgelerde hiperemi, ekimoz, sıyrık, şişlik, yanık görüldüğü bir davada, mağdurlara suçlarını ikrar ettirme unsuru kanıtlanmadığı için şüpheden sanığı yararlandırmıştır. YCGK, E. 1993/8-314, K. 1994/11, 31.1.1994.

¹²⁴Kumar oynama suçunun kabahat olması nedeniyle 243. maddenin uygulanamayacağına ilişkin, Yargıtay 8. CD, E. 1995/9314, K. 1995/10352, 29.6.1995.

¹²⁵Yargıtay 8 CD, 19.6.1981, E. 1981/2821, K. 1981/4069.

¹²⁶İşkence dışındaki maddi unsurlar 1961 değişikliğiyle yasaya eklenmiştir. 5.1.1961 tarih ve 235 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, RG: 12.1.1961, S. 10705.

¹²⁷1961 yılı değişikliği öncesinde de Yargıtay'ın ağırlık ölçütünü kullandığı görülmektedir. "İşkence, adi mahiyetteki müessir fiilden, mağdura yaptığı tesir ve verdiği azap ve eziyet itibarıyla farklı ve daha vahim olup, oluşa ve kabule göre sopa ve elle dövmeekten ibaret bulunan ...243 üncü maddedeki suç unsuru mevcut olmadığı gözetilmeden", Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 12.6.1956, 1893/1410. (Akt. M. Semih Gemalmaz (1992), Türkiye Yargısının İşkence Karşısında Tavrı, 14 İnsan Hakları Yılı, 65, 80.

¹²⁸Bu yönde iki önemli örnek için bkz. YCGK, 4.4.1983, E. 1983/8-64, K. 1983/156. "Her müessir fiili bu maddedeki işkenceden saymak mümkün değildir... sağığın müdahili cürümünü söyletmek için, raporunda açıklandığı gibi, bir hafta iş ve gücüne engel teşkil edecek şekilde dövmesi, işkence olarak mütalaa edilemeye bile..) YCGK, 5.10.1987, E. 1987/8-186, K. 1987/423. Bu konuda Ceza Genel Kurulu'nda üye Vural Savaş'ın vahim bir yoğunluk testi önerisi için bkz. YCGK, 17.4.1989, 8-87/143. (Akt. Gemalmaz, Türk Yargısının, s. 101-102.) Yargıtay'a göre darp etme, sakal-bıyık kesme de gayri insani ve haysiyet kırıcıdır. Yargıtay 8. CD, E. 2002/6686, K. 2002/8949, 2.10.2002.

¹²⁹Bu kararların değerlendirilmesi için bkz. Gemalmaz, Türk Yargısının, s. 90-91. Ancak Yargıtay'ın daha yeni tarihli kararlarında ızdırıp eşliğinin de tartışılmadığı görülmektedir. Bkz. Yargıtay 8. CD., E. 2001/9181, K. 2002/7758, 4.7.2002; Yargıtay 4 CD, E. 2002/7765, K. 2002/9770, 29.5.2002. (Parmak uçlarına vurarak üç gün iş göremez duruma getirme) Yine Yargıtay tekme ve yumrukla dayacağı işkence kapsamı içinde değerlendirmiştir. Bkz. Yargıtay 8 CD., E. 2002/10074, K. 2002/12044, 26.12.2002.

¹³⁰Yasanın özgün hali yasak fiillerin "Mahkemeler veya meclisler reis azalarından ve sair hükümet memurlarından biri" tarafından işlenmesinden bahsetmektedir. Bundan yola çıkarak suçun failinin sanığı sorguya çekecek kişi olması gerektiği savunulmuştur. M. Emin Artuk (1990), "Ceza Hukukunda Soruşturmacının Yasadışı Davranışlarının Yaptırımı", 2 Argumentum 1, 3; Nuhoğlu, s. 558.

özel kastın ise “bir kişiye suçunu söyletmek” olacağını öngörmekteydi.¹³¹ Suç maddi unsurunda işkence dışında zalimane veya gayriinsani veya haysiyet kırıcı muamelelerden de bahsedildiği¹³² için dikey ilişki madde içinde kabul edilmişti ve bu nedenle 243. maddeye girecek kadar ağır olmadığı düşünülen eylemlerin 245. maddeden cezalandırılmasının bu nedenle hiçbir anlamı yoktu. Bununla birlikte, uygulamada 243 ve 245. maddeler arasında bir de böyle bir dikey ilişki yaratılarak, yani ızdırabın ağırlığı ölçütü getirilerek, 243. madde uygulanamaz hale getirilmiş ve bu cezasızlık politikasının önemli bir aracına dönüştürülmüştür.

1999 değişiklikleri ile sanık dışında kişilerin mağdur olabilmesi sağlandığı gibi¹³³ özel kast unsuru hem genişletilmiş hem de “diğer herhangi bir sebeple” denerek devlet veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla bağlantılı eylemlerin bu kapsama alınması mümkün kılınmıştır. Sanık konusunda da sınırlandırma kaldırılmıştır:

“Bir kimseye cürümlerini söyletmek, mağdurun, şahsi davacının, davaya katılan kimsenin veya bir tanığın olayları bildirmesini engellemek, şikayet veya ihbarda bulunmasını önlemek için yahut şikayet veya ihbarda bulunması veya tanıklık etmesi sebebiyle veya diğer herhangi bir sebeple işkence eden veya zalimane veya gayriinsani veya haysiyet kırıcı muamelelere başvuran memur veya diğer kamu görevlilerine sekiz yıla kadar ağır hapis ve sürekli veya geçici olarak kamu hizmetlerinden mahrumiyet cezası verilir.”

Özel kastı genişleten davranış tiplerinin hepsi ceza muhakemesine ilişkin olmakla birlikte, suçun artık sadece sorguyla yetkili olanlar tarafından değil tüm memur ve kamu görevlileri tarafından ve “diğer herhangi bir sebeple” işlenebilmesi yatay ilişkinin cezasızlık aracı olarak kullanılmasını büyük ölçüde engelleme imkânını yaratmıştır.¹³⁴ 243 ve 245. maddeler arasında kademelendirme ilişkisinin varolduğunu söylemek 1999 değişikliği sonrasında artık imkânsızdır.

Yeni Türk Ceza Kanunu- Mutlak Yatay İlişki

Yeni Türk Ceza Kanunu’nda işkence suçu oldukça karmaşık bir nitelik kazanmıştır:

“Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

94. madde ağırlık ölçütü yanında özel kast unsurunu da kaldırmıştır. Öyle ki, 94. maddede düzenlenen işkence suçuyla, 86. maddenin 2. fıkrasının (d) bendinde düzenlenen kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle kasten yaralama suçu arasında nasıl bir ayırım olduğu açıklanamaz hale gelmiştir. Bu konuda getirilen tek açıklama Kanun’un gerekçesinde yer alan sistematiklik ölçütüdür. Gerekçeye göre “İşkence teşkil eden fiiller, aslında kasten yaralama, hakaret, tehdit, cinsel taciz niteliği taşıyan fiillerdir. Ancak, bu fiiller, ani olarak değil, sistematik bir şekilde ve belli bir süreç içinde işlenmektedirler. Bir süreç içinde süreklilik arzeder bir tarzda işlenen işkencenin en önemli özelliği, kişinin psikolojisi, ruh sağlığı, algılama ve irade yeteneği üzerindeki tahrip edici etkilerinin olmasıdır. Bu etkilerin uzun bir süre ve hatta hayat boyu devam etmesi, işkencenin bu kapsamda işlenen fiillere nazaran daha ağır ceza yaptırımını altına alınmasını gerektirmiştir.”

¹³¹Yargı kararlarında bu ölçüt kimi zaman daha da ağırlaştırılarak suçunu ikrar etmeye zorlamaya vardırılmıştır. Bu yaklaşıma göre fiilin amacı ikrar değil, delile ulaşmaktır. Bkz. 1. CD. 15.9.1970, E. 69/3576, K. 70/2486.

¹³²Esasen maddi unsuru geliştiren bu kural da 1961 yılı değişikliğiyle yasaya eklenmiştir. Bkz. 235 sayılı Kanun, RG. 12.01.1961, md. 2.

¹³³Belirtmek gerekir ki, bu dönemde Yargıtay da sanık kavramını daha geniş anlamaya ve hakkında dava açılan değil şüpheli bulunan kişi olarak yorumlamaya başlamıştır. YCGK, E. 2002 / 191, K. 2002 / 362, 15.10.2002.

¹³⁴Fail olarak bilinen kişinin oğlunun darp edilmesinde 243. maddenin uygulama alanı bulması, bu değişikliğe örnekler. Yargıtay 8. CD, E. 2002/6686, K. 2002/8949, 2.10.2002.

Bu tanımlama, ağırlık ölçütünü hem de çok daha ölçüsüz bir şekilde işkence tanımı içine sokmaya çalışmaktadır. Öğretide bu ölçütün suçun ayırıcı unsuru olduğunu kabul edenler¹³⁵ bulunmakla birlikte, nereden esinlendiği belli olmayan¹³⁶ bu ölçütü kabule imkân yoktur.¹³⁷ Bir kere yasada öngörülmeleyen bir unsurun bağlayıcı olmayan gerekçeden türetilmesi mümkün değildir. Kaldı ki, yukarıda açıklandığı gibi yasada getirilen tanımın İKS tanımıyla çelişmesi kabul edilemez. İKS hazırlıklarında ise sistematiklik önerisi açıkça reddedilmiştir.¹³⁸ Nihayet, böylesi bir tanımın sigara söndürme, organ kesme, tecavüz gibi sürece yayılmayan davranışları işkence saymamak gibi garip bir sonuca götüreceği haklı olarak belirtilmiştir.¹³⁹ Gerçekten de, Ali ve Ayşe Duran davasının¹⁴⁰ gösterdiği gibi işkencede kaba dayakla 24 saatten kısa bir sürede ölüm gerçekleşmesi mümkündür. Sistematiklik ölçütü bu durumda bile işkence suçunun işlenmediği şeklinde yorumlanma potansiyelini taşımaktadır ve mutlak işkence yasağı karşısında uygulanması mümkün değildir.

Bu nedenle, uluslararası insan hakları hukukundaki gelişmeler işkencenin diğer suçlarla ilgisi açısından çok önemlidir. Yukarıda açıklandığı gibi İKS'nin 1. maddesinin 2. fıkrası İKS'nin daha geniş bir ulusal düzenlemeye engel olmayacağını belirtmekle birlikte, taraf devletlerin yine Sözleşme'nin 4. maddesi uyarınca en azından 1. maddedeki işkence tanımını içeren spesifik bir işkence suçunu düzenleme yükümlülüğü vardır.¹⁴¹ Bir başka deyişle, 94. madde daha fazlasını değilse bile İKS'de kabul edilen işkence suçunu kapsamak zorundadır. Aksinin kabulüyle söz konusu eylemlere kasten yaralama suçunun uygulanması Anayasa'nın 90/son fıkrası nedeniyle hukuka aykırı olur. Bu nedenle sanıldığı gibi yargının bu yönde bir yorum yapması *contra legem* olmaz, tam tersine normlar hiyerarşisinin bir gereğidir. Öyleyse, maddede sözü edilen davranışlar, özgürlüğünden mahrum bırakılmış kişilere sadece ceza muhakemesi sürecinde değil, devlet veya organlarının siyaseti ve çıkarlarıyla bağlantılı olarak uygulandığında sanıklar işkence suçundan yargılanmak zorundadır.

İşkence suçunu siyaseten diğerlerinden ayıran ağırlık, sistematik olma vs. değil, şiddet tekeline ayrıcalığını elinde tutan devletin bunu bir baskı aracına çevirmesidir. Siyasi ve tarihi bir anlamı olan bu davranış, müessir fiilden ayırabilmenin yolu bu anlayıştan geçmektedir. Bu anlayışa uygun bir şekilde kaleme alınmış olan İKS'nin 1. maddesi de bu anlayışı öngörülebilir kılan bir araçtır. Bu nedenle işkence ile diğer suç tipleri arasındaki yatay ilişki sanıldığı kadar karmaşık değildir.

Yeni 94. madde, karma değil yatay bir ilişki kurmuştur. Buna göre maddenin içinde artık farklı kötü muamele türleri sayılmamış, sadece işkenceden bahsedilmiştir.¹⁴² İşkencenin ağırlığı belki cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir ama acının yeterince ağır veya sürekli olmaması davranış işkence kapsamından çıkarmaya gerekçe olamaz.¹⁴³ Ayrıca, 94. madde düzenlemesine göre, Amerikalıların İşkencenin Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ne benzer bir şekilde yapılan muamele kişinin manevi veya bedensel acı çekmesine neden olmasa bile algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine veya aşağılanmasına yol açarsa bu da işkence olarak değerlendirilecektir.

¹³⁵Örneğin, Üzülmaz, s. 228, 235-236; Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu (2008), Türk Ceza Kanunu Yorumu, Cilt 2, (Ankara: Seçkin), s. 1561-1562.

¹³⁶Türk öğretisinde bu yönde başka görüşler de bulunmakla birlikte, bunların da İKS karşısında dayanaksız olduğu açıktır. Bkz. Önok, s. 411, dn. 558.

¹³⁷İşin ilginç yanı yasayı kaleme alanlar, yasanın hazırlanmasından kısa bir süre önce yazdıkları "İşkence Suçu" başlıklı makalelerinde bu suçun ayırıcı özelliğini amaç unsuru olarak açıklamışlardır, ki bu İKS yaklaşımına daha uygundur. Özgenç/Şahin, s. 194.

¹³⁸Burgers ve Danelius, s. 117-118.

¹³⁹Önok, s. 412. Bu görüşü sigara yakma gibi hareketleri ancak sistematik olunca işkence saymak gerektiğine ilişkin Üzülmazla krş., s. 236.

¹⁴⁰Başvurucuların oğlu Bayram Duran, gözaltına alındıktan en fazla 18 saat sonra, polis memurlarının attığı dayak sonucu hayatını kaybetmiştir. Ali ve Ayşe Duran/Türkiye, no. 42942/02, 8.4.2008.

¹⁴¹Bkz. yukarıda 39-43 nolu notlar ve ilgili metin. Bu nedenle ayrı bir işkence suçuna gerek olmadığı yönündeki görüşlerin uluslararası yükümlülüklerle örtüşmesi mümkün değildir.

¹⁴²Gerçi bu değişikliği yapanların ve değişikliği destekleyenlerin gerekçesi bizim sunduğumuz yapısal ilişki değildir. Onlara göre zalimane, gayriinsani veya haysiyet kırıcı muamele kavramları muğlak kavramlardır. Özgenç/Şahin, s. 191; Üzülmaz, s. 234.

¹⁴³Krş., Üzülmaz, s. 240.

Bu açıdan bakıldığında, suçun failinin tanımı açısından yürürlükteki Ceza Kanunu'nun 6. maddesinde yer alan ve "kamu görevlisi"ni "kamusal faaliyetin yürütümüne atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan" kişi tanımını devlet veya organlarının siyaseti ve çıkarlarını yürüten kişi olarak anlamak gerekir. TCK'nın 94. maddesinde işkence suçunun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de "kamu görevlisi gibi cezalandırılır" hükmü kamu görevlisinin teşviki ya da rızası yahut da bu eylemi onaylaması suretiyle doğrudan işkenceyi yapanları da kapsayacaktır. Bu türde hareket eden kişilerin, yatay ilişki gereği özel kişiler için öngörülmüş 96. maddedeki eziyet suçundan sorumlu tutulmaları mümkün değildir.

Bu tanımın dışında kalan eylemlerin kasten yaralama suçu olarak değerlendirilmesi mümkündür. Ancak yukarıda verilen tanım uyarınca bu ancak kişinin kontrol altına alınmadığı durumlarda söz konusu olabilecektir.

Kişinin kontrol altına alınmadığı durumları da ikiye ayırmak mümkündür. İlk durum zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması hâlidir ve 256. maddede düzenlemiştir. Bu durumun gerçekleşmesi halinde özel hüküm niteliğinde olan 256. maddenin uygulanması gerekir. İkinci halde ise kişi yetkisinde olmamasına rağmen kontrolünde olmayan kişiye kötü muamelede bulunabilir, bu durumda ise genel hüküm niteliğindeki yaralama hükmünü uygulamak gerekecektir.¹⁴⁴

Görüldüğü gibi çok kötü kaleme alınmış bulunan Yeni Türk Ceza Kanunu'ndaki işkence ve ilintili suçlar, yatay ilişki hipoteziyle açıklığa kavuşmaktadır. Bu tanımlama karma ilişkiyi de ortadan kaldırmış, acı ve ızdırabın ağırlığını ölçüt olmaktan çıkarmıştır. Muhtemelen bilinçli olmayan bu tercih, insan hakları hukukundaki eğilime çok uygun bir tanımlamanın yapılmasına yol açmıştır. Öte yandan bu tercih uygulamada, temel bir yanlış algılamayı da beraberinde getirmiştir. Tüm şikâyetler, zor kullanma yetkisinin aşılması kapsamında değerlendirilmeye başlanmıştır. Yatay ilişki, uzak ilişki anlamına gelmemektedir. Yapısal olarak birbirine çok yakın olan bu eylemler kolaylıkla bir diğerine dönüşebilir. Bu nedenle işkenceyle bağlantılı tüm suçların işkence suçu için öngörülen soruşturma yöntemine uygun bir şekilde soruşturulması gerekir.

Zor Kullanma Yetkisinin Aşılması Açısından Sonuçlar

İnsan hakları hukukuna ilişkin verilen bilgilerin zor kullanma yetkisinin aşılması açısından sonuçlarını esasa ilişkin olanlar ve usule ilişkin olanlar şeklinde ikiye ayırmak gerekir. Esasa ilişkin etkiler, yukarıda açıklanan şartların gerçekleşmesi halinde işkence suçundan cezalandırma yapmayı gerektirmektedir.

Yazının başında açıklamaya çalıştığımız gibi polisin alıkoyma yerleri dışında kullandığı şiddetin arttığına dair verilere rağmen, bu konuya ilişkin girişimlerden çok az sonuç alınabilmektedir. Yine girişte açıklandığı üzere, bu durum kısmen suçun 256. maddeye göre kovuşturulmasından, bu nedenle izin yoluna başvurulmasından ve işkence soruşturmasında gerekli olan verilerin toplanmamasından kaynaklanmaktadır. Oysa yakalamalarda ve toplantı gösterilere müdahalelerde kullanılan şiddetin kontrolden sonra açık alanda, bir dükkanda, polis aracında vs. yapılma ihtimali vardır.¹⁴⁵ Her ne kadar işkence dışındaki en temel zalimane, insanlıkdışı ve aşağılayıcı eylem türü olan zor kullanmada yetki aşımı 256. maddede düzenlenmişse de yukarıda açıklamaya çalıştığımız yapısal bağ ve ilk bakışta yetki aşımı gibi görünen eylemlerin gerekli şartların varlığı halinde işkence suçuna dönüşebilmesi bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. İlhan/Türkiye kararı, ilk bakışta zor kullanma yetkisinin aşılması gibi gözükken bir vakanın diğer unsurlarla birleşme halinde işkenceye dönüşebileceğinin tipik bir örneğidir.¹⁴⁶

¹⁴⁴Ancak hatırlatalım ki, eski tarihli bir kararda Yargıtay "Cürmün oluşması için fiilin, cebir kuvvetini kullanmayı gerektirir bir durumda işlenmesi ve mağdura karşı bir görevin ifası gerekmez. Yasanın aradığı fiilin cebir kuvvetinin kullanılmasını gerektiren bir halde işlenmesi değil, cebir kuvvetini kullanmaya yetkili olan tarafından icra edilmesidir" ifadelerini kullanmıştır. YCGK, E. 1986/4-223, K. 1986/545, 1.12.1986. Bunun anlamı, görev sırasında ama yetki dışında müessir fiilde de 245. maddenin uygulanması gerektiğidir. Aynı yönde YCGK., E. 1985/247, K. 1985/631, 9.12.1985.

¹⁴⁵Bkz örneğin yukarıda dn 68 ve 70'daki vakalar.

Türk hukukundaki kişi özgürlüğü kavramı da bu yaklaşımı doğrulamaktadır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi'ne göre "Anayasa'nın 19. maddesinde ifadesini bulan kişi özgürlüğü kavramı, kişiye dilediği gibi karar verip hareket edebilme olanağı sağlayan kurumlaşmamış özgürlükler alanını kapsamaktadır."¹⁴⁷ CMK'ye¹⁴⁸ göre de kişi özgürlüğünün kısıtlandığı an yakalama anından itibaren başlar.¹⁴⁹ Bir başka deyişle bir davranışın işkence olarak nitelenmesi için klasik bir alıkoyma mekânında yoğun işkence yöntemleri uygulanarak gerçekleştirilmesine gerek yoktur. Bir kişi açık havada, onlarca güvenlik görevlisinin arasında da özgürlüğünü kaybedebilir ve Nowak'ın kullandığı ifadeyle kendisini çaresiz hissedebilir. Aynı şekilde, alıkoyma mekânında kontrol edileceklerini hatta işkence suçlamasıyla karşılaşılabileceklerini düşünen güvenlik görevli(ler)i kişiyi dışarıda cezalandırmaya karar verebilirler.

Türk Ceza Kanunu'nun 94. maddesine göre, direnç olmamasına rağmen güç kullanılmasında, direnç kesin bir şekilde kırıldıktan sonra fiziksel veya ruhsal baskı kurulmasında ve direncin kırılacağı müdahale öncesi çok açıkken, yani müdahale edilecek kişiler tamamen kontrol altındayken yine de aşırı güç kullanılması durumunda bu dönüşümün gerçekleştiğini söylemek mümkündür.

Yargıtay da, suçun diğer unsurlarla birleştiğinde işkence olarak nitelendirilmesi ihtimali varsa görev konusunun buna göre belirlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Örneğin, Yargıtay, sanığın kendilerini suçlarını söyletirmek için dövdüğünü ileri sürmeleri karşısında eylemin "TCY'nın 243. maddesine girebileceği, yargılama ve kanıtları değerlendirmenin ağır ceza mahkemesinin görevine gireceği gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi yerine yargılamaya devam edilerek aynı Yasanın 245/1.maddesi ile hükümlülüğüne karar verilmesini" hukuka aykırı bulmuştur.¹⁵⁰ Bu içtihat Türk hukuku açısından işkenceye dönüşme olasılığı taşıyan tüm vakaların işkence suçu altında soruşturulması gerektiği tezini güçlendirmektedir.

Şüphesiz, bu anlatım polisin her yakalama yaptığında veya toplumsal olaya müdahale ettiğinde bu şekilde davranacağı anlamına gelmez. Ancak, kolluğun toplumsal olaylara sıklıkla müdahale ettiği ortamlarda, soruşturmanın bu ihtimali de gözeterek yapılması gerekir. Devletin işkenceyi etkili soruşturma yönündeki pozitif (usuli) ödevi bu yönde bir araştırmayı zorunlu kılmaktadır. İKS'nin 12. maddesine göre, Taraf Devletler kendi yetkisi altında bulunan bir ülkede bir işkence fiilinin işlendiğine inanmak için makul sebepler bulunması halinde, yetkili makamlar tarafından derhal ve tarafsız bir soruşturma yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.¹⁵¹ AİHS'nin 3. maddesini ihlâl eden bir davranış, bu davranışa uygun bir cezai yaptırıma tabi kılınmalıdır.¹⁵² Mahkemeye göre bu ödevin yerine getirilmemesi halinde, işkence ve kötü muamele yasağı pratikte etkisiz hale gelecek ve bazı durumlarda kontrollerindeki kişilerin haklarını ihlâl eden Devlet ajanları, fiili bir dokunulmazlıktan faydalanacaklardır.¹⁵³ Türkiye'ye karşı açılan davaların birçoğunda, Sözleşme'nin 3. ve 13. maddelerinde öngörülen tarzda bir inceleme yapılmadığı için usule ilişkin ödevlerin ihlâl edildiği sonucuna da ulaşılmıştır.¹⁵⁴

Uluslararası ölçütlere ve İstanbul Protokolü'ne uygun şekilde yapılacak inceleme, sadece işkence ve kötü muamelenin varlığını değil aynı zamanda olmadığını saptamak açısından da hayati

¹⁴⁶İlhan/Türkiye, no. 22277/93, 27.6.2000, para. 86-88. İşkence iddiasının orantılı güç kullanıldığı gerekçesiyle takipsizlik kararına yol açtığı tipik bir vaka anlatımı için bkz. Erdal (2006), s. 42-43.

¹⁴⁷Anayasa Mahkemesi'nin 26.11.1986 gün ve E. 1985/8, K. 1986/27 K. sayılı kararı

¹⁴⁸5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, RG: 17.12.2004, S. 25673.

¹⁴⁹md. 91 (1).

¹⁵⁰Yargıtay 4. CD., E. 2002 / 9486, K. 2002 / 11397, 19.6.2002; Yargıtay 4. CD., E. 2000/7711, K. 2000/8439, 4.12.2000; Yargıtay 4. CD, E. 2000/3447, K. 2000/3207, 20.4.2000. Daha yeni tarihli kararlar da bu çizgiyi sürdürmektedir. Yargıtay 4. CD, 09.05.2007, 2313-4406.

¹⁵¹Soruşturma ödevi Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin de gereğidir. HRC, General Comment No. 20, "Prohibition of torture, or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment" (1992), UN Doc. HRI/GEN/1/Rev.7, para. 14.

¹⁵²Okkalı/Türkiye, no. 52067/99, 17.10.2006, para. 78.

¹⁵³Assenov ve Diğerleri/Bulgaristan, no. 24760/94, Rep. 1998-VIII, 28.10. 1998, para. 102.

¹⁵⁴Uslu/Türkiye, no. 33168/03, 12.4.2007; Satık ve Diğerleri/Türkiye; Soner ve Diğerleri/Türkiye; Güven ve Diğerleri/Türkiye, no. 68694/01, 12.4.2007.

önemdedir.¹⁵⁵ Her ne kadar özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, özellikle hapisanede, şiddete başvurma ve itaatsizlik yapma ihtimali yüksekse de, bu gibi durumlarda güç kullanılması halinde sorumluluğun tespit edilebilmesi için bağımsız bir gözlemin yapılması çok önemlidir.¹⁵⁶ AİHM önünde incelenen orantısız güç davalarının çoğunda yeterli tıbbi inceleme yapılmaması veya çelişkili raporların bulunması¹⁵⁷ nedeniyle ihlâl sonucuna ulaşmaktadır. Karşılıklı olmayan bu durumlarda, kolluğun davranışının amacı ve mağdurların bulunduğu psikolojik durumun değerlendirilmesi suçun işkence olarak nitelenmesi sonucunu doğurabilecektir. Bu sonuca ulaşırken hukukçular sadece taraf ifadeleri ile yetinemezler. Gerekli bedensel ve ruhsal incelemeyi geciktirmesinin yaptırımları sağlıklı bir sonuca ulaşmak için zorludur.

Hatırlatmak gerekir ki, yakalama sonrasında kişi hükümetin kontrolünde olacağı için, yakalama öncesi sağlıklı olan bir kişinin daha sonrasında sağlığının bozulmasının açıklama ve kanıtlanma yükümlülüğü başvuruca değil devlettir.¹⁵⁸ İspat yükünün devlette olduğu tek durum, kişinin gözaltında olması durumu değildir. Güvenlik güçlerinin kişi üzerinde kontrol kurduğu diğer durumlarda da ispat yükü hükümete düşmektedir.¹⁵⁹ Tekin ve Diğerleri kararında, Mahkeme, aynı ölçütün, köye operasyon düzenleyen jandarma birliği örneğinde olduğu gibi, devletin mutlak kontrolü altında bulunan yerler için de geçerli olduğu sonucuna ulaşmıştır.¹⁶⁰ Hükümet, kişinin kontrolü altında bulunduğu döneme ilişkin makul ve ikna edici bir açıklama getirmek zorundadır.¹⁶¹

Zor kullanma yetkisinin aşılması vakaları, gözaltında işkence vakalarından daha ayrıntılı bir incelemeyi gerektirmektedir. Hükümetin ortaya koyduğu direnç senaryosu ile başvuruca sağlığındaki bozulmayı açıklamaya yeterli değilse devletin soruşturma yükümlülüğü daha da ağırlaşmaktadır.¹⁶² Direnç gösterdiği iddia edilen kişinin çok sayıda ve ağır yaralandığı bir durumda, bu iddiada bulunan güvenlik görevlilerinin ilgilinin silahlı, tehlikeli veya saldırgan olduğunu da ortaya koyması gerekir. Bu nedenle mahkemeler, yaralanmaların ciddiyetini ve meydana geldiği ortamı dikkate almalıdır.¹⁶³ Bunun yanında mukavemet olduğu söylenen durumda, her iki tarafın sağlık durumunun karşılaştırılması gerektiği de açıktır.¹⁶⁴

Hatta önceden planlanmış ve ciddi bir direnç olmaksızın gerçekleştirilen yakalama vakalarında da ortaya çıkan fiziksel yaralanmaların hükümet tarafından açıklanması gerekir. Rehbock/Slovenya davasında AİHM, önceden planlanan, 13 polis memuru tarafından gerçekleştirilen ve ciddi tehdit göstermeyen 3 kişinin yakalanması sırasında başvuruca çenesinin kırılmasında kullanılan

¹⁵⁵Nevruz Koç vakasında, hükümet başvuruca yakalanması sırasında gösterdiği direnç nedeniyle maddi güç kullanıldığını belirtmiş ancak başvuruca giriş muayenesi yapılmamıştır. AİHM, yakalamanın güç kullanılarak yapıldığı durumlarda giriş muayenesinin yapılmasının önemine vurgu yapmıştır. Nevruz Koç/Türkiye, no. 18207/03, 12.6.2007, para. 44. Benzer şekilde bkz. Yavuz/Türkiye, 67137/01, 10.1.2006, para. 40; Soner ve Diğerleri, para. 44.

¹⁵⁶Satık ve Diğerleri, para. 58.

¹⁵⁷Örneğin hükümetin başvuruca vücudunda meydana gelen yaralanmaları yakalama sırasında kullanılan orantılı gücün sonucu olarak gösterdiği Uslu vakasında, Mahkeme daha sonra verilen raporda ortaya çıkan yaralanmaların bu şekilde açıklanamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Uslu/Türkiye, no. 33168/03, 12.4.2007, para. 37.

¹⁵⁸Selmouni/Fransa [BD], no. 25803/94, ECHR 1999-V, para. 87; Aksoy/Türkiye, 18.12. 1996, RJD 1996-VI, para. 62; Tomasi/Fransa, 27.8. 1992, Series A no. 241-A, para. 108-111; Ribitsch/Avusturya, 4.12. 1995, Series A no. 336, para. 34

¹⁵⁹Bursuc/Romanya, no. 42066/98, 12.10.2004, para. 80; Corsacov/Moldova, no. 18944/02, 4.4. 2006, para. 55; Matko/Slovenya, no. 43393/98, 2.11. 2006, para. 99. Ancak Yargıtay'ın bununla çelişen kararları mevcuttur. Yargıtay 4. CD., E. 2002/3624, K. 2002/6273, 15.4.2002.

¹⁶⁰Tekin ve Diğerleri/Türkiye, para. 50. Mahkeme daha önce yaşam hakkı ihlali iddiası içeren davalarda benzer bir ölçüt kullanmıştır. Bkz. Akkum ve Diğerleri/Türkiye, no. 21894/93, CEDH 2005-II, para. 211.

¹⁶¹Salman/Türkiye, no. 21986/93, ECHR 2000-VII, para. 100.

¹⁶²Soner ve Diğerleri davasında Mahkeme, hükümetin direnç karşısında güç kullanma iddiasını değerlendirmiş, bu iddia doğru kabul edilse bile yakalamadan 8 gün sonra verilen adli tıp raporunda belirtilen yaralanmaların ciddi tehdit içermeyen iki kişinin yakalanması sırasında kullanılabilir orantılı bir güçle açıklanamayacağını belirtmiştir. Soner ve Diğerleri, para. 44.

¹⁶³Bkz. örn. R.L. ve M.-J.D./Fransa, no. 44568/98, 19.5.2004, para. 68; Zülcihan Şahin ve Diğerleri/Türkiye, no. 53147/99, 3.2.2005, para. 51; Güzel Şahin ve Diğerleri/Türkiye, no. 68263/01, 21.12.2006, para. 50.

¹⁶⁴Zelilof/Yunanistan, no. 17060/03, 24.5.2007, para. 50

¹⁶⁵Rehbock/Slovenya, no. 29462/95, 28.11.2000, para. 72. Aynı yönde bkz. Soner ve Diğerleri, para. 41.

gücün aşırı olmadığını makul bir şekilde açıklamak zorunda olduğunu belirtmiştir.¹⁶⁵ Mahkeme benzer bir uygulamayı Türkiye'ye karşı yapılan başvurularda da uygulamaktadır.¹⁶⁶

Plan ve Kontrol Sorumluluğu-İcra Sorumluluğu Açısından Sonuçlar

İKS'nin 4. maddesi uyarınca ulusal hukuklarda işkenceye iştirak eden veya katılan kişilerin fiilleri de suç olarak tanımlanmalıdır. Bu tanımlama, üstü kapalı olarak işkenceye onay veren yetkilileri de kapsmalıdır.¹⁶⁷ İşkenceyi gizlemeye ilişkin davranışlar da bu kategoriye dahildir.¹⁶⁸ Öyleyse işkence yasağının amacı da dikkate alınarak iştirak etme veya katılma kavramı geniş bir şekilde anlaşılmalıdır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 161. maddesinin 5. fıkrasında yer alan "adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır" hükmü Anayasa'nın 90. maddesi uyarınca işkence suçu açısından esas alınamaz.¹⁶⁹

Toplumsal olaylara yapılacak müdahaleler, hapisane operasyonları çoğu halde yetkililerin önceden plan yapmasına olanak tanır. Bu bilgi, yapılacak toplantının önceden yasaya uygun olarak bildirilmesi, resmi bildirim olmasa bile toplantının yapılacağına açıklanması ya da istihbarat yoluyla haber alınması şeklinde elde edilebilir.¹⁷⁰ Toplumsal olayla yüz yüze kalan kolluk gücü, büyük ölçüde kendisine verilen bilgi ve komutlara uygun hareket edecektir. Her ne kadar böyle bir durumda dahi, kolluğun suç teşkil eden bir davranışta bulunması mümkün değilse de, önceden yanlış bilgilendirilmiş bulunan bir güvenlik görevlisinin karşılaştığı olayı doğru değerlendirememesini yadırgamamak gerekir. Örneğin barışçıl bir eylem yapan bir grup hakkında çok tehlikeli ve şiddete başvurabilecek bir grupmuş gibi bilgilendirme yapılması halinde, görevdeki kolluğun çok daha gergin olması olasıdır.

Bilindiği gibi AİHM, yaşam hakkına ilişkin başvurularda, ihlâlin bir operasyonunun icra aşamasından kaynaklanabileceği gibi, operasyonun planlama ve kontrol aşamalarından da kaynaklanabileceğini içtihat etmektedir.¹⁷¹ Operasyonlar, öldürücü silah kullanımını ve bu kullanımdan kaynaklanabilecek ölümleri mümkün olduğu ölçüde azaltacak şekilde planlanmalı ve kontrol edilmelidir.¹⁷² Operasyonu icra eden güvenlik güçleri içinde buldukları duruma uygun davranmış olsalar bile, onları zorunlu olmadığı halde öldürücü silah kullanmaya zorlayan unsur operasyonun planlamasıysa yine de devletin sorumluluğu gündeme gelecektir.

Toplumsal olaylara yapılan müdahalelerde de planlama ve kontrol çok farklı açılardan sorumluluğa yol açabilecektir. Örneğin, BM Kanun Adamlarının Zor ve Silah Kullanmalarına dair Temel İlkeler'in¹⁷³ 2. maddesine göre hükümetler güvenlik güçlerine kademeli güç kullanmak üzere farklı tipte silah ve mühimmat sağlamak zorundadırlar. PVSK da kademeli silah kullanılmasını öngörürken bu ilkeyi dikkate almaktadır.

Türk hukuk mevzuatı, kolluk operasyonlarında planlamanın nasıl yapılacağına ilişkin çeşitli hükümler içermektedir. Örneğin 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Yasası'nın 16. maddesinde "[t]oplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç

¹⁶⁶Bkz. örn. Balçık ve Diğerleri/Türkiye, no. 2502, 29.11.2007, para. 31.

¹⁶⁷Conclusions and Recommendations on Azerbaijan, CAT/C/CR/30/1, May 14, 2003, para.5(b).

¹⁶⁸Rodley ve Pollard, s. 123.

¹⁶⁹Üst düzey görevliler hakkında izin verilmediği için 1 Mayıs olaylarıyla ilgili soruşturmayı yürütmek mümkün olmamıştır. Bkz. İnsan Hakları İzleme Örgütü, s. 10.

¹⁷⁰Örn. Balçık ve Diğerleri/Türkiye, no. 2502, 29.11.2007, para. 32.

¹⁷¹McCann ve Diğerleri/Birleşik Krallık, 27.9.1995, Series A no. 324, para. 148-150; Ergi/Türkiye, 28.7.1998, RJD 1998-IV, para. 79; Makaratzis/Yunanistan, no. 50385/99, ECHR 2004-XI, para. 59; Erdoğan ve Diğerleri/Türkiye, no. 19807/92, 25.4.2006, para. 71.

¹⁷²McCann ve Diğerleri, para. 194; Ergi, para. 79; Anık ve Diğerleri/Türkiye, no. 63758/00, 5.6.2007, para. 54.

¹⁷³Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials. 27 Ağustos - 7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da toplanan Suçların Önlenmesi ve Suçluların Islahı üzerine Sekizinci Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilen metnin Osman Doğru tarafından yapılan Türkçe çevirisine <http://aihm.anadolu.edu.tr/> adresinden ulaşılabilir.

ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir” denilmektedir. Benzer şekilde Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin 38. maddesine göre “Toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda; zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gerecin seçimi öncelikle, kuvvetin başındaki komutana aittir. Bu konuda mülki amirin yetkileri saklıdır.” Aynı yönetmeliğin 41. maddesine göre de “Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda gösterilen görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması; İl Jandarma alay, ilçe jandarma bölük, bucak jandarma takım ve jandarma karakol komutanlarına aittir.” Bu durumda aşırı maddi güç kullanılması halinde, bu talimatı veren amirin sorumlu olacağı açıktır.

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nın 24. maddesine göre yasaya uygun olarak başlayan bir toplantıda yasaya aykırı durumlardan birinin vuku bulması halinde mülki amir tarafından görevlendirilen mahallin güvenlik amirlerinden biri “topluluğa Kanuna uyularak dağılmasını, dağılmazlarsa zor kullanacağını ihtar eder.” Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliği'nin 25. maddesine göre de “Dağıtma emri yetkili amir tarafından verilir.” Maddi güç araçlarıyla donatılmış çok sayıda çevik kuvvet elemanının az sayıda ve tehlike arz etmeyen eylemciyi dağıtması yönünde vereceği emir de bir planlama hatası olarak değerlendirilebilir. Yukarıda özetlenen¹⁷⁴ Samüt Karabulut vakası bu tür planlama hatasının tipik bir örneğidir.

Bu özel hükümler dışında, genel olarak da hiyerarşik üstler planlamadan sorumludur. Bir mülki amirin barışçıl bir eyleme “ne pahasına olursa olsun” izin verilmeyeceği yönünde yaptığı açıklama ve önlemler bütünü ölçsüz maddi güç kullanımının nedeni olabilir.

Toplumsal olaylarda planlama kadar kontrol de önemlidir. Hem icranın planlamanın dışına çıkması halinde, hem de planlamanın öngörüldüğü şekilde yürümemesi durumunda orantısız güç kullanma riski gündeme gelebilir. Müdahalenin mülki amirin kontrolü altında yürümesi gerekliliği Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'ndan da anlaşılabilir. Anılan yasanın 24. maddesine göre yasadışı toplantıya dönüşen gösteri hakkındaki gelişmeler “hükümet komiserince tutanaklarla tespit edilerek en kısa zamanda mahallin en büyük mülki amirine tevdi edilir.”

AİHM önünde sonuçlanan kimi vakalar, planlama ve kontrol sorumlularının gereği gibi hareket etmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Gazi ve Ümraniye olaylarına ilişkin yapılan Şimşek ve Diğerleri/Türkiye davasında Mahkeme planlama ve kontrol yükümlülüğünü bir kez daha hatırlatmış ve operasyonu gerçekleştiren polis memurlarının vakum içerisinde hareket etmelerinin kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.¹⁷⁵ AİHM, Gazi ve Ümraniye olaylarında polisin panik ve baskı altında çok geniş bir hareket serbestliğinden yararlandığını ve insiyatif alıp güç kullandığını tespit etmiştir. Mahkemeye göre bunun nedenlerinden biri operasyon sırasında belirli, merkezi bir emir-komuta ilişkisinin olmamasıdır.¹⁷⁶ Olayların bu derece büyüdüğü gören güvenlik güçlerinin göz yaşartıcı bomba, plastik mermi, tazikli su gibi araçları olay yerine ulaştırmamış olması da kontrol ödevi açısından kabul edilemez.¹⁷⁷

Buca cezaevinde yürütülen bir operasyona ilişkin olarak açılan Kurnaz davası da bu açıdan aydınlatıcıdır. AİHM, dava konusu olayda müdahale eden jandarmanın Kurnaz'ın bulunduğu koğuşa ani bir ayaklanma sonucu girmediğini ve bu nedenle hazırlıksız yakalandıklarının varsayılacağına, bu koşullar altında yürütülen operasyonunsa alıkonan kişilere asgari fiziksel zararı verecek şekilde planlanıp yürütülmediğini kaydetmiştir.¹⁷⁸ Örneğin, hapisane yetkililerinin fiziksel müdahalede bulunmadan önce koğuştaki düzeni sağlamak üzere girişimde bulunduğu dair hiçbir veri yoktur.¹⁷⁹ Polisin önceden haberdar olduğu ve göstericilerin kamu barışını bozacak bir davranış

¹⁷⁴Bkz. yukarıda not 34 ve ilgili metin.

¹⁷⁵Şimşek ve Diğerleri/Türkiye, no. 35072/97 ve 37194/97, 26.7.2005, para. 105.

¹⁷⁶Şimşek ve Diğerleri, para. 110.

¹⁷⁷Aynı yerde, para. 111.

¹⁷⁸Kurnaz ve Diğerleri/Türkiye, no. 36672/97, 24.7.2007, para. 55-56.

¹⁷⁹Aynı yerde, para. 56.

içinde bulunmadığı bilinen Balçık/Türkiye vakasında da AİHM'e göre güvenlik güçlerinin kullandığı maddi gücün bir açıklaması yapılamamıştır.¹⁸⁰

Güvenlik güçleri, ilk başta hazırlıksız yakalandıkları bir olayda da¹⁸¹ zamanın geçmesiyle duruma vakıf olup, gerekli önlemleri alabilecek duruma gelebilirler. Bu durumda da hükümet, kullanılan gücün orantılı olduğunu planlama açısından açıklamak durumundadır.¹⁸²

Anlatılanlar ışığında güvenlik güçlerinin müdahalesinin işkence veya zor kullanma yetkisinin aşılması suçlarından birini oluşturduğu iddiasının bulunduğu olaylarda sadece müdahaleyi icra edenlerin değil aynı zamanda plan ve kontrol sorumluluğunu taşıyanları da içerecek bir soruşturma yürütülmesi bir zorunluluktur.

Sonuç

İstatistikler polisin her kesimden insanla sokaklarda çok daha fazla karşılaştığını, ısrarlı şikâyetlere rağmen, çok az güvenlik görevlisinin ceza aldığını, bunlarınsa caydırıcı olmaktan çok uzak olduğu gerçeğini doğrulamaktadır. İşkenceyi, filistin askısı, elektrik, falaka gibi klasik araçlarla karakollar-da yapılan bir faaliyet olarak algılayanlar için bu yeni, hatta göz ardı edilebilir bir sorundur.

İşkencenin gerçek anlamını deşifre edebilenler için ise sokakta atılan kaba dayak rahatlıkla bir dönüşümün ifadesi haline gelebilir. İşkenceyi işkence yapan, kınanmasına neden olan insanların daha çok acı çekmesi, inlemesi değildir. Öyle olsaydı, gerçek kişilerin işlediği tüm vahşi eylemleri bu kategoride değerlendirmek gerekirdi. İşkenceyi daha çok kınanılır kılan siyasi niteliğidir. İşkence, şiddet tekeline elinde tutan devletin kendisine teslim edilmiş bedenlere çıkarları doğrultusunda, insan onuruna aykırı bir şekilde eziyet ettiği için özeldir. Bu teslimiyetin mutlaka resmi alıkonma yerlerinde gerçekleştiği söylenemez.

Resmi alıkonma mekânları dışında şiddet son yılların yükselen olgusudur ve artık işkence kavramı bunları dikkate almadan tartışılmaz. Bugüne kadar işkence konusunda yürütülen, işkencenin tanımını fil testine çeviren ve çoğunlukla cezasızlığı meşrulaştıran teknik ceza hukuku tartışmaları, insan hakları hukukundaki yeni gelişmeler ışığında gözden geçirilmeye ve yeniden kurgulanmaya muhtaçtır. Bu çalışma, bu kurgunun zor kullanma yetkisinin aşımı kapsamında görülen davranışların yapısal ilişki içinde bulunduğu işkence kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini, ulusal ve uluslararası mevzuatın bunu sadece mümkün değil, aynı zamanda zorunlu kıldığını ortaya koymaktadır.

¹⁸⁰Balçık ve Diğerleri/Türkiye, no. 2502, 29.11.2007, para. 32-33.

¹⁸¹Tamamen hazırlıksız yakalanılan bir olayda planlamanın yapılamaması bazı önlemlerin alınmasını zorlaştırabilir. Bkz. örn. Günaydın/Türkiye, no. 27526/95, 13.10.2005, para. 31.

¹⁸²Necdet Bulut/Türkiye, no. 77092, 20.11.2007, para. 25.

EK: 5

Murat Paker, “Engin Çeber Katledildi: İşkence, Yeniden”, *Birikim Dergisi*, Sayı: 235.

Engin Çeber ve dört arkadaşı, 28 Eylül 2008 günü İstanbul Sarıyer’de Yürüyüş dergisi dağıtırken “görevli polis memuruna mukavemet ettikleri” iddiasıyla darp edilerek gözaltına alındı. İstinye Polis Merkezi’nde ve Sarıyer Emniyet Müdürlüğü’nde polisler tarafından ağır bir şekilde dövüldüler.

Çeber dahil, gözaltına alınan beş kişiden dördü “işkence gördüklerini” beyan etmelerine rağmen Sarıyer Cumhuriyet Savcısı’nın talebi ile Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı. Metris Cezaevi’ne gönderilen Çeber ve arkadaşları gardiyanlar ve jandarma erleri tarafından dövülmeye devam ettiler. Karakolda ve cezaevinde maruz kaldığı işkence nedeniyle beyin kanaması geçiren Çeber, 7 Ekim 2008 tarihinde Şişli Etfal Hastanesi’nde öldü. Çeber, gözaltına alındıktan sonra 10 gün içinde katledilmiş oldu. Çeber’in katlinden sonra onunla birlikte gözaltına alınan arkadaşları tahliye edildiler ve yaşadıkları işkenceleri ayrıntılarıyla kamuoyuyla paylaştılar. Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, bu ölüm olayı üzerine özür diledi -ki Türkiye gibi milyonların işkenceden geçtiği ve yüzlercesinin işkenceden öldüğü bir ülkede ilktir- ve sorumlular hakkında soruşturma başlattı. İlk planda 19 resmî görevli açığa alındı. Olayla ilgili olarak ifade veren 19 polis memurunun ifadelerinin “kes-yapıştır” yöntemiyle kopyalandığı ortaya çıktı. Orantılı ve kademeli güç kullandıklarını öne süren polislerden büyük bölümünün beyanlarının birebir aynı olduğu; aynı cümlelerden oluşan ve aynı uzunluktaki ifadelerin büyük bölümünde “korsan gösteri” yerine “karsan gösteri” biçimindeki yanlış yazımın tekrarlandığı ileri sürüldü. Yine süreç içinde Çeber ve arkadaşlarına verilen sağlık raporlarında usulsüzlük ve sahtekarlık yapıldığı ortaya çıktı.¹⁸³

“Engin Çeber ile birlikte gözaltına alınan Cihan Gün ile Aysu Baykal İstanbul Barosu’nda 16 Ekim’de basın toplantısı düzenledi. Toplantıda Cihan Gün, şunları söyledi: ‘Karakola döve döve sokulduk. Daha sonra Sarıyer Asayiş Büro’da parmak izi alınması bahanesiyle dayak yedik. Nezarethanenin önünde yere yatırıp tekme ile vücudumuzun çeşitli yerlerine vuruldu. Kafalarımıza ayakla basıldı. Polisler bizi cezaevine teslim ederken, ‘Bunlar terörist, asker vuruyorlar’ diyerek askerleri kıskırttı. Askerler kafamızda sandalye kırdı ve ıslatarak demir çubuklarla dövdü.’ Aysu Baykal’sa şunları anlattı: ‘Bizi poliste birbirimize kelepçelediler. O da yetmedi, erkek arkadaşlarımızın kemerleri ile bağladılar. Yere yatırdılar. Bir polis üzerimize basarken başka bir polis de aynı Ebu Garip’te olduğu gibi fotoğraf çekti. Facebook’a koyarız dedi.’”¹⁸⁴

“16 Ekim’de düzenlenen basın toplantısında Türk Tabipler Birliği (TTB) Başkanı Gençay Gürsoy, Çeber’in röntgen filmlerini göstererek, ‘Filmler gösteriyor ki, kafaya iz bırakmayan, künt darbeler vurulmuş. Ölüme sebebiyet veren kanamaların oluşması künt maddelerle olmuş. Beze sarılmış sopa gibi’ dedi.”¹⁸⁵

Engin Çeber’in devlet görevlileri tarafından işkenceyle katledilmesi Türkiye basınında geniş yankı buldu. Hemen herkes bu olayı kınadı, sorumluların bulunup yargılanmasını talep etti. Hükümet ve AKP yanlısı çevreler olaya “biz tam işkenceyi bitirmişken birileri görüntü kirliliği yaratıyor” kıvamında yaklaştılar ve olayı münferit olarak nitelediler. Tam da bu zihniyet yüzünden bitirilemiyor Türkiye’de işkence. Bu tabii ki AKP ile sınırlı bir zihniyet değil, genel bir muktedir zihniyetinden söz ediyoruz.

¹⁸³29 Eylül-20 Ekim 2008 arası, özellikle *Radikal*, *Taraf*, *Birgün* gazeteleri

¹⁸⁴*Radikal*, 17 Ekim 2008.

¹⁸⁵*Radikal*, 17 Ekim 2008.

Önce uzunca bir özetini verdiğimiz Çeber'in katliyle sonuçlanan olaya bakalım: Çeber ölmeseydi, bu insanlara yapılan işkencelerden basın ve genel olarak kamuoyunun ne kadar haberi olacaktı, ne kadar ilgisi olacaktı? Bakan yine özür dileyecek miydi? Çeber ölmeseydi, bu gençler tahliye edilecekler miydi? Doktor raporlarındaki usulsüzlükler açığa çıkabilecek miydi? İşkence sanığı görevliler hemen açığa alınabilecek miydi? Madem bu gençler adli açıdan hemen tahliye edilebilir durumdaydılar, neden gözaltına alındılar, neden tutuklandılar? Bu soruların cevaplarını gayet iyi biliyoruz. Çünkü Türkiye'de işkence hiçbir zaman münferit derecesine indirilmedi. İşkence dün de münferit değildi, bugün de değil. İşkenceye dair münferit olan işkencede ölüm vakalarıdır, işkencenin kendisi değil. İşkencenin amaçları arasında mağduru öldürmek yer almaz, aksine yaşaması, ezilerek ve işkencecinin taleplerinin yerine getirerek yaşaması istenir. İşkencede ölüm, bütün dünyada arızı bir durumdur ve işkenceye maruz kalanların çok küçük bir azınlığı işkence sonucu öldürülmüş olur. Bu da demektir ki bir yerde işkence sonucu bir ölüm oluyorsa bunun birkaç yüz ya da birkaç bin kat fazlası (ölmemiş) işkence mağduru söz konusudur. Türkiye'de de durum budur. İşkence ve genel olarak insan hakları ihlallerini arşivleyip raporlayan saygın kuruluşlarımızdan Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)¹⁸⁶ ve İnsan Hakları Derneği (İHD)¹⁸⁷ verilerine baktığımızda durum net bir şekilde görünmektedir. Türkiye'nin karakollarında ve cezaevlerinde her gün yüzlerce Çeber sonu ölümle bitmeyen bir şekilde ve çeşitli derecelerde işkenceye maruz kalmaktadır.

Türkiye'nin işkenceyle imtihanı her zaman zorlu geçti. Yakın tarihimizde, 12 Eylül 1980 askerî darbesiyle birlikte Türkiye dünyanın en işkenceci ülkeleri arasında madalya alabilecek bir konuma gelmişken, uzun yıllar -askerî dönem sonrasındaki hükümet dönemlerine de epeyce uzanacak şekilde- Türkiye devleti ve hükümetleri işkencenin varlığını hep inkar ettiler, meseleyi hep birkaç münferit vakaya indirgemeyi tercih ettiler. 1980-83 askerî cunta döneminde işkence, açık bir devlet politikasıydı. Bu devlet politikasının baş mimarları hala anayasal koruma altında ve Marmaris'te resim yapmaya devam edebiliyorlar. Onlara dokunulamadı. Cunta sonrasında, PKK ile girilen "düşük yoğunluklu savaş" ortamında işkence ve diğer insan hakları ihlalleri yine duruma göre teşvik edilen veya göz yumulan, ama hemen hiç cezalandırılmayan devletli uygulamalardı. Devlet ve hükümetler, yine sağır sultanın duyduğu sistematik işkence iddialarını inkar eder, malum münferit söyleminden medet umarlardı. Gün geldi, mızrak çuvala sığmaz oldu, uluslararası baskı iyice arttı, inkar yetmez oldu ve üstüne üstlük AİHM kapısı açıldı, Türkiye boyuna işkenceden mahkum olmaya başladı. Bunun neticesinde, '90'ların sonlarından itibaren AB üyelik süreci reform paketlerinde gerçekleştirilen kimi adli iyileştirmeler sonucunda -ve tabii PKK ile savaşın ivme kaybetmesinin de etkisiyle- Türkiye'nin işkence sicilinde kısmi bir düzelme görülmeye başlandı. Bu iyi bir şeydi kuşkusuz, yalnız dikkat edelim; bu düzelme trendine rağmen: 1) işkence hâlâ münferit bir seviyeye indirilememişti¹⁸⁸ ve 2) işkencecilerle samimi ve sahici bir yüzleşme yaşanmamıştı. Polis ve asker bu AB reformlarından şikayet ediyor ve ellerinin kollarının bağlandığını söylüyordu. İktidarının ilk birkaç yılında hızlı reformcu bir çizgi izleyen AKP, giderek daha çok ses çıkaran milliyetçi salvo karşısında, reform sürecini durdurup milli güvenlik mülahazalarına daha çok teslim oldukça işkence sicilindeki düzelme trendi son bir iki yılda tersine dönmeye başladı. AKP, milli güvenlik devletinin talepleri doğrultusunda Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu'nu değiştirip, polisin zor kullanma yetki alanını genişletti. Biz de son bir iki yılda, silah çekip insan vuran ya da "görevli memura mukavemet etti" gerekçesiyle insanları ağır bir şekilde döven polisleri daha çok görür olduk. Bunlar kameralara yansıyanlar. Bir de tabii karakollarda, cezaevlerinde kameralara yansımayanlar var. Yine defalarca tanık olduğumuz gibi bu malûm reformlar sonucunda karakollara yerleştirilen kameralar ne zaman bir işkence şikayetini incelemek için gerekse hep 'bozuk' veya 'o sırada çalışmıyor' oldukları söyleniyor!

¹⁸⁶<http://www.tihv.org.tr/>

¹⁸⁷<http://www.tihv.org.tr/>

¹⁸⁸Münferitleşmeye de işkence vaka sayısı olarak azalmaya başlamıştı ve de işkence yöntemleri profilinde iz bırakan yöntemler yerine daha çok iz bırakmayan yöntemler tercih edilir olmuştur.

Özetle diyebiliriz ki, niyetleri ne olursa olsun, işkence gibi kronik ve karmaşık bir meselenin çapını ve derinliğini idrak edemeyen siyasi iktidarların “işkenceye sıfır tolerans” göstermeleri imkansızdır. Çünkü insan hakları ihlalleri içinde işkence, merkez-kaç özelliklerin en önplanda olduğu ihlal tipidir. Düşünce ve ifade özgürlüğü ile ilgili ihlaller birkaç yasa değişikliği ile önlenebilir. Faili meçhul cinayetler gibi ihlaller, derin devlet odaklarının merkezî kararlarla karartılması sonucu bitirilebilir. Ancak işkence, bu pratiğe çeşitli düzeylerde katılan kurum ve görevli sayısının çokluğu, yaygınlığı ve görece özerklikleri nedeniyle bitirilmesi (ya da münferit hale getirilmesi) en çok çaba ve zaman gerektiren ihlal tipidir.¹⁸⁹ İşkenceyle mücadelenin hükümet, polis, asker, cezaevi, yargı, adli tıp, insan hakları kuruluşları ve genel toplum ayakları vardır ve işkenceyle gerçekten mücadele edilmek isteniyorsa bütün bu ayaklarda sistematik, uzun soluklu ve ödünsüz bir uğraş vermek gerekmektedir.

Bir ülkenin polisi, askeri, yargıcı, savcısı, adli tabibi muhalif yurttaşlarını ‘düşman’ ya da ‘sözde vatanndaş’ olarak gördükçe, ne olursa olsun yurttaşlarına hesap vermek zorunda olduğunu hissetmedikçe, yasadışı ve keyfi bir şekilde hak ihlali yaptığında fiilî dokunulmazlıktan yararlanabileceği hayat ve meslek bilgisine de sahipse o ülkede işkencenin bitirilmesi mümkün değildir. Türkiye’de olan da budur. Kısıtlı ve kırılğan reformlar, poliste, askerde, yargıda, adli tıpta aynı kadrolarla yola devam edildiğinde istikrarlı ve kalıcı bir etki yaratmamaktadırlar.

Türkiye, işkencecileriyle yüzleşmeyi hep reddetmiş ya da ipe un serer tarzda ele almıştır. Türkiye’deki işkencecilerin binde biri bile mahkemeye çıkmamıştır. Mahkemeye çıkarılabilen nadir örneklerin bir çoğunda yargı ve adli tıp kurumlarının yurttaşı değil devleti kollayan tutumları nedeniyle bir sonuç alınamamıştır. Sonuç alınan çok daha nadir örneklerde de sadece doğrudan elini kirletenlerle yetinilmiş, en alt düzeydeki işkencecilerden öteye, onları kollayan, teşvik eden, göz yuman ya da doğrudan emir veren üst halkalara hiçbir zaman erişilmemiştir. Mahkum olan nadir işkencecilerin çoğunun cezası da tecil edilmiştir. Basına sansasyonel bir şekilde yansıyan ve işkenceden mahkumiyetle sonuçlanan nadir vakalar, işkence vakalarının bütünü içinde küçük bir yekûn tutan örtülmesi imkansız gibi görünen işkence vakalarının içinde bile küçük bir yekûn tutmaktadır. Engin Çeber vakası da bu sınıftandır. Çeber’in katili birkaç polisin ya da gardiyanın yargılanıp mahkum olması, Türkiye’deki işkencecilerin çok büyük çoğunlukla fiilî dokunulmazlıktan faydalandıkları gerçeğini değiştirmeyecektir. O yüzden Adalet Bakanı Şahin ve bütün AKP Hükümeti, sadece Çeber’in işkenceyle öldürülmesi nedeniyle değil, işkence meselesini genel olarak gerektiği ciddiyet ve ağırlıkta ele almadıkları ve işkenceyi sürekli gerileyen bir trendde tutamadıkları için özür dilemeli ve sorumluluğu üstlenmelidirler. AKP, en iyi ihtimalle, başta Kürt meselesi olmak üzere diğer meselelerde olduğu gibi işkence meselesinde de çok sınırlı reformlarla yetinip, hatta daha yerleşik güç odaklarıyla uzlaşmak adına bu reformlardan bile geri adım atıp, gereken yüzleşmeleri yapmadan, habis bir pragmatizm üzerinden kimi dönüşümler/iyileştirmeler yapabileceğini sanıyor olabilir. Bunun mümkün olmadığını hâlâ öğrenemediyse, muktedirler katında yer tutabilmek için görece kontrollü bir işkence pratiğine ihtiyaç duyduğunu düşünmemiz gerekir.

Bunlara ek olarak, işkencenin Türkiye’de son birkaç yıldır tekrar artış trendine geçmesinde etkili olan iki faktörden daha bahsetmemiz gerekir. Bunlardan ilki, uluslararası siyaset arenasında ABD’nin Ortadoğu’daki hoyratlıklarının önplanda olduğu son dönemde, Batı dünyasının başını çektiği uluslararası etiko-politik çerçevede işkence gibi insan hakları ihlallerine eskisinden daha az önem verildiği ve bunun da işkence pratikleriyle marûf ülkeler üzerindeki uluslararası baskıyı azalttığı gerçeğidir. ‘Uluslararası terör ile savaş’ ikliminin işkencecilerin hanesine yazılan katma değeri bu olmuştur. İkinci faktör, tabii ki, son birkaç yılda PKK ile savaşın şiddetlenmiş oluşudur. İşkence gibi pratikler bu tür savaş ortamlarında çok daha kolayca meşrulaştırılabilmektedir. Nitekim, Türkiye’deki işkence uygulamalarının çok önemli bir kısmı Kürtlere yöneliktir.

¹⁸⁹Lutz, E.L.&Sikkink, K. (2000). “International Human Rights Law and Practice in Latin America. International Organization”, 54:3, *Legalization and World Politics* (Yaz, 2000), s.633-659.

Bu iki faktörün sinerjik etkileşimiyle, toplumsal düzeyde de işkencenin meşruiyeti konusunda eskisine göre oldukça geri bir noktada olduğumuzu teslim etmek gerekir. Bu konuda bir kamuoyu yoklamasının sonuçları oldukça uyarıcıdır: “World Public Opinion-Dünya Kamuoyu-WPO” tarafından 2008’de yapılan bir ankete göre, Türkiye’de kamuoyunun %51’nin, “masum insanların hayatlarının risk altında olduğu olağanüstü durumlarda teröristlere belli oranda işkence yapılabileceğini” düşündüğünü ortaya koymuştur. Bu oran, 2006’da %24’müş. Hem bu artış çok dikkat çekici, hem de Türkiye’nin bu anketin yapıldığı diğer ülkelere göre işkenceyi meşru görme konusunda ne kadar üst sıralarda yer aldığı.¹⁹⁰

Bu çerçeveden bakınca işkenceye karşı mücadelenin daha kapsamlı bir şekilde kendini yenilemesi kaçınılmaz görünüyor:

- İşkencenin neden hiçbir koşul altında yapılmaması gereken, kötü bir şey olduğunu hatırlatan etiko-politik konunun yeniden hegemonik olmasının sağlanması
- Eski/yeni, alt kademe/üst kademe, doğrudan yapan/dolaylı katkıda bulunan gibi ayrımları geçersiz kılacak şekilde işkencecilerin hukuki, politik ve toplumsal düzeylerde fiili dokunulmazlıklarının kaldırılması yönünde ısrarlı faaliyet gösterilmesi
- İşkenceyi önlemenin demokratikleşme yolundaki reformlarla, demokratik mekanizmaların ve zihniyetin derinleşmesiyle olan güçlü bağının sürekli vurgulanması
- Örneğin Kürt meselesinin bugünkü şiddet çıkmazına sürüklenmesinde, 1980-83 döneminde Diyarbakır Cezaevi’ndeki ağır işkencelerin rolünün sorgulanması, bu dönemle yüzleşmenin sağlanması
- Karakolların ve cezaevlerinin devlet-dışı kurumların denetimine açılması yönünde faaliyet gösterilmesi
- Kolluk kuvvetlerinin, çeşitli dönemlerdeki yoğun kadrolaşma hamleleri nedeniyle, ideolojik formasyonlarının işkence yapmaya ya da en azından işkenceye göz yummaya oldukça teşne bir durumda oldukları tesbitinden hareketle, söz konusu kurumlarda ciddi bir kadro temizliği talebinin dillendirilmesi
- Aynı şekilde yargı ve adli tıp kurumlarında işkence ve diğer hak ihlallerini koruyup kollayan kadroların elenmesini sağlayacak disiplin mekanizmalarının geliştirilmesinin talep edilmesi
- İşkenceyi geriletmenin topyekun bir yüzleşme faaliyetinin önemli bir başlığı olduğunun unutulmaması
- AKP iktidarından medet ummak yerine, AKP’nin de işkencenin sürmesine katkıda bulunduğu ve önlemek için gerekenleri yapmadığının farkında olunması.

Türkiye solu, işkence gibi temel bir konuda, olabilecek en geniş koalisyonları oluşturarak yaygın ve uzun vadeli, ısrarlı bir eylemliliği sürdürmek zorundadır.

¹⁹⁰Radikal, 25 Haziran 2008. Haberdan alıntı: “Anketin yapıldığı 19 ülkenin 14’ü ‘işkenceye sıfır tolerans’ dedi... Ankete göre Hindistan’da bu oran yüzde 59, Nijerya’da yüzde 54, Türkiye’de yüzde 51 ve Tayland’da ise yüzde 44. Türkiye’de hiçbir koşul altında işkence yapılmaması gerektiğini düşünenlerin oranının ise yüzde 36 olduğu, bu oranın 2006 yılında yapılan ankette yüzde 62 olduğu belirtildi. Türkiye’de ‘genel olarak işkence uygulanabileceğini düşünenlerin’ oranının ise yüzde 18 olduğu, bu oranın Çin ile birlikte en yüksek oran olduğu da belirtildi. Anket, Türkiye’nin yanı sıra ABD, Meksika, Fransa, İngiltere, Polonya, Rusya, İspanya, Ukrayna, Azerbaycan, Mısır, İran, Filistin toprakları, Nijerya, Çin, Hindistan, Endonezya, Güney Kore ve Tayland’da yapıldı.”

EK: 6**T.C.YARGITAY-Ceza Genel Kurulu**

Esas No : 2007/8-244

Karar No : 2008/92

İtirazname : 179403

Y A R G I T A Y K A R A R I**Kararı veren**

Yargıtay Dairesi : 8. Ceza Dairesi

Mahkemesi : ANKARA 28. Asliye Ceza

Günü : 10.05.2006

Sayısı : 312-356

Davacı : K.H.

Sanıklar : 1- İbrahim Özden Kaboğlu, 2- Baskın Oran

Sanıklar İbrahim Özden Kaboğlu ve Baskın Oran'ın, haklarında **Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak** suçundan açılan kamu davasının 5271 sayılı CYY.nun 223/8 maddesi gereğince düşürülmesine; **halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçunun unsurları oluşmadığından beraatlarına** ilişkin Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesince 10.05.2006 gün ve 312-356 sayı ile verilen kararın, Ankara C.Başsavcısı ve sanıklar müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine, dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 12.07.2007 gün ve 5222-5583 sayı ile;

"1- ...,

2- O Yer Cumhuriyet Başsavcısının her iki suçta, sanıklar müdafinin ise devletin yargı organlarını alenen aşağılama suçuna ilişkin temyizlerine gelince;

a- ...,

Sanıklar lehine teminat getiren izin koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin kesin olarak tespiti açısından, 765 sayılı TCK.nun 160/2 madde ve fıkrası uyarınca Adalet Bakanlığında sanıklara atılı suçun takibi için izin verilip verilmediği hususunu açıkça ifade eden görüş alındıktan sonra, sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının takdir ve tayini gerekirken; Adalet Bakanlığının yukarıda belirtilen yazısının "kovuşturma izni verilmemesi" olarak kabulü suretiyle, kamu davasının CMK.nun 223/8. madde ve fıkrası uyarınca düşürülmesine karar verilmesi,

b- İnsan Haklarının başında yer alan düşünce-ifade özgürlüğü temelde düşüncenin korunmasını amaçlar. "Sınırsız özgürlük" anlayışı felsefi anlamda ileri sürülebilse de; bu görüşün, örgütlü siyasal toplumda geçerliliği bulunmamaktadır. Özgürlük sorumluluğu, gelişigüzel sorumluluk değildir. Dengenin korunması için düzenlemeye gereksinim olup, evrensel ilkeler gözetilerek ve **ulusal takdir alanı** da korunarak sınırlama yapılmalıdır. Bu nedenle de demokratik rejimlerde devlet, takdir alanının sınırları çizilmiş olarak, nesnel ölçü ve nedenlere dayanarak düşünce özgürlüğünü sınırlandırabilir. Kuşkusuz her rejim gibi, demokratik rejimde varlığına yöneltilecek tehlikeler kar-

şısında kendini koruma hakkına sahiptir. Öte yandan “açık ve yakın tehlike” oluşturan, ulusal güvenliği bozan ifadelerin yasaklanması da evrensel kurallardandır.

Gerek ulusal ve gerekse evrensel hukukta düşünce özgürlüğü ile ilgili olarak, “hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi” için ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır. T.C Anayasasının başlangıcının 5. paragrafı, 3. maddesi gibi... Anayasanın 14. maddesinde ise, “Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz” denmiştir.

BM Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin sözleşmenin 19/3 madde ve fıkrası ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 10/2 madde ve fıkrasında da benzer hükümler vardır.

765 sayılı TCK.nun 312. maddesi de sınırlama içeren düzenlemelerden biridir. 4744 sayılı Yasa ile getirilen değişiklik gerekçesinde, Avusturya Ceza Kanununun 283. maddesi, İsviçre Ceza Kanununun 261/bis. 1881, Fransız Basın Kanununun 24/6 madde ve fıkrası, Polonya Ceza Kanununun 256, Alman Ceza Kanununun 130. maddesi ve Danimarka Ceza Kanununun 266/b maddelerindeki benzer hükümler vurgulanarak “sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığına dayanarak, halkı birbirine karşı kamu düzeni için tehlikeli olabilecek bir şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik eden kimse” şeklinde tanımlanmıştır. Bu maddenin düzenlemesinde suçtan **korunan hukuksal değer kamu düzenidir**. Madde gerekçesinde, “soyut tehlikeyi değil, somut tehlikeyi suç haline getirmek, tahrikin somut bir tehlikeye meydan verecek nitelikte olup olmadığına bakmak lazımdır” açıklaması yapılmıştır. 5237 sayılı TCK.nun 216/1. madde ve fıkrasında ise, önceki yasada yeralan “kamu düzeni” kavramı “kamu güvenliği” şeklini almıştır. Kamu güvenliği, kamu düzeninin alt kategorisidir. Kamu düzeni, içeriği itibari ile değişken ve nispi olmasına karşın, yine de değişmeyen bir öz’ü içinde taşır. Bu da toplum hayatında maddi bir karışıklığın olmaması, belli bir düzenliliğin, barışın bulunması ve bu haliyle de kamu huzuru-kamu güvenliği ve kamu sağlığını içermesidir. Toplumda düzensizlik ve karışıklığın bulunmaması ve yaşamın normal, doğal akışı içinde geçtiğini belirtmek için, “kamu düzeni”, kavramı kullanılır. Kamu düzenini bozan eylemlerin ülke yönünden bütünsellik ve devamlılık göstermesi durumunda kamu güvenliği ile karşı karşıya geliriz. Kamu düzeni “toplum hayatının huzur ve güvenlik içinde yürümesini sağlayan düzenin bir bütünüdür.” Başka bir deyişle “kamu düzenine karşı işlenen cürümler kamu huzur ve güvenliğini tehlikeye koyabilen suçlardandır.”

Tehlike suçu kavramının, faile ilişkin tehlikelilik haliyle ilgisi yoktur. Suçun maddi ögesi ile ilgilidir. Ceza Hukuku yalnız insan hareketinden bilfiil doğan sonuçlarla değil doğabilecek sonuçlarla da ilgilenir. Bu noktada tehlike kavramı karşımıza çıkar. Çağdaş hukukta, tehlike olasılıktan başka bir şey değildir, **zarar doğurmaya elverişli tehlike, korunan hukuksal değeri bozabilecek nitelikte bulunduğu takdirde tehlike doğmuş ve buna bağlı olarak da suç oluşmuş bulunacaktır**. Tehlikenin boyutu, yasal çerçevede alınması gereken önlemleri de beraberinde getirir. Kamu düzenine yönelik gerçek bir tehdidin bulunması halinde, tehlike ile orantılı zaman ve mekâna ilişkin koşullar dikkate alınmak zorundadır. Kamu düzeni kavramı da toplumlara ve ülkelere ve onların yapılarına göre değişiklik gösterebilir. Milletlerin sosyal ve psikolojik şartları daima birbirinin aynı değildir. İşte burada devletlerin takdir marjı karşımıza çıkar. Devletler bunun biçimlendirilmesinde toplumsal yapılarının yanında, tarihsel geçmişlerini de gözetmek durumundadırlar. Her toplumun, kamu düzeninin korunması için farklı tedbirleri gerektiren özellikleri ve gerçekleri vardır.

765 sayılı TCK.nun 312/2 madde ve fıkrası “ sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığına dayanarak, halkı birbirine karşı kamu düzeni için tehlikeli olabilecek şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik eden kimseye 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası verilir” şeklinde hüküm taşımaktadır.

Bu madde ve fıkrada tanımlanan **halk** kavramı; Ceza Hukukuna göre ortak duygu, çıkar, ideoloji ve manevi değerlerin bir araya getirdiği veya aynı değerleri paylaşan insanlar grubu olarak kabul edilir.

Sosyal sınıf: toplumun yapısındaki yeri ve özelliği ile varlık kazanmış, aynı toplumsal düzeydeki bireylerin toplamından oluşan grupları kapsadığı öğreti ve içtihatlarda kabul edilmektedir. Kendiliğinden oluşmuş ancak devamlılığı bulunan ve kendi içinde organize olmamış büyük insan kategorileri de genel anlamda sosyal sınıf olarak kabul edilir.

Madde de yazılı **ırk**'dan "genetik bakımdan şartlandırılmış, oldukça sabit olarak kuşaktan kuşağa geçen beden karakterlerinin toplamı" anlaşılır.

"Kutsal varlıklara bağlılık ve inanç" **din**dir. Her din bu dinden olanlar arasında manevi bir birlik meydana getirir. Dinlerde, esaslara uygun; ancak dinin içindeki anlayış ayrılıkları mezhepleri oluşturur.

Toplumsal bilimlerde, türdeşlik ve bütünlük taşıyan, çevresindeki olanlardan seçilmiş tanımlayıcı, ölçütlerle ayırt edilen alan **bölge**dir. Etnik, kültürel ya da dilsel özellikler iklim ya da topografik koşullar, sınavi veya kentsel gelişmişlik-yoğunluk, yönetsel birimler, ekonomik uzmanlaşma bölge tanımında özellik kazanabilir. Öğretide ise "idari veya ekonomik birlik, toprak veya iklim koşullarına göre belirlenen toprak parçası" bölge olarak tanımlanır.

Maddede yer alan **kin** "bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan ve ölç almayı gerektiren şiddetli düşmanlık, garez"; **düşmanlık** ise "husumet besleyen, konuya karşı düşünerek tasarlayarak zarar vermeye, onu mağlup etmeye yönelmiş kin duygusu" olarak tanımlanır.

Tahrik ise, başkalarını harekete geçirebilme imkanını ifade etmektedir. Kişiyi harekete geçirici iradesi üzerinde doğrudan doğruya psikolojik etki yapmaya yarayan bir davranış anlamındadır. Şayet açıklanan düşüncede, söylenen sözlerde (tahrik edici, harekete geçirici) bir özellik bulunuyorsa bu tahrik teşkil eder ve düşünce özgürlüğünün sınırları dışında kalır, **fiilde tahrik edici özellikler saptandıktan sonra ayrıca tehlikenin yakın olması şartı aranmamalıdır**. Bireyleri harekete geçirici, tahrik edici sözler ve düşünceler sadece bu özellikleri nedeniyle toplum hayatı ve düzeni bakımından tehlike teşkil eder.

Tahrik sonucu kamu güvenliğinin tehlikeye düşmesi ya da bozulması gerekmez: Tehlikenin meydana gelebilmesi yeterli sayılır. Tahrikin alenen ya da açıkça yapılması aranmaktadır. Aleniyet 765 sayılı yasanın 153/4 madde ve fıkrasında açıklanmıştır.

Fiil:

- 1- Matbuat vasıtasıyla veya herhangi bir propaganda vasıtasıyla;
- 2- Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda;
- 3- Toplanılan mahal veya içtimaa iştirak edenlerin adedi veya toplantının mevzuu ve gayesi itibarıyla hususi mahiyeti haiz olmayan bir içtimada işlenmiş olursa Ceza Kanununun tatbikinde aleni olarak işlenmiş sayılır.

Yargıtay uygulamasında aleniyet " herkesin veya birçok kimsenin duyup görmesiyle değil, duyup görebilmek mümkün ve muhtemel olan yerlerde fiilin işlenmesi" olarak kabul edilmektedir.

"**Açık ve yakın tehlike**" kavramı hukukumuzda ilk kez Amerikan Hukukunda 4748 sayılı yasa ile 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri yasasına daha sonrada 5237 sayılı TCK.nun 216. maddesine girmiştir. Bu kavramdaki "**açıklık**" tehlikenin kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortada olmasını, "**yakınlık**" ise düşünce açıklamasında kullanılan kelimelerin somut tehlike yani zarar yaratma olasılığına yakın olmasını ifade eder. **Tehlikenin açık ve yakın olup olmadığı mahkemeler tarafından saptanacaktır.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de ifadenin içeriğine, ifadenin açıklanmasındaki özene, yapıldığı bağlama, açıklamayı yapanın toplumdaki konumuna ve amacına, açıklamanın konusuna ya da hedef aldığı kişi veya gruba düşünce açıklamasının potansiyel etkisine, ifadeyi açıklayanın düşüncesini başka kavramlarla dile getirebilmesinin mümkün olup olmadığına, uygulanan yaptırımın oranlılığı ile potansiyel caydırıcı etkisine, yargısal korumanın

etkililiğine, kısıtlanan düşüncede mahkemelerin ortaya koyduğu gerekçelere göre değerlendirme yapmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında:

Sanık Baskın Oran'ın İHDK'nun üyesi ve bu kurulun alt kurullarından olan Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Komisyonunun Başkanı, sanık İbrahim Özden Kaboğlu'nun ise İHDK üyesi ve aynı kurulun suç tarihindeki başkanı olduğu, İHDK'nun 1.10.2004 tarihinde yaptığı toplantıda sanık Baskın Oran tarafından kaleme alınan raporun oylanarak oyçokluğu ile kabul edildiği, ancak yapılan eleştiriler üzerine yine aynı sanık tarafından bir takım değişiklikler yapıldıktan sonra sanık İbrahim Özden Kaboğlu tarafından başbakan yardımcısına verildiği ve bu sanığın 22.10.2004 tarihinde basın toplantısı ve ayrıca kamuoyuna bir de yazılı açıklama yapmak suretiyle raporu kamuoyuna duyurduğu anlaşılmıştır.

Dava konusu raporun bir bütün halinde değerlendirilmesi yapıldığında, uzun bir çalışma süresi sonunda hazırlandığı, düşünülecek, istenilerek, bilinçli olarak yapıldığı ve gelen yoğun eleştiriler sonucunda üç paragrafı çıkartılıp bazı kelimeler ve ifadeler yumuşatılmışsa da önceki rapordaki öz'ün korunduğu anlaşılmaktadır.

Buradaki görüş ve yorumları toplumun her katmanında yankı bulacak, irdelenecek ve insanları kaçınılmaz bir biçimde etkileyecektir. Sanıkların hukuki durumlarının, suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK.nun 312/2, dava tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 5237 sayılı TCK.nun 216/1 madde ve fıkrası kapsamında değerlendirilmesi yapıldığında;

Raporda azınlığın etnik, dilsel ve dinsel olmak üzere üç türlü olduğu, Türkiye'de ise sadece din kıstasının esas alınmış olduğundan sözedilmiştir. Azınlıklar konusu 24 Temmuz 1923 yılında imzalanan ve TBMM'nin yasalarla kabul ettiği Lozan antlaşmasında belirtilmiştir. **Türkiye'deki azınlıklar Müslüman olmayan vatandaşlardır ve Türkiye'de bunun dışında başka bir azınlık yoktur.** Yeni bir azınlık tanımının ve uygulamasının yapılması, yaratılması etnik ve kültürel çeşitliliği olan üniter devlet ve milletin bölünmezliğini tehlikeye düşürecek bir sonuca ulaşacaktır. Türkiye Cumhuriyetinde sosyal sınıf, etnik köken, ırk, dil, din ve bölge ayrımı yapılmaksızın bütün vatandaşlar yasalar önünde eşittir.

Milletin bölünmez bütünlüğü, Anayasanın 1. kısmında yer almaktadır. Millet, devleti oluşturan unsurlardan biridir. Buradaki millet ülkede yaşayan tüm vatandaşların oluşturduğu bir topluluktur. **"Millet sözcüğü alt kimlikleri red anlamına gelir"** demek; kamu düzeni, kamu güvenliği açısından tehlike yaratır. Etnik ve kültürel çeşitliliği barındıran Türkiye'de bu çeşitliliklerden bir veya birkaçı diğerleri aleyhine öne çıkartılır veya daha fazla değer verilirse barışçı toplumsal birliktelik temel değerleri yok olur. Böyle bir farklılık ayrımı yapmak toplumun bir kesimini diğer kesimi aleyhine veya halkı birbirine karşı kamu düzeni, kamu güvenliği için tehlikeli olabilecek şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik suçunu oluşturur.

Raporda, ayrıca Türk Kimliği-Üst Kimlik olarak ırk ve dinle tanımlanmaktadır. **"Yurt dışındaki soydaşlarımız dendiğinde Türk etnik kökenden olanlar kastedilmekte, Müslümanlar-Türk, Gayrimüslümler ise vatandaşdır ve bu durum kendini Türk ırkından saymayan diğer alt kimlikleri yabancılaştırmıştır"** denilmektedir.

Oysa Türkiye Cumhuriyeti üniter bir devlettir. Anayasanın 3. maddesinde "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." ve 66. maddesinde "Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür." hükümleri yer almaktadır. Bunların açılımı devletin milli devlet olduğu ve Türk kelimesinin etnik anlamda kullanılmadığıdır. **Türk milleti kavramı ırk'a, etnik kökene ve dine dayanmamaktadır. Bu Anayasal eksen karşısında; suça konu raporda Türkiye'de alt kimlik-üst kimlik ayrımı yapılmak suretiyle eleştiri ve düşünce özgürlüğü sınırları aşılmış, suçlama niteliği taşıyan ve kamuoyuna açıklanan rapor içeriği ile toplumsal tehlike boyutlarına ulaşmıştır.**

Bu nedenlerle sanıklara atılı suçun yasal unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden mahkumiyetleri yerine yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi" isabetsizliğinden oyçokluğu ile hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

Daire Üyelerinden **H.Y. Aktan** ise; "Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu"nun bir kısmının soruşturma konusu yapıldığı iddianame içeriğinden anlaşılmaktadır. "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçu ile ilgili olarak da iddianamede;

"1- Raporun Türkiye'de azınlık kavramı, tanımı, kültürel haklar başlıklı 2. maddesinde; yapılan azınlık tanımı karşısında Türkiye'nin ciddi sıkıntılara düştüğü ve Lozan Anlaşmasının kimi hükümlerini ihlal ettiği iddiası"

"2- Türkiye'de ilgili mevzuat ve uygulama başlığı altında ileri sürülen milletin bütünlüğü ilkesinin yanlış olduğu iddiası"

"3- Türkiye'deki durumun temelleri başlığı altındaki kuramsal neden başlığı altında alt-üst kimlik ilişkisinde Türklük üst kimliği yerine Türkiyelilik üst kimliğin önerilmesi yönleriyle rapor soruşturma konusu yapılmıştır." denilmektedir.

765 sayılı TCK.nun 312/2 ve 5237 sayılı TCK.nun 216/1. madde-fıkralarında düzenlenen suç **somut tehlike suçudur**. Tehlike suçlarında "yasa koyucu bir tehlike suçu koymak istiyorsa, cezalandıracağı tehlikenin korunan hukuksal yararı zarara uğratabilme iktidarında olmasını, başka bir deyişle; elverişlilik koşulunun varlığını aramalıdır ve ayrıca, hukuksal yarara karşı tehlikeyi önlemek istiyorsa; hukuksal yarara yönelen tehlikenin gerçekleşmesini, suç tipinde açıkça belirtmelidir." (Uğur Alacakaptan: Fikir ve Düşünce Özgürlüğü ve Tehlike Suçları-Çağdaş Batı Hukukunda Bu Konudaki Düşünce ve Uygulamalar" Hukuk Kurultayı C.2, Ankara, 2000 s.20)

5237 sayılı TCK.nun 216. maddesinin 1. fıkrasındaki "kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde" ibaresi de öğretilerdeki görüşe koşut bir düzenlemedir. Madde gerekçesinde de suçun somut tehlike suçu olduğu belirtilmiştir.

Suçun oluşması için "halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhinde kin ve düşmanlığa alenen tahrik" edilmesi yeterli olmayıp, bunun "kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlike" yi ortaya çıkarması şeklinde yapılması gerekmektedir.

Kamu düzeninin toplumlara göre farklılık göstermesine karşın kamu güvenliğinin daha az esnek olması ve bu bağlamda kamu güvenliğinin tehlikeye düşürülmesinden, belirsiz sayıda kimseler ya da eşya bakımından temel bireysel değerlere yönelik zarar tehlikesinin doğmuş olmasının anlaşılması (Öykü Didem Aydın: YTCCK Açısından Salt İfade Suç Tiplerine Eleştirel Bir Bakış, *Hukuki Perspektifler Dergisi*-HPD-Mayıs 2006, s.6, s.129, 136) karşısında halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçunda yasallığa bu yönden de özen gösterilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle kamu güvenliğinin bozulmasının somut olgulara dayalı olarak ortaya çıkması gerekir. (İzzet Özgenç: Türk Ceza Kanunu-GAZİ-Şerhi, Ankara, 2005, 963; Mehmet Emin Artuk/Ahmet Gökçen/A.Caner Yenidünya: Ceza Hukuku-Özel Hükümler, Ankara, 2005, s.407)

Madde gerekçesinde de açıklandığı üzere **kişinin söz ve davranışlarının kamu güvenliğini bozma açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturduğunun saptanması zorunluluğu vardır**. Tam bu noktada da halkın bir kesimi üzerinde tahrike konu eylemlerin işleneceği hususunda endişeyi haklı kılacak bir etkinin bulunması ve bu doğrultuda zarar doğmasa bile hiç olmazsa bir hareketlenmenin meydana gelmesi gerekir. Öte yandan maddedeki "kin ve düşmanlık" ibareleriyle birlikte düşünüldüğünde ancak, "şiddet içeren ya da şiddete çağrı yapan tahrikler" in madde kapsamında değerlendirilebileceği ortaya çıkmaktadır. Nitekim öğretilerde de "işlenen fiil neticesinde çeşitli halk kesimlerinin bir yerlerde toplanması veya bu halk kesimleri arasında bir infialin meydana gelmesi" gerektiği ifade edilmiştir.(Artuk /Gökçen/ Yenidünya s.407) "Polisin basit müdahalesi ile önlenme-

si mümkün olan girişimlerin meydana gelmesi, kamuoyunda ateşli tartışmaların doğması, belirli kesimlerin sert açıklamalarda bulunarak tepki göstermeleri, henüz bir tehlikenin doğmuş olduğunu” göstermeyeceğinden kamu güvenliği de bozulmuş olmaz! (Aydın, s.131)

Düşünce özgürlüğünün demokratik toplumdaki mutlak sınırı “şiddet” tir. Kurulu düzene ve düzenin kabul ettiği “doğrulara” aykırı ifadeler demokratik toplumda korumadan yararlanırlar. Demokratik toplumlarda düşünceyi korumak, kullanılmasına olanak vermek esastır. Düşünce özgürlüğünün ve bu bağlamda eleştiri özgürlüğünün bulunmadığı yerde yaşam, çekilmez hale gelir; “ifade özgürlüğü yoksa, hayat fakirdir.” (Herman Schwartz, Radikal, 23 Mart 2007, s.10) **Öte yandan, bilim adamları, bilim yapar ve üretirler. Bilimde özgürlük asıldır ve eleştiri esastır. Tersine bir düşünce bilimle bir araya gelemez; bilimle birlikte düşünülemez, Bilim adamları, bilimsel- akademik birikimlerini, ulaştıkları sonuçları her zaman ve her yerde açıklayabilirler; bu da bilim adamlığı dürüstlüğünün ve zorunluluğunun gereğidir. Bilim dünyasına karşı, tarihe karşı sorumlu olmak gibi etik değerleri taşımaları nedeniyle bilim üretenlerin düşünce özgürlüğünden en geniş ölçüde yararlanmaları gerekmektedir.**

Davaya konu olan “Rapor” kuşkusuz ki “resmi görüşlere eleştireler getirmektedir. Entelektüel derinliği olduğu da yadsınamaz; katılınmasa da düşündürücüdür. Farklı düşünenlerin – akademik ortam da dahil olmak üzere- daha farklı düşüncelerle, karşı tezlerle karşı çıkmaları doğaldır ve her zaman için bu olanaklıdır.

“Raporu” un 5237 sayılı TCK.nun 216/1. maddesinde yazılı suç ile bir arada düşünül-mesi olanaksızdır. Bireylerin anayasaya uyma yükümlülükleri, zorunlulukları mevcut ise de anayasaya aykırı düşüncelerine ve düşündüklerini açıklamalarına engel bulunmamaktadır. **Özellikle belirtilmelidir ki Raporun hiçbir yerinde şiddete tahrik yoktur” Şiddete tahrik, şiddete çağırının bulunmaması da suçlamayı temelsiz bırakmakta ve hiçbir şekilde ortada suç bulunmadığını göstermektedir. “Rapor” da TCK.nun 216/1. maddesindeki suçu aramak ve kanıtlamak olanaksız ve bu nedenle de suç olmadığını belirtmek hukuksal olarak daha kolaydır. Yasallık ilkesiyle birlikte düşünüldüğünde kamu güvenliğinin bozulmadığı, açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkmadığı açıktır.**

Tanımından hareketle bakıldığında kamu güvenliğinin bozulmadığının anlaşılmasına, aynı söylemli düşünce açıklamalarının yapılagelmesine ve haklı olarak suç sayılmamasına, yargının görevinin yasaları hukuka uygun yorumlaması ve “özgürlük lehine karine” ilkesinin unutulmamasının gerekmesine, kaldı ki “Rapor” içeriğinin ayrıca bu yorumu da gerekli kılmamasına, anayasaya aykırı düşünmenin “toplumsal tehlike” olarak algılanmasının olanaksız ve “Rapor” u, halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan yaptırıma bağlamanın normun sınırlarının özgürlükler aleyhine genişletmek anlamına geleceğine ve bu halde de *suç olanla olmayan arasındaki sınırın, hoş gidenle gitmeyen arasındaki sınıra dayanabileceğine* (Türkan Yalçın Sancar: **Düşünce Özgürlüğü Bir İleri İki Geri, Güncel Hukuk, Sayı.23,2005, s.33**) bunun da “ceza normuna işkence” yapmakla eşdeğer olmasına nazaran mahkemenin yaptığı değerlendirme sonunda beraat kararı vermesinde isabet bulunması karşısında kararın onanması düşüncesiyle çoğunluğun düşüncesine katılmamaktayım.” görüşüyle karşı oy kullanmıştır.

Yargıtay C.Başsavcılığı ise 01.11.2007 gün ve 179403 sayı ile;

“Sanık Baskın Oran’ın üyesi ve basın sözcüsü, sanık İbrahim Özden Kaboğlu’nun ise başkanı olduğu İnsan Hakları Danışma Kurulu bünyesindeki “Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Komisyonu” tarafından hazırlanan “Azınlık Hakları ve Kültürel Hakları Çalışma Grubu” raporunun onaylanarak kabulünden sonra sanık İbrahim Özden Kaboğlu tarafından kamuoyuna duyurulduğu, daha sonra her iki sanık tarafından düzeltme yapılarak Başbakanlığa sunulduğu, raporda yer alan bazı bölümlerde “halkın kin ve düşmanlığa tahrik edildiği” ve bu suretle sanıkların 5237 sayılı TCK.nun 216/1. maddesinde düzenlenen suçu işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

Yapılan yargılama sonucunda yerel mahkemece; Suçun unsurlarının oluşmadığı kabul edilerek sanıkların beraatine karar verilmiştir.

Ankara Cumhuriyet başsavcılığının itirazı üzerine temyiz incelemesini yapan Yüksek Daire “sanıklara yüklenen suçun unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden mahkumiyetleri yerine beraatlerine karar verilmesinin yasaya aykırı olduğu” gerekçesiyle hükmü bozmuştur.

Sanıklara isnad edilen “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçu o tarihte yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK.nun 312/2 ve iddianamenin düzenlendiği tarih itibariyle yürürlüğe girmiş bulunan 5237 sayılı TCK.nun 216/1. maddelerinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

-765 Sayılı TCK. Madde 321/2:

“Sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığına dayanarak, halkı birbirine karşı kamu düzeni için tehlikeli olabilecek şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik eden kimseye bir yıldan 3 yıla kadar hapis cezası verilir”

-5237 Sayılı TCK.madde 216/1:

“Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.”

Her iki madde de suça öngörülen ceza aynı olmakla birlikte suçun tanımı bakımından önemli farklılıklar mevcuttur. Nitekim 5237 sayılı Ceza Kanununda “kamu düzeni” yerine “kamu güvenliği” kriterlerine yer verilmiş ve ayrıca yeni bir unsur olarak da “açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması” koşulu getirilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında somut olaya bakıldığında:

Sanıkların hazırlanmasına katılıp kamuoyuna açıkladıkları Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporunda:

- Azınlığın Tanımının,
- Milletin Bütünlüğü İlkesinin,
- Alt Kimlik-Üst Kimlik Konusunun,

Ele alınıp irdelendiği bölümlerde yer verilen görüş ve önerilerin “halkı kin ve düşmanlığa tahrik edici” nitelikte olduğu ve bu nedenle atılı suçun oluştuğu iddia olunmaktadır.

Konu 765 ve 5237 sayılı Ceza Kanunları açısından ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Rapordaki:

Azınlık kavramının dilsel ve etnik kıstaslar da gözetilerek genişletilmesi gerektiğine, milletin bütünlüğü ilkesinin yanlış olduğuna, Türklük üst kimliği yerine, Türkiyelilik üst kimliği kavramının kabulünün daha doğru olacağına ilişkin değerlendirmeler karşısında, fiilde tahrik edici özelliklerin mevcut olduğu ve bu nedenle 765 sayılı TCK.nun 312/2. maddesinde düzenlenen suçun unsurlarının oluştuğu kabul edilebilir. Ancak; 5237 sayılı TCK.nun 216/1. maddesi açısından bakıldığında aynı sonuca ulaşılması mümkün bulunmamaktadır.

Şöyle ki:

5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki düzenlemeye göre suçun oluşması için “halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesiminin, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik edilmesi” yeterli olmayıp, bunun “kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikeyi” ortaya çıkarması gerekmektedir.

“Kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlike” unsurunun neyi ifade ettiği maddenin gerekçesinde:

-Fıkra metninde; fiilin kamu güvenliğini tehlikeye düşürecek biçimde yapılması arandığı için, suç; soyut tehlike suçu olmaktan çıkarılmış, somut tehlike suçu haline getirilmiştir. Bu suretle, çağdaş hukuktaki soyut tehlike suçlarını azaltma yönündeki eğilim dikkate alınmış, temel hak ve hürriyetlerin kullanım alanı genişletilmiştir. Bu düzenleme sayesinde “kin ve düşmanlık” ibaresinin anlamı da dikkate alındığında sadece “şiddet içeren ya da şiddeti tavsiye eden tahrikler” madde kapsamında değerlendirilebilecektir.

Söz konusu suçun oluşması için, kamu güvenliğinin bozulması tehlikesinin somut olgulara dayalı olarak varlığı gereklidir. Bu tehlike, somut bir tehlikedir. Bu somut tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlerken failin söz ve davranışlarının neden olduğu tehlike neticesinin gerçekleşmesi gerekir. Hakim, kullanılan ifadeler dolayısıyla bu tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğini, dayanak noktalarını göstermek suretiyle belirleyecektir. Bu kapsamda, kişinin söz ve davranışlarının kamu güvenliğini bozma açısından yakın bir tehlike oluşturduğunun tespit edilmesi gerekir. Kişinin söz ve davranışlarının, halkın bir kesimi üzerinde tahrik konusu fiillerin işleneceği hususunda duyulan endişeyi haklı kılacak bir etki oluşturması gerekir. İfade özgürlüğü ile bu tip tehlike suçları arasında “açık ve mevcut tehlike” kriterinin var olması gerekir. Buna göre, yapılan konuşma veya öne sürülen düşünceler toplum açısından açık ve mevcut bir tehlike oluşturduğu takdirde yasaklanabilmekte, keza böyle bir tehlikenin somut olarak, açıkça tespit edilmedikçe söz konusu suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilemez.- Şeklinde açıklanmıştır.

Görüldüğü gibi suç soyut tehlike suçu olmaktan çıkarılıp somut tehlike suçu haline getirilmiştir. Kişinin söz ve davranışlarının kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturması ve bunu da somut olgulara dayalı olarak saptanması zorunludur.

Buna göre; suça konu edilen raporun içeriği ve toplumdaki yansımaları itibariyle “kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlike”nin somut olgulara dayalı olarak varlığından sözedilemeyeceğinden;

Yerel Mahkemenin, suçun unsurlarının oluşmadığı yönündeki kabulünde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.” görüşüyle itiraz yasa yoluna başvurarak Özel Daire kararının 2-b bölümünde yer alan bozma kararının kaldırılmasına, Yerel Mahkemenin sanıklar hakkında, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçundan kurduğu beraat hükmünün onanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

TÜRK MİLLETİ ADINA CEZA GENEL KURULU KARARI

Halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan sanıklar İbrahim Özden Kaboğlu ile Baskın Oran haklarında beraat kararı verilen olayda. Özel Daire çoğunluğu ile Yargıtay C.Başsavcılığı arasında çözümlenmesi gereken hukuki uyuşmazlık, sanıklara yüklenen suçun unsurlarının oluşup oluşmadığının belirlenmesine ilişkindir.

Ön sorun olarak görüşülen konular:

Yargıtay C.Başsavcılığınca itiraz yasa yoluna başvurulmasından sonra, dosyanın Ceza Genel Kurulunca incelenmesi aşamasında sanıklar müdafii 21.11.2007 ve 28.04.2008 günlü dilekçeler ile başvuruda bulunarak bazı taleplerde bulduklarından, bu talepler Yargıtay İç Yönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca ön sorun olarak ele alınmış ve öncelikle değerlendirilmiştir.

Buna göre;

1- Sanıklar müdafii, 21.11.2007 havale tarihli dilekçe ile Ceza Genel Kurulunda işin görüşmelerine katılarak açıklamalarda bulunmak isteminde bulunmuştur.

5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca halen yürürlükte bulunan 1412 sayılı Ceza Yargılamaları Usulü Yasası'nın 318; 2797 sayılı Yargıtay Yasası'nın 7 ve 39 ile Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 12, 22, 25. maddeleri ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun müzakere usullerine ilişkin olarak süreklilik kazanan uygulama gereğince, Ceza Genel Kurulu görüşmelerinin gizli yapılmasının öngörülmüş olması karşısında, istemin kabulüne yasal olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle sanıklar müdafinin bu isteminin reddine karar verilmesi gerekmektedir.

2- Yine sanıklar müdafii, 28.04.2008 havale tarihli dilekçe ile Ceza Genel Kurulunda işin görüşülmesi sırasında tutanak tutularak, görüşmelerden haberdar olabilmeleri bakımından kendilerine tevdiini talep etmiştir.

2797 sayılı Yargıtay Yasası'nın 40 ve 41 ile Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 26/3. maddeleri uyarınca, Ceza Genel Kurulunda yapılan görüşmelerin tutanakla saptanması yasal olarak olanaksızdır. Bu nedenle sanıklar müdafinin bu isteminin de reddine karar verilmelidir.

Bu itibarla sanıklar müdafinin yerinde olmayan istemlerinin oybirliği ile reddine karar verildikten sonra, dosyanın esasının incelenmesine geçilmiştir.

Dosyanın esasına yönelik yapılan incelemede:

1- Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulunun hukuki niteliği ve olayın Özeti:

A) Sanıkların olay tarihlerinde görev yaptıkları Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulunun hukuki niteliğinin incelenmesinde;

Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Yasa Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında 3056 sayılı Yasanın, 12.04.2001 gün ve 4624 sayılı Yasa ile değişik Ek 5. maddesine göre;

"İnsan haklarına ilişkin olarak ilgili Devlet Kuruluşları arasında iletişim sağlamak ve insan haklarını kapsayan Ulusal ve uluslar arası konularda danışma organı olarak görev yapmak üzere, Başbakanın görevlendireceği bir Devlet Bakanına bağlı olarak İnsan Hakları Danışma Kurulu oluşturulması, bu kurulun üyelerinin, kamu kurum ve kuruluşları, meslek kuruluşları, insan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve bu alanda yayınları ve çalışmaları bulunan kişiler arasından seçilecek temsilcilerden oluşturularak bu üyelerin kendi aralarından seçecekleri bir başkan başkanlığında faaliyet göstermesi ve giderlerinin de Başbakanlık bütçesinden sağlanması" öngörülmüş, ayrıca aynı Yasanın geçici 2. maddesinde de; "görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasların belirlenmesi için yönetmelik çıkarılması" hükme bağlanmıştır.

Anılan Yasaya bağlı olarak da 15.08.2001 günlü Resmi Gazetede, **İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik** yayımlanmış, bu yönetmeliğin bazı maddeleri ise 20.02.2003 günlü Resmi Gazetede yayımlanan değişikliklere uğramıştır.

Yönetmeliğin 4. maddesinde hangi kuruluşlardan kaç temsilcinin Kurula üye olarak seçilecekleri belirtilmiş olup, olay tarihinde Kurulun toplam 78 üyesinin bulunduğu, sanıklar İbrahim Özden Kaboğlu ile Baskın Oran'ın, Yönetmeliğin 4/n maddesi gereğince, çalışmalarında insan hakları konularına yer veren on öğretim üyesi arasında yer alarak Kurulda görevlendirildikleri, Kurul Üyelerince yapılan seçim sonucunda İbrahim Özden Kaboğlu'nun, Kurul Başkanlığına seçildiği, Baskın Oran'ın ise, Kurulun Üyesi ve Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubunun sözcüsü olduğu anlaşılmaktadır.

Yönetmeliğin 5. maddesinde Kurulun görevleri 7 bent halinde sayılmış, (b) bendine göre; yürürlükteki mevzuatın ve yasa tasarılarının insan hakları temel ilkeleri, uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesi için uygun gördüğü konularda görüş bildirmek, idari önlemlerin alınmasını tavsiye etmek de bu görevler arasında yer almaktadır.

Yine Yönetmeliğin 6. maddesine göre Kurul; "Şubat, Haziran, Ekim aylarının ilk haftasında olmak üzere yılda üç sefer düzenli olarak toplanır. Toplantı, üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile yapılır

ve kararlar toplantıya katılanların yarısının bir fazlası ile alınır.” Maddenin (k) bendine göre, ise; “Kurul, çalışmalarının gerektirdiği hallerde komisyonlar ve alt komiteler kurabilir.”

Gerek sanıkların savunmalarından gerekse dosya içeriğinden, 13 ayrı çalışma grubu kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu gruplardan bir tanesi de davaya konu raporu hazırlayan, “**Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu**”dur.

B) Olayın gelişim süreci;

Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu, 2003 yılında çalışmaya başlamış ve 14.07.2003 tarihinde raporun ilk hali ortaya çıkmıştır.

2004 yılının Haziran toplantısında, tartışmalar doğrultusunda rapora yeni bir şekil verilmiş ve 1 Ekim tarihinde yapılan toplantıda, Kurul Üyelerinin bazılarının çekinceleri doğrultusunda raporda yer alan bazı ifadelerin değiştirilmesi kararlaştırılarak bu konuda komisyon sözcüsü Bakan Oran’a yetki verilmiş ve değiştirilecek metin beklenmeden rapor oylanarak 7 ret, 2 çekimser oya karşılık 24 kabul oyu ile kabul edilmiştir. Rapor 22 Ekim 2004 tarihinde son halini almış ve aynı gün bu haliyle İnsan Hakları Konusunda Koordinasyon görevini yürüten Başbakan Yardımcısına bir üst yazı ile sunulmuştur.

Kurul Başkanı İbrahim Özden Kaboğlu ve Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu sözcüsü Baskın Oran, **1 Kasım 2004** tarihinde bir basın açıklaması yaparak raporun özetini basın mensuplarına sunmuş, ancak Kurul Üyesi de olan bazı kişilerin sözlü ve eylemli müdahaleleri sonucunda basın açıklaması yarıda kalmış, Kamu-Sen Genel Sekreteri Fahrettin Yokuş basın açıklaması metnini, sanık İbrahim Özden Kaboğlu’nun elinden alarak yırtmıştır.

Daha sonra, Kurul Üyelerinden Mahir Akar ve Fethi Bolayır, basın açıklaması metni ve rapor metninde suç işlendiğinden bahisle suç duyurusunda bulunmuşlar ve sanıklar hakkında soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma sonucunda yargılamaya konu kamu davası açılmış ve yapılan yargılama sonunda sanıklara yüklenen suçun unsurlarının oluşmadığı kabul edilerek beraatlarına karar verilmiştir.

2- Yargılamaya konu metinler:

A) İnsan Hakları Danışma Kurulu Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu tarafından hazırlanan ve 22.10.2004 tarihinde Başbakanlığa sunulan raporun, hukuki uyumsuzluk ile ilgili bölümleri;

Anılan raporun yargılama konusu **suç ile ilgili bölümleri** aynen şu şekildedir:

“1) DÜNYADA AZINLIK KAVRAMI VE TANIMI

“Azınlık” kavramı dünyada 16. yüzyıldan bugüne kullanılmaktadır. Mutlakiyetçi krallık adı verilen yönetim biçimi kurulunca ve yaklaşık aynı zaman dilimi içinde dinsel azınlıklar ortaya çıkınca (Katolik krallıklarda Protestanlar, Protestan krallıklarda Katolikler) bu azınlıkların karşılıklı olarak korunması gerekmiş ve ancak o zaman azınlık kavramı ortaya çıkmıştır. 1789’dan sonra dinsel azınlıkların yanına bir de ulusal azınlık kavramı eklenecektir.

Avrupa devletleri bu azınlıkları korumayı kendi içlerinde hallettikten sonra kendi dışlarına dönmüşler ve Osmanlı imparatorluğu içindeki gayrimüslimleri koruma ve bu sayede de Osmanlı’ya müdahale etme çabalarına girişmişlerdir. Sonuçta Avrupa ülkeleri birbirleriyle çatışmaya başlamışlar, böylece ortaya “Şark Meselesi” (Doğu Sorunu) çıkmıştır.

Bu uluslararası koruma çabaları önce tek taraflı koruma fermanları (ör. 1598 Nant Fermanı) ve ikili antlaşmalar (ör. 1699 Karlofça Antlaşması) biçiminde başlamış, 19. yüzyılda çok taraflı antlaşmalar (ör. 1856 Paris Antlaşması) evresine geçmiş ve nihayet 1920’de Milletler Cemiyeti’nin kurulmasıyla “uluslararası örgüt güvencesinde azınlık koruması” dönemi açılmıştır. Dünya şu anda da bu ev-

rededir ve uluslararası azınlık koruma mekanizması Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, AGİT gibi kuruluşların şemsiyesi altında yürütmektedir.

2) TÜRKİYE'DE AZINLIK KAVRAMI, TANIMI, KÜLTÜREL HAKLAR

Milletler Cemiyeti döneminden bu yana azınlık kavramının ölçütü üçlüdür: **etnik, dilsel, dinsel** azınlıklar. Bununla birlikte, Türkiye 1923 Lozan'da bunların üçünü de kabul etmemiş ve yalnızca gayrimüslim yurttaşların azınlık olduğunu ve dolayısıyla uluslararası azınlık korumasından yararlanabileceğini kabul ettirmiştir.

Bununla birlikte, aradan yaklaşık seksen yıl geçmiş olduğu ve bu arada dünyadaki azınlık kavramı, tanımı ve hakları büyük gelişme gösterdiği için Türkiye ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır. Üstelik, 1990'dan sonra azınlık hakları hem mekan hem de nitelik olarak daha da genişlemiş ve güçlenmiştir.

Bu sıkıntılar yalnızca Lozan'ın sınırlı tanımından kaynaklanmamaktadır. Türkiye, imzaladığı uluslararası sözleşmelere getirdiği bir tür rezervle (çekince, ihtirazi kayıt) daha da dar bir kalıp ileri sürmektedir. Bu "Yorum Beyanı"na göre, Türkiye, Lozan'ın yanı sıra 1982 Anayasasının kısıtlamalarını da uluslararası ortamda ileri sürmekte, katıldığı sözleşmelerde getirilen hakların Lozan'da kabul edilenler dışındakilere de getirilmesi ve 1982 Anayasası tarafından yasaklanan haklardan olması halinde uygulanmayacağını bildirmektedir.

Türkiye'nin bu konudaki sıkıntılarını iki noktada özetleyebiliriz:

1) Türkiye'nin bu sınırlayıcı tutumu, dünyadaki eğilimlere gitgide ters düşmektedir. BM İnsan Hakları Komitesinin 1990'lardaki yorumundan sonra eğilim, bir ülkede azınlık olup olmadığını o ülkeye sormamak ve eğer "*etnik, dilsel, dinsel bakımdan farklılık gösteren ve bu farklılığı kimliğinin ayrılmaz parçası sayan*" gruplar varsa, o devlette azınlık bulunduğunu kabul etmek yönündedir. Fakat, bunlara azınlık statüsü tanıyıp tanımamak tamamen ulus-devletin yetki alanına girer.

Burada hemen belirtelim ki Avrupa Birliği'nin, Türkiye'den, farklı kültürel gruplara azınlık statüsü ve hakları tanınması yolunda bir talebi kesinlikle yoktur. Yalnızca, kültürel bakımdan farklı bütün yurttaşlara eşit muamele yapılmasını istemektedir. Bu nokta çok iyi anlaşılmalı zorundadır.

2) Türkiye Lozan'ı da gerektiği gibi uygulamamaktadır ve dolayısıyla Türkiye'nin bu kurucu antlaşmasının kimi hükümlerini dahi ihlal etmektedir.

Bir kere, gayrimüslimlere getirilmiş olan haklar tam olarak uygulanmamaktadır. Hem bu haklar yalnızca üç büyük azınlığa (Ermeni, Musevi, Rum) tanınmakta ve diğer gayrimüslimlere (ör. Süryaniler için madde 40'daki eğitim hakkı) tanınmamaktadır, hem de Lozan Kesim III'ün bu gayrimüslimler dışındakilere uluslararası koruma olmaksızın getirdiği haklar devlet tarafından görmezden gelinmektedir.

Birinci duruma örnek olarak, basında "1936 Beyannamesi" olarak ünlenen uygulama, ikinci duruma ise **Lozan'ın 39/4** maddesi gösterilebilir. Bu madde, "bütün TC yurttaşları"na, "*dilediği dili ticarete, açık ve kapalı toplantılarda, her türlü basın ve yayın araçlarında kullanma*" hakkı getirmektedir. Yani bu kullanımın tek istisnası, resmi dairelerdir. Bu konuda, örneğin radyo ve TV'lerde kimse istediği dilde yayın yapamadığı için 03 Ağustos 2002'de Üçüncü Uyum Paketi çıkartılmış, ama o da uygulanmadığı için bir de 30 Temmuz 2003'te Yedinci Paket çıkartılması gerekmiştir. Kasım 2003 sonunda RTÜK bu konuda bir yönetmelik hazırlamıştır. Burada da zaman ve mekan kısıtlamaları getirilmiştir.

Oysa, örneğin Lozan 39/4 uygulansa, örneğin Kürtçe yayın konusunun getirdiği ve Türkiye'yi boşu boşuna meşgul eden sıkıntılı tartışmalar kendiliğinden sona erecektir. Böyle bir durum, Türkiye'nin dört açıdan çok işine yarayacaktır:

1) Türkiye'nin, çok yakın bir gelecekte, zaten bir yararını görmediği "Yorum Beyanı"ndan vazgeçmek zorunda kalacağı kesindir. Bunu AB zoruyla değil, kendi iradesiyle yapması ulusal egemenlik kavramı açısından çok önemlidir ve bu da kendi kurucu antlaşması Lozan'ın hükümlerini uygulamasıyla olacaktır.

2) Bir gün, kaçınılmaz olarak, herkes her dilde yayın yapabilecektir. Buna geçişte yeni ve tartışmalı yasalar çıkarmakla uğraşmak yerine, Lozan'ın zaten en az anayasa değerinde olan hükümlerinin uygulandığı gerekçesini ileri sürmek devlet için büyük kolaylık sağlayacaktır.

3) Türkiye'de uluslararası koruma altında azınlık yaratmamak açısından, bütün yurttaşlara mümkün olduğu kadar geniş özgürlükler verilmesi gerektiği açıktır ve bu madde "tüm TC yurttaşları"ndan söz etmektedir.

4) Türkiye'de devletin kendi insanına daha insanca muamele yapmasının, ülkede "birlik ve beraberlik" açısından çok yararlı olacağına kuşku yoktur. Çünkü "zorunlu yurttaş"lardan oluşan bir ülke zayıf bir ülkedir, insanları mutlu ederek onları "gönüllü yurttaş"lar haline getirmek bizzat devleti kuvvetlendirecektir. Devletin en az çekineceği vatandaş, hakkını verdiği vatandaşır.

3) TÜRKİYE'DE İLGİLİ MEVZUAT VE UYGULAMA

Türkiye'de azınlıkları ve dolayısıyla kültürel hakları ilgilendiren mevzuat, ülkedeki azınlık kavramı ve haklarından daha kısıtlayıcı durumdadır.

Bunun temel kaynağı, Anayasa'nın 3/1 maddesidir: "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir".

Devletin ülkesiyle bölünmez bütünlüğü son derece doğal ve tüm dünyada tartışmasız kabul edilen bir husustur. Fakat "milletin bölünmez bütünlüğü" kavramı, bizlere doğal gibi gelivermekle birlikte, bir Batılıya son derece terstir. Çünkü bu terimi kullanmak milletin tek parça (monolitik) olduğunu söylemektir ki, milleti oluşturan çeşitli alt-kimliklerin inkarı anlamına gelir ve dolayısıyla demokrasinin özüne karşıdır. Bu "yabancı" oluş durumu uluslararası insan hakları alanında şöyle somutlaşmaktadır: Hakların sınırlandırılmasında kullanılan ölçütlerde "milli güvenlik" ve "toprak bütünlüğü" vardır ama, "milletin bütünlüğü" yoktur. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM) kendi önüne getirilen davalarda, "ülkede azınlıklar" bulunduğunu ileri sürme'nin engellenemeyeceğini belirterek ihlal kararı vermektedir.

Diğer yandan, "[Türkiye Devletinin] Dili Türkçedir" ibaresini anlamak hepten imkansızdır, çünkü devletin dili olmaz. Resmi dili olur ve o ülkedeki yurttaşlar devletle ilişkilerinde bu resmi dili kullanmanın yanı sıra, ülkede çeşitli diller konuşurlar ve bu dillerde yayın yaparlar. Nitekim, 1961 Anayasasındaki ifade: "Resmi dil Türkçedir" biçimindedir (md.3).

Anayasa'nın ve yasaların sayısız maddesinde tekrarlanan "devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bütünlüğü" ilkesi, "azınlık yaratmak" adı altında kültürel alt-kimlikleri reddeder biçimde yorumlanınca, Türkiye'deki mevzuat, "alt-kimliklerin tanınması" halinde bu bütünlüğün bozulmak istendiğini varsaymaya ve dolayısıyla bunu yapanları "bölücülük/yıkıcılık"la suçlamaya yönelik bir mevzuat olmaktadır. Terörle Mücadele Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu, Dernekler Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu gibi önemli yasalarda "**etnik ve dilsel farklılıklara dayanan azınlıkların var olduğunu ileri sürmek yoluyla azınlık yaratmak**" şiddetle cezalandırılmaktadır.

Anayasa böyle olunca, kimi yasa ve yönetmeliklerde, "Türk" teriminin Atatürk tarafından algılanmış biçimine hiç de benzemeyen hükümler getirilebilmektedir. Örneğin 28 Aralık 1988'de çıkartılan ve 1991'e kadar uygulanan "Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği", hangi kategorilerin sabotaj yapabileceklerini sıralarken, gayrimüslim TC vatandaşlarını da "Memleket içindeki yerli yabancılar (Türk tebaalı) ve yabancı ırktan olanlar" diyerek bu kategoriye katmıştır. "Yabancılar tarafından açılmış özel okullar"a "Türk müdür başyardımcısı" atanmasına ilişkin olan 625 sayılı

Özel Öğretim Kurumları Kanununun 24/1 maddesi, Türk yurttaşı olan azınlıkların okullarına da uygulanmaktadır. Üstelik, md.24/1 bu başyardımcının "Türk asıllı ve TC uyruklu" olacağını söylemektedir ve bu hüküm halen yürürlüktedir.

1940'lara kadar gayrimüslim yurttaşların "ecanip" (yabancılar) defterine kaydedilmiş olması, 1942 Varlık Vergisinin yasa da bulunmayan bir "G" (gayrimüslim) cetveli uygulayarak bu yurttaşlardan Müslümanlara oranla çok daha fazla vergi almış bulunması, 1950'lere kadar askeri okullara ve hatta sivil kurumlara kabul edilmenin "TC tebaasından ve Türk ırkından olmak" şartına bağlı kılınması, bütün bunlar yalnızca geçmişte kalmış olaylar değildir. Bugün de TSK, Dışişleri, Emniyet, MİT başta olmak üzere, üniversiteler dışında gayrimüslim memura rastlanmaz. Bu örnekler "Türk" teriminin ırk ve hatta din bağlamındaki kullanımını yansıttıkları için, 21. Yüzyıl eşliğinde Türkiye'yi uluslararası planda layık olduğu yere ulaştırmaktan ciddi biçimde alıkoyan ve içte de ulusal birliği zedeleyen uygulamalardır.

.....

5) TÜRKİYE'DEKİ DURUMUN TEMELLERİ

İncelediğimiz bu azınlıklar konusunun Türkiye'de çok dar ve çok yanlış bir açıdan ele alındığı açıktır. Bu açının temel direkleri şöyle özetlenebilir:

- 1) Türkiye, azınlık kavramının ve hukukunun dünyadaki gelişmelerini izlemek yerine, 1923 yılına takılıp kalmakta, üstelik 1923 Lozan'ı da yanlış/eksik yorumlamaktadır.
- 2) Azınlığın farklı kimliğinin kabulü ile azınlık statüsü/hakları vermek aynı şey sayılmakta/sanılmaktadır. Oysa birincisi objektif bir durumdur, ikincisi ise devletin bileceği işidir.
- 3) Demokrasi anlamına gelen "iç self-determinasyon" ile parçalanma anlamına gelen "dış self-determinasyon" aynı şey sanılmakta ve sonuçta farklı kimliklerin tanınması ile devlet toprağının parçalanması aynı şey sayılmaktadır.
- 4) Millet konusunda teklik ile birlik aynı şey sayılmakta/sanılmakta ve birincinin ikinciyi gitgide tahrip etmekte olduğunun farkına varılmamaktadır.
- 5) Bir millet olarak Türklerden söz ederken, "Türk" teriminin aynı zamanda bir etnik (hatta, dinsel) grup anlamına geldiği görülmemektedir.

Bu durumların ortaya çıkmasının, biri kuramsal diğeri de tarihsel/siyasal olmak üzere iki temeli vardır.

Kuramsal Neden: Türkiye Cumhuriyeti'nde Alt-Üst Kimlik ilişkisi

Türkiye, Osmanlı imparatorluğu yıkıldıktan sonra onun yerine geçerken, onda bulunan alt-kimlikleri (çeşitli etnik, dinsel, vs. grupları) olduğu gibi miras almıştır. Fakat İmparatorlukdaki üst-kimlik (devletin yurttaşına verdiği kimlik) "Osmanlı" iken, Türkiye Cumhuriyeti'nde "Türk" olarak belirlenmiştir.

Bu üst-kimlik, vatandaşı ırk ve hatta dinle tanımlama eğilimindedir. Ör. "Yurt dışındaki soydaşlarımız" dendiği zaman Türk etnik kökenden olanlar kastedilmektedir. Diğer yandan "Türk" sayılabilmek için ayrıca "Müslüman" olmak gerektiği, gayrimüslim yurttaşlarımıza "Türk" değil "Vatandaş" denmesinden de bellidir. Türkiye'de hiç kimse örneğin bir Rum veya Musevi yurttaşın söz ettiği zaman "Türk" dememektedir, çünkü Müslüman olmayan bir yurttaşın söz etmektedir. Bunun devlet uygulamasına ilişkin üzücü örnekleri yukarıda yeterince verilmiştir.

Bu durum, kendini Türk ırkından saymayan diğer alt-kimlikleri yabancılaştırmış ve sorun yaratmıştır. Eğer bu üst-kimlik "Türkiyeli" olsaydı, bu durum ortaya çıkmazdı. Çünkü tamamen "toprak" esasına dayandığı ve "kan" esasını tamamen dışladığı için bütün alt-kimlikleri eşit biçimde kucaklayacak ve işin içine etnik, dinsel vs. özellikleri karıştırmamış olacaktır.

Bu konuda, 82 Anayasasının vatandaşlık tanımı, Atatürk'ün 1924 Anayasasının tanımından çok daha dardır. 24 Anayasası, "Türkiye Ahalisi" terimini kullanmıştır. Bu terim, yalnızca üzerinde yaşanan toprağa gönderme yaptığına değindiğimiz "Türkiyeli" biçimindeki üst-kimliği çağrıştırmaktadır. Bu üst-kimlik, eskiden özdeş sayılan "milliyet" (belli bir etnik kökene mensubiyet) ile "vatandaşlık" (bireyin devletle hukuksal ilişkisi) kavramlarını ayrı ve bağımsız kavramlar olarak ele almayı sağlayacak ve bu toprakta yaşayan bütün alt-kimlikleri istisnasız kucaklayacaktır. Böylece "Gönüllü" vatandaşlardan oluşacak ulusun, devletini çok daha büyük bir istekle benimseyeceğine hiçbir kuşku yoktur.

Tarihsel ve Siyasal Neden: Sevr Sendromu

1990'ların başında Türkiye'nin parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu hususunda bir "Sevr Sendromu"nun yaşandığı bilinmektedir. Fakat böyle bir havanın bugün de ileri sürülmesi ve bir "paranoya" haline gelmiş olması rahatsız edici ve milleti zayıflatıcı bir durumdur. Bugün Doğu Karadeniz'de bir Pontus Devleti'nin kurulacağından, Dönmelerin Türkiye'yi idare ettiğinden, Fener Patrikhanesinin İstanbul'da bir tür Vatikan devlet: kuracağından söz edenler böyle bir havayı yaratmaya özen göstermektedirler.

Bu türden bir atmosfer, Türkiye'deki en masum kimlik taleplerini bile Türkiye'nin parçalanmak istendiği biçimde yorumlamakta ve anında bastırmak istemektedir. Bu durum, aynı zamanda, büyük Batılı ülkelerin müdahalesini de davet etmektedir, çünkü Türkiye'nin AB'ye girebilmek için kendi imzasıyla rıza gösterdiği demokrasiye aykırılık oluşturmaktadır. Kendi yurdunda böyle bir paranoayla demokrasiyi geciktirmek, Türkiye'ye hizmet değildir. Özellikle Kürtçe'nin kullanılması konusunda getirilmek istenen reformlar söz konusu olduğunda, hemen Türkiye'nin parçalanacağından söz edilmekte, bunun terörü canlandıracağı söylenmekte, her türlü reform böyle bir paranoaya havası içinde engellenmek istenmektedir. Oysa, *bunu yapanlar, reformlar engellendiği takdirde kimi çevrelerin terörü tekrar tek alternatif olarak algılamaya sürüklenebileceğini görmemektedirler.*

Bununla birlikte, AB'ye hazırlık süreci, Türkiye'deki azınlık hakları ve kültürel haklar konusunu çok olumlu bir sürece sokmuştur. Bu süreç, 1920 ve 30'larda Kemalizm'in ülkeyi çağdaşlaştırmak için "yukarıdan devrim"le yaptığı hukuk reformlarının doğrudan devamı niteliğindedir. Nasıl bu yıllarda Kemalist yukarıdan devrime aşağıdan yukarıya şiddetli tepkiler ("irtica") gelmişse, bugün de bu Uyum Paketlerine tepki gelmektedir. Bu "Sevr Paranoyası"nın beslediği zihniyet, reformlara şiddetle direnmektedir.

SONUÇ

Yıllarca çok farklı kültürlerin barındığı Anadolu coğrafyası, kültürel ve tarihsel zenginliklerin de beşiğidir. Osmanlı döneminde ümmet anlayışıyla birçok kimliği bünyesinde barındıran dönemin ardından Türkiye'de tek kültürlü homojen bir ulus oluşturma yolunda ciddi adımlar atılmıştır. Ama farklı kimlik ve kültürler bir mozaik olarak Anadolu topraklarında varlığını sürdürmeye devam etmiştir.

Kemalist devrimin yapıldığı 1920 ve 30'larda çok doğal olan bu tutum, bizzat Atatürk'ün "Muasır Medeniyet" tezi icabı artık geride kalmıştır. Bugün Muasır Medeniyet 1920 ve 30'ların Avrupası değil, 2000'lerin Avrupasıdır. Artık, vatandaşlık anlayışının yeniden gözden geçirilerek, çağdaş Avrupa'daki **çok kimlikli, çok kültürlü, demokratik, özgürlükçü ve çoğulcu** bir toplumsal modelin örnek alınması zorunludur.

Buna göre özgür, bağımsız, yaratıcı yetenekleri ile kültürel haklarını rahatça kullanabilen, hak ve görevlerinin bilincinde olan bireylerin sahip buldukları siyasal ve hukuksal statünün tanımlanması gerekir. AB Uyum Yasalarıyla parça parça yapılmak istenen bu tanımlama,

- a- Bireysel özgürlüklere sahip olma hakkı,
- b- Ekonomik ve toplumsal olanaklardan özgürce yararlanma hakkı
- c- Devlete katılma hakkı,
- d- Kültürel çoğulculuk hakkı

ilkelerinin, yasalarımızın tümünün taranması sonucu hayata geçirilmesiyle mümkündür. Bu ilkelerin uygulanması anlamında:

- 1) Türkiye Cumhuriyeti anayasası ve ilgili yasalar; özgürlükçü, çoğulcu ve demokratik bir içerikte ve toplumun örgütlü kesimlerinin katılımıyla yeni baştan yazılmalıdır.
- 2) Eşit haklı vatandaşlık temelinde, farklı kimlik ve kültüre sahip kişilerin kendi kimliklerini koruma ve geliştirme hakları (yayın, kendini ifade, öğrenim gibi) güvence altına alınmalıdır.
- 3) Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, yurttaşların katılımını ve denetimini esas alacak bir biçimde şeffaflaştırılmalı ve demokratikleştirilmelidir.
- 4) İnsan hak ve özgürlüklerine yönelik evrensel normları içeren uluslararası sözleşmeler ve temel belgeler, özellikle de Avrupa Konseyi Çerçeve Sözleşmesi çekincesiz imzalanarak onaylanmalı ve hayata geçirilmelidir. Bundan sonra, artık uluslararası sözleşmelere Türkiye'deki alt kimliklerin inkarı anlamına gelecek çekinceler ve yorum beyanları getirilmemelidir."

B) İnsan Hakları Danışma Kurulu Başkanı İbrahim Özden Kaboğlu tarafından basın açıklaması öncesinde basın mensuplarına dağıtılan ve basın açıklaması sırasında elinden alınarak yırtılan metin:

Anılan metnin ilgili bölümü ise aynen şu şekildedir;

"....."

I-HATIRLATMA

Adı geçen rapor nedeniyle kamuoyunda yapılan tartışmalar, İnsan Hakları Danışma Kurulu'na (İHDK) yöneltilen gerçek dışı, haksız eleştiri ve suçlamalar karşısında, İHDK Başkanlık Divanı, 22.10.2004 günü düzenlediği basın toplantısı ile yetinmeksizin, kamuoyuna bir de yazılı açıklama yaptı.

Söz konusu basın toplantısı ve açıklamada, kısaca, İHDK Yasası ve Yönetmeliğinin ilgili hükümleri doğrultusunda oluşturulan komisyonlar ve alt-komiteler yoluyla gerçekleştirilen çalışmalar yanında; 1.10.2004 günlü Genel Kurul toplantısı ve alınan kararlar hakkında bilgi verildi. Aynı gün, Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu, İnsan Haklarından Sorumlu Başbakan Yardımcısı'na resmi bir yazıyla gönderildi.

Kamuoyunu yanıltıcı ve konuyu saptırıcı açıklamaların sürmesi üzerine, 25.10.2004 günü yazılı bir açıklama yapıldı. Üç gün arayla yapılan iki açıklamanın ortak paydası şudur: İHDK, yasayla oluşturulmuş bir kuruldur. Görev alanı ve çalışma tarzı, ilgili mevzuatta belirlenmiştir. Mevzuat, sadece Kurul'u değil, aynı zamanda onun sekreteryaya hizmetini yürüten ilgili idari birimleri ve Kurul'un muhatabı olan siyasal otoriteleri de bağlamaktadır.

Basın toplantısında üzerinde durulacak konu, Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu olacaktır. Rapor, hazırlanma tarzı, içeriği ve sonuçları açısından ele alınabilir. Burada daha çok, içerik üzerinde durulacaktır. Çünkü, hazırlanma tarzı, kamuoyuna defalarca açıklandı. Sonuçları ise, siyasal organların takdiriyle ilgilidir. Esasen açıklama gerektiren raporun içeriğidir. Öyle anlaşılıyor ki, bu konuda yazanların çoğu raporu okumamış; konuşanlar ise, yapılan açıklamaları dinlememiş bulunuyor. Böyle bir "dezenformasyon" ortamında, kamuoyunun yanlış yönlendirilmesi kaçınılmazdır.

Usul konusunda şu kısa açıklamayla yetinilecek: 2003 yılından bu yana İHDK'nın gündeminde bulunan adı geçen rapor, 1.10.2004 toplantısının da ikinci gündem maddesi idi. Eylül ayında bütün üyelere duyurulan gündem, Başbakan Yardımcısı A. Gül'e de iletildi; kendisi aynı zamanda toplantıya davet edildi. Rapor, öğleden sonraki oturumun tek gündem maddesini oluşturdu. Karşıt görüşler ve uzlaştırıcı açıklamalar dile getirildi. Toplantı saati (10-18) sona ermeden, Alt-Komite Başkanı Prof. Oran'a, dile getirilen önerileri de göz önüne alarak son bir revizyon yapması yönünde ahlaki bir ödev yüklenerek, rapor oylandı ve kabul edildi. Karşıt görüşe sahip olanlar dahil, hiçbir üye, karar alma usulüne itiraz etmedi. Toplantıyı izleyen günlerde, Kurul Başkanı Prof. Kaboğlu'nun da tavsiyelerini de dikkate alarak, Prof. Oran, raporuna son şeklini verdi.

II-RAPORUN İÇERİĞİ

Rapor özeti: "Dünyada azınlık kavramı ve tanımı", "Türkiye'de azınlık kavramı, tanımı, kültürel haklar", "Türkiye'de ilgili mevzuat ve uygulama", "Türkiye'de ilgili mahkeme içtihatları", "Türkiye'de ilgili durumun temelleri" olmak üzere, toplam beş başlıktan oluşan Rapor'un sonuç kısmı, önerilere ayrılmış bulunuyor.

"Türkiye 'de azınlık kavramı, tanımı, kültürel haklar" başlığı altında, Lozan Antlaşmasının, azınlık kavramını belirleyen üç ölçütten **sadece dinsel ölçütü** temel alarak gayrimüslim yurttaşları azınlık olarak tanıdığı saptaması yapıldıktan sonra, bu konudaki sıkıntılar, iki noktada özetlenmektedir: **Türkiye'nin uluslararası sözleşmelere koyduğu çekinceler ve Lozan'ı gerektiği gibi uygulaması.**

Gayrimüslim kavramına sadece Rum, Musevi ve Ermenilerin sokulduğu, örneğin Süryaniler bunun dışında tutulduğu için, Lozan'ın azınlıkları koruyan hükümleri, sınırlı uygulanmaktadır. Sonra, Lozan'ın, resmi daireler dışında, "bütün T C. Yurttaşları"na tanıdığı anadillerini kullanma olanağıyla (md. 39/4) bağdaşmayan uygulamalar eleştirilmektedir. Burada, azınlık statüsü değil, dil ölçütü esas alınarak kültürel hakların kullanımı söz konusudur.

"Türkiye 'de ilgili mevzuat ve uygulama ", hem tanınmış olan azınlıklar, hem de kültürel haklar yönünden kısıtlayıcıdır. Burada dil-resmi dil ilişkisi ve millet kavramının alt kimlikleri reddeder biçimde yorumu sorgulanmaktadır. Mevzuatta yer alan "azınlık yaratma"ya ilişkin hükümler ve gayrimüslüm vatandaşların yabancı muamelesi görmesine ilişkin uygulamalar da eleştirilmektedir.

Rapor'da, "Türkiye 'de ilgili durumun temelleri" üzerinde de durulmaktadır. "Türk" sözcüğünün çoğu zaman etnik temele dayandırılması nedeniyle ortaya çıkan kimlikler çatışmasına dikkat çekilmektedir. Buna karşılık, "Türkiyelilik" üst kimliği, çatışmayı önleyebilecek kavram olarak önerilmektedir. Rapora göre, böyle bir kimliği tanımayı kolaylaştıran tarihsel malzemelerimiz de mevcuttur. Konuya tarihsel ve siyasal açıdan bakıldığında, **kültürel hak talepleri ile ülke bütünlüğünün zedelenmesi arasında kurulan doğrudan bağ**, çoğu zaman "Sevr korkusu" temelinde tepkilere yol açabilmektedir. Böyle bir korkuya gerek yoktur. Zira, AB'ye hazırlık, Türkiye'deki azınlık hakları ve kültürel haklar konusunu olumlu bir sürece sokmuştur. Bunun için, Atatürk'ün "muasır medeniyet" tezi doğrultusunda, 2000'ler Türkiye'si'ne yaraşır düzenlemeler yapmak gerekir. Anayasa başta olmak üzere, sadece kültürel haklara ilişkin olanlar değil, genel olarak hak ve özgürlüklere ilişkin yasalar yeniden yazılmalıdır.

Raporun özü ve değerlendirilmesi: Bu kısa özetinden sonra, Rapor'un özü nedir, sorusuna şu yanıt verilebilir: Rapor üç eksene dayanmaktadır: **1) eşitlik ilkesinin uygulanması ve ayrımcılık yapılması; 2) genel olarak hak ve özgürlüklerin genişletilmesi; 3) kültürel hakların mevzuat ve uygulama bakımından ilerletilmesi.**

Rapor'a, **dil, millet ve Türkiyelilik kimliği** ekseninde eleştiriler yöneltilmiş ve Anayasa'nın değişmez hükümleri, ulus-devlet ve üniter devlet açılarından Rapor'un sakıncaları gündeme getirilmiştir. Söz konusu görüşler ne derecede geçerlidir?

1) Dil-resmi dil ifadeleri: 1961 Anayasası'nın "Resmi dil Türkçedir" hükmü (m. 3/2), 1982 Anayasası metnine, kenar başlıkta "Resmi dili" deyimini muhafaza edildiği halde, "dili Türkçedir" şeklinde geçmiştir (m. 3/1). Maddenin "resmi dil" olarak değiştirilmesinin olumlu yanları üzerinde durmayı, konuya teknik açıdan bakmakta yarar var. Anayasa'nın ilk üç maddesi değiştirilemez. Buna karşılık, bu yasağın olumlu yönde gerçekleştirilecek değişiklikler açısından savunulması zordur. Gerçekten, devlet ve insan hakları arasındaki ilişki bakımından, 1961 Anayasası "insan haklarına dayanan" deyimini kullandığı halde, 1982 Anayasasında "insan haklarına saygılı" deyimini tercih edilmiştir. Anayasa'da 2001 yılında yapılan değişiklikte ise, 1961'e benzer biçimde, "insan haklarına dayanan" Cumhuriyet kavramına dönülmüştür (m. 14). Hak ve özgürlükler için daha güvenceli olan böyle bir düzenlemenin ikinci madde açısından da yapılması, pekala hukuk devletini güçlendirici bir Anayasa değişikliği anlamını taşır. Konumuz bakımından, adı geçen fıkraya "resmi" sıfatının eklenmesi, Türkçe'nin Cumhuriyet dili olarak güçlenmesi, buna karşılık diğer dillerin yasaklanamaması bakımından olumludur. Ama bunun tersi düşünüldüğünde, yani 1982 metninde 1961 Anayasası'ndaki "resmi" sıfatı yer alsaydı, bunun Anayasa'dan ayıklanmasını önermek mümkün olmazdı.

2) Ulus-devlet açısından: Rapor'a göre, üçüncü maddedeki "millet" sözcüğü, kültürel alt kimlikleri reddeder biçimde yorumlandığından, bu konuda da yeni bir düzenleme yapmak gerekir. Gerçekten, 1982 Anayasası, millet kavramının siyasal ve kültürel öğeleri arasında ayırım yapılmaksızın yorumlandı ve uygulandı. Bu açıdan, ya bu maddenin yeniden düzenlenmesi ya da diğer maddelerde yer alan ve millet kavramını tek bir etnik kökene indirgeyen deyimlerden Anayasa'nın arındırılması söz konusudur. Böyle bir düzenleme, ulus-devletle çatışır mı? Önce ulus-devleti tanımlayalım. **Yasama, yürütme ve yargı erklerinin ulusal bir merkezde toplanmasını ifade eden ulus-devlet, siyasal karar alma sürecine bütün ergin yurttaşların eşit koşullarda ve ilke olarak katılımını gerekli kılar.** Bu bağlamda, ulusun bölünmezliği, siyasal yönüyle geçerli bir kavramdır, kültürel bakımdan değil; çünkü bölünmezlik, kültürel çoğulculuğu kapsamına alır. Bu bakımdan, örneğin % 10'luk ulusal baraj, ulusun bölünmezliği ilkesini zedeler. Buna karşılık, farklı kimlikleri bir arada barındırmaya olanak tanıyan düzenlemeler, ulusal bütünlüğü güçlendirir. AB Anayasası'na göre, "Birlik, kültür, din, dil ve dil çeşitliliğine saygı gösterecektir" (m. II-22). Bizde yapılan bir Anayasa çalışmasına göre, "herkes kültürel, dinsel ve dilsel değerlere ve çeşitliliğe saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir" (T C. Anayasa Önerisi, md. 81, TBB Yayınları, 2001). Kısacası, ulus-devlet, yukarıda verilen tanım öğelerini zedelememek kaydıyla farklı düzenlemelere açık bir kavramdır.

3) Üniter devlet açısından: "Türkiyelilik" kavramının üniter devleti zedeleyeceği iddiası da geçersizdir. Çünkü, üniter devlet, ülke bütününde tek ve aynı hukuk sisteminin geçerli olması ve normatif yetkilerin merkezde toplanmasını ifade eder. Hemen belirtelim ki, Avrupa uygulamasında -bölgesel örgütlenmeyi de kapsamına alan- yerel yönetimleri güçlendirme yönünde tanık olunan eğilimler, üniter devleti zedelememekte; tam tersine, katılımcı demokrasinin yaygınlaştırılması için özendirilmektedir. Kaldı ki, üst kimlik olarak "Türkiyelilik" kavramının, ülke bütünü üzerinde uygulanabilir tek bir hukuk sisteminin mevcudiyetini zedelemesi bir yana, farklılıkları birleştirici yönü ağır basmaktadır. Kuşkusuz, hukuki düzenlemeler farklılaşabilir. Örneğin, "Devlete yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türkiye Cumhuriyeti yurttaşdır" (T C. Anayasa Önerisi, md. 37/1) şeklindeki öneride yer alan "Türkiye Cumhuriyeti" deyimini, "Türkiyelilik" kavramını karşılayabilir. Zaten Cumhuriyetin başından beri, hatta öncesinde bile, hep "Türkiye" kullanıldı; Türkiye Devleti, Türkiye ahalisi gibi.

Raporun Yankıları üzerine: Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu, usul ve içerik açısından bu şekilde değerlendirildikten sonra, Rapor'un yol açtığı tepkiler üzerine şu gözlemler yapılabilir: Rapor, İHDK'nın bir kısım üyelerinden tepki almıştır. Rapor, medya ve toplumdan tepki almıştır. Rapor, siyasal iktidar çevrelerinden tepki almıştır. İHDK Başkanlık Divanı olarak, Rapor'u destekleyenlere ve Raporu eleştirenlere teşekkür borcumuz vardır. Rapor vesilesiyle Raporu hazırlayanlara ve kabul edenlere yönelik hakaret, sövme ve küfür niteliğindeki - hainlik suç-

lamalarından kan dökmeye kadar varan suçlamalar, kuşkusuz bağımsız yargı organlarınınca karara bağlanacaktır. İHDK olarak, bunlara yanıt vermemiz söz konusu değildir. Çünkü, insan hakları savunuculuğu, karşılıklı saygı temel ilkesine dayanır. Ancak, tanık olunan bütün olumsuzluklar, Türkiye’de, “**dikkat, dinleme ve farklı önerileri anlama**” ekseninde, insan haklarının henüz içselleştirilemediğini göstermektedir. Gerçekten, farklı görüşleri dillendirmek bu kadar zor olduğuna göre, farklı olanların haklarını kullanmalarının ne derecede güç olduğu kolayca anlaşılabilir.

Demokrasi açısından şu söylenebilir: **Demokrasi, korku üzerine değil, ancak güven üzerine inşa edilebilir.** Türkiye’nin son on yıldır gerçekleştirdiği reformlar hedefinde, aslında İHDK Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu, AB Komisyonu Raporu ile paralellik göstermektedir. Bir farkla; AB Komisyonu Raporu, azınlıklara vurgu yapmakta, İHDK Raporu ise, kültürel haklara vurgu yapmaktadır. Başka bir söyleyişle, Rapor’un yarattığı tepki göz önüne alındığında, Avrupa Raporu, İHDK Raporu’ndan daha rahatsız edici ifadeler içermektedir. Buna karşılık, özellikle siyasal otoritelerin her iki Rapor karşısında birbirine zıt düşen iki farklı tutum sergilemeleri, reform sürecinde iç dinamikler ve dış dinamikler arasındaki ayrışmayı, bir kez daha su yüzüne çıkarmıştır. İHDK’nın AB adaylık sürecinde oluşturulduğu gözardı edilmiştir. İHDK’nın bağlı olduğu Başbakan Yardımcısı konuya ilişkin çelişkili beyanlarda bulunmuştur. AB raporunun övülmesi, İHDK raporunun itilmesi, demokratik reformların sindirilerek değil, Avrupa zoruyla yapıldığını ortaya koymasına bakımından hazindir. Sorumsuzca beyanlarla, gönüllü görev yapan onlarca uzmanın, meslek mensubunun ve STÖ temsilcisinin emeği aşağılanmıştır. İHDK’nın muhatabı olan resmi makamların Rapor’un şekli değil, içeriği üzerinde değerlendirme yapmaları beklenirdi. Yürütme organı yasaları uygulamak için mevcuttur.

Son söz olarak, işkence için “sıfır tolerans” sloganının kullanıldığı toplumumuzda, fikir ve tartışma özgürlüğünün “sıfırlanmaması” temenni edilirdi.

Bu toplantının, İHDK raporunu fikri tartışma zeminine çekmesini diliyor, hepimize teşekkür ediyorum.”

3- Sanıkların savunmaları:

Sanıkların savunmaları ise özetle şu şekildedir;

A) İbrahim Özden Kaboğlu;

C.savcılığında, savunma yapmak istemediğini bildirmiş, sonraki aşamalarda sözlü ve yazılı savunmalarında, özünde tutarlı bir şekilde ve özetle; 01 Ekim 2004 tarihinde yapılan toplantının mevzuata ve usule uygun olarak gerçekleştirildiğini, hazırlanan raporun yapılan oylamada çoğunlukla kabul edildiğini, ancak bazı itirazlar gelince gerekli hassasiyet gösterilerek bazı düzeltmeler yapılması için Baskın Oran’a görev verildiğini, onun da gerekli düzeltmeleri yaptığını, raporun son halini 22 Kasım 2004 tarihinde Bakanlığa sunduklarını, daha sonra da 01 Kasım 2004 tarihinde basın açıklaması yapıldığını, ancak müdahale edildiği için basın açıklamasının da tamamlanamayarak yarım kaldığını, yasalar çerçevesinde bilimsel bir çalışma sonucunda hazırlanan raporun suç teşkil etmediğini ifade etmiş, suçsuz olduğunu belirtmiştir.

B) Baskın Oran;

Aşamalardaki sözlü ve yazılı savunmalarında, özünde tutarlı bir şekilde ve özetle; azınlık hakları ve kültürel haklar konusunda bir yıl altı ay çalışılarak hazırlanan raporun 01.10.2004 tarihinde Kurulda oylamaya sunulduğunu, raporun çoğunlukla kabul edildiğini, bu raporu bireysel olarak hazırlamadığını, komisyon olarak hazırladıklarını ve komisyon çalışmalarının da medya önünde yapıldığını, Kurul Başkanı İbrahim Kaboğlu’nun, tüm üyelerin huzurunda gelen eleştiriler doğrultusunda bazı ifadelerin yumuşatılmasını istediğini, bu talep doğrultusunda raporun özüne dokunmadan bazı ifadeleri yumuşattığını, bu nedenle oylanarak kabul edilen rapor ile Başbakanlığa sunulan raporun farklı olduğunu, raporun Devletin bölünmez bütünlüğüne yönelik hiçbir ifade içermediğini, tartışılanın milletin bölünmez bütünlüğü olduğunu, alt kimliği inkar edilen vatanda-

şın kendini gönüllü değil zorunlu vatandaş olarak göreceğini, bunun da milleti zayıflatacağını, öte yandan doğru olanın 1961 Anayasasında olduğu gibi Devletin resmi dilinin Türkçe olduğuna ilişkin düzenleme yapılması gerektiğini, etnik tanım yerine Türkiyelilik kavramının kullanılmasının sakıncaları ortadan kaldıracacağını, kan esaslı yerine toprak esasının kullanılmış olacağını, raporun bilimsel bir çalışmanın ürünü ve eleştiri niteliğinde olduğunu, eleştirinin ise suç oluşturmayacağını, haklarındaki iddianamenin ise yanlış değerlendirme ile açılmış bir nevi "istihzaname", "iftiraname", hatta "iğfalname" olduğunu belirtmiştir.

4- Hukuki değerlendirme:

Konunun öncelikle düşünceyi açıklama özgürlüğü ve bunun sınırları çerçevesinde ele alınmasında ve bu özgürlük kapsamının dışına taşıp taşmadığını saptamakta yarar bulunmaktadır.

Bu bağlamda;

A) Ulusal ve uluslar arası normlar:

Düşünce özgürlüğü ile ilgili gerek uluslar arası hukuk ve gerekse ulusal hukuk alanında ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır.

10 Aralık 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 19. maddesi;

"Herkesin fikir ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak, fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, ülke sınırları sözkonusu olmaksızın bilgi ve görüşleri her yoldan aramak, almak ve yaymak özgürlüğünü kapsar" hükmünü

16 Aralık 1966 tarihli Birleşmiş Milletler, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 19. maddesi;

"1- Herkesin, söz özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak gerek sözlü, yazılı ya da basılı veya sanat eseri şeklinde, gerekse seçilen diğer herhangi bir yoldan, ülke sınırları sözkonusu olmaksızın, her türlü haber ve düşünceyi araştırma, alma ve verme özgürlüğünü içerir." hükmünü

4 Aralık 1950 tarihli İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 10. maddesinin 1. fıkrası;

"Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları sözkonusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerir." hükmünü

İçermekte,

Bunun yanısıra;

21 Kasım 1990 tarihli Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, Yeni Bir Avrupa için Paris Şartı'nda;

"İnsan hakları ve temel hürriyetler, tüm insanların doğumlarıyla birlikte iktisap ettikleri vazgeçilmez haklardır ve kanunlarla garanti altına alınmışlardır. Bunların korunması ve geliştirilmesi devletin başta gelen görevidir. Bunlara saygı, zorba bir devlete karşı asıl güvenceyi oluşturur. Bunlara uyulması ve tam olarak uygulanması hürriyetin, adaletin ve barışın temelidir."

"...Demokrasinin temelinde insana saygı ve hukukun üstünlüğü yatar. Demokrasi, ifade hürriyetinin, toplumun her kesimine karşı hoşgörünün ve herkes için fırsat eşitliğinin en iyi güvencesidir."

13 Ekim 2004 tarihli Avrupa İçin Bir Anayasa Oluşturan Antlaşma'nın II-71. maddesinin 1. fıkrasında;

“Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, bir görüş sahibi olma ve haberlerle fikirleri, kamu yetkililerinin herhangi bir müdahalesiyle karşılaşmadan ve sınırlardan bağımsız olarak alma ve bildirme özgürlüklerini de içine alır.”

kuralları yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. Maddesi;

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili madde-lerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz” hükmünü

14. Maddesi;

“Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.

Anayasa hükümlerinden hiçbirisi, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.

Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.” hükmünü

25. maddesi;

“Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.”

“Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.” hükmünü

26. Maddesi ise,

“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”

hükmünü taşımaktadır.

Açıklanan normlar birlikte değerlendirildiğinde; özgürlüklerin demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenlik, toprak bütünlüğü, kamu güvenliği ve düzeninin ko-

runması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlâkın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli kalması gereken haberlerin yayılmasına engel olunması veya yargı gücünün otorite veya tarafsızlığının korunması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlama ve yaptırımlara tabii tutulacağı anlaşılmaktadır. Ancak, **düşünceyi açıklama özgürlüğünün sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemelerin olabildiğince dar yorumlanması gerektiği, sınırlandırma için, önemli bir toplumsal gereksinim veya zorunluluğun bulunması, bu sınırlandırmanın meşru bir amacı gerçekleştirmek için yapılması, sınırlandırmada asla aşırıya gidilmemesi ve her hal ve koşulda sınırlandırmanın bireysel ve toplumsal gelişimi zedelemeyecek ölçüde olması görüşü genel ve yoğun bir kabul görmüştür.**

Bu bağlamda; günümüz özgürlükçü demokrasilerinde, ifade özgürlüğü gittikçe daraltılan kısıtlamalar dışında, geniş bir yelpazeyle korunmakta ve anılan özgürlüğün sağladığı haklardan bireyler ve toplumlar en geniş şekilde yararlandırılmaktadır.

Ne var ki;

İftira, küfür, onur, şeref ve saygınlığı zedeleyici söz ve beyanlar, müstehcen içerikli söz, yazı, resim ve açıklamalar, savaş kışkırtıcılığı, hukuk düzenini zor ve cebir yoluyla değiştirmeye yönelen, farklılıklar arasında nefret, ayrımcılık, kavga, düşmanlık ve şiddet yaratmaya yönelik bulunan beyan, ifade ve eylemler ise düşünce özgürlüğü bağlamında hukuki koruma görmekte, suç sayılmak suretiyle cezai yaptırımlara bağlanmaktadır.

B) Düşünceyi açıklama özgürlüğünün sınırlandırılması bakımından; **765 sayılı TCY.nın 312 ve 5237 sayılı TCY.nın 216. maddelerinin değerlendirilmesi;**

Halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçu olarak da adlandırılan TCY.nın 312/2. maddesindeki suç düzenlemesi ;

Resmi Ceridede yayımlanan ilk metinde;

“... cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyleyen kimse.....mahkûm olur.” şeklinde iken,

09.07.1953 gün ve 6123 sayılı Yasa ile;

“...cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyleyen kimse.....mahkûm olur.

Yukarı ki fıkrada yazılı suçları neşir yolu ile işleyenlere verilecek ceza bir misli arttırılır.” biçiminde değiştirilmiş,

07.01.1981 gün ve 2370 sayılı Yasanın 13. maddesiyle;

“ .....

Halkı; sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik eden kimse.....cezalandırılır. Bu tahrik umumun emniyeti için tehlikeli olabilecek şekilde yapıldığı takdirde faile verilecek ceza üçte birden yarıya kadar arttırılır.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçları 311 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan vasıtalarla işleyenlere verilecek cezalar bir misli arttırılır.” şeklinde yeni bir değişikliğe uğramış,

06.02.2002 gün ve 4744 sayılı Yasa ile de;

“ .....

Sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığına dayanarak, halkı birbirine karşı kamu düzeni için tehlikeli olabilecek bir şekilde düşmanlığa veya kin beslemeye alenen tahrik eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

.....

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçlar 311 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen araçlar veya şekillerle işlendiğinde verilecek cezalar bir katı oranında artırılır." biçiminde değiştirilmek suretiyle inceleme konusu suç bugünkü halini almıştır.

Anılan normun değişim süreci bu düzenlemeyle de sona ermemiş;

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Yasanın 216. maddesinde ise;

"Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" başlığı ile;

"(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dinî değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." biçiminde yeni bir düzenleme gündeme gelmiştir.

Anılan bu yasa hükümleri değerlendirildiğinde, Ceza Genel Kurulu kararlarında da belirtildiği üzere;

Türk Ceza Yasası'nın 312. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen suçun oluşabilmesi için öncelikle suçun koruduğu hukuksal değer, kamu düzeni olduğu belirtilmelidir. Nitekim 765 sayılı Türk Ceza Yasası'nın Beşinci Babı "Ammenin Nizamı Aleyhine İşlenen Cürümler" başlığını taşımaktadır.

Türk Ceza Yasası'nın 312. maddesinde 4744 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle esasen Beşinci Babda olmasına karşın **kamu düzeni** kavramı madde metnine konulmakla norm, içtihatlar ışığında soyut tehlikeyi değil **somut tehlikeyi** cezalandırır hale dönüşmüştür. Bir başka ifadeyle **korunan hukuksal değer, somut tehlike ile karşı karşıya kalmalıdır**. Gerekçede de ifade edildiği üzere, "tehlike suçları, ifade özgürlüğüünün kullanılması bakımından etrafında duraksamalara, yanlış anlaşılmalara elverişli bir alan yaratırlar. Bu bakımdan demokratik hukuk düzenlerinde, tehlike suçu yaratmaktan olabildiğince sakınılır, ancak, teknolojinin insan yaşamına bu derecede egemen olduğu bir dönemde bireyler, tehlikelerle çevrilmiş olarak yaşadıkları için tehlike suçlarına yer vermek zorunlu olmaktadır."

4744 sayılı Yasa ile 312. maddede değişiklik yapılırken, gerekçede; "çağdaş demokratik ceza hukuku şu yolu veya stratejiyi uygulamaktadır; soyut (mücerret) tehlikeyi değil, somut tehlikeyi suç haline getirmek, somut tehlike suçlarını kabul etmek ve değişik maksatlarla yapılan açıklamaları, gerçek unsurları itibariyle belirlenmiş bir tehlikeyi ortaya çıkarmaları halinde cezalandırmak, yani zorunluluk hallerinde tahriki cezalandırmak için bunun somut bir tehlikeye meydan verecek nitelikte olup olmadığına bakmak. Bu yaklaşım, Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesinin geliştirdiği bir ölçü ile 'açık ve mevcut tehlike'... kavramına da uygundur." açıklamasına yer verildiği görülmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın Beşinci Bölümünün başlığı da "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlığını taşımakta, "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" suçu da bu bölümün içinde, 216. maddede yer almaktadır. 765 sayılı TCY'nın 312. maddesini değiştiren 4744 sayılı Yasanın gerekçesi, bir bakıma 5237 sayılı Yasa ile kabul edilen Türk Ceza Yasası'nın 216. maddesinin 1. fıkrasında, "hüküm" haline gelmiştir. Gerçekten de, gerekçede kullanılan açık ve mevcut tehlike kavramı norm alanına girmiş, kamu düzeni ise, kapsamı daraltılarak –kamu sağlığını da içerir tarzda- kamu güvenliği olarak maddede yerini almıştır. Ancak, Amerikan Yüksek Mahkemesinin kullandığı **açık ve mevcut tehlike** kriteri yeni düzenlemede, önceki hükmün gerekçesinden farklı bir şekilde, **açık ve yakın tehlike** kavramı olarak benimsenmiş; yasama organındaki görüşmelerle "mevcut" sözcüğünün konulmasına ilişkin önerge kabul edilmemek suretiyle **açık ve yakın tehlike ile açık ve**

mevcut tehlike kavramlarının aynı olmadığı da örtülü bir biçimde ortaya çıkmıştır. Nitekim düzenleme ile değişiklik önergesi karşılaştırılır ve açıklama yapılırken, “yakın” ve “mevcut” sözcüklerin aynı anlama geldiğinin belirtilmesine karşın, “Zaten tehlike mevcutsa, suç teşekkül etmiş demektir” denilerek somuta indirildiğinde dolaylı olarak farklılığa işaret edilmiştir. (Gürsel Yalvaç: Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2004, s. 398-399)

5237 sayılı TCY.nın 216. maddesinin gerekçesinde; “Fıkra metninde; fiilin kamu güvenliğini tehlikeye düşürecek biçimde yapılması arandığı için, suç; soyut tehlike suçu olmaktan çıkarılmış, somut tehlike suçu hâline getirilmiştir. Bu suretle, çağdaş hukuktaki soyut tehlike suçlarını azaltma yönündeki eğilim dikkate alınmış, temel hak ve hürriyetlerin kullanım alanı genişletilmiştir. Bu düzenleme sayesinde “kin ve düşmanlık” ibaresinin anlamı da dikkate alındığında sadece “şiddet içeren ya da şiddeti tavsiye eden tahrikler” madde kapsamında değerlendirilebilecektir.

Söz konusu suçun oluşması için, kamu güvenliğinin bozulması tehlikesinin somut olgulara dayalı olarak varlığı gereklidir. Bu tehlike, somut bir tehlikedir. Bu somut tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlerken failin söz ve davranışlarının neden olduğu tehlike neticesinin gerçekleşmesi gerekir. Hâkim, kullanılan ifadeler dolayısıyla bu tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğini, dayanak noktalarını göstermek suretiyle belirleyecektir. Bu kapsamda, kişinin söz ve davranışlarının kamu güvenliğini bozma açısından yakın bir tehlike oluşturduğunun tespit edilmesi gerekir. Kişinin söz ve davranışlarının, halkın bir kesimi üzerinde tahrik konusu fiillerin işleneceği hususunda duyulan endişeyi haklı kılacak bir etki oluşturması gerekir. İfade özgürlüğü ile bu tip tehlike suçları arasında “açık ve mevcut tehlike” kriterinin var olması gerekir. Buna göre, yapılan konuşma veya öne sürülen düşünceler toplum açısından açık ve mevcut bir tehlike oluşturduğu takdirde yasaklanabilmekte, keza böyle bir tehlikenin varlığı somut olarak, açıkça tespit edilmedikçe söz konusu suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilemez.” açıklamasına yer verilmiştir.

216. maddenin 1. fıkrası TBMM Genel Kurulunda verilen bir önerge ile değiştirilmiş olup, değişiklik gerekçesi de; “Ülkemizde ifade özgürlüğünün genişletilmesi süreci ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının bağlayıcılığı da göz önünde tutularak, madde metnine, ifade özgürlüğünün kapsamını genişletmek amacıyla “açık ve yakın tehlike” koşulu eklenmiştir. Buna göre, söz konusu suçun oluşması için işlenen fiil nedeniyle kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkması gerekir. Açık ve yakın tehlikenin belirlenmesinde hâkimin, böyle bir durumun ortaya çıktığına dair somut olguların varlığına ilişkin dayanak noktalarını tespit etmesi ve kararında göstermesi zorunludur.” açıklamasını taşımaktadır.

Açık ve mevcut tehlike ölçüsünde, açıklık, tehlikenin, kuşkuya meydan vermeyecek şekilde ortada çıkmasını; yakınlık ise, düşünce açıklamasında kullanılan kelimelerin somut tehlike yani zarar yaratma olasılığına yakın olmasını ifade etmektedir. Zararın ortaya çıkması olasılığının kaçınılmazlık ölçüsünde yüksek olmasının yanı sıra, düşünce açıklamasının açık ve doğrudan bir tehdit içerip içermediği de her somut olayda ayrı ayrı denetlenmelidir.

Öte yandan, gerek 765 sayılı TCY.nın 312. maddesinin gerekse 5237 sayılı TCY.nın 216. maddesinin yorumlanmasında, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarının da gözetilmesi gerekmektedir. Öğretide de AİHM kararlarının gözetilmesi gerektiği görüşü benimsenmektedir.**

AİHM.nin, İHAS.nin 10. maddesi kapsamında düşüncenin açıklanması özgürlüğü ile ilgili kararlarında, düşüncenin açıklanması özgürlüğünün sınırlanmasında aradığı koşullar;

- a- Yasal bir düzenleme bulunması,
  - b- Sınırlamanın meşru bir amaçla yapılması,
  - c- Sınırlamanın demokratik bir toplum için gerekli olması,
  - d- Yasallık ilkesine uygun olarak verilen cezanın, güdülen meşru amaçla orantılı olması,
- Şeklinde dir.

AİHM kararlarında, bu koşullar ışığında olaysal değerlendirme yapılmakta, düşünceyi açıklama özgürlüğünün asıl, kısıtlamanın istisna olduğu ortaya konarak, “**şiddet içermeyen ya da şiddeti tavsiye etmeyen**” açıklamaların hukukun koruma alanında olduğuna işaret olunmakta, hatta bu korumanın aynı zamanda kırıcı, şok edici veya rahatsız edici karşı görüşlere bile tahammülü gerektirdiği vurgulanmaktadır.

Nitekim bu ölçüt, Başkaya ve Okçuoğlu/Türkiye, Erdoğan/Türkiye ve Gündüz/Türkiye kararlarında açıkça ortaya konmuştur.

Bu açıklamalar ışığında 765 sayılı TCY.nın 312. maddesinde düzenlenen suçun oluşması için; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun emsal kararlarında da işaret olunduğu üzere;

1- Eylemin aleni yapılması,

2- Kışkırtmanın; sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılıklarından en az birine dayanılarak ve bu kesimleri karşı karşıya getirmek amacıyla gerçekleştirilmesi,

3- “Suç ve ceza da yasallık ilkesi” nedeniyle aynı sosyal sınıf, aynı ırk, aynı din, aynı mezhep ya da aynı bölgeye mensup olup da farklı görüş veya düşünceye sahip olanların yekdiğerine karşı kışkırtılması halinde anılan suçun oluşmayacağına tam bir netlikle bilinmesi ve gözetilmesi,

4- Kışkırtmanın, anılan farklı halk topluluklarını birbirine karşı düşmanlığa veya kin beslemeye sevk etmesi ve fakat bu halin “kamu düzeni” için tehlikeli olabilecek bir şekilde ve sonucu gerçekleştirmeye yetecek düzey ve etkinlikte olması, AİHM.nin ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile 8. Ceza Dairesinin birçok kararına isabetle yansıtıldığı üzere, **kışkırtmanın şiddet çağrısını içermesi ve bu çağrının etkin düzeyde gerçekleşmesi,**

5- 4744 sayılı Yasa gerekçesinde de açıklandığı üzere, tanımlanan tehlikenin soyut olmayıp **somut ve yakın tehlike** olduğunun kitlelerdeki yorum, etkileşim ve hareketler de izlenerek değerlendirmeye tâbi tutulması ,

6- Ne var ki, ilk bakışta açıkça saptanamasa dahi, muhatabı kitlenin algılayabileceği maharetli bir gizlilik altında yapılan düşmanlığa veya kin beslemeye elverişli şiddet çağrılarının, yakın tehlike yaratıp kamu düzenini tehlikeye sokacak somutluğa ulaşması hallerinde, suçun oluşacağına kabul edilmesi,

7- Tek başına yeterlilik arzetmeyen ancak, önceden veya sonradan yapılanlarla birlikte değerlendirildiğinde aynı okuyucu veya dinleyici kitlesine hitap ediyor oluşu nedeniyle, kitlelerde kin ve düşmanlık birikimi yaratacağında kuşku bulunmayan eylemlerin, anılan suçun oluşturabileceğinin, ancak bunun için, bütünü parçalarının ayrı hükümlere konu edilmeyerek toplu şekilde yargılanmasının gerekli olacağına bilinmesi,

8- Öngörülen suç unsurlarından herhangi birinin eksikliği veya yeterlik ölçüsünün bulunmayışı durumunda tanımlanan cürmün oluşmayacağı,

9- Ceza Yasası uygulamalarında, genişletilen ve kıyas düzeyine varan yorumlarla suçun varlığına hükmedilemeyeceği, bu itibarla yasal sınırlılıkla belirlenen farklılıkları tahrike yönelmeyen, şiddet çağrısını içermeyen, somut ve yakın tehlike düzeyine de ulaşmamış kışkırtmalara, dolaylı ve zorlayıcı soyutlukla anılan unsurları yakıştırarak, TCY.nın 312/2. maddesindeki suçun oluştuğunu kabullenmenin olanaklı bulunmadığı, ceza yargısında kıyas yoluyla suç oluşturmanın kabul edilemeyeceğinin asla göz ardı edilmemesi gerektiği,

10- “Kuşkunun lehe yorumlanacağı” temel ilkesi gereği; aleniyetin varlığında, tahrikin yasada açıklanan farklılaşmalara dayalı olup olmadığında, anılan farklılıklara dayalı halk kesimlerinin birbirine karşı düşmanlığa veya kin beslemeye sevk edilip edilmediğinde ya da sevk ediliyorsa eylemin bu sonucu yaratmaya yeterli bulunup bulunmadığında, “farklılıkların birlikteliğine dayalı kamu

düzeni"ni bozabilecek etkinliğe ulaşır ulaşmadığında, soyutluktan kurtulup somut ve yakın bir tehlike haline dönüşüp dönüşmediğinde ve nihayet şiddet çağrısını taşıyıp taşımadığında kuşku hali doğduğunda; öncelikle bu kuşkunun aşılması gerektiğinin ve aşılamıyorsa, yorumun sanık yararına olması ve ifade özgürlüğünün genişletilmesi doğrultusunda yapılması icap edeceğinin gözönünde tutulması,

Zorunluluk arz etmekte, ceza yargıcının yargıladığı her olayı bu ilkeler ışığında değerlendirmesi gereği açıklık kazanmış bulunmaktadır.

Bu ilkelerin, 5237 sayılı TCY.nun 216/1. maddesinde düzenlenen suç açısından da uygulanacağı açıktır. Ancak, 765 sayılı TCY.nun 312. maddesinde "kamu düzeni" korunurken, 216/1. maddede "kamu güvenliği"nin korunacağı göz önüne alınmalı bunun da öncesine nazaran daha dar bir alanı kapsadığı gözetilmelidir.

5- Olayın ve sanıkların hukuki durumlarının değerlendirilmesi;

Somut olayda sanıklar, Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulunda görevli olup, bu Kurul 78 kişiden oluşmaktadır. Kurul üyeleri, kamu görevlileri ile çeşitli sivil toplum örgütlerinden seçilen temsilcilerdir. Kurul, oluşumu ve çalışmalarını düzenleyen normlar gereği olarak, kendi içinde 13 ayrı çalışma grubu oluşturarak, çeşitli raporlar hazırlamıştır. Çalışma gruplarının hazırladığı rapor, nihai olarak Kurul tarafından değerlendirilmekte müzakere edilerek son şeklini almakta oylandıktan sonra yeterli çoğunluk sağlanması halinde işleme konu edilmekte ve kamuya açıklanmaktadır.

Yargılamaya konu rapor da, yasadaki kaynaklanan görev çerçevesinde, açıklanan çalışma yöntemiyle yaklaşık 1,5 yıllık bir süreçte, "Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu" tarafından hazırlanmıştır. Sanıklardan Baskın Oran bu çalışma grubunun sözcüsüdür.

Sanık İbrahim Özden Kaboğlu ise, İnsan Hakları Danışma Kurulunun Başkanı olup, Kurul adına açıklama yapma hak ve yetkisine sahiptir.

Öte yandan, sanıkların, bilim adamı ve akademisyen kimlikleri gözetilerek ve insan hakları konusunda yaptıkları geçmiş çalışmaları nedeniyle Kurulda görevlendirildikleri açıktır. Bu nedenle **hazırlanan raporun, sanıkların akademisyen kimlikleri nazara alındığında bilimsel içerik taşıdığı kuşkuadan uzaktır.**

Yargılamaya konu raporun içeriği bir bütün halinde değerlendirildiğinde;

Çalışma grubunun konusu itibarıyla "azınlık" kavramının sorgulandığı, uluslararası normlar çerçevesinde ulusal düzenlemelerin ve uygulamaların değerlendirildiği, bu kapsamda ulusal düzenlemelerde yer alan azınlık kavramının ve buna bağlı olarak da uygulamanın değiştirilmesinin, kültürel hakların tanınması çerçevesinde ana dilde yayın hakkının genişletilmesinin önerildiği, ulusal, etnik kimlik tanımlamasından vazgeçilerek farklı bir yöntemin benimsenmesi, böylece alt kimlik-üst kimlik çatışmasına son verilerek, farklı kimlik ve kültüre sahip bireylerin kendi kimliklerini koruma ve geliştirme haklarının güvence altına alınması gerektiği ileri sürülmektedir.

Bilimsel içerikte olan ve yapılan görev ile ilgili olarak hazırlanan raporun, bu haliyle resmi görüşü sorguladığı, suç teşkil etmeyecek tarzda ve ifade özgürlüğü sınırlılığıyla eleştirdiği ve değiştirilmesini önerdiği açıktır. Raporun içeriğinde yer alan görüşlere ve getirilen önerilerin benimsenme ya da reddedilme gibi değişik değerlendirmelere konu olması doğaldır. Ancak, **her ne kadar resmi görüşü sorgulasa ve Devletin Anayasa ile belirlenen temel görüşüyle yer yer çelişerek bu düşünceleri redde yönelmek suretiyle değiştirilmesini istese de, yasadaki açık bir sınırlılıkla ifade edilen farklılıkları yekdiğeri aleyhine kin ve düşmanlığa yöneltecek şekilde şiddet içermediği gibi, herhangi bir kişi ya da zümreye anılan farklılıklar çerçevesinde şiddet tavsiyesinde de bulunmamakta, tam tersine, ulusal anlamda birliğin önerilen bu düzenlemeler sonucunda gerçekleşeceğini, bir düşünce açıklaması olarak ortaya koymaya çalışmaktadır.** Ra-

por, şiddet çağrısı içermemesi nedeniyle “kamu düzeni” ya da “kamu güvenliği” açısından açık ve yakın bir tehlike taşımamaktadır.

Basın açıklamasına konu olan metin ise; Kurul tarafından oylanarak resmîyet kazandırılan raporun özeti ve kamu oyuna duyurulması niteliğindedir. İçeriği itibariyle şiddet çağrısı taşımak bir yana, tam tersine raporun fikri zeminde tartışılması gerekliliğinin vurgulandığı görülmektedir. Raporun hazırlanış sürecinin ve özetinin açıklanmış olması karşısında, farklılıklara yönelik şiddet çağrısı içermemesi nedeniyle “kamu düzeni” ya da “kamu güvenliği” açısından açık ve yakın bir tehlike taşımamaktadır.

Kaldı ki, açık ve yakın tehlike bakımından 5237 sayılı TCY.nun 216. maddesinin gerekçesi nazara alındığında, gerek rapor nedeniyle gerekse basın açıklaması sonrasında ortaya çıkan somut bir tehlike de söz konusu değildir. Toplum kesimleri arasında oluşmuş ve ortaya çıkan bir infial, herhangi bir taşkınlık saptanmamış, kamu güvenliğini bozan herhangi bir somut olgu da meydana gelmemiştir. Okunan rapora karşı, kurulda görevli bazı kişilerden kaynaklanan ve raporu yırtma mahiyetinde şekillenen tepkileri ise farklı özelliklere sahip bir kesimin diğer bir kesim aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrikin ölçüsü ve tezahürü saymak da olanaklı değildir.

Yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda, raporun ve basın açıklamasının düşünce açıklama özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. İçeriğine ve ileri sürülen görüş ve önerilere katılmak ya da bunları benimsemeyerek reddetmek olası ise de; konunun bilimsel şekilde ele alınması bir kamu görevi gereği hazırlanmış olması, içeriğinde, yasada öngörülen farklılıkları yekdiğeri aleyhine kin ve düşmanlığa sevkedecek ve kamu güvenliğine yönelik açık ve yakın bir tehlikeyi ortaya çıkaracak şiddet çağrısını içermemesi karşısında, gerek 765 sayılı TCY.nun 312/2. maddesinde gerekse 5237 sayılı TCY.nun 216/1. maddesinde düzenlenen suçun yasal unsurları oluşmamıştır. Bu nedenle Yerel Mahkeme tarafından, aynı gerekçelerin dayanak tutularak sanıklar hakkında beraat kararı verilmesi usul ve yasaya uygundur.

Bu itibarla haklı nedenlere dayanan Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulüne, Özel Daire kararının 2-b bölümünde yer alan bozma kararının kaldırılmasına ve Yerel Mahkemenin sanıklar hakkında halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan kurduğu beraat hükmünün onanmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan kurul üyeleri S.Çetinkol ve H.Akdağ ise,

“Sanık İbrahim Özden Kabaoğlu İHDK.nun suç tarihindeki başkan ve üyesi, diğer sanık Baskın Oran ise İHDK.nun alt komisyonu olan “Azınlık hakları ve Kültürel Haklar Komisyonu’nun başkanı aynı zamanda İHDK.nun üyesidir Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığınca görevlendirilmişlerdir. Diğer 78 kişi de aynı şekilde görevlendirilmiştir. Resmî görevlidirler ve düzenlenen raporda resmî rapordur. Bu raporları üst kurula ve Başbakana vermek zorundadırlar.

Suç tarihi 2004 olup bu tarihte 765 sayılı TCK.nun 312/2. madde ve fıkrası, iddianame tarihinde ise 5237 sayılı TCK.nun 216/1. madde ve fıkrası yürürlüktedir.

Bu nedenle olayı her iki madde yönünden incelemek gerekmektedir. Her iki maddedeki temel cezalar aynı olmakla birlikte madde metnindeki kavramlar ve bu suçun basın yolu ile işlenmesi halinde sonuç ceza itibariyle 216/1. madde ve fıkrası sanıklar lehinedir.

İlk rapor sanık Baskın Oran tarafından kaleme alınmış ve oylanmış ancak çıkan tartışmalar sonunda yine aynı sanık tarafından bir takım değişiklikler yapılmış, ancak tekrar oylanmadan diğer sanık tarafından Başbakanlığa sunulmuş, basın toplantısı ve ayrıca kamuoyuna da yazılı açıklama yapılmıştır.

Olayımızın hukuki irdelenmesine gelince;

Kararımızda etraflıca belirttiğimiz gibi **İnsan haklarının başında yer alan ifade özgürlüğü temelinde düşüncenin korunmasını amaçlar. Sınırsız özgürlük felsefi anlamda ve doktrinde ideal**

olsa da toplumlarda geçerliliği bulunmamaktadır. Özgürlük sorumluluğu, gelişigüzel sorumluluk değildir. Dengenin korunması için düzenlemeye gereksinim vardır, evrensel ilkeler ve en önemlisi ulusal takdir alanı da korunarak sınırlama yapılmalıdır. Bu nedenle demokratik rejimlerde, takdir alanının sınırları çizilmiş olarak nesnel ölçü ve nedenlere dayanarak düşünce özgürlüğünü sınırlayabilir. Her rejim gibi demokratik rejimde varlığına yöneltilecek tehlikeler karşısında kendini koruma hakkına sahiptir. Evrensel kural da, “açık ve yakın tehlike” oluşturan ulusal güvenliği bozan ifadelerin yasaklanmasıdır. Ulusal ve evrensel hukukta da bu konuda ayrıntılı düzenlemeler vardır. 765 sayılı TCK.nun 312/2 maddeleri de ve 5237 sayılı TCK.nun 216/1 maddesi de sınırlama içeren bir maddelerdir.

765 sayılı TCK.nun 312/2. madde ve fıkrasında korunan hukuksal değer kamu düzenidir. **Bir kuralın kamu düzenine ilişkin sayılması için bu kurala aykırılığın, ülkenin hukuk düzeninin temel ilkelerinden birisiyle çatışması ya da ülkenin genel hukuk duygusunu ağır bir şekilde zedelemesi zorunludur.**

Kamu düzeni kavramı benzer yönler olmakla birlikte her ülke için o ülkenin kendine özgü; tarihsel, sosyal, ekonomik ve diğer koşullarının oluşturduğu özel bir anlam taşır.

Kamu düzeni, ülkedeki toplumsal düzeni oluşturan tüm kuralların doğumunda ve sonrasında hem içindedir ve hem de hedefidir. Bu kavram içinde bireysel, toplumsal, dirlik (huzur) vardır, genel sağlık vardır, ulusal güvenlik vardır. Kamu düzeni, yurttaşlar için yurttaşlık bilincine erişebilmiş insanlar ve toplumlar içindir. Kamu düzeni düşüncesi bunu sağlamaya yönelik önlemlerin “sürekli” ve “kararlı” olmasını zorunlu kılar. Kamu düzenini korumak demek hukuksal ve sosyal “dirlik ve düzeni” korumaktır. Toplumda düzensizlik ve karışıklığın bulunmaması ve yaşamın normal, doğal akışı içinde geçtiğini belirtmek için “kamu düzeni” kavramı kullanılır, kamu düzenini bozan eylemlerin ülke yönünden bütünsellik ve devamlılık göstermesi durumunda kamu güvenliği ile karşı karşıya geliriz. Kamu düzeni “toplum hayatının huzur ve güvenlik içinde yürümesini sağlayan düzenin bir bütünüdür”. Kamu düzenine karşı işlenen cürümler kamu huzur ve güvenliğini tehlikeye kayabilen suçlardır. Maddedeki suç tehlike suçudur. “soyut tehlikeyi” değil “somut tehlikeyi” suç haline getirmek, tahrikin somut bir tehlikeye meydan verecek nitelikte olup olmadığına bakmak lazımdır.

Ceza hukuku, insan hareketinden bilfiil doğan sonuçlarla değil doğabilecek sonuçlarla da ilgilidir. Bu noktada tehlike kavramı karşımıza çıkar. Tehlike suçu kavramının faile ilişkin tehlikelilik haliyle ilgisi yoktur. Suçun maddi olgusu ile ilgilidir. **Çağdaş hukukta, tehlike olasılıktan başka bir şey değildir. Zarar doğurmaya elverişli tehlike, korunan hukuksal değeri (yani kamu düzenini) bozabilecek nitelikte bulunduğu takdirde tehlike doğmuş ve buna bağlı olarak da suç oluşmuş olacaktır.**

Tehlikenin boyutu, yasal çerçevede alınması gereken önlemleri de beraberinde getirir. Kamu düzenine karşı gerçek bir tehdidin bulunması halinde, tehlike ile orantılı zaman ve mekana ilişkin koşullar dikkate alınmak zorundadır. Kamu düzeni kavramı toplumlara ve ülkelere ve onların yapılarına göre değişir. **Milletlerin sosyal ve psikolojik şartları daima birbirinin aynı değildir işte burada devletlerin takdir marjı ortaya çıkar. Devletler toplumsal yapılarının yanında tarihsel geçmişlerini de gözetmek durumundadırlar.**

5237 sayılı TCK.nun 216/1. madde ve fıkrasında da aynı kavramla yer almakla birlikte kamu düzeni ifadesi yerine kamu güvenliği, “tehlikeli olabilecek şekilde” ifadesi yerine “açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde” ifadesi kullanılmıştır.

Kamu güvenliği, kamu düzeninin alt kategorisidir. Kamu düzenine karşı işlenen cürümler kamu huzur ve güvenliğini tehlikeye kayabilen suçlardır.

“Açık ve yakın tehlike” kavramı hukukumuzda ilk kez Amerikan hukukundan 4748 sayılı Yasa ile 2911 sayılı Yasaya daha sonra da 5237 sayılı Yasa ile TCK.nun 216 maddesine girmiştir. Bu kavram-

daki “açıklık” tehlikenin kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortada olmasını “yakınlık” ise düşünce açıklamasında kullanılan kelimelerin somut tehlike yani zarar yaratma olasılığına yakın olmasını ifade eder.

Açıklanan düşüncede söylenen sözlerde “**tahrik edici, harekete geçirici bir özellik bulunuyorsa bu tahrik teşkil eder ve ifade özgürlüğünün sınırları dışında kalır. Fiilde tahrik edici özellikler saptandıktan sonra ayrıca tehlikenin yakın olması şartı aranmamalıdır. Bireyleri harekete geçirici, tahrik edici sözler ve düşünceler sadece bu özellikleri nedeniyle toplum hayatı ve düzeni bakımından tehlike teşkil eder. Tahrik sonucu kamu güvenliğinin tehlikeye düşmesi ya da bozulması gerekmez. Tehlikenin meydana gelebilmesi yeterli sayılır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de ifadenin içeriğine, açıklanmasındaki özene yapıldığı bağlama, açıklamayı yapanın toplumdaki konumuna ve amacına açıklamanın konusuna ya da hedef aldığı kişi veya gruba, potansiyel etkisine, ifadeye açıklayanın düşüncesini başka kavramlarla dile getirebilme-sinin mümkün olup olmadığına göre değerlendirme yapmaktadır.**

Bu açıklamalar karşısında dava konusu rapor bütün olarak ele alındığında Devletin resmi bir kurulunun ve görevlendirilen kişilerin oluşturduğu rapordaki görüş ve yorumlar toplumun her katmanında yankı bulacak, irdelenecek ve toplumun temel değerlerini alt üst etmesi nedeni ile insanları kaçınılmaz bir şekilde etkileyecektir.

Raporda, özgürlüğün etnik, dinsel ve dinsel olarak 3 türlü olduğu Türkiye’ de ise bun-ların hiç birisinin kabul edilmediği sadece gayrimüslümlerin esas alındığından söz edilmiştir.

Azınlıklar konusu 1923 yılında imzalanan TBMM.ninde yasalarla kabul ettiği Lozan Antlaşmasında belirtilmiştir. Buna aykırı hükümler içeren ve bu nedenle ulusal hukuk sistemine aykırı olan uluslar arası sözleşmelerde Türkiye çekince koymaktadır. Zira Lozan Antlaşması halen geçerliliğini korumaktadır. **Türkiye’deki azınlıklar Müslüman olmayan vatandaşlardır ve Türkiye’de bunun dışında azınlık yoktur. Yasalarımızda tanımlanmayan yeni bir azınlık tanımının ve uygulamasının yapılması, yaratılması, etnik ve kültürel çeşitliliği olan üniter devlet ve milletin bölünmezliğini tehlikeye düşürecek bir sonuca ulaşacaktır. Bu açık ve yakın bir tehlikedir. Zira tahrik edici niteliği içermektedir. Türkiye Cumhuriyetinde sosyal sınıf, etnik köken, ırk, dil, din ve bölge ayrımı yapılmaksızın bütün vatandaşlar yasalar önünde eşittir.**

Milletin bölünmezliği Anayasanın 1. kısmında 3, 13, 14, 26/2. maddelerinde yer almaktadır. Millet devleti oluşturan unsurlardan biridir. Buradaki millet, ülkede yaşayan tüm vatandaşların oluşturduğu bir topluluktur. “Millet sözcüğü alt kimlikleri red anlamına gelir” demek, kamu düzeni, kamu güvenliği açısından tehlike yaratır. Etnik ve kültürel çeşitliliği barındıran Türkiye’de bu çeşitliliklerden bir veya birkaçı diğerleri aleyhine öne çıkartılır ve alt kimlik azınlık olarak kabul edilip daha fazla değer verilirse barışçı toplumsal birliktelik temel değerleri yok olur. Böyle bir farklılık ayrımı yapmak, toplumun bir kesimini diğer kesimi aleyhine veya halkı birbirine karşı kanun düzeni kamu güvenliği için tehlikeli olabilecek şekilde veya açık ve yakın bir tehlike oluşturacak şekilde düşmanlığa ve kin beslemeye alenen tahrik suçunu oluşturacaktır.

Raporda;

Yasalarımızda olmayan üst kimlik Türkiyelilik, (toprak kıstasını esas almaktadır.), ve alt kimlikten söz edilmiştir (ki etnik ve kültürel kıstaslar esas alınmaktadır.)

Raporda ayrıca Türklük,- Üst Kimlik olarak ırk ve dinle tanımlanmaktadır. “Yurt dışındaki soydaşlarımız denildiğinde Türk, etnik kökenden olanlar kastedilmekle Müslümanlar- Türk, gayrimüslümler ise vatandaş ve bu durum kendini Türk ırkından saymayan diğer alt kimlikleri yabancılaştırmış” denilmektedir. Oysa Türkiye Cumhuriyeti Üniter bir devlettir. Anayasamızın 3. maddesinde “Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür”, 66. maddesinde de “Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür” hükümleri yer almaktadır. Bunların açılımı Türk milleti kavramının ırk’a, etnik kökene ve dine dayanmadığıdır. Bu anayasal eksen

karşısında; suça konu rapor, alt kimlik, üst kimlik ayırımı yapmak, millet kavramının bölünebilir olduğu vurgulanmak, anayasa ve yasalarımızda olmayan yeni azınlık kavramına yer verilmek suretiyle eleştiri ve ifade özgürlüğü sınırları aşan toplumda kaos ve şiddet oluşturabilecek nitelikteki içeriği ile toplumsal tehlike boyutlarına ulaşmıştır.

Bu nedenlerle çoğunluk görüşüne karşıyız." görüşüyle;

Diğer bir kısım Kurul Üyesi ise bu görüşe katılarak karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının KABULÜNE,

2- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 12.07.2007 gün ve 5222-5583 sayılı kararının, 2-b bölümünde yer alan, sanıklar hakkında halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan kurulan beraat kararının bozulmasına ilişkin kararının KALDIRILMASINA,

Özel Daire kararının kaldırılan kısmı hariç diğer bölümlerinin aynen korunmasına, 3- Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesinin 10.05.2006 gün ve 312-356 sayılı kararının 2 numaralı bendinde yer alan ve sanıklar İbrahim Özden Kaboğlu ve Baskın Oran'ın, halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan beraatlarına ilişkin hükmünün ONANMASINA,

4- Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine,

29.04.2008 günü oyçokluğu ile karar verildi.

EK: 7

Şebnem Korur Fincancı, "İşkence Atlası", Evrensel, 28 Nisan 2008.

Geçen hafta *Sabah Gazetesi*'nin manşetini görünce, birden sarsıldım. "Utaç Atlası" ilk sayfada kocaman puntolarla bana bakıyordu. Kullanılan sıfat çok yerinde olmuştu olmasına da, hazırlanmasına küçücük de olsa katkı sunduğum bu "İşkence Atlası" içinde yer alanlar gibi, benim de işkencenin amacına uygun bir etkilenmeden nasibimi aldığımı çok etkili biçimde göstermiş oldu. İşkence uygulayıcılarını, destekleyicilerini ve emrini verenleri kastederek kullanılan o sıfatı, birden üzerime alınmışım. Acaba utanılacak ne yapmışım, yapmışık, diye bir kıvılcım çakıvermişti zihnimde. Ionna Hocamın (Kuçuradi) her konuşmasında vurguladığı, "onur kırıcı davranış" tanımlamasında onuru kırılanın, onursuz olanın aslolarak işkenceciler olduğu gerçeğini bilince çıkarabilmek çok kolay olmuyor demek ki! Bu alanda bilimsel çalışma yapmak dahi algıdaki kaymaları bir çırpıda düzeltemiyor.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı uzun yılların birikimini, işkencenin önlenmesi için paylaşabilmek adına böyle anlamlı bir çalışmayı başlattı. Özellikle hekimler için çok yararlı olacak bir kılavuz çıktı ortaya. Mütevazı katkımın çok ötesinde emek veren değerli meslektaşlarıma, dostlarıma bu çalışmayı yaptıkları için, beni de aralarına aldıkları için şükran duyuyorum. İstanbul Protokolü Birleşmiş Milletler'in eğitim serisinin 8'incisi olarak yayımlandığında duyduğum mutluluğu bir kez daha yaşattı dostlarım ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı bana. Umudumu tazeledi, kolay değil.

Bu topraklarda umudu kolayca koruyamıyoruz. Bir öğrencimin tez hazırlıkları sırasında, bizim "rastlantısal örnekleme" olarak adlandırdığımız belli kurallar içinde rastlantısal olarak karşımıza çıkan verileri görmek, öylesine yaraladı ki beni son aylarda. İşkence davalarının sonuçlarına da rastladık bu çalışmada. İstanbul Protokolü'nün ortaya çıkış sebebi olan gözaltı muayenelerinin yetersizliği çarpıcıydı. Gözaltı sürecine ilişkin öykü neredeyse hiçbir adli raporda yoktu. Fiziksel bulguları, bedenlerinde bazı izleri olanların bu izlerine ilişkin yoruma rastlamak da pek mümkün değildi. Ruhsal değerlendirmeye ise ancak birkaç raporda yer verilmiş, ancak tanı için izlenen yol da dahil, o tanının ne anlama geldiğine ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştı. Bu yetersiz muayeneler, hukuki sürece de kaçınılmaz olarak yansımıştı elbette. Önemli bir kısmında dava açmaya gerek görülmeyip, takipsizlik kararı verilmiş, geriye kalanların tamamı da en geç 6 ay içinde beraatla sonuçlanmıştı. Bunlara adli raporları içinde bedenlerinde görünür iz olanlar, ruhsal değerlendirilmede bulgu saptananlar da dahildi.

İşkencenin hukuki bir tanımlama olduğunu iddia edenlere sormak istiyorum. Acaba hangi ölçütlerle işkence kararına varılıyor? Tıbbi bulguların varlığı yeterli olmuyor anlaşılıyor. Bu koşullarda işkencenin yalnız hukuki bir tanımlama olmadığı da ortaya konmuş oluyor. İşkence tanısının konması için çaba gösteren bizlere uzun yıllardır karşı çıkan hukukçulara buradan bir çift lafım var. İşkence tıbbi bir tanıdır. Yaptığımız muayene sonucunda, incelediğimiz laboratuvar verileri ışığında saptadığımız fiziksel ve ruhsal bulguları yorumlayıp, bir tanıya ulaşma becerisi kazanmak üzere eğitim alan, alması gereken biz hekimleriz. Öyleyse işkence tanısı koymak da bizim işimizdir. Bu tıbbi tanıyı hukuk diline dönüştürmek de hukukçuların işi elbette. Biz işimizi eksiksiz yapmak zorundayız. Hukukçular da bu eksiksiz işi doğru değerlendirmek zorunda. Hekim eksik bıraktığında, hukukçulardan bu toplumun bir bireyi olarak hesap sormada sorun yaşıyoruz. Hukukçular soruşturma ve kovuşturma aşamalarında tıbbi bulgulardan yola çıkarak da kanaat oluşturabilirler, ama görünen o ki yapmıyorlar ya da yapmak istemiyorlar. Devletin memuru olduklarını düşü-

nebiliyorlar. Ancak bir hekim mesleğine başlarken kimsenin memuru olmadığına, olmayacağına ve her zaman hastası ile ilişkisinde yansız ve yüksüz davranacağına yemin ediyor. İşte bu işkence atlası da özellikle onlar için. Karar veremediklerinde, ne yapacaklarını bilemediklerinde onlara yol gösterebilirsin, yollarını aydınlatabilirsin. Bulgularının yorumunu başka ellere bırakmak zorunda kalmaları böylece.

Onun için ben hâlâ en çok meslektaşlarıma güveniyorum. Güvenimi de hiç boşa çıkartmadılar. Güzel bir nisan gününde, İstanbul Tabip Odası seçimlerinde sandıktan çıkan oylarının rengiyle de bunu kanıtladılar.

EK: 8

Neşe Düzel, “Yavuz Önen’le Söyleşi: Polis Gözaltında Organ Parçalıyor”, *Taraf*, 3 Kasım 2008.

“Hükümet’in AB sürecindeki isteksizliği şiddeti artırdı. 2007’de gözaltında ve cezaevinde on kişi ölmüşken, bu yılın on ayında 31 kişi öldü. Ölümler üç kat arttı.”

“Türkiye iki yıldır asker ve polis devleti oldu. Hükümet, polisin istediği bütün yasaları kabul etti. AKP döneminde polis, vatandaş üzerinde büyük baskı kurdu.”

“Polis, muhalif yurttışa silah çeken organa dönüşüyor. Bireyin can güvenliği yerine devleti koruma görevini üstlenen polisi tutamazsınız. O polis, adam da öldürür, işkence de yapar.”

NEDEN? YAVUZ ÖNEN

Ankara, başladığı yere dönmekte çok mahir. Uzunca bir zaman çok fazla duyulmayan işkenceler, bitmiş gibi görünen gözaltında ölümler ve sokakta adam öldürmeler birden arttı. Kimse polis şiddetinin niye birden çoğaldığını kavrayamadı. Bir yerde bir eksiklik ya da bir fazlalık vardı ama bu kanlı tablonun neye tekabül ettiğini tam anlayamadık. Polisteki kadrolar mı değişmişti? Yoksa polise verilen emirler mi değişmişti? Ya da AKP Hükümeti’nin olaylar karşısındaki yaklaşım biçimini mi değişmişti? Ne değişmişti? Hükümetin son yıllarda Avrupa Birliği fikrinden uzaklaşması, Avrupa kriterlerini uygulamakta ayak sürmesi mi Türkiye’yi yeniden bir işkence ve cinayetler ülkesine çevirmişti? Bütün bu konuları Türkiye İnsan Hakları Vakfı Başkanı Yavuz Önen’le konuştuk. Kendisi de 12 Mart döneminde yargılanan ve işkence gören Mimar Yavuz Önen, 1974 affıyla cezaevinden çıktı. Bir dönem Mimarlar Odası Başkanı da olan Yavuz Önen, İnsan Hakları Derneği bünyesinde kurulan İnsan Hakları Vakfı’nın 1989’dan beri başkanlığını yapıyor. Vakıf, işkence mağdurlarının tedavisini sağlıyor ve işkencenin tespitini yapıyor.

NEŞE DÜZEL: İşkence iddiaları ve gözaltında ölümler çok arttı son zamanlarda. Ne oldu? Bunlar bitmiş gibiydi, neden yeniden çoğaldı?

YAVUZ ÖNEN: Gözaltında ölüm ve işkence bu ülkede hiç bitmedi. Karakollarda, cezaevlerinde şüpheli ölümler kesintisiz sürdü. Sadece AB’ye uyum için demokratik çabaların yoğunlaştığı 2002-2005 yılları arasında Türkiye, geçmişe kıyasla iyi bir dönem yaşadı.

Peki, son zamanlarda ölüm vakaları niye birden arttı?

Siyasi irade caydırıcı olmadı. AKP Hükümeti ‘İşkenceye Sıfır Tolerans Programı’ını hiç uygulamadı. Aksine, son dönemde polisten gelen yasal değişiklik taleplerinin hepsini kabul etti. Böylece AKP döneminde polis, geçmiş yıllara kıyasla vatandaş üzerinde daha yoğun bir otorite ve baskı kurdu.

Polis daha mı haşinleşti?

Evet. 2007’de gözaltında ya da cezaevinde on kişi ölmüşken, sadece bu yılın ilk on ayında 31 kişi öldü. Geçen yıla kıyasla ölümler üç misli arttı. Türkiye hukuk devleti olmaktan biraz daha uzaklaştı. Nitekim Türkiye son bir-iki yıldır ‘asker ve polis devleti’ görüntüsü veriyor. Yurttaşıyla barışık olmayan, onu her türlü şiddete müstahak sayan bir devlet anlayışı bizimkisi. Silaha ve şiddete dayalı üniformalı, pazubentli bir demokrasi bizimkisi.

Avrupa Birliği’ne üyelik konusunda hükümet ciddi adımlar attığında bu olaylara pek rastlanmıyordu. Hükümetin AB konusundaki isteksizliği bu olayların fazlalaşmasına mı yol açıyor?

AB sürecindeki isteksizlik şiddeti artırdı tabii. Son zamanlarda Türkiye’de şiddetin tırmanmasının temel nedeni hukuksal alt yapının değiştirilmesidir. Siyasiler, reformları AB’den müzakere tarihi alabilmek için göstermelik olarak yaptılar. 2002-2005 yılları arasında AB’ye uyum için atılan demokratikleşme adımları 2005’ten itibaren geri alındı. İşkence ve ölüm vakalarının artmasının bir nedeni de hak ve özgürlüklerdeki bu geriye gidiş oldu. Yeniden olağanüstü hal dönemlerinde kullanılan kanunlara dönüldü.

Neler değiştirildi?

Gözetli süresini uzatıldı. Polise duraksamadan ateş etme yetkisi verildi. Terörle Mücadele Yasası değiştirildi. Polisin yetkileri genişletildi. Gözetiminde avukatla görüştürmeme ve hekimle buluştur-mama yoluyla insanlar iletişimsiz bırakıldı. Kusur işleyen güvenlik görevlisine ise hukuksal koru-ma getirildi. Bütün bunların sonucunda son bir yılda polisin şiddeti arttı. Polis daha rahat aşırı güç kullandı, silahını kolaylıkla ateşledi. Bazısı vatandaşları ensesinden vurdu, bazısı kol kırdı, organ parçaladı.

Polisler mi organ parçalıyor?

Tabii, parçalıyor. Tedavi için bize başvuruların ortaya koyduğu tablo şu ki, vahşette bir artış oldu. İnsanlar çok ciddi darbelere maruz kalıyorlar. Gözetiminde organları parçalanıyor. Ciğerleri parçala-nıyor, böbrekleri eziliyor, bacak, kol, burun, kafa her türlü kemikleri kırılıyor.

Elinizde bu vahşetin rakamları var mı?

Türkiye’de sadece işkence tırmanmadı. Şüpheli ölümler, faili meçhuller ve yargısız infazlar da arttı. Bu yılın ilk on ayında 31 kişi gözetiminde ve cezaevinde öldü, 35 kişi faili meçhul cinayete kurban gitti, 33 kişi de yargısız infaz edildi. Antalya’da motosikletli bir genci ensesinden üç kurşunla vur-mak yargısız infazdır. Polis dur ihtarına uymayan vatandaş tak diye vuruyor. Sokaklar poligona dönüştü. Polis atış talimi yapar gibi insan öldürüyor. Ve bu vakalar soruşturulmuyor. Ama ölümle sonuçlandıkları için kamuoyundan da gizlenemiyor. Bir de kötü muamele var ki, bunların kaydını tam tutamıyoruz. Çünkü polis takibi nedeniyle bize gelmeye korkanlar var.

Polis kendisinden şikâyetçi olanları tehdit mi ediyor?

Tabii. Ya da polis onları izleyebiliyor. İşkence yapıldıktan sonra polis tarafından izlenen çok sayıda insan var. İnsan Hakları Vakfı’na gittiği tespit edildiğinde tehdit edilebiliyor. Size şunu söylemeli-yim. Türkiye’de işkencenin nedeni değişti. 1990’lı yıllarda yapılan işkencenin nedeniyle bugünkü işkencenin nedeni değişti. Eskiden konuşurmak için işkence yapılıyordu. Bugün ise sisteme mu-halif olan kişiyi korkutmak için işkence yapılıyor. Polis işkenceyi sadece gözetiminde da yapmıyor. Daha çok kayıt dışı işkence yapıyor.

Kayıt dışı mı? Anlamadım...

Poliste kaydını tutmadan vatandaşa işkence yapıyor. Sokakta, ıssız bir köşede, arabada şiddet uy-guluyor. Sonra o kişiyi salıyor. Aslında polis şiddetinin dozu her alanda arttı. Kitlesele eylemlerde de arttı, gözetiminde da arttı. Zaten bu yüzden sadece cezaevlerinde değil, gözetiminde da şüpheli ölümlerin sayısı çok fazlaştı. 2005’ten beri yasalarda yapılan antidemokratik değişiklikler şiddeti kolayca uygulayabilmek için yapıldı. Çünkü kişiye şiddet genellikle o ilk gözetim altına alınan sürelerde yapılır. Şimdi Terörle Mücadele Kurulu buna benzer değişikliklerin devamını gündeme getirme çalışması içinde. Genelkurmay’ın önerileri doğrultusunda tekrar yeniden 180 derecelik bir geriye dönüşün hazırlığını yapıyorlar. Biz bu yüzden çok kaygılıyız.

Terörle Mücadele Kurulu İçişleri’ne bağlanacak ve terörle mücadele sivillerin denetimine geçecek diye çok olumlu yorumlar yapıldı. Sizin kaygılandığınız nedir?

Anlayış ve politikalar değişmediği sürece uygulayanın üniformalı ya da sivil olması ne fark eder? Önemli olan yasa ve uygulamaları tekrar geriye götürmektir. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin yetkileri AB reform sürecinde ortadan kaldırıldı, bu otorite ve teşkilat İçişleri Bakanlığı'na devredildi. Bir otoritenin bir yerden alınıp başka bir yere götürülmesi bir değişim ve iyileşme değildir. Çünkü gün gelir, aynı aksaklıklar asker değil, hükümet otoritesi olarak yaşanır. Nitekim yaşanıyor.

Genelkurmay'ın önerisiyle şimdi ne yapılıyor?

Yargısız infazlarla ve operasyonlar sırasında ölen insanlarla ilgili soruşturmaların ortadan kaldırılmasını amaçlayan, güvenlik güçlerinin yetki alanını genişleten değişim talepleridir bunlar. Bir genelkurmay başkanı, "Bir itirafçı bize yer gösterirken karşı tarafın kurşunuyla ölürse sorumlu biz oluyoruz. Bu sorumluluğu üstümüzden alın," demişti. Şimdi, Genelkurmay'ın yanında götürdüğü herkes karşı tarafın kurşunuyla ölmüş sayılacak.

Polisteki bu sertleşme kararlı bir politika sonucu mu oluyor yoksa polis üzerindeki denetimde mi bir eksiklik var?

Polisin denetiminde eksiklik var ama temel neden politiktir. Polisin bugün vatandaşa karşı gücünü çok daha rahat kullanabiliyor olması siyasi bir programdır. Mesela bu siyasi program bir yanı sıra... Türkiye'yi bir Türk-Kürt çatışmasına sürüklemeye çalışıyorlar. Bu politika her yerde uygulanıyor. On gün önce yaşanan, İstanbul'dan Ağrı'ya giden bir otobüs "bilgi taraması yapıyoruz" diye polis tarafından durduruluyor. Şoför "gecikiyorum, ceza alacağım," deyince karakola götürülüyor, orada dayak atılıyor. Ayrıca polis otobüsteki yolculara karşı civar halkı örgütüyor ve bir linç ortamı hazırlıyor. Otobüs Ağrı'ya gidiyor ya! Aynı şekilde Gebze Kapalı Cezaevi'nde PKK'lı kadınların kaldığı koğuşun kapıları açılıyor ve erkek adli mahkûmlar kadınların üzerine saldırtılıyor.

Engin Çeber olayında tanıklık edenler kendilerine çok kötü davranıldığını anlattılar. Hatta bir kadın polisin sanığa "seni öldürmek istiyorum" dediğini bile öğrendik. Polis niye bu kadar gaddarca ve düşmanca davranıyor?

Bireysel bir kin değil bu. Polisin bu düşmanca davranışın kökeninde siyaset ve ideoloji var. Devletin muhalif vatandaşa kini bu. Türkiye'de potansiyel suçlu olarak tanımlanmış kategoriler var. Bunlar Kürtlerdir, Alevilerdir, gayrimüslimlerdir, solculardır, devrimcilerdir, hak arayanlardır, kadınlardır, eşcinsellerdir. Yani kurulu düzenle ihtilafı olanlardır bunlar.

Polisin eğitiminde bir sorun mu var?

Polisler de bu resmî görüşle eğitiliyorlar. Böylece polis vatandaşın can güvenliğini, huzurunu sağlayan bir kurum olmaktan çıkıyor, devletin yüksek menfaatlerini sağlayan ve tehdit olarak algılandıklarına silah çeken bir organa dönüşüyor. Türkiye'de devlet otoritesi işte böyle kuruluyor. Polis, vatani, devleti, milleti korumak gibi bir görev üstlenirse, polisi tutamazsınız. O polis sokakta insan da öldürür, gözaltında işkence de yapar. Nitekim bunları yaşıyoruz. Aslında işkence illa bir tarafınızın kırılması demek değildir. Bedeninize hiç dokunulmadan ruhsal işkence de yapılabilir.

Ruhsal işkence nasıl yapılıyor?

Bunun bir yolu tehdittir. Öldürülme korkusu yaratılır ve bedeninizde değil ruhunuzda iz bırakılır. Ben niye yıllardır İnsan Hakları Vakfı'ndayım? Ben aslında bir mimarım. 12 Mart döneminde ben Mimarlar Odası genel sekreterydim. 1972 yılında, bir grup mimar arkadaşımınla birlikte Mahir Çayan ve arkadaşlarını Ankara'da evimizde sakladığımız için gözaltına alındık. Bütün bu bedensel ve ruhsal işkenceleri bana da yaptılar. Bende de öldürülme korkusu yarattılar. Seni önde yürütüyorlar, arkanda sürekli silahlarının mekanizmasını çalıştırıp şakırdatıyorlar. Her an ensenden vurabileceğini hissettiriyorlar sana.

Başka neler yaptılar?

Saatlerce başkalarına yaptıkları işkencelerin çılgınlıklarını, genç kızlara copla tecavüz girişimlerinin feryatlarını dinlettiler. İşkence yaptıkları insanları gösterdiler. Bana Dev Yol'un liderlerinden Oğuzhan Müftüoğlu'nu gösterdiler. Ayrıca elektrik şoku da uyguladılar. Aslında Türkiye'de işkence, 1950'den sonra NATO programı çerçevesinde Orta Amerika'daki askerî okullarda eğitilen Türk subayları tarafından sistemleştirildi.

Nasıl sistemleştirildi?

1950'den önce bizde işkence kaba dayak, Filistin askısı gibi geleneksel yöntemlerle yapılıyordu. 1950'den sonra Türk subaylarının Amerika'dan getirdiği kontrgerilla yöntemleriyle işkence sistemli bir hal aldı. 1970'ten beri de bu sistem özde hiç değişmedi. Biz kralı çıplak gördük. O gözaltı sırasında çok yakın arkadaşım olan ODTÜ'lü Koray Doğan'ı sırtından vurup öldürdüler. Bana işkenceyi on, onbeş kişilik bir tim yaptı.

Bir tim mi yaptı işkenceyi?

Evet. Bizi Ankara Emniyeti'nden alıp Güvercinlik'teki jandarma tesislerine götürdüler. Orada beş gün kaldım. Bana işkence yapan timin başında bir yüzbaşı vardı. Daha sonra bu kişi ünlü bir general, ünlü bir komutan oldu. NATO'da görev yaptı. Orduda çok önemli görevlere geldi. Faruk Bildirici'nin kitabında var bunlar. Bütün bunlar işkence işinin ordu içinde kurumsallaştığını gösteriyor.

Murat Belge bir söyleşisinde 12 Mart döneminde kendisine işkence yapanın 28 Şubat'ın darbeci generali Çevik Bir olduğunu söyledi. O yüzbaşı Çevik Bir miydi?

Olabilir. Kuvvetli bir ihtimaldir.

Tekrar bugüne dönersek... Bir polis gözaltındaki kadın zanlıyı taciz etmiş. Bu davranışlar cezalandırılıyor mu yoksa hoşgörülle mi karşılanıyor?

Hoşgörülle karşılanıyor. İşkenceciye tolerans gösteriliyor. İşkencenin soruşturulması, sorumlularının cezalandırılması çok zor. Çünkü Türkiye'de işkence bireysel değildir, sistemattir. Ülkenin her yerinde, karakollarda, jandarmada, özel timde, soruşturma merkezlerinde aynı metotlarla uygulanıyor. Aynı aletler kullanılıyor. Sorumluların cezasız kalması için yargı süreci uzatılıyor ve davalar zaman aşımına uğrattılıyor. Yargılanan polisler mahkemeye getirilemiyor. Ama aynı polis terfi ediyor ve emekli oluyor.

İçişleri Bakanlığı tedbir almıyor mu bunları önlemek için?

Hayır. Hemen bir koruma mekanizması geliştiriyorlar ve işin üstünü örtüyorlar. Bu ülkede Çeber'den sonra gözaltında iki kişi daha öldü. Polis açıklamasına göre biri duvardan düşmüş, bu hangi duvarsa... Diğeri de intihar etmiş. İşin kapatılacağını gösterir bu klişe açıklamalar.

Siz İçişleri Bakanı'yla görüşmek için başvurduğunuz mu?

Biz 1990'dan bugüne kadar 11 bini aşkın işkence mağduruna hizmet verdik. Ne İçişleri ne de Adalet Bakanı bize, "onbir bin kişiden üç, beşini getirin, bakalım kimmiş bunlar," demedi. Halbuki her bir işkence vakası bir soruşturma konusudur. Bu yıllar dahil onbir bin soruşturma vakası var elimizde.

Bütün bu kötü muamelelerde Adli Tıp'ın rolü nedir?

En kritik rol onun rolüdür. Çünkü bir işkencenin kanıtı tıbbi rapordur. Türkiye'de işkencenin cezasız kalmasını, verdiği geçersiz raporlarla Adli Tıp sağlıyor bir yerde. Adli Tıp'tan yargıya, birbirini tamamlayan bir sistemin ürettiği insanlık suçudur Türkiye'de işkence.

Polis tarafından vurularak öldürülenlerde bir artış var. Polis silahını eskiye kıyasla daha mı fazla kullanmaya başladı?

Elbette. Çünkü polisin silah kullanma yetkisi artırıldı. Ayrıca polisi koruma mekanizması de güçlendirildi. Oysa uluslararası normlara göre silah kullanma son çaredir ve ancak bir can kurtarmak için kullanılabilir. Ama polisin öldürme vakalarının hiç birinde böyle bir gerekçe yok. Bu insanların hepsi, polisin dur ihtarına uymadığı için öldürüldü.

Hükümetin bu olaylar karşısındaki tutumu ne?

Bu ölümlerin bir tekinde bile bir bakanın istifa etmesi yeterliyken, hiç istifa eden olmadı. İnsan haklarıyla ve işkence karşıtlığıyla ilgili Hükümet'in nutukları yerinde. Ama yaşanan gerçek bambaşka. Bu ülkede işkence görenlerin ancak yüzde 10'unun bize ulaşabildiğini söylersem, tablonun benim anlattığımdan çok daha karanlık olduğunu anlarsınız. İşkence Türkiye'de siyaseten korunuyor. Bir devlet için bir vatandaşın işkencede ölmesi en utanç verici şeydir. Devletin işlediği cinayetin bedeli siyasidir. Ama bu ülkenin Cezaevleri Genel Müdürü, Engin Çeber'i öldüren güvenlik memurları için ne dedi?

Ne dedi?

"Cezaevindeki psikoloji etkili olmuş olabilir. O insanların da sorunları var," dedi. İşkencenin hiçbir gerekçesi olamaz. Vatanın bölünmez bütünlüğü veya hiçbir milli çıkar da işkencenin gerekçesi olamaz. Bu, uluslararası hukukta bir kuraldır. İşkence mutlak olarak yasaktır. Ama Türkiye işkence yasağını uygulamadığı için AİMH'de kendi vatandaşlarına tazminat ödüyor. Türkiye hak ihlallerinde Rusya'dan sonra ikinci geliyor.

Yargıçların işkence konusunda tutumları nasıl?

Son derece umursamaz. Yargıçlar, mağdurların dile getirdikleri işkence şikâyetlerini ciddiye almıyorlar, soruşturma konusu yapmıyorlar. "Bunlar bizi ilgilendirmiyor, bunlar mahkememizin konusu değil," diyorlar. İşkence görenler mahkemede haklarını arayamıyorlar.

Bu iktidar işkenceyi önlemek istiyor mu?

Söylemde istiyor ama işkenceyi önleyecek kurumları oluşturmuyor. AKP samimi değil. İşkenceyi önlemek istiyorsa BM'nin İşkenceye Karşı Sözleşmesi'nin ek protokolünü Meclis'e getirir ve Türkiye'de de sivil heyetler kanalıyla denetim yapılmasının önünü açar. Ama bu protokolü Meclis'e getirmiyor. Oysa bütün AB ülkelerinde bu sivil denetim mekanizması var. Ayrıca Adli Tıp ve cezaevindeki hekimler de bağımsızlığa kavuşturulmalı. Yanlış raporlar çıkıyor oralardan. Bir de soruşturma işi polisten alınmalı. Adli kolluk kurulmalı. Kanıtları o toplamalı. Bakın. Türkiye kritik bir ortama girdi.

Nasıl bir ortama girdi?

Çatışma ve şiddet ortamına girildi ve bu şiddet ortamında güvenlik meselesi insan haklarının önüne geçti. Türkiye'de bugün özgürlüklerin kısıtlanabileceği bir ortam var. Bir savaş hali yaşanıyor. Savaş ortamında hükümetleri boyunduruk altına alan bir anlayış hâkim olur. Milli menfaatler gerekçe gösterilerek şiddet ve askerî yöntemler meşrulaştırılır, vatandaşa baskılar yapılır. Türkiye kamuoyu hep bu psikolojiyle yönetiliyor. Türkiye'deki savaş hali artık bitirilmeli, bir an önce bir barış projesiyle toplum insani ve demokratik değerlere kavuşturulmalı.

